

Begroting 2027

Paginanummer in website: 1

Begroting 2027

Welkom

De gemeente Rotterdam presenteert op deze website de Begroting 2027 en Tweede Herziening 2026.

In de Begroting 2027 en de Tweede herziening 2026 presenteert het college de plannen voor 2026-2030. De basis hiervoor is het in juli 2026 vastgestelde Coalitieakkoord "Vaart maken". Ook zijn er nieuwe onvermijdelijke ramingsbijstellingen verwerkt. In de Voortgang 2026 staat hoe de gemeente er op dit moment - in 2026 - beleidsmatig en financieel voor staat.

Voor een snelle indruk van de Begroting 2027 is er de [Infographic van de Begroting 2027 in één oogopslag](#).

Wilt u weten hoe de begroting precies werkt en waarom we dit eigenlijk doen? Bekijk deze animatie:

Video link: <https://www.youtube.com/embed/8r6oZ-FZrjw?feature=oembed>

De website kent de volgende inhoudsopgave **in het menu boven aan de pagina**:

- Totaalbeeld
- Programma's
- Paragrafen
- Financiën
- Wijken

Begroting 2027

Voorwoord

Paginanummer in website: 2

Voorwoord

Beste inwoners, raadsleden en partners van Rotterdam,

Voor u ligt de Begroting 2027, de eerste begroting van ons nieuwe college. Deze begroting laat zien waar we vanaf 2027 mee aan de slag gaan en hoe we ons geld de komende jaren inzetten om resultaten te bereiken voor Rotterdammers.

Rotterdam heeft grote ambities. Maar ambities tellen pas als het resultaat zichtbaar is in de stad. Zoals een beschikbare en betaalbare woning, in een schone, groene en veilige straat. Waar ook ruimte is voor ondernemers. Waar kinderen goed opgroeien. En waar de gemeente doet wat zij belooft.

Met het coalitieakkoord 'Vaart maken' hebben we drie doorbraken benoemd die richting geven aan deze collegeperiode: een huis voor iedereen, de sterkste en groenste economie van Europa en de beste stad om op te groeien. In deze begroting zetten we de eerste stappen om die ambities om te zetten in resultaat.

De woningnood vraagt daarbij om tempo. We willen tot 2030 minimaal 15.000 woningen bouwen. Naast de nieuwe huizen, pakken we ook de leegstand aan. Dat vraagt om meer dan goede plannen. Projecten moeten sneller, knelpunten lossen we op en samen met corporaties, marktpartijen en het Rijk zorgen we ervoor dat er daadwerkelijk gebouwd wordt.

Tegelijkertijd kijken we naar wat er al staat. We investeren daarom in een veilige en aantrekkelijke gebouwde omgeving, versterken de kwaliteit van woningen en de straat waarin ze staan. We beschermen huurders en ondersteunen eigenaren bij funderingsonderzoek en herstel. Ook zorgen we voor het cultuurhistorisch erfgoed dat Rotterdam zijn karakter geeft. Want goed wonen gaat niet alleen over hoeveel woningen we bouwen, maar ook over de kwaliteit van de stad waarin die woningen staan.

Onze economie krijgt een impuls. Rotterdam heeft alles in huis om opnieuw voorop te lopen met onder andere: een wereldhaven, sterke ondernemers, vakmensen en kennisinstellingen. We investeren daarom in de toekomst van de haven, in de maakindustrie die werkt met gebruikte materialen, in Life Sciences & Health Tech en in bedrijven die willen groeien en vernieuwen. Ondernemers moeten ruimte krijgen om te ondernemen, met een gemeente die duidelijk en voorspelbaar is en procedures niet ingewikkelder maakt dan nodig.

Onze derde doorbraak gaat over het heden en de toekomst van Rotterdam: onze kinderen en jongeren. We willen dat Rotterdam de beste stad wordt om op te groeien. Dat basis daarvoor ligt thuis, op school en in de wijk. Daarom investeren we in gelijke kansen, in goed onderwijs, in bestaanszekerheid van ouders en in een veilige omgeving. We willen eerder helpen als dat kan en goede zorg bieden als dat nodig is.

Daar hoort ook gezondheid bij. We maken werk van een gezond Rotterdam, waarin mensen de kans krijgen om gezond te leven en gezond ouder te worden. Gezondheid begint niet pas bij zorg. De omgeving waarin mensen wonen, werken, leren en elkaar ontmoeten maakt een groot verschil. Daarom bouwen we aan een sterke sociale basis in de stad en de wijk en aan een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en gezond leven.

Ons uitgangspunt is: als het ingewikkeld wordt, moet duidelijk zijn wat mensen van hun gemeente mogen verwachten. Rotterdammers die financieel vastlopen of geen dak boven hun hoofd hebben, kunnen op de gemeente kunnen rekenen. We versterken de bestaanszekerheid, helpen eerder bij schulden. We bieden zorg en onderdak aan mensen die op straat terechtkomen. Zorg voor kwetsbare mensen en het aanpakken van overlast gaan hand in hand. en we accepteren de overlast niet wanneer de zorg niet wordt geaccepteerd.

Een sterke stad vraagt daarnaast om een stevige basis, om veiligheid en een overheid die nabij is. Rotterdammers moeten zich veilig voelen, thuis en op straat. We versterken daarom de inzet op wijkveiligheid, jeugd, digitale criminaliteit en de veiligheid van vrouwen. We willen dat de gemeente dichtbij en aanspreekbaar is, met dienstverlening die begrijpelijk en mensgericht is. En we zorgen dat bewoners eerder worden betrokken bij keuzes die hun wijk raken. Niet over Rotterdammers praten, maar met Rotterdammers.

Al deze ambities vragen om scherpe keuzes, want onze financiële ruimte is beperkt. We kijken ook kritisch naar onze eigen organisatie om de doorbraken mogelijk te maken. We willen minder overhead en coördinatie, meer ruimte voor uitvoering. We zijn er trots op dat we structurele uitgaven ook structureel dekken, waarmee we Rotterdammers rust en zekerheid bieden. We gaan zorgvuldig om met iedere euro die ons is toevertrouwd, houden ons financiële weerstandsvermogen op peil.

De richting is duidelijk. Nu gaan we vaart maken met de uitvoering. Samen met de raad en met de stad. Want uiteindelijk gaat het er niet om wat we beloven, maar wat we voor de Rotterdammers echt doen.

Diederik van Dommelen
Wethouder Financiën, Organisatie, Vastgoed en Handhaving

Begroting 2027

Voortgang Tweede Herziening 2026

Paginanummer in website: 3

Voortgang 2026

Financieel beeld op hoofdlijnen

Bij deze Tweede herziening 2026 wordt de Begroting 2027 geactualiseerd. Het totaal aan voorgestelde bijstellingen telt op tot **€ 2 mln negatief**. Het saldo wordt onttrokken aan de Algemene reserve.

Financiële bijstellingen per programma

Hieronder een tabel met de financiële bijstellingen per programma. In de kolom 'Verschil' zijn de bijstellingen weergegeven van de Tweede herziening 2026 ten opzichte van de Eerste herziening 2026. Negatieve bedragen (met een “-” teken) verslechteren het exploitatiesaldo; het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen verbeteren het exploitatiesaldo; het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Een uitgebreide toelichting op de bijstellingen per programma is per programma opgenomen in het onderdeel Financiën. De belangrijkste financiële bijstellingen 2026 zijn (x € 1.000):

Coalitieakkoord 'Vaart maken'

De financiële keuzes uit het coalitieakkoord 'Vaart maken' zijn verwerkt in de begroting (€ 74.896, alle programma's).

Actualisatie Rente

Op basis van onder andere de geactualiseerde verwachtingen van investeringen is de financieringsreeks gewijzigd (€ 4.961, Programma Algemene middelen).

Vervroegde aflossing lening RIM

Bij de Voorjaarsnota 2024 is € 100 mln geleend uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Bij de Eerste en Tweede herziening 2025 is een deels van de afbetaling naar voren gehaald. In de Tweede herziening 2026 is voorgesteld om de volledige aflossing naar voren te halen (-€ 71.340, Programma Algemene middelen).

Meeropbrengsten belastingen

Door areaaluitbreiding zijn de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting hoger. Voor 2026 wordt een meeropbrengst van € 7 mln geraamd. Dit bedrag bestaat uit de cumulatieve meeropbrengsten over de belastingjaren 2024, 2025 en 2026 (€ 7.000, Programma Belastingen).

Vrijval onderbesteding regionale kosten voor jeugdhulp

De kosten voor specialistisch jeugdhulp laten een daling zien op de jeugdzorgplus voorzieningen. Dat komt door de afbouw van deze zorgvorm (€ 8.700, Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams).

Vrijval Wmo-arrangementen

In het verwachte resultaat voor Wmo-arrangementen ZiN (Zorg in Natura) zit een eenmalig resultaat. Dit betreft de afrekening over 2023 en 2024 met zorgaanbieder Parnassia. Daarnaast wordt voor 2026 op de Wmo-arrangementen een onderbesteding verwacht (€ 5.377, Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams).

Programma	Begroting 2026	Eerste herziening 2026	Tweede herziening 2026	Verschil Tweede - Eerste herziening 2026
Algemene middelen	2.527.316	2.588.780	2.936.175	347.395
Armoede en schulden	-98.694	-98.142	-99.427	-1.285
Beheer van de stad	-227.209	-229.948	-227.834	2.114
Belastingen	411.541	410.407	440.507	30.100
Bestuur	-48.701	-49.434	-49.872	-438

Cultuur	-180.638	-180.610	-180.119	491
Dienstverlening	-85.021	-85.028	-89.054	-4.026
Gebouwde omgeving	5.545	10.496	-67.390	-77.886
Ondersteuning en beheersing	-437.860	-431.294	-449.109	-17.815
Onderwijs	-167.332	-168.400	-160.366	8.034
Samenleving en inburgering	-28.873	-29.350	-27.697	1.653
Sport, bewegen en natuureducatie	-104.445	-105.547	-103.015	2.532
Stedelijke ontwikkeling	94.467	95.436	3.465	-91.971
Toekomstbestendige stad en haven	-59.431	-83.947	-261.558	-177.611
Veilig	-215.648	-216.508	-227.957	-11.449
Volksgesondheid	-42.374	-44.093	-44.120	-27
Werk en inkomen	-266.539	-270.604	-264.355	6.249
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.076.102	-1.112.215	-1.130.539	-18.324
Totaal	0	0	-2.266	-2.266

Financiële positie 2026

	Weerbaarheid			Wendbaarheid	
	Netto schuldquote	Solvabiliteit	Grondexploitatie	Belastingcapaciteit	Structurele exploitatieruimte
Realisatie 2025	31,6%	51,3%	-1,5%	102%	3,0%
Begroting 2026	53,4%	41,8%	-1,4%	106%	-1,0%
Tweede herziening 2026	39,9%	47%	-1,0%	103%	0,8%
Norm BZK	Minst risicovol	Enig risico	Minst risicovol	Enig risico	Minst risicovol

Vijf financiële kengetallen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken werkt met 5 kengetallen die laten zien hoe een gemeente er financieel voor staat. De financiële kengetallen geven samen een beeld van de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. De waarde van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën: minst risicovol, enig risico en meest risicovol.

De eerste 3 kengetallen gaan over de weerbaarheid van de gemeente: kan de gemeente tegen een stootje? De laatste 2 kengetallen gaan over de wendbaarheid van de gemeente: kan de gemeente zich snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Weerbaarheid

Gelijk aan de Begroting 2026 is de weerbaarheid van de gemeente goed. Dit betekent dat de gemeente onverwachte tegenvallers kan opvangen. De verbetering van de weerbaarheid komt onder andere door een hoger eigen vermogen en een lager vreemd vermogen.

Wendbaarheid

De wendbaarheid van de gemeente is verbeterd. Dit betekent dat de gemeente zich makkelijker kan aanpassen aan veranderende omstandigheden. De belastingcapaciteit ligt met 103% boven het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat het niet makkelijk is om de belastingen te verhogen bij onverwachte tegenvallers. Daarom valt deze in de categorie 'enig risico'.

Het structureel exploitatiesaldo geeft aan of de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dat is het geval als het structureel exploitatiesaldo positief is. Dit betekent dat er geen incidentele baten hoeven te worden ingezet om structurele lasten te dekken. Het structureel

exploitatiesaldo is in 2026 positief en valt daarmee in de categorie minst risicovol. De verbetering in 2026 vloeit voort uit de keuzes die zijn gemaakt tijdens de coalitieonderhandelingen waarbij de focus lag op het dekken van structurele lasten met structurele baten.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen staat in de Paragraaf Financiële kengetallen.

Voor een verdere toelichting en vergelijking met andere gemeenten zie de website: [Dashboard | Findo](#).

Weerstandsvermogen

In het Coalitieakkoord "Vaart maken" staat het financiële uitgangspunt: wij streven naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,00 in alle jaren. Ten opzichte van de Begroting 2026 is dit kengetal verbeterd doordat de benodigde weerstandscapaciteit lager is geworden en de algemene reserve is gestegen. Dit is vooral het gevolg van de keuzes die in het coalitieakkoord zijn gemaakt.

Jaarstukken 2025: 1,1

Begroting 2026: 1,0

Tweede herziening 2026: 1,9

De stijging van het weerstandsvermogen in 2026 komt onder andere door de actualisatie van de risico's en de stijging van de algemene reserve door het rekeningresultaat 2025. Een uitgebreide toelichting op de het Weerstandsvermogen staat in de Paragraaf Weerstandsvermogen.

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen Begroting 2027-2030

Paginanummer in website: 4

Bestuurlijke hoofdlijnen Begroting 2027

Nieuw college, nieuwe koers

Met de Begroting 2027 presenteert het nieuwe college de eerste begroting van deze bestuursperiode. Het coalitieakkoord 'Vaart maken' vormt de basis. De drie doorbraken, een huis voor iedereen, de sterkste en groenste economie van Europa en de beste stad om op te groeien, geven richting aan de keuzes voor de komende jaren.

De bestuurlijke hoofdlijnen geven daarvan nu een eerste schets. Niet op ieder beleidsterrein is de nieuwe koers al volledig uitgewerkt. De komende periode worden de collegegetargets verder uitgewerkt. Ook wordt op verschillende terreinen, waaronder onderwijs en de toekomstbestendige stad en haven, nieuw beleid aan de gemeenteraad voorgelegd. Na besluitvorming wordt dit verder in de begroting verwerkt. De huidige hoofdlijnen zijn daarmee het vertrekpunt voor de verdere uitwerking van de ambities van het college.

Wonen, economie en een stad om goed op te groeien

De woningnood vraagt om tempo. Rotterdam wil tot 2030 minimaal 15.000 woningen bouwen. Onder verdeeld in 10.000 betaalbare woningen, waarvan 4.500 sociale huurwoningen, 5.500 woningen in het middensegment en 5.000 woningen in het duurdere segment. Tegelijkertijd blijft de kwaliteit van de bestaande stad belangrijk. De gemeente werkt aan goede en veilige woningen, bescherming van huurders, funderingsherstel, erfgoed en een aantrekkelijke woonomgeving.

Rotterdam zet daarnaast in op een sterke en toekomstbestendige economie, in de stad én de haven. Verduurzaming, innovatie en de energie en grondstoffentransitie gaan daarbij samen met ruimte voor ondernemerschap en werk. Voor 2030 blijft de inzet gericht op 55 procent minder CO₂ uitstoot, met klimaatneutraliteit in 2050 als doel.

Voor kinderen en jongeren ligt de nadruk op gelijke kansen, goed onderwijs en een veilige en stimulerende omgeving. De gemeente wil de aansluiting tussen onderwijs, preventie en jeugdhulp verbeteren en investeert in de ontwikkeling en weerbaarheid van kinderen en jongeren.

Een sterke en leefbare stad

Rotterdamers moeten prettig, gezond en veilig kunnen leven. Daarom werkt de gemeente aan schone, groene en klimaatbestendige wijken, goede bereikbaarheid, voldoende ruimte om te sporten en bewegen en een sterk cultureel aanbod. Gezondheid begint daarbij niet alleen bij zorg, maar ook thuis, op school, op het werk en in de leefomgeving. Een sterke sociale basis en preventie zijn daarom belangrijke uitgangspunten. Ook veiligheid blijft een basisvoorwaarde. De gemeente richt zich onder andere op wijkveiligheid, de veiligheid van vrouwen en jongeren, digitale criminaliteit en de weerbaarheid van de stad en haar inwoners.

Zorgvuldig omgaan met publiek geld

De ambities voor Rotterdam vragen om keuzes. De gemeente houdt daarom vast aan een financieel gezonde begroting. Structurele uitgaven worden structureel gedekt, het weerstandvermogen blijft op peil en middelen worden zo doelmatig mogelijk ingezet. Tegelijkertijd kijkt het college kritisch naar de gemeentelijke organisatie, met meer nadruk op uitvoering en minder op onnodige overhead en coördinatie.

Een begroting die beter te begrijpen is

We werken aan een begroting die voor iedere Rotterdammer duidelijk en toegankelijk is. Niet alleen de inhoud, maar ook de manier waarop we die presenteren krijgt daarom aandacht. Dit jaar is onder andere een explainer toegevoegd die helpt om de begroting en de belangrijkste keuzes op een eenvoudige manier uit te leggen.

Infographic Begroting 2027

Hierbij treft u ook de [Infographic van de Begroting 2027](#) aan.

Begroting 2027

Collegetargets

Paginanummer in website: 5

Collegetargets

Voor het sturen op de realisatie van onze ambities gaan wij collegetargets formuleren gericht op maatschappelijke impact. Daar nemen wij tijd voor om goede afwegingen te maken. Voor het einde van dit jaar informeren wij u over onze collegetargets, waarna ze worden verwerkt in de begroting.

Begroting 2027

Financieel beeld 2026-2030

Paginanummer in website: 6

Financieel beeld 2026-2030

Onder het Financieel beeld 2026-2030 wordt op hoofdlijnen het meerjarige financiële beeld toegelicht:

- de belangrijkste bijstellingen van de meerjarige begroting
- de meerjarige ontwikkeling van de financiële positie
- en de ontwikkeling van de gemeentelijke reserves

Belangrijkste bijstellingen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste bijstellingen die in deze Begroting 2027 worden voorgesteld. Een uitgebreide toelichting op de wijzigingen staat onder het kopje Financiën van het programma waarop de bijstelling van toepassing is. Een overzicht van alle bijstellingen is te vinden onder op de pagina Samenvatting bijstellingen (webpagina 7). Het verloop van begrotingsbijstellingen per programma over de verschillende P&C-producten heen, staat op de pagina Vergelijking begrotingssaldi (webpagina 8). Ook is er weer een [Excel-bestand](#) beschikbaar met alle begrotingsbijstellingen sinds de Begroting 2026.

Overzicht belangrijkste financiële bijstellingen	Tweede herziening 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Programma
Coalitieakkoord 'Vaart maken'	74.896	-63.055	-39.919	-45.095	-59.091	Alle programma's
Actualisatie rente	4.961	1.020	-2.260	-4.216	-6.240	Algemene middelen
Vervroegd aflossing lening Rotterdamse Investeringsmotor	-71.340	32.833	40.815	0	0	Algemene middelen
Meeropbrengsten Belastingen	7.000	2.000	2.000	2.000	2.000	Belastingen
Hogere instroom en langere verblijfsduur maatschappelijke opvang	0	-2.300	-4.850	-4.500	-4.500	Zorg, Welzijn en Wijkteams

Coalitieakkoord 'Vaart maken'

De financiële keuzes uit het coalitieakkoord 'Vaart maken' zijn verwerkt in de begroting.

Actualisatie Rente

Op basis van onder andere de geactualiseerde verwachtingen van investeringen is de financieringsreeks gewijzigd.

Vervroegde aflossing lening RIM

Bij de Voorjaarsnota 2024 is € 100 mln geleend uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Bij de Eerste en Tweede herziening 2025 is een deels van de afbetaling naar voren gehaald. In de Tweede herziening 2026 is voorgesteld om de volledige aflossing naar voren te halen.

Meeropbrengsten belastingen

Door areaaluitbreiding zijn de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting hoger. Voor 2026 wordt een meeropbrengst van € 7 mln geraamd. Dit bedrag bestaat uit de cumulatieve meeropbrengsten over de belastingjaren 2024, 2025 en 2026. Voor 2027 en verdere jaren is een meeropbrengst van € 2 mln geraamd.

Hogere instroom en langere verblijfsduur maatschappelijke opvang

De afgelopen jaren is de instroom voor de maatschappelijke opvang fors gestegen. Daarnaast stromen mensen minder snel uit, onder andere door onvoldoende mogelijkheden om door te stromen. Voor gezinnen krijgt de gemeente daarnaast, vanwege jurisprudentie en rechterlijke uitspraken over het belang van het kind, een grotere rol in het opvangen van gezinnen. Dit leidt ertoe dat in het huidige landschap van

voorzieningen onvoldoende opvangmogelijkheden zijn voor jongeren en gezinnen, en gezien de wettelijke taak (Wmo) uitgeweken moet worden naar hotels.

Financiële positie

Vijf financiële kengetallen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken werkt met 5 kengetallen die laten zien hoe een gemeente er financieel voor staat. De financiële kengetallen geven samen een beeld van de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. De waarde van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën: minst risicovol, enig risico en meest risicovol.

De eerste 3 kengetallen gaan over de weerbaarheid van de gemeente: kan de gemeente tegen een stootje? De laatste 2 kengetallen gaan over de wendbaarheid van de gemeente: kan de gemeente zich snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Weerbaarheid

De weerbaarheid van de gemeente is goed. Dit betekent dat de gemeente onverwachte tegenvallers kan opvangen. De verbetering van de weerbaarheid komt onder andere door een hoger eigen vermogen en een lager vreemd vermogen.

Wendbaarheid

De wendbaarheid van de gemeente is beperkt. Dit betekent dat de gemeente niet snel de begroting kan aanpassen aan veranderende omstandigheden. De belastingcapaciteit is boven het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat het niet makkelijk is om de belastingen te verhogen bij onverwachte tegenvallers. Daarom valt deze in de categorie enig risico.

Het structureel exploitatiesaldo geeft aan of de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dat is het geval als het structureel exploitatiesaldo positief is. Dat betekent dat er geen incidentele baten hoeven te worden ingezet om structurele lasten te dekken. Het structureel exploitatiesaldo is in 2027 positief en valt daarmee in de categorie minst risicovol. De verbetering in 2026 en verdere jaren vloeit voort uit de keuzes die zijn gemaakt tijdens de coalitieonderhandelingen waarbij de focus lag op het dekken van structurele lasten met structurele baten.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen staat in de Paragraaf Financiële kengetallen.

Voor een toelichting op deze landelijke indicatoren zie de website: [Dashboard | Findo](#)

Reserves

Omvang en ontwikkeling reserves

De beginstand van de reserves is in 2026 hoger door het positieve resultaat en lagere onttrekkingen aan reserves in 2025.

In het hoofdstuk Financiën is een totaaloverzicht opgenomen van alle [reserves](#).

Totaal reserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Begroting 2026	2.521.768	2.508.430	2.604.484	2.745.697	2.868.970	
Begroting 2027	2.718.780	2.693.947	2.725.072	2.829.070	2.917.422	2.968.213

Top 10 reserves	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)	1.828.402	1.874.739	1.959.486	2.060.601	2.167.828
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	199.340	187.795	184.192	184.797	186.297
Algemene Reserve	132.081	148.123	163.582	134.931	100.263

Bestemmingsreserve Economie en Haven	93.000	93.000	93.000	93.000	93.000
Bestemmingsreserve Dorbouwfonds	73.250	94.681	122.881	148.547	134.202
Bestemmingsreserve Start-ups en scale-ups	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Bestemmingsreserve Klimaat en Circulair	49.535	43.041	43.041	43.041	43.041
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds	47.827	46.207	45.000	45.000	45.000
Bestemmingsreserve Bodem	26.472	25.254	23.575	19.443	15.222
Bestemmingsreserve BUIG	24.984	24.984	24.984	24.984	24.984
Overige bestemmingsreserve	169.056	137.248	119.329	113.078	108.376
Totaal	2.693.947	2.725.072	2.829.070	2.917.422	2.968.213

Investerings

In de [paragraaf Investerings](#) worden alle nieuwe en lopende investeringen gepresenteerd.

Begroting 2027

Samenvatting bijstellingen

Paginanummer in website: 7

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel staan samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen. De inhoudelijke toelichting op de afzonderlijke bijstellingen staan per programma in het onderdeel Financiën.

Voor een toelichting op het lezen van de tabellen zie de Leeswijzer in de balk bovenin, naast de knop voor het menu.

Bijstellingen per programma

In onderstaande tabel staan per programma het saldo van de bijstellingen ten opzichte van de Eerste herziening 2026.

Saldo bijstellingen per programma	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene middelen	349.661	250.933	226.442	181.981	206.701
Armoede en schulden	-1.285	-11.846	-18.962	-21.165	-22.001
Beheer van de Stad	2.114	21.609	15.781	9.424	7.758
Belastingen	30.100	18.055	18.119	18.187	21.687
Bestuur	-437	-1.705	-1.562	-1.553	-1.566
Cultuur	490	-5.151	-4.697	-4.199	-8.255
Dienstverlening	-4.026	-4.586	-4.831	-4.707	-4.887
Gebouwde omgeving	-77.886	12.308	-12.645	-16.083	-19.839
Ondersteuning en beheersing	-17.815	-24.458	-20.975	-17.468	-21.744
Onderwijs	8.034	11.143	2.384	-12.955	-13.115
Samenleving en inburgering	1.653	-10.874	-8.558	-8.279	-8.279
Sport, bewegen en natuureducatie	2.532	-1.738	474	-696	-2.496
Stedelijke ontwikkeling	-91.971	15.278	13.818	53.355	58.433
Toekomstbestendige stad en haven	-177.611	-34.795	-7.613	-7.680	-8.645
Veilig	-11.450	-26.471	-30.487	-31.378	-29.714
Volksgezondheid	-27	-382	-287	-188	-189
Werk en inkomen	6.249	-28.402	-22.555	-20.547	-19.888
Zorg, welzijn en wijkteams	-18.324	-178.918	-143.844	-116.049	-133.962
Totaal	0	0	0	0	0

Bijstellingen naar categorie

In onderstaande tabel staan per categorie het saldo van de bijstellingen ten opzichte van de Eerste herziening 2026.

Financieel kader	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2026	2027	2028	2029	2030
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2026	0	0	0	0	0
Bijstellingen 2e herz. 2026 / Begroting 2027	0	0	0	0	0
Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-4.249	14.423	17.773	28.061	19.061
Coalitieakkoord - Doorbraak 2	-500	-12.008	-16.177	-13.684	-12.376
Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-28.200	-114.776	-99.537	-122.537	-137.881
Coalitieakkoord - Overig	107.845	49.306	58.022	63.065	72.105
Intensivering	0	0	0	0	0
Kasschuiven	-31.935	18.405	-7.706	3.118	18.119
Ramingsbijstelling onvermijdelijk	31.122	1.153	-2.676	1.034	-5.989
Ramingsbijstelling vermijdbaar	0	0	0	0	0
Reserves	-74.084	43.498	50.302	40.944	46.962
Taakmutatie	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	0	0	0	0	0

Bijstellingen Coalitieakkoord - Doorbraak 1

Totaal Coalitieakkoord - Doorbraak 1	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Algemene middelen	319.464	22.514	27.207	19.466	49
Aanwending Eneco-middelen	298.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	21.464	22.514	27.207	19.466	49
Beheer van de Stad	0	2.000	2.000	2.000	2.000
Beheer en onderhoud openbare ruimte	0	2.000	2.000	2.000	2.000
Gebouwde omgeving	-50.000	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Aanwending Eneco-middelen	-50.000	0	0	0	0
Een huis voor iedereen - NPRZ Wonen	0	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Stedelijke ontwikkeling	-68.262	9.285	10.169	24.132	35.741
Aanpak verkeersaso's 2.0	0	-900	-900	-900	-900
Aanwending Eneco-middelen	-45.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	-21.464	-22.514	-27.207	-19.466	-49
Een huis in een bereikbare stad - Intensivering mobiliteit	0	-2.055	-2.678	-2.493	-4.051
Een huis in een bereikbare stad - Wijkgericht werken	-549	-1.097	-1.097	-1.097	-1.097
Een huis voor iedereen - Bouwen 15.000 woningen	-1.000	-8.000	-14.000	-20.000	-27.000
Programma Luchtkwaliteit	0	0	0	0	0
Wijziging parkeerbeleid	-250	43.850	56.050	68.088	68.838
Toekomstbestendige stad en haven	-183.000	-945	-1.322	-1.507	-2.449
Aanpak verkeersaso's 2.0	0	0	0	0	0
Aanwending Eneco-middelen	-183.000	0	0	0	0
Een huis in een bereikbare stad - Intensivering mobiliteit	0	-945	-1.322	-1.507	-2.449
Een huis in een bereikbare stad - Wijkgericht werken	0	0	0	0	0
Veilig	-10.300	-2.924	-3.524	-2.024	-1.024
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Aanpak overlastgevers op straat	0	-1.024	-1.024	-1.024	-1.024
Aanpak verkeersaso's 2.0	-300	-1.900	-2.500	-1.000	0
Aanwending Eneco-middelen	-10.000	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-12.150	-14.007	-15.257	-12.507	-13.757
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Aanpak overlastgevers op straat	0	-4.072	-4.072	-4.072	-4.072
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Dakloze gezinnen	-1.150	-1.385	-1.385	-1.385	-1.385
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Kwetsbare ongedocumenteerden	0	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Opvang EU-migranten	0	-4.000	-4.000	0	0
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Stadsakkoord tegen Dakloosheid	-1.000	-3.250	-4.500	-5.750	-7.000
Aanwending Eneco-middelen	-10.000	0	0	0	0

Totaal	-4.249	14.423	17.773	28.061	19.061
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Bijstellingen Coalitieakkoord - Doorbraak 2

Totaal Coalitieakkoord - Doorbraak 2	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Armoede en schulden	0	-633	0	0	0
Voortzetten beleid participatiewet - Werkstation op Zuid	0	-633	0	0	0
Cultuur	-500	-294	-294	-294	-294
Evenementenbeleid	0	656	656	656	656
Inzet nachtcultuur - Drone- en lasershow	-500	-500	-500	-500	-500
Inzet nachtcultuur - Programma N8W8	0	-450	-450	-450	-450
Dienstverlening	0	1.000	1.200	1.200	1.200
Stopzetten Citylab010	0	1.000	1.200	1.200	1.200
Sport, bewegen en natuureducatie	0	0	47	94	94
Evenementenbeleid	0	0	47	94	94
Toekomstbestendige stad en haven	0	-2.500	-5.000	-5.000	-5.000
Intensivering economie	0	-2.500	-5.000	-5.000	-5.000
Veilig	0	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
Inzet nachtcultuur - Pleinstewards	0	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
Inzet nachtcultuur - Stadsgarderobe Safe'R	0	-200	-200	-200	-200
Werk en inkomen	0	-8.281	-10.830	-8.384	-7.076
Dienstverlening werkzoekenden	0	378	516	805	1.011
Voortzetten beleid participatiewet - Arbeidsmarktaanpak RAP-SFR	0	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Voortzetten beleid participatiewet - Begeleiding statushouders	0	-4.707	-4.696	-4.589	-4.587
Voortzetten beleid participatiewet - Versterken maatschappelijke veiligheid	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Voortzetten beleid participatiewet - Werkstation op Zuid	0	-452	0	0	0
Werkstation op Noord	0	0	-3.150	-1.100	0
Totaal	-500	-12.008	-16.177	-13.684	-12.376

Bijstellingen Coalitieakkoord - Doorbraak 3

Totaal Coalitieakkoord - Doorbraak 3	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Armoede en schulden	0	-5.535	-12.530	-14.990	-14.990
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - AOW- en jeugdtegoed	0	0	-4.670	-4.670	-4.670
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Boekhouding ex-ondernemers stopzetten	0	0	635	975	975
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Individuele inkomenstoeslag	0	-1.460	-2.920	-2.920	-2.920
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Rotterdampas ouderentarief	0	-425	-425	-425	-425
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Subsidieregeling armoede en schulden	0	0	-1.500	-1.000	-1.000
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Uitvoering armoede en schulden	0	-1.600	-1.600	-3.700	-3.700
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Voorschoolse educatie kind in armoede	0	0	0	-1.200	-1.200
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Voortzetten kinderarmoedefonds	0	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Taakstelling Armoede	0	2.250	2.250	2.250	2.250
Verschuiving gratis OV AOW naar AOW tegoed	0	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800
Onderwijs	0	3.623	7.447	7.247	7.047
Aanpak lerarentekort stoppen	0	5.023	10.047	10.047	10.047
Ieder kind gaat naar school - Voor- en voerschoolse educatie	0	-1.400	-2.600	-2.800	-3.000
Samenleving en inburgering	-1.080	-8.315	-8.315	-8.045	-8.045
Voortzetten beleid digitale inclusie	0	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
Voortzetten beleid inburgering	-1.080	-2.520	-2.520	-2.250	-2.250
Voortzetten beleid samenleven	0	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Voortzetten beleid taal volwassenen	0	-2.495	-2.495	-2.495	-2.495
Stedelijke ontwikkeling	-88	6.005	5.995	5.989	5.989
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Cameratoezicht en meldkamer	-83	-83	-83	-83	-83
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Nautische regie en toezicht	-1	-1	-1	-1	-1
Verschuiving gratis OV AOW naar AOW tegoed	0	6.100	6.100	6.100	6.100
Versterken handhaving met 80 boa's	-3	-10	-20	-26	-26
Toekomstbestendige stad en haven	0	0	0	0	0
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Nautische regie en toezicht	0	0	0	0	0
Veilig	-4.712	-9.551	-13.381	-15.935	-15.329
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving -	-1.243	-1.243	-1.243	-1.243	-1.243

Cameratoezicht en meldkamer Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Nautische regie en toezicht	-563	-938	-938	-938	-938
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Toezicht Maastunnel	-1.210	-1.210	-1.210	-1.210	-1.210
Taakstelling veiligheid - Afroming handgeld stadsmariniers	0	425	425	425	425
Taakstelling veiligheid - Stopzetten anti-drugscampagne	0	250	250	250	250
Versterken handhaving met 80 boa's	-1.697	-4.436	-8.266	-10.820	-10.214
Voortzetten beleid veiligheid - Controleren drugslabs hennepkwekerijen	0	-500	-500	-500	-500
Voortzetten beleid veiligheid - Jongerenwerk op Zuid	0	-750	-750	-750	-750
Voortzetten beleid veiligheid - NPRZ Veilig	0	-600	-600	-600	-600
Voortzetten beleid veiligheid - Weerbaarheid	0	-550	-550	-550	-550
Volksgesondheid	0	1.937	1.937	1.937	1.937
Stopzetten programma 010 Fit'R	0	1.937	1.937	1.937	1.937
Werk en inkomen	0	0	-600	-1.000	-1.000
Aanpak lerarentekort stoppen	0	0	0	0	0
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Jongeren en schulden	0	0	-600	-1.000	-1.000
Zorg, welzijn en wijkteams	-22.320	-102.940	-80.090	-97.740	-113.490
Ieder kind de zorg die het nodig heeft - Toenemende kosten jeugdhulp	-13.000	-54.000	-65.000	-81.000	-95.000
Ieder kind de zorg die het nodig heeft - Afboeken stelpost Rijksmiddelen	-3.930	-38.300	0	0	0
Ieder kind gaat naar school - Schoolzorgteams	0	-1.400	-2.600	-2.800	-3.000
Ieder kind kan zich ontwikkelen	0	-1.250	-2.500	-3.750	-5.000
Ieder kind veilig thuis, op straat en online - Kinder-, tiener- en jongerenwerk	-1.690	-1.690	-1.690	-1.690	-1.690
Ieder kind veilig thuis, op straat en online - Veilig Thuis	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700
Taakstelling preventie en welzijn - Jeugdpreventie	0	1.500	1.500	1.500	1.500
Taakstelling preventie en welzijn - Welzijn	0	0	0	2.000	2.000
Voortzetten beleid onderwijs - (Voor)schoolmaatschappelijk werk	0	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
Voortzetten beleid onderwijs - Kinderopvang plus	0	0	-1.000	-1.000	-1.000
Voortzetten beleid onderwijs - NPRZ Thuisbasis op Orde	0	-2.400	-3.400	-5.600	-5.900
Totaal	-28.200	-114.776	-99.537	-122.537	-137.881

Bijstellingen Coalitieakkoord - Overig

Totaal Coalitieakkoord - Overig	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Algemene middelen	100.900	70.261	67.911	71.011	98.711
Oracle Fusion	11.700	12.600	9.300	8.600	7.100
Overige knelpunten en meevallers - Bespaarde rente	38.000	24.750	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Dividenden	28.438	11.549	24.649	22.149	37.149
Overige knelpunten en meevallers - Gemeentefonds	21.700	11.900	9.500	-4.200	3.600
Overige knelpunten en meevallers - Niet indexeren erfpachtproject	0	-538	-538	-538	-538
Overige knelpunten en meevallers - Taakmutatie decembercirculaire	1.063	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Vervangingsinvesteringen	0	0	0	0	-8.600
Taakstellende opgave ambtelijke organisatie	0	10.000	25.000	45.000	60.000
Armoede en schulden	-1.022	-2.787	-3.541	-3.233	-4.069
Afvalstoffenheffing kostendekkend maken	0	-2.787	-3.541	-3.233	-4.069
Overige knelpunten en meevallers - Uitvoering bijzondere bijstand	-1.022	0	0	0	0
Beheer van de Stad	-7.673	3.105	3.238	3.238	3.238
Afvalstoffenheffing kostendekkend maken	0	12.000	25.167	29.878	39.992
Overige knelpunten en meevallers - Baggeren	-3.000	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Begraven en cremieren	-370	-370	-370	-370	-370
Overige knelpunten en meevallers - Onderhoudskostenregeling (motie-Sies)	-184	-836	-703	-703	-703
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	-2.469	-2.469	-2.469	-2.469	-2.469
Overige knelpunten en meevallers - Vrijval reserve Erasmusbrug	250	0	0	0	0
Stijgende kosten afval - CO2-heffing afvalverbranding	-1.250	-3.750	-7.700	-12.000	-17.000
Stijgende kosten afval - Lachgascilinders	-650	-1.470	-1.470	-1.470	-1.470
Stijgende kosten afval - Verhogen afvalstoffenbelasting	0	0	-9.217	-9.628	-14.742
Belastingen	22.981	8.704	8.704	8.704	12.204
Dienstverlening, ICT en wijken - Ondersteuning wijkraden	-19	-46	-46	-46	-46
Logiesbelasting verhogen	0	3.750	3.750	3.750	3.750
Overige knelpunten en meevallers - Belastingen	23.000	5.000	5.000	5.000	8.500
Cultuur	225	225	225	225	-2.875
Overige knelpunten en meevallers - Niet activeerbare kosten Collectiecentrum	0	0	0	0	-3.100
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	225	225	225	225	225
Dienstverlening	-2.173	-3.057	-3.547	-3.702	-3.702

Dienstverlening, ICT en wijken - Ondersteuning wijkraden	-281	-854	-854	-854	-854
Dienstverlening, ICT en wijken - Optimaliseren klantcontactcentrum	-392	-1.204	-2.693	-2.848	-2.848
Overige knelpunten en meevallers - Modernisering bestuurlijk verkeer	-1.500	-1.000	0	0	0
Gebouwde omgeving	-954	-737	-737	-737	-737
Overige knelpunten en meevallers - Omgevingsplannen en programma's	-889	-671	-671	-671	-671
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	-66	-66	-66	-66	-66
Ondersteuning en beheersing	-11.259	-12.226	-9.021	-8.321	-6.821
Oracle Fusion	-11.700	-12.600	-9.300	-8.600	-7.100
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	441	374	279	279	279
Onderwijs	-49	-758	-1.614	-1.614	-1.614
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	-49	-758	-1.614	-1.614	-1.614
Sport, bewegen en natuureducatie	12	-297	-899	-899	-899
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	12	-297	-899	-899	-899
Stedelijke ontwikkeling	3.705	2.738	2.738	2.738	-16.998
Overige knelpunten en meevallers - Baten realisatiestimulans	5.500	5.500	5.500	5.500	0
Overige knelpunten en meevallers - Indexoverstijgende kosten	-187	-187	-187	-187	-187
Overige knelpunten en meevallers - Omgevingsplannen en programma's	-273	-490	-490	-490	-490
Overige knelpunten en meevallers - Technische correctie kopiëren jaarschijf	0	0	0	0	-14.236
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	-1.336	-2.086	-2.086	-2.086	-2.086
Veilig	-3.864	-4.434	-4.434	-4.434	-4.434
Overige knelpunten en meevallers - Indexoverstijgende kosten	-828	-828	-828	-828	-828
Overige knelpunten en meevallers - Onderhoudskostenregeling (motie-Sies)	-256	-546	-546	-546	-546
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	-2.780	-2.780	-2.780	-2.780	-2.780
Stijgende kosten afval - Lachgascilinders	0	-280	-280	-280	-280
Werk en inkomen	8.155	-9.314	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Actualisatie BUIG	8.115	-9.314	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Vrijval reserve Breed offensief	40	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.139	-2.117	-1.001	89	101

Dienstverlening, ICT en wijken - Digitale transformatie zorgketen	-1.078	-1.616	-402	-312	-300
Dienstverlening, ICT en wijken - ICT-verstoringen voorkomen	0	-440	-440	-440	-440
Overige knelpunten en meevallers - Rijkscompensatie demografische ontwikkelingen	0	0	0	1.000	1.000
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	-61	-61	-159	-159	-159
Totaal	107.845	49.306	58.022	63.065	72.105

Bijstellingen Kasschuiven

Totaal Kasschuiven	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Armoede en schulden	500	-500	0	0	0
Technische wijzigingen	500	-500	0	0	0
Cultuur	-254	-382	168	468	0
Kasschuif Cultuurhaven	550	-550	0	0	0
Kasschuif Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	-75	-75	-75	225	0
Niet activeerbare projectkosten Collectiecentrum Rotterdam	-729	243	243	243	0
Gebouwde omgeving	-23.313	23.313	0	0	0
Kasschuif demontabele sporthal	0	0	0	0	0
Kasschuif verkoop vastgoedobjecten	-23.313	23.313	0	0	0
Onderwijs	9.083	13.997	2.389	-12.754	-12.715
Kasschuif Nationaal Programma Rotterdam Zuid	9.083	13.997	2.389	-12.754	-12.715
Sport, bewegen en natuureducatie	1.222	-1.222	0	0	0
Kasschuif demontabele sporthal	1.222	-1.222	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-29.616	-6.559	-10.063	15.404	30.834
Kasschuif Baten erfpachtproject	-31.302	-5.009	-9.051	15.563	29.799
Kasschuif duurzame mobiliteit	0	0	0	0	0
Kasschuif lasten erfpachtproject	2.893	-1.446	-1.447	0	0
Kasschuif Novex	594	0	0	-594	0
Kasschuif reguliere erfpachtbaten	-4.140	1.035	1.035	1.035	1.035
Kasschuif Verschoning Lucht	525	-525	0	0	0
Kasschuif Wet versterking regie volkshuisvesting	1.814	-614	-600	-600	0
Toekomstbestendige stad en haven	6.289	-6.289	0	0	0
Kasschuif CDOKE	3.800	-3.800	0	0	0
Kasschuif duurzame mobiliteit	600	-600	0	0	0
Kasschuif lokale energiehulp	1.529	-1.529	0	0	0
Kasschuif voorbereiding bouw kerncentrales	360	-360	0	0	0
Veilig	1.900	-1.700	-200	0	0
Actualisatie jaarplan of werkpakket	1.300	-1.100	-200	0	0
Weerbaarheid	600	-600	0	0	0
Werk en inkomen	252	-252	0	0	0
Kasschuif Startbanen Statushouders	252	-252	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	2.000	-2.000	0	0	0
Kasschuif Kinderopvang plus	500	-500	0	0	0
Subsidiekader jeugdpreventie (regulier)	1.500	-1.500	0	0	0
Totaal	-31.935	18.405	-7.706	3.118	18.119

Bijstellingen Ramingsbijstellingen onvermijdelijk

Totaal Ramingsbijstelling onvermijdelijk	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Algemene middelen	-3.000	-2.360	791	10.515	19.435
Actualisatie kapitaallasten	3.205	-3.379	3.106	14.857	25.801
Actualisatie rente	4.961	1.020	-2.260	-4.216	-6.240
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	-127	-182	-252	-252
Bijstelling dividenden	534	126	126	126	126
Gemeentefonds + Indexatie	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	-11.700	0	0	0	0
Armoede en schulden	36	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	36	0	0	0	0
Beheer van de Stad	-2.092	5.639	-28	-5.103	-6.797
Actualisatie kapitaallasten	-1.941	5.639	-28	-5.103	-6.797
Bommenregeling	-295	0	0	0	0
Diverse bijstellingen	0	0	0	0	0
Leges leidingen	0	0	0	0	0
Lokale lasten	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	145	0	0	0	0
Belastingen	7.253	2.000	2.000	2.000	2.000
Aanmanings- en vervolgoopbrengsten	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Interne overheveling/verschuiving budget	0	0	0	0	0
Meeropbrengsten Belastingen	7.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Oracle Fusion	253	0	0	0	0
Voorziening dubieuze debiteuren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Bestuur	-410	0	0	0	0
Extern Meldpunt Integriteit ORR	-113	0	0	0	0
Oracle Fusion	200	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	16	0	0	0	0
Tijdelijke uitbreiding WOO team	-514	0	0	0	0
Cultuur	12	11	11	20	20
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	11	11	20	20
Taskforce Verzuim	12	0	0	0	0
Dienstverlening	843	8	8	325	325
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Diverse bijstellingen	0	0	0	0	0
Leges Stadsarchief	0	8	8	8	8

Oracle Fusion	758	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Technische correctie kopiëren jaarschijf	0	0	0	318	318
Taskforce Verzuim	86	0	0	0	0
UWV-baten	0	0	0	0	0
Gebouwde omgeving	-4.725	-7.938	-7.625	-15.216	-21.947
Actualisatie kapitaallasten	35	-6.338	-7.625	-15.216	-21.947
Actualisatie verkoopplanning	0	0	0	0	0
Derving Omgevingswet leges	-2.750	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Omgevingsplannen en programma's	889	0	0	0	0
Strategische portefeuille en verkoopportefeuille	-2.900	-1.600	0	0	0
Taskforce Verzuim	2	0	0	0	0
Ondersteuning en beheersing	-7.266	610	225	6.222	781
Actualisatie kapitaallasten	-41	811	426	1.423	982
Bijdrage zakelijke lasten voor investeringen vanuit het IHP	-201	-201	-201	-201	-201
Eigen Risico Dragerschap uitkeringslasten	-1.350	0	0	0	0
Oracle Fusion	200	0	0	0	0
Strategisch huisvestingsplan	-5.000	0	0	5.000	0
Taskforce Verzuim	-874	0	0	0	0
Onderwijs	921	0	0	0	0
Onderbesteding lerarenaanpak	873	0	0	0	0
Rijksbijdrage NPRZ en Kansrijke Wijken	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid	0	0	0	0	0
Rijnmond Regionaal Programma voortijdig schoolverlaten	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	47	0	0	0	0
Samenleving en inburgering	3.295	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Correctie foutieve indexatie Rijksmiddelen opvang	675	0	0	0	0
Opvang Vluchtelingen	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	2.620	0	0	0	0
Wet Inburgering	0	0	0	0	0
Sport, bewegen en natuureducatie	0	116	171	232	232
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	116	171	232	232
Stedelijke ontwikkeling	12.922	5.568	6.814	6.726	4.669
Actualisatie kapitaallasten	-12	3.468	4.314	4.226	2.169

Diverse bijstellingen	5.161	0	0	0	0
Gratis OV	0	2.500	2.500	2.500	2.500
Huisvesting statushouders	6.600	0	0	0	0
Juridische Kosten Museumparkgarage	-1.574	0	0	0	0
Oracle Fusion	2.620	0	0	0	0
Programma Luchtkwaliteit	0	-400	0	0	0
Taskforce Verzuim	127	0	0	0	0
Toekomstbestendige stad en haven	0	617	605	593	581
Actualisatie kapitaallasten	0	617	605	593	581
Veilig	3.401	0	0	0	0
Actualisatie jaarplan of werkpakket	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	3.330	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	71	0	0	0	0
Volksgezondheid	36	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Bijdragen Rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage aanvullende Seksuele Gezondheidszorg	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage vaccinatie Covid-19	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	36	0	0	0	0
Werk en inkomen	664	-818	-799	-780	-790
Actualisatie kapitaallasten	-1.246	-818	-799	-780	-790
Afrekening Klaar voor een Kind Klaar voor Werk	0	0	0	0	0
Baten Kansen voor West	0	0	0	0	0
Baten Regionaal Bureau Zelfstandigen	0	0	0	0	0
Diverse bijstellingen	0	0	0	0	0
ESF baten 2025	0	0	0	0	0
ESF baten Sociale Inclusie 2026-2027	0	0	0	0	0
ESF Scholingsfonds 2026-2027	0	0	0	0	0
Indexatie BUIG-budget (LPO)	0	0	0	0	0
Opvang Vluchtelingen	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	1.720	0	0	0	0
Overheidsbrede loketten 2025	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	190	0	0	0	0
UWV-baten	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	19.234	-2.300	-4.850	-4.500	-4.500

Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Budgetoverheveling Seniorenmakelaars	0	0	0	0	0
Frictiekosten transformatie gesloten jeugdhulp	0	0	0	0	0
Hogere instroom en langere verblijfsduur maatschappelijke opvang	0	-2.300	-4.850	-4.500	-4.500
Opvang kwetsbare ongedocumenteerden	600	0	0	0	0
Overschot wijkteams	1.500	0	0	0	0
Preventie met gezag	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Begeleiden ex-gedetineerden wonen en werken	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage NPRZ en Kansrijke Wijken	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage specialistische functie HGKM	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	107	0	0	0	0
Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp	0	0	0	0	0
Vrijval definitief rekeningresultaat 2025 GRJR	2.500	0	0	0	0
Vrijval onderbesteding regionale kosten voor jeugdhulp	8.700	0	0	0	0
Vrijval verwachte onderbesteding toezicht en maatwerk MO	450	0	0	0	0
Vrijval Wmo-arrangementen	5.377	0	0	0	0
Totaal	31.122	1.153	-2.676	1.034	-5.989

Bijstellingen Ramingsbijstellingen vermijdbaar

Totaal Ramingsbijstelling vermijdbaar	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Beheer van de Stad	0	0	0	0	0
Aanpak en preventie zwerfafval	0	0	0	0	0
Bijdrage onderhoud buitenruimte	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Bijstellingen Reserves

Totaal Reserves	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Algemene middelen	-72.288	42.425	47.367	38.072	44.089
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Algemene reserve	2.266	12.031	9.487	40.944	46.962
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	-206	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	-1.542	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	-710	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	-72.097	30.394	37.880	-2.872	-2.872
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0
Kredietrisicoreserve	0	0	0	0	0
Armoede en schulden	0	0	0	0	0
Bestemmingreserve Armoedefonds	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand schuldhulpverlening	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand studenten	0	0	0	0	0
Beheer van de Stad	2.286	2.439	2.935	2.872	2.872
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	3	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	206	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	423	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	21	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	1.632	2.439	2.935	2.872	2.872
Belastingen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve B&W Fonds	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Commissiereizen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Transitie Rekenkamer	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	0	0	0	0	0
Cultuur	2	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur	2	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve 10%-regeling bewonersinitiatieven	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BoTu	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Citylab010	0	0	0	0	0
Gebouwde omgeving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Ondersteuning en beheersing	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Oracle Fusion	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Samenleving en inburgering	0	-1.366	0	0	0
Bestemmingsreserve huisvesting statushouders	0	-1.366	0	0	0
Sport, bewegen en natuureducatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-8.272	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	1.118	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	-2.608	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	710	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Provimi	-5.161	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	-4.939	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	2.608	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Versterking omgevingsveiligheid	0	0	0	0	0
Mutatie Bestemmingsreserves	0	0	0	0	0

Toekomstbestendige stad en haven	143	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kernenergie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	143	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Work in NL	0	0	0	0	0
Volksgesondheid	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Impact rijksvaccinatieprogramma (RVP)	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Pilot Wijkgericht vaccinatieaanpak	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	3.920	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RAP010	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	3.920	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Werkcentrum Rijnmond	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	125	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatwerkvoorzieningen Wmo	125	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Work in NL	0	0	0	0	0
Kinderopvang pleegouders	0	0	0	0	0
Totaal	-74.084	43.498	50.302	40.944	46.962

Bijstellingen Taakmutaties

Totaal Taakmutatie	Begroting2026	Begroting2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Algemene middelen	14.718	41.245	9.263	-32.952	-32.296
Taakmutatie Gemeentefonds	14.783	43.355	9.318	-32.929	-32.296
Taakmutatie meicirculaire	-65	-2.110	-55	-23	0
Armoede en schulden	-1.575	295	295	295	295
Armoedebestrijding kinderen	0	295	295	295	295
Taakmutatie Gemeentefonds	-1.575	0	0	0	0
Beheer van de Stad	-740	0	0	0	0
Bommenregeling	-740	0	0	0	0
Cultuur	-65	-65	-65	-65	-65
Overheidsbrede dienstverlening	-65	-65	-65	-65	-65
Dienstverlening	-54	0	0	0	0
Taakmutatie meicirculaire	-54	0	0	0	0
Gebouwde omgeving	-1.000	0	0	0	0
Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek	-1.000	0	0	0	0
Onderwijs	8	8	8	8	8
Voorschoolse voorziening peuters	8	8	8	8	8
Samenleving en inburgering	-204	-93	0	0	0
Aanpak overlast asielzoekers	-200	0	0	0	0
Faciliteitenbesluit opvangcentra	-4	0	0	0	0
Voorzieningen antidiscriminatie	0	-93	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-100	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Taakmutatie decembercirculaire	-100	0	0	0	0
Toekomstbestendige stad en haven	-1.697	-23.768	0	0	0
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	-1.337	0	0	0	0
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	-23.768	0	0	0
Vorbereiding bouw kerncentrales	-360	0	0	0	0
Volksgezondheid	126	-119	0	0	0
Verbeteren kostendekkendheid Lijkbezorging	126	-119	0	0	0
Werk en inkomen	-5.807	-3.406	-3.852	-4.112	-4.768
Impulsbudget arbeidsmarktregio's DU	-97	0	0	0	0
Participatie IU	-2.356	-2.194	-2.175	-1.969	-2.019
Problematiek alleenverdieners	-2.267	0	0	0	0
Re-integratiedienstverlening jongeren	-639	-1.104	-1.569	-2.034	-2.640
Wet handhaving sociale zekerheid	-449	-108	-108	-108	-108

Zorg, welzijn en wijkteams	-3.611	-14.097	-5.649	36.825	36.825
Beschermd wonen	-4.617	-4.617	-4.617	-4.617	-4.617
Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg	2.812	0	0	0	0
Huishoudelijke hulp Wmo	0	0	0	58.298	58.298
Jeugdhulp kinderen in een AZC	-45	-45	-45	-45	-45
Jeugdzorg	482	497	497	497	497
Ketensystemen jeugd	26	27	27	0	0
Kinderopvang pleegouders	-393	-406	0	0	0
Maatschappelijke opvang	41	41	41	41	41
Nationaal Actieplan Dakloosheid	35	35	35	35	35
Pilot dakloze EU-burgers	-1.604	-1.604	-1.604	0	0
Problematiek alleenverdieners	-250	0	0	0	0
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	0	-7.928	0	0	0
Vangnetregeling huishoudelijke hulp Wmo	0	0	0	-17.400	-17.400
Versterking lokale aanpak high impact crimes	-114	-114	0	0	0
Vrouwenopvang	17	17	17	17	17
Totaal	0	0	0	0	0

Begroting 2027

Vergelijking begrotingssaldi

Paginanummer in website: 8

Vergelijking begrotingssaldi

In onderstaand overzicht staat per programma het verloop van het saldo van baten en lasten per P&C-moment van de Begroting 2026, naar de Eerste herziening 2026 en de Begroting 2027 en Tweede herziening 2026. De toelichting op de bijstellingen van het P&C moment staan toegelicht in de website waarin de bijstelling heeft plaatsgevonden.

Vergelijking begrotingssaldi concern	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene middelen					
Oorspronkelijke Begroting 2026	2.527.316	2.437.106	2.359.387	2.395.875	2.395.875
Eerste Herziening 2026	2.588.780	2.446.086	2.360.206	2.392.636	2.408.328
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	2.938.441	2.697.019	2.586.648	2.574.617	2.615.029
Armoede en schulden					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-98.694	-94.176	-94.302	-94.834	-94.834
Eerste Herziening 2026	-98.142	-93.063	-93.873	-94.390	-94.390
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-99.427	-104.909	-112.835	-115.555	-116.391
Beheer van de Stad					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-227.209	-243.151	-249.146	-249.032	-249.032
Eerste Herziening 2026	-229.948	-255.336	-259.513	-257.504	-255.361
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-227.834	-233.727	-243.732	-248.080	-247.603
Belastingen					
Oorspronkelijke Begroting 2026	411.541	412.484	416.941	420.528	420.528
Eerste Herziening 2026	410.407	411.049	415.506	419.102	419.102
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	440.507	429.104	433.625	437.289	440.789
Bestuur					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-48.701	-49.704	-48.001	-48.378	-48.378
Eerste Herziening 2026	-49.434	-50.438	-48.645	-49.017	-49.017
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-49.872	-52.143	-50.207	-50.570	-50.583
Cultuur					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-180.638	-178.456	-178.867	-185.293	-185.293
Eerste Herziening 2026	-180.610	-178.350	-178.761	-185.182	-185.182
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-180.119	-183.500	-183.458	-189.380	-193.437
Dienstverlening					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-85.021	-82.401	-81.413	-81.646	-81.646
Eerste Herziening 2026	-85.028	-82.385	-81.466	-81.684	-81.684
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-89.054	-86.971	-86.298	-86.391	-86.571
Gebouwde omgeving					
Oorspronkelijke Begroting 2026	5.545	-19.247	-24.645	-24.514	-24.514
Eerste Herziening 2026	10.496	-11.572	-11.478	-9.156	-11.564
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-67.390	736	-24.124	-25.239	-31.403
Ondersteuning en beheersing					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-437.860	-441.837	-441.319	-443.878	-443.878
Eerste Herziening 2026	-431.294	-434.273	-433.230	-436.497	-437.321

TTweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-449.109	-458.731	-454.206	-453.965	-459.064
Onderwijs					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-167.332	-175.038	-163.933	-163.778	-163.778
Eerste Herziening 2026	-168.400	-175.195	-164.091	-163.897	-163.893
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-160.366	-164.052	-161.707	-176.852	-177.008
Samenleving en inburgering					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-28.873	-15.673	-15.673	-15.324	-15.324
Eerste Herziening 2026	-29.350	-15.601	-15.601	-15.324	-15.324
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-27.697	-26.475	-24.159	-23.603	-23.603
Sport, bewegen en natuureducatie					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-104.445	-105.096	-109.368	-111.460	-111.460
Eerste Herziening 2026	-105.547	-106.216	-110.268	-112.360	-112.360
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-103.015	-107.954	-109.794	-113.056	-114.856
Stedelijke ontwikkeling					
Oorspronkelijke Begroting 2026	94.467	105.734	109.231	82.848	82.848
Eerste Herziening 2026	95.436	105.771	107.676	81.538	67.394
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	3.465	121.049	121.495	134.893	125.827
Toekomstbestendige stad en haven					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-59.431	-41.923	-41.528	-41.832	-41.832
Eerste Herziening 2026	-83.947	-42.361	-41.954	-41.740	-41.717
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-261.558	-77.156	-49.568	-49.421	-50.362
Veilig					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-215.648	-209.468	-207.567	-207.630	-207.630
Eerste Herziening 2026	-216.508	-210.369	-208.492	-208.529	-208.376
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-227.957	-236.840	-238.980	-239.907	-238.090
Volksgesondheid					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-42.374	-42.465	-42.464	-42.514	-42.514
Eerste Herziening 2026	-44.093	-44.101	-44.100	-44.143	-44.162
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-44.120	-44.483	-44.388	-44.332	-44.351
Werk en inkomen					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-266.539	-238.679	-235.543	-234.156	-234.156
Eerste Herziening 2026	-270.604	-243.723	-238.300	-237.084	-236.089
Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-264.355	-272.125	-260.855	-257.630	-255.977
Zorg, welzijn en wijkteams					
Oorspronkelijke Begroting 2026	-1.076.102	-1.018.012	-951.791	-954.981	-954.981
Eerste Herziening 2026	-1.112.215	-1.019.922	-953.614	-956.767	-958.385

Tweede Herziening 2026 / Begroting 2027	-1.130.539	-1.198.840	-1.097.458	-1.072.816	-1.092.347
---	------------	------------	------------	------------	------------

Begroting 2027

Coalitieakkoord

Paginanummer in website: 9

Coalitieakkoord 2026-2030 Vaart maken

In juni 2026 is het nieuwe coalitieakkoord Vaart maken gepresenteerd. Daarin staan de plannen voor de stad voor de komende 4 jaar. De coalitie van 5 partijen wil sterk inzetten op 3 'doorbraken' op de thema's wonen, economie en goed leven.

Het coalitieakkoord heet 'Vaart maken' en is gemaakt door de 5 fracties die de wethouders leveren: PRO, D66, VVD, CDA en Volt. De plannen gelden voor de periode van nu tot 2030. Maar bij de plannen houdt de coalitie rekening met een toekomstig Rotterdam in 2050.

[Link naar het Coalitieakkoord in duidelijke taal.](#)

[Link naar het Coalitieakkoord Vaart maken.](#)

Begroting 2027

Raadsbehandeling

Paginanummer in website: 10

Raadsbehandeling

De behandeling van de Begroting 2027 en de Tweede herziening 2026 vindt eerst plaats in de raadscommissies. Daarna is de behandeling in de gemeenteraad op 10 en 12 november 2026.

Voor informatie over de commissievergaderingen en de raadsvergadering zie de website: gemeenteraad.rotterdam.nl.

Begroting 2027

Commissies

Paginanummer in website: 11

Commissies

Hieronder staat per commissie toegelicht welke programma's en paragrafen in die commissie worden besproken.

Commissie Veiligheid, Bestuur & Financiën

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Algemene middelen
- Programma Belastingen
- Programma Bestuur
- Programma Dienstverlening
- Programma Ondersteuning en beheersing
- Programma Veilig
- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Paragraaf Financiële kengetallen
- Paragraaf Financiering
- Paragraaf Lokale heffingen
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: burgemeester Schouten, wethouder Dekkers, wethouder Versnel, wethouder van Dommelen.

Commissie Bouwen & Wonen

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Beheer van de stad (Buitenruimte)
- Programma Gebouwde omgeving
- Programma Stedelijke ontwikkeling (Bouwen, wonen en buitenruimte)
- Paragraaf Grondbeleid
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Biesheuvel, wethouder van Dommelen, wethouder Kockelkoren, wethouder Versnel en wethouder Zeegers.

Commissie Leefomgeving & Economie

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Toekomstbestendige stad en haven
- Programma Stedelijke ontwikkeling (Mobiliteit)
- Paragraaf Klimaat
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Biesheuvel, wethouder Kockelkoren, wethouder Versnel en wethouder Zeegers.

Commissie Onderwijs & Samenleven

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Armoede en schulden
- Programma Samenleving en inburgering

- Programma Onderwijs
- Programma Werk en inkomen
- Paragraaf NPRZ
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Dekkers, wethouder Harika, wethouder Kockelkoren, wethouder Nunnely en wethouder Postma.

Commissie Zorg & Cultuur

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Cultuur
- Programma Sport, bewegen en natuureducatie
- Programma Volksgezondheid
- Programma Zorg, welzijn en wijkteams
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Kockelkoren, wethouder Nunnely, wethouder Postma en wethouder Segers-Hoogendoorn.

Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)

Deze commissie richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-)jaarstukken en de bevindingen van de accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd.

Begroting 2027

Opbouw website

Paginanummer in website: 12

Opbouw website

De website is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Leeswijzer

Naast de menu-knop staat een leeswijzer hierin staat aangegeven hoe gepresenteerde bedragen zijn bedoeld.

Totaalbeeld

Onder Totaalbeeld staan de Begroting 2027 en Tweede herziening 2026 op hoofdlijnen toegelicht. Het Totaalbeeld is onderverdeeld in:

- Voortgang Tweede herziening 2026 gaat in op de ontwikkelingen in het lopende jaar 2026
- Bestuurlijke hoofdlijnen geeft de grote lijnen aan voor de toekomstige jaren 2027-2030
- Collegetargets geeft de huidige stand van zaken van de collegetargets
- Financieel beeld 2026-2030 geeft inzicht in de belangrijkste financiële bijstellingen, ontwikkelingen en kengetallen
- Coalitieakkoord bevat een korte samenvatting en een link naar het Coalitieakkoord: Vaart maken
- Commissie- en Raadsbehandeling geeft aan wanneer de behandeling plaats vindt
- Commissies geeft inzicht in welke commissies welke programma's en paragrafen aan de orde kunnen komen
- Opbouw website geeft een uitleg van de opbouw van de begroting en een toelichting op de overgang naar de nieuwe programma-indeling

Programma's

De programma's geven een totaalbeeld van een beleidsmatig onderwerp. Per programma wordt een toelichting gegeven op de voortgang, de bestuurlijke hoofdlijnen, de doelen, projecten, financiën, kaders en verbonden partijen. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

Paragrafen

De paragrafen geven een overkoepelend beeld over de programma's. Er zijn paragrafen die vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn voorgeschreven en paragrafen die zijn toegevoegd om een totaal beeld te geven.

Verplichte paragrafen: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen en Grondbeleid.

Niet verplichte paragrafen: BBV Indicatoren, Financiële kengetallen, Investerings, Klimaat, Nationaal Programma Rotterdam Zuid, Subsidies en Sustainable development goals.

Bij de Jaarstukken en Begroting worden alle paragrafen opgesteld. Bij de Voorjaarsnota alleen de paragrafen BBV-indicatoren, Bedrijfsvoering, Financiële kengetallen, Investerings, Klimaat en Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Financiën

Het onderdeel Financiën bestaat uit de:

- Grondslagen en regelgeving waaraan de voorjaarsnota, begroting, herzieningen en jaarstukken moeten voldoen.
- Balans waaronder de geprognoseerde balans, de reserves en voorzieningen zijn opgenomen.
- Overzicht van baten en lasten met een totaal overzicht van de baten en lasten van de hele gemeente, het overzicht van incidentele baten en lasten, baten en lasten volgens de BBV, Clusteroverhead, Baten en lasten per programma, Algemene dekkingsmiddelen, Lokale heffingen en ten slotte de BBV-taakvelden.

Wijken

Hier staat de stand van zaken van de wijkplannen toegelicht.

Opbouw programma's

De programma's zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- **Voortgang 2026:** Eerste herziening 2026 per programma.
- **Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030:** aansluitend op Bestuurlijke hoofdlijnen onder de Hoofdlijnen maar specifiek voor het programma.

- **Doelen van het programma:** hier zijn meerdere doelen per programma mogelijk, voor ieder doel worden de vragen beantwoord: "Wat willen we bereiken?" en "Wat gaan we daarvoor doen?". Hierbij hoort ook steeds een set van indicatoren: de college targets, effectindicatoren die aansluiten op "Wat willen we bereiken?" en prestatie-indicatoren die aansluiten op "Wat gaan we daarvoor doen?".
- **Projecten:** de belangrijkste projecten die (gaan) bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma worden hier kort toegelicht.
- **Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:** tot nu toe werd hiervoor de engelse term Sustainable development goals gebruikt, maar we willen nu overstappen op de nederlandse naam Voor ieder programma wordt aangegeven aan welke SDG's het programma bijdraagt, van daaruit wordt verwezen naar de paragraaf Sustainable Development Goals waar een totaalbeeld wordt geschetst.
- **Omschrijving, kaders en verbonden partijen:** hier is ruimte voor een eventueel uitgebreidere omschrijving, een opsomming van de belangrijkste kaders met een link en wordt aangegeven welke verbonden partijen bijdragen aan het bereiken van de doelen van dit programma. Een uitgebreide toelichting op de Verbonden partijen is te vinden in de paragraaf met hetzelfde onderwerp.
- **Verantwoordelijke collegeleden:** hier is opgenomen welke collegeleden verantwoordelijk zijn voor de belangrijkste delen van het programma.

Begrijpelijke begroting

Over de begrijpelijkheid van de begroting zijn de afgelopen jaren verschillende moties door de Raad ingediend. In december 2025 is het [Plan van Aanpak: Begroting en verantwoording leesbaar en begrijpelijk](#) aan de gemeenteraad gestuurd en besproken in de Commissie tot onderzoek van de rekening (COR). Het verbeteren van de begroting is een continu proces. In de Begroting 2027 gaat het om de volgende verbeteringen:

- Er is een animatie gemaakt over de totstandkoming van de begroting en de planning- en controlcyclus. De link naar de animatie is toegevoegd aan de openingspagina van de website Begroting 2027.
- Een externe tekstredacteur heeft een redactieslag gedaan op het eenduidiger en begrijpelijker maken van de teksten per programma.
- De opzet van de Infographic is verbeterd met links naar de Voortgangen per programma.
- Om mensen die op de links van de Voortgangen per programma klikken een totaalbeeld te geven zijn de baten en lasten per programma toegevoegd in een grafiek met korte toelichting.

Begroting 2027

Algemene middelen

Paginanummer in website: 13

Algemene middelen

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan het realiseren van structureel houdbare gemeentefinanciën. Het programma Algemene middelen is het financieel-technische sluitstuk van de begroting. In de paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Financiering, Financiële kengetallen en Verbonden partijen zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 14

Voortgang 2026

Financiële positie

Het college stuurt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, zoals staat in het coalitieakkoord 'Vaart maken'. Het weerstandsvermogen voor 2026 is 1,87 en ligt dus boven het streven. Het meerjarig beeld van het weerstandsvermogen is positief, enkel in 2030 is het weerstandsvermogen 0,99 wat net onder het streven is. De paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) laat het meerjarig verloop van het weerstandsvermogen en de risico's zien.

Gemeentefonds

Op 30 januari 2026 presenteerde het kabinet-Jetten het coalitieakkoord. Dit is verwerkt in de Rijksvoorjaarsnota 2026. Het effect van de Rijksvoorjaarsnota 2026 op de gemeentefondsuitkering van individuele gemeenten is verwerkt in de meicirculaire 2026 van 8 juni 2026. De effecten van deze circulaire zijn verwerkt in de Begroting 2027/Tweede herziening 2026.

Zie voor een uitgebreidere toelichting het hoofdstuk [Gemeentefonds](#).

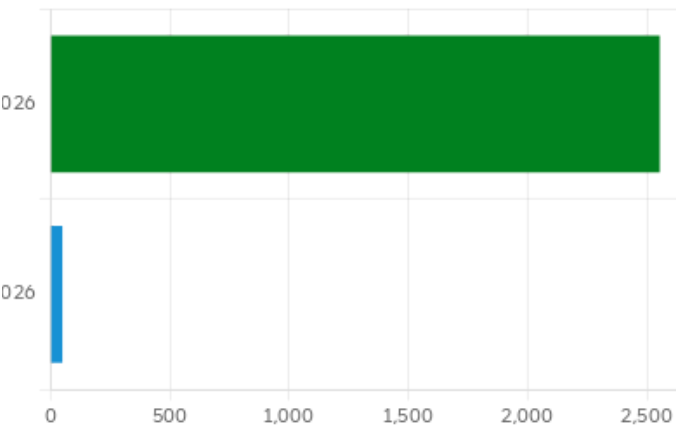
Taakstelling opgave ambtelijke organisatie

In het coalitieakkoord 'Vaart maken' is vastgelegd dat het noodzakelijk is om te onderzoeken hoe de gemeente efficiënter en effectiever kan opereren. Er is een taakstelling voor de organisatie. Deze is nu opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene middelen. De stelpost voor Oracle Fusion vanaf 2027 is ook onderdeel van taakstelling. Over de invulling van deze taakstelling wordt de raad in een brief geïnformeerd, los van de begrotingswebsite. De invulling van de taakstelling wordt bij een volgende herziening van de begroting verwerkt.

Rotterdamse Investeringsmotor

Tijdens de vorige bestuursperiode is bij de Voorjaarsnota 2024 besloten een lening aan te gaan vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) waarbij afbetaling in 2027 en 2028 plaatsvindt. Bij de Voorjaarsnota 2025 en Tweede Herziening 2025 is besloten tot vervroegde afbetaling. Bij de Tweede herziening 2026 is het voorstel om nog een afbetaling te doen. Hiermee is de totale lening van de RIM afbetaald.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 2.658,2 mln. Deze bestaan voor € 2.515,5 mln uit bijdragen van het Rijk en andere overheden. Verder zijn er nog inkomsten uit dividenden, leningen en garanties.

De verwachte uitgaven zijn € 52,0 mln negatief. Aan de ene kant betaald de gemeente rente over aangetrokken geldleningen. Daar staat tegenover dat er via een interne verrekening deze lasten over de programma's worden verdeeld met behulp van een omslagrente. Verder zijn hier organisatiebrede stelposten opgenomen. De organisatiebrede stelposten bestaan uit organisatiebrede taakstellingen die nog over de andere programma's verdeeld moeten worden en van de trendcorrecties.

Financiële bijstellingen Algemene middelen Tweede herziening 2026	€ 349.661
Coalitieakkoord	€ 420.365
Actualisatie kapitaallasten	€ 3.205

Actualisatie rente	€ 4.961
Oracle Fusion	- € 11.700
Onttrekking Algemene reserve	€ 2.266
Toevoeging Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	- € 72.097
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 2.662

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 15

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Financiële uitgangspunten

Een financieel gezonde gemeente draagt bij aan het behalen van de gestelde doelen. Daarom streeft Rotterdam naar gemeentefinanciën die ook op lange termijn structureel houdbaar zijn. Dit gebeurt door middel van bestendig beheer, gebaseerd op de financiële uitgangspunten die zijn opgenomen in het coalitieakkoord 'Vaart maken'.

- De gemeente zorgt dat de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten.
- De gemeente streeft naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,0 in alle jaren.
- Bij structureel beleid zorgt de gemeente voor structurele dekking in de begroting, ook na deze collegeperiode.
- De gemeente stuurt op een gemiddelde lokale lastendruk (binnen G4-verband).
- Middelen worden doelmatig en efficiënt ingezet. De gemeente is hierbij kritisch op haar rol: zij vult niet zonder meer de gaten die andere overheden laten vallen en compenseert alleen na expliciete besluitvorming hierover.
- Tegenvallers worden zoveel mogelijk binnen de eigen portefeuille opgelost. Meevallers vallen in principe altijd vrij in de algemene middelen.

Begroting 2027

Doel: Stabiele en rechtvaardige financiering van de gemeente

Paginanummer in website: 16

Doel: Stabiele en rechtvaardige financiering van de gemeente

Algemeen

Het gemeentefonds van het Rijk is de grootste, jaarlijkse inkomstenbron van de gemeente. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate hoeveel financiële ruimte de gemeente heeft. Tot het gemeentefonds behoren de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen. Met het geld uit het gemeentefonds kunnen gemeenten zelfstandig beleid voeren. Gemeenten moeten wel de hun wettelijk opgedragen taken uitvoeren met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat bijvoorbeeld om de jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Minimaal 3 keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten over het gemeentefonds:

- in mei/juni met de meicirculaire op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- in september met de septembercirculaire op basis van de Miljoenennota van het Rijk;
- in december met de decembercirculaire op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

In deze Begroting 2027/Tweede herziening 2026 zijn de financiële gevolgen van de meicirculaire 2026 verwerkt. Over de effecten van de septembercirculaire 2026 voor zowel 2026 als voor latere jaren wordt de gemeenteraad voorafgaand aan de raadsbehandeling van deze begroting geïnformeerd.

De financiële gevolgen van de september- en decembercirculaire 2026 voor het jaar 2026 worden verwerkt in de jaarrekening 2026. De financiële gevolgen voor 2027 en volgende jaren worden verwerkt in het volgend meerjarig P&C-product in 2027.

Herziening verdeling gemeentefonds

De onderlinge verdeling van het gemeentefonds tussen de gemeenten gebeurt op basis van verdeelmaatstaven. Deze maatstaven zijn kenmerken van gemeenten en hun inwoners, zoals bijvoorbeeld het aantal inwoners, het aantal bijstandsgerechtigden en de oppervlakte. Het Rijk stelt de maatstaven meerdere keren per jaar bij. Regelmatig vindt ook een herijking plaats om de verdeling tussen de gemeenten zo accuraat mogelijk te maken.

Per 1 januari 2027 was er een aanpassing van het verdeelmodel voorzien. Echter heeft de minister van Binnenlandse Zaken na advies van de Raad van Openbaar bestuur besloten meer tijd te nemen voor onderzoeken naar het verdeelmodel en een volgende aanpassing pas per 1 januari 2029 door te voeren. Een volgende stap in het ingroeipad is ook uitgesteld tot 2029. In een kamerbrief is opgenomen dat er verschillende onderzoeken uit de onderzoeksagenda inmiddels zijn afgerond. Rotterdam heeft naar aanleiding van de vorige herijking (na verrekening van het ingroeipad 2023-2025) nog een structureel nadeel te verwerken van circa € 22 mln. In de Begroting 2026 is al rekening gehouden met een volgende stap in het ingroeipad vanaf 2027 van € 10,2 mln. Dit is nu aangepast naar 2029. Met het structureel nadeel, dat hierna mogelijk resteert (€ 11,8 mln), wordt rekening gehouden als risico in het weerstandsvermogen.

Meer duidelijkheid over nieuwe aanpassingen in het verdeelmodel wordt verwacht in de meicirculaire 2028. Net als bij de herijking die in 2023 is ingegaan kan een aanpassing in de verdeling een voor- of nadeel inhouden voor individuele gemeenten.

Systematiek gemeentefonds

Het gemeentefonds wordt bijgesteld op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp):

1. De indexatie voor volumeontwikkelingen wordt gebaseerd op een 8-jars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). In dit volumedeel zit ook de stijging van lonen door volumegroei van de economie.
2. De bijstelling van het gemeentefonds voor inflatie vindt plaats op basis van het prijs bruto binnenlands product (pbbp) van het lopende jaar.

Daarnaast werken het Rijk en de VNG sinds 2024 ook aan nieuwe afspraken over (de gelden van) de Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het doel is om tot afspraken te komen die beter aansluiten bij de (financieel-)bestuurlijke verhoudingen en meer duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden voor beide partijen.

Ontwikkeling Coalitieakkoord kabinet-Jetten, Rijksvoorjaarsnota 2026 en meicirculaire 2026

Op 27 maart heeft het kabinet-Jetten zijn Rijksvoorjaarsnota 2026 gepubliceerd. Hierin is het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten uit januari 2026 verwerkt. Het effect van de uitkomsten van de Rijksvoorjaarsnota 2026 op de gemeentefondsuitkering van individuele gemeenten is verwerkt in de

meicirculaire 2026. Deze circulaire is verwerkt in de Begroting 2027/Tweede herziening 2026.

In de Rijksvoorjaarsnota 2026 zijn geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor gemeenten. Over de compensatie van de kosten van jeugdhulp vanaf 2028 is niks opgenomen. De bezuiniging op de huishoudelijke hulp per 1 januari 2029 uit het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten is door middel van een korting op het gemeentefonds verwerkt.

Begroting 2027

Doel: Bestendig beheer Algemene middelen

Paginanummer in website: 17

Doel: Bestendig beheer Algemene middelen

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

- De gemeente zorgt dat de hiervoor geldende indicatoren en kengetallen binnen de geldende wettelijke normen en bestuurlijke kaders blijven en de actuele streefwaarden zoals bepaald door de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland.
- De gemeente legt hierover verantwoording af in de achtereenvolgende P&C-producten.

Hoe meet de gemeente dit?

De gemeente gebruikt financiële kengetallen voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie. De volgende kengetallen en indicatoren behoren tot dit programma:

- Weerstandsvermogen
- Structurele exploitatieruimte
- Solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingssaldo)
- Kasgeldlimiet
- Renterisiconorm
- Schatkistbankieren
- Netto schuldquote

Wat wil de gemeente bereiken?

Het programma Algemene Middelen draagt bij aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende middelen hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid: de mogelijkheden om op korte termijn financiële tegenvallers op te vangen zonder direct te hoeven ingrijpen in de begroting en in de beleidsambities.
- Voldoende wendbaarheid in de begroting: de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De wendbaarheid van de begroting wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen en om beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en wendbaarheid dus belangrijk. Daartoe streeft de gemeente naar:

- een sluitende begroting en meerjarenraming. De gemeente zorgt dat de structurele lasten niet groter zijn dan de structurele baten.
- Gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen. De raad wordt hierover geïnformeerd bij de P&C-producten en het beheerverslag deelnemingen.
- Weerstandvermogen van minimaal 1,0 in alle jaren.
- Gedegen treasury- en financieringsfunctie.
- Zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad. De uitdaging is om het beschikbare investerend vermogen zo in te zetten dat we een hefboom creëren om daarmee andere partijen mee te krijgen om samen te investeren.

Toelichting indicatoren

Voor nadere toelichting op en de ontwikkeling van een aantal van de verschillende indicatoren en kengetallen zie de paragrafen [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) en [Financiële kengetallen](#).

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 18

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Het programma Algemene middelen draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- SDG 17 Partnerschappen om diensten te bereiken

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 19

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 20

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Algemene middelen		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Aanwending Eneco-middelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	298.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	21.464	22.514	27.207	19.466	49
Oracle Fusion	Coalitieakkoord - Overig	11.700	12.600	9.300	8.600	7.100
Overige knelpunten en meevallers - Bespaarde rente	Coalitieakkoord - Overig	38.000	24.750	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Dividenden	Coalitieakkoord - Overig	28.438	11.549	24.649	22.149	37.149
Overige knelpunten en meevallers - Gemeentefonds	Coalitieakkoord - Overig	21.700	11.900	9.500	-4.200	3.600
Overige knelpunten en meevallers - Niet indexeren erfpachtproject	Coalitieakkoord - Overig	0	-538	-538	-538	-538
Overige knelpunten en meevallers - Taakmutatie decembercirculaire	Coalitieakkoord - Overig	1.063	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Vervangingsinvesteringen	Coalitieakkoord - Overig	0	0	0	0	-8.600
Taakstellende opgave ambtelijke organisatie	Coalitieakkoord - Overig	0	10.000	25.000	45.000	60.000
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	3.205	-3.379	3.106	14.857	25.801
Actualisatie rente	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	4.961	1.020	-2.260	-4.216	-6.240
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	-127	-182	-252	-252
Bijstelling dividenden	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	534	126	126	126	126
Gemeentefonds + Indexatie	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-11.700	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Reserves	0	0	0	0	0
Algemene reserve	Reserves	2.266	12.031	9.487	40.944	46.962
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	-206	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	-1.542	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	-710	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-72.097	30.394	37.880	-2.872	-2.872
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Kredietrisicoreserve	Reserves	0	0	0	0	0
Taakmutatie Gemeentefonds	Taakmutatie	14.783	43.355	9.318	-32.929	-32.296
Taakmutatie meicirculaire	Taakmutatie	-65	-2.110	-55	-23	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-10.132	76.847	73.902	75.869	76.712

Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Algemene middelen	349.661	250.933	226.442	181.981	206.701
--	---------	---------	---------	---------	---------

Toelichting financiële bijstellingen

Aanwending Eneco-middelen

De gemeente gebruikt de investeringsgelden uit het coalitieakkoord voor onderwerpen die belangrijk zijn voor de komende 4 jaar. Een deel van deze investeringen wordt gedekt met middelen uit de verkoop van Eneco binnen de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). De gemeente hevelt de beschikbare Eneco-middelen binnen de RIM over naar de bestemmingsreserves, zoals afgesproken in het coalitieakkoord.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De gemeente zet de erfpachtbaten in om zelf woningbouw mogelijk te maken via een doorbouwfonds. De bijstelling van de bestemmingsreserve RIM betreft de voortzetting en aanvulling van dit fonds. De gemeente haalt de middelen uit de RIM-cilinder erfpachtbaten en voegt ze toe aan het bestaande bestemmingsreserve doorbouwfonds.

Oracle Fusion

In het coalitieakkoord is een stelpost Oracle Fusion opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. De invulling van de stelpost voor 2027 en latere jaren maakt onderdeel uit van de organisatieopgave.

Overige knelpunten en meevallers - Bespaarde rente

De gemeente bespaart rente door de bijstellingen zoals opgenomen in het coalitieakkoord.

Overige knelpunten en meevallers - Dividenden

De gemeente past de dividenden aan die Rotterdam ontvangt van deelnemingen zoals Havenbedrijf Rotterdam.

Overige knelpunten en meevallers - Gemeentefonds

De gemeente verwerkt mutaties uit het gemeentefonds als onvermijdelijk knelpunt of meevaller in de begroting. Hierin zit ook het effect van meicirculaire in 2026 op algemene uitkering.

Overige knelpunten en meevallers - Niet indexeren erfpachtproject

De gemeente ontvangt lagere baten omdat een erfpachtproject niet wordt geïndexeerd maar op huidige prijspeil blijven.

Overige knelpunten en meevallers - Taakmutatie decembercirculaire

De gemeente verwerkt de vrijval van een taakmutatie uit de decembercirculaire 2025 als onvermijdelijk knelpunt of meevaller in de begroting.

Overige knelpunten en meevallers – Vervangingsinvesteringen

De gemeente dekt vervangingsinvesteringen in de begroting en stelt de begroting bij op de geraamde vervangingsinvesteringen.

Taakstellende opgave ambtelijke organisatie

In het coalitieakkoord staat dat de gemeente efficiënter en effectiever moet werken. Daarom krijgt de organisatie een taakstelling. De raad ontvangt hierover een brief. Bij de volgende begroting wordt de invulling van de taakstelling verwerkt.

Actualisatie kapitaallasten

De gemeente financiert investeringen met geld uit reserves en voorzieningen. Dat zijn de interne middelen. Is meer geld nodig, dan leent de gemeente. De financieringskosten lopen via het programma Algemene Middelen. Daarna worden ze toegewezen aan programma's, investeringen en grondexploitaties waarvoor ze bestemd zijn. De basis hiervoor is de boekwaarde op de balans.

Actualisatie rente

De rente wordt jaarlijks vastgesteld. De gemeente volgt daarbij richtlijnen van de commissie Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Zie ook [Grondslagen](#). Zie voor verdere toelichting de paragraaf [Financiering](#).

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De correctie betreft de indexatie van sport en cultuur RIM-middelen.

Bijstelling dividenden

De verwachte opbrengsten uit dividenden van gemeentelijke deelnemingen zijn aangepast. Dat gebeurt op basis van de nieuwste gegevens, zoals jaarstukken van deelnemingen en prognoses. De aanpassing is gebaseerd op inzichten die na bekendmaking van het coalitieakkoord zijn ontstaan.

Gemeentefonds + Indexatie

Het effect van de meicirculaire 2026 is als een meevaller verwerkt in het coalitieakkoord, de indexatie van de begroting is verwerkt als technische wijziging.

Oracle Fusion

Zie de toelichting onder Oracle Fusion, zoals hierboven benoemd.

Algemene Reserve

Voor een sluitende meerjarenbegroting wordt het geraamde saldo verrekend met de Algemene reserve. Een verloopstaat van de reserve staat op

de balanspagina [Reserves](#).

Bestemmingsreserves

De gemeente verplaatst geld tussen bestemmingsreserves. In de programma's [Energietransitie](#), [Stedelijke ontwikkeling](#) en [Bestaande stad](#) is meer uitleg te vinden.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De gemeente betaalt in 2026 € 71,3 mln eerder af van de lening die in 2024 is afgesloten met de RIM. Dit bedrag, inclusief een deel van de rente, komt vrij in 2027 en 2028. Daarnaast wordt de bestemmingsreserve RIM bijgesteld voor diverse mutaties in de kapitaallasten van investeringen.

Kredietrisicoreserve

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen. De geldnemer betaalt daarvoor een renteopslag of garantiopremie aan de gemeente. Deze middelen voeden de kredietrisicoreserve.

Taakmutatie Gemeentefonds

In de meicirculaire 2026 zijn wijzigingen doorgevoerd in de taakmutaties en de integratie- en decentralisatie-uitkeringen van het gemeentefonds. De ontvangsten uit het gemeentefonds komen binnen op het programma Algemene middelen. Daarna worden deze budgettair verwerkt bij de betreffende programma's.

Taakmutatie meicirculaire

Deze mutatie betreft de taakmutatie 'Basisregistratie Personen (BRP): centralisering inschrijving vergunninghouders' en de decentralisatie-uitkering 'Wet betaalbare huur' uit de meicirculaire 2026.

Technische wijzigingen

In het programma Algemene Middelen zijn er diverse technische wijzigingen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- In een eerder P&C-product is te veel budget toegewezen aan begrotingsprogramma Beheer van de Stad voor dekking van kapitaallasten. Met een technische wijziging is dit gecorrigeerd. De gelden vloeien nu terug naar de Rotterdamse Investeringsmotor.
- Indexering 2027 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027 en worden gedekt vanuit de algemene middelen. Voor meer informatie zie paragraaf [Grondslagen](#).

Overzicht baten en lasten

Saldo Algemene middelen incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	2.605.517	2.658.165	2.722.663	2.633.279	2.574.890	2.599.607
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.493.163	2.515.476	2.588.562	2.484.243	2.428.427	2.438.215
Dividenden	107.144	142.469	134.507	149.507	147.007	162.007
Financieringsbaten	3.378	1.600	974	908	836	764
Overige baten	-1.026	-1.380	-1.380	-1.380	-1.380	-1.380
Overige opbrengsten derden	2.858	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-56.528	-52.034	-48.667	-59.245	-81.638	-95.732
Overige verrekeningen	42	0	0	0	0	0
Overige verrekeningen	42	0	0	0	0	0
Programmalasten	-56.570	-52.034	-48.667	-59.245	-81.638	-95.732
Financieringslasten	27.803	43.347	68.598	92.976	105.677	106.373
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	460	3.025	-4.915	-24.134	-48.977	-60.936
Kapitaallasten	-88.086	-98.746	-112.690	-128.427	-138.679	-141.509
Overige programmalasten	185	340	340	340	340	340
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.067	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	2.662.045	2.710.199	2.771.330	2.692.523	2.656.529	2.695.339
Saldo voor reserveringen	2.662.045	2.710.199	2.771.330	2.692.523	2.656.529	2.695.339
Reserves	-99.182	228.242	-74.311	-105.876	-81.912	-80.309
Onttrekking reserves	177.503	122.368	84.938	100.864	142.855	173.975
Algemene Reserve	97.528	0	0	0	28.651	34.668
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	0	5.000	7.500	7.500	0	0
Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds	6.446	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	73.529	82.996	77.438	93.364	114.205	139.307
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	34.372	0	0	0	0
Toevoeging reserves	290.023	256.466	206.513	233.947	244.233	254.334
Algemene Reserve	0	13.442	16.042	15.459	0	0
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	20.000	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal ProgrammaRotterdam Zuid	15.400	11.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	215.036	231.194	188.972	216.988	242.733	252.834
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	39.249	0	0	0	0	0
Kredietrisicoreserve	338	330	0	0	0	0
Vrijval reserves	13.338	362.340	47.264	27.207	19.466	49
Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds	554	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	6.900	357.464	47.264	27.207	19.466	49
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	5.884	4.876	0	0	0	0
Saldo	2.562.863	2.938.441	2.697.019	2.586.648	2.574.617	2.615.029

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de bijdragen van het Rijk en medeoverheden (onder andere het gemeentefonds), dividenden en financieringsbaten over verstrekte leningen en garanties.

Lasten

De twee grote posten onder de programmalasten bestaan uit de financieringslasten over extern aangetrokken geldleningen en de kapitaallasten, waaronder de interne verrekening van de omslagrente plaatsvindt. Verder zijn de belangrijkste posten onder 'Inkopen en uitbestede werkzaamheden' de organisatiebrede stelposten. Deze zijn bedoeld om de organisatiebrede taakstellingen op te vangen die nog over de programma's verdeeld moeten worden en van de trendcorrecties.

Reserves

De reserves die onder het programma Algemene middelen zijn opgenomen, zijn organisatiebreed. Het gaat om de Algemene Reserve, de Kredietrisicoreserve, de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM), de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds en de bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds.

Meerjarig verloop

De berekening van het verloop is gebaseerd op de meicirculaire Gemeentefonds 2026 van het Rijk, de meerjarige dividendramingen van onze deelnemingen en de meerjarige investeringsplannen van de gemeente.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Algemene middelen	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Algemene middelen					
0.5 - Treasury	129.425	114.299	124.107	117.700	130.676
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.515.467	2.588.553	2.484.235	2.428.418	2.438.207
0.8 - Overige baten en lasten	293.549	-5.833	-21.693	28.499	46.147
Totaal Algemene middelen	2.938.441	2.697.019	2.586.648	2.574.617	2.615.029

Reserves

De tabel hieronder geeft een overzicht weer van alle reserves en het totaal van alle reserves die onder programma Algemene middelen vallen:

Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds		11.269	10.144	7.663	7.663	7.663
Doel reserve:	De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2006 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	55.393	0	36.640	7.484	11.269
	Begroting 2027	11.269	0	1.125	0	10.144
	Raming 2028	10.144	0	2.480	0	7.663
	Raming 2029	7.663	0	0	0	7.663
	Raming 2030	7.663	0	0	0	7.663
Kredietrisicoreserve		20.508	20.508	20.508	20.508	20.508
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.					
Raadsbesluit:	Begroting 2012 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	20.179	330	0	0	20.508
	Begroting 2027	20.508	0	0	0	20.508
	Raming 2028	20.508	0	0	0	20.508
	Raming 2029	20.508	0	0	0	20.508
	Raming 2030	20.508	0	0	0	20.508
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds		15.000	7.500	0	0	0
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat mogelijke voor- en nadelen (onder andere als gevolg van de niet-taakgebonden korting op het gemeentefonds (het 'ravijn') per 2026) in zekere mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve. Hierdoor ontstaat een financieel stabielere meerjarenbeeld.					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2025 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	20.000	0	5.000	0	15.000
	Begroting 2027	15.000	0	7.500	0	7.500
	Raming 2028	7.500	0	7.500	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Algemene Reserve		132.081	148.123	163.582	134.931	100.263
Doel reserve:	De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.					
Raadsbesluit:	Doorlopend					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	118.639	13.442	0	0	132.081
	Begroting 2027	132.081	16.042	0	0	148.123
	Raming 2028	148.123	15.459	0	0	163.582
	Raming 2029	163.582	0	28.651	0	134.931
	Raming 2030	134.931	0	34.668	0	100.263
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor		1.828.402	1.874.739	1.959.486	2.060.601	2.167.828
Doel reserve:	Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco					
Raadsbesluit:	November 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.061.946	232.504	108.584	357.464	1.828.402
	Begroting 2027	1.828.402	189.582	95.980	47.264	1.874.739
	Raming 2028	1.874.739	217.598	105.644	27.207	1.959.486
	Raming 2029	1.959.486	243.343	122.763	19.466	2.060.601
	Raming 2030	2.060.601	0	146.167	49	2.167.828
Algemene middelen		2.007.261	2.061.015	2.151.240	2.223.704	2.296.263

Toelichting reserves

Algemene Reserve

De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen. Het betreft vrij aanwendbare middelen, die worden in gezet om het begrotingsbeeld sluiten te houden en om onvoorziene financiële risico's op te vangen, bijvoorbeeld risico's die ontstaan bij een of meer van de programma's.

Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds

Deze reserve is bedoeld om financiële tegenvallers in de jaren 2026, 2027 en 2028 geleidelijk af te vangen. Dit voorkomt directe belasting van de algemene reserve en draagt bij aan een stabiel financieel meerjarenbeeld.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Deze reserve is bedoeld om op een transparante manier investeringslasten te dekken. Waarbij de verschillende cilinders elk een eigen doel hebben die betrekking hebben op investeringen die vanuit de programma's gedaan worden.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

De onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op dit programma, maar ook op andere programma's. De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling/ taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.

Kredietrisicoreserve

Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat de Kredietrisicoreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 21

Kaders en verbonden partijen

Beleidskaders, monitoren en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)
- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Gemeentewet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Monitoring

- [Beheerverslag Deelnemingen 2025](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2024](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2023](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2022](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2021](#)

Verbonden partijen die bijdragen aan het programma

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 22

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Diederik van Dommelen

Wethouder Diederik van Dommelen is verantwoordelijk voor de onderwerpen financiën, organisatie, vastgoed en handhaving.

Begroting 2027

Armoede en schulden

Paginanummer in website: 23

Armoede en schulden

Armoede en schulden kunnen iedereen kunnen overkomen. Door stijgende prijzen en een oplopende energierekening raakt armoede en schulden steeds meer Rotterdammers. Ook mensen met een inkomen uit arbeid of eigen bedrijf. Geldzorgen zijn voor Rotterdammers met lage inkomens niet nieuw, maar nu krijgen ook Rotterdammers met een middeninkomen het financieel steeds moeilijker. Armoede betekent veel meer dan alleen niet kunnen rondkomen. Het raakt mensen in hun sociale leven, gezondheid, sport, leerprestaties, werk, talentontwikkeling en hoe zij zich voelen. Armoede is een complex probleem. Onze aanpak richt zich niet alleen op het helpen van Rotterdammers, maar ook op het voorkomen van grotere problemen en daarmee toekomstige kosten voor de samenleving te voorkomen.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 24

Voortgang 2026

Armoede en schulden

Centraal in het beleid 'Rotterdam voor iedereen, samen sterk tegen armoede en schulden' staat meer mensen helpen met schulddienstverlening. Dit meet de gemeente door te kijken hoeveel mensen hulp vragen en hoeveel mensen een afspraak maken om hun schulden op te lossen.

Realisatie 2025: **intakes 5.281 gestarte schuldregelingen 2.089**

Realisatie januari t/m augustus 2026: **intakes 5.341, gestarte schuldregelingen 1.419**

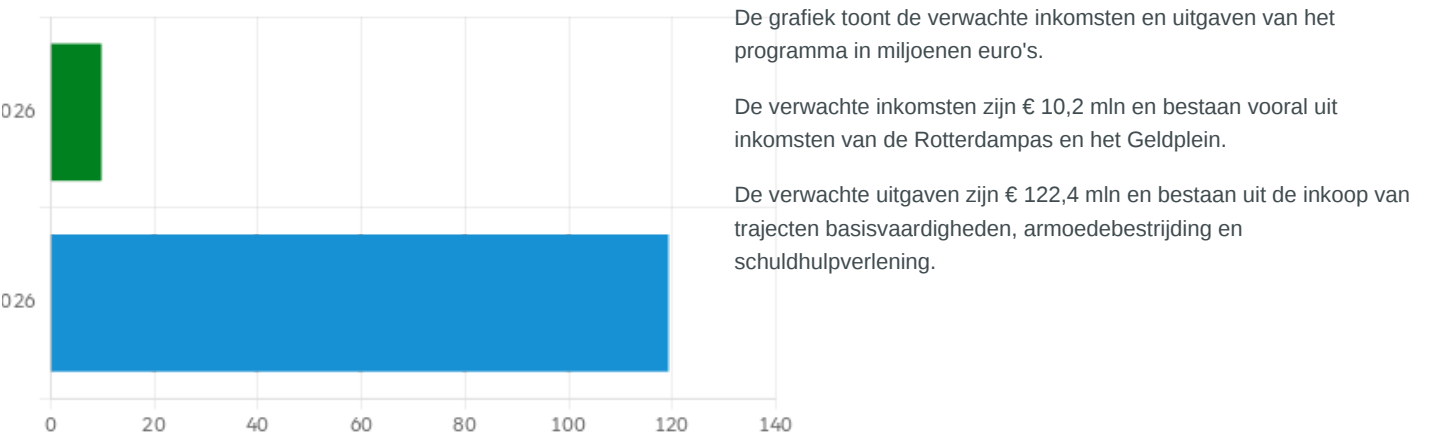
Bij Geldplein tellen we hoeveel verschillende Rotterdammers in één jaar voor het eerst een gesprek hebben gehad met een begeleider. Soms willen mensen niet direct hulp. Dan komen ze later terug. Als iemand meerdere keren terugkomt in hetzelfde jaar, tellen we dat maar één keer mee. Niet iedereen die hulp vraagt, krijgt een intake. Soms is een adviesgesprek al genoeg. We tellen ook hoeveel verschillende mensen een schuldregeling zijn gestart. Dat betekent dat de begeleiders bij de schuldeisers hebben gevraagd hoeveel schuld iemand nog heeft.

Er is gewerkt aan het vergroten van de bekendheid van de schulddienstverlening en de inkomensondersteunende regelingen van de gemeente. Bijvoorbeeld door Rotterdammers actief te benaderen via wijkacties, informatiecampagnes en onze partners in de stad. Ook werkte de gemeente aan het vergroten van de bekendheid en dienstverlening richting specifieke doelgroepen, waaronder ondernemers met financiële problematiek.

Toch blijft de stap naar hulpverlening voor veel mensen groot. Zaken die daarbij een belangrijke rol spelen zijn wantrouwen naar de overheid, mede door het toeslagenschandaal, schaamte en de wens om problemen zelf op te lossen.

In de [Voortgangsrapportage armoede en schulden 2026](#) is uitgebreid beschreven wat de stand van zaken is van de uitvoering van het beleidskader.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 10,2 mln en bestaan vooral uit inkomsten van de Rotterdampas en het Geldplein.

De verwachte uitgaven zijn € 122,4 mln en bestaan uit de inkoop van trajecten basisvaardigheden, armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Financiële bijstellingen Armoede en schulden Tweede herziening 2026	- € 1.285
Coalitieakkoord	- € 1.022
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 263

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 25

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Armoede en schulden

Het huidige beleidskader armoede en schulden 2023-2026 : '[Rotterdam voor iedereen, Samen sterk tegen armoede en schulden](#)' bestaat uit 10 doelen en bijbehorende acties. Een belangrijk thema waar meerdere doelen aan zijn gekoppeld, is het vroeg signaleren van mensen met problemen. Door deze vroegsignalering, aan de hand van signalen via data van vaste lasten, komt de gemeente in contact met Rotterdammers die geldzorgen hebben. Door zo vroeg mogelijk erbij te zijn, worden mogelijke ernstigere problemen voorkomen.

De gemeente ondersteunt (in)formele organisaties waar Rotterdammers zich vertrouwt genoeg voelen om het gesprek over hun geldzorgen aan te gaan. Daarnaast werkt de gemeente op verschillende manieren steeds meer samen met ervaringsdeskundigen om onze ondersteuning nog beter aan te laten sluiten op de behoefte van de Rotterdammers. Door ondersteuning te bieden die past bij de behoefte, voorkom je dat financiële problemen verergeren en Rotterdammers in een neerwaartse spiraal terechtkomen.

Ook het aanpakken van kinderarmoede heeft hoge prioriteit en raakt alle doelen van het beleidskader armoede en schulden. Er is daarom een integrale aanpak kinderarmoede tot stand gekomen. De gemeente stimuleert dat kinderen die opgroeien in armoede mee kunnen doen in de stad en hun talenten kunnen ontwikkelen. Dit draagt bij aan kansengelijkheid en aan het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede. Om dat te bereiken financiert de gemeente onder andere verscheidene organisaties die gezinnen met kinderen helpen bij de aanpak van hun (financiële) problemen en ondersteunt de gemeente gezinnen via inkomensondersteunende voorzieningen. De op gezinnen in armoede gerichte maatregelen dienen effectief en goed onderbouwd te zijn. De volledige aanpak kinderarmoede is daarom tot stand gekomen door onder andere de opbrengsten uit het onderzoeksprogramma kinderarmoede. In dit programma onderzoeken de bijzonder hoogleraar en de lector Kinderarmoede welke vorm van hulpverlening van gezinnen in armoede het meest effectief is.

In eerste helft van 2027 komt er een nieuw vierjarig beleidskader armoede en schulden.

Begroting 2027

Doel: Minder Rotterdammers met problematische schulden

Paginanummer in website: 26

Doel: Minder Rotterdammers met problematische schulden

Wat wil de gemeente bereiken?

Minder Rotterdammers met problematische schulden.

Niet elke schuld of betalingsachterstand is meteen een probleem. Gemeente Rotterdam hanteert de volgende definitie voor een problematische schuld situatie: *'Een situatie waarin te voorzien is dat een natuurlijke persoon schulden niet zal kunnen blijven afbetalen of is gestopt met afbetalen. In ieder geval een situatie waarin niet binnen 36 maanden alle openstaande vorderingen betaald kunnen worden (met een betalingsregeling).'* Afhankelijk van de individuele situatie kan ook een lagere schuld tot een problematische situatie leiden.

We helpen daarom ook Rotterdammers die geen problematische schulden hebben als zij zich bij ons melden, ongeacht de hoogte van hun inkomen.

Rotterdamse huishoudens met een geregistreerde problematische schuld, 2021-2024 (1 januari)

Jaar	Aantal huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage Nederland
2021	50.280	15,3	7,7
2022	52.780	15,8	7,9
2023	56.020	16,6	8,6
2024	56.360	16,5	8,9
2025	55.740	16,3	8,6

Bron: CBS. Door een wijziging van de definitie van een problematische schuld is vergelijking met de jaren vóór 2021 minder betrouwbaar.

1. We benaderen meer Rotterdammers met financiële problemen proactief en we leiden meer Rotterdammers naar schulddienstverlening.

2. We bieden dienstverlening aan bij het aanpakken van problematische schulden en vergroten de financiële redzaamheid van Rotterdammers

3. We incasseren gemeentelijke vorderingen op een sociale manier waardoor het oplopen van onnodige incassokosten wordt voorkomen

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. We benaderen meer Rotterdammers met financiële problemen proactief en we leiden meer Rotterdammers naar schulddienstverlening.

- We gaan door met de inzet van de wijkcampagnes (promoteams).
- We gaan effectiever aan de slag met de vroegsignalen die Geldplein ontvangt.
- We verbeteren de samenwerking tussen alle partijen in de schuldenketen.
- We zorgen ervoor dat naast onze eigen schulddienstverlening er ander aanbod is voor Rotterdammers voor wie Geldplein niet passend is.

2. We bieden dienstverlening aan bij het aanpakken van problematische schulden en vergroten de financiële redzaamheid van Rotterdammers

- Schuldbemiddeling waardoor Rotterdammers een schone lei krijgen
- We subsidiëren organisaties die werken aan financiële redzaamheid van Rotterdammers.
- We trainen klanten bij Geldplein op financiële redzaamheid.

3. We incasseren gemeentelijke vorderingen op een sociale manier waardoor het oplopen van onnodige incassokosten wordt voorkomen

- We behouden het keurmerk Warm Incasseren.
- We sluiten aan bij het Schuldenknooppunt (2026)

Jaarlijks is een uitgebreide voortgang hiervan terug te vinden in de voortgangsrapportage.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Realisatie 2025	Realisatie t/m augustus 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Minimaal 6 wijkcampagnes per jaar	6	6 (plus 6 light)				
Minimaal 5.900 aanmeldingen per jaar bij Geldplein	5.900	5.341				
Aantal gestarte schuldregelingen bij Geldplein	2.089	1.419				
We behouden het keurmerk warm incasseren		ja				
We sluiten aan bij het Schuldenknooppunt		nee (verwachting Q4)				

Toelichting indicatoren

- Minimaal 6 wijkcampagnes.
- Minimaal 5.900 aanmeldingen Geldplein: 5900 is het gemiddelde aantal unieke aanmeldingen over de afgelopen drie jaar. Definitie aanmelding: het aantal unieke klanten dat in een kalenderjaar een 1e gesprek met een medewerker heeft gehad die je verder helpt. De klant is op het 1e gesprek verschenen.
- We starten minimaal 2025 schuldregelingen bij Geldplein.
- We behouden het keurmerk Warm Incasseren, waarmee we laten zien dat we als incasserende partij samen met de Rotterdammers meekijken hoe de vorderingen geïncasseerd kunnen worden, die passend is bij de situatie.
- De incasserende afdelingen van de gemeente Rotterdam sluiten aan bij het Schuldenknooppunt waardoor schuldregelingen sneller tot stand kunnen komen.

Risico's

De stap naar hulpverlening is voor veel mensen groot. Zaken die daarbij een belangrijke rol spelen, zijn wantrouwen jegens de overheid, onder andere als gevolg van het toeslagenschandaal, schaamte en de wens om problemen zelf op te lossen.

Begroting 2027

Doel: Minder Rotterdammers leven in armoede

Paginanummer in website: 27

Minder Rotterdammers leven in armoede

Wat wil de gemeente bereiken?

- We beperken de gevolgen van het leven met financiële problemen door Rotterdammers te ondersteunen met aanvullende begeleiding en inkomensondersteunende regelingen.
- We zorgen ervoor dat minder Rotterdammers – en dus ook minder kinderen – leven in armoede.

Huishoudens, personen en kinderen in huishoudens met een inkomen tot 110% WSM in de G4 (1 januari 2024)

	Huishoudens	Personen	Minderjarige kinderen	Huishoudens relatief	Personen relatief	Minderjarige kinderen relatief
	Aantal	Aantal	Aantal	%	%	%
Amsterdam	68.500	100.900	17.100	15,2%	12,0%	12,5%
Den Haag	37.100	57.800	11.800	14,6%	11,2%	11,9%
Rotterdam	51.000	79.100	16.200	16,7%	13,0%	14,5%
Utrecht	17.000	26.600	5.400	10,4%	7,9%	8,0%
Nederland	726.200	1.123.100	225.300	9,2%	6,6%	7,1%

Bron: CBS/bewerking OBI

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Elke Rotterdammer die recht heeft op een inkomensondersteuning, maakt daar gebruik van

- Voor de regelingen die al een bereik van (bijna) 100 procent hebben is het doel dit te behouden. Dit geldt voor:
 - Kindtegoed;
 - Jeugdtogoed;
 - Kwijtschelding Afvalstoffenheffing.

Voor de regelingen die een lager bereik hebben is het doel een minimaal bereik van 80 procent te realiseren. Dit geldt voor:

- AOW-tegoed;
- Individuele Inkomens toeslag.
- We maken het aanvragen van de regelingen eenvoudiger en duidelijker.
- We gaan door met de inzet van de wijkacties.

2. We beperken de gevolgen van het leven in armoede voor Rotterdammers voor wie er (nog) geen perspectief is

- We behouden een goede samenwerking in de stad met de informele partijen die zich inzetten voor het verminderen van de armoede- en schuldenproblematiek.

3. Kinderen in armoede: een integrale aanpak

- We verlengen het onderzoeksprogramma Integrale aanpak kinderarmoede met als doel het ontwikkelen van interventies om kinderarmoede aan te pakken.

4. We stimuleren Rotterdamse bedrijven en organisaties om samen met ons armoede en schulden aan te pakken

- We continueren onze werkgeversaanpak.
- In alle gebieden is een armoedeplatform en is een stedelijk armoedeplatform.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Realisatie 2025	Realisatie t/m augustus 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Het aantal afgewezen aanvragen Individuele Bijzondere Bijstand omlaag brengen	55%	55%				
Bereik Kindtegoed	119%	83% (9.405)				
Bereik Jeugdtegoed	120%	111% (8.464)				
Bereik kwijtschelding Afvalstoffenheffing	92% (33.865)	79% (29.706)				
Bereik AOW-tegoed	76%	76% (14.462)				
Bereik Individuele Inkomenstoelag	83%	56% (18.287)				
We behouden een vorm van subsidiëren van partijen in de stad die zich inzetten voor het ondersteunen van Rotterdammers die leven in armoede en/of met geldproblemen		ja				
Continuering onderzoeksprogramma	ja	ja				
Aantal bedrijven dat is gesproken	12	7				
Aantal gebieds-armoedeplatforms		14				
Stedelijk armoedeplatform		ja				

Toelichting indicatoren

- Het aantal afgewezen aanvragen Individuele Bijzondere Bijstand omlaag brengen door betere informatievoorziening.
- We behouden het bereik van de regelingen Kindtegoed, Jeugdtegoed en Kwijtschelding Afvalstoffenheffing. De doelgroep van het Kindtegoed is per 1 maart 2026 verruimd van 100% WSM naar 130% WSM. Dit heeft effect op het percentage van het bereik.
- We behouden een vorm van subsidiëren van partijen in de stad die zich inzetten voor het ondersteunen van Rotterdammers die leven in armoede en/of met geldproblemen.
- Continuering van het onderzoeksprogramma met EUR en Hogeschool.
- We spreken jaarlijks minimaal 10 bedrijven om onze werkgeversaanpak onder de aandacht te brengen.
- In alle 14 gebieden is een armoedeplatform.
- Er is een stedelijk armoedeplatform.

Risico's

Armoede is meer dan een financieel probleem. Het is een complex maatschappelijk vraagstuk dat diep ingrijpt in het leven van mensen en doorwerkt op tal van terreinen. Voor de ene Rotterdammer is armoede het gevolg van een ingrijpende gebeurtenis, zoals ziekte, arbeidsongeschiktheid, een echtscheiding of het verlies van werk. Voor de ander ligt de oorsprong juist in beperkte kansen, bijvoorbeeld in het onderwijs, op de arbeidsmarkt of door omstandigheden waarin iemand opgroeit. Armoede kan daarmee zowel oorzaak als gevolg zijn van andere problemen.

De gevolgen reiken verder dan de portemonnee alleen. Financiële problemen kunnen leiden tot gezondheidsklachten, onzekerheid over wonen, verminderde kansen voor kinderen en jongeren, sociale uitsluiting, eenzaamheid en soms zelfs criminaliteit. Ook maatschappelijke opgaven zoals de verandering van energievormen raken mensen in een kwetsbare financiële positie vaak harder. Armoede staat daarom niet op zichzelf, maar is verweven met vrijwel alle aspecten van het dagelijks leven.

De gemeente kan daarbij niet alleen verantwoordelijk zijn voor de oplossing. Op belangrijke factoren, zoals het niveau van inkomens, heeft zij slechts beperkte invloed. Bestaanszekerheid is een verantwoordelijkheid van het Rijk. Om die reden is de invloed van de gemeente op het aantal Rotterdammers met een laag inkomen beperkt.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 28

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Armoede en Schulden draagt bij aan onderstaande, door de VN geformuleerde, Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 1. Geen armoede
- 2. Geen honger
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

.

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 29

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 30

Financiën

Bijstellingen Armoede en schulden		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Voortzetten beleid participatiewet - Werkstation op Zuid	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-633	0	0	0
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - AOW- en jeugdtegoed	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	-4.670	-4.670	-4.670
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Boekhouding ex-ondernemers stopzetten	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	635	975	975
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Individuele inkomenstoeslag	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.460	-2.920	-2.920	-2.920
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Rotterdampas ouderentariaf	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-425	-425	-425	-425
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Subsidieregeling armoede en schulden	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	-1.500	-1.000	-1.000
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Uitvoering armoede en schulden	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.600	-1.600	-3.700	-3.700
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Voorschoolse educatie kind in armoede	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	0	-1.200	-1.200
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Voortzetten kinderarmoedefonds	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Taakstelling Armoede	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	2.250	2.250	2.250	2.250
Verschuiving gratis OV AOW naar AOW tegoed	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800
Afvalstoffenheffing kostendekkend maken	Coalitieakkoord - Overig	0	-2.787	-3.541	-3.233	-4.069
Overige knelpunten en meevallers - Uitvoering bijzondere bijstand	Coalitieakkoord - Overig	-1.022	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Kasschuiven	500	-500	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	36	0	0	0	0
Bestemmingreserve Armoedefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand schuldhelpverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand studenten	Reserves	0	0	0	0	0
Armoedebestrijding kinderen	Taakmutatie	0	295	295	295	295
Taakmutatie Gemeentefonds	Taakmutatie	-1.575	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	776	-2.686	-3.186	-3.236	-3.236
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Armoede en schulden		-1.285	-11.846	-18.962	-21.165	-22.001

Toelichting financiële bijstellingen

Voortzetten beleid participatiewet-Werkstation op zuid

De gemeente stelt in 2027 incidenteel geld beschikbaar voor de doorontwikkeling van het Werkstation op Zuid. Deze middelen zetten we in voor de tijdelijke overgang naar de nieuwe werkwijze en de extra capaciteit die daarvoor nodig is. Met de integrale werkwijze bereikt het Werkstation meer Rotterdammers. Ook neemt de vraag naar ondersteuning toe. De extra capaciteit is nodig om die groei in bereik en ondersteuning op te vangen.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - AOW- en jeugdtegoed

De gemeente houdt het AOW-tegoed en het jeugdtegoed in stand om inwoners met een laag inkomen te helpen bij belangrijke uitgaven. Het AOW-tegoed blijft € 475 per persoon.

Kinderen van 4 tot 12 jaar krijgen € 300 en jongeren van 12 tot 18 jaar € 850. De inkomensgrens voor ouders blijft op 130% van het wettelijk sociaal minimum (WSM). Om deze regeling te continueren is vanuit het coalitieakkoord structureel € 4,7 mln beschikbaar gesteld.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Boekhouding ex-ondernemers stopzetten

Bij het coalitieakkoord is besloten om vanaf 2028 te stoppen met de boekhouding voor ex-ondernemers. De omvang van de bijstelling komt niet overeen met de financiële omvang van dit onderdeel.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Individuele inkomenstoeslag

De Individuele Inkomenstoeslag helpt inwoners die langdurig met een laag inkomen moeten rondkomen. Om hun koopkracht te verbeteren, heeft gemeente de toeslagbedragen per 1 juli 2025 verhoogd. De huidige financiering hiervoor loopt tot medio 2027. Om deze regeling te continueren is vanuit het coalitieakkoord structureel € 1,5 mln oplopend tot € 2,9 mln beschikbaar gesteld.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Rotterdampas ouderentariaf

De korting voor ouderen op de Rotterdampas wordt de komende jaren voortgezet. Daarom verlaagt de gemeente de baten vanaf 2027 structureel met € 425.000

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Subsidieregeling armoede en schulden

De gemeente werkte de afgelopen jaren goed samen met organisaties in de stad om armoede en schulden aan te pakken. De gemeente geeft geld aan deze organisaties, zodat zij mensen kunnen helpen. Zij bieden bijvoorbeeld voedselhulp, noodhulp, hulp met geldzaken, kleding en andere praktische hulp. De vraag naar hulp is de laatste jaren groter geworden. Daarom vragen elk jaar meer organisaties om geld van de gemeente. Vanuit het coalitieakkoord is hiervoor structureel geld beschikbaar gesteld.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Uitvoering armoede en schulden

In 2026 is extra geld beschikbaar gesteld voor de hogere uitvoeringskosten door de stijging van het aantal aanvragen uitkeringen bij bijzondere bijstand.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Voorschoolse educatie kind in armoede

Vanaf 2026 kunnen ook ouders met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum buiten het Nationaal Programma Rotterdam Zuid gebruik maken van het gratis voor- en voerschoolse educatie. Deze uitbreiding kost € 2,4 mln per jaar. De gemeente betaalt dit bedrag uit twee programma's: € 1,2 mln uit programma Onderwijs en € 1,2 mln uit programma Armoede en Schulden. Vanuit het coalitieakkoord is hiervoor structureel geld beschikbaar gesteld.

Taakstelling

Vanuit het coalitieakkoord is er minder budget vastgesteld vanaf 2027.

Verschuiving gratis OV AOW naar AOW tegoe

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de generieke regeling 'Gratis OV voor AOW-gerechtigden' komt te vervallen. De gemeente vindt het belangrijk dat AOW'ers met een kleine beurs toch met het OV kunnen reizen. Daarom wordt een bedrag van € 2,8 mln per jaar beschikbaar gesteld om hierin te kunnen voorzien.

Afvalstoffenheffing kostendekkend maken

De afvalstoffenheffing wordt vanaf 2027 kostendekkend gemaakt. De afvalstoffenheffing stijgt, zowel door stijgende kosten als door een verhoging van de dekkingsgraad van 94 naar 98%.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Voortzetten (Kinder)Armoedefonds

Het vorige college heeft het (Kinder)Armoedefonds beschikbaar gesteld. Hieruit zijn diverse activiteiten gefinancierd. Vanuit het coalitieakkoord is er geld beschikbaar gesteld om deze activiteiten deels structureel door te kunnen zetten.

Kasschuif vroegsignalering

De gemeente ontvangt in 2026 middelen uit meicirculaire voor vroegsignalering bij problematische schulden. Daarvan zet de gemeente €500.000 euro in 2027.

Taskforce Verzuim

Er wordt extra ingezet gepleegd op specifieke verzuim-dossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Bestemmingsreserve Armoedefonds

De gemeente onttrekt het resterende saldo € 435.000 uit de bestemmingsreserve voor de financiering van verschillende activiteiten. Zo is de reserve per einddatum volledig gebruikt. De gemeente past zowel de onttrekking als de lasten hierbij aan. Het saldo van de bijstelling blijft € 0.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening

De gemeente onttrekt het resterende saldo € 318.000 uit de bestemmingsreserve Schuldhulpverlening. Hierdoor kunnen de kosten voor 2027 worden gedekt. De gemeente past zowel de onttrekking als de lasten hierbij aan. Het saldo van de bijstelling blijft € 0.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten

De gemeente begroot voor de hogere kosten van bijzondere bijstand aan studenten € 200.000 uit de reserve. Daardoor worden de verwachte kosten in 2027 gedekt. De onttrekking en de lasten passen hierdoor aan. Het saldo van de bijstelling blijft € 0.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexatie: de budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#) (-€ 2.5 mln in 2027 tot -€2.6 mln in 2030).
- Centraliseren ICT-budgetten binnen cluster MO zijn ten opzichte van de Eerste herziening 2026 zijn budgetverschuivingen ontstaan tussen de programma's Armoede en schulden, [Onderwijs](#), [Werk en inkomen](#) en [Zorg, welzijn en wijkteams](#) (€ 309.000 vanaf 2027)
- Diverse technische wijzigingen

Overzicht baten en lasten

Saldo Armoede en schulden incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	9.286	10.175	10.069	10.069	9.849	9.849
Bijdragen rijk en medeoverheden	886	920	584	584	364	364
Financieringsbaten	216	280	409	409	409	409
Overige opbrengsten derden	8.185	8.975	9.076	9.076	9.076	9.076
Lasten exclusief reserves	112.176	122.376	122.581	124.404	125.403	126.239
Apparaatslasten	34.530	36.807	38.345	37.456	37.278	37.278
Inhuur	514	879	650	411	411	411
Overige apparaatslasten	736	1.110	928	928	913	913
Personeel	33.280	34.818	36.766	36.116	35.954	35.954
Overige verrekeningen	1.894	2.251	1.298	1.298	1.298	1.298
Overige verrekeningen	1.894	2.251	1.298	1.298	1.298	1.298
Programmalasten	75.752	83.317	82.938	85.650	86.827	87.663
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.542	9.088	5.576	5.816	5.544	5.516
Kapitaallasten	-717	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	57	144	147	147	147	147
Sociale uitkeringen	51.719	53.680	54.436	57.322	59.190	59.217
Subsidies en inkomensoverdrachten	18.151	20.405	22.780	22.365	21.946	22.782
Saldo voor vpb en reserveringen	-102.890	-112.201	-112.512	-114.335	-115.554	-116.390
Saldo voor reserveringen	-102.890	-112.201	-112.512	-114.335	-115.554	-116.390
Reserves	2.573	12.774	7.603	1.500	0	0
Onttrekking reserves	5.632	11.644	7.603	1.500	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	0	960	4.850	1.500	0	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	4.282	7.128	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand,schuldhulpverlening	250	0	742	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	0	550	550	0	0	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	1.100	3.006	1.460	0	0	0
Toevoeging reserves	4.189	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	4.189	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.130	1.130	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	300	300	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	830	830	0	0	0	0
Saldo	-100.317	-99.427	-104.909	-112.835	-115.555	-116.391

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan vooral uit de Rotterdampas en Geldplein

Lasten

Rotterdam zet geld in voor onder andere armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Reserves

Binnen het programma wordt geld uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Het gaat onder andere om de bestemmingsreserves Armoedefonds, Armoedebeleid en Gemeentelijk schuldenbeleid. Hieronder is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze reserves.

Meerjarig verloop

In 2027 en 2028 stijgen de baten, lasten en de uitputting van de reserves. Ook de onttrekking van reserves leidt tot hogere baten en lasten in de begrotingen van 2027. Daarna zijn er minder reserves beschikbaar, maar blijft het meerjarige verloop ongeveer gelijk.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Armoede en schulden	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Armoede en schulden					
6.3 - Inkomensregelingen	-99.643	-105.380	-113.789	-116.178	-117.014
6.714 - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	216	471	954	624	624
Totaal Armoede en schulden	-99.427	-104.909	-112.835	-115.555	-116.391

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Armoede en schulden						
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid		1.460	0	0	0	0
Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	4.467	0	3.006	0	1.460
	Begroting 2027	1.460	0	1.460	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid		7.126	1.500	0	0	1
Doel reserve:	Ondersteunen van Rotterdammers die de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	8.386	0	960	300	7.126
	Begroting 2027	7.126	0	5.626	0	1.500
	Raming 2028	1.500	0	1.500	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	1
Bestemmingsreserve Armoedefonds		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Armoedebestrijding					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	9.158	0	8.328	830	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening		742	0	0	0	0
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand. Dekking voor onvermijdelijke claim Meer Schuldhulpverlening. Daarin is de volgende toelichting opgenomen: Deze middelen hebben betrekking op zowel uitkeringskosten en uitvoeringskosten. Sinds 2017 is de vraag naar Schuldhulpverlening en inkomensondersteunende maatregelen gestegen en het is de verwachting dat deze trend zich voorzet (Tussen januari 2022 en januari 2023 is de instroom bij de schuldhulpverlening met 88% toegenomen). Deze stijging is inmiddels niet meer op te vangen binnen de portefeuille van Armoede en Schulden, onder andere doordat de vraag op de overige Rotterdamse Regelingen is gestegen. De bijzondere bijstand betreft een openeinderegeling en dus moeten we het uitkeren en uitvoeren. Daarnaast zijn ook de toegenomen datasignalen (wettelijke taak) meegenomen, waaruit ook ongeveer 10% aan schuldhulpverleningstrajecten komen.					

Raadsbesluit:		Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2027)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	742	0	0	0	742
	Begroting 2027	742	0	742	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten		550	0	0	0	0
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand studenten. Naast een motie vanuit de raad om de middelen in te zetten voor het compenseren van energiekosten bij Studenten, is het ook onduidelijk hoe de rechtspraak gaat zijn in deze. Er zijn verschillende studenten die een rechtszaak aangespannen hebben.					
Raadsbesluit:		Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2027)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.700	0	1.150	0	550
	Begroting 2027	550	0	550	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Armoede en schulden		9.879	1.500	0	0	1

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand studenten

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 31

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Beleidskader 'Rotterdam voor iedereen. Samen sterk tegen armoede en schulden. Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026'](#)

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die worden ingezet voor dit programma.

Wel werken we met veel partijen samen, zoals: De Voedselbank, Jarige Job, Stichting Meedoen, Jeugdeducatiefonds, Warm Rotterdam, Brederaad010, Nieuw Vaarwater, Kinderhulp, House of Hope, Giovanni van Bronckhorststichting.

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 32

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Miriam Harika

Wethouder Miriam Harika is verantwoordelijk voor de onderwerpen werk & inkomen, toeslagenschandaal, armoedebestrijding en schulden.

Wethouder Astrid Kockelkoren

Wethouder Astrid Kockelkoren is verantwoordelijk voor de onderwerpen wonen, dakloosheid en Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Bij dit programma het onderwerp EU arbeidsmigranten.

Begroting 2027

Beheer van de stad

Paginanummer in website: 33

Beheer van de Stad

Een schone, hele en veilige openbare ruimte die Rotterdammers en bezoekers uitnodigt tot ontmoeten, verblijven en bewegen. De gemeente zet hierbij in op duurzaamheid, circulariteit en klimaatadaptatie. Zo blijft de stad ook in de toekomst beschikbaar.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 34

Voortgang 2026

Schone en circulaire stad

Verminderen naastplaatsingen en zwerfafval

De gemeente vermindert zwerfafval en plaatsing van huisvuil naast afvalcontainers (naastplaatsingen) in de 20 wijken die het slechtst scoren. In deze collegeperiode moet de CROW-score op naastplaatsingen en zwerfafval stijgen met gemiddeld 5 procentpunt over alle 20 wijken. CROW is een kennisplatform voor onder meer gemeenten. CROW ontwikkelde een methode om de kwaliteit van de openbare ruimte te meten. Bijna alle gemeenten gebruiken deze methode.

Realisatie 2025: 82,79 % niveau B of hoger

Begroting 2026: 83,86 % niveau B of hoger

Realisatie t/m juni 2026: 70,58 % niveau B of hoger

De voortgang is in 2026 niet goed. Het jaar startte met veel sneeuw en gladheid. Daardoor werd er veel minder gereinigd en afval ingezameld dan normaal. Dat had zijn weerslag op de resultaten.

Deze zomer was het 36 dagen meer dan 25 graden buiten. Op 8 van die 36 dagen was het zelfs warmer dan 30 graden. Dit was reden om vanwege de veiligheid voor medewerkers de werktijden aan te passen. Zeker op momenten dat het warme weer zorgt voor meer recreatie, ontstaan er snel achterstanden met het inzamelen van afval en reinigen van de stad.

Dit jaar was tot nu toe een jaar van extremen ten aanzien van het weer. Het winterse weer en de warme dagen in de zomer laten zien dat tegenslagen op de inzet direct grote gevolgen hebben op de resultaten. Waar de realisatie in 2025 nog in de richting kwam van het gestelde doel is dat dit jaar niet het geval. De CROW-scores werken cumulatief en de slechte start van het jaar maakt het zeer uitdagend om in de buurt van het doel te komen.

Pop-up milieuparken

Realisatie 2025: 111

Begroting 2026: 100

Realisatie t/m augustus 2026: 76

Een veilig en beschikbare openbare ruimte voor nu en in de toekomst

Voor dit doel voeren we doorlopend werkzaamheden uit. Met onderhoud houden we onze openbare ruimte technisch veilig. Onderdelen die aan het einde van hun levensduur zijn vervangen we. Enkele onderdelen zijn:

Programma Westlus

Binnen het programma Westlus werkt de gemeente aan de eerste drie deelprojecten voor de vervanging en renovatie van de persleidingen en het gemaal rond de Westersingel. In april zijn twee persleidingen aangelegd. Hiervoor is over een lengte van ruim één kilometer een boring uitgevoerd op circa 40 meter diepte, van het Lloydkwartier naar het Heemraadsplein. Daarnaast is de voorbereiding van de verbouwing van het gemaal aan het Heemraadsplein afgerond. Deze voorbereiding is uitgevoerd in bouwteamverband. De uitvoering van de werkzaamheden start in 2027. Ook is de aanbesteding gestart voor de renovatie van de persleiding tussen het Heemraadsplein en de Van Aerssenlaan.

Nieuw contract onderhoud groen

In 2026 is een nieuw bestek opgesteld voor het onderhoud van het openbaar groen. Naast de gebruikelijke prestatieafspraken ligt de focus hierbij op klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit. Om de biodiversiteit te bevorderen wordt het groen op sommige locaties natuurlijker beheerd. Hierdoor kan het groen een ruiger uiterlijk krijgen dan binnen het huidige onderhoudsbeeld van de CROW-systematiek gebruikelijk is. Om draagvlak te creëren voor deze andere manier van groenbeheer is de campagne 'Rotterdam wordt wild' gestart. Hiermee worden bewoners geïnformeerd over de voordelen van natuurlijker groenbeheer en het soms ruigere beeld dat hierdoor ontstaat.

Beschikbaarheid van de vitale infrastructuur op bruggen en tunnels (Erasmusbrug)

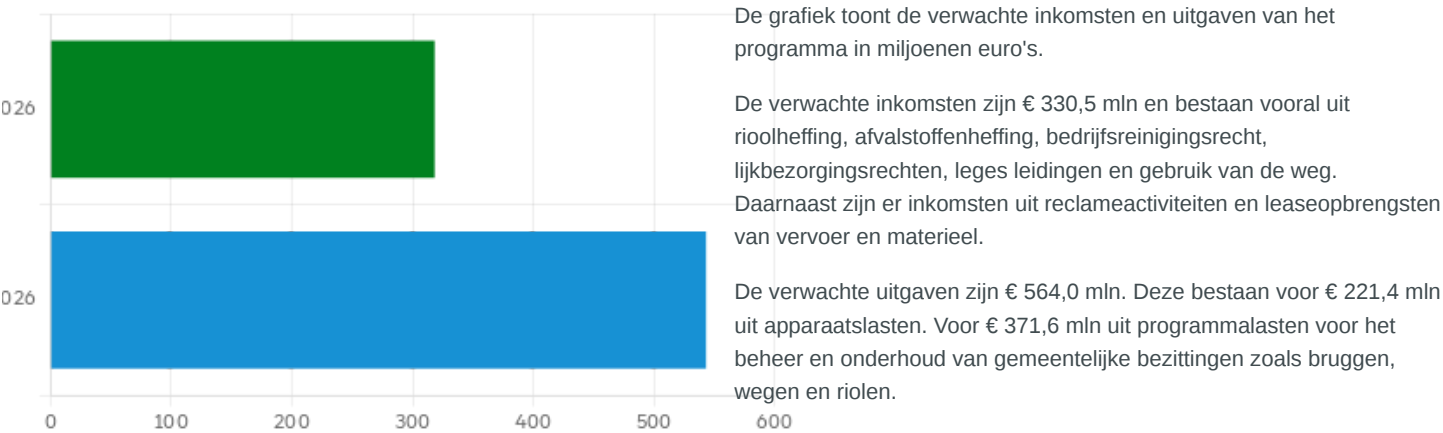
Realisatie 2025: 99%

Begroting 2026: 95%

Realisatie op 1 augustus 2026: 97%

In 2026 meten de gemeente nog de beschikbaarheid van de Erasmusbrug. Deze beschikbaarheid moet boven de 95% blijven. Tot 1 augustus was de beschikbaarheid van de Erasmusbrug 97%. Hiermee voldoet de gemeente aan het gestelde doel. Voor de volgende begroting komt deze indicator niet op dezelfde manier terug. De indicator wordt in 2027 vervangen door de indicator: maximaal 3% ongepland niet beschikbaar zijn van de Erasmusbrug en Maastunnel.

Financiën

Financiële bijstellingen Beheer van de stad	€ 2.114
Coalitieakkoord	- € 7.673
Actualisatie kapitaallasten	- € 1.941
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 11.728

De toelichting bij deze financiële bijstellingen staat in de paragraaf [Financiën](#) van dit begrotingsprogramma

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 35

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Beheren en onderhouden van de openbare ruimte

De gemeente volgt de ritmes van de stad. Elke dag haalt zij het afval op en houdt straten en stranden schoon. Ook zorgt zij voor de afvoer van regen- en afvalwater en veilige speelplaatsen. Bomen geeft zij groeiruimte en de openbare ruimte houdt zij in goede staat.

De werkzaamheden van de gemeente zijn het hele jaar door nodig. In de zomer is de gemeente aanwezig op stranden en in parken. In de herfst ruimt zij bladeren op. In de winter strooit de gemeente op tijd bij gladheid. Elk weekend maakt de gemeente de stad weer snel schoon na het uitgaan en feesten. Na stormschade, overstromingen en bij andere onverwachte situaties staat de gemeente ook paraat.

Een belangrijk onderwerp bij het beheer van de stad is beschikbaarheid voor nu en in de toekomst. De gemeente zorgt met goed beheer en onderhoud dat objecten en voorzieningen in de openbare ruimte (assets) hun levensduur halen. Aan het einde van die levensduur vervangt zij deze assets op tijd. Wat de gemeente doet, legt zij vast in de nota Onderhoud Kapitaalgoederen. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2024 bleek dat het beschikbare budget voor de periode 2025-2027 niet voldoende was om al het benodigde onderhoud uit te voeren. Dit betekent dat er keuzes zijn gemaakt. Sommige onderhoudswerkzaamheden zijn niet uitgevoerd of zijn uitgesteld. Inwoners kunnen hier last van hebben en merken dit soms op. Het college legt in 2027 een nieuwe versie van de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen voor aan de gemeenteraad.

Elke keer dat de gemeente een asset vervangt, biedt dit een mogelijkheid om aanpassingen te doen. Dit zorgt dat deze asset ook in de toekomst nog goed bruikbaar en beschikbaar is. De gemeente werkt hierbij steeds meer circulair, dus met hergebruik van materialen en grondstoffen. Ook verwerkt de gemeente afval steeds meer circulair. Bovendien wil ze steeds schone voertuigen gebruiken die geen schadelijke stoffen uitstoten, oftewel emissieloze voertuigen. Ook versterkt de gemeente de biodiversiteit. Meer verschillende planten en dieren zorgen voor een sterkere natuur die beter bestand is tegen veranderingen. Tot slot bereid de gemeente de openbare ruimte voor op de gevolgen van een veranderend klimaat: klimaatadaptatie. Zo draagt de gemeente bij aan een groener, duurzamer en veerkrachtiger Rotterdam.

Schoonhouden

De gemeente zorgt voor schone buurten. Een buurt zonder vuil op straat is een fijne buurt. In een schone omgeving voelen bewoners en bezoekers zich thuis. Twee van de grootste ergernissen van Rotterdammers zijn afval naast containers (naastplaatsingen) en zwerfafval. De gemeente:

- Investeert in het opruimen en ophalen van (zwerf)afval in heel het gemeentelijk gebied.
- Pakt bewoners aan die er een rotzooi van maken.
- Neemt meer preventieve maatregelen om de stad schoon te houden.

Minder restafval en meer afvalscheiding

Rotterdammers gebruiken elke dag veel producten, waardoor afval ontstaat. Door minder afval te produceren hoeft er minder ingezameld te worden. Door afval gescheiden in te zamelen, kan dit gerecycled worden. Hierdoor blijven grondstoffen langer beschikbaar voor nieuwe producten, is er minder milieuschade door de winning van nieuwe grondstoffen en hoeven er minder grondstoffen uit andere delen van de wereld te komen. Door het scheiden van afval makkelijker te maken en mensen hier beter over te informeren, komt er minder restafval en wordt er meer afval gerecycled.

Stijgende kosten voor afval worden verwerkt in de afvalstoffenheffing, waarbij de mogelijkheid tot kwijtschelding voor inwoners met onvoldoende draagkracht in stand blijft.

Circulair Rotterdam

In een circulair Rotterdam consumeren en produceren we binnen de grenzen van wat de aarde aankan. Zo kan Rotterdam een fijne, leefbare en schone stad zijn, ook voor de generaties na ons. Grondstoffen worden schaarser en productie- en transportkosten worden hoger. Hierdoor kunnen producten voor steeds minder mensen bereikbaar zijn. Daarom is een omslag naar een circulaire samenleving nu nodig. Door minder materialen te benutten en deze beter, langer en opnieuw te gebruiken, werkt de gemeente toe naar een volledig circulaire economie in 2050. Dit maakt Rotterdam groener, duurzamer en gezonder. Ook wordt de stad economisch sterker.

Water- en klimaatadaptatie

Door klimaatverandering staat Rotterdam voor grote uitdagingen. De stad kampt steeds vaker met hitte, droogte, hevige neerslag, zeespiegelstijging en bodemdaling. Tegelijkertijd blijft een goed werkend rioolstelsel essentieel voor de volksgezondheid en het beperken van wateroverlast.

Daarom werkt de gemeente aan een Rotterdam dat beter is voorbereid op extreme weersomstandigheden. Dit doet zij samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Zo blijft Rotterdam ook in de toekomst een veilige, gezonde en aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en te ontspannen.

Hiertoe combineerde de gemeente in 2025 het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en het Rotterdams WeerWoord tot één Water- en Klimaatadaptatieprogramma (WKP). Het vormt het beleidsmatige en financiële kader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken en klimaatadaptatie. Het college stelde dit programma eind 2025 vast en biedt het uitvoeringsplan en een overzicht van de benodigde middelen eind 2026 aan de gemeenteraad aan. Het WKP vervangt het huidige GRP en het Rotterdams WeerWoord, die beide eind 2026 aflopen. Het nieuwe programma behoudt de naam Rotterdams WeerWoord.

Samen

De gemeente werkt samen met bewoners, ondernemers en wijkraden aan schonere buurten, pleinen en parken. We werken ook samen met partners. Voorbeelden zijn de waterschappen, Waterbedrijf Evides en netbeheerder Stedin.

Begroting 2027

Doel: Schone en Circulaire stad

Paginanummer in website: 36

Doel: Schone en Circulaire Stad

Wat wil de gemeente bereiken?

In 2050 wil Rotterdam een stad zijn zonder afval. Een stad die volledig circulair is: materialen en grondstoffen worden dan steeds opnieuw gebruikt. De gemeente maakt het voorkomen van afval en het scheiden van grondstoffen makkelijker voor bewoners. Zo schakelt de gemeente stap voor stap om van een lineaire naar een circulaire economie: een systeem waarin we steeds minder weggooien en meer grondstoffen en materialen recycleren en opnieuw gebruiken.

Grondstoffen vormen de basis van alles wat in Rotterdam wordt gebouwd, geproduceerd en geconsumeerd. Denk hierbij aan olie, gas, zand, hout en metalen en voedingsstoffen. Productie, transport en verwerking van materialen veroorzaken CO₂-uitstoot en milieuschade. Daarom is een circulaire economie van belang. De gemeente werkt aan een volledig circulaire stad in 2050. Daarmee draagt de gemeente bij aan een duurzamer, economisch veerkrachtiger, gezonder en schoner Rotterdam.

De gemeente wil een zichtbaar schone stad voor haar inwoners. Een schone buurt, zonder afval naast wijkcontainers en zwerfvuil op straat, is een fijne buurt. Het draagt bij aan een positieve beleving van de stad. De overlast door plaagdieren houdt de gemeente onder controle. Specifiek voor ratten is er een wijkgerichte aanpak.

1. Minder restafval en meer afvalscheiding

Minder (rest)afval laten ontstaan. Het afval dat ontstaat gescheiden inzamelen om her te gebruiken of recycleren.

2. Een schone stad

Een schone buurt met minder naastplaatsingen en zwerfafval op straat.

3. Een circulaire stad

Een stad waar inwoners en ondernemers minder en betere materialen, langer en opnieuw gebruiken. Rotterdam als grondstoffenbank, waar gemeente, Rotterdammers en bedrijven materialen oogsten die in de stad aanwezig zijn.

4. Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

Bewoners en ondernemers weten meer over en hebben meer inzicht in dierenwelzijn. De gemeente deelt kennis en werkt samen met lokale partners. Overlast door plaagdieren blijft beheersbaar. Gebiedsgerichte inzet van plaagdierbeheersing gebeurt zoveel mogelijk samen met andere partijen, zoals woningbouwcorporaties, handhavers en groenbeheerders. Deze partners zijn onmisbaar in de aanpak van (ratten)overlast.

5. Emissieloos wagenpark

Voor de uitvoering van haar werkzaamheden gebruikt de gemeente veel voertuigen. Steeds meer van deze voertuigen hebben geen uitstoot meer. Het doel is om helemaal geen uitstoot meer te hebben met het eigen wagenpark.

6. Gladheidbestrijding

Bij gladheid en sneeuwval strooit de gemeente en ruimt zij de sneeuw uit de weg. Hierdoor houdt de gemeente de stad bereikbaar en verkleint ze het risico op ongevallen en verkeershinder.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Minder restafval en meer afvalscheiding

- In 2050 moet Rotterdam een stad zijn met zo min mogelijk restafval. De gemeente maakt het voor bewoners makkelijker afval te voorkomen en grondstoffen te scheiden. In de Grondstoffennota 2027-2030 staan de maatregelen om dit te stimuleren. Denk hierbij aan onder andere:
 - gebiedsgerichte communicatiecampagnes
 - meer glas- en papiercontainers
 - uitbreiding van gfe-wijkcontainers in hoogbouw
 - het voorkomen van voedselverspilling

2. Een schone stad

- Voorkomen van vuil naast de container of op straat is belangrijker dan opruimen. Daarom zet de gemeente met wijkinitiatieven, campagnes, handhaving en interventies in op gedragsbeïnvloeding. Afval in de container en niet op straat. Positief gedrag zoals zwerfafval prikken en het adopteren van een container wordt gestimuleerd. Acties en maatregelen die hierbij horen staan in de opvolger van de Nota Samen Schoon'R.

- Voortzetting van de aanpak van zwerfafval. De inzet moet een stadsbreed gemiddelde van 90% B-schoonniveau of hoger opleveren. Een externe partij voert de metingen uit volgens de CROW-methodiek:
 - De gemeente zet daartoe de reinigingsteams stadsbreed in. Ook in het weekend.
 - De gemeente plaatst op piekmomenten bij de in- en uitgangen van parken en stranden grote containers.
 - De gemeente plaatst persende afvalbakken om vervuiling rondom afvalbakken tegen te gaan.
- De gemeente wil minder naastplaatsingen:
 - Dat doet de gemeente door snel naastplaatsingen op te ruimen, omdat vervuiling ook andere vervuiling aantrekt. De NietRNAast-teams gaan elke dag de wijk in om naastplaatsingen weg te halen. De teams gaan de stad door los van meldingen via MeldR.
 - Dat doet de gemeente door vaker en strenger te handhaven. Een deel van de reinigingsmedewerkers is opgeleid tot toezichthouder. Zij kunnen optreden bij een naastplaatsing.
 - Een ander deel van de reinigingsmedewerkers is opgeleid om mee te helpen met opruimen van lachgascilinders.

3. Een circulaire stad

- De gemeente stelt een nieuwe meerjarenstrategie op, als de opvolger van het lopende Programma Rotterdam Circulair 2023-2026. Hierin werkt ze toe naar concrete beleidsdoelen met indicatoren.
- De gemeente pakt de rol van eerste afnemer (launching customer) binnen de circulaire markt. Zo kiest de gemeente als beheerder van de openbare ruimte en eigen vastgoed voor circulair als norm.
- De gemeente ondersteunt Rotterdammers en bedrijven om zelf en vooral samen actief aan de slag te gaan. Er wordt ingezet op:
 - samenwerkingen in gebiedsontwikkeling
 - samenwerkingen in de keten (bijvoorbeeld binnen de textiel, plastics of voedselketen)
 - ondersteuning van bedrijven en bewonersinitiatieven (bijvoorbeeld via subsidieverlening).
- Aanvullend werkt de gemeente aan het zichtbaar maken van de staat van de circulaire economie in Rotterdam (stad en haven).

4. Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

- De gemeente vergroot het inzicht in en de kennis over dierenwelzijn. Ze past in 2026 de Nota Dierenwelzijn aan. Daarin staan acties op gebied van biodiversiteit, groenbeheer en evenementen. De wettelijke taak voor opvang van dieren met een vermeende eigenaar wordt opnieuw aanbesteed.
- De gemeente werkt de visie op plaagdierbeheersing en het actieplan rattenoverlast uit 2017 bij.
- De gemeente professionaliseert de gebiedsgerichte aanpak van rattenoverlast en zet in op meer preventie. Datagericht werken is hiervan een belangrijk onderdeel.
- De komende periode experimenteert de gemeente met het aanbrengen van wering bij groenvakken en geveltuintjes.
- De gemeente blijft actief in het bestrijden en beheersen van het mediterrane draaigatje.
- De gemeente verwijdert nesten van de Aziatische hoornaar (reactief). Daarnaast onderzoekt de gemeente of er meer mogelijkheden zijn om de uitbreiding van nesten te remmen (proactief). Dat moet leiden tot een plan van aanpak.

5. Emissieloos wagenpark

- De gemeente zet voertuigen in voor haar eigen werkzaamheden. Ook het beheer en onderhoud van deze voertuigen voert de gemeente zelf uit. Het organisatieonderdeel Vervoer & Materieel van Stadsbeheer speelt hierbij een leidende rol. Dit onderdeel is ook verantwoordelijk voor het stimuleren en uitvoeren van de verduurzaming van de voertuigen.
- In het Klimaatactieplan Rotterdam is de ambitie vastgelegd dat het wagenpark in 2030 emissieloos is. Hiermee wil de gemeente haar voorbeeldrol vervullen in de transitie naar uitstootvrije mobiliteit in 2040. Daarnaast draagt het bij aan opgaven zoals de uitrol van Zero-emissiezones en het Schone Lucht Akkoord.
- Hoewel de elektrificatie van het wagenpark blijft doorgaan, staat de ambitie voor 2030 onder toenemende druk. De verduurzaming van busjes en pick-ups verloopt grotendeels volgens planning. Maar voor het zware segment, zoals vuilniswagens, vormt met name netcongestie een belangrijke belemmering. Dat speelt vooral bij het aanleggen van voldoende en passende laadpunten.
- Ondanks deze uitdagingen zoekt de gemeente actief naar concernbrede en clusteroverstijgende oplossingen. Zo probeert de gemeente ook voor zware voertuigen de overgang naar emissieloze alternatieven mogelijk te maken. En blijft de gemeente invulling geven aan haar voorbeeldfunctie. Dit draagt bij aan de landelijke en gemeentelijke doelstellingen voor een schonere en duurzamere stad.

6. Gladheidbestrijding

- De gemeente neemt bij gladheid maatregelen volgens het Beleidsplan Gladheidbeheer 2025-2030. Hierin zijn alle uitgangspunten opgenomen over de manier waarop:
 - het risico op gladheid wordt gemeten
 - wanneer er preventieve en curatieve strooiacties plaatsvinden
 - binnen welke tijd dat moet gebeuren, etc.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Realisatie 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Minder restafval en meer afvalscheiding								
Omvang huishoudelijk restafval	(Voortgangsrapportages) Grondstoffennota	248 kg	234 kg	n nb	PM*	PM*	PM*	PM*
Scheidingspercentage huishoudelijk afval	(Voortgangsrapportages) Grondstoffennota	35%	-	n nb	PM*	PM*	PM*	PM*
2. Een schone stad								
Beeldkwaliteit Schoon	Uitbestede metingen adhv CROW-methodiek	89,47%B>	90% B>	86,50%	90% B>	90% B>	90% B>	90% B>
3. Een circulaire stad								
Een circulair Rotterdam	PM	n.v.t.	n.v.t.	n nb	PM*	PM*	PM*	PM*
4. Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing								
Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing	Aantal integrale wijkinterventies	n.v.t.	n.v.t.	n nb	4	4	4	4
5. Emissieloos wagenpark								
Emissieloos wagenpark	Aandeel emissieloze voertuigen t.o.v. totaal	61%	-	n nb	PM*	PM*	PM*	PM*
6. Gladheidbestrijding								
Gladheidbestrijding	Percentage strooiacties binnen de normtijd	n.v.t.	n.v.t.	n nb	PM*	PM*	PM*	PM*

* In de komende maanden worden de doelen op deze indicatoren verder vormgegeven.

Toelichting indicatoren

1. Minder restafval en meer afvalscheiding

Omvang huishoudelijk restafval

De omvang van het huishoudelijk restafval is opgebouwd uit het totaal aan ongescheiden fijn en grof huishoudelijk restafval per inwoner per jaar. De doelstelling wordt opgenomen in de Grondstoffennota 2027-2030. In de jaarlijkse voortgangsrapportage van de Grondstoffennota staat hoeveel afval het jaar ervoor per inwoner is ingezameld. In 2025 was dat 248 kg. In de voortgangsrapportage 2026 (1e kwartaal 2027) rapporteert de gemeente het resultaat over 2026.

Scheidingspercentage huishoudelijk afval

Het scheidingspercentage van het huishoudelijk restafval wordt bepaald door het deel van fijn en grof huishoudelijk afval dat gescheiden wordt ingezameld ten opzichte van het totaal. De doelstelling voor dit scheidingspercentage wordt opgenomen in de Grondstoffennota 2027-2030. In de jaarlijkse voortgangsrapportage van de Grondstoffennota staat het daadwerkelijke scheidingspercentage vermeld. In 2025 was dit 35%. In de voortgangsrapportage 2026 vindt u het resultaat over 2026.

2. Een schone stad

Beeldkwaliteit Schoon

De gemeente gebruikt de landelijke CROW Beeldsystematiek om de kwaliteit van de openbare ruimte te monitoren. Voor de beeldkwaliteit Schoon meet de gemeente volgens aan de hand van de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. De gemeente sluit zo veel mogelijk aan op deze standaard bij het bepalen van meetlocaties en indelen van gebieden. Het doel is om ieder jaar minimaal een gemiddelde score 90% niveau B of hoger te behalen.

3. Een circulaire stad

De indicator voor subdoel 3 wordt de komende maanden nog nader uitgewerkt.

4. Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

Plaagdierbeheersing

De beheersing van rattenoverlast vereist een integrale benadering en goede samenwerking tussen diverse betrokkenen. De bestrijdingsacties bestaan uit klemmen, monitoring en het afleggen van huisbezoeken bij meldingen over ratten. Daarnaast is het doel om jaarlijks minimaal 4 integrale acties op wijkniveau te organiseren. Hierbij ligt de focus op de hotspots in die wijk. Een actie kan bestaan uit een combinatie van verschillende maatregelen, zoals:

- het 'ratproof' maken van afvalcontainers
- groenbeheer
- wering
- voorlichting
- handhaving

De hotspots worden bepaald op basis van meldingen, eigen waarnemingen, de aanwezigheid van risicofactoren of een schouw. Het is de bedoeling dat jaarlijks gekozen wordt voor wisselende wijken.

5. Emissieloos wagenpark

De indicator emissieloos wagenpark bestaat uit het percentage emissieloze voertuigen in het gemeentelijk wagenpark. Alle soorten voertuigen van de gemeente tellen hierbij mee. Het percentage geeft het aandeel emissieloze voertuigen ten opzichte van het totaal aan.

6. Gladheidbestrijding

De gemeente hanteert een normtijd waarbinnen een strooiactie, inclusief voorbereiding, wordt uitgevoerd. Zoals beschreven in het Beleidsplan Gladheidbeheer 2025-2030 geldt er een normtijd van 3,5 uur. Binnen die termijn moet de laatste meter van een strooiroute gestrooid zijn, gerekend vanaf het besluit tot strooiactie. Dit wordt bijgehouden in de logboeken van strooiacties.

Risico's

- Er staat een grote druk op de arbeidsmarkt en het is moeilijk om chauffeurs en andere medewerkers te vinden. Hetzelfde geldt voor het inhuren, met name voor chauffeurs. Hierdoor kan het moeilijk zijn om altijd voldoende arbeidskrachten te hebben.
- De opvolging van de huidige beleidsplannen zijn nog niet vastgesteld. Het kan voorkomen dat (een van) deze nota's minder geld toegekend krijgen. Daardoor kan het gebeuren dat de inspanningen om de doelen behalen niet (volledig) uitgevoerd kunnen worden. Dit zal dan ook effect hebben op het eindresultaat.

Begroting 2027

Doel: Een veilig en beschikbare openbare ruimte voor nu en in de toekomst Paginanummer in website: 37

Doel: Een veilig en beschikbare openbare ruimte voor nu en in de toekomst

Wat wil de gemeente bereiken?

De gemeente wil een technisch veilige gemeentelijke openbare ruimte. Zo is die openbare ruimte voor iedereen zo veel mogelijk beschikbaar. Mensen kunnen er zich verplaatsen, bewegen, spelen en elkaar ontmoeten.

Bij onderhoud en vervanging kijkt de gemeente naar toekomstbestendigheid. Zo blijft de openbare ruimte beschikbaar, nu en in de toekomst.

Met de volgende subdoelen maken we dit meetbaar:

1. De gemeente zorgt voor goed onderhouden openbare ruimte

Met onderhoud houdt de gemeente de openbare ruimte, zoals straten, pleinen en parken, technisch veilig. Zo blijft de openbare ruimte beschikbaar voor ontmoetingen, verblijf en beweging.

2. De gemeente vervangt assets die aan vervanging toe zijn

Onderdelen in de openbare ruimte bereiken uiteindelijk het einde van hun levensduur. De gemeente vervangt dan deze objecten of voorzieningen (assets) of onderdelen hiervan. Zo blijft de openbare ruimte ook in de toekomst technisch veilig en beschikbaar.

3. De gemeente zorgt voor een stad die klaar staat voor de toekomst

Bij onderhoud en vervangingen richt de gemeente de openbare ruimte beter in voor de toekomst. Zo blijft deze functioneren bij veranderend gebruik en veranderende omstandigheden. Hierdoor kan de stad beter omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. Ook versterkt de gemeente de biodiversiteit. Een grotere verscheidenheid aan planten en dieren maakt de stad veerkrachtiger en beter bestand tegen veranderingen. Daarnaast houdt de gemeente rekening met een toenemend aantal inwoners en bezoekers. Ook benut ze met circulair werken grondstoffen zo duurzaam mogelijk. Door materialen langer te gebruiken en te hergebruiken, gaan we zuiniger om met grondstoffen en blijven deze beschikbaar voor toekomstige generaties. Zo blijft de stad ook in de toekomst beschikbaar.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

De gemeente beheert dagelijks de gemeentelijke openbare ruimte. Met goed beheer zorgt zij dat objecten en voorzieningen (assets) in de openbare ruimte zo lang meegaan als bedoeld. Waar nodig vervangt de gemeente assets of onderdelen ervan. Zo houdt ze de assets en openbare ruimte technisch veilig en daarmee beschikbaar.

Bij het beheer neemt de gemeente de thema's circulair, duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en participatie zoveel mogelijk mee. Ook kijkt ze of doelen van andere begrotingsprogramma's meegenomen kunnen worden. Zo blijft de stad niet alleen nu, maar ook in de toekomst beschikbaar.

De gemeente voert (vervangings-)onderhoud op tijd uit. Dat gebeurt op basis van de volgende beleidstukken:

- de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen': [Document RotterdamRaad - \[23bb008037\] Bijlage behorende bij 23bb008013 over Nota Kapitaalgoederen - iBabs Publieksporaal](#)
In 2027 rondt de gemeente de nieuwe 'Nota Onderhoud Kapitaalgoederen' (2028-2031) af. Deze vervangt na vaststelling de huidige nota.
- Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP): [s20bb016815_1_39408_tds \(notubiz.nl\)](#)
In 2025 is het Water en Klimaatadaptatie Programma (WKP) vastgesteld. Na vaststelling van het uitvoeringprogramma van het WKP en bijbehorende financiële middelen vervangt deze vanaf 2027 het huidige GRP. Dit programma zal dan de naam Rotterdams Weerwoord krijgen.

Per subdoel geldt:

1. De gemeente zorgt voor goed onderhouden openbare ruimte

De gemeente beheert dagelijks de openbare ruimte en inspecteert periodiek de assets. De gemeente voert onderhoud uit en lost storingen op. Daarbij houdt de gemeente de volgende meetpunten als indicatoren aan:

Beschikbaarheid civiele kunstwerken

Rotterdam heeft een areaal van meer dan 50 beweegbare bruggen en sluizen. Voor een deel liggen deze civiele kunstwerken op de hoofdwegen van de stad. Daarom is het belangrijk dat ze beschikbaar blijven. De gemeente houdt deze civiele kunstwerken technisch veilig. Daarmee wil de

gemeente bereiken dat deze kunstwerken elk jaar maximaal 3% ongepland buiten gebruik zijn. De Erasmusbrug en Maastunnel gelden hierbij als indicatoren.

Beschikbaarheid neerslag- en afvalwatersysteem

De gemeente inspecteert en onderhoudt rioolgemalen, riolering en persleidingen. Ook zorgt zij voor een goedlopende automatisering van dit systeem. Zo worden afvalwater en overtollige neerslag goed afgevoerd. De gemeente zorgt dat de rioolgemalen op minimaal 95% presteren. Zij houdt de prestaties van de 54 belangrijkste gemalen aan als indicator.

Onderhoud wegen

De gemeente richt zich op veilige, betrouwbare en goed functionerende wegen, straten en stoepen. Hiervan moet minimaal 85% voldoen aan technische kwaliteit niveau B of beter. Waar nodig vervangt de gemeente hiervoor de verharding. Dit is de bestrating of asfalt van een weg.

Onderhoud groen

Voor groenbeheer richt de gemeente zich op het functioneren van al het openbaar groen in de openbare ruimte. Belangrijke thema's daarbij zijn klimaatadaptatie en biodiversiteit. De gemeente houdt aan dat minimaal 90% van het bemeten groen voldoet aan beeldkwaliteit niveau B of hoger.

Brandende straatverlichting

De gemeente wil dat de openbare verlichting goed werkt. Storingen worden snel verholpen, zodat minimaal 95% van de verlichting brandt.

2. De gemeente vervangt assets die aan vervanging toe zijn

De gemeente vervangt waar nodig assets of onderdelen daarvan. Hierbij hanteert de gemeente de volgende meetpunten als indicator:

Modernisering beweegbare bruggen en sluizen

Het programma Open/Dicht is bedoeld om de beweegbare bruggen en de sluizen in Rotterdam te moderniseren. Met dit programma houdt de gemeente deze assets veilig, betrouwbaar en beschikbaar voor de toekomst. Doel is in 2030 3 bruggen gemoderniseerd te hebben.

Vervanging lichtmasten

De gemeente vervangt 8.000 lichtmasten in de periode 2027-2030. Dat gebeurt met het mastvervangingsprogramma. Zo blijft de openbare verlichting betrouwbaar en beschikbaar.

Vervanging speelplekken

De gemeente vervangt ieder jaar 50 speelplekken op speel- en sportplekken of in recreatiegebieden. Bij deze projecten wil de gemeente een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen creëren. Participatie met de wijk is hiervoor een belangrijk onderdeel. Zo creëert de gemeente plekken die passen bij de behoeftes van de wijk.

3. De gemeente zorgt voor een stad die klaar staat voor de toekomst

De gemeente benut kansen om delen van de stad toekomstbestendiger en weerbaarder te maken. Dit doet zij met name tijdens onderhoud en vervangingen. Daarbij zet de gemeente in op klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzaam gebruik en hergebruik van grondstoffen. Met name bij verhardingen past de gemeente dit hergebruik steeds vaker toe. Programma's, zoals Rotterdams WeerWoord, Groene Waterstad, Circulair en Biodiversiteit helpen hieraan mee. Zo past de gemeente de openbare ruimte waar nodig en mogelijk aan. Hierdoor blijft de stad ook in de toekomst beschikbaar.

Voor dit subdoel zijn nog geen indicatoren vastgesteld door het college. Zodra uitvoeringsplannen, indicatoren en bijbehorende middelen voor deze transitieprogramma's worden vastgesteld, kunnen indicatoren alsnog worden toegevoegd.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Tussen-tijds resultaat op 1-8-2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. De gemeente zorgt voor goed onderhouden openbare ruimte								
Beschikbaarheid civiele kunstwerken	maximaal 3% ongepland niet beschikbaar zijn van de Erasmusbrug en Maastunnel (gemiddelde)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	3%	3%	3%	3%
Beschikbaarheid neerslag- en afvalwatersysteem	presteren van de 54 belangrijkste gemalen op minimaal 95%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	95%	95%	95%	95%

Onderhoud wegen	onderhoud verharding heeft een gemiddelde technische kwaliteit van 85% B of hoger	87,5%	85%	berekening volgt bij jaarrekening	85%	85%	85%	85%
Onderhoud groen	onderhoud groen heeft een gemiddelde beeldkwaliteit van 90% B of hoger	92%	90%	87%	90%	90%	90%	90%
Brandende straatverlichting	straatverlichting brandt voor minimaal 95%	98%	95%	>95%, exacte berekening volgt bij jaarrekening	95%	95%	95%	95%

2. De gemeente zorgt voor een stad die klaar staat voor de toekomst

Moderniseren beweegbare bruggen en sluizen	het moderniseren van 3 beweegbare bruggen binnen het vitale infrasysteem naar de nieuwste standaarden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-	-	-	3 bruggen
Vervanging lichtmasten	vervanging 8.000 lichtmasten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	4.000 st	2.000 st	2.000 st	-
Vervanging speelplekken	vervangen 200 speel- en sportplekken met participatie met de buurtbewoners	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	50 plekken	50 plekken	50 plekken	50 plekken

3. We zorgen voor een stad die klaar staat voor de toekomst

PM	Eventuele indicatoren worden de komende maanden toegevoegd.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	PM	PM	PM	PM
----	---	--------	--------	--------	----	----	----	----

Toelichting indicatoren

1. De gemeente zorgt voor goed onderhouden openbare ruimte

Beschikbaarheid civiele kunstwerken

De gemeente houdt de Erasmusbrug en Maastunnel aan als indicatoren. Ze meet het aantal uur dat deze civiele kunstwerken ongepland niet beschikbaar zijn. Dit wordt omgerekend naar een percentage van het totaal aantal potentieel beschikbare uren. Dit percentage is het gemiddelde over beide bruggen.

Met 'ongepland niet beschikbaar' wordt het aantal uren bedoeld dat de Erasmusbrug of Maastunnel niet beschikbaar is voor auto- of scheepvaartverkeer. Dit geldt alleen bij onverwachte technische storingen. Ingepland onderhoud en inspecties worden niet meegerekend. Ook externe oorzaken zoals bijvoorbeeld stremmingen door ongelukken worden niet meegerekend.

Beschikbaarheid neerslag- en afvalwatersysteem

Tijdens grote regenbuien moet het neerslag- en afvalwatersysteem goed werken. Storingen en problemen aan pompen, afsluiters en het persleidingen maken dat dit systeem niet goed werkt. De gemeente meet daarom de beschikbaarheid van het systeem. De werking van de gemaalpompen wordt daarbij als indicator aangehouden.

Een gemaalpomp is beschikbaar als deze meer dan 95% van zijn maximale capaciteit kan leveren. De beschikbaarheid wordt uitgedrukt in het percentage van het aantal keer dat een gemaalpomp dit haalt. Dit meet de gemeente aan de hand van de prestatie van de 54 belangrijkste gemalen. De gemeente meet bij regenbuien waarbij alle 54 gemaalkelders volledig gevuld zijn. De gemaalpompen moeten dan optimaal werken en hun maximale capaciteit leveren. Keren dat beschikbaarheid niet gehaald wordt door gepland onderhoud of vervuiling worden niet meegeteld.

Onderhoud wegen

De gemeente houdt wegen veilig, betrouwbaar en functioneel. Ze meet de technische kwaliteit met de landelijke methode voor wegbeheer van kennisplatform CROW. Rotterdam gebruikt hierbij bewust andere normen dan het landelijke advies. CROW gaat uit van minimaal 90% op minstens niveau B. De gemeente gebruikt sinds 2010 een norm van minimaal 85% op niveau B. Dit betekent dat maximaal 15% een technische kwaliteit op

niveau C of D mag hebben. Deze norm past bij de omvang en druk van het gebruik in de stad. De gemeente beoordeelt hiervoor ieder jaar de kwaliteit van ongeveer de helft van het wegennet.

Onderhoud groen

Rotterdam meet de beeldkwaliteit van groen in de hele stad. Daarvoor gebruikt de gemeente de landelijke richtlijn van kennisplatform CROW. De metingen geven een indicatie van de beeldkwaliteit van het groen in de stad.

Rotterdam volgt formeel de CROW-richtlijn voor groenbeheer. In de uitvoering loopt Rotterdam vooruit door het groenbeheer aan te passen aan biodiversiteitsdoelen. Zo blijft Rotterdam binnen landelijke kaders en geeft de gemeente invulling aan haar biodiversiteitsambitie. De beleidsdoelstelling blijft minimaal 90% op B-kwaliteit. Landelijke normering ontwikkelt zich wel verder en kan aanpassing van deze indicator noodzakelijk maken.

Het natuurlijker beheren van het groen bevordert de biodiversiteit. Dit kan leiden tot een ruiger beeld volgens het huidige onderhoudsbeeld van de CROW-meetsystematiek.

De gemeente geeft het gras in Rotterdam geen water. Zo gaat zij zorgvuldig om met het beschikbare zoetwater. Bij extreme droogte kan het gras geel worden. Volgens de CROW-systematiek is geel gras door droogte geen reden om het gras lager dan B-kwaliteit te beoordelen. Het gras herstelt zich meestal weer na voldoende regen. Daarom telt tijdelijke vergeling door droogte niet mee bij deze indicator.

Brandende straatverlichting

De gemeente zorgt ervoor dat minimaal 95% van de straatverlichting brandt. Sensoren meten of de verlichting werkt en geven dit door aan de gemeente. Storingen in kabels van de netbeheerder tellen niet mee in dit percentage.

2. De gemeente vervangt assets die aan vervanging toe zijn

Modernisering beweegbare bruggen en sluisen

De gemeente moderniseert de komende vijf jaar 3 bruggen in het vitale vervoerssysteem. De Boerengatbrug is een van deze bruggen.

Deze bruggen past de gemeente aan naar de nieuwste standaarden. Per brug bepaalt de gemeente welke werkzaamheden nodig zijn om aan die standaarden te voldoen. Dat gaat over de constructie, maar ook de installatie van bediening, besturing en bewaking. De gemeente begint met bruggen die deel uitmaken van het vitale vervoerssysteem. Dat zijn bruggen op of bij de belangrijkste wegen in de stad. Zo zorgt de gemeente voor een goede doorstroming in, naar en door de stad.

Vervanging lichtmasten

De gemeente vervangt in deze periode de resterende 8.000 verouderde lichtmasten. Ze naderden het einde van de technische levensduur. Deze masten voldoen niet meer aan de huidige eisen voor veiligheid, kwaliteit en beheer. Het vervangingsproject is in 2029 afgerond.

Vervanging speelplekken

Het aantal speel- en sportplekken dat de gemeente in de periode 2027–2030 vervangt, wordt gebruikt als indicator. In deze periode vervangt de gemeente in totaal 200 bestaande speel- en sportplekken.

Vervangen betekent hier het opnieuw inrichten van een speel- of sportplek. Dit doet de gemeente op plekken waarvan de technische levensduur is bereikt. Soms wordt alleen de speel- of sportplek zelf vervangen. Soms worden ook andere voorzieningen in de openbare ruimte aangepakt. Ook pakt de gemeente de speel- en sportplekken soms in clusters aan. Hierbij vernieuwt de gemeente tegelijk meerdere speel- en sportplekken die bij elkaar in de buurt liggen. Voor de indicator tellen alle speel- en sportplekken binnen dit cluster wel afzonderlijk mee.

Soms blijkt uit participatie dat bewoners geen behoefte hebben aan nieuwe speel- of sportvoorzieningen. De gemeente richt de locatie dan bijvoorbeeld in voor verblijf of meer groen. De inrichting sluit aan bij behoeften en wensen van de wijk en gebruikers. De locatie draagt zo bij aan een veilige, aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. De gemeente vernieuwt de locatie zo op een toekomstbestendige manier. Daarom telt de locatie na de herinrichting wel mee voor de indicator.

De uitvoering van de vervanging van speelplekken loopt regelmatig over de jaargrens heen. Voor de telling wordt daarom gerekend met de datum van de start van de uitvoering op locatie.

3. De gemeente zorgt voor een stad die klaar staat voor de toekomst

Voor dit doel zijn nog geen indicatoren vastgesteld. Zodra de indicatoren en de bijbehorende financiële middelen zijn vastgesteld, voegt de gemeente deze alsnog toe.

Indicatoren vorige collegeperiode

De volgende indicatoren komen in 2027 niet meer terug: het aantal hectare bijenlandschap, het aantal klimaatadaptieve projecten, het aantal geplaatste bankjes en het aantal geplaatste watertappunten. De resultaten van deze indicatoren volgen in de Jaarstukken 2026.

Risico's

- De druk op de arbeidsmarkt is groot. Er is meer werk dan aannemers kunnen uitvoeren. Daardoor kan het lastig zijn om aannemers te vinden voor projecten en kunnen prijzen stijgen. Ook kunnen partners en contracthouders onderhoud daardoor mogelijk niet op tijd uitvoeren.
- Projecten van partners en derden kunnen de bereikbaarheid van de stad beïnvloeden. Daardoor kunnen projecten van de gemeente vertragen. Vooral werkzaamheden aan de Brienenoordbrug vormen hierbij een risico.
- Netcongestie vormt een risico voor projecten met aanpassingen aan het elektriciteitsnet. De netbeheerder kan een aansluiting vertragen of helemaal niet goedkeuren.
- Onverwachte omstandigheden, zoals extreem weer, kunnen de dienstverlening aan de stad verstoren. Daardoor kunnen delen van de stad tijdelijk minder goed bereikbaar of bruikbaar zijn. Storingsdiensten en calamiteitenregelingen beperken de gevolgen zoveel mogelijk.
- De groei en verdichting van de stad kunnen de openbare ruimte minder beschikbaar maken. Ook projecten van partners en derden kunnen dit effect hebben.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 38

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Beheer van de stad draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 6. Schoon water en sanitair
- 9. Industrie, innovatie en infrastructuur
- 12. Verantwoorde consumptie en productie
- 13. Klimaatactie
- 14. Leven in het water
- 15. Leven op het land.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 39

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaaloverzicht van alle investeringen vindt u in de paragraaf Investerings.

Programma Open / Dicht

De beweegbare bruggen en sluizen vragen investeringen om goed en betrouwbaar te blijven werken. Het programma Open/Dicht pakt de noodzakelijke investeringen voor de komende 10 jaar programmatisch aan. De gemeente ontwikkelt tegelijk de beheerorganisatie verder. Zo kan de gemeente het gewenste niveau ook na deze 10 jaar behouden. De gemeente voert de werkzaamheden aan bruggen en sluizen projectmatig uit. Zo zijn de voorbereidingen klaar voor een volledige vernieuwing van de beweegbare delen van de Boerengatbrug en Nieuwe Leuvebrug. Daarnaast staat de vervanging van de hydraulische aandrijving in de basculekelder van de Erasmusbrug op het programma, Dit geldt ook voor de renovatie van de 100 jaar oude Koninginnebrug.

Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025/2026 en Water- en Klimaatadaptatieprogramma

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) beschrijft de ontwikkeling van het stedelijk watersysteem van Rotterdam. Dit systeem bestaat uit het rioolstelsel, de openbare ruimte en het oppervlaktewater. Het huidige GRP is verlengd tot en met december 2026.

In 2025 zijn het Gemeentelijk Rioleringsplan en het programma Rotterdams WeerWoord samengevoegd tot één Water- en Klimaatadaptatieprogramma (WKP). Daarmee gaat het WKP het huidige GRP vervangen. Naar buiten toe blijft de naam Rotterdams WeerWoord gebruikt worden.

Het college heeft het WKP eind 2025 vastgesteld. Eind 2026 ontvangt de gemeenteraad het uitvoeringsplan met de benodigde middelen. Daarbij wordt ook het voorstel voor de ontwikkeling van de rioolheffing vanaf 2027 aangeboden.

Het WKP is het beleidsmatige en financiële kader voor de gemeentelijke watertaken. Het programma gaat over meer dan alleen het beheer van de riolering. Het helpt om Rotterdam voor te bereiden op klimaatverandering en de toekomst. Het WKP werkt de drie wettelijke watertaken uit: het inzamelen en afvoeren van afvalwater en de zorg voor hemelwater en grondwater. Daarnaast besteedt het programma aandacht aan hitte, droogte, bodemdaling, extreme neerslag en overstromingen.

De uitgangspunten van het WKP worden steeds vaker meegenomen in projecten in de openbare ruimte. Vooral in stenige wijken worden kansen benut om klimaatadaptatie en vergroening te combineren, omdat daar de klimaatopgave het grootst is. Ook ondersteunt de gemeente bewoners bij het treffen van eigen maatregelen, bijvoorbeeld via de subsidieregeling klimaatadaptatie en de Tegeltaxi. Daarnaast breidt de Groene en Gezonde Wijkaanpak zich verder uit, waarbij bewoners, klimaatambassadeurs en partners samen werken aan een groenere, gezondere en klimaatbestendige stad.

Een klimaatadaptieve aanpak in combinatie met vergroening krijgt in steeds meer buitenruimteprojecten vorm. Een groot deel van deze projecten wordt uitgevoerd in 'stenige' stadswijken, omdat daar de klimaatopgave het grootst is. Deze aanpak is onderdeel van de Groen Agenda, waaraan ook andere partners deelnemen.

Lichtmastvervanging project

Het vervangingsprogramma voor lichtmasten verloopt volgens planning. In 2026 gaat de gemeente verder met het vervangen van verouderde lichtmasten in de stad. Naar verwachting worden in dat jaar ongeveer 4.000 lichtmasten vervangen. Een aandachtspunt daarbij zijn de stijgende kosten voor materialen en uitvoering als gevolg van de inflatie.

Assetgroep openbare verlichting

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030

17.430	11.422	28.850	15.826	6.000	7.013	0	0	0
--------	--------	--------	--------	-------	-------	---	---	---

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Beheer van de stad	NieuwGevoteerd	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Beheer van de stad	390.183	8.075	174.857	95.164	56.044	56.044
Beheer Inzamelmiddelen 2027-2030	66.175	0	16.544	16.544	16.544	16.544
Netto investering (Rotterdams geld)	66.175	0	16.544	16.544	16.544	16.544
Kapitaallasten		0	0	2.016	3.992	5.927
Doel krediet: Het realiseren en vervangen van bestaande inzamelmiddelen.						
Cat: V						
GRP -WKP 2027-2030	28.408	0	28.408	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	28.408	0	28.408	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	1.646	1.623	1.599
Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van kapitaalgoederen vanuit het Water Klimaat Plan 2027-2030 als gevolg van economische veroudering of slijtage.						
Cat: V						
Het circulaire materialendepot	1.800	150	1.250	400	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.800	150	1.250	400	0	0
Kapitaallasten		0	0	0	223	218
Doel krediet: Het realiseren van twee materialendepots om vrijkomende materialen uit de buitenruimte circulair te hergebruiken.						
Cat: K						
Obsurv/Assetmanagement systeem	2.000	1.700	300	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	1.700	300	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	445	435	425
Doel krediet: Het realiseren en in gebruik nemen van één generiek, centraal beheersysteem voor assets dat uniform registreren, plannen, evalueren en rapporteren ondersteunt.						
Cat: K						
Open en Dicht	71.500	6.225	26.555	38.720	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	71.500	6.225	26.555	38.720	0	0
Kapitaallasten		0	0	373	3.550	3.505
Doel krediet: Met het programma Open/Dicht wordt zowel de organisatie klaar gestoomd om via assetmanagement het beheer uit te kunnen voeren op de beweegbare bruggen en sluizen in Rotterdam als het op niveau brengen van de daadwerkelijke beweegbare bruggen en sluizen.						
Cat: V						
Voertuigen/Werktuigen 2027 t/m 2030	158.000	0	39.500	39.500	39.500	39.500
Netto investering (Rotterdams geld)	158.000	0	39.500	39.500	39.500	39.500

geld) Kapitaallasten		0	0	0	0	0
-------------------------	--	---	---	---	---	---

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen en middelen van de onderhoudswerkplaats door de afdeling Vervoer & Materieel.

Cat: U						
Vrijverval -WKP Periode 2027-2030	60.000	0	60.000	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	60.000	0	60.000	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	3.477	3.427	3.377

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust rioolstelsel. Hiervoor is het nodig delen van het rioolstelsel te vervangen volgens het Water Klimaat Plan (WKP) 2027-2030. Hiermee voldoet het college aan doelstellingen en langetermijnvisie van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstromen te scheiden en de sponswerking van de buitenruimte te benutten.

Cat: V						
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	2.300	0	2.300	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.300	0	2.300	0	0	0
Kapitaallasten		0	509	954	943	932

Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kademuren levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden.

Cat: V						
TOTAAL	390.183	8.075	174.857	95.164	56.044	56.044

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 40

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Beheer van de Stad		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Beheer en onderhoud openbare ruimte	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	2.000	2.000	2.000	2.000
Afvalstoffenheffing kostendekkend maken	Coalitieakkoord - Overig	0	12.000	25.167	29.878	39.992
Overige knelpunten en meevallers - Baggeren	Coalitieakkoord - Overig	-3.000	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Begraven en cremieren	Coalitieakkoord - Overig	-370	-370	-370	-370	-370
Overige knelpunten en meevallers - Onderhoudskostenregeling (motie-Sies)	Coalitieakkoord - Overig	-184	-836	-703	-703	-703
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	Coalitieakkoord - Overig	-2.469	-2.469	-2.469	-2.469	-2.469
Overige knelpunten en meevallers - Vrijval reserve Erasmusbrug	Coalitieakkoord - Overig	250	0	0	0	0
Stijgende kosten afval - CO2-heffing afvalverbranding	Coalitieakkoord - Overig	-1.250	-3.750	-7.700	-12.000	-17.000
Stijgende kosten afval - Lachgascilinders	Coalitieakkoord - Overig	-650	-1.470	-1.470	-1.470	-1.470
Stijgende kosten afval - Verhogen afvalstoffenbelasting	Coalitieakkoord - Overig	0	0	-9.217	-9.628	-14.742
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-1.941	5.639	-28	-5.103	-6.797
Bommenregeling	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-295	0	0	0	0
Diverse bijstellingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Leges leidingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Lokale lasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	145	0	0	0	0
Aanpak en preventie zwerfafval	Ramingsbijstelling vermijdbaar	0	0	0	0	0
Bijdrage onderhoud buitenruimte	Ramingsbijstelling vermijdbaar	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	Reserves	3	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	206	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	423	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	Reserves	21	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	1.632	2.439	2.935	2.872	2.872
Bommenregeling	Taakmutatie	-740	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	10.333	8.426	7.635	6.416	6.444
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Beheer van de Stad		2.114	21.609	15.781	9.424	7.758

Toelichting financiële bijstellingen

Beheer en onderhoud openbare ruimte

De gemeente bezuinigt om financiële ruimte te creëren. Er wordt minder budget toegekend voor beheer en onderhoud. Dat dwingt tot keuzes om een deel van het onderhoud niet te doen of uit te stellen. In sommige gevallen zal dat zichtbaar zijn in de stad.

Afvalstoffenheffing kostendekkend maken

De gemeente maakt de afvalstoffenheffing vanaf 2027 kostendekkend. De afvalstoffenheffing stijgt, zowel door stijgende kosten als door een verhoging van de dekkingsgraad van 94% naar 98%.

Overige knelpunten en meevallers - Baggeren

De gemeente houdt de watergangen op diepte en ontvangt bagger van de waterschappen. Deze taken vloeien voort uit wet- en regelgeving en afspraken met de waterschappen. De hoeveelheid bagger die verwerkt moet worden, verschilt per jaar. Daardoor variëren ook de kosten. Niet baggeren is geen reële optie, omdat de gemeente daarmee niet voldoet aan regelgeving en aan afspraken met de waterschappen. Ook kan een slechte doorstroming van water gevolgen hebben voor de veiligheid en leefbaarheid. Rekening houdend met de baggercyclus zijn in 2026 al werkzaamheden uitgesteld waar dat mogelijk was. Toch is € 3,0 mln aanvullend budget nodig.

Overige knelpunten en meevallers - Begraven en cremeren

De kosten van het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium stijgen sneller dan de opbrengsten. De gemeente kiest ervoor om de leges lijkbezorging niet extra te verhogen en stelt extra budget beschikbaar voor de toegenomen kosten.

Overige knelpunten en meevallers - Onderhoudskostenregeling (motie-Sies)

De lasten voor het beheer en onderhoud van nieuw of veranderd gemeentelijk areaal worden elk jaar berekend en toegevoegd aan het onderhoudsbudget. Dit gebeurt zoals is beschreven in de afdoening van de motie Sies 'Onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld'.

Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst

In de CAO gemeenten die per 1 oktober 2025 geldt, zijn hogere percentages vastgesteld voor de Toeslagen Onregelmatige Dienst (TOD). Deze toeslag wordt uitbetaald aan medewerkers die onregelmatig werken en in de weekenden werken. Hiervoor zijn extra middelen nodig.

Overige knelpunten en meevallers - Vrijval reserve Erasmusbrug

De werkzaamheden aan de Erasmusbrug zijn afgerond. Er resteert in 2026 een geringe financiële afwikkeling. Hier rekening mee houdend kan het resterende saldo van de bestemmingsreserve Erasmusbrug vrijvallen.

Stijgende kosten afval - CO2-heffing afvalverbranding

Met ingang van 2026 geldt een nationale CO2-heffing op de verbranding van afval. De CO2-heffing geldt voor de stromen fijn huishoudelijk afval, grof huishoudelijk afval en veegvuil en heeft een jaarlijks stijgend lijn.

Stijgende kosten afval - Lachgascilinders

Lachgascilinders worden steeds vaker achtergelaten in de openbare ruimte. De gemeente zet extra personeel in om deze cilinders op te ruimen en te verwerken. Deze kosten worden niet vergoed door het Rijk. Meerkosten voor verwerking van lachgascilinders in het restafval zijn geen onderdeel van deze bijstelling.

Stijgende kosten afval - Verhogen afvalstoffenbelasting

Met ingang van 2028 wordt de afvalstoffenbelasting verhoogd. Dit betreft een belasting op het afval dat verbrand wordt in de afvalverbrandingsinstallaties en wordt berekend over de verwerkte hoeveelheid restafval.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf [Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bommenregeling

De kosten voor het ruimen van ontplofbare oorlogsresten worden in 2026 geraamd op € 703.000. In overeenstemming met de bommenregeling financiert de gemeente 32% (€ 192.000 + € 103.000 onkosten). Het Rijk vergoedt het restant.

Diverse bijstellingen

In de begroting zijn diverse kleine bijstellingen verwerkt waarin de lasten en baten zijn opgehoogd. De wijzigingen zijn per saldo budgettair neutraal. Voor dit programma betreft het de inzet onderhoud buitenruimte.

Leges leidingen

Er is een voorziening gevormd voor verleende vergunningen, waarvan de werkzaamheden pas volgend jaar starten. Via deze voorziening worden de lasten van de werkzaamheden verantwoord in hetzelfde begrotingsjaar als de baten (€ 960.000 in 2026).

Lokale lasten

Op basis van historische en recente gegevens zijn de lokale lasten aangepast. De bijstellingen voor 2026 tot en met 2030 over de geraamde baten en lasten zijn saldoneutraal. Het gaat om de volgende lokale lasten:

- Leges leidingen: een bijstelling van -€ 1,3 mln structureel
- Afvalstoffenheffing: een bijstelling van € 16.000 structureel vanaf 2027
- Leges gebruik van de weg: een bijstelling van € 19.000 structureel
- Lijkbezorgingsrechten: een bijstelling van € 109.000 structureel
- Bedrijfsreinigingsrecht: een bijstelling van € 131.000 structureel vanaf 2027
- Rioolheffing: een bijstelling van € 835.000 in 2026 tot € 4,7 mln in 2030

Taskforce Verzuim

De gemeente zet extra in op specifieke verzuimdossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Aanpak en preventie zwerfafval

Op basis van landelijke regelingen ontvangt de gemeente dit jaar een bijdrage van € 6,8 mln voor de aanpak en preventie van zwerfafval. Deze middelen zijn nodig om de doelstellingen van het college te halen en de huidige werkzaamheden voort te zetten. De lasten voor deze werkzaamheden bedragen in 2026 € 6,8 mln. Omdat baten en lasten gelijk zijn, is de bijstelling per saldo € 0.

Bijdrage onderhoud buitenruimte

De gemeente ontvangt in 2026 een bijdrage voor extra schoonmaakwerkzaamheden in het gebied centrum. Deze bijdrage komt van Stichting Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Rotterdam Centrum.

Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing

De reserve Afvalstoffenheffing is gevormd om financiële schommelingen rond afvalinzameling te voorkomen. Deze ontstaan doordat het verloop van de kosten niet gelijk opgaat met de groei van de stad. Het resterende saldo valt door de geringe omvang vrij.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Voor de vervanging van de kademuren op het westelijk deel van de Westerkade is aan het investeringsproject Kademuur Westerkade een bijdrage van € 206.000 toegezegd. De financiële afwikkeling wordt in 2026 verwacht. Deze bijstelling betreft de vrijval van de bijdrage uit de bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget en tegelijkertijd de dotatie aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) ter dekking van de toekomstige kapitaallasten. De overheveling tussen bestemmingsreserves gaat via de exploitatie. De begrotingsbijstelling is per saldo € 0 op concernniveau (programma Beheer van de stad € 206.000 en programma Algemene middelen -€ 206.000).

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Aan de investeringsprojecten Prins Alexanderlaan noord en Architectenbuurt fase B Lage Land is een bijdrage van € 423.000 toegezegd voor het herinrichten van de buitenruimte. De financiële afwikkeling wordt in 2026 verwacht. Deze bijstelling betreft de vrijval van de bijdrage uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling en tegelijkertijd de dotatie aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) ter dekking van de toekomstige kapitaallasten. De overheveling tussen bestemmingsreserves gaat via de exploitatie. De begrotingsbijstelling is per saldo € 0 op concernniveau (programma Beheer van de stad € 423.000 en programma Algemene middelen -€ 423.000).

Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug

De werkzaamheden aan de Erasmusbrug zijn afgerond. Naast de bijdrage aan het coalitieakkoord valt het restant vrij (€ 21.000).

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De volgende bedragen worden aan de bestemmingsreserve onttrokken:

- Vervanging reguliere straatverlichting door led-verlichting (€ 2,9 mln in 2026 tot € 3,4 mln in 2030).
- Ter dekking van de kapitaallasten van de investeringen in de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark (-€ 1,0 mln in 2026 tot -€ 539.000 in 2030).
- Door een andere programmering binnen het Duurzaamheidstransitiebudget, wordt in 2026 een bedrag van -€ 200.000 voor de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark teruggeboekt. Dit bedrag wordt onttrokken aan de Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor en toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget, zodat dit voor andere doelen binnen dit budget kan worden ingezet.

Bommenregeling

Voor de kosten voor het ruimen van ontplofbare oorlogsresten over 2025 was een vergoeding vanuit de bommenregeling gereserveerd. Deze vergoeding van het Rijk ad € 740.000 wordt toegekend via de algemene uitkering en is verantwoord op het begrotingsprogramma Algemene middelen. De reservering wordt daardoor hier afgeboekt. Het betreft een neutrale verschuiving tussen deze begrotingsprogramma's.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexatie: de budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#) (-€ 6,5 mln in 2027 tot -€ 6,7 mln in 2030).
- Er is in eerdere P&C momenten teveel budget ter dekking van kapitaallasten voor vervangingsinvesteringen toegekend. Deze budgetten, waarvoor cilinder 5 van de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM5) was onttrokken, worden met deze mutatie gecorrigeerd en via het begrotingsprogramma Algemene Middelen terug gestort in RIM5.

- Met ingang van 2027 voert de gemeente meer schoonwerkzaamheden uit met eigen personeel in plaats van met inhuurkrachten. De begroting is hierop aangepast, de wijzigingen zijn per saldo budgettair neutraal.
- Diverse technische wijzigingen waaronder overhevelingen van budgetten van en naar andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Beheer van de Stad incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	319.228	330.492	341.059	355.408	362.118	373.249
Belastingen	114.844	122.085	128.252	129.074	129.896	130.718
Bijdragen rijk en medeoverheden	5.712	2.131	3.335	3.335	3.335	3.335
Overige baten	4.841	6.365	5.514	5.514	5.514	5.514
Overige opbrengsten derden	193.832	199.911	203.958	217.485	223.372	233.681
Lasten exclusief reserves	529.744	564.006	574.495	598.850	609.907	620.561
Apparaatslasten	211.617	221.430	227.687	227.158	228.413	228.413
Inhuur	15.760	14.446	6.947	6.572	7.653	7.653
Overige apparaatslasten	6.526	7.248	7.898	7.785	7.959	7.959
Personeel	189.331	199.736	212.842	212.801	212.801	212.801
Overige verrekeningen	-21.530	-29.039	-30.703	-30.703	-31.027	-31.027
Overige verrekeningen	-21.530	-29.039	-30.703	-30.703	-31.027	-31.027
Programmalasten	339.658	371.615	377.511	402.395	412.522	423.176
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	207.268	226.164	226.563	238.353	238.895	245.219
Kapitaallasten	84.570	96.361	106.629	123.808	132.269	135.413
Overige programmalasten	47.128	48.302	43.343	39.258	40.381	41.567
Subsidies en inkomensoverdrachten	692	788	976	976	976	976
Saldo voor vpb en reserveringen	-210.516	-233.513	-233.436	-243.442	-247.790	-247.312
Vennootschapsbelasting	348	427	291	291	291	291
Saldo voor reserveringen	-210.864	-233.940	-233.727	-243.732	-248.080	-247.603
Reserves	21.389	6.106	0	0	0	0
Onttrekking reserves	8.548	5.402	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	43	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	2.146	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	4.747	5.386	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	1.613	16	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	200	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	0	200	0	0	0	0
Vrijval reserves	12.841	904	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	0	3	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	228	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	1.658	423	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	10.955	206	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	0	271	0	0	0	0

Saldo	-189.474	-227.834	-233.727	-243.732	-248.080	-247.603
-------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Toelichting baten en lasten

Baten

De baten bestaan hoofdzakelijk uit inkomsten uit lokale lasten. Dat zijn heffingen voor het gebruik van gemeentelijke bezittingen en de levering van gemeentelijke diensten. De lokale lasten zijn onder andere rioolheffing, afvalstoffenheffing, bedrijfsreinigingsrecht, de lijkbezorgingsrechten, leges leidingen en leges gebruik van de weg. Daarnaast bestaan de baten uit reclameactiviteiten en leaseopbrengsten van vervoer en materieel.

Lasten

De lasten bestaan hoofdzakelijk uit kosten voor beheer en onderhoud van gemeentelijke bezittingen en kosten voor de levering van gemeentelijke diensten. Het gaat om afvalinzameling, reiniging, archeologie, begraven en cremieren, vervoer en materieel, wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, water, groen, riolen, gemalen en het ruimen van ontplofbare oorlogsresten.

Meerjarig verloop

De belangrijkste mutaties:

- De budgetten voor beheer en onderhoud nemen meerjarig toe. Bij de vaststelling van de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen is gekozen voor een stapsgewijze verhoging van deze budgetten. Tegenover deze oploop staat een recent ingeboekte bezuiniging op beheer en onderhoud, waardoor de beschikbare budgetten in de komende jaren lager uitvallen dan eerder voorzien.
- De budgetten voor het beheer en onderhoud van nieuw of gewijzigd gemeentelijk areaal worden jaarlijks berekend en toegevoegd aan het onderhoudsbudget. Dit gebeurt zoals beschreven in de afdoening van de motie Sies 'Onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld'.
- De kapitaallasten lopen de komende jaren op als gevolg van de geplande investeringen. Op basis van de investeringsplanning worden de bijbehorende afschrijvings- en rentelasten meerjarig in de begroting verwerkt.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Beheer van de stad	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Beheer van de Stad					
0.8 - Overige baten en lasten	2.469	2.980	3.548	3.541	3.571
1.2 - Openbare orde en veiligheid	-1.035	0	0	0	0
2.1 - Verkeer en vervoer	-192.452	-207.362	-214.501	-219.094	-217.752
5.5 - Cultureel erfgoed	-2.067	-2.137	-2.137	-2.137	-2.134
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-69.266	-71.362	-75.359	-75.097	-76.448
7.2 - Riolering	19.249	19.058	19.069	19.069	19.076
7.3 - Afval	27.238	37.496	38.046	38.032	38.450
7.4 - Milieubeheer	-2.070	-2.146	-2.146	-2.146	-2.146
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	7	339	341	340	352
8.1 - Ruimte en leefomgeving	-9.905	-10.593	-10.594	-10.589	-10.571
Totaal Beheer van de Stad	-227.834	-233.727	-243.732	-248.080	-247.603

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Beheer van de Stad		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Doel van de reserve is om meevallende baten van de heffing in te zetten voor verevening binnen de afvalstoffenheffing (ASH). De reserve draagt daarmee bij aan een stabiel meerjarig begrotingsproces en een bestendiger tarief.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3	0	0	3	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient als dekking voor het groot onderhoud aan de Erasmusbrug dat in 2025 wordt afgerond					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	287	0	16	271	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Beheer van de Stad		0	0	0	0	0

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing

De reserve Afvalstoffenheffing is gevormd om financiële schommelingen rond afvalinzameling te voorkomen. Deze ontstaan door het niet gelijk opgaan van het verloop van de kosten en de groei van de stad. Het resterende saldo valt door de geringe omvang vrij.

Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug

De werkzaamheden aan de Erasmusbrug zijn in 2026 afgerond. Daarvoor wordt nog € 16.000 onttrokken aan de reserve. De resterende middelen vallen vrij (€ 271.000).

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 41

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Grondstoffennota 2023-2026](#)
- [Programma Rotterdam Circulair 2023 – 2026 | Samen in actie voor een circulaire stad.](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Nota Samen SchoonR 2023 - 2026](#)
- [Nota Dierenwelzijn 2023-2026](#)
- [Meerjarenplan Vervoer & Materieel 2020-2023: Op weg naar een emissieloos wagenpark](#)
- Nota Onderhoud Kapitaalgoederen ([Document RotterdamRaad - \[23bb008037\] Bijlage behorende bij 23bb008013 over Nota Kapitaalgoederen - iBabs Publieksportaal](#))
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2026 (verlengd tot en met 2026): [s20bb016815_1_39408_tds \(notubiz.nl\)](#).
- Water en Klimaatadaptatie Programma (va 2027) ([Document RotterdamRaad - \[25bb009562\] Bijlage 2 behorende bij 25bb009476 - Water- en Klimaatadaptatieprogramma 011225 - iBabs Publieksportaal](#))

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Stedin Holding N.V.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 42

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Sabine Biesheuvel

Sabine Biesheuvel is verantwoordelijk voor de onderwerpen klimaat, circulair en buitenruimte.

Begroting 2027

Belastingen

Paginanummer in website: 43

Belastingen

Het programma Belastingen levert een bijdrage aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma omvat de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen (o.a. onroerendezaakbelasting, roerendezaakbelasting en logiesbelasting), en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere het taxeren en waarderen, de heffing en inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 44

Voortgang 2026

Jaarlijkse aanslagoplegging

Begin 2026 stuurde de gemeente de jaarlijkse aanslag voor de gemeentelijke woonlasten op. Rotterdamse huishoudens ontvingen een gecombineerd aanslagbiljet voor de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor de OZB en rioolheffing bepaalt de jaarlijks vastgestelde WOZ-waarde van de woning de hoogte van de aanslag. Om een zorgvuldige waardering van woningen te garanderen, houdt de Waarderingskamer als onafhankelijke toezichthouder toezicht op de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) door gemeenten.

Innen

Nu het merendeel van de jaarlijkse aanslagen is verstuurd, komt het inningsproces op gang. De meeste belastingplichtigen betalen hun aanslag op tijd, zonder dat aanvullende acties nodig zijn.

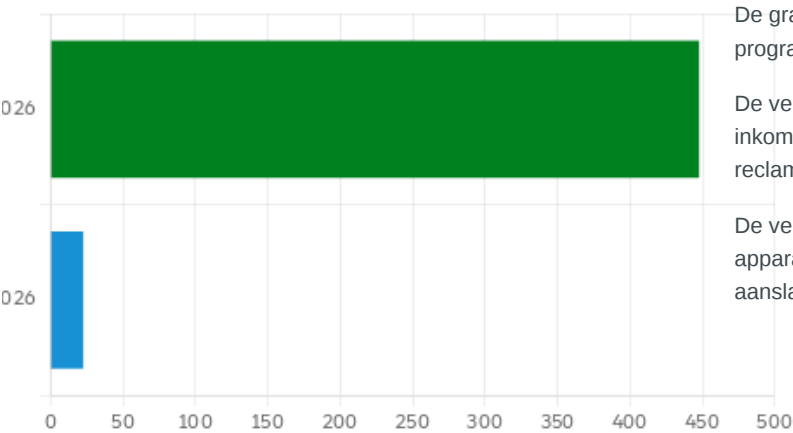
Veel Rotterdammers gebruiken de mogelijkheid om gespreid te betalen via automatische incasso of een betalingsregeling. Als een belastingplichtige moeite heeft om de belasting op tijd te betalen, maakt de gemeente in overleg individuele afspraken.

Daarnaast verwijst de gemeente bewoners en ondernemers met betalingsproblemen actief door naar schuldhulpverlening. De gemeente werkt hierbij volgens de uitgangspunten van het keurmerk 'Geldzorgenbewuste organisatie' dat Rotterdam in 2024 voor de tweede keer kreeg. Hiermee werkt de gemeente aan het voorkomen van oplopende betalingsachterstanden en schulden.

De Nieuwe Hef

Het huidige belastingstelsel van de gemeente is na meer dan 15 jaar aan vervanging toe. Met een nieuw stelsel wordt de continuïteit van de belastingoplegging voor de komende jaren gewaarborgd. In het project De Nieuwe Hef werkt de gemeente toe naar een nieuw stelsel. Voor verdere toelichting wordt doorverwezen naar [Projecten](#).

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 460,5 mln en bestaan vooral uit inkomsten onroerendezaakbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en logiesbelasting.

De verwachte uitgaven zijn € 23,3 mln. Deze bestaan vooral uit apparaatslasten voor € 36,8 mln voor het uitvoeren van de aanslagoplegging en de invordering van belastingen.

Financiële bijstellingen Belastingen Tweede herziening 2026	€ 30.100
Coalitieakkoord	€ 23.000
Aanmanings- en vervolgopbrengsten	€ 2.000
Meeropbrengsten Belastingen	€ 7.000

Voorziening dubieuze debiteuren	- € 2.000
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 100

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 45

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

De gemeente blijft sociaal Incasseren

In de komende jaren blijft de gemeente rekening houden met de persoonlijke en financiële situatie van belastingplichtigen. Waar nodig maakt de gemeente passende betalingsafspraken. Hierbij houdt ze rekening met de financiële draagkracht van de belastingplichtige. De gemeente werkt daarnaast aan het behoud van het keurmerk 'Geldzorgenbewuste organisatie'.

Met deze werkwijze vult de gemeente sociaal incasseren in, binnen de geldende wet- en regelgeving. Zo werkt zij aan het voorkomen van oplopende betalingsachterstanden en problematische schulden.

Logiesbelasting

De gemeente vraagt bezoekers die in Rotterdam overnachten een extra bijdrage van € 1,50 per overnachting om bij te dragen aan een aantrekkelijke stad. Voorgesteld wordt om deze maatregel te vertalen naar een verhoging van het tarief voor de toeristenbelasting van 6,5% naar 8% en dit tarief gedurende deze collegeperiode ongewijzigd te laten.

Kadernota Lokale Lasten

Een toelichting op de gemeentelijke belastingensoorten staat in de paragraaf Lokale heffingen en in de kadernota Lokale Lasten 2027-2030. Deze wordt op 12 november 2026 vastgesteld in de raad.

Begroting 2027

Doel: Het rechtmatig, betrouwbaar en transparant uitvoeren van lokale heffingen

Paginnummer in website:
46

Doel: Het rechtmatig, betrouwbaar en transparant uitvoeren van lokale heffingen

Wat wil de gemeente bereiken?

- Lokale heffingen worden correct geheven en geïnd volgens wet- en regelgeving.
- De gemeente realiseert de geraamde inkomsten zoals opgenomen in de begroting.
- Inwoners en bedrijven ervaren duidelijkheid en voorspelbaarheid over belastingen.

1. Rechtmatigheid

Heffingen worden uitgevoerd conform wet- en regelgeving en gemeentelijke kaders. Daarbij wordt samengewerkt met externe partijen zoals de Waarderingskamer. Deze toetst onze waardering op basis van de wet WOZ.

2. Betrouwbare opbrengsten

De gemeente haalt de geraamde inkomsten uit lokale heffingen. Hierbij heeft zij oog voor het individu (burger of ondernemer). Daarom heeft de gemeente het Keurmerk Warm Incasseren.

3. Transparantie en voorspelbaarheid

Inwoners en bedrijven begrijpen de belastingheffing en ervaren consistente tarieven. Wat de ontwikkeling van tarieven zal zijn, is tijdig duidelijk.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Rechtmatigheid

1. Vaststellen van aanslag- en waarderingsprocedures volgens wettelijke richtlijnen.
2. Periodieke controle en monitoring van processen om de juistheid te waarborgen.
3. Samenwerken met externe toezichthouders, bijvoorbeeld de Waarderingskamer, en opvolgen van adviezen of aanbevelingen.

2. Betrouwbare opbrengsten

1. Monitoren van de voortgang van inning en opvolging van achterstanden. Hierbij houden we rekening met het individu (burger of ondernemer). De gemeente bezit het Keurmerk Warm Incasseren. We handelen conform de handreiking Sociaal Incasseren, opgesteld door de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen (LVLB).
2. Afstemmen van begrotingsramingen op historische opbrengsten en actuele ontwikkelingen.
3. Analyseren van afwijkingen en bijsturen waar nodig om de geraamde opbrengsten te realiseren.

3. Transparantie en voorspelbaarheid

1. Voorlichting en communicatie over wijzigingen in tarieven of heffingsregels.
2. Hanteren van consistente beleidsregels voor tarieven en heffingsgrondslagen.
3. Zorgen dat de paragraaf Lokale Heffingen in de begroting duidelijke, volledige en correcte informatie bevat, zodat inwoners en raadsleden inzicht hebben in heffingen, tarieven en opbrengsten.

Effect- en prestatie indicatoren

De subdoelen binnen het programma Belastingen zijn op strategisch niveau geformuleerd en kunnen daarom niet volledig SMART worden gemaakt. Voor de verantwoording van de resultaten wordt verwezen naar bestaande documenten, namelijk: het Financiën in de begroting van het programma Belastingen, de Kadernota Lokale Heffingen en de paragraaf Lokale Heffingen. Deze bronnen bevatten de meetbare gegevens en toelichtingen die inzicht geven in de realisatie van de subdoelen.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 47

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Belastingen draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 48

Projecten

De Nieuwe Hef

Het huidige belastingsysteem van de gemeente is na meer dan 15 jaar aan vervanging toe. Met een nieuw systeem wordt de continuïteit van de belastingoplegging voor de komende jaren gewaarborgd. In het project De Nieuwe Hef werkt de gemeente toe naar een nieuw systeem.

De gemeente sloot een contract met Centric voor de belastingapplicatie en met GouwIT voor de applicatie Waarderen. De invoering van de belastingapplicatie verliep niet naar wens. Op 21 april 2026 is de samenwerking met Centric beëindigd.

Op basis van de wachtkamervereenkomst is het project doorgestart met een andere leverancier, GouwIT. Op 1 juni 2026 is de overeenkomst met de leverancier GouwIT getekend. Met deze leverancier vinden gesprekken plaats over de aanpak. Ook wordt een nieuwe planning gemaakt. Hierin wordt de komende periode de datum van de livegang vastgesteld. Daarnaast is gestart met voorbereidende werkzaamheden om de nieuwe applicatie in te voeren. De gemeente informeert de gemeenteraad periodiek over de voortgang in de Monitor ICT Projecten.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 49

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Belastingen		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Dienstverlening, ICT en wijken - Ondersteuning wijkraden	Coalitieakkoord - Overig	-19	-46	-46	-46	-46
Logiesbelasting verhogen	Coalitieakkoord - Overig	0	3.750	3.750	3.750	3.750
Overige knelpunten en meevallers - Belastingen	Coalitieakkoord - Overig	23.000	5.000	5.000	5.000	8.500
Aanmanings- en vervolgoptbrengsten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Interne overheveling/verschuiving budget	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Meeropbrengsten Belastingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	7.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	253	0	0	0	0
Voorziening dubieuze debiteuren	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-134	7.351	7.415	7.483	7.483
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Belastingen		30.100	18.055	18.119	18.187	21.687

Toelichting financiële bijstellingen

Dienstverlening, ICT en wijken - Ondersteuning wijkraden

In het onderdeel Wijken is bij de coalitieonderhandelingen structurele formatie-uitbreiding toegekend. Hiermee wordt professionele ondersteuning van de wijkraden gegarandeerd. Daardoor wordt het mogelijk om vanaf 2026 terug te gaan van 3 wijkraden per coördinator naar 2 wijkraden per coördinator. Dit bleek nodig voor de werkbelasting: zo kan de coördinator zowel de secretarisrol als de coachende en adviserende rol optimaal invullen. Ook krijgen de wijkraadcoördinatoren voortaan een onafhankelijke positie in de organisatie. Daarmee is tegemoetgekomen aan de vraag om de positie en de rol van de wijkraadcoördinatoren door een onafhankelijke ondersteuningsstructuur in te vullen. Een motie hiertoe - 'Een beetje hulp is meer waard dan een lange preek' - werd 5 juni 2025 aangenomen. Met het toekennen van deze formatie-uitbreiding worden de wijkraadcoördinatoren voortaan ook optimaal ondersteund op het gebied van administratie, coaching, ontwikkeling en integriteit.

Logiesbelasting verhogen

In het coalitieakkoord is opgenomen om vanaf 2027 aan bezoekers die in de stad overnachten een extra bijdrage te vragen van € 1,50 per overnachting. Deze bijdrage zou worden geheven naast de bestaande logiesbelasting. Bij de verdere uitwerking is ervoor gekozen om de extra bijdrage niet als afzonderlijk bedrag per overnachting in te voeren, maar te verwerken in het tarief van de bestaande logiesbelasting. Het tarief wordt daarom met 1,5% verhoogd van 6,5% naar 8%. Met deze aanpassing wordt dezelfde opbrengst gerealiseerd als met de eerder voorgenomen extra bijdrage. De baten worden vanaf 2027 meerjarig opgehoogd met € 3,8 mln.

Overige knelpunten en meevallers - Belastingen

Door areaaluitbreiding en nieuwe inzichten in de waardering van onroerende zaken zijn in 2025 hogere opbrengsten gerealiseerd uit de onroerendezaakbelasting. Deze hogere baten geven aanleiding om de begroting bij te stellen van € 23 mln in 2026 tot € 8,5 mln in 2030.

Aanmanings- en vervolgoopbrengsten

De opbrengsten uit aanmaningen en vervolging vallen al meerdere jaren hoger uit dan begroot. Daarnaast zijn de rijkstarieven voor aanmaningen en vervolging voor 2026 geïndexeerd. Deze tarieven zijn pas in december 2025 bekendgemaakt en konden daardoor niet eerder in de begroting worden verwerkt. De baten worden structureel verhoogd met € 2 mln.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf Investerings staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten. De actualisatie van de kapitaallasten is € 0 aangezien er geen nieuwe of bijgestelde investeringskredieten zijn binnen het programma Belastingen.

Interne overheveling/verschuiving budget

De gemeente ontvangt jaarlijks vergoedingen van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) voor onder andere zwangerschappen en ziekte. De hogere UWV-baten worden ingezet als dekking voor de kosten van vervangende inhuur. Deze wijziging heeft per saldo geen effect op het begrotingssaldo.

Meeropbrengsten Belastingen

Door areaaluitbreiding zijn de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting hoger. Voor 2026 wordt een meeropbrengst van € 7 mln geraamd. Dit bedrag bestaat uit de cumulatieve meeropbrengsten over de belastingjaren 2024, 2025 en 2026. Vanaf 2027 bedraagt de structurele meeropbrengst € 2 mln per jaar.

Oracle Fusion

In het coalitieakkoord is een stelpost Oracle Fusion opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. De invulling van de stelpost voor 2027 en verdere jaren maakt onderdeel uit van de organisatieopgave.

Voorziening dubieuze debiteuren

Het duurt langer voordat belastingplichtigen hun aanslagen betalen. Ook zijn de gemeentelijke belastingtarieven gestegen. Hierdoor neemt het risico toe dat opgelegde belastingen niet of later worden betaald. Daarom wordt vanaf 2026 structureel € 2 mln extra toegevoegd aan de voorziening voor dubieuze debiteuren.

Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel

De gemeente vervangt het huidige belastingstelsel via het project De Nieuwe Hef. De bestemmingsreserve De Nieuwe Hef is gevormd om de kosten van het project te dekken. De onttrekking is geactualiseerd, van € 3,1 mln in 2026 tot € 3,4 mln in 2029. De begrote lasten worden hierop aangepast. De bijstelling is daardoor per saldo € 0.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Bij Belastingen is tijdelijk extra capaciteit nodig voor verbetering van de administratie. Het projectteam werkt volgens de huidige planning tot en met september 2027. Hiervoor worden in 2026 2 medewerkers extern ingehuurd. Het programma Beheer van de Stad stelt het budget voor deze tijdelijke inzet beschikbaar aan het programma Belastingen. In 2026 wordt hiervoor € 153.000 overgeheveld.
- De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).
- Als laatst is er een aantal kleine technische wijzigingen.

Overzicht baten en lasten

Saldo Belastingen incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	430.802	460.489	453.166	457.041	460.736	464.236
Belastingen	397.362	428.018	420.602	424.477	428.172	431.672
Bijdragen rijk en medeoverheden	586	332	183	183	183	183
Overige opbrengsten derden	32.854	32.139	32.381	32.381	32.381	32.381
Lasten exclusief reserves	23.939	23.285	28.442	26.766	24.733	23.447
Apparaatslasten	25.809	27.023	26.565	26.376	26.369	26.257
Inhuur	1.826	943	664	558	558	558
Overige apparaatslasten	645	764	726	728	759	759
Personeel	23.338	25.315	25.175	25.090	25.052	24.941
Overige verrekeningen	-16.437	-17.061	-17.647	-17.647	-17.610	-17.498
Overige verrekeningen	-16.437	-17.061	-17.647	-17.647	-17.610	-17.498
Programmalasten	14.567	13.323	19.525	18.038	15.974	14.688
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.162	3.662	9.847	8.360	6.297	5.010
Overige programmalasten	12.365	9.661	9.677	9.677	9.677	9.677
Sociale uitkeringen	41	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	406.864	437.204	424.723	430.275	436.002	440.789
Saldo voor reserveringen	406.864	437.204	424.723	430.275	436.002	440.789
Reserves	2.270	3.303	4.380	3.350	1.287	0
Onttrekking reserves	2.270	3.303	4.380	3.350	1.287	0
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel	2.063	3.123	4.200	3.350	1.287	0
Bestemmingsreserve Toeslagenaffaire Belastingen	206	180	180	0	0	0
Saldo	409.133	440.507	429.104	433.625	437.289	440.789

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit verschillende belastingopbrengsten, zoals opbrengsten uit onroerendezaakbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en logiesbelasting. De stijging van de baten wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van de belastingopbrengsten.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste deel uit kosten voor de aanslagoplegging en invordering van belastingen.

Reserves

Jaarlijks bepaalt het college of het een bedrag onttrekt aan de diverse bestemmingsreserves. Nu zijn de bestemmingsreserve Toeslagenschandaal en Nieuw Belastingstelsel actief.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de baten laat een daling zien van € 460,5 mln in 2026 naar € 453,2 mln in 2027, waarna de baten weer oplopen tot € 464,2 mln in 2030. Het meerjarig verloop van de lasten laat een stijging zien van € 23,3 mln in 2026 naar € 28,4 mln in 2027, waarna de lasten afnemen tot € 23,4 mln in 2030. Deze ontwikkeling hangt mede samen met het verloop van de project- en uitvoeringskosten die uit de bestemmingsreserves worden gedekt.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Belastingen	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingen					
0.61 - OZB woningen	79.687	81.994	82.594	83.123	83.123
0.62 - OZB niet-woningen	329.365	315.487	318.761	321.929	325.429
0.64 - Belastingen overig	15.424	11.566	12.214	12.180	12.180
3.4 - Economische promotie	16.963	21.034	21.034	21.034	21.034
5.4 - Musea	-933	-977	-977	-976	-976
Totaal Belastingen	440.507	429.104	433.625	437.289	440.789

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Belastingen		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen		579	399	399	399	399
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	759	0	180	0	579
	Begroting 2027	579	0	180	0	399
	Raming 2028	399	0	0	0	399
	Raming 2029	399	0	0	0	399
	Raming 2030	399	0	0	0	399
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel		8.837	4.637	1.287	0	0
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van het implementatietraject van het nieuwe belastingstelsel (de voorbereiding, de implementatie en de nazorg).					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2023 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	11.960	0	3.123	0	8.837
	Begroting 2027	8.837	0	4.200	0	4.637
	Raming 2028	4.637	0	3.350	0	1.287
	Raming 2029	1.287	0	1.287	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Belastingen		9.416	5.036	1.686	399	399

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel

De gemeente bereidt zich voor op de vervanging van het verouderde belastingstelsel. De onttrekking is geactualiseerd, van € 3,1 mln in 2026 tot € 1,3 mln in 2029. De onttrekking en de lasten worden beide bijgesteld, waardoor de bijstelling per saldo € 0 is.

De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31-12-2027 naar 31-12-2029. De middelen uit deze reserve zijn nog nodig t/m 2029 omdat de implementatie van het nieuwe Belastingstelsel later zal plaatsvinden dan oorspronkelijk gepland.

Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen

Voor het dekken van de uitvoeringskosten van de toeslagenaffaire is een bestemmingsreserve gevormd. De beschikbare middelen worden ingezet voor de uitvoeringskosten van de toeslagenaffaire.

De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31 december 2027 naar 31 december 2029. Er worden ook in 2028 en 2029 nog uitvoeringslasten voor de toeslagenaffaire verwacht, maar de uitgaven voor latere jaren zijn nog niet geraamd waardoor de reserve nog niet volledig wordt onttrokken.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 50

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Uitvoeringsbesluit Wet waardering onroerende zaken](#)
- [Wet waardering onroerende zaken](#)
- [Wet belastingen op milieugrondslag](#)
- [Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken](#)
- [Invorderingswet 1990 \(lw 1990\)](#)
- [Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen](#)
- [Verordening onroerendezaakbelastingen 2026](#)
- [Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2026](#)
- [Verordening logiesbelasting 2026](#)
- [Verordening logiesbelasting cruiseschepen 2026](#)
- [Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2026](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Er zijn geen Verbonden partijen die bijdragen aan het programma Belastingen.

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 51

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Diederik van Dommelen

Wethouder Diederik van Dommelen is verantwoordelijk voor de onderwerpen financiën, organisatie, vastgoed en handhaving.

Begroting 2027

Bestuur

Paginanummer in website: 52

Bestuur

Het programma Bestuur bevat de lasten en baten van de organisatieonderdelen gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders (college van B en W) griffie, de Rotterdamse Rekenkamer, de gemeentelijke Ombudsman en het organisatieonderdeel Bestuurszaken.

De gemeente Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn, met oog voor verleden, heden en toekomst. De gemeenteraad is de democratisch gekozen volksvertegenwoordiging. De gemeenteraad stelt kaders en controleert het college van B en W. De griffie is de ambtelijke ondersteuning van de gemeenteraad. De Rekenkamer en de Ombudsman zijn onafhankelijke adviesorganen van de gemeenteraad. Directie Bestuurszaken ondersteunt en adviseert over de besluitvorming van het college.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 53

Voortgang 2026

College

Het college van PRO, VVD, D66, Volt en CDA is medio 2026 gestart met de uitvoering van hun coalitieprogramma '[Vaart maken](#)'.

De gemeenteraad en de griffie

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van Rotterdam. De leden worden gekozen door de inwoners die stemrecht hebben. De raad telt 45 leden. De burgemeester is voorzitter. De begroting van de gemeenteraad (binnen het programma bestuur) bestaat vooral uit de lasten voor de ondersteuning van de raad.

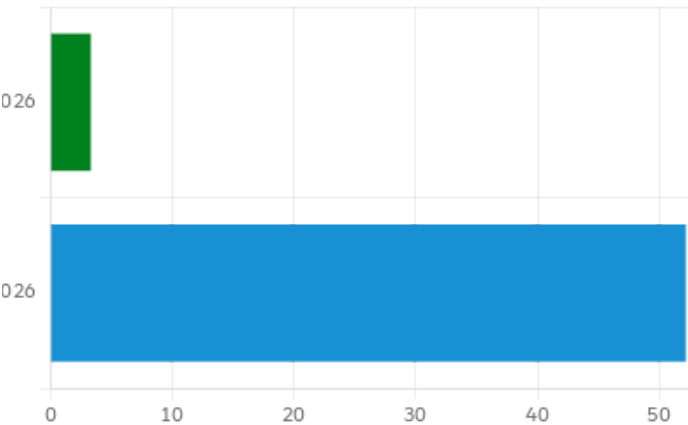
De griffie biedt ambtelijke ondersteuning aan de gemeenteraad. De medewerkers helpen met advies, regelen facilitaire zaken, communicatie en bereiden vergaderingen voor. Ze werken onder leiding van de raadsgriffier.

De gemeenteraad heeft voor de raadsperiode 2026-2030 6 commissies en 2 subcommissies ingesteld:

- Commissie Veiligheid en Financiën (Bestuur)
- Commissie Zorg en Cultuur
- Commissie Onderwijs en Samenleven, plus de subcommissie Bestuur Openbaar Rotterdam (BOOR)
- Commissie Bouwen en Wonen, plus de subcommissie Omgevingswet
- Commissie Leefomgeving en Economie
- Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)

De gemeente biedt raadsleden naast ambtelijke ondersteuning door de griffie ook politiek-inhoudelijke hulp via hun fractieorganisatie. Fracties ontvangen een vergoeding voor het organiseren van die ondersteuning bij het raadswerk. De hoogte van die vergoeding staat in de verordening fractieondersteuning.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 3,4 mln en bestaan vooral uit bijdragen van het UWV, de bijdrage uit het SPUK Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV), bijdragen van woningcorporaties aan het programmabureau NPRZ, de bijdragen van de regiogemeenten voor de diensten van de Rekenkamer Rotterdam en de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond, en de rente die toekomt aan de voorziening pensioenen bestuurders.

De verwachte uitgaven zijn € 53,5 mln. De lasten bestaan vooral uit loonkosten. Ook zijn hierin opgenomen de kosten voor ondersteuning en advies bij besluitvorming van raad, college en de concerndirectie, de organisatie van evenementen en ontvangsten op het stadhuis, de kosten van ambtsreizen van het bestuur, de vergoedingen aan de raadsfracties, de kosten voor de accountant en de bijdrage aan de VNG.

Financiële bijstellingen Bestuur Tweede herziening 2026	- € 437
Extern Meldpunt Integriteit Ombudsman Rotterdam Rijnmond	- € 113

Oracle Fusion	€ 200
Tijdelijke uitbreiding team Wet openbare overhead (Woo)	- € 514
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 10

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 54

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Versterken verbinding stad en bestuur

De gemeente wil in de komende jaren de kloof dichtten tussen politiek en bestuur en de ervaringswereld van de Rotterdammers. De stad verdient een betrouwbare overheid die dicht bij mensen staat en werkt aan vertrouwen.

Dat vraagt om een bestuur dat op wijk-, dorps- en buurniveau de menselijke maat zoekt. De gemeente wil dat meer Rotterdammers het gevoel krijgen dat zij mee kunnen denken over plannen en activiteiten.

De Gemeenteraad en griffie

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente en bestaat uit 45 leden. Alle leden zijn in principe lid van een politieke partij en maken deel uit van een fractie. Ze zijn rechtstreeks gekozen door de inwoners van Rotterdam die mogen stemmen.

De gemeenteraad geeft de hoofdlijnen voor het beleid in de stad aan en controleert het college van burgemeester en wethouders (college van B en W).

De gemeenteraad heeft drie belangrijke taken:

1. Volksvertegenwoordiging: de gemeenteraad treedt op namens de inwoners van de stad.
2. Geeft kaders aan ('Wij, of beter gezegd de Rotterdammers, willen graag dat er op dit gebied dat gebeurt').
3. Controleert of het college van B en W zijn werk goed doet.

De griffie ondersteunt en adviseert de gemeenteraadsleden op inhoud en proces. Bij alles wat de griffie doet, houdt zij steeds het belang van de raad als geheel in het oog: waar is de raad en zijn besluitvormingsproces het best mee gediend? Ze zorgt ook voor de planning en verspreiding van alle documenten die voor de gemeenteraad van belang zijn. Tenslotte bereidt de griffie de vergaderingen van raad en commissies voor. De griffie is hierin onafhankelijk en neutraal.

Bestuurszaken

Bestuurszaken is in brede zin verantwoordelijk voor de organisatie van een goed verloop van het dagelijks bestuur van de gemeente Rotterdam. In dit kader verzorgt ze de primaire ondersteuning, dienstverlening en advisering van het college van burgemeester en wethouders, de gemeentesecretaris en de concerndirectie. De directie helpt de bestuurders en de ambtelijke organisatie om binnen en buiten Rotterdam te komen tot de juiste korte- en langetermijnkeuzes voor de stad. Dat doet de directie met een brede blik vanuit verschillende expertises: van adviseurs, gastvrouwen en juristen tot stafondersteuners, lobbyisten en strategen.

Begroting 2027

Doel: faciliteren van effectief, resultaatgericht en integer bestuur

Paginanummer in website: 55

Doel: faciliteren van effectief, resultaatgericht en integer bestuur

Wat wil de gemeente bereiken?

Effectief, resultaatgericht en integer bestuur. Door in nauwe samenwerking met de gemeentelijke organisatie en externe partners de randvoorwaarden zo efficiënt mogelijk in te vullen. De kernwaarden zijn vertalen, verbinden en versterken.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

- De bestuurlijke en ambtelijke besluitvorming optimaal te ondersteunen, zowel op proces- als inhoudelijk gebied. De directie adviseert over en helpt bij de juiste keuzes voor de stad op korte en lange termijn.
- Het college te adviseren en te begeleiden bij interne en externe evenementen.
- Het college te ondersteunen bij ontmoetingen met nieuwe en bestaande strategische partners.
- Interne en externe ontvangsten in het stadhuis te organiseren.
- De gemeentelijke lobbyfunctie bij het Rijk en de EU te versterken.
- De concernstrategie zo in te richten dat het de ontwikkeling en uitvoering van de gemeentelijke strategie binnen het concern kan coördineren.

Effect- en prestatieindicatoren

Er zijn voor het programma Bestuur geen indicatoren.

Risico's

De volgende risico's voor het behalen van het doel van directie Bestuurszaken zijn geïdentificeerd:

- Onvoldoende financiële middelen (budget).
- Onvoldoende capaciteit door personeelsverloop en verzuim.
- De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt die het binnenhalen en behouden van kennis en expertise bemoeilijken.
- De formatie sluit niet aan bij de omvang en complexiteit van het takenpakket.
- Maatschappelijke ontwikkelingen beïnvloeden de wensen en behoeften van bestuur.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 56

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Bestuur draagt bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten
- 17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken.

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 57

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Extern Meldpunt Integriteit ORR	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-113	0	0	0	0
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	200	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	16	0	0	0	0
Tijdelijke uitbreiding WOO team	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-514	0	0	0	0
Bestemmingsreserve B&W Fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Commissiereizen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Transitie Rekenkamer	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-27	-1.705	-1.562	-1.553	-1.566
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Bestuur		-437	-1.705	-1.562	-1.553	-1.566

Toelichting financiële bijstellingen

Extern meldpunt integriteit ORR

De Ombudsman Rotterdam Rijnmond (ORR) ontvangt steeds meer integriteitsmeldingen. Dat zorgt voor een hogere werklast. Daarom besloot het college in december 2025 om het externe meldpunt integriteitsmeldingen bij de ORR incidenteel in 2026 te versterken met 1 fte.

Oracle Fusion

Het coalitieakkoord bevat een stelpost Oracle Fusion bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. In 2026 wordt deze post over verschillende begrotingsprogramma's verdeeld. De verdere invulling voor 2027 en latere jaren maakt deel uit van de organisatieopgave.

Taskforce Verzuim

De gemeente zet extra in op specifieke verzuimdossiers om langdurig verzuim te verminderen. De kosten hiervan verdeelt de gemeente over verschillende begrotingsprogramma's.

Tijdelijke uitbreiding Woo-team

Het centrale Woo-team krijgt steeds meer en complexere verzoeken binnen door de Wet open overheid (Woo). Hierdoor groeit de achterstand bij de afhandeling van deze verzoeken. Ook worden de wettelijke termijnen voor de tijdige afhandeling van deze verzoeken voor een deel niet gehaald. De toekomstige werklast is nog onzeker. Daarom zijn voorlopig alleen extra middelen voor 2026 toegekend. Deze middelen gaan naar tijdelijke versterking van de capaciteit om de termijnen te verbeteren en tijdelijke krachten in te huren om de achterstand weg te werken.

Bestemmingsreserves

De aanpassingen op de bestemmingsreserves staan in de volgende paragraaf over reserves.

Technische wijzigingen

Dit betreft onder andere de Indexering vanaf 2027. De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).

Overzicht baten en lasten

Saldo Bestuur incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	6.812	3.353	2.685	2.655	2.180	2.180
Bijdragen rijk en medeoverheden	977	574	534	534	59	59
Overige baten	4.759	1.380	1.380	1.380	1.380	1.380
Overige opbrengsten derden	1.077	1.399	771	741	741	741
Lasten exclusief reserves	56.419	53.490	54.928	52.912	52.641	52.953
Apparaatslasten	34.179	36.750	37.784	36.817	36.349	36.087
Inhuur	917	570	247	288	288	288
Overige apparaatslasten	1.302	1.492	1.629	1.624	1.618	1.508
Personeel	31.960	34.689	35.908	34.904	34.443	34.290
Overige verrekeningen	1.477	1.567	1.641	1.641	1.641	1.641
Overige verrekeningen	1.477	1.567	1.641	1.641	1.641	1.641
Programmalasten	20.763	15.173	15.503	14.454	14.650	15.225
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.452	5.404	5.509	4.460	4.656	5.230
Overige programmalasten	8.853	2.078	2.108	2.108	2.108	2.109
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.459	7.691	7.886	7.886	7.886	7.886
Saldo voor vpb en reserveringen	-49.607	-50.137	-52.243	-50.257	-50.460	-50.773
Saldo voor reserveringen	-49.607	-50.137	-52.243	-50.257	-50.460	-50.773
Reserves	21	265	100	50	-110	190
Onttrekking reserves	28	495	230	180	20	320
Bestemmingsreserve B&W Fonds	20	70	20	20	20	20
Bestemmingsreserve Commissiereizen	8	0	110	110	0	0
Bestemmingsreserve Transitie Rekenkamer	0	125	100	50	0	0
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatieverkiezingen	0	300	0	0	0	300
Toevoeging reserves	129	230	130	130	130	130
Bestemmingsreserve B&W Fonds	0	100	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Commissiereizen	0	55	55	55	55	55
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatieverkiezingen	75	75	75	75	75	75
Egalisatiereserve Raad/Griffie	54	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	122	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Commissiereizen	122	0	0	0	0	0
Saldo	-49.586	-49.872	-52.143	-50.207	-50.570	-50.583

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit bijdragen van het UWV, de bijdrage uit het SPUK Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV), bijdragen van woningcorporaties aan het programmabureau NPRZ, de bijdragen van de regiogemeenten voor de diensten van de Rekenkamer Rotterdam en de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond, en de rente die toekomt aan de voorziening pensioenen bestuurders.

Lasten

De lasten bestaan vooral uit loonkosten. Ook zijn hierin opgenomen de kosten voor ondersteuning en advies bij besluitvorming van raad, college en de concerndirectie, de organisatie van evenementen en ontvangsten op het stadhuis, de kosten van ambtsreizen van het bestuur, de vergoedingen aan de raadsfracties, de kosten voor de accountant en de bijdrage aan de VNG.

Reserves

De gemeenteraad beslist elk jaar of er geld wordt toegevoegd of onttrokken van de verschillende bestemmingsreserves. De huidige bestemmingsreserves zijn: het B&W-fonds, reizen voor commissies, de gemeentelijke klokkenluidersregeling, voorlichting en communicatie over verkiezingen, en de transitie van de Rekenkamer. De Raad en Griffie, de Rekenkamer Rotterdam en de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond hebben elk een eigen egalisatiereserve.

Meerjarig verloop

De begrote baten blijven meerjarig gelijk. Ook de begrote lasten laten meerjarig weinig veranderingen zien.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Bestuur	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bestuur					
0.1 - Bestuur	-49.872	-52.143	-50.207	-50.570	-50.583
Totaal Bestuur	-49.872	-52.143	-50.207	-50.570	-50.583

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Bestuur		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling		34	34	34	34	34
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.					
Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	34	0	0	0	34
	Begroting 2027	34	0	0	0	34
	Raming 2028	34	0	0	0	34
	Raming 2029	34	0	0	0	34
	Raming 2030	34	0	0	0	34
Bestemmingsreserve B&W Fonds		150	130	110	90	70
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.					
Raadsbesluit:	Begroting 2019 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	120	100	70	0	150
	Begroting 2027	150	0	20	0	130
	Raming 2028	130	0	20	0	110
	Raming 2029	110	0	20	0	90
	Raming 2030	90	0	20	0	70
Bestemmingsreserve Commissiereizen		116	61	6	61	116
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	61	55	0	0	116
	Begroting 2027	116	55	110	0	61
	Raming 2028	61	55	110	0	6
	Raming 2029	6	55	0	0	61
	Raming 2030	370	0	300	0	145
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen		145	220	295	370	145
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	370	75	300	0	145

	Begroting 2027	145	75	0	0	220
	Raming 2028	220	75	0	0	295
	Raming 2029	295	75	0	0	370
	Raming 2030	370	0	300	0	145
Bestemmingsreserve Transitie Rekenkamer		150	50	0	0	0
Doel reserve:	De reserve dient voor de transitie van de Rekenkamer. Het gaat hier concreet om zaken als IT-beheer en IT-migratie, personeelsbeleid, informatieveiligheid, archivering en het vernieuwen van de huisstijl en communicatie.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	275	0	125	0	150
	Begroting 2027	150	0	100	0	50
	Raming 2028	50	0	50	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Rekenkamer		250	250	250	250	250
Doel reserve:	Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 1999 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250
	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Egalisatiereserve Ombudsman		250	250	250	250	250
Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250
	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Egalisatiereserve Raad/Griffie		250	250	250	250	250
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.					
Raadsbesluit:	10 M raadsbesluit 2021 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250
	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Bestuur		1.346	1.246	1.196	1.306	1.116

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling

Deze reserve dekt mogelijke toekomstige kosten voor onderzoeken, externe ondersteuning of juridische procedures. Dit geldt voor de interne meldregeling, ook wel de klokkenluidersregeling genoemd. Op basis van de huidige inzichten zijn er voor 2026 en meerjarig geen onttrekkingen uit deze reserve begroot.

Bestemmingsreserve B&W-fonds

Bij de Tweede herziening van 2026 is een extra toevoeging van € 50.000 begroot aan deze reserve. Dit komt door het besluit van het college om een financiële bijdrage te geven aan hulp voor de stad Odessa (Oekraïne). Voor de komende jaren is een jaarlijkse onttrekking van € 20.000 gepland voor donaties. Om deze donaties ook in de komende jaren mogelijk te houden, wordt de reserve met € 100.000 verhoogd. Deze verhoging van de reserve is gedekt vanuit de exploitatie van de begroting 2026 van het college.

Bestemmingsreserve Commissiereizen

Bij de Tweede herziening 2026 is een toevoeging van € 55.000 aan de reserve commissiereizen begroot. De reserve dekt de commissiereizen die in 2027 en 2028 plaatsvinden. De toevoeging is gedekt binnen de begroting van de raad. Er zijn geen commissiereizen gepland voor 2029 en 2030. Daarom is de begrote onttrekking voor deze jaren geschrapt.

Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen

De kosten voor communicatie rondom de gemeenteraadsverkiezingen zijn hoger uitgevallen. Daarom heeft de gemeente bij de Tweede herziening de begrote onttrekking met € 80.000 verhoogd. Voor de volgende verkiezingen in 2030 is nu ook een begroting van € 300.000 opgenomen. Van 2027 tot en met 2030 is jaarlijks een toevoeging aan de reserve van € 75.000 gepland vanuit de begroting.

Bestemmingsreserve Transitie Rekenkamer

Deze reserve is bij de jaarrekening 2025 gevormd. De gemeente gebruikt de reserve voor de kosten van de transitie van de rekenkamerorganisatie tot en met 2028. Voor 2026 is een onttrekking opgenomen van € 125.000. In 2027 een onttrekking van € 100.000 en in 2028 het resterende bedrag van € 50.000.

Egalisatiereserves Rekenkamer Rotterdam, Ombudsman Rotterdam-Rijnmond en Raad/Griffie

De gemeente begroot geen bijstellingen uit de drie egalisatiereserves. Dat komt omdat de onttrekkingen afhangen van de exploitatieresultaten aan het eind van het jaar.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 58

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad 2025](#)
- [Verordening fractieondersteuning 2022](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2025](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier 2025](#)
- [Algemene Wet Bestuursrecht](#)
- [Wet Bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur](#)
- [Algemene Verordening Gegevensbescherming \(AVG\)](#)
- [Archiefverordening Rotterdam 2017](#)
- [Wet Open Overheid](#)

Verbonden partijen

De gemeente zet de volgende verbonden partijen in om het doel van het programma Bestuur te realiseren:

- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Een uitgebreide toelichting hierop staat in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 59

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Luuc Dekkers

Wethouder Luuc Dekkers is verantwoordelijk voor de onderwerpen digitalisering, dienstverlening, bestuur en Europese zaken.

Begroting 2027

Cultuur

Paginanummer in website: 60

Cultuur

Met het cultuurbeleid willen wij een sterk en dynamisch cultureel klimaat realiseren dat past bij de internationale, innovatieve en diverse stad die Rotterdam is. We streven naar een cultureel aanbod dat alle Rotterdammers bereikt en verrijkt, ook dicht bij de mensen in de wijken en meer cultuuronderwijs op de Rotterdamse scholen.

Cultuur draagt daarmee bij aan de drie doorbraken uit het coalitieakkoord: een huis voor iedereen, door cultuur dichtbij in de wijken beschikbaar te maken; de sterkste en groenste economie van Europa, door de creatieve en culturele sector te versterken; en de beste stad om op te groeien, door cultuuronderwijs, talentontwikkeling en kansengelijkheid te bevorderen.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 61

Voortgang 2026

Cultuur van en voor iedereen

Bibliotheek Rotterdam

In januari 2026 opende Bibliotheek Rotterdam het tijdelijke pand aan de Librijesteeg. De bibliotheek blijft hier gehuisvest totdat de verbouwing van de Centrale Bibliotheek klaar is. De opening wordt verwacht in 2029.

Naar verwachting wordt begin 2027 de herziene Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen van kracht. Volgens deze wet moeten gemeenten zorgen voor een bibliotheekaanbod dat voor inwoners binnen een redelijke afstand bereikbaar is. Als aanloop op de invoering van deze wet, opende Bibliotheek Rotterdam in 2025 twee nieuwe vestigingen in Beverwaard en Zevenkamp. Het totale aantal vestigingen komt daarmee op 23. Om de dienstverlening verder te verbeteren is de bibliotheek op meerdere plekken betrokken bij het ontwikkelen van maatschappelijk vastgoed. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om samen te werken met andere partijen, zoals de Huizen van de Wijk.

Bibliotheek Rotterdam biedt Rotterdammers sinds 1 mei 2025 een gratis lidmaatschap aan. Door de drempel om lid te worden zo laag mogelijk te maken, vergroot de bibliotheek het bereik. Iedereen kan gebruikmaken van de diensten. In 2025 zijn 19.400 gratis lidmaatschapsabbonementen uitgegeven. De cijfers voor het eerste halfjaar van 2026 zijn nog niet bekend.

Evenementen

Vanaf 2027 wordt binnen het evenementenbeleid een taakstelling gerealiseerd door de bijdrage aan culturele evenementen te verlagen - binnen de opdracht aan Stichting Rotterdam Festivals - en door een bijstelling van het evenementenfonds sport. Per 2026 is € 500.000 beschikbaar voor een drone- en lasershow. Daarbij wordt nog uitgezocht welke invulling voor dit bedrag mogelijk is.

Nachtcultuur

In de begroting is per 2027 extra geld vrijgemaakt om in te zetten voor de nachtcultuur binnen doorbraak 2 van het coalitieakkoord. Er wordt € 450.000 gebruikt voor de uitvoering van de stappen in het Rotterdams nachtplan, in samenwerking met N8W8 Rotterdam.

Weerbare, wendbare en veerkrachtige cultuursector

Cultuurhaven Rotterdam

Per 26 februari 2026 heeft de raad de Cultuurhaven Rotterdam ingesteld. Dit is een nieuwe Rotterdamse adviescommissie en participatief platform dat raad en college gevraagd en ongevraagd adviseert over cultuurbeleid en de nieuwe verdeling van cultuursubsidies. De Cultuurhaven bestaat uit een stedelijk platform waarin bewoners, wijkraden, community leaders, cultuurmakers, culturele ondernemers en organisaties samen richting geven aan het culturele beleid van Rotterdam. De Cultuurhaven levert concreet in april 2027 een verkenning voor de nieuwe beleidsperiode cultuur per 2029.

Rotterdam Film Media Office

Er zijn dit jaar al een aantal mooie, langlopende producties opgenomen in Rotterdam. Bijvoorbeeld het laatste seizoen van de serie Flikken Rotterdam (AVROTROS) en de serie Narcostad (Videoland). De stad vormt in deze producties zowel het verhaal als het decor. Om het makersklimaat voor film en media verder te stimuleren trekt de gemeente Rotterdam samen op met de gemeente Den Haag. Zo is tijdens het IFFR 2026 de regionale Talenthub Zuid-Holland (Scope) gelanceerd.

Tijdens die lancering is de aankondiging gedaan van de ontwikkeling van een pilot 'regionale stimuleringsmaatregel filmproducties in Rotterdam en Den Haag'. Waarbij ingezet wordt op talentontwikkeling van Rotterdamse en Haagse makers door middel van het opdoen van relevante werkervaring op high end filmproducties. Komend jaar onderzoeken we op basis van de uitkomsten van de evaluatie van Talenthub Scope en de pilot, hoe we de samenwerking met Den Haag in ook na 2027 kunnen vormgeven.

Groei van de stad

Museum Rotterdam

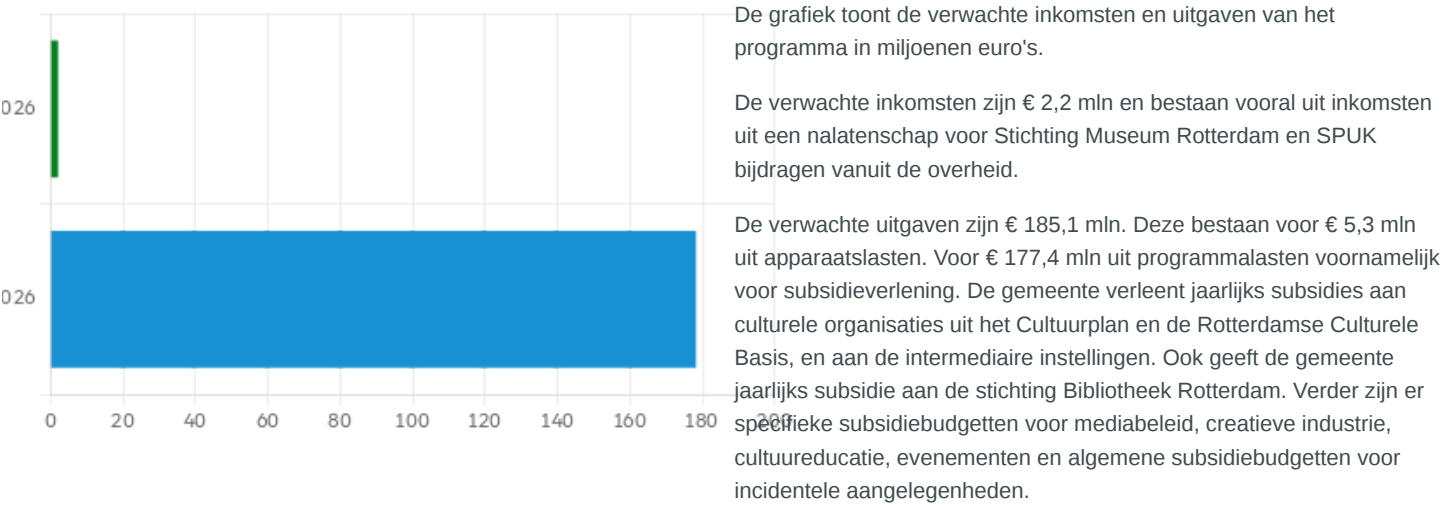
Eind 2025 is de aankoop van de Steigerkerk aan het Hang door de gemeente definitief geworden. In mei 2026 was de sleuteloverdracht aan Museum Rotterdam. Het stadsmuseum gaat zich hier definitief vestigen. Met Het Steiger krijgt Museum Rotterdam niet alleen een gebouw, maar

ook een centrale locatie die diep verweven is met de geschiedenis van de stad. Vanaf de tweede helft van 2026 vindt hier pop-up programmering plaats totdat gestart kan worden met het wegwerken van het achterstallig onderhoud.

Cultuur is onderdeel van gebiedsontwikkeling

Het college heeft medio 2024 de ruimtelijke visie cultuur vastgesteld. Daarin is in kaart gebracht waar de kansen en opgaven liggen voor een cultuuraanbod dat bijdraagt aan de goede groei van de stad: met een cultureel programma, voor alle leeftijden en verspreid over alle wijken. De Ruimtelijke Visie Cultuur geeft aan waar de groei van cultuur kan plaatsvinden. Dit gebeurt in de grote gebiedsontwikkelingen. In de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie zijn vervolgens de middelen gereserveerd om deze investeringen ook te kunnen doen. In de robuuste kern van de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie zijn daarom het Urban Sports & Street Culture Campus in Feyenoord City en de Cultuurhal in Schiekadeblok opgenomen. De investeringsplannen uit de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie waar na 2030 een dekkingsbesluit voor nodig is, komen op de Lange Termijn Investeringsplanning. Voor Cultuur zijn dat de stedelijke voorziening Alexanderknoop en de wijkvoorziening in M4H. Daarnaast zijn er investeringen die uit de vrije ruimte gedekt moeten worden. Dat zijn voor Cultuur de Steigerkerk; Brutus en een poppodium.

Financiën

Financiële bijstellingen Cultuur Tweede herziening 2026	- € 314
Coalitieakkoord	- € 500
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 186

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 62

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

In het hart van elke Rotterdammer, in het hart van elke wijk

Rotterdam is een stad waar cultuur overal aanwezig is: in de wijken, op straat, in scholen en op alle plekken waar Rotterdammers elkaar ontmoeten. Cultuur verbindt mensen, stimuleert verbeeldingskracht en draagt bij aan een sterke, veerkrachtige stad. Het heeft publieke, artistieke, sociaal-maatschappelijke en economische waarde en laat ons zien wie we zijn en waar we naartoe kunnen groeien.

De gemeente werkt aan een stad waarin iedereen kan meedoen, zich vertegenwoordigd voelt en zichzelf kan uitdrukken. Daarom zet de gemeente in op innovatie, interconnectiviteit en inclusie. Ze geeft ruimte aan experiment, nieuwe vormen van maken en samenwerken en aan initiatieven die aansluiten bij wat de stad nodig heeft.

Om die ruimte mogelijk te maken neemt de gemeente een actieve rol. Ze verbindt initiatieven, brengt nieuwe perspectieven samen en zet beweging in gang bij vraagstukken die de stad raken. Zo stimuleert de gemeente ontwikkelingen die anders niet vanzelf zouden ontstaan en bouwt aan een transparant en flexibel cultuursysteem dat meegroeit met Rotterdam.

We werken aan een rijk en divers cultureel aanbod in alle delen van Rotterdam. We beschermen en creëren ruimte voor makers, ateliers en broedplaatsen en versterken Rotterdam als cultuurstad. Nachtcultuur is daarbij een volwaardig onderdeel van het culturele ecosysteem en het economisch vestigingsklimaat.

Hiermee werkt de gemeente aan een rechtvaardige en toekomstbestendige stad.

Rechtvaardigheid of equity betekent: rekening houden met verschillen en gelijkwaardig verdelen wat nodig is zodat iedereen dezelfde kansen en resultaten kan bereiken.

Toekomstbestendig verwijst naar een stad die voorbereid is op verandering. Hiervoor werkt de gemeente aan een bestel dat in staat is om zich aan te passen en te herstellen van crisis, stress of tegenslagen.

Begroting 2027

Doel: Cultuur van en voor iedereen mogelijk maken, in alle delen van de stad en in vele vormen

Paginanummer in
website: 63

Doel: Cultuur van en voor iedereen mogelijk maken, in alle delen van de stad en in vele vormen

Wat wil de gemeente bereiken?

Rotterdam werkt aan een stad waarin cultuur van en voor iedereen is: toegankelijk, zichtbaar en betekenisvol in alle wijken, voor alle Rotterdammers en in alle denkbare vormen. Daarom zorgt de gemeente ervoor dat iedere Rotterdammer kan deelnemen aan cultuur op een manier die aansluit bij de eigen achtergrond, wensen en talenten. Dit doet de gemeente door drempels weg te nemen en door cultuur beschikbaar te maken in de hele stad

De gemeente omarmt een breed en inclusief cultuurbegrip dat recht doet aan de diversiteit van Rotterdam. Omdat de stad daarnaast voortdurend verandert, zet ze vol in op ontwikkeling, experiment en innovatie. Makers en organisaties krijgen ruimte om te onderzoeken, te leren, nieuwe doelgroepen te bereiken en nieuwe culturele praktijken te ontwikkelen. Met flexibele ondersteuning, lerende programma's en samenwerking in alle wijken bouwt de gemeente aan een cultuursector die meebeweegt met Rotterdam en die weerbaar is.

De gemeente werkt aan de volgende 3 subdoelen:

- 1. De gemeente zorgt dat iedere Rotterdammer naar eigen behoefte kan deelnemen aan cultuur.**
- 2. De gemeente faciliteert alle vormen van cultuur gelijkwaardig.**
- 3. De gemeente geeft ruimte aan ontwikkeling en experiment dat bijdraagt aan een meer divers en inclusiever cultuurklimaat.**

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om te zorgen dat iedere Rotterdammer de mogelijkheid heeft cultuur te maken en mee te doen, versterkt de gemeente de lokale culturele infrastructuur. Ze bouwt voort op de [Ruimtelijke Visie Cultuur](#) en werkt per rayon aan een uitvoeringsagenda Cultuur en een actieplan Gebiedsgericht Werken. Zo zorgt de gemeente dat cultuur dichtbij en toegankelijk is in alle delen van de stad. [Bibliotheken](#) en [evenementen](#) spelen hierbij een belangrijke rol als laagdrempelige plekken waar Rotterdammers cultuur kunnen ontdekken, beleven en elkaar kunnen ontmoeten.

De gemeente faciliteert alle vormen van cultuur gelijkwaardig. Dit doet ze onder meer via de regeling [Lokale Culturele Programmering](#) uitgevoerd door onze partner in de wijken Cultuur Concreet en door lokale initiatieven op het gebied van cultuur te verbinden via het [Initiatievenloket](#). Om nachtcultuur in Rotterdam te versterken is in 2024 het [Nachtplan](#) vastgesteld. Daarnaast wordt het adviesorgaan Cultuurhaven ingesteld om meer Rotterdammers de kans te geven mee te doen in en mee te denken over Cultuur.

Tot slot geeft de gemeente ruimte aan ontwikkeling en experiment. Ze werkt aan een vervolg op de Plusprogramma's en de Impulsregeling en zet in de aankomende museumvisie in op een experimenteerbudget voor musea. Hiermee stimuleert de gemeente vernieuwing, talentontwikkeling en nieuwe culturele praktijken die bijdragen aan een inclusiever en toekomstbestendiger cultuurklimaat.

Effect- en prestatie-indicatoren

Elke inwoner kan in 2030 binnen 10 minuten lopen of fietsen een culturele ontmoetingsplek bereiken waar mensen samen activiteiten organiseren en elkaar ontmoeten.

In opdracht van de gemeente rapporteert Rotterdam Festivals eens in de 2 jaar over het [bereik van Rotterdammers](#) door gesubsidieerde instellingen en programma's.

Toelichting indicatoren

In de [Ruimtelijke Visie Cultuur](#) is met behulp van openbare gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in kaart gebracht welke afstand wijkbewoners gemiddeld moeten afleggen naar een bibliotheek, bioscoop, museum en theater. Deze gegevens worden aangevuld met andere culturele instellingen en lokale plekken, zoals wijkhubs met cultuurprogrammering.

Deze ontwikkeling hangt samen met de verwachte [wijziging van de Bibliotheekwet](#) waarin gemeenten de plicht krijgen om te zorgen voor een volwaardige bibliotheekvoorziening.

Rotterdam Festivals doet door middel van hun culturele doelgroepenmodel onderzoek naar het bereiken van culturele doelgroepen door gesubsidieerde instellingen.

Risico's

- Het vergroten van het culturele aanbod of de toegankelijkheid betekent niet automatisch dat inwoners daadwerkelijk deelnemen. Drempels zoals bekendheid, interesse, financiële ruimte en sociale of praktische belemmeringen blijven van invloed. Daarmee samenhangend zegt de huidige indicator vooral iets over bereik en toegankelijkheid, maar minder over de daadwerkelijke effecten van cultuur.
- De uitvoering van ligt voornamelijk bij de culturele instellingen. Een sterke samenwerking met externe partners is daarbij essentieel, met behoud van voldoende culturele onafhankelijkheid.

Begroting 2027

Doel: Leren en ontwikkelen

Paginanummer in website: 64

Doel: Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van talent, participatie en kansengelijkheid voor iedere Rotterdammer

Wat wil de gemeente bereiken?

Rotterdam werkt aan een stad waarin elke Rotterdammer de kans heeft om zich te ontwikkelen, zowel in de wijk, op school, in vrije tijd als in professionele trajecten. Cultuur biedt veel Rotterdammers een laagdrempelige manier om mee te doen, hun talenten te ontdekken en zich te ontwikkelen. Juist voor kinderen, jongeren en volwassenen voor wie deelname aan onderwijs, sport of andere voorzieningen minder vanzelfsprekend is, kan cultuur een eerste stap zijn naar ontwikkeling, ontmoeting en participatie. Cultuur helpt mensen om hun talenten te ontwikkelen, veerkracht op te bouwen en zich gezien en verbonden te voelen. Daarmee draagt cultuur bij aan kansengelijkheid, sociale samenhang en een sterke stad.

Daarom zet de gemeente zich ervoor in dat alle bewoners toegang hebben tot plekken die mogelijkheden bieden om elkaar te ontmoeten, te leren en zich te ontwikkelen. Ze investeert in een sterke en toegankelijke keten van talentontwikkeling voor alle leeftijden, van kennismaking tot professionaliseren, en geeft aandacht aan gemeenschappen die hierin een belangrijke rol spelen. Ook zet de gemeente vanuit een brede basis in op cultuuronderwijs met extra aandacht voor leerlingen die vanuit hun thuisomgeving weinig of geen culturele ervaringen meekrijgen.

Door te investeren in fysieke en sociaal toegankelijke plekken, onderwijs, talentontwikkeling en representatie ontstaat een stedelijk systeem waarin iedereen, ongeacht achtergrond, talentniveau of woonplaats, de kans krijgt om zich te ontwikkelen, mee te doen en talenten te benutten.

De gemeente werkt aan de volgende 4 subdoelen:

- 1. Iedere Rotterdammer heeft toegang tot culturele plekken waar ze kunnen leren, maken, ontmoeten en ontwikkelen**
- 2. Culturele gemeenschappen dragen bij aan ontwikkeling, ontmoeting en verbondenheid**
- 3. Cultuuronderwijs (binnen en buiten) wordt aangeboden op scholen**
- 4. Sterke keten van talentontwikkeling (Talent wordt herkend, gestimuleerd en begeleid van kennismaking tot professionalisering)**

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om ervoor te zorgen dat elke Rotterdammer de kans krijgt om talenten te ontdekken en te ontwikkelen, versterkt de gemeente de culturele plekken in de wijk. Daar komen leren, maken, ontmoeten en groeien samen. Cultuur is voor veel Rotterdammers een laagdrempelige ingang naar ontwikkeling en participatie. Daarom richt de gemeente zich specifiek op het wegnemen van drempels voor groepen voor wie deelname minder vanzelfsprekend is. Ook creëert ze herkenbare routes van kennismaking naar verdieping en van amateurkunst naar professionele ontwikkeling.

Vanuit de [opdracht voor betaalbare werkplekken](#) werkt de gemeente aan concrete oplossingen om werkplekken betaalbaar te houden. Samen met het culturele veld brengt ze in kaart waar aanvullende ontwikkelplekken nodig zijn, waaronder voor nachtcultuur. Door beschikbare data over ruimte voor jongeren en makers te bundelen, maakt de gemeente deze plekken beter vindbaar en toegankelijk.

Daarnaast ondersteunt de gemeente de gemeenschappen die een belangrijke rol spelen in talentontwikkeling. De gemeente evalueert de Plusprogramma's om zicht te krijgen op wat werkt en waar drempels liggen. Ook maakt de gemeente subsidiemogelijkheden voor nachtcultuur beter toegankelijk en herzielt ze de [projectsubsidie-regeling](#) zodat ook kleinere en nieuwe initiatieven beter worden bereikt. Door toe te werken naar één integraal budget voor talentontwikkeling ontstaat een duidelijker en inclusiever infrastructuur.

De gemeente versterkt ook cultuuronderwijs op scholen vanuit de brede basis. Daarbij is extra aandacht voor leerlingen die minder vanzelfsprekend met cultuur in aanraking komen. De gemeente onderzoekt hoe cultuur binnen het mbo en gespecialiseerd onderwijs versterkt kan worden. Ook brengt ze het aanbod op scholen met een hoger schoolgewicht in kaart. Verder stimuleert de gemeente onderwijs dat aansluit bij de beleefwereld en identiteiten van Rotterdamse kinderen. Daarbij besteedt ze extra aandacht aan een breed, inclusief cultuurbegrip.

Via initiatieven op het gebied van Arts & Health benutten de gemeente cultuur als ingang naar ontwikkeling, gezondheid en participatie, in het bijzonder voor Rotterdammers voor wie meedoen minder vanzelfsprekend is.

Tot slot bouwt de gemeente aan een sterke en zichtbare keten van talentontwikkeling. Ze analyseert het aanbod voor jongeren tot 27 jaar. Samen met partners brengt de gemeente de volledige route van kennismaken tot excelleren in beeld. Zo maakt de gemeente inzichtelijk waar kansen, drempels en ontbrekende schakels zitten. Bestaande initiatieven worden ondersteund, zoals de [Talenthub Scope](#) voortkomend uit de samenwerking

tussen film- en mediapartners in Rotterdam en Den Haag, die makers in verschillende carrièrefases ondersteunt en het regionale film- en mediaecosysteem versterkt.

Met deze inzet ontstaat een toegankelijke, inclusieve en toekomstgerichte keten van talentontwikkeling waarin Rotterdammer de kans krijgen om hun talent te ontdekken en te ontwikkelen.

Effect- en prestatie-indicatoren

Elke inwoner kan in 2030 binnen 10 minuten lopen of fietsen een culturele ontmoetingsplek bereiken waar mensen samen activiteiten organiseren en elkaar ontmoeten.

Onderdeel van indicator onderwijs:

Kwalitatief: we meten de ervaren meerwaarde van ingezette acties op het gebied van Cultuur onder het doel leerling en student: stevige (leer)omgeving. Dit doen we door kwalitatief onderzoek.

We meten het aantal scholen met een hoog [schoolgewicht](#) waar culturele interventies plaatsvinden.

In 2028 is de keten van talentontwikkeling in kaart gebracht op het gebied van:

1. Geografie
2. Fase (kennismaken, ontwikkelen, bekwamen en excelleren)

Toelichting indicatoren

In de [Ruimtelijke Visie Cultuur](#) is met behulp van openbare gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in kaart gebracht welke afstand wijkbewoners gemiddeld moeten afleggen naar een bibliotheek, bioscoop, museum en theater. Deze gegevens worden aangevuld met andere culturele instellingen en lokale plekken, zoals wijkhubs met cultuurprogrammering.

Deze ontwikkeling hangt samen met de verwachte [wijziging van de Bibliotheekwet](#) waarin gemeenten de plicht krijgen om te zorgen voor een volwaardige bibliotheekvoorziening.

Risico's

- De ambitie is sterk gericht op Rotterdammers voor wie cultuurdeelname niet vanzelfsprekend is, maar juist deze groepen zijn het moeilijkst te bereiken. Cultuuronderwijs en gerichte participatie vragen daarom extra aandacht op plekken waar de behoefte het grootst is.
- De realisatie van de ambities is sterk afhankelijk van scholen, culturele instellingen, wijkorganisaties, Talenthubs en andere partners. Dit vraagt om gezamenlijke verantwoordelijkheid in de uitvoering, met behoud van culturele onafhankelijkheid.
- Het vergroten van het culturele aanbod of de toegankelijkheid betekent niet automatisch dat inwoners daadwerkelijk deelnemen. Drempels zoals bekendheid, interesse, financiële ruimte en sociale of praktische belemmeringen blijven van invloed. Daarmee samenhangend zegt de huidige indicator vooral iets over bereik en toegankelijkheid, maar minder over de daadwerkelijke effecten van cultuur.

Begroting 2027

Doel: Er is een weerbare, wendbare en veerkrachtige Cultuursector

Paginanummer in website: 65

Doel: Er is een weerbare, wendbare en veerkrachtige Cultuursector

Wat wil de gemeente bereiken?

Rotterdam werkt aan een cultuursector die in staat is om mee te bewegen met maatschappelijke, economische en technologische veranderingen. Een sector die stevig staat in tijden van crisis, flexibel kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen en blijvend bijdraagt aan een inclusieve, levendige en internationaal herkenbare cultuurstad.

Daarom zet de gemeente in op een transparant en inclusief opdrachtgeverschap én vanuit [de Code Governance](#) op goed bestuur en toezicht binnen instellingen, zodat makers en professionals veilig, eerlijk en duurzaam kunnen werken. De gemeente stimuleert financieringsmodellen die minder afhankelijk zijn van subsidies en die ruimte bieden voor innovatie, ondernemerschap en alternatieve inkomstenstromen.

De gemeente versterkt daarnaast de relaties tussen cultuur en andere maatschappelijke domeinen, zoals gezondheid, jeugd, onderwijs, economie en ruimtelijke ontwikkeling. Ook bevordert ze samenwerking en kennisdeling binnen de cultuursector zelf, zodat instellingen en makers elkaar weten te vinden, expertise delen en gezamenlijk kunnen optrekken bij stedelijke uitdagingen.

Tot slot vergroot de gemeente de internationale zichtbaarheid en positie van Rotterdam door uitwisseling, presentaties en partnerschappen te ondersteunen. Daarmee wordt de culturele kracht van de stad in een internationale context benut en het profiel van Rotterdam als cultuurstad versterkt.

De gemeente werkt aan de volgende 5 subdoelen:

- 1. De gemeente werkt aan een inclusief en transparant opdrachtgeverschap en werkgeverschap van (grote) instellingen.**
- 2. Toekomstige financieringsmodellen richten zich op een grotere diversiteit aan inkomstenbronnen en bieden expliciet ruimte voor innovatieve verdienmodellen**
- 3. Er zijn structurele samenwerkingen tussen de cultuursector en andere domeinen**
- 4. Er zijn sterke samenwerkingsverbanden binnen de cultuursector**
- 5. Rotterdam heeft een sterke internationale positie op het gebied van cultuur**

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

De gemeente versterkt eerlijk en transparant opdrachtgeverschap om een wendbare en weerbare sector te realiseren. Ze blijft inzetten op fair practice, diversiteit en inclusie. Ook ondersteunt de gemeente instellingen bij duurzaam werkgeverschap en toekomstbestendig bestuur. Hierbij hoort het onderzoeken van een maximale zittingstermijn voor directie- en managementfuncties in instellingen die voor meerdere jaren worden ondersteund. Zo stimuleert de gemeente vernieuwing en doorstroming. Via gesprekken met onder andere Cultuur+Ondernemen en samenwerkingen zoals de Creatieve Coalitie brengt de gemeente kennis en expertise over goed bestuur en leiderschap actief de sector in.

Tot slot versterkt de gemeente de internationale positie van Rotterdam. De gemeente maakt culturele projecten in het buitenland zichtbaar en ondersteunt internationale presentaties, partnerschappen en conferenties. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met Eurocities en de ICOM-conferentie die in 2028 in Rotterdam plaatsvindt. De gemeente zet het evenementenfonds in om eenmalige en grootschalige evenementen naar de stad te halen. Zo kan Rotterdam zich sterker profileren als internationale cultuurstad. Deze activiteiten vergroten de aantrekkingskracht van Rotterdam en versterken de kansen voor makers en culturele instellingen.

Daarnaast ontwikkelt de gemeente financieringsmodellen die passen bij een veerkrachtige en ondernemende sector. De gemeente verkent de mogelijkheden voor een investeringsfonds en stimuleert alternatieve inkomstenbronnen zoals [crowdfunding](#) en [Cultuurlening](#). Ook bereidt de gemeente de komst voor van een onafhankelijke uitvoeringsorganisatie. Vanaf 2029 zorgt deze organisatie voor transparante en deskundige advisering over subsidieverdeling. Ook voert de gemeente vervolgcacties uit op de Business Day-conferentie om innovatie in ondernemerschap verder te versterken.

De gemeente bevordert ook structurele samenwerking tussen cultuur en andere domeinen. Ze faciliteert gesprekken over thema's zoals [Arts & Health](#) en binnen de gemeentelijke organisatie wordt domeinoverstijgend gewerkt. Onder meer via de sociale netwerkanalyse krijgt de gemeente inzicht in relaties, netwerkkracht en kansen in het culturele ecosysteem. Daarnaast ontwikkelt en ondersteunt de gemeente programma's op het gebied van [duurzame mode&textiel](#) en [media](#). Hierin versterken cultuur, creativiteit en andere beleidsvelden elkaar.

Risico's

- Ondanks inspanningen om financiering te verbreden, blijft de cultuursector kwetsbaar voor overheidsafhankelijkheid en economische ontwikkelingen, geopolitieke en internationale ontwikkelingen. Dalende publieke, private of eigen inkomsten kunnen de financiële continuïteit van instellingen onder druk zetten.
- De verbinding van cultuur met onderwijs, zorg en economie biedt kansen voor maatschappelijke meerwaarde, maar is nog te afhankelijk van individuele initiatieven. Structurele samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn nodig om deze meerwaarde duurzaam te realiseren.
- Personeelstekorten, werkdruk, beperkte doorgroeimogelijkheden en concurrentie om talent beperken de ruimte van organisaties om te vernieuwen, samen te werken en in te spelen op veranderingen.
- De transitie naar de cultuurhaven en uitvoeringsorganisatie vraagt om heldere rollen en verantwoordelijkheden. Tegelijk moeten inclusie, diversiteit en inzichten uit onderzoek structureel worden verankerd in beleid en uitvoering.
- De cultuurtransitie biedt kansen om de samenwerking, samenhang en maatschappelijke impact van de Rotterdamse cultuursector te versterken. Een heldere governance, duidelijke rollen en verantwoordelijkheden en voldoende draagvlak zijn daarbij belangrijke voorwaarden voor een succesvolle transitie.
- De uitvoering van ligt voornamelijk bij de culturele instellingen. Een sterke samenwerking met externe partners is daarbij essentieel, met behoud van voldoende culturele onafhankelijkheid.

Begroting 2027

Doel: De stad biedt voldoende, toegankelijke en duurzame fysieke ruimte voor cultuur

Paginanummer in website:
66

Doel: De stad biedt voldoende, toegankelijke en duurzame fysieke ruimte voor cultuur

Wat wil de gemeente bereiken?

Rotterdam werkt aan een stad waar cultuur overal een plek kan krijgen: in de wijken, in tijdelijke en permanente ruimtes, op openbare pleinen en parken, in bestaande gebouwen én in nieuwe gebiedsontwikkelingen. Fysieke ruimte vormt een randvoorwaarde voor een levendig cultureel ecosysteem, voor makers, voor bewoners, voor initiatiefnemers en voor culturele organisaties. Een toekomstbestendige culturele infrastructuur vraagt daarom om voldoende ruimte die betaalbaar, toegankelijk, duurzaam en flexibel inzetbaar is.

De gemeente wil dat makers experimenteerruimte vinden waar zij kunnen onderzoeken, proberen en creëren zonder hoge drempels. Dat bewoners in alle wijken toegang hebben tot programmeerbare plekken waar optredens, presentaties, workshops en ontmoetingen kunnen plaatsvinden. Daarbij is er speciale aandacht voor kinderen en jongeren. Daarnaast moet cultuur bij gebiedsontwikkeling vanaf het begin structureel wordt meegenomen, op basis van de referentiewaarden uit de [Ruimtelijke Visie Cultuur](#), zodat cultuur een vanzelfsprekend onderdeel wordt van de groei van de stad.

Met deze inzet zorgt Rotterdam voor een robuuste fysieke basis waarop culturele activiteiten kunnen bloeien en waarin ruimte voor cultuur meegroeit met de ontwikkeling van de stad.

De gemeente werkt aan de volgende 3 subdoelen:

1. Er is experimenteerruimte voor makers
2. Er zijn programmeerbare ruimtes in alle wijken
3. Bij gebiedsontwikkeling wordt op basis van referentiewaarden structureel ruimte voor cultuur meegenomen

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om voldoende ruimte voor cultuur te waarborgen, brengt de gemeente bestaande en potentiële culturele locaties actief bij elkaar met partners in de stad. Ze onderzoekt en stimuleert de mogelijkheden voor tijdelijke verhuur van panden. Zo komen leegstaande of onderbenutte gebouwen beschikbaar als experimenteerruimte voor makers of als ruimtes waarin wijkactiviteiten kunnen worden georganiseerd.

Daarnaast benut de gemeente ruimte die er nu al is door deze beter zichtbaar, toegankelijk en inzetbaar te maken voor cultuur. Denk aan wijkhubs, broedplaatsen en maatschappelijke voorzieningen. De gemeente zet daarbij niet alleen in op fysieke ruimte, maar ook op beheer, programmering en een passende financieringsbasis. Zo kunnen culturele plekken duurzaam functioneren. Bibliotheken worden hierin meegenomen. Dit zijn immers belangrijke programmeerbare en toegankelijk culturele plekken in de wijken. De [Ruimtelijke Visie Cultuur](#) vormt het kompas voor de uitvoering van dit doel. De gemeente verwerkt deze visie in concrete gebiedsprojecten door cultuur vanaf het begin op te nemen in stedelijke ontwikkelplannen. Dit betekent dat ze samenwerkt met ontwikkelaars, woningcorporaties, investeerders en andere partners om ervoor te zorgen dat culturele functies een vaste plek krijgen in toekomstige buurten en gebouwen. De [referentiewaarden Cultuur](#) vormen hiervoor het vertrekpunt.

Om dit mogelijk te maken, werkt de gemeente ook aan oplossingen voor financiering, zowel voor investeringen als exploitatie. Dit maakt vergroot de haalbaarheid van nieuwe culturele ruimtes en maakt het voor makers en organisaties mogelijk om op de lange termijn gebruik te maken van betaalbare plekken.

Met deze inzet ontstaat een duurzaam stedelijk netwerk van culturele ruimtes, van tijdelijke labs, repetitieruimtes en ateliers tot permanente podia, buurtplekken en multifunctionele voorzieningen, waarin Rotterdammers in alle wijken kunnen creëren, presenteren en ontmoeten.

Effect- en prestatie-indicatoren

Elke inwoner kan in 2030 binnen 10 minuten lopen of fietsen een culturele ontmoetingsplek bereiken waar mensen samen activiteiten organiseren en elkaar ontmoeten.

Toelichting indicatoren

In de [Ruimtelijke Visie Cultuur](#) is met behulp van openbare gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in kaart gebracht welke afstand wijkbewoners gemiddeld moeten afleggen naar een bibliotheek, bioscoop, museum en theater. Deze gegevens worden aangevuld met andere culturele instellingen en lokale plekken, zoals wijkhubs met cultuurprogrammering.

Risico's

- De ruimte voor cultuur staat onder druk: schaarste, stijgende kosten en afhankelijkheid van partners maken het noodzakelijk om cultuur vroegtijdig mee te nemen in gebiedsontwikkeling én te zorgen voor duurzame financiering en een evenwichtige spreiding over de stad.
- Het realiseren van nieuwe culturele ruimtes is afhankelijk van ontwikkelaars, woningcorporaties, vastgoedeigenaren en investeerders, waardoor vertraging of onvoldoende commitment van partners gevolgen kan hebben voor de uitvoering.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 67

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Cultuur draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 8. Eerlijk werk en economische groei
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaaloverzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investerings.

Museum Boijmans van Beuningen

Het museum wordt grootschalig vernieuwd en naar verwachting in 2030 weer geopend voor publiek.

Museum Boijmans van Beuningen

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
312.400	0	312.400	27.150	15.529	45.057	55.278	62.780	63.410

Vernieuwing Centrale bibliotheek

Voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110 was het definitieve ontwerp klaar in 2024. Dit ontwerp is gepresenteerd aan de gemeenteraad. De benodigde omgevingsvergunning is verleend en inmiddels is de ontwerpfase afgerond. De selectie van de aannemer vond eind 2025 en begin 2026 plaats. De geselecteerde aannemer is gestart met de uitvoering nadat de Centrale Bibliotheek is verhuisd naar de tijdelijke huisvesting. De verhuizing was begin 2026. De voortgang van dit project is onderdeel van de [Monitor Grote Projecten](#).

Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam (excl. gebouw)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
36.910	0	36.910	8.754	2.670	1.533	1.533	852	0

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur

Het [Integraal Huisvestingsplan Cultuur](#) (IHP) is een investeringsagenda voor de vervanging en renovatie van bestaande gemeentelijke cultuurvoorzieningen. Het geeft een doorkijk op de ontwikkelingen en investeringen in het culturele vastgoed van de gemeente Rotterdam voor de komende 10 jaar. Welke gebouwen zijn aan vervanging toe, zijn niet meer functioneel in het gebruik, moeten onderhouden of verduurzaamd worden? Het IHP geeft een indicatieve planning en investeringsopgave en geeft richting aan het cultuurbeleid door te prioriteren in de investeringsopgave. Het IHP is in 2024 herijkt en heeft een looptijd van 4 jaar (2024 tot en met 2027) met een doorkijk naar 10 jaar

De projecten die opgenomen zijn:

Portefeuilles	Fase
Musea 40 jaar	
Maritiem Museum	Haalbaarheidsfase
Boijmans Van Beuningen	Voorbereiding
Collectie Centrum Rotterdam	Ontwerpfase

Natuurhistorisch Museum	Haalbaarheidsfase
Villa Zebra	Haalbaarheidsfase
Ateliers en broedplaatsen 40 jaar	
HBS	Haalbaarheidsfase
Ateliers en broedplaatsen 20 jaar	
18 atelierpanden verspreid over de stad	Haalbaarheidsfase
Theaters en podia 40 jaar	
Centrale Bibliotheek	Uitvoering
Romeynshof	Ontwerpfase
Baroeg	Opgeleverd
Theaters en podia 20 jaar	
Schouwburg	Haalbaarheidsfase

Toelichting van de verschillende fasen

Haalbaarheidsstudie

Een haalbaarheidsstudie wordt uitgevoerd om de besluitvorming te ondersteunen door de sterke en zwakke punten en de kansen en risico's voor een vastgoedontwikkeling in kaart te brengen. Hierbij wordt ook aangegeven welke middelen nodig zijn om het project te kunnen uitvoeren.

Definitiefase

De definitiefase bevat verschillende elementen. Het definitief vastgesteld Programma van Eisen (PvE), eventueel een Schetsontwerp (SO), Voorontwerp of Voorlopig Ontwerp (VO) en Definitief Ontwerp (DO) en het beschikbaar stellen van de budgetten voor de voorbereiding (Bouwvoorbereidingskrediet). De definitiefase eindigt met goedkeuring van de bestuurlijk opdrachtgever voor het definitieve bouwplan en indien nodig het beschikbaar stellen van een krediet door de gemeenteraad voor de realisatie van de werkzaamheden op basis van de raming.

Vorbereiding

Na het besluit over afsluiting van de definitiefase volgt er in de opvolgende fasen in principe geen bestuurlijke besluitvorming meer. In de voorbereidingsfase wordt het bestek gemaakt. Dit is een contractstuk voor de aannemer.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
189.500	0	189.500	24.177	12.663	38.600	48.660	36.339	5.282

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Cultuur	Nieuw Gevoteerd	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Cultuur	1.700	1.700	0	0	0	0
Bibliotheek Rozenburg	1.700	1.700	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.700	1.700	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	68	68	68	68
Doel krediet: Verwerven pand voor functie van bibliotheek in Rozenburg						
Cat: U						
TOTAAL	1.700	1.700	0	0	0	0

De investeringen worden uitgevoerd door het programma Gebouwde omgeving.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 69

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultuur		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Evenementenbeleid	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	656	656	656	656
Inzet nachtcultuur - Drone- en lasershow	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	-500	-500	-500	-500	-500
Inzet nachtcultuur - Programma N8W8	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-450	-450	-450	-450
Overige knelpunten en meevallers - Niet activeerbare kosten Collectiecentrum	Coalitieakkoord - Overig	0	0	0	0	-3.100
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	Coalitieakkoord - Overig	225	225	225	225	225
Kasschuif Cultuurhaven	Kasschuiven	550	-550	0	0	0
Kasschuif Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	Kasschuiven	-75	-75	-75	225	0
Niet activeerbare projectkosten Collectiecentrum Rotterdam	Kasschuiven	-729	243	243	243	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	11	11	20	20
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	12	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur	Reserves	2	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Overheidsbrede dienstverlening	Taakmutatie	-65	-65	-65	-65	-65
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.070	-4.646	-4.743	-4.553	-5.042
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Cultuur		490	-5.151	-4.697	-4.199	-8.255

Toelichting financiële bijstellingen

Evenementenbeleid

Binnen het evenementenbeleid voert de gemeente vanaf 2027 een structurele verlaging van het budget door (- € 656.000). Dit is het gevolg van gemaakte keuzes in het coalitieakkoord 'Vaart maken', waardoor vanaf 2027 minder middelen beschikbaar zijn voor het evenementenbeleid.

Inzet nachtcultuur - Drone- en lasershow

Als onderdeel van de ambities uit het coalitieakkoord stelt de gemeente vanaf 2027 structureel budget beschikbaar voor de ontwikkeling en uitvoering van een drone- en lasershow tijdens de jaarwisseling (€ 500.000). Met dit collegebesluit wordt het geld gebruikt voor de organisatie, productie en uitvoering van de show, inclusief de benodigde technische en organisatorische werkzaamheden.

Inzet nachtcultuur - Programma N8W8

Als onderdeel van de ambities uit het coalitieakkoord stelt de gemeente vanaf 2027 binnen het programma Cultuur structureel budget beschikbaar om de nachtcultuur te versterken (€ 450.000). Dit geld wordt gebruikt om bestaande activiteiten en programma's voort te zetten, waaronder N8W8,

pleinstewards en stadsgarderobe Safe'R. Daarnaast wordt het benut om nieuwe activiteiten binnen de nachtcultuur te ontwikkelen. Hiermee draagt de gemeente bij aan een aantrekkelijk, toegankelijk en veilig nachtelijk cultureel aanbod in Rotterdam.

Overige knelpunten en meevallers - Niet activeerbare kosten Collectiecentrum

De gemeente heeft budget beschikbaar gesteld voor de projectkosten van de ontwikkeling van het nieuwe Collectiecentrum Rotterdam. In 2030 verhuist dit van de huidige locatie aan de Metaalhof naar het nieuwe gebouw. Deze verhuizing brengt eenmalige niet-activeerbare kosten met zich mee (€ 3,1 mln). Dit betekent dat deze kosten niet kunnen worden toegerekend aan de waarde van het nieuwe gebouw en daarom direct ten laste van het budget komen. De kosten bestaan uit € 2,0 mln aan verhuiskosten en € 1,1 mln aan dubbele huurlasten gedurende de overgangsperiode.

Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP

De Integrale Huisvestingsplannen (IHP's) beschrijven de meerjarige huisvestingsopgaven voor gemeentelijke gebouwen en de benodigde maatregelen. Om deze plannen uit te voeren, worden jaarlijks kosten gemaakt die samenhangen met de zakelijke lasten van gebouwen. Doordat de oplevering van enkele gebouwen is verschoven, zijn de eerder berekende aanvullende middelen voor zakelijke lasten de komende jaren nog niet nodig. Daarom wordt het beschikbare budget vanaf 2026 structureel verlaagd (- € 225.000). Voor de aanvullende zakelijke lasten van Baroeg blijft een bedrag van € 21.000 beschikbaar.

Kasschuif Cultuurhaven

Cultuurhaven is een nieuw, onafhankelijk platform in oprichting. Hierin denken Rotterdammers mee over cultuur in de stad. Het platform geeft gevraagd en ongevraagd advies over cultuurbeleid. Binnen de begroting Cultuur heeft de gemeente middelen gereserveerd voor de oprichting van Cultuurhaven en de voorbereiding van de advisering over meerjarige subsidies. De kosten voor deze activiteiten vallen in 2026 en 2027. Daarom worden de beschikbare middelen in 2026 via een kasschuif (€ 550.000) verschoven naar het jaar 2027, waarin de kosten daadwerkelijk worden gemaakt. Hiermee sluit de begroting aan op de planning van de activiteiten.

Kasschuif Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek

Binnen de begroting Cultuur is geld gereserveerd voor de tijdelijke huisvesting van de Centrale Bibliotheek Rotterdam en de daarmee samenhangende lasten. Door gewijzigde omstandigheden zijn de huur- en exploitatielasten anders over de jaren verdeeld dan eerder voorzien. Om de begroting hierop aan te laten sluiten, worden de beschikbare middelen voor de tijdelijke huisvesting van de bibliotheek in 2029 (€ 225.000) via een kasschuif verschoven naar de jaren 2026, 2027 en 2028, met jaarlijks € 75.000.

Niet activeerbare projectkosten Collectiecentrum Rotterdam

Voor het Collectiecentrum Rotterdam worden in 2026 kosten gemaakt die niet kunnen worden toegerekend aan de waarde van het nieuwe gebouw. Deze kosten worden daarom rechtstreeks in de begroting opgenomen (€ 729.000 wordt vanuit 2027, 2028 en 2029 naar 2026 verschoven: € 243.000 per jaar). Door deze kasschuif worden de middelen in 2026 beschikbaar gemaakt,

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Vanwege actualisatie van eerder opgenomen kapitaallasten vindt een herverdeling over de jaren plaats op de eerder opgenomen dekking uit de Rotterdamse Investeringsmotor.

Taskforce verzuim

De gemeente zet extra in op specifieke verzuimdossiers om zo het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

Aan de bestemmingsreserve Evenementenfonds wordt € 1,1 mln toegevoegd. Deze middelen zijn onder andere bedoeld voor toekomstige evenementen waarvoor reeds verplichtingen zijn aangegaan, waaronder ICOM (International Council of Museums) 2028. Voor ICOM 2028 worden kosten verwacht in 2026, 2027 en 2028. Het is op dit moment nog niet exact duidelijk hoe deze kosten over de verschillende jaren worden verdeeld. Daarom wordt dit geld toegevoegd aan de bestemmingsreserve Evenementenfonds. Dit geeft de mogelijkheid om dit op het moment van daadwerkelijke kosten te onttrekken aan de reserve. In 2026 is voor evenementen een onttrekking van € 500.000 aan de reserve begroot. De baten en lasten van deze onttrekking zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur

De middelen uit de bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur zijn gebruikt om de gemaakte afspraken binnen de Regiodeal Cultuur uit te voeren. Na verwerking van de laatste subsidieverlening blijft een bedrag over van € 2.000 in de bestemmingsreserve. Dit resterende bedrag is niet meer nodig voor het oorspronkelijke doel en valt daarom vrij.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Met deze wijziging wordt de eerder opgenomen dekking ten laste van de Rotterdamse Investeringsmotor gecorrigeerd. De baten en lasten van deze correctie zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Overheidsbrede diensverlening

De Specifieke Uitkering Informatiepunten Digitale Overheid (SPUK-IDO) is vanaf 2026 omgezet naar de decentralisatie-uitkering Overheidsbrede Dienstverlening. Via deze decentralisatie-uitkering krijgen gemeenten faciliteiten om bewoners laagdrempelige en empathische ondersteuning te bieden bij regelzaken met de (digitale) overheid en om hun regierol in het lokale netwerk in te vullen (€ 65.000).

Technische wijzigingen

Binnen het programma Cultuur worden verschillende technische wijzigingen verwerkt.

- De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).
- Daarnaast wordt in 2026 een bijdrage van € 325.000 vanuit Stadsontwikkeling verwerkt voor het Nachtmakershuis. Deze middelen worden ingezet voor de verdere ontwikkeling en ondersteuning van deze culturele voorziening.
- Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf [Investeringskredieten](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.
- De overige technische wijzigingen bedragen van € 301.000 in 2026 tot € 240.000 vanaf 2030.

Overzicht baten en lasten

Saldo Cultuur incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	3.263	2.183	428	428	428	428
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.570	1.146	0	0	0	0
Overige baten	45	45	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.648	992	428	428	428	428
Lasten exclusief reserves	177.863	185.095	186.863	186.831	189.964	194.004
Apparaatslasten	5.140	5.347	5.545	5.547	5.548	5.548
Inhuur	116	203	210	210	210	210
Overige apparaatslasten	153	147	150	150	144	144
Personeel	4.871	4.998	5.185	5.187	5.194	5.194
Overige verrekeningen	5.340	2.339	4.661	2.889	7.147	7.147
Overige verrekeningen	5.340	2.339	4.661	2.889	7.147	7.147
Programmalasten	167.383	177.409	176.656	178.395	177.269	181.310
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.875	-109	103	131	-141	238
Overige programmalasten	1.700	116	118	118	118	118
Subsidies en inkomensoverdrachten	163.807	177.402	176.435	178.146	177.292	180.954
Saldo voor vpb en reserveringen	-174.600	-182.913	-186.435	-186.403	-189.536	-193.577
Saldo voor reserveringen	-174.600	-182.913	-186.435	-186.403	-189.536	-193.577
Reserves	3.845	2.793	2.935	2.945	156	140
Onttrekking reserves	2.620	3.856	2.935	2.945	156	140
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	0	250	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	100	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	2.520	3.106	2.935	2.945	156	140
Toevoeging reserves	0	1.065	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	1.065	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.225	2	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	1.225	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	0	2	0	0	0	0
Saldo	-170.755	-180.119	-183.500	-183.458	-189.380	-193.437

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit een nalatenschap voor Stichting Museum Rotterdam en SPUK bijdragen vanuit de overheid. Deze omvatten: de Brede Regeling Combinatiefuncties en de Impulsregeling jongeren en talent cultuurregio's.

Lasten

Het gaat hierbij om de lasten voor de ontwikkeling en uitvoering van het cultuurbeleid. Een groot deel van de programmalasten bestaat uit subsidieverlening. De gemeente verleent jaarlijks subsidies aan culturele organisaties uit het Cultuurplan en de Rotterdamse Culturele Basis, en aan de intermediaire instellingen. Ook geeft de gemeente jaarlijks subsidie aan de stichting Bibliotheek Rotterdam. Verder zijn er specifieke subsidiebudgetten voor mediabeleid, creatieve industrie, cultuureducatie, evenementen en algemene subsidiebudgetten voor incidentele aangelegenheden.

Reserves

Het gaat hierbij om de onttrekking van de bestemmingsreserve Evenementenfonds en bestemmingsreserve noodfonds. Het evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen. Daarnaast zijn nog te verlenen subsidies aan New Deals in 2026 begroot, met een onttrekking van € 250.000. Aan de bestemmingsreserve Evenementenfonds wordt € 500.000 onttrokken en € 1,1 mln toegevoegd.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een stijgend verloop door indexering van de begroting en hogere kapitaallasten. Naast deze lasten heeft de gemeente te maken met toegevoegd budget en kasschuiven in het budget voor het collectiecentrum Rotterdam, de structurele inzet op het nachtcultuur via de N8w8 en drone- en lasershow, de tijdelijke huisvesting van de Centrale Bibliotheek Rotterdam en de bijbehorende hogere exploitatielasten van de tijdelijke locatie en de vernieuwde bibliotheek.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Cultuur	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Cultuur					
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-109.516	-113.363	-114.388	-112.663	-116.109
5.4 - Musea	-40.602	-40.547	-40.548	-40.548	-40.551
5.6 - Media	-30.002	-29.590	-28.523	-36.169	-36.777
Totaal Cultuur	-180.119	-183.500	-183.458	-189.380	-193.437

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Cultuur		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Evenementenfonds		565	565	565	565	565
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (einddatum t/m niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	1.065	500	0	565
	Begroting 2027	565	0	0	0	565
	Raming 2028	565	0	0	0	565
	Raming 2029	565	0	0	0	565
	Raming 2030	565	0	0	0	565
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2	0	0	2	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds		77	77	77	77	77
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.					
Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	327	0	250	0	77
	Begroting 2027	77	0	0	0	77
	Raming 2028	77	0	0	0	77
	Raming 2029	77	0	0	0	77
	Raming 2030	77	0	0	0	77
Cultuur		642	642	642	642	642

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

Deze reserve is bestemd voor toekomstige evenementen waarvoor reeds verplichtingen zijn aangegaan, waaronder de organisatie van ICOM (International Council of Museums) in 2028. Afhankelijk van de evenementen die daadwerkelijk plaatsvinden, zal in het betreffende jaar een onttrekking aan de bestemmingsreserve plaatsvinden.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Deze bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds. Op basis van verleende en mogelijk nog te verlenen subsidies aan New Deals, zijn

verwachte onttrekkingen aan de daarvoor opgezette bestemmingsreserve verwerkt. Het resterende saldo in 2026 is € 77.000. De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Bestemmingsreserve Regio Deal cultuur

De Regio Deal is de samenwerking van het Rijk en de gemeente om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. De middelen uit de bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur zijn ingezet voor de uitvoering van de gemaakte afspraken binnen de Regiodeal Cultuur. Na verwerking van de laatste subsidieverlening resteert een bedrag van € 2.000 in de bestemmingsreserve. Dit resterende bedrag is niet meer nodig voor het oorspronkelijke doel en valt daarom vrij.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 70

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspuntennota voor het Rotterdamse cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Van onschatbare waarde. Uitgangspuntennota voor het cultuurbeleid 2025-2028](#)
- [Cultuurmonitor Rotterdam 2022: Een onderzoek naar Cultuurdeelname](#)
- [Visie Cultuur op Zuid](#)
- [Cultuureducatiebeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur 2021](#)
- [Film- en mediavisie 2019-2022](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Architectuurbeleid](#)
- [Beleidsvisie Pop](#)
- [Projectsubsidies Cultuur | Rotterdam.nl](#)
- [Impulsregeling Cultuur | Rotterdam.nl](#)
- [CityLab010 | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie pitcher perfect 010 | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie jaarlijks amateurverenigingen | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie Lokale Culturele Programmering | Rotterdam.nl](#)
- [Evaluatie Atelier- en broedplaatsenbeleid](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Stadsherstel
- Bibliotheek

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 71

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Joan Nunnely

Wethouder Joan Nunnely is verantwoordelijk voor de onderwerpen cultuur, samenleven en taal.

Begroting 2027

Dienstverlening

Paginanummer in website: 72

Dienstverlening

De gemeente biedt dienstverlening die betrouwbaar, begrijpelijk en toegankelijk is voor alle Rotterdammers. Dienstverlening wordt georganiseerd vanuit de leefwereld van mensen en organisaties in de stad, met oog voor de menselijke maat en passend gebruik van digitalisering. Daarmee draagt de gemeente bij aan vertrouwen in de overheid en een sterke relatie tussen stad en gemeente.

De overheidsinformatie vanuit het Stadsarchief is toegankelijk, bruikbaar en op orde. Dat levert een bijdrage aan een goed werkende democratie.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 73

Voortgang 2026

Wijk aan Zet

Wijk aan Zet

Het college realiseerde in de collegeperiode 2022-2026 naar het oordeel van de wijk- en dorpsraden 90% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen en daarmee is de collegetarget behaald. Door jaarlijkse rapportages zijn tijdig knelpunten in de uitvoering van acties gesignaleerd. Deze zijn zowel met de wijkraden als bestuurlijk besproken.

In 2026 is geen jaaractieplan gemaakt maar werkt de gemeente toe naar het nieuwe proces wijkakkoorden. De wijkraden uit de periode 2022-2026 hadden de mogelijkheid om maximaal 3 acties per wijk die nog niet uitgevoerd waren, voor te dragen voor uitvoering in 2026. Van de 101 openstaande acties zijn 76 acties alsnog uitgevoerd (groen). 25 acties zijn niet of onvoldoende uitgevoerd (rood).

Wijkhubs

Rotterdam heeft in elke wijk een wijkhub. In 37 wijken is een vaste wijkhub en in 2 wijken wordt regelmatig de mobiele wijkhub ingezet. De gemeente werkt aan naamsbekendheid, bredere openingstellingen en programmering op maat.

Participatie

De Rotterdamse spelregels voor participatie, het uitdaagrecht en maatschappelijke initiatieven staan in de inspraakverordening. De raad heeft deze [vastgesteld op 26 februari 2026](#). Afgesproken is dat na 2 jaar een tussentijdse evaluatie van de verordening plaatsvindt.

Bewonersinitiatieven

In 2026 zijn tot 1 juli 984 aanvragen toegekend. In totaal is ruim € 2,6 mln uitgekeerd.

CityLab010

Donderdagavond 28 mei vond de feestelijke presentatie van de 11e editie van CityLab010 plaats. Daar presenteerden 24 initiatiefnemers hun plannen voor een mooier Rotterdam. In totaal zijn 130 aanvragen ingediend voor een startbudget en zijn 24 plannen beloond door de Stadsjury met in totaal € 1 mln.

Desondanks stopt CityLab010 vanaf 2027.

Right to Challenge

Twee nieuwe challenges zijn aanvaard: de Zakkenvullers van Bloemhof, gericht op het schoonhouden van de singel in Bloemhof en Stichting iKapitein, gericht op het schoonhouden van het water in de Aelbrechtskolk, Middenkous en Achterwater (het gaat om een pilot).

En is er een nieuwe overeenkomst, een vervolg, voor de challenge van Warm Rotterdam – een netwerkorganisatie die zich samen met ervaringsdeskundigen en partners inzet om het aantal Rotterdammers in armoede terug te dringen.

Stadsarchief

In het eerste halfjaar van 2026 zijn archieven en afbeeldingen gedigitaliseerd en online toegankelijk gemaakt. Het gaat in totaal om:

- 52 archieven van ondernemingen, verenigingen, stichtingen en families
- 18.969 afbeeldingen (afdrukken dan wel negatieven)

Verkiezingen

Woensdag 18 maart 2026 waren de verkiezingen van de gemeenteraad en wijk- en dorpsraden. Het percentage toegankelijkheid stembureaus was 98%*.

Op 1 april is de nieuwe raad geïnstalleerd en op vrijdag 26 juni was de presentatie van het coalitieakkoord 2026-2030: 'Vaart maken'.

*Op basis van de gemeentelijke toegankelijkheidssystematiek was 98% van de stemlokalen toegankelijk. Met deze systematiek meten we of een locatie, zo nodig met een tijdelijke voorziening zoals een drempelhulp, toegankelijk te maken is. De Rekenkamer Rotterdam concludeerde in het rapport 'Kiesdrempels' dat dit op de verkiezingsdag zelf niet overal volledig is gerealiseerd, met name bij de wenselijke voorzieningen. Het college onderschrijft deze bevindingen en heeft verbeteracties toegezegd. Daarnaast constateert het college dat een enkel percentage geen recht doet aan de praktijk: toegankelijkheid verschilt sterk per type beperking. Het college werkt daarom toe naar transparante, locatie specifieke informatie over de toegankelijkheid van elk stemlokaal, in plaats van één samenvattend percentage.

Programma Kleine Kernen

In de collegeperiode 2022- 2026 is geïnvesteerd in de Kleine Kernen (Hoek van Holland, Pernis, Rozenburg, Heijplaat) met aantoonbare resultaten. Bovenop het geïnvesteerde bedrag van € 32 mln tot en met 2025 is in de meerjarenbegroting nog € 6,2 mln gereserveerd voor 2026 om lopende projecten te kunnen afronden.

Het ambitiedocument '[Doorpakken in de Kleine Kernen 2026-2030](#)', dat door de dorpsraden is aangeboden aan de raad, wordt uitgekeken naar een nieuwe periode van minimaal 4 jaar voor het Programma Kleine Kernen.

Tevredenheid contact met de gemeente

Aan het einde van de collegeperiode 2022-2026 is minimaal 90% van de Rotterdammers tevreden over hun contact met de gemeente. 'Tevreden' is iedereen die het contact met de gemeente beoordeelt met een rapportcijfer 7 of hoger.

Tot en met juli 2026 was 88,5% van de Rotterdammers tevreden over het contact met de gemeente. Over vriendelijkheid was 93,8% tevreden, over duidelijkheid/begrijpelijkheid 92,4% en over tijdigheid 87,7%.

First time Fix (FTF)

De 'First time Fix' (FTF), het aandeel zelfstandig afgehandelde klantvragen van het Klantcontactcentrum, blijft in het eerste half jaar van 2026 stabiel rond 83%. In de markt is een percentage van directe afhandeling van rond de 80% gebruikelijk. Door de complexiteit van resterende klantvragen is verdere groei in de directe afhandeling lastiger te bereiken. Het doel is daarom het duurzaam borgen van dit kwaliteitsniveau in klantcontact.

Momenteel zet de gemeente AI in bij een pilot voor kwaliteitsmonitoring. Hierin worden klantgesprekken met behulp van AI geanalyseerd aan de hand van een kwaliteitshandboek. Hierdoor ontstaat op een objectieve en consistente manier inzicht in de kwaliteit van gesprekken. Het doel is om effectiever en klantgerichter te kunnen communiceren.

Chat010

GEM2.0 is een landelijke AI-gedreven virtuele assistent die gemeenten helpt bij hun digitale dienstverlening aan inwoners. Deze virtuele assistent wordt in hoog tempo verder ontwikkeld voor toepassing van generatieve AI voor de beantwoording van vragen door de chatbot. Naar verwachting begin 2027 kan elke deelnemende gemeente met GEM kiezen welke gradatie generatieve AI zij wil gebruiken om vragen van bewoners te beantwoorden. Met als doel: meer accurate en vollediger antwoorden op de vragen van bewoners.

Betere dienstverlening

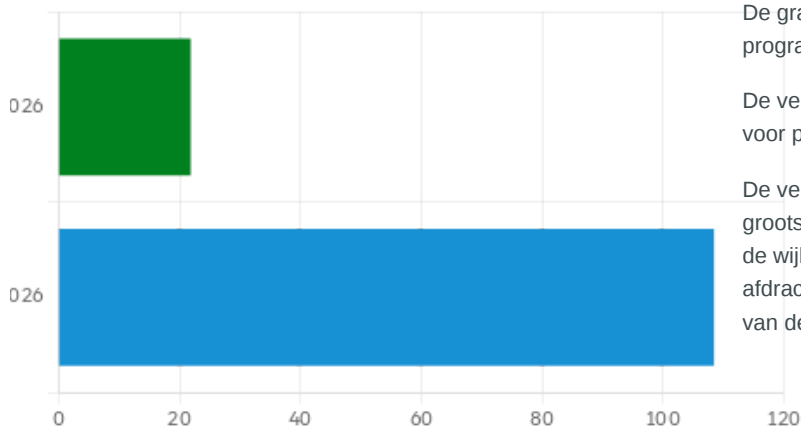
Eén Rotterdamse app

Als ingang om digitale dienstverlening te ontsluiten. In mei 2026 is besloten om hiervoor toe te werken naar één centrale gemeentelijke dienstverlenings-app. De eerste gebruikersonderzoeken met Rotterdammers hebben inmiddels plaatsgevonden.

Huwelijken

In het proces zijn diverse verbeteringen doorgevoerd, waaronder de automatisering van werkzaamheden die voorheen handmatig werden uitgevoerd door backofficemedewerkers. Daarnaast werkt de gemeente aan de invoering van een digitaal boekingssysteem. Hiermee kunnen Rotterdammers straks zelf hun huwelijk plannen.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 22,7 mln en bestaan vooral uit van leges voor publiekszaken en voor dienstverlening door het stadsarchief.

De verwachte uitgaven zijn € 112,5 mln. De lasten bestaan voor het grootste deel uit personeelskosten, de vergoedingen aan de leden van de wijkraden en hun (vice)voorzitters. Verder bestaan de lasten uit afdrachten leges publiekszaken, bewonersinitiatieven en de organisatie van de verkiezingen.

Financiële bijstellingen Dienstverlening Tweede herziening 2026

Financiële bijstellingen Dienstverlening Tweede herziening 2026	- € 4.026
Coalitieakkoord	- € 2.173
Oracle Fusion	€ 758
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 2.611

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 74

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Betrouwbare, begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening

Tevredenheid over het contact met de gemeente is een belangrijke voorwaarde voor vertrouwen in de overheid. Rotterdam wil een betrouwbare overheid zijn die dichtbij mensen staat en zichtbaar is in de wijken. Daarom werkt Rotterdam aan dienstverlening die betrouwbaar, begrijpelijk en toegankelijk is. De gemeente doet wat zij zegt en doet dit op tijd, handelt vanuit de menselijke maat en zorgt voor duidelijke en eenduidige communicatie. Rotterdammers kunnen gebruikmaken van dienstverlening via kanalen die passen bij hun situatie en krijgen waar nodig ondersteuning. Daarbij werkt de organisatie als één gemeente, zodat Rotterdammers niet de weg hoeven te vinden in de organisatie en weten waar ze aan toe zijn.

Op basis van signalen en ervaringen van Rotterdammers wordt de dienstverlening continu verbeterd. Daarnaast intensificeert Rotterdam de samenwerking met de Ombudsman. Er wordt gewerkt aan duidelijke en overzichtelijke communicatie, eenvoudige formulieren en samenhangende dienstverlening. Ook wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van het contact en in een professioneel gastonthaal op publiekslocaties. Daarnaast verkent Rotterdam hoe digitale dienstverlening en een gemeentelijke dienstverleningsapp hieraan kunnen bijdragen. Digitalisering en innovatieve technologie worden verantwoord ingezet waar dit de dienstverlening verbetert.

Zo werkt Rotterdam aan dienstverlening die aansluit bij de behoeften van Rotterdammers.

Wijk aan Zet

Met Wijk aan Zet krijgen Rotterdammers meer invloed op wat er gebeurt in hun wijk. In Rotterdam zijn er 37 wijkraden en 2 dorpsraden. De wijk- of dorpsraad brengt bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen en luistert naar wat er speelt in de wijk. Zij brengen dit onder de aandacht bij de gemeente. Zo denken en beslissen bewoners en partners mee over wat in hun wijk nodig is.

Begroting 2027

Doel: Betrokken overheid

Paginanummer in website: 75

Doel: Betrokken overheid

Wat wil de gemeente bereiken?

Een betrouwbare en betrokken overheid voor alle Rotterdammers. Dat betekent:

1. Grotere betrokkenheid van bewoners, ondernemers en instellingen bij het bepalen van het gemeentelijke beleid.
2. Betere aansluiting van het gemeentelijke beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de opgaven in de wijken door bij de totstandkoming van beleid al rekening te houden met de betrokkenheid en wensen van onze inwoners.
3. Zorgvuldige, betrouwbare en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

- Bewoners, ondernemers en instellingen betrekken bij de wat nodig is in stad en wijk. Onderling verbindingen stimuleren, zeggenschap van bewoners vergroten en als gemeente zichtbaar aanwezig zijn in de wijken. [Wijk aan Zet](#) uitvoeren.
- Wijkraden ondersteunen in hun rol in de participatie, taken, communicatie, escalatie en adviesrecht.
- De [Verordening Wijkraden](#) uitvoeren.
- Het organiseren van een inclusief en laagdrempelig, stadsbreed participatieaanbod.
- Stimuleren van onderlinge samenwerking aan gezamenlijke opgaves in de wijken. Versteven van de wijkhub als samenwerklocatie en onderdeel in het (gemeentelijke) dienstverleningsnetwerk.
- Toegankelijke en betrouwbare verkiezingen organiseren.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Realisatie 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Percentage Rotterdammers bekend met de wijkraad	Jaarlijkse Omnibus enquête	56%	57%	nrb	58%	59%	60%
Percentage Rotterdammers tevreden over het contact met de wijkraad	Jaarlijkse Omnibus enquête	51%	52%	nrb	53%	54%	55%
Percentage Rotterdammers met vertrouwen in de wijkraad	Tweejaarlijks Wijkprofiel	nvt	46%	46%	nvt.	48%	nvt.
Aantal toegankelijke stembureaus			96%	98%*	96%	96%	96%
Aantal naar het oordeel van de wijkraad uitgevoerde afspraken uit de wijkakkoorden in een jaar	Jaarlijkse meting Wijk aan zet app (tussentijds juni, eindmeting december)	nvt.	nvt.	nvt.	75%	75%	75%
Tevredenheid wijkraden over de samenwerking met de gemeente in het kader van de wijkakkoorden	Jaarlijkse eigen meting	nvt.	nulmeting	nvt.	nulmeting	nulmeting + 5% stijging	realisatie 2028 + 5% stijging
Percentage bewoners dat actief is in een bewonersinitiatief	Tweejaarlijks Wijkprofiel	nvt	18%	18%	nvt.	20%	nvt.

Percentage bewoners dat betrokken is geweest bij het maken van plannen voor buurt of stad	Tweejaarlijks Wijkprofiel	nvt	30%	30%	nvt.	32%	nvt.
Tevredenheid onder bezoekers van het initiatievenloket	Jaarlijkse eigen meting	nvt.	nulmeting	nulmeting	nulmeting + 5% stijging	realisatie 2027 + 5% stijging	realisatie 2028 + 5% stijging

Toelichting indicatoren

Participatie en wijkgericht werken

Meer Rotterdammers zijn bekend met de wijkraad

Bron: jaarlijkse Omnibus enquête

Selectie: ja, ik ben zelf lid van de wijkraad / dorpsraad + ja, dat wist ik en ik heb er wel eens contact mee opgenomen + ja, dat wist ik, maar ik heb er geen contact mee opgenomen

Meer Rotterdammers zijn tevreden over het contact met de wijkraad

Bron: jaarlijkse Omnibus enquête

Selectie: zeer tevreden + tevreden

Meer Rotterdammers hebben vertrouwen in de wijkraad

Bron: Wijkprofiel, eens in de twee jaar

Selectie: sociale index; binding; subjectief

Toegankelijkheid stembureaus

Realisatie 2026: *Op basis van de gemeentelijke toegankelijkheidssystematiek was 98% van de stemlokalen toegankelijk. Met deze systematiek meet de gemeente of een locatie toegankelijk te maken is, zo nodig met een tijdelijke voorziening zoals een drempelhulp. De Rekenkamer Rotterdam concludeerde in het rapport 'Kiesdrempels' dat dit op de verkiezingsdag zelf niet overal volledig is gerealiseerd, met name bij de wenselijke voorzieningen. Het college onderschrijft deze bevindingen en heeft verbeteracties toegezegd. Daarnaast constateert het college dat een enkel percentage geen recht doet aan de praktijk: toegankelijkheid verschilt sterk per type beperking. Het college werkt daarom toe naar transparante, locatie specifieke informatie over de toegankelijkheid van elk stemlokaal, in plaats van één samenvattend percentage.

Wijkakkoorden

Aantal naar het oordeel van de wijkraad uitgevoerde afspraken uit de wijkakkoorden in een jaar

Iedere wijkraad heeft maximaal 4 opgaven met maximaal 5 afspraken per opgave voor de hele bestuursperiode. Een afspraak kan meerjarig zijn.

Bron: Wijk aan zet app

Selectie: telling op basis van aantal naar het oordeel van de wijkraad uitgevoerde afspraken in jaar/alle afspraken van dat jaar. Tussentijdse meting in juni, eindmeting in december.

Tevredenheid wijkraden over de samenwerking met de gemeente in het kader van de wijkakkoorden

Iedere wijkraad beoordeelt voor alle vier de opgaven in hun wijkakkoord de samenwerking met de gemeente met een rapportcijfer.

Bron: eigen meting

Selectie: jaarlijks het gemiddelde van 39x4 rapportcijfers

Rotterdam Initiatievenstad

Meer bewoners die actief zijn in een bewonersinitiatief

Bron: Wijkprofiel, eens in de twee jaar

Selectie: sociale index-participatie-objectief

Meer bewoners die betrokken zijn geweest bij het maken van plannen voor buurt of stad

Bron: Wijkprofiel, eens in de twee jaar

Selectie: sociale index-participatie-objectief

Tevredenheid onder bezoekers van het initiatievenloket

Bron: eigen meting

Selectie: rapportcijfer

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Doel: Betrouwbaar Stadsarchief

Paginanummer in website: 76

Doel: Betrouwbaar Stadsarchief

Wat wil de gemeente bereiken?

De kern en wettelijke taak van het Stadsarchief is het waarborgen van open, toegankelijke en betrouwbare informatie. De Archiefwet geeft overheidsorganisaties hierbij een algemeen kader voor informatiebeheer. Als beheerder van overheidsarchieven vervult het stadsarchief een essentiële rol in de democratische rechtsstaat: het maakt verantwoording mogelijk en stelt burgers, onderzoekers en bestuurders in staat het verleden te begrijpen en het heden te duiden.

In een dynamische en superdiverse stad als Rotterdam draagt het Stadsarchief daarnaast actief bij aan maatschappelijke vraagstukken. Door bronnen, verhalen en perspectieven toegankelijk te maken, versterken we de verbinding tussen Rotterdammers onderling en met hun stad.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

- De gemeente maakt de collectie van het Stadsarchief zo open, openbaar en herbruikbaar als mogelijk. Daarbij stimuleert en faciliteert de gemeente het gebruik van de bronnen.
- Wegwerken van achterstanden in de toegankelijkheid van archieven en collecties.
- Digitaliseren van bouwdoSSIers van Rotterdam 1945-2010 .
- Verwerven van archieven en collecties die de huidige diverse Rotterdamse samenleving representeren.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Realisatie 2026*	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bezoekerswaardering	Tweejaarlijkse kwaliteitsmonitor van de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland	7,5	nvt.	nvt.	8,0	nvt.	8,0
Aantal bezoeken website	Eigen meting	658.858	683.858	302.234	Score 2026 + 25.000	Score 2027 + 25.000	Score 2028 + 25.000
Aantal via de website beschikbare archieftoegangen	Eigen meting	756	764	808	771	779	787
Aantal via de website beschikbare afbeeldingen en film-/geluid-opnamen	Eigen meting	227.272	247.272	232.188	267.272	287.272	307.272
Aantal bezoeken aan de studiezaal	Eigen meting	6.606	6.341	3.388	Score 2026 -4%	Score 2027 -4%	Score 2028 -4%
Aantal gedigitaliseerde bouwdoSSIers	Eigen meting	43.691	Groei van 7.000-10.000	7.000	Groei van 7.000-10.000	Groei van 7.000-10.000	Groei van 7.000-10.000

*t/m juni 2026

Toelichting indicatoren

Aantal bezoeken website

Beoogde groei van 25.000 bezoeken per jaar.

Aantal bezoeken aan de studiezaal

Verwachte jaarlijkse daling van 4% (in verband met de toename van digitale bronnen).

Aantal gedigitaliseerde bouwdoSSIers

Beoogde groei is 7.000-10.000 dossiers per jaar (aantal loopt geleidelijk terug omdat recente dossiers omvangrijker zijn).

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Doel: Goed klantcontact

Paginanummer in website: 77

Doel: Goed klantcontact

Wat wil de gemeente bereiken?

Betrouwbare, begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening. Rotterdammers ervaren dienstverlening die betrouwbaar, begrijpelijk en toegankelijk is. We doen wat we zeggen en doen dit op tijd, communiceren duidelijk en eenduidig en we zorgen dat mensen hun zaken eenvoudig kunnen regelen via een passend kanaal. We werken als één gemeente en bieden persoonlijke ondersteuning waar dat nodig is.

1. Tevredenheid contact met de gemeente

Aan het einde van de collegeperiode is minimaal 90% van de Rotterdammers tevreden over hun contact met de gemeente Rotterdam. 'Tevreden' is iedereen die het contact met de gemeente beoordeelt met een rapportcijfer 7 of hoger.

2. Betere dienstverlening

De gemeente gebruikt signalen, ervaringen en inzichten van mensen en organisaties uit de stad om dienstverlening continu te verbeteren. Door structureel te luisteren naar wat er leeft in de stad, sluit de dienstverlening steeds beter aan op de behoeften van Rotterdammers en pakt de gemeente knelpunten in de dienstverlening gericht aan.

3. Juiste registratie in de BRP

Iedere Rotterdammer staat op een juiste manier ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP).

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Tevredenheid contact met de gemeente

- De gemeente onderzoekt hoe de zij het gastonthaal op de publiekslocaties verder kan professionaliseren.
- De gemeente handelt zoveel mogelijk klantvragen in één keer op een goede manier af (first time fix). Dit doet de gemeente door medewerkers in het Klantcontactcentrum (KCC) doorlopend te trainen.
- De gemeente verbetert de samenwerking tussen het KCC en de vakclusters. Zo beschikt het KCC over actuele en juiste informatie. Hierdoor kunnen klantvragen zoveel mogelijk in de eerste lijn worden voorkomen of afgehandeld.
- De gemeente versterkt de afhandeling in de keten tussen de eerste en tweede lijn. Zo pakt de gemeente klantvragen die niet in de eerste lijn opgelost kunnen worden, tijdig en adequaat op. Dit garandeert een goede terugkoppeling aan de Rotterdammer.
- De gemeente zet innovatieve techniek in bij de kennisbank RoWiki. Hierdoor kunnen snellere en kwalitatief betere antwoorden worden gegeven.
- De gemeente zet innovatieve techniek in bij Quality Monitoring (QM). Hierdoor kan zij medewerkers beter ondersteunen bij het leveren van goede dienstverlening. Goede QM geeft meer indicatoren over de kwaliteit van de dienstverlening. Het doel is om gericht verbeteringen door te voeren. Zo kan de gemeente effectiever en klantgerichter communiceren.

2. Betere dienstverlening

- De gemeente maakt dienstverlening eenvoudiger en begrijpelijker door te werken aan duidelijke formulieren, begrijpelijke communicatie en overzichtelijke digitale dienstverlening. Ook verminderen we het aantal websites.
- De gemeente biedt toegankelijke, menselijke en samenhangende dienstverlening, ongeacht het gekozen kanaal. Rotterdammers krijgen dezelfde informatie en ervaren een soepele overgang tussen digitale, telefonische en fysieke dienstverlening.
- De gemeente werkt aan één herkenbare dienstverleningservaring, waarbij inwoners en ondernemers hun zaken steeds eenvoudiger op één plek kunnen regelen. Hierbij ontwikkelen we onder andere één gemeentelijke dienstverleningsapp die samen met Rotterdammers wordt ontworpen en getest.
- Signalen van de Ombudsman (ORR), klachten en andere publieksreacties worden gebruikt om dienstverlening gericht te verbeteren. Klachten en signalen worden professioneel, tijdig en oplossingsgericht behandeld. De Rotterdammer die zich tot de gemeente richt voelt zich gehoord en weet waar hij aan toe is. Zo verbetert de gemeente de dienstverlening en draagt ze bij aan vertrouwen in de overheid.
- De gemeente werkt aan proactieve dienstverlening en zet data, AI en algoritmen verantwoord in wanneer dit bijdraagt aan betere dienstverlening voor Rotterdammers.

3. Juiste registratie in de BRP

- Aan de hand van jaarlijkse en maandelijkse controles werken aan verbeteringen voor de BRP (basisregistratie personen)

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Klanttevredenheidsonderzoek: aan het eind van de collegeperiode 2026-2029 zijn meer Rotterdammers tevreden ≥ 7) over hun contact met de gemeente Rotterdam.	NPS-score	88,4%	89%	89,3%	89,6%	90%	90%
De Basisregistratie Personen voldoet aan de wettelijke normen (technische controle)	Zelfevaluatie RvIG	99,9%	99,6%	99,6%	99,6%	99,6%	99,6%
% van de gegevens in de 100-persoonslijst dat correct is (inhoudelijke controle)	Zelfevaluatie RvIG	71%	80%	80%	80%	80%	80%

Toelichting indicatoren

1. Klanttevredenheidsonderzoek

De gemeente meet voortdurend de tevredenheid van burgers, ondernemers en bezoekers op algemene tevredenheid, tijdigheid, duidelijkheid en vriendelijkheid. De meting van de tevredenheid van Rotterdammers gebeurt met de methode Netto Promotor Score (NPS). Dat is een wereldwijd gebruikte onderzoeksmethode voor klanttevredenheid.

In klanttevredenheidsonderzoeken naar meerdere kanalen en processen vragen we Rotterdammers hoe tevreden ze waren over de dienstverlening. Als men een rapportcijfer van 7 of hoger geeft, noemen we dat 'tevreden' (in navolging van de NPS-systematiek). Het percentage tevreden Rotterdammers is het aantal tevreden respondenten gedeeld door het totaal aantal respondenten. Dit meten we door de respondenten van minimaal de volgende klanttevredenheidsonderzoeken samen te nemen:

- Fysieke dienstverlening (balies burgerzakenproducten)
- Eerstelijns telefonie (14010)
- Livechat
- Social media
- Digitale balie

2. Betere dienstverlening

Het verbeteren van de Rotterdamse dienstverlening is een continue activiteit, maar heeft vaak wel (meetbare) fases of projecten. Vanuit signalen en op initiatief van de clusters worden er UX-onderzoeken en –design uitgevoerd, verbetertrajecten doorlopen, productpagina's op de website herzien, etc. Deze verschillende vormen van inzet hebben zeer verschillende uitkomstvariabelen, die uiteindelijk allemaal bijdragen aan een betere ervaring bij Rotterdammers. Er is dus niet één variabele waar we op kunnen sturen. Daarom rapporteren we op succesvol afgeronde projecten, waarvan we weten dat ze bijdragen aan een positievere ervaring van de dienstverlening. Dit doen we via:

- Een voormeting van de huidige situatie met passende criteria, bijvoorbeeld. klanttevredenheidscijfers, aantal klantsignalen, gebruikerstests, gebruiksstatistieken, etc.
- Een nameting die de verbetering aantoont na een interventie.

3. De Basisregistratie Personen (BRP) voldoet aan de wettelijke normen (technische controle)

Persoonsgegevens staan opgeslagen in de Basisregistratie Personen (BRP). Iedere gemeente is verplicht om zelfevaluaties uit te voeren op de BRP. Dit onderzoek heeft onder meer een technisch onderdeel. Dit heeft betrekking op de wijze waarop persoonsgegevens zijn opgeslagen.

Ook kent het onderzoek een inhoudelijke controle. Dit onderzoek bestaat uit een vragenlijst over de kwaliteit van de processen en de controle op de kwaliteit van de gegevens. Hierbij worden 100 persoonslijsten gecontroleerd. Dat is circa 0,02% van het totaal aantal persoonslijsten. Hoewel er geen wettelijke norm geldt voor deze indicator, stelt de gemeente zichzelf als doel dat 80% van de gegevens in deze 100-persoonslijsten goed moet zijn.

Risico's

- Een risico is de afhankelijkheid van ICT en externe leveranciers. Storingen kunnen direct effect hebben op bereikbaarheid, wachttijden en tijdigheid. Dit wordt beheerst door afspraken over beschikbaarheid en hersteltermijnen, evaluatie van incidenten en bedrijfscontinuïteitsmanagement.
- Daarnaast kunnen schaarste aan voldoende gekwalificeerd personeel en financiële middelen de verdere ontwikkeling van dienstverlening en digitalisering vertragen. Dit vraagt om scherpe prioritering van beschikbare capaciteit en middelen, waarbij voorrang wordt gegeven aan verbeteringen die de grootste bijdrage leveren aan de ervaren dienstverlening.
- De tevredenheid wordt mede beïnvloed door factoren waarop de gemeente beperkt of geen invloed heeft. Voorbeelden zijn landelijke wet- en regelgeving, storingen in landelijke digitale voorzieningen, afhankelijkheden van derde partijen en maatschappelijke ontwikkelingen die onverwacht tot meer of complexere klantvragen leiden. Ook veranderingen in de samenleving en in de manier waarop Rotterdammers dienstverlening gebruiken, vragen om voortdurende aanpassing en ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 78

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Dienstverlening draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling: 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 79

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 80

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Dienstverlening		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Stopzetten Citylab010	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	1.000	1.200	1.200	1.200
Dienstverlening, ICT en wijken - Ondersteuning wijkraden	Coalitieakkoord - Overig	-281	-854	-854	-854	-854
Dienstverlening, ICT en wijken - Optimaliseren klantcontactcentrum	Coalitieakkoord - Overig	-392	-1.204	-2.693	-2.848	-2.848
Overige knelpunten en meevallers - Modernisering bestuurlijk verkeer	Coalitieakkoord - Overig	-1.500	-1.000	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Diverse bijstellingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Leges Stadsarchief	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	8	8	8	8
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	758	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Technische correctie kopiëren jaarschijf	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	318	318
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	86	0	0	0	0
UWV-baten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve 10%-regeling bewonersinitiatieven	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BoTu	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab010	Reserves	0	0	0	0	0
Taakmutatie meicirculaire	Taakmutatie	-54	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2.643	-2.536	-2.492	-2.531	-2.710
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Dienstverlening		-4.026	-4.586	-4.831	-4.707	-4.887

Toelichting financiële bijstellingen

Stopzetten Citylab010

De nieuwe coalitie heeft ervoor gekozen Citylab010 per 1-1-2027 stop te zetten.

Dienstverlening ICT en wijken - Ondersteuning wijkraden

Bij de coalitieonderhandelingen is ruimte gecreëerd voor het verder professionaliseren van de ondersteuning van de wijkraden. Hiervoor worden middelen ingezet. Ook krijgen de wijkraadcoördinatoren voortaan een onafhankelijke positie in de organisatie. Daarmee is tegemoetgekomen aan

de vraag om de positie en de rol van de wijkraadcoördinatoren door een onafhankelijke ondersteuningsstructuur in te vullen. Hiermee is gehoor gegeven aan de motie 'Een beetje hulp is meer waard dan een lange preek' die op 5 juni 2025 is aangenomen.

Dienstverlening, ICT en wijken - Optimaliseren klantcontactcentrum

Bij de vorming van het klantcontactcentrum (KCC) per 1-1-2024 als onderdeel van de gemeente en het budget dat voor deze afdeling beschikbaar is, zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd. Later bleken hierin leemtes te zitten, onder andere door de hogere CAO 2023 en de herwaardering van de functie call-agent.

Bij de voorjaarsnota 2024 zijn deze leemtes tijdelijk opgelost. Om ook de komende jaren goede eerstelijns dienstverlening aan Rotterdammers te kunnen blijven bieden en te verbeteren, is de inzet van voldoende personeel binnen het klantcontactcentrum nu structureel gegarandeerd.

Overige knelpunten en meevallers - Modernisering bestuurlijk verkeer

De Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) is per 1 januari 2026 in werking getreden. Deze wet geeft bewoners en bedrijven het recht om digitaal met de overheid te communiceren. Deze wet verplicht de overheid ook om digitale kanalen aan te bieden. Om rechtsgeldige, toegankelijke en veilige digitale interactie te garanderen, is een fundament nodig dat de versnippering doorbreekt. Daarom wordt er gebouwd aan een Platform voor Dienstverlening (Podium D). Dat is een infrastructuur waarin gegevens, componenten en kanalen samenkomen tot één herkenbare overheidservaring. Het Rotterdamse landschap voor informatievoorziening is zeer divers en complex georganiseerd. Hierdoor kan de gemeente helaas niet volstaan met één oplossing. Daardoor vraagt het meer tijd en inzet van middelen dan eerder gedacht.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf [Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Diverse bijstellingen

In de begroting zijn diverse kleine bijstellingen verwerkt waarin de lasten en baten zijn opgehoogd. De wijzigingen zijn per saldo budgettair neutraal.

Leges Stadsarchief

De begrote baten voor het Stadsarchief worden in 2027 met € 8.000 verhoogd. Deze aanpassing is gebaseerd op een realistische prognose van de stijgende vraag naar legesproducten.

Oracle Fusion

In het coalitieakkoord is een stelpost Oracle Fusion opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. De invulling van de stelpost voor 2027 en verdere jaren maakt onderdeel uit van de organisatieopgave.

Overige knelpunten en meevallers - Technische correctie kopiëren jaarschijf

Het Programma Bospolder-Tussendijken (een initiatief dat zich richt op het verbeteren op de leefomstandigheden en sociale veerkracht in de wijk) loopt af in 2028. Voor de jaren 2029 en verder is er echter per abuis nog budget opgenomen in de meerjarenbegroting. Dit budget moet worden overgeboekt naar de algemene middelen/reserve.

Taskforce Verzuim

De gemeente zet extra in op specifieke verzuimdossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

UWV-baten

De gemeente ontvangt jaarlijks vergoedingen van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) voor onder andere zwangerschappen en ziekte. De hogere UWV-baten worden ingezet om de kosten van vervangende inhuur te dekken. Deze wijziging heeft per saldo geen effect op het begrotingssaldo.

Bestemmingsreserve 10%-regeling Bewonersinitiatieven

Het participatiebudget van de wijkraden voor bewonersinitiatieven, representatie en participatie is in 2025 niet volledig besteed. Volgens het raadsbesluit uit 2015 is het mogelijk om tot 10% van het oorspronkelijke budget van de gezamenlijke bestuurscommissies mee te nemen naar het eerstvolgende jaar, voor zover er sprake is van onderbesteding. Voor 2026 wordt het budget daarom verhoogd met € 355.000.

Bestemmingsreserve BoTu

De benodigde onttrekkingen uit de Bestemmingsreserve BoTu zijn meerjarig geraamd en op basis van de planning verdeeld over de jaren 2026 tot en met 2028.

Bestemmingsreserve CityLab010

Bij de jaarrekening 2025 is een bestemmingsreserve gevormd voor CityLab010. Dit geld is nodig omdat de in 2025 toegekende subsidies pas in 2026 worden uitbetaald.

Taakmutatie meicirculaire

De gemeente heeft een eenmalige uitkering ontvangen voor het ondersteunen van decentrale politieke partijen (zijn lokale of provinciale partijen die niet landelijk opereren) met een raadszetel in 2026. Dit is omdat de formele Wet op de politieke partijen (WPP) nog niet van kracht is. Het geld

is bedoeld als financiële stimulans voor de professionalisering van decentrale politieke partijen. Het bedrag wordt beschikbaar gesteld via een subsidieregeling. Daarna kunnen de partijen aanvragen indienen. Het geld is nadrukkelijk niet bedoeld voor de raadsfracties, want deze ontvangen immers al reguliere fractieondersteuning voor hun dagelijkse raadswerk uit de gemeentebegroting.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Vanuit het programma Veilig wordt budget overgeheveld naar programma Dienstverlening voor Wijkaanpakkers en weerbaarheid. Voor 2026 is dit een bedrag van € 650.000.
- Er is meerjarig budget overgeheveld naar programma Ondersteuning en beheersing voor middelen, licenties en ondersteuning voor de wijkraden.
- Er is in 2026 € 2 mln overgeheveld vanuit programma Overhead naar Programma Dienstverlening. Dit budget voor Passende Digitale Dienstverlening wordt onder andere gebruikt voor verwerving en/of ontwikkeling van generieke onderdelen voor een platform voor dienstverlening binnen de gemeente Rotterdam.
- Indexering 2027 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).
- Als laatst is er een aantal kleine technische wijzigingen.

Overzicht baten en lasten

Saldo Dienstverlening incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	20.352	22.720	22.988	21.733	21.304	21.304
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.136	1.742	683	683	628	628
Dividenden	21	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	19.195	20.978	22.305	21.051	20.676	20.676
Lasten exclusief reserves	102.851	112.483	110.252	108.298	107.935	108.115
Apparaatslasten	70.834	76.064	78.476	78.235	78.354	78.363
Inhuur	3.726	839	520	520	520	520
Overige apparaatslasten	1.316	1.235	1.384	1.252	1.370	1.382
Personeel	65.792	73.990	76.572	76.464	76.464	76.461
Overige verrekeningen	5.299	3.358	1.483	915	861	861
Overige verrekeningen	5.299	3.358	1.483	915	861	861
Programmalasten	26.718	33.062	30.294	29.148	28.721	28.891
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	18.913	24.869	23.053	21.915	21.931	22.517
Kapitaallasten	2.351	2.255	2.132	2.124	1.881	1.465
Overige programmalasten	91	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.363	5.938	5.108	5.108	4.908	4.908
Saldo voor vpb en reserveringen	-82.499	-89.764	-87.264	-86.565	-86.631	-86.811
Saldo voor reserveringen	-82.499	-89.764	-87.264	-86.565	-86.631	-86.811
Reserves	260	710	293	267	240	240
Onttrekking reserves	778	2.187	1.770	1.744	1.717	1.717
Bestemmingsreserve BoTu CLLD	0	27	53	27	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	258	360	272	272	272	272
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds	58	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	44	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	417	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken	0	355	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	0	1.446	1.446	1.446	1.446	1.446
Toevoeging reserves	1.477	1.477	1.477	1.477	1.477	1.477
Bestemmingsreserve Citylab	31	31	31	31	31	31
Bestemmingsreserve Verkiezingen	1.446	1.446	1.446	1.446	1.446	1.446
Vrijval reserves	959	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	313	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken	646	0	0	0	0	0
Saldo	-82.239	-89.054	-86.971	-86.298	-86.391	-86.571

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit de opbrengsten van leges voor publiekszaken en leges voor dienstverlening door het stadsarchief.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste deel uit personeelskosten, de vergoedingen aan de leden van de wijkraden en hun (vice)voorzitters. Verder bestaan de lasten uit afdrachten leges publiekszaken, bewonersinitiatieven en de organisatie van de verkiezingen.

Reserves

Jaarlijks stelt de gemeenteraad toevoegingen aan en onttrekkingen uit de bestemmingsreserves vast. De huidige bestemmingsreserves zijn: BoTu CLLD, Citylab, Participatiebudget wijken en Verkiezingen.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de baten laat een stabiel beeld zien van € 22,7 mln in 2026 tot € 21,3 mln in 2030. Het meerjarig verloop van de lasten laat een dalend beeld zien van € 112,2 mln in 2026 tot € 107,5 mln in 2030 door onder andere het stopzetten van Citylab010, de toekenning van incidentele middelen voor Passende Digitale Dienstverlening in 2026 en de taakstelling Oracle Fusion.

Het beeld van de reserves verloopt van € 710.000 in 2026 tot € 240.000 in 2030.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Dienstverlening	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Dienstverlening					
0.1 - Bestuur	-33.268	-32.415	-32.064	-31.777	-31.949
0.2 - Burgerzaken	-48.565	-47.334	-47.012	-47.382	-47.390
5.4 - Musea	-7.221	-7.222	-7.222	-7.232	-7.232
Totaal Dienstverlening	-89.054	-86.971	-86.298	-86.391	-86.571

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Verkiezingen		2.658	2.658	2.658	2.658	2.658
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2013 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Begroting 2027	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Raming 2028	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Raming 2029	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Raming 2030	2.658	0	1.446	0	2.658
Bestemmingsreserve Citylab		1.354	1.114	874	634	394
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.682	31	360	0	1.354
	Begroting 2027	1.354	31	272	0	1.114
	Raming 2028	1.114	31	272	0	874
	Raming 2029	874	31	272	0	634
	Raming 2030	634	0	272	0	394
Bestemmingsreserve BoTu CLLD		80	27	0	0	0
Doel reserve:	Cofinanciering van verplichtingen die reeds zijn aangegaan in het kader van het programma BoTu CLLD.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	106	0	27	0	80
	Begroting 2027	80	0	53	0	27
	Raming 2028	27	0	27	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)		252	252	252	252	252
Doel reserve:	Het doel van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) is om de kwaliteit van de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en andere overheidsregisters te verbeteren. Dit draagt bij aan een juiste en rechtmatige toekenning van voorzieningen en het voorkomen van fraude, misbruik of andere problemen die voortkomen uit onjuiste adresregistraties.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	252	0	0	0	252
	Begroting 2027	252	0	0	0	252

	Raming 2028	252	0	0	0	252
	Raming 2029	252	0	0	0	252
	Raming 2030	252	0	0	0	252
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Overgebleven budget wijken behouden ten behoeve van inzet in het daaropvolgend jaar.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	355	0	355	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Dienstverlening		4.343	4.050	3.783	3.543	3.303

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Verkiezingen

De einddatum is aangepast van 31 december 2027 naar 31 december 2030, in verband met jaarlijkse verkiezingen en de bestemmingsreserve ingezet wordt om fluctuaties in de jaarrekening op te vangen die door de kosten Verkiezingen worden veroorzaakt.

Bestemmingsreserve Citylab

In 2027 wordt bekeken met welke bedrag de bestemmingsreserve wordt verlaagd en daarna afgesloten.

Bestemmingsreserve BoTu CLLD

De einddatum is aangepast van 31 december 2029 naar 31 december 2028, omdat de bestemmingsreserve gekoppeld is aan de subsidie Kansen voor West - Community Led Local Development BoTu.

Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)

De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31 december 2025 naar 31 december 2027. Er wordt gewerkt aan een bestedingsplan voor deze reserve waarna de onttrekking kan worden geraamd.

Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken

De einddatum is aangepast naar 31 december 2029 omdat jaarlijks in overeenstemming met de 10%-regeling tot 10% van het oorspronkelijke budget voor de wijkraden meegenomen mag worden naar het volgende jaar indien er sprake is van onderbesteding. De raad heeft op 26 november 2015 (raadsvoorstel nr. 15bb7829) besloten dat tot 10% van het oorspronkelijke budget van de gezamenlijke gebiedscommissies kan worden meegenomen naar het eerstvolgende jaar, indien en voor zover er sprake is van onderbesteding.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 81

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Raadsbesluit Wijk aan Zet](#)
- [Implementatieplan Wijk aan Zet](#)
- [Verordening op de Wijkraden](#)
- [Archiefwet](#)
- [Kieswet](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Dimpact

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#)

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 82

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Luuc Dekkers

Wethouder Luuc Dekkers is verantwoordelijk voor de onderwerpen digitalisering, dienstverlening, bestuur en Europese zaken.

Wethouder Tim Versnel

Wethouder Tim Versnel is verantwoordelijk voor de onderwerpen haven, economie en kleine kernen.

Begroting 2027

Gebouwde omgeving

Paginanummer in website: 83

Gebouwde omgeving

Het doel van het programma Gebouwde omgeving is een aantrekkelijke stad en prettige leefomgeving realiseren voor alle inwoners. Met veerkrachtige wijken en een toekomstbestendige gebouwde omgeving. Het programma waakt over het cultureel erfgoed en beheert en ontwikkelt waar nodig gemeentelijk vastgoed. Het programma stuurt op de integrale ontwikkeling van de gebouwde omgeving vanuit de rol van marktmeester, rentmeester en huismeester.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 84

Voortgang 2026

In 2030 is de gemeentelijke vastgoedportefeuille toekomstbestendiger dan in 2026 en ingericht op het realiseren van de collegedoelstellingen conform de Kadernota Vastgoed

- Tot 1 juni 2026 zijn 6 objecten verkocht met een verkoopresultaat van € 2,6 mln.
- Van de geplande 18 opleveringen in 2026 zijn 5 projecten in de eerste helft van 2026 gerealiseerd, zoals het nieuwe poppodium Baroeg.
- [Aankoop Steigerkerk](#): nieuwe huisvesting voor Museum Rotterdam
- Per juni 2026 waren 227 geactualiseerde duurzame meerjarenonderhoudsplannen (dMJOP's) gereed. Het doel van 260 dMJOP's voor 2026 zal naar verwachting worden bereikt.
- In 2026 voert de gemeente een nulmeting uit naar de aanwezigheid van energielabels.

In 2030 heeft Rotterdam een gebouwde omgeving die vitaler, veiliger, en gezonder is, en waarin bewoners fijn kunnen wonen

Bewustwording funderingsproblematiek vergroten, zodat eigenaren tijdig kunnen ingrijpen

Naast de continue inzet van het Funderingsloket is in 2026 ingezet op:

Wijkgerichte aanpak: Gestart in Kralingen-Oost, het Oude Westen en het Noordereiland (3.026 woningen) voor informeren, bewustwording en stimulering van onderzoek.

Bloksgewijze aanpak:

- Opgezet voor 20 blokken (276 woningen), primair gericht op onderzoek; handhaving dient als sluitstuk bij urgente onderzoeksopgaven.
- Subsidies funderingsonderzoek: 408 woningeigenaren toonden interesse; aan 112 woningen is dit jaar subsidie verleend.
- Pilot QuickScans: In juli gestart voor snelle oriëntatie bij aan- of verkoop (verplicht bij taxatie); inmiddels 23 aanvragen die 43 woningen representeren.
- Procesbegeleiding funderingsherstel: Procesbegeleiding ingezet bij 152 woningen, waarvan het herstel bij 30 woningen dit jaar is afgerond; handhaving dient als sluitstuk bij urgente herstelopgaven.
- Strategische samenwerking: Binnen landelijke en regionale netwerken, waaronder de Nationale Aanpak Funderingen (NAF), wordt intensief samengewerkt met het Rijk, andere gemeenten en medeoverheden, kennisinstituten, belangenorganisaties en de financiële sector om kennis uit te wisselen, beleid af te stemmen en te werken aan instrumentarium voor een toekomstbestendige aanpak.

Verhuurgedrag en betaalbaarheid in particuliere sector is verbeterd

In 2026 is er tot en met 31 juli inzet gepleegd op:

- 307 Burgermeldingen vanuit het meldpunt 'Ongewenst verhuurgedrag' en 186 partnermeldingen over ongewenst verhuurgedrag.
- Van deze 493 meldingen zijn 208 sanctiezaken opgestart. De overige meldingen zijn in onderzoek of afgesloten wegens diverse redenen, zoals melding ingetrokken of huurprijs bleek wel te kloppen.
- Huurverlagingen: Bij meldingen van te hoge huurprijzen daalde de huur met gemiddeld € 364,- per maand.
- Na Bewustwording straatactie Wet Betaalbare huur (samen met Woonbron en Woonstad) bleek bij circa 109 van de 232 gecontroleerde woningen de huur te hoog.
- Integrale controles: Samen met Rotterdams Goed Wonen (RGW) zijn er 6 controles gelopen in de 5 wijken waar Rotterdams Goed Wonen actief is: Carnisse, Tarwewijk, Bloemhof, Hillesluis en Pendrecht-Zuidwijk.

De basiskwaliteit van woningen is verbeterd

- Het programma Steigers op Zuid 1 is nagenoeg afgerond: van de 3.000 eenheden zijn inmiddels 2.939 eenheden gereedgemeld.
- Steigers op Zuid 2.0 bevindt zich in de uitvoeringsfase, waarbij van de 3.000 eenheden 1.403 eenheden gereed zijn gemeld. Voor de afronding van de activiteiten binnen Steigers op Zuid 2.0 wordt een beroep gedaan op het budget van de Basisaanpak. Binnen het programma Basiskwaliteit zijn alle 3.000 eenheden inmiddels in aanpak genomen en zijn 165 eenheden gereedgemeld.
- Naar aanleiding van de claim voor aanvullende middelen voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is € 6 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de Basisaanpak. Dit bedrag is echter niet toereikend om binnen het nieuwe programma de huidige ambitie van 3.000 woningen per collegeperiode voort te zetten. Naar verwachting wordt in september/oktober 2026 duidelijk hoe de aanvullende middelen worden verdeeld. De reeds gemaakte afspraken met NPRZ worden wel nagekomen en afgerond.

Nieuwe ontwikkelingen van gebouwen en de respectvolle omgang met erfgoed dragen actief en aantoonbaar bij aan een goede omgevingskwaliteit en aan de unieke historisch gelaagde identiteit van de stad

Rotterdam behoudt, beschermt en versterkt aantoonbaar zijn gebouwde en aangelegde erfgoed voor volgende generaties Rotterdammers

In 2026 is op basis van de wettelijke verplichtingen het gebouwde en aangelegde erfgoed behouden en beschermd. In het kader hiervan zijn de nodige vergunningen behandeld en is er vanuit erfgoedperspectief geadviseerd op initiatieven, ontwikkelingen en omgevingsplan wijzigingen.

Ook is gewerkt aan de uitvoering van de Erfgoedagenda Rotterdam. Zo heeft het college van Burgemeester en Wethouders op 18 februari 2026 de gemeenteraad geïnformeerd over het opstarten van het aanwijzingsprogramma religieus erfgoed. De voorbereidingen voor de aanwijzingsprocedure worden nu getroffen, zodat de procedure in het najaar formeel opgestart kan worden.

Binnen het programma voor de architectuur van na 1965, ook wel Post 65 genoemd, is de eerste fase van het cultuurhistorisch onderzoek, een historisch overzicht van de periode, in januari afgerond. De opdracht voor de tweede fase van het onderzoek, de analyse en waardering, is verleend en in uitvoering.

De in 2025 gelanceerde Subsidie Gemeentelijke Monumenten Rotterdam (SGMR) voor kleine onderhoudswerkzaamheden aan monumenten is begin van het jaar geëvalueerd en begin april opnieuw opgezet met een budget van 200.000 euro.

De jaarlijkse bijdrage voor het organiseren van de Open Monumentendag van 11 tot 13 september 2026 en de organisatie van het Heilige Huisjes Event van 18 tot 21 juni 2026 is verstrekt.

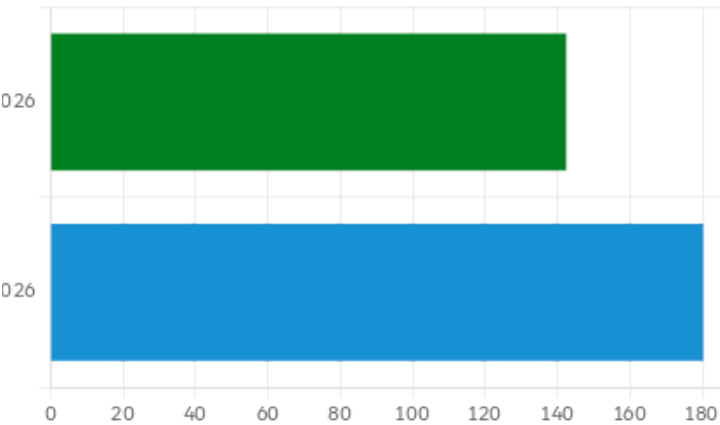
In het kader van 'Werelderfgoed & Meerstemmigheid' zijn portretten van oud-medewerkers van Van Nelle gemaakt in de vorm van gefilmde interviews. Op 8 mei 2026 is de film voor het eerst getoond op de Werelderfgoeddag die dit jaar georganiseerd werd door de Koloniën van Weldadigheid in Veenhuizen. De film is voor het publiek te zien in het bezoekerscentrum van de Van Nellefabriek en op de Open Monumentendag 2026.

Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden, zodat ontwikkelingen goed zijn ingepast

De continuering van de uitvoering van het welstandsbeleid is in 2026 gewaarborgd. Onder andere door de herbenoeming in december 2025 van het commissielid met expertise stedenbouw en buitenruimte in de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed, conform de Verordening op de Commissie voor Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed, zodat de commissie per januari 2026 verder op volle sterkte kon opereren. Ook zijn er welstandsparagrafen opgesteld voor de ontwikkelgebieden Waterkant, De Kaai en Erasmus MC Campus. De welstandsparagrafen hebben in 2026 ter inzage gelegen en worden naar verwachting in het najaar ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

In het najaar van 2025 is de 'Welstandsnota Rotterdam 2025 – Kwaliteit voor de toekomst' vastgesteld. De nieuwe nota heeft landelijke belangstelling gewekt. Als gevolg daarvan is de gemeente Rotterdam gevraagd om de Algemene Ledenvergadering van de landelijke Federatie Ruimtelijke Kwaliteit te hosten op 17 juni 2026. De door Rotterdam geleverde bijdragen aan deze vergadering bestonden uit een toelichting op de nota en een rondleiding door Katendrecht.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 148,2 mln en bestaan vooral uit aangevraagde omgevingsvergunningen, onderhoud aan panden en huur en verkoopbrengsten van vastgoed, brandstofverkooppunten en reclamecontracten.

De verwachte uitgaven zijn € 187,6 mln. Het gaat om personele inzet voor omgevingsvergunningen, bestemmingsplannen, inspectie, toezicht en woningverbeteringen. Ook zijn er kosten voor het vastgoed van de gemeente zoals onderhoud, zakelijke lasten etc. De kosten voor maatschappelijk vastgoed wordt doorbelast aan de andere programma's zoals Cultuur, Onderwijs, Stedelijke ontwikkeling en Sport, bewegen en natuureducatie.

Financiële bijstellingen Gebouwde omgeving Tweede herziening 2026	- € 77.886
Coalitieakkoord	- € 50.066

Kasschuif verkoop vastgoedobjecten	- € 23.313
Derving Omgevingswet leges	- € 2.750
Strategische portefeuille en verkoopportefeuille	- € 2.900
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 1.143

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 85

Bestuurlijke hoofdlijnen

In 2030 is de gemeentelijke vastgoedportefeuille toekomstbestendiger dan in 2026 en ingericht op het realiseren van de collegedoelstellingen conform de Kadernota Vastgoed

De gemeente volgt bij vastgoedactiviteiten de Kadernota Vastgoed. Deze is voor het laatst aangepast en vastgesteld in 2024. Er wordt gewerkt aan een nieuwe versie. Die kan naar verwachting voor de zomer 2027 aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Naast het doorvoeren van enkele technische aanpassingen, is dat ook het moment om nieuwe accenten aan te brengen op basis van de wensen en ideeën zoals in het Coalitieakkoord te vinden zijn. Zo zal de gemeente naar verwachting het beheer van de panden van het Fonds Maatschappelijk Vastgoed voor haar rekening gaan nemen. Er komt daarnaast aandacht voor zaken als leegstand, verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en het huisvesten van broedplaatsen, ateliers en nachthoreca.

In 2030 heeft Rotterdam een gebouwde omgeving die vitaler, veiliger, en gezonder is, en waarin bewoners fijn kunnen wonen

Een vitale, veilige en gezonde gebouwde omgeving vraagt om een samenhangende inzet op kwaliteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad. De gemeente versterkt de bewustwording bij eigenaren voor de kwaliteit en veiligheid van hun woning. Goed verhuurderschap wordt bevorderd om zo een bijdrage te leveren aan woonomgevingen waarin mensen fijn en betaalbaar kunnen wonen. Dat zorgt ervoor dat woningen voldoen aan basiskwaliteit, dat funderingsproblematiek tijdig worden onderkend, en dat huurders worden beschermd tegen ongewenst verhuurgedrag en ongeoorloofde huurprijzen.

Nieuwe ontwikkelingen van gebouwen en de respectvolle omgang met erfgoed dragen actief en aantoonbaar bij aan een goede omgevingskwaliteit en aan de unieke historisch gelaagde identiteit van de stad

De gemeente draagt zorg voor het op sterkte houden van de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed. De adviezen van deze commissie dragen als onderdeel van de vergunningverlening bij aan zowel de voortgang van de (woning)bouwopgave, als aan de kracht van Rotterdam als architectuurstad.

Verder zet de gemeente zich in voor het uitvoeren en actueel houden van het beleid voor het gebouwde en aangelegde erfgoed, zoals vastgelegd in de Erfgoedagenda Rotterdam. In 2027 wordt het erfgoedbeleid geactualiseerd voor de periode 2028 tot en met 2032.

Begroting 2027

Doel: In 2030 is de gemeentelijke vastgoedportefeuille toekomstbestendiger dan in 2026 en ingericht op het realiseren van de collegedoelstellingen conform de Kadernota Vastgoed.

Paginanummer
in website: 86

Doel: In 2030 is de gemeentelijke vastgoedportefeuille toekomstbestendiger dan in 2026 en ingericht op het realiseren van de collegedoelstellingen conform de Kadernota Vastgoed

Wat wil de gemeente bereiken?

De gemeente zorgt voor een doelmatige inzet en samenstelling van de vastgoedportefeuille voor maatschappelijke doelstellingen. De portefeuille sluit aan bij de behoeften van gebruikers en inwoners van de gemeente. Het vastgoed bestaat uit ongeveer 2.700 objecten, waarvan 1.550 in de kernportefeuille en 1.150 in de niet-kernportefeuille vallen. De totale boekwaarde bedraagt € 1,7 miljard.

1. Het vernieuwen en bouwen van panden zoals in de IHP's door de raad is vastgesteld en het gezamenlijk met de beleidsdirecties monitoren van behoeften op het terrein van voorzieningen. Hierbij rekening houdend met het feit dat gewijzigde wetgeving over netcongestie negatieve invloed kan hebben op het tempo van het realiseren van panden.
2. Het uitvoeren van onderhoud aan vastgoedobjecten op basis van duurzame meerjarenonderhoudsplannen (dMJOP's) in overeenstemming met de begroting.
3. Het verduurzamen van objecten in de kernportefeuille Vastgoed.
4. Het verkopen van vastgoed dat geen gemeentelijk beleidsdoel meer dient.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Het vernieuwen en bouwen van panden zoals in de IHP's door de raad is vastgesteld en het gezamenlijk met de beleidsdirecties monitoren van behoeften op het terrein van voorzieningen. Hierbij rekening houdend met het feit dat gewijzigde wetgeving over netcongestie negatieve invloed kan hebben op het tempo van het realiseren van panden.

In 2026 staan 18 opleveringen gepland, waarvan 5 projecten in de eerste helft van 2026 zijn gerealiseerd. Dit aantal van 18 is inclusief de vernieuwing van 4 kunstgrasvelden.

Netcongestie vormt een risico voor de opleveringen in de komende jaren. Door vervangingsinvesteringen en grootschalige renovaties wordt de maatschappelijke vastgoedportefeuille stap voor stap duurzamer en toekomstbestendiger. Tegelijkertijd leidt de beperkte transportcapaciteit op het elektriciteitsnet tot onzekerheid over de tijdige aansluiting van nieuwbouwprojecten en duurzame energie-installaties. Dit kan het aantal jaarlijkse opleveringen binnen de portefeuille vertragen. Daarom heeft de gemeente voor de deadline van 1 juli – het moment waarop nieuwe regels zijn ingevoerd – 20 aanvragen tot prioritering ingediend voor verzwaarde of nieuwe aansluitingen. Dit voorkomt dat de oplevering van maatschappelijk vastgoed in de komende jaren stilvalt.

Netcongestie vraagt om een andere manier van werken: in planning, ontwerp én samenwerking. Energie moet slimmer en efficiënter worden ingezet. Projecten kunnen niet langer los van elkaar worden bekeken. Door actieve regie over de portefeuille, coördinatie van aanvragen en strategische prioritering blijft groei mogelijk. Dit vraagt echter om een andere organisatie en sturing van het proces.

2. Het uitvoeren van onderhoud aan vastgoedobjecten op basis van duurzame meerjarenonderhoudsplannen (dMJOP's) in overeenstemming met de begroting.

De gemeente werkt aan een professionele en voorspelbare onderhoudssturing van de vastgoedportefeuille. De geactualiseerde dMJOP's vormen hiervoor de basis. De gemeente gebruikt deze om onderhoudswerkzaamheden meerjarig te plannen, te rangschikken en financieel in de begroting te verwerken.

Het doel is om voor alle objecten waarvoor de gemeente verantwoordelijk is voor het planmatig onderhoud een actueel dMJOP te hebben. Dit geldt ook voor de energiebesparende maatregelen uit de Erkende Maatregelen Lijsten (EML). Voor een deel van de maatschappelijke vastgoedportefeuille ligt de verantwoordelijkheid voor het meerjarig onderhoud bij externe partijen, zoals het Sportbedrijf en schoolbesturen. Voor deze objecten worden de onderhoudsplannen door de betreffende partijen opgesteld en beheerd.

Door de dMJOP's eenduidig te definiëren, registreren, bij te werken en te beheren, ontstaat een betrouwbare en actuele basis voor het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden.

In 2027 zullen alle objecten uit de kernportefeuille waarvoor de gemeente verantwoordelijk is voor het meerjarig onderhoud (momenteel 340 objecten) een dMJOP hebben. In 2025 waren er 176 geactualiseerde dMJOP's klaar, in 2026 worden dat 260 dMJOP's. Deze aantallen kunnen veranderen door strategische vastgoedkeuzes zoals aankoop, verkoop, sloop, overdracht van de onderhoudsverantwoordelijkheid) of wijzigingen in de samenstelling van de vastgoedportefeuille.

3. Het verduurzamen van objecten in de kernportefeuille Vastgoed

- Verduurzamingsstrategie volgens de Kadernota Vastgoed:
 - De gemeente past duurzame maatregelen toe bij onderhoud en wettelijke verplichtingen tijdens de exploitatie van gebouwen. Hiervoor worden de duurzame meerjarenonderhoudsplannen gebruikt. Dat kan in drie varianten. Maatregelen die wettelijk verplicht zijn, maatregelen die terugverdienbaar zijn binnen de exploitatietermijn en zogenaamde 'no-regret' maatregelen. Die investeringen verdienen zich niet direct terug, maar bereiden voor op de eisen voor klimaatneutraal bouwen in 2050. Ook verlengen ze de levensduur van het gebouw. Daarnaast brengt de gemeente zonnepanelen in beeld.
 - De gemeente voert vervanging en grootschalige renovatie uit via het IHP-spoor. Gebouwen worden aardgasvrij en voldoen aan BENG (Bijna EnergieNeutraal Gebouw). Realisatie van minimaal Gemeentelijke Praktijk Richtlijn (GPR) 7,5 of Building Research Establishment Environmental Assessment Method (BREEAM) Good (40 jaar afschrijftermijn). Bij gebouwen die minimaal 20 jaar in de portefeuille blijven, wordt gerenoveerd naar de renovatiestandaard (20 jaar afschrijftermijn).
- De gemeente zorgt ervoor dat in 2027 alle objecten een energielabel hebben (nulmeting in 2026).
- De energieprestatie van onze kernportefeuille worden stapsgewijs verbeterd (minimaal label C). In 2030 heeft minimaal 20% van de objecten in de kernportefeuille label A+++.
- Alle IHP-projecten vanaf 2025 hebben een EPC van 0 (continu monitoren) / ENG. Dit is voorbereiding op de verplichting tot Zero Emission Building per 1 januari 2028.
- In de concernhuisvestingportefeuille voert de gemeente de acties uit die nodig zijn voor de CO2 prestatieladder.
- De gemeente onderzoekt klimaatrisico's en benodigde maatregelen in 2026 via het [programma Verduurzamingsaanpak Maatschappelijk Vastgoed](#). Dit gebeurt in samenwerking met diverse partners zoals het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), onder leiding van de [Dutch Green Building Council](#) (DGBC).

4. Het verkopen van vastgoed dat geen gemeentelijk beleidsdoel meer dient

Van de 85 objecten met een verkoopbestemming zijn in 2025 in totaal 25 objecten verkocht en geleverd, of intern overgedragen, omdat deze alsnog nodig bleken voor gemeentelijke doelstellingen. Hierdoor daalde de verkoopportefeuille naar 60 objecten per 1 januari 2026. Deze resterende objecten zijn opgenomen in de verkoopbegroting en verdeeld over de jaarschijven 2026 en 2027.

Aan het begroten van verkoopopbrengsten blijven onzekerheden verbonden. Het is immers niet vanzelfsprekend dat voor elk object een geschikte en bereidwillige koper wordt gevonden. Daarnaast kan onzekerheid bestaan over het moment waarop een transactie daadwerkelijk wordt afgerond, de uiteindelijke koopsom en de voorwaarden waaronder de verkoop plaatsvindt. Marktontwikkelingen, juridische problemen, financieringskwesties en bestuurlijke besluiten kunnen de haalbaarheid en planning beïnvloeden. De begroting is daarom dynamisch. De gemeente past deze aan bij de reguliere begrotingsmomenten, op basis van de meest recente inzichten.

Indicatoren

1. Het vernieuwen en bouwen van panden zoals in de IHP's door de raad is vastgesteld en het gezamenlijk met de beleidsdirecties monitoren van behoeften op het terrein van voorzieningen. Hierbij rekening houdend met het feit dat gewijzigde wetgeving over netcongestie negatieve invloed kan hebben op het tempo van het realiseren van panden.

Begin 2026 zijn vier nieuwbouwprojecten opgeleverd, waaronder het grote project Stadionpark Varkenoord. Het nieuwbouwcomplex bestaat uit twee schoolgebouwen voor twee basisscholen. Daarnaast beschikt dit over een grote sporthal en meerdere sportruimtes die worden beheerd door Sportbedrijf Rotterdam. Vanaf schooljaar 2026/2027 gaan hier ruim 1.700 leerlingen naar school én sporten.

In het voorjaar is het nieuwe poppodium Baroeg geopend. Hiermee is de capaciteit van de zaal van 350 naar 500 bezoekers gegaan.

2. Het uitvoeren van onderhoud aan vastgoedobjecten op basis van duurzame meerjarenonderhoudsplannen (dMJOP's) in overeenstemming met de begroting.

Per juni 2026 waren 227 geactualiseerde dMJOP's gereed, het doel voor 2026 zal naar verwachting worden bereikt. Daarnaast werkt de gemeente aan een betere manier om het onderhoud aan te sturen. Door realistischer te plannen, de voortgang goed te volgen en op tijd bij te sturen, maakt de gemeente de planning betrouwbaarder. Hierdoor wordt beter duidelijk wanneer het onderhoud wordt uitgevoerd.

3. Het verduurzamen van objecten in de kernportefeuille Vastgoed

Ingezette acties Verduurzamen Vastgoed 2026:

- De gemeente start met de actualisering van de routekaart. Het doel is om voor elk pand in de gehele portefeuille duidelijk te krijgen wanneer het voldoet aan de eindnorm (energieneutraal in 2050). Het eerste deel (portefeuille Welzijn en Zorg) is in september opgeleverd.
- De gemeente breidt de circulaire aanpak verder uit. Dat gebeurt onder andere door circulaire principes toe te voegen bij Beheer en Onderhoud.

- De gemeente neemt deel aan de ontwikkeltafel Klimaatrisico's gemeentelijk vastgoed. Daarbij worden risico's, maatregelen en kosten in beeld gebracht.
- In 2026 voert de gemeente een nulmeting uit naar de aanwezigheid van energielabels.

4. Het verkopen van vastgoed dat geen gemeentelijk beleidsdoel meer dient

Indicatoren	Tweede herziening 2026	Realisatie 2026 (01-06-2026)	Raming 2027
Aantal te verkopen objecten	30	6	30
Resultaat verkoop objecten (opbrengst minus boekwaarde)	€ 13,8 mln	€ 2,6 mln	€ 25,5 mln

Tot 1 juni 2026 zijn 6 objecten verkocht en geleverd. Het verkoopresultaat bedraagt € 2,6 mln. De gemeente sluit momenteel koopovereenkomsten voor meerdere objecten. De juridische levering vindt naar verwachting plaats in het derde en vierde kwartaal van 2026. De gemeente verantwoordt de verkoop definitief aan het einde van het jaar. De verkoopbegroting past de gemeente bij de reguliere begrotingsmomenten aan. De aanpassing gebeurt op basis van de meest recente inzichten.

Noemenswaardige risico's in de verkoopbegroting

- Onzekerheid verhuurde woningen
De begroting 2027 bevat een groot aantal verhuurde woningen, gewaardeerd op 70% van de WOZ-waarde (€ 7,5 mln). Deze waardering is voorzichtig, maar blijkt in de praktijk vaak nog te hoog. De WOZ-waarde is namelijk gebaseerd op leegwaarde, verhuurde woningen brengen doorgaans veel minder op. Voor meerdere woningen zijn openbare verkoopprocedures doorlopen, maar zonder belangstelling of biedingen. De markt vraagt nu nauwelijks naar verhuurde woningen.
- Onzekerheid Schiedamsedijk 95 (€ 16 mln)
De gemeente en de beoogde koper willen levering in het eerste kwartaal van 2027. Dat past bij de gebiedsontwikkeling. De verkoopopbrengst en het resultaat verschuiven hierdoor. Partijen onderhandelen over de voorwaarden en streven naar een getekende overeenkomst eind 2026.
- Onzekerheid bij begroting tegen WOZ-waarde
Bij de begrotingsactualisatie gebruikt de gemeente de meest recente WOZ-waarderingen (verkoopresultaat = WOZ-waarde minus de boekwaarde). De taxateur kan deze waarden zowel omhoog als omlaag bijstellen. Dat beïnvloedt direct het verkoopresultaat en de verkoopbegroting.
- Transactie Pompenburg/ RISE
De verkoop van Pompenburg aan Red Company is ingewikkeld en omvat 10 gemeentelijke objecten. De gemeente levert 9 objecten pas in 2027 of later. Voor de parkeergarage streeft de gemeente naar een overeenkomst en mogelijke levering in 2026. Dit staat verwerkt in de tweede herziening van de verkoopbegroting.
- Onzekerheid door complexiteit
De overgebleven verkooplijst bestaat steeds meer uit ingewikkelde objecten. Dat maakt verkooptrajecten tijdrovender. En vraagt meer voorbereiding en besluitvorming dan bij eerdere verkochte objecten. Bovendien is het niet zeker dat voor elk gemeentelijk vastgoedobject met verkoopbestemming een koper wordt gevonden.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Doel: In 2030 heeft Rotterdam een gebouwde omgeving die vitaler, veiliger, en gezonder is, en waarin bewoners fijn kunnen wonen.

Paginanummer in
website: 87

Doel: In 2030 heeft Rotterdam een gebouwde omgeving die vitaler, veiliger, en gezonder is, en waarin bewoners fijn kunnen wonen

Wat wil de gemeente bereiken?

We willen dat Rotterdammers veilig, gezond en prettig kunnen wonen in woningen van goede kwaliteit. Dit betekent dat funderingsproblemen tijdig worden onderkend en aangepakt, de basiskwaliteit van woningen verbeterd en huurders in de particuliere sector beter worden beschermd tegen te hoge huren en ongewenst verhuurgedrag.

1. Bewustwording funderingsproblematiek vergroten, zodat eigenaren tijdig kunnen ingrijpen.

- Met wijkgerichte en bloksgewijze projecten vergroten we de bewustwording over funderingsproblemen. Zo helpen we woningeigenaren bij onderzoek en herstel, en bouwen we samen aan een veilige en gezonde woonomgeving.
- Bewustwording: Vanuit verschillende invalshoeken wordt op wijk, buurt en blokniveau doorlopend ingezet op het creëren van bewustwording over funderingsproblematiek.
- Funderingsonderzoek: Het uitvoeren van funderingsonderzoek wordt gestimuleerd door inzet van procesbegeleiding en subsidie. Indien funderingsonderzoek urgent is wordt handhaving ingezet als sluitstuk.
- Funderingsherstel: Het uitvoeren van funderingherstel wordt gestimuleerd door inzet van procesbegeleiding. Indien het een urgente herstelopgave betreft wordt handhaving ingezet als sluitstuk.

2. Verhuurgedrag en betaalbaarheid in particuliere sector is verbeterd

Een particuliere huursector waarin huurders een redelijke huurprijs betalen en waar geen ongewenst verhuurgedrag voorkomt.

Hiertoe worden acties voortgezet en uitgebreid om meldingsbereidheid van huurders te vergroten, zodat meer mogelijke misstanden kunnen worden onderzocht en aangepakt. Daarnaast wordt een handhavingsstrategie vastgesteld en toegepast waarmee strenger wordt opgetreden tegen excessen en recidive.

De effecten hiervan zijn dat meer huurders ongewenst verhuurgedrag melden, te hoge huurprijzen aangepast worden en ongewenst verhuurgedrag wordt teruggedrongen.

3. De basiskwaliteit van woningen is verbeterd.

Met de Basisaanpak werken we aan een particuliere woningvoorraad die voldoet aan het basiskwaliteitsniveau, met actieve en goed functionerende VvE's die in staat zijn om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor het beheer en onderhoud van hun gebouw. Waar mogelijk wordt de aanpak gecombineerd met verduurzaming van de woningen. Hiermee willen we niet alleen bestaande onderhoudsachterstanden aanpakken, maar ook eigenaren en VvE's in staat stellen om het bereikte kwaliteitsniveau op langere termijn te behouden en nieuwe achterstanden zoveel mogelijk te voorkomen.

Met toezicht en handhaving zorgt de gemeente dat de minimale basiskwaliteit van de bestaande gebouwde omgeving wordt behouden en waar nodig wordt hersteld. Situaties die risico's opleveren voor de veiligheid, gezondheid en bruikbaarheid van bouwwerken worden zo beperkt. Eigenaren worden gestimuleerd om hun verantwoordelijkheid te nemen voor het naleven van wet- en regelgeving. Dit kan plaatsvinden middels onze wettelijke taak, het behandelen van meldingen en handhavingsverzoeken van bewoners en bedrijven, maar ook via gebiedsgerichte en thematische inzet. Daarmee dragen we bij aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige woningvoorraad en voorkomen we verdere achteruitgang van de kwaliteit van gebouwen.

4. Toekomstbestendige en gedifferentieerde woningvoorraad

We geven in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) samen met het Rijk, de corporaties en de markt een enorme impuls aan het uitbreiden van het aantal woningen. Daardoor komen er meer verschillende woningen. Ook wordt het bestaande aanbod beter en klaargemaakt voor de toekomst. En er komt meer aandacht voor groen, speelplekken, verkeer en voorzieningen. De gemeente doet dit niet alleen voor, maar ook met de bewoners op Zuid.

5. Het sturen op een evenwichtige verdeling van passende huisvesting voor alle doelgroepen in de gebouwde omgeving.

Er wordt gestuurd op een evenwichtige verdeling van passende huisvesting voor verschillende doelgroepen over de stad en in de gebouwde omgeving. Daarbij is het uitgangspunt dat Rotterdammers in een kwetsbare positie een eerlijke kans moeten krijgen op een woning, die past bij

hun inkomen, soort huishouden en zorgbehoefte.

- Voldoende woningen voor specifieke doelgroepen, waaronder studenten, jongeren en ouderen.
- Meer geschikt woningaanbod voor ouderen, dat past bij hun zorgvraag en levensfase.
- Zo min mogelijk mensen bevinden zich in een dak- en thuisloze situatie.
- Beschikbaar komende (sociale) woningen zo eerlijk en transparant mogelijk verdelen.

6. Sturen op beter benutten van bestaande voorraad woningen

- Meer en sneller woonruimte realiseren binnen de bestaande stad, door een betere benutting van de woningvoorraad.
- Dat gebeurt door extra woonlagen op gebouwen, meer woningdelen met andere huishoudens, woningen splitsen en door verkorten van leegstand.
- De druk op de woningmarkt verlichten door het toevoegen van betaalbare en passende woonruimte.

7. Beleidsontwikkeling toekomstbestendige woningvoorraad

Rotterdam werkt aan beleidsontwikkeling voor de gebouwde omgeving op thema's als funderingen, verduurzaming, achterstallig onderhoud en bewonersbescherming bij ingrijpende projecten om nog effectiever aan een toekomstbestendige woningvoorraad te kunnen werken.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

We zetten een combinatie in van voorlichting, ondersteuning, samenwerking en toezicht en handhaving. Daarmee stimuleren we eigenaren om tijdig maatregelen te nemen voor de kwaliteit van hun woning en de fundering. De gemeente grijpt in waar wettelijke normen worden overtreden, zoals bij ongewenst verhuurgedrag en te hoge huren.

1. Bewustwording funderingsproblematiek vergroten, zodat eigenaren tijdig kunnen ingrijpen

- Funderingsloket: Zorgdragen voor een toegankelijk loket en een actuele, digitale informatievoorziening die laagdrempelig inzicht biedt en inwoners in staat stelt zelfstandig antwoorden te vinden op hun funderingsvragen.
- Bewustwording vergroten: Particuliere eigenaren in risicogebieden tijdig informeren en bewust maken van funderingsproblematiek, zodat zij op tijd maatregelen kunnen nemen.
- Actieve ondersteuning: Eigenaren stimuleren en begeleiden bij de concrete opgaven die voortvloeien uit funderingsproblematiek, waarbij handhaving als sluitstuk wordt ingezet om urgent funderingsonderzoek en -herstel te kunnen realiseren.
- Strategische samenwerking: Binnen landelijke en regionale netwerken, waaronder de Nationale Aanpak Funderingen (NAF), investeren in intensieve samenwerking met het Rijk, andere gemeenten en medeoverheden, kennisinstituten, belangenorganisaties en de financiële sector om kennis uit te wisselen, beleid af te stemmen en te werken aan een toekomstbestendige aanpak.

2. Verhuurgedrag en betaalbaarheid in particuliere sector is verbeterd

- Proactief handhaven voortzetten en uitbreiden proactieve integrale controles in andere wijken.
- Proactieve informatieve straatacties om huurders te informeren uitbreiden naar andere wijken.
- Nieuwe handhavingstrategie vaststellen en toepassen waardoor meer sancties (last onder dwangsom en bestuurlijke boete) opgelegd worden.
- Verbeteren van de zichtbaarheid door het realiseren van een extra fysiek infopunt op de Noord-Oever om het informeren en melden meer laagdrempelig te maken.
- Meer naamsbekendheid door een nieuwe (aangepaste) communicatiecampagne.

3. De basiskwaliteit van woningen is verbeterd

De gemeente activeert en versterkt VvE's, zodat zij zelfstandig besluiten kunnen nemen over beheer, onderhoud en verduurzaming. Eigenaren en VvE's worden begeleid bij het in beeld brengen, organiseren en uitvoeren van de benodigde maatregelen om achterstallig onderhoud aan te pakken. Waar mogelijk wordt onderhoud gecombineerd met verduurzamingsmaatregelen. Daarbij worden verschillende vormen van ondersteuning en financiële instrumenten ingezet. Zo brengt de gemeente eigenaren en VvE's in beweging om de uitvoering van maatregelen mogelijk te maken.

4. Toekomstbestendige en gedifferentieerde woningvoorraad

- Snel, maar met kwaliteit afmaken van de lopende projecten grondige aanpak. samenvoegen/vergroten/verbeteren en de winkelstratenaanpak op de Beijerlandse laan – Groene Hilledijk.
- Versnelling en meer nieuwbouw in 5 focuswijken (Carnisse, Bloemhof, Hillesluis, Tarwewijk en Lombardijen).
- Aanpak slechte woningvoorraad en verzakings- en funderingsproblematiek Bloemhof met een integrale gebiedsaanpak.
- Aanpak van grootschalige geconcentreerde problematische particuliere voorraad Carnisse met een integrale gebiedsaanpak
- Inzet van divers ondersteunend beleid.
- Goed toezicht en afspraken.

5. Het sturen op een evenwichtige verdeling van passende huisvesting voor alle doelgroepen in de gebouwde omgeving.

- De gemeente hanteert voor de toewijzing van beschikbare corporatiewoningen de volgende verdeelsleutel: 45% voor regulier woningzoekenden zonder urgentie, 25% voor kwetsbare Rotterdammers met urgentie en 30% voor andere aandachtsgroepen met urgentie.
- De gemeente maakt afspraken met zorgpartijen en corporaties over het toevoegen van zorggeschikte en geclusterde woningen voor ouderen in woningbouwplannen.
- De gemeente werkt samen met corporaties aan het bevorderen van doorstroming, bijvoorbeeld door de inzet van senioren makelaars.
- De gemeente stuurt op gebiedsgerichte woningbouwprogrammering, vanuit het principe 'wijken voor iedereen'.

6. Sturen op beter benutten van bestaande voorraad woningen

- De inzet op het toevoegen van extra lagen, woningdelen, woningvorming/ splitsen en leegstandsaanpak verder concretiseren.
- Eigenaren kunnen met vragen en voor ondersteuning terecht bij een gemeentelijk adviseur: de optopcoach.
- Kansrijke initiatieven inzetten om sneller extra woningen beschikbaar te krijgen.
- Actief ondersteunen bij de uitvoering van projecten die bijdragen aan een beter benutting van de bestaande woningvoorraad.
- Met corporaties, particuliere eigenaren en VvE's belemmeringen voor verdichting en toevoeging in kaart brengen en waar mogelijk wegnemen.
- Meer flexibiliteit creëren voor initiatieven door ruimere regels voor woninggrootte, parkeernormen en betaalbare woningbouw.
- Invoeren van een leegstandverordening, die woningeigenaren verplicht om langdurige leegstand bij de gemeente te melden.

7. Beleidsontwikkeling toekomstbestendige woningvoorraad

- Kaders voor onder andere funderingsaanpak en bewonersbescherming verder uitwerken.
- Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen en kennis toepassen in Rotterdamse praktijk over funderingen.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Ra
Indicatoren die meten of de gemeente het doel bereikt (effectindicatoren)							
1.Subsidie funderingsonderzoek (aantal woningen)	Funderingsloket	367	300	300	300	300	
Funderingen hersteld (aantal woningen)	Funderingsloket	30	50	50	50	50	
Pilot QuickScans (aantal woningen)	Funderingsloket	n.v.t.	100	200	300	300	
2.Aantal woningen dat basiskwaliteit niveau heeft bereikt (aantal gereedgemaakte woningen)	Programma Aanpak Basiskwaliteit	Programma Steigers op Zuid 2.0: 1.122	Programma Steigers op Zuid 2.0: 2.210 Programma Basisaanpak: 100	Programma Steigers op Zuid 2.0: 2.600 Programma Basisaanpak: 400	N.n.b.	N.n.b.	
Indicatoren die meten of de prestatie worden gehaald (prestatieindicatoren)							
1.Wijkgerichte aanpak (aantal woningen)	Funderingsloket	3.483	2.000	2.000	2.000	2.000	
Bloksgewijze aanpak (aantal woningen)	Funderingsloket	622	500	500	500	500	
Procesbegeleiding funderingsherstel (aantal woningen)	Funderingsloket	332	200	200	200	200	
3.Twee communicatiecampagnes per jaar ihkv Goed huren verhuren	Goed huren verhuren	2	2	2	2	N.n.b.	

80% van de huurders is geholpen na een melding	Goed huren verhuren	80%	80%	80%	80%	N.n.b.
Twaalf integrale handhavingsacties per jaar ihkv Goed huren verhuren	Goed huren verhuren	12	12	12	12	N.n.b.
80% van de meldingen is tijdig afgehandeld	Goed huren verhuren	N.n.b.	80%	80%	80%	N.n.b.
5. Het sturen op een evenwichtige verdeling van passende huisvesting voor alle doelgroepen in de gebouwde omgeving	Via Maaskoepel	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting indicatoren

1. Bewustwording funderingsproblematiek vergroten, zodat eigenaren tijdig kunnen ingrijpen

Toelichting effectindicatoren:

- Subsidie funderingsonderzoek: Het aantal woningen per jaar waar funderingsonderzoek is uitgevoerd met behulp van subsidie. De realisatie op deze effectindicator is afhankelijk van welwillendheid en besluitvorming van woningeigenaren.
- Funderingen hersteld: Het aantal woningen per jaar waar funderingsherstel is uitgevoerd met behulp van procesbegeleiding. De realisatie op deze effectindicator is afhankelijk van welwillendheid en besluitvorming van woningeigenaren.
- Pilot QuickScans: Het aantal woningen per jaar waarvoor een quickscan is uitgevoerd. De realisatie op deze indicator wordt beïnvloed door ontwikkelingen op de woningmarkt.

Toelichting prestatie-indicatoren:

- Wijkgerichte aanpak: Het aantal woningen per jaar waarvan de eigenaren op wijk- of buurtniveau worden benaderd om bewustwording over funderingsproblematiek te vergroten. Hierbij worden eigenaren gestimuleerd om met subsidie funderingsonderzoek uit te voeren.
- Bloksgewijze aanpak: Het aantal woningen per jaar waarvan de eigenaren op blokniveau benaderd worden gericht op het uitvoeren van funderingsonderzoek. Het betreft blokken waarvan er een (sterk) vermoeden is dat de fundering van één of meerdere panden in een blok onvoldoende functioneert of gaat functioneren. Voor het onderzoek is subsidie beschikbaar. Indien er sprake is van urgentie wordt er gehandhaafd.
- Procesbegeleiding funderingsherstel: Het aantal woningen per jaar waarbij procesbegeleiding wordt aangeboden om te komen tot funderingsherstel. De realisatie op deze indicator is afhankelijk van het aantal uitgevoerde funderingsonderzoeken, de mate waarin hieruit een concrete herstelopgave voortvloeit en de opvolging daarvan door woningeigenaren.

2. Goed huren en verhuren

Toelichting prestatie-indicatoren:

- Twee communicatiecampagnes per jaar om de bekendheid van ongewenst verhuurbedrag te vergroten en om meer meldingen te genereren;
- 80% van de huurders is geholpen na een melding. Huurders zijn geholpen als er geen sprake (meer) is van ongewenst verhuurbedrag;
- 12 integrale handhavingsacties per jaar om ongewenst verhuurbedrag aan te pakken;
- 80% van de meldingen tijdig afgehandeld. Een melding is tijdig afgehandeld als aan de wettelijke termijn voldaan is. Deze is in beginsel 8 weken en kan eenmalig verlengd worden met een redelijke termijn.

3. Basiskwaliteit woningen

Toelichting effect-indicator:

Aantal woningen dat het basiskwaliteitsniveau heeft bereikt. Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin de basisaanpak leidt tot het op basiskwaliteit brengen van de aangewezen particuliere woningen. Gemeten wordt het aantal woningen dat na uitvoering van de benodigde maatregelen het basiskwaliteitsniveau heeft bereikt en gereed is gemeld.

5. Het sturen op een evenwichtige verdeling van passende huisvesting voor alle doelgroepen in de gebouwde omgeving.

De verdeelsleutel zoals vastgelegd in de Woonvisie.

Verdeelsleutel: 45% regulier, 25% huisvesting kwetsbaren met urgentie en 30% andere aandachtsgroepen met urgentie.

Streefwaarden worden nog uitgewerkt.

Risico's

1. Bewustwording funderingsproblematiek vergroten, zodat eigenaren tijdig kunnen ingrijpen

- Het effect van de funderingsaanpak is voor de daadwerkelijke uitvoering van onderzoek en herstel afhankelijk van vrijwillige collectieve besluitvorming door woningeigenaren. Deze besluitvorming is uiterst kwetsbaar. Bij funderingsonderzoek schrikt de informatieplicht bij verkoop eigenaren vaak af, terwijl funderingsherstel forse investeringen vraagt. Wanneer hier ook nog juridische, technische en sociale vraagstukken bij spelen, belemmert dat de besluitvorming ernstig.
- De bekendheid van de problematiek neemt al jaren toe, waardoor de vraag naar funderingsonderzoek en -herstel stijgt terwijl het aanbod in de markt beperkt blijft. De praktijk laat toenemende signalen zien van krapte, wat leidt tot langere wachttijden en hogere prijzen. De verwachting is dat dit de realisatie van de doelstellingen in toenemende mate negatief zal beïnvloeden.
- Het Funderingsloket beschikt over onvoldoende capaciteit om aan de groeiende vraag naar specialistisch advies, data en procesondersteuning te voldoen. Dit wordt veroorzaakt door de taakverbreding die voortvloeit uit de opgave rondom niet-onderheide woningen en veranderende marktomstandigheden onder invloed van de Nationale Aanpak Funderingen.
- Het saldo van de bestemmingsreserve is ontoereikend om gedurende de komende collegeperiode op het huidige niveau te blijven investeren in productontwikkeling en wijkgerichte en bloksgewijze initiatieven, aangezien dan niet langer voldaan kan worden aan de bijbehorende meerjarige verplichtingen.

2. De basiskwaliteit van woningen is verbeterd

- Verslechtering van de kwaliteit van de particuliere woningvoorraad, waardoor onderhoudsachterstanden groter worden en steeds ingrijpendere en kostbaardere maatregelen nodig zijn om woningen op basiskwaliteit te brengen.
- Onvoldoende financiële draagkracht van eigenaren, waardoor noodzakelijke maatregelen in onderhoud en verduurzaming worden uitgesteld of niet worden uitgevoerd.
- Niet goed functionerende VvE's door onder andere het ontbreken van een functionerend bestuur, waardoor structureel beheer en onderhoud onvoldoende van de grond komen.
- Onvoldoende uitvoeringscapaciteit : hierdoor kunnen minder woningen worden aangepakt, waardoor het behalen van de ambitie onder druk komt te staan.

Risico's ten aanzien van de inzet van toezicht en handhaving binnen dit subdoel:

- Een toename van meldingen en handnavingsverzoeken kan ertoe leiden dat capaciteit verschuift van proactief naar reactief toezicht. Hierdoor komt de gebiedsgerichte aanpak onder druk te staan, waardoor kwaliteitsproblemen minder vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt.
- Nieuwe wettelijke verplichtingen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid of veiligheid, zijn niet altijd goed in te passen in de bestaande en verouderde woningvoorraad. Dit kan het realiseren en behouden van de gewenste basiskwaliteit bemoeilijken.

3. Verhuurgedrag en betaalbaarheid in particuliere sector is verbeterd

- Lage meldingsbereidheid huurders door de angst voor de verhuurder.
- Taalbarrière bij huurders kan leiden tot minder meldingen.
- Opgave wordt groter dan de beschikbare uitvoeringscapaciteit, waardoor niet alle meldingen tijdig afgehandeld kunnen worden. Krapte op de arbeidsmarkt kan de uitbreiding van het team vertragen, doordat geschikte medewerkers beperkt beschikbaar zijn en nieuwe medewerkers bovendien moeten worden opgeleid.
- Effecten kunnen onvoldoende gemeten worden door ontbreken van goed monitoringssysteem.

5. Het sturen op een evenwichtige verdeling van passende huisvesting voor alle doelgroepen in de gebouwde omgeving.

- Schaarste en teruglopende aantallen vrijkomende woningen op de woningmarkt bemoeilijken een evenwichtige verdeling van huisvesting.
- Het aantal en de omvang van aandachtsgroepen nemen door wettelijke kaders toe. Daardoor komt de verdeelsleutel onder druk te staan.
- De bouw van zorggeschikte en geclusterde woningen is vaak financieel onrendabel.
- Verschillen in draagkracht tussen wijken kunnen de leefbaarheid onder druk zetten.
- Concentratie van kwetsbare groepen in minder draagkrachtige wijken kan gevolgen hebben voor leefbaarheid en veiligheid.
- Onvoldoende afstemming met andere gemeenten in de regio vergroot het risico op een onevenwichtige spreiding.

6. Sturen op beter benutten van bestaande voorraad woningen door onder andere extra lagen op woningen, woning delen, splitsen en leegstands aanpak.

- Vergunningprocedures.
- Erfpacht.
- Parkeernormen.
- Organisatiekracht en besluitvorming binnen VvE's.
- Beperkt commitment en beperkte uitvoeringscapaciteit bij partners.

7. Beleidsontwikkeling toekomstbestendige woningvoorraad

- Funderingsproblemen, onderhoud, verduurzaming en leegstand versterken elkaar en zorgen voor een ingewikkelde opgave.
- De omvang van de funderingsproblematiek en verduurzamingsopgave vraagt om samenwerking en veel werk over een langere periode.

- Onvoldoende financiële middelen kunnen de voortgang van de aanpak beperken.
- Afhankelijkheid van meerdere partijen kan leiden tot vertraging in uitvoering en besluitvorming.
- De grote hoeveelheid woningen op houten heipalen vergroot de kwetsbaarheid van de woningvoorraad.

Begroting 2027

Doel: Nieuwe ontwikkelingen van gebouwen en de respectvolle omgang met erfgoed dragen actief en aantoonbaar bij aan een goede omgevingskwaliteit en aan de unieke historisch gelaagde identiteit van de stad

Paginanummer
in website: 88

Doel: Nieuwe ontwikkelingen van gebouwen en de respectvolle omgang met erfgoed dragen actief en aantoonbaar bij aan een goede omgevingskwaliteit en aan de unieke historisch gelaagde identiteit van de stad

Wat wil de gemeente bereiken?

In 2030 beschikt Rotterdam over een actueel erfgoedbeleid, de Erfgoedagenda Rotterdam, die invulling geeft aan de wettelijke taken en aansluit bij landelijke ontwikkelingen, wet- en regelgeving, maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen binnen het erfgoedveld.

Rotterdam beschikt over een representatief monumentenbestand, waarbij cultuurhistorisch waardevolle objecten tijdig worden geïnventariseerd, gewaardeerd en waar nodig beschermd.

Cultuurhistorische waarden worden structureel meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat vergunningverlening bijdraagt aan het behoud, de verduurzaming en de herbestemming van erfgoed.

Eigenaren van monumenten worden ondersteund met financiële bijdragen voor het beschermen, in stand houden en verduurzamen van hun erfgoed.

Daarnaast is het toetsingsprotocol uitvoeringscontrole omgevingsvergunningen in relatie tot subdoel beschermd erfgoed geëvalueerd. Dit geldt ook voor het werkproces handhaving in relatie tot subdoel beschermd erfgoed.

In 2030 beschikt Rotterdam over een deskundige en voldoende bezette Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed (O+CE). Deze commissie draagt met hoogwaardige adviezen bij aan tijdige vergunningverlening en het behoud en de versterking van de ruimtelijke en architectonische kwaliteit van de stad.

Daarnaast is het toetsingsprotocol voor de uitvoeringscontrole van omgevingsvergunningen in relatie tot subdoel ruimtelijke kwaliteit geëvalueerd. Dit geldt ook voor het werkproces handhaving in relatie tot subdoel ruimtelijke kwaliteit.

Rotterdam behoudt, beschermt en versterkt aantoonbaar zijn gebouwde en aangelegde erfgoed voor volgende generaties Rotterdammers

De gemeente zet zich in voor het uitvoeren en actualiseren van het beleid voor het gebouwde en aangelegde erfgoed, zoals vastgelegd in de Erfgoedagenda Rotterdam. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd om aan te sluiten bij landelijke trends en veranderende wet- en regelgeving.

Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden, zodat ontwikkelingen goed zijn ingepast.

De gemeente zorgt voor het op sterkte houden van de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed (O+CE). De adviezen van deze commissie dragen als onderdeel van de vergunningverlening bij aan zowel de voortgang van de (woning)bouwopgave, als de kracht van Rotterdam als architectuurstad. Er wordt blijvend gemonitord of het welstandsbeleid op onderdelen geactualiseerd moet worden.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Rotterdam behoudt, beschermt en versterkt gebouwd en aangelegd erfgoed voor volgende generaties

Het erfgoedbeleid heeft als doel het gebouwde en aangelegde erfgoed in stand te houden, te laten inspireren en van betekenis te laten zijn bij de ontwikkeling van de stad. In 2027 actualiseert de gemeente het erfgoedbeleid zodat het beleid nog beter aansluit bij recente landelijke ontwikkelingen en wet- en regelgeving.

Om de kennis over het erfgoed te vergroten en versterken zet de gemeente cultuurhistorische onderzoeken uit. De kennis wordt ingezet om het erfgoed verder te beschermen en de verhalen uit te dragen en Rotterdammers te inspireren. Op basis van de onderzoeken brengt de gemeente cultuurhistorisch waardevolle panden in kaart die waar nodig met de wettelijke vereiste procedure toegevoegd worden aan het monumentenbestand van de stad. Hierdoor blijft het monumentenbestand een representatieve en actuele afspiegeling van de geschiedenis van Rotterdam.

Om toe te zien op de instandhouding van monumenten behandelt en verleent de gemeente namens het college van Burgemeester en Wethouders vergunningen op een deskundige en kwalitatieve wijze. Naast het toetsen van omgevingsvergunningen toetst de gemeente ook of conform de

verleende vergunning is uitgevoerd en handhaaft zij op overtredingen op het erfgoed die uitgevoerd worden zonder omgevingsvergunning. Daarom evalueert de gemeente de controle van uitgevoerde omgevingsvergunningen voor erfgoed.

Eigenaren van gemeentelijke monumenten worden ondersteund door de gemeente bij het beheer en onderhoud van hun pand door middel van subsidies die verleend worden op basis van de Subsidieregeling Gemeentelijke Monumenten Rotterdam.

2. Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden

Op basis van de Omgevingswet heeft de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed (O+CE) de verplichting om jaarlijks verslag uit te brengen van de jaarcijfers. De commissie brengt daarnaast hoogwaardige welstands- en monumentenadviezen uit waarmee wordt bijgedragen aan tijdige vergunningverlening, de voortgang van de bouwopgave en het behoud en de versterking van de ruimtelijke en architectonische kwaliteit van de stad. Het jaarverslag biedt een overzicht (inclusief aantallen uitgebrachte adviezen) en selectie van de plannen die de commissie heeft getoetst. Het jaarverslag wordt verstuurd aan de gemeenteraad en stakeholders.

Voor het goed functioneren van de commissie zorgt de gemeente ervoor dat de commissie op sterkte blijft en selectieprocedures voor benoemingen van leden van de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed (O+CE) en subcommissie tijdig worden doorlopen.

Daarnaast monitort de gemeente of het welstandsbeleid actueel is en past dit waar nodig aan, bijvoorbeeld met welstandsparagrafen, zodat de kwaliteitskaders blijven aansluiten bij actuele ontwikkelingen en opgaven in de stad.

Naast het adviseren op een goede ruimtelijke kwaliteit in de planvorming en vergunningverlening is het essentieel voor het bewaken van de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken dat de werkzaamheden uitgevoerd worden conform de verleende vergunning en er niet zonder vergunning werkzaamheden worden uitgevoerd. Daarom evalueert de gemeente het toetsingsprotocol uitvoeringscontrole in relatie tot het subdoel ruimtelijke kwaliteit, evenals het werkproces voor handhaving.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Indicatoren die meten of de gemeente het doel bereikt (effectindicatoren)							
1.Evalueren toetsingsprotocol uitvoeringcontrole beschermd erfgoed		x	x	x	x	x	1
2.Evalueren toetsingsprotocol handhaving beschermd erfgoed		x	x	x	x	x	1
3.Jaarverslag Cie O+CE		1	1	1	1	1	1
4.Evalueren toetsingsprotocol uitvoeringcontrole Omgevingskwaliteit		x	x	x	x	x	1
5.Evalueren toetsingsprotocol handhaving Omgevingskwaliteit		x	x	x	x	x	1

Toelichting indicatoren van het doel: Rotterdam behoudt, beschermt en versterkt gebouwd en aangelegd erfgoed voor volgende generaties

1. Het toetsingsprotocol uitvoeringscontrole omgevingsvergunningen in relatie tot subdoel beschermd erfgoed is geëvalueerd

Deze indicator meet of het toetsingsprotocol voor uitvoeringscontroles wordt geëvalueerd en waar nodig verbetervoorstellen gedaan worden. Het resultaat van de evaluatie wordt samengevat in een rapport.

2. Het werkproces handhaving in relatie tot subdoel beschermd erfgoed is geëvalueerd

Deze indicator richt zich op de evaluatie van het handhavingproces bij overtredingen van erfgoedregelgeving. De evaluatie geeft inzicht in de effectiviteit van het proces bij het voorkomen, beëindigen en herstellen van ongewenste wijzigingen aan beschermd erfgoed. Het resultaat van de evaluatie wordt samengevat in een rapport.

Doel: Nieuwe ontwikkelingen van gebouwen en de respectvolle omgang met erfgoed dragen actief en aantoonbaar bij aan een goede omgevingskwaliteit en aan de unieke historisch gelaagde identiteit van de stad

Toelichting indicatoren van het doel: Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden

3. Jaarverslag Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed

Deze indicator geeft inzicht in het functioneren van de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed (O+CE). Jaarlijks wordt gerapporteerd over de samenstelling en bezetting van de commissie en het aantal behandelde adviesaanvragen en wordt een dwarsdoorsnede getoond van de geagendeerde plannen. Hiermee wordt het werk van de commissie zichtbaar en verantwoording afgelegd over de bezetting van de commissie capaciteit en deskundigheid, in relatie tot de Verordening op de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed (O+CE). Dit verslag is een wettelijke verplichting.

4. Het toetsingsprotocol uitvoeringscontrole omgevingsvergunningen in relatie tot subdoel Omgevingskwaliteit is geëvalueerd

Deze indicator meet of het toetsingsprotocol voor uitvoeringscontroles wordt geëvalueerd en waar nodig verbetervoorstellen gedaan worden. Het resultaat van de evaluatie wordt samengevat in een rapport.

5. Het werkproces handhaving in relatie tot subdoel Omgevingskwaliteit is geëvalueerd

Deze indicator richt zich op de evaluatie van het handhavingproces bij overtredingen van regelgeving. De evaluatie geeft inzicht in de effectiviteit van het proces bij het voorkomen en herstellen van ongewenste wijzigingen. Het resultaat van de evaluatie wordt samengevat in een rapport.

Risico's

Rotterdam behoudt, beschermt en versterkt gebouwde en aangelegde erfgoed voor volgende generaties

- Grootstedelijke ontwikkelingen, waaronder grote infrastructuurprojecten, en verdichting kunnen een bedreiging vormen voor het gebouwde en aangelegde erfgoed.

Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden

- Versnelling van procedures ten behoeve van de bouwopgave door wijzigingen in landelijke regelgeving en gemeentelijke doelstellingen; het versnellen van procedures legt druk op een snelle besluitvorming en verkort de ruimte voor gesprek en onderzoek. Ingrepen in monumenten dienen altijd met respect voor het monument te gebeuren en keuzes dienen onderbouwd en gebaseerd op onderzoek en deskundigheid te zijn. Dit vraagt vaak om langere besluitvormings- en vergunningsperiodes.

Begroting 2027

Doel: In 2030 beschikt Rotterdam over toekomstbestendige en vitale economische gebieden met voldoende kwalitatieve voorzieningen en betaalbare ruimte voor ondernemerschap. (Focus op bestaande voorraad)

Paginanummer
in website: 89

Doel: In 2030 beschikt Rotterdam over toekomstbestendige en vitale economische gebieden met voldoende kwalitatieve voorzieningen en betaalbare ruimte voor ondernemerschap

Wat wil de gemeente bereiken?

1. Winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal maken door ze om te vormen naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden
2. Voldoende kwalitatieve en betaalbare voorraad van bedrijfsruimte, toekomstbestendige bedrijfslocaties en vernieuwende bedrijvent centra in de gemeente

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal maken door ze om te vormen naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden

- De gemeente zet in op de transformatie van winkelstraten naar aantrekkelijkere ontmoetings- en verblijfsgebieden. Hiervoor is het Fonds vitale kerngebieden beschikbaar. De gemeente werkt samen met vastgoedeigenaren, winkeliers, wijkraden en klanten. Het gaat om een brede aanpak waar per winkelgebied maatwerk wordt toegepast. Verdere uitwerking vindt nog plaats en gaat mee in de Strategiebrieven Economie coalitieakkoord.
- Ook heeft de gemeente al vele jaren een subsidie voor ondernemerscollectieven in winkelstraten en bedrijfsterreinen voor gezamenlijke acties en gebiedspromotie. Hier wordt veel gebruik van gemaakt en dit zet de gemeente door.
- We voeren daarnaast gesprekken met de grote verhuurders van winkelpanden om leegstand te voorkomen als gevolg van hoge huren.
- De gemeente realiseert aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktkooplieden. Hiervoor zet de gemeente in op een gevarieerd aanbod van producten die op de markt te koop zijn, op aantrekkelijke marktterreinen. Het streven is een goede bezetting van de marktkramen.

2. Voldoende kwalitatieve en betaalbare voorraad van bedrijfsruimte en toekomstbestendige bedrijfslocaties en vernieuwende bedrijvent centra in de gemeente

- De kwantitatieve en kwalitatieve voorraad bedrijfsruimte staat in toenemende mate onder druk, zowel op bedrijventerreinen als in het stedelijk gebied. Hier moet aandacht voor komen. Dit doet de gemeente onder andere door waar nodig beleid, publiekrechtelijke en privaatrechtelijke kaders aan te scherpen en door advies uit te brengen op nieuwe ontwikkelingen.
- De gemeente onderzoekt op de Spaanse Polder samen met de bedrijvenraad de mogelijkheden om het industriepark beter te benutten. In de Merwevierhavens (M4H) werken wij aan een innovatief woon-werkmilieu met ruimte voor een vernieuwende maakindustrie.
- Het einddoel is een kwantitatieve en kwalitatieve gebiedsgerichte programmering van bedrijfsruimte. Als eerste stap maakt de gemeente daarvoor bedrijfsruimte onderdeel van het ruimtelijk economisch perspectief.
- Voor het toevoegen en compenseren van bedrijfsruimte ontwikkelt en kiest de gemeente instrumenten en strategieën die helpen om bedrijventerreinen beter en intensiever te benutten en bedrijfsruimte toe te voegen aan nieuwe gebiedsontwikkelingen. Voor financiële regelingen en instrumenten kijken we daarbij naar de effectiviteit.
- Waar mogelijk wordt eigen vastgoed voor bedrijfsruimten ingezet.
- Managers worden ingezet om te helpen veranderingen door te voeren van leegstaande winkelpanden naar bedrijfsruimten.

Effect- en prestatie indicatoren

De indicatoren worden de komende tijd uitgewerkt.

Risico's

1. Winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal maken door ze om te vormen naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden

Het vereist samenwerking tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente om een winkelstraat vitaal te houden. Vastgoedeigenaren zitten geregeld op grote afstand van de stad en voelen geen verbinding.

De vitaliteit van winkelstraten hangt sterk samen met ingrepen op het vlak van bereikbaarheid en openbare ruimte.

Het economisch draagvlak voor een winkelstraat is sterk afhankelijk van het besteedbaar inkomen in de omliggende wijk. Schommelingen in de koopkracht hebben invloed op de investeringen door zowel ondernemers als vastgoedpartijen.

2. Voldoende kwalitatieve en betaalbare voorraad van bedrijfsruimte en toekomstbestendige bedrijfslocaties en vernieuwende bedrijventra in de gemeente

De gemeente heeft ten opzichte van de totaal voorraad beperkt eigendom van vastgoed en gronden, sturen op de totale voorraad via eigen positie is derhalve beperkt.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 90

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Gebouwde omgeving draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen
- 13. Klimaatactie.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 91

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investerings.

Programma NPRZ-Wonen

De inzet van alle professionele partners in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is gericht op het vergroten van de kansen voor de Zuiderlingen. Binnen het NPRZ wordt daarom samen met bewoners invulling geven aan de drie hoofdpijlers: school, werk en wonen. Daarnaast zetten we ook in op veiligheid en cultuur.

Hoofddambitie van de pijler wonen is ervoor te zorgen dat de inwoners van Zuid op korte termijn het verschil merken in de mogelijkheden om de woonkwaliteit te verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld doordat de eigen woning kwalitatief beter wordt, dat ze een stap in hun wooncarrière maken of omdat de woonomgeving verbetert (meer groen, meer speelgelegenheid, veilige routes, betere bereikbaarheid). Het samenleven in de wijk verbetert ook (meer verbinding, misstanden voorkomen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid).

Pijler NPRZ-Wonen

In december 2025 heeft de Commissie van Rijn een advies gemaakt. Alle partijen in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) zijn het hiermee eens. Het advies laat zien wat nodig is om de problemen in Rotterdam-Zuid beter aan te pakken en om het geld van de overheid slimmer te gebruiken. In het rapport staan verschillende plannen om de werkzaamheden uit te voeren. Deze plannen zijn bijvoorbeeld bedoeld om sneller en op grotere schaal woningen toe te voegen en om specifiek aandacht te besteden aan de wijken Bloemhof en Carnisse. Ook is berekend hoeveel geld er nodig is om de taken de komende 10 jaar of langer aan te pakken.

Het adviesrapport bevat veel informatie, maar er ontbreken ook nog dingen. Zo staat er bijvoorbeeld niet genoeg in over hoe de partijen de adviezen en plannen verder gaan uitvoeren. Om hiermee aan de slag te gaan, is in het voorjaar van 2026 een projectleider aangesteld. Deze persoon werkt samen met de grote woningbouwverenigingen op Zuid, de gemeente, het Rijk en het NPRZ-team. Eind 2026 komt er een uitvoeringsplan klaar. Hierin wordt het advies van de Commissie Van Rijn omgezet in een praktisch plan met duidelijke afspraken, stappen en verantwoordelijkheden.

Het nieuwe college van Rotterdam heeft extra geld beschikbaar gesteld om het Van Rijn-rapport uit te voeren. Dit staat in het coalitieakkoord "Vaart maken". Het gaat om € 22 mln voor NPRZ in het Doorbouwfonds en € 50 mln extra in de bestemmingsreserve NPRZ. Dit geld komt bovenop het geld dat al in 2025 was vrijgemaakt voor het Van Rijn-rapport, bijvoorbeeld geld uit het Volkshuisvestingsfonds en extra geld voor buitenruimte. Ook wordt verwacht dat het Rijk nog meer geld vrijmaakt. Dit is extra ten opzichte van het geld dat het Rijk al had beloofd in 2025, bijvoorbeeld voor het stimuleren van woningbouw en extra geld voor openbare ruimtes en voorzieningen.

Parallel hieraan is binnen het NPRZ in 2026 doorgewerkt aan de projecten in de grondige aanpak samenvoegen/vergroten/verbeteren, de vastgoedaanpak op de Beijerlandse laan-Groene Hilledijk en de diverse sloop-nieuwbouwprojecten. Ook lopen er diverse buitenruimte projecten waar NPRZ een bijdrage levert en financiert NPRZ bewonersinitiatieven. Noemenswaardig voor de inzet in 2026 is:

- Verkoop van diverse samengevoegde/vergrootte woningen in Oud-Carnisse.
- Start van de procedures voor raamwerkovereenkomsten voor het aannemen van bouwpartijen in de grondige aanpak en de vastgoedaanpak, waardoor snelheid in de opdrachtverstrekking en uitvoering kan ontstaan.
- Start van de sloop van de Texelsestraat-Noord.
- Vaststelling van het project ZuidPleinweg, waarin in lijn met het Adviesrapport Van Rijn als eerste project een flinke extra verdichting is opgenomen.
- Diverse initiatieven in Carnisse gericht op het beter informeren en betrekken van bewoners bij ontwikkelingen in hun wijk, zoals via de wijkkrant, de Carnisser ontmoetingsdag, het organiseren van inloophmomenten voor directe burens van projecten en de opstart van een nieuwe communicatiestrategie in Carnisse.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 92

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Gebouwde omgeving		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Aanwending Eneco-middelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-50.000	0	0	0	0
Een huis voor iedereen - NPRZ Wonen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Overige knelpunten en meevallers - Omgevingsplannen en programma's	Coalitieakkoord - Overig	-889	-671	-671	-671	-671
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	Coalitieakkoord - Overig	-66	-66	-66	-66	-66
Kasschuif demontabele sporthal	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Kasschuif verkoop vastgoedobjecten	Kasschuiven	-23.313	23.313	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	35	-6.338	-7.625	-15.216	-21.947
Actualisatie verkoopplanning	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Derving Omgevingswet leges	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-2.750	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Omgevingsplannen en programma's	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	889	0	0	0	0
Strategische portefeuille en verkoopportefeuille	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-2.900	-1.600	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	2	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek	Taakmutatie	-1.000	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.106	-831	-2.784	1.370	4.345
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Gebouwde omgeving		-77.886	12.308	-12.645	-16.083	-19.839

Toelichting financiële bijstellingen

Aanwending Eneco-middelen

Vanuit de Enecomiddelen wordt - in het kader van de uitvoering van doorbraak "1: Een huis voor iedereen" -€ 50,0 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Deze middelen worden ingezet voor de aanpak in Carnisse en Bloemhof in lijn met het advies van de Commissie Van Rijn en onvoorziene kosten op lopende projecten.

Een huis voor iedereen - NPRZ Wonen

In het coalitieakkoord staat dat vanaf 2027 elk jaar € 1,5 mln extra beschikbaar is voor de uitvoering van doorbraak 1: 'Een huis voor iedereen'. Dit geld komt bovenop het geld dat al beschikbaar is voor de Basisaanpak. Het extra geld is nodig om de huidige plannen en doelen van het NPRZ binnen de Basisaanpak deze collegeperiode uit te voeren. Het wordt gebruikt om de stijgende kosten van externe bureaus en personeel te betalen en om te kunnen voldoen aan de groeiende vraag naar subsidies.

Overige knelpunten en meevallers

Omgevingsplannen en programma's

In het coalitieakkoord staat dat meerjarig € 1,2 mln beschikbaar wordt gesteld om de doelen van de Omgevingswet te halen. Uiterlijk 1 januari 2032 moet de gemeente beschikken over een omgevingsplan voor het hele grondgebied waarin de bestaande planologische regels zijn verwerkt.

In 2026 wordt slechts € 273.000 hiervan ingezet op het programma Stedelijke Ontwikkeling. Vanaf 2027 wordt het volledige bedrag ingezet en verdeeld over de programma's Gebouwde Omgeving (€ 671.000) en Stedelijke ontwikkeling (€ 490.000).

Toeslag onregelmatige dienst

Voor toeslagen onregelmatige diensten is structureel € 7,4 mln (2026: € 6,7 mln) nodig. Hiervan heeft € 66.000 betrekking op de onregelmatige diensten van medewerkers op de Rotterdamse markten.

Kassschuif demontabele sporthal

Voor het begrotingsprogramma Gebouwde Omgeving is deze bijstelling saldoneutraal. Voor de daadwerkelijke kasschuif, zie het begrotingsprogramma Sport, Bewegen en Natuureducatie.

Kasschuif verkoop vastgoedobjecten

Uit de actualisatie van de verkoopportefeuille bleek dat van een deel de voor 2026 geplande verkopen is vertraagd en doorschuift naar 2027. Het gaat om 21 panden voor een totaal van € 23,3 mln. Oorzaken van vertraging in de verkoop zijn:

- Door beperkte belangstelling in de markt, onder andere vanwege de onderhoudsstaat, lage huurinkomsten en beperkte financieringsmogelijkheden bij verhuurde woningen, is een verkoop aan particuliere kopers tot nu toe niet gelukt. De gemeente verkent daarom de mogelijkheid van verkoop in pakketvorm aan een professionele marktpartij, conform de kaders van de Kadernota Vastgoed. Hiervoor wordt eerst een portefeuillewaardering uitgevoerd om de marktconforme verkoopwaarde en financiële consequenties in beeld te brengen.
- Voor één pand - Putsebocht 89 - leek een maatschappelijke bestemming aantrekkelijk, waardoor het tijdelijk niet als verkoopobject in de vastgoedportefeuille was opgenomen. Op basis van een hernieuwde beleidsmatige afweging is inmiddels vastgesteld dat een maatschappelijke inzet van het pand niet langer noodzakelijk is. Daarom is het voorstel om het pand opnieuw aan te merken als verkoopobject. De definitieve verkoop en de opname van het pand op de verkooplijst zijn vanzelfsprekend afhankelijk van besluitvorming door het college.
- De gemeente is voornemens 10 objecten aan de Pompenburg, Doelstraat en Haagseveer te verkopen aan Red Company voor de ontwikkeling van Rise. Behalve de parkeergarage vindt de juridische levering van de overige 9 objecten naar alle waarschijnlijkheid niet in 2026 plaats.
- In verband met de samenhang met een gebiedsontwikkeling is besloten de levering van het oud-GGD pand aan de Schiedamsedijk 95 te verschuiven naar 2027. Dit sluit beter aan bij de planning van de gebiedsontwikkeling waaraan de verkoop is gekoppeld. Het biedt de beoogde koper meer ruimte voor de verdere uitwerking van de ontwikkeling.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf Investerings staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Actualisatie verkoopplanning

Dit deel gaat over het afboeken van de boekwaarde van panden die verkocht gaan worden. Naast de panden die zijn doorgeschoven naar 2027 zijn er nog andere panden, waarvan het jaar van de afboeking boekwaarde is gewijzigd. Dit zijn panden die al eerder verkocht zijn, zoals Erasmus University College, maar die nog in 2026 waren begroot. Ook nieuwe panden aan de Bergse Linker Rottekade en de Keileweg worden verkocht. Dit is een saldo-neutrale wijziging.

Derving Omgevingswet leges

De realisatie over 2026 tot en met heden blijft achter bij de oorspronkelijke begroting, voornamelijk doordat de realisatie van grote bouwprojecten achterblijft bij de verwachting. Door de geopolitieke spanningen, die alsmaar stijgende kosten van bouwmaterialen en de schaarste op de arbeidsmarkt zorgen ervoor dat investeringen in de grote projecten met een grote mate van voorzichtigheid worden gedaan.

Met name meerdere omvangrijke bouwplannen zijn vertraagd, uitgesteld of stopgezet, waardoor aanvragen en daarmee samenhangende legesopbrengsten later of niet worden gerealiseerd. Omdat deze grote projecten een substantieel aandeel van de totale legesopbrengsten vertegenwoordigen, heeft dit een relatief groot effect op de totale realisatie.

Op basis van de huidige prognose wordt verwacht dat € 2,8 mln van de oorspronkelijk begrote bouwleges in 2026 niet wordt gerealiseerd. Een deel van de vertraagde projecten kan naar verwachting op een later moment alsnog tot opbrengsten leiden, maar deze vallen dan niet meer binnen 2026.

Overige knelpunten en meevallers - Omgevingsplannen en programma's

Vanaf 2026 is structureel € 1,2 mln toegekend voor het onvermijdelijke knelpunt Omgevingsplannen en omgevingsprogramma's. De daadwerkelijke behoefte voor 2026 is bepaald op € 273.000. Het resterende budget van € 889.000 valt voor 2026 eenmalig vrij ten gunste van de algemene middelen.

Strategische portefeuille en verkoopportefeuille

Strategische portefeuille

De strategische portefeuille bestaat uit grond-, water- en vastgoedobjecten. Er is geen verantwoordelijke beleidsdirectie. Het betreft panden en gronden die door het college om strategische redenen worden aangehouden. In 2025 is de huidige portefeuille weer vastgesteld door het college. De samenstelling van de portefeuille wordt iedere 5 jaar door het college herijkt en vastgesteld. In de tussenliggende tijd kunnen er wel objecten door een collegebesluit worden toegevoegd aan de portefeuille. Tegen het einde van dit het jaar volgt er besluitvorming over de toevoeging van objecten aan de strategische portefeuille.

- Grondpercelen zitten in de strategische portefeuille vanwege de strategische ligging (bijvoorbeeld onder een brug) of zodat de gemeente vorm kan geven aan de vestiging van reclamemasten, antennes en ligging van kabels en leidingen. Door deze functie kan en wil de gemeente de grond niet verkopen.
- Waterpercelen worden om strategische redenen nooit verkocht.
- De strategische vastgoedportefeuille kent twee categorieën:
 - Vastgoedobjecten die strategisch gelegen zijn/toegang garanderen voor onderhoud (bijvoorbeeld ruimtes onder bruggen) en daarom in eigendom moeten blijven voor de gemeente.
 - Vastgoedobjecten waarbij de gemeente geen directe beleidsmatige doelstelling heeft, maar die toch aangehouden worden. Voorbeelden hiervan zijn Ahoy, de Cruiseterminal en het Schielandhuis.

De strategische portefeuille wordt financieel als één geheel bekeken. Positieve resultaten van individuele objecten dekken zo negatieve resultaten. Een negatief resultaat dat het totale saldo negatief maakt, leidt tot een onvermijdelijke claim.

Diverse noodzakelijke beheer- en onderhoudsmaatregelen leiden tot een negatieve mutatie van circa € 3,1 mln in 2026 en € 3,5 mln in 2027 binnen de strategische portefeuille. Een deel van de hieronder benoemde ontwikkelingen kan binnen de bestaande begroting van de strategische portefeuille worden opgevangen. Hierdoor resteert een onvermijdelijke ramingsbijstelling van € 2,5 mln in 2026 en € 1,6 mln in 2027.

- De grootste mutatie heeft betrekking op Rotterdam Centraal Station, waar een structureel tekort van circa € 1,2 mln per jaar op beheer- en onderhoudslasten is verwerkt. Dit tekort wordt veroorzaakt doordat de kosten niet worden gedekt door directe inkomsten.
- Bij Ahoy vindt in 2026 een correctie van € 577.000 plaats over te veel aan Ahoy doorberekende onroerende zaakbelasting; daarnaast is in de periode 2026 tot en met 2030 € 1,9 mln (in totaal) nodig voor aanvullend noodzakelijk onderhoud om het complex in goede staat te houden.
- Voor de Cruise Terminal zijn investeringen nodig om ruimtes verhuurgereed te maken en installaties te vervangen om toekomstige verhuur mogelijk te houden. Hiervoor is € 620.000 in 2026 en € 200.000 in 2027 benodigd. Deze investering maakt een structurele huuropbrengst van € 135.000 per jaar vanaf 2027 mogelijk.
- Het nautisch beheer en veiligheid op gemeentelijke wateren door de Divisie Havenmeester Rotterdam vergt een extra budget van € 175.000 per jaar.
- Voor de gemeentelijke baggerverplichting om havenbekkens veilig en bruikbaar te houden is met ingang van 2027 in totaal € 942.000 extra benodigd.
- Hogere kosten voor gas, water en energie leiden tot een verhoging van de begroting voor het Schielandshuis en de Cruise Terminal met € 362.000 in 2026 en € 356.000 per jaar vanaf 2027. Voor het Schielandshuis zijn bovendien extra middelen nodig voor noodzakelijk onderhoud aan dit rijksmonument, waaronder herstel van gevelschade en technische installaties, om verhuur mogelijk te maken. Hiervoor is € 53.000 benodigd in 2026 en € 447.000 in 2027.
- Tot slot leidt een administratieve herverdeling van personeelskosten tot structureel € 199.000 hogere lasten binnen de strategische grondportefeuille.

Verkoopportefeuille

Daarnaast waren in de verkoopportefeuille de objecten aan de Aesopusplaats 12 en Middelharnisstraat 275 eerder aangewezen voor verkoop, omdat zij geen bijdrage meer leverden aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Op basis van een heroverweging zijn beide objecten echter van

strategisch belang gebleken voor toekomstige gebiedsontwikkelingen. Daarom worden zij overgedragen aan de portefeuille ten behoeve van Gebiedsontwikkeling en van de verkooplijst gehaald. Gevolg is gederfde verkoopopbrengsten van in totaal € 400.000, die ook onderdeel uitmaakt van de onvermijdelijke ramingsbijstelling.

Taskforce verzuim

Er wordt extra ingezet gepleegd op specifieke verzuimdossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Bestemmingsreserve Funderingen

Zowel in de meicirculaire (€ 1,0 mln) als in de decembercirculaire (€ 130.000) heeft het Rijk voor de gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek geld beschikbaar gesteld. Het totaalbedrag van € 1,1 mln wordt in twee jaar ingezet. Voor 2026 wordt uitgegaan van een inzet van € 486.000 en voor 2027 van € 644.000. Deze € 644.000 wordt in 2026 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Funderingen. De hogere onttrekking en de hogere lasten worden begroot. Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)

De uit 2025 eerder doorgeschoven onderhoudsmiddelen van € 2,8 mln zijn opgenomen in deze bestemmingsreserve. In 2026 gebruikt de gemeente dit bedrag om doorgeschoven onderhoud uit te voeren. De hogere onttrekking en de hogere lasten worden begroot. Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

Basisaanpak NPRZ

Binnen de Basisaanpak wordt in 2026 een toename van subsidieaanvragen verwacht. Om alle aanvragen van Verenigingen van Eigenaren in NPRZ-gebied te kunnen honoreren, is in 2026 meer geld nodig. Daarom wordt € 880.000 van de geplande onttrekking uit de bestemmingsreserve NPRZ van 2029 naar 2026 verschoven.

Woningaanpak: Samenvoegen en vergroten

De subsidieregeling Samenvoegen en Vergroten is per 1 januari 2026 geëindigd. De aanvragen die vóór die datum zijn ingediend, lopen de komende jaren door. Door het hogere aantal subsidieaanvragen is de planning aangepast. Hierdoor is in 2026 een hogere onttrekking van € 490.000 uit de bestemmingsreserve NPRZ nodig. In 2027 gaat het om € 270.000. Deze bedragen worden naar voren gehaald om deze aanvragen te kunnen honoreren.

Actualisatie projecten NPRZ-wonen

De onttrekking vanuit de bestemmingsreserve NPRZ-wonen is geactualiseerd en leidt per saldo tot hogere mutaties van € 8,4 mln in 2026, € 3,2 mln in 2027 en € 516.000 in 2028 binnen het programma Gebouwde Omgeving.

Dit heeft betrekking op 15 projecten. De grootste wijzigingen zijn bij de projecten Fazantstraat, Swiego, AK Transformatie, Loden Leidingen en Grondige aanpak PV Rotterdam Zuid.

De ontwikkelplanningen zijn de afgelopen maanden aangepast. Hierdoor is beter zicht ontstaan op de benodigde inzet van interne en externe uren. De hogere kosten komen vooral door een actualisatie van de uren voor het werkpakket en hogere kosten voor uitbestede werkzaamheden.

De hogere onttrekkingen en lasten worden in de begroting verwerkt. De bijstellingen zijn per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp

Deze bestemmingsreserve is ingesteld voor de restauratie van de Rivièrahal in diergaarde Blijdorp. Actualisatie in de planning geeft een wijziging in de dekking uit deze bestemmingsreserve over de jaren heen. In 2026 zullen alleen wat voorbereidingskosten worden gemaakt, zo'n € 25.000. Het zwaartepunt van de werkzaamheden schuift door naar de jaren 2027 tot en met 2030.

Vanuit de coalitieakkoord 2022-2026 was € 18,0 mln beschikbaar gesteld. In 2025 is € 891.000 besteed. Voor 2026 en verder is € 17,1 mln beschikbaar. December 2025 heeft het college besloten € 4,6 mln, 2026: € 3,3 mln en 2027: € 1,3 mln, hiervan beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het herstelplan Blijdorp. Dit bedrag is bij de 1e herziening 2026 overgeheveld naar het programma Sport, bewegen en natuureducatie. Zodoende blijft € 12,5 mln gereserveerd in de bestemmingsreserve onder dit programma.

De mutatie in de onttrekking én de lasten worden begroot. Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Binnen de Basisaanpak wordt in 2026 een toename van subsidieaanvragen verwacht. Om alle aanvragen van Verenigingen van Eigenaren in Oud-Mathenesse te kunnen honoreren, is in 2026 meer geld nodig. Daarom wordt in 2026 € 1,0 mln eerder onttrokken uit de Rotterdamse Investeringsmotor.

De werkzaamheden aan Museum Boijmans Van Beuningen schuiven deels door naar 2027. Daarom wordt een deel van verwachte onttrekking (€ 345.000) uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor doorgeschoven naar 2027.

Het Fonds Vitale Kernen maakt onderdeel uit van de Rotterdamse Investeringsmotor. In totaal zit er € 9,0 mln in het fonds. Hiervan is in 2022 tot en met 2025 € 910.000 ingezet. Voor 2026 is de raming € 185.000. Ook voor de jaren 2027 tot en met 2030 is het budget geactualiseerd.

De mutatie in de onttrekking en de lasten worden begroot. Deze bijstellingen zijn daardoor per saldo € 0.

Taakmutatie Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek

In de meicirculaire heeft het Rijk voor de gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek geld beschikbaar gesteld, in totaal € 1,0 mln.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2027 en verder: De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij Grondslagen. 2027: -€ 1,7 mln; 2028: - € 1,9 mln; 2029: - € 2,2 mln; 2030 en verder: - € 2,2 mln.
- Leges Omgevingswet 2026: In de begroting 2027 zijn de lasten en baten van de leges Omgevingswet opgenomen waarbij de tarieven zijn geïndexeerd met 10%, bestaande uit CPI-trend van 1,9% en een additionele verhoging van 8,1%. De geraamde baten zijn € 25,6 mln. Voor wat betreft de legestarieven is er sprake van een kostendekking van 98% voor 2027.
- Kapitaallasten worden vanuit het programma gebouwde omgeving doorberekend in de kostendekkende huur. In een aantal gevallen worden kapitaallasten gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor. Dat deel moet vanuit dit programma gecompenseerd worden aan de begrotingsprogramma's die de kostendekkende huur doorberekend krijgen. Onderstaand wordt per programma per jaar de compensatie weergegeven (een positief bedrag betekent hogere kapitaallasten waarvoor het begrotingsprogramma wordt gecompenseerd):
 - Programma Cultuur
2026: - € 147.000; 2027: € 365.000; 2028: € 365.000; 2029: € 15.000; 2030: € 407.000
 - Programma Ondersteuning en beheersing:
2026: - € 159.000; 2027: - € 143.000; 2028: € 104.000; 2029: € 3,2 mln; 2030: € 3,7 mln
 - Programma Onderwijs:
2026: € 2,2 mln; 2027: € 2,2 mln; 2028: € 2,2 mln; 2029: € 2,2 mln; 2030: € 2,2 mln
 - Programma Sport, bewegen en natuureducatie:
2026: - 1,3 mln; 2027: - € 2,7 mln; 2028: - € 4,3 mln; 2029: - € 3,0 mln; 2030: - € 1,2 mln
 - Programma Stedelijke ontwikkeling:
2026: € 105.000; 2027: € 105.000; 2028: € 91.000; 2029: € 91.000; 2030: € 91.000
 - Programma Zorg, welzijn en wijkteams:
2026: - € 166.000; 2027: - € 55.000; 2028: - € 468.000; 2029: € 121.000; 2030: € 410.000
 - De kapitaallasten van € 935.000 van één activering - Centrale Bibliotheek tijdelijke huisvesting - was niet meegenomen in de doorbelasting van de kostendekkende huur aan het programma Cultuur.
- In het verleden is voor toename formatie in verband met invoering Omgevingswet nog geen budget afgedragen aan programma Stedelijke Ontwikkeling voor dekking van overheadkosten. Dit gebeurt alsnog. Het gaat om € 1,4 mln in 2026 en € 1,5 mln vanaf 2027.
- Diverse technische wijzigingen waaronder overhevelingen van budgetten van en naar andere programma's en herverdeling van de stelpost Kiezen voor Rotterdam.

Overzicht baten en lasten

Saldo Gebouwde omgeving incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	158.139	148.200	156.204	131.597	137.616	146.951
Bijdragen rijk en medeoverheden	7.781	6.446	361	0	0	0
Financieringsbaten	453	0	0	0	0	0
Overige baten	15.337	954	2.806	55	55	55
Overige opbrengsten derden	134.568	140.799	153.037	131.542	137.561	146.895
Lasten exclusief reserves	184.771	187.576	170.300	158.979	162.148	175.884
Apparaatslasten	52.203	57.352	59.730	59.382	58.894	58.863
Inhuur	7.456	3.134	3.044	2.695	2.695	2.695
Overige apparaatslasten	1.004	1.078	1.106	1.106	1.090	1.089
Personeel	43.743	53.139	55.580	55.581	55.110	55.079
Overige verrekeningen	-144.326	-148.704	-144.903	-145.383	-154.244	-159.859
Overige verrekeningen	-144.326	-148.704	-144.903	-145.383	-154.244	-159.859
Programmalasten	276.894	278.928	255.473	244.981	257.498	276.880
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	140.560	146.641	105.773	94.154	99.019	105.949
Kapitaallasten	107.521	103.096	115.850	118.861	129.997	144.347
Overige programmalasten	20.674	23.020	23.120	23.044	23.016	22.971
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.139	6.170	10.730	8.921	5.466	3.612
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.632	-39.377	-14.096	-27.383	-24.533	-28.934
Vennootschapsbelasting	3.754	2.272	3.426	3.426	3.426	3.426
Saldo voor reserveringen	-30.385	-41.649	-17.522	-30.809	-27.959	-32.360
Reserves	23.785	-25.742	18.258	6.686	2.720	958
Onttrekking reserves	21.617	27.548	18.458	6.886	2.920	1.158
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)	2.884	2.765	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	300	300	944	148	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	446	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	245	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal ProgrammaRotterdam Zuid	15.085	21.493	12.990	5.103	895	0
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp	891	26	3.774	1.400	1.900	800
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	1.166	2.964	750	234	125	358
WABO-leges	600	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	14.966	54.344	200	200	200	200
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges	1.266	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	0	644	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal ProgrammaRotterdam Zuid	12.800	52.800	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	900	900	200	200	200	200
Vrijval reserves	17.135	1.054	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges	1.266	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	300	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	500	500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	0	554	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	15.069	0	0	0	0	0
Saldo	-6.600	-67.390	736	-24.124	-25.239	-31.403

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De inkomsten komen uit aangevraagde omgevingsvergunningen. Er komen ook inkomsten binnen voor uitvoering van gemeentewege van onderhoud aan panden. Ook zijn er inkomsten uit huur en verkoopopbrengsten van vastgoed, brandstofverkooppunten en reclamecontracten.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten voor omgevingsvergunningen, bestemmingsplannen, inspectie, toezicht en woningverbeteringen. Daarnaast worden uitgaven verantwoord voor personele inzet, kosten voor de exploitatie van onroerend goed, zoals onderhoud, beheerkosten en eigenaarslasten, zoals zakelijke lasten en verzekeringen, verkoopkosten, zoals taxaties, kosten van verkoop gereedmaken en afboekingen van de boekwaarde van het verkochte vastgoed. Ook vindt doorbelasting van verhuur van maatschappelijke vastgoed naar andere programma's plaats, zoals Onderwijs, Stedelijke ontwikkeling, Cultuur, Sport, bewegen en natuureducatie.

Reserves

Bij de coalitieonderhandelingen is besloten om voor de toekomstige woonopgaven in het kader van het Adviesrapport Van Rijn op Rotterdam Zuid € 50 mln extra beschikbaar te stellen. Deze middelen worden vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPRZ-Wonen.

De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden onder andere ingezet voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, Groot Onderhoud vastgoed, de funderingsaanpak, de Rivièrahal Blijdorp, Museum Boijmans Van Beuningen en het fonds vitale kernen. .

Meerjarig verloop

Vanaf 2027 nemen de inkomsten en lasten af. Dit is te verklaren door het bijna volledig wegvallen van verkoopopbrengsten vastgoed en de hiermee samenhangende afschrijving van boekwaardes van vastgoedobjecten.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Gebouwde omgeving	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Gebouwde omgeving					
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	7.540	27.524	2.485	1.393	-4.884
2.1 - Verkeer en vervoer	570	649	649	649	649
3.1 - Economische ontwikkeling	-2.235	-1.908	-1.908	-1.908	-1.908
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-1.829	-1.903	-1.904	-1.904	-1.899
5.5 - Cultureel erfgoed	-1.436	-1.474	-1.358	-1.351	-1.318
8.3 - Wonen en bouwen	-70.002	-22.152	-22.088	-22.118	-22.043
Totaal Gebouwde omgeving	-67.390	736	-24.124	-25.239	-31.403

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Gebouwde omgeving		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid		199.340	187.795	184.192	184.797	186.297
Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	159.815	64.300	24.065	710	199.340
	Begroting 2027	199.340	1.500	13.045	0	187.795
	Raming 2028	187.795	1.500	5.103	0	184.192
	Raming 2029	184.192	1.500	895	0	184.797
	Raming 2030	184.797	0	0	0	186.297
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar;					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2047)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.765	0	2.765	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen		1.092	148	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	748	644	300	0	1.092
	Begroting 2027	1.092	0	944	0	148
	Raming 2028	148	0	148	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging		11	11	11	11	11
Doel reserve:	Dekking voor kosten voor de voorbereiding op de invoering Wet Kwaliteitsborging					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2031)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2026	565	0	0	554	11
	Begroting 2027	11	0	0	0	11
	Raming 2028	11	0	0	0	11
	Raming 2029	11	0	0	0	11
	Raming 2030	11	0	0	0	11
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp		13.783	8.709	7.309	5.409	4.609
Doel reserve:	Restauratie van de Rivierahal Blijdorp					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	17.109	0	3.326	0	13.783
	Begroting 2027	13.783	0	5.074	0	8.709
	Raming 2028	8.709	0	1.400	0	7.309
	Raming 2029	7.309	0	1.900	0	5.409
	Raming 2030	5.409	0	800	0	4.609
Gebouwde omgeving		214.226	196.664	191.512	190.217	190.917

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve kwaliteitsborging

De einddatum van deze reserve is 31 december 2026 en de verwachting is dat het volledige bedrag dit jaar wordt ingezet of vrijvalt.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 93

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Omgevingsvisie gemeente Rotterdam | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- [Beleidsplan Naleving Eysieke Leefomgeving 2026-2030](#)
- [Subsidieregeling basiskwaliteit particuliere woningvoorraad 2025](#)
- [Uitvoeringsplan Aanpak Basiskwaliteit 2023-2026](#)
- [Meerjarenplan Bouw- en Woningtoezicht 2022-2026](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#) (waaronder 2023-2027)
- Uitvoeringsagenda Grondige aanpak
- [Subsidie en/of lening woningverbetering aanvragen | Rotterdam.nl](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Nationale Aanpak Funderingen](#)
- [Actieplan goed huren en verhuren](#)
- [Huurprijs berekenen in Rotterdam | Weet wat je huurt](#)
- [Ongewenst verhuurbedrag melden | www.rotterdam.nl](#)
- [Woning verhuren | rotterdam.nl](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- Vuistregels voor het bouwen ([Binnenstad](#), [Stadswijken](#), [Uitbreidingswijken](#))
- [Welstand | Rotterdam.nl](#)
- [Home · Welstandsnota gemeente Rotterdam](#)
- [Verordening Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed Rotterdam | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Monumenten | Rotterdam.nl](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam en uitvoeringsagenda 2023-2027](#)
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam 2025](#)
- [Grondprijsbeleid](#)
- [De afzonderlijke integrale huisvestingsplannen van de beleidsdiensten](#) (zie punt 19)
- [Referentiewaarden](#)
- [Duurzaamheidskompas](#)

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zetten we in om het doel van het programma te realiseren:

- VVE010
- VRR
- DCMR
- Havenbedrijf Rotterdam
- RET NV
- Sportbedrijf
- Bibliotheek

Juridische ondersteuning huurders ten behoeve van begeleiding naar de Huurcommissie om een civiel bindende uitspraak te krijgen over ongewenst verhuurbedrag indien gemeentelijke bevoegdheden niet toereikend zijn:

- Sociaal raadslieden
- Juridisch Loket
- Sociaal Advocaten Rotterdam
- Stichting 'Je goed recht'

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 94

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Diederik van Dommelen

Wethouder Diederik van Dommelen is verantwoordelijk voor de onderwerpen financiën, organisatie, vastgoed en handhaving. Bij dit programma het onderdeel vastgoed.

Wethouder Astrid Kockelkoren

Wethouder Astrid Kockelkoren is verantwoordelijk voor de onderwerpen wonen, dakloosheid en Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Bij dit programma het onderwerp Wonen NPRZ.

Wethouder Tim Versnel

Wethouder Tim Versnel is verantwoordelijk voor de onderwerpen haven, economie en kleine kernen. Bij dit programma voor het onderwerp economie.

Wethouder Chantal Zeegers

Wethouder Chantal Zeegers is verantwoordelijk voor de onderwerpen bouwen en mobiliteit. Bij dit programma voor het onderwerp bouwen en omgevingswet.

Begroting 2027

Ondersteuning en beheersing

Paginanummer in website: 95

Ondersteuning en beheersing

De uitvoering van de gemeentelijke kerntaken en basisactiviteiten - de 'primaire processen' - krijgt centrale ondersteuning. Deze ondersteuning bestaat uit een variatie aan taken, zoals financiën en inkoop, juridische advisering, communicatie, HR, ICT, facilitaire zaken, onderzoek en innovatie. Het doel van de ondersteuning is het betrouwbaar en efficiënt adviseren en ondersteunen van het bestuur en de gemeentelijke organisatie bij de zorgvuldige uitvoering van haar taken, met heldere regie, sturing en kaders die samenhang, richting en ontwikkeling waarborgen. De beheersing bestaat uit auditing en control. Het doel van beheersing is zorgen voor een werkend systeem van sturen en beheersen, zodat de programmadoelen worden gerealiseerd en het coalitieakkoord wordt uitgevoerd en dat de raad wordt voorzien van de juiste sturings- en verantwoordingsinformatie.

Het programma Ondersteuning en beheersing bevat alle kosten voor (concern)overhead van de gemeente Rotterdam.

Een nadere toelichting op de ontwikkelingen binnen de bedrijfsvoering is opgenomen in [de paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 96

Voortgang 2026

ICT Dienstverlening

Aantal accounts

31 december 2025	19.221
31 augustus 2026	19.142

Het aantal accounts hangt grotendeels samen met het aantal medewerkers.

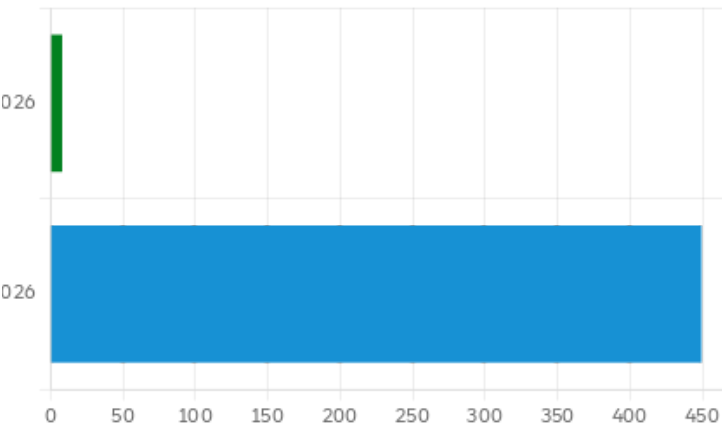
Beschikbaarheid ICT

In 2025	99,5% (norm 99,5%)
Tot en met augustus 2026	99,5% (norm 99,5%)

ICT-middelen

31 december 2025	13.688 smartphones, 14.638 laptops, 5.336 tablets
31 augustus 2026	14.374 smartphones, 14.666 laptops, 4.661 tablets

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 8,3 mln en bestaan vooral uit detacheringen van personeel bij derden, externe premies van alle verzekeringssoorten en inkomsten uit de afhandeling van schades.

De verwachte uitgaven zijn € 460,0 mln. Het grootste deel zijn personeelslasten voor de ondersteuning van alle primaire processen binnen de gemeente. De primaire processen zijn financiën en inkoop, ICT, HR, juridische zaken, facilitaire zaken, onderzoek en innovatie, audit en control. Daarnaast zijn er programmalasten zoals huur- en servicekosten, verzekeringspremies, onderhoudskosten, ICT-kosten en facilitair gerelateerde kosten.

Financiële bijstellingen Ondersteuning en beheersing Tweede herziening 2026

- € 17.815

Coalitieakkoord

- € 11.259

Eigen Risico Dragerschap uitkeringslasten

- € 1.350

Strategisch huisvestingsplan

- € 5.000

Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen

- € 206

Begroting 2027

Bestuurlijke Hoofdlijnen

Paginanummer in website: 97

Bestuurlijke Hoofdlijnen

Het programma Ondersteuning en beheersing heeft geen zelfstandige bestuurlijke hoofdlijnen. Het programma is randvoorwaardelijk voor de realisatie van de doelen binnen de overige (beleids)programma's.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 98

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Ondersteuning en beheersing draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 99

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaaloverzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringsplan.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Concernhuisvesting

Het Integraal huisvestingsplan voor Concernhuisvesting (IHP CHV) geeft inzicht in de huisvestingsopgaven van de gemeentelijke organisatie. De gemeente is zowel eigenaar en verhuurder als huurder en gebruiker. Op basis van dit plan maakt de gemeente een planning voor de nodige vervangings- en uitbreidingsinvesteringen. Het huidige Integraal huisvestingsplan geldt voor 2024-2027. De gemeente werkt nu aan een nieuw IHP voor 2028-2031, met een doorkijk naar 2037.

Integraal Huisvestingsplan CHV (BCO-CHV) 2021-2023 / Integraal Huisvestingsplan Concern (CHV) 2021/2027Uitbreiding (BCO-CHV)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
63.754	-601	63.154	16.363	11.915	17.033	10.457	6.280	0
2.510	0	2.510	199	0	1.100	500	711	0

Vervanging ICT

Jaarlijks stelt de gemeente een meerjarig investeringsplan (MJIP) op. Daarin staan de vervanging van ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur, mobiele apparaten en organisatiebrede systemen.

ICT-Infrastructuur 2022 / ICT-Infrastructuur 2023 / Vervangingsinvesteringen ICT 2024 / Vervangingsinvesteringen ICT 2025 /Vervangingsinvesteringen ICT 2026

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
15.437	0	15.437	15.437	0	0	0	0	0
7.712	0	7.712	7.712	0	0	0	0	0
13.159	0	13.159	12.141	1.019	0	0	0	0
16.261	0	16.261	16.307	-58	0	0	0	0
10.862	2.732	13.594	0	13.594	0	0	0	0

RAVE

De gemeente Rotterdam gebruikt nu het e-Suite-systeem voor zaakgerichte processen zoals aanvragen, meldingen en vergunningen. Dit systeem is omvangrijk en veelzijdig, maar ook ingewikkeld en verouderd. Daarom vervangt de gemeente het.

Het programma Rotterdamse Aanpak Vervanging e-Suite (RAVE) heeft als doel een nieuw zaakplatform te realiseren voor de gemeente. Dit nieuwe platform past de gemeente in volgens de Common Ground-aanpak. Common Ground is een manier om gemeentelijke IT en data anders in

te richten: gegevens komen op één centrale plek terecht en systemen gebruiken deze gegevens via gestandaardiseerde verbindingen.

Met deze aanpak past de gemeente zich sneller aan bij veranderingen en technologische ontwikkelingen. Ook vermindert ze zo de afhankelijkheid van leveranciers. Het project draagt bij aan de uitvoering van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) en staat in de Monitor ICT-projecten.

Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI)

De gemeente Rotterdam heeft grote digitale uitdagingen. Om de digitale doelen te halen, is een toekomstvaste, schaalbare en veilige IT-infrastructuur nodig. De gemeente wil dat medewerkers, bewoners en ondernemers veilig, flexibel en digitaal kunnen samenwerken en informatie kunnen delen. Om dit mogelijk te maken, werkt de gemeente aan vier projectsporen binnen het programma Rotterdamse Digitale Infrastructuur:

1. Toegang tot systemen,
2. Integratie van data en werkomgevingen,
3. IT- en data-infrastructuur,
4. Invoering van de Cyberbeveiligingswet (CBW)/ Network and Information Security (NIS2)

Dit project maakt deel uit van de Monitor ICT Projecten.

Vervolgtraject Oracle Fusion

Oracle Fusion, het centrale systeem voor de financiële administratie en bedrijfsprocessen, is sinds 2025 in gebruik bij de gemeente Rotterdam. Na een jaar ervaring met het systeem heeft de gemeente in het voorjaar 2025 de meerjarige beheer- en doorontwikkelkosten ingeschat. Die kosten blijken hoger dan verwacht. De gemeente heeft de financiële gevolgen in de begroting verwerkt.

De komende periode ligt de focus op de strategische doorontwikkeling van Oracle Fusion. Daarbij onderzoekt de gemeente hoe het systeem kan worden vereenvoudigd en hoe maatwerk kan worden verminderd. Het doel is de beheersbaarheid, stabiliteit en toekomstbestendigheid van het systeem te vergroten.

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Ondersteuning en beheersing	NieuwGevoteerd	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Ondersteuning en beheersing	18.335	3.225	15.110	0	0	0
Facilitaire Dienstverlening Meubilair 2027	730	0	730	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	730	0	730	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	123	120	118
Doel krediet: De aanschaf van nieuw circulair meubilair en refurbish van bestaand meubilair om levensduur te verlengen						
Cat: V/L						
Systeemverbetering Oracle Fusion	2.500	2.500	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.500	2.500	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	310	303	297	291
Doel krediet: Systeemverbeteringen en doorontwikkeling (strategische koers) doorvoeren in het bedrijfsvoeringssysteem Oracle Fusion						
Cat: V						
Vervangingsinvesteringen ICT 2027 (INV Krediet)	14.380	0	14.380	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	14.380	0	14.380	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	989	967	944
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisatie.						
Cat: V						
E-HRM koppeling	725	725	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	725	725	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	161	158	154	151
Doel krediet: Financiering van de door IIFO te realiseren koppelingen voor nieuwe E-HRM						
Cat: V						
TOTAAL	18.335	3.225	15.110	0	0	0

Begroting 2027

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Ondersteuning en beheersing		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Oracle Fusion	Coalitieakkoord - Overig	-11.700	-12.600	-9.300	-8.600	-7.100
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	Coalitieakkoord - Overig	441	374	279	279	279
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-41	811	426	1.423	982
Bijdrage zakelijke lasten voor investeringen vanuit het IHP	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-201	-201	-201	-201	-201
Eigen Risico Dragerschap uitkeringslasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-1.350	0	0	0	0
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	200	0	0	0	0
Strategisch huisvestingsplan	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-5.000	0	0	5.000	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-874	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Oracle Fusion	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	710	-12.842	-12.179	-15.369	-15.704
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Ondersteuning enbeheersing		-17.815	-24.458	-20.975	-17.468	-21.744

Toelichting financiële bijstellingen

Oracle Fusion

Oracle Fusion, het centrale systeem voor de financiële administratie en bedrijfsprocessen, is sinds 2025 in gebruik bij de gemeente. Na een jaar ervaring met het systeem heeft de gemeente in het voorjaar van 2025 de meerjarige beheer- en doorontwikkelkosten ingeschat. Die kosten blijken hoger dan verwacht. De gemeente heeft de financiële gevolgen in deze begroting voor meerdere jaren verwerkt. Voor meer informatie wordt verwezen naar de eerder verzonden [raadsinformatiebrief waarin de meerkosten zijn toegelicht \(26bb004830\)](#).

Het totale meerjarige knelpunt bedraagt € 14,6 mln in 2026 en loopt af tot € 9,5 mln in 2030. Een deel van dit knelpunt is binnen het bestaande meerjarige budget gedekt. Het resterende knelpunt in 2026 (€ 11,7 mln) is incidenteel gedekt. Het meerjarige knelpunt (vanaf 2027) is als stelpost opgenomen bij het programma Algemene Middelen. Invulling hiervan maakt onderdeel uit van de meerjarige structurele organisatieopgave.

Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP

Om de Integrale Huisvestingsplannen te kunnen uitvoeren, zijn er jaarlijks lasten die niet activeerbaar zijn en daarmee niet uit de Rotterdamse Investeringsmotor voor de vervangingsinvesteringen gedekt kunnen worden.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde

investeringskredieten en de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf [Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bijdrage zakelijke lasten voor investeringen vanuit het IHP

Wat hierboven bij "Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP" genoemd is, gaat alleen over de geraamde investeringen op het moment van het coalitieakkoord. Daarnaast stijgen de zakelijke lasten, zoals Onroerend Zaak Belasting en verzekeringspremies. Deze lasten zijn gebaseerd op de geactualiseerde opleveringen van investeringen in het maatschappelijk vastgoed van Concernhuisvesting in 2024 en 2025.

Eigen Risico Dragerschap uitkeringslasten

Er is sprake van een toename van uitkeringslasten Ziektewet (ZW) en Werkloosheidswet (WW) voor ex-medewerkers, waarvoor de gemeente Rotterdam eigen risico draagt.

Oracle Fusion

Ter dekking van het meerjarige knelpunt Oracle Fusion is een stelpost opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. Het aandeel voor dit programma bedraagt € 200.000.

Strategisch Huisvestingsplan

De gemeente geeft met het Strategisch Huisvestingsplan (SHP) invulling aan de ambitie voor een toekomstbestendige, duurzame en efficiënte huisvestingsportefeuille. Deze portefeuille sluit aan bij de veranderende huisvestingsbehoefte van de organisatie. Ook draagt het bij aan de structurele taakstelling op werkplekgerelateerde dienstverlening.

Bij de realisatie van het inrichtingsplan in 2029 wordt een hogere besparing gerealiseerd dan de ingeboekte taakstelling. Deze hogere besparing wordt ingezet ter dekking van een deel van de taakstelling in 2026.

Taskforce Verzuim

De gemeente zet extra in op specifieke verzuimdossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Bestemmingsreserve Cloudkosten

De hogere onttrekking en de hogere lasten worden begroot (beiden € 7,3 mln). Daarnaast is de vrijval van kapitaallastebudget ad € 7,5 mln volledig aan de reserve toegevoegd. Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0. In de [paragraaf reserves](#) staat meer gedetailleerde informatie.

Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

De hogere onttrekking en de hogere lasten worden begroot (beiden € 850.000). Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0. In de [paragraaf reserves](#) staat meer gedetailleerde informatie.

Bestemmingsreserve Oracle Fusion

De hogere toevoeging en de hogere onttrekking worden begroot (beiden € 2,7 mln). Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0. In de [paragraaf reserves](#) staat meer gedetailleerde informatie.

Technische wijzigingen

In het programma Ondersteuning en beheersing zijn er diverse technische wijzigingen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- Indexering 2027 en verder (**vanaf 2027 - € 12 mln structureel**)
De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).
- Passende Dienstverlening (**€ 2 mln in 2026**)
Er is voor 2026 € 2 mln overgeheveld naar Programma Dienstverlening. Dit budget voor Passende Digitale Dienstverlening wordt onder andere gebruikt voor verwerving en/of ontwikkeling van generieke onderdelen voor een platform voor dienstverlening binnen de Gemeente Rotterdam.
- Wijkraden (**- € 172.000 voor 2026 t/m 2029**)
Er is vanuit programma Dienstverlening meerjarig budget overgeheveld voor middelen, licenties en ondersteuning voor de wijkraden
- Budgetoverheveling voor dekking kapitaallasten (**- € 159.000 in 2026, oplopend tot - € 3 mln vanaf 2029**)
Vanuit programma Gebouwde Omgeving wordt naar de opdrachtgevende programma's structureel budget overgeheveld voor de dekking van kapitaallasten van nieuwe vastgoedobjecten en toekomstige kapitaallasten uit investeringskredieten.
- Diverse wijzigingen (**- € 1 mln in 2026, aflopend tot - € 699.000 in 2030**)
Het gaat hierbij om meerdere kleine budgetoverhevelingen van verschillende programma's naar het programma Ondersteuning en Beheersing en andersom.

Overzicht baten en lasten

Saldo Ondersteuning en beheersing incl.reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	10.542	8.271	7.141	7.028	7.028	7.028
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.990	1.910	1.618	1.618	1.618	1.618
Dividenden	28	0	0	0	0	0
Overige baten	443	710	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.081	5.651	5.524	5.410	5.410	5.410
Lasten exclusief reserves	445.642	459.962	465.671	461.234	463.493	468.592
Apparaatslasten	327.781	323.261	317.693	313.329	313.935	313.861
Inhuur	58.653	47.836	36.255	32.822	32.822	32.822
Overige apparaatslasten	5.949	6.987	6.639	6.631	7.234	7.234
Personeel	263.179	268.438	274.799	273.876	273.878	273.804
Overige verrekeningen	-17.950	-16.261	-11.378	-11.734	-11.078	-10.669
Overige verrekeningen	-17.950	-16.261	-11.378	-11.734	-11.078	-10.669
Programmalasten	135.811	152.962	159.356	159.638	160.636	165.401
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	104.985	124.127	135.640	134.345	137.512	146.245
Kapitaallasten	27.047	25.187	23.057	24.633	22.465	18.497
Overige programmalasten	3.779	3.632	644	644	644	644
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	16	16	16	16	16
Saldo voor vpb en reserveringen	-435.100	-451.691	-458.530	-454.206	-456.465	-461.564
Saldo voor reserveringen	-435.100	-451.691	-458.530	-454.206	-456.465	-461.564
Reserves	1.734	2.581	-201	0	2.500	2.500
Onttrekking reserves	5.374	6.951	9.559	2.500	2.500	2.500
Bestemmingsreserve Cloudkosten	5.011	3.401	9.559	2.500	2.500	2.500
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Oracle Fusion	0	2.700	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	363	850	0	0	0	0
Toevoeging reserves	5.343	4.370	9.760	2.500	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	5.343	1.670	9.760	2.500	0	0
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Oracle Fusion	0	2.700	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.703	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud	173	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	1.530	0	0	0	0	0
Saldo	-433.366	-449.109	-458.731	-454.206	-453.965	-459.064

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De gemeente ontvangt inkomsten van derden. Dit zijn onder meer detacheringen van personeel bij derden. Daarnaast ontvangt de gemeente externe premies van alle verzekeringssoorten en inkomsten uit de afhandeling van schades.

Lasten

De apparaatslasten gaan voornamelijk over de inzet van personeel voor ondersteuning van de primaire processen binnen andere programma's. Programmalasten zijn inkopen en uitbesteed werk, zoals huur- en servicekosten, verzekeringspremies, onderhoudskosten, ICT-kosten en facilitair gerelateerde kosten. Ook bestaan de lasten uit kapitaallasten, zoals rente en afschrijving.

Reserves

De volgende reserves zijn opgenomen onder het programma Ondersteuning en Beheersing:

- Bestemmingsreserve Cloudkosten
- Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam
- Bestemmingsreserve Oracle Fusion

Onder [Reserves](#) staat een gedetailleerd overzicht van deze reserves.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop vanaf 2026 is onder andere te verklaren door de indexering naar het prijspeil 2027. Daar tegenover staat de oplopende besparingsreeks rondom Kiezen voor Rotterdam. Tenslotte zorgen eerder doorgevoerde kasschuiven en de aflopende reeks voor Oracle Fusion, voor schommelingen per jaarschijf.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Ondersteuning en beheersing	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Ondersteuning en beheersing					
0.4 - Overhead	-449.109	-458.731	-454.206	-453.965	-459.064
Totaal Ondersteuning en beheersing	-449.109	-458.731	-454.206	-453.965	-459.064

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Ondersteuning en beheersing		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Cloudkosten		7.299	7.500	7.500	5.000	2.500
Doel reserve:	De reserve is bestemd voor het dekken van implementatie en inrichtingskosten voor vervanging van on-premise applicaties naar Cloud. Voorheen werden bij on-premise applicaties de investeringskosten geactiveerd en afgeschreven, echter schrijft de BBV voor dat investeringskosten voor Cloud applicaties direct in de exploitatie verantwoord moeten worden. Om het tempo verschil in het verantwoorden van kosten op te vangen is in 2020 de bestemmingsreserve Cloud gevormd.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	9.030	1.670	3.401	0	7.299
	Begroting 2027	7.299	9.760	9.559	0	7.500
	Raming 2028	7.500	2.500	2.500	0	7.500
	Raming 2029	7.500	0	2.500	0	5.000
	Raming 2030	5.000	0	2.500	0	2.500
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		270	270	270	270	270
Doel reserve:	Programma- en frictiekosten voor het programma Kiezen voor Rotterdam					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.120	0	850	0	270
	Begroting 2027	270	0	0	0	270
	Raming 2028	270	0	0	0	270
	Raming 2029	270	0	0	0	270
	Raming 2030	270	0	0	0	270
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Oracle Fusion		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve wordt ingesteld ter borging van de doorontwikkeling van het systeem in de komende jaren. Hiermee wordt verzekerd dat ook in de toekomst kan worden voldaan aan gewijzigde wet- en regelgeving, toenemende beveiligingseisen en ontwikkelingen binnen de organisatie en haar dienstverlening.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	2.700	2.700	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Ondersteuning en beheersing		7.569	7.770	7.770	5.270	2.770

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Cloudkosten

Deze reserve is gevormd vanwege het niet meer mogen activeren van cloudkosten (BBV). Bij de tweede herziening 2026 wordt aan jaarschijf 2026 een bedrag van € 7,5 mln aan de reserve toegevoegd en aan jaarschijf 2027 een bedrag van € 2,5 mln. Deze toevoegingen zijn saldo neutrale

bijstellingen door het omzetten van kapitaallastenbudget naar cloudkostenbudget voor de Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI).

De bij de tweede herziening opgevoerde begrote lasten en bijbehorende onttrekkingen van deze RDI en Cloudkosten verlopen ook saldo neutraal en zijn € 7,3 mln in 2027 en daarna jaarlijks €2,5 mln.

Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van programma- en frictiekosten in verband met Kiezen voor Rotterdam. Voor 2026 zijn er frictiekosten door vertraging in de besluitvorming over de uitvoeringsplannen Kiezen voor Rotterdam. Daarnaast maakt de gemeente kosten voor lopende mobiliteitstrajecten. De kosten worden gedekt door de onttrekking aan de reserve.

Bestemmingsreserve Oracle Fusion

De bestemmingsreserve Oracle Fusion wordt gevormd om de doorontwikkeling van het systeem in de komende jaren te waarborgen. Oracle Fusion ondersteunt Financiële processen, inkoopprocessen, subsidieverstrekking, grondexploitaties en het administreren van projecten. Net als bij ieder groot bedrijfskritisch systeem zijn beheer, onderhoud en doorontwikkeling ook bij Oracle Fusion noodzakelijk. Dat is nodig om nu en in de toekomst te blijven voldoen aan veranderende wet- en regelgeving, beveiligingseisen en ontwikkelingen in de organisatie en dienstverlening.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 101

Kaders en verbonden partijen

Kaders

Beleidskader

[Visie open data](#)

Beleidsmonitor

[Vensters voor Bedrijfsvoering](#)

[Monitor ICT Projecten \(MIP\)](#) De nieuwe MIP verschijnt in oktober 2026.

Wet- en regelgeving

[ARBO wet](#)

[BHV](#)

[Milieuvergunning](#)

[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Er zijn geen Verbonden partijen die bijdragen aan het programma Ondersteuning en beheersing.

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 102

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Luuc Dekkers

Wethouder Luuc Dekkers is verantwoordelijk voor de onderwerpen digitalisering, dienstverlening, bestuur en Europese zaken. Bij dit programma voor het onderwerp digitalisering.

Wethouder Diederik van Dommelen

Wethouder Diederik van Dommelen is verantwoordelijk voor de onderwerpen financiën, organisatie, vastgoed en handhaving. Bij dit programma voor het onderwerp organisatie.

Begroting 2027

Onderwijs

Paginanummer in website: 103

Onderwijs

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voorschoolse educatie (ve), voortijdig schoolverlaten en onderwijshuisvesting. Daarnaast voert de gemeente stedelijk onderwijsbeleid uit.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Jonge Kind

In 2026 zijn we de ontwikkelkansen van jonge kinderen gaan versterken door de toegankelijkheid en het bereik van voorschoolse voorzieningen te vergroten. Via de stadsbrede Open Dag Peutergroep zijn ouders geïnformeerd over het belang van voorschoolse ontwikkeling en de beschikbare voorzieningen. Circa 150 locaties openden hun deuren en in verschillende wijken waren er peuterfestivals. Daarnaast is de financiële toegankelijkheid verbeterd door de invoering van gratis voorschoolse educatie voor peuters die extra hulp kunnen gebruiken. Het gaat daarbij om peuters uit gezinnen met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum (130% binnen het NPRZ-gebied). Hiermee zijn belangrijke stappen gezet om meer kinderen een kansrijke start op de basisschool te bieden.

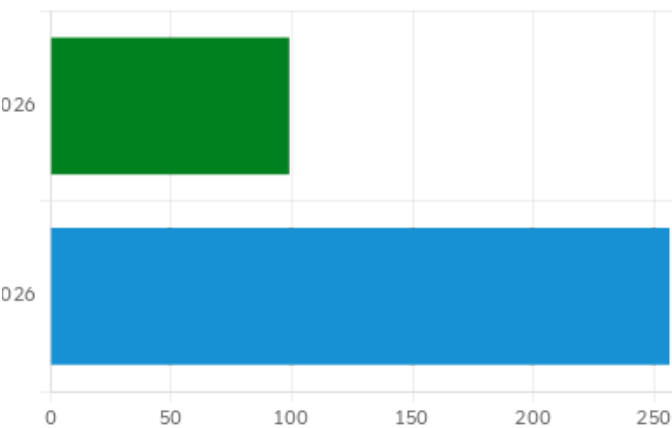
Stadionpark

In 2026 zijn binnen het Stadionpark belangrijke resultaten gerealiseerd op de verbinding tussen onderwijs, sport en talentontwikkeling. Met de ingebruikname van MOVE Rotterdam is de onderwijscapaciteit voor de School voor Sport & Lifestyle aanzienlijk versterkt en beschikt Rotterdam-Zuid over een moderne onderwijs- en sportvoorziening. Een voorziening waar onderwijs en bewegen samenkomen. In het nieuwe onderwijs- en sportcluster zijn MOVE Rotterdam (vmbo) en Portus Meridiem (mavo, havo, vwo) samengebracht. Daardoor is een gezamenlijke leeromgeving ontstaan voor circa 1.700 leerlingen. De concentratie van onderwijs-, sport- en maatschappelijke functies vergroot de mogelijkheden voor samenwerking tussen scholen, sportaanbieders en partners in de wijk. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van een doorlopende leer- en ontwikkellijn voor jongeren.

Versterking samenwerking onderwijs, preventie en jeugdhulp

De subsidieregeling Samenwerking onderwijs, preventie en jeugdhulp is een instrument om ondersteuning voor kinderen, jongeren en gezinnen dicht bij school en de leefomgeving te organiseren. De grote belangstelling van scholen, wijkpartners en jeugdhulpaanbieders in 2025 benadrukte de behoefte aan meer samenwerking op het gebied van preventie en vroegsignalering. Daarom is het subsidiebedrag in 2026 verhoogd. Daardoor konden meer aanvragen worden toegekend. De projecten die zijn toegekend helpen op drie manieren. Ze versterken de sociale en emotionele ontwikkeling van leerlingen. Ze leren leerkrachten beter omgaan met problemen in de klas. En ze bieden hulp aan leerlingen die beginnende problemen hebben, zoals angst, stress, prestatiedruk of het begin van schoolverzuim. Hiermee zetten we in op tijdige ondersteuning, het voorkomen van zwaardere problematiek en een sterker pedagogisch klimaat binnen scholen.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 102,6 mln en bestaan uit bijdragen van het Rijk voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB), het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), Kansrijke Wijken en de continuering van de Regio Deal Rotterdam Zuid.

De verwachte uitgaven zijn € 266,1 mln. Deze bestaan uit subsidies voor het uitvoeren van het Rotterdams Onderwijsbeleid voor het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs, het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg en het aanpakken van het lerarentekort. Ook geld ingezet voor de uitvoering van wettelijke taken zoals onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten.

Financiële bijstellingen Onderwijs Tweede herziening 2026	€ 8.034
Kasschuif Nationaal Programma Rotterdam Zuid	€ 9.083

Onderbesteding lerarenaanpak	€ 873
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 1.923

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 105

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

De gemeente zet zich in voor de maximale ontplooiing van het Rotterdamse kind en jongere. In verbinding met partners werken we aan kansrijk en stimulerend onderwijs. Voor een sterk Rotterdam, voor betere onderwijsresultaten en gelijkere kansen.

Eruit halen wat erin zit, resulteert in werken aan onderwijsresultaten, aan gelijke kansen maar ook aan het welbevinden en weerbaarheid van kinderen en jongeren. En natuurlijk hoort daar goede huisvesting bij. Dit doet de gemeente in aanvulling op haar wettelijke onderwijstaken zoals leerlingenvervoer en vroegtijdig schoolverlaten.

Voor het beste Rotterdamse onderwijs zet de gemeente daarom in op vier thema's:

- Op een stevige (leer)omgeving voor kinderen en jongeren, waarin zij hun talenten maximaal kunnen ontplooiën.
- Het vergroten van de deelname aan de vroeg- en voorschoolse educatie van peuters, zodat peuters gelijkere kansen krijgen en met betere schoolse vaardigheden kunnen starten in groep 1.
- Een betere aansluiting tussen onderwijs, preventie en jeugdhulp. Zodat alle kinderen en jongeren, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte, een passende plek krijgen.
- Weerbaarheid. We werken samen aan samenleven in een veilige (leer)omgeving.

Begroting 2027

Doel: Leerling en student: stevige (leer)omgeving

Paginanummer in website: 106

Leerling en student: stevige (leer)omgeving

Wat wil de gemeente bereiken?

We willen dat iedere leerling en student, ongeacht achtergrond of woonplek, toegang heeft tot een stimulerende en rijke leeromgeving binnen en buiten de klas. Zo kunnen leerlingen en studenten hun talenten maximaal ontwikkelen en benutten. Het programma Onderwijs werkt hiervoor samen met de programma's Zorg, welzijn en wijkteams, Armoede en schulden, Sport, bewegen en natuureducatie en Cultuur.

1. We willen dat alle leerlingen sterke taal-, lees- en rekenvaardigheden ontwikkelen, ook als zij nog maar net in Nederland zijn.
2. We willen dat leerlingen en studenten goed kunnen leren en bewegen in veilige en stimulerende schoolgebouwen en schoolpleinen.
3. We willen dat studenten een prettige start hebben in Rotterdam en kiezen voor kansrijke opleidingen die passen bij hun talenten.
4. We moedigen een rijke leeromgeving aan, binnen en buiten de klas door te investeren in de voorzieningen en ondersteuning die daarvoor nodig zijn.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

- Via schoolzorgteams zorgen voor laagdrempelige ondersteuning in en om de school en dragen bij aan vroegsignalering, preventie en passende hulp voor leerlingen en gezinnen.
- Versterken van de brede ontwikkeling van kinderen via bewegingsonderwijs, cultuureducatie en natuureducatie.
- Met het kwaliteitsbudget ondersteunen we scholen in het versterken van de taal, lees- en rekenvaardigheden van kinderen op de basis- en middelbare school
- We faciliteren nieuwkomersonderwijs voor kinderen die net in Nederland zijn en nog geen Nederlands spreken
- Versterken van het studentenklimaat en het behoud van talent voor de stad.
- We verbeteren de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt onder andere door jongeren toe te leiden naar kansrijke sectoren.
- We investeren in een goede kwaliteit van schoolgebouwen, waarin kinderen tot leren en ontwikkelen kunnen komen, in lijn met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027.
- We investeren in natuurlijke schoolpleinen waar kinderen op een natuurlijk plein kunnen bewegen en in contact komen met de natuur middels de subsidie groenblauwe schoolpleinen.

De gemeente werkt momenteel aan nieuw onderwijsbeleid, dat begin 2027 aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Na vaststelling worden de maatregelen en prestatie-indicatoren hierop aangepast en opgenomen in de eerste herziening van 2027.

Effect en prestatie indicatoren

De indicatoren worden opgenomen in het volgende P&C product na vaststelling van het nieuwe onderwijsbeleid.

Risico's

Of de ambitie van de gemeente is waar te maken, hangt af van vier dingen: genoeg mensen om het werk te doen, goede voorzieningen voor ondersteuning, genoeg geld, ook van het Rijk. En een goede samenwerking tussen scholen en partners in de stad. Als daar iets aan verandert kan het plan vertraging oplopen of gaat het minder goed lukken.

Begroting 2027

Doel: Leren en ontwikkelen: vergroten doelgroep bereik

Paginanummer in website: 107

Leren en ontwikkelen: vergroten doelgroep bereik

Wat wil de gemeente bereiken?

Het vergroten van het aantal doelgroepkinderen, kinderen waarbij het risico aanwezig is op taal- of ontwikkelingsachterstand, dat gebruikt maakt van het aanbod voorschoolse educatie. Dit doel weerspiegelt ons streven naar een omgeving waarin elk kind, ongeacht achtergrond, gelijke toegang heeft tot kwalitatief onderwijs en de bijbehorende kansen. Voorschoolse educatie helpt (doelgroep)kinderen om zonder achterstand te starten aan het basisonderwijs.

1. We willen dat in de wijken waar het bereik van de voor- en voerschoolse educatie laag is, meer doelgroepkinderen naar de vroeg- en voerschool gaan. Zodat zij met betere schoolse vaardigheden kunnen starten in groep 1.
2. We willen dat ouders van doelgroepkinderen zo min mogelijk financiële en praktische drempels ervaren om hun kinderen naar de vroeg- en voerschoolse educatie te brengen.

**Doelgroepkinderen zijn peuters waarvan door het CJG op basis van de doelgroep definitie is geconstateerd dat er een risico is op een taal of ontwikkelingsachterstand. Deze peuters hebben recht op 'Extra spelen en leren'. Dit houdt in dat ze 16 uur gebruik mogen maken van voerschoolse educatie.*

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

- Een wijkgerichte aanpak voor het vergroten van het bereik van de vroeg- en voerschoolse educatie.
- Toegankelijke voerschoolse educatie, waarbij (financiële) drempels voor deelname worden verlaagd.
- Aandacht voor de brede vorming van kinderen tijdens de vroeg- en voerschoolse educatie. Hier trekken we samen op met de afdeling Cultuur, bijvoorbeeld door muziek in de voerschool.
- Bij de ontwikkeling van nieuwe schoolgebouwen nemen we kinderopvang met voerschoolse educatie mee in de ontwikkelplannen.

De gemeente werkt momenteel aan nieuw onderwijsbeleid, dat begin 2027 aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Na vaststelling worden de maatregelen en prestatie-indicatoren, meetpunten om onze doelen te halen, hierop aangepast en opgenomen in het eerstvolgende P&C product.

Effect- en prestatie indicatoren

De indicatoren worden opgenomen in het eerste P&C product na vaststelling van het nieuwe onderwijsbeleid.

Risico's

De gemeente heeft niet op alles directe invloed. Nieuwe wetten, hoeveel geld er is en of ouders meewerken kunnen plannen beïnvloeden. De resultaten kunnen daardoor anders uitpakken.

Begroting 2027

Doel: Zorg en ondersteuning: aansluiting onderwijs, preventie en jeugdhulp

Paginanummer in website:
108

Zorg en ondersteuning: aansluiting onderwijs, preventie en jeugdhulp

Wat wil de gemeente bereiken?

We realiseren een beter en passender ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren die dat nodig hebben. Het verbeterde ondersteuningsaanbod draagt bij aan kansengelijkheid en (indirect) aan hogere onderwijsresultaten. We streven naar een onderwijslandschap waarin elk kind en iedere jongere, ongeacht hun specifieke behoeften, de juiste ondersteuning ontvangt om deel te kunnen nemen aan onderwijs.

1. We willen het inclusieve onderwijs versterken met een beter ondersteuningsaanbod in passende schoolgebouwen.
2. We willen initiatieven ondersteunen die bijdragen aan een onderwijslandschap waarin elk kind en iedere jongere onderwijs kan volgen en zich optimaal kan ontwikkelen.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

- We hebben thuiszitters in beeld.
- In samenwerking met onze partners zorgen we voor een passend aanbod voor ondersteuning in onderwijs en/of zorg.
- We subsidiëren initiatieven die de samenwerking tussen onderwijs, preventie en jeugdhulp stimuleren.
- We zorgen ervoor dat er ruimte in de schoolgebouwen is om in het noodzakelijke aanbod aan ondersteuning te kunnen voorzien.

De gemeente werkt momenteel aan nieuw onderwijsbeleid. Dat wordt begin 2027 aan de gemeenteraad aangeboden. Nadat het plan is goedgekeurd worden de maatregelen en prestatie-indicatoren, meetpunten, hierop aangepast en opgenomen in het volgende P&C product.

Effect- en prestatie indicatoren

De indicatoren worden opgenomen in het volgende P&C product nadat het nieuwe onderwijsbeleid is goedgekeurd.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Doel: Weerbaarheid: samenwerken aan samenleven

Paginanummer in website: 109

Weerbaarheid: samenwerken aan samenleven

Wat wil de gemeente bereiken?

Leerlingen en studenten leren we weerbaar te zijn in de dynamische samenleving die Rotterdam is. Om tot ontwikkeling te komen is een veilige leeromgeving cruciaal. Professionals in het onderwijs moeten kunnen werken in een sociaal en fysiek veilige omgeving.

1. De gemeente wil dat leerlingen en studenten opgroeien tot weerbare burgers die volwaardig kunnen meedoen in de samenleving en elkaar veilig kunnen ontmoeten, binnen en buiten de school.
2. Rotterdam wil dat leerlingen, studenten en onderwijspersoneel zich sociaal en fysiek veilig voelen op school en onderwijsinstellingen, zodat zij zich in een prettige omgeving kunnen ontwikkelen en werken.
3. De gemeente wil dat leerlingen en studenten met een achtergrond bij justitie kunnen terugkeren naar het onderwijs, waarbij er sprake is van een veilige omgeving voor alle betrokken leerlingen, studenten en onderwijspersoneel. Om dit mogelijk te maken werkt de gemeente samen met Directie Veilig en de afdeling Jeugdhulp.
4. Rotterdam wil de samenwerking tussen school, ouders en leerlingen stimuleren. Hiermee vergroot de gemeente de kansengelijkheid van leerlingen en worden signalen over het welzijn van leerlingen beter gedeeld.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zet de gemeente in op de volgende maatregelen:

- Uitvoering geven aan het convenant Veiligheid in en om het onderwijs.
- Inzet van kinder- en jongerenwerk dat grenzen stelt zodat kinderen en jongeren zich fysiek en sociaal veiliger voelen, binnen en buiten de school.
- We zetten in op een veilige, duurzame en kansrijke terugkeer naar school van jongeren die in aanraking zijn geweest met justitie.
- Een veilige omgeving rond scholen, met ruimte voor sport, beweging en ontmoeting, conform de regels voor buitenruimte van scholen.
- Tegengaan van segregatie, ofwel kinderen met verschillende achtergronden gaan naar dezelfde school. Zo heeft ieder kind dezelfde kansen. En leren kinderen elkaar beter kennen. Dat is goed voor de samenhang in de stad.
- Met de subsidie Educatief Partnerschap ondersteunt de gemeente initiatieven die de betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling en schoolloopbaan van hun kinderen vergroten.

De gemeente werkt momenteel aan een nieuw onderwijsplan. Dat wordt begin 2027 aan de gemeenteraad aangeboden. Als dat plan is goedgekeurd worden de maatregelen en meetpunten om de doelen te halen hierop aangepast en opgenomen in het volgende P&C product.

Effect- en prestatie indicatoren

De meetpunten om te zien of de doelen worden gehaald worden opgenomen in het volgende P&C product na goedkeuring van het nieuwe onderwijsbeleid.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 110

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Onderwijs draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 4. Kwaliteitsonderwijs.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 111

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringskredieten.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Samen met de Rotterdamse onderwijsinstellingen stelt de gemeente elke 4 jaar een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op. Hierin staat hoe Rotterdamse scholen vervangen of gerenoveerd worden. In 2024 is het [Integraal Huisvestingsplan voor de periode 2024-2027](#) vastgesteld. In samenspraak met de schoolbesturen is een lijst opgesteld van 34 panden, die starten met vervanging of renovatie. De voorbereidingen voor een nieuw IHP (2028-2031) zijn inmiddels gestart.

Er zijn circa 90 projecten in uitvoering die voortkomen uit de diverse IHP's (IHP 2015-2019, 2020-2023 en 2024-2027). In 2026 zijn tot nu toe 4 projecten opgeleverd, waaronder de nieuwbouw van basisschool De Bloementuin, ontstaan uit de samenvoeging van de openbare basisscholen Bloemhof en Pantarijn. Daarnaast is in juli de nieuwe campus van Mytyschool De Brug en Wolfert Dalton geopend. Met deze duurzame en toekomstbestendige locatie is een inclusieve onderwijsomgeving gerealiseerd waar regulier en voortgezet speciaal onderwijs samenkomt.

De gemeente werkt met een voortschrijdende indicatieve meerjaren investeringsplanning (VIMIP). Deze planning geeft onder andere een overzicht van de verwachte oplevering van projecten voor de komende 5 jaar en de uitputting van het investeringskrediet. De VIMIP-editie voor 2026 wordt dit najaar aan de gemeenteraad aangeboden.

Investeringskredieten Onderwijshuisvesting, Onderwijshuisvesting regiodeal en Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen (onder elkaar)								
x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1.156.946	175.846	1.332.792	596.610	100.000	91.181	151.138	153.218	69.855
44.400	-44.400	0	326	-326	0	0	0	0
10.000	0	10.000	1	0	1.189	2.497	672	83

In het IHP zijn de vervangingsopgaven voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt. Dit leidt tot een investeringsopgave en investeringskredieten met daaruit voortvloeiend kapitaallasten. Bovenstaande tabel is een weergave van de beschikbare investeringskredieten om de vervangingsopgaven vanuit het IHP te kunnen realiseren. Om alle in voorbereiding zijnde projecten uit te kunnen voeren is het krediet voor onderwijshuisvesting aangevuld. De aanvulling omvat alle lopende projecten waarvoor een positief besluit is afgegeven.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 112

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijs		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Aanpak lerarentekort stoppen	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	5.023	10.047	10.047	10.047
Ieder kind gaat naar school - Voor- en voerschoolse educatie	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.400	-2.600	-2.800	-3.000
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	Coalitieakkoord - Overig	-49	-758	-1.614	-1.614	-1.614
Kasschuif Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Kasschuiven	9.083	13.997	2.389	-12.754	-12.715
Onderbesteding lerarenaanpak	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	873	0	0	0	0
Rijksbijdrage NPRZ en Kansrijke Wijken	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijnmond Regionaal Programma voortijdig schoolverlaten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	47	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Voerschoolse voorziening peuters	Taakmutatie	8	8	8	8	8
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.929	-5.727	-5.847	-5.841	-5.842
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Onderwijs		8.034	11.143	2.384	-12.955	-13.115

Toelichting financiële bijstellingen

Coalitieakkoord: Aanpak lerarentekort stoppen

De gemeente stopt met de aanpak van het lerarentekort en zet deze gelden elders in om versterking rondom het onderwijs mogelijk te maken. Hiermee wordt het geld ingezet op plekken waar dat het meest effectief is. Voor de medewerkers van Rotterdam Inclusief die werkzaam zijn op de scholen zoeken we een passende oplossing.

Coalitieakkoord: Ieder kind gaat naar school - Voor en voerschoolse educatie

Van 2027 tot en met 2030 investeert de gemeente in totaal € 9,8 mln extra in het vergroten van de toegankelijkheid en het bereik van voor- en voerschoolse educatie. Het doel is om meer doelgroeppeuters deel te laten nemen aan voerschoolse educatie, zodat onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden vroegtijdig kunnen worden voorkomen.

Coalitieakkoord: Overige knelpunten - Zakelijke lasten IHP

Om uitvoering te kunnen geven aan de Integrale Huisvestingsplannen zijn er jaarlijks lasten die niet activeerbaar zijn. Deze lasten kunnen niet worden gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor voor vervangingsinvesteringen.

Onderbesteding lerarenaanpak

In 2026 gebruiken we € 0,9 miljoen minder voor het lerarenbeleid, ook wel leraren aanpak genoemd, dan gepland. Subsidiegeld uit eerdere jaren is

nog niet volledig uitgegeven. En de voorbereiding van een nieuwe subsidie duurt langer, omdat we die afstemmen met scholen. Daardoor schuiven uitgaven door naar later. Het geld gaat niet verloren.

Kasschuif Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Om de dagprogrammering in de komende jaren uit te voeren zoals vastgelegd in het uitvoeringsprogramma van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ), verschuift de gemeente deze gelden naar de toekomst. Met deze kasschuif zetten we eerst de rijksmiddelen in om deze optimaal te benutten binnen de gegeven termijn en schuiven daarmee gemeentelijke middelen naar de jaren 2029 en 2030. De gemeente geeft daarmee uitvoering aan de bestuurlijke afspraken met betrekking tot de extra inzet vanuit Onderwijs in het NPRZ-gebied.

Rijksbijdrage Kansrijke Wijken

Deze rijksbijdrage is bedoeld om de leefbaarheid, sociale cohesie en economische kansen in NPRZ gebied te ondersteunen. Het geld wordt ingezet voor dagprogrammering in het onderwijs en de ontwikkeling van het jonge kind. De begrote inkomsten zijn bijgesteld met € 0,8 mln en de begrote lasten ook, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid

Voor de aanpak van onderwijsachterstanden worden er rijksmiddelen ingezet. Met deze bijstelling sluit de begroting aan op het afgesproken bestedingsplan. De begrote inkomsten zijn bijgesteld met - € 7,4 mln en de begrote lasten ook, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Rijnmond Regionaal Programma voortijdig schoolverlaten

De gemeente Rotterdam ontvangt als contactgemeente geld voor de uitvoering van het Regionaal Programma en de Doorstroomfunctie. Het geld wordt ingezet om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, schooluitval tijdig te signaleren en jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie te begeleiden naar onderwijs of blijvend werk. Rotterdam verstrekt een deel van dat geld aan regionale samenwerkingspartners voor de uitvoering van activiteiten en actie binnen de regio Rijnmond. De baten en lasten (€ 10 mln bijstelling) zijn begroot. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Taskforce Verzuim

Er wordt extra actie ondernomen op specifieke verzuim-dossiers binnen de gemeente om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De ontwikkeling van Campus Rotterdam samen met TU Delft en andere kernpartners is gericht op het versterken van innovatie en economische ontwikkeling rondom maatschappelijke transities in de gezondheidszorg, haven en grootstedelijke vraagstukken. Vanuit de Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor is hiervoor € 1,5 mln beschikbaar. De inkomsten en lasten zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Voorschoolse voorziening peuters

De decentrale uitkering voor peutervoorzieningen is bedoeld om alle peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie toegang te geven tot een peutervoorziening. Het budget is aangepast op basis van de cijfers van uitkeringsjaar 2025.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen:

- Doordat er nieuwe onderwijsgebouwen worden gebouwd en gerenoveerd, gaan de huurkosten (kapitaallasten en zakelijke lasten) omhoog. Daarom krijgt het programma Onderwijs structureel € 2,2 mln vanuit het [programma Bestaande Stad](#) en dit wordt gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM), specifiek uit cilinder 5, die bedoeld is voor dekking van kapitaallasten vanuit de vervangingsinvesteringen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs. Dit wordt jaarlijks herzien op basis van verwachte en gerealiseerde opleveringen van scholen.
- Indexering: De budgetten zijn vanaf 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027 (- € 3,6 mln in 2027; - € 3,5 mln in 2028; - € 3,5 mln in 2029; en - € 3,5 mln in 2030). Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#).

Overzicht baten en lasten

Saldo Onderwijs incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	88.199	102.646	108.534	101.328	79.454	75.631
Bijdragen rijk en medeoverheden	87.742	99.903	106.629	99.423	77.549	73.726
Overige opbrengsten derden	456	2.743	1.905	1.905	1.905	1.905
Lasten exclusief reserves	243.999	266.117	273.361	263.035	256.306	252.638
Apparaatslasten	24.724	28.556	29.048	29.055	29.060	29.044
Inhuur	680	1.143	700	700	700	700
Overige apparaatslasten	484	742	754	754	733	733
Personeel	23.561	26.671	27.594	27.601	27.627	27.611
Overige verrekeningen	66.984	71.303	76.957	79.242	84.646	89.344
Overige verrekeningen	66.984	71.303	76.957	79.242	84.646	89.344
Programmalasten	152.291	166.258	167.357	154.738	142.600	134.249
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	21.362	16.792	6.248	3.104	-2.758	-8.000
Overige programmalasten	207	194	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	8.796	14.238	13.465	13.939	13.939	13.939
Subsidies en inkomensoverdrachten	121.926	135.034	147.643	137.695	131.419	128.311
Saldo voor vpb en reserveringen	-155.800	-163.471	-164.828	-161.707	-176.852	-177.008
Saldo voor reserveringen	-155.800	-163.471	-164.828	-161.707	-176.852	-177.008
Reserves	0	3.105	776	0	0	0
Onttrekking reserves	0	3.105	776	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeloid	0	0	776	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	0	1.200	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	1.500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	405	0	0	0	0
Toevoeging reserves	14.000	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	14.000	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	14.000	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs	14.000	0	0	0	0	0
Saldo	-155.800	-160.366	-164.052	-161.707	-176.852	-177.008

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan met name uit bijdragen van het Rijk voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB), het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), Kansrijke Wijken en de continuering van de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Lasten

De lasten zijn voor de uitvoering van het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid. Dit geld wordt voornamelijk gebruikt voor 3 zaken:

- Het verstrekken van subsidies voor het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.
- Het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg.
- Het aanpakken van het aanhoudende personeelstekort.

Daarnaast wordt er ook geld ingezet voor de uitvoering van wettelijke taken zoals onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Onder intern resultaat is de kostprijsdekkende huur voor onderwijshuisvesting opgenomen. Deze wordt doorbelast vanuit het [programma Bestaande stad](#).

Meerjarig verloop

Door de inzet van financiën voor het onderwijsachterstandenbeleid en de Regio Deal stijgen de inkomsten en lasten tot een piek in 2027. In 2028 dalen de inkomsten en lasten doordat de Regio Deal-middelen aflopen. De afname zet verder door na 2028, omdat dan de regeling Kansrijke Wijken eindigt. Hierdoor nemen de inkomsten en lasten vanaf 2028 geleidelijk af.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Onderwijs	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onderwijs					
4.2 - Onderwijshuisvesting	-94.268	-93.584	-94.194	-93.753	-93.749
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-66.098	-70.468	-67.513	-83.099	-83.258
Totaal Onderwijs	-160.366	-164.052	-161.707	-176.852	-177.008

Reserves

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 113

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid](#)
- [Subsidieregeling Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid 2026-2027](#)
- [Aanpak voortijdig schoolverlaten 2026-2029](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 114

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Jeroen Postma

Wethouder Jeroen Postma is verantwoordelijk voor de onderwerpen jeugdzorg, onderwijs en sport.

Begroting 2027

Samenleving en inburgering

Paginanummer in website: 115

Samenleving en inburgering

In Rotterdam mag je zijn wie je bent. Ieder mens verdient het om mee te doen en in vrijheid kunnen leven. Daarom zet de gemeente zich in voor een inclusieve samenleving. Daarin is aandacht voor het bevorderen van diversiteit, inclusie, gelijke kansen en met speciale aandacht voor het tegengaan van racisme. De gemeente ondersteunt inwoners die extra hulp nodig hebben, zoals nieuwe bewoners en mensen die moeite hebben met basisvaardigheden.

Rotterdam wil de mensen die nu op de doorstroomlocatie, het schip Silja verblijven zo snel mogelijk duurzame, humane en kwalitatieve opvang bieden en nieuwe Rotterdammers onder hen een goede woonplek geven. De leefomstandigheden op een cruiseschip zijn niet bedoeld als langdurige woonomgeving. Daarom wil Rotterdam samen met woningcorporaties, wijkraden, bewoners, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en het Rijk deze mensen snel een plek aan land in onze gemeente geven.

Het streven is om de meest kwetsbaren onder de bewoners van de Silja als eerste op land op te vangen. Rotterdam neemt daarmee de verantwoordelijkheid voor de humanitaire situatie en roept de andere gemeenten op hetzelfde te doen.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 116

Voortgang 2026

Basisvaardigheden (Taal)

Aantal trajecten basisvaardigheden

Realisatie 2025: **9.154 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Streefwaarde 2026: **6.150 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Realisatie januari t/m juni 2026: **4.178 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Op 2 februari 2023 stelde de gemeenteraad het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#) vast. De ambitie voor het beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 is in 2025 opgehoogd van 25.000 naar 30.000 gestarte trajecten basisvaardigheden. Inclusief het aantal gestarte trajecten van 1 januari tot en met 30 juni 2026 komen we op een aantal van 31.782 gestarte trajecten. Hiermee ligt de realisatie ruim boven de beoogde doelstelling.

Opvang vluchtelingen

Opvang Oekraïense ontheemden - Realisatie januari 2026 t/m augustus 2026

Sinds de inval van Rusland in Oekraïne in maart 2022 heeft de gemeente Rotterdam de taak om Oekraïense vluchtelingen op te vangen. Er is een bestuurlijke opgave van het Rijk om 2.456 tijdelijke huisvestingsplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne te bieden. De afspraak met het voormalige college was om het behoud van 2.000 gemeentelijke opvangplekken in Rotterdam.

Momenteel vangt Rotterdam 3.635 Oekraïense vluchtelingen op die zich hebben ingeschreven in het Basisregistratie Personen (BRP). Van hen verblijven er 1.846 in gemeentelijke opvanglocaties en 1.789 bij particulieren of wonen zelfstandig. De gemeente heeft momenteel 2.026 gemeentelijke opvangplekken gerealiseerd in Rotterdam. Vanwege constante verhuisbeweging en vervangingsvraag wijkt dit aantal iets af van BRP-inschrijvingen.

De gemeente maakt kosten voor tijdelijke huisvesting, leefgeld, onderwijs, zorg en werk. Het Rijk dekt deze kosten. Daardoor is de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne voor de gemeente budgetneutraal.

Spreidingswet - Realisatie januari 2026 t/m augustus 2026

Rotterdam voldoet aan de opgave in het kader van de spreidingswet. Momenteel vangt Rotterdam 460 asielzoekers op in riviercruiseschepen, 2000 statushouders op de grootschalige noodopvanglocatie op water (MS Silja) en 40 alleen reizende vreemdelingen in een kleinschalige landlocatie. Hiermee voldoet Rotterdam aan de opgave in het kader van de spreidingswet.

De gemeente maakt kosten voor ontwikkeling van kades voor de noodopvanglocaties op water, welzijnsactiviteiten voor het verbeteren van leefomstandigheden, actief houden van vluchtelingen en om ze te laten meedoen in de samenleving. Het rijk dekt deze kosten.

Huisvestingsopgave statushouders

De rijksoverheid bepaalt elk halfjaar hoeveel statushouders de gemeente moet huisvesten. Statushouders zijn vluchtelingen met een verblijfsvergunning. De huisvestingsopgave voor statushouders wordt in 2026 naar verwachting gerealiseerd via een combinatie van het aanbod van vrijkomende corporatiewoningen en de realisatie van flexwoningen en transformatiewoningen.

Huisvestingsopgave statushouders 2026	Opgave	Realisatie	Nog te realiseren
Taakstelling 1e helft 2026	559	473	86
Taakstelling 2e helft 2026	608	n.t.b.	n.t.b.

Restopgave 2025	0		
Herhuisvestingsopgave in 2026	133	115	18
Dit gaat om het herhuisvesten van statushouders die in tijdelijke huisvesting verblijven			
Totaal	1.300	n.t.b.	n.t.b.

Inburgering

Op 1 januari 2022 trad de Wet Inburgering (Wi2021) in werking. De gemeente is sindsdien verantwoordelijk voor de begeleiding van mensen die inburgeren en biedt hun een programma inburgering aan. Inburgeraars leren niet alleen de taal, maar ook financieel zelfredzaam te zijn en worden begeleid naar werk of onderwijs. Alle inburgeraars krijgen een inburgeringstraject op maat.

Er zijn in de gemeente 2.763 statushouders, 2.617 gezinsmigranten en 244 overige migranten inburgerings-plichtig. Dat is gemeten op 21 augustus 2026. Er zijn sinds 1 januari 2022 3.263 statushouders aangemeld voor een leerroute, die de gemeente inkoopt voor de statushouders. Voor gezinsmigranten heeft de gemeente deze regierol niet en kan de gemeente alleen adviseren. Een deel van de statushouders met inburgeringsplicht verblijft nog op de statushouderslocatie in de Merwehaven. 38 procent van deze nieuwkomers neemt actief deel aan minstens één van de onderdelen van Vroege Start. Vroege Start houdt in dat het inburgeren zo vroeg mogelijk wordt gestart, bij voorkeur al in de doorstroomlocatie zodra een statushouder aan de gemeente is gekoppeld.

Samenleven

In oktober 2023 is het actieplan [Samenleven in Een stad 2024 – 2027](#) vastgesteld. De gemeenteraad is in februari 2025 en in februari 2026 geïnformeerd over de voortgang van het actieplan via de eerste en tweede jaarlijkse voortgangsrapportage.

Rotterdamers moeten in vrijheid en veiligheid met elkaar kunnen samenleven. De gemeente wil discriminatie, haat en geweld tegengaan en draagt de sociale norm uit dat uitsluiting onacceptabel is. Samen met partners en organisaties in de stad wordt ingezet op preventie en het vergroten van doen van meldingen en aangiftes van discriminatie. Dit gebeurt onder andere door het meldpunt Discriminatie van RADAR, de politie, voor iedereen, de stadsmarinier antidiscriminatie- en racisme en door de campagne 'Zie het, zeg het, meld het'.

Het actieplan draagt ook bij aan kansengelijkheid bijvoorbeeld met het programma 'Educatie over Samenleven in superdivers Rotterdam'. Op 75 basisscholen, 25 scholen in het voortgezet onderwijs, 10 mbo en vier hbo opleidingen wordt in 2026 de kennis en bewustwording van artikel 1 van de Grondwet vergroot. En leren jeugdigen vooroordelen te herkennen, te reflecteren op hun eigen houding en ontwikkelen ze vaardigheden en inzichten om inclusief samen te leven. Daarnaast is het Werkgeversnetwerk 010Inclusief dit jaar verder gegroeid en versterkt. Het netwerk is gericht op kennisdeling en inclusief werkgeverschap binnen organisaties en bedrijven

Volgens het actieplan zijn in 2026 projecten gericht op verbinding uitgevoerd zoals de viering van Internationale Vrouwendag (7 maart) en ondersteuning van de organisatie van de Pride in de maand september. Er worden stadsgesprekken georganiseerd om te leren van de ander en vooroordelen te verminderen. Tot en met juni 2026 zijn er 50 stadsgesprekken gevoerd die in het teken staan van het in gesprek gaan met mensen buiten je eigen bubbel/gemeenschap over het thema discriminatie, uitsluiting en inclusief samenleven. Op 2 april vond daar de aftrap van plaats in het Wereldmuseum Rotterdam: een Stadsgesprek XL met ongeveer 150 Rotterdamers van verschillende achtergronden, gemeenschappen en leeftijden.

De gemeente ondersteunt via de subsidieregeling '[Samenleven in één Stad](#)' initiatieven die bijdragen aan meer inclusie in de stad. De gemeente bereidt ook de herdenking en viering van 50 jaar onafhankelijkheid van Suriname en Kaapverdië voor. Daarnaast vraagt de gemeente extra aandacht voor de Molukse herdenking en viering in augustus.

Digitale Inclusie

Digitalisering heeft steeds meer invloed op het dagelijks leven. Het programma Digitale Inclusie zorgt via drie pijlers voor gelijke digitale kansen voor alle Rotterdamers en een inclusieve samenleving. Die pijlers zijn:

- Vergroten van het bereik van initiatieven voor digitale inclusie
- Toegang tot internet en veilige apparaten
- Sociaal AI Lab Rotterdam

Het programmabudget van € 3,2 mln gaat in 2026 naar het verlengen, versterken en in stand houden van succesvolle initiatieven uit voorgaande jaren. Ook zorgt het voor een goede borging van programmaonderdelen in de jaren daarna. In 2026 worden de volgende initiatieven voortgezet.

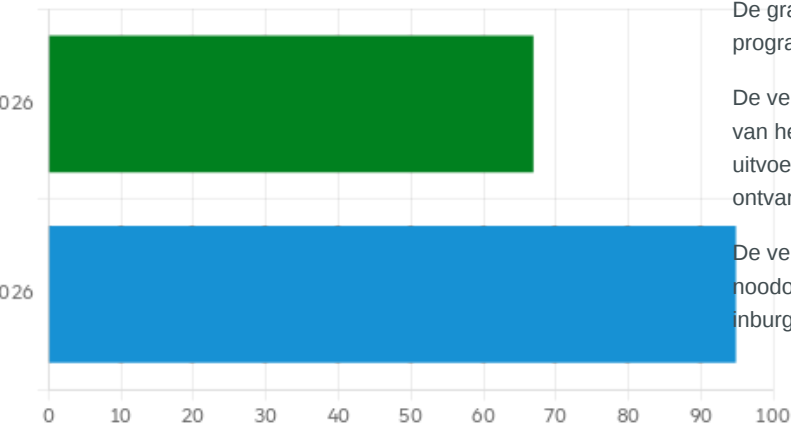
- De gemeente geeft in 2026 aan 2.600 Rotterdammers zonder toegang tot veilig werkende apparaten een 'refurbished' laptop. Deze laptop is gekoppeld aan een basiscursus digitale vaardigheden. Jongeren uit Rotterdam (leerlingen van het basis-, middelbaar en speciaal onderwijs en mbo) volgen via Dream Space trainingen voor samenwerken, creativiteit en kritisch denken. Bibliotheek Rotterdam verzorgt in samenwerking met het programma Digitale Inclusie computer- en smartphonecursussen. Deelnemers krijgen een 'refurbished' smartphone. Er zijn trainingen over mediawijsheid en activiteiten rond AI.
- De gemeente maakt via de subsidieregeling 'Digitale vaardigheden en digitale weerbaarheid 2026' 21 initiatieven mogelijk in de wijken. Deze initiatieven variëren van AI-trainingen tot workshops over online weerbaarheid.
- Samen met KPN en Woonstad startte de gemeente de pilot "Digitaal Meedoen Bloemhof". Huishoudens in Bloemhof met een laag inkomen krijgen hierbij een tweejarig internetabonnement tegen een lagere prijs. Deelnemers kunnen ook een cursus volgen in digitale basisvaardigheden en ontvangen een gerecyclede laptop.
- Met steun van het SIDN Fonds en Public Roam realiseerde de gemeente gratis en veilige publieke wifi-punten in de hele stad. In juni 2026 opende het 300ste wifi-punt.
- Het Sociaal AI Lab Rotterdam biedt Rotterdammers de kans om kunstmatige intelligentie te ontdekken via workshops, trainingen en educatieve programma's. Ze betrekken Rotterdammers actief bij het ontwikkelen en beoordelen van AI-toepassingen. Zo helpt het lab iedereen om veilig, vaardig en volwaardig mee te doen in de digitale wereld. Het lab is een initiatief en een van de pijlers van het programma Digitale Inclusie. Het is opgericht samen met de Erasmus Universiteit Rotterdam, Hogeschool Rotterdam en het Techniek College Rotterdam (mbo).

EU-arbeidsmigranten

Per 1 januari 2026 staan 42.773 EU-arbeidsmigranten ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) Rotterdam. EU-arbeidsmigranten zijn van grote waarde voor de Rotterdamse economie. Een groot deel van de EU-arbeidsmigranten hebben al langere tijd hun leven in de Rotterdamse samenleving opgebouwd en vergaat het goed. Tegelijkertijd zien we ook dat een deel van hen kampt met problemen rond werk, wonen, taal, gezondheid, gezin en ondersteuning., Sinds 2021 kent Rotterdam daarom een integrale aanpak EU-arbeidsmigratie die in de praktijk haar waarde heeft bewezen. De tijdelijke aansturing op EU-arbeidsmigratie viel tot 1 juli 2026 onder verantwoordelijkheid van Directie Veiligheid. En is met de formele beëindiging van het programma per 1 augustus structureel ondergebracht bij de afdeling Nieuwkomers binnen het cluster Maatschappelijke ontwikkeling.

De aanpak raakt diverse portefeuilles: economie, huisvesting, dienstverlening, welzijn, taal, zorg, onderwijs, goed opdracht- en werkgeverschap en ook leefbaarheid, veiligheid en dakloosheid. De gemeenteraad heeft met de Voorjaarsnota 2025 de financiering van dit integrale actieprogramma EU-arbeidsmigranten tot en met 2027 vastgesteld. Dit najaar wordt bepaald welke accenten voor de komende periode binnen de aanpak worden gelegd.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 69,7 mln en bestaan vooral uit bijdragen van het Rijk voor noodopvang asielzoekers, opvang Oekraïners en uitvoering van de Wet inburgering. Verder bestaan de inkomsten uit ontvangen bijdragen voor de trajecten basisvaardigheden.

De verwachte uitgaven zijn € 98,8 mln. Deze bestaan onder andere uit noodopvang voor asielzoekers, trajecten basisvaardigheden en inburgering.

Financiële bijstellingen Samenleving en inburgering Tweede herziening 2026	€ 1.653
Coalitieakkoord	- € 1.080
Correctie foutieve indexatie Rijksmiddelen opvang	€ 675

Oracle Fusion	€ 2.620
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 562

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 117

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Vrijheid en samenleven

Samenleven

Rotterdam is een diverse stad met sterke gemeenschappen en maatschappelijke betrokkenheid en staat open voor alle individuen. In Rotterdam mag je zijn wie je bent, ieder mens is van evenveel waarde en moet in vrijheid kunnen leven, wij staan pal voor die vrijheid. Voor discriminatie, racisme, antisemitisme, moslimhaat, vrouwenhaat en LHBTIQA+-haat is geen plek in Rotterdam. We treden op als dat wel het geval is. In Rotterdam staan we niet tegenover, maar naast elkaar. Het gemeentelijk beleid om dat te bereiken en de aanpak van discriminatie en racisme staat verder uitgewerkt in het [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) dat in oktober 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Het actieplan is inmiddels (peildatum: juli '26) bijna 3 jaar in uitvoering. In 2027 wordt een nieuw plan voor Inclusie en discriminatiebestrijding uitgewerkt, dat vanaf 2028 inwerking treedt.

Basisvaardigheden

Deze tijd van snelle ontwikkelingen vraagt om een samenleving van mensen die mee veranderen en voldoende vaardigheden hebben, en een overheid die daarbij helpt. Moeite hebben met basisvaardigheden (taal, rekenen en/of digitale vaardigheden) heeft impact op gezondheid, werk, geld en persoonlijke ontwikkeling. In (de regio) Rotterdam worden inwoners geholpen om hun basisvaardigheden te verbeteren, waardoor zij in hun dagelijks leven meer zelfstandigheid ervaren en actief mee kunnen doen in de maatschappij. Dit staat uitgewerkt in het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#). In het najaar van 2026 wordt een nieuw beleidskader Basisvaardigheden ontwikkeld dat in 2027 in werking treedt.

Ruimte voor nieuwkomers in een wereldstad

Rotterdam is door de eeuwen heen opgebouwd door migranten. Uit alle delen van Nederland en de wereld kwamen en komen mensen naar onze stad voor een beter leven. Vaak voor werk, studie of de liefde. Soms ook op de vlucht voor oorlog of geweld. Vluchtelingen, statushouders en gezins- en overige migranten kunnen rekenen op de Rotterdamse aanpak. De stad doet er alles aan om te zorgen dat je een dak boven je hoofd hebt, je kinderen naar school kunnen, je de taal kunt leren en je aan het werk kunt. We verwachten tegelijkertijd van mensen zelf dat ze er alles aan doen om vanaf het begin onderdeel te zijn van de Rotterdamse samenleving.

Opvang vluchtelingen en huisvesting van statushouders

We houden ons aan de wet, dus ook de spreidingswet. Rotterdam vangt momenteel 500 asielzoekers en 2.000 statushouders op. We blijven ons inzetten op het opvangen van asielzoekers en gekoppelde statushouders. Voor de opvang van statushouders op het schip Silja gaan we op zoek naar een structurele oplossing op land. Dat doen we waar mogelijk in kleinschalige, gemixte opvang in de stad en in samenspraak met bewoners.

Ook houden we ons aan de gemeentelijke taakstelling voor statushouders en de regionale opvangopgave voor Oekraïners die we van het Rijk krijgen (inspanningsverplichting). Voor 2026 is de regionale opvangopgave vastgesteld op 4.997 gemeentelijke opvangplekken vanaf 1 oktober 2026. Voor de gemeente Rotterdam bedraagt dit aantal 2.456 opvangplekken. Die opgave wordt expliciet aangeduid als een inspanningsverplichting, niet als een wettelijke taakstelling per individuele gemeente.

We zetten ons in voor het maken van afspraken met het COA en de regio om voor alle asielzoekers en gekoppelde statushouders met deze Rotterdamse aanpak aan de slag te gaan. Zo voldoen we niet alleen aan de spreidingswet, maar zorgen we er ook voor dat mensen veel sneller volwaardig kunnen meedoen.

Inburgeren en participeren

Met de Rotterdamse aanpak investeren we in een goede start bij het leren van de taal en het toetreden tot de arbeidsmarkt. Deze aanpak, versterkt door de inzet het programma Statushouders aan het werk, waarin ook aandacht is voor Rotterdam Inclusief, zetten we voort. Huisvesting is daarbij het fundament voor inburgering en participatie, een nieuw thuis als stabiele basis voor een nieuwe toekomst.

Ook niet-inburgeringsplichtige nieuwkomers begeleiden we. Asielzoekers, Oekraïense ontheemden en EU-arbeidsmigranten verblijven langere tijd, en mogelijk permanent, in onze stad. Ook voor hen geldt dat de kinderen naar school kunnen, ze de taal kunnen leren, aan het werk kunnen. En we verwachten tegelijkertijd dat zij er alles aan doen om onderdeel te zijn van de Rotterdamse samenleving.

Begroting 2027

Doel: Verbeteren basisvaardigheden

Paginanummer in website: 118

Verbeteren basisvaardigheden

Wat wil de gemeente bereiken?

Betere basisvaardigheden van de inwoners, zodat zij in hun dagelijks leven meer zelfstandigheid ervaren. Verbetering van taal-, reken- en digitale vaardigheden met als doel dat inwoners vooruitgaan in gezondheid, werk, geld en persoonlijke ontwikkeling. Dat zijn ook de vier onderwerpen die centraal staan in het ontwikkelen van beleid. In de uitvoering ervan werkt de gemeente nauw samen met netwerkpartners zowel binnen als buiten Rotterdam.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

De gemeente zorgt voor kwalitatief goede trajecten basisvaardigheden en aanvullende taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers door:

- Inkooptrajecten basisvaardigheden
- Samenwerken met partijen die hetzelfde doel hebben om de impact te vergroten
- Volgens wettelijke opdracht realiseert gemeente regionale samenwerking, inkoop en verantwoording.

Effect- en prestatie indicatoren

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Beleidskader 2023-2026									
30.000 gestarte trajecten basisvaardigheden	9.105	9.345	9.154	4.178 t/m 30 juni	5.6m	nieuw college	nieuw college	nieuw college	nieuw college
80% van de deelnemers is tevreden over het gevolgde traject	88%	92%	88%	Nog niet bekend.	80%				

Toelichting

Aantal gestarte trajecten basisvaardigheden

Op 2 februari 2023 stelde de gemeenteraad het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#) vast. De ambitie voor het beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 is in 2025 opgehoogd van 25.000 naar 30.000 gestarte trajecten basisvaardigheden. Tot en met 30 juni 2026 zijn er 4178 trajecten gestart. Dat maakt een totaal van 31.782 gestarte trajecten tot en met 30 juni 2026. Hiermee ligt de realisatie ruim boven de beoogde doelstelling.

Klanttevredenheid

De nagestreefde, jaarlijks te meten klanttevredenheid is 80%. De klanttevredenheid in 2025 is boven de streefwaarde namelijk 88%. De cijfers over de kwalitatieve doelstelling over 2026 zijn naar verwachting in het eerste kwartaal van 2027 bekend.

Risico's

- Bezuinigingen vanuit het Rijk leiden tot minder budget voor basisvaardigheden. In dat geval wordt binnen de beschikbare financiële kaders gestuurd op wat het eerst nodig is voor een zo doelmatig mogelijke inzet.

- Afhankelijkheid van taalaanbieders bij het realiseren van het aantal trajecten basisvaardigheden binnen de contracten. Via periodiek overleg kijken we waar snel op moeten worden bijgestuurd.

Begroting 2027

Doel: Een inclusieve samenleving

Paginanummer in website: 119

Een inclusieve samenleving

Wat wil de gemeente bereiken?

Minder discriminatie, meer acceptatie van diversiteit en meer kansengelijkheid en emancipatie. Dat Rotterdammers zien dat de gemeente een bondgenoot is in de strijd tegen discriminatie. Zo draagt Rotterdam bij aan een inclusieve stad waarin iedereen mee kan doen en meetelt.

1. Discriminatie en veiligheid

De gemeente bevordert de bereidheid om discriminatie te melden. Ze investeert in de toegankelijkheid en zichtbaarheid van meldpunt RADAR.

2. Gelijke kansen

De gemeente draagt bij aan gelijke kansen en gelijke toegang tot school, werk, stage, wonen, en vrijetijdsbesteding.

3. Verbinding

Door sociaal contact tussen Rotterdammers te ondersteunen draagt de gemeente bij aan ontmoeting, wederzijds begrip en verbondenheid tussen groepen.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Het [actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) beschrijft welke concrete acties de gemeente inzet om discriminatie te bestrijden op verschillende gronden en ook op leefgebieden als woningmarkt, arbeidsmarkt, veiligheid op straat. De raad heeft actieplan in oktober 2023 vastgesteld. Onderstaand een selectie van de activiteiten.

1. Discriminatie en veiligheid

- Ondersteuning anti-discriminatiebureau RADAR
- De campagne 'Zie het, zeg het, meld het'
- Ondersteuning onderzoek staatscommissie discriminatie

2. Gelijke kansen

- Arbeidsmarkt: ondersteunen van werkgevers bij diversiteitsbeleid
- Intern: het voeren van een inclusiebeleid (DIG)
- Onderwijs: voorlichting over artikel 1 van de grondwet: respectvol en inclusief samenleven
- Woningmarkt: voorlichting aan makelaars en verhuurders

3. Verbinding

- Subsidie-initiatieven ondersteunen
- Stadsgesprekken organiseren
- Inzetten op historisch besef

Effect- en prestatie indicatoren

Indicatoren	Bronstelsysteem	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Realisatie 2027
Aantal discriminatiemeldingen door inwoners bij anti- discriminatievoorzieningen (zoals Radar / Discriminatie.nl)	Discriminatiemonitor (jaarlijks)	674	355	747	1.137	n.n.b.	nieuw college

Percentage Rotterdamers dat discriminatie ervaart	Omnibus enquête			23%	23%	25%	nieuw college
Acceptatie diversiteit a.d.h.v. stellingen	Omnibus enquête	78%	77%	77%	77%	75%	nieuw college
Percentage Rotterdamers dat geen discriminatie zegt te ervaren	Wijkprofiel	80%		80%		79%	nieuw college

Toelichting

De antidiscriminatievoorziening RADAR (discriminatie.nl) heeft in 2025 1.137 meldingen van Rotterdamers ontvangen. In 2024 waren dat 747 meldingen. De meeste meldingen hebben betrekking op moslimdiscriminatie, seksuele gerichtheid en herkomst/huidskleur. De politie registreerde 693 discriminatie-incidenten in Rotterdam, in 2024 waren dat er 634. Het grootste deel van de politieregistraties gaat over herkomst en seksuele gerichtheid. In de tabel staan de meest recente cijfers van de Discriminatiemonitor, die ook jaarlijks verschijnt. [De Monitor](#), gepubliceerd in april 2026, beschrijft de meldingscijfers van het jaar daarvoor (2025).

De omnibus-enquête wordt jaarlijks in de periode maart - mei uitgevoerd onder Rotterdamers van 16 tot en met 85 jaar. De cijfers worden elk jaar gepubliceerd en gaan over het jaar ervoor. Dus bovengenoemde realisatie betreft de rapportage in 2026 en gaat over het jaar 2025, etc. Vanaf 2027 wordt de omnibus 2-jaarlijks uitgevoerd.

Het wijkprofiel verschijnt elke 2 jaar. Daarin meet de gemeente onder andere de mate waarin Rotterdamers aangeven discriminatie te ervaren. Het percentage Rotterdamers dat zegt geen discriminatie te ervaren was 79% in 2026. Dat is iets minder dan in 2024 (80%).

Risico's

- Maatschappelijke onrust en ontwikkelingen kunnen een verschuiving in focus vragen en ongelijkheid versterken, bijvoorbeeld door veiligheids- en geopolitieke ontwikkelingen, maatschappelijk en activistische bewegingen en politiek-bestuurlijke ontwikkelingen.
- Functioneren van maatschappelijke partners in de uitvoering. Via periodiek overleg kijken waar zonodig snel moet worden bijgestuurd.

Begroting 2027

Doel: Opvang

Paginanummer in website: 120

Opvang

Wat wil de gemeente bereiken?

Vluchtelingen ontvangen veilige, humane en goed georganiseerde opvang. Die is gericht op stabiliteit, gezondheid en meedoen. Dit alles in balans tussen draagkracht van de stad en draagvlak in de samenleving.

- 1. Opvang realiseren voor Oekraïners, volgens de Richtlijn tijdelijke bescherming.
- 2. Realiseren van opvang voor asielzoekers, volgens de Spreidingswet.
- 3. Participatie voor Oekraïners.
- 4. Realiseren van tijdelijke huisvesting voor Rotterdamse statushouders.
- 5. Organiseren van een efficiënte en effectieve sociale begeleiding en omgevingsmanagement.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

- 1. Opvang realiseren voor Oekraïners (Richtlijn tijdelijke bescherming)
 - Realiseren Gemeentelijke opvanglocaties Oekraïne (GOO) in samenwerking met Stedelijke ontwikkeling
 - Ondersteunen Oekraïense ontheemden in Particuliere opvang Oekraïne (POO)
- 2. Realiseren van opvang voor asielzoekers (Spreidingswet)
 - Het realiseren van opvanglocaties in samenwerking met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en zolang voor opvang op het water nodig is, geschikt maken van kades
- 3. Participatie voor Oekraïners
 - Organiseren opgave sociaal domein voor Oekraïense ontheemden, zoals zorg, gezondheid, onderwijs, taal, participatie
- 4. Realiseren van tijdelijke huisvesting voor statushouders gekoppeld aan Rotterdam
 - Realiseren van tijdelijke huisvestingslocaties voorafgaand aan definitieve huisvesting in Rotterdam in samenwerking met Stedelijke ontwikkeling
- 5. Organiseren van een efficiënte en effectieve sociale begeleiding en omgevingsmanagement
 - Het sociaal beheer wordt efficiënt en effectief ingericht om sociale begeleiding te bieden, escalaties te voorkomen, structuur te creëren en de veiligheid voor bewoners en omwonenden te versterken
 - Via goed contact met de buurt wordt de relatie met de wijkbewoners bewaakt en het draagvlak in de buurt versterkt

Effect- en prestatie indicatoren

Indicatoren	Bronstelsysteem	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming
2.000 opgevangen Oekraïense ontheemden (GOO)	VVS (Vluchtelingen volgsysteem) en BRP	2.000 opvangplaatsen	2.000 opvangplaatsen	2.000 opvangplaatsen	2.000 opvangplaatsen	2.000 opvangplaatsen	opvang
1.600 opgevangen Oekraïense ontheemden (POO)	BRP	1.600 inschrijvingen BRP	1.600 inschrijvingen BRP	1.700 inschrijvingen BRP	1.700 inschrijvingen BRP	1.700 inschrijvingen BRP	inschi

2.500 opgevangen Asielzoekers/Statushouders (huidige taakstelling: kan tussentijds van rijkswege worden aangepast	COA	2.500 opvangplaatsen	2.500 opvangplaatsen	2.500 opvangplaatsen	2.500 opvangplaatsen	2.500 opvangplaatsen	opvang
Stimuleren participatie: 65% van de volwassen ontheemden betaalt eigen bijdrage en heeft dus eigen inkomen. Onder volwassenen worden ook ouderen en arbeidsongeschikte vluchtelingen geteld.	W&I	64%	65%	65%	65%	65%	
Realiseren van 200 tijdelijke opvang/huisvestingsplekken op doorstroomlocaties voor aan Rotterdam gekoppelde statushouders	NOVA	215	200	200	200	200	
Informereren betrokkenen in de wijk	-						

Toelichting

Het aantal op te vangen Oekraïense ontheemden wordt bestuurlijk vastgesteld.

De aantallen asielzoekers en statushouders worden vastgesteld door het Rijk.

Risico's

- **Wet- en regelgeving**

Steeds wijzigende wet- en regelgeving of hiermee vaak veranderende prioriteiten kunnen besluitvorming vertragen of plannen doen wijzigen.

- **Financieel**

Onvoldoende of onzekere financiering vanuit het Rijk kan leiden tot uitstel, versobering of het stopzetten van het realiseren van opvang.

- **Omgevingsmanagement**

Onvoldoende draagvlak bij omwonenden of weerstand vanuit de omgeving kan leiden tot vertraging, bezwaarprocedures of reputatieschade.

- **Verbouwingen**

Bouwvertragingen, technische tegenslagen

Begroting 2027

Doel: Inburgeren en participeren

Paginanummer in website: 121

Inburgeren en participeren

Wat wil de gemeente bereiken?

Inburgeraars beheersen zo snel mogelijk de Nederlandse taal op een zo hoog mogelijk niveau en doen zo goed mogelijk mee in de samenleving.

1. Realisatie van de wettelijke taakstelling: huisvesting van statushouders.
2. Inburgeraars, statushouders en gezinsmigranten, ronden binnen de wettelijke termijn voor inburgering hun inburgeringstraject af.
3. Jaarlijks toename van statushouders die meedoen in een werkomgeving waar de Nederlandse taal wordt gestimuleerd tijdens of na het inburgeringstraject. Dat naar maximaal vermogen, het liefst via betaald werk.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

De gemeente voert de Wet inburgering (Wi2021) uit op basis van onder andere de hiervoor bedoelde rijksmiddelen. Statushouders uit eerdere wetten worden, zoals alle andere Rotterdamse werkzoekenden, begeleid naar werk of een opleiding. Als extra impuls biedt de gemeente Starten in Rotterdam aan statushouders aan. Ook laat ze maatschappelijke begeleiding verzorgen aan gezinsmigranten. Jaarlijks wordt de raad geïnformeerd via de [Monitor Inburgering](#).

Onderstaand een selectie van de activiteiten.

1. De wettelijke taakstelling realiseren: huisvesting van statushouders

- Het bieden van huisvesting aan statushouders.
- Afspraken maken met woningbouwcorporaties, in samenwerking met Stedelijke ontwikkeling.

2. Inburgeraars, statushouders en gezinsmigranten, ronden binnen de wettelijke inburgeringstermijn hun inburgeringstraject af (tenzij men in aanmerking komt voor verlenging)

- Regie en begeleiding van inburgeraars op basis van de Wet Inburgering (Wi2021) en P-wet.
- Inkoop van inburgeringstrajecten in afstemming met Werk en Inkomen.

3. Jaarlijks toename van statushouders die participeren in een werkomgeving die de taalontwikkeling stimuleert tijdens of na het inburgeringstraject, naar maximaal vermogen. En het liefst via betaald werk.

- Leerwerktrajecten, zowel parttime als fulltime, opzetten.
- Vrijwilligerswerk of werkervaringsplekken inzetten, passend naast de inburgering, in samenwerking met Werk en Inkomen.
- Werkgevers informeren en enthousiasmeren over statushouders, door Werk en Inkomen.
- Actief bemiddelen naar parttime werk, passend naast de inburgering, in samenwerking met Werk en Inkomen.

Effect- en prestatie indicatoren

Indicatoren	Bronstelsysteem	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Gemeente behaalt de wettelijke taakstelling.	Paddix	1.040	473 (op peildatum 01/07/26)	nieuw college	nieuw college	nieuw college	nieuw college
80% van de statushouders behaalt de inburgering binnen de wettelijke inburgeringstermijn	DUO (extern systeem)		62% (op peildatum 01-08-2026)	nieuw college	nieuw college	nieuw college	nieuw college
65% van de gezinsmigranten behaalt de inburgering binnen de wettelijke inburgeringstermijn	DUO (extern systeem)		41% (op peildatum 01/08/26)	nieuw college	nieuw college	nieuw college	nieuw college

400 statushouders starten per jaar met parttime werken	Socrates	467	628 (peildatum 08/09/2026)	nieuw college	nieuw college	nieuw college	nieuw college
450 statushouders stromen uit de P-wet naar werk en onderwijs	Socrates	687	468 (peildatum 08/09/2026)	nieuw college	nieuw college	nieuw college	nieuw college

Toelichting

De realisatie van de taakstelling van 2026 loopt iets achter op schema. Dit komt onder andere door het gestegen aantal grote gezinnen die gemeente moet huisvesten en de beschikbaarheid van grote huisvestingsmogelijkheden is beperkt.

62% van de statushouders en 41% van de gezinsmigranten hebben hun inburgering afgerond binnen de wettelijke termijn. De overige zijn nog bezig met hun inburgering. Hiervan heeft een deel van de statushouders en gezinsmigranten een verlenging gekregen van hun wettelijke inburgeringstermijn. De verlengingen kunnen gegeven worden op basis van niet verwijtbare en verwijtbare redenen. Gemeente beschikt niet over het inzicht in de redenen van verlengingen in zijn geheel. DUO besluit over het wel of niet verlengen van de wettelijke termijn.

Het aantal parttime werkende statushouders en uitstroom uit de Participatiewet loopt ruim op schema.

Risico's

- Onvoldoende geld vanuit het Rijk om de Wet inburgering (Wi2021) uit te voeren, zo blijkt uit landelijk onderzoek.
- Het Rijk heeft een hogere ambitie om meer nieuwkomers aan het werk te krijgen. Hiervoor zijn vooralsnog geen extra middelen beschikbaar gesteld.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 122

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma samenleving en inburgering draagt bij aan onderstaande, door de VN geformuleerde, Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 5. Gendergelijkheid
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 123

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 124

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Samenleving en inburgering		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Voortzetten beleid digitale inclusie	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
Voortzetten beleid inburgering	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-1.080	-2.520	-2.520	-2.250	-2.250
Voortzetten beleid samenleven	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Voortzetten beleid taal volwassenen	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-2.495	-2.495	-2.495	-2.495
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Correctie foutieve indexatie Rijksmiddelen opvang	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	675	0	0	0	0
Opvang Vluchtelingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	2.620	0	0	0	0
Wet Inburgering	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve huisvesting statushouders	Reserves	0	-1.366	0	0	0
Aanpak overlast asielzoekers	Taakmutatie	-200	0	0	0	0
Faciliteitenbesluit opvangcentra	Taakmutatie	-4	0	0	0	0
Voorzieningen antidiscriminatie	Taakmutatie	0	-93	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-358	-1.100	-243	-234	-234
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Samenleving en inburgering		1.653	-10.874	-8.558	-8.279	-8.279

Toelichting financiële bijstellingen

Voortzetten beleid digitale inclusie

Vanaf 2027 wordt structureel € 954.000 beschikbaar gesteld voor het voortzetten van het beleid op het gebied van digitale inclusie. Hiermee zet de gemeente in op het vergroten van gelijke kansen en het ondersteunen van Rotterdammers die onvoldoende digitaal vaardig zijn. Of niet zelfstandig gebruik kunnen maken van digitale dienstverlening. Naast het programmabudget wordt circa € 346.000 beschikbaar gesteld voor 2,9 fte en bijbehorende organisatiekosten. De totale structurele inzet voor digitale inclusie bedraagt daarmee € 1,3 mln per jaar.

Voortzetten beleid inburgering

Met deze intensivering wordt het bestaande beleid voor inburgering voortgezet en structureel in de begroting opgenomen. De middelen worden voornamelijk ingezet voor het behoud van de huidige formatie en de continuering van de bestaande dienstverlening

Voortzetten beleid Samenleven

Vanaf 2027 is € 2 mln. structureel toegekend om het beleid te versterken. Hiermee zet de gemeente de uitvoering van het beleid op het terrein van discriminatiebestrijding, inclusie en emancipatie voort. Met deze intensivering wordt het bestaande beleid op het terrein van discriminatiebestrijding, inclusie en emancipatie grotendeels voortgezet en structureel in de begroting opgenomen. Onder dit budget valt ook het werk van de Gezant Inclusie en Diversiteit.

Voortzetten beleid Taal volwassenen

Vanaf 2027 is de intensivering voor basisvaardigheden van volwassenen structureel toegekend. Hiermee is het beleid op het gebied van basisvaardigheden (taal-, rekenvaardigheden, digitale vaardigheden) op het huidige niveau voortgezet.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de [paragraaf Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Correctie foutieve indexatie Rijksmiddelen opvang

Correctie van foutief toegerekende indexatie over het lastenbudget rondom opvang vluchtelingen. In totaal betreft het € 3,3 mln. Hiervan wordt € 2,6 mln ingezet voor het knelpunt Oracle Fusion. Het restant vanaf € 675.000 valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Opvang Vluchtelingen

De tijdelijke bekostigingsregeling voor gemeentelijke opvang en huisvesting is verlengd, waardoor voor meerdere jaren zekerheid bestaat over de financiering van de opvang van vluchtelingen. Als gevolg hiervan kunnen de bijbehorende lasten en baten vanaf deze begroting meerjarig worden geraamd tot en met 2030. Voorheen werden deze budgetten slechts voor een beperkte periode in de begroting verwerkt, in lijn met de toenmalige looptijd van de regeling.

Oracle Fusion

In het coalitieakkoord is een stelpost Oracle Fusion opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. Bij programma Samenleving en inburgering wordt het verrekend met de foutieve indexatie van het lastenbudget voor opvang.

De invulling van de stelpost voor 2027 en verdere jaren maakt onderdeel uit van de organisatieopgave.

Wet inburgering

De begroting 2026 voor de specifieke uitkering Wet inburgering is aangepast. De verwachting is dat € 9,9 mln wordt ingezet. Het lasten- en batenbudget, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Bestemmingsreserve huisvesting statushouders

Om voorzieningen te realiseren voor het laten doorstromen van statushouders is een potentiële locatie gevonden. Hiermee wordt de noodzakelijke impuls gegeven aan de behoefte aan extra woonplekken voor deze doelgroep. Deze reserve dient voor de dekking van het knelpunt bestaand beleid, namelijk de afschrijving en rentelasten van de investering tot eind 2030. Vanuit dit college zijn geen separate middelen gereserveerd voor het aanhuren en verbouwen van panden. De middelen van het vorige college ad. € 6,6 mln zijn vrijgevallen.

Aanpak overlast asielzoekers

In het gemeentefonds is budget beschikbaar gesteld om overlast en crimineel gedrag van asielzoekers lokaal aan te pakken.

Faciliteitenbesluit opvangcentra

Voor de opvang van asielzoekers wordt geld ontvangen voor werkzaamheden in en rond opvanglocaties. We verwachten dat het Rijk in september- en/of december aankondigt dit bedrag aan te vullen, zoals eerder besloten.

Voorzieningen antidiscriminatie

Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld voor de versterking van de lokale aanpak van discriminatie via de voorzieningen voor antidiscriminatie. Dit sluit aan bij het actieplan Samenleven.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexatie: de budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#) (-€ 664.000 in 2027 tot -€604.000 in 2030).
- Programma EU-arbeidsmigranten: de regie op programma EU-arbeidsmigranten is bij de tweede herziening 2026 verschoven van [programma Veilig](#) naar programma Samenleving en inburgering. Ook de bijbehorende budgetten in 2026 en 2027 zijn overgedragen. (-€ 500.000 in 2026 en -€ 778.000 in 2027).
- Diverse technische wijzigingen waaronder overhevelingen van budgetten van en naar andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Samenleving en inburgering incl.reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	67.955	69.754	60.410	59.748	59.748	59.748
Bijdragen rijk en medeoverheden	67.935	68.585	59.233	58.570	58.570	58.570
Overige opbrengsten derden	20	1.169	1.177	1.177	1.177	1.177
Lasten exclusief reserves	94.926	98.800	85.749	83.907	83.351	83.351
Apparaatslasten	14.414	18.413	19.356	18.704	18.450	18.450
Inhuur	2.594	1.439	1.708	1.666	1.666	1.666
Overige apparaatslasten	600	266	355	309	305	305
Personeel	11.221	16.708	17.294	16.729	16.479	16.479
Overige verrekeningen	16.956	12.954	756	756	99	99
Overige verrekeningen	16.956	12.954	756	756	99	99
Programmalasten	63.556	67.433	65.637	64.447	64.802	64.802
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	59.030	60.655	60.624	60.024	60.378	60.378
Overige programmalasten	157	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	-1.094	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.463	6.778	5.013	4.424	4.424	4.424
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.970	-29.046	-25.339	-24.159	-23.603	-23.603
Saldo voor reserveringen	-26.970	-29.046	-25.339	-24.159	-23.603	-23.603
Reserves	1.199	1.349	-1.136	0	0	0
Onttrekking reserves	1.103	1.349	230	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven	704	700	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden	0	70	230	0	0	0
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe WetInburgering	399	579	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	1.366	0	0	0
Bestemmingsreserve huisvesting statushouders	0	0	1.366	0	0	0
Vrijval reserves	96	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden	96	0	0	0	0	0
Saldo	-25.771	-27.697	-26.475	-24.159	-23.603	-23.603

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De inkomsten bestaan vooral uit bijdragen van het Rijk voor noodopvang asielzoekers, opvang Oekraïners en uitvoering van de Wet inburgering. Verder bestaan de inkomsten uit ontvangen bijdragen voor de trajecten basisvaardigheden.

Lasten

Rotterdam zet geld in voor onder andere noodopvang asielzoekers, trajecten basisvaardigheden en inburgering.

Reserves

Binnen het programma wordt geld uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Het gaat onder andere om de bestemmingsreserves Energietoeslag

en Inburgering. Hieronder is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze reserves.

Meerjarig verloop

Vanaf 2026 stabiliseert de financiële situatie. Dan komen de baten en lasten op een structureel niveau uit. De beschikbare middelen blijven gedurende de meerjaren periode bijna gelijk. Tegelijkertijd nemen de uitgaven geleidelijk af en stabiliseren ze.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Samenleving en inburgering	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Samenleving en inburgering					
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-8.274	-8.502	-8.502	-8.220	-8.220
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	-19.423	-17.973	-15.657	-15.383	-15.383
7.1 - Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Totaal Samenleving en inburgering	-27.697	-26.475	-24.159	-23.603	-23.603

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Samenleving en inburgering		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden		230	0	0	0	0
Doel reserve:	Financiering van een gezamenlijk kunstwerk of gedenkteken in de buitenruimte en het voortzetten van het programma koloniaal en slavernijverleden.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	300	0	70	0	230
	Begroting 2027	230	0	230	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		0	0	0	0	0
Doel reserve:	uitvoering geven aan het Actieplan Samenleven.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	700	0	700	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Het programma inburgering werkt opgavegericht en is organisatie breed wat een breed inzetbare financiële reserve(basis) vraagt om de komende 2 collegejaren de Nieuwe Wet Inburgering en Rotterdamse aanpak uit te blijven voeren. Om dit goed te kunnen doen is in 2024 kritisch gekeken naar inzet van middelen en opbouw van een reserve waarmee de uitvoering en programma lijn gecontinueerd kan worden.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	579	0	579	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve huisvesting statushouders		0	1.366	1.366	1.366	1.366
Doel reserve:	Dekking kapitaallasten investeringen huisvesting statushouders.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (einddatum 31-12-2030)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Begroting 2027	0	1.366	0	0	1.366
	Raming 2028	1.366	0	0	0	1.366
	Raming 2029	1.366	0	0	0	1.366
	Raming 2030	1.366	0	0	0	1.366
Samenleving en inburgering		230	1.366	1.366	1.366	1.366

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Bestemmingsreserve huisvesting statushouders

Om voorzieningen te realiseren voor het laten doorstromen van statushouders is een locatie gevonden. Hiermee wordt de noodzakelijke impuls gegeven aan de behoefte aan extra woonplekken voor deze doelgroep. Deze reserve is voor de dekking van de afschrijving en rentelasten van de investering tot eind 2030.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 125

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Het beleidskader basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden'](#)
- [Beleidskader 'Rotterdam voor iedereen. Samen sterk tegen armoede en schulden. Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026'](#)
- [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#)
- [Rotterdamse Aanpak Inburgering](#)
- [Monitor Inburgering](#)

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die worden ingezet voor dit programma.

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 126

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Luuc Dekkers

Wethouder Luuc Dekkers is verantwoordelijk voor de onderwerpen digitalisering, dienstverlening, bestuur en Europese zaken. Bij dit programma voor het onderwerp digitale inclusie.

Wethouder Astrid Kockelkoren

Wethouder Astrid Kockelkoren is verantwoordelijk voor de onderwerpen wonen, dakloosheid en Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Bij dit programma voor het onderwerp EU-arbeidsmigranten.

Wethouder Joan Nunnely

Wethouder Joan Nunnely is verantwoordelijk voor de onderwerpen cultuur, samenleven en taal (basisvaardigheden).

Begroting 2027

Sport, bewegen en natuureducatie

Paginanummer in website: 127

Sport, bewegen en natuureducatie

De gemeente wil alle Rotterdammers hun leven lang met plezier aan het sporten en bewegen houden en daarnaast een laagdrempelig aanbod van natuureducatie in de stad bieden.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 128

Voortgang 2026

Rotterdamers, in het bijzonder mensen bij wie bewegen niet vanzelfsprekend is, duurzaam aan het sporten en bewegen krijgen en houden

Sportdeelname

In het sportseizoen 2025-2026 sportte gemiddeld 67 procent van de Rotterdamers van 5 tot 80 jaar wekelijks. Dat percentage is gelijk aan dat in het sportseizoen 2024-2025.

Global Active City

Op 29 september 2026 kreeg Rotterdam, als eerste stad in Nederland, officieel het Global Active City Label. Dit internationale label is de erkenning voor de gezamenlijke inzet van onze inwoners om van Rotterdam een nog actievere stad te maken. De gemeente heeft samen met betrokkenen verkend wat er in de toekomst nog meer mogelijk is.

Sportstimulering doelgroepen

De gemeente heeft SwapGym over de eerste drie uitvoeringsjaren (2022-2025) positief geëvalueerd. Met SwapGym ruilen middelbare scholieren hun gymles in voor een sportles bij een lokale aanbieder. Het programma telt inmiddels 1.600 deelnemers op 11 middelbare scholen. De gemeente zet de activiteiten voort en ontwikkelt ze verder samen met Sportbedrijf Rotterdam.

Binnen het naschoolse sportaanbod voor kinderen van 4 tot 12 jaar is op 2 scholen voor speciaal basisonderwijs een pilot uitgevoerd met framevoetbal en dans. De ervaringen van scholen, ouders en sportverenigingen waren positief en bieden aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling van aanbod voor deze doelgroep.

Sinds de zomer van 2026 is een functionaris actief die verschillende organisaties met elkaar verbindt om de sport- en beweegdeelname van Rotterdamers met een lage sociaaleconomische positie (blijvend) te vergroten. De inzet richt zich eerst op het krijgen van meer inzicht in de doelgroep en de wijk, het versterken van netwerken en het verbeteren van de begeleiding naar passend aanbod. Resultaten worden medio 2027 verwacht.

Het living lab voor mensen met een licht verstandelijke beperking is in afronding. De opgedane ervaringen en lessen worden eind dit jaar gedeeld via een online magazine.

Daarnaast is de campagne Rotterdam Sport Onbeperkt gestart. Deze campagne is mede ontwikkeld met ervaringsdeskundigen van MEE Rotterdam Rijnmond. Hierbij is een toolkit ontwikkeld om professionals te ondersteunen bij het stimuleren van sport en bewegen voor mensen met een beperking.

Toekomstbestendige, veilige en toegankelijke speeltuin-, scouting-, volkstuin- en sportverenigingen.

In 2026 is de gemeente gestart met de eerste fase van verenigingsondersteuning voor alle 45 Rotterdamse volkstuinverenigingen. Deze fase richt zich op de relatie en inzet van deskundigheid om verenigingen te versterken.

Samen met de Stichting Rotterdam Sportsupport is in de eerste helft van 2026 gewerkt aan het financieel sterker en zelfstandiger maken van verenigingen. Dit leidde onder meer tot een handboek Fondsenwerving voor sport-, scouting- en speeltuinverenigingen, diverse bijeenkomsten over subsidies, fondsenwerving en het creëren van alternatieve inkomstenbronnen. Verder boden fondsenzoeker en verenigingsconsulenten financiële ondersteuning. Hierdoor hebben meerdere verenigingen een beroep op fondsen kunnen doen.

Stichting Rotterdam Sportsupport ontwikkelde bovendien een AI-tool voor penningmeesters. Deze tool wordt getest en komt naar verwachting dit najaar beschikbaar voor alle penningmeesters van Rotterdamse sportverenigingen.

Goede en voldoende sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen

In 2026 zijn diverse Integraal Huisvestingsplan (IHP)-projecten opgeleverd. Zo zijn bij RVV Blijdorp, Spartaan '20 en VV Hillegersberg natuurgrasvelden vervangen door kunstgras. De realisatie van het eerste flexibele clubgebouw is gestart bij FCB-HWD. Het flexibele clubgebouw is een duurzaam en multifunctioneel bouwconcept met modulaire bouwstenen, zoals kleedkamers en een kantine. Deze kun je makkelijk aanpassen of uitbreiden. Hiermee kan de gemeente beter inspelen op ontwikkelingen en eventueel functies toevoegen.

In Stadionpark is het Onderwijs- en Sportcluster opgeleverd. Dit bestaat uit twee vo-scholen (Portus Meridiem en Move) en een binnensportvoorziening met een grote sporthal en twee kleinere sportruimtes. Volley Zuid is de vaste gebruiker van de voorziening. Die start daar met zitvolleybal. De grootschalige renovatie van sporthal De Enk is gestart. Die zal een jaar duren.

Het Capaciteitsplan Sportvoorzieningen geeft een actueel en integraal beeld van de benodigde capaciteit voorzieningen voor buitensport, binnensport en zwembaden en de maatregelen die nodig zijn om die te realiseren. Diverse maatregelen om voorzieningen intensief en efficiënt te gebruiken zijn in uitvoering, zoals het weekendvoetbal, investeringen in kunstgras en openstellen van sportparken.

Vanuit de regeling investeringssubsidie breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen is tot nu toe circa € 650.000 aan subsidies verleend. Het plafond van € 750.000 wordt waarschijnlijk voortijdig bereikt.

Inspirerende topsport en evenementen

In 2026 vonden de jaarlijks terugkerende topevenementen, zoals de NN Marathon Rotterdam en het ABN AMRO Open, opnieuw plaats. Naast de sportieve prestaties staan uiteraard ook de maatschappelijke programma's rondom deze evenementen centraal. Via diverse activiteiten zijn Rotterdammers gestimuleerd om meer te bewegen, zijn jongeren in aanraking gebracht met sport en is bijgedragen aan ontmoetingen en verbinding in de stad.

Tegelijkertijd wordt volop gewerkt aan de voorbereiding van het WK Turnen 2026. Dat vindt in oktober 2026 plaats in Rotterdam Ahoy. Samen met betrokken partners wordt het een succesvol internationaal topsportevenement met een sterke maatschappelijke impact voor de stad en de Rotterdammers.

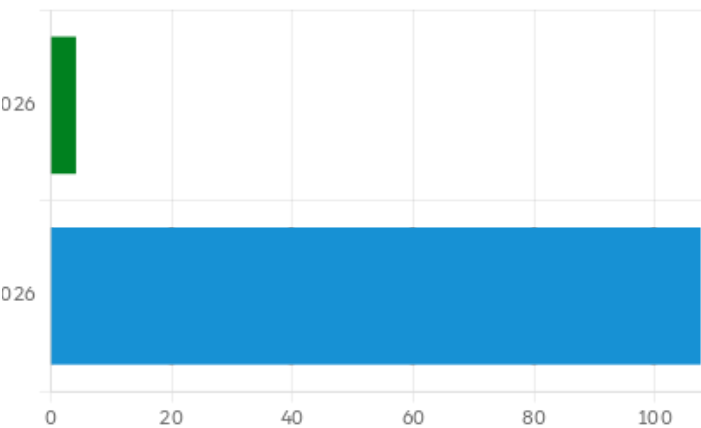
De Wednesday Night Skate is deze zomer weer van start gegaan. De wekelijkse skate-avonden trekken veel deelnemers. Dat laat zien dat er behoefte is aan laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte. Hiermee wordt opnieuw een bijdrage geleverd aan een actieve en levendige stad.

Verbinden van Rotterdammers met natuur, milieu en duurzaamheid door natuureducatie

Door het mede financieren van de app Expeditie Blijdorp worden digitale kanalen ingezet voor natuur- en milieueducatie (NME). Sinds februari 2025 is de app actief. In 2025 leverde het gebruik van de app in totaal 42.000 uur aan MME op. Dit jaar, tot en met juni, was dit al ruim 58.500 uur.

In september 2026 start Stichting Natuurstad met de proef 'Versterken NDE-infrastructuur'. In deze pilot worden ten minste 5 externe locaties onderzocht of deze geschikt zijn om natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE)-lessen te verzorgen. Waar nodig zoekt de stichting samenwerking met beheerders van externe locaties. Op deze manier worden NDE-lessen aan basisscholen gegeven buiten de verzorgingsgebieden van Natuurstad. Dit verkleint de reistijd voor scholen. Er worden 40 lessen gegeven, waarmee naar verwachting 1.200 leerlingen worden bereikt. Eind 2026 wordt de pilot geëvalueerd.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 4,4 mln en bestaan vooral uit de specifieke uitkering voor versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026.

De verwachte uitgaven zijn € 111,8 mln. Deze bestaan vooral uit subsidies voor hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen, ook de opdracht aan het Sportbedrijf Rotterdam maakt deel uit van de lasten in dit programma. Verder bestaan de lasten uit personeelskosten van medewerkers die het sportbeleid ontwikkelen en uitvoeren.

Financiële bijstellingen Sport, bewegen en natuureducatie Tweede herziening 2026	€ 2.532
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 2.532

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 129

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

De gemeente zet in de periode 2027-2030 meer in op een groene en beweegvriendelijke stad. De onderdelen uit het begrotingsprogramma Sport, bewegen en natuureducatie zijn hierbij belangrijke pijlers. Daar wil de gemeente breed op inzetten. Een intensieve samenwerking met het fysieke domein, het gezondheidsdomein en het sociale domein is essentieel. Het Global Active City label dat de stad heeft behaald, helpt om die verschillende samenwerkingen te bevorderen.

In 2026 is gestart met de voorbereidingen voor een nieuw sport- en beweegbeleid. Hierin worden de nieuwe doelen voor de komende periode verder uitgewerkt. Bij dit proces wordt de samenwerking met andere beleidsterreinen gezocht en nadrukkelijk de samenwerking en input van de Rotterdammers gevraagd. De nieuwe nota wordt medio 2027 vastgesteld.

De ambities en aandachtspunten uit het coalitieakkoord 'Vaart maken' vormen een belangrijk basis voor het programma sport, bewegen en natuureducatie.

De inzet op sport en bewegen voor de jeugd is van oudsher groot. En de jeugd heeft de toekomst. Die lijn blijft belangrijk. Hierbij wordt ook ingezet op scouting en (buiten) spelen. Daarnaast is het belangrijk om in te zetten op andere groepen die achterblijven in de deelname aan sport en bewegen.

Inspiratie voor een actieve leefstijl, het behalen van prestaties, persoonlijke ontwikkeling en fairplay halen Rotterdammers uit topsportevenementen en topatleten. Daarom zet de gemeente de acquisitie en ondersteuning hiervan voort. Ook wordt het 100-jarig jubileum van de Spelen in Nederland als inspirerend jaar gebruikt voor toekomstige generaties.

Goede en voldoende voorzieningen zijn nodig om Rotterdammers in beweging te brengen. De inzet hierop is vastgelegd in het [Integraal Huisvestingsplan \(IHP\) Sport en Recreatie 2024-2034](#), dat de komende periode verder wordt uitgevoerd. Daarnaast wil de gemeente de openbare ruimte in de stad zelf beter benutten als sport- en beweegplek.

Bij de ommekeer naar de schoonste haven ter wereld past duurzaam en natuurinclusief gedrag van de inwoners. Dit gedrag is het gevolg van ecologisch bewustzijn. Dat ontstaat onder meer doordat zowel kinderen als volwassenen de natuur kunnen beleven en ervaren. Met volkstuinen, stadsboerderijen en educatieve tuinen draagt de gemeente hieraan bij.

Begroting 2027

Doel: Rotterdammers, in het bijzonder mensen bij wie bewegen niet vanzelfsprekend is, duurzaam aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden

Paginanummer in website: 130

Doel: Rotterdammers, in het bijzonder mensen bij wie bewegen niet vanzelfsprekend is, duurzaam aan het sporten en bewegen krijgen en houden

Wat wil de gemeente bereiken?

De gemeente wil alle Rotterdammers, vooral zij die nu achterblijven, hun leven lang met plezier aan het sporten krijgen en in beweging houden. Door sport en bewegen laagdrempelig, toegankelijk en passend aan te bieden, stimuleert Rotterdam een actieve leefstijl bij haar inwoners. Dat draagt bij aan een gezondere en socialere stad.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Stimuleren structureel sporten en bewegen

De gemeente stimuleert doelgroepen om structureel te gaan sporten en bewegen. Voor de jeugd is een breed en uitgebreid sportaanbod beschikbaar. Denk aan schoolsportverenigingen, pleinprogrammering, schoolsport clinics, side-events en sportoriëntatie voor middelbare scholieren (SwapGym).

Datagedreven en kennis gestuurd werken

Twee keer per jaar wordt de sportdeelname en het beweeggedrag van Rotterdammers gemeten via de Sportdeelname Index (SDI). Uit deze gegevens komen (soms wisselende) doelgroepen naar voren die achterblijven in sporten en bewegen. Er is momenteel extra aandacht voor vrouwen/meiden, volwassenen vanaf 30 jaar en mensen met een lage sociaaleconomische positie. En over alle levensfasen heen is er specifiek aandacht voor mensen met een beperking.

Sportregie van het Sportbedrijf Rotterdam voert een wijkgerichte aanpak uit om de juiste sport- en beweegmogelijkheden te realiseren voor Rotterdammers die achterblijven in sportdeelname. Via Sportregie worden ook de behoefte van wijkbewoners en het bestaande aanbod aan sporten en bewegen in kaart gebracht. Daarmee worden samen met sportaanbieders gerichte interventies en activiteiten ontwikkeld om in de hele stad bij Rotterdammers in verschillende levensfasen het structureel sporten en bewegen te stimuleren. Met deze doelgerichte inzet zorgt de gemeente voor gelijke kansen om deel te nemen aan sport- en beweegactiviteiten voor iedereen, en daarmee aan versterking van de sociale basis.

Domein overstijgend inzetten op een actieve leefstijl

Een actieve leefstijl komt niet alleen tot stand via de sportsector. De gemeente verbindt sport en bewegen met onderwerpen als armoede, gezondheid, welzijn, meedoen, vervoer en de inrichting van de buurt. Zo wordt sport en bewegen bijvoorbeeld ingezet als middel voor zorg en ondersteuning. Rotterdammers die deelnemen aan gezondheidsinterventies worden actief gestimuleerd en gemotiveerd om te blijven sporten en bewegen. Dit leidt tot minder zorgvraag. De gemeente werkt hiervoor nauw samen met verschillende partners. Denk hierbij aan de grote uitvoeringsorganisaties zoals Rotterdam Sportsupport, Sportbedrijf Rotterdam en Rotterdam Topsport) Ook partners zoals FC Straat, de MVO's van de betaald voetbalorganisaties, stadse sportaanbieders en partners vanuit de domeinen Preventie en Welzijn, Armoede en Stadsontwikkeling zijn betrokken.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029	Target 2030
Een toename in de beweegdeelname van Rotterdammers van 5 tot 80 jaar	48%	50%				
Het percentage van de Rotterdammers van 5-80 jaar dat minimaal 1x per week sport.	67%	67%				
Het aantal nieuwe en aangepaste sport- en beweegactiviteiten om Rotterdammers, in het bijzonder mensen bij wie bewegen niet vanzelfsprekend is,	223 nieuw, 276 aangepast	Cijfers eerste kwartaal 2027				

duurzaam aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden.

In de komende periode volgt verdere uitwerking van indicatoren en targets, waarmee invulling wordt gegeven aan een nieuw sport- en beweegbeleid (medio 2027).

Toelichting indicatoren

De beweegdeelname en de sportdeelname worden 2 keer per jaar gemeten via de sportdeelname index (SDI) van NOC*NSF. Met deze 2 metingen worden sportseizoencijfers berekend. De SDI betreft een onderzoek onder een representatieve groep Rotterdammers van 5-80 jaar. Naast uitkomsten op stadsniveau biedt de SDI inzicht in diverse doelgroepen en trends.

Het Sportbedrijf stelt periodiek een overzicht op van alle sport- en beweegactiviteiten in Rotterdam.

Risico's

- Bezuinigingen vanuit ministeries op het gebied van sport, gezondheid, preventie en welzijn én tegelijkertijd interne bezuinigingen.
- Nieuwe beleidsinhoudelijke keuzes in andere domeinen die minder gezamenlijke inzet mogelijk maken op dit doel.

Begroting 2027

Doel: Toekomstbestendige, veilige en toegankelijke speeltuin-, scouting-, volkstuin- en sportverenigingen

Paginanummer in
website: 131

Doel: Toekomstbestendige, veilige en toegankelijke speeltuin-, scouting-, volkstuin- en sportverenigingen

Wat wil de gemeente bereiken?

Verenigingen dragen bij aan de sociale basis door ruimte te bieden aan verbinding, samenwerking en gemeenschapszin. De gemeente hecht daarom belang aan vitale, toekomstbestendige, sociaal-veilige en toegankelijke speeltuin-, scouting-, volkstuin- en sportverenigingen. Deze verenigingen zijn verspreid over de stad gevestigd en vervullen een maatschappelijke rol in de wijk. De gemeente wil dat verenigingen zo zijn georganiseerd dat ze ook op de lange termijn relevant, vitaal en veerkrachtig zijn en blijven. Onmisbaar zijn voldoende vrijwilligers, kwalitatief goede accommodaties, sociaal-veilig verenigingsklimaat, gezonde financiën, een passend aantal leden, toegankelijkheid en aandacht voor maatregelen tegen discriminatie en voor inclusie en gelijkwaardigheid en een goed bestuur.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Toekomstbestendige verenigingen

Samen met Rotterdam Sportsupport helpt de gemeente speel- scouting-, volkstuin- en sportverenigingen vitaal en toekomstbestendig te blijven en/of worden. Bijvoorbeeld door inzet van verenigingsconsulenten en specialisten, die adviseren in de volle breedte: vrijwilligers, accommodaties, veilig sportklimaat, financiën, leden en organisatie. Vanwege de toenemende financiële druk op verenigingen en het tekort aan vrijwilligers zet de gemeente ook in 2027 in op gerichte ondersteuning van verenigingen op deze thema's.

Speeltuinverenigingen

De gemeente werkt in 2027 verder aan de uitvoering van de vernieuwde aanpak voor georganiseerde speeltuinen. Uitgangspunt is het versterken van speeltuinverenigingen die een belangrijke (maatschappelijke) rol spelen in de wijk. De gemeente ondersteunt speeltuinverenigingen, zoekt mee naar nieuwe organisatievormen en ontwikkelt een Speeltuinkompas. Dit is een vernieuwde vitaliteitsmonitor voor speeltuinen. Het doel van dit Speeltuinkompas is inzicht te krijgen in het functioneren van de speeltuinvereniging zodat sterke punten en ontwikkelpunten zichtbaar worden.

Volkstuinverenigingen

In 2026 is de gemeente gestart met verenigingsondersteuning voor alle 45 volkstuinverenigingen in Rotterdam. Het doel is om inzicht te krijgen en tegelijkertijd concrete resultaten te realiseren die direct bijdragen aan een sterk functionerende volkstuinverenigingen.

In 2027 stelt de gemeente een actieplan op om verder uitvoering te geven aan de Visie Volkstuinen. De Visie Volkstuinen richt zich op: de tuinen beter benutten voor meer Rotterdammers, voorzieningen verduurzamen en groen behouden in een snelgroeiende, stedelijke omgeving.

Veilig sport- en beweegklimaat

De gemeente is gestart met het herzien van het beleidskader Veilig sportklimaat. Dat gebeurde in afstemming met Rotterdammers. De doelgroep breidde zich uit met speeltuin-, scouting- en volkstuinverenigingen. De focus ligt op het creëren en waarborgen van een sociaal-veilig klimaat, de basis van elke vereniging. In 2027 vindt de vaststelling plaats.

Het doel is dat alle Rotterdamse verenigingen en overige sport- en beweegaanbieders een sociaal-veilig klimaat bieden waarbinnen Rotterdammers de positieve aspecten van sport en/of een vereniging of aanbieder zoveel mogelijk ervaren. De kans op negatieve ervaringen tijdens sporten, spelen, tuinieren en scouten willen we voor de Rotterdammer zo klein mogelijk maken.

Het thema (sociale) veiligheid vraagt blijvende aandacht om zaken als discriminatie en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Zo kan elke Rotterdammer zich veilig voelen tijdens het sporten of bewegen en dit met plezier doen. Het sport- en beweegklimaat draagt bij aan, maar staat ook onder invloed van, een bredere maatschappelijk opgave.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029	Target 2030

Het percentage van de sport-, scouting-, speeltuin- en volkstuin verenigingen is vitaal volgens voor hen specifiek ontwikkeld onderzoek.	84%				
--	-----	--	--	--	--

In de komende periode volgt verdere uitwerking van indicatoren en targets, waarmee invulling wordt gegeven aan een nieuw sport- en beweegbeleid (medio 2027).

Toelichting indicatoren

Vitaliteitsonderzoek door Rotterdam Sportsupport:

Jaarlijks wordt in januari door Sportsupport het Vitaliteitsonderzoek onder alle sport- en scouting verenigingen afgenomen. Op basis van de scores die de respondenten zichzelf toekennen ontstaat een algemeen beeld van de vitaliteit van verenigingen in Rotterdam. Het onderzoek helpt om een compleet beeld te krijgen van hoe het de verenigingen vergaat en waar ondersteuning gewenst is. In een breder perspectief ontstaat door het onderzoek een beeld van de ontwikkeling en behoefte van de Rotterdamse sport- en scoutingverenigingen.

De toets op vitaliteit van speeltuinverenigingen is onderdeel van de subsidieregeling voor speeltuinen.

Risico's

- Aanhoudend tekort aan vrijwilligers.
- Toenemende druk op accommodaties.
- Financiële kwetsbaarheid van verenigingen door toenemende kosten.
- Minder langdurige binding tussen deelnemers door vaker te kiezen voor andere sportaanbieders.
- Verenigingsondersteuning op volkstuinverenigingen is nieuw voor de gemeente, waardoor de gemeente actueel onvoldoende zicht heeft op de vitaliteit van deze verenigingen.

Begroting 2027

Doel: Goede en voldoende sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen

Paginanummer in website: 132

Doel: Goede en voldoende sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen

Wat wil de gemeente bereiken?

De gemeente wil voldoende kwalitatief hoogwaardige, duurzame en toegankelijke sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen, die optimaal worden benut.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Kwaliteit van sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen

De gemeente geeft uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie 2024-2034 (IHP). Vanaf 2028 actualiseert de gemeente het IHP en sluit aan bij de ontwikkeling van gebiedsgerichte IHP's en benut de bijbehorende koppelkansen met andere domeinen.

De gemeente borgt de kwaliteit van de voorzieningen. En zorgt dat die optimaal en multifunctioneel worden gebruikt. Er is aandacht voor toegankelijkheid, duurzaamheid en intensief gebruik. Capaciteit en vitaliteit van verenigingen zijn hierbij belangrijke criteria. Samen met Sportbedrijf Rotterdam werkt de gemeente aan meer toegankelijke gemeentelijke voorzieningen in 2030. De gemeente onderzoekt in dat kader welke gebieden en accommodaties zich lenen voor extra toegankelijkheid. Door actief te zoeken naar het mengen van functies wordt de maatschappelijke waarde van voorzieningen groter. De gemeente bundelt bijvoorbeeld functies als sport, onderwijs, welzijn en cultuur op één locatie. Ook koppelt de gemeente deze locaties aan met stedelijke duurzaamheidsopgaven, zoals het opwekken van energie voor de wijk.

Ruimte voor sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen

Rotterdam groeit. Dat vraagt om voldoende geschikte woningen, werklocaties en goede voorzieningen. De ruimte is echter schaars. Hierdoor neemt de druk op bestaande voorzieningen toe en is het realiseren van nieuwe voorzieningen een uitdaging.

Met het Capaciteitsplan Sportvoorzieningen heeft de gemeente een actueel en integraal inzicht in de benodigde capaciteit en de maatregelen om daar te komen. De gemeente benut de voorzieningen intensief en efficiënt. Dit gebeurt onder meer door aanleg van extra kunstgrasvelden, een betere competitiespreiding en het openstellen van accommodaties in met name gebieden waar de sportdeelname achterblijft.

Bij de herziening van de Omgevingsvisie heeft de gemeente naast sport concreet aandacht voor de actieve leefstijl en voor speeltuinen, scouting, volkstuinen en stadsboerderijen. Minimaal behoud van de beschikbare ruimte is het uitgangspunt. Waar nodig groeien de voorzieningen mee met de groei van de stad.

Openbare ruimten moeten een geschikte, veilige en aantrekkelijke plek zijn om (in)formeel te sporten, spelen en bewegen. Deze zijn dichtbij huis en via logische routes verbonden aan andere functies. Het aanbod is gevarieerd. Een speciale focus gaat daarin naar meiden. Met deze doelgroep wordt samengewerkt om specifieke plekken te realiseren. Ook gaat bijzondere aandacht uit naar de ontwikkeling van stadse sport en geschikte ontmoetingsplekken voor deze groep. De gemeente werkt hier niet alleen vanuit sport, maar ook vanuit de brede straatcultuur, met onder meer cultuur en welzijn.

Betaalbaarheid van sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen

Sport-, beweeg- en natuurvoorzieningen zijn een belangrijke schakel in de sociale basis. Betaalbaarheid hiervan stelt mensen in staat deel te nemen aan sportieve activiteiten, sociale verbindingen te leggen en hun gezondheid te verbeteren, zonder financiële beperkingen.

De gemeente zorgt voor passende verhuurmodellen en betaalbare huurlasten voor verenigingen en ontwikkelt deze door.

Met de Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen ondersteunt de gemeente verenigingen om hun eigen accommodaties kwalitatief in orde te houden of te brengen. Investerings zijn gericht op functionaliteit, duurzaamheid, toegankelijkheid of het renoveren of vervangen van een verenigingsgebouw. In hoeverre deze regeling ook kan worden opengesteld voor volkstuinverenigingen wordt verkend.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029	Target 2030

Het percentage van de projecten uit het IHP 2024-2034 waar aan wordt gewerkt			Cijfer eind vierde kwartaal 2026 beschikbaar			
Aantal zwembadbezoeken per jaar			Cijfer eerste kwartaal 2027 beschikbaar			
Het percentage van het totale subsidiebedrag dat vanuit de investeringsregeling is verleend		95%	Cijfer eind vierde kwartaal 2026 beschikbaar			

In de komende periode volgt verdere uitwerking van indicatoren en targets, waarmee invulling wordt gegeven aan een nieuw sport- en beweegbeleid (medio 2027).

Toelichting indicatoren

Het aantal projecten uit het Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie (IHP) waaraan wordt gewerkt, wordt jaarlijks op 30 juni en 31 december gemeten. Dat aantal wordt in verhouding gebracht tot het totaal van de projecten in het IHP 2024-2034.

Sportbedrijf, Optisport en Sportfondsen meten de bezoekersaantallen van de zwembaden. Onder bezoekaantallen wordt in het kader van deze prestatie-indicator verstaan het totaal aantal bezoeken schoolzwemmen, leswemmen, doelgroepzwemmen, verenigingszwemmen, banenzwemmen en vrijzwemmen. Het gemiddeld aantal bezoeken per geprogrammeerd uur verenigingszwemmen bedraagt 30.

Risico's

- Voor een intensief gebruik van alle sportfaciliteiten is de gemeente afhankelijk van wetgeving rond het gebruik van zwembaden voor bewegingsonderwijs (schoolzwemmen). Nu het schoolzwemmen is geschrapt als formeel beweegmoment voor het bewegingsonderwijs, haken scholen af voor schoolzwemmen.
- Bij het renoveren, vernieuwen en vervangen van accommodaties heeft de gemeente naast het bekostigen van de investering ook te maken met het structurele exploitatietekort van de betreffende accommodaties. Mogelijk is de dekking daarvoor niet altijd toereikend binnen de bestaande begroting, bijvoorbeeld doordat objecten bij vervanging groter worden teruggebouwd.

Begroting 2027

Doel: Inspirerende topsport

Paginanummer in website: 133

Doel: Inspirerende topsport en evenementen

Wat wil de gemeente bereiken?

De sterke topsportpositie van Rotterdam verzilveren op sportief, economisch, toeristisch en maatschappelijk vlak, waarbij Rotterdam de kracht van topsport actief omzet in concrete meerwaarde voor de stad. Niet alleen door het organiseren van onder andere topsportevenementen, maar juist ook vanwege de inspirerende waarde.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Ondersteuning van talent tot de top

Rotterdam hecht belang aan ondersteuning van talent omdat de gehele sport, zowel top- als breedtesport, hiervan profiteert.

Rotterdam vormt samen met Den Haag en Dordrecht de TeamNL Centrum Topsport Metropool. De huidige Olympische periode huisvest Rotterdam hierin de TeamNL-programma's turnen (m/v), waterpolo (v), boksen en kanosprint. Momenteel onderzoekt de gemeente in samenwerking met betrokken partijen waar en op welke manier het Nationaal Vechtsportcentrum in Rotterdam voortgezet kan worden.

Evenementen

Rotterdam heeft een stevige positie als veelzijdige, wereldse topsportstad en is een gevestigde speler op de internationale kalender voor topsportevenementen.

De gemeente blijft zich inzetten om EK's en WK's naar de stad te halen. In 2027 is Rotterdam één van de vier Nederlandse speelsteden voor het WK Beachvolleybal en finalestad voor het WK Korfbal. De aandacht voor wielrennen en fietsen wordt vervolgd door vanaf 2027 mee te werken aan de organisatie van de Eneco Tour. Rotterdam Topsport ondersteunt deze topsportevenementen financieel en/of met hulp en advies, daarbij geholpen met subsidie van de gemeente. Bij de topsportevenementen organiseert Sportbedrijf Rotterdam diverse side-events om jeugd te inspireren tot structurele sportdeelname.

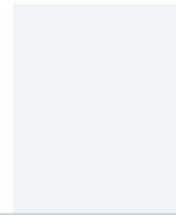
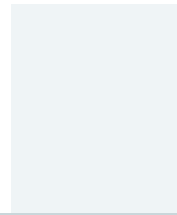
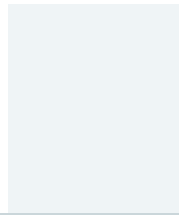
Olympische waarde(n)

In 2028 is het 100 jaar geleden dat de Olympische Spelen in Amsterdam plaatsvonden. In afstemming met Amsterdam en de rest van Nederland, wil de gemeente samen met veel partners in de stad van 2028 een inspirerend jaar voor toekomstige generaties maken. Volop aandacht voor sport, topsport, Olympische waarden, sportparticipatie en nalatenschap in de vorm van maatschappelijke impact. Excelleren, respect en vriendschap zijn hierin belangrijke leidende waarden. In 2027 wordt de uitvoering hiervan voorbereid.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029	Target 2030
Aantal sportieve side-events bij topsportevenementen						
Organiseren van maatschappelijke impact bij WK Beachvolleybal 2027 gericht op het verhogen van duurzame sportdeelname, zelfvertrouwen, sociale cohesie, leiderschapsvaardigheden onder meiden in Feijenoord en Delfshaven						
Organiseren van maatschappelijke impact bij WK Korfbal 2027 gericht op						

duurzame korfbal- en sportparticipatie, talentontwikkeling, healthy ageing van 60-plussers en internationale verbinding volgens een vernieuwde aanpak in samenwerking met meerdere sectoren

In de komende periode volgt verdere uitwerking van indicatoren en targets, waarmee invulling wordt gegeven aan een nieuw sport- en beweegbeleid (medio 2027).

Toelichting indicatoren

Jaarlijks worden sportieve side-events in de opdracht van Sportbedrijf Rotterdam opgenomen.

Naar het bereik en de impact van EK's en WK's wordt in opdracht van Rotterdam Topsport onderzoek gedaan en gepubliceerd.

Risico's

- Toenemende druk op de openbare ruimte.
- De organisatie van EK's en WK's is afhankelijk van omvang en beschikbaarheid van het Evenementenfonds.
- Geopolitieke ontwikkelingen kunnen invloed hebben op de organisatie en betaalbaarheid van evenementen.

Begroting 2027

Doel: Verbinden van Rotterdammers met natuur, milieu en duurzaamheid door natuureducatie

Paginanummer in website: 134

Doel: Verbinden van Rotterdammers met natuur, milieu en duurzaamheid door natuureducatie

Wat wil de gemeente bereiken?

Om Rotterdammers bewust te maken van de waarde van natuur, milieu en duurzaamheid, biedt de gemeente een innovatief, fysiek toegankelijk en financieel bereikbaar aanbod van natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE) aan.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Toegankelijk natuureducatie aanbod

In Rotterdam groeien veel kinderen op in een stedelijke omgeving waar contact met natuur niet vanzelfsprekend is, terwijl vraagstukken rond duurzaamheid en gezondheid juist steeds belangrijker worden. Daarom zet de gemeente in op toegankelijke natuureducatie die zoveel mogelijk kinderen bereikt.

Wettelijke taak dierenopvang

De gemeente Rotterdam geeft uitvoering aan haar wettelijke verantwoordelijkheid voor dierenopvang door het tijdig aanbesteden en contracteren van een uitvoerende partij. Hiermee borgt de gemeente de continuïteit, kwaliteit en bereikbaarheid van de dierenopvang in dierenopvangcentrum Rotterdam.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029	Target 2030
Aantal bezoeken stadsboerderijen							
Aantal bezoeken aan educatieve tuinen							
Aantal digitale NME uren via de Expeditieapp Blijdorp		42.000					
Aantal partnerschappen die zijn aangegaan tussen Natuurstad en externe locaties		n.v.t					

In de komende periode volgt verdere uitwerking van indicatoren en targets, waarmee invulling wordt gegeven aan een nieuw sport- en beweegbeleid (medio 2027).

Toelichting indicatoren

Natuurstad houdt bezoekersaantallen bij van de stadsboerderijen en educatieve tuinen.

Blijdorp houdt de digitale Natuur- en Duurzaamheidseducatie-uren (NDE) van de app Expeditie Blijdorp bij.

Risico's

- Weer- en seizoensinvloeden die invloed hebben op de bezoekersaantallen.

- Scholen die andere keuzes maken in het curriculum en geen aandacht geven aan Natuur- en Duurzaamheidseducatie (NDE) geven.
- Afhankelijkheid van externe partners voor uitvoering plannen.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 135

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Sport en recreatie draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 1. Geen armoede
- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 4. Kwaliteitsonderwijs
- 8. Eerlijk werk en economische groei
- 10. Ongelijkheid verminderen
- 16. Sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaaloverzicht van alle investeringen is te vinden in de paragraaf investeringen.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport en Recreatie 2024-2034

In januari 2025 heeft de gemeenteraad het [Integraal Huisvestingsplan \(IHP\) Sport en Recreatie 2024-2034](#) vastgesteld. Dit plan richt zich onder andere op vervanging en renovatie van de gemeentelijke accommodaties, ook die van stadsboerderijen, onderkomens voor natuur- en milieueducatie (NME) en gebouwen van sport-, speeltuin- en scoutingverenigingen. Toegankelijkheid, duurzaamheid, toekomstbestendigheid en functiemenging krijgen hierbij extra aandacht. De eerste vijftien IHP-projecten zijn afgerond.

Sporthal Schuttersveld en Sporthal de Hoekstee bevinden zich in de uitvoeringsfase. Voor sportcentrum Overschie wordt gewerkt aan afronding van de haalbaarheidsstudie. De renovatie sporthal de Enk is in volle gang en de renovatie van de Alexanderhal is in voorbereiding. Er lopen verkenningen voor grootschalige renovaties van nog vier sportaccommodaties, te weten: Oostervant, Zevenkampse Ring, Boomgaardshoek en Noorderhavenkade. Zo ook voor nieuwbouw van gebouwen in combinatie met andere maatschappelijke functies, zoals de Wielewaal en de Persoonsdam.

Daarnaast zijn diverse projecten voor de veldsportcomplexen in de voorbereidende fase, waaronder de complexen aan de Boszoom-Zuid en de Taludhoeve van FCB-HWD. Hier wordt het concept 'het Flexibele Clubgebouw' toegepast, waarmee een nieuwe standaard wordt gezet in Rotterdam voor de vernieuwing van clubgebouwen.

In het kader van 'goede groei van de stad' worden ook in 2026 en verder een aantal natuurgasvelden omgezet naar kunstgrasvelden, onder andere op Sportcomplex Noorderbocht (VV Blijdorp), Sportcomplex Duivesteyn (VV Hillegersberg), Sportcomplex Spartaan (Spartaan '20) en Sportcomplex Hazelaarweg (VOC). Hiermee wordt de capaciteit op buitensportcomplexen verhoogd.

Met de stadsboerderijen, scouting, speeltuinen, volkstuinen en NME-locaties is de gemeente in verkennende fase.

Aan de Atletiekvoorziening op Zuid op de Sportcampus wordt gewerkt, volgens de raadsbesluiten uit 2013 en 2017. Om de voorziening te kunnen realiseren, wordt in 2027 een aanvullend investeringskrediet aangevraagd.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
286.348	-581	285.767	16.663	17.998	60.332	69.214	39.196	17.895

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Sport, bewegen en natuureducatie	NieuwGevoteerd	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Sport, bewegen en natuureducatie	6.700	200	6.500	0	0	0
Riolering volkstuinen	2.000	0	2.000	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	96	96	96
Doel krediet: Eerste fase riolering voor Volkstuinen						
Cat: L						
Aanleg kunstgrasveld Hockey HC Victoria	1.200	0	1.200	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.200	0	1.200	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	137	137	137
Doel krediet: Een volledig veld ter vervanging van een trainingsstrook (ca 1/4 veld) en onbenutte grasstrook. Vanwege capaciteitsgebrek is een extra hockeyveld bij Victoria gewenst. Is onderdeel van het Ontwikkelplan Boszoom-Toepad.						
Cat: U						
Demontabele sporthal	3.500	200	3.300	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.500	200	3.300	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	139	139	139
Doel krediet: Vervangende binnensportcapaciteit voor sporthallen die vervangen en gerenoveerd worden.						
Cat: U						
TOTAAL	6.700	200	6.500	0	0	0

Demontabele sporthal

De dekking van de jaarlijkse kapitaallasten voor deze demontabele hal komt vanuit de middelen voor Vervanging (RIM5).

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 137

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Sport, bewegen en natuureducatie		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Evenementenbeleid	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	0	47	94	94
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	Coalitieakkoord - Overig	12	-297	-899	-899	-899
Kasschuif demontabele sporthal	Kasschuiven	1.222	-1.222	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	116	171	232	232
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.298	-335	1.155	-123	-1.922
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Sport, bewegen en natuureducatie		2.532	-1.738	474	-696	-2.496

Toelichting financiële bijstellingen

Evenementenbeleid

Op het evenementenbeleid wordt in een oplopende reeks € 750.000 per jaar bezuinigd.

Het grootste deel bij [Programma Cultuur](#) en bij Programma sport, bewegen en natuureducatie in 2028 € 47.000 en vanaf 2029 € 94.000.

Overige knelpunten en meevallers – Zakelijke lasten IHP

De investeringen (sporthallen, kunstgrasvelden etc.) vanuit het integraal huisvestingsplan worden gedekt via de Rotterdamse Investeringsmotor.

Naast de kapitaallasten stijgen ook de zakelijke lasten (OZB, verzekeringen, beveiliging etc.) door de geplande investeringen. Deze zakelijke lasten worden jaarlijks op basis van de verwachte en gerealiseerde opleveringen verwerkt in de begroting.

Kasschuif demontabele sporthal

Door onderhoud en bouw van sporthallen is het nodig om een demontabele sporthal aan te schaffen, zodat sportactiviteiten door kunnen gaan. Het budget komt vanuit het [Programma Gebouwde omgeving](#). In 2028 is de verwachting dat de demontabele sporthal gereed is. In 2027 zal het budget van € 1,2 mln verdeeld worden over de levensduur van de demontabele sporthal om een deel van de kapitaallasten te dekken.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaar geactualiseerd. In de [paragraaf Investeringen](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Het eerder opgenomen budget vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) wordt gecorrigeerd. Met deze technische correctie wordt de begroting gelijk gesteld aan de verwachte kapitaallasten. De correctie heeft geen gevolgen voor de uitvoering van het beleid.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Met deze bestemmingsreserve worden draagconstructies met lamphouders omgezet naar ledverlichting. Dit wordt gedaan door verenigingen voor dit doel subsidie te verlenen. Net als in 2025 worden er minder aanvragen verwacht en zijn het subsidiebudget en de reserve verlaagd met €

300.000.

Ook is een project afgerond van warmteopslag onder kunstgrasvelden. De € 35.000 die begroot was voor dit project in 2026 vanuit de reserve duurzaamheidstransitiebudget kan voor een ander doel worden ingezet.

Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp

Het Programma Sport, Bewegen en Natuureducatie heeft een nieuwe begrotingsstructuur die beter ingericht is op de begrotingsdoelen. Hierdoor is er een technische verschuiving van de reserve Rivièrahal Blijdorp in de begroting. Per saldo is dit neutraal.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Het programma sport, bewegen en natuureducatie heeft een nieuwe begrotingsstructuur op beter ingericht op de begrotingsdoelen. Hierdoor is er een technische verschuiving van de reserve Rotterdamse Investeringsmotor in de begroting. Per saldo is dit neutraal.

Technische wijzigingen

- De budgetten zijn vanaf 2027 geactualiseerd naar het prijspeil van 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#) (€ 3,2 mln vanaf 2027).
- Doordat er nieuwe sportgebouwen worden gebouwd en bestaande sportgebouwen worden gerenoveerd, gaan de huurkosten voor sportaccommodaties omhoog. Voor de vervangingsinvesteringen is in 2025 extra budget ontvangen vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor, voor vervangingsinvesteringen. Het extra budget wordt in 2026 omlaag bijgesteld met € 1,3 mln in 2026, € 2,7 mln in 2027, € 4,3 mln in 2028, € 3,0 mln in 2029 en in 2030 € 1,2 mln. De reden hiervoor is dat de oplevering van de sportgebouwen minder snel hebben plaatsgevonden dan verwacht. De bijstelling komt vanuit [Programma Gebouwde omgeving](#).
- De overige technische wijzigingen bedragen - € 109.000 in 2026, in 2027 - € 176.000 in 2028 - € 166.00 en vanaf 2029 - € 156.000.

Overzicht baten en lasten

Saldo Sport, bewegen en natuureducatie incl.reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	1.698	4.380	703	703	703	703
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.263	3.691	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	434	689	703	703	703	703
Lasten exclusief reserves	102.553	111.786	110.117	110.656	113.919	115.719
Apparaatslasten	7.900	8.470	8.817	8.817	8.817	8.817
Inhuur	104	49	50	50	50	50
Overige apparaatslasten	180	220	223	223	223	223
Personeel	7.616	8.201	8.544	8.544	8.544	8.544
Overige verrekeningen	6.337	5.349	5.632	4.410	4.410	4.410
Overige verrekeningen	6.337	5.349	5.632	4.410	4.410	4.410
Programmalasten	88.315	97.968	95.668	97.430	100.692	102.492
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.344	5.972	7.045	11.673	14.978	16.778
Kapitaallasten	85	83	82	32	27	27
Overige programmalasten	1.003	607	610	610	610	610
Subsidies en inkomensoverdrachten	81.884	91.306	87.932	85.115	85.077	85.077
Saldo voor vpb en reserveringen	-100.855	-107.406	-109.414	-109.954	-113.216	-115.016
Saldo voor reserveringen	-100.855	-107.406	-109.414	-109.954	-113.216	-115.016
Reserves	-1.082	4.391	1.460	160	160	160
Onttrekking reserves	568	4.391	1.460	160	160	160
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex(suppletiereregelingen)	199	150	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	209	200	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp	0	3.300	1.300	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	160	741	160	160	160	160
Toevoeging reserves	1.825	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	1.825	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	175	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex(suppletiereregelingen)	175	0	0	0	0	0
Saldo	-101.937	-103.015	-107.954	-109.794	-113.056	-114.856

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De inkomsten bestaan voornamelijk uit de specifieke uitkering voor versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026.

Lasten

De lasten bestaan vooral uit personeelskosten van medewerkers die het sportbeleid ontwikkelen en uitvoeren. Een groot deel van die lasten gaat

naar subsidieverlening voor hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen. Ook de opdracht aan het Sportbedrijf Rotterdam maakt deel uit van de lasten in dit programma. Ten slotte is laagdrempelige natuureducatie een belangrijk doel.

Reserves

In de begroting is onttrekking geraamd voor de reserves:

- Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex
- Bestemmingsreserve LEDverlichting sportvelden
- Bestemmingsreserve IFR – Sportaccommodaties intensivering
- Bestemmingsreserve Bijdrage parkeerplaatsen schuttersveld
- Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een stijgend verloop. Dat komt door de stijgende kapitaallasten van sportaccommodaties. Er worden nieuwe sportaccommodaties gebouwd of huidige accommodaties gerenoveerd. Een deel van de begroting kent juist een dalend verloop. Dit komt doordat bepaalde uitgaven incidenteel zijn, zoals voor eenmalige evenementen en activiteiten. Ook het wegvallen van rijks geld heeft meerjarige gevolgen, zowel voor de inkomsten als de lasten.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Sport, bewegen en natuureducatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Sport, bewegen en natuureducatie					
5.1 - Sportbeleid en activering	-18.445	-28.293	-28.020	-27.972	-27.972
5.2 - Sportaccommodaties	-66.923	-62.089	-64.241	-67.551	-69.351
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-17.647	-17.572	-17.533	-17.533	-17.533
Totaal Sport, bewegen en natuureducatie	-103.015	-107.954	-109.794	-113.056	-114.856

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Sport, bewegen en natuureducatie		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's		1.094	1.094	1.094	1.094	1.094
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de personele frictiekosten die voortkomen als gevolg van het afstoten van LCC 't Romeynshof en de frictiekosten die de vervanging en renovatie van de Romeynshof met zich meebrengt.					
Raadsbesluit:	Begroting 2018 (einddatum 31-12-2032)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.094	0	0	0	1.094
	Begroting 2027	1.094	0	0	0	1.094
	Raming 2028	1.094	0	0	0	1.094
	Raming 2029	1.094	0	0	0	1.094
	Raming 2030	1.094	0	0	0	1.094
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)		15	15	15	15	15
Doel reserve:	Inzet frictiekosten					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	165	0	150	0	15
	Begroting 2027	15	0	0	0	15
	Raming 2028	15	0	0	0	15
	Raming 2029	15	0	0	0	15
	Raming 2030	15	0	0	0	15
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat		700	700	700	700	700
Doel reserve:	Het sportterrein van een kwaliteitsimpuls voorzien, waarin georganiseerde- en ongeorganiseerde sport samengaan en waar zowel diverse sportaanbieders als omwonenden gebruik van kunnen maken. In het collegeakkoord 2022 – 2026 heeft het college € 700.000 hiervoor gereserveerd.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	700	0	0	0	700
	Begroting 2027	700	0	0	0	700
	Raming 2028	700	0	0	0	700
	Raming 2029	700	0	0	0	700
	Raming 2030	700	0	0	0	700
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen		1.825	1.825	1.825	1.825	1.825
Doel reserve:	Het doel is Inzet is om een van de komende jaren een topsportevenement met grote internationale allure naar Rotterdam te halen.					
Raadsbesluit:	1e Herziening 2025 (einddatum t/m nader te bepalen)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.825	0	0	0	1.825
	Begroting 2027	1.825	0	0	0	1.825
	Raming 2028	1.825	0	0	0	1.825
	Raming 2029	1.825	0	0	0	1.825
	Raming 2030	1.825	0	0	0	1.825
Bestemmingsreserve Tijdelijke Sporthal Bewegingsonderwijs		400	400	400	400	400
Doel reserve:	Deze tijdelijke sporthal is nodig op het moment dat bestaande sporthallen buiten gebruik worden gesteld vanwege grootschalige renovatie of vervanging					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	400	0	0	0	400
	Begroting 2027	400	0	0	0	400
	Raming 2028	400	0	0	0	400
	Raming 2029	400	0	0	0	400
	Raming 2030	400	0	0	0	400
Sport, bewegen en natuureducatie		4.034	4.034	4.034	4.034	4.034

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Friciekosten op afstoten LCC's

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de frictiekosten die ontstaan als gevolg van het afstoten van Lokale Culturele Centra (LCC's), waaronder de vervanging en renovatie van LLC 'Romeynshof te dekken, zoals personeelslasten en tijdelijke huisvesting. Het afstoten van locatie romeynshof is vertraagd. De reserve wordt in 2027 begroot.

Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)

Oud SSC flexmedewerkers krijgen een vergoeding vanuit deze regeling. De reserve wordt in 2027 begroot.

Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat

Het doel is een sportcomplex van de toekomst. Sportvelden worden gebruikt door sportverenigingen en scholen. Daardoor worden ze een deel van de tijd niet gebruikt. De inzet is om de velden meer te laten gebruiken door andere clubs of het publiek. Dit kan door meer sporttoestellen toe te voegen en de ruimte openbaar te maken. Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat het project is vertraagd. Dit komt door de integratie van dit project binnen de brede gebiedsontwikkeling. Ondertussen is de planvorming begonnen. Daadwerkelijke uitvoering zal afhangen van de beoogde woningbouw. Naar verwachting in 2027/2028.

Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen

Het doel van deze bestemmingsreserve is om door te sparen, topsportevenementen met grote internationale allure naar Rotterdam te kunnen halen.

Bestemmingsreserve Tijdelijke Sporthal Bewegingsonderwijs

Deze tijdelijke sporthal is nodig op het moment dat bestaande sporthallen buiten gebruik worden gesteld vanwege grootschalige renovatie of vervanging. De reserve wordt in 2027 begroot over de verwachte levensduur van de tijdelijke sporthal.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 138

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Sportnota 2021+ Rotterdam, wereldse sportstad](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie 2024-2034](#)
- [Urban Sports agenda 2024-2027](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024-2026](#)
- [Aanpak georganiseerde speeltuinen 'Samen spelen, samen groeien'](#)
- [Visie Volkstuinen 'Meer groen voor meer Rotterdammers](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Sportbedrijf Rotterdam BV;
- Stichting Natuurstad Rotterdam.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 139

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Jeroen Postma

Wethouder Jeroen Postma is verantwoordelijk voor de onderwerpen jeugdzorg, onderwijs en sport.

Begroting 2027

Stedelijke ontwikkeling

Paginanummer in website: 140

Stedelijke ontwikkeling

Wie in Rotterdam woont, of de stad regelmatig bezoekt, ziet het gebeuren: Rotterdam verandert snel. Het aantal Rotterdammers stijgt en de stad groeit. Belangrijk is dat iedereen hier fijn kan leven, wonen, werken, leren, bewegen en recreëren. Het programma Stedelijke Ontwikkeling wil dit alles in goede banen leiden.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 141

Voortgang 2026

Openbaar groen

De afgelopen jaren is er 20 hectare meer groen bijgekomen. Er worden in 2026 nog plannen uitgevoerd en afgerond.

Gerealiseerd in 2022-2025: 26,9 hectare, waarvan 8,3 hectare als groene daken

De target van 20 hectare is gehaald. Een realisatie voor 2026 is niet voorhanden omdat we ivm het behalen van de target geen telling meer hebben gedaan.

Dit jaar zijn de volgende projecten in uitvoering: de inrichtingsplannen Schiedamsedijk, Willem Buytewechstraat, openbaar schoolplein bij De Klimop aan de Erasmusstraat.

Groenagenda en klimaat

Met de groenagenda werkt de gemeente niet alleen aan 20 hectare extra groen toevoegen. We werken ook aan het vergroenen van schoolpleinen, klimaatadaptieve pleinen en biodiversiteit. Ook veel andere doelstellingen van de groenagenda 2022-2026 zijn begin 2026 behaald of worden naar verwachting eind 2026 behaald.

- Van de 50 projecten waarmee we de stad voorbereiden op klimaatverandering zijn er 39 gereed. Er zijn 11 projecten in uitvoering of deze starten in 2026.
- 9 pleinen zijn gereed, 1 is in uitvoering en 5 starten in 2026.
- Begin juli 2026 zijn bewoners van 496 straten via Opzoomer Mee actief met groen. En bewoners van 155 straten leggen nieuw groen aan.
- Er is meer dan 40 hectare bijenlandschap aangelegd.
- Rotterdam heeft in totaal 58 groenblauwe schoolpleinen, 13 pleinen worden voorbereid.

Woningbouwproductie

Het college zet in op start van de bouw van 15.000 woningen in de periode 2026 tot en met 2029. Daarbij gaat het om 10.000 betaalbare woningen. 4.500 van die betaalbare woningen vallen in het sociale segment, bij voorkeur gebouwd door corporaties. En 600 studentenwoningen per jaar.

Mijlpalen

2026: 3.000 woningen.

2027: 3.500 woningen.

2028: 4.000 woningen.

Vanaf 2029 start structureel de bouw van 4.500 woningen per jaar.

Realisatie 2026

Tot 1 juli 2026 is gestart met de bouw van 436 woningen. Daarvan zijn 109 woningen betaalbaar. Van deze betaalbare woningen zijn er 14 sociale woningen.

Mobiliteit

Stedelijke bereikbaarheid

De gemeente werkt in 2026 aan het bereikbaar houden van de stad tijdens de diverse projecten voor onderhoud, vervanging en bouwwerkzaamheden.

In de regio is de planning van de werkzaamheden van gemeente, Rijk, regio en nutsbedrijven op elkaar afgestemd om verkeershinder zoveel mogelijk te voorkomen. Voor grote projecten wordt vooraf onderzocht waar problemen kunnen ontstaan. En worden eventueel verkeersmaatregelen genomen, zoals omleidingsroutes en aanpassingen van verkeersregelinstallaties.

Om de gevolgen van grootschalige werkzaamheden op de ring rond Rotterdam beheersbaar te houden, is de aanpak Ruit Rotterdam opgezet. De gemeente Rotterdam werkt hiervoor samen met partners als Zuid-Holland Bereikbaar en Rijkswaterstaat.

Openbaar vervoer

De bereikbaarheid van Rotterdam met het openbaar vervoer is versterkt doordat sinds begin mei metro's rijden op metrolijn E tussen Pijnacker

Zuid en Rotterdam Centraal.

In de spits rijdt nu iedere 5 minuten een metro op dit intensief gebruikte deel van het metronet. Voor onder andere de gebruikers van P+R-locaties is dit een positieve ontwikkeling.

Parkeren

In 2026 is op de volgende plekken betaald parkeren ingevoerd:

- Bedrijventerrein Charloisse Poort
- Charlois Zuidrand
- De RFC-weg
- Waalhaven Oostzijde en aanliggende pieren
- Merwe-Vierhavens (M4H)
- Een deel van de Aelbrechtskade
- Bedrijventerrein Brainpark II

In 2026 zijn de tijden van betaald parkeren tot 23.00 uur verlengd in parkeerzone 510, 514, 532, 570 en 571. Ook is in 2026 het gebruik van P+R-locaties verder gepromoot met behulp van een marketingstrategie. Deze is vooral gericht op het aantrekkelijker maken van parkeren op de P+R-locaties door bijvoorbeeld de combinatie met deelvervoer aan te bieden. Daarnaast sluit de gemeente samenwerking met permanente en tijdelijke grote publiekstrekkingen om hun bezoekers te stimuleren de P+R-voorzieningen te gebruiken niet uit. De gemeente maakt hiervoor samen met de RET diverse producten die de organisatoren van publiekstrekkingen kunnen verstrekken aan hun bezoekers.

Daarnaast is de P+R-capaciteit met 200 parkeerplaatsen uitgebreid door de opening van P+R Blijdorp.

Rotterdamse verkeersas aanpak

In 2026 heeft Handhaving 12 extra acties uitgevoerd tegen verkeersasociaal gedrag. Daarnaast waren er ongeveer 50 kleinschalige acties.

- Er is gestart met het automatiseren van handhaving:
 - Er wordt gewerkt aan het automatiseren van de controle bij tijdelijke afsluiting van straten door kentekens te controleren (ANPR-controle)
 - Er loopt een technische proef met een geluidscamera om te testen of dat camera kan worden ingezet voor de handhaving van geluidsoverlast.
- Handhaving samenscholingsverbod in De Esch is verscherpt tot een proef van 3 maanden met een gebiedsverbod als laatste redmiddel.
- Tot begin 2027 loopt een proef met een kentekendisplay om hardrijders uit de anonimiteit te halen.
- Er komt een vervolg op een eerste gedragsanalyse. Deze moet duidelijk maken welke aanpak het best werkt bij de diverse redenen die overlastgevers hebben voor hun gedrag. Deze pilot start na de zomer en wordt eind 2026 afgerond.

Omgevingswet

Het college stelde in februari 2026 de [Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie](#) vast. Onderdeel hiervan is de Uitvoeringsagenda voor de komende 8 jaar. Hierin staan onder andere de investeringen die in deze periode prioriteit hebben.

De gemeenteraad besloot bij het vaststellen van de [Omgevingsvisie Rotterdam, De Veranderstad](#) en de gedeeltelijke herziening dat de omgevingsvisie actueel gehouden moet worden. In het najaar van 2026 wordt aan de raad het besluit voorgelegd om te starten met de herziening en in te stemmen met de wijze waarop dat gebeurt.

Novex

NOVEX-Haven

Gemeente Rotterdam is samen met vier ministeries, de provincie Zuid-Holland en het Havenbedrijf Rotterdam initiatiefnemer voor het werken aan een toekomstbestendig Rotterdamse haven. Daarmee wordt ingespeeld op de opgaven en kansen die de energie- en grondstoffentransitie biedt voor de Rotterdamse haven. Dit gebeurt in samenhang met de maatschappelijke opgaven in de omgeving van de haven. Een drietal doelen is vastgelegd;

1. De beweging naar meest duurzame haven- en industriecomplex,
2. Krachtige, toekomstbestendige metropoolregio,
3. In goede balans met de leefomgeving.

In 2025 is een [Uitvoeringsagenda](#) opgesteld. Een van de belangrijkste afspraken hierin is de [Verkenning Ruimtegebrek Haven & Impuls Leefomgeving](#). De verkenning is in januari 2026 gestart.

Dit traject moet binnen 2 jaar oplossingen opleveren voor het ruimtetekort in de haven en voor een impuls voor de leefomgeving in de regio. Afhankelijk van de uitkomsten vragen de resultaten erom dat Rijk, provincie Zuid-Holland en gemeente besluiten nemen in het kader van de Omgevingswet. Daarnaast is een regionale investeringsagenda (RIA) opgesteld. Deze wordt aangeboden aan de Tweede Kamer.

NOVEX-Zuidelijke Randstad

In 2024 is het [ontwikkelperspectief NOVEX Zuidelijke Randstad](#) vastgesteld. In 2025 heeft het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving ingestemd met de [Uitvoeringsagenda 2.0](#). Samenwerkingspartners van de Zuidelijke Randstad werken deze uitvoeringsagenda in 2026 verder uit tot een regionale investeringsagenda (RIA).

De afspraken in de [NOVEX Zuidelijke Randstad](#) en [NOVEX Rotterdamse haven](#) beïnvloeden het nationale ruimtelijk beleid dat wordt vastgelegd in de [Nota Ruimte](#). De resultaten van deze processen kunnen ook worden vastgelegd bij het aanpassen van de Rotterdamse omgevingsvisie.

Verbetering van de (milieu)kwaliteit van de leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is belangrijk. Daarom blijft de gemeente inzetten op de thema's luchtkwaliteit, geluid, bodem en omgevingsveiligheid. Deze milieuthema's spelen ook bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen een belangrijke rol.

Begin 2026 is de [Verkenning Programma Luchtkwaliteit](#) aan de raad aangeboden. Het nieuwe college geeft richting aan het programma Luchtkwaliteit. Dit programma is nodig om op tijd te voldoen aan de nieuwe normen voor luchtkwaliteit die voortkomen uit de Europese richtlijn voor luchtkwaliteit. Het is de bedoeling dat het college het programma Luchtkwaliteit in 2027 vaststelt.

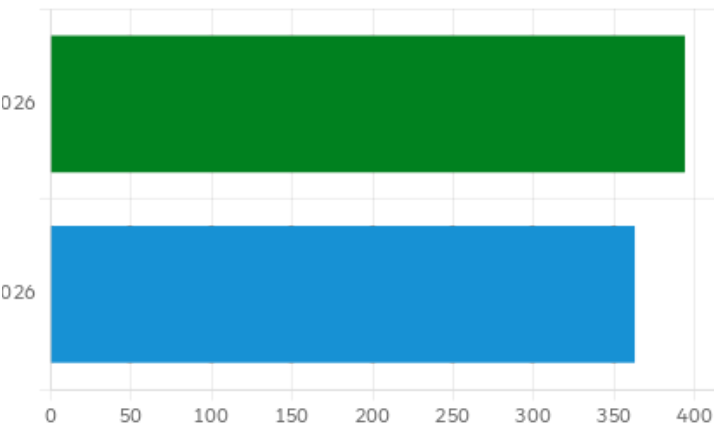
Eind 2025 is het [Actieplan Geluid 2025-2029](#) vastgesteld. Dit bevat in totaal 15 acties voor deze periode, voor onder andere wegverkeer en geluidbeleving. Er zijn inmiddels 2 van de 15 acties afgerond. Daarnaast worden 3 acties naar verwachting voor eind 2026 afgerond. De overige 10 acties worden volgens planning uitgevoerd. Elk half jaar verschijnt een voortgangsrapportage, de eerste naar verwachting in januari 2027.

Eind 2025 is een coördinator PFAS (Poly- en perfluoralkylstoffen) aangesteld. Deze heeft een plan van aanpak gemaakt met inzet op verschillende niveaus:

- Handelen bij acute verontreiniging.
- Inventarisatie problematiek.
- Lobby richting Rijk en EU en D. afstemming met waterschappen en provincie.

In [het Besluitvormingsmodel Ruimtelijke Ontwikkelingen](#) (BRO) is het milieubelang vastgelegd. Het gaat onder meer om de procedures voor Milieu Effect Rapportages.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 405,1 mln en bestaan uit grondopbrengsten, canonopbrengsten, opbrengsten uit erfpachtconversies en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers en de parkeeropbrengsten.

De verwachte uitgaven zijn € 373,1 mln. Deze bestaan grotendeels uit grondexploitatie voor gebiedsontwikkelingen en personeelslasten. Ook zijn er lasten die voortvloeien uit onder andere het jaarlijks vervangen van verkeerslichtinstallaties, de inzet voor straatparkeren, de exploitatie en het beheer van parkeergarages en het fiscaal handhaven, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, stedelijke bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Daarnaast bestaan de lasten uit verstrekte bijdragen, zoals bijvoorbeeld aan het recreatieschap Rottemeren en de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR).

Financiële bijstellingen Stedelijke ontwikkeling Tweede herziening 2026	- € 91.971
Coalitieakkoord	- € 64.646
Kasschuiven erfpachtproject	- € 28.409

Kasschuif reguliere erfpachtbaten	- € 4.140
Kasschuif Wet versterking regievolkshuisvesting	€ 1.814
Diverse bijstellingen	€ 5.161
Huisvesting statushouders	€ 6.600
Juridische kosten Museumparkgarage	- € 1.574
Oracle Fusion	€ 2.620
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 9.399

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 142

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Wonen

De woningmarkt blijft ook in de periode 2026–2029 een van de belangrijkste maatschappelijke opgaven. De gemeenteraad stelde in 2024 de [Rotterdamse Woonvisie](#) vast.

Kern van het beleid is een betaalbare en toekomstbestendige woonstad voor alle Rotterdammers. Daarbij ligt de nadruk op voldoende en betaalbare woningen. En het realiseren van sterke en leefbare wijken.

Met doorbraak 1 “Een huis voor iedereen” scherpt het nieuwe coalitieakkoord de ambities voor betaalbare nieuwbouw verder aan. De coalitie wil dat doen door 10.000 betaalbare huizen te realiseren van de in totaal 15.000 die gebouwd gaan worden. Het gaat dan om 4.500 sociale woningen, bij voorkeur te bouwen door woningcorporaties. Streven is dat de corporatievoorraad in de collegeperiode netto in omvang groeit. Ook gaat het om de bouw van 5.500 huizen in het middensegment.

De gemeente zet daarnaast in op een snellere realisatie van woningbouwprojecten. Als belangrijk instrument hiervoor stelde in 2025 de gemeenteraad de [Rotterdamse Aanpak Uitvoering Woningbouw](#) (RAUW) vast. Doel is om woningbouwprojecten sneller uit te voeren, zonder concessies te doen aan kwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid.

We gebruiken geld uit de [Regeling Realisatiestimulans](#) om het aantal betaalbare woningen in bouwprojecten te vergroten. Ook zetten we dit geld in om projecten met betaalbare woningen te versnellen en meer specifieke producten zoals geclusterde seniorenwoningen te kunnen realiseren. Dit alles gebeurt via het Doorbouwfonds.

Mobiliteit

Om de schaarse stedelijke ruimte beter te benutten, wordt ook de ruimte voor verkeer en vervoer anders ingericht. De gemeente werkt toe naar een autoluw centrum in 2040. Dit doet ze door een verkeerscirculatieplan uit te voeren en in ieder geval het 5 straten in het centrum autovrij te maken.

Het aantal autoparkeerplekken op straat wordt minder. Parkeren wordt geconcentreerd in garages en plekken waar andere soorten vervoer worden aangeboden (mobiliteitshubs). In de hele stad komt betaald parkeren en gaan tarieven voor parkeren op straat omhoog. Zo ontstaat meer ruimte voor fietsers en voetgangers. En voor andere functies, zoals meer groen en plekken voor fietsparkeren. We pakken fietsknelpunten en onveilige schoolroutes aan om het fietsgebruik te verhogen.

Het aantal straten waar 30 kilometer per uur geldt, wordt uitgebreid en de verkeersas-aanpak voortgezet. Een netwerk van hoofdroutes zorgt voor goede doorstroming van het verkeer en goede bereikbaarheid van wijken. Bij groot onderhoud aan de rijkswegen door Rijkswaterstaat werkt Rotterdam samen met het Rijk en de regio om de hinder te minimaliseren. Maar ook om kansen te benutten om het gedrag rond mobiliteit te beïnvloeden.

Met Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de RET ontwikkelt de gemeente een stadsbreed samenhangend ov-netwerk. Daarin is ruimte voor nieuwe en betere stations, verbindingen en aandacht voor een goede bereikbaarheid van de kleine kernen. De plannen voor de nieuwe stadsbrug en tram en het nieuwe treinstation Stadionpark worden deze collegeperiode afgerond.

Groene Waterstad

Met de uitvoeringsagenda van de Groene Waterstad werkt het college aan de toekomstvisie Groene Waterstad 2050. Dat is een stad die prettig is om in te leven, goed bestand is tegen klimaatverandering en vol planten en dieren zit, ofwel biodivers is. Om dat te bereiken, zet de gemeente de werkwijze van de Groenagenda voort. De ambitie is 1000 hectare extra groen en water in 2050.

De gemeente investeert in extra groen in wijken en werkt aan een prioriteringskader om te bepalen in welke wijken we aan de slag gaan. Daarbij hebben we oog voor de stenigheid van wijken, de kwetsbaarheid van bewoners en slimme combinaties met andere opgaves in de buitenruimte. Ook maakt de gemeente groene, natuurlijke verbindingen voor mens en dier tussen natuurgebieden, parken en volkstuincomplexen in en om Rotterdam. Daarnaast realiseert de gemeente grote groene stadsprojecten, zoals de Hofbogen en het Getijdenpark Feijenoord.

Milieu

We werken aan een gezonder Rotterdam voor de generaties van nu en morgen. Als grote en dynamische havenstad voelen we de urgentie hiervoor als geen ander. Door te kiezen voor schonere lucht, de aanpak van geluidsoverlast, een schone bodem en bescherming tegen de risico's van gevaarlijke stoffen zorgen we ervoor dat je veilig en gezond in onze stad kan leven en opgroeien. En werken we aan een leefomgeving die een positieve bijdrage levert aan het welzijn van de Rotterdammers. Daarom voldoet de milieukwaliteit van de Rotterdamse leefomgeving tenminste aan de wettelijke normen. En wegen we milieuaspecten integraal mee bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In het [Besluitvormingsmodel Ruimtelijke Ontwikkelingen](#) (BRO) staat hoe we rekening houden met het milieu. Als er nieuwe plannen worden gemaakt, kijken we daar al in een vroeg stadium naar. Zo weten we op tijd welke stappen we moeten nemen. Ook helpt het om goede keuzes te maken voor plekken waar het milieu onder druk staat.

Begroting 2027

Doel: Samenhangende ruimtelijke uitwerking van opgaven

Paginanummer in website: 143

Doel: Nationale, regionale en stedelijke opgaven worden in samenhang ruimtelijk uitgewerkt volgens principes van goede groei, passend bij vitale systemen en gebiedsdoelen

Wat wil de gemeente bereiken?

Sturen per gebied op de uitvoering, de economie, de ruimtelijke kwaliteit en de verbinding tussen opgaven. Daarbij oog houden voor de eigen identiteit en de toekomst van Rotterdam.

1. Het realiseren van de planvoorraad in de komende 5 jaar door uitvoering te geven aan gebiedsontwikkelingen en ontwikkelprojecten op basis van een gebiedsuitvoeringsprogramma.

- Het zorgen voor voldoende woningen, in verschillende segmenten, in een prettige omgeving en met de voorzieningen die erbij horen.

2. Voldoende kwalitatieve en betaalbare voorraad van bedrijfsruimte en toekomstbestendige bedrijfslocaties en innovatiemilieus in de gemeente (focus op nieuwe/ontwikkel gebieden)

3. Sturen op de doorvertaling van regionale opgaven in de fysieke leefomgeving in het kader van de omgevingsvisie. En samen met Rijk en regio zorgen voor de juiste randvoorwaarden voor de uitvoering.

- Vertaling van bovenlokaal beleid en bovenlokale opgaven naar de Rotterdamse omgevingsvisie.

4. Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden, zodat ontwikkelingen en opgaven goed zijn ingepast.

Daarbij wordt gestuurd op samenhang tussen ruimtelijke, sociale, economische en ecologische opgaven, passend bij de identiteit en toekomstbestendigheid van de stad.

- Ontwikkelingen dragen bij aan aantrekkelijke, leefbare wijken en gebieden.
- Nationale, regionale en lokale opgaven in samenhang vertalen naar gebiedsgerichte oplossingen.
- Ruimtelijke plannen laten bijdragen aan een gezonde, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving.
- De identiteit, cultuurhistorische waarden en karakteristieken van wijken en gebieden behouden en versterken.
- Er ontstaat een evenwichtige afweging tussen wonen, werken, mobiliteit, groen, voorzieningen en energieopgaven.
- De kwaliteit van de openbare ruimte en de ruimtelijke samenhang binnen en tussen gebieden worden verbeterd.

5. Met het Rotterdams architectuurbeleid zorgen we ervoor dat bewoners, bezoekers en bedrijven Rotterdam een aantrekkelijke stad vinden om te wonen en te werken. En een leefomgeving van hoge kwaliteit, die duurzaam en veilig is.

- Versterken van de kwaliteit van architectuur, stedenbouw en openbare ruimte.
- Bevorderen van een aantrekkelijke, duurzame en veilige leefomgeving.
- Behouden en versterken van de ruimtelijke identiteit van Rotterdam.
- Stimuleren van een levendige architectuurscultuur en ontwerpqualität.
- Vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid bij de ontwikkeling van de stad.
- Benutten van architectuur en ontwerp voor het realiseren van stedelijke en maatschappelijke opgaven.
- Ontwikkelingen die bijdragen aan de aantrekkingskracht, klimaatbestendigheid en het vestigingsklimaat van de stad middels ontwerpend ontwikkelen, ontwerpend onderzoek en experimenten.
- Stimulering van innovatie en kwaliteit in ontwerp- en bouwprocessen.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Het realiseren van de planvoorraad in de komende 5 jaar door uitvoering te geven aan gebiedsontwikkelingen en ontwikkelprojecten op basis van een gebiedsuitvoeringsprogramma.

- Het college zet in op een intensivering van de bouwproductie als onderdeel van de Goede Groei van de stad. Doelstelling is toegroeien naar een stabiele bouwproductie van 4.500 woningen per jaar vanaf 2029. Om dat te bereiken wordt ingezet op diverse sporen en nieuwe methodieken, waaronder parallel plannen en gebiedsgericht sturen. Ook wil de gemeente meer digitalisering toepassen, waardoor met dezelfde personele capaciteit meer werk verricht kan worden. Tenslotte blijft er inzet gepleegd worden om nieuwe medewerkers aan te trekken uit de zeer schaarse arbeidsmarkt.

2. Voldoende kwalitatieve en betaalbare voorraad van bedrijfsruimte en toekomstbestendige bedrijfslocaties en innovatiemilieus in de gemeente (focus op nieuwe/ontwikkel gebieden)

- De kwantitatieve en kwalitatieve voorraad bedrijfsruimte staat in toenemende mate onder druk, zowel op bedrijventerreinen als in het stedelijk gebied. Hier moet aandacht voor komen. Dit doet de gemeente onder andere door waar nodig beleid, publiekrechtelijke en privaatrechtelijke kaders aan te scherpen en door advies uit te brengen op nieuwe ontwikkelingen.
- De gemeente onderzoekt op de Spaanse Polder samen met de bedrijvenraad de mogelijkheden om het industriepark beter te benutten. In het gebied Merwevierhaven werken wij aan een innovatief woon-werkmilieu met ruimte voor een vernieuwende maakindustrie.
- Het einddoel is een kwantitatieve en kwalitatieve gebiedsgerichte programmering van bedrijfsruimte. Als eerste stap maakt de gemeente daarvoor bedrijfsruimte onderdeel van het ruimtelijk economisch perspectief.
- Voor het toevoegen en compenseren van bedrijfsruimte ontwikkelt en kiest de gemeente instrumenten en strategieën die helpen om bedrijventerreinen beter en intensiever te benutten en bedrijfsruimte toe te voegen aan nieuwe gebiedsontwikkelingen. Voor financiële regelingen en instrumenten kijken we daarbij naar de effectiviteit.
- Waar mogelijk wordt eigen vastgoed voor bedrijfsruimten ingezet.
- Managers worden ingezet om te helpen veranderingen door te voeren van leegstaande winkelpanden naar bedrijfsruimten.

3. Sturen op de doorvertaling van regionale opgaven in de fysieke leefomgeving in het kader van de omgevingsvisie. En samen met Rijk en regio zorgen voor de juiste randvoorwaarden voor de uitvoering.

- Vertaling van Europees, nationaal en regionaal beleid naar Rotterdamse programma's, projecten en interventies in samenwerking met de Rijks- en regionale partners.
- Vroegtijdig signaleren en adresseren van beleidsontwikkelingen en waar nodig lobbyen.

4. Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden, zodat ontwikkelingen en opgaven goed zijn ingepast.

- Sturen op de ruimtelijke kwaliteit door het integraal beoordelen van ruimtelijke ontwikkelingen, ze te verbinden met gebiedsdoelen en opgaven.

5. Met het Rotterdams architectuurbeleid zorgen we ervoor dat bewoners, bezoekers en bedrijven Rotterdam een aantrekkelijke stad vinden om te wonen en te werken. En een leefomgeving van hoge kwaliteit, die duurzaam en veilig is.

De gemeente bevordert de ruimtelijke kwaliteit van Rotterdam door:

- Ontwerpkwaliteit te stimuleren.
- Ruimtelijke ontwikkelingen te toetsen aan de ambities voor een aantrekkelijke, duurzame en veilige stad.
- Samen met architectuurcultuurpartners een programma te realiseren dat het publieke gesprek, kennisontwikkeling en innovatie rond architectuur en stedelijke ontwikkeling versterkt.

Effect- en prestatie indicatoren

De effect- en prestatieindicatoren worden de komende periode verder uitgewerkt.

Risico's

1. Het realiseren van de planvoorraad in de komende 5 jaar door uitvoering te geven aan gebiedsontwikkelingen en ontwikkelprojecten op basis van een gebiedsuitvoeringsprogramma.

- De gemeente bouwt zelf geen woningen. Projectontwikkelaars nemen de beslissingen over investeringen. Zij houden daarbij rekening met de economie die wordt beïnvloed door de politieke situatie in de wereld. Verder is er genoeg personeel nodig, bij de gemeente en bij de marktpartijen en adviesbureaus.

3. Sturen op de doorvertaling van regionale opgaven in de fysieke leefomgeving in het kader van de omgevingsvisie. En samen met Rijk en regio zorgen voor de juiste randvoorwaarden voor de uitvoering.

- Europees, nationaal en regionaal beleid kan tot lokale verplichtingen leiden met financiële en juridische implicaties die uitvoering van gebiedsontwikkelingen en projecten kunnen compliceren.

4. Rotterdam bewaakt en bevordert de ruimtelijke kwaliteit van alle wijken en gebieden, zodat ontwikkelingen en opgaven goed zijn ingepast.

- Ruimtegebrek en concurrerende ruimteclaims.
- (Veranderende) wet- en regelgeving.
- Draagvlak (divers).

- Economische ontwikkeling.

5. Met het Rotterdams architectuurbeleid zorgen we ervoor dat bewoners, bezoekers en bedrijven Rotterdam een aantrekkelijke stad vinden om te wonen en te werken. En een leefomgeving van hoge kwaliteit, die duurzaam en veilig is.

- Druk op ontwerp- en ruimtelijke kwaliteit door verdichting en ruimtegebrek (is tevens een kans).
- Draagvlak voor ruimtelijke en architectonische ambities.
- Verminderde deelname of slagkracht van architectuurscultuurpartners (bezuinigingen cultuursubsidies).
- Economische ontwikkelingen, bereidheid tot investeringen in kwaliteit en duurzaamheid.

Begroting 2027

Doel: Een gezonde, veilige en groene leefomgeving

Paginanummer in website: 144

Doel: In 2030 is de Rotterdamse leefomgeving gezonder en veiliger door verbeterde milieukwaliteit, verkeersveiligheid en toegang tot hoogwaardig en verbonden groen en water, zoals beschreven in de Omgevingsvisie

Wat wil de gemeente bereiken?

Door milieukwaliteit, verkeersveiligheid en inclusieve toegankelijkheid te verbeteren en groen, water en oevers beter te verbinden en benutten.

1. De milieukwaliteit van de Rotterdamse leefomgeving voldoet ten minste aan de wettelijke normen. En de milieuaspecten worden integraal meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De milieukwaliteit van de Rotterdamse leefomgeving voldoet aan de geldende wet- en regelgeving voor onder meer lucht, geluid, bodem, water en veiligheid van de omgeving. De milieuaspecten worden bij ruimtelijke ontwikkelingen vanaf het begin integraal betrokken bij de besluitvorming. Zo draagt de gemeente bij aan een gezonde stad. Daarin levert de leefomgeving een positieve bijdrage aan de gezondheid en het welzijn van inwoners.

2. Verbeteren van de verkeersveiligheid in de stad door het verbeteren van verkeersonveilige locaties (waaronder schoolomgevingen), inpassing van nieuwe mobiliteitsvormen en gedragingen, doelgroepgerichte educatie en de aanpak van asociaal rijgedrag.

- Gemeente Rotterdam wil dat iedereen prettig, veilig en ontspannen door de stad kan bewegen door middel van fysieke maatregelen in het netwerk, educatie bij scholen en aanpak van schoolomgevingen en routes. Daarnaast voeren wij het programma Rotterdamse Verkeersasop Aanpak 2.0 uit.

3. Rotterdam draagt zorg voor een toegankelijke en inclusieve stad.

- Rotterdam ontwikkelt en beheert de fysieke leefomgeving zodat deze voor iedereen toegankelijk, bruikbaar en veilig is.
- De gemeente neemt toegankelijkheid structureel mee bij onderhoud, herinrichtingen en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, conform de Rotterdamse Toegankelijkheidsrichtlijnen en de uitgangspunten van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.
- Het thema 'veiligheid buitenruimte' wordt benoemd in het nieuwe coalitieakkoord. De verdere uitwerking voor een sociaal veilige buitenruimte volgt in 2027.
- De openbare ruimte wordt stap voor stap toegankelijker voor iedereen.
- Toegankelijkheid is een vast onderdeel van onderhoud, vervanging, gebiedsontwikkelingen en nieuwe ruimtelijke projecten.
- Ruimtelijke ontwikkelingen sluiten aan bij de Toegankelijkheidsrichtlijnen Rotterdam en de uitgangspunten van inclusief ontwerpen.
- Meer Rotterdammers kunnen zich zelfstandig, veilig en comfortabel door de stad verplaatsen.

4. Rotterdammers hebben toegang tot meer, beter en verbonden groen en water

- Meer Rotterdammers hebben dichtbij huis toegang tot kwalitatief groen en water.
- Vergroening draagt bij aan gezondheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie.
- Rotterdam vergroot de het groenblauwe netwerk en versterkt de toegankelijkheid en beleefbaarheid van water, groen en recreatieve verbindingen.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. De milieukwaliteit van de Rotterdamse leefomgeving voldoet ten minste aan de wettelijke normen. En de milieuaspecten worden integraal meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

- Uitvoering geven aan maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit.
- Opstellen van een programma Luchtkwaliteit.
- Het Actieplan Geluid uitvoeren om geluidhinder te beperken.
- Geluidproductieplafonds (GPP's) vaststellen en verankeren.
- Een integrale aanpak ontwikkelen en uitvoeren voor het beheersen van de PFAS-problematiek.

2. Verbeteren van de verkeersveiligheid in de stad door verkeersonveilige locaties aan te pakken, zoals bij scholen. Tegelijkertijd ook nieuwe vormen van mobiliteit mogelijk maken, verkeersgedrag proberen te beïnvloeden en asociaal rijgedrag aanpakken.

- De gemeente wil het aantal verkeersslachtoffers terugbrengen. Dat is sinds 2019 gestegen van circa 1.000 naar ruim 1.600 in 2025. Dat moet terug naar het niveau van 2019. Dus rond de 1.000. Dat moet gebeuren met een brede aanpak die is gericht op een veilige inrichting van

straten, educatie aan verkeersdeelnemers en bewustwording, handhaving en gedragsbeïnvloeding. Daarnaast wordt met de Rotterdamse Verkeersaso Aanpak 2.0 ingezet op het tegengaan van verkeersoverlast en asociaal rijgedrag. Daarvoor moet het melden eenvoudiger worden. Ook moet handhaving flexibeler worden.

3. Rotterdam draagt zorg voor een toegankelijke en inclusieve stad.

- Rotterdam toegankelijker maken als er onderhoud wordt uitgevoerd, nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet of buitenruimten worden heringericht.
- De toegankelijkheid van de gemeente meenemen in plannen voor de openbare ruimte.
- Ervaringsdeskundigen vroegtijdig betrekken bij ontwerp en uitvoering van deze plannen.
- Knelpunten in de openbare ruimte aanpakken wanneer onderhoud of herinrichting plaatsvindt.
- Gemeentelijke afdelingen ondersteunen met kennis en advies over toegankelijk ontwerpen.

4. Rotterdammers hebben toegang tot meer, beter en verbonden groen en water.

- Uitvoering geven aan de ambitie van de Groene Waterstad 2050, en groen en water structureel onderdeel maken van gebiedsontwikkeling en vervangingsopgaven door toepassing van de Vuistregels Groen & Water en koppeling aan rioolvervanging, mobiliteitsprojecten, warmtenetten en gebiedsontwikkelingen zoals de Oostflank, M4H en de Van Nelleknoop.
- Het versterken van het groenblauwe netwerk van Rotterdam door vaststellen van beleid gericht op het verlevendigen, toegankelijk maken en activeren van de rivieroever, uitvoering van projecten en verbindingen zoals de Nieuwe Maas, Rotte, het Hofbogenpark, het Rijnhavenpark en het Nelson Mandelapark.
- Vergroenen van prioriteitswijken, schoolpleinen, klimaatadaptieve pleinen en de aanpak van buurten waar hittestress, gezondheidsachterstanden en een tekort aan groen samenkomen onder andere samen met partners in de stad en de wijkaanpak Samen Buiten Doen.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Indicatoren die meten of de gemeente het doel bereikt (effectindicatoren)							
Afname van burger-meldingen m.b.t. verkeers-overlast	Dashboard klantreacties	Dashboard is nog in ontwikkeling, toepassingen zijn nog handmatig					
Bewaken van het uitwaaiingseffect en meebewegen met de daders	Operationele rapportages SB	n.v.t. Vliegende Brigade is nog niet operationeel					
Aantal aangepakte verkeersonveilige locaties	Politiedata						

Toelichting indicatoren

De monitoring en registratie van meldingen en klachten over verkeersoverlast via de website, 14010 en MeldR zijn momenteel nog in ontwikkeling. Het maken van rapportages uit het dashboard *Klantreacties*, het toepassen van zoektermen en het opstellen van cijfermatige rapportages zijn nu nog handmatige processen. De gemeente werkt aan het verder automatiseren van deze processen.

Risico's

1. De milieukwaliteit van de Rotterdamse leefomgeving voldoet ten minste aan de wettelijke normen. En de milieuaspecten worden integraal meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

- Afhankelijkheid van externe partijen voor wat betreft de uitvoering van een aanpak, maatregelen en/of acties.
- Afhankelijkheid van Rijksregelgeving.

2. Verbeteren van de verkeersveiligheid in de stad door het verbeteren van verkeersonveilige locaties (waaronder schoolomgevingen), inpassing van nieuwe mobiliteitsvormen en gedragingen, doelgroepgerichte educatie en de aanpak van asociaal rijgedrag.

- De realisatie van de verkeersveiligheid is slechts gedeeltelijk beïnvloedbaar, doordat verkeersgedrag een belangrijke rol speelt bij het ontstaan en de ernst van ongevallen. Daarom ligt de nadruk op gedragsinterventies en gerichte inzet op specifieke doelgroepen. Een nauwkeuriger registratiesysteem voor klantreacties en burgermeldingen kan aanvankelijk leiden tot een toename van het aantal geregistreerde klachten. Ook de gefaseerde toepassing van maatregelen uit het RVA-maatregelenpakket kan tijdelijk leiden tot meer meldingen en tot een grotere vraag naar vergelijkbare maatregelen in andere gebieden. Daarnaast bestaat het risico dat veroorzakers van overlast uitwijken naar andere gebieden, waardoor de overlast en meldingen zich verplaatsen.

3. Rotterdam draagt zorg voor een toegankelijke en inclusieve stad.

- Concurrerende ruimteclaims.
- Fysieke beperkingen van de bestaande stad.
- Afhankelijkheid externe partijen
- (Veranderende) wet- en regelgeving.
- Draagvlak (divers).

4. Rotterdammers hebben toegang tot meer, beter en verbonden groen en water

- Draagvlak in de stad.

Begroting 2027

Doel: Meer (betaalbare) woningen

Paginanummer in website: 145

Doel: In 2030 is het woningaanbod in Rotterdam toegenomen door nieuwbouw en het beter benutten van de bestaande voorraad, daarbij ligt de nadruk op het vergroten van het aanbod aan betaalbare woningen

Wat wil de gemeente bereiken?

Samen met markt en corporaties sturen we op betaalbare nieuwbouw, passende huisvesting voor alle doelgroepen en de ruimtelijke uitwerking van de woonvisie.

1. Sturen op het toevoegen van een betaalbare nieuwbouw, samen met markt en corporaties

- De gemeente bemoeit zich actief met het realiseren van betaalbare nieuwbouw in samenwerking met marktpartijen en woningcorporaties. De gemeente richt zich vooral op het vergroten van het aanbod in het sociale sector en het middensegment, zodat meer inwoners toegang hebben tot een passende en betaalbare woning.
- De gemeente werkt samen met corporaties en marktpartijen om meer woningen te laten bouwen dan in eerder periodes. Een groter deel daarvan moet betaalbaar zijn. Ook brengen we corporaties meer in positie.

2. Het sturen op voldoende kansen op passende huisvesting voor alle doelgroepen in nieuwbouw

- Bij nieuwbouw wordt ingezet op een gevarieerd woningaanbod, zodat verschillende doelgroepen, zoals starters, gezinnen, ouderen en studenten, meer kansen krijgen op passende huisvesting.
- Een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij wat we willen in een wijk of gebied en de behoeften van verschillende doelgroepen.
- Voldoende woningen voor specifieke doelgroepen, waaronder studenten, jongeren en ouderen.

3. Ruimtelijk programmeren van alle ambities uit de woonvisie

- Om de woonopgaven goed te laten landen in de stad, worden zij steeds nadrukkelijker ruimtelijk vertaald naar gebieden en wijken. Daarbij wordt stedelijk beleid gekoppeld aan gebiedsgerichte programmering, zodat per gebied beter kan worden afgewogen welke woningtypen, prijssegmenten en woonvormen passend zijn, ook in relatie tot andere opgaven.
- Een gebiedsgerichte vertaling van de woonopgaven naar wijken en gebieden, door deze af te zetten tegen kenmerken en behoeften.
- Een goede balans tussen woningtypen, prijssegmenten, woonvormen en andere gebiedsopgaven.
- Een integrale afweging van woonopgaven binnen de bredere ruimtelijke ontwikkeling van de stad.
- Gerichtte programmering die bijdraagt aan leefbare en toekomstbestendige wijken.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Sturen op het toevoegen van een betaalbare nieuwbouw, samen met markt en corporaties

- De gemeente werkt samen met corporaties en marktpartijen aan de bouw van 15.000 woningen, onderverdeeld in 10.000 betaalbare woningen, waarvan 4.500 sociale huurwoningen van vooral corporaties en 5.500 woningen in het middensegment.
- De gemeente zorgt voor nieuwe bouwlocaties, ondersteunen kansrijke projecten en gaan in gesprek met Rijk en provincie over beleid, randvoorwaarden en financiering voor betaalbare woningbouw.

2. Het sturen op voldoende kansen op passende huisvesting voor alle doelgroepen in nieuwbouw

- In de woningbouwplannen worden verschillende doelgroepen bediend. Zo wordt er bijvoorbeeld ieder jaar woonruimte gerealiseerd voor 600 studenten.
- Nieuwbouw beter laten aansluiten op de woningbehoefte van Rotterdammers. Bijvoorbeeld zorggeschikte en geclusterde woningen voor ouderen. En collectieve/coöperatieve woonvormen creëren.
- De vraag naar woningen beter afstemmen met corporaties, marktpartijen en zorg- en welzijnspartners.

3. Ruimtelijk programmeren van alle ambities uit de woonvisie

- De gebiedsgerichte programmering verder uitwerken en periodiek actualiseren.
- Woonambities beter verbinden met beschikbare ruimte, gebiedskenmerken en andere ruimtelijke opgaven.
- Afstemmen met corporaties, marktpartijen en andere overheden over prioriteiten en randvoorwaarden.
- De uitvoerbaarheid van plannen tijdig toetsen en waar nodig en zo mogelijk bijsturen.
- De samenhang met andere stedelijke opgaven expliciet meenemen in de programmering.

Effect- en prestatie indicatoren

Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Actief bezig zijn met het realiseren van betaalbare nieuwbouw, samen met marktpartijen en corporaties: woningbouw.						
Monitor woningbouw programmering BOPRO	4.160, waarvan 65% betaalbaar	3.000 totaal, waarvan 2/3 ^e betaalbaar	3.500, waarvan 2/3 ^e betaalbaar	4.000, waarvan 2/3 ^e betaalbaar	4.500, waarvan 2/3 ^e betaalbaar	4.500, waarvan 2/3 ^e betaalbaar
2. Het sturen op voldoende kansen op passende huisvesting voor alle doelgroepen in nieuwbouw: woonruimte voor studenten.						
Monitor woningbouw programmering BOPRO	n.v.t.	n.v.t.	600	600	600	600

Toelichting indicatoren

1. Actief bezig zijn met het bouwen van betaalbare nieuwbouw, samen met marktpartijen en corporaties

De gemeente werkt samen met corporaties en marktpartijen aan de bouw van 15.000 woningen, onderverdeeld in 10.000 betaalbare woningen, waarvan 4.500 sociale huurwoningen van vooral corporaties en 5.500 woningen in het middensegment.

Aanpak en realisatie zijn afhankelijk van de beschikbare financiële middelen.

2. Het sturen op voldoende kansen op passende huisvesting voor alle doelgroepen in nieuwbouw

We bouwen tot 2030 ieder jaar woonruimte voor 600 studenten (als onderdeel van de totale bouwproductie).

Aanpak en realisatie zijn afhankelijk van de beschikbare financiële middelen.

Risico's

1. Sturen op het toevoegen van een betaalbare nieuwbouw, samen met markt en corporaties

- Hogere bouwkosten en rente maken het moeilijker om woningbouwprojecten financieel haalbaar te maken.
- Een tekort aan ruimte op het elektriciteitsnet of slechte luchtkwaliteit werkt vertragend.
- Door nieuwe regels en nieuwe ontwikkelingen op de markt kunnen investeringen in nieuwbouwplannen teruglopen.

2. Het sturen op voldoende kansen op passende huisvesting voor alle doelgroepen in nieuwbouw

- Hogere bouwkosten en rente maken het moeilijker om woningbouwprojecten financieel haalbaar te maken.
- Een tekort aan ruimte op het elektriciteitsnet of slechte luchtkwaliteit werkt vertragend.
- Door nieuwe regels en nieuwe ontwikkelingen op de markt kunnen investeringen in nieuwbouwplannen teruglopen.

3. Ruimtelijk programmeren van alle ambities uit de woonvisie

- Schaarste ruimte beperkt de mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling.
- Stapeling van opgaven kan leiden tot concurrerende belangen en keuzes.
- Niet alle woonambities kunnen gelijktijdig of in hetzelfde tempo worden gerealiseerd.
- Op korte termijn is bijsturen lastig, doordat het 'point of no return' in projecten al is gepasseerd.
- Vertraging in één opgave kan gevolgen hebben voor andere ruimtelijke ontwikkelingen.

Begroting 2027

Doel: Een duurzaam, betrouwbaar en bereikbaar Rotterdam

Paginanummer in website: 146

Doel: In 2030 draagt het Rotterdams mobiliteitsnetwerk op een duurzame en betrouwbare wijze bij aan een bereikbare stad

Wat wil de gemeente bereiken?

De stad dagelijks bereikbaar houden door het openbaar vervoer te versterken en passende parkeeroplossingen te bieden.

1. Stad op dagelijkse basis goed bereikbaar houden

- De gemeente streeft ernaar verkeersshinder door werkzaamheden, ongevallen en incidenten zoveel mogelijk te beperken. Dat gebeurt in een goede balans tussen bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid.

2. Versterken beschikbaarheid en bruikbaarheid OV in de stad

- Met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de RET en waar nodig met andere partners wordt gewerkt aan een ov-net dat past bij de groei van de stad.

3. Realiseren en aanbieden van passende parkeeroplossingen en doelgroepgerichte parkeerproducten, waarbij inpandige voorzieningen optimaal worden benut en straatparkeren waar nodig wordt verminderd

- Gemeente Rotterdam zet de schaarse openbare ruimte in Rotterdam zo goed mogelijk in met passende parkeerregels. Dit zorgt voor betere bereikbaarheid en leefbaarheid. Bovendien ondersteunt het andere doelstellingen in de stad op het gebied van wonen, bouwen, verkeersveiligheid, groen en klimaat.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. De stad op dagelijkse basis goed bereikbaar houden

- De gemeente zet in op regionale samenwerking om werkzaamheden beter te coördineren en zo de impact op de omgeving te beperken.
- Analyses naar bereikbaarheid helpen om te bepalen welke projecten wanneer worden uitgevoerd.
- Maatregelen ontwikkelen voor de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid tijdens werkzaamheden.
- Het proces voor tijdelijke verkeersmaatregelen, vergunningen voor bouwplaatsen en verkeersbesluiten wordt geëvalueerd en verbeterd.

2. Versterken beschikbaarheid en bruikbaarheid OV in de stad

- Samen met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de RET en waar nodig met andere partners werken we verder aan de ontwikkeling van metro- tram- en busnet. Met een mix van kleine en grote maatregelen werken we aan een ov-systeem dat een belangrijk is voor de groei en ontwikkelingen van de stad. Te denken valt aan het verbeteren van de doorstroming tot projecten als de Verkenning tram Kralingse Bos en Uitbreiding Metrocapaciteit.

3. Realiseren en aanbieden van passende parkeeroplossingen en doelgroepgerichte parkeerproducten, waarbij inpandige voorzieningen optimaal worden benut en straatparkeren waar nodig wordt verminderd

Om de schaarse openbare ruimte in Rotterdam effectief in te zetten, neemt de gemeente de volgende maatregelen:

- De gemeente breidt betaald parkeren uit door bijna de hele stad. Hoek van Holland, Rozenburg, Pernis en Heijplaat blijven uitgezonderd van betaald parkeren.
- De gemeente verhoogt de parkeertarieven voor kort parkeren op straat. Hogere tarieven stimuleren het gebruik van parkeergarages.
- De gemeente breidt de P+R-locaties en fietsparkeerplekken verder uit.
 - P+R Kralingse zoom met ongeveer 500 P+R plaatsen medio 2029.
 - P+R Meijersplein met ongeveer 500 P+R plaatsen medio 2029.
 - Fietsparkeercapaciteit op de Mauritsstraat begin 2027.

- Fietsparkeercapaciteit in de stationshal Zuidplein medio 2027.
- Fietsparkeercapaciteit in de nieuwe centrale Bibliotheek medio 2029.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
3. Realiseren en aanbieden van passende parkeeroplossingen en doelgroepgerichte parkeerproducten, waarbij inpandige voorzieningen optimaal worden benut en straatparkeren waar nodig wordt verminderd							
Relatieve aandeel actieve en duurzame verplaatsingen		72,8%	66,8%				
Betalingsgraad bij betaald parkeren		91%	92%	92%			
Bezettingsgraad gemeentelijke garages en P+R-voorzieningen		36%	38%	40%			

Toelichting indicatoren

2. Versterken beschikbaarheid en bruikbaarheid ov in de stad

De streefwaarde is gebaseerd op een doel van 50% extra groei (dus *1,5) in het aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad ten opzichte van de historische trend van voor de start van deze KPI (voor 2017).

3. Realiseren en aanbieden van passende parkeeroplossingen en doelgroepgerichte parkeerproducten, waarbij inpandige voorzieningen, zoals parkeergarage's, optimaal worden benut, zodat het parkeren op straat waar nodig wordt verminderd.

Relatieve aandeel actieve en duurzame verplaatsingen

Over deze indicator wordt alleen over het volledige jaar gerapporteerd. Het aandeel actieve en duurzame verplaatsingen van en naar de binnenstad is in 2025 verder gestegen tot 72,8%. Dit is een groei van 4,1 procentpunt ten opzichte van het voorgaande jaar wat vooral toe te schrijven is aan een verdere verschoning van het wagenpark. De realisatie van deze indicator ligt hiermee in 2025 6,6 procentpunt hoger dan streefwaarde en daarmee ruim voor op de ambitie.

Betalingsgraad bij betaald parkeren

De realisatie in 2026 ligt met 92% tot nu toe op koers. De raming voor 2027 ligt op 92%.

Bezettingsgraad gemeentelijke garages en P+R-voorzieningen

De realisatie in 2026 ligt met 38% tot nu toe op koers. De bezettingsgraad is daarmee licht gestegen ten opzichte van 2025 (toen 36%).

De raming van de gemiddelde bezettingsgraad van gemeentelijke parkeergarages en P+R-voorzieningen ligt voor 2027 op 40%, als gevolg van de verhoging van het tarief voor kortparkeren op straat en uitvoering van maatregelen uit de P+R-strategie.

In 2027, 2028 en 2029 wordt elk jaar in vijf gebieden betaald parkeren, voorzien van maatwerk parkeerproducten, ingevoerd.

Risico's

1. De stad op dagelijks basis goed bereikbaar houden

- Er worden geen noemenswaardige risico's voorzien.

2. Versterken beschikbaarheid en bruikbaarheid ov in de stad

- Er worden geen noemenswaardige risico's voorzien.

3. Realiseren en aanbieden van passende parkeeroplossingen en parkeerproducten gericht op doelgroepen. Daarbij worden inpandige voorzieningen, zoals parkeergarages, optimaal benut. En parkeren op straat wordt verminderd

- De invoering van het betaald parkeren is afhankelijk van een raadsbesluit in oktober 2026. Indien dit besluit vertraging oploopt, heeft dit directe gevolgen voor de invoeringsdatum.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 147

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Stedelijke Ontwikkeling draagt bij aan duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- Industrie, innovatie
- Duurzame steden en gemeenschappen
- Leven op het land.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 148

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de paragraaf Investerings.

Gebiedsuitwerkingen en grote gebiedsontwikkelingen

Oostflank

Voor de ontwikkeling van de Oostflank hebben we in de Omgevingsvisie Rotterdam drie hoofdambities vastgesteld:

- Het verbinden en samensmeden van de stadsdelen noord, oost en zuid, of te wel een ongedeelde stad;
- Het realiseren van sterke centra op de vier grote ov-knooppunten in het gebied
- Het realiseren van vitale wijken en vitale bewoners, zowel in het bestaande gebied als in de nieuw te bouwen wijken.

Om deze doelen te bereiken worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Realisatie van nieuwe woningen, werklocaties en voorzieningen via verschillende gebiedsontwikkelingen, waaronder Alexanderknoop, de ontwikkeling van de Esch, Stadionpark en Hart van Zuid.
- Realisatie van aantal strategische projecten, waaronder nieuwe stadsbrug, HOV-lijn Kralingse Zoom-Zuidplein en station Stadionpark en het getijdenpark Feyenoord.
- Uitwerken van een aantal strategische programma's op het gebied van Mobiliteit, Energie, Klimaat&Water, Sociaal en Economie.

Jaarlijks monitoren we de voortgang van deze activiteiten en de bijdrage aan de ambities in de voortgangsrapportage Oostflank.

Oostflank – stand van zaken obv voortgangsrapportage 2025

Eind 2025 zijn sinds start van Oostflank in totaal 3838 woningen gebouwd. Hiermee liggen de woningbouwaantallen iets achter op schema. Richting 2040 geldt dat het nog steeds mogelijk is om de met het Rijk afgesproken 30.000 woningen te halen, maar dan moet de gemeente het huidige bouwtempo nog lang volhouden.

Aantal mijlpalen 1e helft 2026

- Afronding strategische agenda Water en Bodem met het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard voor de noordoever
- Programma sociaal: opening Het Peil als ontmoetingsplek in winkelcentrum Het Lage Land
- Vaststellen Gebiedsambitiedocument Stadiondriehoek
- Start aanleg fase 1 Getijdenpark Feijenoord

Stadionpark/Rotterdams Tij

De gemeenteraad stelde in 2024 de [nieuwe plannen](#) vast voor Stadionpark en Feyenoord City 2.0. Het gaat om de herziene gebiedsvisie Stadionpark, masterplan Feyenoord City 2.0, het Ambitiedocument Waterkant en de grondexploitatie voor dit deelgebied, alsmede de bestemmingsplannen voor Mallegat en Colosseumplot. Het bestemmingsplan Roseplot is juni 2026 vastgesteld. Eind 2025 is het stedenbouwkundig plan Waterkant vastgesteld en het omgevingsplan ter inzage gelegd. Naar verwachting wordt Q4 2026 het omgevingsplan Waterkant vastgesteld. De Nota's van uitgangspunten voor het eerste deelgebied worden voorbereid. De realisatie van Atlas is gestart met blok C, blok A en B starten in 2027. Voor deelgebied 3 (Stadiondriehoek) is het ambitiedocument in juni 2026 door de gemeenteraad vastgesteld. Nu wordt met de eigenaren in het gebied gewerkt aan het stedenbouwkundig plan, waarvan vaststelling in 2027 is voorzien.

Brainpark

In 2022 is het Masterplan Brainpark I vastgesteld in de gemeenteraad. De opgave in dit gebied is de transformatie van een monofunctioneel kantorenpark naar een levendige groene stedelijke woon-werkwijk. De transformatie is intussen goed zichtbaar in het gebied. In het eerste

kwartaal van 2026 is het project 'Canvas Living' aan de K.P. van der Mandelelaan 130 met een gemengd programma voor studenten en starters opgeleverd en in gebruik genomen. De bouw van 'Max Euwekwartier' Fase 1 aan de Max Euwelaan heeft na realisatie van de parkeergarage tijdelijk stilgelegen en is in augustus 2026 herstart. De planontwikkeling voor Max Euwekwartier Fase 2a -sociale huur -, Fase 2b -zorgwoningen-en Fase 3a -parkeergarage- loopt. De sloop de panden op de locatie van Fase 2 is afgerond. Verder is voor de locatie K.P. van der Mandelelaan 50 -shortstay- en de locatie Rush -studentenhuisvesting- een Nota van Uitgangspunten opgesteld.

Hart van Zuid

Hart van Zuid ontwikkelt zich meer en meer tot het tweede stadscentrum van Rotterdam. In 2025 heeft Pathé besloten om bij Ahoy een bioscoop te bouwen. De start van de bouw wordt vanwege vertragingen als gevolg van netcongestie verwacht rond 2028/29. De bouwtijd is ongeveer twee

jaar. Verder wordt er gewerkt aan diverse woningbouwontwikkelingen, zoals de ABN-Amro locatie en Parnassia. Voor de ontwikkeling van de Twentestraat is een projectambitiedocument opgesteld, dat op 16 juli is vastgesteld door de raad. Na het beschikbaar komen van het geld voor de stationshal Zuidplein in 2024 is het definitieve ontwerp en afgrond, inclusief het kostenplan. De omgevingsvergunning is daarmee definitief en de uitvoering is gestart. Oplevering wordt gefaseerd verwacht in het laatste kwartaal van 2026 en het eerste kwartaal van 2027.

Hart van Zuid								
x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
161.070	0	161.070	146.531	2.150	0	0	0	0

Binnenstad op twee oevers

De gemeente gaat verschillende projecten uitvoeren die voortkomen uit de Koers Binnenstad. De aandacht komt vooral te liggen op zes gebieden waar veel projecten samenkomen, zoals het Rotterdam Central District XL (RCD XL), Beurs en het Rijnhavenkwartier. Hier wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de Koers Binnenstad. Het gaat om onder meer RISE, het Rondje Bruggen, de Groenagenda en programma luchtkwaliteit.

Rijnhaven

De Rijnhaven is een gebiedsontwikkeling die bestaat uit woningbouw, diverse voorzieningen zoals winkels, horeca, een gezondheidscentrum en werkplekken, evenals de aanleg van het Rijnhavenpark. De ontwikkeling is in volle gang waarbij in 2026 reeds meerdere mijlpalen zijn behaald. Zo is Provast geselecteerd als ontwikkelaar voor bouwblok 1 en wordt er toegewerkt naar een startbouw in 2029. Daarnaast is West8 geselecteerd als ontwerper voor het ontwerp van het Drijvend Park aan de Katendrechtzijde, waarbij eind 2026 een schetsontwerp wordt gepresenteerd. Ook is er in het afgelopen jaar hard gewerkt aan het Definitief Ontwerp voor de uitbreiding van het Drijvend Park aan de Wilhelminapier, waarbij vaststelling wordt voorzien eind 2026. Het werk voor de uitbreiding van Drijvend Park Noord wordt in 2027 aanbesteed waarna de uitvoering kan starten. In de komende periode wordt ook de laatste hand gelegd aan de demping: het nieuwe land wordt naar verwachting medio 2027 opgeleverd. Daarna kan de realisatie van het landpark naar verwachting nog hetzelfde jaar beginnen, nadat de aannemer is geselecteerd. Tot slot is gewerkt aan de toekomst van de Stadsas Rijn- en Maashaven waarbij eind 2026 een verkenningsdocument wordt opgeleverd dat inzicht geeft in de mogelijke toekomstige varianten voor deze belangrijke plek in de Binnenstad op Zuid.

Het Rijnhavenpark, als onderdeel van de ontwikkeling van het gebied Rijnhaven, is opgenomen in de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

Merwe-Vierhavens (M4H)

De gebiedsontwikkeling M4H moet een bruisend stadsdeel worden met woningen, bedrijvigheid, horeca, evenementen, onderwijs en cultuur. In november 2024 heeft de gemeenteraad het [Ontwerpbestemmingsplan M4H](#) vastgesteld.

Voor de Merwehaven zijn de eerste bouwprojecten in voorbereiding. Het betreft drie woontorens van drie corporaties en meerdere projectontwikkelaars. De eerste aanbestedingen zijn intussen gepubliceerd. Deze bouwprojecten worden in 2028 opgeleverd, is de verwachting.

Volgens het Ruimtelijk Raamwerk, vastgesteld in 2019, vinden aanpassingen plaats aan de hoofdwegen, met als doel bedrijfs- en woonverkeer zoveel mogelijk van elkaar te scheiden. Voor het Marconi- en Keilekwartier zijn in 2026 de plannen vastgesteld. Voor het Marconikwartier start het proces om te komen tot het grote masterplan.

Het Havenbedrijf Rotterdam ontwikkelt het deelgebied Galileipark, samen met vernieuwende partijen die onder andere actief met waterstof. Stedin ontwikkelt hier een bedrijfsschool. In 2026 zijn de FERRO Offices opgeleverd. Dat is een modern verzamelgebouw voor bedrijven die impact maken op de veranderingen van de haven.

Parkeren vindt plaats op locaties waar ook andere vormen van mobiliteit en diensten worden aangeboden. De gemeente gaat deze locaties ontwikkelen. Voor de levering van energie komt er vermoedelijk een warmte-koudesysteem voor M4H.

Koers op Zuid

De gemeente werkt verder aan de ambities die staan in [Koers op Zuid 2040](#), de ruimtelijke invulling van Rotterdam Zuid. De agenda voor die ambities is uitgewerkt en geactualiseerd. Daardoor sluiten prioriteiten en projecten beter op elkaar aan. De samenhang is versterkt tussen de ontwikkelingen van gebieden en de wijkaanpak van het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ). De hoofdpunten voor Zuid zijn vastgesteld in de stedelijke [Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie](#), waar wijkraden over hebben kunnen meepraten.

Grote projecten

Stadsbrug en ov

Groot project binnen de Oostflank is het MIRT-project Stadsbrug en ov. De ministeries van IenW en BZK, de MRDH en de gemeente Rotterdam treden gezamenlijk op als opdrachtgever voor deze fase. Het project bevindt zich momenteel in de eerste fase van de planning- en studiefase. De drie deelprojecten Stadsbrug & oevers, HOV-lijn Kralingse Zoom- Zuidplein en station Stadionpark worden in stappen uitgewerkt tot een projectbeslissing over de realisatie in 2029.

Grofweg volgen we daarin de volgende stappen:

1. Verkennend/ ontwerpend onderzoek, formuleren ambities
2. Opstellen Programma van Eisen
3. Uitwerken Voorlopig Ontwerp (inclusief bijbehorende onderzoeken)
4. Uitwerken Definitief Ontwerp inclusief MER-procedure en voorbereiding omgevingsplan
5. Besluitvorming

Het project Stadsbrug en ov valt onder de regeling Risicovolle Projecten. Twee keer per jaar rapporteren we over de voortgang en de risico's van het project.

Stadsbrug en ov – stand van zaken

Begin juli 2026 heeft het college de derde voortgangsrapportage Stadsbrug en ov (peildatum mei 2026) vastgesteld en verstuurd naar de gemeenteraad. We zien hierin dat alle deelprojecten duidelijk vooruitgang boeken. Het project is op stoom gekomen. Naar aanleiding van de tweede voortgangsrapportage (november 2025) heeft het Bestuurlijk Overleg Stadsbrug en ov een nieuwe planning vastgesteld. Gezien de complexiteit van het project en de grote hoeveelheid werk vraagt het halen van de planning continue aandacht en bijsturing. De factor tijd blijft daarom oranje. Het totale budget voor de P&S-fase is € 82,0 mln (excl. BTW, prijspeil 2025), waarvan € 70 mln via begroting van gemeente Rotterdam loopt en € 12 mln via Prorail voor station Stadionpark. De gerealiseerde kosten tot en met 1 april 2026 bedragen € 16,6 mln (excl. BTW, prijspeil 2025). Prognose voor besteding in 2026 is in lijn met begroting voor 2026.

P+R Meijersplein en P+R Kralingse Zoom

Voor de P+R Kralingse Zoom is het technisch ontwerp inmiddels afgerond en zijn de afspraken en eisen voor de bouw gereed. De eerste fase om een bedrijf te kiezen die het gaat bouwen is al doorlopen.

Voor de P+R Meijersplein is het technisch ontwerp inmiddels afgerond. De laatste hand wordt gelegd aan het plan waarin de afspraken en eisen voor de bouw zijn vastgelegd. De vergunningsprocedure is gestart en naar verwachting kan begin volgend jaar de aanbesteding worden opgestart.

Projectwebsites zijn:

[Uitbreiding P+R Kralingse Zoom | rotterdam.nl](https://www.rotterdam.nl/uitbreiding-p-r-kralingse-zoom)

[Nieuwbouw parkeergarage P+R Meijersplein | rotterdam.nl](https://www.rotterdam.nl/nieuwbouw-parkeergarage-p-r-meijersplein)

Roseknoop

Op dit moment wordt nog gewerkt aan het financieel afronden van het project. Mede gezien de Oracle Cloud problematiek duurt dit langer dan verwacht. Met de RET zijn de afspraken over het restbedrag dat nog moeten worden betaald onlangs afgerond. De uitbetaling hiervan is naar verwachting uiterlijk eerste helft oktober.

De Roseknoop valt onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

A16 Rotterdam

De nieuwe snelwegverbinding tussen de A16 bij het Terbregseplein en de A13 bij de Doenkade is in oktober 2025 volgens planning in gebruik genomen. De effecten van die nieuwe verbinding worden nu bekeken. De eerste waarnemingen bevestigen de verwachte afname van verkeer op de wegen rond de nieuwe verbinding, zoals de Molenlaan en de route A13-A20.

In de eerste helft van 2026 heeft Rijkswaterstaat (RWS) nog afrondende werkzaamheden uitgevoerd bij onder andere het nieuwe viaduct over de Hoofdweg. Ook zijn de geluidschermen rond de tunnelingang in het Terbregseveld voorzien van een coating. Deze moet de reflecties voor omwonenden door zonweerskaatsing verminderen. Verder worden in 2026 diverse objecten en het lokale wegennet door Rijkswaterstaat overgedragen aan de gemeente. Daarbij worden afspraken gemaakt over het beheer. Eventuele kosten die moeten worden verrekend met Rijkswaterstaat kunnen binnen het bestaande budget voor de A16R worden opgevangen. In een overeenkomst wordt vervolgens het nakomen van allerlei verplichtingen vastgelegd.

Projectwebsite: www.a16rotterdam.nl

Stadsprojecten

De [Stadsprojecten](#) zijn investeringen in de buitenruimte met een veel groter effect dan alleen een aantrekkelijke buitenruimte. Ze dragen bij aan de

veranderingen van het vervoer waar mensen voor kiezen, klimaatveranderingen, economie van de stad en aan werkgelegenheid. Ze zorgen ook voor ruimte voor nieuwe woningen in de stad.

In 2025 is de uitvoering van het Hofplein gestart, een project dat eind 2027 zal worden opgeleverd. Het Rijnhavenpark is in uitvoering, de aanbesteding voor het Hofbogenpark loopt en het Getijdenpark Feijenoord is in mei 2026 gestart. In februari 2026 is ook het dempen van een deel van de Maashaven gestart om de aanleg van het Nelson Mandelapark mogelijk te maken. Het Prins Alexanderplein (fase 1) is opgeleverd.

Zeven stadsprojecten

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
264.018	6.477	270.495	53.170	36.467	95.925	75.225	9.708	0

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Stedelijke ontwikkeling	NieuwGevoteerd	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029	Raming2030
Stedelijke ontwikkeling	12.728	4.065	3.960	1.765	1.790	0
Fenix Voltooid	5.100	600	2.500	1.000	1.000	0
Netto investering (Rotterdams geld)	5.100	600	2.500	1.000	1.000	0
Kapitaallasten		0	0	0	0	464
Doel krediet: Transformatie van bedrijfsterrein Provimi tot cultureel-maatschappelijke functie						
Cat: U						
Cat: U/L						
IP Grote Markt	900	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	900	0	0	0	0	0
Kapitaallasten		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Doel krediet: Aanvulling voor herinrichting en vergroening van de Grote Markt tussen de Markthal en de RottaNova.						
Toelichting krediet: Dit krediet vloeit voort uit bovengenoemd investeringsvoorstel. Met het opnemen van dit krediet wordt het recht verleend om uitgaven te doen die pas op termijn tot lasten zullen leiden. Het geraamde verloop van de uitgaven en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn nog niet bijgewerkt. Dat zal bij het eerstvolgende begrotingsmoment alsnog worden gedaan.						
Met deze handelswijze wordt voorkomen dat er de komende maanden een afzonderlijk voorstel tot kredietbijstelling moet worden gedaan of dat de werkzaamheden onnodig vertraging oplopen.						
Cat: K						
Nautilus buitenruimte	248	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	248	0	0	0	0	0
Kapitaallasten		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Doel krediet: De buitenruimte rond roeivereniging Nautilus, bij de Watertorenhaven, krijgt een kwaliteitsimpuls in samenhang met waterbestendige restauratie van het clubgebouw, en als onderdeel van uitwerking van de Gebiedsambitie voor De Esch.						
Toelichting krediet: Dit krediet vloeit voort uit bovengenoemd investeringsvoorstel. Met het opnemen van dit krediet wordt het recht verleend om uitgaven te doen die pas op termijn tot lasten zullen leiden. Het geraamde verloop van de uitgaven en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn nog niet bijgewerkt. Dat zal bij het eerstvolgende begrotingsmoment alsnog worden gedaan.						
Met deze handelswijze wordt voorkomen dat er de komende maanden een afzonderlijk voorstel tot kredietbijstelling moet worden gedaan of dat de werkzaamheden onnodig vertraging oplopen.						
Cat: K						
Vervanging fietstrommels 2026-2029	2.750	465	730	765	790	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.750	465	730	765	790	0
Kapitaallasten		0	0	0	0	68
Doel krediet: Het tijdig vervangen van verouderde fietstrommels in de stad om de kwaliteit, diefstalveiligheid en capaciteit van de fietsparkeervoorzieningen op niveau te houden.						
Cat: V						

Mobiliteit - Verkeersaso Aanpak 2.0	1.230	500	730	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.230	500	730	0	0	0
Kapitaallasten		0	45	111	109	107
Doel krediet: Investeren in infrastructuur en verkeersinstallaties die helpen om overlast gevend verkeersgedrag te verminderen.						
Cat: K						
Schouwburgplein – dek parkeergarage	2.500	2.500	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.500	2.500	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	161	159	156	154
Doel krediet: Werkzaamheden dek parkeergarage Schouwburgplein						
Cat: U/V						
TOTAAL	12.728	4.065	3.960	1.765	1.790	0

Fenix Voltooid

Transformatie van bedrijventerrein Provimi tot cultureel maatschappelijke functie.

Nautilus buitenruimte

De buitenruimte rond roeivereniging Nautilus, bij de Watertorenhaven, krijgt een kwaliteitsimpuls in samenhang met waterbestendige restauratie van het clubgebouw, en als onderdeel van uitwerking van de Gebiedsambitie voor De Esch. De aanpak van deze buitendijkse locatie is urgent vanwege het kunnen voortbestaan van clubaccommodatie en roeisport. Het biedt tegelijk de kans om hier tot een upgrade te komen, die concreet blijkt geeft van de stedelijke agenda voor De Esch, het rivierpark op de noordoever en de Groene Waterstad. Het voorbereidingskrediet is nodig om in samenwerking met Stadherstel Historisch Rotterdam NV en Nautilus tot een haalbare en uitvoerbare vernieuwing te kunnen komen.

Krediet verkeersaso aanpak

De RVA-aanpak bevat een pakket van 28 maatregelen, ondergebracht in vijf werkvelden (A. Handhaving, B. Snelheidsaanpak, C. Geluids aanpak, D. Circulatie en toegang, E. Doelgroepen en communicatie) en onderverdeeld in drie fasen:

- Fase 1: “wat doen we nu al”;
- Fase 2: “wanneer het kan”; en
- Fase 3: “wat doen we op langere termijn”.

De investeringen zijn met name bedoeld voor de projecten in fase 2 en 3. Dit zijn de meer structurele maatregelen die nog in ontwikkeling zijn en waarbij vaak formele besluiten en nieuwe instrumenten nodig zijn: geautomatiseerd handhaven, de geluidscamera (pilot loopt sinds Q2 2026 bij Haagseveer, Strevelsweg, Laan op Zuid en Maasboulevard), de waarschuwingspaal (ANPR met snelheidsmeting) en flexibele/permanentera straatafsluitingen.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 149

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Stedelijke ontwikkeling		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Aanpak verkeersas's 2.0	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-900	-900	-900	-900
Aanwending Eneco-middelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-45.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-21.464	-22.514	-27.207	-19.466	-49
Een huis in een bereikbare stad - Intensivering mobiliteit	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-2.055	-2.678	-2.493	-4.051
Een huis in een bereikbare stad - Wijkgericht werken	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-549	-1.097	-1.097	-1.097	-1.097
Een huis voor iedereen - Bouwen 15.000 woningen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-1.000	-8.000	-14.000	-20.000	-27.000
Programma Luchtkwaliteit	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	0	0	0	0
Wijziging parkeerbeleid	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-250	43.850	56.050	68.088	68.838
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Cameratoezicht en meldkamer	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-83	-83	-83	-83	-83
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Nautische regie en toezicht	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-1	-1	-1	-1	-1
Verschuiving gratis OV AOW naar AOW tegoed	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	6.100	6.100	6.100	6.100
Versterken handhaving met 80 boa's	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-3	-10	-20	-26	-26
Overige knelpunten en meevallers - Baten realisatiestimulans	Coalitieakkoord - Overig	5.500	5.500	5.500	5.500	0
Overige knelpunten en meevallers - Indexoverstijgende kosten	Coalitieakkoord - Overig	-187	-187	-187	-187	-187
Overige knelpunten en meevallers - Omgevingsplannen en programma's	Coalitieakkoord - Overig	-273	-490	-490	-490	-490
Overige knelpunten en meevallers - Technische correctie kopiëren jaarschijf	Coalitieakkoord - Overig	0	0	0	0	-14.236
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	Coalitieakkoord - Overig	-1.336	-2.086	-2.086	-2.086	-2.086
Kasschuif Baten erfpachtproject	Kasschuiven	-31.302	-5.009	-9.051	15.563	29.799
Kasschuif duurzame mobiliteit	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Kasschuif lasten erfpachtproject	Kasschuiven	2.893	-1.446	-1.447	0	0
Kasschuif Novex	Kasschuiven	594	0	0	-594	0
Kasschuif reguliere erfpachtbaten	Kasschuiven	-4.140	1.035	1.035	1.035	1.035
Kasschuif Verschoning Lucht	Kasschuiven	525	-525	0	0	0
Kasschuif Wet versterking regie volkshuisvesting	Kasschuiven	1.814	-614	-600	-600	0

Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-12	3.468	4.314	4.226	2.169
Diverse bijstellingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	5.161	0	0	0	0
Gratis OV	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	2.500	2.500	2.500	2.500
Huisvesting statushouders	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	6.600	0	0	0	0
Juridische Kosten Museumparkgarage	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-1.574	0	0	0	0
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	2.620	0	0	0	0
Programma Luchtkwaliteit	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	-400	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	127	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	1.118	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	Reserves	-2.608	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	710	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Provimi	Reserves	-5.161	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-4.939	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	2.608	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Versterking omgevingsveiligheid	Reserves	0	0	0	0	0
Mutatie Bestemmingsreserves	Reserves	0	0	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Taakmutatie decembercirculaire	Taakmutatie	-100	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2.261	-1.759	-1.835	-1.634	-1.803
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Stedelijke ontwikkeling		-91.971	15.278	13.818	53.355	58.433

Toelichting financiële bijstellingen

Aanpak verkeersaso 2.0

Rotterdamse Verkeersaso Aanpak kan in combinatie met adequate autoluwe inrichting in het centrum efficiënt worden ingezet, gericht op de eerste twee jaren van deze bestuursperiode. Hiervoor wordt vanaf 2027 jaarlijks € 900.000 beschikbaar gesteld in het programma Stedelijke Ontwikkeling. Daarnaast wordt in het [programma Veilig](#) ook tijdelijk geld beschikbaar gesteld om extra handhavers aan te stellen.

Aanwending Eneco-middelen

De coalitie creëert een mobiliteitsfonds om de stad duurzamer, veiliger, fietsvriendelijker en autoluwer te maken.

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds

Toevoeging Bestemmingsreserve Doorbouwfonds van erfpachtbaten erfpachtproject

Voor het mogelijk maken van de versnelling van de woningbouw zelf, in het bijzonder de betaalbare woningen, wordt door het college het huidige doorbouwfonds voortgezet en gevuld met € 111 mln. Hiervan is voorzien dat € 91 mln wordt gedekt door de gemeente uit de bijzondere erfpachtbaten, waaronder die uit het erfpachtproject.

Dit betreft een deel bijzondere inkomsten uit erfpacht in het verleden en de begrote inkomsten uit het project erfpacht in de jaren 2026 tot en met 2030 met de volgende reeks: 2026 € 21,4 mln, 2027 € 22,5 mln, 2028 € 27,2 mln, 2029 € 19,5 mln en in 2030 € 49.000.

De erfpacht-inkomsten zijn toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) en vanuit de RIM zijn de bedragen toegevoegd aan de reserve Doorbouwfonds.

Toevoeging aan reserve Doorbouwfonds uit extra inkomsten realisatiestimulans

Om sneller woningen te kunnen bouwen en vooral betaalbare woningen, wordt door het college het huidige doorbouwfonds voortgezet en gevuld met € 111 mln. € 20 mln wordt betaald door het Rijk.

Deze € 20 mln wordt verdeeld over de jaren 2026 tot en met 2029: in 2026 € 2,9 mln, in 2027 € 4,3 mln, in 2028 € 5,7 mln en 2029 € 7,1 mln. Deze bedragen worden aan de reserves van het Doorbouwfonds toegevoegd.

Een huis in een bereikbare stad

Versterken Mobiliteit

We zorgen voor een goede bereikbaarheid van de stad door blijvend te investeren in alle vormen van vervoer. Dat gaat vanaf 2027 gebeuren, omdat in de voorgaande jaren tijdelijke bedragen hiervoor beschikbaar waren die tot 2026 doorlopen. In 2027 wordt hiervoor € 3,0 mln beschikbaar gesteld, in 2028 en 2029 € 4,0 mln en vanaf 2030 jaarlijks € 6,5 mln. Deze miljoenen worden verdeeld over de afdeling Mobiliteit, die bijdraagt aan het programma Stedelijke Ontwikkeling en het [programma Toekomstbestendige Stad en Haven](#).

Vanuit de toegewezen middelen wordt respectievelijk € 2,1 mln in 2027, € 2,7 mln in 2028, € 2,5 mln in 2029 en € 4,1 mln in 2030 en verder gealloceerd aan het programma Stedelijke Ontwikkeling. De overige middelen worden toegekend aan het programma Toekomstbestendige Stad en Haven.

Wijkgericht werken

We versterken de capaciteit van mobiliteit voor wijkgericht werken. Zo kunnen de meest urgente verkeersveiligheids- en bereikbaarheids problemen in een deel van de wijken worden opgepakt. Hiervoor wordt in 2026 € 549.000 voor beschikbaar gesteld en vanaf 2027 jaarlijks € 1,1 mln.

Een huis voor iedereen – Bouwen 15.000 woningen

De doelstelling is dat in 2050 betaalbaar wonen voor iedere Rotterdammer bereikbaar wordt. Voor de periode 2026-2030 geldt dat er minimaal 15.000 woningen worden gebouwd, waarvan 10.000 betaalbare woningen.

Het college investeert steeds meer geld in woningbouw om deze periode van het college 15.000 huizen te bouwen. Hiermee wordt blijvend geïnvesteerd in de gemeentelijke organisatie, zodat er vanaf 2030 jaarlijks 4.500 huizen gebouwd kunnen worden in Rotterdam.

In 2026 wordt hier € 1 mln voor begroot, in 2027 € 8 mln, in 2028 € 14 mln, in 2029 € 20 mln en 2030 € 27 mln. Deze bedragen zijn eerder vrijgemaakt voor gebiedsontwikkeling en worden na invulling verdeeld over de diverse afdeling die hieraan werken.

Wijziging parkeerbeleid

- De wijzigingen in het parkeerbeleid uit het coalitieakkoord leveren vanaf 2030 structureel € 68,8 mln per jaar op. Tot en met 2029 groeien de inkomsten en lasten geleidelijk, maar in 2026 is er nog een tekort door voorbereidingskosten. De structurele financiële gevolgen per maatregel zijn: Gefaseerde uitbreiding van betaald parkeren: betaald parkeren wordt tot en met 2029 uitgebreid door vrijwel de hele stad, behalve in Hoek van Holland, Rozenburg, Pernis en Heijplaat. Dat levert vanaf 2029 een netto-opbrengst op van € 36,8 mln. (baten € 47,2 mln minus lasten € 10,4 mln).
- Verhoging tarieven voor straatparkeren: de gemeente verhoogt vanaf 2027 eenmalig de tarieven voor kortparkeren op straat. Dat levert € 30,1 mln op.
- Aanpassing parkeertarieven op feestdagen: vanaf 2027 worden de parkeertarieven op feestdagen aangepast. Dat levert netto € 2,4 mln op.
- Autovrije straten: de gemeente maakt de Meent en de Witte de Withstraat autovrij. Dat leidt vanaf 2029 tot een daling van de parkeeropbrengsten van € 0,5 mln.

Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving

Cameratoezicht en meldkamer

De vraag aan deze afdelingen is gestegen en de inzetbare uren zijn gedaald. Daardoor is een tekort aan capaciteit ontstaan. De gemeente brengt de capaciteit met € 1,3 mln vanaf 2026 op orde. Hiervan komt € 83.000 bij het programma Stedelijke ontwikkeling en € 1,2 mln bij het [programma Veilig](#).

Nautische regie en toezicht

De gemeente is verantwoordelijk voor de nautische regie op het vaarwater in Rotterdam waarvan niet de (Rijks-)Havenmeester Rotterdam nautisch beheerder is. Met extra geld - van € 564.000 in 2026 tot € 939.000 in 2030 - wordt het nautisch toezicht vorm gegeven in de vorm van handhaving op het water. Hiervan komt structureel € 1.000 bij het programma Stedelijke Ontwikkeling en het overige deel bij het [programma Veilig](#).

Verschuiving gratis OV AOW naar AOW tegoed

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de generieke regeling 'Gratis OV voor AOW-gerechtigden' komt te vervallen. De gemeente vindt het belangrijk dat AOW'ers met een kleine beurs toch met het OV kunnen reizen. Hierdoor vervalt vanaf 2027 € 6,1 mln aan kosten binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling en wordt vanaf 2027 € 2,8 mln beschikbaar gesteld binnen het [programma Armoede en Schulden](#).

Versterken handhaving met 80 boa's

De gemeente vergroot het aantal boa's met 80 om de veiligheid in de stad te verbeteren. Deze boa's werken wijkgericht met bijzondere aandacht voor jeugd. Daarbij hoort ook veiligheid op scholen (waaronder wapenaanpak) en de aanpak van seksuele straatintimidatie. Het gaat om een extra budget van € 1,7 mln in 2026 tot € 10,2 mln in 2030. Hiervan komt € 3.000 in 2026, oplopend tot € 26.000 in 2030, bij het programma Stedelijke Ontwikkeling en het overige deel bij het [programma Veilig](#).

Overige knelpunten en meevallers

Opbrengsten realisatiestimulans

Het college investeert in de ambitie om deze collegeperiode 15.000 huizen te bouwen. Hiermee wordt structureel in de gemeentelijke organisatie geïnvesteerd, zodat er vanaf 2030 jaarlijks 4.500 huizen gebouwd kunnen worden in Rotterdam. Met het bouwen van betaalbare woningen wordt jaarlijks (minimaal) € 5,5 mln aan middelen opgehaald via de regeling realisatiestimulans van het Rijk die hiervoor worden ingezet.

Indexoverstijgende kosten

Een aantal essentiële middelen voor het primaire proces zoals portofoons en operationele kleding van medewerkers bij Toezicht en Handhaving is de afgelopen jaren meer in kostprijs gestegen dan de indexatie. Dit komt onder andere door hogere eisen aan kwaliteit en duurzaamheid van de kleding. Ook zijn steekwerende vesten vanaf 2025 verplicht voor de handhavers. Het gaat om een extra budget van € 1 mln vanaf 2026, waarvan € 0,2 mln bij het programma Stedelijke Ontwikkeling komt en het overige deel bij het [programma Veilig](#).

Omgevingsplannen en programma's

Uit het coalitieakkoord is meerjarig € 1,2 mln beschikbaar gesteld om de doelen van de Omgevingswet te halen. Uiterlijk 1 januari 2032 moet de gemeente beschikken over één samengevoegd omgevingsplan voor het hele grondgebied waarin de bestaande regels voor allerlei plannen zijn verwerkt.

In 2026 wordt slechts € 273.000 hiervan ingezet op het programma Stedelijke ontwikkeling. Vanaf 2027 wordt het volledige bedrag ingezet en verdeeld over de programma's [Gebouwde omgeving](#) (€ 671.000) en Stedelijke ontwikkeling (€ 490.000).

Technische correctie kopiëren jaarschijf

Bij het automatisch overnemen van de begroting naar 2030 zijn ook de inkomsten van het Erfpachtproject van 2029 naar 2030 overgenomen. De totale inkomsten van het Erfpachtproject veranderen hierdoor niet. Daarom wordt dit technisch aangepast.

Toeslag onregelmatige dienst

In de cao-gemeenten die geldt sinds 1 oktober 2025 zijn hogere percentages vastgesteld voor de Toeslagen Onregelmatige Dienst (TOD). Deze toeslag wordt uitbetaald aan medewerkers die onregelmatig werken en in de weekenden werken. Hiervoor is extra geld nodig: € 1,3 mln in 2026 en € 2,1 mln vanaf 2027.

Kasschuif Baten erfpachtproject

Door de aangepaste planning van het erfpachtproject komen de inkomsten uit het project en de reguliere inkomsten uit erfpacht later binnen dan verwacht. Met de voorgestelde verschuiving van het budget zorgen we ervoor dat de inkomsten worden opgenomen in de jaren waarin we verwachten dat we ze ontvangen.

Kasschuif lasten erfpachtproject

De taxaties voor ongeveer 25.000 erfpachtcontracten worden grotendeels in 2027 en 2028 uitgevoerd. Vanwege de aangepaste planning rondom het erfpachtproject is deze kasschuif benodigd.

Kasschuif Novex

Een deel van het resterende budget van Nationale OmgevingsVisie Executiekraacht (Novex) in de begroting van 2026 wordt overgeheveld naar 2029 om zonder aanvullende claim richting college ook na 2028 aan de verplichte wettelijke taak door te werken.

Kasschuif reguliere erfpachtbaten

Door de aangepaste planning van het erfpachtproject worden zowel de projectopbrengsten als de reguliere erfpachtinkomsten later gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd. De voorgestelde kasschuiven zorgen ervoor dat de opbrengsten worden verantwoord in de jaren waarin deze naar verwachting worden ontvangen.

Kasschuif Verschoning Lucht

De aanscherping van de wettelijke normen voor luchtkwaliteit verplicht de gemeente tot het opstellen van een programma luchtkwaliteit. Door de gemeenteraadsverkiezingen is er meer tijd nodig om een besluit te nemen over een programma en daarin op te nemen maatregelen. Het opstellen van het programma met de noodzakelijke maatregelen vindt deels plaats in 2027, waardoor een deel van het beschikbare budget uit 2026 wordt doorgeschoven naar 2027.

In het coalitieakkoord zijn inkomsten en lasten van een subsidieregeling voor verduurzaming van mobiele werktuigen van het programma Luchtkwaliteit opgenomen ter hoogte van € 700.000. In 2027 is € 400.000 nodig aan middelen om deze subsidie aan te vragen en huidige subsidieregelingen uit te voeren.

Kasschuif Wet versterking regie volkshuisvesting

In een brief vanuit het Rijk in december 2025 is € 1,8 mln toegekend voor de implementatie van de Wet Versterking regie volkshuisvesting. De werkzaamheden gaan eind 2026 van start en lopen de komende jaren door. De middelen worden gelijkmatig verdeeld over 2027, 2028 en 2029.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaar geactualiseerd. In de [paragraaf Investeringskredieten](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Diverse bijstellingen

In 2026 is sprake van een opbrengst van Stichting Droom en Daad van € 5,2 mln voor het project Provimi. Dit bedrag is als opbrengst geboekt in de exploitatie en het voorstel is hier een bestemmingsreserve voor in te stellen.

Gratis OV

Vanuit landelijke regelgeving wordt het OV voor 4-11 jarige gratis vanaf 2027. Daardoor is het niet meer nodig hiervoor € 2,5 mln beschikbaar te stellen vanuit de middelen van de Gemeente Rotterdam.

Huisvesting statushouders

Het rondkrijgen van Businesscases en realiseren van locaties is complex en neemt daardoor meer tijd in beslag. Hierdoor vallen middelen vrij. Onder het [programma Samenleven en Inburgering](#) is voor de doelgroep statushouders in 2027 dotatie aan de bestemmingsreserve Huisvesting statushouders een doorstroomvoorziening te realiseren.

Juridische kosten museumparkgarage

In 2026 wordt eenmalig een budget toegekend van € 1,6 mln in verband met het afboeken van kosten die niet geactiveerd mogen worden conform de regelgeving. De samenwerking met de aannemer is beëindigd omdat de aannemer zich niet hield aan het bestek en de planningen niet haalde wat tot vertragingen leidde. De hogere kosten worden onder ander veroorzaakt door hogere plankosten (vanwege het langer in stand houden van de directievoering en houden van toezicht), juridische kosten (vanwege een kortgeding en een juridische procedure van de aannemer) en de kosten van tijdelijke maatregelen voor de evenementen.

Oracle Fusion - Intern oplossen

In het coalitieakkoord is een stelpost Oracle Fusion opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. De invulling van de stelpost voor 2027 en verdere jaren maakt onderdeel uit van de organisatieopgave. Meer informatie hierover is te vinden bij het [programma Ondersteuning en beheersing](#).

Taskforce Verzuim

Er wordt extra geld beschikbaar gesteld op specifieke dossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Bestemmingsreserve Fiets en Autoluw

De verwachting is dat in 2026 € 2,7 mln minder uit het fiets en autoluw wordt besteed dan begroot. De uitgaven worden wel verwacht maar in latere jaren. Voorbeelden hiervan zijn: project Pilot P+R Blijdorp (€ 420.000), waarbij de opening in 2026 later was en dit een half jaar langer door zal lopen in 2027 en de projecten Fietskoers (€ 450.000 per jaar) van het programma Stedelijke Ontwikkeling en Werkgeversaanpak (€ 750.000 per jaar) van het [programma Toekomstbestendige Stad en Haven](#).

Aangezien de hogere of lagere begrote onttrekking komt doordat er hogere of lagere kosten worden verwacht, is per saldo deze bijstelling € 0.

Daarnaast creëert de coalitie een mobiliteitsfonds om de stad duurzaam, veiliger, fietsvriendelijker en autoluwer te maken. Hiervoor wordt er € 45 mln toegevoegd aan de huidige bestemmingsreserve en het doel uitgebreid. Ook verandert de naam naar Bestemmingsreserve Fiets- en Autoluwfonds.

Bestemmingsreserve Bodem

In de aangepaste begroting zijn de bedragen voor bodemsanering aangepast. Dit sluit aan bij de subsidieaanvragen van bedrijven en de nieuwe planning voor de saneringen. De bedragen zijn bedoeld voor bodemsanering en komen van het Rijk. De regeling voor bedrijven is een subsidie die de gemeente moet voorfinancieren. De subsidie is afhankelijk van de planning van de bedrijven en uiteindelijke kosten van de sanering. Daarom kunnen nu geen bedragen worden opgenomen.

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds

Budgetverschuiving van 2026 naar 2027 en 2028 conform het vastgestelde toekenningsbesluit voor coöperatieve Woonvormen. Per saldo heeft deze verschuiving een saldo van € 0.

De meerjarenbegroting doorbouwfonds is opgenomen. Voor Gebiedsontwikkeling betekent de bijstelling van de meerjarenbegroting in het kader van de tweede herziening een lagere onttrekking voor 2026 van € 5,7 mln., een hogere onttrekking voor 2027 € 1,8 mln., voor 2028 € 3,1 mln., voor 2029 € 0,9 mln. en voor 2030 € 10,9 mln. De bijstellingen 2026 Doorbouwfonds betreffen vooral de projecten Romeijnshof en Programma optoppen. Daarnaast worden ook diverse andere projecten bijgesteld. In 2027 tot en met 2029 Diverse projecten conform het Meerjarenplan Doorbouwfonds. In 2030 wordt een grote onttrekking opgenomen van € 8 mln met betrekking tot het project tegenwind-rijnhaven, € 1,2 mln Coolhaven Campus, Romeynshof € 735.000 en tegenwind-de Sax € 750.000.

In 2026 is de grondexploitatie Pompenburg in uitvoering genomen. Deze grondexploitatie kent een tekort van € 3,4 mln. Voor dit tekort zal in 2026 een toevoeging aan de verliesvoorziening plaatsvinden. Deze toevoeging wordt gedekt door een bijdrage vanuit de bestemmingsreserve Doorbouwfonds.

De inzet van de reserve Doorbouwfonds is verder geactualiseerd en leidt per saldo tot een hogere onttrekking in 2026 van € 0,5 mln in verband met de verwachte toevoeging aan de verliesvoorziening voor de grondexploitatie De Machinist.

Aangezien de hogere of lagere begrote onttrekking komt doordat er hogere of lagere kosten worden verwacht, is per saldo deze bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Er wordt budget overgeheveld binnen de reserve Duurzaamheidsbudget Verduurzaming Mobiele Werktuigen. Het budget is bestemd voor het project Kadervervanging Westerkade en Rijnspoorkade (damwandvervanging) en wordt verplaatst van het programma Stedelijke Ontwikkeling naar het [programma Beheer van de Stad](#). Deze overheveling heeft geen financieel effect. Het saldo blijft € 0.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De inzet van de reserve Gebiedsontwikkeling is geactualiseerd en leidt tot een hogere onttrekking in 2026 van € 0,6 miljoen, dit betreft met name het project Evenementendek/dak.

Daarnaast worden de projecten Ericaplein en Vergroening Oude Plantagedreef van het GOfonds naar de RIM overgeheveld, waardoor financiële ruimte ontstaat van € 0,5 mln. Per saldo heeft dit een effect van € 1,1 mln.

Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet

Bij de Meicirculaire 2025 is voor het jaar 2025 incidenteel een bedrag toegekend voor 'Implementatie/uitvoeringskosten Omgevingswet'. Het bedrag dat in 2025 niet is besteed is toegevoegd aan de reserve Invoeringskosten Omgevingswet en wordt in 2026 alsnog besteed. Vanuit de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds is € 2,6 mln. toegevoegd aan de reserve Invoeringskosten Omgevingswet, zodat alle kosten van de Omgevingswet uit één reserve worden gecoördineerd.

Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein

De onttrekking is geactualiseerd op basis van een actualisatie van het project en wordt omhoog bijgesteld met € 1,6 mln in 2026. Omdat hier lasten tegenover staan, is deze bijstelling per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

De onttrekkingen uit de bestemmingsreserve NPRZ-Wonen zijn geactualiseerd. Dit leidt in 2026 tot een hogere onttrekking van € 1,4 mln. De belangrijkste wijzigingen betreffen de projecten Gebiedsaanpak Bloemhof (+ € 840.000) en Mijnkintbuurt (+ € 390.000). Daarnaast zijn diverse kleinere bijstellingen voor verschillende projecten verwerkt, van in totaal € 170.000.

De inzet van de reserve NPRZ is tevens geactualiseerd voor de grondexploitaties. Dit leidt per saldo tot een hogere voorgestelde onttrekking in 2026 van € 1,0 mln ter dekking van de verwachte toevoeging aan de verliesvoorziening voor de grondexploitaties Tweebosbuurt (€ 0,5 mln) en Texelsestraat Noord (€ 0,5 mln) in verband met een mogelijke verslechtering van het saldo (netto contante waarde) van deze grondexploitaties.

Daarnaast vallen voor een aantal projecten middelen vrij uit de bestemmingsreserve NPRZ-Wonen. Het betreft € 434.000 voor het Ericaplein, € 100.000 voor Noordrand Zuiderpark (onderdeel van Hart van Zuid) en € 176.000 voor de Vorkstraat. In totaal valt hiermee € 710.000 vrij uit de reserve. De vrijgevallen middelen worden toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor en ingezet ter dekking van toekomstige kapitaallasten van deze projecten.

Bestemmingsreserve Provimi

Er wordt voorgesteld de ontvangen € 5,2 mln (vestigingsrecht erfpacht) van de Stichting Droom en Daad toe te voegen aan een bestemmingsreserve Provimi om met name een danshuis te ontwikkelen.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Zoals eerder toegelicht bij het onderwerp "Toevoeging Bestemmingsreserve Doorbouwfonds van erfpachtbaten erfpachtproject" is er voor € 91 mln (verdeeld over de jaren 2026 t/m 2029) **erfpachtinkomsten** toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) en vanuit de RIM is dit bedrag toegevoegd aan de reserve Doorbouwfonds.

Daarnaast is de inzet van de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) geactualiseerd en leidt tot een begrote hoger bedrag uit de reserves in 2026 voor de projecten A16 (€ 860.000), de Hoekse Lijn (€ 100.000), Algeracorridor (€128.000) en Boergoenshof (€ 390.000).

Daarnaast is voor andere projecten juist een lagere onttrekking nodig; (Codrico. € 2 mln. vanwege verschuiving naar 2027 en verder, Feyenoord City (€ 2 mln. vanwege verschuiving naar 2027 en verder), Blankenburgtunnel (€ 560.000) en diverse andere projecten (€ 30.000). In 2027 is sprake van aanpassingen op diverse projecten, waaronder Verkenningen Oostflank (+ € 1,4 mln), Noordrand Zuiderpark (+ € 666.000), Feyenoord City (- € 1 mln) en Codrico (- € 1,3 mln) en diverse projecten (+ € 118.000). Voor 2028 tot en met 2030 zijn er bijstellingen voor Codrico. (€ 1,0 mln. in 2028 en € 1,6 mln. in 2029 en verder) en Feyenoord City (€ 700.000 in 2028, € 2,5 mln. in 2029 en € 1,5 mln. in 2030). Tenslotte is op deze reserve voor 2026 een correctie op de kapitaallasten verwerkt voor € 4,9 mln.

Bestemmingsreserve Taakmutatie Gemeentefonds

De inzet van de bestemmingsreserve Taakmutatie Gemeentefonds (TG) is geactualiseerd en bijgesteld voor de Maastunnelcorridor (een lagere bedrag uit de reserves van € 860.000 in 2026 en € 350.000 in 2027 en in 2028 een hogere onttrekking van € 1,0 mln.). Voor het Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, vooral de projecten Maastunnelcorridor en Verschooning Lucht en voor de Omgevingswet is de reserve bijgesteld met een hoger bedrag van € 1,7 mln in 2026 tot en met € 450.000 in 2027. Zowel de onttrekking als de hogere lasten worden begroot. Per saldo is deze bijstelling daardoor € 0

Verder is vanuit de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds € 2,6 mln. toegevoegd aan de reserve Invoeringskosten Omgevingswet, zodat alle kosten van de Omgevingswet uit één reservepot worden gehaald.

Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam Onbeperkt

Budgetverschuiving binnen de bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam Onbeperkt van 2026 naar 2027 voor kwaliteitsborging landschap en van 2026 naar 2027 en 2028 voor Toegankelijkheid RWM en budgetoverheveling in 2026 naar [programma Zorg, welzijn en wijkteams](#) voor Motie subsidie Maakbedrijven. Aangezien tegenover de reserve bijstellingen ook bijstellingen op de lasten worden verwacht, is het saldo van het voorgaande € 0.

Bestemmingsreserve Versterking omgevingsveiligheid

Door het Rijk zijn in 2025 bedragen toegekend voor de versterking van de omgevingsveiligheidsdienst voor de periode 2025-2028. De invoering van de Omgevingswet en de voortgaande energietransitie vergroten de moeilijkheid en verantwoordelijkheden op het gebied van omgevingsveiligheid. Daardoor is er aanvullende inzet noodzakelijk. Nieuwe technieken, nieuwe energiedragers en een toenemende ruimtedruk vragen om aanvullende beleid, verbeterde informatievoorziening en nieuwe vormen van risicobeheersing. Door de late beschikbaarheid van de gelden in 2025 was het niet mogelijk om in dat jaar, in afstemming met de betrokken externe veiligheidspartners, een plan op te stellen en uit te voeren. Inmiddels zijn de projecten uitgewerkt en is inzet van de toegekende middelen nodig om deze in 2026 en 2027 te realiseren. Omdat tegenover de onttrekking uit de reserve ook lasten staan, is deze bijstelling per saldo € 0.

Mutatie Bestemmingsreserves

In 2026 wordt de besluitvorming over het in uitvoering nemen van de grondexploitatie Spaanse polder Fase3 voorbereid. Deze grondexploitatie kent een verwacht tekort van € 5,6 mln. Na positieve besluitvorming zal voor dit tekort in 2026 een toevoeging aan de verliesvoorziening plaatsvinden. Deze toevoeging wordt gedekt door een bijdrage vanuit de bestemmingsreserve Spaanse Polder.

Overige knelpunten en meevallers -Taakmutatie decembercirculaire

Vanuit de taakmutaties is € 100.000 toegevoegd aan de reserve Doorbouwfonds. Dit bedrag is bedoeld voor de uitvoering van het koploperprogramma Beter Benutten Gebiedsgericht Werken. De werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd. Daarom worden de bijbehorende kosten in 2026 opgenomen in de begroting.

Technische wijzigingen

In dit programma waren diverse technische wijzigingen. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2027 en verder: de budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij Grondslagen. Dit zorgt voor een bijstelling van € 2,3 mln in 2026, € 1,8 mln in 2027, € 1,8 mln in 2028, € 1,6 mln in 2029, en € 1,8 mln in 2030.
- In het verleden is voor toename formatie in verband met invoering Omgevingswet nog geen budget afgedragen aan programma Stedelijke ontwikkeling voor dekking van overheadkosten. De overheveling wordt nu alsnog verwerkt: € 1,4 mln. voor 2026 en structureel vanaf 2027 €1,5 mln.
- In het coalitieakkoord is een stelpost Oracle Fusion opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost van € 2,6 mln. voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. De invulling van de stelpost voor 2027 en verdere jaren maakt onderdeel uit van de organisatieopgave.
- Er komt extra geld beschikbaar voor specifieke dossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld. Voor dit programma betreft het € 127.000.
- Diverse andere technische wijzigingen waaronder overheveling van budgetten van en naar andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Stedelijke ontwikkeling incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	352.221	405.099	485.399	497.578	515.098	499.298
Bijdragen rijk en medeoverheden	25.623	30.232	31.574	26.341	26.497	13.017
Overige baten	17.061	21.159	17.431	18.844	20.629	18.563
Overige opbrengsten derden	309.538	353.708	436.394	452.393	467.971	467.719
Lasten exclusief reserves	337.308	373.062	362.101	361.098	366.350	398.302
Apparaatslasten	218.185	235.640	250.177	253.455	255.418	255.687
Inhuur	29.045	18.425	17.725	18.429	20.626	21.783
Overige apparaatslasten	3.737	4.566	4.579	4.586	4.563	4.562
Personeel	185.403	212.649	227.873	230.440	230.228	229.342
Overige verrekeningen	-64.498	-62.603	-67.786	-67.700	-67.895	-68.210
Overige verrekeningen	-64.498	-62.603	-67.786	-67.700	-67.895	-68.210
Programmalasten	183.621	200.026	179.711	175.342	178.826	210.825
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	105.960	134.529	109.112	100.991	102.945	118.953
Kapitaallasten	26.395	23.684	27.278	31.397	33.412	49.403
Overige programmalasten	18.855	8.541	7.483	8.553	9.623	9.623
Subsidies en inkomensoverdrachten	32.412	33.272	35.838	34.402	32.848	32.848
Saldo voor vpb en reserveringen	14.913	32.037	123.298	136.480	148.748	100.996
Saldo voor reserveringen	14.913	32.037	123.298	136.480	148.748	100.996
Reserves	25.443	-28.572	-2.249	-14.986	-13.855	24.831
Onttrekking reserves	36.510	44.347	24.975	18.331	13.121	25.290
Bestemmingsreserve Bodem	320	849	1.218	1.679	4.132	4.221
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	4.769	7.226	5.383	4.707	900	14.394
Bestemmingsreserve Energietransitie	2	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds	4.314	5.553	870	450	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	2.218	1.712	2.584	0	0	500
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	0	627	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	692	1.659	0	0	0	0
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelengeluidskwestie Stadhuisplein	405	1.566	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal ProgrammaRotterdam Zuid	2.615	2.572	55	0	0	0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid enStikstof	502	398	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	19.329	15.474	13.292	8.912	8.089	6.175
Bestemmingsreserve Spaans Polder	0	5.597	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	453	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	434	754	925	2.280	0	0
Bestemmingsreserve Verschooning Lucht	267	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Versterking omgevingsveiligheid	0	75	250	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	191	286	398	303	0	0
Toevoeging reserves	16.534	78.945	27.224	33.317	26.976	459
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	830	25.766	26.814	32.907	26.566	49
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds	0	45.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	10.800	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein	3.500	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	0	2.608	0	0	0	0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	994	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Provimi	0	5.161	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	410	410	410	410	410	410
Vrijval reserves	5.468	6.025	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds	103	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	1.471	1.957	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	710	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	400	2.608	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	815	0	0	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	179	0	0	0	0	0
Verevening kostenverhaal	2.500	750	0	0	0	0
Saldo	40.356	3.465	121.049	121.495	134.893	125.827

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan grotendeels uit grondopbrengsten, canonopbrengsten, opbrengsten uit erfpachtconversies en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers. Voor de inkomsten uit de verkoop van grond gelden speciale regels. Volgens de wet moeten deze inkomsten in de grondexploitatie worden opgenomen. Tegelijkertijd wordt hetzelfde bedrag verwerkt onder de overige baten. Hierdoor ontstaat er geen effect op het saldo. Daarnaast bestaan de baten uit parkeerinkomsten, onder andere vanwege de in het coalitieakkoord opgenomen wijziging op het parkeerbeleid, op straat en in de parkeergarages en de verkoop van ruimten nadat die zijn opgedeeld. Verder zijn er voor de jaren 2026 t/m 2029 inkomsten opgenomen die bijvoorbeeld het Rijk geeft om opdrachten te stimuleren.

Lasten

De lasten bestaan grotendeels uit grondexploitaties voor gebiedsontwikkelingen en personeelslasten. Ook zijn er lasten die voortvloeien uit onder andere het jaarlijks vervangen van verkeerslichtinstallaties, de inzet voor straatparkeren, de exploitatie en het beheer van parkeergarages en het fiscaal handhaven, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, stedelijke bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Daarnaast bestaan de lasten uit verstekte bijdragen, zoals bijvoorbeeld aan het recreatieschap Rottemeren en de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR). Verder zijn er vanuit het coalitieakkoord middelen vrijgemaakt voor diverse onderwerpen, waaronder Aanpak verkeersas's 2.0, Een huis in een bereikbare stad en Een huis voor iedereen. Tenslotte is vanuit het coalitieakkoord het budget voor gratis ov AOW verschoven tussen programma's en overgeheveld naar AOW tegood.

Reserves

De aanpassingen op de reserves hebben betrekking op de bestemmingsreserves Fiets en Autoluw, Bodem, Doorbouwfonds (waaronder voor het coalitieakkoord doorbraak 1 Een huis voor iedereen, te weten erfpachtbaten), Duurzaamheidstransitiebudget, Gebiedsontwikkeling, Mitigerende

maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein, Nationaal Programma Rotterdam Zuid, NOVEX Haven Geluid en Stikstof, Rotterdamse Investeringsmotor, Herinrichting Lage Bergse Bos, Versterking Omgevingswet en Taakmutaties Gemeentefonds. De mutaties in reserves worden ingezet voor Gebiedsaanpak Bloemhof, Beijerlandse Laan/Groene Hilledijk, Blankenburgtunnel, verkenningen Oostflank, Novex-haven, Rotterdamse Verkeersoverlast Aanpak, en andere projecten.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Stedelijke ontwikkeling	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stedelijke ontwikkeling					
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	4.742	35.134	35.232	37.470	37.472
0.63 - Parkeerbelasting	177.331	224.738	236.862	249.199	250.528
2.1 - Verkeer en vervoer	-80.306	-31.070	-32.680	-32.520	-33.288
2.2 - Parkeren	-23.204	-27.257	-27.131	-29.569	-29.912
2.5 - Openbaar vervoer	-13.728	-3.544	-3.586	-3.587	-3.551
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-11.687	-12.495	-12.437	-12.393	-12.392
7.4 - Milieubeheer	-31.638	-34.716	-34.150	-34.574	-34.092
8.1 - Ruimte en leefomgeving	10.077	11.046	11.175	11.205	11.330
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.957	5.052	5.052	5.055	5.067
8.3 - Wonen en bouwen	-33.079	-45.839	-56.841	-55.392	-65.334
Totaal Stedelijke ontwikkeling	3.465	121.049	121.495	134.893	125.827

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Bodem		26.472	25.254	23.575	19.443	15.222
Doel reserve:	"De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering."					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2019 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	27.321	0	849	0	26.472
	Begroting 2027	26.472	0	1.218	0	25.254
	Raming 2028	25.254	0	1.679	0	23.575
	Raming 2029	23.575	0	4.132	0	19.443
	Raming 2030	19.443	0	4.221	0	15.222
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling		17.376	14.792	14.792	14.792	14.292
Doel reserve:	De reserve dekt de lasten van kleinschalige vergroening en infrastructuur rond bouwprojecten.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum t/m nader te bepalen)len)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	21.968	0	1.712	2.881	17.376
	Begroting 2027	17.376	0	2.584	0	14.792
	Raming 2028	14.792	0	0	0	14.792
	Raming 2029	14.792	0	0	0	14.792
	Raming 2030	14.792	0	500	0	14.292
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds		47.827	46.207	45.000	45.000	45.000
Doel reserve:	De reserve dient als fiets- en autoluwfonds voor structurele verkeersmaatregelen die bijdragen aan een autoluwer centrum, waaronder het autovrij maken van vijf straten in het centrum, en aan het oplossen van fiets- en verkeersknelpunten elders in de stad. De reserve bevat zowel middelen uit eerdere collegeperiode (autoluwfonds) als middelen die in het kader van het coalitieakkoord 2026 - 2030 zijn toegevoegd. De oorspronkelijke bestemmingen blijven van toepassing op lopende projecten en verplichtingen. Voor de middelen die zijn toegevoegd voor nieuwe bestuurlijke ambities geldt dat de inzet gedurende de looptijd nader kan worden geconcretiseerd. Indien dit leidt tot een wijziging van de bestemming van (een deel van) de reserve, wordt hierover besluitvorming aan de raad voorgelegd.					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	8.501	45.000	5.674	0	47.827
	Begroting 2027	47.827	0	1.620	0	46.207
	Raming 2028	46.207	0	1.207	0	45.000
	Raming 2029	45.000	0	0	0	45.000
	Raming 2030	45.000	0	0	0	45.000
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)		29	29	29	29	29
Doel reserve:	Er wordt een verkeerscirculatieplan opgesteld om de doorstroming in de hele stad te bevorderen voor fiets, openbaar vervoer en deelvervoer.					

Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	29	0	0	0	29
	Begroting 2027	29	0	0	0	29
	Raming 2028	29	0	0	0	29
	Raming 2029	29	0	0	0	29
	Raming 2030	29	0	0	0	29
Verevening kostenverhaal		1.350	1.350	1.350	1.350	1.350
Doel reserve:	Verwacht begrotingssaldo 2023 agv maatregelen bestuursopdracht wordt ingezet om onzekere effecten maatregelen kostenverhaal (ingeschat op 5 mln per jaar ingaande 2024) te kunnen te kunnen opvangen.					
Raadsbesluit:	Begroting 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.100	0	0	750	1.350
	Begroting 2027	1.350	0	0	0	1.350
	Raming 2028	1.350	0	0	0	1.350
	Raming 2029	1.350	0	0	0	1.350
	Raming 2030	1.350	0	0	0	1.350
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds		73.250	94.681	122.881	148.547	134.202
Doel reserve:	Het Doorbouwfonds wordt voortgezet om de versnelling van de woningbouw mogelijk te maken, in het bijzonder de betaalbare woningen. De reserve bevat zowel middelen uit eerdere collegeperiode(n) als middelen die in het kader van het coalitieakkoord 2026 - 2030 zijn toegevoegd. De oorspronkelijke bestemmingen blijven van toepassing op lopende projecten en verplichtingen. Voor de middelen die zijn toegevoegd voor nieuwe bestuurlijke ambities geldt dat de inzet gedurende de looptijd nader kan worden geconcretiseerd. Indien dit leidt tot een wijziging van de bestemming van (een deel van) de reserve, wordt hierover besluitvorming aan de raad voorgelegd					
Raadsbesluit:	1e Herziening 2023 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	54.710	25.766	7.226	0	73.250
	Begroting 2027	73.250	26.814	5.383	0	94.681
	Raming 2028	94.681	32.907	4.707	0	122.881
	Raming 2029	122.881	26.566	900	0	148.547
	Raming 2030	148.547	0	14.394	0	134.202
Bestemmingsreserve ICT		250	250	250	250	250
Doel reserve:	Invoering vergunnings-controle-service (VCS) voor de behandeling van bouwaanvragen in het kader van de nieuwe Omgevingswet die behandeld gaan worden in een korte procedure.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250

	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein		400	400	400	400	400
Doel reserve:	Financieren mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-01-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.966	0	1.566	0	400
	Begroting 2027	400	0	0	0	400
	Raming 2028	400	0	0	0	400
	Raming 2029	400	0	0	0	400
	Raming 2030	400	0	0	0	400
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt		701	303	0	0	0
Doel reserve:	De reserve ondersteunt het fysiek toegankelijker maken, als onderdeel van de uitvoering van het VN-verdrag handicap.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.051	0	350	0	701
	Begroting 2027	701	0	398	0	303
	Raming 2028	303	0	303	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein		3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Doel reserve:	Het perspectief voor de Crooswijker in Oud-Crooswijk te verbeteren.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3.500	0	0	0	3.500
	Begroting 2027	3.500	0	0	0	3.500
	Raming 2028	3.500	0	0	0	3.500
	Raming 2029	3.500	0	0	0	3.500
	Raming 2030	3.500	0	0	0	3.500
Bestemmingsreserve Spaans Polder		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter ondersteuning van het realiseren van het uitvoeringsprogramma Spaanse Polder om zo de Spaanse Polder verder toekomstbestendig te maken. Het uitvoeringprogramma wordt gerealiseerd via grondexploitatie(s) en investeringsprojecten. De bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van een (eventueel) tekort op de grondexploitatie(s) en/of de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen. Indien nodig kan de reserve ook worden ingezet voor het dekken van de kosten op exploitatieprojecten.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	5.597	0	5.597	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof		394	394	394	394	394
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	792	0	398	0	394
	Begroting 2027	394	0	0	0	394
	Raming 2028	394	0	0	0	394
	Raming 2029	394	0	0	0	394
	Raming 2030	394	0	0	0	394
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht		48	48	48	48	48
Doel reserve:	De reserve dekt de lasten en de gemeentelijke cofinanciering van maatregelen voor schone lucht, waaronder verduurzaming mobiele werktuigen en het uitvoeren van het op te stellen programma luchtkwaliteit.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	48	0	0	0	48
	Begroting 2027	48	0	0	0	48
	Raming 2028	48	0	0	0	48
	Raming 2029	48	0	0	0	48
	Raming 2030	48	0	0	0	48
Bestemmingsreserve Versterking omgevingsveiligheid		250	0	0	0	0
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van versterking omgevingsveiligheid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2029)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	325	0	75	0	250
	Begroting 2027	250	0	250	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Provimi		5.161	5.161	5.161	5.161	5.161

Doel reserve:	Met de van Stichting Droom en Daad ontvangen middelen wordt het bedrijfsterrein Provimi getransformeerd tot een cultureel-maatschappelijke functie, met name de realisatie van een danshuis. De reserve dekt plankosten, bouw- en woonrijp maken en overige kosten.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (eindatum 31-12-2029)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	5.161	0	0	5.161
	Begroting 2027	5.161	0	0	0	5.161
	Raming 2028	5.161	0	0	0	5.161
	Raming 2029	5.161	0	0	0	5.161
	Raming 2030	5.161	0	0	0	5.161
Stedelijke ontwikkeling		177.009	192.370	217.382	238.915	219.849

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Autoluw fonds

De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31 december 2026 naar 31 december 2027, omdat de middelen beschikbaar moeten blijven overeenkomstig met de periode waarin de lasten worden verwacht. Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein

Deze reserve wordt dit jaar niet benut. De verwachting is pas vanaf 2027.

Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof

De middelen voor deze reserve zijn nog nodig t/m 2031, omdat alle omgevingsplannen voor de Haven dan pas zijn vastgesteld. De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2031.

Bestemmingsreserve Stadsinitiatief

Deze reserve is al ingezet in 2025 en er vinden geen mutaties meer plaats. Deze reserve kan afgesloten worden.

Bestemmingsreserve Verevening kostenverhaal

De begrote onttrekking wordt vooralsnog in 2026 niet benut en ingezet.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds

Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt

Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Bestemmingsreserve Verschoning Lucht

Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Bestemmingsreserve Provimi

Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 150

Kaders en verbonden partijen

Kaders

[Actieagenda Goud voor Oud](#)[Actieplan Bedrijfsruimte 2022-2026](#)[Actieplan Geluid 2025-2029](#)[Archeologie](#)[Beleidskader Groepsrisico](#)[Beleidsnota betaald parkeren Rotterdam 2019](#)[Beleidsnota Bodembeheer 2023](#)[Beleidsplan Kwaliteitsbeleid Wonen \(2025\)](#)[Beleidsregeling Parkeernormen 2018](#)[Besluitvormingsmodel Ruimtelijke Ontwikkelingen](#)[Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)[Bodemenergieplan Merwe-Vierhavens](#)[Coalitieakkoord 2026-2030: vaart maken](#)[Gebiedsuitwerking Van Nelle knoop](#)[Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)[Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)[Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)[Gebiedsvisie Stadionpark](#)[Gezonder010 - Gezond010](#)[Groene Waterstad 2050: Rotterdam gaat voor groen](#)[Handboek Rotterdamse Stijl](#)[Herziening omgevingsvisie Oostflank en dekkingsvoorstel stadsbrug](#)[Hoogbouwvisie 2019](#)[Ik ga voor groen](#)[Klimaatopgaven in kaart](#)[Koers op Zuid](#)[Koersnota Bodemkwaliteit 2021](#)[Koersnota Geluid](#)[Milieuzone kaart](#)[Natuurkaart Rotterdam](#)[Omgevingsvisie Rotterdam, De Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen](#)[Ontwikkelperspectief NOVEX Rotterdams havengebied](#)[Kaders en verbonden partijen](#)

[Ontwikkelperspectief NOVEX Zuidelijke Randstad](#)

[Ontwikkelpplan Landschapspark De Rotte](#)

[Ontwerpbestemmingsplan M4H](#)

[OV-Visie Rotterdam 2018-2040](#)

[Programma Rivier als getijdenpark](#)

[Programma Rivieroevers](#)

[Programmakader WeerWoord 2030 - Rotterdams Weerwoord](#)

[Programmaplan Rotterdam Circulair 2023-2026](#)

[Recreatiekader Rottemeren](#)

[Referentiewaarden maatschappelijke voorzieningen 2021](#)

[Regionale Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag](#)

[Rotterdam gaat voor groen: de groenagenda 2023-2026](#)

[Rotterdam Loopt 2025](#)

[Rotterdam Veilig Vooruit](#)

[Rotterdamers over Mobiliteit 2020](#)

[Rotterdamse Aanpak Uitvoering Woningbouw](#)

[Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)

[Rotterdamse agenda regionale landschap](#)

[Rotterdamse Mobiliteitsaanpak](#)

[Rotterdamse Omgevingsvisie \(De Veranderstad: werken aan een wereldstad voor iedereen\)](#)

[Rotterdamse Welstandsnota](#)

[Rotterdamse Woonvisie](#)

[Rotterdamse Woonzorgvisie](#)

[Sportnota 2021+ Rotterdam, Wereldse Sportstad](#)

[Stadsprojecten](#)

[Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek 2025](#)

[Stedelijk verkeersplan](#)

[Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)

[Uitvoeringsagenda 2023-2026: concrete acties tegen extremer klimaat - Rotterdams Weerwoord](#)

[Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)

[Uitvoeringsagenda NOVEX Rotterdamse Haven](#)

[Uitvoeringsplan Studentenhuisvesting 2026-2029](#)

[Uitvoeringsprogramma Mobiliteit](#)

[Uitvoeringsstrategie, uitvoeringsagenda Omgevingsvisie 2026-2033](#)

[Urgentiedocument Rotterdams WeerWoord](#)

[Verkenning Programma Luchtkwaliteit](#)

[Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)

[Verordening samenstelling Woningvoorraad 2025](#)

[Kaders en verbonden partijen](#)

[Verordening woonruimtebemiddeling regio Rotterdam 2025](#)

[Visie Openbare Ruimte 2020-2030](#)

[Voorkeursstrategie Rijnmond Drechtsteden \(Deltaprogramma\)](#)

[Vuistregels Bouwen](#)

[Warmteplan Merwe-Vierhavens | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Wateratlas Binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- RET Infrastructuur B.V.
- RET N.V.
- Stedin Groep N.V.
- Stadion Feijenoord
- Stichting Zuid Holland Bereikbaar
- Grondbank RZG Zuidplas
- Nieuw-Reijerwaard
- DCMR Milieudienst Rijnmond
- Metropoolregio Rotterdam - Den Haag
- Recreatieschap Rottemeren

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 151

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Sabine Biesheuvel

Wethouder Sabine Biesheuvel is verantwoordelijk voor de onderwerpen klimaat, circulair en buitenruimte. Bij dit programma voor de onderwerpen stadsprojecten, milieu, geluid en lucht.

Wethouder Astrid Kockelkoren

Wethouder Astrid Kockelkoren is verantwoordelijk voor de onderwerpen wonen, dakloosheid en Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Wethouder Chantal Zeegers

Wethouder Chantal Zeegers is verantwoordelijk voor de onderwerpen bouwen en mobiliteit.

Begroting 2027

Toekomstbestendige stad en haven

Paginanummer in website: 152

Toekomstbestendige stad en haven

Onze ambitie is om 2050 de sterkste en groenste economie van Europa te zijn. Hiervoor is nodig dat we onze economie vergroten en vernieuwen. Dit doen we door te werken aan sterke economische clusters, in het bijzonder het Life Sciences & Health en de circulaire maakindustrie. Ook zetten we in op het versterken van ondernemers- en investeringsklimaat voor grote en kleine bedrijven en voor bestaande en nieuwe bedrijven zoals het faciliteren van start ups en scale ups en het verstevigen van onze dienstverlening en verbeteren onze vergunningverlening. Ook investeren we in winkelstraten en behouden en creëren we ruimte voor bedrijvigheid in de stad. We werken verder met bedrijven, Havenbedrijf, kennisinstellingen en andere overheden aan een Haventransitieplan richting 2050.

Rotterdam maakt werk van de energietransitie. We werken toe naar een klimaatneutraal en fossielvrij Rotterdam in en na 2050. Rotterdam draagt bij aan de landelijke reductienorm van 55% in 2030 en zet voor het stedelijk gebied in op minimaal 25% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 1990. Rotterdam houdt nauwgezet de voortgang en omvang bij van de plannen richting 2030. Ook meten we de jaarlijkse uitstoot op het gehele Rotterdamse grondgebied. Voor de haven ondersteunen we met allerlei innovaties de ambities van het Rijk voor reductie in 2030. We versnellen procedures daar waar mogelijk met het Versnellingshuis. Per 2040 moet het stedelijk verkeer in Rotterdam vrij zijn van uitstoot van schadelijke stoffen. Al deze doelen haalt Rotterdam alleen in samenwerking met de partners in de stad en de nationale inspanningen vanuit het Rijk.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 153

Voortgang 2026

Het coalitieakkoord "Vaart maken" formuleert een heldere ambitie. Het college wil dat Rotterdam in 2050 de sterkste en groenste economie van Europa heeft. Om dit te realiseren én het vestigingsklimaat te versterken, heeft het akkoord extra middelen vrijgemaakt om in te zetten op die sectoren die cruciaal zijn: Life sciences & health, (circulaire) maakindustrie en de ontwikkeling van de haven. Daarnaast wordt een deel van deze middelen ingezet voor versterking van winkelgebieden en het beter benutten en uitbreiden van bedrijfsruimten. Ook maakt het akkoord middelen vrij om te investeren in de ontwikkeling van start-ups, scale-up en unicorns.

De urgentie om door te pakken is groot. We zijn qua economische groei teruggevallen tot de middenmoot, terwijl Rotterdammers qua economische en sociale positie nog steeds achterlopen op de rest van het land. We hebben een inhaalslag te doen en moeten die weer oppakken. Bovendien laten we veel groeikansen wegglijpen doordat de voorwaarden voor door groei van bedrijven onvoldoende op orde zijn. Daarvoor moet veel gebeuren maar hebben we ook al veel in huis. Juist Rotterdam is de stad die alles in zich heeft om in 2050 de sterkste en groenste Economie van Europa te hebben.

Om onze economische motor een impuls te geven, nemen we als gemeente een fundamentele stevigere, meer regisserende rol aan en grijpen alle beschikbare sturingsmiddelen aan om onze economie in de gewenste richting en tempo te ontwikkelen. Zoals vastgelegd in het coalitieakkoord neemt het college het initiatief voor een Haventransitieplan richting 2050. Dit plan moet knelpunten rond netcongestie, stikstof en infrastructuur oplossen en meer private investeringen loskrijgen. Nog voor de behandeling van de begroting zal er een strategiebrieft Economische Ontwikkeling komen waarin de aanpak, targets en indicatoren nader zijn toegelicht.

Om de ambitie van een sterke én groene economie waar te maken, zet het college tegelijkertijd stevig in op klimaat en verduurzaming. Het coalitieakkoord stelt dat de klimaatcrisis vraagt om actie, maar ook kansen biedt voor innovatie, economische vernieuwing en een toekomstbestendige haven. Het college houdt vast aan de landelijke klimaatdoelen om de CO₂-uitstoot met 55% te reduceren in 2030 en klimaatneutraliteit te bereiken in 2050. Klimaat wordt daarbij niet als een afzonderlijk beleidsterrein gezien, maar als een opgave die raakt aan vrijwel alle gemeentelijke beleidsvelden.

In de afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet met onder meer Rotterdamse wind- en zonne-energieprojecten, isolatiemaatregelen, aardgasvrijprojecten en de invoering van de zero-emissiezone voor bestel- en vrachtauto's. Tegelijkertijd blijkt uit het rapport [Perspectief op de klimaatambities van Rotterdam voor het jaar 2030](#) dat een CO₂-reductie van 55% in 2030 voor het gehele Rotterdamse grondgebied, inclusief de haven, op dit moment niet realistisch is. Belangrijke belemmeringen zijn onder meer netcongestie, stikstofbeperkingen en vertragingen in vergunningverlening. Juist deze knelpunten raken ook de economische en industriële transitie waarvoor het college in het coalitieakkoord extra inzet heeft aangekondigd. Dit onderstreept de noodzaak om belemmeringen weg te nemen, de energietransitie te versnellen en aanvullende maatregelen te ontwikkelen en uit te voeren. Deze inzet krijgt verder vorm in de opvolger van het Klimaat Actieplan Rotterdam, het Klimaat Actie Overzicht (KAO).

Over de - al dan niet al afgeronde - plannen van het KAR staat meer informatie op [Klimaat Actieplan Rotterdam | www.rotterdam.nl](#).

Uitgebreide CO₂-rapportages zijn te vinden op [Verminderen CO₂-uitstoot | DCMR](#).

Voortgang 2026: Doelen

Doel: in 2030 heeft Rotterdam belangrijke stappen gezet richting een robuust, klimaatneutraal en toegankelijk energiesysteem

In 2026 zijn hiervoor verdere stappen gezet:

De zonmonitor laat zien dat in Rotterdam inmiddels 2,2 km² aan zonnepanelen is gerealiseerd, goed voor 465,1 MWp opgesteld vermogen. Hoewel de groei van zonne-energie stagneert, is voortgang geboekt met de tenderprocedure voor zonnepark Oranjeheuvel (24 MWp) en de versnelling van het vergunningsproces voor het drijvende zonnepark op de Slufter (96 MWp). Via het Servicepunt Zon lopen daarnaast meerdere trajecten voor grote bedrijfsdaken en vve's.

Ook op het gebied van windenergie zijn stappen gezet. Het participatieproces voor de Nota van Uitgangspunten Beneluxplein is in volle gang en eind 2026 wordt hierover besluitvorming verwacht. Het Energietransitiefonds Rotterdam investeert verder in bedrijven die actief zijn in de energie- en grondstoffentransitie. Het heeft in 2026 al voor € 7,1 miljoen aan vervolginvesteringen gerealiseerd.

Eén van de belangrijkste onderdelen waaraan wordt gewerkt, is het Warmteprogramma als wettelijke opvolger van de Transitievisie Warmte. Daarnaast bereidt de gemeente zich voor op de inwerkingtreding van de Wet collectieve warmte per 1 januari 2027.

Tegelijkertijd werkt de gemeente intensief aan de Rotterdamse Aanpak Netcongestie. In de eerste helft van 2026 zijn onder meer buurtaanpakken

gestart in 5 buurten, zijn 103 FlexScans aangevraagd en is onderzoek afgerond naar de potentie van batterijopslag en de impact van netcongestie op economie en vestigingsklimaat. Samen met regionale partners wordt bovendien gewerkt aan de aanlanding van wind op zee en de verdere ontwikkeling van het energiesysteem van de toekomst.

De Rotterdamse haven en industrie zijn in 2050 klimaatneutraal en economisch robuust, en maken de energietransitie en verduurzaming van Nederland mogelijk

In 2026 is verder gewerkt aan een klimaatneutrale en economisch robuuste haven en industrie. Samen met het Havenbedrijf voert de gemeente de Walstroomstrategie 2025-2030 uit, onder meer via subsidies, de uitvoering van walstroomprojecten, de ontwikkeling van technische standaarden en het instellen van walstroomgebruiksverplichtingen. Daarnaast wordt gewerkt aan de uitvoering van de motie 'Geen walstroom, geen ligplaats'.

De gemeente, het Havenbedrijf, Deltalinqs en brancheorganisaties zetten samen in op schonere binnen- en zeevaart. Ze doen dat onder andere via de programma's Condor en Nieuwe Vaart. Daarin werken ze met veel partners aan de energietransitie van de scheepvaart. Ze letten daarbij op de hele keten: techniek, financiën, infrastructuur en kennis. Ook maken ze de randvoorwaarden ervoor in orde, zoals een gelijk speelveld voor fossiel en duurzaam, marktprikkel en subsidies.

Voor een duurzaam energiesysteem werkt de gemeente aan een agenda SMR's (kleine modulaire kernreactoren). Daarbij zijn de kansen voor de Rotterdamse haven in de toeleveringsketen van dergelijke kernreactoren onderzocht. De gemeente werkt samen met de DCMR om kennis op te bouwen over de veiligheids- en vergunningsaspecten van SMR's. Daarnaast zet de gemeente zich samen met partners in voor de vergroening van de lokale productie van energie door lobby, ondersteuning van innovatie en start-ups en strategische sturing.

In mei 2026 startte de nieuwe regionale publiek-private waterstofalliantie LAUNCH₂. Deze alliantie schaaft waterstofinnovaties sneller op. Zo werkt de Rotterdamse haven toe naar de belangrijkste duurzame waterstof- en energiehub van Europa in 2050.

Daarnaast versterkt Rotterdam zijn rol als waterstofhub:

- via de jaarlijkse World Hydrogen Summit (WHS) dat internationale waterstofspelers samenbrengt.
- via bedrijven die subsidies uit het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) waterstofinnovaties ontwikkelden.
- via de ingebruikname van Delta Rhine Corridor West: de ondergrondse buisleidingen tussen Rotterdam en de Duitse grens.

De acquisitie van Siemens Hymonic versterkt de regionale waterstofinfrastructuur, onder meer door de ontwikkeling van ammoniakkrakers.

Aan de Parkkade is een nieuwe aansluiting voor walstroom geopend. Schepen die hier afmeren kunnen voortaan direct 'aan de stekker'. Daardoor kunnen ze hun vervuilende dieselgeneratoren uitschakelen. Dit zorgt voor een directe vermindering van stikstof- en CO₂-emissies en geluidsoverlast in de wijken eromheen.

Het stedelijke gebied van Rotterdam is klimaatneutraal in 2050 en heeft 55% CO₂-vermindering gerealiseerd in 2030.

De gemeente werkte in 2026 verder aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving. VVE-010 is voortgezet als hét adviesloket voor vve's die aan de slag willen met onderhoud en verduurzaming. In het eerste kwartaal startten 3 grote en 8 kleine vve's met een advies- en ondersteuningstraject. Daarnaast namen sinds de start van de regeling meer dan 400 eigenaar-bewoners en 38 vve's met in totaal 238 appartementen isolatiemaatregelen met subsidie van de gemeente. Ook zijn bewoners en vve's met woningen in slechte energetische staat ondersteund met gratis maatwerkadvies, hulp bij subsidieaanvragen en begeleiding naar daadwerkelijke uitvoering. Rotterdamse woningcorporaties pakten in 2025 gezamenlijk 1.715 woningen met een E-, F- of G-label aan. Ze verwachten in 2026 nog eens ten minste 2.035 EFG-labels weg te werken.

Ook ondersteunt de gemeente Rotterdammers die te maken hebben met energiearmoede. In 2026 hielpen energiekussers 1561 huishoudens door praktische energiebesparende maatregelen uit te voeren. De gemeente heeft met woningcorporaties afspraken gemaakt over versneld verduurzamen. En via de Groenbank zijn 90 adviesgesprekken gevoerd met woningeigenaren naar aanleiding waarvan 51 isolatiemaatregelen zijn uitgevoerd of in de planning staan.

Tegelijkertijd is duurzaamheid stevig verankerd in de werkwijze van het team Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling. Dit levert jaarlijks input op meer dan 100 gebiedsontwikkelingen en projecten.

De gemeente zet het programma Duurzaam Doorbouwen voort tot eind 2026. De tussenevaluatie is positief en de afspraak met het Platform Ontwikkeling Rotterdam (POR), het vastgoednetwerk van gemeente en marktpartijen, is inmiddels ingevoerd. Deze afspraak houdt in dat nieuwbouw- en gebiedsontwikkelingsprojecten in Rotterdam 'Paris Proof, tenzij' worden gerealiseerd: projecten voldoen aan de klimaatdoelstellingen van het Akkoord van Parijs, tenzij gemotiveerd kan worden waarom dit niet mogelijk is.

Op het gebied van aardgasvrij wonen lopen 5 gemeentelijke gebiedsgerichte aanpakken. De aanpak in Bospolder-Tussendijken is in juni 2026 binnen planning en budget afgerond. Van de overige 4 aanpakken zijn er 2 in uitvoering en 2 in voorbereiding. Via deze 4 aanpakken worden in 2026 naar verwachting nog minimaal 528 woningen via een warmtenet aardgasvrij gemaakt, aangevuld met circa 486 woningen via twee ondersteunde marktinitiatieven. Ook blijft de gemeente bewonersinitiatieven voor warmte ondersteunen, onder meer in Kralingen-Oost en Prinsenland.

De afdeling Mobiliteit werkt strategisch én uitvoerend aan de overstap naar een duurzaam en toekomstbestendig mobiliteitssysteem.

Zo leverde de afdeling de programmaverkenning 'Uitstootvrije Stedelijke Mobiliteit 2040' (USM) op. Deze verkenning vertaalt doelen uit de Omgevingsvisie naar een richting voor een uitstootvrij mobiliteitssysteem. Dat systeem past bij de groei, de verdichting en de woningbouwopgave van de stad. De afdeling weegt daarbij klimaat, economie, ruimte, de sociaal-maatschappelijke basis en randvoorwaarden zoals netcongestie samen mee.

Ook start de regionale concessie voor publieke laadinfrastructuur. Rotterdam voert namens 42 gemeenten het concessiemanagement. Zo voert Rotterdam de Laadstrategie 2025–2035 uit en zorgt het voor een toekomstbestendig laadnetwerk waarmee laden zeker is. Daarnaast start eind 2026 een proef met bidirectioneel laden: elektrische voertuigen leveren dan stroom terug aan het net op momenten van netcongestie.

Vanuit een systeembenadering is de haven ook een randvoorwaarde voor een klimaatneutrale gebouwde omgeving. Bereikbaarheid, energie, logistiek en ruimtelijke ontwikkeling hangen nauw samen met de Havenvisie en NOVEX Rotterdamse Haven. Daarom werkt de gemeente aan een duurzaam bereikbare haven. Zo worden duurzame alternatieven voor woon-werkverkeer versterkt en congestie verminderd. Daarnaast breidde de gemeente in 2026 het werkgeversnetwerk duurzame mobiliteit verder uit.

Tot slot zijn er landelijk afspraken gemaakt over het doorzetten van vrijstellingen en ontheffingen voor de zero-emissiezones.

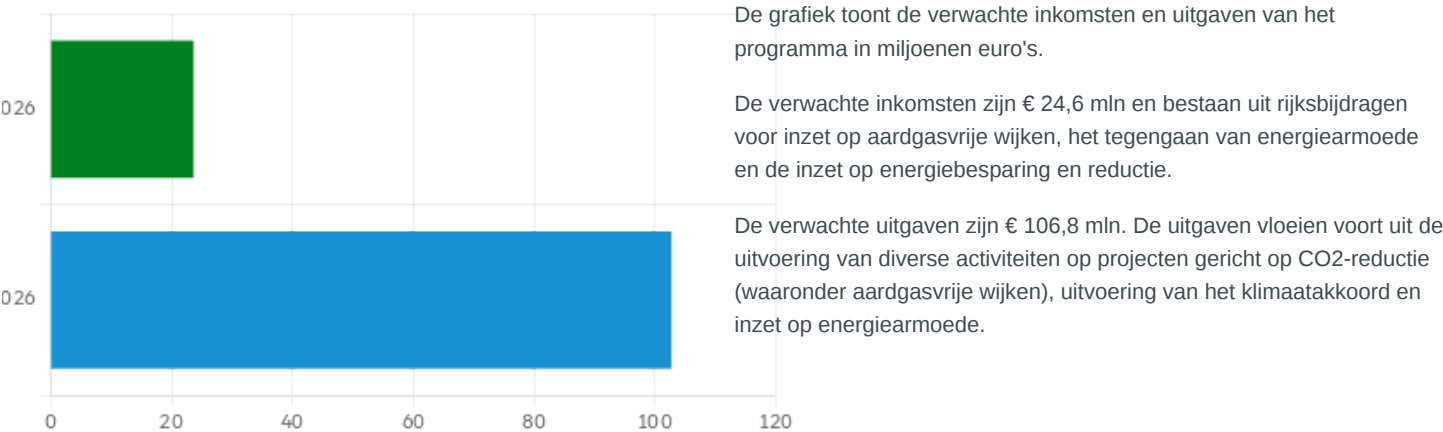
Doel: In 2030 heeft Rotterdam de voorwaarden voor toekomstbestendig ondernemerschap en het investeringsklimaat voor ondernemers en investeerders versterkt.

Tot aan juli 2026 zijn er via de verschillende gemeentelijke kanalen 5.299 MKB-ondernemers actief geholpen met informatie of specifieke vragen over regeldruk, digitalisering en hun bedrijfsvoering. De Ondernemersbalie registreerde in deze periode 1.543 klantcontacten op het fysieke Ondernemersplein.

Er zijn negen subsidies verleend aan maakbedrijven voor het verbouwen, bouwen of het huren van een bedrijfsruimte. Door middel van een maatwerkplanpak voor kansrijke scale-ups zijn er meerdere bedrijven geholpen, bijvoorbeeld via een EU-letter of support, een energiestudie voor uitbreidingsruimte in de haven of met praktische hulp bij vestigingsproblemen zoals parkeren. De economische gebiedskoersen zijn door het college vastgesteld en aan de raad aangeboden.

De Circulaire innovatie subsidieregeling heeft tien toekenningen opgeleverd. In totaal is ruim €800.000 subsidie verstrekt voor verschillende projecten op het gebied van recycling, biobased en critical raw materials. Een nieuwe regeling voor stedelijke circulaire initiatieven is voorbereid en opent begin september.

Financiën

Financiële bijstellingen Toekomstbestendige stad en haven Tweede herziening 2026	- € 177.611
Coalitieakkoord	- € 183.000
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 5.388

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 154

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Het college heeft als bestuurlijke doorbraak geformuleerd dat Rotterdam in 2050 de sterkste en groenste economie van Europa moet zijn. In de stad en in de haven heeft de gemeente daar de juiste ingrediënten voor in huis, maar we moeten met elkaar langdurig de schouders eronder zetten. Het college investeert daarbij in het versterken van ondernemers- en investeringsklimaat voor grote en kleine bedrijven en voor bestaande en nieuwe bedrijven. De gemeente creëert ruimte om te groeien. We verstevigen onze dienstverlening en verbeteren onze vergunningverlening. Rotterdam is daarbij een partner voor bedrijven in de winkelstraten en op bedrijventerreinen. Het college bouwt gericht aan sterke economische clusters, met bijzondere aandacht voor Life Sciences & Health Tech en de circulaire maakindustrie. Daar maakt het college subsidies en investeringsgeld voor vrij zodat startups zich kunnen ontwikkelen, scale-ups kunnen groeien en bestaande bedrijven zich kunnen versterken. Het college zal nog voor de behandeling van de begroting een strategiebrieft Economische Ontwikkeling toesturen waarin de aanpak, targets en indicatoren nader zijn toegelicht.

We werken met bedrijven, Havenbedrijf, kennisinstellingen en andere overheden aan een Haventransitieplan richting 2050. Hiermee geven we richting aan een concurrerende, weerbare en klimaatneutrale haven van de toekomst. We investeren in de randvoorwaarden voor de energie en grondstoffentransitie en verbinden deze aan werkgelegenheid, gezondheid en leefomgevingskwaliteit.

Rotterdam wil in lijn met de nationale en Europese klimaatdoelstellingen 55% CO₂-reductie realiseren in 2030 en klimaatneutraal zijn in 2050. Tegelijkertijd wil de stad bouwen aan de sterkste en groenste economie van Europa. Daarom zet de gemeente in op effectieve maatregelen die bijdragen aan CO₂-reductie, verduurzaming en een toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij investeert ze gericht in maatregelen en projecten die de grootste maatschappelijke en klimaatwinst opleveren. Daarbij erkent de gemeente dat financiële duurzaamheid een essentieel onderdeel is van duurzaamheid. De gemeente blijft de voortgang monitoren.

De gemeente zorgt ervoor dat de lasten van de energietransitie niet onevenredig op inwoners drukken. Er is specifiek aandacht voor inwoners die financieel kwetsbaar zijn en voor wijken waar de noodzaak van vergroening en verduurzaming het grootst is. Energiebesparing blijft een belangrijk uitgangspunt: energie die niet wordt gebruikt, hoeft niet te worden opgewekt, opgeslagen of vervoerd. Ook de gemeentelijke organisatie en haar maatschappelijke partners leveren hieraan een actieve bijdrage. Tegelijkertijd investeert de gemeente in een sterke, innovatieve en duurzame economie, zowel in de stad als in de haven.

Begroting 2027

Doel: In 2030 heeft Rotterdam belangrijke stappen gezet richting een robuust, klimaatneutraal en toegankelijk energiesysteem

Paginanummer in
website: 155

Doel: In 2030 heeft Rotterdam belangrijke stappen gezet richting een robuust, klimaatneutraal en toegankelijk energiesysteem

Wat wil de gemeente bereiken?

De gemeente wil in 2030 belangrijke stappen hebben gezet naar een duurzaam, betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem. En wil dit bereiken door duurzame energieproductie te realiseren, netcongestie aan te pakken, de warmtetransitie te regisseren, samenwerking te versterken en innovaties te stimuleren. De opwek van duurzame energie groeit, terwijl nieuwe ontwikkelingen nu geen gewone aansluiting op het elektriciteitsnet krijgen. Daarom horen uitbreiding van zon en wind, netbewust gebruik van het bestaande net en samenwerking met de netbeheerders hier bij elkaar. Bij warmte kan de gemeente meer regie voeren, omdat de Wgiw en de Wcw haar daarvoor instrumenten en bevoegdheden geven.

1. In 2030 heeft Rotterdam de collegedoelestellingen voor duurzame energieproductie gehaald: 350 MW wind en 750 MWP zon

Gemeente Rotterdam levert een bijdrage aan de regionale doelstelling van 2.8-3.2 TWh duurzame energieopwek. De gemeente zet in op uitbreiding van zonnepanelen op daken, langs infrastructuur en realisatie van een aantal grote zonneparken, zoals zonnepark Oranjeheuvel. Daarnaast houdt de gemeente zich aan de bestaande afspraken over vijf te realiseren windparken op Rotterdams grondgebied, waaronder windpark Beneluxplein.

2. De gemeente voert de Rotterdamse Aanpak Netcongestie uit. In 2030 maakt Rotterdam netbewust gebruik van het elektriciteitsnet zodat dit zo efficiënt mogelijk benut wordt en er ruimte is voor nieuwe Rotterdamse ontwikkelingen

De gemeente werkt via de Rotterdamse Aanpak Netcongestie aan het sneller uitbreiden van het elektriciteitsnet. Daarnaast werkt ze aan het beter benutten van het elektriciteitsnet door zelf in te zetten op netbewust beleid en bedrijfsvoering en door de partners in de stad te stimuleren om hier ook aan bij te dragen. De gemeente werkt aan oplossingen voor ontwikkelingen die nu geen gewone aansluiting op het elektriciteitsnet krijgen. En voor de lange termijn werkt de gemeente aan het energiesysteem van de toekomst.

3. De gemeente werkt samen met partners en mede-overheden aan het vormen van het energiesysteem van de toekomst. Dit maakt beleid en ontwikkelingen mogelijk en de gemeente behartigt daarbij de Rotterdamse belangen

De gemeente werkt in de Energieraad Zuid-Holland en Energieregio Rotterdam Den Haag aan het vormgeven van een toekomstig energiesysteem in Rotterdam. Daarnaast werkt de gemeente nauw samen met netbeheerders Tennet en Stedin om uitbreidingen van het elektriciteitsnet te versnellen.

4. Rotterdam voert regie op de voortgang van de warmtetransitie

De Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) geeft gemeenten instrumenten om regie te voeren op de keuze voor een warmteoplossing per wijk, het moment waarop wijken overstappen van aardgas naar duurzame warmte en wanneer de gaslevering stopt. Twee van deze instrumenten zijn het warmteprogramma en het uitvoeringsplan, Het Warmteprogramma is de wettelijke opvolger van de Transitievisie Warmte (2021) en is een verplicht omgevingsprogramma.

Met de Wet collectieve warmte (Wcw) krijgt de gemeente nieuwe taken en bevoegdheden als bevoegd gezag voor collectieve warmtesystemen. Hiermee kan zij meer regie voeren op de warmtetransitie, onder meer door warmtekavels vast te stellen, warmtebedrijven en warmtegemeenschappen aan te wijzen, de Rotterdamse/regionale publieke route vorm te geven en ontheffingen te verlenen voor kleine collectieve warmtesystemen, verhuurders en VvE's.

5. Innovaties in het energiesysteem

De gemeente stelt de subsidieregeling Smart Energy Systems 2 keer per jaar open. Deze subsidieregeling ondersteunt start- en scale-ups die actief zijn in het energiedomein met de verdere ontwikkeling van hun innovatie.

Met het Energietransitiefonds (ETF) ondersteunt de gemeente in samenwerking met Innovation Quarter de financiering van innovatieve bedrijven en grote duurzame projecten die bijdragen aan de Rotterdamse energietransitie en circulaire economie.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. In 2030 heeft Rotterdam de college-doelestellingen voor duurzame opwek gehaald. 350 MW wind en 750 MWP zon

- De gemeente houdt zich aan de afspraken die in RES-verband zijn gemaakt en leveren een bijdrage aan de regionale doelstelling van 2.8-3.2 TWh (grootschalige) duurzame opwek. Dit doet de gemeente door:

- Onderzoek, voorbereiding en realisatie van aangewezen windlocaties (incl. aanbesteding, procesregie, bewonersparticipatie), o.a. Beneluxplein.
- Ruimtelijk mogelijk maken van drijvend zonnepark op de Slufter (96 MWp).
- Onderzoek, voorbereiding en realisatie (incl. aanbesteding, procesregie, bewonersparticipatie) van zonnepark Oranjeheuvel (24 MWp).
- Verkenning naar mogelijkheden voor opwek van energie langs infrastructuur, waaronder OER A15.
- De gemeente versnelt de energietransitie door duurzame opwekking uit te breiden en multifunctioneel gebruik van daken te bevorderen. Dit doen de gemeente door:
 - In te zetten op het faciliteren en stimuleren van zonne-energie bij bewoners, VVE's, bedrijven en maatschappelijke partijen, o.a. via Servicepunt Zon voor Bedrijven en VvE's. Bij adviezen wordt steeds meer maatwerk geleverd over slim gebruik en opslag van energie.
 - Aanjagen van repowering wind in de haven en mogelijkheden voor kleinschalige windenergie op bedrijventerreinen in relatie tot netcongestie.
- De gemeente investeert in schone energie, circulaire bedrijvigheid en innovatie. Dit doen de gemeente o.a. door:
 - Subsidie voor duurzaam geproduceerde zonnepanelen.
 - Verkennen van mogelijkheden voor solar carports op gemeentelijke parkeerterreinen en subsidie voor haalbaarheid van solar carports.
- Klimaatbeleid draagt bij aan gelijke kansen. De gemeente breidt de pilot hergebruikte zonnepanelen voor minima uit om gericht mensen te helpen met het verlagen van hun energierekening.

2. We voeren de Rotterdamse Aanpak Netcongestie uit. In 2030 maakt Rotterdam netbewust gebruik van het elektriciteitsnet zodat dit zo efficiënt mogelijk benut wordt en ruimte gemaakt wordt voor nieuwe Rotterdamse ontwikkelingen

- De gemeente werkt aan het versnellen van vergunningenprocedures en stroomlijnt de samenwerking met netbeheerders Tennet & Stedin, Havenbedrijf, Rijk en marktpartijen.
- De gemeente ondersteunt netbeheerders bij de zoektocht naar locaties voor nieuwe elektriciteitsinfrastructuur.
- De gemeente voert de Buurtaanpak (programmatische uitrol van elektriciteitshuisjes in Rotterdam) samen met Stedin uit
- De gemeente heeft een interne Flexscan ontwikkeld voor gemeentelijkmaatschappelijk vastgoed
- De gemeente voert actief het gesprek met Rijksoverheid, netbeheerders, ACM en andere relevante belanghebbenden om landelijk beleid of werkwijzen passend te krijgen voor lokale uitdagingen op het gebied van netcongestie. Voorbeelden hiervan zijn het mogelijk maken van netbudgetten en nieuwe flexibele contractvormen bij netbeheerders.
- De gemeente zet de FlexScan voort voor bedrijven, projectontwikkelaars en instellingen in de stad
- De gemeente stimuleert en faciliteert de lokale opwek, opslag en uitwisseling van warmte en elektriciteit, zodat vraag en aanbod op lokaal niveau zo goed mogelijk op elkaar aansluiten.
- De gemeente stimuleert netbewust laden van elektrisch vervoer door dit expliciet op te nemen in haar laadconcessie.

3. We werken samen met partners en mede-overheden om het energiesysteem van de toekomst vorm te geven. We maken hiermee beleid en ontwikkelingen mogelijk en behartigen daarbij de Rotterdamse belangen

- De gemeente werkt samen met Stedin, TenneT, Havenbedrijf, Rijk en provincie bij de uitbreiding van energie-infrastructuur.
- De gemeente is onderdeel van de Energieraad Zuid-Holland en Energieregio Rotterdam-Den Haag
- De gemeente ontwikkelt de Rotterdamse Energie Koers, de visie op de ontwikkeling van het Rotterdamse energiesysteem, die een basis biedt voor huidig en toekomstig beleid
- De gemeente ontwikkelt governance en dienstverlening voor energiegemeenschappen.
- De gemeente stimuleert van lokaal eigendom bij zon- en windprojecten.
- De gemeente brengt een toekomstbestendig warmte(koude)systeem in kaart en ontwikkelt dit beeld breder door. Hieruit vloeit een visie op de stedelijke warmtetransitie voort.
- De gemeente verkent en versnelt de komst van kleine, modulaire kernreactoren (SMR's) naar Rotterdam door het opstellen en uitvoeren van een Rotterdamse agenda SMR's.
- De gemeente draagt bij aan het programmeren en prioriteren van het energiesysteem in lijn met stedelijke ambities en andersom, in samenwerking met RWM en Gebiedsontwikkeling.

4. Rotterdam voert regie op de voortgang van de warmtetransitie door m.n. het opstellen van een warmteprogramma en de implementatie van de Wcw.

- De gemeente stelt een Warmteprogramma op inclusief aanwijzing van warmtetransitiegebieden.
- De gemeente implementeert de Wet collectieve warmte en geeft invulling aan haar regierol.
- De gemeente geeft invulling aan de publieke route door zich te oriënteren op een mogelijke samenwerking met Nationale Deelneming Warmte, NetVerder en de regio. Daarbij wordt verkend hoe deze partijen gezamenlijk een rol kunnen vervullen in de benodigde versnelling en realisatie van warmteprojecten in Rotterdam
- De gemeente blijft in gesprek met warmtebedrijven in de stad (o.a. concessiehouders Eneco en Vattenfall) om ook binnen de schuivende wettelijke context (Wet collectieve Warmte) de voortgang van de warmtetransitie en de daaraan gekoppelde woningbouwopgave te borgen.

5. We stimuleren innovaties in het energiesysteem

- De gemeente zet de Smart Energy Systems-regeling voort.
- De gemeente faciliteert energiehubs, opslag, batterijen en slim lokaal energiegebruik.
- De gemeente investeert via het Energietransitiefonds Rotterdam.

Effect- en prestatie indicatoren

Die worden de komende periode verder uitgewerkt.

Risico's

- Onvoldoende structurele financiële ondersteuning vanuit het Rijk voor klimaat, hetgeen kan leiden tot noodgedwongen vertraging of bijstelling van de ambities. Zo is, zonder aanvullende rijksmiddelen voor 1) het garanderen van betaalbaarheid en 2) de transitie naar een publieke warmtemarkt, het warmteprogramma niet of slechts zeer beperkt uitvoerbaar.

Begroting 2027

Doel: In 2030 heeft Rotterdam de voorwaarden voor toekomstbestendig ondernemerschap en een investeringsklimaat voor ondernemers en investeerders versterkt.

Paginanummer
in website: 156

Doel: In 2030 heeft Rotterdam de voorwaarden voor toekomstbestendig ondernemerschap en het investeringsklimaat voor ondernemers en investeerders versterkt.

Wat wil de gemeente bereiken?

Geheel in lijn met de ambities uit het coalitieakkoord zet de gemeente in op het versterken van de randvoorwaarden voor toekomstbestendig ondernemerschap en een aantrekkelijk investeringsklimaat voor ondernemers en investeerders. Rotterdam moet de beste plek van Nederland worden om een onderneming te starten, te laten groeien en vernieuwen. De gemeente ondersteunt bedrijven om toekomstbestendig te ondernemen, zodat ze bijdragen aan een schone, innovatieve, digitale en circulaire economie.

Daarnaast investeren we in aantrekkelijke economische voorzieningen en een sterk internationaal profiel van Rotterdam. Samen met Rotterdam Partners, InnovationQuarter en andere partners trekken we innovatieve bedrijven, talent, investeringen en internationale congressen aan. De gemeente onderneemt niet zelf maar werkt via randvoorwaarden, fondsen en partners en richt zich op de sectoren die voor Rotterdam kansrijk zijn. Daar hoort het eigen handelen bij: minder regels, snellere procedures en betere dienstverlening.

1. Faciliteren van kansrijke sectoren en (toekomstbestendig) ondernemerschap in de digitale, circulaire en energietransitie

Life Sciences & Health

Rotterdam wil koploper zijn in het verbinden van gezondheid, innovatie en economische kracht.

Circulaire Economie

Circulair ondernemen - dus ondernemen met gebruik van duurzame en herbruikbare materialen - wordt de motor van economische ontwikkeling en verduurzaming. Rotterdam heeft de kans om uit te groeien tot de circulaire maakstad van Europa.

Maakindustrie

Naar aanleiding van het advies van de Rotterdamse Denktank 2040 maakt de gemeente, samen met betrokkenen, een visie en ontwikkelkoers voor de maakindustrie. De focus ligt op circulaire en slimme maakindustrie die de meeste toegevoegde waarde biedt voor de verbreding en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

De gemeente zet de subsidie voor initiatieven van ondernemerscollectieven op bedrijventerreinen en in winkelgebieden voort.

2. Ondersteunen en aantrekken van innovatieve bedrijven, kapitaal en congressen

De gemeente ondersteunt innovatieve, startende en groeiende bedrijven bij de financiering, het vinden van talent en aanboren van nieuwe markten. Dit doet de gemeente door partners zoals Rotterdam Partners en InnovationQuarter en netwerken in de stad te faciliteren en te verbinden.

3. Aantrekkelijke toekomstbestendige economische voorzieningen in de vorm van horeca en toeristische functies

Rotterdam wil een levendige en aantrekkelijke stad zijn waar Rotterdammers en bezoekers prettig kunnen leven en verblijven. De gemeente werkt aan een toeristische sector die klaar is voor de toekomst.

4. Versterken gemeentelijke dienstverlening

De gemeente werkt via de Ondernemersbalie, verbeterde samenwerking in de winkelstraten en op bedrijventerreinen aan de versterking van de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente heeft aandacht voor de regedruk en aansluiting met de wijk economie en gebiedsgerichte vragen.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Faciliteren kansrijke sectoren in digitale, circulaire en energietransitie

Life Sciences & Health (LS&H)

De gemeente wil koploper zijn in het verbinden van gezondheid, innovatie en economische kracht door:

- samen met betrokkenen een visie te maken voor de ontwikkeling op LS&H. Zo is er een duidelijke gezamenlijke koers en ontwikkelrichting voor de komende jaren.
- het innovatie- en vestigingsklimaat voor Life Sciences & Health te versterken. De gemeente ondersteunt de fysieke ontwikkeling van de Erasmus MC Health&Tech campus en zet in op de integratie van de TU-Health&Tech campus. Vanaf 2027 zet Rotterdam middelen in voor de groei van start-ups en scale-ups.
- Rotterdam Square – in samenwerking met het Erasmus MC – vanaf 2027 verder te versterken als verbindende netwerk- en campusorganisatie. Zo versterkt en bouwt het LS&H-ecosysteem in de stad verder uit. Door haar activiteiten wordt de Erasmus MC Health&Tech campus aangevuld met ondernemerschap.

Circulaire Economie

- Circulair ondernemen te stimuleren door activiteiten in te zetten die nieuwe en bestaande ondernemers ondersteunen in de transitie naar de circulaire economie. En door Rotterdam neer te zetten als circulaire grondstoffenhub. Het zwaartepunt ligt op de chemische maakindustrie in de haven en op maakbedrijven en consumentendiensten in de stad.
- Dienstverlening aan bedrijven aan te bieden via onder meer het circulair loket en netwerkactiviteiten die bedrijven informeren en activeren.
- Bedrijven en andere partners te ondersteunen die op circulair gebied vernieuwende producten en diensten testen, ontwikkelen en maken. Zo kunnen die ook toekomstbestendige werkgelegenheid voor Rotterdammers creëren. De ondersteuning bestaat uit kennis, advies en subsidies. Sinds 2025 is er hiervoor een subsidieregeling Circulaire Innovatie. Daarnaast spant de gemeente zich in voor het behouden en realiseren van bedrijfsruimte voor circulaire (maak)bedrijven en initiatieven.

Maakindustrie

De focus ligt op circulaire en slimme maakindustrie die de meeste toegevoegde waarde biedt voor de verbreding en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

Tot eind 2026 voert de gemeente de subsidieregeling bedrijfsruimte maakindustrie uit. Een vervolg op de regeling kan onderdeel uitmaken van de aanpak voor 2027 en verder. Het accountmanagement voor de kansrijke scale-ups uit de maakindustrie wordt vervolgd.

2. Ondersteunen en aantrekken van innovatieve bedrijven, kapitaal en congressen

- De gemeente investeert in fondsen, zoals InnovationQuarter Capital, UNIIQ, het Energietransitiefonds Rotterdam en ICOS Cleantech Fund. Bedrijven kunnen bij deze fondsen financiering aanvragen om vernieuwende producten en diensten te ontwikkelen die werkgelegenheid voor Rotterdammers creëren.
- De gemeente helpt ondernemers om gebruik te maken van Europese fondsen voor vernieuwing, digitalisering en verduurzaming. Voorbeelden zijn Kansen voor West (circa € 30 mln) en het Just Transition Fund (circa € 60 mln). Voor Kansen voor West is de gemeente ook de managementautoriteit.
- De gemeente voert gesprekken met regiopartners en het Rijk om het mkb te betrekken bij projecten van het Nationaal Groeifonds. Hoewel het Nationaal Groeifonds wordt uitgefaseerd en nieuwe rondes vervallen, blijft de gemeente inzetten op betrokkenheid van het mkb bij lopende projecten uit de eerste drie rondes.
- De gemeente faciliteert koplopers in de digitale economie. Ze ondersteunt ondernemers in de ontwikkeling en toepassing van sleuteltechnologieën die de arbeidsproductiviteit en het concurrentievermogen van de Rotterdamse economie vergroten. De focus daarbij ligt op AI, robotica en quantumtechnologie. Daarnaast is er aandacht voor de groei van de immersieve technologie en digitaal creatieve sectoren. Deze versterken het vestigingsklimaat en de aantrekkingskracht van Rotterdam.
- De gemeente werkt aan de randvoorwaarden voor digitaal ondernemerschap. Dit omvat een hoogwaardige digitale infrastructuur en voldoende digitaal talent. Ook helpt zij ondernemers om in te spelen op nieuwe digitale regelgeving, zoals de Europese AI- en dataverordeningen. De gemeente vertegenwoordigt de Rotterdamse belangen in gesprekken met beleidsmakers en overheden hierover.
- Belangrijke partner voor deze doelstelling is Rotterdam partners. Via meerjarige subsidieafspraken zetten we in op het aantrekken van internationale bedrijven, bezoekers en congressen. Daarbij ligt de focus op sectoren waarmee Rotterdam zich wil positioneren. Ook vergroot dit de economische spin-off, kennisontwikkeling, innovatie en internationale positionering van de stad.

3. Aantrekkelijke toekomstbestendige economische voorzieningen in de vorm van horeca en toeristische functies

- Spreiding van het toeristische aanbod te stimuleren, zoals nieuwe marktinitiatieven en hotels. Zo wordt de stad in zijn geheel aantrekkelijker voor Rotterdammers, bezoekers en ondernemers. Ook werkt de gemeente mee aan de ontwikkeling van toeristisch aantrekkelijke gebieden en wijken (placemaking).
- Mede richting te geven aan marketingcampagnes van Rotterdam Partners. Zo trekt de gemeente specifieke bezoekersdoelgroepen aan, in lijn met de Visie Toerisme (2025-2030).
- Bezoekers bewust te maken van de mogelijkheden van duurzaam vervoer en de toeristische sector verder te verduurzamen.
- De toeristische ontwikkeling in Rotterdam te monitoren. In maart 2026 is met Rotterdam Partners de Monitor Toerisme Rotterdam gelanceerd. Deze geeft inzicht in de groei en de impact van toerisme op de stad. Door deze inzichten te delen kunnen betrokken partijen beter inspelen op trends en gezamenlijk sturen op toerisme dat past bij de ambities en toekomst van Rotterdam.
- Waar mogelijk meer ruimte te geven aan de horecasector. Dit doet de gemeente onder meer door uitbreiding van terrassen mogelijk te maken, nieuwe locaties voor nachthoreca te verkennen en een goede mix van horeca en woningen te waarborgen. Begin 2023 is het Uitvoeringsplan Horeca vastgesteld en begin 2027 wordt een nieuwe horecakoers verwacht. Daarnaast wordt de Horecanota begin 2027 herzien en start ook het participatietraject voor de 15 horecagebiedsplannen.

4. Versterken gemeentelijke dienstverlening

- De gemeente biedt met de Ondernemersbalie een ingang voor alle vragen van ondernemers en (pre-)starters via fysiek contact, telefoon en e-mail. Persoonlijk maatwerk is daarbij het belangrijkste.
- De gemeente verbetert de dienstverlening door verdere ontwikkeling van het platform [Ondernemen010](#) (website, nieuwsbrief en social media-kanalen).
- De gemeente versterkt de samenwerking in winkelstraten en op bedrijventerreinen door inzet van bedrijfscontactfunctionarissen en in diverse sectoren met accountmanagers. De gemeente verbetert de informatievoorziening, lost knelpunten op en organiseert netwerkbijeenkomsten.
- Bij netwerkactiviteiten en relatiebeheer zet de gemeente in op diversiteit en het bereiken van alle ondernemers in de stad.
- De gemeente zet in op minder regels en bureaucratie en een 'ja, mits-houding'. Bij moeilijke casussen handelt een multidisciplinair gemeentelijk expertteam snel, weegt integraal af in de geest van de regelgeving en levert maatwerk in de facilitering van ondernemers.
- Gemeentelijke plannen (nieuw beleid en regelgeving) worden in de conceptfase via de mkb-toets nader onderzocht op impact op het ondernemersklimaat en waar nodig bijgesteld.
- De gemeente pakt regeldruk voor ondernemers aan onder andere door zoveel mogelijk mkb-proof te vergunnen en processen te vereenvoudigen.
- De gemeente versterkt de wijk economie door goede aansluiting bij de gebiedsgerichte vragen, kansen en mogelijkheden. En de gemeente intensificeert de samenwerking met de gebiedsorganisatie op het gebied van de wijk economie. Dit krijgt vorm door structureel contact tussen de bedrijfscontactfunctionarissen, gebiedsadviseurs, wijkmanagers en netwerkers. Daarnaast is er monitoring van de voortgang op managementniveau en inzet van integrale gebiedsteams die regie houden op de uitvoering door de gemeente.

Effect- en prestatie indicatoren

De effect- en prestatieindicatoren worden de komende periode verder uitgewerkt.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Doel: De Rotterdamse haven en industrie zijn in 2050 klimaatneutraal en economisch robuust, en maken de energietransitie en verduurzaming van Nederland mogelijk

Paginanummer
in website: 157

Doel: De Rotterdamse haven en industrie zijn in 2050 klimaatneutraal en economisch robuust en maken de energietransitie en verduurzaming van Nederland mogelijk

Wat wil de gemeente bereiken?

Rotterdam versterkt de positie van de haven en de industrie op de wereldmarkt. De stad maakt de overstap naar een klimaatneutraal, circulair en toekomstbestendig haven- en industriegebied. Daarbij is ruimte voor duurzame energie, innovatie en nieuwe economische activiteiten. De transitie naar een toekomstbestendig haven- en industriegebied is wat Rotterdam op termijn sterk houdt. De gemeente vervult daarin een faciliterende en versnellende rol, samen met het Havenbedrijf, de provincie, het Rijk en de bedrijven. Het Haventransitieplan brengt die inzet in 2027 samen. Daarnaast ligt de nadruk op het oplossen van knelpunten zoals stikstof, netcongestie en ruimte.

1. Faciliteren van de duurzame en economische transitie van de haven

Rotterdam en de haven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voortbouwend op de vastgestelde Havenvisie 2050 en het streven van het college om de sterkste en groenste economie van Europa te worden, vertaalt de gemeente deze ambities in 2027 naar een integraal Haventransitieplan. Dit plan laat zien hoe de Rotterdamse haven klimaatneutraal wordt en hoe de uitstoot minder wordt. Ook bevat het plan een publiek-privaat investeringsplan en de uitwerking van de gemeentelijke strategie.

2. Faciliteren en stimuleren van de verduurzaming en uitbreiding van het energiesysteem in het Haven en Industrieel Cluster waaronder warmte-uitkoppeling, lokale productie (zon op dak & infra, wind op land, aanlanding wind op zee, SMR's (small modular reactors)) en CCS

De Rotterdamse haven vervult een belangrijke rol in het Nederlandse energiesysteem en in het behalen van klimaatdoelen. De gemeente vervult een faciliterende en versnellende rol. Zo trekt de gemeente nieuwe duurzame energieproductie aan en stimuleert de ombouw van bestaande energieproductie.

3. Industrie helpen elektrificeren, Rotterdam ontwikkelen als waterstofhub, grondstoffentransitie

De gemeente werkt door aan de thema's elektrificatie, waterstof en grondstoffentransitie. LAUNCH2, een waterstofsamenwerking tussen diverse partners in de haven, wordt doorontwikkeld tot een volwassen platform en een loket voor waterstofbedrijven.

4. Randvoorwaarden zijn op orde: o.a. netcongestie, vestigingsklimaat, stikstof, leefomgeving op orde, ruimteverdeling in de haven

Ook in 2027 zet de gemeente in op een sterk vestigings- en investeringsklimaat voor de haven. Daarbij richt de gemeente zich op drie samenhangende thema's:

- concurrentiekracht en verdienvermogen;
- verduurzaming en weerbaarheid;
- strategische autonomie.

5. Voor afgemeerde schepen wordt walstroom de norm en varen wordt duurzamer

Walstroom helpt de emissies van afgemeerde schepen te verlagen. Bij verduurzaming van de scheepvaart ligt de focus op emissies tijdens het varen. In dit kader gaat deze collegeperiode speciale aandacht uit naar de cruiseschepen (zeecruises).

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. Faciliteren van de duurzame en economische transitie van de haven

Naast het opstellen van het Haventransitieplan zetten de gemeente de komende jaren in op de volgende concrete maatregelen in het havengebied:

- Versterking van de economische veiligheid en autonomie door vermindering van afhankelijkheden en meer aandacht voor cybersecurity.
- Versnelling van het vergunningenproces. De gemeente Rotterdam werkt hierin samen met Provincie Zuid Holland (PZH), DCMR, Havenbedrijf Rotterdam (HbR) en Deltalinqs.
- Ondersteuning belangrijke innovatieve projecten voor de ontwikkeling van de waterstofeconomie, innovatieve chemie, circulaire grondstoffen en industrie en dual-use en autonoom varen in het maritieme cluster. Deze projecten worden, onder andere, uitgevoerd in de

Merwevierhavens (M4H) en op Rotterdam The Hague Airport (RTHA). Versterking van de R&D op sleuteltechnologieën door toonaangevende bedrijven in de maritieme sector en in de haven, samen met HbR.

- Ondersteuning initiatieven die bijdragen aan de verhoging van de arbeidsproductiviteit, zoals bijvoorbeeld procesoptimalisatie en initiatieven die het werk veiliger, minder zwaar en minder vies maken door gebruik te maken van technologieën zoals bijvoorbeeld virtual reality en robotica.
- Regionale samenwerking in de versterking en profilering van het maritieme cluster, inclusief de regionale maritieme maakindustrie onder de vlag van Rotterdam Maritime Capital of Europe.
- Uitwerking internationale strategie om de samenwerking tussen havensteden op Europese economische thema's, zoals maritiem, waterstof, innovatiebevordering en level playing field te versterken.

2. Faciliteren en stimuleren van de verduurzaming en uitbreiding van het energiesysteem in het Haven en Industrieel Cluster waaronder warmte-uitkoppeling, lokale productie (zon op dak & infra, wind op land, aanlanding wind op zee, SMR's (small modular reactors)) en CCS

- De gemeente faciliteert de uitbreiding van energie-infrastructuur en duurzame energievoorzieningen.
- De gemeente ondersteunt innovatieve energieoplossingen, waaronder Smart Energy Systems-projecten en investeringen vanuit het Energietransitiefonds Rotterdam.
- De gemeente stelt een Rotterdamse Energiekoers op om richting te geven aan huidig en toekomstig beleid voor het energiesysteem en voedt deze in de herziening van de omgevingsvisie voor ruimtelijke borging.

3. Industrie helpen elektrificeren, Rotterdam ontwikkelen als waterstofhub, grondstoffentransitie

- De gemeente positioneert Rotterdam als Europe's Hydrogen Hub, samen met partners in de haven binnen de samenwerking van LAUNCH2.
- De gemeente helpt concrete projecten op het gebied van elektrificatie en groene chemie vooruit, bijvoorbeeld door inzet van de vergunningenloos, kleine subsidies of haar netwerk in de haven. Samen met het Havenbedrijf, havenbedrijfsleven, de provincie Zuid-Holland en het Rijk werken we aan een aanpak om grote investeringen in de haven los te trekken.

4. Randvoorwaarden zijn op orde, onder andere netcongestie, vestigingsklimaat, stikstof, leefomgeving op orde, ruimteverdeling in de haven

- De gemeente werkt langs twee sporen: het oplossen van knelpunten, zoals stikstof en energiecongestie, en het benutten van kansen, zoals waterstof en 'dual-use' toepassingen voor defensie. Een effectieve en verder ontwikkelde lobby vormt de verbindende schakel om deze doelen met voorspelbaar resultaat te realiseren.
- De gemeente faciliteert de transitie van de haven ruimtelijk.

5. Voor afgemeerde schepen wordt walstroom in Rotterdam de norm en varen wordt duurzamer

- De gemeente voert de Walstroomstrategie 2025–2035 (25bbO07942) uit en werkt aan de motie 'Geen walstroom, geen ligplaats' (25bb001325). Hiervoor doen we het volgende: Op gemeentelijke kades realiseren we walstroomprojecten. In de rest van de haven werken we samen met het Havenbedrijf om projecten te stimuleren, bijvoorbeeld door (EU-)verplichtingen uit te breiden, subsidies te geven voor haalbaarheidsstudies, Flexscans en de bouw van walstroominstallaties, de techniek te ontwikkelen via pilots en het gebruik van walstroom verplicht te maken.
- De gemeente werkt samen met het Havenbedrijf Rotterdam, Divisie Havenmeester, brancheorganisaties van de scheepvaart, Deltalinqs, rederijen en terminals aan emissiereductie van de varende scheepvaart. De focus ligt hierbij op het vanuit veiligheidsoogpunt mogelijk maken van het gebruik en bunkeren van duurzame brandstoffen (zoals methanol en ammoniak) en het gebruik van CO₂ arme energiebronnen (b.v. SMRs), ondersteuning van de ontwikkeling van de benodigde bunker en laadinfrastructuur (elektrisch varen), het verbeteren van het ongelijke financiële speelveld tussen de fossiele brandstoffen (diesel) en de duurzame brandstoffen/energie, energiebesparing, kennisdeling en matchmaking binnen de keten. Speciale aandacht gaat naar het verlagen van de emissies van Cruiseschepen (zeecruise) tijdens het varen.

Effect- en prestatie indicatoren

De effect- en prestatie indicatoren worden de komende periode verder uitgewerkt.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Doel: Het stedelijke gebied in Rotterdam is klimaatneutraal in 2050, en heeft 55% CO2-reductie gerealiseerd in 2030.

Paginanummer in
website: 158

Doel: Het stedelijke gebied in Rotterdam is in 2050 klimaatneutraal en heeft in 2030 55% CO2-reductie gerealiseerd

Wat wil de gemeente bereiken?

Rotterdam werkt toe naar een klimaatneutrale gebouwde omgeving door woningen en gebouwen te verduurzamen, energiearmoede terug te dringen, de warmtetransitie te versnellen en duurzaam bouwen de standaard te maken bij nieuwbouw en gebiedsontwikkeling. De gemeente bezit de gebouwen niet en werkt daarom via eigenaren, VvE's, corporaties en bewoners. Verduurzamen en het tegengaan van energiearmoede gaan daarbij samen op, met voorrang voor huishoudens met een laag inkomen en een slechte woning. Welke wijk wanneer van het aardgas gaat, volgt uit het Warmteprogramma. Ook mobiliteit valt onder dit doel, met een uitstootvrij stedelijk mobiliteitssysteem in 2040.

1. In 2050 is de gebouwde omgeving klimaatneutraal, zowel bestaande woningen als nieuwbouw

Rotterdam verduurzaamt de gebouwde omgeving. Dit doet de gemeente door: het Rotterdams isolatieoffensief voort te zetten, het verduurzamen van woningen te versnellen, vve's te ondersteunen bij verduurzamen, samen te werken met verhuurders aan lagere energielasten voor huurders, voorzetten van Duurzaam Doorbouwen inclusief de aanpak Paris Proof-tenzij en door project- en gebiedsontwikkelingen te versterken en toekomstbestendig te maken met integraal duurzaamheidsadvies.

2. Met en voor Rotterdammers gaan we energiearmoede tegen

Met en voor Rotterdammers gaat de gemeente energiearmoede tegen. Daarbij geeft de gemeente prioriteit aan huishoudens met lage inkomens, hoge energielasten, slechte woningkwaliteit en schulden. De gemeente benut daarbij die instrumenten die een hoge (energie)besparing per huishouden opleveren en laagdrempelige instrumenten voor de kwetsbaarste groepen.

3. In 2050 is mobiliteit in Rotterdam klimaatneutraal, met als tussendoelstelling in 2040 een uitstootvrij stedelijk mobiliteitssysteem. De gemeente draagt bij aan het verduurzamen van mobiliteit in haven in 2050

De gemeente zet de transitie naar een uitstootvrij stedelijk mobiliteitssysteem in 2040 in als strategisch sturingsmechanisme voor stad en haven. Daarmee realiseert de gemeente niet alleen een forse reductie van de CO2-uitstoot, maar benut zij de mobiliteitstransitie als hefboom voor een bredere systeemverandering in ruimtegebruik en leefkwaliteit. Via een integrale, programmatische aanpak maakt de gemeente ruimte voor fiets, groen en verblijfskwaliteit en creëert zij een gezonde, aantrekkelijke en inclusieve stad waarin iedereen kan meebewegen.

4. Gebouwen aardgasvrij maken

De gemeente maakt de lopende gebiedsaanpakken aardgasvrij af en ondersteunt en faciliteert initiatieven van bewoners en van de markt op dit gebied. Ook start de gemeente met nieuwe gebiedsaanpakken aardgasvrij op basis van en in lijn met de ambitie van het Warmteprogramma: 66.500 aardgasaansluitingen aardgasvrij of in aanpak in 2030.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. In 2050 is de gebouwde omgeving klimaatneutraal

- Energieloket010 wordt voortgezet en groeit door naar Energiehuis010.
- De Gebiedsgerichte Aanpak Isolatie en Onderhoud (GAIO) wordt uitgevoerd.
- VVE-010 blijft bestaan als het adviesloket voor VvE's die aan de slag willen met onderhoud en verduurzaming van hun gebouw.
- VvE's, particuliere verhuurders en woningeigenaren krijgen ondersteuning bij het verduurzamen van hun woningen.
- Eigenaren en gebruikers worden gestimuleerd om hun gebouwen klimaatneutraal en toekomstbestendig te maken.
- Doelgroepen die achterlopen krijgen extra ondersteuning bij het klimaatneutraal maken van hun gebouwen, zodat iedereen mee kan doen met verduurzaming.
- Toegankelijke, integrale en passende oplossingen voor energiebewust gedrag worden geboden voor alle Rotterdammers.
- De programma's Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling (DURO) en Duurzaam Doorbouwen worden voortgezet om duurzaamheid structureel in te bedden in gebieds- en projectontwikkeling.

- Partners in de stad en andere afdelingen werken intensief samen om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen klimaatneutraal en toekomstbestendig te maken.
- Duurzame initiatieven van bewoners, ondernemers en collectieven worden gestimuleerd om betrokkenheid bij de energietransitie te vergroten.
- Een bestuurlijk kader voor energiegemeenschappen wordt vastgesteld.
- Ondernemers krijgen energieadvies en begeleiding bij het nemen van energiebesparende maatregelen.
- Een integrale aanpak voor toekomstbestendige werklocaties wordt uitgevoerd, samen met Economie, Duurzaamheid, Mobiliteit, Gebiedsontwikkeling en Bouw- en Woningtoezicht.
- Duurzame energieopwekking, slim energiegebruik en collectieve oplossingen op bedrijventerreinen worden gestimuleerd om verduurzaming te versnellen.

2. Met en voor Rotterdammers gaan we energiearmoede tegen

- Bij hulp om de woning energiezuiniger te maken, biedt de gemeente praktische, gratis hulp aan bij Rotterdammers die financieel krap zitten. Het gaat om energiebesparende producten en hulp bij de installatie hiervan, door de inzet van energieklussers.
- De gemeente trekt samen op met woningcorporaties, aangezien 70% van de Rotterdammers met energiearmoede een woning huurt bij een van de corporaties.
- De gemeente ondersteunt woningeigenaren die energietoeslag ontvangen hebben met gratis advies én uitvoering voor grote isolatiemaatregelen (dak, vloer, HR++ glas, etc.).

3. In 2050 is mobiliteit in Rotterdam klimaatneutraal, met als tussendoelstelling in 2040 een uitstootvrij stedelijk mobiliteitssysteem en we dragen bij aan het verduurzamen van mobiliteit in haven in 2050

De gemeente Rotterdam werkt aan de verdere ondersteuning van ondernemers in hun transitiepad, de uitrol van laadinfrastructuur op strategische locaties en het stimuleren van duurzaam reizen via de werkgeversaanpak. Daarnaast wordt ook gewerkt aan nieuwe maatregelen om een Uitstootvrij Stedelijk Mobiliteitssysteem in 2040 te realiseren.

4. Gebouwen aardasvrij maken

- De gemeente geeft uitvoering aan vijf lopende gebiedsaanpakken aardgasvrij die momenteel in uitvoering of in voorbereiding zijn.
- De gemeente ondersteunt en faciliteert aardgasvrij initiatieven van bewoners en professionele partijen, zowel financieel als met kennis.
- De gemeente start voor 2030 circa 9 à 10 nieuwe gebiedsaanpakken aardgasvrij om uitvoering te geven aan het Warmteprogramma, in lijn met de ambitie en de keuzes uit het Warmteprogramma.

Effect- en prestatie indicatoren

De effect- en prestatieindicatoren worden de komende periode uitgewerkt.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 159

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Energietransitie draagt bij aan:

- SDG 1 Geen Armoede
- SDG 3 Goede gezondheid en welzijn
- SDG 7 Betaalbare en duurzame energie
- SDG 8 Waardig werk en economische groei
- SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur
- SDG 11 Duurzame steden en gemeenschappen
- SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie
- SDG 13 Klimaatactie
- SDG 14 Leven in het water
- SDG 15 Leven op het land
- SDG 17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 160

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaaloverzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringskosten.

Vorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpakken aardgasvrij

Herverdeling middelen aardgasvrije wijken (€ 52,9 mln)

Afspraak in coalitieakkoord is dat de lopende gebiedsaanpakken worden afgemaakt. We doen dit voor een groene en schone stad, comfortabelere en veiligere woningen met een betaalbare energierekening voor alle Rotterdammers. Hiervoor is in 2023 € 52,9 mln uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) gereserveerd. Voor € 5,1 mln daarvan (personeelskosten) zijn inmiddels andere dekkingsbronnen gevonden. Hierdoor staat het investeringskrediet nu op € 47,8 mln. Door onzekerheid over wetgeving en flankerend beleid vanuit het Rijk is een investeringsbesluit voor een aantal gebieden nog niet genomen. Daarom zijn andere manieren gevonden om nu meters te blijven maken richting de aardgasvrijdoelstellingen en bredere klimaatambities.

- **Inbreiding Eneco (€ 1 mln)**

De gemeente verkent samen met Eneco één of meerdere mogelijkheden voor inbreiding (de groei van het aantal aansluitingen *binnen* een reeds aangewezen warmtekavel) nabij bestaande warmtenetten om zo op logische plekken extra (aardgasvrij)aansluitingen te realiseren.

- **Merwehaven Warmte-Koude oplossing (€ 4 mln)**

Bijdrage aan de investering in een collectief integraal warmte/koudesysteem in Merwehaven (M4H) om het risicoprofiel voor marktpartijen (uitvoerder en exploitant) te verlagen. De bijdrage bestaat naar verwachting uit een garantstelling om het volloopprijsrisico te helpen afdekken. Volloopprijsrisico is het financiële risico dat een marktpartij loopt als het daadwerkelijke aantal aansluitingen lager is dan verwacht.

Netcongestie frictiebudget (€ 5 mln)

Netcongestie vormt een bedreiging voor de tijdige realisatie van gebiedsontwikkelingen, gemengde woningbouw, verduurzaming van bedrijven, de mobiliteitstransitie en de eigen maatschappelijke vastgoedontwikkelingen.

Met het frictiebudget maakt de gemeente aanvullende maatregelen mogelijk. Zo kunnen belangrijke projecten toch op tijd gerealiseerd worden, zoals:

- juridische afspraken en contracten
- onderzoeken
- materiële investeringen, zoals een batterij of een geavanceerd energiemanagementsysteem.

Vorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpak aardgasvrij / Gebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II / Gebiedsaanpak Aardgasvrij (correctie 2021)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
47.800	0	47.800	0	5.750	0	0	0	0
2.800	0	2.800	0	0	0	0	0	0
2.200	0	2.200	0	0	0	0	0	0

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 161

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Toekomstbestendige stad en haven		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Aanpak verkeersas's 2.0	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	0	0	0	0
Aanwending Eneco-middelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-183.000	0	0	0	0
Een huis in een bereikbare stad - Intensivering mobiliteit	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-945	-1.322	-1.507	-2.449
Een huis in een bereikbare stad - Wijkgericht werken	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	0	0	0	0
Intensivering economie	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-2.500	-5.000	-5.000	-5.000
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Nautische regie en toezicht	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	0	0	0
Kasschuif CDOKE	Kasschuiven	3.800	-3.800	0	0	0
Kasschuif duurzame mobiliteit	Kasschuiven	600	-600	0	0	0
Kasschuif lokale energiehulp	Kasschuiven	1.529	-1.529	0	0	0
Kasschuif voorbereiding bouw kerncentrales	Kasschuiven	360	-360	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	617	605	593	581
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kernenergie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	143	0	0	0	0
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	Taakmutatie	-1.337	0	0	0	0
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	Taakmutatie	0	-23.768	0	0	0
Voorbereiding bouw kerncentrales	Taakmutatie	-360	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	653	-1.910	-1.897	-1.767	-1.778
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Toekomstbestendige stad en haven		-177.611	-34.795	-7.613	-7.680	-8.645

Toelichting financiële bijstellingen

Aanpak verkeersas 2.0

Rotterdamse Verkeersas Aanpak kan in combinatie met adequate autoluwe inrichting in het centrum efficiënt worden ingezet met een focus op de eerste 2 jaren van deze bestuursperiode. Hiervoor wordt vanaf 2027 jaarlijks € 900.000 beschikbaar gesteld in het programma Stedelijke Ontwikkeling. Daarnaast wordt in het programma Veilig ook tijdelijke middelen beschikbaar gesteld om extra handhavers aan te stellen.

Aanwending Eneco-middelen

Vanuit het coalitieakkoord is € 183,0 mln bestemd als bestemmingsreserve voor projecten gerelateerd aan ontwikkeling van Economie en Haven, Start-ups en Scale-ups en Klimaat en Circulair. Nadere bestemming van deze middelen wordt uitgewerkt.

Een huis in een bereikbare stad -Intensivering mobiliteit

We creëren continuïteit door structureel te investeren in de mobiliteitsopgave van de stad voor alle vormen van vervoer. Dit geld gaat vanaf 2027 in, omdat er in voorgaande jaren tijdelijke middelen voor beschikbaar waren die tot 2026 doorlopen. In 2027 wordt hiervoor € 3,0 mln beschikbaar gesteld, in 2028 en 2029 € 4,0 mln en vanaf 2030 jaarlijks € 6,5 mln. Het geld wordt verdeeld over de afdeling Mobiliteit, die bijdraagt aan het programma Stedelijke Ontwikkeling en het programma Toekomstbestendige Stad en Haven.

Vanuit de toegewezen middelen wordt respectievelijk € 945.000 in 2027, € 1,3 mln in 2028, € 1,5 mln in 2029 en € 2,4 mln in 2030 en verder toegewezen aan het programma Toekomstbestendige Stad en Haven.

Een huis in een bereikbare stad -Wijkgericht werken

De capaciteit van mobiliteit voor wijkgericht werken wordt versterkt. Daarmee kunnen de meest urgente verkeersveiligheids- en bereikbaarheidsopgaven in een deel van de wijken worden opgepakt. Hiervoor wordt in 2026 € 549.000 beschikbaar gesteld en vanaf 2027 jaarlijks € 1,1 mln.

Intensivering Economie

Dit gaat om een structurele intensivering voor de afdeling economie naar aanleiding van het coalitieakkoord. Vanaf 2027 is dit € 2,5 mln, oplopend tot € 5,0 mln per jaar vanaf 2028.

Kasschuif CDOKE

De kasschuif gaat over verplaatsing van CDOKE-middelen naar 2027. Bij dit geld gaat het om een decentralisatieuitkering uit de septembercirculaire 2025. Het is met de 1e herziening 2026 toegevoegd aan de concernfinanciën. De middelen zijn geoormerkt voor de uitvoering van wettelijke klimaat- en energietaken. Een deel van deze taken, waaronder de gebiedsaanpakken aardgasvrij, wordt over meerdere jaren uitgevoerd waarbij besteding pas in latere jaren plaatsvindt. Het geld schuift daarom mee met de uitvoering naar 2027.

Kasschuif duurzame mobiliteit

De uitvoering van de laadinfra heeft vertraging opgelopen door diverse externe factoren. De benodigde laadoplossingen voor marktkoopliden blijken complexer dan oorspronkelijk voorzien. Deze zijn bovendien afhankelijk van de beschikbare netcapaciteit. De snel veranderende situatie rond netcongestie en het nieuwe prioriteringskader van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) beïnvloeden de planning van de benodigde aansluitingen. Daarnaast kan de uitvoering worden gekoppeld aan geplande uitbreidingen van de stroomaansluitingen op de markten. Hierdoor verschuift de uitvoering van 2026 naar 2027.

Kasschuif lokale energiehulp

De kasschuif gaat over verplaatsing van geld voor lokale energiehulp naar 2027. Bij dit geld gaat het om een decentralisatieuitkering uit de decembercirculaire 2025 en meicirculaire 2026. Het is respectievelijk met de 1e en 2e herziening 2026 toegevoegd aan de concernfinanciën. De besteding is belegd via een aanbesteding waarvan de uitvoering en betaling doorlopen in 2027. De besteding is daarmee verplicht en het geld schuift mee met de looptijd van de aanbesteding.

Kasschuif voorbereiding bouw kerncentrales

De kasschuif gaat over verplaatsing van geld voor de Voorbereiding bouw van kerncentrales van 2026 naar 2027. Voor dit traject zijn in twee tranches middelen toegekend: een eerste toekenning in september 2025 (besteding in 2026) en een vervolgtokenning via de meicirculaire 2026. Door de benodigde aanlooptijd bij kerncentrales schuift de vervolgtokenning naar verhouding door: dit geld is in 2027 nodig om voorbereidingen voor de bouw van kerncentrales voort te zetten. Deze kasschuif gaat over die vervolgtokenning.

Bijwerken kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast vanwege nieuwe en bijgestelde investeringskredieten en de ramingen zijn per begrotingsjaar bijgewerkt. In de paragraaf Investeringskredieten staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bestemmingsreserve Fiets en Autoluw

De inzet van de bestemmingsreserve Fiets en Autoluw is bijgewerkt en leidt in 2026 per saldo tot een begrote lagere onttrekking van € 2,7 mln binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling. Er zijn 2 projecten die onder het programma Toekomstbestendige Stad en Haven vallen, waarbij de aanpassing resulteert in een lagere begrote onttrekking in 2026 met € 82.000.

Binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling was ruim begroot om voldoende slagkracht te hebben. Bij de aanpassing is besproken dat € 2,0 mln volgend jaar efficiënter kan worden besteed, waardoor dit wordt doorgeschoven naar volgende jaren. Daarnaast zijn er bij 7 projecten sprake

van lagere of hogere begrote onttrekkingen in 2026, met in totaal een verlaging van € 745.000. De grootste aanpassing komt vanuit het project Pilot P+R Blijdorp (€ 420.000), waarbij de opening in 2026 later was en dit een half jaar langer door zal lopen in 2027. De resterende projecten hebben een totale lagere bijstelling van € 325.000 en zijn per stuk lager dan € 125.000. De verwachting is dat de doorgeschoven middelen van 2026 naar 2027 en 2028 besteed zullen worden aan de projecten Fietskoers (€ 450.000 per jaar) van het programma Stedelijke Ontwikkeling en Werkgeversaanpak (€ 750.000 per jaar) van het programma Toekomstbestendige Stad en Haven.

Aangezien de hogere of lagere begrote onttrekking komt doordat er hogere of lagere kosten worden verwacht, is deze bijstelling per saldo € 0.

Daarnaast creëert de coalitie een mobiliteitsfonds om de stad duurzaam, veiliger, fietsvriendelijker en autoluwer te maken. Hiervoor wordt er €45 mln toegevoegd aan de huidige bestemmingsreserve en het doel uitgebreid. Ook veranderd de naam naar Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds.

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies

Voor de bestemmingsreserve EU Cofinanciering is een toevoeging opgenomen van € 300.000 om dit geld te gebruiken voor Europese projecten.

Bestemmingsreserve Duurzaam

De subsidieelasten voor de projecten Solar Carports en Circulaire Zonnepanelen worden gedekt uit de bestemmingsreserve Duurzaam. De lasten en de onttrekking aan deze bestemmingsreserve wordt in 2026 verhoogd met € 150.000. De resterende gelden van € 140.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaam worden ingezet voor de subsidieelasten voor het project Stroomintegratie Botlek. Dit project is in afrondende fase, vaststelling wordt verwacht in 2027 waarmee ook de kosten uit de reserve worden gedekt. Omdat zowel de lasten als de onttrekking worden aangepast, is de bijstelling per saldo € 0. De einddatum van de bestemmingsreserve Duurzaam is 31-12-2027.

Bestemmingsreserve Klimaat en Circulair

De verdeling van het Duurzaamheidstransitiebudget is bijgewerkt voor de begroting 2026 en verder. In 2026 zijn er relatief kleine aanpassingen gedaan. In sommige gevallen worden de onttrekkingen naar 2027 doorgeschoven omdat de (administratieve) afhandeling niet in 2026 verwacht wordt.

In de begroting van 2027 zijn grote mutaties opgenomen. Voor veel projecten is dit ook het laatste jaar dat er kosten en dus onttrekkingen geboekt mogen worden. Dit geldt voor projecten als 'Toekomstbestendig MKB Duurzaam ondernemen', 'Smart Energy Systems', 'Programma Walstroom', 'Waterstofbudget', 'Subsidieregeling duurzaam bouwen', 'Verstevigen en opschalen Rotterdams Energietransitiefonds' en 'Klimaatacademie en ParisProof- tuin Schiehaven Noord'.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De verdeling van de bestemmingsreserve Energietransitie is bijgewerkt voor de begroting 2026. De grootste mutatie gaat over de Walstroominstallatie bij de Park en LLoydkade. Deze subsidie is uiteindelijk (lager) vastgesteld waardoor dit geld niet meer nodig is en dus kan vrijvallen.

Bestemmingsreserve Kernenergie

Op basis van de septembercirculaire 2025 ontvangt de gemeente incidenteel € 473.000 voor een goede voorbereiding op landelijke ontwikkelingen rond kernenergie. Het geld is bedoeld voor onderzoek naar de mogelijke effecten op de stad en regio, participatie en informatievoorziening aan bewoners en bedrijven en het voorbereiden van bestuurlijke keuzes. Omdat het geld bestemd is voor het gehele project en kosten pas vanaf 2026 worden gemaakt, worden de rijksmiddelen voor dit doel gereserveerd in de bestemmingsreserve Kernenergie.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Dit betreft de verwerking van het positieve resultaat over het boekjaar 2025 van de Energietransitiefonds Rotterdam voor de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Het positieve resultaat bedraagt € 143.000 en is toegevoegd aan de bestemmingsreserve RIM.

Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp

Op basis van de meicirculaire 2026 wordt in 2026 een bedrag van € 1,3 mln beschikbaar gesteld via de decentralisatie-uitkering Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp. Met deze uitkering kan de gemeente de bestaande lokale aanpak van energiearmoede intensiveren en huishoudens met energiearmoede aanvullend ondersteunen.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Op basis van de meicirculaire 2026 worden in 2027 extra middelen beschikbaar gesteld via de decentralisatie-uitkering CDOKE. Bij deze circulaire wordt € 23,8 mln in 2027 beschikbaar gesteld aan de gemeente om taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid uit te voeren.

Vorbereiding bouw kerncentrales

Op basis van de meicirculaire 2026 wordt een bedrag van € 360.000 beschikbaar gesteld aan de gemeente om de bouw van kerncentrales voor te bereiden. Het geld is bedoeld om de gemeente te ondersteunen bij de deelname aan de projectprocedure en het onderzoeken van mogelijke locaties in Zuid-Holland.

Technische wijzigingen

In dit programma waren diverse technische wijzigingen. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2027 en verder: De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij Grondslagen.
- Diverse kleine technische wijzigingen.

Overzicht baten en lasten

Saldo Toekomstbestendige stad en haven incl.reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	34.002	24.622	16.826	23.106	16.093	16.093
Bijdragen rijk en medeoverheden	31.768	23.776	16.582	22.862	15.850	15.850
Financieringsbaten	225	387	244	244	244	244
Overige opbrengsten derden	2.008	459	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	87.992	106.758	103.029	73.739	65.542	66.483
Apparaatslasten	21.718	27.074	28.734	28.747	28.707	29.015
Inhuur	511	1.444	1.917	2.070	2.103	2.307
Overige apparaatslasten	458	414	422	422	415	415
Personeel	20.749	25.215	26.396	26.255	26.189	26.293
Overige verrekeningen	15.493	9.252	9.945	10.271	10.589	10.896
Overige verrekeningen	15.493	9.252	9.945	10.271	10.589	10.896
Programmalasten	50.781	70.432	64.350	34.721	26.246	26.572
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	26.531	42.931	47.595	23.375	14.912	15.250
Kapitaallasten	2.751	3.003	3.033	3.021	3.009	2.998
Overige programmalasten	276	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	21.223	24.498	13.722	8.325	8.325	8.325
Saldo voor vpb en reserveringen	-53.991	-82.136	-86.203	-50.633	-49.449	-50.390
Saldo voor reserveringen	-53.991	-82.136	-86.203	-50.633	-49.449	-50.390
Reserves	4.935	-179.422	9.047	1.065	28	28
Onttrekking reserves	15.576	19.548	9.047	1.065	28	28
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europesesubsidies	116	257	197	80	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	7	470	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Economiesubsidies	317	360	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	57	69	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds	929	121	750	757	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	13.201	15.895	6.494	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	742	1.803	1.405	28	28	28
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	205	100	200	200	0	0
Bestemmingsreserve Voorbereiding Rijksregioafspraken Kernenergie	0	473	0	0	0	0
Toevoeging reserves	12.000	198.970	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europesesubsidies	0	300	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Ciculair	12.000	55.670	0	0	0	0
Economie en Haven	0	93.000	0	0	0	0

Start-ups en scale-ups	0	50.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.360	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europesesubsidies	14	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	769	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	85	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Klimaat en Circular	492	0	0	0	0	0
Saldo	-49.055	-261.558	-77.156	-49.568	-49.421	-50.362

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit rijksbijdragen voor inzet op aardgasvrije wijken, het tegengaan van energiearmoede en de inzet op energiebesparing en reductie. De baten zijn vanaf 2027 lager.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten op projecten gericht op CO2-reductie (waaronder aardgasvrije wijken), uitvoering van het klimaatakkoord en inzet op energiearmoede.

Reserves

Bij de onttrekkingen aan de reserves gaat het om de reserve Duurzaamheidstransitiebudget, waaronder Smart Energy Systems, zero-emissiezones, laadinfrastructuur en diverse reserves voor gebiedsaanpakken aardgasvrije wijken. Daarnaast vindt een toevoeging aan de reserve Duurzaamheidstransitiebudget plaats voor inzet op klimaatbrede activiteiten.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop na reserves daalt met ingang van 2027 door het aflopen van diverse incidentele gelden en bezuinigingen. De benodigde meerjarige financiën voor uitvoering van activiteiten en projecten voor de CO2-reductie en het klimaatakkoord zijn volledig gedekt door rijksbijdragen.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Toekomstbestendige stad en haven	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Toekomstbestendige stad en haven					
2.1 - Verkeer en vervoer	-2.075	-3.589	-3.377	-3.568	-4.534
3.1 - Economische ontwikkeling	-10.726	-9.637	-9.165	-9.163	-9.159
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-147.218	-8.145	-10.904	-10.903	-10.901
3.4 - Economische promotie	-12.163	-11.939	-11.827	-11.815	-11.815
7.4 - Milieubeheer	-86.838	-41.231	-11.671	-11.533	-11.514
8.3 - Wonen en bouwen	-2.538	-2.615	-2.624	-2.439	-2.439
Totaal Toekomstbestendige stad en haven	-261.558	-77.156	-49.568	-49.421	-50.362

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Toekomstbestendige stad en haven		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Duurzaam		176	176	176	176	176
Doel reserve:	De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	646	0	470	0	176
	Begroting 2027	176	0	0	0	176
	Raming 2028	176	0	0	0	176
	Raming 2029	176	0	0	0	176
	Raming 2030	176	0	0	0	176
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies		878	681	601	601	601
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	836	300	257	0	878
	Begroting 2027	878	0	197	0	681
	Raming 2028	681	0	80	0	601
	Raming 2029	601	0	0	0	601
	Raming 2030	601	0	0	0	601
Bestemmingsreserve Energietransitie		3.555	3.555	3.555	3.555	3.555
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de energietransitie te waarborgen.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3.624	0	69	0	3.555
	Begroting 2027	3.555	0	0	0	3.555
	Raming 2028	3.555	0	0	0	3.555
	Raming 2029	3.555	0	0	0	3.555
	Raming 2030	3.555	0	0	0	3.555
Bestemmingsreserve Economiesubsidies		133	133	133	133	133
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen voor subsidies die jaar overstijgend zijn.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	493	0	360	0	133

	Begroting 2027	133	0	0	0	133
	Raming 2028	133	0	0	0	133
	Raming 2029	133	0	0	0	133
	Raming 2030	133	0	0	0	133
Bestemmingsreserve Klimaat en Circulair		49.535	43.041	43.041	43.041	43.041

Doel reserve: Dit fonds wordt ingezet om innovaties in de regio te versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen. Tevens wordt het fonds ingezet voor de vergroening van de leefomgeving, duurzame opwek en opslag van zonne- en windenergie, waterstofproductie, de transitie naar een circulaire economie en het reduceren van energiegebruik. De reserve bevat zowel middelen uit eerdere collegeperiode (DTB) als middelen die in het kader van het coalitieakkoord 2026 - 2030 zijn toegevoegd. De oorspronkelijke bestemmingen blijven van toepassing op lopende projecten en verplichtingen. Voor de middelen die zijn toegevoegd voor nieuwe bestuurlijke ambities geldt dat de inzet gedurende de looptijd nader kan worden geconcretiseerd. Indien dit leidt tot een wijziging van de bestemming van (een deel van) de reserve, wordt hierover besluitvorming aan de raad voorgelegd

Raadsbesluit: Coalitieakkoord 2026-2030 (einddatum 31-12-2030)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	17.011	55.870	23.140	206	49.535
	Begroting 2027	49.535	0	6.494	0	43.041
	Raming 2028	43.041	0	0	0	43.041
	Raming 2029	43.041	0	0	0	43.041
	Raming 2030	43.041	0	0	0	43.041
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet		2.608	2.608	2.608	2.608	2.608

Doel reserve: Implementatie omgevingswet

Raadsbesluit: Jaarrekening 2022 - taakmutatie (einddatum niet van toepassing)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	627	2.608	627	0	2.608
	Begroting 2027	2.608	0	0	0	2.608
	Raming 2028	2.608	0	0	0	2.608
	Raming 2029	2.608	0	0	0	2.608
	Raming 2030	2.608	0	0	0	2.608
Bestemmingsreserve Bedrijfsruimte maakindustrie		695	695	695	695	695

Doel reserve: Subdieregeling Bedrijfsruimte Maakindustrie (loket open t/m september 2026 voor nieuwe aanvragen)

Raadsbesluit: Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2026)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	695	0	0	0	695
	Begroting 2027	695	0	0	0	695
	Raming 2028	695	0	0	0	695
	Raming 2029	695	0	0	0	695
	Raming 2030	695	0	0	0	695

Bestemmingsreserve Voorbereiding Rijksregio afspraken Kernenergie	0	0	0	0	0
Doel reserve:	Voorbereiding voorlopige Rijk-Regio Afspraken kernenergie				
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2027)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval
	Begroting 2026	473	0	473	0
	Begroting 2027	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Werkcentrum Rijnmond	156	156	156	156	156
Doel reserve:	Voor het Werkcentrum Rijnmond (WCR) is de gemeente Rotterdam als centrumgemeente kassier van de regionale middelen. De vanuit het Rijk ontvangen jaarlijkse regionale middelen die in een betreffend jaar niet besteed worden, moeten beschikbaar blijven voor het invullen van de regionale regiefunctie en de gezamenlijke dienstverlening aan mensen en werkgevers in de arbeidsmarktregio.				
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval
	Begroting 2026	791	0	635	0
	Begroting 2027	156	0	0	0
	Raming 2028	156	0	0	0
	Raming 2029	156	0	0	0
	Raming 2030	156	0	0	0
Bestemmingsreserve Economie en Haven	93.000	93.000	93.000	93.000	93.000
Doel reserve:	Voor het versterken van het vestigingsklimaat in de stad en in de haven richten wij een fonds op van 93 miljoen euro. Hiervan doen wij investeringen in verschillende sleutelprojecten in Health Tech (15 mln), de circulaire maakindustrie (15 mln) en de haven (30 mln). Daarnaast investeren we in het mogelijk maken van nachtcultuur (7,5 mln), het versterken van winkelgebieden (7,5 mln) en het beter benutten en uitbreiden van bedrijfsruimten (18 mln).				
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval
	Begroting 2026	0	93.000	0	0
	Begroting 2027	93.000	0	0	0
	Raming 2028	93.000	0	0	0
	Raming 2029	93.000	0	0	0
	Raming 2030	93.000	0	0	0
Bestemmingsreserve Start-ups en scale-ups	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Doel reserve:	We investeren 50 miljoen euro in een aantal investeringsfondsen om de ontwikkeling van startups en scale-ups te versterken. Hiermee versterken we de lange termijn concurrentiekracht van Rotterdam en stimuleren we ook andere partijen om te investeren.				
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval

	Begroting 2026	0	50.000	0	0	50.000
	Begroting 2027	50.000	0	0	0	50.000
	Raming 2028	50.000	0	0	0	50.000
	Raming 2029	50.000	0	0	0	50.000
	Raming 2030	50.000	0	0	0	50.000
Toekomstbestendige stad en haven		200.736	194.045	193.965	193.965	193.965

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Energietransitie

Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Het doel van deze reserve is geactualiseerd.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 162

Kaders en verbonden partijen

Beleidskaders, monitoren en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit](#)
- [Actieplan isolatie woningen en toekomstbestendige VvE's](#)
- [Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Convenant ZES - Zero Emissie Stadslogistiek Rotterdam](#)
- [DCMR CO2-Monitor en CO2-doorrekening](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa](#)
- [Havenvisie](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Klimaat Actieplan Rotterdam](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij](#)
- [Leidraad Windenergie](#)
- [Meerjarenplan Bouw- en Woningtoezicht 2022-2026](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Omgevingsvisie](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie](#)
- [RES 1.0 | RES Rotterdam Den Haag](#)
- [Programmaplan Rotterdam Circulair | Rotterdam Circulair](#)
- [Rotterdam gaat voor groen: de groen agenda 2023-2026](#)
- [Rotterdamse Energiesysteemvisie](#)
- [Rotterdam aardgasvrij - De Rotterdamse Transitievisie Warmte \(duurzaam010.nl\)](#)
- [Stappenplan ZES: Stappen richting Zero Emissie Stadslogistiek \(ZES\) in Rotterdam in 2025 \(logistiek010.nl\)](#)
- [Startnota versnelling windenergie](#)
- [Startnota versnelling zonne-energie](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven](#)
- [Uitvoeringsagenda-Biodiversiteit-2023-2027-1.pdf \(duurzaam010.nl\)](#)
- [Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij](#)
- [WAT-kaart 2021 \(arccgis.com\)](#)

- [Plan van Aanpak Duurzaam Doorbouwen \(woneninrotterdam.nl\)](#)
- [P+R-terreinen | Rotterdam.nl](#)
- [Collegebrief over Rotterdamse P+R-strategie 2024-2030 RotterdamRaad - iBabs Publieksporaal](#)
- www.rotterdam.nl/30km

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Energietransitiefonds
- Havenbedrijf Rotterdam N.V.
- Innovation Quarter N.V.
- Stedin Holding N.V.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 163

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Sabine Biesheuvel

Wethouder Sabine Biesheuvel is verantwoordelijk voor de onderwerpen klimaat, circulair en buitenruimte.

Wethouder Tim Versnel

Wethouder Tim Versnel is verantwoordelijk voor de onderwerpen haven, economie en kleine kernen.

Wethouder Chantal Zeegers

Wethouder Chantal Zeegers is verantwoordelijk voor de onderwerpen bouwen en mobiliteit.

Begroting 2027

Veilig

Paginanummer in website: 164

Veilig

Wij werken aan een veilige stad waar iedereen zich thuis en welkom voelt. Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking daarvan waar dat nodig is.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 165

Voortgang 2026

Veilige Stad

De afgelopen periode is er veel vooruitgang geboekt op het gebied van veiligheid. Dat geldt voor meerdere terreinen. Er is echter meer nodig. Veiligheid is een langdurig proces.

Met het nieuwe college worden nieuwe doelstellingen (collegetargets) vastgesteld. Ook wordt er momenteel gewerkt aan een nieuwe Veiligheidsagenda (2027-2030). Deze wordt in het najaar van 2026 door uw raad vastgesteld. In de Veiligheidsagenda kunnen nieuwe of andere prioriteiten worden opgenomen. Zodra de nieuwe collegetargets en de nieuwe Veiligheidsagenda bekend zijn, worden deze een volgende keer verwerkt in de P&C-producten. Op basis hiervan kunnen zodoende nog wijzigingen plaatsvinden.

Hieronder wordt op de doelen waar er nieuwe ontwikkelingen zijn een update van de voortgang in 2026 gegeven.

De gemeente werkt aan een stad waar jongeren kansrijk en veilig kunnen opgroeien en waar criminaliteit zo min mogelijk aanwezig is in hun leefwereld

In de eerste helft van 2026 is gestart met de herziening van de groepsaankpak voor problematische jeugdgroepen. Het doel is om problematisch groepsgegedrag onder jongeren in de stad eerder tegen te gaan en bij escalaties sneller in te grijpen. De gemeente heeft de methodiek verder ontwikkeld. Er zijn diverse kennissessies georganiseerd en twee pilots gestart. Met partners - politie, openbaar ministerie en jongerenwerk - zijn nieuwe afspraken gemaakt over strategie, samenwerking en gegevensdeling. Daarnaast werkt de gemeente doorlopend aan een actueel overzicht van problematische jeugdgroepen. Zo kan vroegtijdig worden ingegrepen. Jongeren die ernstige overlast veroorzaken of crimineel gedrag vertonen en problemen hebben op meerdere leefgebieden, worden aangemeld voor een persoonsgerichte aanpak. Bij deze aanpak zijn meerdere jongeren succesvol gekoppeld aan ervaringsdeskundigen. Deze bieden hulp en ondersteuning en helpen jongeren uit de criminaliteit te blijven.

Bij de preventieve inzet binnen de aanpak is bij de werkwijze Preventie en Weerbaarheid Rotterdam (PWR) een volgende stap gezet. Het doel is om meer jongeren weerbaar te maken tegen criminele verleidingen. En om daarnaast ouders en professionals te informeren over trends en ontwikkelingen. De gemeente heeft een richtlijn opgesteld waaraan preventieve inzet moet voldoen. Hierdoor heeft de gemeente een onderbouwd en effectief aanbod. Daardoor bereikt de gemeente jongeren beter, met een aanbod dat beter aansluit bij hun behoeften en leefwereld.

Geweldig Rotterdam organiseerde diverse activiteiten voor jongeren. Jongerenwerkers van JOZ zetten zich op verschillende manieren in om jongeren te ondersteunen, nieuwe ontwikkelingen te signaleren en interventies en activiteiten uit te voeren. Dit vond plaats op scholen, in de wijk en online. Door deze brede aanwezigheid blijven jongerenwerkers betrokken bij de leefwereld van jongeren. Daardoor merken zij signalen eerder op. Om de schoolveiligheid te versterken, leverde de gemeente bij veiligheidsincidenten ondersteuning aan diverse scholen. Ook investeerde de gemeente in de lokale samenwerking tussen scholen en partners in de wijk. Daarnaast vond een bestuurlijk overleg plaats over de voortgang van het convenant schoolveiligheid. In dit overleg werd de intentie uitgesproken om het convenant te verlengen. Het huidige convenant loopt af in 2027.

De gemeente werkt aan een stad waar Rotterdammers zich veilig voelen en met vertrouwen kunnen samenleven, waar extremistische gedragingen worden voorkomen en tegengegaan en waar de democratische rechtsorde wordt beschermd (weerbaarheid van Rotterdam)

In de eerste helft van 2026 is de aanpak van maatschappelijke dreigingen verder versterkt. Via trainingen, workshops, kennissessies en een conferentie deden honderden professionals kennis op. Zij kunnen nu signalen van radicalisering, extremisme, polarisatie en maatschappelijke onrust beter herkennen en hierop reageren. Extra aandacht ging uit naar online radicalisering.

De preventieve inzet is uitgebreid. Programma's gericht op het vergroten van weerbaarheid onder jongeren tegen onder andere radicalisering (Under Pressure en Stamina010) worden doorlopend uitgevoerd op steeds meer scholen en bij sportverenigingen. Ook een project gericht op (online) desinformatie (StraatBesef), opgezet samen met experts en jongeren zelf, is inmiddels opgestart.

De gemeente professionaliseerde de persoonsgerichte aanpak en het Meld- en Adviespunt Radicalisering verder. Dit gebeurde onder meer door intervisie, actualisering van privacyregels en verkenning van een bredere rol voor het meldpunt. Het Meldpunt gaat verder als Steunpunt Radicalisering en Spanningen. Hier krijgen ook specifiek signalen van ongewenste buitenlandse inmenging, ook wel statelijke inmenging genoemd, opvolging.

Daarnaast is het vermogen van de gemeente om maatschappelijke spanningen vroegtijdig te signaleren en hierop te reageren vergroot. De kerngroep Lezen van de Stad is uitgebreid met wijknetwerkers. De kerngroep leverden actuele beelden op over onder meer geopolitieke spanningen en de impact van de aanslag op een Rotterdamse synagoge. Bij dit incident vervulde de gemeente zowel tijdens de crisis als in het vervolgtraject een verbindende rol. Verder is de aanpak van statelijke inmenging geïntensiveerd.

De gemeente gaat ondermijning tegen en versterkt de bestrijding van georganiseerde criminaliteit (Uitbuiting van kwetsbare Rotterdammers)

Op het gebied van mensenhandel en het tegengaan van crimineel pandgebruik is de samenwerking met de politiecorporaties verder versterkt. Zo is in februari 2026 Project Spotlight van start gegaan. In dit pilotproject werkt de gemeente - Directie Veiligheid en Dienstverlening - samen met onder andere Hef Wonen om criminele uitbuiting van kwetsbare bewoners in sociale huurwoningen eerder te signaleren en te voorkomen. Door sociale en fysieke maatregelen wordt het wooncomplex veiliger voor bewoners en minder aantrekkelijk voor uitbuiters.

Daarnaast is de gemeente met de vier grote woningcorporaties - Woonstad, Woonbron, Havensteder en Hef Wonen - gestart aan een plan van aanpak om woonfraude en crimineel pandgebruik tegen te gaan. Samen met de corporaties en de politie worden integrale woningcontroles georganiseerd om crimineel pandgebruik tegen te gaan. Daarbij wordt rekening gehouden met mogelijke criminele uitbuiting van bewoners.

In februari 2026 organiseerden Directie Veiligheid en het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling samen een grote regionale conferentie over zorgfraude en zorgcriminaliteit. Dit leidde tot meerdere meldingen van mogelijke zorgcriminaliteit vanuit nieuwe partners. Ook maken verschillende partijen nu gebruik van hun mogelijkheid om een Bibob-toets uit te voeren. Er zijn zo al verschillende twijfelachtige aanvragen voor zorggelden tegengehouden in de regio.

Binnen de gebiedsgerichte ondermijningsaanpak is de intensieve integrale winkelstratenaanpak in Crooswijk, op de Winkelboulevard Zuid en op Slinge voortgezet. In de gebieden IJsselmonde en Prins Alexander is een basisaanpak tegen ondermijning gestart. Deze basisaanpak is de basis voor een stedelijk dekkend netwerk. Hiermee krijgen vermoedens van ondermijning altijd opvolging en worden negatieve ontwikkelingen snel gesignaleerd.

De gemeente pakt integraal drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven aan

In de eerste vier maanden van 2026 is in de Rotterdamse haven evenveel cocaïne onderschept als in heel 2025. Tegelijkertijd daalt het aantal aangehouden uithalers verder. In de eerste helft van 2026 zijn zeven uithalers aangehouden.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft besloten om het geld voor Mainport voort te zetten. De gemeente Rotterdam en publiek-private partners in de Rotterdamse haven ontvangen dit geld om de haven van Rotterdam te versterken tegen georganiseerde misdaad.

Er is veel aandacht voor wetenschappelijke onderbouwing van interventies. TNO publiceerde het theoretisch kader achter de interventie Cocaïne Collectors. Het onderzoek naar uithalers is afgerond. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd.

In juni organiseerde de gemeente samen met Antwerpen en het ministerie van Justitie en Veiligheid een stedendialoog over grensoverschrijdende jeugdcriminaliteit. De internationale belangstelling voor de Rotterdamse aanpak bleef groot. Zo bracht onder meer Europarlementariër Fabienne Keller een bezoek aan de haven.

De gemeente verbetert de veiligheid en leefbaarheid in de Rotterdamse wijken door te handhaven op zichtbare overlast, woonoverlast (Rotterdams goed wonen) en deze aan te pakken. En door de veiligheidsbeleving te vergroten (Veiligheidsbeleving en veilige wijken)

Samen met wijkraden, bewoners, ondernemers, politie, handhaving en maatschappelijke partners werkte de gemeente in de eerste helft van 2026 aan meer veiligheid en een betere veiligheidsbeleving in de wijken. De focus lag op jongerenoverlast, overlast van dak- en thuislozen, mensen met onbegrepen gedrag, verkeersasociaal gedrag en andere leefbaarheidsproblemen. In het centrum, de Agniesebuurt, Hoogvliet en Rozenburg wordt extra ingezet op minder overlast. In IJsselmonde voerde de gemeente het Actieplan Leefbaarheid IJsselmonde uit.

Ook is in verschillende gebieden gewerkt aan een betere veiligheidsbeleving. In Charlois onderzocht de gemeente de veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte. Daarnaast startte de gemeente nieuwe veiligheidsbelevingsonderzoeken. In Hoogvliet werkt de gemeente aan de uitkomsten van eerdere onderzoeken naar subjectieve veiligheid. In Feijenoord, Hillesluis en Vreewijk gebruikte de gemeente onderzoeken en aanbevelingen om gericht in te zetten op: meer meldingen, een betere veiligheidsbeleving en betere leefbaarheid.

In Feijenoord werkte de gemeente aan de beheersbaarheid van het groeiende Rijnhavengebied. Verder bereidde de gemeente verdere ontwikkelingen in het Rijnhavenpark voor. In Rozenburg startte de gemeente een intensieve aanpak van jongerenoverlast. Daar werken gemeente, corporaties en bewoners samen voor meer leefbaarheid en veiligheid in de Platenbuurt. In meerdere gebieden koppelt de gemeente veiligheid en leefbaarheid steeds sterker aan grotere wijk- en gebiedsopdrachten.

Met het actieplan Overlastgevers op straat richt de gemeente zich op mensen die structureel overlast veroorzaken in de buitenruimte. Hierbij combineert de gemeente zorg en repressie op maat. Ervaringen laten zien dat een gebiedsgerichte aanpak het meest effectief is. Bijvoorbeeld door: flexibele handhaving, mobiele toezichtposten en schoonmaakacties. Deze aanpak is aanvullend op de bredere aanpak van overlastgevende personen ([zie raadsbrief: 26bb005526](#)).

Toezicht en handhaving

Prioriteringsagenda

Ook in 2026 wordt de inzet van handhavers bepaald aan de hand van de prioriteringsagenda. Door de toenemende vraag naar handhaving, vooral in het centrum, is begin 2026 voor een deel de flexibele schil ingezet op de aanpak van overlastgevers op straat en verkeersaso's. Dit past bij het doel van de flexibele schil. De flexibele schil is bedoeld om te reageren op ongeplande incidenten, meldingen en andere situaties die om extra inzet van handhaving vragen. Tegelijkertijd is het belangrijk om de balans te bewaken, zodat voldoende capaciteit beschikbaar blijft om snel in te spelen op andere actuele problemen en ontwikkelingen in de stad.

Wijkhandhaving

In 2026 gaat Rotterdam verder met het werven, ontwikkelen en inzetten van wijkhandhavers. Dit is onderdeel van het wijkgericht werken binnen de prioriteringsagenda. Het doel is dat wijkhandhavers goed weten wat er speelt in de wijk en nauw samenwerken met bewoners en ketenpartners. Deze aanpak sluit aan bij Wijk aan Zet. Handhaving werkt hierbij samen met partners en bewoners en sluit beter aan op wijkakkoorden en de veiligheidsopgaven in de wijk. Per wijk wordt bekeken wat het beste werkt: aanwezigheid op straat, inzet via de wijkhub of een combinatie daarvan. In meerdere wijken zijn al inlooppreekuren in de wijkhub. Dit wordt verder uitgebreid en gekoppeld aan andere manieren om in contact te komen met bewoners. De communicatie hierover wordt per wijk afgestemd op wat daar het beste werkt. Daarnaast investeert de gemeente in de ontwikkeling van wijkhandhavers via de opleiding 'wijkgericht werken'. Deze richt zich op de vaardigheden en houding die nodig zijn om zichtbaar en proactief te werken in de wijk.

Rotterdamse verkeersaso-aanpak

In 2026 heeft Handhaving 12 bestuurlijke acties gepland om de verkeersoverlast aan te pakken. Inmiddels hebben vier acties plaatsgevonden: twee in het centrum (Nieuwe Binnenweg en Sint Luciastraat/Hennekijnstraat), een op Noord (Nesselande Strand) en een op Zuid (Zuidplein, locatie Gooilandsingel). Deze acties zijn verspreid over de verschillende stadsdelen, met de nadruk op de hotspots. Tijdens deze acties werken boa's en wijkhandhavers samen om weggebruikers staande te houden, te controleren en eventueel te beboeten. Het motorteam dirigeert bestuurders naar een controlepost. Na een waarneming schrijft de handhaver een boete uit. Nieuw in deze aanpak is de flexibele werkwijze: handhavers blijven niet meer urenlang op dezelfde plek staan, maar bewegen mee met de overlast. Zo voorkomen we dat overlastgevers een uur later een stuk verderop weer verder gaan. Handhaving werkt samen met de Stadsmariniers, Wijkraden, de politie en de afdelingen Mobiliteit en Veiligheid om heel ernstige overlast integraal aan te pakken. Deze flexibele werkwijze vormt tevens een belangrijke basis voor de vliegende brigade, een van de 28 maatregelen uit de RVA 2.0. De werving van motorrijders, een essentieel onderdeel van de vliegende brigade, wordt gestart. Hiermee werkt de gemeente toe naar een snel inzetbaar handhavingsteam dat kan meebewegen met verkeersoverlast.

Tot slot verkent de gemeente nieuwe mogelijkheden voor digitale geluidshandhaving of mogelijke uitbreiding van de boa-bevoegdheden om op rijdend verkeer te handhaven.

Zelfstandig arrestantenvervoer

In 2026 breidt de gemeente Rotterdam het zelfstandig arrestantenvervoer door handhavers verder uit. Dit gebeurt op basis van de positieve resultaten uit de pilot die in april 2024 is gestart. Deze pilot toonde aan dat handhavers op een veilige en verantwoorde manier meewerkende verdachte(n) zelfstandig kunnen vervoeren binnen hun eigen bevoegde domein. Door deze werkwijze zijn de aanrijtiden structureel verkort: van gemiddeld 45 minuten naar circa 8 tot 15 minuten. Hierdoor kunnen handhavers sneller handelen bij aanhoudingen en zijn ze eerder weer beschikbaar voor inzet in de openbare ruimte.

In 2025 vond over de pilot arrestantenvervoer een eindevaluatie plaats. Naar aanleiding van de positieve resultaten is besloten over te gaan tot invoering van het zelfstandig arrestantenvervoer. In 2026 ligt de focus op de verdere invoering en borging. Handhavers krijgen training in arrestantenvervoer en levensreddend handelen. Daarnaast worden er voertuigen geschikt gemaakt om structureel voor arrestantenvervoer te gebruiken.

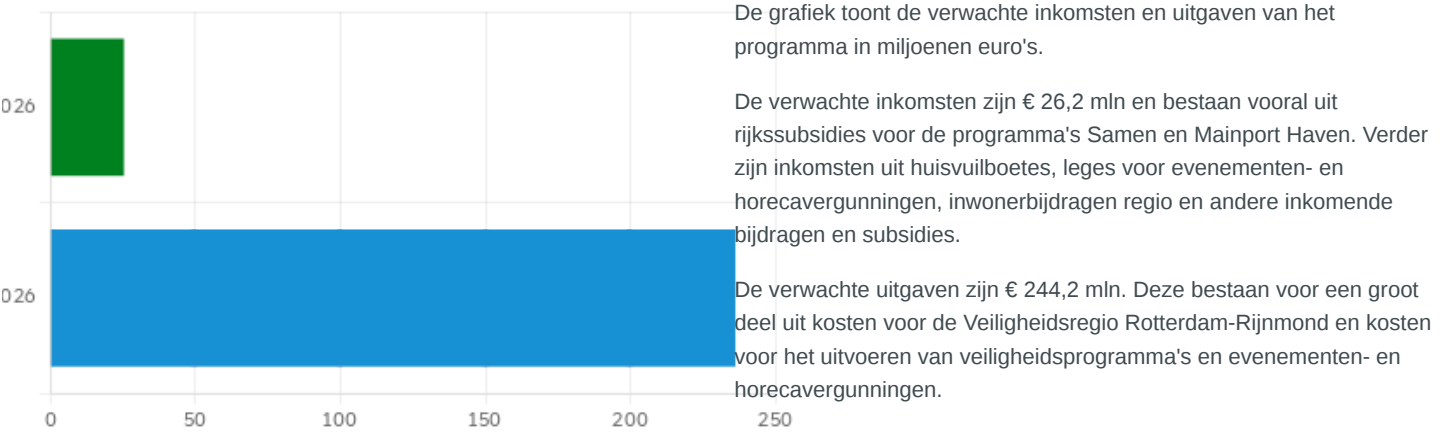
Seksuele straatintimidatie

De gemeente draagt bij aan de landelijke ontwikkeling van de aanpak van seksuele straatintimidatie (SSI), onder andere door kennis te delen en trainingen voor andere gemeenten te verzorgen. Hiermee wordt gewerkt aan een uniforme en effectieve handhaving op nationaal niveau. De aanpak bevindt zich in de landelijke pilotfase. Hieraan doen meerdere gemeenten mee, waaronder Rotterdam, Utrecht, Arnhem, Almere, Dordrecht, Heerlen, Amsterdam, Alkmaar en Tilburg.

De eerste resultaten laten zien dat handhaving juridisch mogelijk is, maar in de praktijk complex en moeilijk uitvoerbaar. Dit komt onder andere door de eisen aan bewijsvoering en het kortdurende karakter van incidenten. Het aantal boetes blijft hierdoor beperkt. Tegelijkertijd is de inzet binnen het stedelijk programma Seksuele Straatintimidatie ook gericht op zichtbaarheid, normstelling en preventie in de openbare ruimte.

In 2026 ligt de nadruk onder andere op het structureel uitvoeren van handhavingsacties om voldoende zichtbaar, preventief en normstellend te zijn. De gemeente werkt nauw samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid, het Openbaar Ministerie, de politie en andere gemeenten om de pilot te evalueren en vervolgstappen te bepalen. De landelijke evaluatie wordt na de zomer van 2026 verwacht, waarna in het najaar besluitvorming volgt over de mogelijke voorzetting van de pilot.

Financiën

Financiële bijstellingen Veilig Tweede herziening 2026	- € 11.450
Coalitieakkoord	- € 18.877
Oracle Fusion	€ 3.330
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 4.097

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 166

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

De gemeente werkt binnen het programma Veilig aan een leefbare en veilige stad, waar iedereen zich thuis en welkom moet voelen. Dit programma brengt de veiligheidsorganisatie en de handhavingsorganisatie samen. Ze werken gezamenlijk aan verschillende thema's en hebben samenhangende inzet nodig. Zo dragen ze effectief bij aan de veiligheids- en leefbaarheidsopgaven.

De gemeente heeft binnen het programma Veilig twee kerntaken. De eerste kerntaak is het uitvoeren van de wettelijke taken die horen bij de gezagsrollen van de burgemeester. Dat is het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Ook moet de gemeente de balans bewaken tussen veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast is de burgemeester opperbevelhebber bij rampen en crises. De tweede kerntaak is het vergroten van de veiligheid. De gemeente werkt daarbij samen met anderen aan integrale veiligheidsvraagstukken. Deze vraagstukken komen uit het veiligheidsbeleid van **het college van B en W**. Ze dragen bij aan een veiliger Rotterdam.

De raad heeft de huidige opgaven vastgelegd in het veiligheidsbeleid (IVP) Veiligheidskoers 2023-2027. Op dit moment wordt er gewerkt aan het nieuwe veiligheidsbeleid (Veiligheidsagenda). Deze wordt in het najaar aan uw raad verstuurd. De gemeente past het beleid op basis van **het coalitieakkoord 'Vaart maken'** aan voor de bestuursperiode 2026-2030. Voor de herijking maken we onder andere gebruik van uitkomsten van het **Wijkprofiel Rotterdam 2026**, het rapport 'Inkijk in stad en wijk 2026', de inzichten uit het rapport 'Perspectief op de stad' en de ambities uit het coalitieakkoord 'Vaart maken'. Deze bronnen vormen, samen met informatie van partners en landelijke analyses, een goed vertrekpunt. De gemeente prioriteert hieruit voorlopig zes thema's:

- Wijkveiligheid en veiligheidsbeleving
- Veiligheid van vrouwen
- Jeugd
- Uitbuiting
- Digitale en online gerelateerde criminaliteit
- Weerbaarheid van stad en inwoners

Zodra de nieuwe collegetargets en de nieuwe Veiligheidsagenda bekend zijn, worden deze een volgende keer verwerkt in de P&C-producten. We werken er ook naartoe dat er op de thema's heldere doelen en indicatoren geformuleerd worden, op basis waarvan er ook gerapporteerd kan worden naar de gemeenteraad. In de bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2030 kunnen zodoende nog wijzigingen plaatsvinden in de volgende P&C-verantwoordingsmomenten.

Toezicht en handhaving

Prioriteringsagenda

In 2025 is de prioriteringsagenda vastgesteld en vertaald naar de dagelijkse uitvoering. Samen vormen zij een stevig en structureel handvat voor de inzet van handhaving en toezicht. Ze geven duidelijk richting bij het maken van keuzes, het stellen van prioriteiten en het strategisch inzetten van capaciteit. Zo wordt gestuurd op een effectievere en efficiëntere aanpak, gericht op zowel de grote stedelijke opgaven als op wat er leeft in de wijken.

Begroting 2027

Doel: Veilige stad

Paginanummer in website: 167

Doel: Veilige stad

Wat wil de gemeente bereiken?

Een leefbare en veilige stad waarin iedereen zich thuis en welkom voelt.

1. De gemeente handhaaft de openbare orde en veiligheid in Rotterdam
2. De gemeente werkt aan het behouden van balans tussen veiligheid en leefbaarheid, waarmee ze bijdraagt aan een veilige, aantrekkelijke en gastvrije stad
3. De gemeente werkt aan een stad waar jongeren kansrijk en veilig kunnen opgroeien en criminaliteit zo min mogelijk aanwezig is in hun leefwereld
4. De gemeente werkt aan een stad waar Rotterdammers zich veilig voelen en met vertrouwen kunnen samenleven, waar extremistische gedragingen worden voorkomen en tegengegaan en waar de democratische rechtsorde wordt beschermd (weerbaarheid van Rotterdam)
5. De gemeente gaat ondermijning tegen en versterkt de bestrijding van georganiseerde criminaliteit (Uitbuiting van kwetsbare Rotterdammers)
6. De gemeente pakt integraal drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven aan
7. De gemeente verbetert de veiligheid en leefbaarheid in de wijken door op te treden tegen zichtbare overlast, woonoverlast (Rotterdams goed wonen) en door de veiligheidsbeleving te vergroten (Veiligheidsbeleving en veilige wijken)
8. De gemeente houdt via VRR en OLGB de brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing in stand

De (sub)doelen kunnen nog aangepast worden op basis van de nieuwe Veiligheidsagenda.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. De gemeente handhaaft de openbare orde en veiligheid in Rotterdam

De burgemeester houdt toezicht op de openbare orde en veiligheid. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de politie, het Openbaar Ministerie en andere veiligheidspartners. Om verstoringen van de openbare orde te stoppen, herhaling te voorkomen en het woon-, leef- en ondernemersklimaat te beschermen, zet de gemeente bestuurlijke bevoegdheden in. Dat omvat onder meer tijdelijke sluitingen van woningen en bedrijfspanden, gebiedsverboden, waarschuwingen en andere bestuurlijke maatregelen. Ook past de gemeente de Wet Bibob toe om te voorkomen dat de overheid onbedoeld criminele activiteiten mogelijk maakt en om de integriteit van het openbaar bestuur te beschermen. De raad krijgt via een jaarverslag elk jaar informatie over opgelegde bestuurlijke maatregelen.

Daarnaast voert de gemeente taken uit bij (dreigende) verstoringen van de openbare orde en tijdens crises. De burgemeester leidt de rampenbestrijding. De gemeente zorgt voor bevolkingszorg, waaronder publieksvoorlichting, opvang en ondersteuning van slachtoffers. Na een crisis of ramp organiseert de gemeente de nase en nazorg, zoals psychosociale ondersteuning en activiteiten die het herstel van de stad en de samenleving bevorderen. Nieuwe crisisvormen, zoals cyberincidenten en klimaatgerelateerde gebeurtenissen, maken een goede gemeentelijke nazorg steeds belangrijker. De effecten zijn vaak langdurig en minder voorspelbaar. Daarom heeft de gemeente een flexibele en robuuste crisisorganisatie nodig.

2. De gemeente werkt aan het behouden van balans tussen leefbaarheid en levendigheid, waarmee ze bijdraagt aan een veilige, aantrekkelijke en gastvrije stad

In een groeiende en verdichtende stad liggen wonen, horeca, evenementen en andere vormen van vermaak steeds vaker dicht bij elkaar. De gemeente wil ruimte bieden aan de levendigheid die Rotterdam aantrekkelijk maakt, met aandacht voor het woon- en leefklimaat. Daarom stelt de gemeente duidelijke en werkbare regels. De gemeente ondersteunt ondernemers en organisatoren. Bij vergunningverlening weegt de gemeente de gevolgen voor de openbare orde en veiligheid. De gemeente houdt toezicht op de naleving. Ontstaat overlast of een onveilige situatie, dan gaat de gemeente eerst in gesprek om samen tot een oplossing te komen. Is dat nodig, dan handelt de gemeente. Zo zorgt de gemeente ervoor dat levendigheid ook op de langere termijn draagvlak behoudt.

Evenementen

De burgemeester zorgt er met het vergunningenbeleid voor evenementen en de vergunningverlening voor dat er veilige en verantwoorde evenementen kunnen plaatsvinden. Organisatoren zijn zelf verantwoordelijk voor een veilig verloop. Samen met gemeentelijke diensten en veiligheidspartners beoordelen we vooraf de risico's en de benodigde maatregelen. Dat geldt onder meer voor veiligheid, openbare orde, bereikbaarheid en het beperken van overlast. Het evenementenbeleid en de locatieprofielen vullen dit aan. Deze bepalen per locatie de ruimte voor evenementen en de voorwaarden daarvoor. Zo is er ruimte voor evenementen en wordt de belasting voor de omgeving beperkt. Gemeente, organisatoren, Rotterdam Festivals en veiligheidspartners werken hiervoor nauw samen. In 2027 werkt de gemeente met de sector en partners aan een nieuw evenementenvergunningenbeleid. Tegelijk blijven belangrijke evenementen, zoals Koningsdag en de Marathon, gefaciliteerd. Belangrijke aandachtspunten zijn de doorlooptijd van de vergunningverlening en de impact op het woongenot, vooral in het centrum.

Horeca

Horeca draagt bij aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van Rotterdam. Het biedt plekken waar Rotterdammers en bezoekers elkaar ontmoeten. Ondernemers krijgen in Rotterdam de ruimte om te ondernemen binnen duidelijke kaders. De gemeente ondersteunt goed ondernemerschap. Ze is er voor ondernemers en bewoners met vragen of klachten over horeca. De horecagebiedsadviseurs zijn een laagdrempelig aanspreekpunt. Zij helpen ondernemers op weg en brengen partijen bij elkaar. Samen lossen ze vragen en overlastsituaties waar mogelijk vroegtijdig op in goed overleg.

De burgemeester bewaakt de openbare orde en een goed woon- en leefklimaat. Dat doet zij onder meer door vergunningverlening, toezicht en handhaving. De gemeente werkt aan het voorkomen en aanpakken van overlast, zoals geluid- en geuroverlast. Ook gaat zij in tegen discriminatie, grensoverschrijdend gedrag en criminele inmenging in de horeca. In de uitgaansgebieden in het centrum werken gemeente, ondernemers en veiligheidspartners samen aan veilig uitgaan. Zij zetten daarbij in op straat met onder meer horecastewards, politie en toezicht en handhaving. Voorzieningen zoals de Safe'R Spot spelen ook een rol. In 2027 herzielt de gemeente de Horecanota. Ook doorloopt zij het participatieproces voor de Horecagebiedsplannen 2027-2030. Voorafgaand daaraan informeert het college de raad over de beleidsuitgangspunten. De vaststelling van de gebiedsplannen vindt plaats voor het zomerreces van 2027.

Demonstraties

Demonstreren is een grondrecht. De gemeente faciliteert demonstraties ongeacht de inhoud van de boodschap. Zij zorgt ervoor dat deze veilig en ordelijk verlopen. Waar nodig worden maatregelen getroffen binnen de kaders van de Wet openbare manifestaties. De afweging over openbare orde en veiligheidsrisico's vindt zorgvuldig en op basis van de situatie plaats. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met de politie en het Openbaar Ministerie in de gezagsdriehoek.

3. De gemeente werkt aan een stad waar jongeren kansrijk en veilig kunnen opgroeien en criminaliteit zo min mogelijk aanwezig is in hun leefwereld

Rotterdam is een jonge, dynamische stad waar veel jongeren goed opgroeien. Er zijn echter risico's op criminele beïnvloeding. Te veel jongeren raken betrokken bij uitbuiting, wapenbezit en geweld. Dat vraagt om blijvende aandacht, inzet en samenwerking. In 2027 heeft de gemeente daarom specifiek aandacht voor het verbeteren van de kennispositie, het tegengaan van problematisch groepsgedrag, vergroten van de weerbaarheid van jongeren tegen criminele verleiding en versterken van de veiligheid in en om de school. Deze ambitie vraagt om samenwerking met diverse partners. Denk aan het grenzenstellend jongerenwerk, Toezicht en Handhaving, de politie, het openbaar ministerie, scholen en het sociaal domein.

De gemeente werkt samen met kennisinstituten uit Rotterdam en partners aan een monitor jeugdcriminaliteit. Dit biedt professionals meer kennis en handvatten over jeugdcriminaliteit in Rotterdam. Ook geeft het inzicht in de betekenis die jongeren zelf aan dit fenomeen hechten. Daarnaast zorgt de gemeente voor een dekkend aanbod aan preventieve maatregelen in de leefwerelden van jongeren: op school, op straat en online. Er is specifiek aandacht voor de volgende onderwerpen: rol van meiden bij criminaliteit, betrekken van ouders en online. In 2027 komt er ook een nieuw convenant schoolveiligheid. Daarnaast richt de gemeente zich verder op het betrekken van het primair onderwijs bij de aanpak en samenwerking. In 2027 rondt de gemeente de invoering af van de hernieuwde aanpak van problematische jeugdgroepen. Deze aanpak is gebaseerd op het in 2026 geactualiseerde werkproces en convenant.

4. De gemeente werkt aan een stad waar Rotterdammers zich veilig voelen en met vertrouwen kunnen samenleven, waar extremistische gedragingen worden voorkomen en tegengegaan en waar de democratische rechtsorde wordt beschermd (weerbaarheid van Rotterdam)

De opgave richt zich op het voorkomen en tegengaan van radicalisering en extremisme, het beheersen van maatschappelijke spanningen en polarisatie en het beschermen van de democratische rechtsorde. In 2027 ligt de focus op het verder versterken van de weerbaarheid van Rotterdammers en de stad. Bijzondere aandacht gaat uit naar de snelle online radicalisering van jongeren. Ook richt de gemeente zich op de invloed van mis- en desinformatie. Daarnaast let de gemeente op de gevolgen van geopolitieke spanningen en statelijke inmenging in Rotterdam. Statale inmenging is de ongewenste en stiekeme manier waarop een buitenlandse overheid invloed probeert uit te oefenen. De gemeente zet preventieve interventies voor jongeren en andere kwetsbare groepen voort en ontwikkelt deze verder. Dat gebeurt op basis van bereik, effect en actuele risico's. De gemeente onderzoekt samen met partners nieuwe vormen van preventieve inzet in de online wereld. Ook besteedt ze meer aandacht aan specifieke doelgroepen. Daarnaast let de gemeente op de rol van ouders en opvoeders.

Daarnaast versterkt de gemeente in 2027 haar informatiepositie en het vermogen om eerder en gezamenlijk te handelen. Met Lezen van de Stad brengt de gemeente online en offline sentimenten, maatschappelijke spanningen en mogelijke risico's eerder in beeld. Hierover adviseert de gemeente het stadsbestuur en samenwerkingspartners. De verbinding met de wijken en bestaande netwerken wordt verder uitgebreid. De gemeente traint professionals die dicht bij Rotterdammers staan, zoals docenten, jongerenwerkers, wijkagenten en medewerkers in het sociaal

domein. Zij leren radicalisering, extremisme, polarisatie en maatschappelijke onrust te herkennen en daarnaar te handelen. Daarnaast werkt de gemeente aan de professionalisering en onderlinge samenhang van het Steunpunt Radicalisering en Spanningen. Ook versterkt ze de persoonsgerichte aanpak en de samenwerking bij incidenten en maatschappelijke spanningen. De raad kan in 2027 verwachten dat de gemeentelijke organisatie zich ontwikkelt als het gaat om de aanpak van online radicalisering. Ook ontwikkelt de gemeente preventieve interventies verder en evalueert deze. Daarnaast werkt de gemeente aan de aanpak van statelijke inmenging en versterkt de stedelijke signalerings- en handelingscapaciteit.

5. De gemeente gaat ondermijning tegen en versterkt de bestrijding van georganiseerde criminaliteit (Uitbuiting van kwetsbare Rotterdammers)

De opgave richt zich op het tegengaan van verschillende vormen van ondermijning. Ondermijnende criminaliteit raakt vrijwel iedereen. Het raakt alle wijken, de economie, de zorg, de woningmarkt en de gemeentelijke organisatie. De gemeente werkt aan een veiliger stad voor alle Rotterdammers, waarin iedereen veilig kan verblijven, wonen en werken. De directie Veiligheid treedt op als kartrekker, Handhaving denkt mee en draagt bij aan de uitvoering van dit doel. In 2027 ligt de focus op die vormen van ondermijning die direct kwetsbare Rotterdammers raken. Dat betekent dat de gemeente zich richt op ondermijning die zichtbaar is en direct gevolgen heeft voor de leefbaarheid en veiligheid in de wijk, de economie en de onveiligheid op straat.

De gemeente zorgt voor betere handhaving, toezichthouders en vergunningverleners binnen de organisatie. Winkelstraten zijn het visitekaartje en het sociale hart van een wijk of gebied. Misstanden en negatieve ontwikkelingen zijn hier snel zichtbaar en hebben grote gevolgen voor de omgeving. Daarom ontwikkelt de gemeente in 2027 een dekkende basisaanpak voor de hele stad. Hiermee kunnen misstanden snel gesignaleerd en aangepakt worden. Enkele gebieden krijgen extra aandacht. De gemeente verbetert er de kwaliteit van de winkelstraten op meerdere terreinen en versterkt de leefbaarheid. Kwetsbare Rotterdammers krijgen binnen de aanpak prioriteit. In 2027 heeft de gemeente extra aandacht voor het tegengaan van mensenhandel, criminele uitbuiting, zorgcriminaliteit en drugsproductie en -opslag. Samen met zorgprofessionals, scholen, corporaties en partners zoals de politie en het Openbaar Ministerie verhoogt de gemeente de weerbaarheid van kwetsbare Rotterdammers. Ook vergroot de gemeente het bewustzijn onder professionals en neemt maatregelen om criminele netwerken te ontmantelen.

6. De gemeente pakt integraal drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven aan

De gemeente zet in 2027 de integrale aanpak van drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven voort. Samen met publieke en private partners werkt de gemeente aan het creëren van barrières, het verstoren van criminele structuren en verdienmodellen, het onderscheppen van drugs en het versterken van de weerbaarheid van bedrijven en havenmedewerkers. Daarbij blijft de gemeente investeren in een gezamenlijke informatiepositie en betreft zij de shortsea-sector bij de Vertrouwensketen. De Vertrouwensketen is een gezamenlijk initiatief van overheden en bedrijfsleven voor het digitaal weerbaarder maken van de havenlogistieke ketens. Daarnaast ligt de nadruk op het voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen worden geronseld voor drugscriminaliteit. De gemeente zet de preventieve aanpak voort en werkt aan erkenning voor het talent-ontwikkelprogramma van Zwijgrecht door het Nederlands Jeugdinstituut. In november 2026 komen de burgemeesters van Rotterdam, Antwerpen en Hamburg bijeen. Zij ondertekenen een Letter of Intent (LoI). Hiermee bekrachtigen de drie havensteden hun samenwerking. Zij wisselen kennis en best practices uit, ontwikkelen gezamenlijk maatregelen tegen drugscriminaliteit en versterken hun internationale belangenbehartiging. Met het voortgezette geld voor Mainport kunnen de bestaande maatregelen doorgaan en waar nodig verder worden versterkt.

7. De gemeente verbetert de veiligheid en leefbaarheid in de wijken door op te treden tegen zichtbare overlast, woonoverlast (Rotterdams goed wonen) en door de veiligheidsbeleving te vergroten (Veiligheidsbeleving en veilige wijken)

De gemeente blijft investeren in een wijkgerichte aanpak voor veiligheid. Daarbij gaan veiligheid, leefbaarheid en de veiligheidsbeleving samen. De gemeente werkt hiervoor samen met bewoners, wijkraden, ondernemers, de politie, handhavers, zorg- en welzijnsorganisaties en woningcorporaties. De aanpak richt zich op jongerenoverlast, overlast door dak- en thuislozen, personen met onbegrepen gedrag en het verbeteren van de samenwerking tussen zorg en veiligheid.

In 2027 bouwt de gemeente verder op de uitkomsten van onderzoeken naar de veiligheidsbeleving in onder meer Charlois, Vreewijk, Hillesluis, Hoogvliet en het Oude Westen. De nadruk ligt op het verbeteren van het veiligheidsgevoel op plekken waar mensen elkaar ontmoeten. Ook gaat de gemeente de meldingsbereidheid vergroten en sociale cohesie versterken. Daarnaast zet de gemeente in op een integrale aanpak van gebieden waar de veiligheidsbeleving onder druk staat, zoals de Beijerlandselaan en de Agniesebuurt.

De gemeente start met het actieplan Overlastgevers op straat een meerjarig integraal programma met structurele middelen. Dit is een complexe en stadsbrede opgave die structurele samenwerking vereist tussen zorg en veiligheid. Ook is een breed pakket aan maatregelen nodig, zoals beschreven in het actieplan. Volgend jaar richt de gemeente zich vooral op het verder uitbreiden en verankeren van het zorg- en opvangaanbod voor deze doelgroep. Ook breidt de gemeente de handhaving uit door specifieke BOA's met expertise op deze doelgroep in te huren. Daarnaast blijft de gemeente inzetten op alle actiepunten uit het programma, waardoor partners uit verschillende domeinen elkaar beter en sneller vinden.

Grote gebiedsontwikkelingen en de verdere ontwikkeling van publieke verblijfsgebieden vragen om extra aandacht voor veiligheid en beheer. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Rijnhaven en andere grote projecten zoals het Nelson Mandelapark en het Stadionpark. De gemeente zorgt ervoor dat deze gebieden beheersbaar blijven. Dat doet ze door zichtbare aanwezigheid, toezicht, passende veiligheidsmaatregelen en een goede afstemming van veiligheid met wijkopgaven. Daarnaast blijft de gemeente aandacht besteden aan veilige horecaroutes, jongerenlocaties en hotspots. Op deze plekken vragen overlast en veiligheidsbeleving om een gerichte aanpak.

8. De gemeente houdt via VRR en OLGB de brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing in stand

Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren.

In de Veiligheidsregio Rijnmond (VRR) werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulancedienst intensief samen. Zij bieden professionele hulp bij en bescherming tegen mogelijke risico's en bedreigingen.

De gezamenlijke brandweer (OLGB) is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied en de gemeente. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening. Ook heeft de organisatie de wettelijke verplichting overgenomen om een bedrijfsbrandweer van de aangesloten bedrijven in stand te houden.

Er zijn geen prestatie- of effectindicatoren.

VRR en GB stellen ieder jaar een [begroting](#) op voor de uitvoering van hun taken brandweezorg en regionale crisisbeheersing.

Effect- en prestatieindicatoren

Indicatoren	2014	2016	2018	2020	2022	2024	2026
Veiligheidsindex	100	102	108	110	110	105	104
Veiligheidsindex - subjectief	100	99	104	104	106	96	94
Veiligheidsindex - objectief	100	105	112	116	115	114	113

Toelichting indicatoren

Veiligheidsindex

Over veiligheid, veiligheid in de stad en ontwikkelingen in de stad presenteert het college eens per twee jaar aan de raad het wijkprofiel. Het wijkprofiel wordt samengesteld op basis van data van het voorgaande jaar. Het wijkprofiel 2022 is dus gebaseerd op data uit 2021. De Veiligheidsindex is een van de drie pijlers van het wijkprofiel en bestaat uit een subjectieve en een objectieve index.

Met het vaststellen van de nieuwe college targets zullen hier eventueel ook nieuwe indicatoren aan worden gekoppeld. Deze worden in een volgende verantwoording meegenomen.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 168

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Veilig draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingl 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 169

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 170

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Veilig		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Aanpak overlastgevers op straat	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-1.024	-1.024	-1.024	-1.024
Aanpak verkeersaso's 2.0	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-300	-1.900	-2.500	-1.000	0
Aanwending Eneco-middelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-10.000	0	0	0	0
Inzet nachtcultuur - Pleinstewards	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
Inzet nachtcultuur - Stadsgarderobe Safe'R	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-200	-200	-200	-200
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Cameratoezicht en meldkamer	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-1.243	-1.243	-1.243	-1.243	-1.243
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Nautische regie en toezicht	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-563	-938	-938	-938	-938
Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Toezicht Maastunnel	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-1.210	-1.210	-1.210	-1.210	-1.210
Taakstelling veiligheid - Afoming handgeld stadsmariniers	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	425	425	425	425
Taakstelling veiligheid - Stopzetten anti-drugscampagne	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	250	250	250	250
Versterken handhaving met 80 boa's	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-1.697	-4.436	-8.266	-10.820	-10.214
Voortzetten beleid veiligheid - Controleren drugslabs hennepkwekerijen	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-500	-500	-500	-500
Voortzetten beleid veiligheid - Jongerenwerk op Zuid	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-750	-750	-750	-750
Voortzetten beleid veiligheid - NPRZ Veilig	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-600	-600	-600	-600
Voortzetten beleid veiligheid - Weerbaarheid	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-550	-550	-550	-550
Overige knelpunten en meevallers - Indexoverstijgende kosten	Coalitieakkoord - Overig	-828	-828	-828	-828	-828
Overige knelpunten en meevallers - Onderhoudskostenregeling (motie-Sies)	Coalitieakkoord - Overig	-256	-546	-546	-546	-546
Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst	Coalitieakkoord - Overig	-2.780	-2.780	-2.780	-2.780	-2.780
Stijgende kosten afval - Lachgascilinders	Coalitieakkoord - Overig	0	-280	-280	-280	-280
Actualisatie jaarplan of werkpakket	Kasschuiven	1.300	-1.100	-200	0	0
Weerbaarheid	Kasschuiven	600	-600	0	0	0
Actualisatie jaarplan of werkpakket	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0

Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	3.330	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	71	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Work in NL	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.125	-6.561	-7.647	-7.684	-7.627
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Veilig		-11.450	-26.471	-30.487	-31.378	-29.714

Toelichting financiële bijstellingen

Op basis van het coalitieakkoord zijn vanaf 2027 de volgende budgetten toegevoegd of aangepast:

Aanpak dakloosheid, opvang en overlastgevers - Aanpak overlastgevers op straat

Voor de continuering van de aanpak uit het actieplan overlastgevers op straat is vanaf 2027 € 5,0 mln structureel toegekend. Deze aanpak bestaat uit een combinatie van preventie gerichte handhaving en samenwerking tussen gemeente, politie en zorgaanbieders en het aanbieden van passende ondersteuning. Hiervoor wordt € 1,0 mln budget beschikbaar gesteld op dit programma en het overige deel op andere programma's.

Aanpak verkeersaso's 2.0

Rotterdamse Verkeersaso Aanpak kan in combinatie met een passende autoluwe inrichting in het centrum efficiënt worden ingezet. De focus ligt op de eerste twee jaren van deze bestuursperiode. Hiervoor wordt vanaf 2027 jaarlijks € 900.000 beschikbaar gesteld in het programma Stedelijke Ontwikkeling. Daarnaast worden in dit programma ook tijdelijke middelen beschikbaar gesteld om extra handhavers aan te stellen. In totaal gaat het om extra budget van € 300.000 in 2026 tot € 1,0 mln in 2029.

Aanwending Eneco-middelen

Met € 10 mln uit de Eneco-middelen verbetert de gemeente de veiligheidsbeleving in de buitenruimte. De gemeente neemt de aanpak in IJsselmonde en het onderzoek 'Ruimte voor meiden op Zuid' als voorbeeld. Dit geld wordt in een reserve gestort (Bestemmingsreserve Veiligheid buitenruimte).

Inzet nachtcultuur - Pleinstewards

De gemeente zet het beleid rond pleinstewards voort en maakt dit structureel. Dit kost € 1,1 mln.

Inzet nachtcultuur - Stadsgarderobe Safe'R

De gemeente zet het bestaande beleid rond de stadsgarderobe Safe'R voort en maakt dit structureel. Het bedrag is € 200.000.

Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Cameratoezicht en meldkamer

De vraag aan deze afdelingen is gestegen en de inzetbare uren zijn gedaald. Daardoor is een tekort aan capaciteit ontstaan. De gemeente brengt de capaciteit met € 1,3 mln vanaf 2026 op orde. Hiervan komt € 1,2 mln bij het programma Veilig en € 83.000 bij het programma Stedelijke Ontwikkeling.

Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Nautische regie en toezicht

De gemeente is verantwoordelijk voor de nautische regie op het vaarwater in Rotterdam waarvan niet de (Rijks-)Havenmeester Rotterdam nautisch beheerder is. Met extra geld - van € 564.000 in 2026 tot € 939.000 in 2030 - wordt het nautisch toezicht vorm gegeven in de vorm van handhaving op het water.

Op orde brengen capaciteit toezicht en handhaving - Toezicht Maastunnel

Om het toezicht in een continuïteit in de Maastunnel te kunnen voortzetten is extra geld nodig. Het gaat om € 1,2 mln vanaf 2026.

Taakstelling Veiligheid - Afroming handgeld stadsmariniers

De gemeente roomt het handgeld van de stadsmariniers af met € 425.000. Dit geld komt beschikbaar voor effectievere veiligheidsmaatregelen.

Taakstelling Veiligheid - Stopzetten anti-drugscampagne

De gemeente stopt de anti-drugscampagne. Dit bespaart € 250.000.

Versterken handhaving met 80 boa's

De gemeente vergroot het aantal boa's met 80 om de veiligheid in de stad te verbeteren. Deze boa's werken wijkgericht met bijzondere aandacht voor jeugd. Daarbij hoort ook veiligheid op scholen (waaronder wapenaanpak) en de aanpak van seksuele straatintimidatie. Het gaat om een extra budget van € 1,7 mln in 2026 tot € 10,2 mln in 2030.

Voortzetten beleid veiligheid, weerbaarheid en ondermijning - Controleren drugslabs hennepkwekerijen

De gemeente zet het beleid voort om hennepkwekerijen structureel aan te pakken. Dit kost € 500.000.

Voortzetten beleid veiligheid, weerbaarheid en ondermijning - Jongerenwerk op Zuid

De gemeente zet het bestaande beleid rond Jongerenwerk op Zuid voort en maakt het structureel. Het bedrag is € 750.000.

Voortzetten beleid veiligheid, weerbaarheid en ondermijning - NPRZ Veilig

De gemeente zet het bestaande beleid rond de pijler Veilig van het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) voort en maakt het structureel. Het bedrag is € 600.000.

Voortzetten beleid veiligheid, weerbaarheid en ondermijning - Weerbaarheid

De gemeente zet het bestaande beleid rond weerbaarheid voort en maakt het structureel. Het bedrag is € 550.000.

Overige knelpunten en meevallers - Indexoverstijgende kosten

Een aantal essentiële middelen voor het primaire proces zoals portofoons en operationele kleding van medewerkers bij Toezicht en Handhaving is de afgelopen jaren meer in kostprijs gestegen dan de indexatie. Dit komt onder andere door hogere eisen aan kwaliteit en duurzaamheid van de kleding. Ook zijn steekwerende vesten vanaf 2025 verplicht voor de handhavers. Het gaat om een extra budget van € 1 mln vanaf 2026, waarvan € 0,8 mln bij het programma Veilig en het overige deel bij programma Stedelijke Ontwikkeling.

Overige knelpunten en meevallers - Onderhoudskostenregeling (motie-Sies)

De lasten voor het beheer en onderhoud van nieuw of veranderd gemeentelijk areaal worden elk jaar berekend en toegevoegd aan het onderhoudsbudget. Dit gebeurt zoals is beschreven in de afdoening van de motie Sies 'Onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld'. Het gaat om extra budget van € 256.000 in 2026 tot € 546.000 in 2030.

Overige knelpunten en meevallers - Toeslag onregelmatige dienst

In de cao-gemeenten die geldt sinds 1 oktober 2025 zijn hogere percentages vastgesteld voor de Toeslagen Onregelmatige Dienst (TOD). Deze toeslag wordt uitbetaald aan medewerkers die onregelmatig werken en in de weekenden werken. Hiervoor is extra geld nodig: € 2,8 mln structureel.

Overige knelpunten en meevallers - Lachgascilinders

Lachgascilinders worden steeds vaker achtergelaten op straat en in het groen. De gemeente zet extra medewerkers in om deze cilinders op te ruimen en te verwerken. Deze kosten worden niet vergoed door het Rijk. Extra kosten voor het verwerken van lachgascilinders in het restafval vallen niet onder deze wijziging. Deze bedraagt € 280.000 vanaf 2027.

Kasschuiven

De gemeente schuift budget van 2026 door naar 2027 en 2028. Dit geldt voor programma's waar werkzaamheden niet op tijd zijn gestart of afgerond. Het gaat om de programma's Weerbaarheid (€ 600.000), Tarwewijk (€ 600.000) en IJsselmonde (€ 700.000).

Oracle Fusion

De gemeente neemt een stelpost Oracle Fusion op in het begrotingsprogramma Algemene Middelen. In 2026 verdeelt de gemeente deze post over diverse begrotingsprogramma's. De verdere invulling voor 2027 en latere jaren maakt deel uit van de organisatieopgave. **Het gaat voor programma Veilig om - € 3,3 mln in 2026.**

Taskforce Verzuim

De gemeente zet extra in op specifieke verzuimdossiers om langdurig verzuim te verlagen. De kosten hiervan verdeelt ze over de verschillende begrotingsprogramma's. Het gaat om - € 71.000 in 2026.

Bestemmingsreserve Work in NL

De regie op programma EU-arbeidsmigranten is bij de Tweede herziening 2026 verschoven van het **begrotingsprogramma Veilig** naar het **begrotingsprogramma Zorg, Welzijn en Wijkteams**. Ook de bijbehorende reserve Work in NL is overgedragen: onttrekking en lasten € 200.000.

Technische wijzigingen

Binnen programma Veilig zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. Daaronder zitten budgetoverhevelingen naar andere programma's. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- **Intensivering Wijkveiligheid:** De gemeente besluit om de intensivering wijkveiligheid in 2026 grotendeels uit te voeren via programma Zorg, Welzijn en Wijkteams. Dit geld gaat naar de aanpak van overlastgevers, extra BTO-bedden en langere openingstijden van de dagopvang. Dit betreft € 500.000.
- **Indexering:** De budgetten zijn vanaf 2027 aangepast aan het prijspeil van dat jaar. Meer informatie staat bij Grondslagen.
- **Programma EU arbeidsmigranten:** De regie op programma EU-arbeidsmigranten is bij de tweede herziening overgedragen van begrotingsprogramma Veilig naar begrotingsprogramma Samenleving en inburgering. Ook de bijbehorende budgetten in 2026 (€ 724.000) en 2027 (€ 882.000) zijn overgedragen.
- **Programma Weerbaarheid:** De gemeente besteedt een deel van het budget van programma Weerbaarheid in 2026 aan de wijkaanpak binnen het begrotingsprogramma Dienstverlening in plaats van binnen het begrotingsprogramma Veilig. Het gaat om € 650.000.

- Overige technische wijzigingen: De gemeente past diverse kleinere bijstellingen toe in 2026. Dat kost € 227.000.

Overzicht baten en lasten

Saldo Veilig incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	23.879	26.207	21.334	21.334	21.334	21.334
Bijdragen rijk en medeoverheden	17.475	18.907	13.822	13.822	13.822	13.822
Overige opbrengsten derden	6.404	7.300	7.512	7.512	7.512	7.512
Lasten exclusief reserves	224.122	244.164	258.174	260.314	261.242	259.425
Apparaatslasten	105.298	119.634	127.492	131.891	133.420	132.132
Inhuur	1.785	667	599	599	599	599
Overige apparaatslasten	2.937	3.363	3.643	3.771	3.848	3.810
Personeel	100.576	115.604	123.249	127.521	128.973	127.722
Overige verrekeningen	5.597	1.839	2.023	2.023	2.023	2.023
Overige verrekeningen	5.597	1.839	2.023	2.023	2.023	2.023
Programmalasten	113.227	122.692	128.660	126.400	125.799	125.270
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	28.495	34.208	34.079	31.833	31.246	30.732
Kapitaallasten	543	359	636	621	607	592
Overige programmalasten	1.060	138	138	138	138	138
Subsidies en inkomensoverdrachten	83.128	87.986	93.808	93.808	93.808	93.808
Saldo voor vpb en reserveringen	-200.244	-217.957	-236.840	-238.980	-239.907	-238.090
Saldo voor reserveringen	-200.244	-217.957	-236.840	-238.980	-239.907	-238.090
Reserves	378	-10.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves	378	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	50	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personenmet verward gedrag	328	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	10.000	0	0	0	0
Veiligheid buitenruimte	0	10.000	0	0	0	0
Saldo	-199.866	-227.957	-236.840	-238.980	-239.907	-238.090

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

In 2026 heeft het Rijk subsidies toegekend voor het programma Samen, maar die zijn wel lager dan voorheen voor de Versterkingspijlers. In latere jaren zijn hier nog hogere baten voor begroot, maar die zullen vermoedelijk ook dalen. Vanaf 2022 zijn er ook grote subsidies toegekend aan het programma Mainport Haven. De omvang van deze subsidies voor 2027 en verder is nog niet definitief en daarom niet opgenomen in de begroting. De overige baten in dit programma blijven de komende jaren onveranderd. Dit geldt onder andere voor huisvuilboetes, leges voor evenementen- en horecavergunningen, inwonerbijdragen regio en andere inkomende bijdragen en subsidies.

Lasten

Vanaf 2024 zijn er structureel minder extra inkomensoverdrachten toegekend aan de Veiligheidsregio Rotterdam- Rijnmond. Dit is het gevolg van een taakstelling (2024 - 2028). Vanuit het coalitieakkoord zijn verder diverse intensiveringen verlengd en toegekend en taakstellingen doorgevoerd voor:

1. Uitbreiding Buitengewoon opsporingsambtenaren;
2. Reserve voor Veiligheidsbeleving in de buitenruimte;
3. Voortzetten beleid veiligheid, weerbaarheid en ondermijning – Weerbaarheid;
4. Voortzetten beleid veiligheid, weerbaarheid en ondermijning - NPRZ Veilig;
5. Inzet nachtcultuur - Stadsgarderobe Safe'R;
6. Voortzetten beleid veiligheid, weerbaarheid en ondermijning - Controleren drugslabs hennepkwekerijen;
7. Inzet nachtcultuur – Pleinstewards;
8. Taakstelling Veiligheid - Afroming handgeld stadsmariniers;
9. Taakstelling Oracle Fusion.

Bij de Voorjaarsnota 2025 is extra budget beschikbaar gekomen voor onder andere de Tarwewijk, Meer grip op arbeidsmigratie, IJsselmonde, Onderhoudskostenregeling, Toeslag Onregelmatige Dienst en Wapens en Jongeren. Bij de tweede herziening van 2026 zijn delen van deze budgetten verschoven naar volgende jaren of naar andere programma's. Tegelijkertijd is er echter geld ingeleverd op overig materieel en personeel in 2026 (€ 0,7 mln) naar aanleiding van verwachte onderschrijdingen. Verder zijn er extra budgetten vanuit het Rijk (€ 1 mln voor: personen met verward gedrag tot 2028). De uitgaven die horen bij de inkomende subsidies voor programma Samen zijn in 2026 begroot op € 5,9 mln. In de jaren erna zijn hogere lasten begroot, maar die zullen vermoedelijk ook dalen. Voor het programma Mainport Haven zijn in 2027 en verder vooralsnog alleen de uitgaven voor apparaat begroot (€1,9 mln), voor 2026 zijn ook de budgetten voor inkopen en uitbestede werkzaamheden begroot (€ 5,3 mln). Bij de tweede herziening van 2026 zijn de budgetten voor het programma EU arbeidsmigranten overgedragen aan programma Samenleving en inburgering. Tenslotte zijn de budgetten vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil van 2027. Naar aanleiding van Kiezen voor Rotterdam heeft dit programma structureel personeelsbudget ingeleverd vanaf 2025.

Reserves

Bij de tweede herziening 2025 is de reserve Work in NL toegevoegd aan dit programma, die in 2026 zou worden besteed. Vanuit programma Veilig is deze reserve bij de tweede herziening van 2026 overgedragen aan het programma Samenleving en inburgering. Hier vindt ook de besteding en de onttrekking plaats. Bij de tweede herziening 2026 is de reserve Veilig gecreëerd. Deze reserve komt uit de Eneco-middelen. Het geld is bestemd voor de verbetering van de veiligheidsbeleving in de buitenruimte.

Meerjarig verloop

De budgetten voor dit programma nemen toe door diverse nieuwe intensiveringen toegekend voor 2027-2030 (zie lasten). Ook is er extra geld vanuit het Rijk voor het programma Mainport Haven en personen met verward gedrag, maar deze laatste bijdrage stopt in 2028. Door de verlenging van de meeste bestaande intensiveringen vanaf 2027 en het doorvoeren van een aantal taakstellingen, zullen sommige budgetten voor dit programma uiteindelijk gaan dalen. De hoogte van de bijdrage voor programma Mainport voor de komende jaren is op dit moment nog niet bekend en is daarom slechts ten dele opgenomen in de begroting.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende verplichte BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Veilig	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Veilig					
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer	-84.799	-89.698	-88.693	-88.693	-88.693
1.2 - Openbare orde en veiligheid	-142.940	-146.767	-149.912	-150.840	-149.023
2.1 - Verkeer en vervoer	-218	-375	-375	-375	-375
Totaal Veilig	-227.957	-236.840	-238.980	-239.907	-238.090

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Veilig		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Work in NL		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Herinrichten van goede informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	200	0	200	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Veiligheid buitenruimte		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Doel reserve:	Om de veiligheidsbeleving van de buitenruimte te verbeteren stellen we 10 miljoen euro beschikbaar. Voor de invulling hiervan kijken we als voorbeeld naar de aanpak in IJsselmonde en het onderzoek 'Ruimte voor meiden op Zuid'.					
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026-2030					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	10.000	0	0	10.000
	Begroting 2027	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2028	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2029	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2030	10.000	0	0	0	10.000
Veilig		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

Toelichting reserves

Bij de Tweede herziening 2025 is de reserve Work in NL toegevoegd aan dit programma, die grotendeels in 2026 zou worden besteed, inmiddels is deze reserve overgedragen aan programma Samenleving en inburgering. Bij de Tweede herziening 2026 is tenslotte de reserve Veilig gevormd (€ 10 mln), waaruit de komende jaren de verbetering van de veiligheidsbeleving in de buitenruimte wordt gefinancierd.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 171

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Jaarverslag ondermijnende criminaliteit 2025](#)
- [Jaarverslag Haven 2025](#)
- [Jaarverslag Bestuurlijke Handhaving 2025](#)
- [Uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027](#)
- [Actieplan woonoverlast: voorkomen, melden en aanpakken 2024-2028](#)
- [Jaarverslag 2024 'Samen tegen woonoverlast'](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Beleidsregel Overlastgevende Personen 2026](#)
- [Beleidsregel sluitingsbevoegdheid artikel 174a Gemeentewet Rotterdam](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [Veiligheidskoers 2023-2027](#)
- [Collegebrief over Vernieuwde Aanpak Radicalisering, Extremisme en Polarisatie](#)
- [Uitvoeringsplan Horeca](#)
- [Horecanota januari 2024](#)
- [Actieprogramma Meer grip op arbeidsmigratie - Voortgangsrapportage over het jaar 2025](#)
- [Evaluatie Cameratoezicht 2025](#)
- [Jaarverslag preventief fouilleren 2024](#)
- [Voortgangsrapportage Preventie met Gezag 2024](#)
- [Concept begroting 2027 \(incl. 2e begrotingswijziging 2026\) VRR](#)
- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Algemene wet bestuursrecht](#)
- [Beleidsregels boa's](#)
- [Domeinlijst boa's](#)
- [Verordening parkeerregulering en parkeerbelastingen](#)
- [Taxiverordening Rotterdam 2013](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht 2021-2025](#)
- [Fietskoers 2025](#)
- [Fietsparkeerstrategie binnenstad](#)

Verbonden partijen

De gemeente zet als Verbonden partijen in:

- Havenbedrijf Rotterdam
- Gezamenlijke brandweer voor het haven- en industriegebied van Rotterdam
- Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 172

Verantwoordelijke collegeleden

Burgemeester Carola Schouten

Burgemeester Carola Schouten is verantwoordelijk voor het onderwerp openbare orde en veiligheid.

Wethouder Diederik van Dommelen

Wethouder Diederik van Dommelen is verantwoordelijk voor de onderwerpen financiën, organisatie, vastgoed en handhaving.

Begroting 2027

Volksgezondheid

Paginanummer in website: 173

Volksgezondheid

Het programma Volksgezondheid ondersteunt, beschermt en bewaakt gezond leven. De gemeente doet dit door een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving te bevorderen en de gezondheid te beschermen tegen schadelijke invloeden en infectieziekten. Dit gebeurt onder andere door bijvoorbeeld risico's in de leefomgeving vroeg te herkennen en de preventie te verbeteren. Hiermee draagt de gemeente bij aan een betere gezondheid van inwoners en het verkleinen van gezondheidsverschillen. De gemeente werkt aan voorwaarden, stelt hulp en ondersteuning beschikbaar om gezond of gezonder te kunnen leven. En de gemeente faciliteert inwoners bijvoorbeeld met bewegen, gezonde mobiliteit en rookvrije plekken. Ook stimuleert en ondersteunt de gemeente weerbaarheid tegen de verleidingen van drugs- en risico's van alcoholgebruik.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 174

Voortgang 2026

Gezonder010

De gemeente is in 2026 bezig aan het laatste uitvoeringsjaar van Gezonder 010. Na de bestuurswissel wordt het beleid herijkt en passend gemaakt aan landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen. De afgelopen jaren hebben de gemeenten Rotterdam, Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel, zorgverzekeraar Zilveren Kruis en zorg- en welzijnspartijen intensief samengewerkt aan het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deze beogen een brede maatschappelijke verandering. Daarin is meer aandacht op gezondheid, zelf- en samenredzaamheid en een toekomstbestendige zorg en ondersteuning.

Om dit te realiseren wordt onder andere de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein gestimuleerd. Met het aanvullend zorg- en welzijnsakkoord (AZWA; 2027-2029) wordt de koers van deze akkoorden voortgezet en versterkt. Met het AZWA heeft de gemeente de opdracht en de financiën gekregen om vanaf 2027 een aantal basisvoorzieningen in de stad en regio uit te voeren. Deze voorzieningen gaan over mentale gezondheid, gezond opgroeien, een gezonde leefstijl, vitaal ouder worden en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Ook krijgt de preventie een extra impuls.

- In 2026 hebben gemeenten de taak gekregen om beleid ter voorkoming van zelfdoding te ontwikkelen. Daarom is gestart met het trainen van de eerste professionals.
- In 2026 is begeleiding opgestart 12 aanbieders in 13 gebieden in de wijken om gezonde leefstijl te stimuleren bij kinderen met overgewicht en motorische achterstanden.
- In 2026 is wederom aandacht besteed aan stoppen met roken. In het kader van de landelijke campagne Stoptober.

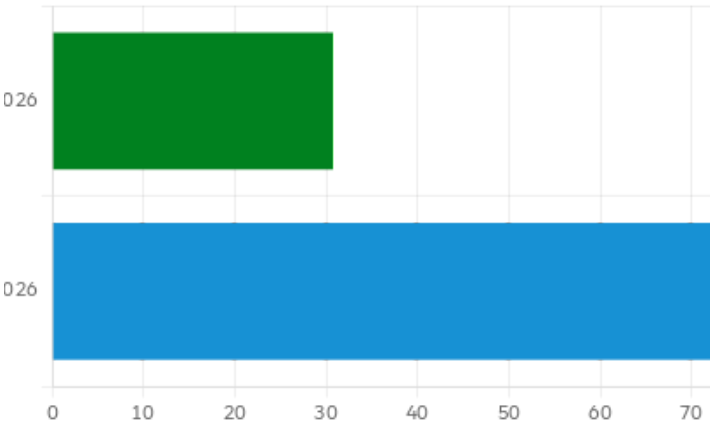
Rotterdams Hitteplan

Op Heat Action Day op 2 juni 2026 hebben de gemeente Rotterdam, GGD Rotterdam-Rijnmond, samen met diverse zorg- en welzijnspartijen, het Hitteplan 2.0 ondertekend. Met het ondertekenen van het hitteplan erkennen partijen dat aanhoudende hitte en extreme warmte toenemende risico's met zich meebrengen voor de gezondheid en het welzijn van inwoners, in het bijzonder van kwetsbare groepen.

De ondertekenaars hebben afgesproken zich actief voor te bereiden op toenemende hitte door hittewaarschuwingen te delen, te werken met actuele hitteprotocollen en deel te nemen aan het Rotterdams Hittenetwerk. Verder zetten zij zich in voor bewustwording en preventie. Ook werken ze mee aan wijkgelijke aanpakken en aan de voorbereiding op een eventuele hittecrisis indien nodig.

De huidige inzet op het Rotterdams Hitteplan wordt volledig gefinancierd uit externe middelen (LIFE-IP). Deze financiering loopt eind 2027 af. De GGD verkent daarom samen met Rotterdams WeerWoord en de gemeente Rotterdam (MO) op welke manier de activiteiten en ambities uit het hitteplan structureel kunnen worden gemaakt in het reguliere beleid en reguliere werkzaamheden. Zo blijft de opgebouwde kennis, samenwerking en preventieve inzet ook na 2027 behouden.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 31,7 mln en bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen voor oa. aanvullende seksuele gezondheidszorg, versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid, gezondheidsbevordering en de Rijksbijdrage Covid-19 vaccinatie. Daarnaast zijn er nog inkomsten uit bijdragen van regiogemeenten en vergoedingen voor reizigerszorg en technische hygiëne zorg op schepen.

De verwachte uitgaven zijn € 76,9 mln. Deze uitgaven bestaan uit personeels- en materiele kosten voor het beschermen, bewaken en bevorderen van de publieke gezondheid. Daarnaast worden er subsidies verstrekt voor gespecialiseerde jeugdhulp en maatschappelijke opvang.

Financiële bijstellingen Volksgezondheid Tweede herziening 2026	- € 27
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 27

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 175

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

De gemeente wil dat iedere Rotterdammer, ongeacht leeftijd, achtergrond of postcode, de kans heeft om gezond op te groeien, gezond te leven en gezond ouder te worden. Daarom investeert de gemeente in een stad waarin gezondheid niet begint bij zorg, maar bij de mens: in de wijk, thuis, op school, op het werk en in de openbare ruimte. En, investeert de gemeente niet alleen in zorg, maar vooral in de omstandigheden die gezondheid mogelijk maken doormiddel van zorgzame buurten: een gezonde leefomgeving, bestaanszekerheid, sterke economie, kansrijk opgroeien en een krachtige sociale basis. Met deze investeringen wordt de hele stad de preventie infrastructuur waarmee ziekte en zorg wordt beperkt.

Begroting 2027

Doel: Gezondere Rotterdammers

Paginanummer in website: 176

Doel: Gezondere Rotterdammers

Wat wil de gemeente bereiken?

Gezondere Rotterdammers: Bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid.

1. Een gezonde basis voor alle inwoners te bevorderen, beschermen en te bewaken voor een betere gezondheid van de Rotterdammers.
2. Een gezonde leefomgeving in Rotterdam.
3. Rotterdamse kinderen zijn in beeld bij het Centrum Jeugd en Gezin (CJG), zodat het tijdig actie kan ondernemen bij onder andere ontwikkelachterstanden, gezondheidsproblemen of problemen in de thuissituatie. De gemeente heeft het CJG Rotterdam-Rijnmond de opdracht gegeven minimaal 95% van de contactmomenten te realiseren.
4. Het voorkomen van valincidenten bij ouderen en gezond gewicht stimuleren door trainingen en acties.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. De gemeente stelt integraal gezondheidsbeleid op in lijn met de landelijke nota gezondheidsbeleid. En laat de wettelijke taken voor de publieke gezondheid deels uitvoeren door de GGD Rotterdam-Rijnmond via de gemeenschappelijke regeling en het CJG Rijnmond. Met partners, inwoners, Rijk en provincie worden maatregelen genomen om de voorwaarden voor een goede gezondheid te versterken.

1. Faciliteren van een gezonde omgeving.
2. Rotterdammers ondersteunen met kennis, informatie en trainingen voor een gezond leven.
3. Sporten en bewegen stimuleren in het kader van gezondheidsinterventies.
4. GGD Rotterdam-Rijnmond en CJG Rijnmond voeren de wettelijke taken uit op gebied publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg.

2. Alle Rotterdammers zijn gebaat bij een omgeving die gezond leven mogelijk maakt en die belemmeringen wegneemt. Het gaat dan om een leefomgeving die de mentale en fysieke gezondheid, gezond gedrag en een gezonde leefstijl bevordert. Daarnaast een leefomgeving die groen en veilig is en waarbij aandacht is voor milieukwaliteit en mogelijkheden voor ontspanning en ontmoeting.

Aanbieden van een Rotterdampolis met een uitgebreid Preventiepakket. En waardering van leefomgeving meten in de gezondheidsmonitor door vragen over:

- Groenbeleving
- Waardering woonomgeving

3. Het CJG voert zijn wettelijke basistaak voor de jeugdgezondheidszorg uit. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) draagt bij aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen in Nederland.

- Meten van het bereik van kinderen in beeld.

4. De gemeente voert de plannen uit om valpreventie en overgewicht onder volwassenen en kinderen. Voor de jeugd worden aanvullende maatregelen uitgevoerd, zoals het kind naar een gezond gewicht.

- Faciliteren trainingen valpreventie.
- Faciliteren trainingen Gecombineerde Leefstijlinterventie.
- Faciliteren verwijzingen naar structureel beweegaanbod.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1a. De ervaren gezondheid in	GGD gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen	72%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.

Rotterdam stijgt (zeer goed, 18-64 jaar)								
1b. Het aantal jaren in goede gezondheid neemt toe	GGD gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen	58,3 jaar	n.t.b.	n.t.b.	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
2a. Waardering van de groenbeleving neemt toe	GGD gezondheidsmonitor	73%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
2b. Waardering woonomgeving neemt toe	GGD gezondheidsmonitor	50%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
3. Bereik kinderen in beeld bij het CJG behaald de norm van 95%	CJG Rotterdam-Rijnmond	94,5%	94,1%	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
4a. Minder ziekenhuiszorg als gevolg van valincidenten onder ouderen (65+)	Veiligheid NL	29%	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
4b. Meer inwoners voldoen aan de beweegrichtlijn 2017	GGD gezondheidsmonitor	56%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
4c. Meer inwoners op gezond gewicht (18-64 jaar)	GGD gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen	50%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.

Toelichting indicatoren

De indicatoren worden grotendeels via de GGD gezondheidsmonitor verzameld. Met de gezondheidsmonitor wordt de gezondheid van de verschillende leeftijdsgroepen elke 4 jaar gemeten. In mei 2026 is gestart met de Gezondheidsmeter kinderen. In 2025 zijn de resultaten van de gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, Volwassenen en Ouderen gepubliceerd. In 2024 zijn de resultaten over de Jeugd uitgebracht. Alle gegevens zijn openbaar toegankelijk op: [Home | Gezondheid in Kaart](#).

Hieronder een toelichting per indicator:

- o 1a. 72% van de Rotterdamse volwassenen ervaart zijn/haar gezondheid als (zeer) goed;
- o 1b. Het aantal jaren dat Rotterdammers in goede gezondheid leven is gemiddeld 58,3 jaar;
- o 2a. 73% van de Rotterdammers van 18 jaar en ouder geeft een voldoende (6 of hoger) voor het groen in de buurt;
- o 2b. 50% van de inwoners van Rotterdam waardeert diens omgeving met een 8 of hoger (op een schaal van 0-10).
- o 3. Voor het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) bedroeg het bereik in 2024 94,5% en in 2025 94,1%. Dit is een beperkte afwijking ten opzichte van het streefcijfer. De Rotterdamse cijfers laten een vergelijkbare ontwikkeling zien als de landelijke trend van toenemende no-show bij Jeugdgezondheidszorg (JGZ) afspraken. Het CJG zet doorlopend in op maatregelen om no-show te beperken. Zo worden ouders niet langer per brief uitgenodigd. Vervolgafspraken voor de jongste doelgroep worden direct tijdens het bezoek aan de CJG-locatie ingepland. Voor oudere kinderen wordt telefonisch contact opgenomen om een afspraak op een passend moment te plannen. Daarnaast ontvangen ouders enkele dagen voorafgaand aan de afspraak een herinneringsbericht;
- o 4a. In Rotterdam hebben in 2024 bijna 3 op de 10 van de 65-plussers (29%) een valincident meegemaakt;
- o 4b. 56 % van de volwassen Rotterdammers voldoen aan de beweegrichtlijnen, bij ouderen is dit percentage lager;
- o 4c. 50% van de volwassen Rotterdammers heeft gezond een gewicht.

Risico's

De gemeente kan de gezondheid van inwoners verbeteren door goede voorwaarden te creëren, maar heeft niet op alle factoren invloed. Gezondheid wordt ook bepaald door persoonlijk gedrag, sociale omstandigheden en de invloed van andere (commerciële) partijen. Daarnaast kunnen capaciteit, veranderende wetgeving en economische ontwikkelingen het behalen van de doelen bemoeilijken. Ook zijn de effecten van preventie vaak pas op langere termijn zichtbaar.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 177

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Volksgezondheid draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 178

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Volksgezondheid		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Stopzetten programma 010 Fit'R	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	1.937	1.937	1.937	1.937
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bijdragen Rijk en medeoverheden	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage aanvullende Seksuele Gezondheidszorg	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage vaccinatie Covid-19	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	36	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Impact rijksvaccinatieprogramma (RVP)	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Pilot Wijkgericht vaccinatieaanpak	Reserves	0	0	0	0	0
Verbeteren kostendekkendheid Lijkbezorging	Taakmutatie	126	-119	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-188	-2.200	-2.224	-2.125	-2.126
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Volksgezondheid		-27	-382	-287	-188	-189

Toelichting financiële bijstellingen

Stopzetten programma 010 Fit'R

In het coalitieakkoord 'Vaart maken' is besloten vanaf 2027 te stoppen met het programma 010 Fit'R. Dit levert een besparing op van € 1,9 mln per jaar.

Actualisatie kapitaallasten

De omslagrente wijzigt niet in 2026 en blijft 2,5%. De rentelasten zijn meerjarig bijgesteld op basis van wijzigingen in de verwachte omvang van de investeringen. Meer informatie over de omslagrente staat onder Grondslagen.

Bijdragen Rijk en medeoverheden

Vanuit het Rijk en medeoverheden zijn er verschillende bijdrages ontvangen:

- Vanuit een aantal centrumgemeenten, Nissewaard, Vlaardingen en Dordrecht, ontvangt de gemeente Rotterdam gelden voor het helpen van slachtoffers van seksueel geweld. Dit is € 73.000 in 2026.
- Een bijdrage van een ZonMW project voor de financiering voor concrete maatregelen tegen hitte in en om de woning of het terrein, zoals zonwering, ventilatie en het vergroenen van daken of tuinen. Dit is in 2026 € 90.000.
- Een bijdrage van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid Milieu (RIVM)-onderzoeksprogramma SocioVax. Het project ging begin 2026 van start en richt zich op het ontwikkelen en testen van een meertalige AI-chatbot voor vragen en twijfels over jeugdvaccinaties. Dit is specifiek voor ouders met een migratieachtergrond of een lage sociaaleconomische positie. Dit is € 70.000 in 2026.

Rijksbijdrage aanvullende Seksuele Gezondheidszorg

De ontvangen subsidie van € 591.000 in 2026 is bestemd voor laagdrempelige SOA-bestrijding, hiv-preventie en seksualiteitshulpverlening. Het geld wordt ingezet voor activiteiten gericht op jongeren en specifieke risicogroepen. Het doel is de toegankelijkheid van preventie en ondersteuning te vergroten en gezondheidsrisico's zoveel mogelijk te beperken. Zowel de inkomsten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Rijksbijdrage vaccinatie Covid-19

Vanuit het Rijk wordt er geld beschikbaar gesteld voor het toedienen van Covid-19 vaccinaties Dit betreft € 2,8 mln voor het jaar 2026. Zowel de inkomsten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Taskforce Verzuim

We besteden extra aandacht aan medewerkers die lang ziek zijn, om langdurig verzuim te verminderen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Bestemmingsreserve Impact rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Voor de afronding van het impact rijksvaccinatie programma wordt € 126.000 uit de bestemmingsreserve onttrokken in 2026. Zowel de onttrekking als de lasten worden hiermee aangepast. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Bestemmingsreserve Pilot Wijkgericht vaccinatieaanpak

De kosten voor de pilot wijkgericht vaccinatieaanpak worden gedekt uit de bestemmingsreserve Pilot Wijkgericht vaccinatieaanpak. De verwachte kosten zijn € 978.000 in 2026 en € 300.000 in 2027. Hiermee worden de kosten onttrokken uit de bestemmingsreserve. Zowel de onttrekking als de lasten worden hiermee aangepast. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Verbeteren kostendekkendheid Lijkbezorging

Voor de financiering van de beoogde wettelijke uitbreiding van de taken van de gemeentelijke lijkschouwer is de Rijksbijdrage aangepast. Het budget wordt in 2026 verlaagd met € 126.000 en in 2027 verhoogd met € 119.000.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2027. De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#). Dit is € 1,9 mln vanaf 2027.
- Budgetverschuiving van formatie van [Programma Zorg, welzijn en wijkteams](#) (-€ 175.000 vanaf 2026) naar Programma Volksgezondheid door stopzetten programma 010 Fit'R (€ 175.000 vanaf 2026)
- Diverse technische wijzigingen waaronder overhevelingen van budgetten van en naar andere programma's

Overzicht baten en lasten

Saldo Volksgezondheid incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	33.968	31.669	21.634	21.172	19.360	19.360
Bijdragen rijk en medeoverheden	28.413	25.738	15.757	15.313	13.501	13.501
Overige opbrengsten derden	5.554	5.931	5.877	5.859	5.859	5.859
Lasten exclusief reserves	71.114	76.892	66.417	65.559	63.692	63.711
Apparaatslasten	34.095	40.077	35.444	34.620	32.450	32.450
Inhuur	2.602	5.453	464	164	164	164
Overige apparaatslasten	759	943	951	941	885	885
Personeel	30.734	33.681	34.029	33.515	31.401	31.401
Overige verrekeningen	920	65	158	158	158	158
Overige verrekeningen	920	65	158	158	158	158
Programmalasten	36.099	36.750	30.815	30.781	31.084	31.103
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	12.718	6.817	5.757	5.723	6.026	6.026
Overige programmalasten	248	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	23.133	29.933	25.058	25.058	25.058	25.077
Saldo voor vpb en reserveringen	-37.146	-45.224	-44.783	-44.388	-44.332	-44.351
Saldo voor reserveringen	-37.146	-45.224	-44.783	-44.388	-44.332	-44.351
Reserves	0	1.104	300	0	0	0
Onttrekking reserves	0	1.104	300	0	0	0
Bestemmingsreserve Impact rijksvaccinatieprogramma(RVP)	0	126	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Pilot Wijkgerichtvaccinatieaanpak	0	978	300	0	0	0
Saldo	-37.146	-44.120	-44.483	-44.388	-44.332	-44.351

Toelichting overzicht baten en lasten

Inkomsten

De inkomsten bestaan vooral uit rijksbijdragen voor:

- Aanvullende seksuele gezondheidszorg
- Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
- Gezondheidsbevordering
- Rijksbijdrage Covid-19 vaccinatie

De overige baten hebben betrekking op de bijdragen van regiogemeenten voor het bevorderen van de publieke gezondheid en de bescherming tegen infectieziekten. Daarnaast zijn er nog inkomsten vanuit de vergoedingen voor reizigerszorg en technische hygiëne zorg op schepen.

Lasten

De lasten bestaan uit personeels- en materiele kosten voor het beschermen, bewaken en bevorderen van de publieke gezondheid. Daarnaast worden er subsidies verstrekt voor gespecialiseerde jeugdhulp en maatschappelijke opvang.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit komt voornamelijk door een daling in de rijksbijdrage voor gezondheidsbevordering, het wegvallen van de rijksbijdrage voor versterking infectieziektebestrijding en Covid-19 vaccinatie na 2025. De rijksbijdrage voor gezondheidsbevordering valt na 2026 volledig weg.

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Volksgezondheid		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Pilot Wijkgericht vaccinatieaanpak		300	0	0	0	0
Doel reserve:	Uitvoeren van een pilot gericht op het uitbreiden en intensiveren van de wijkgerichte vaccinatieaanpak.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.278	0	978	0	300
	Begroting 2027	300	0	300	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Impact rijksvaccinatieprogramma (RVP)		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Bekostigen van door te voeren wijzigingen in Rijksvaccinatieprogramma					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	126	0	126	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Volksgezondheid		300	0	0	0	0

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Pilot Wijkgericht vaccinatieaanpak

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 180

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- De GGD voert wettelijke taken uit voortvloeiend uit de [Wet Publieke gezondheid](#) en de Wet Kinderopvang [wetten.nl - Regeling - Wet kinderopvang - BWBR0017017 \(overheid.nl\)](#).
- Gezonder 010 is de lokale nota gezondheidsbeleid voor de periode 2024 e.v.
- Op 28 januari 2025 heeft het college de nieuwe nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang vastgesteld (zie [Nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang 2025](#)).

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- GGD Rotterdam-Rijnmond
- CJG Rijnmond

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 181

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder René Segers-Hogendoorn

Wethouder René Segers-Hogendoorn is verantwoordelijk voor de onderwerpen zorg, welzijn en sociale basis.

Begroting 2027

Werk en inkomen

Paginanummer in website: 182

Werk en inkomen

We vergroten de bestaanszekerheid van Rotterdammers door het bieden van een vangnet in de vorm van een voorspelbaar en stabiel inkomen en door talentontwikkeling en begeleiding naar duurzaam werk.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 183

Voortgang 2026

Ontwikkeling bijstandsvolume

Realisatie 2025: 31.794

Realisatie op 31 augustus 2026: 31.477

Het aantal uitkeringen daalt dus verder. Rotterdam doet het hierin beter dan het landelijk gemiddelde en beter dan het gemiddelde van de G4 (Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam).

Inzet loonkostensubsidie

Realisatie 2025: 1.813

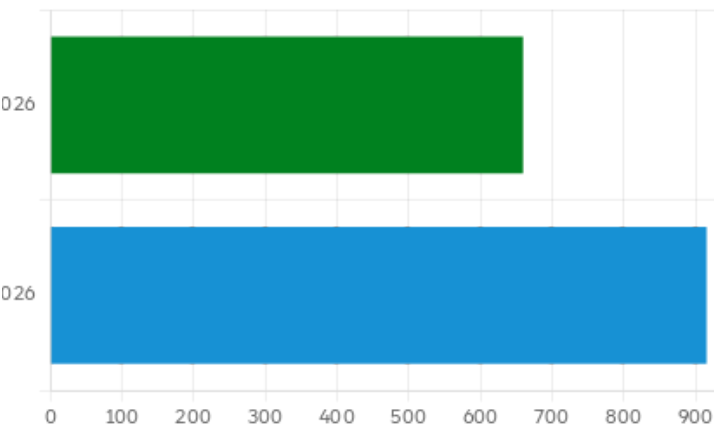
Realisatie op 1 september 2026: 1.953

Loonkostensubsidie (LKS) is een financiële tegemoetkoming voor werkgevers die iemand in dienst nemen met een arbeidsbeperking en een lagere productiviteit. De stijgende trend over de afgelopen jaren zet dus nog steeds door. Zo slagen we er ook in 2026 in steeds meer Rotterdammers met dit instrument aan het werk te helpen. De doelstelling voor 2026 is een netto stijging van 250 LKS banen. Daarvan zijn in de eerste acht maanden van 2026 dus al 141 gerealiseerd. Dat betekent dat er de komende maanden nog wel een versnelling nodig is. Met een toenemend aantal statushouders dat met LKS aan de slag gaat en de op 1 oktober te verwachten start van de samenwerking met het UWV bij het aan de slag helpen van WW- en WIA-gerechtigden met LKS, is er een reëel vooruitzicht dat die versnelling ook gerealiseerd wordt. In de tertaalmonitor T2 2026 is meer informatie over deze samenwerking opgenomen.

Monitor tweede tertaal 2026 Werk en Inkomen

Voor meer specifieke informatie over de voortgang in het programma Werk en Inkomen wordt verwezen naar de tweede tertaalmonitor 2026.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 684,6 mln en bestaan vooral uit Rijksbijdragen in het kader van de Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) voor de uitvoering van de Participatiewet. Vanuit deze bijdrage betaalt de gemeente bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies.

De verwachte uitgaven zijn € 950,5 mln. Deze bestaan voor het grootste deel uit de sociale uitkeringslasten. De participatiemiddelen, als integratie-uitkering in het Gemeentefonds, zijn bestemd voor re-integratie van werkzoekenden, werkzoekenden met een arbeidsbeperking en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Financiële bijstellingen Werk en inkomen Tweede herziening 2026	€ 6.249
Coalitieakkoord	€ 8.115
Actualisatie kapitaallasten	- € 1.246
Oracel Fusion	€ 1.720
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 2.341

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 184

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Werk is meer dan alleen een inkomen. Het is productief zijn. Iets betekenen. Mensen ontmoeten. Bij een team horen. Eigenwaarde vergroten. Ertoe doen. En natuurlijk ook een inkomen, waardoor het dagelijks leven beter betaalbaar wordt, stress vermindert en de leuke dingen van het leven makkelijker worden.

We willen zoveel mogelijk Rotterdammers duurzaam aan het werk helpen en zorgen dat iedereen naar vermogen kan deelnemen. We verbinden onderwijs en werkgevers sterker, investeren in om- en bijscholing en versterken de regionale arbeidsmarkt. Dat is de essentie van de Rotterdamse uitvoering van de Participatiewet.

De ambitie om de bijstandsafhankelijkheid te verlagen zetten we uiteraard onverminderd door. De nieuwe ambities komen te staan in nieuw beleidskader.

Begroting 2027

Doel: Werk en inkomen

Paginanummer in website: 185

Doel: We vergroten de bestaanszekerheid van Rotterdammers door het bieden van eventuele hulp in de vorm van een voorspelbaar inkomen en door talentontwikkeling en begeleiding naar blijvend werk

Wat wil de gemeente bereiken?

1. We verstevigen de basis voor bestaanszekerheid door rechtmatige, tijdige en voorspelbare uitkeringsverstrekking

De gemeente verstrekt uitkeringen in het kader van de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz).

Rotterdam wil burgers die een uitkering aanvragen zo snel mogelijk duidelijkheid over het recht op een uitkering en daarmee zekerheid van inkomen en rust geven, zodat ruimte wordt ervaren om te ontwikkelen naar werk, blijvend aan het werk te gaan of op andere wijze maatschappelijk mee te doen. Tijdens de duur van de uitkering zorgt de gemeente dat de uitkering correct blijft en dat de gemeente klaarstaat voor vragen. Wanneer de uitkering wordt beëindigd, doet de instantie dat op een zorgvuldige wijze.

2. Zoveel mogelijk Rotterdammers doen mee naar vermogen en stromen uiteindelijk uit naar blijvend werk

Iedereen die kan werken, moet aan de slag kunnen. Dat is de essentie van de Rotterdamse uitvoering van de Participatiewet. Waar volledige uitstroom naar werk niet haalbaar is, doen Rotterdammers mee naar vermogen: via parttime werk, vrijwilligerswerk, mantelzorg of werken aan de eigen persoonlijke ontwikkeling.

3. Meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag binnen een beschutte werkomgeving, passend bij hun vermogen, ontwikkeling en talenten

De gemeente is er voor Rotterdammers die een steuntje in de rug kunnen gebruiken om te gaan of blijven werken. De gemeente coacht en begeleidt de medewerkers met wie Rotterdam als gemeente een arbeidsrelatie hebben zoals Wet sociale werkvoorziening (WSW) en Nieuw Beschut Werk naar en behoud van passend werk. Ontwikkeling staat bij deze Rotterdamse aanpak centraal. Door leren en ontwikkelen te stimuleren, zorgt de gemeente ervoor dat iedereen duurzaam kan meedoen. Eigen ontwikkeling geeft plezier, trots en groei. Dat is goed voor de mens, voor de markt en voor de stad.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

1. We verstevigen de basis voor bestaanszekerheid door rechtmatige, tijdige en voorspelbare uitkeringsverstrekking

- Bieden van toegankelijke dienstverlening met de menselijke maat.
- Actief informeren over rechten en plichten.
- Opsporen van onrechtmatigheden door middel van een verbeterde aanpak in de keten.

We beoordelen uitkeringsaanvragen binnen de wettelijke termijn. De gemeente Rotterdam zet digitale middelen in om het aanvragen van een bijstandsuitkering duidelijk en toegankelijk te maken. Voor burgers die hulp nodig hebben, zijn er locaties waar ondersteuning wordt geboden. Na de aanvraag neemt een inkomensconsulent, een medewerker die boordeelt of de uitkering rechtmatig is, contact op om de aanvraag te bespreken en afspraken te maken over eventuele aanvullende informatie. De consulent geeft ook uitleg over het verdere proces tot aan het besluit.

Waar nodig biedt Werk en Inkomen maatwerk, met aandacht voor zowel rechtvaardigheid als rechtmatigheid.

Duidelijke communicatie over rechten en plichten is essentieel. Daarom informeert de gemeente alle bijstandsgerechtigden over hun rechten en plichten binnen de Participatiewet. Dat gebeurt via digitaal, SMS en persoonlijk contact en op verschillende momenten gedurende de uitkeringsperiode. Digitaal, telefonisch en met onze fysieke balies zijn we bereikbaar voor bijstandsgerechtigden voor alle vragen die zij tijdens de uitkeringsduur hebben.

Soms wijzigt de uitkering. Op basis van de inlichtingenplicht moeten bijstandsgerechtigden wijzigingen doorgeven die van invloed zijn op het recht op de uitkering of de hoogte van de uitkering. De gemeente past de uitkering aan op basis van deze nieuwe situatie. Wijzigingen en signalen die mogelijk leiden tot een aanpassing van de uitkering worden zo snel mogelijk opgepakt, zodat we terugvorderingen zoveel mogelijk voorkomen.

Jaarlijks doen we heronderzoeken. Zonder dat er een signaal is dat er iets niet klopt, nodigen we bijstandsgerechtigden uit en nemen we samen de situatie door om zo te blijven zorgen voor een correcte uitkering.

Signalen van mogelijk misbruik van bijstand onderzoeken we. Deze signalen komen van burgers, instanties of collega's en worden onderzocht door het uitvoeren van Bestuursrechtelijke Onderzoeken.

2. Zoveel mogelijk Rotterdammers doen mee naar vermogen en stromen uiteindelijk uit naar duurzaam werk

- Voorkomen van instroom.
- Werkzoekenden ondersteunen bij de uitstroom naar duurzaam werk.
- We ondersteunen Rotterdammers met grote afstand tot de arbeidsmarkt richting maatschappelijke participatie, bijvoorbeeld naar vrijwilligerswerk.
- Rotterdammers stappen laten zetten richting werk door hen te helpen bij de praktische belemmeringen die zijn ervaren.
- Rotterdammers in een kwetsbare situatie specifieke ondersteuning bieden bij hun ontwikkeling.
- Werkgevers – essentiële partners bij het realiseren van duurzame uitstroom – ondersteunen om gezamenlijk de personeelstekorten te verminderen.
- Loonkostensubsidie inzetten om de drempel voor werkgevers te verlagen om kwetsbare Rotterdammers met een verminderde loonwaarde in dienst te nemen.
- Regionaal intensief samen te werken met partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en regiogemeenten.

Werkzoekende Rotterdammers die een uitkering aanvragen, worden zo snel mogelijk benaderd door een werkcoach. De werkcoach maakt afspraken over de weg naar werk of mogelijk naar onderwijs. In het geval van uitstroom naar werk, gaat het om duurzame uitstroom naar werk. De inzet is dat zo weinig mogelijk mensen terugkeren in een uitkeringssituatie. Zodra een werkzoekende uitstroomt, stopt onze dienstverlening niet. We bieden werkzoekenden met betaald of parttime werk en inkomsten boven de bijstandsnorm maximaal zes maanden begeleiding die is gericht op werkbehoud. Daarnaast ondersteunen we ook Rotterdammers aan het einde van hun WW-periode in hun zoektocht naar werk. Voor deze groep werkzoekenden is de inzet een baan te vinden voor de WW-uitkering eindigt. Dit voorkomt dat zij in de bijstand terechtkomen.

Deeltijdwerk kan een belangrijke opstap zijn naar een volledige baan. Tegelijkertijd brengt deeltijdwerk vanuit een uitkering onder andere financiële onzekerheden met zich mee. We experimenteren met mogelijkheden om de stap naar deeltijdwerk te vergemakkelijken door deze onzekerheden te minimaliseren.

Via het Werkgevers Servicepunt Rijnmond (WSPR) ondersteunt de gemeente zowel het mkb als grotere ondernemingen bij personele vraagstukken. Momenteel zijn er meer vacatures dan beschikbaar personeel. De gemeente stimuleert daarom werkgevers om op een pragmatische manier personeel te werven, bijvoorbeeld door **meer te kijken naar wat iemand kan dan formele kwalificaties**. Daarnaast brengt de gemeente werkgevers en werkzoekenden op diverse manieren bij elkaar en maakt informatie over elkaar inzichtelijk. De focus ligt daarbij op maatschappelijk cruciale beroepen en de drie grote transities waar onze regio momenteel mee te maken heeft: digitalisering, energietransitie en de overgang naar een circulaire economie.

Rotterdammers die praktische belemmeringen ervaren om stappen te zetten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en het vinden van werk, kunnen rekenen op hulp van de gemeente. Dat gebeurt bij voorkeur in combinatie met op werk en leren gerichte activiteiten. Maar ook is er inzet op de beheersing van de Nederlandse taal, op het voorkomen van schulden en op beschikbare kinderopvang.

Zo nodig krijgen Rotterdammers in een kwetsbare situatie specifieke ondersteuning bij hun ontwikkeling. Het gaat bijvoorbeeld over werkzoekenden met een specifieke belemmering, werkzoekenden uit bepaalde leeftijdscategorieën of met een bepaalde verblijfsstatus. Het gaat om Rotterdammers met fysieke en/of psychische problematiek, jongeren, Rotterdammers met een licht verstandelijke beperking, ouderen, langdurig werklozen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, statushouders en niet-uitkeringsgerechtigden. Waar volledige uitstroom naar duurzaam werk niet haalbaar is, doen Rotterdammers mee naar vermogen: via parttime werk, vrijwilligerswerk, mantelzorg of werken aan de eigen persoonlijke ontwikkeling.

Om meer Rotterdammers te laten werken, intensificeert de gemeente de inzet van loonkostensubsidie, het aanbieden van aanvullende voorzieningen als jobcoaching, werkplekaanpassingen en vervoer, en het realiseren van - al dan niet gemeentelijke - garantiebannen.

Per 1 januari 2026 is de Wet van School naar Duurzaam Werk van kracht. Deze wet beoogt een betere aansluiting tussen onderwijs en duurzame arbeidsparticipatie voor jongeren in een kwetsbare positie. Hiervoor hebben zowel de scholen als de gemeente extra taken gekregen om de samenwerking te versterken en om te voorkomen dat jongeren uitvallen en bij mogelijke schooluitval de begeleiding van de jongere in stand te houden door school en of de gemeente. Wederzijdse instrumenten om de jongeren te ondersteunen kunnen dan ook worden ingezet.

We stimuleren werkgevers om meer aangepast werk te creëren voor onze doelgroep. Dat doen we door middel van het stimuleren van de beweging richting de impacteconomie, de Rotterdamse werkgelegenheidsparagraaf en social return. De kans op passende matches tussen werkzoekenden en werkgevers wordt vergroot door instrumenten als [jobcarving](#) en [open hiring](#). Het WSPR adviseert werkgevers hoe zij deze instrumenten kunnen toepassen.

In regionale samenwerking zijn al meerdere geslaagde programma's en projecten opgezet. Alle partners hebben de ambitie uitgesproken om de komende jaren meer mensen uit de regio te helpen om ontwikkelstappen te zetten en duurzaam werk te vinden en te behouden. Om dat te kunnen doen hebben we het Rijnmonds Arbeidsmarktperspectieffonds en een Regionaal Werkcentrum en neemt de gemeente Rotterdam deel aan andere samenwerkingsinitiatieven.

3. Meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag binnen een beschutte werkomgeving, passend bij hun vermogen, ontwikkeling en talenten

- Beschut werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking bij werkontwikkelbedrijf Rotterdam Inclusief;
- Stimuleren van werkgevers in de stad om beschut werk te bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking;

Rotterdammers met een ondersteuningsbehoefte die niet bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen, biedt de gemeente Rotterdam werk in een beschutte omgeving. De gemeente stimuleert werkgevers om beschut werk te bieden aan Rotterdammers, via detachering van medewerkers met een SW- of Nieuw Beschut-indicatie met loonkostensubsidie en jobcoaching. Ontwikkeling staat centraal bij de Rotterdamse aanpak. De gemeente streeft zichtbaar te zijn in de gehele stad. Verder zet Rotterdam in op simpel wisselen tussen zorgaanbieders, arbeidsmatige dagbesteding, en beschut werk.

Effect- en prestatie-indicatoren

Effect- en prestatie-indicatoren	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Verstevenigen basis bestaanszekerheid door rechtmatige, tijdige en voorspelbare uitkeringsverstrekking						
Instroom in de bijstand	6.688	4.040				
% Rechtmatige verstrekking van bijstand	99,94%	Bekend voorjaar 2027				
% Besluiten bijstandsaanvraag (levensonderhoud) binnen wettelijke termijn	>87,9%	65,5%				
Aantal afgeronde bestuursrechtelijke onderzoeken	685	381				
Aantal afgeronde heronderzoeken	2.360	1.791				
Aantal ingediende klachten over bejegening	86	38				
2. Zoveel mogelijk Rotterdammers doen mee naar vermogen en stromen uiteindelijk uit naar blijvend werk						
# bijstandsuitkeringen in Rotterdam	31.794	31.477				
Uitstroom:	6.876	4.355				
- naar werk	3.157	1.900				
- naar onderwijs	242	87				
- naar overig	3.477	2.368				
Aantal Rotterdammers aan het werk met loonkostensubsidie (LKS)	1.813	1.953				
Aantal plaatsingen op een baan met LKS	725	506				
Aantal gemeentelijke garantiebanen	549,4	547,9				
3. Meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag binnen een beschutte werkomgeving, passend bij hun vermogen, ontwikkeling en talenten						
Aantal banen Nieuw Beschut	423	462				

Aantal WSW-banen	1.297	1.225		
------------------	-------	-------	--	--

Toelichting indicatoren

Streefwaarden bij deze indicatoren zullen – waar relevant – worden toegevoegd in het eerstvolgende P&C product. Alle indicatoren worden geregistreerd in de systemen van W&I (Socrates/ Thomas). De indicator 'uitstroom naar werk' is inclusief de uitstroom naar ondernemerschap. De cijfers van de indicatoren zijn over het algemeen om maandbasis beschikbaar.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 186

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Werk en inkomen draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen 8. Eerlijk werk en economische groei.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 187

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 188

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Werk en inkomen		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Dienstverlening werkzoekenden	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	378	516	805	1.011
Voortzetten beleid participatiewet - Arbeidsmarktaanpak RAP-SFR	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Voortzetten beleid participatiewet - Begeleiding statushouders	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-4.707	-4.696	-4.589	-4.587
Voortzetten beleid participatiewet - Versterken maatschappelijke veiligheid	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Voortzetten beleid participatiewet - Werkstation op Zuid	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	-452	0	0	0
Werkstation op Noord	Coalitieakkoord - Doorbraak 2	0	0	-3.150	-1.100	0
Aanpak lerarentekort stoppen	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	0	0	0
Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Jongeren en schulden	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	-600	-1.000	-1.000
Overige knelpunten en meevallers - Actualisatie BUIG	Coalitieakkoord - Overig	8.115	-9.314	0	0	0
Overige knelpunten en meevallers - Vrijval reserve Breed offensief	Coalitieakkoord - Overig	40	0	0	0	0
Kasschuif Startbanen Statushouders	Kasschuiven	252	-252	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-1.246	-818	-799	-780	-790
Afrekening Klaar voor een Kind Klaar voor Werk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Baten Kansen voor West	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Baten Regionaal Bureau Zelfstandigen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Diverse bijstellingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
ESF baten 2025	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
ESF baten Sociale Inclusie 2026-2027	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
ESF Scholingsfonds 2026-2027	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Indexatie BUIG-budget (LPO)	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Opvang Vluchtelingen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Oracle Fusion	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	1.720	0	0	0	0

Overheidsbrede loketten 2025	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	190	0	0	0	0
UWV-baten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RAP010	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	3.920	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Werkcentrum Rijnmond	Reserves	0	0	0	0	0
Impulsbudget arbeidsmarktregio's DU	Taakmutatie	-97	0	0	0	0
Participatie IU	Taakmutatie	-2.356	-2.194	-2.175	-1.969	-2.019
Problematiek alleenverdieners	Taakmutatie	-2.267	0	0	0	0
Re-integratiedienstverlening jongeren	Taakmutatie	-639	-1.104	-1.569	-2.034	-2.640
Wet handhaving sociale zekerheid	Taakmutatie	-449	-108	-108	-108	-108
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-935	-6.330	-6.473	-6.270	-6.254
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Werk en inkomen		6.249	-28.402	-22.555	-20.547	-19.888

Toelichting financiële bijstellingen

Dienstverlening werkzoekenden

De ombuiging is een taakstelling die oploopt naar € 1,0 mln op dienstverlening aan werkzoekenden voor programma Werk en Inkomen. De exacte invulling van deze taakstelling moet nog worden uitgewerkt in de tweede helft van 2026 en zal verwerkt worden bij de 1e herziening 2027.

Voortzetten beleid participatiewet - Arbeidsmarktaanpak RAP-SFR

De gemeente stelt vanaf 2027 structureel € 2,5 mln beschikbaar voor het Rotterdams Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP) en het Scholingsfonds Rijnmond (SFR). Met deze instrumenten zorgen we voor hogere deelname aan arbeid en minder uitkeringsontvangers, meer inzet op leven lang ontwikkelen, zoals om-, her- en bijscholing van werkenden en werkzoekenden, en het verminderen van personeelstekorten in maatschappelijk cruciale sectoren en economische transitie.

Voortzetten beleid participatiewet - Begeleiding statushouders

De gemeente stelt vanaf 2027 extra geld beschikbaar voor de begeleiding van statushouders. Het bedrag loopt af van € 4,7 mln in 2027 naar € 4,6 mln in 2030. De gemeente zet dit geld in voor specialistische consultants en intensievere begeleiding. De focus ligt op uitstroom naar werk en een geleidelijke opbouw van werk naast inburgering.

Voortzetten beleid participatiewet - Versterken maatschappelijke veiligheid

Voor de dienstverlening aan ex-gedetineerden is vanaf 2027 jaarlijks € 1,0 mln structureel beschikbaar. Om de specialistische dienstverlening aan de groeiende groep ex-gedetineerden op een verantwoorde en veilige manier te kunnen continueren zijn extra werkcoaches nodig en moet capaciteit worden ingehuurd voor het veiligheidsvraagstuk.

Voortzetten beleid participatiewet - Werkstation op Zuid

De gemeente stelt in 2027 incidenteel € 1,1 mln beschikbaar voor de doorontwikkeling van het Werkstation op Zuid. Hiervan komt € 452.000 terecht in begrotingsprogramma Werk & Inkomen. Het resterende deel wordt opgenomen onder het programma Armoede & Schulden. **Het verder ontwikkelen van dit experiment brengt in 2027 nog incidenteel extra kosten met zich mee, als gevolg van een tijdelijke situatie waarin twee dienstverleningsconcepten naast elkaar bestaan.** Daarnaast is er tijdelijk extra capaciteit nodig als gevolg van de toename aan hulpvragen door deze nieuwe werkwijze.

Werkstation Noord

De gemeente stelt in 2028 € 3,2 mln beschikbaar en € 1,1 mln in 2029 voor een Werkstation op de noordoever. Daarmee wordt het dienstverleningsconcept van het werkstation op Zuid verder uitgebreid over de stad. De integrale dienstverlening in het sociaal domein draagt bij aan een sneller perspectief op werk, eerder zicht op geldzorgen en het voorkomen of beperken van schulden.

Aanpak lerarentekort stoppen

De gemeente stopt met de aanpak lerarentekort vanuit de gemeente en zetten deze gelden in om versterking in het onderwijs mogelijk te maken.

Hiermee wordt het geld ingezet op plekken waar dat het meest effectief is. Voor de medewerkers van Rotterdam Inclusief die werkzaam zijn op de scholen zoeken we een passende oplossing.

Ieder kind groeit op met zekerheid thuis - Jongeren en schulden

Jongeren en Schulden (JES) is een maatwerktraject van 18 maanden waarin de gemeente met jongeren met problematische schulden werkt aan hun toekomstperspectief. De gemeente lost het saneringskrediet af als de jongere zich inzet voor persoonlijke doelen gericht op zelfredzaamheid, zoals het behalen van een diploma. Voor de voortzetting van JES zijn er structurele middelen toegekend.

Overige knelpunten en meevallers - Actualisatie BUIG

Het BUIG-saldo is het verschil tussen het rijksbudget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies en de uitgaven daaraan. Het saldo is geactualiseerd op basis van het nader voorlopige BUIG-budget 2026, dat eind april is gepubliceerd, en de meest recente raming van de uitkeringslasten. Bij de raming van de lasten gaat de gemeente voor 2026 uit van een bijstandsvolume dat 1,3% gunstiger is dan het landelijk gemiddelde. Voor 2027 gaat de gemeente uit van een ontwikkeling van het bijstandsvolume die gelijk is aan de landelijke ontwikkeling. De actuele ontwikkeling van het bijstandsvolume in Rotterdam geeft op dit moment geen reden om deze uitgangspunten aan te passen.

Het nader voorlopige BUIG-budget voor 2026 bedraagt circa € 625 mln en is circa € 1,5 mln lager dan het voorlopige BUIG-budget. Dit komt vooral door een lager budget voor loonkostensubsidies. De gemeente verwacht op basis van deze actualisatie voor 2026 een meevaller van € 8,1 mln en voor 2027 een tegenvaller van € 9,3 mln ten opzichte van de voorgaande begroting.

Overige knelpunten en meevallers - Vrijval reserve Breed offensief

Het project Breed Offensief, implementeren van een set maatregelen om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten, is afgerond. Het resterende bedrag valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Kasschuif Startbanen Statushouders

De gemeente Rotterdam is samen met acht andere gemeenten pilotgemeente voor startbanen voor statushouders. Het Rijk heeft hiervoor € 638.000 beschikbaar gesteld. Rotterdam ontvangt deze middelen als centrumgemeente voor de uitvoering van de pilot in de regio. Het bedrag is begroot in 2026. De pilot loopt door tot en met 2027. Om de pilot gedurende de volledige looptijd te kunnen financieren, wordt € 252.000 doorgeschoven naar 2027.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de [paragraaf Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Afrekening Klaar voor een Kind Klaar voor Werk

Het project "Klaar voor een kind, klaar voor werk!" was een Rotterdams initiatief (2021–2024) van de Gemeente Rotterdam, Erasmus MC en partners. Het bood kwetsbare zwangere vrouwen en jonge moeders intensieve, persoonsgerichte begeleiding om te zorgen voor een goede start van het kind en de stap naar werk, opleiding of economische zelfstandigheid. Het project is inmiddels afgerond en de eindafrekening is ontvangen. Voor 2026 zijn zowel de lasten als de baten voor een bedrag van € 150.000 bijgesteld.

Baten Kansen voor West

Vanuit Kansen voor West is een subsidie voor het Werkstation op Zuid beschikbaar gesteld. Voor 2026 worden zowel de baten als de lasten voor een bedrag van € 700.000 bijgesteld.

Baten Regionaal Bureau Zelfstandigen

De begroting van het Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ) is geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van de werkzaamheden in de afgelopen jaren. De omvang van de werkzaamheden voor de contractgemeenten is structureel toegenomen. Hierdoor vallen zowel de baten als de lasten hoger uit dan eerder begroot. Om die reden zijn zowel de baten als de lasten met € 400.000 bijgesteld.

Diverse bijstellingen

In de begroting zijn diverse kleine bijstellingen verwerkt waarin de lasten en baten zijn opgehoogd. De wijzigingen zijn per saldo budgettair neutraal.

ESF-baten 2025

Over het jaar 2025 wordt de definitieve subsidie van het Europees Sociaal Fonds (ESF) vastgesteld. Dit is naar verwachting hoger dan waarmee rekening is gehouden in de jaarrekening 2025. Deze meevaller wordt verwerkt in de begroting 2026. Voor 2026 zijn zowel de lasten als de baten voor een bedrag van €548.000 bijgesteld.

ESF-baten Sociale Inclusie 2026-2027

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) heeft een subsidie ter beschikking gesteld voor Sociale Inclusie. Deze subsidie is bedoeld om inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie te ondersteunen bij het vinden, behouden of verbeteren van werk. Voor 2026 en 2027 zijn zowel de lasten als de inkomsten voor een bedrag van € 680.000 bijgesteld.

ESF-scholingsfonds 2026-2027

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) heeft een subsidie ter beschikking gesteld voor het Scholingsfonds Rijnmond. Deze subsidie is voor de

versterking van de arbeidsmarktpositie van kwetsbare werkenden en werkzoekenden. Voor 2026 en 2027 zijn zowel de lasten als de baten voor een bedrag van € 500.000 bijgesteld.

Indexatie BUIG-budget (LPO)

Op 18 juni 2026 heeft het Rijk, op verzoek van gemeenten, het indexatiepercentage voor loon- en prijsontwikkeling (LPO) binnen het BUIG-budget bekendgemaakt. Het gewogen indexatiepercentage voor 2026 bedraagt 4,03%. Deze indexatie is zowel aan de baten- als aan de lastenkant van de begroting verwerkt, zodat de geraamde lasten aansluiten bij de ontwikkeling van het beschikbare budget. Dit leidt tot een structurele ophoging van de begroting met circa € 25,0 mln. Na verwerking bedraagt de begrotingsreeks € 652,0 mln in 2026, aflopend tot € 648,0 mln in 2030. De wijziging is per saldo budgettair neutraal.

Opvang Vluchtelingen

De tijdelijke bekostiging voor gemeentelijke opvang en huisvesting is vernieuwd. De regeling biedt meer financiële zekerheid voor de lange termijn. Het lasten- en batenbudget voor het verstrekken van leefgeld aan vluchtelingen uit Oekraïne (€ 2,6 mln) is daarom meerjarig begroot tot 2030.

Oracle Fusion - Intern oplossen

In het coalitieakkoord is een stelpost Oracle Fusion opgenomen bij het begrotingsprogramma Algemene Middelen. De invulling van deze stelpost voor 2026 vindt plaats bij diverse begrotingsprogramma's. De invulling van de stelpost voor 2027 en verdere jaren maakt onderdeel uit van de organisatieopgave.

Overheidsbrede loketten 2025

Het rijk heeft eind 2025 een specifieke uitkering (SPUK) toegekend voor Inrichten Overheidsbrede loketten. Deze SPUK is in 2026 verantwoord en ontvangen. Zowel de lasten als de baten zijn in 2026 bijgesteld met € 75.000.

Taskforce Verzuim

Er wordt extra ingezet gepleegd op specifieke verzuim-dossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

UWV-baten

Voor de begroting 2026 is een inschatting gemaakt van de UWV baten op basis van de gerealiseerde UWV baten in voorgaande jaren. Hierdoor zijn de baten en lasten opgehoogd met € 3,0 mln voor 2026. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening

Voor 2026 is een onttrekking begroot van € 125.000. Dit wordt gebruikt om een aantal projecten met betrekking tot jeugdwerkgelegenheid te financieren. De onttrekking en de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Dichter bij dan je denkt

Het ministerie van SZW wil met het actieplan Dichterbij dan je denkt snel inspelen op de krappe arbeidsmarkt. Het doel is om mensen die nu niet werken te begeleiden naar (parttime) werk of een leerwerkplek. In 2022 heeft de gemeente € 717.000 budget ontvangen van het Rijk. Voor 2026 is de verwachting dat € 250.000 uit de reserve wordt onttrokken. De onttrekking en de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo neutraal is.

Bestemmingsreserve RAP010

Voor de uitvoering van het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP) is de verwachting dat het budget 2026 van € 2,5 mln niet toereikend is voor de te verstrekken subsidies. Op basis van de prognose van € 2,65 mln wordt aanvullend een onttrekking begroot van € 150.000. De onttrekking en de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmonitor

De software ontwikkeling Thomas (basisvoorziening) is voor 2026 geraamd op € 4,6 mln. Ter dekking van de kapitaallasten die vanaf 2027 in rekening wordt gebracht, wordt vanuit de begroting 2026 een aanvullend bedrag van € 3,9 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve in de Rotterdamse Investeringsmonitor (RIM) bij het programma Algemene middelen.

Bestemmingsreserve Werkcentrum Rijnmond

Voor 2026 is een onttrekking begroot van € 635.000 om de activiteiten het Werkcentrum Rijnmond te financieren. De onttrekking en de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo € 0 is.

Impulsbudget Arbeidsmarktregio DU

Rotterdam ontvangt als centrumgemeente een eenmalig impulsbudget voor de arbeidsmarktregio. De middelen zijn bestemd voor de regionale implementatie van het Werkcentrum en de communicatiestrategie.

Participatie IU

Participatie IU staat voor integratie-uitkering Participatie. Via deze rijksbijdrage ontvangen gemeenten middelen voor onder meer de Wet sociale werkvoorziening (WSW), Nieuw Beschut en sociale infrastructuur. In 2026 zijn deze bijdragen aangepast aan de loon- en prijsontwikkeling. Daarnaast is in de Meicirculaire 2026 een nieuwe verdeelsleutel voor Beschut Werk opgenomen, die vanaf 2027 wordt toegepast.

Problematiek Alleenverdieners

Vanuit het Rijk zijn voor 2025 middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van de tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek. Via deze

regelingen verstrekken gemeenten in 2025-2027 een vaste tegemoetkoming aan alleenverdienershuishoudens die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en daardoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. De rijksbijdrage is bedoeld voor het verstrekken van de compensatie aan huishoudens, implementatie en uitvoering binnen de gemeentelijke organisatie. Voor 2026 gaat het om een totaalbedrag van € 2,5 mln waarvan € 2,3 mln betrekking heeft op het programma Werk en Inkomen.

Re-integratiedienstverlening jongeren

Per 1 januari 2026 treedt de Wet van school naar duurzaam werk in werking. Rotterdam ontvangt hiervoor aanvullende rijksmiddelen voor de uitvoering van deze wettelijke taak. Daarnaast ontvangt Rotterdam als centrumgemeente middelen voor de arbeidsmarktregio voor re-integratiedienstverlening aan jongeren die door Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) zijn afgewezen voor de Wajong op basis van het duurzaamheidscriterium.

Wet handhaving sociale zekerheid

De Wet handhaving sociale zekerheid geeft gemeenten meer ruimte om bij de handhaving rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van inwoners en onderscheid te maken tussen fraude en vergissingen. Vanuit de meicirculaire 2026 ontvangt Rotterdam implementatiemiddelen voor de voorbereiding op de invoering van deze wet.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#)
- Vanuit het programma Armoede, Schuldhulpverlening, Integratie en Samenleven wordt budget overgeheveld naar programma Werk en Inkomen voor de aanvragen bijzondere bijstand. Voor 2026 een bedrag van -€ 1,0 mln
- Diverse kleine technische wijzigingen voor 2026 van -€ 251.000 tot -€ 525.000 in 2030.

Overzicht baten en lasten

Saldo Werk en inkomen incl. reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	644.051	684.591	678.220	678.015	672.435	672.060
Bijdragen rijk en medeoverheden	629.671	672.571	661.089	660.190	654.556	654.181
Overige baten	3.639	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10.741	12.020	17.130	17.826	17.879	17.879
Lasten exclusief reserves	920.728	950.452	950.344	938.870	930.065	928.074
Apparaatslasten	187.428	196.429	193.423	190.926	187.392	186.164
Inhuur	5.549	6.284	2.385	2.497	2.503	2.503
Overige apparaatslasten	3.867	4.215	4.132	4.358	4.506	4.436
Personeel	178.012	185.930	186.907	184.070	180.383	179.225
Overige verrekeningen	-3.981	-7.345	-5.294	-4.587	-4.533	-3.682
Overige verrekeningen	-3.981	-7.345	-5.294	-4.587	-4.533	-3.682
Programmalasten	737.281	761.368	762.215	752.531	747.206	745.592
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	22.775	34.874	44.739	46.045	40.573	40.286
Kapitaallasten	38	754	2.199	2.150	2.102	2.053
Overige programmalasten	4.587	124	127	127	127	127
Salarislasten cao SW en ADS	62.202	66.518	65.764	63.536	63.732	62.453
Sociale uitkeringen	623.170	640.001	629.736	628.010	628.010	628.010
Subsidies en inkomensoverdrachten	24.508	19.096	19.651	12.663	12.663	12.662
Saldo voor vpb en reserveringen	-276.677	-265.860	-272.125	-260.855	-257.630	-256.014
Saldo voor reserveringen	-276.677	-265.860	-272.125	-260.855	-257.630	-256.014
Reserves	19.046	1.505	0	0	0	37
Ottrekking reserves	29.501	13.400	9.314	0	0	37
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	1.000	600	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Breed Offensief	82	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringenParticipatiewet e.d.)	25.438	10.009	9.314	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	0	250	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamhedenTozo-regeling	399	537	0	0	0	37
Bestemmingsreserve RAP fonds	300	150	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	2.162	1.008	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoeringskostenkijtschelding-Toeslagenschandaal	119	209	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Werkcentrum Rijnmond	0	635	0	0	0	0
Toevoeging reserves	20.472	12.209	9.314	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringenParticipatiewet e.d.)	19.006	12.209	9.314	0	0	0

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	1.466	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	10.017	315	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Breed Offensief	0	40	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamhedenTozo-regeling	700	275	0	0	0	0
Bestemmingsreserve HerstelprogrammaFunctiewaardering SW	7.017	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	2.300	0	0	0	0	0
Saldo	-257.631	-264.355	-272.125	-260.855	-257.630	-255.977

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen in het kader van de Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet. Vanuit deze bijdrage betaalt de gemeente bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies.

Lasten

De programmalasten bestaan voor het grootste deel uit de sociale uitkeringslasten. De participatiemiddelen, als integratie-uitkering in het Gemeentefonds, zijn bestemd voor re-integratie van werkzoekenden, werkzoekenden met een arbeidsbeperking en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Reserves

Een belangrijke risicoreserve binnen dit programma is de bestemmingsreserve BUIG. Deze reserve wordt gebruikt voor het dekken van eventuele tekorten op de BUIG.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de programmalasten en baten wordt vooral beïnvloed door de geraamde ontwikkeling van de uitkeringslasten en het BUIG-budget. De lasten van de sociale uitkeringen zijn voor twee jaren (2026 en 2027) geraamd op basis van volume en prijs. Het BUIG budget voor deze jaren is gebaseerd op de laatst verkregen informatie van het Rijk. Voor de jaren daarna wordt de ontwikkeling in de verwachte rijksbaten gelijkgesteld aan de ontwikkeling van de verwachte lasten, waarvoor we aansluiten bij CPB-ramingen van de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsuitkeringen.

Het meerjarig verloop op de apparaatslasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de mutatie in de formatie en de aan het personeelsbestand gerelateerde kosten: loonkosten, overige personele kosten en inhuur. De formatie van het organisatieonderdeel Werk en Inkomen is gebaseerd op de capaciteit die nodig is voor uitvoering van het geraamde bijstandsvolume. Deze formatie wordt vervolgens omgezet in het benodigde loonkostenbudget.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Werk en inkomen	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Werk en inkomen					
6.3 - Inkomensregelingen	-82.791	-84.817	-75.458	-75.436	-75.169
6.4 - WSW en beschut werk	-90.073	-91.189	-88.068	-88.285	-87.226
6.5 - Arbeidsparticipatie	-91.491	-96.119	-97.329	-93.909	-93.582
Totaal Werk en inkomen	-264.355	-272.125	-260.855	-257.630	-255.977

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)		24.984	24.984	24.984	24.984	24.984
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.					
Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	22.785	12.209	10.009	0	24.984
	Begroting 2027	24.984	9.314	9.314	0	24.984
	Raming 2028	24.984	0	0	0	24.984
	Raming 2029	24.984	0	0	0	24.984
	Raming 2030	24.984	0	0	0	24.984
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling		690	690	690	690	653
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.502	0	537	275	690
	Begroting 2027	690	0	0	0	690
	Raming 2028	690	0	0	0	690
	Raming 2029	690	0	0	0	690
	Raming 2030	690	0	37	0	653
Bestemmingsreserve Breed Offensief		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor Breed Offensief uit te dekken. Hiervoor zijn specifieke Rijks gelden voor ontvangen					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	40	0	0	40	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenschandaal		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2026	209	0	209	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt		183	183	183	183	183
Doel reserve:	Het gaat hier dus om middelen bedoeld voor de arbeidsregio (en dus niet alleen voor Rotterdam). De besteding van deze middelen wordt onder regie van de centrumgemeente (Rotterdam) afgestemd binnen de arbeidsmarktregio.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	433	0	250	0	183
	Begroting 2027	183	0	0	0	183
	Raming 2028	183	0	0	0	183
	Raming 2029	183	0	0	0	183
	Raming 2030	183	0	0	0	183
Bestemmingsreserve RAP fonds		2.013	2.013	2.013	2.013	2.013
Doel reserve:	Met het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief (RAP) fonds worden subsidies verstrekt aan partijen in de regio. De uitbetalingen van de subsidies lopen over de jaargrens heen.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.163	0	150	0	2.013
	Begroting 2027	2.013	0	0	0	2.013
	Raming 2028	2.013	0	0	0	2.013
	Raming 2029	2.013	0	0	0	2.013
	Raming 2030	2.013	0	0	0	2.013
Werk en inkomen		27.871	27.871	27.871	27.871	27.834

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt

De einddatum van de bestemmingsreserve is aangepast (van eind 2026) naar eind 2027.

Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling

De einddatum van de bestemmingsreserve is aangepast (van eind 2026) naar eind 2027.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 189

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Beleidskader Participatie 2023-2026](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen zetten zich in om het doel van het programma te realiseren:

- Wigo4it C.V.
- Coöperatie Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR)

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 190

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Miriam Harika

Wethouder Miriam Harika is verantwoordelijk voor de onderwerpen werk & inkomen, armoedebestrijding en schulden.

Begroting 2027

Zorg, welzijn en wijkteams

Paginanummer in website: 191

Zorg, welzijn en wijkteams

Met dit programma ondersteunen we Rotterdammers in hun levensloop als het (even) niet vanzelf gaat. We kijken daarbij ook naar de directe omgeving (familie, vrienden, wijkgenoten etc.). De gemeente zorgt voor passende ondersteuning en hulp voor Rotterdammers die dat nodig hebben. Verder bevordert de gemeente dat kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien.

Begroting 2027

Voortgang 2026

Paginanummer in website: 192

Voortgang 2026

Jeugdigen groeien gezond, kansrijk en veilig op

Jeugdpreventie

Realisatie 2025: 8.534

Realisatie t/m mei 2026: 1.577

In de wijk en thuis worden trainingen en cursussen gegeven om problemen te voorkomen. Deze trainingen helpen bijvoorbeeld om beter om te gaan met gevoelens, opvoeden en sociale situaties. Ook helpen ze om psychische problemen en verslavingen te verminderen of te voorkomen. Eind 2025 is het doel voor jeugdpreventie behaald. Het collegegetarget voor 2025 was 5000 deelnemers, en dat is met 8.534 deelnemers ruim gehaald. De trainingen en cursussen gaan ook in 2026 door. Voor 2026 is er geen vast doel voor het aantal deelnemers. Vanaf 2027 is er wel een nieuw doel: 8.000 jongeren of ouders per jaar moeten een effectieve training afronden. Tussen januari en mei 2026 hebben 1.577 deelnemers zo'n training succesvol afgerond.

De uitvoering van het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en andere drugs 2023-2027 is onderdeel van het subsidiekader Jeugdpreventie ligt op schema. De resultaten van het eerste halfjaar van 2026 voldoen aan de doelen die voor 2026 zijn gesteld. In het kort:

- Op bijna alle instellingen voor speciaal voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en op alle mbo-scholen met niveau 1 en 2 worden gezondheidscoaches ingezet. Doel voor 2026 is dat 184 jongeren een traject volgen. In het eerste halfjaar van 2026 hebben 90 jongeren een individueel traject gevolgd en daarmee hulp gekregen bij hun problematische gebruik.
- In 2026 was het doel dat er 8 ouderbijeenkomsten werden georganiseerd. Hiervan hebben er tot nu toe 4 plaatsgevonden. Daarnaast zijn ouders geïnformeerd vanuit het onderdeel ouderbijeenkomsten van de interventie Helder op School. In totaal zijn er 160 ouders ondersteund in het bespreekbaar maken van het drugs- en alcoholgebruik, ofwel middelengebruik, met hun kinderen.
- Voor 2026 is de ambitie dat er 250 consultatiegesprekken worden gevoerd met mensen met uiteenlopende vragen over middelengebruik, met zorgen over zichzelf en/of die van anderen. Er zijn in het eerste halfjaar al 202 mensen naar aanleiding van hun vraag van passend advies voorzien.
- In 2026 is het doel dat 150 professionals binnen de jeugdhulp, bij de wijkteams en binnen het jeugd- en jongerenwerk zijn getraind in het vroegtijdig signaleren van mogelijk problematisch gebruik. In 2026 zijn tot nu toe 61 professionals getraind. Hierdoor is aandacht besteed aan mogelijke alcohol- en/of drugsproblematiek binnen ongeveer 1.095 huishoudens waarmee deze professionals contact hebben. Voor de tweede helft van 2026 verwacht Antes-preventie dat het totaal van 150 professionals gaat worden gerealiseerd.
- In totaal is de testservice 24 keer open geweest: 6 keer met enkele bezetting en 2.218 keer met dubbele bezetting. De open inloop is iedere donderdag van 17.30 tot 19.00 uur voor het laten testen van poeders, pillen en vloeistoffen. De daadwerkelijke uitvoeringstijd is vaak langer; iedereen die binnen de inlooptijd arriveert, wordt geholpen. 619 bezoekers hebben hun drugs laten testen. Het merendeel van de samples bestaat net zoals voorgaande jaren uit XTC (445%), gevolgd door MDMA (13%) en 3-MMC (18%), cocaïne (3%), amfetamine/speed (4%) en andere middelen (18%).
- In oktober 2025 heeft de gemeenteraad een [brief](#) over de voortgang over het programma Alcohol en andere drugs ontvangen met daarin uitgebreidere informatie over de bereikte resultaten vanaf 2023 tot en met het eerste halfjaar van 2025. Zoals is afgesproken ontvangt de raad na de zomer 2027 een eindevaluatie inclusief bereikte resultaten van het huidige programma. Tegelijkertijd wordt een nieuw vierjarig preventie- en handhavingsplan 2028-2032 met aanscherping op grond van de successen en de verbeterpunten aan de raad voorgelegd.

Schoolmaatschappelijk werk, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Schoolzorgteams

Het schoolmaatschappelijk werk (SMW) en CJG zijn samen met het jeugdwerk voorzieningen die behoren tot de pedagogische basis in de wijk. Zij verwijzen naar het gerichte preventieve aanbod dat via het subsidiekader jeugdpreventie voor kinderen en jongeren en hun ouders/verzorgers beschikbaar is in de wijk en voor leerlingen en leerkrachten op de scholen. In 2026 zijn op ongeveer 120 schoollocaties primair onderwijs zogenoemde schoolzorgteams actief. Hier is het schoolmaatschappelijk werk een belangrijk onderdeel van. In totaal worden er op basisscholen ongeveer 100 fte aan SMW ingezet. Hiervan is ongeveer 75 fte actief op scholen met een schoolzorgteam.

In de sectorkamer waarin gemeente en schoolbesturen PO afspraken maken, is besloten dat vanaf 2026 voor de aanvullende uren SMW in schoolzorgteams een eigen bijdrage wordt betaald door scholen, net als voor de reguliere uren SMW. Deze uren zijn vanaf 2026 gezamenlijk aangevraagd via een subsidieaanvraag. Er is tevens besloten dat in 2026 en 2027 de eigen bijdrage van schoolbesturen primair onderwijs 19% over de totaal aangevraagde subsidie bedraagt. Voor kalenderjaar 2028 dienen nieuwe afspraken over cofinanciering te worden gemaakt.

Bestuursopdrachten in het Zorgdomein

Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK)

De aanleiding voor de opdracht RBOK is de financiële overschrijding op de specialistische jeugdzorg in 2023. Bestuurders besloten een regionale bestuursopdracht kostenbeheersing (RBOK) op te stellen. Deze opdracht startte in 2024 en moet leiden tot een besparing van uiteindelijk € 54 mln. voor de gemeente Rotterdam in 2028. Ook in 2026 blijven we hierop inzetten.

De RBOK wordt in regionaal verband uitgevoerd en op totaalniveau gemonitord. Binnen de RBOK zijn ruim 20 maatregelen geformuleerd die zich richten op de clusters arrangementensystematiek (Deze systematiek zorgt ervoor dat leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften de juiste hulp en financiering krijgen), passend zorgaanbod, passende zorgvraag en randvoorwaarden. De financiële effecten van de RBOK moeten tot uiting komen in neerwaartse druk op de voortdurende uitgavenstijging van de regionaal ingekochte jeugdhulp. Als dit in de realisatiecijfers tot uiting komt, werkt het ook positief door in de begrotingsadviezen die de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) aan Rotterdam geeft.

Jeugdoffensief

In regionaal verband probeert de gemeente met de RBOK de stijgende uitgaven voor specialistische jeugdzorg terug te dringen. Binnen Rotterdam pakken we dit nog breder op. Ook bij lokale jeugdzorg probeert de gemeente de groei te remmen. Niet alleen om financiële redenen. De trend van steeds meer en steeds duurder zorg is ook maatschappelijk zeer ongewenst. De gemeente moet voorkomen dat kinderen onnodig in de jeugdzorg terechtkomen en meer aandacht hebben voor wat gezinnen echt nodig hebben. Zo kan de gemeente de meest kwetsbare jongeren blijven voorzien van jeugdzorg. In 2026 startte de gemeente met het Jeugdoffensief waarbinnen continu het gesprek wordt gevoerd met onze partners, zoals zorgaanbieders, huisartsen en gecertificeerde instellingen, om hen mee te nemen in de urgentie en in de visie van de gemeente om het systeem te veranderen. We ondersteunen de huisartsen als er meer zorg nodig is. Huisartsen kunnen in 2026 via hun eigen verwijssysteem direct naar de vraagwijzer verwijzen. Voor jeugd financiert de gemeente de POH jeugd & gezin in de praktijk van de huisarts en als er vervolghulp nodig is, kunnen de huisartsen verwijzen naar het knooppunt jeugdhulp. Daar kijken specialisten van het wijkteam, preventie en jeugd GGZ gezamenlijk welke zorg het beste past. Hiermee wil de gemeente bewerkstelligen dat er meer gebruik gemaakt wordt van preventief collectief aanbod en minder GGZ-zorg. Het doel van het Jeugdoffensief is tot aan de nieuwe inkoop Jeugd (nieuwe contracten per 1-1-2029) maximale grip te krijgen op de jeugdzorguitgaven. Dit vraagt om goede gezamenlijke afspraken met onze partners. Maar bovenal vraagt dit om lef en doorzettingsvermogen: om te leren als het tegenzit, bij te sturen waar nodig en door te pakken om het doel te bereiken. Het Rijk is hierin een belangrijke partner. Daar blijft de gemeente dan ook lobbyen voor meer geld.

Inkoop

De nieuwe contracten voor Wmo Woningaanpassingen en Trapliften zijn op 1 januari 2026 ingegaan. Woningaanpassingen zijn bedoeld om de zelfredzaamheid te vergroten en Rotterdammers te ondersteunen, om langer zelfstandig thuis te wonen. Het gaat om voorzieningen zoals trapliften of een helling bij de voordeur.

Op 1 mei 2026 zijn daarnaast de nieuwe contracten voor Wmo Hulpmiddelen ingegaan. Hulpmiddelen moeten de zelfredzaamheid vergroten en Rotterdammers in staat te stellen zo lang mogelijk mee te doen. Wmo hulpmiddelen variëren van rolstoelen, woonhulpmiddelen, zoals een tillift tot vervoersvoorzieningen, zoals een scootmobiel.

Het nieuwe contract van het doelgroepenvervoer is op 20 juli 2026 ingegaan. De aanbesteding hiervan heeft 2 jaar geduurd. Tegen de uitkomst van de aanbesteding was een rechtszaak aangespannen. Deze rechtszaak is eind augustus definitief geëindigd in het voordeel van de gemeente. RMC is 20 juli gestart met de uitvoering van het doelgroepenvervoer en zal dit voor 4 jaar doen. In het contract is daarnaast vastgelegd dat de gemeente het contract twee keer met twee jaar kan verlengen. Het doelgroepenvervoer betreft vraaggericht Wmo-vervoer - ook collectief aanvullend vervoer genoemd -, Wmo dagbestedingsvervoer, jeugdwetvervoer, werkvervoer, leerlingenvervoer en gym- en zwemvervoer. Het doelgroepenvervoer heeft als doel het bieden van passend en betrouwbaar vervoer aan Rotterdammers die niet zelfstandig kunnen reizen met het eigen of reguliere openbaar vervoer.

Ouderen

Samen met de partners in de stad wordt tot eind 2026 gewerkt aan de uitvoering van de actieagenda Goud voor Oud.

Zo hebben 13 restaurants vanuit de subsidieregeling zorg- en wijkrestaurants voor ouderen voor 2026 een subsidie gekregen voor het verduurzamen van hun bedrijfsvoering of voor het openen van een nieuw restaurant. Dit jaar zijn de restaurants Wijkkeuken Pompgebouw in De Esch en Stadskeuken in Groot IJsselmonde geopend. In 17 complexen waar veel ouderen wonen zijn sociale huismeesters actief. Zij ondersteunen ouderen bij het veilig langer thuis wonen.

Rotterdam heeft het certificaat Dementievriendelijke Stad. Het bijbehorende convenant loopt tot en met 31 december 2026. Voor 2026 zijn 30 trainingen in het signaleren en bejegenen van mensen met dementie ingepland. Er is grote belangstelling voor bij samenwerkingspartners in de

stad, daarom zijn er 12 extra trainingen ingekocht. De interventie 'Beter Thuis met Dementie' is uitgebreid met de mogelijkheid voor families om samen geïnformeerd en begeleid te worden bij het organiseren van de familie­zorg. Met de Rotterdamse musea doen we een project waarbij mensen met dementie en deelnemers van dagbestedingen op bezoek gaan bij musea en vice versa. We hopen hiermee dagbesteding diverser en daarmee aantrekkelijker te maken. Ook binnen het project Sociaal Vitaal in Kleur worden steeds meer sleutelfiguren getraind zodat vroegsignalering onder migrantenouderen makkelijker wordt. De campagne DementZie werd rondom Wereld Alzheimer Dag 2026 herhaald.

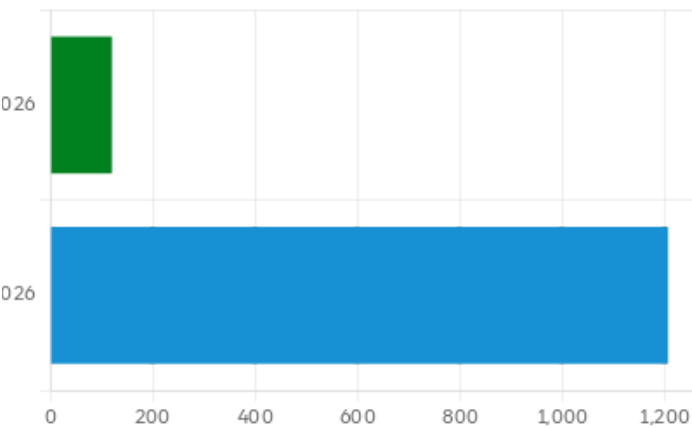
De implementatie van de ketenaanpak valpreventie is sinds januari 2024 in volle gang. In 2026 lag de focus op het verder verhogen van de kwaliteit van de Val Niet Trainingen, Thuis Onbezorgd Mobiel en Minder vallen Meer Bewegen en het verder verbeteren van de samenwerking met de ketenpartners van zorg en welzijn om gezamenlijk nog meer ouderen met een verhoogd valrisico op te sporen.

Voorkomen van dak- en thuisloosheid en ondersteunen waar nodig

Kwetsbare Rotterdammers doen mee

Ondanks alle inspanningen blijft het aantal dak- en thuisloze mensen in Rotterdam onverminderd hoog. Zo is bij jongeren een groei van totaal 55% te zien van 2023 tot 2025 van het aantal jongeren dat toegang heeft gekregen tot de opvang. In 2025 zijn er 489 jongeren in totaal toegelaten. In 2026 is vooralsnog een lichte groei. Bij gezinnen was het aantal toelatingen tot 2026 min of meer gelijk. Er is echter in de eerste 5 maanden van 2026 een steile groei te zien van 19% ten opzichte van heel 2025 waarin 125 gezinnen zijn toegelaten. De toename in de afgelopen jaren in relatie tot een gelijkblijvend aantal plekken (slechts 2 extra plekken voor jongeren) leidt voor deze twee doelgroepen tot toenemende hotelplaatsingen die vanuit cliëntperspectief – zeker voor de langere duur - onwenselijk zijn. Zeker ook vanwege de benodigde capaciteit die het vergt voor de organisatie en de kosten die hiermee gepaard gaan. Met het stadsakkoord zetten we in de volle breedte in om dakloosheid tegen te gaan. En aangezien de stijgingen structureel van aard zijn, zetten we in op een structurele oplossing. Voor gezinnen zet de gemeente in op een uitbreiding van het aantal opvangplekken en het bestendigen en uitbreiden van het aantal plekken voor Room First. Voor jongeren wordt in de uitbreiding van het aantal opvangplekken voorzien met 10 tot 20 plekken. Voor zowel gezinnen, jongeren als alleenstaande volwassenen wordt de doorstroom versneld door middel van Wonen Eerst 010.

Financiën

De grafiek toont de verwachte inkomsten en uitgaven van het programma in miljoenen euro's.

De verwachte inkomsten zijn € 125,0 mln en bestaan vooral uit bijdragen van regiogemeenten voor de uitvoering van de Gemeenschappelijke regeling Jeugdzorg Rijnmond (GRJR), de lobby richting het rijk voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), rijksbijdragen Preventie met gezag en Toeslagenproblematiek, en de eigen bijdrage voor de huishoudelijk hulp Wmo.

De verwachte uitgaven zijn € 1.255,9 mln. De gemeente zet eigen personeel in voor jeugdhulp, toegang tot de Wmo, beleid en zorginkoop en de aanpak van huiselijk geweld. Het grootste deel van de programmalasten besteedt de gemeente aan sociale uitkeringen en subsidies en inkomensverstrekking. Bij sociale uitkeringen gaat het om de inkoop van ondersteuningsarrangementen binnen de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Subsidies gaan naar instellingen die werkzaamheden uitvoeren voor specialistische jeugdhulp en naar instellingen voor de maatschappelijke opvang.

Financiële bijstellingen Zorg, welzijn en wijkteams Tweede herziening 2026	- € 18.324
Coalitieakkoord	- € 35.548
Overschot wijkteams	€ 1.500
Vrijval definitief rekeningresultaat 2025 GRJR	€ 2.500
Vrijval onderbesteding regionale kosten voor jeugdhulp	€ 8.700
Vrijval WMO arrangementen	€ 5.377
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 853

Begroting 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Paginanummer in website: 193

Bestuurlijke hoofdlijnen 2027-2030

Het college heeft opdracht gegeven om met maatregelen te komen voor een toekomstbestendig zorgstelsel van Rotterdam. Deze bestuursopdracht Zorg heeft in de afgelopen jaren bijgedragen aan beperking van de groei van het beroep op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. De gemeente blijft hierover in gesprek met bewoners en zorgaanbieders in de jeugdzorg, de thuiszorg en de Wmo. Het integraal plan 'Passende Zorg voor Heel de Stad' is een aanvulling op het bestaande beleidskader 'Heel de Stad': met deze aanvullingen op het beleid blijft de gemeente de uitgangspunten van 'Heel de Stad' hanteren, maar passend binnen de beperkte arbeidscapaciteit en middelen. Met het oog hierop is ook inzet op preventie van Zorgfraude een belangrijk punt. Ook in regionaal verband (binnen de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond, GRJR) worden er stijgende kosten gezien bij de specialistische jeugdhulp. Daarom is er ook een Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) gestart. Samen met regiogemeenten en de jeugdzorgaanbieders werkt de gemeente Rotterdam aan het terugdringen van de kostenstijging. Een opvolger van 'Passende Zorg voor Heel de Stad' voor de komende collegeperiode wordt naar verwachting eind 2026 aan de gemeenteraad aangeboden.

Naast de eerdere plannen voert de gemeente ook het regioplan "Samen zorgen voor Morgen" uit. Dit plan hoort bij het landelijke Integraal Zorgakkoord (IZA). In dit plan zijn afspraken gemaakt tussen Zilveren Kruis, zorg- en welzijnsaanbieders en de gemeenten Rotterdam, Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel. Het doel is om zorg en ondersteuning bereikbaar, betaalbaar en goed te houden. Uit dit regioplan is een werkagenda gemaakt. Hierin staan 10 actiepunten met maatregelen die voorrang krijgen. In 2025 zijn al stappen gezet, zoals:

- Meer samenwerking in de wijk tussen sociale en medische partijen
- Een betere samenwerking tussen verschillende partijen voor Regionaal Integraal Capaciteitsmanagement
- Extra aandacht voor Mentale Gezondheidscentra.

De gemeente is tevreden met de plannen van het Rijk om het IZA te verlengen. Ook vindt de gemeente het goed dat er via het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) een verbinding wordt gemaakt tussen zorg en het sociaal domein.

Het landelijke plan Hervormingsagenda Jeugd vraagt om betere jeugdzorg en om ervoor te zorgen dat de kosten niet te hoog worden. Het doel is om minder kinderen individuele hulp te laten krijgen en meer ondersteuning te bieden in hun eigen omgeving, zoals thuis of op school. Dit past bij andere landelijke plannen, zoals het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de onderwijsagenda's.

Ook in Rotterdam werkt de gemeente hard aan verandering. De afgelopen jaren is het aantal kinderen dat jeugdzorg krijgt sterk gestegen. Daarnaast is de zorg die deze kinderen krijgen zwaarder en duurder geworden. Dit is niet vol te houden: er is niet genoeg geld en ook niet genoeg professionals om alle kinderen te helpen die het het meest nodig hebben.

De gemeente wil deze trend keren. Met het Jeugdoffensief wil de gemeente voorkomen dat kinderen onnodig jeugdzorg krijgen. In plaats daarvan zetten ze in op preventie en welzijn, zoals hulp op school of in de buurt.

Deze verandering is een taak voor alle professionals die met jeugd werken in Rotterdam, zoals huisartsen, welzijnsaanbieders en scholen. De gemeente wil ervoor zorgen dat kinderen die extra hulp nodig hebben sneller en vaker geholpen worden op school, in hun eigen omgeving of via welzijnswerk. Ook gaat de gemeente in gesprek met zorgaanbieders om beter samen te werken en zo de gewenste verandering te bereiken.

Begroting 2027

Doel: Iedere Rotterdammer kan meedoen naar vermogen en kan zo lang mogelijk zelfstandig leven

Paginanummer in
website: 194

Doel: Iedere Rotterdammer kan meedoen naar vermogen en zo lang mogelijk zelfstandig leven

Wat wil de gemeente bereiken?

Het uitgangspunt is dat niet elke hulpvraag een zorgvraag is. Iedere Rotterdammer kan meedoen naar vermogen en kan zo lang mogelijk zelfstandig leven. Als dit niet (meer) mogelijk is, wordt zo kort mogelijk passende ondersteuning gegeven met maximale inzet van eigen kracht, het eigen netwerk of gebruik van preventief aanbod in de buurt. Dit leidt tot minder Rotterdammers die gebruik maken van ondersteuning en (jeugd)hulp.

1. Beschermen en bevorderen van de mentale en fysieke gezondheid voor alle Rotterdammers.
2. Een stevige sociale basis in wijken en buurten.
3. Jeugdigen groeien gezond, kansrijk en veilig op.
4. Rotterdammers met een hulpvraag worden tijdig en passend geholpen met inzet van eigen kracht en het eigen netwerk.
5. Directe ondersteuning en duurzame veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld.
6. Voorkomen van dak- en thuisloosheid en ondersteunen waar nodig.

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende activiteiten per subdoel:

1. Beschermen en bevorderen van de mentale en fysieke gezondheid voor alle Rotterdammers (zie ook programma Volksgezondheid, programma Sport, bewegen en natuureducatie, programma Cultuur)

- Het bieden van de mogelijkheid om Rotterdammers die zich met sociale zorgvragen bij de huisarts of Vraagwijzer melden: (1) via 'Welzijn op Recept' te koppelen aan een voorziening in de wijk, of (2) de vraag direct door te zetten naar een contactpersoon sociaal domein in de gemeente, in plaats van aan zorg;
- We werken aan het voorkomen en terugdringen van middelengebruik, zoals drugs en alcohol, en verslaving met extra aandacht voor risicogroepen.

2. Een stevige sociale basis in wijken en buurten (zie ook programma Sport, bewegen en natuureducatie, programma Cultuur, programma Armoede en schulden, programma Inburgering en samenleven)

- a. Het programma Sociale Basis Rotterdam wil de samenhang en leefbaarheid in de stad verbeteren. Het doel is dat Rotterdammers mee kunnen doen, elkaar ontmoeten en steun vinden in hun eigen wijk.

De sociale basis bestaat uit bewonersinitiatieven, vrijwilligersorganisaties en ontmoetingsplekken, aangevuld door de inzet van sociaal werk en gerichte preventie voor zowel gezinnen, kinderen als volwassenen. De sociale basis is het geheel van maatschappelijke initiatieven en maatschappelijke organisaties die onder aansturing van de gemeente (en andere overheden) werken. De gemeente stimuleert ontmoeting, versterkt de eigen kracht van bewoners en zorgt ervoor dat initiatiefnemers en professionele organisaties samen zoveel mogelijk mensen kunnen ondersteunen. Ook steunt de gemeente vrijwilligers en mantelzorgers. Door te investeren in preventie neemt de druk op zwaardere zorg af. Zo worden Rotterdammers zelfredzamer.

In 2027 werkt de gemeente aan één duidelijke subsidieregeling voor de Sociale Basis. Hierdoor komen verschillende subsidies samen in één kader. Zo kunnen organisaties en bewonersinitiatieven makkelijker bijdragen aan zorg, gezondheid, welzijn en meedoen in de stad. Daarnaast investeert de gemeente in preventie in de wijken. Denk aan activiteiten voor gezondheid, talentontwikkeling en weerbaarheid van kinderen, en voor mentale veerkracht. In 2027 verbindt de gemeente deze activiteiten beter met elkaar. Inwoners krijgen zo makkelijker de juiste hulp en ondersteuning in hun eigen wijk. De gemeente werkt hiervoor samen met zorg- en welzijnsorganisaties, bewoners en andere partners.

Ondersteunen, aanmoedigen en waarderen van burenhulp, vrijwilligers en mantelzorgers;

De gemeente Rotterdam steunt mantelzorgers en vrijwilligers. Zij zijn onmisbaar voor de stad. Dankzij hun hulp kunnen inwoners langer

zelfstandig leven en blijft zwaardere zorg waar mogelijk uit. Bovendien versterken zij de samenhang in de wijk. Mantelzorgers krijgen ondersteuning zoals waardering, informatie, advies, trainingen en respijtzorg. Voor vrijwilligers zijn er vrijwilligerssteunpunten, trainingen, hulp bij het vinden van vrijwilligerswerk en activiteiten om ze te bedanken. Zo versterkt Rotterdam de sociale basis en zet zij inwoners aan tot betrokkenheid bij hun wijk en stad.

Buren en vrijwilligers in Rotterdam

In 2027 stimuleert de gemeente via welzijnsorganisaties en Opzoomer Mee dat burens elkaar beter leren kennen en helpen. Bijvoorbeeld met straatactiviteiten en Lief en Leedstraten. In 2026 waren er 889 actieve Lief en Leedstraten, waarvan 44 nieuw gestart. Het doel is 975 straten. Voor vrijwilligerswerk gebruikt de gemeente het platform Zorgzaam010. Zij helpen vrijwilligers en organisaties bij elkaar te vinden, promoten vrijwilligerswerk en waarderen vrijwilligers. Elke december organiseert de gemeente activiteiten rond de Dag van de Vrijwilliger om vrijwilligers te bedanken. Initiatiefnemers in de wijken kunnen sinds 2025 coaching en advies krijgen via het project Gemeenschapskracht van Onderop van Opzoomer Mee. Samen met Zorgzaam010 delen zij ook cursussen voor vrijwilligers. Begin 2026 deden ongeveer 210.000 Rotterdammers vrijwilligerswerk, blijkt uit de Omnibusenquête. Bij Zorgzaam010 zijn 119.366 actieve gebruikers ingeschreven.

Ondersteuning voor mantelzorgers

Wij ondersteunen mantelzorgers met het doel overbelasting te verminderen en liefst voorkomen. Wij willen dat mantelzorgers weten dat zij er niet alleen voor staan. Mantelzorgers kunnen 24/7 bellen naar Mantelfoon voor informatie, advies en een luisterend oor. Mantelfoon beantwoordde afgelopen jaren jaarlijks bijna 1000 gesprekken. De gemeente streeft ernaar dit aantal minimaal te behouden. Mantelfoon werkt samen met mantelzorgcoaches in de wijken. Mantelzorgers kunnen vervangende zorg krijgen, bijvoorbeeld via maatjesprojecten aan huis, (niet-geïndiceerde) dagbesteding of het Logeershuis de Buren. Jonge mantelzorgers krijgen steun op school via het programma 'You never care alone'. De gemeente geeft elk jaar een blijk van waardering aan mantelzorgers. We onderzoeken in 2027 de mogelijkheden voor het introduceren van een keuzeoptie voor mantelzorgers: een OV-tegoed of een tegemoetkoming in de parkeerkosten. Daarnaast zal de Mantelfoon in samenwerking met Welzijn activiteiten in Rotterdam organiseren rond de Dag van de Mantelzorg.

b. Het verlenen van subsidies voor wijkgebonden initiatieven.

Met Couleur locale ondersteunt de gemeente Rotterdam kleine lokale initiatieven die sterk verbonden zijn met hun wijk. Deze organisaties kennen de bewoners, werken veel met vrijwilligers uit de wijk en bieden laagdrempelige welzijnsactiviteiten die aansluiten bij de maatschappelijke opgaven in het gebied. Zo dragen we bij aan sterke wijken waarin bewoners elkaar ondersteunen, mee kunnen doen en problemen zo veel mogelijk worden voorkomen. Momenteel wordt er gewerkt aan ontwikkeling van een nieuwe brede subsidieregeling voor het sociaal domein waar onder andere de Couleur locale regeling in opgaat.

c. Vereenvoudigen van subsidieregelingen voor wijkgebonden initiatieven;

De gemeente ontwikkelt één nieuwe subsidieregeling, in samenwerking met andere begrotingsprogramma's voor sport, onderwijs, cultuur, armoede en samenleven. Hierdoor kan de gemeente initiatieven op dezelfde manier ondersteunen, met duidelijke regels en waar mogelijk voor langere tijd.

De regeling zelf wordt breder, maar ook de manier van aanvragen, controleren en evalueren verandert. De gemeente maakt dit makkelijker, zodat waardevolle initiatieven minder obstakels tegenkomen. Tegelijk houdt de gemeente beter zicht op wat de initiatieven opleveren en op wie er in de wijken het verschil maakt.

d. We investeren in de sociale cohesie van wooncomplexen voor oudere Rotterdammers.

Binnen de welzijnsopdracht worden er door de gecontracteerde welzijnspartijen elk jaar 1 à 2 wooncomplexen geïntaliseerd. Dat wil zeggen dat de welzijnspartij daar aan de slag gaat om de sociale samenhang te vergroten. Daarnaast zijn er in complexen sociale huismeesters ingezet en waren er begin 2026 20 thuisplusflats.

e. We faciliteren in de welzijnsopdracht het beheer van de huizen van de wijk.

De gemeente Rotterdam faciliteert Huizen van de Wijk omdat ze belangrijk zijn voor de sociale basis van de stad. Ze zijn een makkelijk toegankelijke plek waar inwoners elkaar ontmoeten, activiteiten doen en steun vinden.

De gemeente stimuleert (zelf)beheer. Bewoners en lokale organisaties bepalen zelf wat er in hun Huis van de Wijk gebeurt. Zo sluit het aanbod beter aan op wat de wijk nodig heeft, raken bewoners meer betrokken en worden lokale netwerken sterker. Zo draagt de gemeente bij aan sterke wijken waar inwoners elkaar kennen en voor elkaar zorgen.

De gemeente financiert Huizen van de Wijk en andere ontmoetingsplekken zoals jongerenhubs. Dit gebeurt via drie routes: de welzijnsopdracht (48 Huizen van de Wijk en 33 jongerenhubs), de subsidie voor Huizen van de Wijk in zelfbeheer (4 Huizen van de Wijk) en subsidies voor stedelijk welzijn. Subdoel 3 — Jeugdigen groeien gezond, kansrijk en veilig op — valt ook onder andere programma's (zie programma Volksgezondheid en Onderwijs)

3. Jeugdigen groeien gezond, kansrijk en veilig op (zie ook programma Volksgezondheid en programma Onderwijs)

Activiteiten:

a. Ouders, kinderen en jongeren die een steuntje in de rug kunnen gebruiken worden in de wijk en op school laagdrempelig en zoveel mogelijk groepsgewijs ondersteund.

- De gemeente Rotterdam zet zich extra in voor jongeren, zodat zij veilig, kansrijk en gezond opgroeien. Dit past bij de doorbraak Jeugd uit het coalitieakkoord Vaart Maken: problemen voorkomen, kansen vergroten en snel helpen dichtbij huis.
- Een sterke sociale basis is daarbij belangrijk. Daarom investeert de gemeente in goede jeugdpreventie en makkelijk toegankelijke voorzieningen in de wijk. Jongeren kunnen zich zo ontwikkelen, talenten ontplooien en vrienden maken. Dit gebeurt onder meer via jongerenwerk, activiteiten, steun voor gezinnen, het vroeg oppakken van risico's en aandacht voor mentale gezondheid en weerbaarheid.
- De gemeente werkt hierbij samen met sport, cultuur en onderwijs. Door problemen snel te signaleren en hulp dicht bij de leefwereld van jongeren te bieden, kan zwaardere hulp worden voorkomen. Hebben jongeren toch zwaardere hulp nodig, dan zorgt de gemeente dat deze beschikbaar is.
- De gemeente stemt de inzet op gebied van jeugdhulp af met het onderwijsveld om uitschoolplaatsingen zoveel mogelijk te voorkomen. Om invulling te geven aan het perspectief voor jeugdigen is onderwijs immers een belangrijke partner. Dat doen we ten behoeve van verschillende doelgroepen.
- Voor kinderen die aangewezen zijn op speciaal onderwijs bieden we het Onderwijs ZorgArrangement aan (OZA) in samenwerking met het onderwijs is het zorgaanbod gericht op (groepen) leerlingen, die extra ondersteuning nodig hebben voor hun gedrag, zelfredzaamheid of beperking die zij op school ervaren.

b. We organiseren extra pedagogische ondersteuning voor de eerste 1000 dagen in kwetsbare gezinnen door inzet van het programma stevige start.

- Met het programma Stevige Start versterken we de vroegsignalering van kwetsbare omstandigheden en ondersteuningsvragen bij (aanstaande) ouders en ouders met kinderen van 0 tot 4 jaar.
- We versterken de samenwerking tussen geboortezorg, jeugdgezondheidszorg en het sociaal domein, zodat ouders tijdig worden toegeleid naar passende ondersteuning en problemen zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt.
- We ondersteunen professionals bij het goed begeleiden van ouders en versterken de verbinding en overdracht van ondersteuning tijdens de zwangerschap, rond de geboorte en in de eerste levensjaren van het kind.

c. Voor jeugdigen met een langdurige zeer intensieve zorgvraag stimuleren we ontwikkeling via kinderdagcentra.

Voor jonge kinderen waarvan wordt vermoed dat ze ontwikkelingsachterstanden hebben, heeft de gemeente dagprogramma's beschikbaar.

De inzet is, met diagnostiek, hulp en ondersteuning deze kinderen zoveel als mogelijk te laten doorstromen naar, bij voorkeur, regulier onderwijs, dan wel speciaal onderwijs.

- Kinderen met ernstige ontwikkelingsachterstanden

Voor kinderen met ernstige ontwikkelingsachterstanden die geen speciaal onderwijs kunnen volgen, heeft de gemeente ontwikkelingsgerichte dagprogramma's. Het gaat om kinderen met een leerplichtonthefving, vaak met een verstandelijke beperking. Waar mogelijk krijgt het kind onderwijs, passend bij zijn niveau en mogelijkheden.

- Groeiend aantal, lange wachtlijsten

In de dagprogramma's werken kinderen aan praktische en cognitieve vaardigheden en aan hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Het aantal kinderen groeit: in 2025 zaten er ongeveer 520 in, en voor 2026 is dat aantal al bereikt. Het aantal locaties groeit mee, maar de wachtlijsten zijn nog lang. De gemeente wil deze kinderen een goede plek bieden: onderwijs waar kan, anders dagbesteding.

- Kinderen die (bijna) uitvallen op school

Voor leerplichtige kinderen van 5 tot 18 jaar die door psychosociale of gedragsproblemen thuiszitten, heeft de gemeente onderwijsgerichte dagprogramma's. Ook kinderen die dreigen uit te vallen kunnen meedoen. Zodra hun problemen zijn opgelost of ze beter met hun beperking kunnen omgaan, gaan ze weer naar school, passend bij hun mogelijkheden. Soms met lichte steun. Het is ook mogelijk dat ze doorstromen naar (begeleid) werk.

d. Voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden of verstrikt raken in het web van ondermijnende criminaliteit.

Met Preventie met Gezag werkt de gemeente in de wijken Charlois, Delfshaven, Feijenoord en IJsselmonde aan het vroeg herkennen van problemen en risico's. We helpen jongeren om sterker en weerbaarder te worden en bieden hen kansen voor de toekomst.

Ook ondersteunen we jongeren en hun ouders om risicofactoren te verminderen en beschermende factoren te versterken. Samen met scholen, jongerenwerkers, de politie, zorgorganisaties en justitie zorgen we ervoor dat jongeren zo veel mogelijk op het goede pad blijven en niet (verder) in de criminaliteit terechtkomen.

e. Voorkomen van instroom, verder afglijden en recidive door betere aansluiting van ketenzorg, inclusief nazorg na detentie en het verminderen van zorglacunes.

- De gemeente werkt via Jeugd(hulp) in Strafrechtelijk Kader (JiSK) samen met partners uit de jeugdhulp, veiligheid en het jeugdstrafrecht. Samen zorgen we voor een passende aanpak voor jongeren die met het jeugdstrafrecht in aanraking zijn gekomen of waarbij dit dreigt te gebeuren.

- We bieden jongeren en hun ouders of netwerk ondersteuning aan om problemen aan te pakken, gedrag duurzaam te veranderen en te werken aan een toekomst op het gebied van school, werk en wonen. Ook verbeteren we de aansluiting tussen jeugdstrafrecht, jeugdhulp en nazorg.

- Daarnaast werken we aan een passend en voldoende beschikbaar hulpaanbod voor jongeren met complexe problemen. Samen met zorgaanbieders ontwikkelen we passende alternatieven voor gesloten jeugdhulp, zodat jongeren tijdig de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben en zoveel mogelijk thuis en in hun eigen omgeving kunnen opgroeien.

4. Rotterdammers met een hulpvraag worden tijdig en passend geholpen met inzet van eigen kracht en het eigen netwerk

- De VraagWijzers en de Wmo-loketten helpen Rotterdammers snel de juiste ondersteuning te vinden, binnen de wettelijke termijnen.
- De wijkteams ondersteunen jeugdigen en volwassenen om weer mee te kunnen doen naar vermogen. Eind 2025 werden 10.401 Rotterdammers ondersteund door de wijkteams, verdeeld over 5.467 jeugdigen en 4.934 volwassenen. Dit is inclusief 1.584 Rotterdammers die werden ondersteund door het Hulpteam Toeslagen010. Medio 2026 is dit aantal licht gestegen tot 10.864 Rotterdammers, waarvan 5.694 jeugdigen en 5.170 volwassenen. Dit is inclusief 1.774 gedupeerden van het Toeslagenschandaal die worden ondersteund door het Hulpteam Toeslagen010. De verwachting is dat het totale aantal in 2027 gaat dalen, met name aan de kant van de volwassenen. Dit heeft te maken met het verschuiven van een taak van het Meldpunt Preventie Huisuitzettingen. Die wordt nu nog door het wijkteam opgepakt, maar per 2027 door Geldplein omdat het meestal primair een financiële ondersteuningsvraag betreft.
- Waar nodig biedt de gemeente passende hulp en ondersteuning in de vorm van algemene en zo nodig maatwerkvoorzieningen in het kader van de Wmo en de Jeugdwet, ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie van Rotterdammers. Ook in 2027 kunnen Rotterdammers met een ondersteuningsvraag gebruik maken van algemene voorzieningen (bijvoorbeeld welzijn) en zo nodig van een maatwerkvoorziening (bijvoorbeeld een Wmo-arrangement dat aansluit bij hun mogelijkheden, beperkingen en ondersteuningsbehoefte, persoonlijke begeleiding en hulpmiddelen).
- Via Knooppunt Jeugdhulp Rotterdam en de POH Jeugd & Gezin helpt de gemeente huisartsen bij het kiezen van de juiste hulp voor jongeren. Het doel is om eerst lichtere hulp in te zetten in plaats van direct specialistische jeugdhulp. Daarbij is aandacht voor preventie en groepsaanbod. Samen met deskundigen van de JGGZ, wijkteams, preventie en welzijn wordt bepaald welke hulp het beste past. Hierdoor krijgen jongeren vaker lichtere ondersteuning en wordt onnodige doorverwijzing naar specialistische jeugdhulp voorkomen. De gemeente breidt het knooppunt verder uit, met als doel dat alle verwijzingen van (huis)artsen via het knooppunt gaan lopen.
- De gemeente wil minder jeugdhulp met verblijf, waaronder Jeugdzorgplus. Het doel is dat jongeren zo dicht mogelijk bij huis opgroeien. De gemeente maakt hierbij afspraken met de zorgaanbieders en werkt samen met wijkteams en de gecertificeerde instellingen. In 2026 maakt de gemeente afspraken met Schakenbosch over het afbouwen van gesloten jeugdhulp. Schakenbosch is de enige aanbieder van gesloten jeugdhulp. In 2027 komen er meer zorgvormen als alternatief. Zo hoeven jongeren niet buiten de regio geholpen te worden en is 1-op-1-begeleiding minder vaak nodig. Het gaat om 40 tot 50 trajecten per jaar voor de regio Rijnmond. In september 2026 opent Timon als eerste een kleine klinische voorziening voor forensische jeugd in Charlois.
- Rotterdammers in een kwetsbare situatie die behoefte hebben aan beschermd wonen worden daarin ondersteund. Voor cliënten die moeten wachten op een plek, zet de gemeente tijdelijke ambulante ondersteuning in. De gemeente controleert ondertussen of deze ondersteuning nog goed genoeg past bij de situatie van de cliënt. Samen met zorgaanbieders bespreekt de gemeente de wachtlijsten. Zo houdt de gemeente zicht op de ontwikkelingen en kan zij cliënten zo snel mogelijk naar een passende plek begeleiden.
- Het realiseren van woonzorgconcepten voor ouderen, zodat ouderen langer zelfstandig thuis kunnen wonen. De gemeente zet in op vitale woongemeenschappen, onder meer door sociale huismeesters en Thuisplusflats. Begin 2026 had Rotterdam 20 Thuisplusflats. Dat zijn seniorencomplexen waar ouderen zelfstandig wonen. In een Thuisplusflat zijn meerdere dagen per week activiteiten voor ontmoeting, gezondheid en beweging. Ook is zorg dichtbij voor wie dit nodig heeft. In de complexen werkt een vast team van professionals samen. Het team herkent problemen vroeg en biedt passende hulp. Het team bestaat uit medewerkers van zorg, welzijn en wonen. Per 1 juli 2026 mag één complex zich geen Thuisplusflat meer noemen, omdat het niet meer aan de voorwaarden voldeed. De gemeente verwacht dat deze plek in 2027 wordt ingevuld door een nieuwe Thuisplusflat.

5. Directe ondersteuning en duurzame veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld

1. Signaleren van en handelen bij alle vormen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld;
2. Inzetten van maatregelen om het slachtoffer te beschermen (zoals tijdelijk huisverbod);
3. Het bieden van passende ondersteuning aan betrokkenen (slachtoffers, kinderen en plegers) bij huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld via het stadsbrede netwerk van hulpaanbod.

Veiligheid is een basisvoorwaarde om goed op te groeien. In Rotterdam zijn er nog te veel kinderen die in onveiligheid opgroeien en lijden onder huiselijk geweld. Met het nieuwe coalitieakkoord 'Vaart maken' zet de gemeente in op het versterken van de aanpak van huiselijk geweld en femicide.

Er wordt geïnvesteerd in meer opvang voor slachtoffers die vanwege hun veiligheid niet thuis kunnen blijven. Rotterdammers en organisaties worden gestimuleerd om bij huiselijk geweld sneller te melden bij Veilig Thuis.

Vanuit het beleidskader [Samen naar een toekomst zonder geweld \(2024-2027\)](#) werken we samen met de partners in het veld aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld. Sinds 2025 werken we vanuit een subsidieregeling aan de preventieve aanpak van huiselijke geweld, kindermishandeling en seksueel geweld. Doel van de regeling is om beter te sturen op de preventieve aanpak, door kritisch te kijken welke inzet daadwerkelijk een bijdrage levert aan het oplossen van het probleem. In 2026 is de subsidieregeling preventie huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld geëvalueerd, zijn de subsidies toegekend en is een nieuwe subsidieregeling vastgesteld voor 2027 en 2028.

De gemeente werkt met de opvangaanbieders aan een plan om problemen in de opvang op te lossen. In 2026 kreeg de gemeente extra geld van het Rijk om het aantal opvangplekken uit te breiden. Hiermee heeft de gemeente het aantal noodbedden en crisisopvangplekken uitgebreid. Ook heeft de gemeente samen met de partners het aanmeldproces voor de crisisopvang verbeterd. In 2027 bekijkt de gemeente of deze verbetering werkt. Daarna neemt de gemeente nieuwe maatregelen om ook de doorstroom en uitstroom uit de crisisopvang te verbeteren.

4. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (VTRR) voert de wettelijke en andere taken van Veilig Thuis uit. In opdracht van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft VTRR een plan om de wachttijden te verkorten, onder meer met meer personeel en betere organisatie. In 2027 werkt VTRR dit plan verder uit, zodat slachtoffers, plegers en andere betrokkenen sneller passende hulp krijgen.

Om te komen tot reële tarieven voor VTRR is in 2025 een kostprijsonderzoek gedaan in opdracht van de GRJR (Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond). De nieuwe tarieven gelden vanaf de subsidie voor 2026. Deze regionale subsidie is ongeveer € 11 miljoen hoger dan in 2025, door de hogere tarieven en meer meldingen bij VTRR. Dit leidt tot hogere kosten voor Rotterdam. In het coalitieakkoord is hiervoor geld beschikbaar gesteld. In 2026 wordt verder onderzoek gedaan naar onderdelen van het kostprijsonderzoek. De uitkomsten worden meegenomen bij de beslissing over de subsidie voor 2027 aan VTRR door de GRJR.

Tijdelijk huisverbod en aangifte doen

Rotterdam ziet kansen om het tijdelijk huisverbod beter te laten werken. De gemeente werkt daarom samen met de G4, het ministerie en partners aan verbeteringen in de wet Tijdelijk huisverbod. Samen met veiligheids- en zorgpartners werkt de gemeente aan betere steun voor slachtoffers, zodat zij sneller aangifte doen. In Via225 werken het Centrum Seksueel Geweld (CSG), Filomena (centrum huiselijk geweld en kindermishandeling) en het Erasmus MC samen aan ernstig huiselijk geweld en seksueel geweld.

Geweld tegen vrouwen

De gemeente versterkt samen met partners de aanpak van geweld tegen vrouwen en femicide. De gemeente zet in op het eerder herkennen van risico's, betere inschatting van gevaar en snellere bescherming en steun. De plannen staan in de Samenwerkingsagenda Aanpak Femicide Rotterdam en sluiten aan bij wat er al is. Extra keuzes en geld worden meegenomen in de gewone begrotingscyclus.

6. Voorkomen van dak- en thuisloosheid en ondersteunen waar nodig

1. Voorkomen van dak- en thuisloosheid bij bankslapers door inzet van preventieve maatregelen (o.a. flexwonen);
2. Bieden van opvang en Wonen Eerst aan dakloze mensen;
3. Inzet van bemoeizorg voor (overlastgevende) zorgmijdende mensen op straat.

a. Voorkomen van dak- en thuisloosheid bij bankslapers door inzet van preventieve maatregelen (o.a. flexwonen)

De druk op de woningmarkt blijft groot. Daardoor blijven veel Rotterdammers aangewezen op een plek bij familie of vrienden. De gemeente verwacht dat het aantal bankslapers de komende tijd niet afneemt. De gemeente zet zich in om hun situatie stabiel te houden, dakloosheid te voorkomen en zekerheid te bieden. Dit doet de gemeente met duidelijke informatie, makkelijk toegankelijke hulp en tijdelijke woonoplossingen, als overbrugging naar een vaste woning. Gezinnen met kinderen die bij anderen slapen, krijgen extra aandacht. Zij zijn kwetsbaar. Voor hen organiseert de gemeente passende steun.

b. Bieden van opvang en Wonen Eerst aan dakloze mensen

De gemeente rolt Wonen Eerst verder uit, zodat opvang snel plaatsmaakt voor wonen. Dit geldt voor dakloze volwassenen (18+) en gezinnen die via Centraal Onthaal zijn toegelaten en aan de voorwaarden van Wonen Eerst 010 voldoen. Met Wonen Eerst 010 krijgt de Rotterdammer vrijwel direct een woning, met passende steun. De gemeente werkt samen met partners om de basis op orde te krijgen, zoals inkomen en aanpak van schulden. Een gemeentelijke procesregisseur houdt de voortgang in de gaten, is het vaste aanspreekpunt voor de cliënt en partners en lost problemen op waar nodig. Onderzoek laat zien dat dit werkt: mensen stromen sneller uit de opvang, zorgtrajecten zijn korter en professionals hebben meer plezier in hun werk. Bovendien bespaart dit veel geld. De gemeente bouwt ook Room First uit als tijdelijk verblijf. Hierdoor duurt de opvang vaak maar een paar weken.

In Room First krijgt iedereen een eigen kamer. Room First helpt mensen met het regelen van een inkomen en andere voorbereidingen voor een eigen woning. Voor mensen die niet voor Wonen Eerst in aanmerking komen, zoekt de gemeente zo snel mogelijk een passende plek.

c. Inzet van bemoeizorg voor (overlastgevende) zorgmijdende mensen op straat.

In Rotterdam neemt de overlast door mensen op straat al jaren toe. Vaak hebben zij een combinatie van verslaving, psychische problemen en dakloosheid. Zij veroorzaken onveiligheid bij inwoners, ondernemers en bezoekers, bijvoorbeeld door te dealen, te bedelen, agressie te tonen, geluidsoverlast te maken of te slapen in de openbare ruimte. Vertrouwen winnen kost veel tijd en het lukt niet altijd om iemand van de straat naar passende zorg of een woning te begeleiden.

De gemeente pakt dit aan met een combinatie van zorg en repressie. De gemeente probeert mensen op straat zoveel mogelijk te verleiden tot passende zorg die past bij hun complexe problemen. Het winnen van vertrouwen vergt echter soms een lange adem en leidt niet altijd tot het gewenste resultaat. Tegelijk pakt de gemeente dealers en agressie aan, om zo in sommige gevallen de weg naar zorg vrij te maken. In

tijdelijke plekken zoals BTO-bedden en de EU-opvang geven rust en stabiliteit. Van daaruit werkt de gemeente samen met de persoon toe naar een vaste plek in het woonzorglandschap.

Effect- en prestatie indicatoren

Effect- en prestatie indicatoren	Bron	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
2. Een stevige sociale basis in wijken en buurten							
Aantal jongerenhubs in zelfbeheer	Gemeente	2	2	4	7	10	
Uitnutting integrale subsidieregeling sociale basis t.b.v. gemeenschapskracht	Gemeente	0%	0%	90%	90%	90%	
3. Jeugdigen groeien gezond, kansrijk en veilig op							
Aantal jeugdigen of ouders dat een bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie heeft afgerond	Gemeente	n.n.b.	8.000	8.000	8.000	8.000	
4. Rotterdammers met een hulpvraag worden tijdig en passend geholpen met inzet van eigen kracht en het eigen netwerk							
Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo (BBV indicator)	Gemeente						
Rotterdam		81					
Nederland		72					
% Van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (BBV indicator)	GMSD						
Rotterdam		11,1%					
Nederland		13,7%					
% Van alle jongeren die verwezen worden naar jeugdhulp met verblijf (BBV-indicator)	GMSD						
Rotterdam		1,4%					
Nederland		1,2%					
Gemiddelde doorlooptijd Wmo-meldingen (in dagen)	Gemeente	54					
Aantal cliënten wijkteams langer dan 6 weken op de wachtlijst	Gemeente	620					
5. Directe ondersteuning en duurzame veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld							
Toename aantal meldingen VTRR waarbij duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar (CBS-indicator)	CBS	82,1%	90%	90%	90%	90%	90%

Daling van aantal meldingen bij VTRR (CBS-indicator)	CBS	36%	37,5%	36%	36%	36%	36%
--	-----	-----	-------	-----	-----	-----	-----

Voor verdere indicatoren wordt verwezen naar de Monitor ZWW die elke vier maanden wordt gepubliceerd.

Toelichting indicatoren

Aantal jongerenhubs in zelfbeheer

Met jongerenhubs in zelfbeheer bedoelen we hubs die worden beheerd en geëxploiteerd door een stichting of organisatie die door jongeren is opgericht. Jongerenhubs in zelfbeheer dragen bij aan het vergroten van participatie en eigenaarschap onder jongeren. Dit leidt vervolgens tot het verstrekken van de individuele veerkracht, gemeenschapskracht en sociale cohesie in een wijk. Voor de target wordt alleen gekeken naar de 18 jongerenhubs (van in totaal 34 jongerenhubs) die geen onderdeel zijn van de Huizen van de Wijk. Hiervan zijn er momenteel 2 in zelfbeheer. Doel is dat in 2030 in totaal 10 jongerenhubs in zelfbeheer zijn.

De vermelde aantallen zijn cumulatief.

Uitnutting integrale subsidieregeling sociale basis t.b.v. gemeenschapskracht

De regeling moet nog uitgewerkt worden en bekrachtigd worden door bestuurlijke besluitvorming. Beoogde start is 1 januari 2028. De eerste keer dat er gerapporteerd kan worden is medio 2029, na de eerste verleningsronde. Doel is tenminste 90% uitnutting van het subsidiebudget. Het jaar 2027 is een overgangsjaar.

Aantal jeugdigen of ouders dat een bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie heeft afgerond

Vanaf 2027 ronden jaarlijks gemiddeld 8.000 kinderen en jongeren en/of hun ouders/verzorgers een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.

Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo - Rotterdam vs. Nederland (BBV indicator)

Deze indicator geeft een inschatting van het aantal Rotterdammers dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een Wmo-arrangement, een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat om alle vormen van ondersteuning die de gemeente geeft op grond van de Wmo en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo-maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

De indicator heeft geen streefwaarden, maar laat de ontwikkeling zien. Daarom is er voor de jaren 2026 t/m 2030 geen waarde ingevuld.

% Van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp - Rotterdam vs. Nederland (BBV indicator)

Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals bedoeld en beschreven in de Jeugdwet (2014). Het gaat om hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere of opvoedingsproblemen van de ouders.

De indicator heeft geen streefwaarden, maar laat de ontwikkeling zien. Daarom is er voor de jaren 2026 t/m 2030 geen waarde ingevuld.

% Van alle jongeren die verwezen worden naar jeugdhulp met verblijf - Rotterdam vs. Nederland (BBV-indicator)

Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals bedoeld en beschreven in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft elders. Of anders gezegd, de jongere slaapt formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.

De cijfers over de realisatie 2025 zijn nog niet beschikbaar.

De indicator heeft geen streefwaarden, maar laat de ontwikkeling zien. Daarom is er voor de jaren 2026 t/m 2030 geen waarde ingevuld.

Gemiddelde doorlooptijd Wmo-meldingen (in dagen)

De wettelijke termijn voor de doorlooptijd van een Wmo-melding is 42 dagen (6 kalenderweken).

De indicator is overgenomen uit de Monitor ZWW.

Aantal cliënten wijkteams langer dan 6 weken op de wachtlijst

Voor deze indicator wordt het aantal cliënten Toeslagen010 niet meegerekend. Er moet sprake zijn van een dalende trend.

De indicator is overgenomen uit de Monitor ZWW.

Toename van aantal meldingen VTRR waarbij duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar (CBS-indicator)

De cijfers worden sinds 2017 geregistreerd in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (VTRR). De registratie wordt steeds nauwkeuriger en vollediger. Voor de indicator 'duur geweld' registreert VTRR de duur van het geweld vóór de eerste melding. Cliënten kunnen dit echter niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur wél bekend is.

De cijfers zijn één keer per jaar beschikbaar, na afloop van het jaar.

Daling van het aantal meldingen bij VTRR (CBS-indicator)

Het CBS verzamelt sinds 2023 cijfers over het aantal meldingen bij Veilig Thuis. Dit cijfer is een indicatie voor het bereiken van duurzame veiligheid. Bij duurzame veiligheid keert het geweld niet terug.

Risico's

Nadere uitwerking vindt plaats in het volgende P&C-product.

Begroting 2027

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 195

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Zorg, welzijn en wijkteams draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2027

Projecten

Paginanummer in website: 196

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringen.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg is een plan voor het renoveren en vervangen van gemeentelijk vastgoed voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De gemeente zorgt hiermee dat de panden in goede staat blijven en goed te gebruiken zijn voor het huisvesten van kwetsbare Rotterdammers.

Een klein deel van deze panden — 20 stuks — is van de gemeente. Bezit van deze panden is geen doel op zich, maar een middel om de doelen van de gemeente te halen. Het IHP zorgt dat de panden blijven voldoen aan de eisen van gebruikers en duurzaamheid. Ook zorgt het IHP dat de panden aan het einde van hun levensduur worden gerenoveerd of vervangen. Het geld hiervoor staat in de meerjarenbegroting van de gemeente.

Het meest recente IHP Zorg, vastgesteld in januari 2025 is hier te vinden. [Document RotterdamRaad - \[24bb006848\] Bijlage 5 behorende bij 24bb006841 - Concept Integrale Huisvestingsplan Zorg - iBabs Publieksporaal](#)

Grofweg zijn de panden onder te verdelen in 3 categorieën:

1. Vervangingsinvesteringen/renovatie IHP 2024-2027.
2. Renovatie 20-jaar-aanpak: in de 20-jaar-aanpak gaat het om het toekomstbestendig maken van de panden voor de komende 20 jaar, volgens bouwbesluit bestaande bouw. Het gaat om verduurzamen en toegankelijk maken van de bestaande panden en zorgen dat ze voldoen aan de eisen van de huidige tijd.
3. Nieuw toe te voegen panden: deze panden zijn of komen in ontwikkeling en worden nieuw toegevoegd aan de portefeuille.

Onderstaande planning is indicatief.

Vervanging/Renovatie IHP 2024-2034 (vanuit krediet IHP Zorg)

- Heer Vrankestraat: de uitvoering van de verbouwing is vertraagd, het pand wordt in 2030 gerenoveerd om het weer langdurig geschikt te maken voor nachtopvang of in later stadium volledig om te bouwen naar een doorstroomvoorziening.
- Noorderkanaalweg: de gemeente onderzoekt mogelijkheden tot renovatie of vervanging met ombouw naar vierpersoonkamers.
- Het pand aan de Volkelstraat voor de winterkouderegeling was in slechte staat, slecht geïsoleerd en voldeed niet aan de eisen van de DCMR. In 2024 is het pand verbouwd. Het is nu geschikt voor opvang tot 25 februari 2035. Daarnaast onderzoekt de gemeente of de gehuurde units voor dagbesteding kunnen worden gekocht in plaats van gehuurd.
- Aan de Overwolde in Hoogvliet wordt gewerkt aan een beschermde woonvorm voor Antes Parnassia. Dit gaat om vervanging van de voormalige locatie van Antes aan de Nassaukade. De oplevering staat gepland voor eind 2028.
- Slinge 5: Er is onderzoek gedaan naar maximale verlenging van het gebruik van de locatie Slinge 5. De gemeente gaat de huidige locatie slopen en Parnassia gaat met een tijdelijke vergunning voor 15 jaar nieuwe units plaatsen. Na die 15 jaar zal een nieuwe locatie gevonden moeten worden, omdat permanent gebruik definitief niet haalbaar is, vanwege de ontwikkelpotentie van de naastliggende locatie van Stedin.
- Kapershoekseweg 24: onderzoek naar vervangende nieuwbouw op de plot voor een HKD voorziening.
- Boszoom: onderzoek naar intensivering van het gebruik van de locatie REAKT (Parnassia).

Renovatie 20-jaar-aanpak (vanuit krediet IHP Zorg)

Er staat op de planning om onderstaande panden toekomstbestendig te maken en te verduurzamen voor de komende 20 jaar:

- Bredestraat
- Lange Hilleweg 256
- Petristraat 245
- Wollefoffenweg 41
- Pastoriestraat 26

Nieuwe panden (hoofdzakelijk vanuit krediet Meerjaren programma gemeentelijk vastgoed MO/BW 2024-2028)

- Kralingse Plaslaan 108: de opvang voor jongeren gaat van meerdere locaties naar 1 locatie. Deze nieuwe locatie brengt een kwaliteitsverbetering met zich mee en verbetert de efficiëntie. De renovatie is gestart en de locatie gaat naar verwachting half 2027 opgeleverd worden.
- De huidige locatie aan de Capelsebrug is verouderd. Half 2028 moet een tijdelijke vervangende locatie worden opgeleverd.
- De haalbaarheidsstudie naar een nieuwe definitieve multifunctionele opvanglocatie aan de Capelsebrug wordt dit jaar afgerond.
- Roer en Meerpaal: aan de Carnissensingel bevindt zich een verouderde opvanglocatie van het Leger des Heils. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden tot sloop/nieuwbouw voor deze panden.
- Vijverhofstraat: de NAS komt na de sloop terug met een nieuwe locatie in het nieuwe ZOHO. Verwachting oplevering rond 2032.

Voor diverse percelen en panden lopen haalbaarheidsstudies waarover nog geen concrete informatie is. Zo wordt onder andere gewerkt aan de zoektocht naar een locatie voor een tweede Skaeve Huse.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg / Meerjaren programma gemeentelijke vastgoed MO/BW2024-2028								
x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
21.874	0	21.874	3.903	2.499	3.294	3.590	4.272	3.218
58.693	0	58.693	1.184	2.854	24.759	15.712	11.556	2.627

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn - Voortgang lopende projecten

Het IHP Huizen van de Wijk Welzijn is in oktober 2024 herijkt, net als de andere IHP's.

Vanuit het huidige IHP Welzijn zijn 6 panden aangemerkt ter vervanging of renovatie. Dit zijn meerjarige trajecten. De eerste renovatie (de Banier) is eind 2026 gereed

1. Huis van de Wijk Oud-Mathenesse
2. Huis van de Wijk Schiebroek-Zuid
3. Huis van de Wijk Irene
4. Huis van de Wijk de Hoekstee
5. Huis van de Wijk Riederkwartier
6. Huis van de Wijk Banier

Onderstaande panden worden toekomstbestendig gemaakt en verduurzaamd voor de komende 20 jaar

- Huis van de Wijk Rendierhof, Kralingse Veer, 660 m²
- Huis van de Wijk Het Middelpunt, Pendrecht, 1.406 m²
- Huis van de Wijk De Focus, Beverwaard, 1.550 m²

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn								
x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
27.549	0	27.549	752	2.155	7.021	8.818	4.017	2.748

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2027

Financiën

Paginanummer in website: 197

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Zorg, welzijn en wijkteams		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2026	2027	2028	2029	2030
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Aanpak overlastgevers op straat	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-4.072	-4.072	-4.072	-4.072
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Dakloze gezinnen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-1.150	-1.385	-1.385	-1.385	-1.385
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Kwetsbare ongedocumenteerden	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Opvang EU-migranten	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	0	-4.000	-4.000	0	0
Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Stadsakkoord tegen Dakloosheid	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-1.000	-3.250	-4.500	-5.750	-7.000
Aanwending Eneco-middelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 1	-10.000	0	0	0	0
Ieder kind de zorg die het nodig heeft - Toenemende kosten jeugdhulp	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-13.000	-54.000	-65.000	-81.000	-95.000
Ieder kind de zorg die het nodig heeft - Afboeken stelpost Rijksmiddelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-3.930	-38.300	0	0	0
Ieder kind gaat naar school - Schoolzorgteams	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.400	-2.600	-2.800	-3.000
Ieder kind kan zich ontwikkelen	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.250	-2.500	-3.750	-5.000
Ieder kind veilig thuis, op straat en online - Kinder-, tiener- en jongerenwerk	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-1.690	-1.690	-1.690	-1.690	-1.690
Ieder kind veilig thuis, op straat en online - Veilig Thuis	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700
Taakstelling preventie en welzijn - Jeugdpreventie	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	1.500	1.500	1.500	1.500
Taakstelling preventie en welzijn - Welzijn	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	0	2.000	2.000
Voortzetten beleid onderwijs - (Voor)schoolmaatschappelijk werk	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
Voortzetten beleid onderwijs - Kinderopvang plus	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	0	-1.000	-1.000	-1.000
Voortzetten beleid onderwijs - NPRZ Thuisbasis op Orde	Coalitieakkoord - Doorbraak 3	0	-2.400	-3.400	-5.600	-5.900
Dienstverlening, ICT en wijken - Digitale transformatie zorgketen	Coalitieakkoord - Overig	-1.078	-1.616	-402	-312	-300
Dienstverlening, ICT en wijken - ICT-verstorings voorkomen	Coalitieakkoord - Overig	0	-440	-440	-440	-440
Overige knelpunten en meevallers - Rijkscompensatie demografische ontwikkelingen	Coalitieakkoord - Overig	0	0	0	1.000	1.000
Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP	Coalitieakkoord - Overig	-61	-61	-159	-159	-159
Kasschuif Kinderopvang plus	Kasschuiven	500	-500	0	0	0

Subsidiekader jeugdpreventie (regulier)	Kasschuiven	1.500	-1.500	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Budgetoverheveling Seniorenmakelaars	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Frictiekosten transformatie gesloten jeugdhulp	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Hogere instroom en langere verblijfsduur maatschappelijke opvang	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	-2.300	-4.850	-4.500	-4.500
Opvang kwetsbare ongedocumenteerden	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	600	0	0	0	0
Overschot wijkteams	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	1.500	0	0	0	0
Preventie met gezag	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Begeleiden ex-gedetineerden wonen en werken	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage NPRZ en Kansrijke Wijken	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage specialistische functie HGKM	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Taskforce Verzuim	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	107	0	0	0	0
Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Vrijval definitief rekeningresultaat 2025 GRJR	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	2.500	0	0	0	0
Vrijval onderbesteding regionale kosten voor jeugdhulp	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	8.700	0	0	0	0
Vrijval verwachte onderbesteding toezicht en maatwerk MO	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	450	0	0	0	0
Vrijval Wmo-arrangementen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	5.377	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatwerkvoorzieningen Wmo	Reserves	125	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Work in NL	Reserves	0	0	0	0	0
Kinderopvang pleegouders	Reserves	0	0	0	0	0
Beschermd wonen	Taakmutatie	-4.617	-4.617	-4.617	-4.617	-4.617
Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg	Taakmutatie	2.812	0	0	0	0
Huishoudelijke hulp Wmo	Taakmutatie	0	0	0	58.298	58.298
Jeugdhulp kinderen in een AZC	Taakmutatie	-45	-45	-45	-45	-45

Jeugdzorg	Taakmutatie	482	497	497	497	497
Ketensystemen jeugd	Taakmutatie	26	27	27	0	0
Kinderopvang pleegouders	Taakmutatie	-393	-406	0	0	0
Maatschappelijke opvang	Taakmutatie	41	41	41	41	41
Nationaal Actieplan Dakloosheid	Taakmutatie	35	35	35	35	35
Pilot dakloze EU-burgers	Taakmutatie	-1.604	-1.604	-1.604	0	0
Problematiek alleenverdieners	Taakmutatie	-250	0	0	0	0
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	Taakmutatie	0	-7.928	0	0	0
Vangnetregeling huishoudelijke hulp Wmo	Taakmutatie	0	0	0	-17.400	-17.400
Versterking lokale aanpak high impact crimes	Taakmutatie	-114	-114	0	0	0
Vrouwenopvang	Taakmutatie	17	17	17	17	17
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-464	-41.457	-36.996	-38.216	-39.142
Totaal bijstellingen 2e herziening 2026 / Begroting 2027 Zorg, welzijn en wijkteams		-18.324	-178.918	-143.844	-116.049	-133.962

Toelichting financiële bijstellingen

Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Aanpak overlastgevers op straat

Voor de aanpak van overlast op straat heeft de gemeente vanaf 2027 blijvend geld gekregen. Deze aanpak bestaat uit een combinatie van preventie gerichte handhaving en samenwerking tussen gemeente, politie en zorgaanbieders en het aanbieden van passende ondersteuning. In totaal is er € 5,1 mln beschikbaar gesteld, waarvan € 4,1 mln op programma Zorg, welzijn en wijkteams en € 1,0 mln op [programma Veilig](#).

Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Dakloze gezinnen

Voor de opvang van dakloze gezinnen, zoals overloop, hotelplaatsingen en voorziening voor gezinnen is vanaf 2026 geld toegekend.

Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Kwetsbare ongedocumenteerden

Het college heeft besloten voor een groep zeer kwetsbare personen blijvend opvang te bieden. Het gaat nu om 14 plekken. Vanaf 2027 is hiervoor blijvend geld toegekend.

Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Opvang EU-migranten

De gemeente krijgt voor 2027 en 2028 geld om de proef met opvang van EU-migranten zonder verblijfsrecht voort te zetten.

Aanpak dakloosheid/stadsakkoord - Stadsakkoord tegen Dakloosheid

Voor de realisatie van de doelstellingen zoals vastgelegd in het Stadsakkoord tegen dakloosheid is vanaf 2026 structureel geld toegekend.

Aanwending Eneco-middelen

We gaan het gebruik van maatschappelijk vastgoed analyseren en herijken, zodat we ons vastgoed relevanter en buurtgerichter kunnen benutten. Om investeringen die hiervoor noodzakelijk zijn mogelijk te maken, richten we een fonds van 10 miljoen voor sociale accommodaties op. Deze investering wordt gedekt uit de Enecomiddelen.

Ieder kind de zorg die het nodig heeft - Toenemende kosten jeugdhulp

De komende jaren nemen de kosten voor de jeugdzorg verder toe. Met een Jeugdoffensief gaan we voorkomen dat kinderen onnodig in de jeugdzorg terechtkomen. En er is meer aandacht voor wat gezinnen nodig hebben.

Ieder kind de zorg die het nodig heeft - afboeken stelpost Rijksmiddelen

In 2026 en 2027 is er geen zicht op extra Rijks gelden, daarom komt de reeks in deze jaren te vervallen. Voor de jaren 2028 en verder bedraagt de openstaande reeks € 39,9 mln.

Ieder kind gaat naar school - Schoolzorgteams

De gemeente investeert komende jaren in schoolmaatschappelijk werk. Daardoor krijgt hulp voor jongeren en gezinnen sneller en makkelijker bereik. Begeleiding op en rond school wordt beter toegankelijk. Ook kunnen problemen eerder worden opgemerkt en aangepakt.

Ieder kind kan zich ontwikkelen (Sociale Basis)

De gemeente investeert vast in de sociale basis en zoekt samenwerking met Rotterdamse fondsen en rijksregelingen. Zo wil de gemeente meer

bereiken voor de samenleving, zodat kinderen goed kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen.

Ieder kind is veilig thuis, op straat en online - Kinder- tiener- en jongerenwerk

Voor het continueren van de inzet van kinder- tiener en jongerenwerk worden de tarieven de komende jaren bijgesteld naar een actuele en eerlijke kostprijs.

Ieder kind is veilig thuis, op straat en online - Veilig Thuis

We versterken de aanpak op een veilige thuisomgeving door extra te investeren in Veilig Thuis. Dit is nodig door de stijging van het aantal meldingen en door hogere tarieven, waarvoor een onderzoek naar de kostprijs wordt verricht.

Taakstelling preventie en welzijn – Jeugdpreventie

Vanaf 2027 worden binnen het subsidiekader Jeugdpreventie de gelden verlaagd met € 1,5 mln. Er kan minder bewezen effectieve jeugdhulp worden ingezet.

Taakstelling preventie en welzijn - Welzijn

Per 2028 ligt de keuze op tafel om de welzijnsopdrachten wel of niet te verlengen. In lijn met het coalitieakkoord wordt het beschikbare budget met ingang van 2029 verlaagd met € 2 mln.

Voortzetten beleid onderwijs - (Voor)schoolmaatschappelijk werk

De gemeente stelt de tarieven voor (voor)schoolmaatschappelijk werk de komende jaren bij. Zo betalen de tarieven de werkelijke en eerlijke kosten.

Voortzetten beleid onderwijs - Kinderopvang plus

Voor het voortzetten van het beleid voor de kinderopvang plus voor kwetsbaren kinderen en het bijstellen van de tarieven intensiveren we de bedragen voor de komende jaren.

Voortzetten beleid onderwijs - NPRZ Thuisbasis op Orde

Om de aanpak Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ), waaronder uitbreiding van de pilot gratis kinderopvang, voort te zetten intensiveren we de komende jaren oplopend tot € 5,9 miljoen per jaar. Ook zetten we het beleid op de kinderopvang plus voor kwetsbare kinderen voort en stellen we de tarieven van het (voor) schoolmaatschappelijk werk bij.

Dienstverlening, ICT en wijken -Digitale transformatie zorgketen

De gemeente stelt extra geld beschikbaar voor de digitale transformatie van de zorgketen. De gemeente gebruikt dit geld om ICT en data in de zorgketen verder te ontwikkelen. Zo verbetert de digitale ondersteuning van zorgprocessen en wordt de samenwerking en informatie-uitwisseling in de zorgketen sterker.

Dienstverlening, ICT en wijken - ICT-verstoringen voorkomen

Voor het voorkomen en beperken van ICT-verstoringen worden gelden beschikbaar gesteld. Het geld wordt ingezet om de continuïteit en betrouwbaarheid van de digitale ondersteuning van de zorg- en ondersteuningsprocessen te versterken. Hiermee wordt bijgedragen aan een stabiele digitale dienstverlening en wordt het risico op uitval van systemen en verstoring van de dienstverlening aan Rotterdammers beperkt.

Overige knelpunten en meevallers – Rijkscompensatie demografische ontwikkelingen

Dit betreft een opdracht naar de algemene middelen van resterende middelen die bij de septembercirculaire 2024 door het Rijk zijn toegekend voor volumegroei in de Wmo.

Overige knelpunten en meevallers - Zakelijke lasten IHP

Voor de uitvoering van de integrale huisvestingsplannen (Parkeren, CHV, Onderwijs, Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport) heeft de gemeente elk jaar extra kosten. Deze kosten kunnen niet uit de Rotterdamse Investeringsmotor worden betaald. De gemeente actualiseert dit bedrag elke twee jaar. De kosten zijn gebaseerd op de verwachte oplevering van investeringen in het maatschappelijk vastgoed in de jaren 2025 tot en met 2027. Het gaat om zakelijke lasten, zoals OZB en verzekeringen. Deze lasten stijgen mee met de investeringen in het maatschappelijk vastgoed.

Kasschuif Kinderopvang plus

Er is eenmalig geld beschikbaar gesteld om te kunnen voldoen aan de spreidings- en uitbreidingsvraag voor Kinderopvang+ en BSO+. Dit aanbod wordt bekostigd op basis van een actuele en eerlijke kostprijs. Een deel van de toegekende middelen wordt doorgeschoven naar 2027.

Kasschuif Subsidiekader jeugdpreventie (regulier)

Voor het subsidiekader Jeugdpreventie is al een subsidieregeling vastgesteld voor 2027, waarvoor de aanvragen al zijn ontvangen en beoordeeld. Vanaf 2027 worden de gelden structureel verlaagd met € 1,5 miljoen, waardoor het subsidieplafond onder druk komt te staan. In 2026 is ruimte beschikbaar binnen het budget en wordt voorgesteld dit bedrag via een kasschuif beschikbaar te maken in 2027. Hierdoor kan het subsidieplafond in 2027 op hetzelfde niveau blijven en kan het verlaagde subsidiekader Jeugdpreventie stap voor stap worden ingevoerd.

Budgetoverheveling Seniorenmakelaars

Vanuit de wooncorporaties is er geld beschikbaar voor de inzet van seniorenmakelaars. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten opgehoogd, per saldo is de bijstelling nul.

Friciekosten transformatie gesloten jeugdhulp

Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld voor frictiekosten waarmee de transformatie van de gesloten jeugdhulp gerealiseerd kan worden. Het geld is bedoeld voor de af- en ombouw van de gesloten jeugdhulp. De verwachte baten en lasten bedragen in 2026 € 14,4 mln in 2027, € 5,1 mln in 2028 € 9,9 mln en € 4,1 mln in 2029 en 2030. Dit geld waren al meerjarig begroot. Dit leidt in 2026 tot een bijstelling van -€ 1,2 mln.

In 2027 wordt de begroting naar boven bijgesteld met € 5,4 mln in 2028 met € 10,2 mln en in 2029 en 2030 met € 4,5 mln. Omdat zowel de baten als de lasten worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Hogere instroom en langere verblijfsduur maatschappelijk opvang

De afgelopen jaren is de instroom voor de maatschappelijke opvang fors gestegen. Daarnaast stromen mensen minder snel uit, onder andere door onvoldoende mogelijkheden om door te stromen. Voor gezinnen krijgt de gemeente daarnaast, vanwege jurisprudentie en rechterlijke uitspraken over het belang van het kind, een grotere rol in het opvangen van gezinnen. Dit leidt ertoe dat in het huidige landschap van voorzieningen onvoldoende opvangmogelijkheden zijn voor jongeren en gezinnen, en gezien de wettelijke taak (Wmo) uitgeweken moet worden naar hotels. Deze claim dient ter dekking van het passend maken van het voorzieningenlandschap.

Structureel gaat het om een bedrag in van € 2,3 mln 2027, oplopend tot € 4,5 mln in 2030.

Opvang kwetsbare ongedocumenteerden

Voor de continuering van de voorlopige voorziening voor 20 oud-LVV (Landelijke Vreemdelingen Voorziening) deelnemers is er extra geld vanuit het Rijk beschikbaar gesteld. Dit is € 621.000 in 2026. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten hiervoor opgehoogd, per saldo is de bijstelling nul. De extra rijks gelden leiden tot een onderbesteding van € 600.000 in de begroting. Dit valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Overschot wijkteams (Lagere bezetting Wijkteams)

Ook in 2026 kunnen de wijkteam aanbieders naar verwachting niet alle gevraagde uren leveren door de krappe arbeidsmarkt. Als gevolg hiervan wordt de begroting verlaagd met € 1,5 mln.

Preventie met Gezag

Het Rijk heeft via een specifieke uitkering (SPUK Preventie met gezag) geld beschikbaar gesteld voor de uitvoering van activiteiten gericht op het voorkomen, terugdringen en aanpakken van (jeugd) criminaliteit onder jongeren en jongvolwassenen voor de periode 2026-2029. Met deze bijstelling worden de baten en lasten opgehoogd met € 5,2 mln in 2026 tot € 8,8 mln in 2029. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Rijksbijdrage begeleiden van ex-gedetineerden wonen en werken

Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld voor het begeleiden van ex-gedetineerden voor wonen en werken over het jaar 2026. Met deze bijstellingen worden de baten en lasten incidenteel opgehoogd met € 498.000 in 2026. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Rijksbijdrage NPRZ en Kansrijke Wijken

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) werken het Rijk, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, bewoners, politie, Openbaar Ministerie samen met de gemeente Rotterdam aan het verbeteren van de kansen voor Rotterdammers op Zuid. Het doel is dat het opleidingsniveau, de arbeidsparticipatie en de woonkwaliteit in 20 jaar verbeterd naar het gemiddelde van de vier grote steden in Nederland. In 2026 en 2027 is er € 200.000 per jaar beschikbaar gesteld voor de pilot Ikazia ziekenhuis en andere projecten bijvoorbeeld station op zuid. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten opgehoogd, per saldo is de bijstelling nul.

Rijksbijdrage Specialistische functie HGKM

Het Rijk heeft via een specifieke uitkering (SPUK SFHGKM Specialistische functie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling) een bedrag van € 712.000 beschikbaar gesteld voor het bieden van opvang, begeleiding of behandeling aan slachtoffers van mensenhandel met multiproblematiek voor het jaar 2026. In de begroting staat al een bedrag van € 653.000. Met deze bijstellingen worden de baten en lasten incidenteel opgehoogd met € 59.000. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Taskforce Verzuim

Er wordt extra ingezet gepleegd op specifieke verzuim-dossiers om het langdurige verzuim te verlagen. De kosten hiervan worden over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld.

Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp

Het Rijk heeft via een specifieke uitkering (SPUK) geld beschikbaar gesteld voor de transformatie naar meer kleinschalige woonvormen voor de jeugdhulp. De verwachte baten en lasten bedragen in 2026 € 4,8 mln. Dit betekent dat de begroting naar boven wordt bijgesteld met € 3,3 mln. Omdat zowel de baten als de lasten worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Vrijval definitief rekeningresultaat 2025 GRJR

Dit betreft een incidentele meevaller van € 2,5 mln als gevolg van het definitieve jaarrekeningresultaat over 2025 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR).

Vrijval onderbesteding regionalekosten voor jeugdhulp

De kosten voor specialistisch jeugdhulp laten een daling zien op de jeugdzorgplus voorzieningen. Dat komt door de afbouw van deze zorgvorm. Momenteel zijn er geen (grote) achterstanden bij zowel aanbieders als Gecertificeerde Instellingen (GI's). De jaareindeverwachting (JEV) is door de uitvoeringsorganisatie naar beneden bijgesteld, waardoor een deel van het budget ten bedrage van € 8,7 mln kan vrijvallen.

Vrijval verwachte onderbesteding toezicht en maatwerk MO

Door het uitstellen van enkele investeringen en hoger dan geraamde terugvorderingen op verleende subsidies verwachten we een onderbesteding van het budget voor toezicht en maatwerk bij maatschappelijke opvang over 2026.

Vrijval Wmo arrangementen

In het verwachte resultaat voor Wmo-arrangementen ZiN (Zorg in Natura) zit een eenmalig resultaat van € 2,9 mln. Dit betreft de afrekening over 2023 en 2024 met zorgaanbieder Parnassia. Hier staan geen verplichtingen tegenover. Daarnaast wordt voor 2026 op de Wmo-arrangementen een onderbesteding verwacht van € 2,5 mln.

Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen

De kosten die voor verwacht worden vallen lager uit dan begroot door het later opstarten van activiteiten. Hiervoor wordt er € 420.000 lager onttrokken uit de bestemmingsreserve. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten opgehoogd, per saldo is de bijstelling nul.

Bestemmingsreserve maatwerkvoorzieningen Wmo

Er wordt een begrote onttrekking opgevoerd van € 125.000 in 2026 voor de dekking van de subsidieregeling scootmobielen. Het resterende deel van de bestemmingsreserve kan vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt

Dit betreft een budgetoverheveling van € 64.000 in 2026 binnen de bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam Onbeperkt naar programma Zorg, welzijn en wijkteams voor Motie subsidie Maak bedrijven. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten opgehoogd, per saldo is de bijstelling nul.

Bestemmingsreserve Work in NL

De regie op programma EU-arbeidsmigranten is bij de tweede herziening verschoven van programma Veilig naar programma Samenleving en inburgering. Ook de bijbehorende reserve Work in NL is overgedragen. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten opgehoogd met € 200.000 in 2026. Per saldo is de bijstelling nul.

Bestemmingsreserve kinderopvang pleegouders

Er wordt een begrote onttrekking opgevoerd van € 392.000 in 2026, € 393.000 in 2027 en € 405.000 in 2028 voor de tegemoetkoming aan pleegouders in de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang voor pleegkinderen. In de begroting zijn zowel de baten als de lasten opgehoogd, per saldo is de bijstelling nul.

Taakmutaties

Er zijn verschillende aanpassingen in het budget door taakmutaties die het Rijk via gemeentefondsmutaties uitkeert. Het gaat om de volgende wijzigingen:

Beschermd Wonen (IU)

Dit betreft de loon- en prijsbijstelling van de gelden die de gemeente krijgt voor beschermd wonen.

Compensatieregeling niet-beoogde kosten Jeugdzorg

Vanwege de SPUK "Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf" wordt een uitname gedaan uit het Gemeentefonds.

Huishoudelijke hulp uit de Wmo

In het coalitieakkoord van het kabinet Jetten is voorzien dat mensen die dat kunnen, zelf gaan betalen voor huishoudelijke hulp. Huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) wordt daarom geschrapt met ingang van 1 januari 2029.

Jeugdhulp kinderen in een AZC

Dit is een herverdeling van de gelden aan alle gemeenten.

Jeugdzorg

Bij de decentralisatie van de jeugdzorg is de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg overgegaan van de provincies naar de gemeenten. In het bestuursakkoord 2011-2015 is vastgelegd dat er € 90 miljoen van het provinciefonds werd overgeheveld naar het gemeentefonds. De uitname was gebaseerd op het aantal jongeren op dat moment. Bij de berekening van de bedragen is geen rekening gehouden met het feit dat de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag zelf al verantwoordelijk waren voor de jeugdzorg. Hierdoor is er destijds € 10 miljoen structureel teveel overgeheveld van het provinciefonds naar het gemeentefonds. Deze 'weeffout' is door het Rijk in de meicirculaire 2026 meerjarig gecorrigeerd.

Ketensystemen Jeugd

De verdeelsleutel van de gelden is voor de periode 2026 tot en met 2028 herijkt voor alle gemeenten.

Kinderopvang pleegouders

Het Rijk stelt gelden beschikbaar voor de bijdrage voor de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang van hun pleegkinderen.

Maatschappelijke opvang

De verdeling van de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) is geactualiseerd.

Nationaal Actieplan Dakloosheid

De verdeling van de decentralisatie-uitkering Nationaal actieplan dakloosheid is geactualiseerd.

Pilot dakloze EU-burgers

Het Rijk stelt geld beschikbaar voor pilot kortdurende opvang dakloze EU-burgers.

Problematiek alleenverdieners

Vanuit het Rijk zijn voor 2025 gelden beschikbaar gesteld voor uitvoering van de tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek. Via deze regelingen verstrekken gemeenten in 2025-2027 een vaste tegemoetkoming aan alleenverdienershuishoudens die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en daardoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. De rijksbijdrage is bedoeld voor het verstrekken van de compensatie aan huishoudens, implementatie en uitvoering binnen de gemeentelijke organisatie. Voor 2026 gaat het om een totaalbedrag van € 2,5 mln waarvan € 2,3 mln betrekking heeft op het [programma Werk en Inkomen](#) en € 250.000 op programma Zorg, Welzijn en wijkteams.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

Vanwege de uitstel van de invoering van de inkomensafhankelijk bijdrage Wmo naar 2028 wordt de gemeente vanuit het Rijk hiervoor gecompenseerd.

Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo

In het coalitieakkoord van het kabinet Jetten is voorzien dat mensen die dat kunnen, zelf gaan betalen voor huishoudelijke hulp. Voor de mensen die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien.

Versterking lokale aanpak high impactcrimes

Het ministerie van Justitie en Veiligheid investeert in de aanpak van high impact crimes, zoals vermogens- en geweldsdelicten om Nederland veiliger te maken en jeugdcriminaliteit te voorkomen. Tien gemeenten ontvangen financiële ondersteuning voor het versterken van hun lokale aanpak van jeugdcriminaliteit en het voorkomen van herhaald ouderschap.

Vrouwenopvang

De verdeling van de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang is vanaf uitkeringsjaar 2026 aangepast door actualisatie van de maatstaven woonruimten, regionale centrumfunctie en omgevingsadressendichtheid.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- **Indexering 2027**
De budgetten zijn vanaf het jaar 2027 geactualiseerd naar het prijspeil 2027. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#). Van € 41,2 mln in 2027 tot € 38,8 mln vanaf 2030.
- **Centraliseren ICT-budgetten**
Door het centraliseren van ICT-budgetten vindt een (saldo-neutrale) budgetverschuiving plaats tussen de programma's [Armoede en schulden](#), [Onderwijs](#), [Werk en inkomen](#) en Zorg, welzijn en wijkteams. Voor Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams heeft dit een positief effect van € 441.000 in 2027 en verder. Van deze € 441.000 komt € 309.000 uit [programma Armoede en schulden](#) en € 130.000 uit [programma Onderwijs](#).
- **Herinrichting financiële crisismeldingen**
Het budget van de wijkteams wordt verlaagd met € 835.000 en overgeheveld naar [programma Armoede en schulden](#). Met deze middelen wordt de formatie voor het afhandelen van financiële crisismeldingen bij Geldplein uitgebreid.
- **Kapitaallasten**
Kapitaallasten worden vanuit het programma gebouwde omgeving doorberekend in de kostendekkende huur. In een aantal gevallen worden kapitaallasten gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor. Dat deel moet vanuit dit programma gecompenseerd worden aan de begrotingsprogramma's die de kostendekkende huur doorberekend krijgen. Onderstaand wordt per programma per jaar de compensatie weergegeven (een positief bedrag betekent hogere kapitaallasten waarvoor het begrotingsprogramma wordt gecompenseerd): Voor Programma Zorg, Welzijn en wijkteams is dit -€ 166.000 in 2026 oplopend tot € 410.000 vanaf 2030).
- **Bijdrage inclusiescan**
Voor de inclusiescan die centraal wordt uitgevoerd, zijn budgetten tussen de programma's overgeheveld. Voor het programma Zorg, Welzijn

en Wijkteams leidt dit in 2027 tot een budgetverhoging van € 374.000. De bedragen komen uit programma's [Armoede en schulden](#), [Cultuur](#), [Onderwijs](#), [Volksgezondheid](#) en [Werk en inkomen](#).

- Intensivering Wijkveiligheid

Er is besloten om de intensivering Wijkveiligheid in 2026 voor een groot deel via programma Zorg, Welzijn en Wijkteams te besteden in plaats van via programma Veilig. Bij programma Zorg, Welzijn en Wijkteams zal dit geld (€ 500.000) worden besteed aan de aanpak van overlastgevers, de uitbreiding van BTO-bedden en een verruiming van de openingstijden van de dagopvang.

- Diverse technische wijzigingen

Diverse technische wijzigingen waaronder overhevelingen van budgetten van en naar andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Zorg, welzijn en wijkteams incl.reserveringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	134.133	125.010	93.924	108.893	99.538	90.677
Bijdragen rijk en medeoverheden	138.253	116.954	85.843	100.811	91.457	82.595
Overige baten	-961	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	-3.159	8.055	8.081	8.081	8.081	8.081
Lasten exclusief reserves	1.179.590	1.255.888	1.294.385	1.207.191	1.172.790	1.183.459
Apparaatslasten	145.183	144.400	147.631	129.068	126.841	126.794
Inhuur	8.370	7.550	7.446	943	943	943
Overige apparaatslasten	2.938	3.449	3.432	3.475	3.407	3.406
Personeel	133.875	133.400	136.753	124.650	122.491	122.445
Overige verrekeningen	11.676	91	805	805	805	805
Overige verrekeningen	11.676	91	805	805	805	805
Programmalasten	1.022.731	1.111.398	1.145.950	1.077.319	1.045.145	1.055.860
Financieringslasten	-961	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	206.952	229.609	216.229	182.214	181.839	177.302
Overige programmalasten	375	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	376.191	427.793	514.158	523.731	498.527	514.676
Subsidies en inkomensoverdrachten	440.174	453.996	415.564	371.374	364.779	363.881
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.045.457	-1.130.879	-1.200.461	-1.098.299	-1.073.251	-1.092.782
Saldo voor reserveringen	-1.045.457	-1.130.879	-1.200.461	-1.098.299	-1.073.251	-1.092.782
Reserves	-6.501	339	1.621	841	435	435
Onttrekking reserves	683	11.000	2.026	841	435	435
Bestemmingsreserve Aanpak overlastgevers	0	3.600	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheidouderen	683	819	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	0	4.150	800	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatwerkvoorzieningen Wmo	0	125	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rijksbijdrage kinderopvangpleegouders	0	392	393	406	0	0
Bestemmingsreserve Work in NL	0	200	0	0	0	0
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	0	1.650	833	435	435	435
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	0	64	0	0	0	0
Toevoeging reserves	8.684	10.786	406	0	0	0
Bestemmingsreserve Aanpak overlastgevers	3.600	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rijksbijdrage kinderopvangpleegouders	0	786	406	0	0	0
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	5.084	0	0	0	0	0

Sociale accommodaties	0	10.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.500	125	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	1.500	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatwerkvoorzieningen Wmo	0	125	0	0	0	0
Saldo	-1.051.958	-1.130.539	-1.198.840	-1.097.458	-1.072.816	-1.092.347

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten op het Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams bestaan voornamelijk uit:

- De in het coalitieakkoord genoemde lobby richting het Rijk over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).
- De eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp Wmo.
- Bijdragen van regiogemeenten voor de uitvoering van de Gemeenschappelijke regeling Jeugdzorg Rijnmond (GRJR).
- De eigen bijdragen voor Wmo-maatwerkvoorzieningen.
- Rijksbijdrage Preventie met Gezag
- Rijksbijdrage Toeslagenschandaal

Lasten

De gemeente zet eigen personeel in voor jeugdhulp, toegang tot de Wmo, beleid en zorginkoop en de aanpak van huiselijk geweld. Het grootste deel van de programmalasten besteedt de gemeente aan sociale uitkeringen en subsidies en inkomensverstrekking. Bij sociale uitkeringen gaat het om de inkoop van ondersteuningsarrangementen binnen de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Subsidies gaan naar instellingen die werkzaamheden uitvoeren voor specialistische jeugdhulp en naar instellingen voor de maatschappelijke opvang.

Reserves

De grootste bestemmingsreserves die binnen het programma worden gebruikt zijn de:

- Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen voor de inzet voor brede aanpak van dak- en thuisloosheid
- Bestemmingsreserve Sociale accommodaties voor investeringen in het maatschappelijk vastgoed
- Bestemmingsreserve Aanpak overlastgevers voor de aanpak van overlastgevers op straat

Meerjarig verloop

Zowel in de baten als de lasten zitten grote fluctuaties, die vooral te verklaren zijn door de verlaging in de meerjarige budgetten. Dit komt door de bezuinigingsmaatregelen Bestuursopdracht Zorg, de regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (jeugdzorg), de eigen bijdrage van de Wmo, door het Rijk opgelegde besparingsopgaven vanaf 2028 en de tijdelijke Rijksgelden toeslagenschandaal.

BBV-taakvelden

Dit programma heeft betrekking op de volgende BBV-taakvelden:

Programma's en BBV-taakvelden Zorg, welzijn en wijkteams	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Zorg, welzijn en wijkteams					
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	132.190	-133.025	-134.480	-133.891	-135.380
6.21 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	111.761	118.804	112.820	115.102	115.411
6.22 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	55.289	58.839	58.867	59.313	59.313
6.23 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	0	0	0	0
6.6 - Hulpmiddelen en diensten (WMO)	17.473	17.363	17.370	17.370	17.370
6.712 - Begeleiding (WMO)	105.097	109.692	109.989	69.091	70.691
6.714 - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	36.888	37.969	26.734	27.281	28.090
6.751 - Jeugdhulp ambulant lokaal	88.403	91.356	90.919	91.134	91.134
6.752 - Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	-50.800	-49.573	-49.573
6.762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	190.486	213.621	172.809	186.978	200.679
6.791 - PGB WMO	27.991	29.677	31.717	31.717	31.717
6.792 - PGB Jeugd	13.595	14.081	14.081	14.081	14.081
6.811 - Beschermd wonen (WMO)	180.884	192.445	194.706	195.438	195.486
6.812 - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	117.145	126.930	128.744	125.947	127.508
6.821 - Jeugdbescherming	53.339	55.038	55.022	55.047	55.061
Totaal Zorg, welzijn en wijkteams	1.130.539	1.198.840	1.097.458	1.072.816	1.092.347

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen		800	0	0	0	0
Doel reserve:	De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	4.950	0	4.150	0	800
	Begroting 2027	800	0	800	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatwerkvoorzieningen Wmo		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Subsidie scootmobielstallingen 2021					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	125	125	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen		859	859	859	859	859
Doel reserve:	Bestrijding eenzaamheid ouderen					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.678	0	819	0	859
	Begroting 2027	859	0	0	0	859
	Raming 2028	859	0	0	0	859
	Raming 2029	859	0	0	0	859
	Raming 2030	859	0	0	0	859
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen		7.034	6.201	5.766	5.331	4.896
Doel reserve:	Het egaliseren van schommelingen in de lasten voor het realiseren van opvangvoorzieningen kwetsbare Rotterdammers.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	8.684	0	1.650	0	7.034
	Begroting 2027	7.034	0	833	0	6.201

	Raming 2028	6.201	0	435	0	5.766
	Raming 2029	5.766	0	435	0	5.331
	Raming 2030	5.331	0	435	0	4.896
Bestemmingsreserve Aanpak overlastgevers		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Extra inzetten in de stad om de overlast van mensen die op straat verblijven een halt toe te roepen.					
Raadsbesluit:	Eindejaarsbrief 2025 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3.600	0	3.600	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sociale accommodaties		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Doel reserve:	Investerings in het maatschappelijk vastgoed, om het vastgoed relevanter en buurtgerichter te kunnen benutten					
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026-2030 (einddatum 31-12-2030)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	10.000	0	0	10.000
	Begroting 2027	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2028	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2029	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2030	10.000	0	0	0	10.000
Bestemmingsreserve Rijksbijdrage kinderopvang pleegouders		393	406	0	0	0
Doel reserve:	Tegemoetkoming aan pleegouders in de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang voor pleegkinderen					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	786	392	0	393
	Begroting 2027	393	406	393	0	406
	Raming 2028	406	0	406	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams		19.086	17.465	16.624	16.189	15.754

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2027.

Bestemmingsreserve Sociale accommodaties

Bij het coalitieakkoord is de reserve Sociale accommodaties gevormd voor investeringen in het maatschappelijk vastgoed. Aan deze reserve is € 10 mln toegevoegd. Op dit moment is nog niet duidelijk in welke jaren dit uitgegeven gaat worden. Volgend jaar is dit duidelijk en zal dit verwerkt worden in de begroting.

Begroting 2027

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 198

Kaders en verbonden partijen

Kaders

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- [Passende Zorg Heel de Stad](#)
- [Samen naar een toekomst zonder geweld](#)
- [Regiovisie Jeugdhulp regio Rijnmond 'Nabij en Passend'](#)

Beleidsmonitors

- [Monitor Zorg, Welzijn en Wijkteams \(ZWW\)](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2022-2026 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2025](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2025](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2025](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Jeugdhulp Rijnmond: een uitgebreide toelichting is te vinden op de website van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR): [Jeugdhulp Rijnmond - Samen voor goede jeugdhulp!](#) .
- IZA - [Gezond naar morgen - Gezond naar morgen](#)

Een uitgebreide toelichting hierop staat in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2027

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 199

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Jeroen Postma

Wethouder Jeroen Postma is verantwoordelijk voor de onderwerpen jeugdzorg, onderwijs en sport.

Wethouder René Segers-Hogendoorn

Wethouder René Segers-Hogendoorn is verantwoordelijk voor de onderwerpen zorg, welzijn en sociale basis.

Wethouder Astrid Kockelkoren

Wethouder Astrid Kockelkoren is verantwoordelijk voor de onderwerpen wonen, dakloosheid en Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Begroting 2027

BBV-indicatoren

Paginanummer in website: 200

BBV Indicatoren

Voor de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt door het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) een verplichte set aan indicatoren voorgeschreven. De verplichte indicatoren over de laatste 5 jaar en het lopende jaar zijn hier opgenomen. Op de website www.waarstaatjegemeente.nl vindt u een overzicht van de verplichte indicatoren van alle gemeenten, waarbij ook een vergelijking wordt gemaakt met het gemiddelde over heel Nederland. De realisatiecijfers zijn niet voor alle jaren ingevuld. De realisatiecijfers kennen verschillende bronnen, bij deze bronnen zijn de realisatiecijfers dan (nog) niet beschikbaar.

Onderstaande BBV-indicatoren zijn bedoeld om inzicht te geven in de ontwikkeling en trends in gerealiseerde effecten van het gemeentelijk beleid. Ze zijn niet primair bedoeld voor de interne sturing op het beleid. Om deze reden zijn geen begrotingswaarden voor deze indicatoren opgenomen.

BBV Indicatoren per taakveld	Definitie	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Realisatie 2026
0. Bestuur en ondersteuning								
1. Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	18,8	19,3	19,9	22,0	21,6	
2. Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	20,3	21,2	21,1	21,2	21,3	
3. Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	1.934	2.008	2.066	2.183	2.255	
4. Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	Eigen gegevens	18,1	15,7	11,1	9,5	10,6	
5. Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	11,4	11,8	12,3	12,1	12,1	
1. Veiligheid								
6. Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	8	10	10	10	10	
7. Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,0	3,9	4,1	3,2	3,3	
8. Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	8,9	9,3	9,4	8,7	9,7	
9. Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,6	1,8	2,1	1,4	1,4	
10. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	8,8	8,5	8,9	9,3	9,3	
3. Economie								
11. Functiemenging	%	LISA	55,6	56,2	56,7	57,0	57,1	
12. Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de	LISA	154,0	166,0	179,2	192,9	201,1	

	leeftijd van 15 t/m 64 jaar						
4. Onderwijs							
13. Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2,6	2,5	4,8	4,5	2,5
14. Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	46	53	62	66	65
15. Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	2,7	3,4	3,2	2,9	2,8
5. Sport, cultuur en recreatie							
16. Niet-sporters	%	Gezondheids-enquete (CBS, RIVM)		47,8		45,0	
6. Sociaal domein							
17. Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	LISA	889,3	906,3	918,1	926,1	938,4
18. Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	2	2	2		
19. Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	14	13	12	12	
20. Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	65,9	68,2	69,4	69,3	68,6
21. Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	2	2	2		
22. Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	814,6	722,2	678,0	659,8	652,9
23. Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS	157,3	171,1	212,4	261,9	343,7
24. Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	8,8	9,4	10,1	10,6	11,1
25. Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	1,5	1,5	1,4	1,4	1,2
26. Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9
27. Cliënten met een maatwerkarrangementen	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	860	840	830	840	810

Wmo

7. Volksgezondheid en Milieu

28. Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	286	262	279	289		
29. Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	12,3	13,6	19,4	17,1		

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

30. Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	245	275	319	334	342	374
31. Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	3,4	6,6	10,0	8,9		
32. Demografische druk	%	CBS	57,7	57,5	57,2	56,9	57,1	57,7
33. Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	COELO	707	792	830	923	971	1.015
34. Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishouden	In Euro's	COELO	793	880	918	1.023	1.080	1.128

Begroting 2027

Bedrijfsvoering

Paginanummer in website: 201

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is een verplichte paragraaf uit het Besluit Besturen en Verantwoorden (BBV). De paragraaf geeft informatie over de bedrijfsvoering van de gemeente.

Begroting 2027

Mens en Organisatie

Paginanummer in website: 202

Mens en Organisatie

Organisatieontwikkeling

De opgaven voor Rotterdam veranderen en hangen steeds sterker met elkaar samen. Dat vraagt om een gemeentelijke organisatie die betrouwbaar blijft werken en tegelijkertijd in staat is om zich aan te passen aan nieuwe maatschappelijke, technologische en bestuurlijke ontwikkelingen. De zeven bouwstenen van de organisatievisie blijven daarbij het richtinggevende kader.

De gemeente versterkt de effectiviteit en het organiserend vermogen langs drie samenhangende vermogens: vooruitkijken en keuzes mogelijk maken, samen realiseren, en leren en aanpassen. Zo duidt de gemeente ontwikkelingen eerder, verbindt ze maatschappelijke opgaven beter met uitvoerbaarheid, mensen en middelen en behaalt ze samen met medeoverheden, publieke en maatschappelijke partners resultaten. Door effecten in de praktijk te volgen en lessen terug te brengen in beleid, uitvoering en besluitvorming, stuurt de gemeente tijdig bij waar dat nodig is.

Organisatieontwikkeling vindt zoveel mogelijk plaats in het dagelijkse werk en rond concrete opgaven. De gemeente bouwt voort op wat goed werkt en verbetert waar de inrichting van de organisatie belemmert. Dit kan gaan om cultuur en leiderschap, sturing en mandaat, samenwerking, inzet van mensen en kennis, processen, informatie en technologie. Zo ontwikkelt de gemeente stap voor stap een organisatie die medewerkers in staat stelt om effectief en doelmatig bij te dragen aan het resultaat voor Rotterdam.

Organisatieopgave coalitieakkoord 2026-2030

De maatschappelijke opgaven uit het coalitieakkoord vragen om een organisatie die vaart maakt, wendbaar is, beschikbare capaciteit doelmatig inzet en blijvend kan inspelen op veranderende bestuurlijke en maatschappelijke prioriteiten. Organisatieontwikkeling is daarom een continu proces waarin de gemeente werkt aan een toekomstbestendige organisatie met voldoende uitvoeringskracht om de ambities van het college te realiseren.

Deerschikkingen lopen op tot structureel € 60 mln. + € 10 mln. voor Oracle Fusion. De invulling van deze herschikking wordt enerzijds uitgewerkt langs de lijn van de begrotingsprogramma's, zodat voorstellen in samenhang worden beoordeeld met beleidsdoelen, uitvoering, capaciteit en maatschappelijke effecten. Anderzijds worden organisatie brede efficiëntiemaatregelen uitgewerkt. Uitgangspunt is dat bestuurlijke keuzes leidend zijn, waarbij de gemeente zoekt naar een duurzame balans tussen ambities, middelen en uitvoeringskracht.

De tweede lijn betreft een concernbrede aanpak gericht op het vergroten van de productiviteit en doelmatigheid van de organisatie. Hierbij wordt ingezet op procesinnovatie, digitalisering en de toepassing van artificiële intelligentie (AI), een effectievere inrichting van de verbinding tussen beleid en uitvoering, het beter benutten van beschikbare capaciteit en gerichte investeringen in innovatie en verandervermogen. Deze maatregelen worden in samenhang uitgewerkt. Zo blijven investeringen en opbrengsten in evenwicht en kunnen structurele verbeteringen worden gerealiseerd.

Over de daadwerkelijke invulling hiervan wordt de gemeenteraad via een wethoudersbrief geïnformeerd. Hierin wordt de voortgang van de uitwerking van de inhoudelijke voorstellen, de concernbrede efficiëntiemaatregelen en de organisatorische en financiële effecten toegelicht.

Kiezen voor Rotterdam

Naast deze nieuwe organisatieopgave loopt de uitvoering van Kiezen voor Rotterdam door. De financiële opgave uit 2023 is volledig verwerkt in de begroting. De uitvoering van de personele maatregelen en de monitoring van de effecten op de organisatie lopen door tot en met 2027. Conform de eerder gedane toezegging aan de gemeenteraad wordt hierover tweemaal per jaar gerapporteerd via de Raadsmonitor Kiezen voor Rotterdam. De monitor geeft inzicht in de voortgang van de personele opgave en de effecten van de gemaakte keuzes op de dienstverlening aan de stad en de organisatie en op de medewerkers.

Diversiteit, Inclusie en Gelijkwaardigheid

Voortbouwend op de in eerdere jaren ingezette beweging ligt de focus in 2026 op de uitvoering van een aantal belangrijke doorbraken uit het concernbrede actieplan. De gemeente werkt aan inclusief leiderschap en inclusief medewerkerschap, en de verdere uitwerking van de methodiek Bewust Werven en Selecteren. Daarnaast versterkt de gemeente de concernbrede advisering en ondersteuning en biedt ze een beter vindbaar centraal leer- en ontwikkelaanbod. De gemeente werkt ook aan een ethische paragraaf in directienotities, zodat mogelijke uitsluitende of discriminerende effecten, integriteitsaspecten en de menselijke maat explicieter worden meegewogen in de voorbereiding van besluitvorming. Zo wordt DIG steeds meer onderdeel van de reguliere manier van werken, onder meer in leiderschap, werving en selectie, leren en ontwikkelen, besluitvorming en sturing, in aansluiting op de concernbrede HRO-strategie.

De gemeente zet in 2027 een volgende stap: van afzonderlijke interventies naar structurele verankering en sturing op resultaat. De gemeente herijkt het bestaande DIG-actieplan tot een meerjarige strategische koers voor 2027–2030, in lijn met de koers en opgaven uit het coalitieakkoord. De inzet is gericht op het duurzaam verankeren van DIG in de manier waarop de gemeente leiding geeft, samenwerkt, beleid ontwikkelt en dienstverlening vormgeeft.

De gemeente vertaalt deze koers naar heldere prioriteiten en een beperkte set meetbare concernbrede KPI's en maakt de voortgang waar mogelijk via dashboards inzichtelijk, zodat gericht kan worden gestuurd en bijgestuurd. Ook bouwt de gemeente het centrale leer- en ontwikkelaanbod verder uit. Als onderdeel van zorgvuldige en inclusieve besluitvorming bouwt de gemeente voort op de ethische paragraaf en onderzoekt hoe de discriminatietoets hierop kan aansluiten. Zo draagt de gemeente bij aan een werkomgeving waarin medewerkers gelijkwaardig kunnen bijdragen en aan gelijkwaardige dienstverlening aan Rotterdammers.

HRO

In april 2025 is er een concernbrede HRO-strategie vastgesteld. De titel van deze strategie is 'Verandering omarmen'. In 2030 werkt de gemeente in een constante verandering. Een werkomgeving, leidinggevend en collega's die verandering met open armen ontvangen zijn daarin onmisbaar. De concernbrede HRO-strategie draait om het vergroten van verandervermogen. De strategie bestaat uit zes thema's die nodig zijn voor een organisatie die veranderingen benut om het samenwerken voor de stad te verbeteren. Deze zes thema's zijn verbonden met bouwstenen die zijn geformuleerd voor onze organisatieontwikkeling: Rotterdammer centraal, één concern en inzet en ontwikkeling van talent.

Voor 2026 en 2027 zijn drie belangrijke opgaven geprioriteerd:

- Flexibele organisatie
- Talentontwikkeling
- Duurzame inzetbaarheid

Hierbinnen krijgen verzuimaanpak, inzet op organisatieopgaven en samenhang tussen de geprioriteerde opgaven extra aandacht.

Duurzame inzetbaarheid en verzuim

Vanuit de concernbrede HRO-strategie bouwt de gemeente aan een gezonde en stimulerende werkomgeving waarin medewerkers duurzaam inzetbaar blijven en met plezier hun vak kunnen uitoefenen, en waarbinnen het verzuim aantoonbaar en structureel daalt.

Het gemiddelde verzuim van de afgelopen 12 maanden is eind augustus 8,51%. Dat is 0,46% hoger dan bij de Tweede herziening 2025. De verzuimcijfers blijven ongekend hoog en stijgen nog steeds. Binnen de gemeente komt het grootste deel van het verzuim, en de stijging daarvan, voort uit langdurig verzuim.

Verzuim	
Realisatie 2025	8,3%
Streefwaarde 2026	5,9%
Realisatie Eerste herziening 2026	8,4%
Realisatie Tweede herziening 2026	8,5%

Directies zijn binnen hun organisatieonderdeel primair verantwoordelijk voor preventie van verzuim, de aanpak van de gronden van verzuim en verzuimreductie. Vanuit de concernbrede HRO-strategie worden de directies met gerichte interventies en dienstverlening ondersteund. Gelet op het hoge langdurige verzuim wordt hier extra op geïnvesteerd en extra capaciteit op ingezet met als doel:

- het terugdringen van langdurig verzuim (casussen) in een Taskforce Langdurig Verzuim;
- een gedifferentieerde HRO aanpak in de cluster op basis van de verzuimcijfers;
- inzet op de rol en verantwoordelijkheid van medewerkers zelf om inzetbaar te blijven en verzuim te voorkomen;
- verzuim is structureel onderdeel van de reguliere sturings- en verantwoordingscyclus en het streven is om het verzuimpercentage per cluster op 1 januari 2027 met 1 procentpunt te verlagen ten opzichte van 1 april 2026.

Bemensing en arbeidskosten

Formatie & Bezetting	
Bezetting 31 december 2025	14.398
Formatie Begroting 2026	14.057
Formatie Eerste herziening 2026	14.246
Formatie Tweede herziening 2026	14.428
Bezetting 31 augustus 2026	14.593

De Eerste herziening 2026 laat een stijging in de formatie zien van 189 fte. Bij de Tweede herziening is de formatie in 2026 bijgesteld met 182 fte. Deze bijstellingen worden toegelicht in de arbeidskosten per programma.

Bezetting – In- en uitstroom

In 2026 zijn, tot en met augustus 789 nieuwe collega's gestart, daarmee is de instroom in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar bijna 11% hoger. 625 Medewerkers hebben tot en met augustus 2026 de organisatie verlaten, dat is 19% minder dan vorig jaar in dezelfde periode.

Bezetting – Stages

De ambitie van de organisatie wordt jaarlijks vastgesteld op minimaal 5% de ambtelijke bezetting eind januari. Voor 2026 betekent dit dat er minimaal 723 stages worden uitgevoerd. Daarnaast wordt minimaal 25% van de stageplaatsen op (v)mbo-niveau uitgevoerd. In 2026 zijn er tot en met augustus 588 stagiairs gestart -waarvan 26% op mbo-niveau-. Daarmee is 81% van de norm gerealiseerd. De ervaring leert dat voor de stageperiode vanaf september de meeste stages worden uitgevoerd.

Stages	
Realisatie 2025	677 (waarvan 29% mbo)
Streefwaarde 2026	600 (waarvan 25% mbo)
Realisatie Eerste herziening 2026	396 (waarvan 30% (v)mbo)
Realisatie Tweede herziening 2026	588 (waarvan 26% (v)mbo)

Arbeidskosten 2026

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten (medewerkers in dienst van de gemeente Rotterdam) en kosten van ingehuurd medewerkers.

Arbeidskosten (loonkosten + externe inhuur)	
Realisatie 2025	1.487.448
Begroting 2026	1.463.147
Eerste herziening 2026	1.505.552
Tweede herziening 2026	1.564.487

Percentage inhuur	
Realisatie 2025	10,1%
Begroting 2026	4,7%
Realisatie Eerste herziening 2026	5,5%
Realisatie Tweede herziening 2026	7,1%

De Tweede herziening 2026 laat een stijging van de begrote arbeidskosten zien (+€ 58,9 mln.). Dit is verdeeld over verschillende programma's. De hoofdlijnen van de mutaties in de tweede begrotingsherziening zijn hieronder toegelicht op zowel loonkosten als kosten externe inhuur.

- Programma Ondersteuning en Beheersing (+ € 19,6 mln., waarvan + € 7,7 mln. loonkosten en + € 11,9 mln. inhuur). Bij het cluster BCO is een bijstelling in de formatie gedaan ten behoeve van Oracle Fusion. Ook is er in 2026 extra budget voor uitkeringslasten in het kader van Eigen Risicodragerschap en de trainees opgenomen. Daarnaast is er in 2026 sprake van een incidentele ophoging van het inhuurbudget in de bijstelling vanwege extra inzet voor langdurig verzuim en vraag naar ICT-dienstverlening. De extra kosten voor inhuur ten behoeve van de ICT-dienstverlening worden gedekt door hogere dekking in uren.

- Programma Werk en inkomen (+ € 7,5 mln., waarvan + € 5 mln. loonkosten en + € 2,5 mln. inhuur). In het cluster Werk & Inkomen is in 2026 een bijstelling gedaan door de inzet van ESF- en intensiveringsmiddelen voor versterking van het werkproces, waaronder de bemiddeling naar werk en de dienstverlening richting werkgevers. Daarnaast zijn tijdelijke middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de bijzondere bijstand en de alleenverdienersproblematiek.

De bijstelling van het inhuurbudget voor het cluster Werk & Inkomen hangt samen met beschikbare UWV-middelen voor aanvullende capaciteit bij verzuim, ter ondersteuning van de continuïteit van de uitvoering.

Voor het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling wordt extra capaciteit ingezet voor de uitvoering van de Wet van school naar duurzaam werk, waarvoor rijksmiddelen beschikbaar zijn gesteld.

- Programma Veilig (+ € 6,8 mln. loonkosten). Doordat de capaciteitsvraag bij de meldkamer, cameratoezicht en toezicht maastunnel is gestegen heeft het cluster Stadsbeheer bijgesteld in formatie en middelen voor extra inzet. Daarnaast heeft een bijstelling plaatsgevonden voor het compenseren van het verhoogde percentage Toeslag Onregelmatige Dienst in de cao. Deze toeslag wordt betaald aan medewerkers die onregelmatig en in weekenden werken.
- Programma Volksgezondheid (+ € 5,6 mln., waarvan + € 4,9 mln. loonkosten en + € 0,7 mln. inhuur). Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling is een bijstelling gedaan voor Versterking Infectieziektebestrijding en Pandemische Paraatheid (VIP). Dat betreft SPUK-middelen vanuit programmagelden naar loonkosten. Daarnaast is voor de pilot wijkgerichte aanpak ten hoeven van inhuur onttrokken uit de bestemmingsreserve Pilot Wijkgerichte Vaccinatieaanpak, en is een aanvullende bijdrage ontvangen voor de SPUK-middelen aanvullende seksuele gezondheidszorg.
- Programma Beheer van de stad (+ € 5,5 mln., waarvan + € 2,6 mln. loonkosten en + € 2,9 mln. inhuur). In het cluster Stadsbeheer is een bijstelling gedaan op formatie voor Motie Sies (15bb9224). Daarnaast heeft een bijstelling plaatsgevonden voor het compenseren van het verhoogde percentage Toeslag Onregelmatige Dienst in de cao. Deze toeslag wordt betaald aan medewerkers die onregelmatig en in weekenden werken.
- Programma Stedelijke ontwikkeling (+ € 4,6 mln., waarvan - € 0,1 mln. loonkosten en + € 4,7 mln. inhuur). Het cluster Stadsontwikkeling heeft bijgesteld op formatie door de formatie te verlagen naar de feitelijke bezetting, een tegengesteld effect is verwerkt bij inhuur voor de afdeling Gebiedsexploitatie. Ook is een formatie-uitbreiding bij de afdeling Ruimte, Wonen & Milieu gedaan als gevolg van het coalitieakkoord. Voor het cluster Stadsbeheer is extra budget toegekend voor Toeslagen Onregelmatige Dienst (TOD).
- Programma Zorg, welzijn en wijkteams (+ € 3,7 mln., waarvan + € 3,6 mln. loonkosten en + € 0,1 mln. inhuur). In het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling is voor de teams Kwaliteit Noord en Zuid formatie bijgesteld. Daarnaast is een 2-jarige dekking vanuit rijksmiddelen Regiodeal CZ verwerkt. Ook is formatie bijgesteld voor de vorming van het Centraal Bestelpunt en verwerking van knelpunten uit het coalitieakkoord voor digitale inclusie. Voor inhuur is incidenteel budget overgeheveld vanuit het cluster Werk & Inkomen ten behoeve van de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek (WTRA) om inhuurlasten te dekken.
- Programma Samenleving en inburgering (+ € 1,3 mln., waarvan + € 1,4 mln. loonkosten en - € 0,1 mln. inhuur). Het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling heeft formatie bijgesteld van vrijgekomen middelen vanuit het coalitieakkoord. Ook is een bijstelling gedaan vanuit inhuurbudget naar loonkosten.
- Programma Gebouwde omgeving (+ € 1,2 mln., waarvan + € 0,9 mln. loonkosten en + € 0,3 mln. inhuur). Het cluster Stadsontwikkeling heeft een bijstelling in formatie gedaan naar aanleiding van het coalitieakkoord om extra incidentele inzet voor het omzetten van omgevingsplannen mogelijk te maken. Daarnaast ook extra tijdelijke formatie voor de NPRZ/verkoopopgave en Opvang vluchtelingen.
- Programma Armoede en schulden (+€ 0,9 mln., waarvan + € 1,2 mln. loonkosten en - € 0,3 mln. inhuur). In het coalitieakkoord is geld beschikbaar gesteld voor "Ieder kind groeit op met zekerheid thuis". Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling is hiervoor een bijstelling gedaan in de arbeidskosten, deze bijstelling wordt nog formatief verwerkt. Ook is eenmalig bijgesteld vanuit het inhuurbudget naar loonkosten en vanuit de meicirculaire voor IBO Problematische schulden.
- Programma Bestuur (+ € 0,8 mln., waarvan + € 0,3 mln. loonkosten en + € 0,5 mln. inhuur). De directie Bestuurszaken heeft middelen opgenomen voor een tijdelijk uitbreiding van de inzet voor het WOO-team. Ook voor inhuur is bijgesteld op tijdelijke inzet van het WOO-team en Public Affairs strategieteam.

Arbeidskosten 2027 en verder

De stijging (+ € 28,5 mln.) in de meerjarige begroting wordt deels veroorzaakt door indexatie vanuit de cao. Ook volgen veel mutaties van de Tweede herziening 2026 meerjarig. Daarnaast zijn vanaf 2027 formatieve bijstellingen gedaan voor:

- Het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling (Programma Werk en inkomen) binnen het Jongerenloket voor de intensievere dienstverlening aan statushouders en voor de uitvoering van re-integratiedienstverlening gericht op jongeren.
- Het cluster Stadsbeheer (Programma Beheer van de stad) voor Reiniging en Inzameling & Hergebruik, dit is een omzetting van inhuurbudget naar formatie.
- Voor het cluster Werk & Inkomen (Programma Werk en inkomen) zijn middelen overgeheveld vanuit het programma voor Werkstation op Zuid.
- Het cluster Stadsbeheer (Programma Veilig) heeft extra formatie voor Handhaving opgenomen.
- Ten behoeve van Oracle Fusion heeft het cluster Bestuurs- en concernondersteuning (Programma Ondersteuning & Beheersing) extra formatie opgenomen.

- Voor het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling (Programma Zorg, welzijn en wijkteams) is meerjarig formatie opgenomen voor gemeentelijke inzet projecten en ondersteuning.
- Het cluster Dienstverlening (Programma Dienstverlening) is extra formatie opgenomen voor het optimaliseren van het Klantcontactcentrum.

Begroting 2027

Huisvesting en facilitair

Paginanummer in website: 203

Huisvesting en facilitair

De gemeente bezuinigt de komende jaren € 10 miljoen op de eigen huisvesting. Het aantal werkplekken gaat omlaag door de huur van sommige gebouwen op te zeggen en de resterende werkplekken beter te gebruiken. Deze vermindering is mogelijk door de huidige manier van hybride werken.

In het strategisch huisvestingsplan staat welke huisvesting de komende jaren nodig is, rekening houdend met de taken van en ontwikkelingen binnen de gemeente. De gemeente beoordeelt welke locaties behouden blijven en welke locaties kunnen worden verlaten. Dit wordt mede mogelijk gemaakt doordat huurcontracten van verschillende gebouwen aflopen. De keuzes worden in 2026 gemaakt. Daarna start de uitvoering van het plan en wordt deze in 2027 gefaseerd voortgezet.

Begroting 2027

Informatievoorziening en IT

Paginanummer in website: 204

Informatievoorziening en IT

Technologie ondersteunt en verandert hoe Rotterdammers werken, wonen, leven en leren. De gemeente biedt betrouwbare ICT en flexibele systemen. Daarbij houdt de gemeente rekening met de rol van de overheid in een digitale samenleving.

De behoefte aan meer digitale autonomie (soevereiniteit) groeit. Rotterdam werkt samen met de G4, VNG en het Rijk aan strategische keuzes en mogelijkheden om onafhankelijker te worden. Rotterdam volgt daarbij de koers van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), maar bepaalt zelf het ambitieniveau en tempo van de uitvoering.

Rotterdamse Digitaliseringsstrategie

Rotterdam werkt op basis van een Rotterdamse Digitaliseringsstrategie (RDS). Deze strategie past bij onze missie: samen verkennen en meebewegen met de hybride samenleving. De visie sluit aan bij het streven naar digitale zelfbeschikking in Nederland en Europa. De strategie richt zich op zes prioriteiten van de NDS: cloud, data, AI, burger en ondernemer centraal, digitale weerbaarheid en digitaal vakmanschap. Om samenhang en consistentie te waarborgen, heeft de gemeente two-pagers opgesteld. Deze two-pagers dienen als leidraad voor strategische ontwikkelingen. Ze benoemen de strategische doelen, versnellingen, interventies en de innovatieagenda.

Artificial Intelligence

Algoritmes en AI zijn niet meer weg te denken uit het dagelijks leven en de gemeentelijke processen. De sturing op de bewuste inzet en het gebruik van deze toepassingen groeit in volwassenheid. De gemeente zet de algoritmes in het [Algoritmeregister Rotterdam - Algoritmes Rotterdam](#). In juni 2026 is de instelling van de Algoritmeadviesraad voor vier jaar vernieuwd en de handreiking Generatieve AI vastgesteld. Daarmee geeft de gemeente invulling aan de AI-verordening. In de komende tijd volgen meer soortgelijke handreikingen over het gebruik van Algoritmes en AI.

Digitale onafhankelijkheid

De gemeente Rotterdam werkt aan digitale onafhankelijkheid. Dat gebeurt vooral door open standaarden te gebruiken, data zelf te beheren en het voorkomen van vendor lock-in. De gemeente is te klein om dit alleen te doen. Daarom werkt ze samen met onder andere de Rijksoverheid en andere gemeenten aan landelijke ontwikkelingen en alternatieven. Daarmee werken we gezamenlijk aan een duurzame digitale infrastructuur die de publieke belangen van vandaag én morgen ondersteunt. Dergelijke grote veranderingen kosten tijd, maar de beweging is ingezet.

Cyberveiligheid

De cyberveiligheid van de gemeentelijke organisatie is de afgelopen jaren een groot aandachtspunt. Rotterdam voldoet aan landelijke eisen zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten, de 'Eenduidige Normatiek Single Information Audit' (ENSIA). De bewustwordingscampagne 'Blijf Alert' heeft als doel om medewerkers bewust te houden van de dagelijkse digitale risico's. Daarnaast werkt de gemeente aan verdere professionalisering van de hele informatiebeveiligingsketen. De recente invoering van de Cyberbeveiligingswet (Cbw) brengt nieuwe eisen met zich mee.

Begroting 2027

Privacy & AVG

Paginanummer in website: 205

Privacy & AVG

Datalekken

Er is dit jaar een lichte stijging in het aantal datalekken ten opzichte van augustus 2025. Het aantal meldingen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) blijft stabiel ten opzichte van augustus 2025. Dat mensen datalekken melden, is een goede ontwikkeling. Het aantal meldingen (110) over foutief menselijk handelen blijft echter hoog.

Aantal datalekken	
Realisatie 2025	192, waarvan 64 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP)
Realisatie tot en met april 2026	82, waarvan 17 gemeld bij de AP
Realisatie tot en met augustus 2026	164, waarvan 34 gemeld bij de AP

Recht van betrokkenen

Het aantal verzoeken over 'Rechten van betrokkenen' stijgt sterk. Er zijn 24 verzoeken meer ingediend dan in augustus 2025. De verzoeken vanuit de burger kent steeds minder specificatie en dit vraagt om meer personele capaciteit voor de afhandeling. Het percentage van afhandeling laat een mooie stijging zien ten opzichte van de vorige periodes. Echter blijft de beperkte personele capaciteit een zorgpunt om deze resultaten vast te houden.

Aantal verzoeken	
Realisatie 2025	214 verzoeken, afhandeling wettelijke termijn: 38%
Realisatie tot en met april 2026	68 verzoeken, afhandeling wettelijke termijn: 66%
Realisatie tot en met augustus 2026	134 verzoeken, afhandeling wettelijke termijn: 72%

Begroting 2027

Financiën

Het percentage tijdig betaalde facturen steeg van 87% in 2025 naar 90% over de periode januari tot en met augustus 2026. Het lagere percentage in 2025 kwam door de livegang van Oracle Fusion per 1 januari 2025. De implementatie van het nieuwe systeem beïnvloedde in de opstartfase de afhandeling van facturen en daarmee het percentage tijdige betalingen.

In 2026 is de situatie gestabiliseerd en zijn processen verder geoptimaliseerd. Daardoor betaalt de gemeente nu meer facturen binnen de gestelde termijn van 30 dagen na ontvangstdatum.

In 2025 betaalde de gemeente in totaal 221.712 facturen. Tot en met augustus 2026 zijn dat er al 151.112. Ondanks het grote aantal facturen blijft het percentage tijdige betalingen op het gewenste niveau van 90%.

Percentage tijdig betaalde facturen	
Realisatie 2025	87%
Realisatie t/m augustus 2026	90%
Aantal facturen betaald	
Realisatie 2025	221.712
Realisatie t/m augustus 2026	151.112

Begroting 2027

Auditprogramma

Paginanummer in website: 207

Auditprogramma

De gemeente voert op verzoek van het college of de concerndirectie audits uit. Deze audits gaan over doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen.

Artikel 213a van de Gemeentewet schrijft voor dat het college regelmatig onderzoek doet naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid dat het voert. Het college informeert de raad en de rekenkamer hierover. Het auditprogramma krijgt vorm via de meerjarige auditagenda en de jaarlijkse uitwerking in een jaarplanning.

Sinds 2024 werkt de gemeente met een auditagenda die drie vaste thema's bevat:

- sturen op doelen en risico's;
- doelmatigheid en doeltreffendheid;
- de lerende organisatie

De gemeente past de auditagenda aan voor de nieuwe bestuursperiode en de herziene Verordening Onderzoeken Doelmatigheid en Doeltreffendheid, artikel 213a Gemeentewet. Het college en de concerndirectie stellen het auditprogramma 2027 vast in het vierde kwartaal van 2026.

In 2026 zijn de volgende onderzoeken en audits afgerond:

- het investeringsbeleid;
- duurzaamheidstransitiebudget;
- arbeidsmigranten;
- digitale inclusie.

De gemeente heeft of plant nog onderzoeken en audits naar:

- de uitvoering van de taakverdeling tussen gemeente en marktpartijen bij de totstandkoming van producten uit het Besluitvormingsmodel Ruimtelijke Ontwikkelingen;
- bouw- en woningtoezicht;
- Milieupark;
- Her- en vergunningverlening volgens de Omgevingswet.

De gemeente publiceert de auditrapporten op de website Onderzoek010. Daarnaast informeert het college de raad en de rekenkamer over de voortgang en geplande onderzoeken. Dit gebeurt in het kader van artikel 213a Gemeentewet. ([Zie collegebrief Voortgang onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid Verordening 213a Gemeentewet Rotterdam](#)).

Begroting 2027

Financiële kengetallen

Paginanummer in website: 208

Financiële kengetallen

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende wendbaarheid van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De wendbaarheid van de begroting wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en wendbaarheid dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid	• Weerstandsvermogen* • Netto schuldquote* • Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen* • Kengetal grondexploitatie* • Solvabiliteitsratio*
Wendbaarheid	• Reguliere exploitatiesaldo* • Structurele exploitatiesaldo* • Belastingcapaciteit* • Kasgeldlimiet* • Renterisiconorm* • EMU-saldo* • Kapitaallastenratio

* Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven

Financiële kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting en de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie.

Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie. Centraal in de beoordeling staan naar het oordeel van het college het exploitatiesaldo (regulier en structureel) en het weerstandsvermogen. De andere kengetallen zijn zinvolle zijlichten.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo is het verschil tussen de baten en de lasten. In de begroting wordt uitgegaan van een regulier exploitatiesaldo van € 0.

Regulier exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten	4.711	4.944	5.118	5.203	5.131	5.060	5.080
Lasten	4.745	4.843	5.143	5.172	5.027	4.972	5.029
Onttrekkingen en vrijval reserves	473	390	654	225	168	185	206
Toevoegingen aan reserves	375	390	629	256	272	273	257
Regulier exploitatiesaldo	64	101	0	0	0	0	0

Norm BBV: 0

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen. Een positief bedrag en percentage bekent dat de structurele baten toereikend zijn om alle structurele lasten te dekken.

Tijdens de coalitieonderhandelingen en het opstellen van de Begroting 2027 lag de focus sterk op het bereiken van een structureel evenwicht. Dit heeft ertoe geleid dat Rotterdam in alle jaren van deze begroting een structureel evenwicht heeft.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Structurele baten	4.397	4.762	4.886	4.980	4.927	4.858	4.878
Structurele lasten	4.504	4.633	4.895	4.949	4.839	4.789	4.848
Structurele onttrekkingen aan reserves	24	17	50	71	88	109	134
Structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	0
Structureel exploitatiesaldo	-83	146	40	102	175	178	163
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	4.711	4.944	5.118	5.203	5.131	5.060	5.080
Structureel exploitatiesaldo (%)	-1,8%	3,0%	0,8%	2,0%	3,4%	3,5%	3,2%

Signaleringswaarde: > 0% is minst risicovol, 0% is neutraal, < 0% is meest risicovol

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. In het Coalitieakkoord 'Vaart maken' 2026-2030 is opgenomen dat wordt gestreefd naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,00.

In het begrotingsjaar wordt ruimschoots voldaan aan het streven. Enkel in het laatste jaar van de meerjarenraming is het weerstandsvermogen net onder de streefwaarde.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beschikbare weerstandscapaciteit	145	82	178	194	210	181	146
Benodigde weerstandscapaciteit	88	77	95	110	143	145	148
Weerstandsvermogen	1,65	1,07	1,87	1,76	1,46	1,25	0,99
Norm gemeente Rotterdam Coalitieakkoord: minimaal 1,00							

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (reguliere) exploitatiesaldo. Ondanks de zichtbare daling, valt de solvabiliteitsratio nog in de categorie 'neutraal'. De daling van de solvabiliteit komt onder andere voort uit het inzetten van Enecomiddelen ter dekking van investeringen. Hiermee daalt het eigen vermogen en stijgt het vreemd vermogen doordat er meer gelden moeten worden aangetrokken.

Solvabiliteitsratio (in % bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Eigen vermogen	2.618	2.719	2.694	2.725	2.829	2.917	2.968
Balanstotaal	4.885	5.296	5.737	6.420	6.853	7.086	7.163
Solvabiliteitsratio	53,6%	51,3%	47,0%	42,4%	41,3%	41,2%	41,4%

Signaleringswaarde opgesteld door Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol

Belastingcapaciteit

Onderstaande tabel laat zien hoe de belastingcapaciteit zich ontwikkelt. De belastingcapaciteit geeft aan hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Hiermee wordt inzichtelijk hoeveel ruimte de gemeente heeft om extra inkomsten uit lokale belastingen te genereren.

De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO is verantwoordelijk voor de berekening van de landelijke gemiddelde woonlasten.

Bij het opstellen van de Begroting 2027 is het landelijk gemiddelde van de woonlasten voor 2027 nog niet bekend. Daarom wordt, conform de BBV-systematiek, uitgegaan van het meest recente beschikbare landelijke gemiddelde, namelijk dat van 2026. De woonlasten van Rotterdam voor 2027 worden daarmee afgezet tegen het landelijke gemiddelde van het voorgaande jaar.

Bij de interpretatie van het kengetal is het belangrijk om te weten dat de woonlasten van Rotterdam voor 2027 worden vergeleken met het landelijke gemiddelde over 2026. Een stijging van het kengetal voor 2027 ten opzichte van 2026 betekent daarom niet automatisch dat de positie van Rotterdam ten opzichte van andere gemeenten is verslechterd. De landelijke woonlasten over 2027 zijn op het moment van de begroting immers nog niet bekend. Alle gemeenten zijn namelijk nog bezig met de begroting opstellen en vaststellen. Bij de jaarstukken kan naar verwachting de vergelijking worden gemaakt met het landelijke gemiddelde over 2027.

Bij het vergelijken van Rotterdam met andere gemeenten is het belangrijk om rekening te houden met verschillen tussen de gemeenten. Hoewel gemeenten binnen dezelfde wet- en regelgeving werken, kunnen zij verschillende keuzes en afwegingen maken. Dit geldt bijvoorbeeld voor het niveau van voorzieningen voor inwoners en de opgaven die voortvloeien uit de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie. Daarnaast kunnen gemeenten verschillen in de wijze waarop zij kosten aan een tarief toerekenen, de keuze voor een alternatieve dekking van kosten en de mate waarin tarieven kostendekkend zijn.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1 mln)	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	301	302	314	319
Afvalstoffenheffing voor een gezin	437	474	495	524
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	287	302	319	331
Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	1.025	1.078	1.128	1.174
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t	994	1053	1095	1095*
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde t	103%	102%	103%	107%

* Voor de berekening van het percentage in het begrotingsjaar worden de Rotterdamse woonlasten afgezet tegen het landelijke gemiddelde van het huidige jaar. De indexatie voor het begrotingsjaar is al verwerkt in de Rotterdamse woonlasten, terwijl een vergelijkbare ontwikkeling nog niet in het landelijke gemiddelde is meegenomen. Hierdoor kan het kengetal bij de begroting hoger uitvallen dan de werkelijkheid. Bij de jaarstukken kan de vergelijking worden gemaakt met het landelijke gemiddelde over het begrotingsjaar.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De netto schuldquote is de gehele periode ruim onder de 90% en valt daarmee in de categorie minst risicovol. De stijging van de netto schuldquote komt onder andere voort uit het inzetten van Enecomiddelen ter dekking van investeringen. Het vreemd vermogen neemt toe doordat er meer gelden moeten worden aangetrokken.

Netto schuldquote (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste schulden	942	1.051	1.620	2.270	2.596	2.737	2.760
Netto vlottende schuld	292	379	401	401	401	401	401
Overlopende passiva	902	1.003	877	877	877	877	877
Financiële activa excl. verstrekte leningen	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-405	-437	-437	-437	-437	-437	-437
Liquide middelen	-17	-17	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-346	-419	-419	-419	-419	-419	-419
Saldo	1.369	1.560	2.042	2.692	3.018	3.159	3.182
Baten	4.711	4.944	5.118	5.203	5.131	5.060	5.080
Netto schuldquote (saldo / baten)	29,1%	31,6%	39,9%	51,7%	58,8%	62,4%	62,6%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen valt voor alle jaren in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste schulden	942	1.051	1.620	2.270	2.596	2.737	2.760
Netto vlottende schuld	292	379	401	401	401	401	401
Overlopende passiva	902	1.003	877	877	877	877	877
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-89	-84	-72	-70	-67	-65	-63
Uitzettingen < 1 jaar	-405	-437	-437	-437	-437	-437	-437
Liquide middelen	-17	-17	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-346	-419	-419	-419	-419	-419	-419
Saldo	1.280	1.476	1.970	2.623	2.951	3.094	3.119
Baten	4.711	4.944	5.118	5.203	5.131	5.060	5.080
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / baten)	27,2%	29,9%	38,5%	50,4%	57,5%	61,2%	61,4%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal.

Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

In de meerjarenraming is geen overschrijding van de kasgeldlimiet voorzien, de gemeente voldoet daarmee aan de wettelijke norm.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.562	4.963	5.106	5.429	5.429	5.429	5.429
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido:	388	422	434	461	461	461	461

8,5% van grondslag							
Gemiddelde korte schuld	147	165	300	300	300	300	300
Gemiddelde korte middelen	-62	-63	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto korte schuld	85	102	300	300	300	300	300
In % begroting	1,9%	2,1%	5,9%	5,5%	5,5%	5,5%	5,5%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	303	320	134	161	161	161	161

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de langlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld.

Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen. Er wordt meerjarig ruim voldaan aan de wettelijke norm voor het renterisico.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.562	4.963	5.106	5.429	5.429	5.429	5.429
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	912	993	1.021	1.086	1.086	1.086	1.086
Renteherzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Aflossingen	185	100	201	102	1	86	1
Risicobedrag	185	100	201	102	1	86	1
In % begroting	4,1%	2,0%	3,9%	1,9%	0,0%	1,6%	0,0%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	727	892	821	984	1.084	999	1.084

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt -254 mln. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

Het lijkt dat onze gemeente een fors EMU-tekort gaat realiseren. De ervaring leert echter dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-34	101	-25	31	104	88	51
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	-260	-286	-445	-685	-494	-293	-139
3. Mutatie voorzieningen	-16	14	1	2	3	3	3
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-59	-6	-19	-2	58	57	59
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-368	-178	-488	-653	-329	-144	-26

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten (met betrekking tot schulden en investeringen) af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). Niet alleen het aangaan van schuld leidt tot lasten die de flexibiliteit van de begroting negatief beïnvloeden, hetzelfde geldt voor investeringen. Investerings leiden tot kapitaallasten, die gedurende de afschrijvingstermijn van de investering als last op de begroting drukken, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten.

Kapitaallastenratio (bedragen x € 1 mln)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rentelasten	23	28	43	69	93	106	106
Afschrijvingen	146	152	160	179	199	209	201
Saldo	169	180	203	248	292	315	308
Baten	4.711	4.944	5.118	5.203	5.131	5.060	5.080
Kapitaallastenratio	3,6%	3,6%	4,0%	4,8%	5,7%	6,2%	6,1%

Kengetal grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitaties is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de

grondexploitaties. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

Grondexploitaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
(bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)							
Bouwgronden in exploitatie	-79	-73	-49	-42	-100	-157	-217
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	4.711	4.944	5.118	5.203	5.131	5.060	5.080
Ratio grondexploitaties	-1,7%	-1,5%	-1,0%	-0,8%	-1,9%	-3,1%	-4,3%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol

Ontwikkeling financiële kengetallen

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2026	Tweede herziening 2026
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0
Structureel exploitatiesaldo (%)	-1,0%	0,8%
Weerstandsvermogen	1,01	1,87
Solvabiliteitsratio (%)	41,8%	47,0%
Belastingcapaciteit (%)	106%	103%
Netto schuldquote (%)	53,4%	39,9%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	52,1%	38,5%
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	134	134
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	871	821
EMU-saldo (x € 1 mln)	-669	-488
Kapitaallastenratio (%)	4,8%	4,0%
Ratio grondexploitaties (%)	-1,4%	-1,0%

Begroting 2027

Financiering

Paginanummer in website: 209

Financiering

De treasuryfunctie gaat over het geldbeheer van de gemeente. De gemeente moet altijd genoeg geld hebben om haar verplichtingen op tijd te betalen, zoals uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen. Als er tijdelijk extra geld nodig is, sluit de gemeente kortlopende leningen af. Deze kortlopende leningen worden binnen een jaar terugbetaald. Voor investeringen in de stad kan de gemeente langlopende leningen afsluiten. De langlopende leningen hebben meestal looptijden van 5 tot 25 jaar. Het financieringsbeleid zorgt ervoor dat de rente op de leningen zo laag mogelijk blijft met beperkte financiële risico's. De treasuryfunctie omvat ook het verstrekken van leningen aan en het geven van garanties voor organisaties die voor de gemeente een publieke taak uitvoeren.

Beleid

Financiering

De [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) bepaalt de regels voor het geldbeheer van gemeenten en andere overheden. Belangrijk is dat elke gemeente voorzichtig omgaat met publiek geld. Daarom moeten gemeenten letten op risico's van renteontwikkelingen en zich houden aan regels zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Ook schrijft de wet voor dat gemeenten alleen zaken mogen doen met betrouwbare partijen en gebruik maken van veilige financieringsinstrumenten.

Soms heeft de gemeente tijdelijk meer geld op de bank dan nodig. Als het bedrag boven een bepaalde grens komt, stelt de gemeente dit geld bij het ministerie van Financiën. Dit heet 'verplicht schatkistbankieren'.

Artikel 212 van de [Gemeentewet](#) verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de [Verordening financiën Rotterdam 2021](#). De regels zijn verder uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#).

De gemeente betaalt haar investeringen in eerste instantie met eigen geld, dat ze al gespaard heeft in reserves en voorzieningen. Dit wordt interne financiering genoemd. Als er extra geld nodig is, leent de gemeente geld van buitenaf. Door eigen geld te gebruiken in plaats van te lenen, bespaart de gemeente op rente. In plaats van rente te betalen, rekent de gemeente een fictieve rente over het gespaarde geld, de 'bespaarde rente'. Deze bespaarde rente is voeding van de speciale spaarpot voor investeringen, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Dit zorgt voor het behoud van de koopkracht van deze reserve, zodat de gemeente in de toekomst nieuwe investeringen kan blijven doen.

De totale financieringskosten van de gemeente bestaan uit de rente over de leningen en de bespaarde rente over het eigen geld. De gemeente werkt met een omslagrentemethodiek. Deze methodiek verdeelt de financieringskosten van het programma [Algemene Middelen](#) over de overige gemeentelijke programma's. Dit gebeurt via de omslagrente met als verdeelsleutel de boekwaarden van de investeringen op de balans.

Vaststelling van de percentages van de omslagrente en de bespaarde rente gebeurt elk jaar volgens de regels van het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#). In 2027 blijven de percentages voor zowel de omslagrente als de bespaarde rente gelijk aan die van 2026, namelijk 2,5%. Daarnaast zijn er regels voor de rente op de Voorziening pensioenen bestuurders. Dit percentage is voor 2026 aangepast van 2,325% naar 2,954%. De Eerste Herziening 2027 wijst uit of aanpassing van deze percentages nodig is.

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de Wet fido alleen leningen verstrekken en garanties geven als het gaat om een publieke taak. De gemeenteraad bepaalt of er sprake is van zo'n taak en of overheidssteun nodig is. Dit kan gebeuren als een externe partij de financiering voor deze taak niet zelf kan regelen. De gemeenteraad kijkt of de te ondersteunen activiteiten belangrijk zijn voor de inwoners van de gemeente en of de gemeente de juiste partij is om te helpen. De gemeente is terughoudend bij het verstrekken van leningen en garanties en gebruikt het "nee, tenzij" principe. De regels voor het geven van leningen en garanties aan organisaties zijn vastgelegd in de [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#).

In sommige gevallen, zoals bij sportverenigingen, kan de gemeente onder de [Subsidieregeling investeringssubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen 2024](#) naast een subsidie ook een lening verstrekken. Bij het verstrekken van leningen en garanties let de gemeente goed op de risico's en probeert deze zoveel mogelijk te beperken.

Ontwikkeling financiering

De behoefte aan externe financieringsmiddelen zal de komende jaren stijgen. Dit komt doordat de gemeente veel investeert in de stad.

De onderstaande tabel laat zien hoe de waarde van de gemeentelijke langlopende bezittingen zich ontwikkelt. Dit gaat over de investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn bijvoorbeeld bijdragen aan projecten van derden, zoals Hart van

Zuid (zwembad en kunstenpand) en voorbereidingskosten voor projecten die nog niet gestart zijn. Materiële vaste activa zijn bijvoorbeeld de terreinen, gebouwen en voertuigen van de gemeente. Financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit aandelen in deelnemingen van de gemeente en leningen die de gemeente aan anderen heeft verstrekt.

Voor de financiering van de bezittingen gebruikt de gemeente zowel interne als externe financieringsmiddelen. Interne financieringsmiddelen komen uit de gespaarde gelden in reserves en voorzieningen. Ook het werkkapitaal telt mee als intern financieringsmiddel. Het werkkapitaal in de onderstaande tabel wordt berekend als het verschil tussen de kortlopende bezittingen en de kortlopende schulden, zonder de bankrekeningen en de korte leningen. De kortlopende bezittingen zijn de voorraden (zoals grondexploitatie), debiteuren, vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen. De kortlopende schulden bestaan uit de crediteuren, de vooruitontvangen en de nog te betalen bedragen. Omdat deze kortlopende schulden hoger zijn dan de kortlopende bezittingen, is het werkkapitaal een intern financieringsmiddel.

De bezittingen zullen de komende jaren met € 2 mld groeien. Veel geld gaat bijvoorbeeld naar de stadsprojecten, verschillende huisvestingsplannen, het vervangen van rioleringen en de bouw van nieuwe onderwijsgebouwen. Meer informatie over de investeringen staat in de [paragraaf Investeren](#). Een kleine stijging van de interne financieringsmiddelen (€ 0,3 mld) financiert een deel van deze groei. Externe leningen vangen de rest op.

Financieringsbalans (standen ultimo jaar)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	39.103	37.339	35.367	33.395	31.422	29.450
Materiële vaste activa	3.769.449	4.216.304	4.902.949	5.398.610	5.693.502	5.834.498
Financiële vaste activa	588.993	582.589	579.630	576.727	573.772	571.202
Totaal vaste activa	4.397.545	4.836.232	5.517.946	6.008.732	6.298.696	6.435.150
Financieringsmiddelen						
Reserves	2.718.780	2.693.947	2.725.072	2.829.070	2.917.422	2.968.213
Voorzieningen	143.942	144.500	146.656	149.997	153.307	156.608
Werkkapitaal	223.063	77.477	75.829	133.569	190.901	250.299
Interne financieringsmiddelen	3.085.785	2.915.924	2.947.558	3.112.636	3.261.629	3.375.120
Externe financieringsmiddelen	1.311.760	1.920.308	2.570.388	2.896.096	3.037.067	3.060.030
Totaal financieringsmiddelen	4.397.545	4.836.232	5.517.946	6.008.732	6.298.696	6.435.150

Externe financieringsmiddelen

De gemeente gebruikt totaalfinanciering en doet niet aan projectfinanciering. De gemeente trekt leningen aan of stalt geld bij de schatkist op basis van de werkelijke totale geldbehoefte (het verschil tussen uitgaven en ontvangsten). Externe financiering gebeurt eerst met kort geld, dat normaal gesproken goedkoper is dan lang geld. Gezien de beschikbare kredietlijnen wordt uitgegaan van een gemiddeld volume van kortlopende geldleningen van € 300 mln. Voor de verdere financieringsbehoefte trekt de gemeente lang geld aan.

De ontwikkeling van de externe financieringsmiddelen is te zien in de onderstaande tabel. Externe financieringsmiddelen zijn vaste schulden en de kortlopende leningen. De vaste schuld bestaat uit de huidige langlopende leningen, de overige langlopende schuld en de financieringsbehoefte.

De huidige langlopende leningen lossen in de komende jaren geleidelijk af. De overige langlopende schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen van erfpacht. De gemeente zet deze afkoopsommen als schuld op de balans en laat elk jaar een deel in het resultaat vrijvallen.

De financieringsbehoefte is het bedrag dat de gemeente aan nieuwe langlopende leningen aantrekt als de andere balansposten, zoals investeringen, reserves, voorzieningen en de overige externe financieringsmiddelen, zich volgens de begroting ontwikkelen. De financieringsbehoefte voor de komende jaren is in totaal € 1,7 mld.

Op basis van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte zal het totaal aan externe financieringsmiddelen tot eind 2030 oplopen tot € 3,1 mld. Dit is ook te zien in de ontwikkeling van de netto schuldquote, die de netto schuldpositie deelt door het totaal van de baten. De netto schuldquote stijgt tot 62,6% in 2030. Dit blijft onder grens van 90% en valt binnen de categorie 'minst risicovol' van de toezichthoudende provincie Zuid-Holland.

De solvabiliteitsratio, die het eigen vermogen deelt door het balanstotaal, daalt. Deze ratio blijft echter boven de 41%. Dit is ruim boven de risicogrens van 20% die de toezichthouder hanteert. Voor meer informatie over de kengetallen, zie de [paragraaf Financiële kengetallen](#).

Externe financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Huidige langlopende leningen	1.013.570	1.177.984	1.075.932	1.074.671	988.356	986.985
Overige langlopende schuld	37.410	36.305	35.201	34.097	32.992	31.888
Financieringsbehoefte (nieuw aan te trekken langlopende leningen)	0	406.019	1.159.254	1.487.328	1.715.719	1.741.158
Vaste schuld	1.050.980	1.620.308	2.270.388	2.596.096	2.737.067	2.760.030
Kortlopende leningen	260.780	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal externe financieringsmiddelen	1.311.760	1.920.308	2.570.388	2.896.096	3.037.067	3.060.030

Overzicht kasstromen

Het onderstaande overzicht laat de kasstromen zien. Dat zijn de ontvangsten en betalingen van de gemeente. Een negatief saldo duidt op een financieringsbehoefte.

De kasstroom uit operationele activiteiten is het saldo van baten en lasten voor reserveringen. Hierop vinden enkele correcties plaats. Afschrijvingen en mutaties van voorzieningen tellen er bijvoorbeeld bij op, omdat het geen daadwerkelijke uitgaven zijn. Ook de veranderingen in het werkkapitaal tellen mee. Zo heeft het uitgeven van eerder ontvangen overheidssubsidies een negatief effect op de kasstromen.

De investeringen hebben een grote invloed op het verloop van de kasstromen. Nieuwe investeringen kosten geld, terwijl de verkoop van bestaande investeringen geld oplevert. Normaal gesproken hebben investeringen per saldo een negatief effect op de kasstromen.

De kasstroom uit financieringsactiviteiten heeft te maken met de leningen die de gemeente heeft afgesloten. In 2026 zijn de ontvangsten uit nieuw afgesloten leningen groter dan de betalingen voor het aflossen van bestaande leningen. In de jaren daarna zorgen de aflossingen van leningen voor een negatieve kasstroom.

De totale kasstroom is in alle jaren negatief en dus heeft de gemeente een financieringsbehoefte. De gemeente zal in de komende jaren nieuwe langlopende leningen afsluiten. Uit ervaring blijkt dat sommige geplande investeringen trager verlopen dan verwacht. Dit wordt planningsoptimisme genoemd. Het gevolg is dat de werkelijke geldbehoefte vaak lager is dan de begrote financieringsbehoefte. Volgens de Wet fido mag er pas worden geleend wanneer het geld echt nodig is. Ook moet de looptijd van de leningen passen bij de duur van de geldbehoefte. Alleen bij een langdurige geldbehoefte sluit de gemeente nieuwe langlopende leningen af.

Overzicht kasstromen	2026	2027	2028	2029	2030
Operationele activiteiten					
Saldo van baten en lasten voor reserveringen	-24.833	31.125	103.998	88.351	50.791
Aanpassing voor:					
Afschrijvingen en waardeverminderingen (im)materiële vaste activa	159.918	179.357	199.335	209.113	201.201
Mutatie voorzieningen	558	2.156	3.340	3.310	3.301
Subtotaal aanpassing	160.476	181.513	202.675	212.424	204.502
Mutatie werkkapitaal	-145.586	-1.648	57.739	57.332	59.398
Kasstroom uit operationele activiteiten	-9.943	210.991	364.413	358.107	314.691
Investeringsactiviteiten					
Investeringen (im)materiële vaste activa	-698.030	-895.194	-730.011	-516.904	-344.589
Desinvesteringen (im)materiële vaste activa en bijdragen derden	93.021	31.165	36.987	14.871	4.365
Mutatie (im)materiële vaste activa	-605.009	-864.029	-693.024	-502.033	-340.224

Overzicht kasstromen	2026	2027	2028	2029	2030
Mutatie verstrekte leningen	12.098	2.477	2.422	2.474	2.088
Mutatie kapitaalverstrekkingen	-5.693	481	481	481	481
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-598.604	-861.070	-690.121	-499.078	-337.655
Financieringsactiviteiten					
Mutatie kortlopende geldleningen	39.220	0	0	0	0
Reeds aangetrokken langlopende leningen	365.000	0	0	0	0
Aflossingen langlopende leningen	-200.587	-102.051	-1.261	-86.315	-1.371
Mutatie overige langlopende schuld	-1.104	-1.104	-1.104	-1.104	-1.104
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	202.529	-103.156	-2.366	-87.419	-2.476
Totale kasstroom (- = financieringsbehoefte)	-406.019	-753.236	-328.074	-228.391	-25.439

Rente

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft zowel in juni als in september 2026 de beleidsrente verhoogd, beide keren met 0,25%-punt. Daarmee steeg de korte rente van 2,0% naar 2,5%. De ECB verhoogt de beleidsrente mogelijk eind 2026 nogmaals met een rentestap van 0,25%-punt. Door geopolitieke en economische ontwikkelingen blijft er veel onzekerheid bestaan over de rente. De lange rente is in 2026 door hogere inflatieverwachtingen sterk gestegen. Deze meerjarenbegroting rekent met een korte rente van 2,75% en voor de financieringsbehoefte met een lange rente van 4,0%.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de toerekening aan de gemeentelijke programma's. De begroting houdt rekening met het planningsoptimisme door een correctie toe te passen op zowel de externe rentelasten als de toegerekende omslagrente.

Door de stijgende financieringsbehoefte in de komende jaren nemen de rentelasten toe. De externe rente bedraagt € 38,0 mln in 2026 en loopt op tot € 80,5 mln in 2030. Dit is het saldo van de rentelasten over de externe financieringsmiddelen en rentebaten over de verstrekte geldleningen. De interne rente bestaat uit de bespaarde rente over de interne financieringsmiddelen die wordt toegevoegd aan de RIM en de rentetoevoeging aan de pensioenvoorziening. De totale financieringskosten zijn in 2026 € 107,9 mln en deze lopen op naar € 155,6 mln in 2030.

Deze financieringskosten zijn in de begroting verwerkt. Bij het gehanteerde omslagrentepercentage van 2,5% is het niet mogelijk om deze kosten volledig door te berekenen aan de gemeentelijke programma's. Dit resulteert in negatieve renteresultaten van -€ 1,0 mln in 2026, oplopend tot -€ 19,4 mln in 2030. Deze resultaten blijven binnen de marges die door het BBV zijn toegestaan. De Eerste herziening van de begroting in 2027 is het moment om te beoordelen of een structurele verhoging van het omslagrentepercentage nodig is voor de begroting van 2028.

Renteschema	2026	2027	2028	2029	2030
Rentelasten kortlopende en langlopende leningen	-39.638	-53.596	-66.429	-75.732	-81.278
Rentebaten verstrekte leningen	1.600	974	908	836	764
Totaal externe rente	-38.038	-52.622	-65.521	-74.896	-80.514
Bespaarde rente over reserves	-67.970	-67.349	-68.127	-70.727	-72.936
Bespaarde rente over voorzieningen	-537	-551	-605	-689	-771
Rentetoevoeging aan pensioenvoorziening	-1.380	-1.380	-1.380	-1.380	-1.380
Totaal interne rente	-69.887	-69.280	-70.112	-72.795	-75.087
Totaal toe te rekenen rente	-107.925	-121.902	-135.633	-147.692	-155.601

Renteschema	2026	2027	2028	2029	2030
Toegerekende omslagrente	106.905	113.657	122.179	130.307	136.169
Renteresultaat	-1.020	-8.245	-13.454	-17.384	-19.431

Wettelijke normen

De Wet fido stelt drie belangrijke regels voor de gemeente. Ten eerste moet een banksaldo boven het drempelbedrag verplicht naar de schatkist van het Rijk. Ten tweede mag de gemeente de kasgeldlimiet voor kortlopende leningen (tot één jaar) niet te lang overschrijden. Ten derde moeten de totale rente- en aflossingskosten voor langlopende leningen (één jaar of langer) binnen de renterisiconorm blijven.

Drempel schatkistbankieren

De gemeente mag een klein positief saldo op de bankrekeningen hebben, maar dit saldo mag niet te hoog zijn. Gemiddeld per kwartaal mag het banksaldo niet boven een bepaald bedrag uitkomen. Dit bedrag hangt af van de omvang van de begroting: 2% van de eerste € 500 mln en 0,2% van het meerdere daarboven. In 2026 is dit drempelbedrag € 19,2 mln en in 2027 is het € 19,9 mln. Als het saldo boven deze drempel komt, moet het geld naar de schatkist van het Rijk.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. Daarom is er in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen, die een maximum stelt aan de netto kortlopende schuld. Deze limiet is 8,5% van de begroting van 2027. De getoonde bedragen in de tabel zijn jaargemiddelden. De gemeente houdt rekening met beschikbare kredietlijnen en tijdelijke pieken in de behoefte aan kort geld. Daarom geldt uit voorzorg een marge onder de kasgeldlimiet en stuurt de gemeente op een gemiddelde netto kortlopende schuld van € 300 mln. De kortlopende schuld mag de kasgeldlimiet maximaal drie kwartalen achter elkaar overschrijden. Bij het risico op een structurele overschrijding trekt de gemeente direct nieuwe langlopende leningen aan.

Kasgeldlimiet	2026	2027	2028	2029	2030
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	5.106.027	5.428.650	5.428.650	5.428.650	5.428.650
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	434.012	461.435	461.435	461.435	461.435
Gemiddelde vlottende schulden	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Gemiddelde vlottende middelen	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto vlottende schulden	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
In % begroting	5,9%	5,5%	5,5%	5,5%	5,5%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	134.012	161.435	161.435	161.435	161.435

Renterisiconorm

Bij het beheren van de langlopende schulden houdt de gemeente rekening met de renterisiconorm. Deze norm is bedoeld om het risico van hoge rente in de toekomst te beperken door de aflossingen en renteherzieningen goed over de jaren te verdelen. Het is belangrijk om te voorkomen dat er in één jaar te veel aflossingen en renteherzieningen op langlopende leningen plaatsvinden. Het renterisicobedrag is volgens de Wet fido gelijk aan het saldo van de renteherzieningen en de aflossingen. Dit bedrag mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting. De renterisiconorm van 2027 is volgens de wet ook de basis voor de toetsing van het renterisicobedrag in de volgende jaren.

Het renterisicobedrag ligt in de meerjarenbegroting ruim onder de renterisiconorm. De gemeente structureert nieuwe langlopende leningen zo, dat de schuld binnen de toekomstige renterisiconorm blijft.

Renterisiconorm	2026	2027	2028	2029	2030
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	5.106.027	5.428.650	5.428.650	5.428.650	5.428.650
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	1.021.205	1.085.730	1.085.730	1.085.730	1.085.730
Renteherzieningen	0	0	0	0	0
Aflossingen	200.587	102.051	1.261	86.315	1.371
Risicobedrag	200.587	102.051	1.261	86.315	1.371

Renterisiconorm	2026	2027	2028	2029	2030
In % begroting	3,9%	1,9%	0,0%	1,6%	0,0%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	820.619	983.679	1.084.469	999.415	1.084.359

Renterisicobeheer

Bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt de gemeente een renterisico. Dit risico bestaat ook bij het herzien van de rente van een lopende lening.

Bij het berekenen van het totale renterisico wordt zowel gekeken naar de korte als de lange schulden van de gemeente. Hierbij wordt naast de herfinanciering ook rekening gehouden met een eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte. Dit levert het totale bedrag op dat blootstaat aan het risico van de rentestijgingen.

De benodigde weerstandscapaciteit moet groot genoeg zijn om een onverwachte, structurele rentestijging van 2% op te vangen. Voor meer informatie over het gemeentelijke beleid rond risicobeheersing, zie de paragraaf [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#).

Renterisico	2027	2028	2029	2030
Renteherzieningen	0	0	0	0
Financieringsbehoefte (stand primo)	406.019	1.159.254	1.487.328	1.715.719
Renterisicobedrag vaste schulden	406.019	1.159.254	1.487.328	1.715.719
Renterisicobedrag netto vlottende schulden	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal renterisicobedrag	706.019	1.459.254	1.787.328	2.015.719
Renterisico (2%)	14.120	29.185	35.747	40.314

Leningverstrekking

De bestaande portefeuille met verstrekte geldleningen heeft een aflopend karakter. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In dat jaar is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Hierdoor waarborgt het WSW vanaf dat moment de leningen aan woningbouwcorporaties. Sindsdien trekken woningbouwcorporaties hun leningen zelf aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De komende jaren zal het aantal leningen aan woningcorporaties verder afnemen.

Daarnaast was de gemeente voorheen ook de financier van RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden Voertuigen BV. In 2016 is besloten dat de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) deze rol overneemt van de gemeente. Een klein aantal leningen bleef echter achter bij de gemeente. Deze leningen lopen tot 2026 en de RET herfinanciert deze bij de MRDH.

De overige financiële activa bestaan uit leningen aan sportverenigingen en leningen voor de economische ontwikkeling. Ook leningen via de Kredietbank Rotterdam, het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) vallen onder deze categorie.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	2026	2027	2028	2029	2030
Woningcorporaties	13.308	11.245	9.899	8.534	7.593
Deelnemingen	0	0	0	0	0
Totaal leningen	13.308	11.245	9.899	8.534	7.593
Sportverenigingen	3.603	3.484	3.355	3.230	3.105
Economische ontwikkeling	11.733	11.580	10.779	9.944	9.075
Overig	34.782	34.640	34.494	34.345	34.192
Totaal overige financiële activa	50.118	49.704	48.628	47.519	46.372
Totaal verstrekte leningen	63.426	60.949	58.527	56.053	53.965

Garantieverlening

Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten garanties: de achtervangpositie bij waarborgfondsen, de garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger voor twee verschillende waarborgfondsen: de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan deze fondsen als zij in financiële problemen komen en hun vermogen te laag is.

- **Achtervang WEW:**

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) zekerheid aan geldverstrekkers voor het geval een huiseigenaar zijn hypotheek niet kan betalen. Bij gedwongen verkoop van een woning, kan de geldverstrekker het WEW aanspreken voor de restschuld. De gemeente is alleen achtervanger voor hypotheekleningen die vóór 1 januari 2011 zijn afgesloten. Voor latere hypotheekleningen is het Rijk volledig verantwoordelijk.

Voor de portefeuille uit de periode vóór 2011 loopt de omvang van de resterende garanties inmiddels hard af. Het onroerend goed is tegelijkertijd sterk in waarde gestegen. Daarnaast beschikt het WEW over eigen buffers en premie-inkomsten (zoals de eenmalige aanvraagpremie) om verliezen op te vangen. De kans dat het Rijk én gemeenten daadwerkelijk moeten bijspringen (via renteloze leningen) is praktisch verwaarloosbaar.

- **Achtervang WSW:**

Het WSW heeft als doel woningcorporaties te helpen toegang te krijgen tot de kapitaalmarkt door zekerheid te bieden aan geldverstrekkers over rente- en aflossingsverplichtingen van leningen. Als het WSW in financiële problemen komt, kan het beroep doen op de gemeente en het Rijk voor hulp.

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) beschikt over een fondsvermogen en kan daarnaast indien nodig obligo ophalen bij deelnemende woningcorporaties. Op het gecommiteerd obligo doet het WSW alleen een beroep wanneer dat noodzakelijk is om middelen in liquide vorm beschikbaar te hebben voortvloeiend uit het risicovermogen in relatie tot geborgde verplichtingen. Ook kunnen woningcorporaties in financiële problemen onder bepaalde voorwaarden een aanvraag doen voor saneringssteun. Woningcorporaties bekostigen de saneringssteun zelf via een wettelijk verplichte heffing. Financiële problemen bij corporaties betaalt de corporatiesector in eerste instantie dus zelf via het fondsvermogen WSW, obligo en de saneringsheffing. Pas daarna komen het Rijk en gemeenten in beeld via de achtervang. De achtervang is nog niet eerder aangesproken en de kans dat dit in de toekomst gebeurt is zeer klein.

Onderstaande tabel toont de bedragen van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven voor leningen op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het daadwerkelijke risicobedrag voor de gemeente, maar dit bedrag is een verdeelsleutel bij een eventuele aanspraak op de achtervangers.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar in mln)	2026	2027	2028	2029	2030
WEW	1.565.000	1.365.000	1.165.000	965.000	765.000
WSW	7.288.940	7.288.940	7.288.940	7.288.940	7.288.940
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	8.853.940	8.653.940	8.453.940	8.253.940	8.053.940

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting voor particulieren hebben vooral te maken met een regeling die tot 1995 van kracht was. Volgens deze regeling gaf de gemeente garanties voor hypothecaire leningen van particulieren. Als er verliezen waren door deze regeling, betaalde het Rijk 50% van het verlies. Deze regeling werd stopgezet toen de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) in 1995 werd ingevoerd. Daarnaast heeft de gemeente ook garanties verleend voor leningen die zijn verstrekt door het Nationaal Restauratiefonds (NRF).

Garanties t.b.v. volkshuisvesting (standen ultimo jaar)	2026	2027	2028	2029	2030
Hypotheekgaranties	13.617	10.893	8.170	5.447	2.723
Garantie NRF-leningen	1.015	815	615	415	215
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	14.632	11.709	8.785	5.862	2.939

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden heeft de gemeente op verschillende beleidsgebieden garanties gegeven aan rechtspersonen. Bij het beoordelen van de risico's van deze garanties wordt er een onderscheid gemaakt tussen verschillende categorieën, waarbij elke categorie zijn eigen kenmerken heeft.

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	2025	2026	2027	2028	2029
Zorg	1.533	1.406	1.278	1.151	1.023
Kunst en cultuur	254	249	244	239	234
Overig	498	470	440	409	376
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	2.284	2.124	1.962	1.798	1.633

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de partijen waaraan leningen zijn verstrekt of garanties zijn gegeven, niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen. Om dit risico te beperken, neemt de gemeente verschillende maatregelen en voert zij een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent het risico op wanbetaling van de geldnemers. Dit is het kredietrisico.

De kredietrisicoreserve heeft als doel om optredende verliezen te dekken. Bij het verstrekken van een lening of het geven van een garantie wordt er een eenmalige bijdrage gestort om dit risico af te dekken. Daarnaast betaalt de geldnemer een renteopslag of een garanti premie, die wordt gebruikt om de kredietrisicoreserve verder aan te vullen. In de onderstaande tabel staan de bedragen per eind 2026 die betrekking hebben op de uitstaande bedragen en de omvang van het kredietrisico.

Voor de garanties in de volkshuisvesting voor particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisico op de richtlijnen van banken. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend die minimaal nodig zijn om de risico's van leningverstrekking en garantieverlening voor rechtspersonen op te vangen. De kredietrisicoreserve is voldoende om het berekende kredietrisico te dekken.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	14.632	410
Garanties t.b.v. rechtspersonen	2.284	418
Verstreckte leningen	63.426	11.668
Totaal	80.343	12.496

Begroting 2027

Grondbeleid

Paginanummer in website: 210

Grondbeleid

Beleid

Rotterdam werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de [Omgevingsvisie Rotterdam](#), en zoals verwoord in het [coalitieakkoord 'Vaart maken'](#). De uitwerking van fijn wonen en leven in een wereldstad richt zich erop dat mensen in allerlei levensfasen en met verschillende inkomens en woonwensen fijn kunnen wonen, werken en verblijven in Rotterdam. Vandaag, morgen en overmorgen.

De ambities voor de toekomst zijn aangescherpt in de Omgevingsvisie Rotterdam: "De Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen". Daarin staat dat Rotterdam kiest voor goede groei. Groei die bijdraagt aan het welzijn van de inwoners, aan een duurzame samenleving en aan economische vooruitgang. Om richting te bepalen bij goede groei wordt gebruik gemaakt van het kompas met de perspectieven: compact, gezond, inclusief, duurzaam en productief. En om goede groei te concretiseren, worden in deze omgevingsvisie vijf hoofdkeuzes gemaakt. Belangrijke hoofdkeuzes voor het grondbeleid zijn daarbij: Verstedelijken & verbinden, Prettig leven in de delta en Schouders onder de energie- en grondstoffentransitie.

Het Rotterdamse architectuurbeleid draagt eraan bij dat deze groei niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief vorm krijgt. Daarbij staan de ruimtelijke kwaliteit, de identiteit van Rotterdam en de kwaliteit van de leefomgeving centraal, met aandacht voor zowel gebouwen als de openbare ruimte en de samenhang daartussen. Architectuur en ontwerp worden daarmee ingezet om de grote stedelijke transitie te verbinden aan een aantrekkelijke, toekomstbestendige en herkenbare stad.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het verlichten van de druk op de woningmarkt blijft daarbij een belangrijke opgave met als doel een betaalbaar huis voor iedereen.

Tot 2030 wordt ingezet op het bouwen van minimaal 15.000 woningen, waarvan 4.500 woningen onder sociale huur, 5.500 woningen onder het middensegment en 5.000 woningen in de hogere prijsklasse. Vanaf 2030 wordt ingezet op het jaarlijks starten met de bouw van 4.500 woningen, zowel vanuit een actieve als een faciliterende rol.

Het thema betaalbaarheid is nadrukkelijk een belangrijk aandachtspunt in deze bouwopgave. Zo zet het college zich maximaal in op de realisatie van goede en betaalbare woningen. Daarnaast spelen duurzaamheid en energiezuinig een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Wijze van uitvoering grondbeleid

De gemeente hanteert sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Hierbij wordt op basis van kengetallen bepaald welk aandeel de grond heeft in de stichtingskosten van het te realiseren vastgoed.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen.

Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken wordt het grondbeleidsinstrumentarium voortdurend vernieuwd en waar mogelijk verruimd of aangescherpt. In februari 2024 heeft de raad de [nota Grondbeleid](#) vastgesteld. De belangrijkste doelstelling van dit grondbeleid is: "De gemeente zet zich in om binnen de gestelde kaders en met inzet van de ter beschikking staande instrumenten en financiële middelen, door middel van grondbeleid gemeentelijke doelstellingen en ambities te realiseren in samenwerking met derden". Na vaststelling in 2024 hebben nog enkele aanvullingen en aanpassingen op het grondbeleid plaatsgevonden om zaken nader te duiden, zoals bijvoorbeeld de behandeling van ontwikkelrechten en bouwclaims ([25bb006998](#)). In oktober 2025 is de raad geïnformeerd over de door het college vastgestelde [grondprijzenbrief 2026](#). Deze grondprijzenbrief behandelt de belangrijkste principes en richtlijnen die worden toegepast bij het bepalen en vaststellen van de grondwaarde die de gemeente vraagt bij de verkoop in eigendom of uitgifte in erfpacht van grond. De grondprijzenbrief 2027 is in voorbereiding. Na besluitvorming in het college zal de raad hier verder over worden geïnformeerd.

Het ruimtelijk economisch perspectief, de gemeentelijke rolopvatting en de gewenste sturing op gebiedsontwikkelingen met behulp van het grondinstrumentarium, hebben gevolgen voor de wijze waarop en het tempo waarin gebiedsontwikkelingen tot uitvoering komen. Gebiedsontwikkelingen zijn steeds complexer. Dat komt onder andere door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving.

De complexiteit van gebiedsontwikkelingen dwingt de gemeente scherp te zijn op de wijze waarop zij haar schaarse mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de gebiedsontwikkeling. Daarnaast heeft de

gemeente via in het verleden gesloten privaatrechtelijk grondcontracten de mogelijkheid om, behalve via publiekrechtelijke weg, ook privaatrechtelijk op het grondgebruik te sturen. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert.

Op basis van actuele marktanalyses en van gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld om een aantrekkelijke doelgroep in de gemeente te kunnen huisvesten, stelt de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bij op project- en portefeuilleniveau. Voor het ondervangen van projectspecifieke risico's wordt in de grondexploitaties op basis van een uitgebreide risicoanalyse een onzekerheidsreserve opgenomen. Projectoverstijgende risico's, zoals macro-economische effecten en marktontwikkelingen, hebben hun weerslag op het benodigde weerstandsvermogen voor de gemeentelijke begroting.

Door de ambitie om meer woningen te willen bouwen, zal de komende jaren naar verwachting meer actief grondbeleid worden ingezet, wat leidt tot meer risico's en een toename van het benodigde weerstandsvermogen. Ook is de verwachting dat de markt voor nieuwbouwwoningen (zowel huur als koop) door de stijging van inflatie en rente zal verslechteren, waardoor een toename van de risico's wordt verwacht.

Resultaten grondexploitatieportefeuille

Financieel resultaat

De projectadministratie bevat de onderhanden grondexploitaties. Het financiële resultaat van deze grondexploitaties is opgebouwd uit de reeds gerealiseerde kosten en opbrengsten en de verwachte nog te maken kosten en opbrengsten (ramingen). Deze realisaties en ramingen worden contant gemaakt. Zo ontstaat voor iedere grondexploitatie de netto contante waarde (NCW).

De NCW gebruikt de gemeente als basis voor de waardering van de grondexploitaties.

Verschillende externe factoren spelen een rol bij het maken van een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille. Door de economische ontwikkelingen kan sprake zijn van prijsontwikkelingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelden voor kosten- en opbrengstenstijging en voor renteontwikkelingen. Een verandering van deze langjarige parameters kan grote invloed hebben op de uitkomst van de NCW-berekening. Jaarlijks voert de gemeente een analyse uit om te bepalen of aanpassing van de langjarige parameters nodig is. Op het moment van samenstellen van deze begroting gelden de volgende gegevens (stand jaarrekening 2025):

- Rentepercentage 2,5%;
- Disconteringsvoet 2% (voorgeschreven in de BBV);
- Kostenstijging 3% voor 2026 en 2% voor 2027 en verder;
- Opbrengstenstijging 3% voor 2026, 2% voor 2027 en 1% voor de jaren 2028 t/m 2035 en 0% voor 2036 en verder.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft de berekeningswijze voor voor het aan de grondexploitaties toe te rekenen rentepercentage. M.i.v. 2025 wordt de omslagrente gehanteerd. Langjarig bedraagt de omslagrente voor Rotterdam 2,5%.

De BBV schrijft ook de disconteringsvoet voor. Deze wordt bepaald op 2% zijnde het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank (ECB) voor inflatie binnen de Eurozone.

De grondexploitatieportefeuille wordt jaarlijks integraal geactualiseerd. Deze actualisatie vindt plaats in de periode september tot en met december. Daarbij worden alle grondexploitaties opnieuw beoordeeld en worden de meest actuele verwachtingen ten aanzien van kosten, opbrengsten en indexeringen verwerkt. De huidige portefeuille is daarom gebaseerd op de uitgangspunten en waarderingen per 1 januari 2026. Gedurende het jaar worden grondexploitaties waar nodig tussentijds geactualiseerd, bijvoorbeeld als ontwikkelingen, besluiten of gewijzigde omstandigheden daar aanleiding toe geven.

In de grondexploitatieportefeuille wordt geen winst of verlies begroot, tenzij specifieke omstandigheden of bestuurlijke besluiten daartoe aanleiding geven. Aangezien daar op dit moment geen sprake of duidelijke uitkomst van is, blijft het begrote resultaat ongewijzigd op € 0. Daarbij wordt opgemerkt dat dit resultaat, mede gezien de huidige macro-economische onzekerheden, nog met de nodige onzekerheid is omgeven. Na afronding van de jaarlijkse actualisatie kan een betrouwbaardere inschatting worden gemaakt van het verwachte resultaat van de grondexploitatieportefeuille.

Gebiedsontwikkeling Carnisse Eiland

In de collegebrief over de stand van zaken van de gebiedsontwikkeling Carnisse Eiland [\[26bb005610\]](#) zijn financiële knelpunten gemeld. De gemeente en de ontwikkelcombinatie werken momenteel verschillende scenario's en oplossingsrichtingen uit om het tekort op te vangen en verdere vertraging in de ontwikkeling te voorkomen. Omdat de uitkomst van deze gesprekken op dit moment nog niet bekend is, is in de begroting geen financieel effect van een eventueel tekort verwerkt.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de totale grondexploitatieportefeuille omvat het saldo van alle grondexploitaties met een positief saldo. Dit is het bedrag dat de gemeente, bij gelijkblijvende uitgangspunten, en daadwerkelijke realisatie gedurende de looptijd van de onderhanden zijnde grondexploitaties gefaseerd conform de BBV-regelgeving als resultaat kan nemen.

Het verdienvermogen tegen netto contante waarde bedraagt ultimo 2025 € 125,3 mln (stand jaarrekening 2025). Tegen eindwaarde bedraagt het verdienvermogen ultimo 2025 € 150,2 mln. Bij het jaarrekeningproces 2026 wordt het verdienvermogen opnieuw berekend en beoordeeld.

Dat sprake is van potentiële winsten komt grotendeels doordat de gemeente verliesnemingen tot 2015 als afwaardering op de boekwaarde verwerkte.

De omvang van het verdienvermogen wordt onder andere bepaald door de uitbreidingslocaties Park Zestienhoven en Nesseland (35%). Maar ook diverse binnenstedelijke locaties leveren een substantiële bijdragen aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille, zoals de ontwikkelingen op Katendrecht, Kop van Zuid, Laurenskwartier en Parkstad (23%).

Omdat binnenstedelijke (her)ontwikkelingen vaak complexer en risicovoller zijn dan de ontwikkeling van uitleggegebieden zijn dit wel uitzonderingen. Zo zijn de kosten voor binnenstedelijke verwervingen meestal hoger en is de grond vaker vervuild.

Binnenstedelijke ontwikkelingen zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling zeer wenselijk, maar zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel worden ontwikkeld. Daarom zoekt de gemeente voortdurend naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Het wordt steeds lastiger om nieuwe projecten met een positief plansaldo aan de portefeuille toe te voegen. Daardoor staat het verdienvermogen op de grondexploitaties voortdurend onder druk.

Externe ontwikkelingen

Ontwikkelingen woningbouw

De woningbouw in Rotterdam blijft ook in 2026 en de jaren daarna sterk afhankelijk van landelijke en economische ontwikkelingen. Het kabinet handhaaft, zo blijkt uit de Rijksbegroting 2026 (Ministerie van VRO), de ambitie om jaarlijks 100.000 woningen te realiseren en zet hiervoor een samenhangend financieel instrumentarium van circa € 5 miljard in, waaronder de Realisatiestimulans, de Woningbouwimpuls, het Gebiedsbudget en de Grondfaciliteit. De Realisatiestimulans wordt in 2026 voor het eerst uitgekeerd aan gemeenten. Ook is de Wet versterking regie volkshuisvesting op 1 juli 2026 in werking getreden, waarmee overheden weer kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie wordt gebouwd (Rijksoverheid, september 2025). Volgens de Primos-prognose 2026 van ABF Research, uitgevoerd in opdracht van het ministerie van BZK/VRO, komt het landelijke doel van 100.000 woningen in 2027 binnen bereik en neemt het statistisch woningtekort geleidelijk verder af, van 4,8% in 2025 naar 4,6% in 2026.

Private partijen spelen een belangrijke rol bij het realiseren van de bouwambities. Ruim de helft van de geschatte financieringsbehoefte per jaar wordt voldaan door Nederlandse institutionele investeerders. De resterende financiering moet van andere partijen komen, terwijl internationale investeerders zich hebben teruggetrokken uit de Nederlandse nieuwbouwmarkt. Tegelijkertijd trekken ook particuliere beleggers zich terug. Om de nieuwbouwplannen te realiseren is een beter investeringsklimaat nodig.

Het nieuwe Rotterdamse [coalitieakkoord 2026-2030 'Vaart maken'](#) verhoogt de lokale ambitie: de gemeente wil toegroeien naar jaarlijks 4.500 woningen (was 3.500 tot 4.000) en kiest voor de bouw van minimaal 15.000 woningen tot en met 2030, waarvan 10.000 in het betaalbare segment. Om dit te ondersteunen wordt volgens het coalitieakkoord het Doorbouwfonds gevuld met € 111 miljoen, deels gedekt uit erfpachtbaten en deels door de rijksbijdrage vanuit de Realisatiestimulans. Daarnaast zet het college in op een flexibelere en snellere aanpak van regelgeving en vergunningverlening, onder meer om de gevolgen van netcongestie voor de woningbouw te beperken.

Economisch gezien is het beeld voor 2026 minder gunstig dan een jaar eerder. Volgens de Monitor Koopwoningmarkt van de TU Delft (op basis van CBS-cijfers) groeide de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van 2026 met slechts 0,1%, het laagste niveau in twee jaar, en liep de werkloosheid licht op naar 4,2%. Door aanhoudende internationale (geopolitieke) spanningen, onder meer rond het Midden-Oosten, stegen de energieprijzen en de inflatie en daarmee de bouwkosten en de kosten voor het bouw- en woonrijp maken. Hierop heeft de ECB in juni 2026 voor het eerst sinds 2025 haar rente verhoogd (ABN AMRO, hypotheekrente-verwachting 2026). De kapitaalmarktrente en de hypotheekrente liepen daardoor op en het consumenten- en koopwoningmarktvertrouwen (VEH-marktindicator) daalde. ABN AMRO verwacht voor de rest van 2026 een hypotheekrente van circa 3,5% tot 4%, met een grotere kans op een lichte verdere stijging dan op een daling.

De woningmarkt blijft krap, maar de eerste signalen van afkoeling zijn zichtbaar. Volgens de Monitor Koopwoningmarkt vertraagt de prijsstijging van bestaande koopwoningen (de Prijsindex Bestaande Koopwoningen van CBS/Kadaster lag in het eerste kwartaal van 2026 nog 5,2% hoger dan een jaar eerder, tegen hogere percentages in voorgaande kwartalen), wordt er minder vaak en minder fors overboden, en groeit het aanbod sterk. Die aanbodgroei hangt mede samen met een piek in de uitponding van huurwoningen door particuliere verhuurders. Amsterdam laat al enkele kwartalen prijsstabilisatie zien; de TU Delft verwacht dat dit 'rimpeffect' zich de komende kwartalen verder naar andere regio's uitbreidt. NVM-cijfers laten zien dat dit patroon zich niet tot Amsterdam beperkt: in de G4-gemeenten, waaronder Rotterdam, was in het eerste kwartaal van 2026 al bij twee op de vijf verkopen sprake van een voormalige huurwoning, wat ook daar de gemiddelde verkoopprijs drukt.

Op de landelijke nieuwbouwmarkt neemt het aanbod toe tot het hoogste niveau sinds 2016, maar de verkoop loopt terug, zo blijkt uit de NVM-analyse nieuwbouw over het eerste kwartaal van 2026: het sentiment onder nieuwbouwmakelaars daalt en woningen worden minder snel verkocht. Lange doorlooptijden tussen aankoop en oplevering, hoge overbruggingskosten en oplopende vraagprijzen maken kopers volgens de NVM terughoudender. Netcongestie wordt daarbij steeds vaker genoemd als knelpunt, vooral bij projecten die nog in de planfase zitten; onzekerheid over de tijdige beschikbaarheid van een netaansluiting leidt tot vertraging, fasering en hogere risico's. Ook vergunningstrajecten, capaciteitsgebrek bij gemeenten en bezwaarprocedures blijven volgens de NVM de bouw vertragen.

Wet- en regelgeving en beleidsonzekerheid blijven landelijk van invloed op de investeringsbereidheid in het middenhuursegment. Particuliere en institutionele beleggers verkochten in 2025 aanzienlijk meer middenhuurwoningen dan zij aankochten, mede door de druk op het rendement (LXA Advocaten, op basis van SEO-onderzoek). Minister Boekholt-O'Sullivan (VRO) heeft daarom in haar Kamerbrief van 20 april 2026 een aantal

versoepelingen van de wet aangekondigd, gericht op het verbeteren van het investeringsklimaat, vooruitlopend op de wettelijk voorgeschreven evaluatie in 2027. Economen wijzen er daarbij op dat zolang het rendement op verhuur achterblijft bij alternatieve beleggingen, uitponding aantrekkelijk blijft voor grote beleggers (voornamelijk binnen de G4); de vraag is dus of de aangekondigde versoepelingen daarvoor voldoende verschil maken. Voor de toekomst zijn er twee scenario's mogelijk: uitponding vermindert of blijft in dezelfde mate doorzetten. In het laatste scenario zal de nieuwbouw van woningen hier hinder van ondervinden. In Rotterdam is het van belang dat de inzet op alternatieve ontwikkelmodellen wordt voortgezet, waaronder samenwerking met woningcorporaties en coöperatieve woonvormen.

De bouwsector groeit naar verwachting in 2026 en 2027 gematigd door. Volgens de sectorprognose van ABN AMRO blijven netcongestie, personeelstekorten, stikstofregels, bezwaarprocedures en beperkte overheidsbudgetten de productie afremmen, terwijl hogere energie- en materiaalkosten als gevolg van internationale spanningen op de marges drukken. Dit effect is voor materialen met een sterke link naar de petrochemie — zoals dakbedekking, isolatiemateriaal en kunststoffen — al zichtbaar in fors hogere prijzen; voor de bredere materiaalmarkt wordt een vergelijkbaar effect later dit jaar verwacht, mede doordat bedrijven eerst bestaande voorraden afbouwen. Ook de dieselafhankelijkheid van bouwmachinerie maakt de sector gevoelig voor verdere kostenstijgingen, wat de druk vergroot om nieuwbouwwoningen kleiner te maken — nadelig voor de concurrentiepositie van middenkoopwoningen ten opzichte van uitgepode huurwoningen. Tegelijkertijd biedt de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting, samen met de verhoogde lokale ambitie uit het coalitieakkoord 'Vaart maken' en het Doorbouwfonds, perspectief om de komende jaren tempo te maken met de Rotterdamse woningbouwopgave.

Ontwikkelingen werklocaties

Uit de Economische Verkenning 2026 blijkt dat de Rotterdamse economie in 2025 een bovengemiddelde groei heeft laten zien. Het is door de geopolitieke situatie echter geen indicatie van een blijvende positieve ontwikkeling. Voor 2026 wordt een lichte krimp verwacht, waarna in 2027 weer lichte groei mogelijk is. De werkgelegenheid in de Rotterdamse regio groeit en stijgt in 2026 en ook in 2027 naar 6,4%. Vooral de bevolkingsontwikkeling wordt in dit onderzoek als positieve factor genoemd. De huishoudens zorgen voor bestedingen aan diverse bedrijven en diensten.

De internationale ontwikkelingen en de energietransitie hebben impact op de industrie. Investerings worden uitgesteld of zelfs afgesteld en dat geldt in het algemeen voor Nederland, maar raakt de Rotterdamse regio sterker door de directe en indirecte betekenis van het havenindustriële cluster (inclusief de energiesector) voor de economie. Hiertegenover staat de opkomst van de IT als nieuwe economische pijler. Nieuwe, innovatieve (maak)bedrijven worden cruciaal geacht voor de toekomst van welvaart en welzijn in Rotterdam.

Kantoren

Sinds 2022 en het einde van de corona-crisis is in Nederland de vraag naar kantoren afgenomen terwijl het aanbod toenam. Dit leidde ook in Rotterdam tot een afname van de bestaande voorraad, maar door oplevering van nieuwbouw in met name 2026 is dit niet een structurele trend. De verruiming van het aanbod is in alle G5-steden te zien en houdt verband met voorzichtigheid van kantoorgebruikers. Vanwege de onzekere economische ontwikkeling worden verhuisplannen uitgesteld en bestaande contracten verlengd. Met name de doorstroming naar nieuwe - hoogwaardige maar ook duurdere - kantoren stagneert. De schaarste neemt af op korte termijn; er is zelfs meer leegstand (8,2% volgens Cushman & Wakefield eind 2025) te verwachten. Op de langere termijn is echter meer nieuwbouw nodig om over voldoende kantoren in de hoogste duurzaamheidscategorie te beschikken.

Nieuwe kantoren worden nu ontworpen als aantrekkelijke ontmoetingsplekken (places to be) met horeca, sportfaciliteiten, groen en community-gevoel. Dit is essentieel voor het aantrekken en behouden van talent, vooral onder jongere generaties.

Het eerste kwartaal van 2026 laat een stijging van de opname zien die vooral te danken is aan het Central Business District (tussen Blaak en CS). De tophuren stijgen hier naar € 400 per m², terwijl er aan de onderkant nog betaalbare kantoren voor € 100 per m² zijn.

Bedrijven

Hoewel het aanbod van bedrijfsruimte in 2025 is toegenomen, constateren NVM-makelaars dat de structurele krapte niet is opgelost. De vraag neemt af omdat er bijna geen nieuwbouw beschikbaar is en bestaand aanbod kwalitatief vaak tekort schiet. Prijzen van bedrijfsruimten blijven echter stijgen en vooral aan de onderkant ontstaat een mismatch: te duur voor de scale-ups (snelle groeiers) met een bescheiden huisvestingsbudget. Buiten de bedrijventerreinen staat de voorraad bedrijfsruimte onder druk: er is sprake van veroudering en dan wordt transformatie naar wonen vaak als minder riskante en meer rendabele vervolgstap gezien.

De vraag naar logistiek vastgoed blijft omvangrijk en wordt nog steeds gedreven door online winkelen en internationale handel, als staat de groei nu onder druk van de internationale ontwikkelingen en de terugval in de economische groeicijfers en consumentenbestedingen.

De verduurzaming van bedrijventerreinen wordt nog steeds belemmerd door netcongestie en gebrek aan regie. Energiehubs, flexibele stroomvraag en circulaire bedrijventerreinen worden gezien als oplossingen, maar vereisen forse investeringen en samenwerking tussen overheid, netbeheerders en bedrijven.

Detailhandel

De winkelvoorraad in Rotterdam is redelijk stabiel; de leegstand is beperkt omdat incourante winkel vaak snel in gebruik worden genomen door horeca of persoonlijke diensten. Makelaar Cushman & Wakefield beoordeelt de marktsituatie als relatief krap. In 2025 was de opname hoger dan in

voorgaande jaren waardoor ook het aanbod daalde. Uit het Koopstromenonderzoek 2025 bleek dat het marktaandeel van het kernwinkelgebied in de regio is vergroot. Rotterdam slaagt er dus in een krimpende sector de aantrekkingskracht te vergroten.

Het stadscentrum is modern en biedt ruimte voor grote winkelunits die in de afgelopen jaren ook in gebruik zijn genomen. De druk ligt vooral op kleinere winkelgebieden waar de reguliere supermarkten een pas op de plaats maken (niet meedoen in schaalvergroting) of zelfs vertrekken. Het aantal verkooppunten van kleinere winkels neemt af en hier ligt een opgave om de waarde van een winkelgebied als lokale ontmoetingsplek te versterken met maatschappelijke en/of andere economische functies (bv. horeca, dienstverlening en lichte bedrijvigheid).

Horeca

Rotterdam blijft in trek als hotelstad. Het aantal bezoekers neemt jaarlijks toe. Uit diverse publicaties blijkt dat Rotterdam scoort op sociaal/cultureel gebied zoals kwaliteitsrestaurants, nachtcultuur en horeca. Het totale aantal horecalocaties (incl. cafés) daalt, ook bij de bezorg- en afhaalrestaurants die sinds 2020 een grote groei doormaakten. Uit cijfers van het CBS blijkt echter dat per saldo -en met name in de tweede helft van 2025- de omzet van de horeca in de binnenstad een sterk positieve ontwikkeling laat zien.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 1. Tussentijdse winstneming
 2. Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie
2. Mutaties op de voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten en die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naar mate de resterende looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen. Reeds gerealiseerde winsten worden teruggenomen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden.

Bij het afsluiten van een grondexploitatie met een positief saldo wordt het volledige saldo als resultaat genomen.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

In geval van een negatief NCW-saldo gedurende de looptijd van een project treft de gemeente bij de jaarafsluiting een (verlies)voorziening ter grootte van het negatieve saldo.

Het saldo van een project kan fluctueren gedurende de looptijd. Bij de jaarafsluiting wordt per project bepaald of de benodigde voorziening hoger of lager is dan de bij de vorige jaarrekening getroffen voorziening. Als de benodigde voorziening hoger is, vindt een toevoeging aan de voorziening plaats ter grootte van het verschil. Als de benodigde voorziening lager is, vindt een vrijval plaats ter grootte van het verschil.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente bij het afsluiten van een grondexploitatie met een negatief saldo.

Reserves grondzaken

Rotterdam heeft een groot aantal plannen voor nieuwbouw van woningbouw en werklocaties (bedrijven, kantoren en detailhandel) onderhanden. Het gaat hierbij om initiatieven van de gemeente zelf, maar ook om initiatieven van particulieren.

De gemeente heeft momenteel 89 grondexploitaties in uitvoering (stand jaarrekening 2025: 86 grondexploitaties). Onder andere door marktontwikkelingen kan de planning, het programma en/of de prijs van een grondexploitatie veranderen. Daardoor is van het geraamde saldo van een grondexploitatie niet zeker of dit saldo ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Risico's op projectniveau

Om de financiële risico's voor de gemeente te beperken, investeert de gemeente niet voordat een redelijke zekerheid bestaat over de realisatie van het project. Om te voorkomen dat een opeenhoping van financiële risico's voor de gemeente plaatsvindt, beoordeelt de gemeente elk jaar of ingrepen nodig zijn op eventueel ontstane verliezen op plannen. Waar nodig wordt een (verlies)voorziening getroffen of wordt de reeds getroffen voorziening opgehoogd.

Jaarlijks voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Aan de hand van deze risicoanalyse wordt bepaald welke risicoreserve in het project nodig is om de project specifieke risico's op te vangen. Voorbeelden van projectspecifieke risico's zijn het slagen van een bestemmingsplanprocedure of het risico op bodemvervuiling.

In de [Monitor Grondexploitaties](#) geeft het college inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen per project. De Monitor Grondexploitaties wordt één keer per jaar opgesteld (bij de jaarstukken).

Risico's op portefeuilleniveau

De projectoverstijgende risico's (macro-economische effecten, marktrisico's etc.) worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en daarmee in de berekening van het weerstandsvermogen.

De gemeente beoordeelt periodiek het totale planaanbod in de stad in relatie tot actuele marktanalyses. De resultaten hiervan geven onder meer inzicht in wenselijke en noodzakelijke aanpassingen in de gemeentelijke grondexploitatieportefeuille en in de bijbehorende financiële effecten. Het doel van portefeuillesturing is financiële risico's te beperken en kansen tijdig te signaleren.

In aansluiting op bovengenoemd beleid bepaalt de gemeente bij de jaarrekening voor de grondexploitatieportefeuille het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. Dit wordt gedaan aan de hand van een risicoanalyse. Hierbij worden de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit is berekend en vastgesteld op € 40 mln (stand jaarrekening 2025).

Begroting 2027

Investerings

Paginanummer in website: 211

Paragraaf Investerings

In deze paragraaf wordt een overzicht van de nieuwe en lopende investeringen gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de voortgang en afsluiting van het gevoteerde krediet.

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken. Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. Investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van huidige bezittingen;
2. Reguliere investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen;
3. Extra investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen, die is ontstaan uit de verkoop van aandelen Eneco (2020) en de eeuwigdurende afkoop van erfpacht door enkele woningcorporaties (2022-2023).

Met verstandig investeringsbeleid willen we zekerstellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant worden ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen. Onderstaande afbeelding illustreert dit.

Investeringsvoorstel 2026

Onderstaande tabellen betreffen het Investeringsvoorstel 2026. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de investeringen die vanuit de reguliere investeringsruimte, bijzondere erfpachtbaten en Enecomiddelen voor nieuwe investeringen worden gedaan.

Er worden vier typen investeringen onderscheiden, t.w.:

V= Vervangingsinvesteringen

L= Levensduur verlengende investeringen (i.c. renovaties en restauraties)

U= Uitbreidingsinvesteringen

K= Kwaliteitsverhogende investeringen

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd.

Reguliere investeringsruimte

Naam	Benodigde dekking	Categorie	Toelichting
Programma Stedelijke Ontwikkeling			
IP Grote Markt	1,53	U/K	Herinrichting en vergroening van de Grote Markt tussen de Markthal en de RottaNova. Betreft aanvulling van tekort in lopend project.
Kleine kernenaanpak	6,19	U/K	Aanpak kleine kernen: Heijplaat Zuidpunt, militair erfgoed Voorduin, programma TROP Hoek van Holland, toegangspoort Nationaal Park

			Hollandse Duinen en zichtlijnen opslag tanks Shell Pernis.
Collegetarget verkeersveiligheid	1,30	K	Uitvoering van collegetarget (voorgaande college) voor verbeteren van de verkeersveiligheid door effectieve maatregelen te treffen op dertig van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.
Nelson Mandelapark	46,00	U	Het Nelson Mandelapark transformeert een deel van de Maashaven tot een groot, klimaatbestendig stadspark voor Rotterdam-Zuid met ruimte voor natuur, sport, ontmoeting en recreatie.
Stationhal Hart van Zuid	0,89	U/K	Aanvulling investeringskosten kwaliteitsimpuls metrostation Hart van Zuid (stationshal, metrostation & fietsenstalling).
Buitenruimte Nautilus (voorbereidingsbudget)	0,49	U/K	De buitenruimte rond roeivereniging Nautilus, bij de Watertorenhaven, krijgt een kwaliteitsimpuls in samenhang met waterbestendige restauratie van het clubgebouw, en als onderdeel van uitwerking van de Gebiedsambitie voor De Esch
Hoofdentree M4H Schiedamseweg	2,65	K	Er komt een nieuwe aansluiting ter hoogte van Galileistraat – Schiedamseweg.
Hoofdentree M4H Vierhavenstraat	1,10	K	Er komt een nieuwe aansluiting ter hoogte van Vierhavenstraat.
Groene waterstad	7,00	U/K	Met het deel "Groen in de Wijken" van de Uitvoeringsagenda van de Groene Waterstad wordt vergroening in de wijken versneld door onder andere mee te koppelen met beheer en onderhoud van wegen, rioolvernieuwing, onderhoud speelplekken, mobiliteit en energietransitie en het meekoppelen en samenwerken met andere partijen in de stad, zoals bewoners, ondernemers, wijkraden, corporaties, waterschappen en andere belanghebbenden.
Verkeersaso Aanpak 2.0	1,23	K	Programma-aanpak van overlastgevend gedrag in het verkeer. Betreft een deel van bedrag vastgelegd in coalitieakkoord.
Gebiedsontwikkelingsfonds	13,50	U/k	Om kleinschalige vergroening en infrastructuur rond bouwprojecten mogelijk te maken is het gebiedsontwikkelingsfonds ingericht. Betreft een bestaand fonds.
Programma Gebouwde Omgeving			
Buitenruimte CBR	4,14	U/K	Herinrichting van de buitenruimte grenzend aan de vernieuwde Centrale Bibliotheek Rotterdam.
Totaal	86,02		

Bijzondere erfpachten

Naam	Benodigde dekking	Categorie	Toelichting
Programma Stedelijke Ontwikkeling			
Doorbouwfonds	21,51	U	Voor het mogelijk maken van de versnelling van de woningsbouw zelf, in het bijzonder de betaalbare woningen, wordt het doorbouwfonds doorgezet
Totaal	21,51		

Verkoopopbrengst Eneco

Naam	Benodigde dekking	Categorie	Toelichting
Programma Stedelijke Ontwikkeling			
Programmakosten Stadsprojecten	0,15		Dekking voor uren die gemoeid zijn met het programmamanagement Stadsprojecten.
Fiets- en autoluwfonds	45,00	U/K	Voor het aanpakken van fiets- en verkeersknelpunten, het realiseren van een autoluw centrum en het oplossen van knelpunten elders in de stad.
Veiligheid buitenruimte	10,00	K	Om de veiligheidsbeleving van de buitenruimte te verbeteren.
Programma gebouwde omgeving			
Wijkontwikkeling plus	1,20		Programma met investeringen in vier wijken: Bloemhof, Crooswijk, Bo-Tu en Lombardijen om de leefsituatie van bewoners in deze wijken, die een stapeling van opgaven kennen, structureel te verbeteren.
NPRZ Wonen	50,00	K	Om de NPRZ-aanpak op wonen mogelijk te blijven maken.
Sociale accommodaties	10,00	K	We gaan het gebruik van maatschappelijk vastgoed analyseren en herijken, zodat we ons vastgoed relevanter en buurtgericht kunnen benutten.
Programma Toekomstbestendige stad en haven			
Economie en Haven	93,00	K	Voor het versterken van het vestigingsklimaat in de stad en in de haven. Hiervan doen we investeringen in verschillende sleutelprojecten in Health Tech, de circulaire maakindustrie en de haven. Daarnaast investeren we in het mogelijk maken van nachtcultuur, het versterken van winkelgebieden en het beter benutten en uitbreiden van bedrijfsruimten.
Startups en scale-ups	50,00	K	We investeren in een aantal investeringsfondsen om de ontwikkeling van startups en scale-ups te versterken. Hiermee versterken we de lange termijn concurrentiekracht van Rotterdam en stimuleren we ook andere partijen om te investeren.
Klimaat en circulair	40,00	K	We zetten de aanpak op het gebied van klimaat en circulair door. De focussen op de onderdelen van de aanpak die het meest bijdragen aan de doelstellingen van de doorbraken.
Campus Rotterdam (TU Delft)	11,40	U/K	Als onderdeel van de ontwikkeling Campus Rotterdam vraagt het binnen de gemeente Rotterdam opgezette programma dekking voor de programmakosten en voor de bijdrage van de gemeente aan de eerste feitelijke ontwikkelstappen en investeringskosten.
Totaal	310,75		

Kredietaanvragen nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - programma	Nieuw Gevoteerd	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Beheer van de stad	390.183	8.075	174.857	95.164	56.044	56.044
Beheer Inzamelmiddelen 2027-2030	66.175	0	16.544	16.544	16.544	16.544
Netto investering (Rotterdams geld)	66.175	0	16.544	16.544	16.544	16.544
Kapitaallasten		0	0	2.016	3.992	5.927
Doel krediet: Het realiseren en vervangen van bestaande inzamelmiddelen.						
Cat: V						
GRP -WKP 2027-2030	28.408	0	28.408	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	28.408	0	28.408	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	1.646	1.623	1.599
Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van kapitaalgoederen vanuit het Water Klimaat Plan 2027-2030 als gevolg van economische veroudering of slijtage.						
Cat: V						
Het circulaire materialendepot	1.800	150	1.250	400	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.800	150	1.250	400	0	0
Kapitaallasten		0	0	0	223	218
Doel krediet: Het realiseren van twee materialendepots om vrijkomende materialen uit de buitenruimte circulair te hergebruiken.						
Cat: K						
Obsurv/Assetmanagement systeem	2.000	1.700	300	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	1.700	300	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	445	435	425
Doel krediet: Het realiseren en in gebruik nemen van één generiek, centraal beheersysteem voor assets dat uniform registreren, plannen, evalueren en rapporteren ondersteunt.						
Cat: K						
Open en Dicht	71.500	6.225	26.555	38.720	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	71.500	6.225	26.555	38.720	0	0
Kapitaallasten		0	0	373	3.550	3.505
Doel krediet: Met het programma Open/Dicht wordt zowel de organisatie klaar gestoomd om via assetmanagement het beheer uit te kunnen voeren op de beweegbare bruggen en sluizen in Rotterdam als het op niveau brengen van de daadwerkelijke beweegbare bruggen en sluizen.						
Cat: V						
Voertuigen/Werktuigen 2027 t/m 2030	158.000	0	39.500	39.500	39.500	39.500
Netto investering (Rotterdams geld)	158.000	0	39.500	39.500	39.500	39.500
Kapitaallasten		0	0	0	0	0
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen en middelen van de onderhoudswerkplaats door de afdeling Vervoer & Materieel.						
Cat: U						
Vrijverval -WKP Periode 2027-2030	60.000	0	60.000	0	0	0

Netto investering (Rotterdams geld)	60.000	0	60.000	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	3.477	3.427	3.377

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust rioolstelsel. Hiervoor is het nodig delen van het rioolstelsel te vervangen volgens het Water Klimaat Plan (WKP) 2027-2030. Hiermee voldoet het college aan doelstellingen en langetermijnvisie van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstromen te scheiden en de sponswerking van de buitenruimte te benutten.

Cat: V						
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	2.300	0	2.300	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.300	0	2.300	0	0	0
Kapitaallasten		0	509	954	943	932

Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kademuren levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden.

Cat: V						
Cultuur	1.700	1.700	0	0	0	0
Bibliotheek Rozenburg	1.700	1.700	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.700	1.700	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	68	68	68	68

Doel krediet: Verwerven pand voor functie van bibliotheek in Rozenburg

Cat: U						
Ondersteuning en beheersing	18.335	3.225	15.110	0	0	0
Facilitaire Dienstverlening Meubilair 2027	730	0	730	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	730	0	730	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	123	120	118

Doel krediet: De aanschaf van nieuw circulair meubilair en refurbish van bestaand meubilair om levensduur te verlengen

Cat: V/L						
Systeemverbetering Oracle Fusion	2.500	2.500	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.500	2.500	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	310	303	297	291

Doel krediet: Systeemverbeteringen en doorontwikkeling (strategische koers) doorvoeren in het bedrijfsvoeringssysteem Oracle Fusion

Cat: V						
Vervangingsinvesteringen ICT 2027 (INV Krediet)	14.380	0	14.380	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	14.380	0	14.380	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	989	967	944

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisatie.

Cat: V						
--------	--	--	--	--	--	--

E-HRM koppeling	725	725	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	725	725	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	161	158	154	151

Doel krediet: Financiering van de door IIFO te realiseren koppelingen voor nieuwe E-HRM

Cat: V						
Sport, bewegen en natuureducatie	6.700	200	6.500	0	0	0
Riolering volkstuinen	2.000	0	2.000	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	96	96	96

Doel krediet: Eerste fase riolering voor Volkstuinen

Cat: L						
Aanleg kunstgrasveld Hockey HC Victoria	1.200	0	1.200	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.200	0	1.200	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	137	137	137

Doel krediet: Een volledig veld ter vervanging van een trainingsstrook (ca 1/4 veld) en onbenutte grasstrook. Vanwege capaciteitsgebrek is een extra hockeyveld bij Victoria gewenst. Is onderdeel van het Ontwikkelplan Boszoom-Toepad.

Cat: U						
Demontabele sporthal	3.500	200	3.300	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.500	200	3.300	0	0	0
Kapitaallasten		0	0	139	139	139

Doel krediet: Vervangende binnensportcapaciteit voor sporthallen die vervangen en gerenoveerd worden.

Cat: U						
Stedelijke ontwikkeling	13.360	4.065	3.960	1.765	1.790	0
Fenix Voltooid	5.100	600	2.500	1.000	1.000	0
Netto investering (Rotterdams geld)	5.100	600	2.500	1.000	1.000	0
Kapitaallasten		0	0	0	0	464

Doel krediet: Transformatie van bedrijfsterein Provimi tot cultureel-maatschappelijke functie

Cat: U						
Cat: U/L						
IP Grote Markt	1.532	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.532	0	0	0	0	0
Kapitaallasten		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Doel krediet: Aanvulling voor herinrichting en vergroening van de Grote Markt tussen de Markthal en de RottaNova.

Toelichting krediet: Dit krediet vloeit voort uit bovengenoemd investeringsvoorstel. Met het opnemen van dit krediet wordt het recht verleend om uitgaven te doen die pas op termijn tot lasten zullen leiden. Het geraamde verloop van de uitgaven en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn nog niet bijgewerkt. Dat zal bij het eerstvolgende begrotingsmoment alsnog worden gedaan.

Met deze handelwijze wordt voorkomen dat er de komende maanden een afzonderlijk voorstel tot kredietbijstelling moet worden gedaan of dat de werkzaamheden onnodig vertraging oplopen.

Cat: K						
Nautilus buitenruimte	248	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	248	0	0	0	0	0
Kapitaallasten		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Doel krediet: De buitenruimte rond roeivereniging Nautilus, bij de Watertorenhaven, krijgt een kwaliteitsimpuls in samenhang met waterbestendige restauratie van het clubgebouw, en als onderdeel van uitwerking van de Gebiedsambitie voor De Esch.

Doel krediet: Aanvulling voor herinrichting en vergroening van de Grote Markt tussen de Markthal en de RottaNova.

Toelichting krediet: Dit krediet vloeit voort uit bovengenoemd investeringsvoorstel. Met het opnemen van dit krediet wordt het recht verleend om uitgaven te doen die pas op termijn tot lasten zullen leiden. Het geraamde verloop van de uitgaven en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn nog niet bijgewerkt. Dat zal bij het eerstvolgende begrotingsmoment alsnog worden gedaan.

Met deze handelwijze wordt voorkomen dat er de komende maanden een afzonderlijk voorstel tot kredietbijstelling moet worden gedaan of dat de werkzaamheden onnodig vertraging oplopen.

Vervanging fietstrommels 2026-2029	2.750	465	730	765	790	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.750	465	730	765	790	0
Kapitaallasten		0	0	0	0	68

Doel krediet: Het tijdig vervangen van verouderde fietstrommels in de stad om de kwaliteit, diefstalveiligheid en capaciteit van de fietsparkeervoorzieningen op niveau te houden.

Cat: V						
Mobiliteit - Verkeersaso Aanpak 2.0	1.230	500	730	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.230	500	730	0	0	0
Kapitaallasten		0	45	111	109	107

Doel krediet: Investeren in infrastructuur en verkeersinstallaties die helpen om overlast gevend verkeersgedrag te verminderen.

Cat: K						
Schouwburgplein – dek parkeergarage	2.500	2.500	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.500	2.500	0	0	0	0
Kapitaallasten		0	161	159	156	154

Doel krediet: Werkzaamheden dek parkeergarage Schouwburgplein

Cat: U/V						
TOTAAL	429.646	17.265	200.427	96.929	57.834	56.044

Lopende investeringen

Uit onderstaande tabel blijkt welke investeringen thans worden gedaan. De kredieten voor deze investeringen zijn al verleend (gevoteerd). In sommige gevallen is een bijstelling van het krediet nodig. Dit kan komen doordat de verwachte kosten zijn gewijzigd, maar ook doordat het krediet stapsgewijs wordt aangevraagd. Soms is een bijstelling louter technisch van aard, omdat hij voortvloeit uit de wens om kredieten meer gebundeld of gesplitst te presenteren. De bijstellingen blijken uit de kolom 'Bijstelling krediet'. Het kan gaan om een verhoging van het benodigde krediet, maar ook om een verlaging. Uit de tabel blijkt verder welk deel van het krediet al is aangewend en in welk tempo het restant zal worden aangewend.

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Soms is een investering reeds deels in gebruik genomen. In dat geval hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

Onder het programma 'Gebouwde omgeving' staan o.a. kredieten die zijn verstrekt voor investeringen in maatschappelijk vastgoed. Dit vastgoed wordt gebruikt voor het realiseren van doelen van andere programma's, zoals 'Cultuur', 'Sport, bewegen en natuureducatie' en 'Onderwijs'. De kapitaallasten worden door het programma 'Gebouwde omgeving' via een kostprijsdekkende huur aan die andere programma's doorbelast. Op deze manier worden de kosten zichtbaar op het programma waarvoor ze worden gemaakt. Bij de kredieten van het programma 'Gebouwde omgeving' is aangegeven voor welk ander programma een investering wordt gedaan.

NB Onderaan de tabel kan deze naar rechts worden gescrold, zodat de informatievensters met toelichting per investering zichtbaar worden.

Lopende investeringen - Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Ra 2
Beheer van de stad	1.467.676	315.622	1.783.297	1.046.050	255.566	142.322	28.022	22.303	16
Aanleg 4 groenblauwe verbindingen	27.200	0	27.200	6.303	6.417	8.364	3.835	2.280	
Bijdragen van derden	0	0	0	4	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	27.200	0	27.200	6.299	6.417	8.364	3.835	2.280	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Met dit krediet wordt de aanleg van 4 Groene/blauwe verbindingen gerealiseerd: Heemraadsingel, Steilrand, Rondje Bruggen en Landschapspark de Rotte. Daarnaast wordt een deel van het krediet besteed aan Groen dichtbij huis. Ook wordt het krediet hiermee opgehoogd € 12,8 mln. Het totale krediet bedraagt hierdoor € 22,4 mln. Met de ophoging van € 4,8 mln wordt het krediet opgehoogd van € 22,4 naar € 27,2 n

het betreft het vervolg van de realisatie van de vier groene routes langs het water, te weten Heemraadssingel-Van Aerssenlaan, Rondje Bruggen, Steilrand en de Rotte voor 4,5 miljoen en 3 ton voor uitvoering bewonersprojecten en openbare schoolpleinen. Deze bijdrage is conform afspraak het coalitieakkoord.

Cat: U									
Assetgroep Beeldende kunst en monumenten 2023-2026	1.170	757	1.927	627	1.000	300	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.170	757	1.927	627	1.000	300	0	0	
Kapitaallasten					0	51	65	64	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Beeldende kunst en monumenten in de periode 2023 tot met 2026.

Toelichting aanpassing 8MND: De nieuwe nota vervangingsinvesteringen ziet toe op de periode 2028-2031. Om de termijn van het nieuwe investeringskrediet gelijk te trekken met de termijn van nota, wordt voor de huidige kredieten van de assetgroepen een extra jaarschijf aangevraagd voor 2027.

Cat: V									
Assetgroep Civiele kunstwerken 2023-2026	9.450	14.000	23.450	4.334	5.116	14.000	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	9.450	14.000	23.450	4.334	5.116	14.000	0	0	
Kapitaallasten					0	255	947	935	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Civiele kunstwerken in de periode 2023 tot en met 2026

Toelichting aanpassing 8MND: De nieuwe nota vervangingsinvesteringen ziet toe op de periode 2028-2031. Om de termijn van het nieuwe investeringskrediet gelijk te trekken met de termijn van nota, wordt voor de huidige kredieten van de assetgroepen een extra jaarschijf aangevraagd voor 2027.

Cat: V									
Assetgroep Groen en bomen 2023-2026	38.800	25.565	64.365	36.354	14.000	14.011	0	0	
Bijdragen van derden	2	0	2	158	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	38.798	25.565	64.363	36.196	14.000	14.011	0	0	
Kapitaallasten					0	874	1.673	1.649	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Groen en bomen in de periode 2023 tot en met 2026.

Toelichting aanpassing 8MND: De nieuwe nota vervangingsinvesteringen ziet toe op de periode 2028-2031. Om de termijn van het nieuwe investeringskrediet gelijk te trekken met de termijn van nota, wordt voor de huidige kredieten van de assetgroepen een extra jaarschijf aangevraagd voor 2027.

Cat: V								
Assetgroep Openbare verlichting 2023-2026	17.430	11.422	28.852	15.839	6.000	7.013	0	0
Bijdragen van derden	2	0	2	13	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	17.427	11.422	28.850	15.826	6.000	7.013	0	0
Kapitaallasten					0	358	759	748

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Openbare verlichting in de periode 2023 tot en met 2026.

Toelichting aanpassing 8MND: De nieuwe nota vervangingsinvesteringen ziet toe op de periode 2028-2031. Om de termijn van het nieuwe investeringskrediet gelijk te trekken met de termijn van nota, wordt voor de huidige kredieten van de assetgroepen een extra jaarschijf aangevraagd voor 2027.

Cat: V								
Assetgroep Oppervlaktewater 2023-2026	16.215	1.709	17.924	9.878	4.000	4.046	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	53	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	16.215	1.709	17.924	9.825	4.000	4.046	0	0
Kapitaallasten					0	237	468	461

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Oppervlaktewater in de periode 2023 tot en met 2026.

Toelichting aanpassing 8MND: De nieuwe nota vervangingsinvesteringen ziet toe op de periode 2028-2031. Om de termijn van het nieuwe investeringskrediet gelijk te trekken met de termijn van nota, wordt voor de huidige kredieten van de assetgroepen een extra jaarschijf aangevraagd voor 2027.

Cat: V								
Assetgroep Spelen 2023-2026	23.200	6.174	29.374	15.874	6.500	7.000	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	29	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	23.200	6.174	29.374	15.845	6.500	7.000	0	0
Kapitaallasten					0	804	1.655	1.621

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Spelen in de periode 2023 tot en met 2026.

Toelichting aanpassing 8MND: De nieuwe nota vervangingsinvesteringen ziet toe op de periode 2028-2031. Om de termijn van het nieuwe investeringskrediet gelijk te trekken met de termijn van nota, wordt voor de huidige kredieten van de assetgroepen een extra jaarschijf aangevraagd voor 2027.

Cat: V								
Assetgroep Wegen, vervanging 2023-2026	126.182	51.747	177.929	97.929	40.000	40.000	0	0
Bijdragen van derden	16	0	16	497	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	126.166	51.747	177.913	97.432	40.000	40.000	0	0

Kapitaallasten					0	2.448	4.730	4.662	
----------------	--	--	--	--	---	-------	-------	-------	--

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Wegen in de periode 2023 tot en met 2026.

Toelichting aanpassing 8MND: De nieuwe nota vervangingsinvesteringen ziet toe op de periode 2028-2031. Om de termijn van het nieuwe investeringskrediet gelijk te trekken met de termijn van nota, wordt voor de huidige kredieten van de assetgroepen een extra jaarschijf aangevraagd voor 2027.

Cat: V									
Begraven en cremeren, vervanging 2023-2026	4.225	0	4.225	2.463	1.000	762	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.225	0	4.225	2.463	1.000	762	0	0	
Kapitaallasten					0	61	104	103	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de begraafplaatsen en crematorium in de periode 2023 tot en met 2026.

Cat: V									
CO2-reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	39.942	2.750	3.500	4.808	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	51.000	0	51.000	39.942	2.750	3.500	4.808	0	
Kapitaallasten					0	222	479	828	

Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van de armaturen (lampen) in led realiseren zodat een reductie van ca. 4,4 kton CO2 uitstoot per jaar wordt gerealiseerd en ca. 30% energie wordt bespaard ten opzichte van het huidige verbruik.

Cat: L/K									
Conservering grote stalen en betonnen bruggen	15.500	-12.001	3.499	1.834	31	1	1.633	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	15.500	-12.001	3.499	1.834	31	1	1.633	0	
Kapitaallasten					0	83	83	155	

Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal bruggen levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden. deze maatregelen wordt de achteruitgang van de constructieve kwaliteit voorkomen (roestvorming, schade, materiaalreductie).

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 12,0 mln verlaagd tot € 3,5 mln. Voor de resterende werkzaamheden is tot en met 2028 € mln beschikbaar.

Cat: V									
Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	-44	298	298	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	342	-44	298	298	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnen ondersteunen.

Toelichting aanpassing 8MND: De werkzaamheden rondom het digitaliseren van het onderhoudsproces zijn afgerond, waardoor het restant krediet kan vrijvallen

Cat: U									
Eiland van Brienenoord, brug Zuiddiepje	5.231	-332	4.899	4.899	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	5.231	-332	4.899	4.899	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	244	240	237

Doel krediet: Met dit krediet wordt de brug Zuiddiepe vervangen. Dit maakt onderdeel uit van de uitvoering van het project Getijdenpark Eiland van Brienoord.

Toelichting aanpassing 8MND: De vervangingswerkzaamheden zijn afgerond, waardoor het restant krediet kan vrijvallen

Cat: V								
Forza - MOR	2.953	0	2.953	2.974	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.953	0	2.953	2.974	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	2	2	2

Doel krediet: Het programma Forza - MOR heeft tot doel de dienstverleningsketen Meldingen Openbare Ruimte te verbeteren.

Cat: U								
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	133.352	0	133.352	101.297	32.055	0	0	0
Bijdragen van derden	7.209	0	7.209	5.667	3.327	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	126.143	0	126.143	95.630	28.728	0	0	0
Kapitaallasten					0	1.571	1.548	1.526

Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van kapitaalgoederen vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 als gevolg van economisch veroudering of slijtage.

Cat: V								
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Parkeren	14.430	0	14.430	0	3.484	4.296	3.500	2.650
Netto investering (Rotterdams geld)	14.430	0	14.430	0	3.484	4.296	3.500	2.650
Kapitaallasten					0	0	477	477

Doel krediet: Het IHP Parkeren is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoed(sub)portefeuille Parkeren.

Cat: V								
Investeringskrediet Wegen 2019 - 2022	113.461	209	113.669	113.569	100	0	0	0
Bijdragen van derden	1.380	0	1.380	1.643	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	112.081	209	112.290	111.926	100	0	0	0
Kapitaallasten					0	151	148	146

Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitgaven die in de periode 2019 - 2022 voor asset 'Wegen' worden gedaan.

Cat: L								
Inzamelmiddelen 2023-2026	58.190	0	58.190	37.266	13.000	7.924	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	116	0	0	0	0

Netto investering (Rotterdams geld)	58.190	0	58.190	37.151	13.000	7.924	0	0
Kapitaallasten					0	1.493	2.445	2.395

Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containers en het vervangen van bestaande containers, afvalbakken, rolcontainers, containers milieuparken en containers voor containerservice.

Cat: U								
Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	23.570	235.780	259.350	23.580	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	23.570	235.780	259.350	23.580	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	416	407	399

Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containers en het vervangen van bestaande ondergrondse containers (binnenbakken), Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice.

Toelichting aanpassing 8MND: Verhoging krediet ter afronding investeringen Inzamelmiddelen en Containers.

Cat: U								
Klimaatadaptatie: Vergroening buitenruimte	27.500	0	27.500	8.339	8.250	4.301	3.300	3.311
Bijdragen van derden	0	0	0	41	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	27.500	0	27.500	8.298	8.250	4.301	3.300	3.311
Kapitaallasten					0	510	751	932

Doel krediet: Het betreft verschillende activiteiten die bijdragen aan meerdere doelstellingen, zoals het vergroten van de biodiversiteit, meer groen de stad en het verbeteren van de klimaatadaptatie

Cat: U								
Leidingen Ingraafvergunning Systeem	2.736	850	3.586	2.903	683	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.736	850	3.586	2.903	683	0	0	0
Kapitaallasten					0	799	781	763

Doel krediet: Doel krediet: De vervanging van de huidige applicatie Leidingen Ingravingen Systeem (LIS).

Toelichting aanpassing 8MND: Voor de vervanging van het Leidingen Ingraafvergunning Systeem (LIS) zijn onverwachte kosten ontstaan als gevolg van de koppeling met de LVZK (Leidingenverzamelkaart). Door deze vertraging is de inhuur van de projectleider, product owner en developer verlengd. Hiervoor is een ophoging van € 850.000 aangevraagd. Het deeltkrediet was bij de jaarrekening 2025 al overschreden met € 167.231,57.

Dit betekent dat er voor 2026 nog € 682.768,43 beschikbaar is. De verwachting is dat het systeem in de zomer van 2026 live gaat.

Cat: V								
Maastunnel renovatie	204.741	-10.047	194.694	194.194	500	0	0	0
Bijdragen van derden	1.961	0	1.961	1.871	0	0	90	0
Netto investering (Rotterdams geld)	202.780	-10.047	192.733	192.323	500	0	90	0
Kapitaallasten					0	74	73	72

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase van de renovatie van de Maastunnel.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 0,2 mln verhoogd tot € 113,7 mln. De uitgaven in de afrondende fase zijn hoger uitgevallen geraamd.

Cat: U									
Modernisering Schiebruggen	30.437	0	30.437	15.209	3.500	11.728	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	30.437	0	30.437	15.209	3.500	11.728	0	0	
Kapitaallasten					0	0	1.792	1.762	

Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlengend onderhoud aan de elektrotechnische installaties en ombouw r afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond de Schie. Uitvoering verloopt in delen vanaf 2019 t/m 2023.

Cat: L									
Renovatie Maastunnel toegangsgebouwen en bijbehoren	28.070	0	28.070	0	10.000	10.000	8.070	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	28.070	0	28.070	0	10.000	10.000	8.070	0	
Kapitaallasten					0	0	0	1.627	

Doel krediet: Inspecties van interne en externe deskundigen tonen aan dat de Maastunnel toegangsgebouwen gerenoveerd moeten worden.

Cat: L									
Rijksmonument Begraafplaats Crooswijk	882	-36	846	846	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	882	-36	846	846	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	49	48	48	

Doel krediet: Diverse restauratiewerkzaamheden aan het rijksmonument Crooswijk, zoals de restauratie van de gevels en het damestoilet van de kapel, de entree van de begraafplaats Crooswijk (aanpassen linker poortgebouw) en diverse herstel en renovatie werkzaamheden aan de kapel.

Toelichting aanpassing 8MND: De renovatiewerkzaamheden zijn afgerond, waardoor het restant krediet kan vrijvallen

Cat: L									
Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800	0	61.800	29.368	20	1.000	2.500	13.686	1!
Bijdragen van derden	1.442	0	1.442	709	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	60.358	0	60.358	28.659	20	1.000	2.500	13.686	1!
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Het sportcomplex Varkenoord wordt omgevormd naar een sportcampus. Dit stimuleert een grotere diversiteit aan sporten en het ongeorganiseerd sporten. Dit is bedoeld om de bewoners van Zuid meer aan het bewegen te krijgen. Door de omzetting naar sportcampus ontstaat ook ruimte voor een aanvullend vastgoedprogramma: onderwijs, retail en commerciële sportvoorzieningen.

Rotterdamers maken nog te weinig gebruik van het Park de Twee Heuvels. Dit park kan een veel belangrijkere plek innemen in de recreatie van vooral de bewoners van IJsselmonde. Daartoe krijgt het Park de komende jaren een nieuwe inrichting, en een betere programmering.

Cat: U									
Uitbreiding en vervanging Prullenbakken	4.765	0	4.765	4.757	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.765	0	4.765	4.757	0	0	0	0	

Kapitaallasten					0	0	0	0
----------------	--	--	--	--	---	---	---	---

Doel krediet: Krediet heeft als doel het aantal prullenbakken uit te breiden en waar nodig te vervangen.

Cat: U								
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	46.696	-2.300	44.396	13.874	8.440	4.076	376	376
Bijdragen van derden	0	0	0	114	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	46.696	-2.300	44.396	13.760	8.440	4.076	376	376
Kapitaallasten					0	509	954	943

Doel krediet: Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kademuren levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden. Het betreft de kademuren Rijnhaven Oostzijde, Parkhaven Oostzijde, Hertekade en Kreeksehaven en remmingwerken kademuren

Toelichting aanpassing 8MND: Tussen de bestaande deelenkredieten zijn wijzigingen aangebracht in zowel budgethoogte als in de verwachte som jaar. De totaalsom is met € 2.300.000,- afgenomen, waarvoor een nieuwe deelenkrediet is aangevraagd voor de Nassaukade/Stieltjeskade.

Cat: V								
Verkeersdynamisch systeem Hoek van Holland	910	0	910	840	70	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	910	0	910	840	70	0	0	0
Kapitaallasten					0	6	6	6

Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersmanagementsysteem. Dit is nodig om de verkeerssituatie in Hoek van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.

Cat: U								
Vervanging vrijverval riolen 2021-2025	265.900	-7.831	258.069	198.069	60.000	0	0	0
Bijdragen van derden	62.656	0	62.656	146.381	38.096	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	203.244	-7.831	195.413	51.688	21.904	0	0	0
Kapitaallasten					0	1.368	1.349	1.329

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust rioolstelsel. Hiervoor is het nodig delen van het rioolstelsel te verva volgens het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Hiermee voldoet het college aan doelstellingen en langetermijnvisie van Rotterdam de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstromen te scheiden en de sponswerking van de buitenruimte te benutten.

Toelichting aanpassing 8MND: De uitgaven voor het laatste jaar van het krediet (2026) worden geraamd op 60 mln. Dit leidt ertoe dat een deel van totaal gevoteerde krediet kan vrijvallen.

Cat: V								
Voertuigen/Werktuigen 2023 t/m 2026	109.300	0	109.300	60.476	28.650	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	109.300	0	109.300	60.476	28.650	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen en middelen van de onderhoudswerkplaats door de afdeling Vervoer Materieel. De kapitaallasten die voortvloeien uit de jaarlijks terugkerende investering wordt terugverdiend vanuit de exploitatie van Vervoer & Materieel.

Cat: U									
Wastemanagementsysteem	2.038	0	2.038	1.915	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.038	0	2.038	1.915	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanschaf en invoering van een ICT-systeem (Wastemanagement- systeem). Het doel is efficiënter en minder arbeidsintensief werken in het primaire proces en bij de administratieve ondersteuning van Inzameling & Hergebruik.

Cat: U									
Dienstverlening	1.152	0	1.152	446	21	21	21	21	21
Stadswinkel projecten	600	0	600	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	600	0	600	0	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Stadswinkelprojecten 2022 omvat twee projecten, beide uitgevoerd door de afdeling Uitvoering Klantcontact van cluster dienstverlener (1) Pasfotocontrole; Dit project heeft betrekking op de controle van de pasfoto en het reisdocument bij het aanvragen van reisdocumenten. (2) Controleren en digitaliseren van buitenlandse brondocumenten; Buitenlandse brondocumenten worden gescand en digitaal gelezen.

Cat: U									
Website Stadsarchief	552	0	552	446	21	21	21	21	
Netto investering (Rotterdams geld)	552	0	552	446	21	21	21	21	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Het contentmanagementsysteem (CMS) achter de website van Stadsarchief Rotterdam is vernieuwd. De huidige website draait nog het oude CMS. De website wordt gebouwd in het CMS dat de gemeente Rotterdam ook gebruikt voor de gemeentewebsite en de GGD.

Cat: V									
Gebouwde omgeving	2.629.304	137.802	2.767.106	880.946	204.879	341.105	446.483	345.931	18.000
Gebouwde omgeving opdrachtgever: Gebouwde omgeving	21.808	-150	21.658	9.755	637	879	2.546	2.586	5.200
Klimaatadaptief maken eigen vastgoed	385	0	385	0	0	175	210	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	385	0	385	0	0	175	210	0	
Kapitaallasten					0	0	0	15	

Doel krediet: Bijdrage onderhoudsmaatregelen en - projecten aan de oplossing van de door het Programma Weerwoord gesignaleerde problemen als gevolg van klimaatverandering. Recent onderzoek laat zien dat een extreme bui in Rotterdam tot € 1,3 mld schade kan leiden als gevolg van wateroverlast. Bij bestaand vastgoed kan gedacht worden waterberging, groenblauwe daken e.d.

Cat: U									
Leuvehaven Paviljoen	6.100	-150	5.950	5.945	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.100	-150	5.950	5.945	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: In het Maritiem District wordt het Leuvehavenpaviljoen ontwikkeld. Het paviljoen biedt onderdak aan het Maritiem Museum, het HIP (Haveninformatiepunt) en horeca.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 0,15 mln verlaagd tot € 6,0 mln. Dit bedrag wordt overgeheveld naar het krediet Buitenruin Leuvehaven, omdat de resterende werkzaamheden in de buitenruimte plaatsvinden.

Cat: U									
Nieuw vastgoed -stimuleren adaptief bouwen	980	0	980	0	0	0	300	300	
Netto investering (Rotterdams geld)	980	0	980	0	0	0	300	300	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Bijdrage in nieuwbouw of renovatieproject aan de oplossing van de door het Programma Weerwoord gesignaleerde problemen als gevolg van klimaatverandering. Recent onderzoek laat zien dat een extreme bui in Rotterdam tot € 1,3 mld schade kan leiden als gevolg van wateroverlast.

Cat: U									
Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300	0	6.300	183	600	400	1.500	2.000	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.300	0	6.300	183	600	400	1.500	2.000	
Kapitaallasten					0	50	76	172	

Doel krediet: In het coalitieakkoord zijn vijf wijken aangewezen die 'van het gas af' gaan of daarop voorbereid worden: Prinsenland / Lage Land, Bospolder Tussendijken, Reyeroord (IJsselmonde), Rozenburg en Pendrecht. Het doel is om de vijf wijken voor 2030 geheel aangesloten te hebben op stadsverwarming of een ander aardgasvrij alternatief. In de vijf wijken bevinden zich in totaal 98 maatschappelijke vastgoedobjecten.

Cat: U									
Rijnwaterstraat 7-23 Pompegebouw De Esch	605	0	605	0	7	7	7	7	
Netto investering (Rotterdams geld)	605	0	605	0	7	7	7	7	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Dit krediet wordt gebruikt voor een gedeeltelijke renovatie voor locatie Rijnwaterstraat 7-23.

Cat: L									
Schiehaven 17 (huisvesting creatieve ondernemers)	688	0	688	0	1	1	1	1	
Netto investering (Rotterdams geld)	688	0	688	0	1	1	1	1	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Herstelwerkzaamheden om het pand Schiehaven 17 te verhuren voor huisvesting creatieve ondernemers van de afgebrande Keilew Vierhavenstraat/Keileweg M4H.

Cat: U									
Vastgoed 2021	3.000	0	3.000	895	29	28	28	28	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	0	3.000	895	29	28	28	28	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks een vast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bij gebruikers in rekening brengt.

Cat: U									
Zonnepanelen vastgoed	3.750	0	3.750	2.732	0	268	500	250	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.750	0	3.750	2.732	0	268	500	250	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het aanbrengen van circa 12.000 zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed. De kapitaallasten worden gecompenseerd uit de besparing op energiekosten en een toegekende subsidie vanuit de Rijksoverheid.

Cat: U									
Gebouwde omgeving opdrachtgever: Cultuur	565.491	3.944	569.435	73.513	38.227	89.062	106.150	99.973	70
Baroeg buitenruimte	0	350	350	0	350	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	0	350	350	0	350	0	0	0	
Kapitaallasten					0	20	20	20	

Doel krediet: De buitenruimte wordt aangepast om het poppodium een zo aantrekkelijk mogelijke entree te bieden.

Toelichting aanpassing 8MND: Voor de buitenruimte rond poppodium Baroeg wordt € 0,35 mln krediet gevoteerd. Tegelijk met de vernieuwing van het poppodium zijn fietsenrekken geplaatst, is de bushalte verplaatst en zijn de paden aangepast, zodat de entree past bij het vernieuwde poppodium.

Cat: U									
Baroeg poppodium	5.000	0	5.000	4.058	942	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.000	0	5.000	4.058	942	0	0	0	
Kapitaallasten					0	321	321	321	

Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodium te laten behouden is er een investering nodig. Hiermee kan Baroeg in de toekomst meer eigen inkomsten genereren. Investeren in het backstage gedeelte, vergroting van de capaciteit en geluidsisolatie zijn hiervoor noodzakelijk.

De raad van cultuur onderschrijft in het onlangs gepresenteerde cultuurplan advies de zorg over de huidige slechte kwaliteit van huisvesting. Het college is akkoord gegaan met het doen van de investering in Baroeg om het poppodium weer huisvesting te geven die het verdient.

Cat: L									
Collectiecentrum Rotterdam (uitbreiding)	2.850	0	2.850	125	701	1.347	677	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.850	0	2.850	125	701	1.347	677	0	
Kapitaallasten					0	0	0	114	

Doel krediet: Uitbreidingsdeel van het project Collectiecentrum Rotterdam. Op basis van aantal vierkante meters wordt de totale investering gedeeltelijk een vervangingsdeel (52%) en een uitbreidingsdeel (48%)

Cat: U									
Cultuurcampus Rotterdam	5.707	0	5.707	4.469	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0	0	0	1.775	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.707	0	5.707	2.694	1	1	1	1	

Kapitaallasten					0	0	0	0	
----------------	--	--	--	--	---	---	---	---	--

Doel krediet: Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019- 2022 is de aanpak van de woonomgeving als onderdeel van het programma opgenomen. Daarom is binnen het werkprogramma NPRZ - Wonen 2019-2022 (uitwerking van de Regiodeal) een buitenruimte programma opgenomen. Het doel van het buitenruimte programma is om de komende jaren aantrekkelijke woonmilieus te creëren. Bij een aantrekkelijk woonmilieu hoort kwalitatieve buitenruimte. Een woonomgeving die aantrekkelijk en groen is.

Buitenruimte die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen, verblijven en verbinden.

Cat: U									
Energieplan de Doelen	3.040	963	4.003	3.938	66	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.040	963	4.003	3.938	66	0	0	0	
Kapitaallasten					0	257	257	257	

Doel krediet: Het verduurzamen van De Doelen door een functionele verbetering in het binnenklimaat met een warmte koude opslag (WKO).

Toelichting aanpassing 8MND: Het voornemen is een kredietophoging aan te vragen voor de verwachte overschrijding. Deze is onder andere ontstond doordat het aanleggen van de warmte en koude bronnen in de bodem duurder is uitgevallen dan het hiervoor ingeplande budget.

Daarnaast bleek bij de aanboren van de bronnen dat de beoogde waarden niet werden gehaald volgens de toegekende vergunning van de provincie en er daarom een vergunningswijziging moest worden aangevraagd wat extra engineering en adviseurskosten met zich heeft meegebracht.

Cat: U									
Groen-blauw dak de Doelen	459	0	459	437	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	215	0	215	268	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	243	0	243	169	1	1	1	1	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: In het kader van de vergroening van de stad en het benutten van daken wordt een groenblauw dak op de Doelen aangelegd.

Cat: U									
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur	189.500	0	189.500	24.177	12.663	38.600	48.660	36.339	
Netto investering (Rotterdams geld)	189.500	0	189.500	24.177	12.663	38.600	48.660	36.339	
Kapitaallasten					0	525	525	648	

Doel krediet: Het IHP Cultuur is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoed(sub)portefeuille Cultuur

Cat: V									
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringen van gemeentelijke vastgoedobjecten voor de komende 10 jaar (2021-2030) in beeld gebracht, die nodig zijn voor kosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoedportefeuille

Cat: V/L									
Museum Boijmans Van Beuningen	312.400	0	312.400	27.150	15.529	45.057	55.278	62.780	62.780
Bijdragen van derden	-89.000	178.000	89.000	294	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	401.400	-178.000	223.400	26.855	15.529	45.057	55.278	62.780	62.780
Kapitaallasten					n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	

Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet vastgesteld van € 2,9 mln voor de renovatie van museum Boijr van Beuningen. De kosten die gepaard gaan met de planvoorbereiding en planuitwerking van de renovatiemaatregelen, betaalt de gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat dan om kosten voor onder meer een verkennend onderzoek, een vervolgonderzoek, inschakeling van extra advies en ambtelijke inzet vanuit de gemeente.

In december 2018 heeft de gemeenteraad een aanvullend voorbereidingskrediet vastgesteld van € 23,9 mln (als onderdeel van het investeringsbudget) om te starten met de definitiefase waarin een Programma van Eisen, Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en een Bestek worden opgesteld.

Toelichting aanpassing 8MND: De totale uitgaven (€ 312,4 mln) en bijdragen (€ 89,0 mln) zijn op dit krediet verzameld

Cat: U								
Schouwburgplein 25 Theater Rotterdam - vervangen trekkenwanden	850	2.311	3.161	0	3.161	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	850	2.311	3.161	0	3.161	0	0	0
Kapitaallasten					0	203	203	203
Doel krediet: Vervangen trekkenwand in Theater Rotterdam								
Cat: V								
Verbouwing Spinozaweg 300	500	0	500	165	-3	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	500	0	500	165	-3	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Het pand aan de Spinozaweg 300 (IJsselmonde), waarin poppodium Baroeg is gevestigd, voldoet niet meer aan de eisen van deze Op basis van een gezamenlijke verkenning tussen stichting poppodium Baroeg en de gemeente Rotterdam is gekozen voor een renovatie. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten is geborgd in de kostprijs dekkende huur.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 2,3 mln verhoogd tot € 3,2 mln. De gemeente koopt de moderne trekkenwand voor het poppodium van theater Rotterdam aan na realisatie hiervan.

Cat: U								
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam (excl. gebouw)	36.910	3.320	40.230	8.754	2.670	1.533	1.533	852
Netto investering (Rotterdams geld)	36.910	3.320	40.230	8.754	2.670	1.533	1.533	852
Kapitaallasten					0	97	97	97

Doel krediet: Na vaststellen van het Voorlopig Ontwerp op 22 juni 2023 is voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek Rotterdam een investeringskrediet verstrekt. Hierbij is het voorbereidingskrediet opgehoogd en is krediet beschikbaar voor de opvolgende fases tot einde werk. Het krediet is bestemd voor de deelprojecten; Inrichting CBR, Fietsenstalling en de investering voor de tijdelijke huisvesting op de Librijesteeg.

Tevens is hier een voorbereidingskrediet opgenomen voor de buitenruimte. Het krediet voor de vernieuwing van het gebouw op de Hoogstraat zal worden opgenomen onder het verzamelkrediet IHP.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt opgehoogd, nu het budget voor het laten uitvoeren van de herinrichting van de buitenruimte grenzend aan de bibliotheek beschikbaar wordt gesteld. Met de bijstelling wordt het recht verleend om extra uitgaven te doen die pas op termijn tot kapitaallasten zullen leiden. Het geraamde verloop van de uitgaven en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn nog niet bijgewerkt.

Dat zal bij het eerstvolgende begrotingsmoment alsnog worden gedaan. Met deze handelwijze wordt voorkomen dat er de komende maanden een afzonderlijk voorstel tot kredietbijstelling moet worden gedaan of dat de werkzaamheden onnodig vertraging oplopen.

Cat: L								
--------	--	--	--	--	--	--	--	--

Vervanging koelmachines Nieuwe Luxor	600	0	600	235	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	600	0	600	235	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Aansluiting van Nieuwe Luxor (gemeentelijk vastgoed) op maaskoeling door het koudenet van Eneco. Deze huidige koelmachines zijn in 2021 aan vervanging toe en dus is dit een natuurlijk vervangingsmoment en kans om te verduurzamen.

Cat: V									
Aankoop HvdW Zevensprong (Hoogvliet)	3.000	-3.000	0	5	-5	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	-3.000	0	5	-5	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Aankoop pand voor de functie Huis van de Wijk in Hoogvliet

Toelichting aanpassing 8MND: De aankoop van Huis van de Wijk Zevensprong in Hoogvliet gaat niet door. Het krediet van € 3,0 mln komt daarmee vervallen. De realisatie op dit krediet wordt nog overgeboekt naar de exploitatie.

Cat: U									
Aankoop Steigerkerk (Museum Rotterdam)	4.675	0	4.675	0	2.151	2.523	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.675	0	4.675	0	2.151	2.523	0	0	
Kapitaallasten					0	0	186	186	

Doel krediet: Verwerven strategisch vastgoed ter oplossing van huisvestingsvraagstuk voor het vernieuwde Stedsmuseum/ Stichting Museum Rotterdam

Cat: V									
Gebouwde omgeving opdrachtgever: Onderwijs	1.274.429	131.446	1.405.875	623.323	100.139	92.878	154.988	156.784	71
Erasmus University College	20.300	0	20.300	13.068	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	2.565	0	2.565	2.565	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	17.735	0	17.735	10.503	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Dit krediet dient voor het verbouwen en geschikt maken van het pand aan Nieuwemarkt 1a voor de vestiging van het Erasmus University College.

Cat: V									
Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen	10.000	0	10.000	1	0	1.189	2.497	672	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.000	0	10.000	1	0	1.189	2.497	672	
Kapitaallasten					0	0	47	147	

Doel krediet: Het uitbreiden van scholen in het basisonderwijs voor voor- en vroegschoolse educatie voor peuters, om zo de integratie tussen de voor- en vroegschoolse educatie en scholen te optimaliseren.

Cat: U									
Kinderopvang met Voorschoolse Educatie in nieuwbouw scholen	29.000	0	29.000	0	0	508	1.353	2.894	
Netto investering (Rotterdams geld)	29.000	0	29.000	0	0	508	1.353	2.894	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Uitvoering geven aan beleidsregel "Kinderopvang met VE in nieuwbouw scholen". Hiermee wordt uitvoering gegeven aan doelstelling Nieuw Rotterdams Onderwijs Beleid en IHP Onderwijs.

Cat: U									
Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465	0	465	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	465	0	465	0	465	0	0	0	
Kapitaallasten					0	19	19	19	

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een multifunctioneel centrum te realiseren. In het Integraal Huisvesting Plan (IHP) is een nieuwbouwproject voor onderwijs in combinatie met sport en zorg opgenomen. In het IHP is budget beschikbaar voor het onderwijsdeel. Dit krediet betreft het deel van sport en zorg. Deze investering wordt gedekt via de huur die de gebruikers betalen.

Cat: U									
Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020	13.318	0	13.318	13.318	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	13.318	0	13.318	13.318	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	388	388	388	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investering in het Onderwijs en Revalidatiecentrum (ORC) op de locatie Hazelaarweg 50 voor Mytylscho Brug, de Tyltylschool en Rijndam Revalidatie. Het betreft hier special onderwijs voor meervoudig gehandicapte kinderen. De investering in het Rijndamgedeelte wordt volledig gedekt door de inkomsten uit de toekomstige huursommen.

Cat: U									
Onderwijshuisvesting	1.156.946	175.846	1.332.792	596.610	100.000	91.181	151.138	153.218	69
Bijdragen van derden	-1	0	-1	1.219	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.156.947	175.846	1.332.794	595.391	100.000	91.181	151.138	153.218	69
Kapitaallasten					0	9.333	12.966	18.987	29

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om te investeren in onderwijshuisvesting in Rotterdam. In het meerjarenplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 de ambitie om de achterstanden in de onderwijshuisvesting aan te pakken.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet voor onderwijshuisvesting wordt verhoogd met een bedrag van 175,8 mln. Deze verhoging bestaat uit geactualiseerde kostenramingen van nieuwe projecten en prijsontwikkelingen binnen lopende projecten. Voor 14 nieuwe onderwijsprojecten, die onderdeel uitmaken van vastgestelde Integrale Huisvestingsplann(en), zijn startnotities vastgesteld waarin de opdracht is geformuleerd.

Hiermee zijn de nieuwe projecten toegevoegd aan het investeringsprogramma en investeringskrediet. De verhoging van € 175,8 mln. wordt gedeeltelijk gefinancierd door de RIM, cilinder 5.

Cat: U/V									
Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	-44.400	0	326	-326	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	44.400	-44.400	0	326	-326	0	0	0	
Kapitaallasten					0	-13	-13	-13	

Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvesting waarmee uitvoering wordt gegeven aan de regio-deal Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijk draagt hier € 14 mln aan bij.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet Onderwijshuisvesting – regiodeal komt te vervallen. Alle onderwijsinvesteringen lopen voortaan via het krediet Onderwijshuisvesting; de reeds gerealiseerde € 0,3 mln wordt naar dat krediet overgeboekt.

Cat: U									
Gebouwde omgeving opdrachtgever: Ondersteuning en beheersing	174.046	0	174.046	53.985	26.633	44.949	45.622	1.502	81
Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen	60.919	0	60.919	43.248	15.213	2.003	2	2	
Netto investering (Rotterdams geld)	60.919	0	60.919	43.248	15.213	2.003	2	2	
Kapitaallasten					0	-20	-20	-20	
Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.									
Cat: U									
Integraal huisvestingsplan - Concernhuisvesting	70.602	0	70.602	10.401	7.871	22.271	30.058	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	70.602	0	70.602	10.401	7.871	22.271	30.058	0	
Kapitaallasten					0	233	1.158	3.177	

Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting van concernhuisvestingslocaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.

Cat: U									
Integraal Huisvestingsplan CHV (Vastgoed) 20jrs aanpak	30.169	0	30.169	17	2.049	13.174	13.062	1.500	
Netto investering (Rotterdams geld)	30.169	0	30.169	17	2.049	13.174	13.062	1.500	
Kapitaallasten					0	26	26	1.431	

Doel krediet: Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringen m.b.t. gemeentelijke vastgoedobjecten voor de komende 10 jaar (2021-2030) in beeld gebracht, die nodig zijn voor kosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoedportefeuille

Cat: V									
Integraal Huisvestingsplan Concernhuisvesting Uitbreiding (SO-VG)	11.501	0	11.501	0	1.500	7.501	2.500	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	11.501	0	11.501	0	1.500	7.501	2.500	0	
Kapitaallasten					0	0	304	550	

Doel krediet: Uitbreidingsinvesteringen voor inrichting van CHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021- 2030.

Cat: U									
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kantoorpanden label C	855	0	855	319	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	855	0	855	319	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	20	20	20

Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten alle kantoorpanden per 1-1-2023 beschikken over minimaal energielabel C en per 2030 over energielabel A. Door het doorvoeren van deze verplichting worden kantoorgebouwen energiezuiniger en daalt de CO2 uitstoot. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investeringsbedrag van € 0,8 mln. Voor locaties waarbij een sloop/nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment aparte kredietaanvragen.

Cat: U									
Gebouwde omgeving opdrachtgever: Sport, bewegen en natuureducatie	354.367	-56	354.311	77.919	20.289	61.223	69.215	39.197	21
Aanleg sportcomplex Sperwers	800	0	800	740	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0	0	0	1	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	800	0	800	739	1	1	1	1	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Aanleg sportcomplex door realisatie kunstgrasveld, tennisbaan en jeu de boules baan en renovatie van bestaande opstal.

Cat: U								
Aanleg trainingsfaciliteiten BVO Excelsior (Hazelaarweg)	4.000	0	4.000	1.710	1.400	890	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	0	4.000	1.710	1.400	890	0	0
Kapitaallasten					0	0	191	191

Doel krediet: Aanleg twee natuurgrasvelden als permanente trainingsfaciliteit BVO Excelsior aan de Hazelaarweg

Cat: U								
DVT fundatievervanging kunstgrasveld vv Hillegersberg Duivenpad 11	520	0	520	472	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	520	0	520	472	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Vervangen van de verzakte fundatielagen naar een grauwacke fundering, geschikt voor dit deel van de stad (veengrond)

Cat: V								
Huis op Zuid	33.200	0	33.200	33.072	128	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	216	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	33.200	0	33.200	32.855	128	0	0	0
Kapitaallasten					0	176	176	176

Doel krediet: Het Huis op Zuid bestaat uit ongeveer 24 appartementen in de vrije sector, een zwembad van 25 meter en een instructiebad, een sporthal met drie zaaldelen en sportgerelateerde horeca, en de basisschool 'Nelson Mandela'. Dit geheel is gebouwd om het zwembad Afrikaanderwijk, de Afrikaanderhal en de huidige basisschool te vervangen. Het Huis op Zuid heeft een sleutelfunctie in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het verbindt de Afrikaanderwijk en de Kop van Zuid met elkaar.

Cat: U									
IHP Sport 2020 voorbereidingskrediet	18.079	0	18.079	17.317	762	0	0	0	
Bijdragen van derden	0	0	0	10	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	18.079	0	18.079	17.307	762	0	0	0	
Kapitaallasten					0	64	64	64	

Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHP Sport, Onderwijs en Cultuur worden de investeringskredieten voor het Onderdeel Sport aangevraagd. Voor de voorbereidingskosten van vastgestelde urgente projecten waaronder de vervanging Zwembad Overschie en Sporthal Schuttersveld wordt krediet aangevraagd.

Cat: U									
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport	286.348	-581	285.767	16.663	17.998	60.332	69.214	39.196	1
Netto investering (Rotterdams geld)	286.348	-581	285.767	16.663	17.998	60.332	69.214	39.196	1
Kapitaallasten					0	775	3.543	6.863	8

Doel krediet: Het IHP Sport is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoed(sub)portefeuille Sport

Toelichting aanpassing 8MND: Van dit krediet wordt € 0,6 mln overgeheveld naar de grondexploitatie Schuttersveld, omdat de investering daar wordt gedaan. Het krediet komt daarmee op € 285,8 mln.

Cat: V									
Realisatie Dierenasiel	7.420	525	7.945	7.945	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.420	525	7.945	7.945	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	4	4	4	

Doel krediet: Het realiseren van een duurzaam en demontabel Dierenasiel in verband met toekomstige herontwikkeling op de Abraham van Stolk 33.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet Dierenasiel wordt bijgesteld met € 0,5 mln. De hogere realisatie is het gevolg van wijzigingen die tijdens uitvoering zijn doorgevoerd: het ontwerp is aangepast, de positie van het gebouw is gewijzigd en op verzoek van de gebruiker zijn aanvullende aanpassingen zijn gerealiseerd. Daarnaast heeft stagnatie in het project geleid tot een langere doorlooptijd, waardoor de organisatiekosten hoger uitvallen.

Met deze bijstelling wordt het krediet in lijn gebracht met de gerealiseerde investering.

Cat: U									
Uitbreiding Topsportcentrum Rotterdam voorbereidingskrediet	4.000	0	4.000	0	0	0	0	0	4
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	0	4.000	0	0	0	0	0	4
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Voorbereidingskrediet voor de uitbreiding van het Topsportcentrum Rotterdam

Cat: U									
Gebouwde omgeving opdrachtgever: Stedelijke	118.350	2.618	120.968	29.978	7.984	15.357	39.516	26.036	2.3

Ontwikkeling									
Bewaakte fietsenstalling OV-knooppunt Kralingse Zoom	1.133	0	1.133	921	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	469	0	469	469	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	664	0	664	452	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	
Doel krediet: De bouw en inrichting van een bewaakte openbare fietsenstalling bij P+R Kralingse Zoom									
Cat: U									
Fietsenstalling Centrale Bibliotheek	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	
Doel krediet: Dekking voor een fietsenstalling als onderdeel van het project Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam. De stalling is voor circa fietsen.									
Cat: U									
Fietsenstalling Zuidplein (Hart van Zuid)	4.734	0	4.734	726	3.314	695	0	0	
Bijdragen van derden	300	0	300	0	300	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.434	0	4.434	726	3.014	695	0	0	
Kapitaallasten					0	0	177	177	
Doel krediet: Het realiseren van een nieuwe fietsenstalling bij het metrostation Hart van Zuid									
Cat: U									
Parkeergarage Kiphof (brandveiligheid)	800	0	800	224	576	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	800	0	800	224	576	0	0	0	
Kapitaallasten					0	32	32	32	
Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringen m.b.t. gemeentelijke vastgoedobjecten voor de komende 10 jaar (2021-2030) in beeld gebracht, die nodig zijn voor kosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoedportefeuille									
Cat: U									
Parkeergarage Museumpark kogelvrij glas	2.000	0	2.000	0	0	2.000	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	0	0	2.000	0	0	
Kapitaallasten					0	0	80	80	
Doel krediet: Het aanbrengen van kogelvrij glas leidt tot een significante kwaliteitsverbetering. Het lost direct de uitdaging van de gevolgen van vandalisme - vervanging van glas - op.									
Cat: U									
Rotterdams Weerwoord (gemeentelijk vastgoed)	10.928	418	11.346	11.031	300	242	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	10.928	418	11.346	11.031	300	242	0	0
Kapitaallasten					0	15	24	24

Doel krediet: De problemen bij panden met een hoog risico voor wateroverlast bij hevige regen worden aangepakt. Met de beoogde maatregelen worden zoveel mogelijk ook andere effecten van het veranderende klimaat aangepakt, zoals hitte en droogte.

Toelichting aanpassing 8MND: De overschrijding wordt veroorzaakt doordat uitvoeringsprojecten in de buitenruimte om wateroverlast in panden te voorkomen hoger zijn uitgevallen dan initieel geraamd. De kosten gemoeid met de monitoring van de voortgang van de collegegetarget pakten eveneens hoger uit dan geraamd.

Rotterdams WeerWoord heeft ook de uitvoering van een aantal openbare groenblauwe schoolpleinen overgenomen van Rotterdam gaat voor gro omdat deze een bijdrage leverden aan het behalen van ons collegegetarget.

Cat: U								
Top 6 parkeergarages	17.676	2.200	19.876	14.057	1.353	125	2.500	1.841
Bijdragen van derden	0	0	0	3.724	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	17.676	2.200	19.876	10.333	1.353	125	2.500	1.841
Kapitaallasten					0	610	610	610

Doel krediet: Op 21 juni 2016 heeft het college van B&W het Parkeerplan 2016-2018 'Parkeren in beweging' vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad. Tegelijkertijd heeft het college een aantal besluiten genomen over de parkeeropdracht en is het college akkoord gegaan met de uitwerking van de bestuursopdracht parkeren. Er is geconstateerd dat bij zes parkeerobjecten (Veranda, Schouwburgplein, Museumpark, Sint Jacobsplaats, Beverwaard en Markthal) bouwkundige gebreken zijn.

Deze zijn veroorzaakt door verkeerde detailleringsbeslissingen tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfase. Dit krediet wordt ingezet om deze gebreken verhelpen.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 2,2 mln verhoogd tot € 19,9 mln voor aanvullende werkzaamheden aan de Museumparkgarage. Het betreft het vlak maken van het evenementendek, het aanbrengen van opsluitbanden en een gekleurde coating, de afwe van vier nooduitgangshuisjes met bekleding en verlichting, het aansluiten van waterfonteinen en het verplaatsen van blusleidingen ten behoeve v de brandveiligheid en de bereikbaarheid van hulpdiensten.

Cat: U								
Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	34.130	0	34.130	1.510	567	6.411	19.232	6.411
Netto investering (Rotterdams geld)	34.130	0	34.130	1.510	567	6.411	19.232	6.411
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Uitbreiden P+R Kralingse Zoom met drie lagen, totaal 525 extra plaatsen.

Cat: U								
Uitbreiding P+R Meijersplein	37.435	0	37.435	1.095	324	450	17.783	17.783
Netto investering (Rotterdams geld)	37.435	0	37.435	1.095	324	450	17.783	17.783
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Uitbreiding capaciteit P+R Meijersplein. Realiseren extra parkeerplaatsen op P+R Meijersplein met 500 plaatsen.

Cat: U								
Vloercoating parkeergarages	9.514	0	9.514	414	1.550	5.434	1	1
Netto investering (Rotterdams geld)	9.514	0	9.514	414	1.550	5.434	1	1

Kapitaallasten					0	0	0	0	
Doel krediet: Het voorzien van een antislip-bescherm laag in een viertal parkeergarages.									
Cat: U									
Gebouwde omgeving opdrachtgever: ZWW	120.813	0	120.813	12.473	10.970	36.757	28.446	19.853	9.1
Aankoop pand Kralingse Plaslaan	7.740	0	7.740	2.612	3.454	1.674	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.740	0	7.740	2.612	3.454	1.674	0	0	
Kapitaallasten					0	0	308	308	
Doel krediet: Aankoop en verbouwing van de Kralingse Plaslaan van tot een semi-murale opvang voorziening voor de doelgroep kwetsbare jonge									
Cat: U									
CSG en Filomena inin Little C	1.541	0	1.541	1.218	5	1	318	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.541	0	1.541	1.218	5	1	318	0	
Kapitaallasten					0	0	0	54	
Doel krediet: Het Centrum voor Seksueel Geweld en Filomena (het Centrum voor Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, onderdeel van Stichting Veilig Thuis), nu gehuisvest bij de GGD op de Schiedamsdijk, gaan verhuizen naar Little C, de Karl Weisbardstraat 225.									
Cat: U									
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v planontwikkeling Schalm/Katendrecht	135	0	135	118	1	1	1	1	
Netto investering (Rotterdams geld)	135	0	135	118	1	1	1	1	
Kapitaallasten					0	0	0	0	
Doel krediet: Voorbereidingskosten voor een welzijnsvastgoedontwikkeling als vervanging voor Het Steiger.									
Cat: U									
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn	27.549	0	27.549	752	2.155	7.021	8.818	4.017	
Bijdragen van derden	0	0	0	52	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	27.549	0	27.549	700	2.155	7.021	8.818	4.017	
Kapitaallasten					0	28	28	544	
Doel krediet: Het IHP Welzijn Cultuur is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerich									
instandhouding van de vastgoed(sub)portefeuille Welzijn									
Cat: V									
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg	21.874	0	21.874	3.903	2.499	3.294	3.590	4.272	
Netto investering (Rotterdams geld)	21.874	0	21.874	3.903	2.499	3.294	3.590	4.272	
Kapitaallasten					0	83	145	215	

Doel krediet: Het IHP Zorg is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoed(sub)portefeuille Zorg

Cat: V									
Meerjaren programma gemeentelijke vastgoed MO/BW 2024-2028	58.693	0	58.693	1.184	2.854	24.759	15.712	11.556	
Netto investering (Rotterdams geld)	58.693	0	58.693	1.184	2.854	24.759	15.712	11.556	
Kapitaallasten					0	13	216	772	

Doel krediet: Meerjaren programma gemeentelijk vastgoed MO/BW 2022/2028 als doel vervangende nieuwbouw en/ of uitgebreide renovatie van gemeentelijke posities ten behoeve van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.

Cat: U/V									
Multifunctionele opvanglocatie Capelsebrug (voorbereidingskrediet)	600	0	600	0	7	7	7	7	
Netto investering (Rotterdams geld)	600	0	600	0	7	7	7	7	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Voorbereidingskrediet voor de multifunctionele opvanglocatie i.r.t. verbouwing/renovatie Capelsebrug.

Cat: U/V/L									
Verbouwing locatie Beverwaard voor opvang van doelgroep jongeren 18+	2.681	0	2.681	2.686	-5	0	0	0	
Bijdragen van derden	558	0	558	418	140	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.123	0	2.123	2.268	-145	0	0	0	
Kapitaallasten					0	-10	-10	-10	

Doel krediet: Verbouwing locatie Beverwaard voor de opvang van de doelgroep jongeren 18+

Cat: U									
Ondersteuning en beheersing	145.497	1.520	147.018	78.370	29.448	20.133	10.957	6.991	0
DA RAVE 2023	1.153	0	1.153	1.151	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.153	0	1.153	1.151	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Het programma DA RAVE (omzetting E-Suit naar CommonGround) uit de Digitaliseringsagenda heeft een investeringscomponent.

Cat: U									
RAVE 2024 -2027	8.000	0	8.000	3.567	2.433	2.000	0	0	
Bijdragen van derden	0	0	0	(20)	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	8.000	0	8.000	3.547	2.433	2.000	0	0	
Kapitaallasten					0	460	895	874	

Doel krediet: Het programma RAVE (omzetting E-Suit naar CommonGround) uit de Digitaliseringsagenda heeft een investeringscomponent.

Cat: U								
Aanpassing Data Warehouse 2024/2025	3.300	0	3.300	3.300	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.300	0	3.300	3.300	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Data Warehouse-aanpassingen in het kader van de implementatie van een nieuw financiel systeem (project GREAT).

Cat: U								
Data Warehouse GREAT 2022/2023	1.200	0	1.200	1.200	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.200	0	1.200	1.200	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Data Warehouse-aanpassingen in het kader van het project GREAT.

Cat: U								
FDV Meubilair 2026	714	-214	500	0	500	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	714	-214	500	0	500	0	0	0
Kapitaallasten					0	87	85	83

Doel krediet: De aanschaf van nieuw circulair meubilair en refurbish van bestaand meubilair

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt verlaagd met €214.000 als gevolg van achterlopende realisatie vanwege faillissement van de leverancier. In 2027 is een nieuw krediet aangevraagd conform de verwachte investeringen in meubilair in 2027.

Cat: V/L								
ICT-Infrastructuur 2022	15.437	0	15.437	15.437	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	15.437	0	15.437	15.437	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	1	1	1

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT- infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege technische levensduur en functionele eisen. Voor de geraamde vervangingsinvesteringen 2022 gaat het om een krediet van € 13,45 mln. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisatie.

Cat: U								
ICT-Infrastructuur 2023	7.712	0	7.712	7.712	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	7.712	0	7.712	7.712	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT- infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege technische levensduur en functionele eisen.

Cat: U								
Integraal Huisvestingsplan CHV (BCO-CHV) 2021-2023	63.754	-601	63.154	16.363	11.915	17.033	10.457	6.280

Bijdragen van derden	1.106	0	1.106	0	1.106	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	62.648	-601	62.048	16.363	10.809	17.033	10.457	6.280
Kapitaallasten					0	344	1.577	2.932

Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting van concernhuisvestingslocaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 0,6 mln verlaagd tot € 63,2 mln. De resterende vervangingsinvesteringen in de concernhuisvesting zijn lager geraamd dan bij de kredietaanvraag was voorzien; dit deel van het krediet valt vrij

Cat: V								
Integraal Huisvestingsplan Concern (CHV) 2021/2027 Uitbreiding (BCO-CHV)	2.510	0	2.510	199	0	1.100	500	711
Netto investering (Rotterdams geld)	2.510	0	2.510	199	0	1.100	500	711
Kapitaallasten					0	3	42	41

Doel krediet: Uitbreidingsinvesteringen voor inrichting van CHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021- 2030 met startdatum 2021 t/r 2027.

Cat: U								
Meldkamer fysieke beveiliging Concernhuisvesting	1.435	-397	1.038	993	45	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.435	-397	1.038	993	45	0	0	0
Kapitaallasten					0	6	5	5

Doel krediet: Inrichten van een centrale meldkamer (CMK) voor de fysieke beveiliging van gemeentelijke werklocaties. Betreft het 24/7 monitoren locaties, openen en sluiten van objecten en verificatie van alarmen m.b.t. inbraak-, brand -en storingsmeldingen.

Toelichting aanpassing 8MND: De investeringen zijn afgerond en het project wordt afgesloten. De totale investeringen zijn € 397.000 lager uitgevee dan oorspronkelijk geraamd.

Cat: U								
Vervangingsinvesteringen ICT 2024	16.261	0	16.261	16.307	-58	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	16.261	0	16.261	16.307	-58	0	0	0
Kapitaallasten					0	10	10	10

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT- infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege technische levensduur en functionele eisen.

Cat: U/V								
Vervangingsinvesteringen ICT 2025	13.159	0	13.159	12.141	1.019	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	13.159	0	13.159	12.141	1.019	0	0	0
Kapitaallasten					0	162	159	155

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT- infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege technische levensduur en functionele eisen.

Cat: U/V									
Vervangingsinvesteringen ICT 2026	10.862	2.732	13.594	0	13.594	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.862	2.732	13.594	0	13.594	0	0	0	
Kapitaallasten					0	2.861	2.797	2.733	

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT- infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege technische levensduur en functionele eisen. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisa

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt verhoogd met €2.732.000 als gevolg van noodzakelijke investeringen in bestaande applicaties om stabiliteit van het systeem en de continuïteit van die dienstverlening te waarborgen; en er wordt geïnvesteerd in een installatie om IT apparaturen koelen in het datacenter.

Cat: V									
Samenleving en inburgering	44.000	0	44.000	27.330	16.670	0	0	0	0
Opvang locaties en tijdelijke huisvesting vluchtelingen en statushouders	44.000	0	44.000	27.330	16.670	0	0	0	
Bijdragen van derden	37.414	0	37.414	20.744	16.670	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.586	0	6.586	6.586	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Ombouwen van panden naar opvangplekken voor Ontheemden uit Oekraïne.

Cat: U									
Stedelijke ontwikkeling	1.356.842	12.585	1.369.427	682.592	161.463	189.138	146.950	83.200	90
Hart van Zuid	161.070	0	161.070	146.531	2.150	0	0	0	1
Bijdragen van derden	(13.583)	0	(13.583)	(16.851)	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	147.487	0	147.487	129.681	2.150	0	0	0	1
Kapitaallasten					0	791	775	758	

Doel krediet: Het project Hart van Zuid, het gebied rond Ahoy, Zuidplein en Vaanweg-Pleinweg en het Motorstraatgebied, vindt zijn oorsprong in de gemeentelijke Stadsvisie 2030 en in het Pact op Zuid. Met het Hart van Zuid zet de gemeente zich samen met externe partijen en andere overheden in voor een kwaliteitsimpuls om zo de sociale, culturele en economische positie van het gebied binnen wijk, stad en regio te versterken.

Cat: U									
A16/A13 Rotterdamse maatregelen vervolg 2	7.687	0	7.687	1.053	3.990	1.615	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.687	0	7.687	1.053	3.990	1.615	0	0	
Kapitaallasten					0	281	370	365	

Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16. Het betreft specifiek werkzaamheden die in 2022 en 2023 zullen plaatsvinden aan geluidschermen en wegdekverhardingen.

Cat: U									
A16-A13 Rotterdamse maatregelen	31.625	0	31.625	4.413	591	0	0	27.160	

Netto investering (Rotterdams geld)	31.625	0	31.625	4.413	591	0	0	27.160	
Kapitaallasten					0	26	26	26	

Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16. Het betreft specifiek de realisatie van geluidsschermen, recreaduct, meerkosten landtunnel en de verplaatsing Tunnelmond Rotte.

Cat: U									
Aanpassing Zoomstraat: Openbare garage wordt wijkstallingsgarage	212	0	212	179	5	28	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	212	0	212	179	5	28	0	0	
Kapitaallasten					0	0	23	22	

Doel krediet: Door realisatie van nieuwbouwappartementen in de nabije omgeving van parkeergarage Zoomstraat zijn meer parkeerplekken benodigd voor de toekomstige bewoners. Voor kortparkeerders is er hierdoor straks minder plek. De openbare parkeergarage wordt daarom geschikt gemaakt om als stallingsgarage te dienen.

Cat: U									
Aanschaf en plaatsing parkeerautomaten op straat	8.374	0	8.374	7.292	400	681	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	8.374	0	8.374	7.292	400	681	0	0	
Kapitaallasten					0	0	342	335	

Doel krediet: Het aanschaffen en plaatsen van parkeerautomaten en bijbehorende bebording vanwege uitbreidingen gebieden waar betaald parkeren wordt ingevoerd. Ook worden circa 550 parkeerautomaten vervangen.

Cat: U									
Aanvullende maatregelen verkeersveiligheid 2025	500	1.300	1.800	0	500	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	500	1.300	1.800	0	500	0	0	0	
Kapitaallasten					0	29	29	28	

Doel krediet: Uitvoering collegegetarget verkeersveiligheid (separaat aanvullend krediet vanwege dekking uit de RIM voor alleen dit bedrag). Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt opgehoogd, nu het budget voor de werkzaamheden die in de vorige bestuursperiode werden bestemd voor verbetering van de verkeersveiligheid alsnog wordt aangevuld. Met de bijstelling wordt het recht verleend om extra uitgaven te doen die pas op termijn tot lasten zullen leiden. Het geraamde verloop van de uitgaven en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn nog niet bijgewerkt.

Dat zal bij het eerstvolgende begrotingsmoment alsnog worden gedaan. Met deze handelwijze wordt voorkomen dat er de komende maanden een afzonderlijk voorstel tot kredietbijstelling moet worden gedaan of dat de werkzaamheden onnodig vertraging oplopen.

Cat: K									
Alexanderknoop (mobiliteitsfonds)	3.500	0	3.500	0	0	500	500	1.250	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.500	0	3.500	0	0	500	500	1.250	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Het realiseren van een mobiliteitshub in de Alexanderknoop (particuliere ontwikkeling met een publiek deel)

Cat: U								
Autoluw maken centrum en oude wijken	1.000	947	1.947	1.911	36	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.000	947	1.947	1.911	36	0	0	0
Kapitaallasten					0	45	45	44

Doel krediet: Dit krediet is voor de financiering van het autoluw maken van het centrum en de wijken Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden. Het doel is daarbij om het veiliger te maken voor fietsers en voetgangers in het centrum en de oude stadswijken, niet om alle auto's de stad te weren.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 0,9 mln verhoogd tot € 1,9 mln. De uitgaven voor het autoluw maken van het centrum en de oude wijken zijn hoger uitgevallen dan bij de kredietaanvraag geraamd. Met deze kredietverhoging wordt de kredietoverschrijding opgeheven en het krediet in lijn gebracht met de gerealiseerde investering.

Cat: U								
Bereikbaarheid Metrostation Rijnhaven (mobiliteitsfonds)	4.000	0	4.000	146	135	195	260	1.260
Bijdragen van derden	0	0	0	66	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	0	4.000	79	135	195	260	1.260
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Het realiseren van een betere bereikbaarheid van de metro en oversteekbaarheid Posthumalaan.

Cat: U								
Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040	0	2.040	1.681	56	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.040	0	2.040	1.681	56	0	0	0
Kapitaallasten					0	11	10	10

Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 waren diverse intensiveringen opgenomen voor het programma Verkeer en Vervoer. Een deel van de middelen wordt ingezet voor investeringen.

Cat: U								
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532	0	1.532	1.140	196	196	0	0
Bijdragen van derden	96	0	96	96	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.436	0	1.436	1.045	196	196	0	0
Kapitaallasten					0	11	22	22

Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen opgenomen voor het programma Verkeer en Vervoer. Een deel van de middelen wordt ingezet voor investeringen.

Cat: U								
Bewegwijzering aanbrengen in parkeergarages in Rotterdamse huisstijl	765	0	765	576	5	183	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	765	0	765	576	5	183	0	0
Kapitaallasten					0	1	20	20

Doel krediet: Aanbrengen van bewegwijzering in de parkeergarages zodat bezoekers de uitgang, betaalruimte en/of liften eenvoudig kunnen vinden

Cat: U								
Bewegwijzering Parkeren	1.855	0	1.855	398	486	486	486	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.855	0	1.855	398	486	486	486	0
Kapitaallasten					0	46	89	132

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor de realisatie bewegwijzering parkeren.

Cat: U								
Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	0	15	15	15	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	15	15	15	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	1	1	1

Doel krediet: Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren voor de realisatie van de herinrichting van het Lage Bergse Bos tot een aantrekkelijk park. Het park ligt direct tegen Rotterdam aan en wordt veel gebruikt door Rotterdammers.

Cat: U								
Bonnie applicatie voor naheffingsaanslagen	1.687	0	1.687	435	215	225	237	248
Netto investering (Rotterdams geld)	1.687	0	1.687	435	215	225	237	248
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Dit betreft investering in de doorontwikkeling van de applicatie "Bonnie". Dit is de applicatie waar de naheffingsaanslag wordt geregistreerd indien vaststaat dat een parkeerrecht ontbreekt. Voor efficiënte verwerking van naheffingsaanslagen is deze investering noodzakelijk

Cat: U								
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG detectie veiligheid in parkeergarages	3.172	0	3.172	2.078	700	395	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.172	0	3.172	2.078	700	395	0	0
Kapitaallasten					0	75	116	114

Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1, Kralingse Zoom, Meent, Museumpark, Boompjes en Veranda laten voldoen aan de eisen van veiligheidsregio en NEN-normeringen van het bouwbesluit. LIST bekabeling wordt aangebracht, sprinklerinstallaties vervangen en ventilatiesysteem worden aangepast. Daarnaast moet ook de gas-en LPG detectiesysteem worden vervangen.

Cat: U								
Buitenruimte A16/A13 Rotterdam	6.462	0	6.462	868	500	2.495	2.599	0
Netto investering (Rotterdams geld)	6.462	0	6.462	868	500	2.495	2.599	0
Kapitaallasten					0	0	0	374

Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg A16-A13. Het betreft werkzaamheden die tussen 2022 en 2025 zullen plaatsvinden zoals herinrichting gebied, vergroening parken, en fiets/wandelpaden in de buitenruimte in Terbregseveld en Schiebroeksepark.

Cat: U								
--------	--	--	--	--	--	--	--	--

Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	7.393	313	313	0	0
Bijdragen van derden	3.092	0	3.092	3.092	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.926	0	4.926	4.301	313	313	0	0
Kapitaallasten					0	18	36	35

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het project buitenruimte en infrastructuur ter hoogte van het station Hoek van Holland Haven. Voor de kapitaalsaten die ontstaan ontvangt de gemeente jaarlijkse bijdragen van externe partijen.

Cat: U								
Buitenruimte Leuvehaven	4.333	150	4.483	1.793	2.040	650	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.333	150	4.483	1.793	2.040	650	0	0
Kapitaallasten					0	0	260	256

Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen Leuvehavenpaviljoen aan de Leuvehaven.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 0,15 mln verhoogd tot € 4,5 mln. Dit bedrag is overgeheveld vanuit het krediet Leuvehaven Paviljoen, omdat de resterende werkzaamheden in de buitenruimte plaatsvinden.

Cat: U								
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	4.259	300	300	141	0
Bijdragen van derden	343	0	343	343	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.657	0	4.657	3.916	300	300	141	0
Kapitaallasten					0	97	132	147

Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijk bushaltes, minimaal 62% conform landelijke wetgeving en afspraken met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Cat: U								
Buurtfietsenstalling Mauritsstraat	241	14	255	136	105	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	241	14	255	136	105	0	0	0
Kapitaallasten					0	13	13	12

Doel krediet: Investing in buurtfietsenstalling Mauritsstraat

Cat: U								
Centrum Fiets As	3.532	250	3.782	3.703	78	0	0	0
Bijdragen van derden	1.791	0	1.791	1.791	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.741	250	1.991	1.912	78	0	0	0
Kapitaallasten					0	54	54	53

Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doel verbetering van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.

Cat: U								
Coolsingel stadsboulevard	43.129	0	43.129	41.053	45	690	1.341	0

Netto investering (Rotterdams geld)	43.129	0	43.129	41.053	45	690	1.341	0
Kapitaallasten					0	0	0	113

Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukke verkeersweg in een fraai vormgegeven stadsboulevard met allure, met meer ruimte voor voetganger en fietser.

Cat: U								
Doorbouwfondsprojecten	7.450	0	7.450	92	350	1.078	922	59
Netto investering (Rotterdams geld)	7.450	0	7.450	92	350	1.078	922	59
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Krediet ten behoeve van doorbouwfondsprojecten

Cat: U								
Doorontwikkeling Fiscale Controle Parkeer applicatie (FISCA)	519	571	1.090	609	480	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	519	571	1.090	609	480	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Er wordt geïnvesteerd in een nieuwe applicatie voor het handhaven op betaald parkeren door buitenlandse kentekens. Dit is ter vervanging van de huidige applicatie die tegen het einde van zijn levensduur aanloopt.

Toelichting aanpassing 8MND: Bij de bouw van de applicatie voor fiscale parkeercontrole bleek de techniek complexer dan bij de aanvraag was voorzien. Daardoor zijn extra ontwikkelkosten gemaakt. Voorgesteld wordt het krediet met € 0,6 mln te verhogen tot € 1,1 mln.

Cat: U								
Doorontwikkeling Rotterdam Bezoekersparkeren app	2.532	0	2.532	1.601	931	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.532	0	2.532	1.601	931	0	0	0
Kapitaallasten					0	113	112	110

Doel krediet: Dit betreft investering in de doorontwikkeling van de Bezoekersapp waarmee contracthouders bezoekers tegen gereduceerd tarief kunnen laten parkeren. Doel van deze investering is om de continuïteit (beschikbaarheid) van de applicatie verder te verbeteren

Cat: U								
Efficiëntere parkeerhandhaving met Geo Parkeer Database	936	0	936	228	245	257	206	0
Netto investering (Rotterdams geld)	936	0	936	228	245	257	206	0
Kapitaallasten					0	0	0	59

Doel krediet: Dit betreft investering in doorontwikkeling van de Geo Parkeer Database waarin de parkeersituatie digitaal is vastgelegd. Voor efficië handhaving met scanauto's is deze investering noodzakelijk.

Cat: U								
Fiets oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168	73	0	0	0	0
Bijdragen van derden	27	0	27	27	0	0	0	0

Netto investering (Rotterdams geld)	141	0	141	46	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	1	1	1

Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel het verbeteren van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.

Cat: U								
Fietspaden	2.926	0	2.926	2.956	-32	0	0	0
Bijdragen van derden	131	0	131	131	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.795	0	2.795	2.826	-32	0	0	0
Kapitaallasten					0	2	2	2

Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van circa 20 fietspaden, het aanbrengen van fietspadverlichting en verbeteringen in het recreatieve knooppunten netwerk.

Cat: U								
Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1.023	0	0	0	7
Bijdragen van derden	663	0	663	613	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	368	0	368	410	0	0	0	7
Kapitaallasten					0	1	1	1

Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen of verbeteren van vier fietspaden aan: het Terletpad (Rotterdam The Hague Airport), de Argonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en de Hoge Boezem.

Cat: U								
Fietspaden 2020 - 2022	18.800	0	18.800	14.335	2.505	910	910	0
Bijdragen van derden	-9.053	18.106	9.053	1.678	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	27.853	-18.106	9.747	12.657	2.505	910	910	0
Kapitaallasten					0	319	367	414

Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van fietspaden, het aanbrengen van fietspadverlichting en verbeteringen in het recreat knooppunten netwerk.

Cat: U								
Fietsstraten ventwegen Maastunnelcorridor	2.000	0	2.000	448	100	1.085	31	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	448	100	1.085	31	0
Kapitaallasten					0	6	69	69

Doel krediet: Dit krediet is voor financiering het inrichten van de ventwegen van de Maastunnelcorridor als fietsstraten 'auto te gast'. Het is een voorbereidingskrediet.

Cat: U								
Flexibele Huisvesting	1.200	0	1.200	993	206	0	0	0
Bijdragen van derden	409	0	409	409	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	791	0	791	584	206	0	0	0

Kapitaallasten					0	49	48	47	
----------------	--	--	--	--	---	----	----	----	--

Doel krediet: Tijdelijke huisvesting voor jongeren en kwetsbare doelgroepen.

Cat: U									
Flexwonen	2.772	0	2.772	116	150	4	4	4	
Bijdragen van derden	2.772	0	2.772	88	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0	28	150	4	4	4	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Om de reguliere sociale woningvoorraad te ontlasten wordt ingezet op uitbreiding via tijdelijke woningen.

Cat: U									
Fysieke Maatregel verkeersveiligheid 2023 tm 2026	7.200	2.721	9.921	8.101	1.819	0	0	0	
Bijdragen van derden	1.034	0	1.034	1.428	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.166	2.721	8.887	6.673	1.819	0	0	0	
Kapitaallasten					0	253	250	246	

Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 2,7 mln verhoogd tot € 9,9 mln. Er zijn meer fysieke verkeersveiligheidsmaatregelen uitgeteld dan bij de kredietaanvraag was voorzien. Met deze verhoging wordt de kredietoverschrijding opgeheven en is dekking beschikbaar voor de resterende maatregelen in 2026

Cat: U									
Fysieke Maatregelen Verkeersveiligheid 2019	3.200	0	3.200	3.671	-471	0	0	0	
Bijdragen van derden	1.427	0	1.427	1.708	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.773	0	1.773	1.964	-471	0	0	0	
Kapitaallasten					0	27	27	27	

Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.

Cat: U									
Fysieke Maatregelen Verkeersveiligheid 2020 - 2022	11.600	0	11.600	10.256	1.344	0	0	0	
Bijdragen van derden	1.038	0	1.038	2.276	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.562	0	10.562	7.980	1.344	0	0	0	
Kapitaallasten					0	106	105	103	

Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming verbeteren, waaronder de aanpak van 10 black spots per jaar.

Cat: U									
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Gebiedontwikkeling Merwehaven	6.700	0	6.700	5.837	0	0	0	0
Bijdragen van derden	60	0	60	1.183	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	6.640	0	6.640	4.653	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Strategische verwerving gronden/panden Korte Vaarpier binnen de Merwehaven.

Cat: U								
Gebiedsontwikkeling 2024	10.790	0	10.790	258	3.906	4.106	1.508	1.012
Netto investering (Rotterdams geld)	10.790	0	10.790	258	3.906	4.106	1.508	1.012
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Het krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten

Cat: U								
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning juli 2022	5.000	0	5.000	4.077	0	100	0	315
Bijdragen van derden	0	0	0	172	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	5.000	0	5.000	3.906	0	100	0	315
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbare ruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds

Cat: U								
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning november 2022	5.079	0	5.079	2.960	1.574	428	105	12
Netto investering (Rotterdams geld)	5.079	0	5.079	2.960	1.574	428	105	12
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbare ruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds

Cat: U								
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning vrijval 2021	1.325	0	1.325	654	0	6	6	424
Netto investering (Rotterdams geld)	1.325	0	1.325	654	0	6	6	424
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbare ruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds

Cat: U								
Getijdenpark Keilehaven	514	0	514	514	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	514	0	514	514	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	47	46	45

Doel krediet: Transformatie van de haven bekken van Keilehaven naar een Getijdenpark

Cat: U								
Haltevoorzieningen personenvervoer over water	718	0	718	310	136	68	68	136
Netto investering (Rotterdams geld)	718	0	718	310	136	68	68	136
Kapitaallasten					0	17	25	33

Doel krediet: Dit betreft de aankoop van haltes voor personenvervoer over water.

Cat: U								
Handhavingsapplicatie wielklemmen buitenlandse kentekens	361	518	879	399	480	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	361	518	879	399	480	0	0	0
Kapitaallasten					0	105	103	101

Doel krediet: Er wordt geïnvesteerd in de doorontwikkeling van de handhavingsapplicatie "Klemmi" waarmee door handhavers wordt gecontroleerd voertuigen met buitenlandse kentekens meer dan 2 parkeernaheffingen open hebben staan waarna een wielklem wordt geplaatst.

Toelichting aanpassing 8MND: In 2025 bleek meer ontwikkelwerk nodig voor de applicatie waarmee wielklemmen bij buitenlandse kentekens wor ingezet dan bij de aanvraag was voorzien. Voorgesteld wordt het krediet met € 0,5 mln te verhogen tot € 0,9 mln.

Cat: U								
Herinrichting Brainpark I	3.600	0	3.600	893	204	200	2.304	0
Bijdragen van derden	0	0	0	164	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.600	0	3.600	729	204	200	2.304	0
Kapitaallasten					0	0	0	222

Doel krediet: Aanleg/herinrichting van openbare ruimte, infrastructuur en geluidschermen gekoppeld aan de herontwikkeling van Brainpark I (van kantoorgebied naar woon-werkmilieu).

Cat: U								
Herinrichting Plein 't Landje	6.000	0	6.000	823	1.325	2.649	122	125
Netto investering (Rotterdams geld)	6.000	0	6.000	823	1.325	2.649	122	125
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Herinrichting van Plein 't Landje inclusief wateropvang en vergroening en het ontwikkelen van voorzieningen voor de huidige en toekomstige bewoners.

Cat: U								
Herontwerp Ontheffingen Verkeer en Vervoer/Toezicht Verkeer en Vervoer	1.502	10	1.512	1.512	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.502	10	1.512	1.512	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	13	13	12

Doel krediet: Betreft het vervangen van software die nodig is om voor Rotterdamse gebieden met voertuigrestricties (waaronder milieuzones) 1) een ontheffing aan te vragen en te beoordelen en 2) vast te stellen of een voertuig in overtreding is, afhankelijk van de voertuigrestricties in betreffend gebied.

Cat: V									
Herontwikkeling Tankstation 's Gravendijkwal	800	0	800	264	175	361	0	0	
Bijdragen van derden	0	0	0	400	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	800	0	800	-136	175	361	0	0	
Kapitaallasten					0	0	36	36	

Doel krediet: Het Tankstation aan de 's Gravendijkwal(kant EMC) wordt geamoveerd. Dit betekent dat er gesloopt, gesaneerd wordt waarna er kan worden heringericht.

Cat: U									
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880	1.122	126	702	2.372	58	15
Bijdragen van derden	0	0	0	1	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	18.880	0	18.880	1.120	126	702	2.372	58	15
Kapitaallasten					0	8	8	8	

Doel krediet: Het op niveau brengen van de maatschappelijke voorzieningen in de wijken en stedelijke voorzieningen.

Cat: U									
Inrichting fietsenstalling Beursgalerie	2.029	0	2.029	1.957	72	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.029	0	2.029	1.957	72	0	0	0	
Kapitaallasten					0	157	154	151	

Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Hoogstraat.

Cat: U									
Integrale aanpak Slinge IAS fysieke pijler	2.000	0	2.000	689	750	561	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	689	750	561	0	0	
Kapitaallasten					0	0	182	179	

Doel krediet: Aanpak van basis op orde winkelgebied; aanpak panden (reglementen/beeldkwaliteitsplan) en buitenruimte.

Cat: U									
ISA Scansoftware parkeerhandhaving	2.564	0	2.564	861	329	346	363	381	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.564	0	2.564	861	329	346	363	381	

Doel krediet: Dit betreft investering in doorontwikkeling van de scansoftware waar de scanauto's gebruik van maken voor handhaving op het beta parkeren. Voor efficiënte handhaving met scanauto's is deze investering noodzakelijk.

Cat: U									
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Merwe Vierhavens (mobiliteitsfonds)	15.338	0	15.338	720	500	2.315	3.565	1.815	0
Bijdragen van derden	6.730	0	6.730	358	184	1.039	3.112	2.395	0
Netto investering (Rotterdams geld)	8.608	0	8.608	361	316	1.276	453	-580	0
Kapitaallasten					0	0	0	0	0

Doel krediet: Het realiseren van vier mobiliteitsingrepen (gebiedsontsluitingswegen, nieuwe entrees, last mile voorzieningen en verbinding dakpar

Cat: U									
Mobiliteit ANPR (Automatic Number Plate Recognition-camera's) systemen	1.000	0	1.000	603	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.000	0	1.000	603	0	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0	0

Doel krediet: Betreft aanschaf ANPR-systemen Mobiliteit. Deze systemen verzamelen met behulp van Automatic Number Plate Recognition-camera's informatie van passerend verkeer.

Cat: V									
Mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City	28.643	0	28.643	11.690	700	1.700	60	1.000	1.000
Bijdragen van derden	1.395	0	1.395	0	0	1.395	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	27.248	0	27.248	11.690	700	305	60	1.000	1.000
Kapitaallasten					0	-9	-9	-9	-9

Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City is het mobiliteitsplan Feyenoord City als basis voor de verdere uitwerking vastgesteld. Met het krediet worden de te activeren investeringen gerealiseerd. In het krediet zijn geen projecten opgenomen die in opdracht van derden worden uitgevoerd en geen gemeentelijke investering zijn. Het krediet bevat wel de bijdragen van derden aan gemeentelijke projecten.

Cat: U									
Motie Winkelstraat om trots op te zijn	1.060	0	1.060	440	620	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.060	0	1.060	440	620	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	79	78	76	76

Doel krediet: Het veilig(er) en aantrekkelijk(er) inrichten van de winkelstraten Wolphaertsbocht, Crooswijkseweg en Slinge zodat het een aantrekkelijke, uitnodigende en groenere publieke ontmoetingsruimte wordt met meer ruimte voor de voetganger, fietser en passende voorziening

Cat: U/L									
Museumtuin Boijmans van Beuningen	3.000	0	3.000	1.022	323	439	420	797	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	0	3.000	1.022	323	439	420	797	0
Kapitaallasten					0	0	0	0	0

Doel krediet: Als onderdeel van de renovatie van MBVB wordt de nieuwe halfverdiepte expeditietunnel ingepast en de tuin gerenoveerd.

Cat: U									
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Noordrand Zuiderpark (NPRZ)	500	0	500	294	19	14	172	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	500	0	500	294	19	14	172	0	
Kapitaallasten					0	0	0	36	

Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbare ruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds

Cat: U									
NPRZ - Verzamelkrediet Programma Buitenruimte	39.860	0	39.860	6.921	5.373	5.513	5.513	5.513	
Bijdragen van derden	261	0	261	611	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	39.599	0	39.599	6.310	5.373	5.513	5.513	5.513	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van het woningbouwtekort. Ten behoeve van de aanvraag 3e Tranche Woningbouwimpus M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk.

Cat: U									
NPRZ Wonen	154.204	0	154.204	107.511	16.404	100	5.000	14.000	1.
Bijdragen van derden	0	0	0	17.110	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	154.204	0	154.204	90.401	16.404	100	5.000	14.000	1.
Kapitaallasten					0	-30	-29	-29	

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om woningen te kunnen kopen voor projecten die in voorbereiding zijn. Vanuit het Nationaal Programma Rott Zuid (NPRZ) verwerft de gemeente particuliere woningen, waarvan de meeste daarna over gaan naar een project in uitvoering. Hierin worden ze ofwel ingezet ten behoeve van nieuwbouw ofwel aangepakt (vergroot / samengevoegd / verduurzaamd / verbeterd) en daarna verkocht.

Cat: U									
Optimalisatie OV-tracés Maastunnel en Van Brienoordbrug	6.000	0	6.000	5.276	362	362	0	0	
Bijdragen van derden	3.492	0	3.492	4.355	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.508	0	2.508	921	362	362	0	0	
Kapitaallasten					0	23	67	66	

Doel krediet: Verbetering van het OV tussen Zuid en Noord op de bestaande oeververbindingen via de Maastunnel (Zuidplein-Rotterdam Centraal) Van Brienoordbrugcorridor (Zuidplein-Stadionpark-Kralingse Zoom) door versterking kwaliteit, doorstroming, frequentie, betrouwbaarheid en aantrekkelijkheid van (deels) bestaande busverbindingen op deze routes.

Cat: U									
Ovonde Hoek van Holland	1.691	13	1.704	1.703	2	0	0	0	
Bijdragen van derden	643	0	643	746	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.048	13	1.061	956	2	0	0	0	
Kapitaallasten					0	1	1	1	

Doel krediet: De ovonde is een project in Hoek van Holland en is onderdeel van het investeringsproject Strandboulevard. De ovonde maakt een g verkeersafwikkeling mogelijk tussen de strandboulevard, Badweg, Strandweg en Paviljoensweg.

Cat: U								
Pleinweg / Goereesestraat	1.860	0	1.860	1.039	821	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.860	0	1.860	1.039	821	0	0	0
Kapitaallasten					0	108	106	105

Doel krediet: Het aanpassen van de ventwegen van de Pleinweg, extra waterberging, bereikbaarheid Hart van Zuid, de fietspadenstructuur, het p en het oorlogsmonument bij de Mijnsherenlaan.

Cat: U								
Pontons voor watertaxi's, waterbus, partyvaartuigen etc	3.025	0	3.025	3.000	25	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.025	0	3.025	3.000	25	0	0	0
Kapitaallasten					0	2	2	2

Doel krediet: Het betreft de overdracht van Pontons vanuit het havenbedrijf naar de gemeente Rotterdam. De pontons worden overgenomen voor bedrag van 3 miljoen euro. Dit zijn pontons die worden gebruikt door bijvoorbeeld de Waterbus, Watertaxi en partyvaart.

Cat: U								
Producteninnovatie straatparkeren	3.383	0	3.383	2.110	800	473	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.383	0	3.383	2.110	800	473	0	0
Kapitaallasten					0	178	279	273

Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan Applicatie (ISA), het door de afdeling Fiscaal gebruikte Handhavingsadministratiesysteem (HAS) en het parkeer managementsysteem Parksaver geupgrade te worden.

Cat: U								
Programma kleine kernen aanpak	41.690	-1.700	39.990	6.324	7.030	4.515	7.301	7.301
Bijdragen van derden	0	0	0	96	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	41.690	-1.700	39.990	6.228	7.030	4.515	7.301	7.301
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Activiteiten in het kader van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelperspectief (TROP) in de kleine kernen Pernis, Hoek van Holland, Heijplaat en Rozenburg.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet Kleine kernen aanpak wordt met € 1,7 mln verlaagd tot € 40,0 mln. Dit bedrag wordt overgeheveld naar nieuw krediet voor de aankoop van een pand voor bibliotheek Rozenburg.

Cat: U								
Programma Veilige en gezonde straten	15.253	0	15.253	1.086	5.000	9.167	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	15.253	0	15.253	1.086	5.000	9.167	0	0
Kapitaallasten					0	0	821	809

Doel krediet: Het college van B&W werkt in lijn met het coalitieakkoord 2022 – 2026 aan de invoering van meer 30 km/u wegen waar dat nodig er mogelijk is. Daarmee geeft het ook uitwerking aan het eind 2021 vastgestelde ambitedocument (21bb14999) welke is opgesteld naar aanleiding

een door de gemeenteraad aangenomen motie 'Veilige Straten' (20bb17962). Een motie welke verzoekt om meer 30 km/u in te voeren in het bel van de verkeersveiligheid.

Met deze aanvraag wordt investeringskrediet gevraagd voor het uitvoeren van het verlagen van de snelheid op 110 straten/straatdelen in Rotterdam en daarmee de verkeersveiligheid te verbeteren.

Cat: U									
Roseknoop	39.815	0	39.815	29.781	1.500	38	38	3.000	
Bijdragen van derden	336	0	336	2.781	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	39.479	0	39.479	27.000	1.500	38	38	3.000	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Aanpakken verkeersknooppunt om kwalitatieve aansluiting op de (woningbouw)ontwikkelingen in Parkstad, Hillesluis en Feyenoord te realiseren.

Cat: V/K									
Scanunits voor parkeerhandhaving met scanauto's	1.550	0	1.550	1.047	5	89	410	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.550	0	1.550	1.047	5	89	410	0	
Kapitaallasten					0	1	21	112	

Doel krediet: Uitbreiding en vervanging van scanunits op de scanauto's voor parkeerhandhaving.

Cat: U									
Schieveen natuur en recreatiegebied (PMR)	9.700	0	9.700	8.990	500	210	0	0	
Bijdragen van derden	2.411	0	2.411	1.583	500	327	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.289	0	7.289	7.406	0	-117	0	0	
Kapitaallasten					0	0	389	383	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investeringen die worden gedaan in de polder Schieveen voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied goedkeuring door de raad van investeringen voor het project Project Mainport Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille.

Vanaf 2018 vindt dit voor de grondexploitaties plaats via de begroting. Dit project is door de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie dus is voor deze investeringen vanaf 2018 tot einde looptijd krediet nodig.

Cat: U									
SO MOB Verkeerscirculatieplan	2.000	0	2.000	0	250	500	500	500	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	0	250	500	500	500	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Uitwerken van het verkeerscirculatieplan maatregelen in Rotterdam

Cat: U									
Spooreplacement IJsselmonde	1.500	0	1.500	0	500	500	500	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	0	1.500	0	500	500	500	0	

Kapitaallasten					0	0	0	87
----------------	--	--	--	--	---	---	---	----

Doel krediet: Verplaatsen Spooreplacement IJsselmonde

Cat: U								
Stadsbrug (MIRT), HOV-lijn en Station Stationpark	67.300	0	67.300	8.133	12.125	20.000	23.000	4.042
Bijdragen van derden	46.235	0	46.235	4.907	8.469	13.970	16.066	2.823
Netto investering (Rotterdams geld)	21.065	0	21.065	3.227	3.656	6.030	6.934	1.219
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Realisatie van de derde Stadsbrug, de HOV- lijn en Station Stadionpark

Cat: U								
Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.630	353	3.983	3.983	0	0	0	0
Bijdragen van derden	1.794	0	1.794	2.013	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.836	353	2.189	1.970	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	3	3	3

Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.

Cat: U								
Strategisch verwerven Kop van Homerus	2.500	0	2.500	0	0	0	0	0
Bijdragen van derden	2.500	0	2.500	0	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Via strategisch verwerven van gronden en panden Kop van Homerus worden aankopen gedaan ten behoeve van de ontwikkeling K van Homerus. Ter dekking van strategische aankopen en vestiging van voorkeursrecht is het voorliggende krediet benodigd. De verwachting is de krediet niet meer nodig is, omdat er een grondexploitatie geopend zal worden

Cat: U								
Uitbreiding betaald straatparkeren	1.143	16	1.159	1.159	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.143	16	1.159	1.159	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Kleiwegkwartier, Oud Charlois en Vreewijk gepland.

Toelichting aanpassing 8MND: Vanwege de toerekening van bouwrente is het krediet in 2025 met € 16.000 overschreden. Omdat alle parkeerautomaten in 2025 in gebruik zijn genomen, wordt vanaf 2026 geen bouwrente meer aan het krediet toegerekend. Met deze voorgestelde kredietverhoging wordt de kredietoverschrijding opgeheven.

Cat: U								
Uitbreiding fietstrommels t/m 2025	1.504	30	1.534	1.534	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.504	30	1.534	1.534	0	0	0	0

Kapitaallasten					0	6	6	6
----------------	--	--	--	--	---	---	---	---

Doel krediet: Het aantal fietstrommels dient deze collegeperiode jaarlijks uitgebreid te worden met 80 nieuwe fietstrommels.

Toelichting aanpassing 8MND: In 2025 zijn meer fietstrommels geplaatst dan oorspronkelijk geraamd. Hierdoor is het krediet met € 30.000 overschreden. Voor de plaatsing van fietstrommels is vanaf 2026 een nieuw krediet beschikbaar. Met deze voorgestelde kredietverhoging wordt de kredietoverschrijding opgeheven.

Cat: U								
Uitbreiding van laadinfrastructuur in Parkeergarages	4.693	0	4.693	3.683	500	250	260	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.693	0	4.693	3.683	500	250	260	0
Kapitaallasten					0	62	92	122

Doel krediet: Het inrichten van 10% van alle parkeerplaatsen in parkeergarages voor het opladen van elektrische voertuigen.

Cat: U								
Uitbreidingen en vervanging camera's in parkeervoorzieningen	2.400	0	2.400	1.844	200	356	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.400	0	2.400	1.844	200	356	0	0
Kapitaallasten					0	0	82	81

Doel krediet: Uitbreidingen en moderniseren van bestaande camerasystemen behorende bij de parkeervoorzieningen van de gemeente Rotterdam

Cat: U								
Urban Water Buffer (deel HvZ)	602	0	602	79	523	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	429	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	602	0	602	-350	523	0	0	0
Kapitaallasten					0	69	68	67

Doel krediet: Het plaatselijk beperken van de invloed van brak/zout water uit Nieuwe maas. Tegelijk invullen van wateropgave in dit deel van stad het maken van een berging voor de opvang van hemelwater uit de omgeving. Het water in de berging wordt opgeslagen in een zoetwaterbel bij A en dat zoetwater wordt aangeboden aan Ahoy en Pathé als alternatief voor drinkwater.

Daarnaast is er een optie dat het zoetwater kan worden benut voor het nabijgelegen zwembad bij het Zuidplein. De dekking is volledig geregeld door Realisatie

Cat: U								
Vergroeningsopgaaf Museumpark	13.400	0	13.400	13.903	0	0	0	0
Bijdragen van derden	60	0	60	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	13.340	0	13.340	13.903	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	117	115	114

Doel krediet: Realiseren van een betere verblijfskwaliteit en een groenere omgeving bij het Museumpark voor zowel bezoekers als bewoners. Ook wordt een betere aansluiting van het Museumpark op de omgeving beoogd.

Toelichting aanpassing 8MND: Dit hoofdkrediet is onlosmakelijk verbonden met het hoofdkrediet voorplein depotgebouw, waarop nog een restantkrediet staat van ca € 550K. Per saldo is sprake van een krediet van € 66K. De verwachting is dat eind 2026 de kredieten worden

samengevoegd tot één hoofdkrediet.

Cat: U								
Vergroeningsopgave	3.591	0	3.591	3.109	10	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.591	0	3.591	3.109	10	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Binnen de reserve Gebiedsontwikkeling is geld gereserveerd voor programma extra vergroening. Een deel van de bijdragen is bestemd voor projecten die al gestart waren voor 2021. Die kosten blijven in de exploitatie landen en worden gedekt vanuit de reserve.

Cat: U								
Verkeersmanagementsystemen 2021	16.565	0	16.565	15.489	538	538	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	16.565	0	16.565	15.489	538	538	0	0
Kapitaallasten					0	68	116	114

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelinstallaties, verkeersgeleiding en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.

Cat: V								
Verkeersmanagementsystemen 2023 - 2026	28.400	0	28.400	15.208	6.500	4.000	2.000	192
Bijdragen van derden	0	0	0	149	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	28.400	0	28.400	15.059	6.500	4.000	2.000	192
Kapitaallasten					0	628	980	1.144

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelinstallaties en verkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.

Cat: U/V								
Verkeersveiligheidsaanpak Centrum en omgeving	4.500	0	4.500	2.553	603	500	844	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.500	0	4.500	2.553	603	500	844	0
Kapitaallasten					0	52	80	127

Doel krediet: Dit krediet is voor financiering van 18 straten 30km-zones en het programma veilige en gezonde straten (voorbereiding) binnen de rijsfeer (Centrum, Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden). Het doel is daarbij om het veiliger te maken voor fietsers en voetgangers in het centrum en de oude stadswijken, niet om alle auto's uit de stad te weren.

Cat: U								
Vervangen management en toegangscontrolesystemen van parkeervoorzieningen	5.995	0	5.995	3.902	1.000	500	593	0
Netto investering (Rotterdams geld)	5.995	0	5.995	3.902	1.000	500	593	0
Kapitaallasten					0	108	159	220

Doel krediet: Vervangen van de huidige parkeermanagementsystemen en toegangscontrolesystemen in garages en P+R terreinen.

Cat: V								
Vervanging fietstrommels	1.220	0	1.220	1.043	177	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.220	0	1.220	1.043	177	0	0	0
Kapitaallasten					0	22	22	22

Doel krediet: Het vervangen van verouderde fietstrommels.

Cat: V								
Vervanging noodverlichting Parkeervoorzieningen	750	0	750	0	500	250	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	750	0	750	0	500	250	0	0
Kapitaallasten					0	62	92	90

Doel krediet: Vervanging van de huidige nood- en vluchtwegverlichting voor het behoud van de veiligheid van de P&R locaties, gemeentelijke gar en fietsenstallingen.

Cat: V								
Vervanging Verkeersregelinstallaties 2020	6.000	0	6.000	5.995	5	0	0	0
Bijdragen van derden	4	0	4	4	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	5.996	0	5.996	5.991	5	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelinstallaties en verkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.

Cat: V								
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2021	5.490	0	5.490	2.709	694	708	538	350
Netto investering (Rotterdams geld)	5.490	0	5.490	2.709	694	708	538	350
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bedoeld is voor middelgrote investeringen in de openbare ruimte, al dan niet gekoppeld aan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijdrage is dat daarmee de kwaliteit van de openbare ruimte verbeterd.

Cat: U								
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2023	11.798	0	11.798	4.427	1.816	2.412	939	564
Bijdragen van derden	0	0	0	187	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	11.798	0	11.798	4.241	1.816	2.412	939	564
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten F01007 Aanpak Carnisse omgezet van exploitatie naar krediet samengevoegd met project I00751 Carnisselaan (zie verleningsbesluit). Dit leidt tot €1.317.584 verhoging bij 2e herziening 2025.

Cat: U								
--------	--	--	--	--	--	--	--	--

Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2025	11.260	0	11.260	0	2.739	4.957	2.495	180
Netto investering (Rotterdams geld)	11.260	0	11.260	0	2.739	4.957	2.495	180
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten

Cat: U								
Verzamelkrediet kleinschalige gebiedsontwikkelingen	10.000	0	10.000	6.573	1.487	743	616	581
Bijdragen van derden	50	0	50	50	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	9.950	0	9.950	6.523	1.487	743	616	581
Kapitaallasten					0	455	496	528

Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bedoeld is voor middelgrote investeringen in de openbare ruimte, al de niet gekoppeld aan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijdrage is dat daarmee de kwaliteit van de openbare ruimte

Cat: U								
Vlinderstrik en Schiezone natuur en recreatiegebied (PMR)	19.700	0	19.700	15.778	1.000	1.000	1.000	922
Bijdragen van derden	4.564	0	4.564	4.877	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	15.136	0	15.136	10.900	1.000	1.000	1.000	922
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voor investeringen die worden gedaan in de Zuid- en Schiebroekse polder (Vlinderstrik) en de Schiez beide voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. De goedkeuring door de raad van investeringen voor het Project Mainport Rotterdam (PM 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille.

Vanaf 2018 vindt dit voor de grondexploitaties plaats via de begroting. Het PMR 150ha is door de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie meer. Daarom wordt voor deze investeringen vanaf 2018 krediet nodig.

Cat: U								
Vorbereidingskosten Grondexploitatie 2022-2026	6.500	-5.925	575	575	0	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	88	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	6.500	-5.925	575	487	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Het tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als immateriële vaste activa.

Toelichting aanpassing 8MND: Alle onderhanden IVA's zijn gekoppeld aan het krediet Voorbereidingskosten Grondexploitatie (IVA's). Om het krediet en de uitnutting synchroon te laten lopen dient het (restant)krediet Voorbereidingskosten grondexploitatie 2022-2026 overgeheveld te worden naar krediet Voorbereidingskosten Grondexploitatie (IVA's).

Cat: U								
Vorbereidingskosten planvorming Buitenruimte	12.820	0	12.820	8.122	3.000	1.636	62	0

Netto investering (Rotterdams geld)	12.820	0	12.820	8.122	3.000	1.636	62	0
Kapitaallasten					0	0	0	1.147

Doel krediet: Cluster Stadsontwikkeling gaat vanaf heden voorbereidingskosten voor planvorming buitenruimte activeren, als onderdeel van de to investering. Voor 2023 wordt gewerkt met een verzamelkrediet. Naar de toekomst toe zullen de voorbereidingskosten per project geactiveerd wor

Cat: U								
Vorbereidingskrediet Grondexploitaties	20.000	5.925	25.925	20.777	2.500	1.250	1.250	148
Netto investering (Rotterdams geld)	20.000	5.925	25.925	20.777	2.500	1.250	1.250	148
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als materiele vaste activa. / Herinrichting van de directe omgeving (Voorplein) van het Depotgebouw Boijmans Van Beuningen.

Toelichting aanpassing 8MND: Alle onderhanden IVA's zijn gekoppeld aan het krediet Voorbereidingskosten Grondexploitatie (IVA's). Om het kred en de uitnutting synchroon te laten lopen dient het (restant)krediet Voorbereidingskosten grondexploitatie 2022-2026 overgeheveld te worden naar krediet Voorbereidingskosten Grondexploitatie (IVA's).

Cat: U								
Zero emissie zone Rotterdam	2.697	0	2.697	2.182	515	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	2.697	0	2.697	2.182	515	0	0	0
Kapitaallasten					0	86	84	83

Doel krediet: Dit krediet is voor het leveren van camera's, installatie, verkeersmaatregelen, kwaliteitscontrole, bebording en meer voor het realiseren van de zero emissie zones.

Cat: U								
Zeven Stadsprojecten	264.018	6.477	270.495	53.170	36.467	95.925	75.225	9.708
Bijdragen van derden	25.198	8.977	34.175	2.124	3.975	9.375	13.818	4.883
Netto investering (Rotterdams geld)	238.820	-2.500	236.320	51.046	32.492	86.550	61.407	4.825
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Dit krediet wordt beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de zeven stadsprojecten (Hofbogenpark, Alexanderplein, Schouwburgplein, Groene Long (Hofplein en Westblaak), Rijnhavenpark, Getijdenpark Feyenoord City en Nelson Mandelapark).

De stadsprojecten zijn integrale projecten die door middel van een investering in de buitenruimte een vliegwieleffect beogen op de woningbouw, werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samen leven en het economisch herstel van Rotterdam na de coronacrisis.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 6,5 mln verhoogd tot € 270,5 mln. De bijdragen van derden zijn met € 9,0 mln toegenomen. Daarnaast wordt € 2,5 mln overgeheveld naar het krediet voor het dek van de parkeergarage Schouwburgplein. Per saldo daalt het aandeel van de gemeente met € 2,5 mln.

Cat: U								
Stationshal Hart van Zuid	26.155	900	27.055	2.416	17.500	6.239	0	0
Bijdragen van derden	13.365	0	13.365	0	13.365	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	12.790	900	13.690	2.416	4.135	6.239	0	0
Kapitaallasten					0	0	820	820

Doel krediet: Het krediet is voor de investeringskosten voor een kwaliteitsimpuls bij metrostation Hart van Zuid.

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt opgehoogd, nu het budget voor het laten uitvoeren van de werkzaamheden alsnog wordt aangevuld. Met de bijstelling wordt het recht verleend om extra uitgaven te doen die pas op termijn tot lasten zullen leiden. Het geraamde verloop van de uitgaven en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn nog niet bijgewerkt.

Dat zal bij het eerstvolgende begrotingsmoment alsnog worden gedaan. Met deze handelwijze wordt voorkomen dat er de komende maanden een afzonderlijk voorstel tot kredietbijstelling moet worden gedaan of dat de werkzaamheden onnodig vertraging oplopen.

Cat: K									
Toekomstbestendige meldkamer voor parkeerbeheer op afstand	660	0	660	0	660	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	660	0	660	0	660	0	0	0	
Kapitaallasten					0	82	80	78	

Doel krediet: Verhuizing, uitbreiding en modernisering van de meldkamer voor efficiënt en toekomstbestendig parkeerbeheer op afstand.

Cat: U									
Uitbreiding fietstrommels in 2026-2030	550	0	550	4	120	126	164	136	
Netto investering (Rotterdams geld)	550	0	550	4	120	126	164	136	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Jaarlijkse uitbreiding met 20 fietstrommels in 2026-2030

Cat: U									
Toekomstbestendige stad en haven	87.150	0	87.150	15.685	6.073	1.235	650	625	0
Gebiedsaanpak Aardgasvrij (correctie 2021)	2.200	0	2.200	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.200	0	2.200	0	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Gebiedsaanpak Aardgasvrij

Cat: U									
Gebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II	2.800	0	2.800	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.800	0	2.800	0	0	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Dekking onrendabele top procesbeschrijving Gebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II

Cat: U									
Gebiedsaanpakken aardgasvrij	47.800	0	47.800	0	5.750	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	47.800	0	47.800	0	5.750	0	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Voorbereidings- en investeringskosten voor Gebiedsaanpakken Reyeoord Oost PLF, Rozenburg, ONA en overige.

Cat: U								
Rotterdam Climate Proof (RCP) Groene Daken	7.600	0	7.600	6.807	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	7.600	0	7.600	6.807	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanleg van groene daken om extra waterberging te creëren en tegelijkertijd bij te dragen aan een aantrekkelijkere stad.

Cat: U								
Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	0	10.500	8.701	100	135	25	0
Bijdragen van derden	0	0	0	480	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	10.500	0	10.500	8.220	100	135	25	0
Kapitaallasten					0	150	155	154

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpen van de buitenruimte. De slimme ontwerpen zijn bedoeld voor extra waterberging, in combinatie met extra kwaliteit van de buitenruimte.

Cat: U								
Stadsverwarming Pendrecht en Reyeroord	13.500	0	13.500	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	13.500	0	13.500	0	0	0	0	0
Kapitaallasten					0	0	0	0

Doel krediet: Het realiseren van de stadsverwarming in Pendrecht en Reyeroord.

Cat: U								
Stroomvoorziening Markten en Evenementen	250	0	250	177	73	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	250	0	250	177	73	0	0	0
Kapitaallasten					0	16	16	16

Doel krediet: Moderniseren van stroomvoorziening voor markten en evenementen ter voorbereiding van slimme kasten.

Cat: K								
Uitvoeringsstrategie Spaanse Polder	2.500	0	2.500	0	150	1.100	625	625
Bijdragen van derden	1.250	0	1.250	0	150	1.100	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.250	0	1.250	0	0	0	625	625
Kapitaallasten					0	0	31	31

Doel krediet: Gebiedsaanpak Spaanse Polder draagt bij aan collegegetarget behoud bedrijfsruimte.

Cat: U/L								
----------	--	--	--	--	--	--	--	--

Veilig	5.248	1.315	6.563	3.020	1.544	718	0	0	0
Control-room Bereikbaarheid en Veiligheid	723	213	936	0	468	468	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	723	213	936	0	468	468	0	0	
Kapitaallasten					0	0	159	156	

Doel krediet: Het verhuizen naar meer geschikte ruimtes en het moderniseren van de werkplekken van de control- rooms Bereikbaarheid en Veiligheid.

Toelichting aanpassing 8MND: Bij de oorspronkelijke aanvraag waren de kosten voor het inrichten van de werkplekken in de drie control rooms niet meegenomen. Voorgesteld wordt het krediet met € 0,2 mln te verhogen tot € 0,9 mln.

Cat: U									
Crisisapplicatie Meldkamer	175	88	263	195	55	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	175	88	263	195	55	0	0	0	
Kapitaallasten					0	56	54	53	

Doel krediet: De crisis applicatie die gebouwd wordt door het Mendix team zorgt voor een uniform platform waarbinnen alle applicaties kunnen communiceren met elkaar.

Toelichting aanpassing 8MND: De ontwikkelkosten voor de crisisapplicatie van de meldkamer zijn hoger uitgevallen dan bij de aanvraag geraamd. Voorgesteld wordt het krediet met € 0,1 mln te verhogen tot € 0,25 mln.

Cat: V									
Handhavingssysteem	1.700	0	1.700	0	250	250	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.700	0	1.700	0	250	250	0	0	
Kapitaallasten					0	0	0	0	

Doel krediet: Het implementeren van handhavingssysteem BRS voor strafrechtelijke handhaving en het handhavingssysteem voor bestuursrechtelijke handhaving.

Cat: U									
Ontwikkeling vakopleidingen Veiligheid	150	0	150	0	96	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	150	0	150	0	96	0	0	0	
Kapitaallasten					0	6	6	6	

Doel krediet: Ontwikkeling van vakopleidingen voor centralisten en gamificatie voor cameratoezicht.

Cat: U									
Taakapplicatie Stadszaken	2.500	1.014	3.514	2.825	675	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.500	1.014	3.514	2.825	675	0	0	0	
Kapitaallasten					0	223	218	213	

Doel krediet: Vervanging huidige applicatie VIS, voor afhandeling vergunningen horeca en evenementen, alsmede het registreren van dossiers voor Ondermijning en interventies.

Cat: V									
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Werk en inkomen	5.611	3.920	9.531	4.994	4.537	0	0	0	0
Software voor begeleiding naar duurzame uitstroom en inkomenszekerheid	5.611	3.920	9.531	4.994	4.537	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.611	3.920	9.531	4.994	4.537	0	0	0	
Kapitaallasten					0	1.457	1.424	1.391	

Doel krediet: afronden software ontwikkeling t.b.v. het nieuwe diensverleningconcept voor het begeleiden van Rotterdammers naar duurzame uitstroom & participatie (Thomas DUP) en ontwikkeling nieuwe software waarmee we Rotterdammers inkomenszekerheid kunnen bieden, denk aan de aanvraag en adviesmodule (Thomas Inkomenszekerheid)

Toelichting aanpassing 8MND: Het krediet wordt met € 3,9 mln verhoogd tot € 9,5 mln voor de doorontwikkeling van de software waarmee inwoners naar werk en inkomenszekerheid worden begeleid. Met name gaat het om uitvoering van de doorontwikkelagenda, verbetering kwaliteit en functionaliteit.

Cat: U/V									
TOTAAL	5.742.480	472.764	6.215.244	2.739.433	680.201	694.672	633.083	459.071	28

Begroting 2027

Klimaat

Paginanummer in website: 212

Klimaat

De gemeente werkt aan zowel de energietransitie als aan de transitie naar een circulaire economie. Tegelijkertijd creëert de gemeente een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving. Deze vier ambities zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar in de uitvoering. Zo wordt gewerkt aan goede groei van de stad en aan een robuust pad naar een gezond, groen en schoon Rotterdam met een duurzame toekomst. In deze paragraaf worden de integrale inspanningen van de gemeente op het gebied van duurzaamheid verwoord.

Aan de nieuwe invulling van de Paragraaf Klimaat wordt nog gewerkt. Een aantal plannen uit het coalitieakkoord *Vaart maken*, die naar verwachting onderdeel zullen uitmaken van deze paragraaf, moet nog verder worden uitgewerkt. Denk hierbij aan het Klimaat Actieoverzicht (KAO), de Wetenschappelijke Klimaatadviesraad, de Klimaataanjagers en het Klimaatakkoord. In de eerste 8 maanden van 2026 is wel nog voortgang geboekt op de oude doelstellingen uit de afgelopen collegeperiode (2022-2026). Die wordt hieronder toegelicht.

Voortgang 2026

Aan de nieuwe invulling van de Paragraaf Klimaat wordt nog gewerkt. In de eerste 8 maanden van 2026 is wel voortgang geboekt op de oude doelstellingen uit de afgelopen collegeperiode (2022-2026). Die wordt hieronder toegelicht.

De CO2 Prestatieladder

In 2026 werd de gemeente gecertificeerd voor de CO2 Prestatieladder Trede 1. De CO2 Prestatieladder is een CO2- en Energiemanagementsysteem waarmee de gemeente werkt aan vermindering van de CO2 uitstoot en energiebesparing. In 2026 werd de gemeente gecertificeerd volgens de nieuwste versie van de CO2 Prestatieladder. Deze sluit beter aan op het internationale Klimaatakkoord van Parijs en de Europese Corporate Sustainability Directive CSRD. De vorige 5 niveaus zijn vervangen door 3 treden, die meer nadruk leggen op het behalen van doelen en een brede inbedding van klimaatbeleid binnen de organisatie.

De Rotterdamse klimaataanjagers

In 2026 hebben de Rotterdamse Klimaataanjagers een belangrijke impuls gegeven aan de stedelijke klimaatopgave. Het plan 'Aanjagers aan zet' heeft concrete bouwstenen opgeleverd voor de coalitieonderhandelingen, waarvan meerdere voorstellen zijn opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord. Het heeft geleid tot de uitwerking van kansrijke doorbraakprojecten (moonshots), de start van een integraal klimaatactieplan en vervolgonderzoeken op strategische thema's. Daarnaast blijven de Klimaataanjagers markt, kennisinstellingen en gemeente verbinden om publiek-private samenwerking te versterken en de uitvoering van de klimaatopgave te versnellen.

Het Rotterdams Burgerberaad Klimaat

De 13 adviezen uit het Burgerberaad Klimaat zijn in 2026 verder uitgevoerd, met zichtbare resultaten in de stad zoals een proef met slimme straatverlichting, een regenwatersysteem op het milieupark en buurtkoelkasten en nieuwe doorgeefwinkels. Daarnaast wordt ook een onderzoek uitgevoerd naar hergebruik van grondstoffen, een serie over vergroening en is een deel inmiddels afgerond, zoals de bewonersinbreng die in de vastgestelde Havenvisie is geland. Eind 2026 eindigt de DTB-periode en wordt samen met de monitorgroep van (oud-)deelnemers de balans opgemaakt; in 2027 lopen de resterende adviezen mee in staand beleid.

Het Duurzaamheidstransitiebudget en het Energietransitiefonds

Begin maart 2026 zijn 5 van de 33 door het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) gefinancierde projecten afgerond. We zetten ons in om in 2026, het laatste jaar van het DTB, zoveel mogelijk projecten af te ronden. Na 2026 is er nog geld nodig om bepaalde projecten (administratief) af te kunnen ronden. Binnen deze projecten is hiermee rekening gehouden.

In het jaarplan 2026 van het Energietransitiefonds Rotterdam (ETF-R) zijn de doelstellingen opgenomen om 2 nieuwe investeringen met een waarde van 2 miljoen en 6 vervolginvesteringen ter waarde van 8 miljoen te realiseren. In 2026 zijn er tot nu toe al 5 vervolginvesteringen gedaan ter waarde van 7,1 miljoen en worden er nog 2 verwacht in Q3 waardoor de verwachting is dat de doelstellingen worden behaald. Daarnaast is de governance verder geprofessionaliseerd en is de CO2 impact berekening van de portefeuille toegevoegd aan het jaarverslag waarmee inzicht is verkregen in de impact van het fonds op de energie- en grondstoffentransitie bij de bedrijven en over de totale waardeketen.

Begroting 2027

Lokale heffingen

Paginanummer in website: 213

Lokale heffingen

Beleid

Inwoners en ondernemers in Rotterdam betalen lokale heffingen. Hiermee dragen zij bij aan het welzijn, de leefbaarheid en voorzieningen in onze stad. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente.

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

De Kadernota Lokale Lasten 2027-2030 bevat het Rotterdamse beleid op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten, en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij? Daarmee stelt de gemeenteraad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vast. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad. Het kan zijn dat, vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving en beleid, de kadernota jaarlijks wordt herzien.

In de Kadernota Lokale Lasten 2027-2030 vertalen we de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Vaart maken' naar concreet beleid:

- De kosten voor afval nemen de komende jaren flink toe. We ontkomen er niet aan om deze kosten door te berekenen. De afvalstoffenheffing maken wij kostendekkend vanaf 2027. Daarvoor rekenen wij de stijgende kosten door en verhogen we de dekkingsgraad van 94 naar 98%. Dit betekent dat de afvalstoffenheffing stijgt. Voor Rotterdammers die dat niet kunnen betalen, blijft de kwietscheldingsregeling in stand.
- Daarnaast breiden we betaald parkeren uit naar de hele stad en verhogen we de tarieven, omdat we met deze inkomsten kunnen investeren in een groenere en veiligere stad met voldoende woningen. Met uitzondering van Hoek van Holland, Rozenburg, Pernis en Heijplaat, wordt in de komende jaren in de gehele stad betaald parkeren ingevoerd. Om sportverenigingen en winkelcentra te ontlasten zullen ook hier Stop & Sport en Stop & Shop tarieven gaan gelden. Ook wordt er een tariefsverhoging van het betaald parkeren doorgevoerd. Hiernaast wordt op de huidige vier dagen waarop geen betaald parkeren geldt, het zondagstarief ingevoerd. Ook worden de huidige feestdagen met zondagsregeling en de pilot feestdagen voortaan beschouwd als een reguliere dag.
- Van onze bezoekers die in Rotterdam komen overnachten vragen we een extra bijdrage van €1,50 per overnachting om de stad aantrekkelijk te houden. Na verdere uitwerking zal dit in de praktijk vertaald worden naar een tariefverhoging van 6,5% naar 8%. Met deze tariefaanpassing wordt dezelfde opbrengst gerealiseerd als met de eerder voorgenomen extra bijdrage.
- Andere belastingen, zoals de OZB, verhogen we, behalve voor indexatie, niet.

Inkomsten

Voor 2027 ramen wij in totaal € 982 mln aan inkomsten uit heffingen van lokale lasten. Hiervan komt € 670 mln uit de heffing van algemene belastingsoorten, zoals de onroerend zaakbelasting, logiesbelasting, reclame- en precariobelasting en parkeerbelasting (zie het overzicht lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is). Daarnaast ramen we € 312 mln uit de heffing van retributies, waaronder de afvalstoffen- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrechten leges Omgevingsvergunningen (zie onderstaand hoofdstuk Kostendekkendheid tarieven).

In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingssoorten:

Inkomsten lokale heffingen	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onroerende zaakbelasting	410.637	399.141	403.016	406.711	410.211
Logiesbelasting	16.666	20.783	20.783	20.783	20.783
Reclame- en precariobelasting	17.101	17.317	17.317	17.317	17.317
Algemene parkeerbelasting	182.864	232.642	245.683	258.417	258.417
Leges omgevingsvergunningen	22.745	25.974	25.974	25.974	25.974

Rioolheffing	122.085	128.252	129.074	129.896	130.718
Bedrijfsreinigingsrecht	6.134	6.382	6.382	6.382	6.382
Afvalstoffenheffing	136.195	151.026	164.443	169.244	179.550
Totaal	914.427	981.517	1.012.672	1.034.724	1.049.352

Kostendekkendheid tarieven

Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) stelt de raad de programma's vast exclusief de overhead.

Daarnaast stelt de raad de overheadkosten vast en bepaalt de raad hoe deze worden toegerekend aan taken en diensten waarvoor maximaal kostendekkende tarieven gelden. Het niet maximaal toerekenen van deze overheadkosten zou – ongewenst – een begrotingstekort veroorzaken. Het BBV schrijft geen methode van kostentoerekening voor; wel wordt bepaald dat de gekozen methode wordt toegelicht en consistent wordt toegepast. Met het vaststellen van de Kadernota Lokale Lasten door de raad wordt deze methode vastgesteld.

In het BBV wordt bepaald dat uit de begroting moet blijken hoe de gemeente de tarieven berekent en welke (beleids-)keuzes daarbij worden gemaakt (artikel I, onderdeel G). Daarom wordt in de paragraaf Lokale Heffingen opgenomen hoe bij de berekening van tarieven voor leges en heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden en welke uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Deze BBV-bepaling geldt overigens alleen voor tarieven waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven, zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen. Deze bepaling geldt niet voor algemene belastingen, zoals OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen.

In onderstaande wordt invulling gegeven aan deze bepaling uit de BBV.

De transparantie omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat in de eerste plaats een 'macroniveau' (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een 'microniveau' (onderdeel van de verordening). Op macroniveau moet blijken dat de totale geraamde baten uit tarieven niet hoger zijn dan de totale geraamde lasten, inclusief overheadkosten, van de betreffende verordening (artikel 229b GW). Op microniveau moet inzichtelijk zijn hoe de tarieven van de verschillende onderdelen van een verordening bijdragen aan de totale kostendekkendheid. Daarbij geldt dat de geraamde opbrengsten van alle tarieven binnen de verordening gezamenlijk niet hoger mogen zijn dan de geraamde kosten, inclusief overhead. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Algemene Legesverordening, die uit verschillende hoofdstukken voor uiteenlopende dienstverlening bestaat.

De aan de tarieven toegerekende kosten worden afgezet tegen de geraamde opbrengsten uit deze tarieven. De kosten en de opbrengsten zijn gebaseerd op de raming van het aantal te leveren producten / diensten in 2027 vermenigvuldigd met het voorgestelde tarief voor 2027. De totaal geraamde opbrengsten, uitgedrukt in het totaal van toerekenbare kosten, bepalen het kostendekkendheidspercentage 2027.

In onderstaande tabel staan per concept-belastingverordening 2027 de toegerekende lasten, de geraamde baten uit tariefheffing en het kostendekkendheidspercentage. Bij de algemene belastingverordeningen en de verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen hoeft de kostendekkendheid niet inzichtelijk gemaakt te worden. Bij deze verordeningen is n.v.t. vermeld.

Naam verordening 2027	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Verordening onroerendezaakbelasting 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Verordening precariobelasting 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Algemene legesverordening 2027	14.193	9.849	70%

Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening

Personeelskosten		7.985	
Specifieke automatiseringskosten		51	
Materiële kosten		3.098	
Overhead (concern)		3.057	
Totale kosten		14.193	
Opbrengst heffingen		9.881	
Dekkingspercentage		70%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven.

Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt.

Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing.

Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening. Er is dus een inspanningsverplichting.

Logiesbelasting 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Afvalstoffenheffing 2027	153.582	151.026	98%

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing

Personeelskosten		34.146	
Materiële kosten		112.234	
Overhead (concern)		7.202	
Totale kosten		153.582	
Opbrengst heffingen		151.026	
Dekkingspercentage		98%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens. Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen.

De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing is een bestemmingsheffing en mag niet meer dan kostendekkend zijn.

De afvalstoffenheffing wordt door de gemeente gebruikt voor het inzamelen van afval en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente hoeft niet zelf het afval op te halen, maar kan ook een particulier bedrijf inschakelen of samen met andere gemeenten een gemeenschappelijk afvalbedrijf het afval laten ophalen. In Rotterdam is de inzameling van afval belegd bij de gemeente.

Aan de tarieven afvalstoffenheffing worden, naast de kosten voor afvalinzameling en –verwerking, nationale CO₂-heffing en kosten voor het inzamelen van lachgascilinders ook 25% van de totale kosten van straatreiniging, de kosten van toezicht en handhaving (milieupolitie), afvalstoffenbelasting en de toerekenbare omzetbelasting aan het BTW-Compensatiefonds toegerekend.

De kwietscheldingslasten afvalstoffenheffing worden vanaf 2025 niet langer meegenomen als toerekenbare kosten, deze lasten worden gedekt vanuit het programma Armoede. De toerekenbare kosten die wel nog worden meegenomen en tegelijkertijd niet worden toegerekend aan de tarieven, betreffen een deel van de stortbelasting en daarnaast enkele lasten die bij de Voorjaarsnota 2019 uitgezonderd zijn van toerekening aan de tarieven.

De totaal toegerekende kosten voor afvalinzameling en –verwerking worden toegerekend aan de tarieven afvalstoffenheffing en aan de tarieven bedrijfsreinigingsrecht. De toegerekende kosten aan de tarieven worden nagenoeg gedekt uit de opbrengsten van de heffing.

Bedrijfsreinigingsrecht 2027	7.598	6.382	84%
Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht			
Personeelskosten		1.719	
Materiële kosten		5.447	
Overhead (concern)		431	
Totale kosten		7.598	
Opbrengst heffingen		6.382	
Dekkingspercentage		84%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Iedere onderneming produceert in meer of mindere mate afval. Om het ophalen en verwerken van dit bedrijfsafval te bekostigen krijgt ieder bedrijf of instelling jaarlijks een aanslag bedrijfsreinigingsrecht. Als het bedrijf of de instelling een contract met een erkende afvalinzamelaar voor het ophalen en verwerken van het bedrijfsafval heeft afgesloten, behoeft niet ook nog bedrijfsreinigingsrecht te worden voldaan. Het tarief van het bedrijfsreinigingsrecht is afhankelijk van de branche en de grootte van de onderneming.

Rioolheffing 2027	139.351	128.252	92%
Berekening kostendekkendheid Rioolheffing			
Personeelskosten		23.829	
Specifieke automatiseringskosten		775	
Materiële kosten		106.230	
Overhead (concern)		8.517	
Totale kosten		139.351	
Opbrengst heffingen		128.252	
Dekkingspercentage		92%	

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

De basis van de rioolheffing is artikel 228a van de gemeentewet. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting waaruit de gemeentelijke watertaken gefinancierd worden.

De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- zorgplicht voor het grondwater.

De inkomsten uit rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de hierboven zorgplichten.

Voor het uitvoeren van deze zorgplichten zijn middelen nodig, personele en financiële. De benodigde financiën worden gegenereerd door o.m. de inkomsten vanuit de rioolheffing.

Op grond van artikel 4.22 Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad, telkens voor een daarbij vast te stellen periode, een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. In het GRP wordt aangegeven waar welke voorzieningen (gescheiden rioolstelsel, gemengd rioolstelsel, rioolgemalen of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode en daarna worden gerealiseerd en hoe deze worden beheerd om aan de wettelijke zorgplichten te kunnen voldoen. De uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing voor de periode 2022 – 2025 zijn beschreven in het voorjaar 2021 door de raad vastgestelde GRP-5. Conform raadsvoorstel 25bb000855 is het GRP verlengd met één jaar tot en met 2027.

De tarieven rioolheffing mogen- evenals de tarieven afvalstoffenheffing- maximaal kostendekkend zijn. Indien het tarief niet maximaal kostendekkend is dienen de inkomsten uit de rioolheffing aangevuld te worden met inkomsten uit de algemene middelen.

In de verordening is een gedifferentieerd tarief opgenomen voor objecten met een WOZ-waarde onder de € 50.000,00 zoals bijvoorbeeld garageboxen of bergingen.

Op grond van wet- en regelgeving kan de rioolheffing worden voldaan door zakelijk gerechtigden (doorgaans eigenaren) of feitelijk gebruikers van de riolering. Dit is afhankelijk van wat de gemeente in haar verordening op de rioolheffing vastlegt. Gemeenten kunnen ervoor kiezen beide partijen te laten betalen in een gecombineerde heffing of alleen gebruikers of eigenaren aan te slaan voor de rioolheffing. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen woningen en niet-woningen.

In de gemeente Rotterdam geldt alleen een eigenarenheffing.

De woningeigenaren worden vanaf 2009 belast met een basistarief. Dit basistarief is het laagste bedrag dat jaarlijks voor het hebben van een rioolaansluiting en het uitvoeren van de zorgplichten in rekening wordt gebracht. Voor de niet-woningen is een tariefdifferentiatie op basis van de WOZ-waarde ingevoerd, tenzij de WOZ-waarde lager is dan € 200.000,00. In dat geval geldt eveneens het basistarief voor woningen.

Dat deze groep niet-woningen met het basistarief worden belast heeft als achtergrond dat met name de kleinere ondernemers niet onevenredig in de kostentoedeling mogen worden betrokken.

De benodigde investeringsmiddelen voor rioolvervanging zijn bepaald bij het opstellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. Door forse prijsstijgingen van arbeid, energie en materiaal is het aannemelijk dat deze investeringsmiddelen niet afdoende zullen zijn om de beoogde 40 km riool per jaar te vervangen. In dat geval zijn er aanvullende investeringsmiddelen noodzakelijk. Om hogere investeringen te kunnen dekken dienen de dotaties aan de voorziening vervangingsinvesteringen riolering te stijgen. Daarnaast wordt een deel van de beheer- en onderhoudskosten van het Rotterdamse rioolstelsel gedekt uit de algemene middelen. In 2025 is deze bijdrage uit de algemene middelen gedeeltelijk afgebouwd.

Parkeerregulering en parkeerbelastingen 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Rechten markten 2027	4.465	2.430	54%
Berekening kostendekkendheid Rechten Markten			
Personeelskosten		2.213	
Specifieke automatiseringskosten		0	
Materiële kosten		1.680	

Overhead (concern)		572	
Totale kosten		4.465	
Opbrengst heffingen		2.430	
Dekkingspercentage		54%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Marktgelden kunnen worden geheven voor het innemen van standplaatsen of het plaatsen van kramen op gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is. De rechten markten zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Deze rechten heten ook wel respectievelijk 'gebruiksretributies' en 'genotsretributies'. Bij de rechten is sprake van een individueel aanwijsbare prestatie van de gemeente. Als standplaatsen geen onderdeel van een markt zijn, vallen zij niet onder het marktgeld, maar wordt standplaats precariobelasting geheven.

Precario standplaatsen 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Retributieverordening Openbare Werken 2027	693	373	54%

Berekening kostendekkendheid Retributieverordening openbare werken

Personeelskosten		332	
Materiële kosten		242	
Overhead (concern)		119	
Totale kosten		693	
Opbrengst heffingen		373	
Dekkingspercentage		54%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De rechten openbare werken worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef, en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Gebruiksretributies worden geheven voor het aanleggen van o.m. een gereserveerde gehandicaptenparkeerplaats, het plaatsen van (nieuw) kenteken bij deze parkeerplaats, of voor het aanleggen van een gereserveerde parkeerplaats voor een hulpverleners.

Lijkbezorgingsrechten 2027	11.619	8.269	71%
-----------------------------------	---------------	--------------	------------

Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten

Personeelskosten		4.384	
Materiële kosten		5.395	
Omslagrente		280	
Overhead (concern)		1560	
Totale kosten		11.619	
Opbrengst heffingen		8.269	
Dekkingspercentage		71%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten zorg te dragen voor de aanwezigheid van algemene begraafplaatsen. Ter zake van door de gemeente verrichtte diensten, zoals begraven en onderhoud van graven kan de gemeente rechten heffen. De lijkbezorgingsrechten worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Op basis van de Verordening lijkbezorgingrechten wordt een recht geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Leges Burgerzaken 2027	23.882	21.470	90%
Berekening kostendekkendheid Leges publiekszaken			
Personeelskosten		9.387	
Materiële kosten		10.280	
Overhead (concern)		4.215	
Totale kosten		23.882	
Opbrengst heffingen		21.470	
Dekkingspercentage		90%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Leges Burgerzaken worden geheven voor o.m. het verstrekken van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten) rijbewijzen, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en voor het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.

Liggeld woonschepen 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges Omgevingswet 2027	26.564	25.975	98%
Berekening kostendekkendheid Omgevingswet			
Personeelskosten		14.351	
Specifieke automatiseringskosten		817	
Materiële kosten		5.651	
Overhead (concern)		5.745	
Totale kosten		26.564	
Opbrengst heffingen		25.975	
Dekkingspercentage		98%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De gemeente Rotterdam gaat uit van kostendekkendheid van de leges volgens de normen van de wet (artikel 229b, eerste lid van de Gemeentewet). Die kostendekkendheid wordt conform regelgeving en jurisprudentie bepaald per verordening. Vanaf 2024 kent Rotterdam een aparte legesverordening Omgevingswet. De kosten en opbrengsten worden over de gehele verordening beoordeeld. Opbrengsten uit de ene vergunning of activiteit kunnen worden gebruikt voor de dekking van kosten die voor andere vergunningen of activiteiten worden gemaakt (kruissubsidiëring).

Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met en relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in Rotterdam met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze. Het loslaten van deze kruissubsidiëring zou tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen leiden. Binnen het legesstelsel voor aanvragen wordt gewerkt met een systeem met schijven.			
Logiesbelasting cruiseschepen 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Leges Zero-emissiezone Rotterdam 2027	0	0	100%
Berekening kostendekkendheid Leges Zero-emissiezone			
Personeelskosten		0	
Specifieke automatiseringskosten		0	
Materiële kosten		0	
Overhead (concern)		0	
Totale kosten		0	
Opbrengst heffingen		0	
Dekkingspercentage		100%	
(bedragen x € 1.000)			
Toelichting			
Vanaf 2026 is dit een aparte verordening. De bij het Centraal Loket aangesloten gemeenten hebben samen met de ketenpartners gezamenlijk de tarieven vastgesteld. De leges worden aangevraagd bij en geïnd door het landelijk Centraal Loket.			
Verordening reclamebelasting 2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendekkendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid
2 Diverse gebruiksvergunningen	743	743	98%
Berekening kostendekkendheid Diverse gebruiksvergunningen			
Personeelskosten		493	
Materiële kosten		9	
Overhead (concern)		241	
Totale kosten		743	
Opbrengst heffingen		725	
Dekkingspercentage		98%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting:

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van splitsingsvergunningen (als bedoeld in artikel 22 van de Huisvestingswet 2014). Dit betreft tevens de raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot kamerbewoning, woningonttrekking en -vorming en verhuurvergunningen.

3 Horeca en evenementenvergunning	3.592	1.328	37%
Berekening kostendekkendheid Horeca en evenementen			
Personeelskosten	2.335		
Specifieke automatiseringskosten	19		
Materiële kosten	272		
Overhead (concern)	966		
Totale kosten	3.592		
Opbrengst heffingen	1.328		
Dekkingspercentage	37%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van exploitatievergunningen en vergunningen op grond van de Nota prostitutie en seksbranche Rotterdam. Door nauwe verwevenheid van de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de Algemene legesverordening geldt tussen deze hoofdstukken kruissubsidiering.

4 Alcoholwet	396	289	73%
Berekening kostendekkendheid Alcoholwet			
Personeelskosten	269		
Specifieke automatiseringskosten	3		
Materiële kosten	15		
Overhead (concern)	115		
Totale kosten	396		
Opbrengst heffingen	289		

Dekkingspercentage	73%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen tot ontheffing verstrekken van alcoholhoudende dranken. Door nauwe verwevenheid van de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de Algemene legesverordening geldt tussen deze hoofdstukken kruissubsidiering.

Door nauwe verwevenheid van de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de Algemene legesverordening geldt tussen deze hoofdstukken kruissubsidiering.

5 Wet op de kansspelen	84	59	70%
-------------------------------	-----------	-----------	------------

Berekening kostendekkendheid Wet op de kansspelen

Personeelskosten	57		
Specifieke automatiseringskosten	1		
Materiële kosten	0		
Overhead (concern)	26		
Totale kosten	84		
Opbrengst heffingen	59		
Dekkingspercentage	70%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen dan wel verlenging van een vergunning voor een of meerdere kansspelautomaten. De tarieven zijn rijksstarieven. Door nauwe verwevenheid van de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de Algemene legesverordening geldt tussen deze hoofdstukken kruissubsidiering.

6 Gebruik van de weg voor bouwwerkzaamheden en overige werkzaamheden	1.439	1.144	79%
---	--------------	--------------	------------

Berekening kostendekkendheid Leges Gebruik van de Weg

Personeelskosten	913		
Materiele kosten	199		
Overhead (concern)	327		
Totale kosten	1.439		
Opbrengsten heffingen	1.144		
Dekkingspercentage	79%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en opbrengsten verbonden aan de aanvragen voor het plaatsen van objecten in het kader van (bouw-)werkzaamheden. Daarbij wordt een gedifferentieerd tarief bij de aanvrager in rekening gebracht: hoe langer objecten worden geplaatst, des te complexer en des te meer handelingen. Dit betekent dat een hoger tarief in rekening wordt gebracht naarmate het een langere plaatsingstermijn betreft.

7 Verkeer en vervoer			
Berekening kostendekkendheid Verkeer en vervoer			
Personeelskosten	407		
Specifieke automatiseringskosten	28		
Materiële kosten	933		
Overhead (concern)	218		
Totale kosten	1586		
Opbrengst heffingen	644		
Dekkingspercentage	41%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een (dag- dan wel langdurige-)ontheffing milieuzones, ontheffing busbanen, RVV-ontheffing, aanvragen tot het verstrekken van een ontheffing van een parkeerverbod en aanvragen van (een herbeoordeling voor) een Europese gehandicaptenparkeerkaart.

8 Dienstverlening stadsarchief	541	530	98%
Berekening kostendekkendheid Dienstverlening stadsarchief			
Personeelskosten	310		
Materiële kosten	230		
Totale kosten	541		
Opbrengst heffingen	530		
Dekkingspercentage	98%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Op grond van de Wet hergebruik van overheidsinformatie kunnen in bepaalde gevallen kosten in rekening worden gebracht voor de verstrekking van informatie. Voor de tarieven Stadsarchief is aangesloten bij het basisprincipe dat de marginale kosten van verstrekking in rekening mogen worden gebracht. Marginale kosten van verstrekking zijn volgens de memorie van toelichting kosten voor de vermenigvuldiging, de verspreiding en de kosten van informatiedragers. De kosten voor de bestaande infrastructuur mogen niet worden doorberekend evenmin als de kosten voor archivering, verkoop en marketing en een al bestaande helpdesk, tenzij extra kosten worden gemaakt om te voldoen aan het verzoek om hergebruik.

9 Leidingen	5.585	4.941	88%
Berekening kostendekkendheid Leidingen			
Personeelskosten	3.059		
Materiële kosten	1433		
Overhead (concern)	1.093		
Totale kosten	5.585		
Opbrengst heffingen	4.941		

Dekkingspercentage	88%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een vergunning, toestemming c.q. instemming voor onder meer het (ver-)leggen, rijzen, vervangen, verwijderen van kabels en leidingen. Tevens omvat bovenstaande een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het verbinden van een spuitriool op het gemeentenet.

10 Vergunningen overige activiteiten buitenruimte	225	220	98%
--	------------	------------	------------

Berekening kostendekkendheid Overige activiteiten buitenruimte

Personeelskosten	147		
Specifieke automatiseringskosten	0		
Materiële kosten	7		
Overhead (concern)	71		
Totale kosten	225		
Opbrengst heffingen	220		
Dekkingspercentage	98%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot onder meer het verlenen van een Toegelaten Taxiorganisatie (TTO-vergunning), vergunning deelmobiliteit, ontheffing geluidhinder, straatverkoop- of promotieplaats en voor een marktvergunning op Koningsdag.

11 Ligplaatsvergunning	1	1	98%
-------------------------------	----------	----------	------------

Berekening kostendekkendheid Ligplaatsvergunning

Personeelskosten	1		
Specifieke automatiseringskosten	0		
Materiële kosten	0		
Overhead (concern)	0		
Totale kosten	1		
Opbrengst heffingen	1		
Dekkingspercentage	98%		
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen van nieuwe ligplaatsvergunningen voor bestaande locaties door nieuwe vergunninghouders als gevolg van eigendomsoverdracht van het onderhavige woonschip

Lokale lastendruk

Om een beeld van de lokale lastendruk 2027 te geven, volgt hierna een schets van de recente tarievenontwikkeling in de gemeente. Bedragen zijn in hele euro's tenzij anders vermeld.

Ontwikkeling woonlasten 2026-2027

Het totaal aan woonlasten is de som van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en het gemiddelde aanslagbedrag voor onroerendezaakbelasting. Op basis van de tariefvoorstellen 2027 stijgen de gemiddelde woonlasten in 2027 met ongeveer 5,7%, afhankelijk van de grootte van het huishouden.

Deze stijging is inclusief de CPI van 1,9%. De stijging van de woonlasten 2027 valt hoger uit dan in 2026, toen de gemiddelde woonlasten met 4,6% stegen. De ontwikkeling van de lokale lasten voor 2026-2027 is 3,8 procentpunt hoger dan de CPI-indexering. Dit komt doordat de kostendekkendheid van ASH is verhoogd van 94 naar 98% en de bijkomende jaarlijkse verhoging van de RIO met € 6,00 zoals vastgelegd in het rioleringsplan.

- Het OZB-tarief daalt met 3,0%. In combinatie met CPI-indexering en bijstelling inzichten waardeontwikkeling voor 2027, leidt dit tot een verhoging van de gemiddelde OZB-aanslag voor koopwoningen met 1,8%.
- Het basistarief rioolheffing (RIO) stijgt met 1,9 % CPI-indexering plus € 6,00. Dit is op grond van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. (raadsbesluit: verlengd tot 2027).
- In 2027 stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing (ASH) meer dan de CPI-indexering. Dit komt doordat de kostendekkend stijgt van 94% naar 98%

Eénpersoonshuishouden	Tarief 2026	Tarief 2027	Stijging 2027 t.o.v. 2026 (in %)
OZB aanslag	€ 313,99	€ 319,49	1,8%
RIO (basistarief)	€ 319,10	€ 331,20	3,8%
ASH 1 -persoons	€ 381,90	€ 443,10	16,0%
Totale woonlasten	€ 1.014,99	€ 1.093,79	7,8%

Tweepersoonshuishouden	Tarief 2026	Tarief 2027	Stijging 2027 t.o.v. 2026 (in %)
OZB aanslag	€ 313,99	€ 319,49	1,8%
RIO (basistarief)	€ 319,10	€ 331,20	3,8%
ASH - tweepersoons	€ 457,50	€ 496,70	8,6%
Totale woonlasten	€ 1.090,59	€ 1.147,39	5,2%

Meerpersoonshuishouden	Tarief 2026	Tarief 2027	Stijging 2027 t.o.v. 2026 (in %)
OZB aanslag	€ 313,99	€ 319,49	1,8%
RIO (basistarief)	€ 319,10	€ 331,20	3,8%
ASH - meerpersoons	€ 495,30	€ 523,70	5,7%
Totale woonlasten	€ 1.128,39	€ 1.174,39	4,1%

Kwijtscheldingsbeleid

Voor het heffingsjaar 2027 bedraagt het maximale kwijtscheldingspercentage 76,5% van de aanslag afvalstoffenheffing. De verwachting is dat de gemeente in ongeveer 35.000 gevallen kwijtschelding zal verlenen.

Begroting 2027

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Paginanummer in website: 214

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen de Regio Deal (2019-2022), Regio Deal (2023-2026) en de NPLV regelingen Kansrijke Wijk van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ), werken Rijk, de gemeente Rotterdam, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, bewoners, politie en Openbaar Ministerie aan het verbeteren van de kansen voor Rotterdammers op Zuid. Samen zorgen deze partners dat de kansen van Zuiderlingen worden vergoed zodat opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 20 jaar stijgen naar het gemiddelde van de vier grote steden in Nederland. Naast maatregelen op het gebied van school, werk en wonen, moet intensieve inzet op veiligheid en cultuur de kwaliteit van leven van Rotterdammers op Zuid verhogen. De gemeente Rotterdam is dus één van de partners binnen het NPRZ. De wethouder NPRZ is één van de bestuursleden van het NPRZ en legt aan de gemeenteraad verantwoording af over de gemeentelijke inzet binnen het programma.

Voor de periode 2018 tot en met 2022 is door de rijksoverheid € 130 mln beschikbaar gesteld: de gemeente Rotterdam heeft dit aangevuld met nogmaals € 130 mln. Deze cofinanciering is afgesproken met het Rijk in de Regiodeal Rotterdam Zuid. Het grootste deel van deze middelen is uitgegeven in de periode 2018 t/m 2023. Alleen voor de pijler School en Wonen zijn de rijksmiddelen nog niet volledig uitgegeven en worden hiervoor in de komende jaren nog bestedingen gedaan.

Tijdens het Rijk Regio overleg Rotterdam-Zuid (NPLV en Regio Deal) van 28 mei 2024 is het voorstel om de doorlooptijd Regiodeal NPRZ voor de pijler Wonen te verlengen t/m 2031 goedgekeurd.

Eind 2023 is een nieuwe Regio Deal (Regio Deal Rotterdam Zuid II) door het Rijk toegekend van in totaal € 30 mln voor de periode 2023-2026. Daarnaast is eind 2023 in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) de regeling Kansrijke Wijk toegekend voor in totaal € 69,25 mln voor de periode 2023-2025. Eind 2025 is de tweede tranche van de regeling Kansrijke Wijk (2026-2028) toegekend voor een bedrag van € 93,6 mln. Hiermee zijn voldoende middelen beschikbaar voor de pijlers Thuisbasis op Orde, School, Werk om de ambities uit het lopende uitvoeringsplan te realiseren.

Voor de pijler Wonen geldt dat op 24 juni 2025 tijdens het bestuurlijk overleg NPLV tussen het Rijk en gemeente Rotterdam een bestuurlijke afspraak is getekend als eerste stap in de uitwerking van de Woontop afspraken gericht op het NPRZ. De afspraken hebben de vorm van een trekkingsrecht op basis van in de periode 2025 t/m 2026 te leveren resultaten binnen het NPRZ. Ter stimulering van de woningbouwopgave t/m 2029 heeft het Rijk een realisatiestimulans gereserveerd voor Rotterdam, welke jaarlijks zal worden uitgekeerd op basis van de start bouw van betaalbare woningen op Zuid. Op basis van het totaal aantal t/m 2029 te starten woningen gaat het om ca € 18,1 mln- € 27,2 mln. Afgesproken is ook om de realisatiestimulans die op Zuid wordt opgehaald ook op Zuid besteed wordt. In 2026 heeft Rotterdam zodoende ca € 6,8 mln opgehaald uit de beschikbare realisatiestimulans middelen. Tevens heeft het rijk in de bestuurlijke afspraak voor het NPRZ-gebied een extra bijdrage gereserveerd als opslag voor bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen (ORV) (samen € 10,99 mln) en voor capaciteitsondersteuning (€8,0 mln). Hiervoor zijn voor het kalenderjaar 2025 nog geen claims ingediend omdat de NPRZ partners deze claims wilden laten afhangen van de uitwerking van het Adviesrapport van de Commissie Van Rijn gericht op de nieuwe aanpak in het NPRZ in 2026.

De verantwoording in deze paragraaf is gebaseerd op de Regio Deal 2018-2022, de Regio Deal 2023-2026, de regeling Kansrijke Wijk (2023-2025) en de Regeling Kansrijke Wijk II (2026-2028) en behandelt daarmee de pijlers Wonen, School, Thuisbasis op Orde, Werk en Veilig. Voor de pijlers Wonen en Veilig zijn er daarnaast Rijksbijdragen die specifiek voor die pijler zijn (zoals de hierboven genoemde realisatiestimulans, het Volkshuisvestingsfonds en Preventie met Gezag). Over de laatst genoemde regelingen wordt niet gerapporteerd in deze paragraaf; deze komen terug in de betreffende begrotingsprogramma's.

Onder de kop 'wat willen we bereiken?' zijn de doelen per pijler benoemd en gedefinieerd. Hierna volgen een inhoudelijke toelichting op de activiteiten onder 'wat gaan we doen in 2027?' en de financiële tabellen en toelichting hierop onder 'wat kost dat?'.

Wat willen we bereiken?

Op basis van het Uitvoeringsplan NPRZ 2023 – 2027 is ingezet op een versnelling op vijf pijlers: Thuisbasis op Orde, Wonen, School, Werk en Veilig waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De pijler Wonen wordt niet in dit hoofdstuk behandeld omdat de middelen hiervoor niet via de Regio Deal en de regeling Kansrijke Wijk lopen. Daarnaast is een onderdeel economische structuurversterking toegevoegd onder de pijler Werk. De te behalen doelen van deze thema's zijn in het Uitvoeringsplan als volgt vastgesteld:

- Thuisbasis op Orde: het bieden van een stevige thuisbasis voor de bewoners op Zuid, om de kans op een succesvolle schoolcarrière voor kinderen en de kans op werk voor volwassen te vergroten.
- School: het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg via loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Hiertoe wordt onder meer de verlengde schooltijd

in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.

- **Werk:** het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat afhankelijk is van de bijstand structureel wordt verminderd.
- **Wonen:** ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Gelijktijdig zetten we in op het toekomstbestendig maken van de woningvoorraad en daarmee aantrekkelijke, leefbare en inclusieve woonmilieus
- **Veilig:** het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.

Voor al deze pijlers zijn participatie en onderzoek een overkoepelende thema's. Het doel hiervan is om het eigenaarschap van bewoners over de belangrijkste uitdagingen waar Rotterdam Zuid voor staat te versterken. Dit doen we onder andere door regelmatig in gesprek te gaan met de wijkraden in het NPRZ-gebied en door het organiseren van een burgerberaad NPRZ. Het doel van het thema onderzoek is om een betere onderbouwing te krijgen van de interventies in de regio.

Wat gaan we doen in 2027?

In de onderstaande paragrafen wordt toegelicht wat er binnen de verschillende pijlers wordt gedaan in 2027. Overkoepelend geldt dat met de aanpak Wijk aan Zet meer wordt aangesloten bij wat de wijk nodig heeft en Rotterdammers meer eigenaarschap wordt gegeven over hun directe omgeving. Onderdeel daarvan is een goede aansluiting bij de wijkraden en Wijk aan Zet. De afspraak is om vanuit het NPRZ de wijkraden op Zuid 2 keer per jaar te bezoeken. De invulling van deze bezoeken zal door de wijkmanager, participatieadviseur NPRZ en de wijkraad coördinator gebeuren. In 2027 zullen tijdens deze bezoeken aan de wijkraad in ieder geval de wijkopgaves van de wijkraad en het nieuwe uitvoeringsprogramma NPRZ op de agenda staan. De wijkraden worden gevraagd om mee te denken over het nieuwe uitvoeringsprogramma en hun input mee te geven.

In mei 2026 is het advies van het Burgerberaad op Zuid overhandigd aan de wethouder NPRZ en directeur NPRZ. De centrale vraag bij het burgerberaad was: "Hoe zorgen wij samen voor meer kansen op werk waarvan je rond kan komen als inwoner op Zuid?" De uitvoering van de adviezen is gestart in 2026 en zal doorlopen in 2027 en verder.

De uitkomsten van het burgerberaad vormen input voor aanpassingen in de uitvoeringsprogramma's 2027 en verder van de partners van NPRZ.

Pijler Thuisbasis op orde

Een stevige thuisbasis vergroot de kans op een succesvolle schoolcarrière voor kinderen en de kans op werk voor volwassenen. Voor de pijler Thuisbasis op orde zijn extra (rijks)middelen beschikbaar voor verschillende activiteiten. In 2026 zijn deze activiteiten gecontinueerd en worden verder uitgebreid in 2027.

De pijler Thuisbasis op Orde kent drie interventielijnen, namelijk:

1. Integrale ondersteuning en preventie in de wijken;
2. Vergroten van basisvaardigheden en zelfredzaamheid van bewoners;
3. Vergroten van de kansen van het Jonge kind (0-4 jaar)

Binnen deze drie interventielijnen worden interventies ingezet op het gebied van: het jonge kind (0-4 jaar, programmatische aanpak), armoede en schulden, samenwerking tussen zorg en onderwijs, taal, LVB, bereik opvoedondersteuning en voorschoolse educatie en aanpak –9 maanden.

Wijkteams

Ook in 2027 is het doel dat in het NPRZ-gebied geen wachtlijsten voor de wijkteams zijn: na aanmelding is het niet nodig langer dan 14 dagen te moeten wachten voordat cliënten ondersteuning krijgen van het wijkteam en een case wordt binnen een half jaar tot negen maanden afgerond. Hierbij blijft het randvoorwaardelijk dat de capaciteit binnen de wijkteams zowel kwantitatief als kwalitatief op orde is. Het inzetten van kwaliteitscoaches helpt hierbij enorm. De kwaliteitscoaches voeren iedere 4 weken caseload gesprekken met medewerkers. Tijdens deze gesprekken adviseren zij hoe een casus verder opgepakt moet worden, met als doel effectief en efficiënt hulp te verlenen. Hierdoor houden we goed zicht op de gestelde doelen binnen de hulpverlening zodat Rotterdammers snel weer de eigen regie op hun leven kunnen pakken. Daarnaast geven de kwaliteitscoaches gerichte deskundigheidsbevordering, ondersteunen nieuwe medewerkers en zijn aanwezig bij de casuïstiek bespreking. De effecten die we nu zien is dat de medewerkers in het wijkteam efficiënter gaan werken waardoor zij soms meer cliënten kunnen ondersteunen of de ondersteuning eerder effectief af kan sluiten. Hierdoor kunnen cliënten die zorg nodig hebben eerder geholpen worden. De wachtlijst die we in de wijkteams binnen het NPRZ-gebied hadden is van 352 (eind 2025) gedaald naar 291 (juni 2026).

Children's Zone werkwijze en gezinsaanpak

Het doel van de Children's Zone (CZ) is om de ontwikkelingskansen van kinderen (0-18 jaar) te vergroten. De wijkcoaches CZ versterken de thuissituatie van gezinnen door ouders vaardigheden aan te leren, zodat zij hun kinderen een betere toekomst kunnen bieden.

De CZ-werkwijze vanuit de wijkteams is aanvullend op de stedelijke taak van de wijkteams. Sinds eind 2024 is de CZ actief in alle wijkteams (15) in het NPRZ-gebied. Het aantal wijken waar de CZ actief is, is daarmee verdubbeld.

De wijkcoaches CZ helpen laagdrempelig en preventief, ook bij enkelvoudige hulpvragen van ouders en hun kinderen. Ze coachen ouders op vaardigheden, bijvoorbeeld op het gebied van geldzaken en administratie, het zoeken naar werk, de (taal)ontwikkeling van de kinderen en de gezondheid van het gezin. Door de vaardigheden van ouders te versterken, worden grotere problemen voorkomen en de ontwikkelingskansen van

de kinderen in het gezin versterkt.

Ze zijn rechtstreeks door ouders te benaderen en bijvoorbeeld wekelijks aanwezig in de ouderkamers van de basisscholen in de wijk, waar ze themabijeenkomsten voor ouders verzorgen. Daarnaast zijn ze actief betrokken bij het (preventieve) wijknetwerk. In 2027 wordt deze aanpak voortgezet.

Armoede en Schulden

Geldplein (schulddienstverlening) sluit aan bij de afdeling Werk & Inkomen op Werkstation op Zuid. Rotterdammers woonachtig in Rotterdam Zuid komen hier om een uitkering aan te vragen en worden direct actief richting werk begeleid. Omdat het aanvragen van een uitkering een life-event is (verlies van werk), kan dit grote financiële consequenties hebben.

Om Rotterdammers zo vroeg mogelijk financiële ondersteuning te bieden, is het doel om aan iedereen die een uitkering aanvraagt bij Werkstation op Zuid een vrijblijvend intakegesprek met een klantregisseur van Geldplein aan te bieden. Omdat het Werkstation de afgelopen tijd fors opgeschaald is, van eerst alleen de regio Feijenoord naar nu heel Rotterdam Zuid, is het de bedoeling dat Geldplein meegroeit om aan zoveel mogelijk klanten van het Werkstation een intake aan te kunnen bieden.

Deze inzet is aanvullend op de reguliere inzet van Geldplein in Rotterdam. De inzet van Geldplein bij het Werkstation biedt een kans om Rotterdammers eerder te helpen bij hun geldproblemen en daarmee onnodig hoge schulden en de daarbij behorende stress te voorkomen.

LVB

Gemeente Rotterdam heeft ruim 672.00 inwoners (2025). Het NPRZ noemt dat ongeveer 100.000 Rotterdammers een licht verstandelijke beperking (LVB) hebben en ongeveer 1/3 deel van de bevolking op Zuid (NPRZ, uitvoeringsprogramma 2023-2027). Kenmerken van de groep mensen met LVB zijn; beperkte zelfredzaamheid & uitdagingen op verschillende levenssterreinen, zoals schulden, gezondheid, administratie. Jaarlijks hebben deze mensen veelvuldig ondersteuning nodig op meerdere gebieden. Daarnaast is er structurele ondersteuning en zorg nodig, omdat een deel van de hulpvraag blijvend en/of terugkerend is door een beperking die levenslang speelt. Ook hebben mensen met LVB meer tijd nodig, meer herhaling en dat iemand meegaat naar activiteiten om zelfstandig de weg te vinden in de wijk. Wanneer er geen andere manier van kijken en benaderen naar mensen met een beperking wordt ingezet dan tot op heden het geval is, zal de hulpvraag en de kosten van professionele inzet hoog blijven. Met het programma Geland beogen we dat mensen met een beperking die worden ondersteund in een wijkteam succesvol landen in het wijknetwerk op de volgende manier

1. Mensen met een beperking hebben een stevig netwerk om zich heen, waar zij langdurig door ondersteund worden in alle facetten van hun leven.
2. Mensen met een beperking weten waar zij hun hulpvragen kunnen stellen, zodat ze tijdig ondersteuning zoeken en vinden om zelfredzaam te blijven in hun dagelijks leven.

De pilot van Goed Geland heeft in 2020/2021 in 10 wijkteams succesvol gedraaid. Vanuit een hernieuwde opzet kan worden onderzocht of (werkbare elementen van) de werkwijze Goed Geland binnen de Rotterdamse wijkteams ingezet kan worden. Met deze aanpak wordt beoogd om kwetsbare bewoners succesvol te laten landen in het wijknetwerk, waardoor terugval naar het wijkteam of intensievere zorg wordt voorkomen en kosten van professionele inzet worden bespaard.

Basisvaardigheden

Uit recent onderzoek (PIAAC) blijkt dat 22% van de Nederlandse beroepsbevolking beperkte basisvaardigheden heeft. Dit percentage is in Rotterdam nog hoger, namelijk 36% gemiddeld. Het CBS heeft het PIAAC-onderzoek doorgekend naar Rotterdamse gebieden, daar komen de volgende cijfers uit binnen NPRZ:

- Charlois 55%
- Feijenoord 41%
- IJsselmonde 45%

De impact van basisvaardigheden op het leven van mensen is groot. Mensen die moeite hebben met basisvaardigheden ervaren vaak problemen in het dagelijks leven, op het gebied van werk, gezondheid, financiën, ontwikkeling van kinderen, maatschappelijke participatie en sociale contacten.

- Mensen met beperkte basisvaardigheden hebben een groter risico op werkloosheid en hebben moeite om werk te vinden of hun werk te behouden.
- Zij hebben vaker een onzekere inkomenspositie en een groter risico op armoede en schulden.
- Deze groep heeft vaker een minder goede gezondheid, leeft minder lang in goede gezondheid en doet vaker een beroep op de zorg.
- Ook dragen zij dit over op gezinsleden, waardoor er een grotere kans is dat hun kinderen ook moeite hebben met basisvaardigheden.

Het thematische aanbod basisvaardigheden van de gemeente Rotterdam is gebaseerd op deze levensdomeinen. Voor NPRZ-gebied geldt in 2027 de proportionele verdeling van middelen. Dit betekent dat op de Zuidoever 55% van het budget wordt ingezet.

Pijler school

De pijler school bestaat uit twee onderdelen: het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid (NROB) 2024-2027 en het uitvoeringsprogramma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het NROB vormt de basis voor het onderwijsbeleid in Rotterdam, terwijl het NPRZ-uitvoeringsprogramma

dient als een aanvullende intensivering specifiek voor Rotterdam-Zuid. Het uitvoeringsprogramma omvat diverse onderdelen, zoals dagprogrammering, voor- en vroegschoolse educatie (VE), loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB), en het versterken van de schoolleiding t.b.v. kwaliteitsverbetering van het onderwijs. De gemeente heeft voor de verschillende onderdelen, waarvoor rijksmiddelen beschikbaar zijn gesteld, cofinanciering geborgd. Dit biedt een extra impuls voor Rotterdam-Zuid boven op de reguliere stedelijke inzet vanuit het NROB.

Dagprogrammering

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten, werken we binnen het Nationaal Programma Rotterdam Zuid samen met de scholen en de educatieve partners aan de Dagprogrammering. Binnen de Dagprogrammering bieden scholen extra leertijd aan met activiteiten op andere het gebied van taal en rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media, natuur en milieu, burgerschap en loopbaanoriëntatie. In deze uren bieden scholen extra lessen aan voor hun leerlingen op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media, natuur en milieu, burgerschap en loopbaanoriëntatie.

In schooljaar 2026-2027 bieden in totaal 43 scholen in Rotterdam-Zuid Dagprogrammering aan. In het primair onderwijs gaat het om tien uur extra leertijd per week. In het voortgezet onderwijs wordt zes uur extra leertijd aangeboden aan een deel van de leerlingen. Ook in schooljaar 2026-2027 wordt de Dagprogrammering verder gemonitord. De outputmeting brengt in beeld hoeveel uren scholen realiseren en welke activiteiten worden aangeboden. Daarnaast wordt middels een schouw ingezet op verdere kwaliteitsverbetering, waarbij aandacht is voor de kwaliteit van het aanbod, de samenwerking met partners en de ervaren opbrengsten voor leerlingen.

Voorschoolse educatie (ve)

Het Rijk heeft voor 2026 t/m 2028 middelen beschikbaar gesteld voor NPRZ in het kader van de specifieke uitkering Kansrijke wijken voor het thema Ontwikkeling Jonge Kind. In 2027 worden deze middelen ingezet voor verschillende onderdelen van het Programma Jonge Kind Rotterdam Zuid. Voor de pijler School zetten we specifiek de regeling voort waardoor in NPRZ-gebied de voorschoolse educatie (ve) gratis is voor kinderen uit de doelgroep Extra Spelen en Leren waarvan het inkomen van de ouders maximaal 130% van het wettelijk sociaal minimum is. Ook wordt met deze middelen twee SamenspeelgroepenXL gefinancierd. Dit is een laagdrempelig plek in de wijk voor ouders van jonge kinderen (0-4 jaar). Ouders kunnen hier met hun kind spelen en andere ouders ontmoeten. Ook zijn er professionals aanwezig waarbij ze vragen kunnen stellen over opvoeding of andere onderwerpen. Vanuit deze groepen worden ouders gemotiveerd om hun peuter aan te melden bij de VE.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob)

We blijven investeren in het vergroten van gelijke kansen en arbeidsperspectief voor jongeren van Zuid via loopbaanoriëntatie- en begeleiding (lob). Alle scholen op Zuid stellen ieder schooljaar een lob-plan op met ondersteuning van het programma Gaan voor een Baan. De focus ligt hierbij op de (tekort)sectoren met hoge baankansen, namelijk de techniek, haven, logistiek en zorg. Ook het vergroten van de ouder- en docentbetrokkenheid bij lob is onderdeel van de aanpak. De profielkeuzes op het vmbo, de in- en uitstroom op het mbo worden jaarlijks gemonitord. De doelstelling is dat 38% van de jongeren van Zuid een mbo-diploma behaald in de richting van techniek, haven en logistiek en 17% in de richting van zorg.

AanDeBak-garanties voor jongeren

NPRZ streeft ernaar het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam-Zuid verder terug te dringen. Daarom wordt ingezet op maatregelen die de arbeidsparticipatie versterken en de duurzame uitstroom naar werk bevorderen. De AanDeBak-garantie is hierin een belangrijk instrument binnen het programma Gaan voor een Baan. Werkgevers bieden jongeren uit Rotterdam-Zuid een baangarantie na het succesvol afronden van een geselecteerde mbo-opleiding. Medio 2026 zijn 871 garanties beschikbaar. Om meer jongeren te bereiken, worden bestaande convenanten vernieuwd en wordt gewerkt aan een nieuw convenant. De resultaten worden gevolgd aan de hand van de instroom in AanDeBak-opleidingen, de doorstroom naar werkgevers en de arbeidsmarktperspectieven van deelnemers.

Kwaliteit

In het uitvoeringsplan NPRZ wordt kwaliteit gedefinieerd als het inzetten van extra capaciteit om de schoolleiding te versterken, zodat zij de ruimte krijgen om zich te focussen op de kwaliteit van het onderwijs. Hiervoor wordt subsidie verleend om schoolleiders in het NPRZ-gebied te ondersteunen. De subsidie is bedoeld voor de versterking van de schoolleiding in het primair onderwijs met als doel het effectief organiseren van de schoolorganisatie, wat moet leiden tot verbetering van de onderwijskwaliteit.

Pijler Werk

De uitgangspositie van schoolverlaters, werkzoekenden en werkenden van Rotterdam Zuid moet structureel worden versterkt. Dat is niet alleen in het belang van de mensen zelf, of van de gemeente Rotterdam. Ook werkgevers en onderwijsinstellingen hebben er een groot belang bij om meer te investeren in het ontsluiten en ontwikkelen van het onbenutte arbeidspotentieel op Zuid.

De personeelstekorten hebben - in weerwil van de opeenvolgende geopolitieke crises - een structureel karakter. Veel werknemers gaan met pensioen en moeten worden vervangen. Door de energietransitie (wind, zon, waterstof), de grondstoffentransitie (hergebruik) en de digitale transitie (AI, automatisering en robotisering) verandert de structuur van de economie en ontstaan er nieuwe verdienmodellen. Werkgevers worden uitgedaagd om op een andere manier met hun vraag naar arbeidskrachten om te gaan. De bewoners van Zuid moeten kunnen meeprofiten van de kansen die daardoor ontstaan. Dan worden de economie en de beroepsbevolking van Zuid sterker en weerbaarder. De partners van het NPRZ vinden elkaar in dat streven: in de wijk, in de sectoren die voor de economische transitie van belang zijn (haven, bouw & techniek en zorg) en in de cruciale maatschappelijke beroepen (o.a. kinderopvang, onderwijs, politie, OV).

Uit de Basismonitor Werk van NPRZ blijkt dat een aanzienlijk deel van de beroepsbevolking van Zuid zich in een kwetsbare positie bevindt. Zzp-ers en mensen met flexibele contracten met een lager opleidingsniveau die lager betaald werk doen, raken bij een recessie, of als ze met een tegenslag in hun persoonlijke leven worden geconfronteerd, sneller hun werk en inkomen kwijt. Ze beschikken ook minder vaak over de financiële buffers en de vaardigheden en het netwerk om op eigen kracht met tegenslagen om te gaan en zijn dan sneller aangewezen op een uitkering. En hoe langer een werkzoekende in een uitkeringssituatie zit, hoe lastiger het wordt om de connectie met de arbeidsmarkt (weer) te leggen en hoe groter de kans dat er problemen ontstaan rondom schulden of gezondheid die het perspectief op werk ernstig belemmeren. Juist voor mensen die de stap naar werk graag willen zetten en daarvoor bijgeschoold of omgeschoold moeten worden ontstaan dan ingewikkelde situaties.

Het hierboven geschetste beeld kwam ook duidelijk terug tijdens de bijeenkomsten van het Burgerberaad in Rotterdam Zuid over werk, inkomen en bestaanszekerheid, die in de eerste helft van 2026 plaatsvonden. Een groep van 130 inwoners, een afspiegeling van de bevolking van Zuid, presenteerde in mei van dat jaar 25 adviezen aan het bestuur van NPRZ die eraan bijdragen dat de kansen op goed werk waarvan mensen kunnen rondkomen voor inwoners van Zuid groter worden. De rode draad in de adviezen is dat persoonlijke begeleiding naar duurzaam werk, zekerheid (geen nuluren-contracten) en de mogelijkheid om je via je werk verder te kunnen ontwikkelen, samen de sleutel vormen om vooruit te komen in het leven. Het NPRZ-bestuur heeft de adviezen van het Burgerberaad overgenomen. 70 mensen hebben zich na afloop aangemeld voor de monitorgroep. Deze monitorgroep bestaat uit deelnemers van het Burgerberaad en volgt de uitvoering van de adviezen.

Een deel van de adviezen van het Burgerberaad krijgt opvolging binnen de kaders van het programma Samen voor Zuid. Voor werkzoekenden op Zuid die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering en verschillende problemen ervaren bij het vinden van werk worden binnen Samen voor Zuid extra consultants en coaches ingezet en wordt vernieuwende dienstverlening ontwikkeld. De medewerkers besteden samen met de werkzoekende en met betrokken werkgevers gericht aandacht aan het matchen op werk enerzijds en aan de aanpak van de belemmeringen anderzijds, zodat de werkrelatie ook duurzaam wordt. De begeleiding wordt vanuit verschillende disciplines vormgegeven. Indien nodig kan o.a. via de wijkteams schulddienstverlening en zorg worden ingezet. In de dienstverlening door de gemeente nemen het Werkstation op Zuid en de Leerpraktijkcentra een centrale plek in.

Het NPRZ-bestuur en de gemeente hebben zich ten doel gesteld om in 2031 maximaal 10.000 bijstandsuitkeringen in het NPRZ-gebied te verstrekken. Eind juni 2026 waren dit er 12.700. Om deze ambitie te halen is er een constante focus nodig op welke activiteiten bijdragen aan het behalen van deze doelstelling. De uitvoering van de adviezen van het Burgerberaad vormt een extra stimulans.

Economische structuurversterking

Onder de noemer Cultuur&Campus Putselaan (C&CP) werken de kunstacademies (Codarts en Willem de Kooning Academie) samen met de Erasmus Universiteit Rotterdam en de gemeente Rotterdam aan een iconisch instituut op Zuid. De feestelijke opening heeft in november 2025 plaatsgevonden. De eindconferentie van het EU NEB-subsidieproject heeft in juni 2026 plaatsgevonden.

Sinds de opening wordt programmering stapsgewijs opgeschaald. De programmering loopt langs drie lijnen. In de lijn Onderwijs & Onderzoek wordt gewerkt aan nieuwe onderwijsvormen, nieuwe minors, toegankelijke diploma's en burgerwetenschap. Met de lijn *Plek bieden* creëren we mogelijkheden voor sociaal-cultureel ondernemerschap, leiderschapontwikkeling, innovatieve taalactiviteiten en gemeenschapsgedreven-leren. Tot slot faciliteren we via de lijn *Plek maken* toevallige ontmoetingen en spontane interacties tussen groepen die samen op Zuid leven, maar weinig contact hebben. Dit vermindert polarisatie en vergroot wederzijds begrip. Er spelen in de stad en op Zuid moeilijke of gevoelige onderwerpen. Met Campus Podium is C&CP de plek waar we schurende onderwerpen bespreekbaar maken op een manier die recht doet aan verschillende perspectieven, zonder de kern uit de weg te gaan. Zulke uitwisselingen van ideeën en gedachten dragen, mits goed georganiseerd en begeleid, bij aan depolarisatie en verdieping van ieders denkbeelden.

Cultuur&Campus Putselaan ontwikkelt door tot 2032 om haar impact op Zuid te vergroten.

Binnen de economische structuurversterking van Rotterdam-Zuid wordt in 2027 de integrale winkelstratenaanpak voortgezet, met als doel de economische vitaliteit en veiligheid van winkelgebieden duurzaam te versterken en ondermijnende activiteiten effectiever te signaleren, voorkomen en aanpakken. De aanpak richt zich onder meer op Slinge, Wolphaartsbocht en Winkelboulevard Zuid en wordt waar nodig uitgebreid naar omliggende straten en buurten. Vanuit een integrale samenwerking tussen veiligheid, economie, vastgoed en buitenruimte worden signalen en risico's gezamenlijk opgepakt. Hiermee werken we aan toekomstbestendige winkelgebieden met weerbare ondernemers, een aantrekkelijk en gevarieerd winkelaanbod en een veilige en aantrekkelijke openbare ruimte.

Pijler Wonen

Projecten in de pijler Wonen kennen een lange doorlooptijd. Tussen start en realisatie ligt vaak een periode van 7 tot 10 jaar. Verwerving van vastgoed, participatie, overeenstemming bereiken met particuliere eigenaren, bouwplanvoorbereiding en herhuisvesting vraagt veel tijd. In 2027 zullen we een nieuwe stap zetten in de realisatie van de projecten uit het door de raad vastgestelde werkprogramma NPRZ 2019 -2022 en het Uitvoeringsplan NPRZ 2023- 2027 Wijkgericht werken en participatie van bewoners zijn belangrijke uitgangspunten bij al onze projecten. Om de realisatiegraad te verhogen en zo ook leegstand in te perken is afgelopen jaren ingezet op een standaardisatie van en opschaling binnen de aanpak en de introductie van functies als een ontwikkelmanager voor betere afstemming met aannemers en VvE-projectleider gericht op versnelde VvE-besluitvorming.

In februari 2025 is door het college aangekondigd dat zij samen met de partners in de pijler Wonen in wil zetten op een aanscherping van de inzet op de pijler Wonen. Eind 2025 is als vervolg daarop het Adviesrapport van de Commissie van Rijn opgeleverd met daarin een aanscherping van de aanpak binnen NPRZ Wonen, dat vervolgens is omarmd door alle NPRZ partners.

De ambities blijven staan, maar het hoe verandert. Aanleiding hiervoor zijn de ervaringen in de lopende projecten binnen de pijler Wonen, de veranderende maatschappelijke en economisch/financiële context en de aanbevelingen van de commissie Van Rijn. Het betreft onder andere meer focus op gebieds-ontwikkeling in de bestaande voorraad, differentiëren door verdichten, meer ruimte voor marktwerking en minder focus op een aanpak waarbij de gemeente aankoopt en samenvoegt/vergroot/verbetert. Op dit moment wordt mede op basis van deze lijn samen met het Rijk, corporaties, gemeente en programmabureau NPRZ verder invulling gegeven aan de afspraken in het kader van de Woontop. In de nieuwe coalitieperiode 2026-2030 wordt met deze partners tevens afgestemd hoe de rijksmiddelen vanuit de Realisatiestimulans (inclusief de opslag openbare ruimte en voorzieningen: ORV)) zullen worden ingezet in NPRZ gebied.

We werken langs 4 sporen:

1. Basisaanpak Particuliere Voorraad (Steigers op Zuid)

Dit programma is gericht op het wegwerken van achterstallig onderhoud in particuliere panden en activeren van de VVE's. Waar mogelijk wordt een koppeling met verduurzaming gelegd. Het streven is om iedere collegeperiode 3000 woningen aan te pakken. Inmiddels is het streefaantal van de 3.000 woningen in het kader van de Regio Deal Rotterdam Zuid (2019-2022) gerealiseerd. In de afgelopen collegeperiode is de Basisaanpak doorgezet en gefinancierd vanuit de structurele middelen in de gemeentelijke begroting. Richting 2027 wordt gewerkt aan een nieuwe aanpak voor de huidige collegeperiode, mede gebaseerd op de in het coalitieakkoord "Vaart maken" extra beschikbaar gestelde € 6 mln (bovenop de structurele middelen).

2. Grondige aanpak van de Particuliere Voorraad

Hier gaat het niet alleen om wegwerken van achterstallig onderhoud maar om een structurele verbetering van de woningvoorraad zodat deze minimaal 20 jaar in goede staat is. We doen dit door grondige renovatie, gecombineerd met samenvoegen en vergroten, of door sloop/nieuwbouw. In het kader van de Regio Deal Rotterdam Zuid (2019-2022) is het streven om 700 – 900 woningen aan te pakken. De projecten hiervoor zijn allemaal in uitvoering genomen. Voorbeelden van in uitvoering zijnde sloop/nieuwbouw projecten zijn Groningerstraat, Carnissepoort en Riederkop. Voorbeeld van een samenvoeg/vergroten project is Groene Hilledijk/Beijerlandse laan. Daarnaast werken we nog aan de aanpak van 600 woningen die voortkomen uit een convenant met de corporaties uit 2016. Deze projecten zijn nu dichtbij realisatie zoals de Mijnkint blokken in de Tarwewijk. Oplevering van de laatste, derde fase, wordt daar verwacht in 2027.

3. Corporatie voorraad

De corporaties zorgen voor de aanpak van 12.000 woningen op Zuid middels ingrijpende renovatie of sloop/nieuwbouw. Ze financieren dit uit eigen middelen.

4. Woonmilieu

Voor fijn wonen in Rotterdam Zuid is naast een goede woning ook een (be)leefbare woonomgeving van groot belang. We zetten daarom in op verbetering van buitenruimte - met meer kansen voor ontmoeten, sport, spel en vergroening - en op de verbetering van het aanzicht van diverse winkelstraten. In de regiodealmiddelen is € 23 miljoen gereserveerd voor buitenruimteprojecten. Afgelopen jaren is het merendeel van de projecten vanuit planvorming richting de uitvoering gebracht. Meerdere buitenruimteprojecten zijn volgens de huidige planning in 2027 gereed. Dit betreft onder andere de projecten Pleinweg-Goereese straat, Eksterstraat en Tarwekracht fase 8; Ook de aanpak van de winkelstraat Beijerlandse laan/Groene Hilledijk wordt doorgezet.

Binnen het beleidsdoel regionale Spreiding werkt de provincie Zuid-Holland aan het borgen van de ontwikkeling van de goedkope woningvoorraad in de regio. Onderdeel hiervan is een financiële incentive in het kader van de opgave in Rotterdam Zuid voor die regiogemeenten waar extra DAEB-woningen (Dienst van Algemeen Economisch Belang) worden gerealiseerd. De financiering van deze stimuleringsmaatregel bestaat naast de provinciale inbreng (€ 6 mln.) uit een bijdrage vanuit de regiodeal Rotterdam Zuid van € 1 mln. De regeling is ingegaan per 1 juni 2020 en liep tot 1 januari 2024; de laatste projecten zullen naar verwachting in 2027 worden opgeleverd waarna de subsidies worden vastgesteld.

In de regiodeal 2023-2026 is de actielijn/ pijler Grip op Vastgoed opgenomen. Doel van van deze actielijn is het verbeteren van de kwaliteit van wonen en leven binnen het NPRZ op de korte en lange termijn:

- Op de korte termijn draagt een versterkte handhavingsaanpak bij aan de bescherming van huurders in een kwetsbare positie en de aanpak van misstanden in de woningvoorraad.
- Op lange termijn zien we een versterkte handhavingsaanpak als bouwsteen in een samenhangende aanpak gericht op normalisering van de woningmarkt, versterking van de sociale samenhang en verbetering van de woningkwaliteit.

Kenmerkend voor de versterkte handhavingsaanpak is de proactieve, integrale aanpak die al lopende aanpakken (gericht op misstanden in de verhuur, ondermijning, woonoverlast) bundelt. Er wordt nauw samengewerkt met politie, woningcorporaties alsmede het sociale domein. De aanpak start in vijf wijken. Nadat onder de vlag van Rotterdams Goed Wonen in 2025 een eerste integrale actie is uitgevoerd op de Beijerlandse laan wordt het ontwikkeltraject werkende weg voortgezet. Nu de basis is gelegd wordt in 2027 verder gewerkt aan het betrekken van partners zoals corporaties, politie, wijkteams en wijkpartners. Alles binnen de regels die privacywetgeving voorschrijft, en met voldoende medewerkers. Door middel van het principe 'gecontroleerd innoveren' wordt een standaard bepaald en vastgelegd. Die standaard wordt toegepast in de casustafels die zijn en worden gestart en de werkprocessen die de komende tijd worden uitgewerkt om de doelstellingen van Rotterdams Goed Wonen te kunnen halen: jaarlijks behandelen van 1250 meldingen, organisatie van 12 integrale acties op jaarbasis en een

signalering op basis waarvan (beleidsmatige)sturing en opschaling mogelijk is. De Regiodealmiddelen vormen een vliegwiel en motor om de verdere ontwikkeling en inzet van multidisciplinaire en datagestuurde toezicht en handhaving in Rotterdam mogelijk te maken.

Naast de Regiodealmiddelen zijn diverse andere middelen beschikbaar gesteld voor het bereiken van de doelstellingen van de bovengenoemde 4 sporen, te weten:

- In 2021, 2023 en 2024 zijn rijksmiddelen uit het Volkshuisvestingsfonds (3 tranches) beschikbaar gesteld voor de grondige aanpak Particuliere Voorraad (Tr 1) c.q. verbeteren/verduurzamen (Tr 2 en Tr3) van respectievelijk 371, 308 en 415 woningen. In 2026 heeft het Rijk ingestemd met het gemeentelijke verzoek om de bestedingsvoorwaarden voor de rijksmiddelen Volkshuisvestingsfonds (3 tranches) te wijzigen. Deze wijzigingen betreffen het loslaten van de verdeling naar gebieden, het naar beneden bijstellen van de woningaantallen alsmede de verschuiving van de focus naar sloop/nieuwbouw en subsidies voor woningverbetering in plaats van de gemeentelijke aanpak gericht op samenvoegen/vergroten/verbeteren. Zodoende kan uitvoering worden gegeven aan het advies van de commissie Van Rijn.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 zijn middelen (€ 80 miljoen) gereserveerd voor de pijler wonen van NPRZ in te zetten als cofinanciering bij andere financieringsbronnen (WBI 6e tranche, Woontop Volkshuisvestingsfonds 2e en 3e tranche). In het uitvoeringsplan 2023 – 2027 (vastgesteld in februari 2023) staan de plannen opgenomen voor de komende periode en de besteding van het nieuwe budget. Deze middelen worden met name ingezet op de volgende thema's fysieke aanpak, buitenruimte en winkelstraten voort te kunnen zetten.
- In de voorjaarsnota 2025 is €10 miljoen vanuit de gemeentebegroting toegevoegd, die worden ingezet als cofinanciering bij andere financieringsbronnen (Woontop Volkshuisvestingsfonds 2e en 3e tranche).
- In het collegeakkoord 2026-2030 "vaart maken" is vastgelegd dat het NPRZ-programma wordt voortgezet. In de nieuwe coalitieperiode wordt binnen de gemeentelijke middelen aanvullend € 50 mln. gereserveerd voor de aanpak in Carnisse en Bloemhof, in lijn met het advies van de Commissie Van Rijn, en onvoorziene kosten op lopende projecten. NB. het Advies van de Commissie van Rijn stelt hierbij ook een aanvullende financiering van het Rijk voor, maar deze zijn op het moment van schrijven van deze begrotingsteksten nog niet formeel toegekend door het Rijk. Aanvullend is in het doorbouwfonds een specifiek bedrag gereserveerd voor de bijdrage aan de versnellings/opschalingsopgave in de bestaande stadswijken van Zuid te koppelen aan de via het Rijk binnen te halen Realisatiestimulans.
- In de nieuwe coalitieperiode 2026-2030 wordt met het Rijk, corporaties, programmabureau NPRZ en gemeente afgestemd hoe de rijksmiddelen vanuit de Realisatiestimulans en de opslag openbare ruimte en voorzieningen (ORV) een middelen voor extra amabtelijke capaciteit zullen worden ingezet in NPRZ gebied. Hierbij worden de extra middelen van het nieuwe college voor NPRZ-wonen (€50 miljoen) betrokken, met de focus op de wijken Carnisse en Bloemhof. Tevens wordt - in overleg met het Rijk - bekeken hoe de toegekende middelen van het Volkshuisvestingsfonds 2024 (2e en 3e tranche) kunnen worden geherprioriteerd.

Pijler Veilig

De pijler Veilig is sinds 2023 een volwaardige pijler binnen het NPRZ en maakt onderdeel uit van het huidige uitvoeringsprogramma, dat loopt tot en met 2027. Binnen de pijler wordt samen met de gemeentelijke aanpak ondermijning, Preventie met Gezag, politie, OM en partners in de wijken gewerkt aan het terugdringen van ondermijnende en jeugdcriminaliteit en het versterken van de veiligheid en leefbaarheid op Rotterdam-Zuid. De aanpak richt zich op drie samenhangende hoofdlijnen: straf met zorg, het tegengaan van ondermijning en het voorkomen van jonge aanwas. De uitvoering wordt gefinancierd vanuit verschillende gemeentelijke en (rijks)middelen, waaronder Preventie met Gezag, de Regio Deal en de SPUK Kansrijke Wijk.

In 2027 wordt Preventie met Gezag ingezet voor interventies binnen straf met zorg en het voorkomen van jonge aanwas. Vanuit deze middelen wordt onder andere Wijkrechtspraak op Zuid voortgezet en wordt ingezet op de persoonsgesichte aanpak van risicojongeren. Ook interventies als weerbaarheid en Onwijze Moeders zijn vanuit deze financiering ondersteund. Door de aangescherpte focus van Preventie met Gezag is minder ruimte beschikbaar voor brede preventie. Daarom wordt in 2027 onderzocht hoe interventies zoals weerbaarheid en Onwijze Moeders duurzaam kunnen worden ingebed in bestaande structuren.

De Regio Deal wordt ingezet voor de aanpak van ondermijning en de economische structuurversterking van Rotterdam-Zuid. De middelen worden onder andere benut voor de integrale winkelstratenaanpak en de aanpak van vastgoed, waarbij veiligheid, economie, vastgoed en buitenruimte in samenhang worden opgepakt. In 2027 wordt deze aanpak voortgezet en waar nodig uitgebreid naar omliggende straten en buurten. Daarnaast wordt de in 2026 gestarte basisaanpak in IJsselmonde verder uitgebouwd. Met een vast aanspreekpunt, structureel signaaloverleg en een netwerk van partners worden signalen van ondermijning eerder gesignaleerd, gezamenlijk gedeeld en waar nodig opgevolgd.

Vanuit de SPUK Kansrijke Wijk wordt in 2027 ingezet op maatschappelijke samenhang en het voorkomen van jonge aanwas via (Be)Invloed. Het programma richt zich op het versterken van de veerkracht van jongeren en hun omgeving en geeft jongeren een platform om zelf positieve invloed uit te oefenen. De middelen worden ingezet voor onder andere het lesprogramma, bijeenkomsten, het jongerenpanel, community vorming en online activiteiten. Hiermee worden jongeren, ouders en professionals betrokken en worden ontmoeting, maatschappelijke betrokkenheid en sociale samenhang versterkt.

Over de verschillende financieringsstromen heen wordt in 2027 ingezet op een samenhangende gebiedsgerichte aanpak. Door middelen gericht te koppelen aan interventies en deze waar mogelijk structureel te verankeren, wordt gewerkt aan continuïteit en duurzame resultaten op de drie hoofdlijnen van de pijler Veilig.

Wat gaat het kosten in 2027?

In onderstaande tabel is op het niveau van de Regiodeal 2019-2022 het totaal van realisatie en begroting opgenomen. Er worden hier alleen nog kosten voor de pijler Wonen op verantwoord. Het openstaand bedrag voor de pijler School is uit de Regiodeal gehaald en in het gemeentefonds gestort. Dit wordt onderstaand verder toegelicht bij de pijler School.

Pijlers	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2025	Cumulatieve realisatie t/m Tweede herziening 2026	Begroting 2e helft 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
School	44.000	0	29.090	0	0	0	0	0
Werk	24.000	0	24.000	0	0	0	0	0
Wonen	60.000	2.090	36.357	8.326	11.314	3.003	1.000	0
Cultuur	2.000	0	2.000	0	0	0	0	0
Totaal	130.000	2.090	91.447	8.326	11.314	3.003	1.000	0

Eind 2023 zijn nieuwe middelen toegekend voor het NPRZ met een nieuwe Regio Deal (2023-2026) en de regeling Kansrijke Wijk (2023-2025). Een deel van de middelen uit de laatste regeling zal doorschuiven naar 2026. Enerzijds doordat er vanuit de regeling meer beschikbaar was in 2023-2025 dan nodig en anderzijds doordat kosten later gemaakt worden als gevolg van programma's die nog moesten opstarten. Eind 2025 heeft het Rijk een tweede tranche toegekend van de regeling Kansrijke Wijk (2026-2028). In onderstaande tabel is het totaal van begroting en realisatie opgenomen per pijler/activiteit voor bovengenoemde regelingen bij elkaar. Voor alleen de Regio Deal is er met het Rijk een co-financieringsverplichting opgenomen.

Pijler	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2025	Cumulatieve realisatie t/m Tweede herziening 2026	Begroting 2e helft 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029
Thuisbasis op orde	22.672	4.240	7.452	5.047	5.455	4.115	471
School	127.409	24.267	54.469	13.425	26.891	25.966	3.388
Werk & economische structuurversterking	31.568	5.760	13.547	3.423	5.463	5.069	3.973
Wonen	5.000	140	160	655	1.146	3.039	0
Veilig	484	144	214	81	81	81	0
Programmabureau, onderzoek & participatie	4.685	834	2.411	933	835	475	0
Totaal	191.818	35.385	78.252	23.565	39.870	38.745	7.832

Pijler Thuisbasis op orde

Regiodeal 2023-2026

De regiodeal wordt binnen de pijler Thuisbasis op orde ingezet voor uitbreiding van de capaciteit van de Wijkteams, het vergroten van het bereik van de Childrens Zone door meer wijken te bedienen, het versterken van de gezinsaanpak en het vormgeven van de programmatische aanpak 0-4 jaar. Die aanpak richt zich in 2027 op gratis kinderopvang in combinatie met coaching ouders, meer kinderen(en ouders) die meedoen met aanbod op het gebied van o.a. bewegen, muziek, opvoedingsondersteuning, taal en zindelijkheidsbevordering. Verder is er per wijk een wijkplan gemaakt waarin staat hoe per wijk kinderen en ouders betrokken worden bij het programma. Tot slot wordt de aanpak Stevige Start uitgebreid naar alle wijken op Zuid. .

Kansrijke Wijk 2023-2025 en 2026-2028

Armoedeaanpak en programmatische aanpak 0-4 jarigen wordt met de SPUK middelen versterkt.

Met deze SPUK-middelen krijgen basisscholen in NPRZ-gebied extra middelen om het aanbod te vergroten, zodat financiële educatie zo vroeg mogelijk kan beginnen en de scholen kunnen kiezen uit aanbod boven op het reguliere aanbod van de voorlichters van Geldplein. Voor 2027 is ruim €471.000 beschikbaar.

Pijler School

Regiodeal 2019-2022

Het openstaand bedrag van deze regeling betreft het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' wat in 2018 is afgesloten. Deze middelen zijn uit de Regiodeal gehaald en in het gemeentefonds opgenomen. De kosten worden in 2026 gerealiseerd, omdat deze pas bij oplevering van Plot Z en het Stadionpark tot besteding komen.

Regiodeal 2023-2026

De regiodeal wordt binnen de pijler school ingezet om uitvoering te geven aan de activiteiten in het kader van loopbaanorientatie, onderwijskwaliteit en de lerarenaanpak.

Kansrijke Wijk 2023-2025 en 2026-2028

Regeling Ontwikkeling Jonge Kind: De regeling wordt ingezet voor de financiering van het Programma Jonge Kind Rotterdam Zuid. Het gaat hierbij om interventies als Stap en Sprong, gratis VE, muziek en bewegen in de voorschool, coaching pedagogisch professionals in de VE, wijkaanpak om meer ouders met jonge kinderen te bereiken, Thuis in Taal, Samenspeelgroepen en Samenspeelgroepen XL. Op de regeling 2023-2025 is sprake van een onderbesteding van €2,8 mln. Dit wordt veroorzaakt door een vertraagde start van de regeling en doordat een deel van de doelgroep al vanuit gemeentelijke middelen werd gefinancierd. Daarnaast waserschikking van rijksmiddelen binnen de regeling niet mogelijk.

Regeling School & Omgeving: De middelen vanuit de regeling School & Omgeving worden, in combinatie met gemeentelijke middelen, ingezet voor de uitvoering van de Dagprogrammering in het primair en voortgezet onderwijs in Rotterdam-Zuid. Hiermee wordt extra leertijd mogelijk gemaakt waarin scholen, in samenwerking met educatieve partners, een breed en doelgericht activiteitenaanbod voor leerlingen organiseren.

Pijler Werk & economische structuurversterking

Het programma Samen voor Zuid wordt in 2027 vervolgd. Binnen het programma zijn middelen begroot voor de opvolging van een aantal adviezen van het Burgerberaad. Samen voor Zuid is opgebouwd rond het thema intensivering uitstroom naar Werk. Hiervoor is € 5,5 mln aan Rijksmiddelen beschikbaar.

Via 'Intensivering uitstroom naar Werk' wordt intensievere re-integratiedienstverlening aangeboden aan mensen die dat nodig hebben om vanuit de uitkering de stap naar regulier betaald werk te kunnen zetten. De gemiddelde caseload van de werkcoaches op Zuid wordt verlaagd en door initiatieven zoals het Werkstation op Zuid, de Leerpraktijkcentra en het programma Loonkostensubsidie (LKS) doelgericht ingezet. Zo wordt ook uitvoering gegeven aan een deel van de adviezen uit het Burgerberaad.

Door de schaarste op de huidige arbeidsmarkt vergt het tijd om geschikte mensen te werven voor de uitvoering van verschillende projecten. Dat kan ertoe leiden dat niet alle begrote middelen in 2026 worden uitgegeven; deze middelen worden dan doorgeschoven naar 2027.

In het laatste kwartaal van 2026 wordt het definitieve plan voor 2027 gemaakt waarbij binnen dit thema de exacte verdeling van middelen nog kan wijzigen.

Economische structuurversterking

De beschikbare middelen uit de Regiodeal voor Cultuur en Campus zullen in 2027 en verder worden gebruikt voor programmering en daaraan ondersteunende personele inzet, diensten en communicatie. Deze middelen worden sinds de opening van Cultuur & Campus Putselaan, in september 2025, ingezet.

Pijler Wonen

Regiodeal 2019-2022 (verlengd t/m 2031)

1. Grondige aanpak

Binnen de grondige aanpak via sloop-nieuwbouw is er voor het jaar 2027 € 10,75 mln. begroot. Eind 2020 is de gemeenteraad niet akkoord gegaan met de integrale herstructurering van de Fazantstraat waarbij gewijzigde aanpak uitgewerkt waarin samenvoeging en woningverbetering een prominente plaats hebben. Inmiddels is uitvoering gestart en worden in 2027 de eerste 17 woningen in 5 voorbeeldportieken opgeleverd. Hierbij worden voor 2027 € 10,75 mln. aan bestedingen verwacht voor alternatieve projecten waarvan de planvoorbereiding inmiddels is gestart. Dit betreft vooral de gebiedsaanpak in de wijk Bloemhof (blokkenaanpak), , Hillesluis Riederkop en Beijerlandslaan Groene Hilledijk waarvan de aanpak doorloopt tot 2030.

2. Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten

Voor de aanpak van de buitenruimte rondom de nieuwe woningen is de totale rijksbijdrage in het kader van de regiodeal NPRZ € 6,3 mln. Binnen de meerjarige en integrale aanpak woonmilieus: winkelstraten en buitenruimte is hiervan voor het jaar 2027 € 0,5 mln aan bestedingen begroot voor o.a. de projecten Carnisse Goereestraat en Eksterstraat . Voor de aanpak van de winkelstraten is de totale rijksbijdrage in het kader van de regiodeal NPRZ € 6,0 mln. die in de periode t/m 2025 geheel is besteed.

3. Regionale spreiding

Voor de regionale spreiding is er voor het jaar 2027 € 31.000,- begroot.

Bijdragen worden zowel in het kader van de jaarrekening van de gemeente Rotterdam als in de rapportage naar het Rijk als besteding opgenomen wanneer de provincie project-subsidie heeft vastgesteld op basis van door de gemeenten geleverde prestaties (gestart zijn met de bouw van de extra woningen. Tot en met 2025 is – op basis van de door de provincie vastgestelde project-subsidies – een bedrag van

€968.000,- als besteding opgenomen in de jaarrekening Rotterdam. Volgens de provincie worden in 2026 geen subsidies vastgesteld, maar zullen die in 2027 plaatsvinden. Op basis van de provinciale eindverantwoording zal de gemeente Rotterdam haar bijdrage aan de provincie vaststellen en de laatste betaling uitvoeren.

Regiodeal 2023-2026

Voor Grip op vastgoed (actielijn 5) is er voor het jaar 2026 € 0,7 mln. begroot (clusters stadsbeheer en veilig). Nadat onder de vlag van Rotterdams Goed Wonen in 2025 een eerste integrale actie is uitgevoerd op de Beijerlandseslaan wordt het ontwikkeltraject werkende weg voortgezet. Nu de basis is gelegd wordt in 2027 verder gewerkt aan het betrekken van partners zoals corporaties, politie, wijkteams en wijkpartners. Alles binnen de regels die privacywetgeving voorschrijft, en met voldoende medewerkers. De Regiodealmiddelen vormen een vlieg wiel en motor om de verdere ontwikkeling en inzet van multidisciplinaire en datagestuurde toezicht en handhaving in Rotterdam mogelijk te maken. Voor de activiteiten binnen de pijler Wonen is de totale rijksbijdrage in het kader van de regiodeal NPRZ € 5,0 mln. Voor het programma is voor 2026 € 0,67 mln. en voor 2027 € 1,14 mln. begroot (clusters stadsbeheer en veilig). Het totale budget moet aan het eind van de periode t/m 2028 geheel zijn besteed.

Pijler Veilig

Regiodeal 2023-2026

De Regio Deal Rotterdam-Zuid II is in het najaar van 2023 ondertekend en bevindt zich inmiddels volop in de uitvoeringsfase. Binnen de pijler Veilig (€ 805.000) ligt de nadruk op het tegengaan van de achteruitgang van winkelstraten en het vergroten van grip op vastgoed. Dit gebeurt onder meer door de inzet van projectleiders winkelstraten en laan stewards, bijdragen aan de Alliantie Hand in Hand, communicatiestrategieën gericht op het vergroten van de meldingsbereidheid en het verbeteren van het straatbeeld en de veiligheid. Een voorbeeld hiervan is het verwijderen van gevels om een veiligere en aantrekkelijkere omgeving te creëren. Op deze manier wordt bijgedragen aan een veiligere en leefbare omgeving.

De beschikbare middelen worden tot eind 2026 ingezet voor het continueren van bestaande fte's en het realiseren van de doelen van de winkelstratenaanpak. De inzet op het gebied van veiligheid en de winkelstratenaanpak binnen het NPRZ-gebied wordt ook daarna voortgezet, maar zal vanuit andere beschikbare middelen worden gefinancierd.

Kansrijke Wijk 2026-2028

De middelen vanuit de regeling Kansrijke Wijk – Maatschappelijke samenhang (€ 242.000) worden in 2026, 2027 en 2028 volledig ingezet voor (Be)Invloed. De middelen worden gebruikt voor de drie sporen gericht op jongeren, professionals en ouders/werk, waaronder de ontwikkeling en uitvoering van het lesprogramma, een workshopreeks en diverse wijk- en doelgroepenbijeenkomsten.

Binnen deze regeling wordt (Be)Invloed ingezet als programma dat maatschappelijke samenhang versterkt door persoonlijke verhalen zichtbaar te maken, ontmoeting te faciliteren en participatie te stimuleren. Jongeren en hun omgeving worden gehoord, betrokken en geactiveerd. Hiermee wordt hun verbinding met de samenleving versterkt en wordt bijgedragen aan het tegengaan van uitsluiting, polarisatie en onverschilligheid. Tegelijkertijd worden verbindingen gelegd tussen generaties, culturen en bewoners van Rotterdam-Zuid.

Programmabureau, onderzoek & participatie

Programmabureau

De middelen die beschikbaar zijn in de regeling Kansrijke Wijk voor de uitvoeringsorganisatie worden gebruikt om een deel van de personeelskosten van het programmabureau NPRZ te dekken.

Onderzoek

In het kader van de Regio Deal Rotterdam-Zuid II is de NPRZ Kennis- en Onderzoeksagenda opgesteld en zijn voor de uitvoering ook middelen vrijgemaakt.

In 2025 is met het Rijk afgesproken dat de Regio Dealmiddelen voor onderzoek t/m 2028 kunnen worden uitgegeven. Om deze middelen te verdelen is een stuurgroep NPRZ Onderzoek geformeerd, met daarin vertegenwoordigers vanuit de gemeente Rotterdam, het programmabureau NPRZ en betrokken kennis- en onderwijsinstellingen (EUR, EMC, TU Delft, Hogeschool Rotterdam en ROC Albeda). Omdat de agenda een instrument is waarmee naast kennisverwerving, ook kennisdeling en multi-disciplinaire samenwerking wordt gestimuleerd heeft deze stuurgroep vervolgens een 'Call to Action Onderzoek NPRZ' vastgesteld en verspreid. Hierin zijn onderzoekers opgeroepen om voorstellen in te dienen voor onderzoek naar de uitvoering en de effecten van het NPRZ.

De stuurgroep heeft medio 2026 de volgende vijf onderzoeksvoorstellen gehonoreerd. Het onderzoek 'Taaldiversiteit als Brug naar taalvriendelijk en taalvaardig Rotterdam-Zuid' richt zich op het versterken van taalvriendelijk onderwijs in Rotterdam-Zuid door te onderzoeken hoe leraren beter kunnen omgaan met taaldiversiteit in de klas. Het onderzoek 'Dynamiek van Sociale Stijgers' onderzoekt waarom bewoners die sociaal-economisch stijgen Rotterdam-Zuid verlaten en welke gevolgen dit heeft voor de ontwikkeling van wijken. Het onderzoeksproject 'Lerend netwerk versterking zelfredzaamheid van jongeren in Rotterdam-Zuid' richt zich op het versterken van de zelfredzaamheid van jongeren door de ontwikkeling van begeleidingsprincipes voor professionals die jongeren ondersteunen richting werk. Het onderzoek 'Wat mentoren in beweging zet' bouwt voort op de bestaande interventie Mentoren op Zuid en onderzoekt hoe mentoring kan bijdragen aan de motivatie, zelfredzaamheid en toekomstoriëntatie van jongeren. In het onderzoeksproject 'Wat Zuid Zelf Doet' zal worden onderzocht hoe bewoners van Rotterdam-Zuid zelf omgaan met vraagstukken rondom leren, wonen en rondkomen, waarbij bewoners actief als medeonderzoekers worden betrokken.

De onderzoeken gaan eind 2026 van start en worden uiterlijk eind 2028 afgerond.

Participatie

In 2025 en 2026 is het burgerberaad op Zuid afgerond met de overhandiging van het eindadvies. De financiële consequenties van de implementatie van het advies worden meegenomen in het nieuwe uitvoeringsprogramma. De beschikbare middelen voor participatie in de Regiodeal zijn grotendeels besteed in 2025 en 2026.

Begroting 2027

Onderhoud kapitaalgoederen

Paginanummer in website: 215

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente is eigenaar en beheerder van de openbare ruimte. Een goed onderhouden openbare ruimte draagt in hoge mate bij aan een veilige en fijne woon- en leefomgeving. Rotterdam investeert jaarlijks veel geld in het onderhoud van haar openbare ruimte, om te zorgen dat die schoon, heel en veilig is. Het in stand en op orde houden van de openbare ruimte vraagt voortdurende aandacht, verantwoorde keuzes en investeringen. Het beleid hiervoor staat in de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027, Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071 en de Kadernota Vastgoed 2023.

Beleid

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027

De assets in de openbare ruimte zijn kapitaalgoederen die van grote maatschappelijke waarde zijn en onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen met zich meebrengen. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen vormt een aanzienlijke post op de gemeentelijke begroting. Achterstallig onderhoud zorgt voor mogelijk onveilige situaties en meer kosten en inspanning dan bij tijdig onderhoud. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is daarom bepaald dat in de gemeentelijke begroting en jaarrekening een verplichte paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen' wordt opgenomen. Basis daarvoor is een integrale Nota Onderhoud Kapitaalgoederen, die eens in de vier jaar door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023 - 2027 beschrijft hoe de gemeente Rotterdam haar beschikbare middelen in wil zetten om de bestaande kapitaalgoederen in de openbare ruimte verantwoord te beheren en te onderhouden. Het doel is om verwaarlozing van de openbare ruimte te voorkomen, en daarmee verlies van waarde van investeringen die in het verleden in de stad zijn gedaan en de komende jaren nog gaan plaatsvinden. De financiële consequenties van de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027 zijn per assetgroep structureel in de begroting verwerkt.

Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071

De Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte wordt om de vier jaar opgesteld. De eerste Nota Vervangingsinvesteringen dateert van 2021. Op basis van kengetallen is de investeringsbehoefte, en daarmee de kapitaallasten voor de vervangingsinvesteringen, voor vijftig jaar vooruit doorgerekend. Het is een theoretische, beleidsarme doorrekening, als onderdeel van de doorrekening van de vervangingsbehoefte van het gehele Rotterdamse bezit.

Kadernota Vastgoed 2023

De Kadernota Vastgoed bevat richtlijnen hoe om te gaan met gemeentelijk vastgoed en het vastgoed zowel financieel als functioneel optimaal te benutten voor de stad.

Financiële consequenties

Assetgroep (x € 1 mln)	Exploitatie	Investeringen	Totaal budget 2027
Wegen	65,9	40,0	105,9
Groen en bomen	45,3	14,0	59,3
Speelvoorzieningen	5,7	7,0	12,7
Civiele kunstwerken (incl. Maastunnel)	21,5	68,7	90,2
Beeldende kunst en monumenten	2,3	0,3	2,6
Begraafplaatsen	6,9	0,8	7,7
Oppervlaktewater	5,9	4,0	9,9
Verkeersinstallaties	4,0	7,1	11,1
Openbare verlichting	5,8	10,5	16,3
Parkeervoorzieningen	10,5	3,5	14,0
Afvalvoorzieningen	2,9	16,5	19,4

Vastgoed	43,0	349,4	392,4
Totaal	219,7	521,7	741,4

Begroting 2027

Openbaarheid

Informatiehuishouding en de Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) stimuleert de overheid tot een betere informatiehuishouding en actieve beschikbaarstelling van informatie. Transparantie in overheidsbesluiten vraagt om snel te laten zien wat, wanneer en met wie is gecommuniceerd, en welke acties zijn uitgevoerd. Dat geldt voor het handelen van het bestuur – gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders – en voor de ambtelijke organisatie.

Het programma Rotterdam Transparant zorgt voor een soepele invoering van de Woo binnen de organisatie. Het programma werkt samen met de G4-gemeenten en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De invoering richt zich op de 11 categorieën informatiestromen waarover de overheid verplicht is documenten actief te publiceren. Om dat te bereiken, zet het programma in op het ontwikkelen van een eigen publicatieplatform, het voldoen aan de verplichte publicaties en de bewustwording bij medewerkers over het belang van transparantie.

In juni 2026 maakte de staatssecretaris bekend dat de ontwikkeling van de Generieke Woo Voorziening (GWV) ernstige vertraging opliep. De verplichting om deze GWV als centraal publicatieplatform te gebruiken, wordt tijdelijk losgelaten. Bestuursorganen hoeven de verplichte informatiecategorieën in eerste instantie alleen op hun eigen platform openbaar en vindbaar te maken. De staatssecretaris houdt de tweede helft van 2027 aan als richtdatum voor de invoering. De gemeente voldoet aan de wettelijke eisen, zoals aansluiting op de Woo-index.

Verder gaf de staatssecretaris van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) aan dat de wettelijke verplichting voor actieve openbaarmaking medio 2027 van kracht wordt. De gemeente Rotterdam voldoet hier al grotendeels aan. De laatste punten worden op tijd afgerond. Op de gemeentelijke website staat per informatiecategorie een [opsomming](#) van de beschikbare openbare documenten van de gemeente Rotterdam.

Afhandeling van Woo-verzoeken

De instroom van Woo-verzoeken stijgt al jaren. Tot en met augustus 2026 zijn 470 Woo-verzoeken ontvangen. In dezelfde periode in 2025 waren dat er 360. Dat is een stijging van 30,6%. Ten opzichte van augustus 2024, toen 227 verzoeken binnenkwamen, is de instroom in twee jaar tijd meer dan verdubbeld.

Aantal ontvangen verzoeken	
Jan - Aug 2024	227
Jan - Aug 2025	360
Jan - Aug 2026	470

De instroom van Woo-verzoeken is hoger, maar het aandeel dat binnen de wettelijke termijn wordt afgehandeld, is in 2026 bijna gelijk gebleven. Tot en met augustus 2026 zijn 300 verzoeken afgehandeld. Daarvan is 41,7% binnen de wettelijke termijn afgehandeld. In dezelfde periode in 2025 was dit 42,2%. Het aantal afgehandelde verzoeken is daarbij aanzienlijk toegenomen. Tegelijkertijd is de beschikbare capaciteit nagenoeg gelijk gebleven en is de instroom sterk toegenomen. Hierdoor neemt de werkvoorraad verder toe en komt de tijdigheid verder onder druk te staan.

	Aantal afgehandeld	Binnen wettelijke termijn afgehandeld	Buiten wettelijke termijn afgehandeld
Jan - Aug 2024	137	40% (55)	60% (82)
Jan - Aug 2025	173	42,2% (65)	57,8% (98)
Jan - Aug 2026	300	41,7% (125)	58,3% (175)

De toegenomen productie komt door verbetermaatregelen, waaronder het verder stroomlijnen van de afhandeling, het verkorten van doorlooptijden en het gericht terugbrengen van de werkvoorraad. Tegelijkertijd is de instroom verder gestegen en bestaat een deel van de werkvoorraad uit omvangrijke, complexe en langlopende verzoeken. Door deze verzoeken vertaalt de hogere productie zich nog niet in een structurele verbetering van de tijdigheid.

Ieder jaar worden meer Woo verzoeken afgehandeld. Door een gelijkblijvende capaciteit en de verdubbeling van de instroom in 2025 en 2026 groeien de achterstanden. Dat zet de tijdigheid onder druk.

Naast de behandeling van Woo-verzoeken voert het centrale Woo-team ook samenhangende werkzaamheden uit. Denk aan juridische procedures, adviesvragen en informatieverzoeken. Ook deze werkzaamheden vragen capaciteit. Grote en complexe Woo-verzoeken vragen

relatief veel inzet. Dit heeft invloed op de ruimte om de werkvoorraad terug te brengen en doorlooptijden te verkorten.

Openstaande Woo-verzoeken

Per augustus 2026 zijn er 214 Woo-verzoeken in behandeling. Daarvan ligt 30,8% binnen de wettelijke termijn en 69,2% buiten die termijn. De werkvoorraad is daardoor toegenomen. In dezelfde periode waren dat in 2025 nog 168 verzoeken en in 2024 maar 94. Het deel van de werkvoorraad dat binnen de wettelijke termijn ligt, is gedaald van 38,7% in 2025 naar 30,8% in 2026. De combinatie van hogere instroom, de toegenomen werkvoorraad, de omvang en complexiteit van verzoeken en de beschikbare capaciteit zorgt voor meer druk op de uitvoering. Dit is een belangrijk aandachtspunt.

	Aantal in behandeling	Binnen wettelijke termijn - in behandeling	Buiten wettelijke termijn - in behandeling
Jan - Aug 2024	94	41% (39)	59% (55)
Jan - Aug 2025	168	38,7% (65)	61,3% (103)
Jan - Aug 2026	214	30,8% (66)	69,2% (148)

De ontwikkeling van de openstaande werkvoorraad hangt samen met structureel hogere instroom en de omvang en complexiteit van de verzoeken. Ondanks de sterke toename van het aantal afgehandelde verzoeken is de productie nog niet voldoende om tegelijkertijd de hogere instroom op te vangen, de bestaande werkvoorraad terug te brengen en de tijdigheid structureel te verbeteren.

Acties ter verbetering

De gemeente zet de verbeteringen van werkprocessen en communicatie voort. Dat geldt zowel intern als voor verzoekers en andere betrokkenen. De focus ligt op het verder stroomlijnen van de afhandeling en het terugdringen van de werkvoorraad. Naast de reguliere afhandeling van de werkvoorraad gaat de gemeente specifiek aan de slag met langlopende verzoeken. De cijfers laten zien dat deze maatregelen nodig blijven.

Door de aanhoudend hoge instroom en de omvang en complexiteit van de werkvoorraad zijn structureel passende capaciteit en passende juridische expertise belangrijke randvoorwaarden om de werkvoorraad beheersbaar af te handelen en de tijdigheid duurzaam te verbeteren. Dit geldt vooral voor grote, complexe en langlopende Woo-verzoeken, die vanwege de benodigde juridische beoordeling en regie relatief veel inzet vragen.

Informatiehuishouding als randvoorwaarde

De organisatie werkt aan een betere vindbaarheid en volledigheid van een grote hoeveelheid informatie. Die informatie is vooral digitaal beschikbaar, maar ook op papier. Vanaf 1 januari 2027 geldt de Archiefwet 2026. De belangrijkste verandering is de aanpassing van de overbrengingstermijn – de termijn waarop permanent te bewaren documenten overgebracht moeten worden naar het Stadsarchief – van 20 jaar naar 10 jaar.

Informatiebeheer staat direct in verband met openbaarheid, privacy en beveiliging. De organisatie werkt aan bewustwording bij alle medewerkers, zodat zij zorgvuldig met gegevens en informatie omgaan en zorgen voor goede dossiervorming. Dit alles leidt tot het beschikbaar en vindbaar maken van informatie die de gemeente ook volledig en veilig bewaart. De gemeente maakt bestuurlijke besluitvorming inzichtelijk, bijvoorbeeld via Woo-verzoeken en het actief openbaar maken van documenten.

Begroting 2027

Subsidies

Paginanummer in website: 217

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

Beleid

De gemeentelijke [Subsidieverordening Rotterdam 2014 \(SVR 2014\)](#) bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar. Hieronder zijn de relevante [subsidieprogramma's](#) nader toegelicht.

Armoede en schulden

De gemeente Rotterdam heeft een [subsidie](#) voor het helpen van Rotterdammers met weinig geld of schulden. Met deze subsidie kunnen maatschappelijke organisaties bijvoorbeeld bijdragen aan de begeleiding van Rotterdammers die in armoede of met schulden leven of noodhulp aanbieden.

Cultuur

Rotterdam wil een zo breed en divers mogelijk publiek bereiken met een [cultuurbeleid](#) dat inclusief en innovatief is en dat interconnectiviteit bevordert. Rotterdam heeft daarvoor onder andere diverse subsidieregelingen die kunst- en cultuurprojecten mogelijk maken en de artistieke ontwikkeling van makers bevorderen.

Onderwijs

De gemeente heeft de ambitie dat de kansengelijkheid in het [onderwijs](#) toeneemt. Samen met de onderwijsinstellingen, leraren en ouders zorgen we ervoor dat alle Rotterdamse scholieren het beste onderwijs krijgen. Met de subsidie Nieuw Rotterdams onderwijsbeleid voeren onderwijsinstellingen activiteiten uit die bijdragen aan gelijke kansen voor alle leerlingen en studenten in het Rotterdams onderwijs. Het doel is om elk kind een gelijke startpositie te geven in het onderwijs en hen tijdens hun onderwijsloopbaan de juiste ondersteuning te bieden om de doorstroom te bevorderen.

Samenleving en inburgering

De subsidies richten zich op gelijke kansen, emancipatie, tegengaan van discriminatie, versterken van verbondenheid van Rotterdammers met diverse achtergronden. Ook bevordering van participatie vluchtelingen valt hier onder. Het gaat om de regelingen [Subsidie Samenleven in één stad](#).

Daarnaast zijn goede basisvaardigheden belangrijk om mee te doen in de samenleving. Rotterdam helpt volwassenen (18+) om de basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden te leren. Het gaat om de regeling [Subsidie Basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden](#).

Sport, bewegen en natuureducatie

De gemeente wil alle Rotterdammers hun leven lang met plezier aan het sporten en bewegen houden en daarnaast een laagdrempelig aanbod van natuureducatie in de stad bieden. Samen met de stad doen we dit via verschillende subsidies, bijvoorbeeld voor (top)sportevenementen of voor sport-, speeltuin- en scoutingverenigingen.

Toekomstbestendige stad en haven

Met deze subsidie stimuleert de gemeente initiatieven die het Rotterdamse [vestigingsklimaat en/of de werkgelegenheid vergroten](#).

Volksgezondheid

De gemeente vindt het belangrijk om met subsidies de gezondheid van Rotterdamse bewoners te stimuleren. Ondersteuning van de [gezondheid](#) is belangrijk voor de huidige en toekomstige Rotterdamse samenleving.

Werk en inkomen

Met deze subsidie wil de gemeente helpen om het [tekort aan personeel in belangrijke maatschappelijke sectoren](#) te verminderen.

Zorg, welzijn en wijkteams

De gemeente verstrekt subsidies voor activiteiten die bijdragen aan een sterke sociale basis en aan de gezondheid, zelfredzaamheid en het welzijn van Rotterdammers. Hiermee ondersteunen we onder meer preventie, ontmoeting, participatie en passende ondersteuning, zorg en opvang voor Rotterdammers die dat nodig hebben.

Subsidielijst

In het onderstaande overzicht is per programma aangegeven hoeveel subsidie begroot is voor welke instelling. De werkelijke realisatie op basis van de subsidiebeschikkingen kan dus afwijken en aan de subsidiestaat in de begroting kunnen geen rechten worden ontleend.

Gesubsidieerde instelling per programma	Begroting 2027
Armoede en schulden	750
Beleidskader Taal/Basisvaardigheden	750
Bestuur	287
Comitee Nationale Belangen	60
Stichting herdenking 14 mei 1940	40
Regeling democratisch bewustzijn	187
Cultuur	168.641
(A)WAKE	99
A Tale of a Tub	119
Acteursgroep Wunderbaum	458
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	190
ALL CAPS	127
Altstadt Rotterdam	261
Amenti MoveMeant	147
Architectuur Filmfestival Rotterdam	82
Architectuur Instituut Rotterdam (AIR)	611
ARK - Connor Schumacher	147
Arminius	213
Brutus Art Space	225
Buitenplaats Brienoord	138
Cecilia Moisio	87
Centrum Beeldende Kunst	4.363
Circus Rotjeknor	233
CLUB GEWALT	195
Conny Janssen Danst	708
Cross Comix	97
Cult North.	152
Cultuurwerkplaats Ijsselmonde (Islemunda)	837
Dansateliers	380
de Bende / Hotel Modern	315
De Dependance	127
De Nieuwe Lichting	228
Designplatform	104
Digital Playground	396
DoelenEnsemble	213

Dunya Festival	585
Dutch Dance League INTERNATIONAL DANCE LEAGE	136
Dutch Double Bass Festival	38
Epitome Entertainment	241
Extra Extra	229
Frontaal Podium	73
Game Changers ROTTERDAM STREET CULTURE WEEK	136
Garage Rotterdam	71
Grande Loge	87
Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam	353
HipHopHuis Holland	1.007
HipSick	68
House of Knowledge	206
House of Urban Arts	216
IMPACT-DIY	163
Independent School for the City	132
International Film Festival Rotterdam	1.552
International Fringe Festival (North Sea Round Town)	144
Internationale Architectuur Biennale Rotterdam	201
Jazzpodium Rotterdam BIRD	418
Jeugdtheater Hofplein	2.712
Kito Events (Bluegrass Festival)	130
Kunstinstituut Melly	874
Kunstzinnige Vorming Rotterdam (incl IKEI)	9.787
LantarenVenster	1.973
Laurens Vocaal Rotterdam.	326
Live at Rotown	460
Lloydscompany	196
M31 Foundation COOPS EN CO	54
Maas theater en dans	2.236
Media and Moving Art - MAMA	367
MiMa RIDC	174
Misiconi	147
Motel Mozaïque	526
Music Matters	378
Nanoek	119

Office for Metropolitan Information	164
Opera Rotterdam (O festival)	403
Operator Radio	136
Passionate Bulkboek	305
Poetry International	393
Poppodium Baroeg	575
Popunie	617
Punt 5	110
Rib Art Space	54
Roffa Mon Amour	75
RoMeO	81
Roodkapje	363
Rotown Magic	130
Rotterdam Circusstad	324
Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	53
Rotterdams Wijktheater	690
Rotterdamse Dakendagen	190
Scapino Ballet Rotterdam	1.512
Silver Line FLOW	150
SpraakuhlooS	272
STORE Schools & Projects	130
Taal en Theater Studio de Bakkerij	299
Tall Tales Company	191
The Writer's Guide (to the Galaxy)	173
Theater Babel Rotterdam	531
Theater Mooi Weer	163
Theater Walhalla	666
Theatergroep Witte Raaf RAAF MUZIEKTHEATER	109
Urland	267
V2_, Instituut voor de instabiele media	497
Verhalenhuis Belvedere	360
Villa Zebra	716
WaaR art and culture (Arab festival)	121
WAT WE DOEN	194
Watch That Sound	133
Wijkcollectie	174

World music & Dance Centre (Grounds)	418
Worm	1.042
Xclusiv	327
ZangExpress	76
Chabot Museum	173
Nederlands Fotomuseum	1.341
Museum Rotterdam (collectiebeheer)	2.174
Natuurhistorisch Museum Rotterdam	1.156
Wereldmuseum Rotterdam	6.526
De Doelen	7.666
Luxor Theater Rotterdam	3.514
Rotterdams Philharmonisch Orkest	8.939
Theater Rotterdam	11.074
Theater Zuidplein	4.714
Kunsthall Rotterdam	3.900
Maritiem Museum Rotterdam	6.517
Museum Boijmans Van Beuningen	16.168
Cultuur Concreet	1.648
Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	1.151
Stichting KunstAccommodatie Rotterdam	785
Plusregeling	450
Combinatiefuncties	1.286
Convenant cultuureducatie	1.376
Rotterdam Festivals	6.329
Bibliotheek	26.125
Stadspodium	67
Poppenspelers	29
Art Studio	270
t Kapelletje	81
Volkstheater	175
De Buurvrouw	92
In de Lugt	39
N8W8	115
Sinfonia	75
HIJS	108
Printroom	49

OPEN Rotterdam	967
Amateur jaarsubsidies	211
Internationaal beleid	53
projectsubsidies Cultuur	2.347
Dienstverlening	4.907
Bewonersinitiatieven	4.907
Gebouwde omgeving	997
Rotterdams Weerwoord (subsidieregeling Klimaatadaptie en opzoormee)	947
Stichting Zwerfkatten Rijnmond	50
Onderwijs	119.681
Beregoed Kinderdagverblijf	95
De Kralingsche School	37
de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	105
De Vereniging De van Oldenbarneveltschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs	36
EduMare	116
Hoornbeeck College	29
Kiddoozz B.V.	659
Kiddoozz Rotterdam B.V.	395
Kinderdagverblijf De Maan Rotterdam B.V.	191
Kinderdagverblijf De Zeebaboe B.V.	300
Kinderdagverblijf in de Wolken	96
gro-up Kinderopvang B.V.	3.603
Kinderopvang Smurfenland B.V.	36
Komkids Kinderopvang B.V.	75
LEV Scholengroep West-Nederland (LEV-WN)	80
Martinusstichting voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs	31
Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse	47
Mundo Kinderopvang B.V.	120
Norlandia Kinderopvang Rotterdam B.V.	304
Seva Kinderopvang Rotterdam B.V.	95
SIPOR	4.170
Stichting Albeda	556
Stichting BOOR	20.582
Stichting Interregionaal Onderwijs Zaanstad	373
Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam	127
gro-up Peuteropvang B.V.	4.343

Stichting Het Talentencollege	206
Stichting Hindoe Onderwijs	93
Stichting iHUB Groep	292
Stichting Hout- en Meubileringscollege	63
Stichting Humankind	840
Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam	62
Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken	6.260
Stichting Kiddoozz Peuteropvang	853
SARO	6.206
Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen	68
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	153
Stichting Groot-Rotterdam	23.844
Stichting Prokino Kinderopvang	173
Stichting Opwijs	342
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	10.213
Stichting Scholengemeenschap Montessori Lyceum Rotterdam	112
Stichting STC-Group	217
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatische Grondslag "De Wartburg"	256
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	379
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam en omstreken (De Wissel)	229
Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o.	989
Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	13.528
Stichting Vrije Scholen Zuid-west Nederland	138
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	110
Stichting Yulius Onderwijs	205
Van Veldhuizen Stichting	481
Vereniging Montessorischool Kralingen (MSK)	31
Vereniging tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag	57
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	3.131
Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland	68
Basker	65
Peutertuin Kidzglob	55
Small Steps B.V.	353
Kinderopvang De Groene Tuin B.V.	201
Vriendjeskring Kinderopvang	34
KSH Kindercentra B.V.	208

Randstadje West B.V.	101
Randstadje Noord B.V.	144
Kinderopvang De Groene Tuin Slinge B.V.	324
Kinderopvang Kleinrijkje	721
Stichting Rotterdamse Schoolvereniging	74
Opwijs Opgang	812
St. De jonge Bea	91
Stichting Kinderopvang Nissewaard	36
Stichting CJG Rijnmond	1.128
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	550
Actief Ouderschap	2.100
Yuverta	18
Enderun Hisar Scholen Nederland	246
Zeebaboe (samenspeelgroepen)	30
Kinderopvang De Bos-Hoek	194
Vriendjeskring Bredestraat	34
Stichting Hoger Onderwijs Nederland	50
Kleine momenten die groot verbinden	17
SuperFamily	15
PlayFit	25
KiPa	19
Mano	30
Zeebaboe	30
Stichting bouw en techniek	235
Stichting BuzinezzClub Foundation	90
Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord	109
Stichting Jong Vermogen	230
Stichting Lentiz Onderwijsgroep	320
Stichting Innovatiefonds PROVSO.WORKS	323
SWV Go	25
Onderwijscollectief VPR	68
SWV NWN	80
Jinc	725
Samenwerkingsverband Koers VO	563
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam	125
Stichting Armoedefonds	41

Stichting Educatief Informatie Centrum	70
Stichting EIC Mainport Rotterdam	69
Stichting Hogeschool Rotterdam	155
Stichting IT Campus Rotterdam	238
Stichting Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	610
Stichting Studentmentoren Rotterdam	300
Stichting Open Voorschool	240
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	160
Subsidieregeling Samenwerking Onderwijs, Preventie en Jeugdhulp	1.000
Samenleving en inburgering	9.572
Subsidieregeling Samen Sterk (wijzigen naar Subsidieregeling Armoede en Schulden)	6.234
Begroting subsidie	3.338
Sport, bewegen en natuureducatie	33.534
Brede regeling combinatiefuncties Rotterdam	519
Urban Culture Lab	160
Skateland Rotterdam	210
Investeringssubsidies	600
NME Gebieden	257
De Speeldernis	212
Scoutinggroepen	68
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	2.386
Stichting Natuurstad Rotterdam	10.722
Stichting Rozenburg Bloeit	129
Stichting Vogelklas Karel Schot	182
Gehandicaptensport	87
Optisport Rotterdam B.V.	694
Rotterdam Topsport	2.670
Rotterdam Topsport - evenementen	971
Speeltuinen	995
Stichting speelcentrum Weena	214
Stichting gro-up Buurtwerk	158
Stichting Kinderen in de speeltuinen van IJsselmonde	267
Stichting Buurt en Speeltuinwerk Rotterdam	1.870
Sportfonds Rotterdam	3.791
Sportprogrammering, Sportinitiatieven - Couleur Locale	166
Rotterdam Marathon b.v.	511

Stichting Rotterdam Sportsupport	5.121
Subsidies Urban Sports	366
Stichting MEE	208
Stedelijke ontwikkeling	78
Buzz010	78
Toekomstbestendige stad en haven	15.238
Divers EO Stad	214
Divers Haven/ Maritiem	
Divers Innovatie	75
Evenementenfonds	939
MKB ondernemersinitiatieven	751
Toekomstbestending MKB Circulair ondernemerschap	
Toekomstbestendig MKB Groeiversnelling MKB	
Rotterdam Partners	6.713
Winkelgebied/werklocaties	268
Uniiq	70
Subsidies Energietransitie DZ	434
LabZES	0
Subsidie Energiearmoede Woco	500
Subsidies DTB	4.974
Deltalinqs	300
Veilig	4.400
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	130
R.E.T.	4.220
Fancoach	50
Volksgesondheid	25.352
Stichting CJG Rijnmond	24.952
Stichting Rotterdam Sportsupport	300
Mentale Gezondheid	100
Werk en inkomen	935
De Nieuwe Ingenieurs	43
Maratan	111
Stichting RRAworks	20
Randstad Nederland BV	21
Road Rebels	10
Go Talent	4

St. Albeda	155
ASVZ	53
In2Solar	66
Nieuwe lagen	205
St. Nieuwe Perspectieven	30
Rotterdamse Zorg	188
Menskracht Advies	29
Zorg, welzijn en wijkteams	151.494
Erasmus MC	65
Nico Adriaans Stichting (NAS)	10.810
Reakt Rijnmond	1.216
Stichting Antes (Bouman GGZ)	3.613
Stichting Corridor Dienstverlening	730
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	4.728
Stichting Ontmoeting	1.439
Stichting Pameijer	2.942
Stichting Pension Maaszicht	30
Stichting Timon	248
Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	3.272
Stichting Zorgbelang Zuid-Holland, patiënten en consumenten platform	1.270
Stichting DOCK	405
Stichting gro-up Buurtwerk	401
Stichting Radar WMO diensten	405
Stichting SOL Samen Ondernemend Leren	405
Regeling Maatschappelijke Opvang (Nachtopvang en Dagopenstelling van Volwassenen en van Jongeren + Gezinsopvang)	34.550
Regeling Preventie Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Seksueel Geweld	1.110
Stichting KesslerPerspeKtief (voorheen Stichting Perspektief in 2024 en Stichting Arosa in 2023)	5.025
Stichting Prokino	125
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	5.877
Stichting De Haven	92
iHUB Zorg B.V. (voorheen: Stichting De Nieuwe Kans)	2.127
Stichting Enver	475
Stichting Exodus Zuid-Holland	145
Stichting Fier	3.125
Stichting Sociaal Werk Rotterdam en Rijnmond (voorheen Stichting Humanitas in 2024)	5.557
Stichting Mara	131

Stichting Slachtofferhulp Nederland	278
SMI: Diverse personen	4.219
Heel de Stad - Couleur Locale	2.500
St. Welzijn Doven Rotterdam e.o.	40
St. Joods Maatschappelijk Werk	43
St. Sociaal Werk Rotterdam en Rijnmond	268
St. MEE Rotterdam Rijnmond	352
Coöperatie GroenGoed U.A.	122
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	272
St. Rotterdams Handwerk	36
Avant sanare B.V.	316
St. Zorgvrijstaat	96
St. Zorgvrijstaat	3.5
St. Opa's en Oma's Passen Op Een Huisdier	16
St. House of Hope	134
St. House of Hope	91
St. House of Hope	96
St. Sociaal Werk Rotterdam en Rijnmond	204
St. Eye-opener Foundation	3.7
St. Vitaal Pendrecht	65
St. Theater Babel Rotterdam	100
St. Lekker Groen	20
Huizen van de Wijk in zelfbeheer	1.258
Wijkbussen	678
Stichting Brede Raad	764
Stichting CJG Rijnmond	5.803
Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	2.682
Subsidies t.b.v. Subsidiekader Jeugdpreventie	13.878
Subsidies tbv (voorschools) schoolmaatschappelijk werk	16.701
Subsidies tbv kinderopvang plus	2.592
Informele zorg	1.622
Masterplan Ouderen	1.761
Jongerenparticipatie	300
Jeugdwerk	306
Passend onderwijs en jeugdhulp	165
Hospices Rotterdam	18

Sportbedrijf Rotterdam	520
Groot Rotterdam	800
Kiddoozz	700
SOL	100
SKVR	100
ReTHNK	160
Samenspeelgroepen, via afdeling onderwijs (diverse organisaties)	200
Hogeschool Rotterdam	500
Stichting BOOR	300
	535.866

Begroting 2027

Sustainable Development Goals

Paginanummer in website: 218

Sustainable development goals

De SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. Ook Rotterdam heeft de SDG's omarmd en heeft zich aangesloten bij de VNG-campagne '[Gemeenten 4 Global Goals](#)'. In beleid en plannen zoals het Rotterdams Weerwoord zijn doelen en indicatoren opgesteld die een duidelijke relatie hebben met de SDG's. Ook bedrijven en organisaties in Rotterdam waaronder de Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam, Unilever en Verstegen spices hebben de SDG's doorgevoerd in hun bedrijfsvoering.

Crisissen op het gebied van wonen, energie, klimaat en verdeling van de samenleving leggen extra druk op het realiseren van de ambities van onze stad. Het brede welvaartsbegrip en de duurzame ontwikkelingsdoelen kunnen dienen als gemeenschappelijke stip op de horizon voor alle partijen, in Rotterdam maar ook regionaal en (inter)nationaal, en bieden een gedeelde taal en helpen de krachten van partijen te bundelen. Zo versterken we de samenwerking met onze partners én vergroten we de kansen van Rotterdam om meer Europese subsidies te verwerven om samen te bouwen aan de toekomst van de stad.

Daartoe is een Rotterdamse rapportage over de duurzame doelen (internationaal heet dat een 'Voluntary Local Review' (VLR)) verschenen: een overzicht dat laat zien hoe Rotterdam ervoor staat op elk van de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen, wat de aanpak is om de situatie verder te verbeteren en welke inspirerende praktijkvoorbeelden van werken met SDG's er in de stad te vinden zijn.

In de strategische verkenning aan de hand van indicatoren die inzicht bieden in de Staat van de Stad legt de gemeente Rotterdam een link naar het brede welvaartsbegrip en de duurzame doelen: we brengen niet alleen de welvaart van de stad in kaart, maar juist ook het welzijn, alles wat mensen van waarde vinden. En dat niet alleen nu en hier, maar ook 'elders' en 'later'. We willen de negatieve consequenties van onze keuzes niet afwentelen op latere generaties of op plekken elders in de wereld. Zo geven we richting aan beleid en uitvoering en vertalen we een abstract en mondiaal verhaal, naar een Rotterdams verhaal met concrete doelen voor de stad.

De paragraaf Sustainable development goals en de begroting van gemeente Rotterdam

In onderstaande dwarsdoorsnede van de begroting treft u een rapportage aan over SDG's die is gebaseerd op het beschreven beleid in de begrotingsprogramma's. Bij elke SDG wordt aangegeven in welk begrotingsprogramma het beleid is beschreven,

SDG 1 en 2: Geen armoede (SDG 1) en geen honger (SDG 2)

SDG 1 richt zich op het beëindigen van armoede in alle vormen. Doel in Rotterdam is minder armoede en schulden:

Met het huidige beleidskader armoede en schulden 2023-2026 : '[Rotterdam voor iedereen. Samen sterk tegen armoede en schulden](#)' bestaat uit 10 doelen en bijbehorende acties. Een belangrijk thema waar meerdere doelen aan zijn gekoppeld, is het vroeg signaleren van mensen met problemen. De gemeente ondersteunt (in)formele organisaties waar Rotterdammers zich vertrouwt genoeg voelen om het gesprek over hun geldzorgen aan te gaan. Daarnaast werkt de gemeente op verschillende manieren steeds meer samen met ervaringsdeskundigen om onze ondersteuning nog beter aan te laten sluiten op de behoefte van de Rotterdammers. Ook het aanpakken van kinderarmoede heeft hoge prioriteit en raakt alle doelen van het beleidskader armoede en schulden.

In de eerste helft van 2027 komt er een nieuw vierjarig beleidskader armoede en schulden

De gemeente zorgt ervoor dat de lasten van de energietransitie niet onevenredig op inwoners drukken. Er is specifiek aandacht voor inwoners die financieel kwetsbaar zijn en voor wijken waar de noodzaak van vergroening en verduurzaming het grootst is.

Begrotingsprogramma's: Armoede en schulden. Zie ook: Sport, bewegen en natuureducatie, Toekomstbestendige stad en haven

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

De gemeente wil dat iedere Rotterdammer, ongeacht leeftijd, achtergrond of postcode, de kans heeft om gezond op te groeien, gezond te leven en gezond ouder te worden. Daarom bouwt de gemeente aan een stad waarin gezondheid niet begint bij zorg, maar in de wijk, thuis, op school, op

het werk en in de openbare ruimte. En, investeren de gemeente niet alleen in zorg, maar vooral in de omstandigheden die gezondheid mogelijk maken: een gezonde leefomgeving, bestaanszekerheid, sterke economie, kansrijk opgroeien en een krachtige sociale basis. Met deze investeringen wordt de hele stad de preventie infrastructuur waarmee ziekte en zorg wordt beperkt.

Begrotingsprogramma's: Volksgezondheid, Zorg, welzijn en wijkteams, Sport, bewegen en natuureducatie, Gebouwde omgeving. Zie ook programma's Cultuur en Toekomstbestendige stad en haven

SDG 4: Kwaliteitsonderwijs

De gemeente zet zich in voor de maximale ontplooiing van het Rotterdamse kind en jongere. In verbinding met partners werken we aan kansrijk en stimulerend onderwijs. Voor een sterk Rotterdam, voor betere onderwijsresultaten en gelijkere kansen.

Eruit halen wat erin zit, resulteert in werken aan onderwijsresultaten, aan gelijke kansen maar ook aan het welbevinden en weerbaarheid van kinderen en jongeren. En natuurlijk hoort daar goede huisvesting bij. Dit doet de gemeente in aanvulling op haar wettelijke onderwijstaken zoals leerlingenvervoer en vroegtijdig schoolverlaten.

Voor het beste Rotterdamse onderwijs zet de gemeente daarom in op vier thema's:

- Op een stevige (leer)omgeving voor kinderen en jongeren, waarin zij hun talenten maximaal kunnen ontplooiën.
- Het vergroten van de deelname aan de vroeg- en voorschoolse educatie van peuters, zodat peuters gelijkere kansen krijgen en met betere schoolse vaardigheden kunnen starten in groep 1.
- Een betere aansluiting tussen onderwijs, preventie en jeugdhulp. Zodat alle kinderen en jongeren, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte, een passende plek krijgen.
- Weerbaarheid. We werken samen aan samenleven in een veilige (leer)omgeving.

Begrotingsprogramma's: Onderwijs

SDG 6: Schoon water en sanitair

De gemeente volgt de ritmes van de stad. Elke dag haalt zij het afval op en houdt straten en stranden schoon. Ook zorgt zij voor de afvoer van regen- en afvalwater en veilige speelplaatsen. Na stormschade, overstromingen en bij andere onverwachte situaties staat de gemeente ook paraat.

De gemeente bereidt de openbare ruimte voor op de gevolgen van een veranderend klimaat: klimaatadaptatie. Door klimaatverandering staat Rotterdam voor grote uitdagingen. De stad kampt steeds vaker met hitte, droogte, hevige neerslag, zeespiegelstijging en bodemdaling. Tegelijkertijd blijft een goed werkend rioolstelsel essentieel voor de volksgezondheid en het beperken van wateroverlast.

Daarom werkt de gemeente aan een Rotterdam dat beter is voorbereid op extreme weersomstandigheden. Dit doet zij samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Hiertoe combineerde de gemeente in 2025 het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en het Rotterdams WeerWoord tot één Water- en Klimaatadaptatieprogramma (WKP). Het vormt het beleidsmatige en financiële kader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken en klimaatadaptatie.

Begrotingsprogramma: Beheer van de stad

SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

We werken met bedrijven, Havenbedrijf, kennisinstellingen en andere overheden aan een Haventransitieplan richting 2050. Hiermee geven we richting aan een concurrerende, weerbare en klimaatneutrale haven van de toekomst. We investeren in de randvoorwaarden voor de energie en grondstoffentransitie en verbinden deze aan werkgelegenheid, gezondheid en leefomgevingskwaliteit.

Energiebesparing blijft een belangrijk uitgangspunt: energie die niet wordt gebruikt, hoeft niet te worden opgewekt, opgeslagen of vervoerd. Ook de gemeentelijke organisatie en haar maatschappelijke partners leveren hieraan een actieve bijdrage. Tegelijkertijd investeert de gemeente in een sterke, innovatieve en duurzame economie, zowel in de stad als in de haven.

Begrotingsprogramma: Toekomstbestendige stad en haven

SDG 8: Eerlijk werk en economische groei

Het college heeft als bestuurlijke doorbraak geformuleerd dat Rotterdam in 2050 de sterkste en groenste economie van Europa moet zijn. In de stad en in de haven heeft de gemeente daar de juiste ingrediënten voor in huis, maar we moeten met elkaar langdurig de schouders eronder zetten. Het college investeert daarbij in het versterken van ondernemers- en investeringsklimaat voor grote en kleine bedrijven en voor bestaande en nieuwe bedrijven. De gemeente creëert ruimte om te groeien. We verstevigen onze dienstverlening en verbeteren onze vergunningverlening.

Het college zal nog voor de behandeling van de begroting een strategiebrieven Economische Ontwikkeling toesturen waarin de aanpak, targets en indicatoren nader zijn toegelicht.

We willen zoveel mogelijk Rotterdammers duurzaam aan het werk helpen en zorgen dat iedereen naar vermogen kan deelnemen. We verbinden onderwijs en werkgevers sterker, investeren in om- en bijscholing en versterken de regionale arbeidsmarkt. Dat is de essentie van de Rotterdamse uitvoering van de Participatiewet.

Begrotingsprogramma's: Werk en inkomen, Toekomstbestendige stad en haven. Zie ook Cultuur.

SDG 9: Innovatie en duurzame infrastructuur

Het college bouwt gericht aan sterke economische clusters, met bijzondere aandacht voor Life Sciences & Health Tech en de circulaire maakindustrie. Daar maakt het college subsidies en investeringsgeld voor vrij zodat startups zich kunnen ontwikkelen, scale-ups kunnen groeien en bestaande bedrijven zich kunnen versterken.

We werken met bedrijven, Havenbedrijf, kennisinstellingen en andere overheden aan een Haventransitieplan richting 2050. Hiermee geven we richting aan een concurrerende, weerbare en klimaatneutrale haven van de toekomst. We investeren in de randvoorwaarden voor de energie en grondstoffentransitie en verbinden deze aan werkgelegenheid, gezondheid en leefomgevingskwaliteit.

Doel is de stad dagelijks bereikbaar houden door het openbaar vervoer te versterken en passende parkeeroplossingen te bieden. Met Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de RET ontwikkelt de gemeente een stadsbreed samenhangend ov-netwerk. Daarin is ruimte voor nieuwe en betere stations, verbindingen en aandacht voor een goede bereikbaarheid van de kleine kernen. De plannen voor de nieuwe stadsbrug en tram en het nieuwe treinstation Stadionpark worden deze collegeperiode afgerond.

Een belangrijk onderwerp bij het beheer van de stad is beschikbaarheid voor nu en in de toekomst. De gemeente zorgt met goed beheer en onderhoud dat objecten en voorzieningen in de openbare ruimte (assets) hun levensduur halen. Aan het einde van die levensduur vervangt zij deze assets op tijd. Wat de gemeente doet, legt zij vast in de nota Onderhoud Kapitaalgoederen. Het college legt in 2027 een nieuwe versie van de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen voor aan de gemeenteraad.

Elke keer dat de gemeente een asset vervangt, biedt dit een mogelijkheid om aanpassingen te doen. Dit zorgt dat deze asset ook in de toekomst nog goed bruikbaar en beschikbaar is. De gemeente werkt hierbij steeds meer circulair, dus met hergebruik van materialen en grondstoffen. Ook verwerkt de gemeente afval steeds meer circulair.

Begrotingsprogramma's: Stedelijke ontwikkeling, Toekomstbestendige stad en haven, Beheer van de stad.

SDG 10 en 5: Ongelijkheid verminderen (SDG 10) en gendergelijkheid (SDG 5)

Rotterdam is een diverse stad met sterke gemeenschappen en maatschappelijke betrokkenheid en staat open voor alle individuen. In Rotterdam mag je zijn wie je bent, ieder mens is van evenveel waarde en moet in vrijheid kunnen leven, wij staan pal voor die vrijheid. Voor discriminatie, racisme, antisemitisme, moslimhaat, vrouwenhaat en LHBTIQA+-haat is geen plek in Rotterdam. We treden op als dat wel het geval is. In Rotterdam staan we niet tegenover, maar naast elkaar. Het gemeentelijk beleid om dat te bereiken en de aanpak van discriminatie en racisme staat verder uitgewerkt in het [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) dat in oktober 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. In 2027 wordt een nieuw plan voor Inclusie en discriminatiebestrijding uitgewerkt, dat vanaf 2028 inwerking treedt.

Rotterdam is door de eeuwen heen opgebouwd door migranten. Uit alle delen van Nederland en de wereld kwamen en komen mensen naar onze stad voor een beter leven. Vaak voor werk, studie of de liefde. Soms ook op de vlucht voor oorlog of geweld. Vluchtelingen, statushouders en gezins- en overige migranten kunnen rekenen op de Rotterdamse aanpak. De stad doet er alles aan om te zorgen dat je een dak boven je hoofd

hebt, je kinderen naar school kunnen, je de taal kunt leren en je aan het werk kunt. We verwachten tegelijkertijd van mensen zelf dat ze er alles aan doen om vanaf het begin onderdeel te zijn van de Rotterdamse samenleving.

Deze tijd van snelle ontwikkelingen vraagt om een samenleving van mensen die mee veranderen en voldoende vaardigheden hebben, en een overheid die daarbij helpt. Moeite hebben met basisvaardigheden (taal, rekenen en/of digitale vaardigheden) heeft impact op gezondheid, werk, geld en persoonlijke ontwikkeling. In (de regio) Rotterdam worden inwoners geholpen om hun basisvaardigheden te verbeteren, waardoor zij in hun dagelijks leven meer zelfstandigheid ervaren en actief mee kunnen doen in de maatschappij. Dit staat uitgewerkt in het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#). In het najaar van 2026 wordt een nieuw beleidskader Basisvaardigheden ontwikkeld dat in 2027 in werking treedt.

Cultuur: de gemeente werkt aan een stad waarin iedereen kan meedoen, zich vertegenwoordigd voelt en zichzelf kan uitdrukken. Daarom zet de gemeente in op innovatie, interconnectiviteit en inclusie. Ze geeft ruimte aan experiment, nieuwe vormen van maken en samenwerken en aan initiatieven die aansluiten bij wat de stad nodig heeft.

Begrotingsprogramma's: Samenleving en inburgering. Zie ook: Armoede en schulden, Zorg, welzijn en wijkteams, Cultuur

SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen

De woningmarkt blijft ook in de periode 2026–2029 een van de belangrijkste maatschappelijke opgaven. De gemeenteraad stelde in 2024 de [Rotterdamse Woonvisie](#) vast. Deze is gebaseerd op het eerder gesloten Woonakkoord. Deze visie vormt de koers richting 2040 en geeft tegelijkertijd richting aan de uitvoering in de komende jaren.

Het nieuwe coalitieakkoord bouwt verder op de ambities uit de Woonvisie. Dat is: een betaalbare en toekomstbestendige woonstad voor alle Rotterdammers. Daarbij ligt de nadruk op voldoende en betaalbare woningen. En het realiseren van sterke en leefbare wijken.

Een vitale, veilige en gezonde gebouwde omgeving vraagt om een samenhangende inzet op kwaliteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad. De gemeente versterkt de bewustwording bij eigenaren voor de kwaliteit en veiligheid van hun woning. Goed verhuurderschap wordt bevorderd om zo een bijdrage te leveren aan woonomgevingen waarin mensen fijn en betaalbaar kunnen wonen. Dat zorgt ervoor dat woningen voldoen aan basiskwaliteit, dat funderingsproblematiek tijdig worden onderkend, en dat huurders worden beschermd tegen ongewenst verhuurgedrag en ongeoorloofde huurprijzen.

In het [Besluitvormingsmodel Ruimtelijke Ontwikkelingen](#) (BRO) staat hoe we rekening houden met het milieu. Als er nieuwe plannen worden gemaakt, kijken we daar al in een vroeg stadium naar. Zo weten we op tijd welke stappen we moeten nemen. Ook helpt het om goede keuzes te maken voor plekken waar het milieu onder druk staat.

Begrotingsprogramma's: Gebouwde omgeving, Stedelijke ontwikkeling. Zie ook: Volksgezondheid

SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie

In een circulair Rotterdam consumeren en produceren we binnen de grenzen van wat de aarde aankan. Zo kan Rotterdam een fijne, leefbare en schone stad zijn, ook voor de generaties na ons. Grondstoffen worden schaarser en productie- en transportkosten worden hoger. Hierdoor kunnen producten voor steeds minder mensen bereikbaar zijn. Daarom is een omslag naar een circulaire samenleving nu nodig. Door minder materialen te benutten en deze beter, langer en opnieuw te gebruiken, werkt de gemeente toe naar een volledig circulaire economie in 2050. Dit maakt Rotterdam groener, duurzamer en gezonder. Ook wordt de stad economisch sterker.

Rotterdammers gebruiken elke dag veel producten, waardoor afval ontstaat. Door minder afval te produceren hoeft er minder ingezameld te worden. Door afval gescheiden in te zamelen, kan dit gerecycled worden. Hierdoor blijven grondstoffen langer beschikbaar voor nieuwe producten, is er minder milieuschade door de winning van nieuwe grondstoffen en hoeven er minder grondstoffen uit andere delen van de wereld te komen. Door het scheiden van afval makkelijker te maken en mensen hier beter over te informeren, komt er minder restafval en wordt er meer afval gerecycled.

Begrotingsprogramma's: Beheer van de stad. Zie ook: Toekomstbestendige stad en haven

SDG 13: Klimaatactie

Rotterdam wil bijdragen aan de nationale en Europese klimaatdoelstellingen van 55% CO₂-reductie in 2030 en klimaatneutraal in 2050. Tegelijkertijd wil de stad bouwen aan de sterkste en groenste economie van Europa. Daarom zet de gemeente in op effectieve maatregelen die bijdragen aan CO₂-reductie, verduurzaming en een toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij investeert ze gericht in maatregelen en projecten die de grootste maatschappelijke en klimaatwinst opleveren. De gemeente blijft de voortgang monitoren.

Door klimaatverandering staat Rotterdam voor grote uitdagingen. De stad kampt steeds vaker met hitte, droogte, hevige neerslag, zeespiegelstijging en bodemdaling. Tegelijkertijd blijft een goed werkend rioolstelsel essentieel voor de volksgezondheid en het beperken van wateroverlast.

Daarom werkt de gemeente aan een Rotterdam dat beter is voorbereid op extreme weersomstandigheden. Dit doet zij samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Zo blijft Rotterdam ook in de toekomst een veilige, gezonde en aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en te ontspannen.

De gemeente werkt steeds meer circulair, dus met hergebruik van materialen en grondstoffen. Ook verwerkt de gemeente afval steeds meer circulair. Bovendien wil ze steeds schone voertuigen gebruiken die geen schadelijke stoffen uitstoten, oftewel emissieloze voertuigen. Ook versterkt de gemeente de biodiversiteit. Meer verschillende planten en dieren zorgen voor een sterkere natuur die beter bestand is tegen veranderingen.

Begrotingsprogramma's: Toekomstbestendige stad en haven, Beheer van de stad. Zie ook Gebouwde omgeving.

SDG 14 en 15: Leven op het land (SDG 14) en leven in het water (SDG 15)

Met de uitvoeringsagenda van de Groene Waterstad werkt het college aan de toekomstvisie Groene Waterstad 2050. Dat is een stad die prettig is om in te leven, goed bestand is tegen klimaatverandering en vol planten en dieren zit, ofwel biodivers is. Om dat te bereiken, zet de gemeente de werkwijze van de Groenagenda voort. De gemeente voegt hectaren groen toe. Het doel is 1000 hectare extra groen en water in 2050.

De gemeente legt extra groen aan in versteende wijken. Ook maakt de gemeente groene, natuurlijke verbindingen voor mens en dier tussen natuurgebieden, parken en volkstuincomplexen in en om Rotterdam. Daarnaast realiseert de gemeente grote groene stadsprojecten, zoals de Hofbogen en het Getijdenpark Feijenoord.

Begrotingsprogramma's: Stedelijke ontwikkeling. Zie ook: Toekomstbestendige stad en haven, Beheer van de stad

SDG 16: Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten

De gemeente werkt aan een leefbare en veilige stad, waar iedereen zich thuis en welkom moet voelen. De gemeente heeft twee kerntaken. De eerste kerntaak is het uitvoeren van de wettelijke taken die horen bij de gezagsrollen van de burgemeester. Dat is het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Ook moet de gemeente de balans bewaken tussen veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast is de burgemeester opperbevelhebber bij rampen en crises. De tweede kerntaak is het vergroten van de veiligheid. De gemeente werkt daarbij samen met anderen aan integrale veiligheidsvraagstukken. Deze vraagstukken komen uit het veiligheidsbeleid van het college van B en W. Ze dragen bij aan een veiliger Rotterdam.

De gemeente wil in de komende jaren de kloof dichten tussen politiek en bestuur en de ervaringswereld van de Rotterdammers. De stad verdient een betrouwbare overheid die dicht bij mensen staat en werkt aan vertrouwen. Dat vraagt om een bestuur dat op wijk-, dorps- en buurniveau de menselijke maat zoekt. De gemeente wil dat meer Rotterdammers het gevoel krijgen dat zij mee kunnen denken over plannen en activiteiten.

Met Wijk aan Zet krijgen Rotterdammers meer invloed op wat er gebeurt in hun wijk. In Rotterdam zijn er 37 wijkraden en 2 dorpsraden. De wijk- of dorpsraad brengt bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen en luistert naar wat er speelt in de wijk. Zij brengen dit onder de aandacht bij de gemeente. Zo denken en beslissen bewoners en partners mee over wat in hun wijk nodig is.

Tevredenheid over het contact met de gemeente is een belangrijke voorwaarde voor vertrouwen in de overheid. Rotterdam wil een betrouwbare overheid zijn die dichtbij mensen staat en zichtbaar is in de wijken. Daarom werkt Rotterdam aan dienstverlening die betrouwbaar, begrijpelijk en toegankelijk is. De gemeente doet wat zij zegt en doet dit op tijd, handelt vanuit de menselijke maat en zorgt voor duidelijke en eenduidige communicatie. Rotterdammers kunnen gebruikmaken van dienstverlening via kanalen die passen bij hun situatie en krijgen waar nodig ondersteuning. Daarbij werkt de organisatie als één gemeente, zodat Rotterdammers niet de weg hoeven te vinden in de organisatie en weten waar ze aan toe zijn.

Op basis van signalen en ervaringen van Rotterdammers wordt de dienstverlening continu verbeterd. Daarnaast intensificeert Rotterdam de samenwerking met de Ombudsman. Er wordt gewerkt aan duidelijke en overzichtelijke communicatie, eenvoudige formulieren en samenhangende dienstverlening. Ook wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van het contact en in een professioneel gastonthaal op publiekslocaties. Daarnaast verkent Rotterdam hoe digitale dienstverlening en een gemeentelijke dienstverleningsapp hieraan kunnen bijdragen. Digitalisering en innovatieve technologie worden verantwoord ingezet waar dit de dienstverlening verbetert.

In de komende jaren blijft de gemeente rekening houden met de persoonlijke en financiële situatie van belastingplichtigen. Waar nodig maakt de gemeente passende betalingsafspraken. Hierbij houdt ze rekening met de financiële draagkracht van de belastingplichtige. De gemeente werkt daarnaast aan het behoud van het keurmerk 'Geldzorgenbewuste organisatie'.

Begrotingsprogramma's: Veiligheid, Dienstverlening, Bestuur, Belastingen.

SDG 17: Partnerschappen om de doelen te bereiken

Samenwerken gebeurt al sinds vele tientallen jaren in diverse nationale en internationale samenwerkingsverbanden op de in voorgaande hoofdstukken aan de orde gekomen beleidsterreinen. Rotterdam is geen eiland: samenwerking is onmisbaar om de beleidsdoelstellingen en doorbraken te realiseren. Daarom wordt beleid gezamenlijk of in samenspraak met veel verschillende bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden gemaakt. Ook de uitvoering vindt vaak samen plaats.

Zo wordt binnen het Nationaal Programma Rotterdam Zuid ingezet op verdere verbetering van het onderwijs, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuuraanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen.

Op regionaal niveau wordt o.a. samengewerkt op milieugebied (DCMR), werkgelegenheid (de Arbeidsmarktregio), Veiligheid (VRR, Zorg- en veiligheidshuis), openbaar vervoer en economisch vestigingsklimaat (Metropoolregio Rotterdam Den Haag), groene ruimte (recreatiegebieden), jeugd, (jeugdhulp Rotterdam Rijnmond) en gezondheid (GGD Rotterdam Rijnmond).

Op hoger schaalniveau vindt de samenwerking plaats o.a. in G4 verband en als lid van de VNG en de VZHG (Vereniging Zuid-Hollandse gemeenten). Internationale samenwerking zit in de genen van onze havenstad. Rotterdam heeft al jaren een actief internationaal programma en onderhoudt wereldwijd contacten en relaties en behartigt daarbij onze belangen. Onder andere bij de Europese Unie. Verder werken we samen met zuster- en partnersteden, in netwerken als Eurocities (ontstaan in 1986 in Rotterdam), het Comité van de Regio's, ICLEI, Global Resilient Cities, C40, U20, EFUS (veiligheid) en TDA (transport decarbonisation alliance). Naast bestuurlijke inzet is Rotterdam ook op ambtelijk niveau (internationaal) actief en wordt Rotterdam als koploper op tal van terreinen gezien en gewaardeerd.

Begroting 2027

Verbonden partijen

Paginanummer in website: 219

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de 'verbonden partijen' genoemd. De beleidsvoornemens gaan over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij. Daarnaast biedt de paragraaf inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, waaronder die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's. Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen, en per beleidsprogramma staat aangegeven welk verbonden partij bijdraagt aan het programma.

Opbouw paragraaf Verbonden Partijen

Voor de Begroting 2027 is de paragraaf Verbonden Partijen als volgt opgebouwd, waarbij waar nodig onderscheid gemaakt wordt qua type verbonden partij:

1. **Beleid en kaders**; geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van enkele verbonden partijen die prominent voor de Rotterdamse publieke belangen zijn.;
2. **Lijst van verbonden partijen**, waar de kwalitatieve en kwantitatieve kerngegevens voor de begroting 2027 per verbonden partijen worden weergegeven.

Daarna wordt nader ingegaan op de verschillende type verbonden partijen die de gemeente Rotterdam kent.

1. *vennootschappen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen en de verwachte dividendstromen richting de gemeente Rotterdam;
2. *stichtingen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen;
3. *verenigingen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen verenigingen;
4. *gemeenschappelijke regelingen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen gemeenschappelijke regelingen.

Beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college van burgemeester en wethouders verplicht om de gemeenteraad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de gemeenteraad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een verbonden partij. Daarnaast kan ook het college van burgemeester en wethouders besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- *bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht;
- *financieel belang*: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kent in totaal 36 verbonden partijen medio 2026. Het gaat hierbij om 20 vennootschappen, 4 stichtingen, 3 verenigingen en 9 gemeenschappelijke regelingen. Per type verbonden partij wordt, later in deze paragraaf, nader toegelicht welke relaties worden aangegaan of verbroken.

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente verplicht inzage te bieden in:

1

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:

- verbonden partijen;
- stichtingen en verenigingen;
- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;

2

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente.

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen

Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
BNG Bank N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Den Haag		
Publiek belang:	BNG Bank is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de gemeenten.		
Bestuurlijk belang:	Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Rotterdam heeft een belang van 0,58% in BNG Bank, bestaande uit 321.555 aandelen met een nominale waarde van 2,50 euro. BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Het solide risicoprofiel draagt zorgt voor relatief lage fundingkosten voor de bank, waardoor BNG lage tarieven kan bieden aan de klanten. De bank draagt daardoor duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico is laag. BNG Bank is één van de meest solide banken ter wereld en heeft een door de grote rating agencies vastgestelde 'triple A' credit rating.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Continuering; ten aanzien van de strategie van de deelneming heeft de gemeente geen bijzondere zeggenschap.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	97	97	97
Netto resultaat:	172.000	*de deelneming publiceert geen budgetten; uitgangspunt: vergelijkbaar resultaat t.o.v. voorgaande jaar.	*de deelneming publiceert geen budgetten; uitgangspunt: vergelijkbaar resultaat t.o.v. voorgaande jaar.
Eigen vermogen per 31/12:	4.863.000	4.863.000	4.863.000
Vreemd vermogen per 31/12:	110.701.000	110.701.000	110.701.000
Energietransitiefonds Rotterdam	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Verduurzaming van de productie, infrastructuur en gebruik van energie en het versterken van decirculaire economie in Rotterdam		
Bestuurlijk belang:	Het college is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders		
Financieel belang:	De gemeente heeft 100 mln. aan kapitaal toegezegd.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. In de investeringsstrategie zijn de kaders vastgelegd waarbinnen het fondsmanagement investeringen mag verrichten		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	In 2027 gaat ETFR inzetten op het verder ontwikkelen van haar portfolio om richting haar eerste exit-verkopen te gaan; de ontvangen middelen vanuit de gemeente zijn grotendeels geïnvesteerd dan wel geëncouraged, waardoor de nadruk van het fonds meer op "beheer" i.p.v. "opbouw" gaat liggen. Daarnaast is ETFR in gesprek met andere nationale partners (zoals Invest-NL) om te kijken waar mogelijke samenwerkingen opportuun zijn.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027

Boekwaarde	52.515	59.791	59.791
Netto resultaat:	-10.216	244	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	26.522	42.121	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	38	302	nnb
Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, zuivert en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan 2,5 miljoen consumenten en bedrijven in Zuid-Holland-Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal.
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De waterkwaliteit is landelijk geregeld.
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van 0,05 euro.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	GBE BV is houder van 50% van de aandelen in Evides N.V. De gemeente Rotterdam heeft een belang van 50,6% in GBE. De hoogte van de solvabiliteit (>40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruimschoots voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekken. Het financieel risico voor de gemeente is zeer beperkt.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 2024 e.v. geïnvesteerd zal moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit. Er is extra inzet nodig om de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Nederland te verbeteren, dit geldt ook voor de belangrijkste bron van Evides: de maas. Dit betekent dat er ingezet moet worden op een betere bescherming van de bronnen, een natuurlijker beheer en het beter vasthouden van water op het land. Ook duurzaamheid blijft een belangrijk beleidsdoel van Evides. Om leveringszekerheid te garanderen is er een regionaal actieplan leveringszekerheid drinkwater vastgesteld i.s.m. het rijk.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	848	848	848
Netto resultaat:	62.200	51.000	56100
Eigen vermogen per 31/12:	675.700	509.100	544000
Vreemd vermogen per 31/12:	828.800	769.900	864000
Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Verdere stimulering van de open breedband markt in Rotterdam en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.
Bestuurlijk belang:	Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang:	De boekwaarde van de deelneming (€ 150 k voor beide Glazen Maas vennootschappen gezamenlijk, hier 'toegewezen' aan Glazen Maas Infrastructuur B.V.).

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	laag; de ontvangen indicatieve biedingen in het kader van de verkoop wijzen uit dat de boekwaarde gerealiseerd zal worden.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Geen, het is de verwachting dat de verkoop van Glazen Maas in 2026 gerealiseerd zal worden. Daarom zijn begrote bedragen per ultimo 2026 en 2027 op '0' gesteld.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	18	-	-
Eigen vermogen per 31/12:	126	-	-
Vreemd vermogen per 31/12:	77	-	-
Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.		
Bestuurlijk belang:	Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Eind 2024 is de (ambtelijke) bestuurder vervangen door een externe bestuurder.		
Financieel belang:	De boekwaarde van de deelneming (€ 150 k voor beide Glazen Maas vennootschappen gezamenlijk, hier 'toegewezen' aan Glazen Maas Infrastructuur B.V.).		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	laag; de ontvangen indicatieve biedingen in het kader van de verkoop wijzen uit dat de boekwaarde gerealiseerd zal worden.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Geen, het is de verwachting dat de verkoop van Glazen Maas in 2026 gerealiseerd zal worden. Daarom zijn begrote bedragen per ultimo 2026 en 2027 op '0' gesteld.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	150	0	0
Netto resultaat:	-18	-	-
Eigen vermogen per 31/12:	364	-	-
Vreemd vermogen per 31/12:	19	-	-
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling van het havenindustriële complex.		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.		
Financieel belang:	De boekwaarde van de uitgezette middelen (gestort agio en aandelenkapitaal) ter waarde van 327.144.000 euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	De solvabiliteit van de onderneming is 77%. De dividenduitkering is afgelopen jaar naar boven bijgesteld. Het eigen vermogen bedroeg per ultimo 2025 ruim 4,8 mrd. Dit is ruim boven het gestort agio en aandelenkapitaal. Hier risico is zeer gering.		

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Het HBR heeft in 2025 de ondernemingsstrategie herijkt. 4 speerpunten staan centraal, in balans met de maatschappij, klimaatneutraal @ circuliär, weerbaarheid, leveringszekerheid & strategische autonomie en Toekomstig verdienvermogen. De nieuwe strategie bouwt voort op de huidige strategie met verduur zaming, ketenrol en organisatiekwaliteit als belangrijke thema's. Tegelijkertijd zijn er enkele cruciale veranderingen: de leefomgeving weegt zwaarder, maatschappelijke waarde is belangrijker, Het Havenbedrijf richt zich meer op anderen in staat stellen dan op zelf creëren, onze bijdrage aan weerbaarheid, leveringszekerheid en strategische autonomie heeft een prominentere plek gekregen, groei is een resultante en geen doel meer. Het Havenbedrijf zelf ontwikkelt zich in lijn met deze vier speerpunten verder naar een inclusieve, klimaatneutrale, weerbare en effectieve organisatie.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	327.144	327.144	327.144
Netto resultaat:	226.000	274.600	nbn
Eigen vermogen per 31/12:	4.804.793	nbn	nbn
Vreemd vermogen per 31/12:	1.383.418	nbn	nbn
ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Hoofddorp		
Publiek belang:	Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit voor bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van kansrijke cleantech ontwikkelingen in Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	Op dit moment is de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in 2021 als stille vennoot (limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.		
Financieel belang:	Het financieel belang van de gemeente Rotterdam is 4.000.000,-. Het bedrag wordt per investering in delen opgevraagd en de kosten van het fonds worden per kwartaal opgevraagd.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	ICOS CF 3 heeft medio 2025 circa 18mln. aan investeringen uitstaan. Gedurende 2025 heeft ICOS meerdere investeringen gedaan.		
Financiële gegevens *Betreft concept gegevens**ICF3 is een aflopend fonds dat in de beheer fase zit en stelt daartoe geen begrotingen meer op	Jaarrekening 2025*	Begroting 2026**	Begroting 2027**
Boekwaarde	4.000	4.000	4.000
Netto resultaat:	-3.878	nvt	nvt
Eigen vermogen per 31/12:	13.185	nvt	nvt
Vreemd vermogen per 31/12:	1.971	nvt	nvt
ICOS Cleantech Earlystage fund II B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Badhoevedorp		
Publiek belang:	Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die gericht zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een transitie		

	faciliteren naar een duurzame economiesector) in het Clean Tech Delta-gebied (Rijnmond en Drechtsteden).		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Deze deelneming vertegenwoordigd een boekwaarde van circa 2,2 mln. op de gemeentelijke balans.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	De investeringsperiode is geëindigd en de ondernemingen moeten voldoende groeien om verkocht te kunnen worden. Verwacht wordt dat het fonds in 2030 zal sluiten.		
Financiële gegevens **ICF3 is een aflopend fonds dat in de beheer fase zit en stelt daartoe geen begrotingen meer op	Jaarrekening 2025	Begroting 2026**	Begroting 2027**
Boekwaarde	1.888	1.888	1.888
Netto resultaat:	113	nvt	nvt
Eigen vermogen per 31/12:	1.008	nvt	nvt
Vreemd vermogen per 31/12:	3.679	nvt	nvt
InnovationQuarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Den Haag		
Publiek belang:	De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder op het gebied van innovatie.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van circa 11 mln euro en een jaarlijkse exploitatiebijdrage.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	InnovationQuarter (IQ) zet in 2027 op strategische pijlers om daarmee in te spelen op de veranderende wereldmarkt en welke rol de regio Zuid-Holland hierin kan spelen qua kennis en kunde; denk daarbij o.a. aan de technologische defensie-industrie. Ook zal 2027 in het teken staan van mogelijke kapitaalstorting van de aandeelhouders richting IQ om zo IQ meer slagkracht te geven.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	10.633	10.633	10.633
Netto resultaat:	-2.498	-2.409	nbn
Eigen vermogen per 31/12:	112.109	nbn	nbn
Vreemd vermogen per 31/12:	22.587	nbn	nbn
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Dordrecht		
Publiek belang:	De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van andere vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden C.V. Kil III.		
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van 5.681 euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico is zeer gering. Rotterdam zal uittreden uit deze NV, zodra de activiteiten van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden CV Kil III zijn beëindigd		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Doel is liquideren van ROM D CV Kil III.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	6	6	6
Netto resultaat:	10	nnb	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	74	nnb	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	320	nnb	nnb
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Dordrecht		
Publiek belang:	Ontwikkeling van de bedrijfsterreinen optimaal op elkaar af te stemmen en de betrokkenheid van de aanpalende regio bij de plannen te vergroten.		
Bestuurlijk belang:	De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College van B en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van vennoten.		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van 561.155 euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Risicoinschatting nihil. Rotterdam zal uittreden uit deze CV.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Afronden Liquidatie van ROM D C.V.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	516	nnb	nnb
Netto resultaat:	2.122	nnb	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	16.667	nnb	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	46	nnb	nnb
RET Infrastructuur B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Daarbij is het economisch eigendom in een aparte vennootschap ondergebracht, vanwege het publieke belang van de OV-infrastructuur en aan deze infrastructuur verbonden metro- en tramvoertuigen..		
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en		

Financieel belang:	ontslag van de directeur van RET Infrastructuur B.V. Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	De vennootschap werkt met een nulresultaat, waarbij de kosten van beheer en onderhoud worden gedekt door een separate concessievergoeding van MRDH. Na de overdracht van de gemeentelijke leningportefeuille blijft het risico beperkt tot het ingebrachte eigen vermogen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	De investeringen in beheer en onderhoud van de OV-infrastructuur en de railvoertuigen zijn volgens de voorwaarden van MRDH uitgevoerd.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	14	14	14
Vreemd vermogen per 31/12:	548.640	nbn	nbn
RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgevoerd (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge kwaliteitsbeoordeling door de reiziger.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	De gemeente heeft 99,2% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van 22,5 mln. euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de Rail- en busconcessie Rotterdam e.o. De exploitatie van de vervoersconcessies wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gemeente blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	In 2027 zal de RET invulling geven aan een uitbreiding van het metronet, door te investeren in nieuwe metrotoestellen en de daarbijhorende onderhoudscapaciteit. Daartoe zal het vreemd vermogen verder toenemen (start in 2026).		

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	22.500	22.500	22.500
Netto resultaat:	2.432	-1.831	nbn
Eigen vermogen per 31/12:	156.784	157.457	nbn
Vreemd vermogen per 31/12:	256.416	450.104	nbn
Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Schiphol, Haarlemmermeer		
Publiek belang:	Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederlandse en Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en op een verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te leveren aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		

Financieel belang:	4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van 454 euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	De boekwaarde van Royal Schiphol Group (RSG) op de financiële balans van de gemeente is € 1,2 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van RSG hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent RSG een gezonde kredietwaardigheid (credit rating Short term S&P van A-) met een degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt. Een punt van aandacht is de tariefstijging en de hoge capex kosten op de financiële positie. RSG zit nu in een fase waarin ze haar financiële positie tracht te versterken. Om die reden is tot eind 2024 gesproken over het dividendbeleid over 2025. Voorlopig staat het dividend nog op 0 geraamd in de begroting van 2025.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	RSG zet in 2027 verder in op het realiseren van haar master-plan om Schiphol zo toekomstbestendig te maken. Zo wordt er o.a. geïnvesteerd in betere faciliteiten rondom de bagage-handelingen en wordt vracht-cargo op een betere manier gehuisvest op het beschikbare terrein van de luchthaven.		
Financiële gegevens *Gemeente Rotterdam beschikt niet over de begroting omdat ze deze als aandeelhouder niet vaststelt.	Jaarrekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027*
Boekwaarde	1.164	1.164	1.164
Netto resultaat:	551.289	489.000	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	4.420.044	nnb	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	5.762.928	nnb	nnb
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Exploitatie en programmering van gemeentelijke sportvoorzieningen.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van 6.551.000 euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	In 2025 heeft het Sportbedrijf een uitgebreide risicoanalyse gedaan naar de strategische risico's. Deze analyse vormde de basis om het weerstandsvermogen te bepalen. De conclusie hiervan is dat het Sportbedrijf onder normale omstandigheden financieel stabiel is, maar beperkte ruimte kent om structurele tegenvallers op te vangen. De winstgevendheid zal de komende jaren stapsgewijs verhoogd worden om beter tegenvallers te kunnen opvangen en het weerstandsvermogen op een hoger niveau te krijgen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	In 2027 zal de gemeenteraad naar verwachting een nieuw gemeentelijk sportbeleid vaststellen. Dan wordt duidelijk aan welke beleidsdoelstellingen het Sportbedrijf de komende collegeperiode moet gaan bijdragen. Per 1 januari 2026 heeft het Sportbedrijf de exploitatie van het Topsportcentrum Rotterdam overgenomen, in 2027 zal er verder gewerkt worden aan het verbeteren van de exploitatie. Ook loopt in 2027 het programma door om de ICT op orde te krijgen, de verouderde systemen zijn in sommige gevallen niet koppelbaar en worden herzien.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	6.551	6.551	6.551
Netto resultaat:	143	nnb	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	11.247	nnb	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	19.936	nnb	nnb

Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en heeft het benoemingsrecht voor een van de zes commissarissen.		
Financieel belang:	De gemeente heeft voor circa 6,3 miljoen aan kapitaal toegezegd, waarvan 3,3 miljoen daadwerkelijk is gestort.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Stadsherstel laat al jaren een stabiel positief financieel resultaat zien. De risicobeheersing is met name gericht op de bezettingsgraden van het onroerend goed, solvabiliteit, kwaliteit van restauratieprojecten, en regelgeving. Deze risico's worden ook elk kwartaal door de raad van commissarissen gemonitord.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	In 2026 is de Noorse kerk en het Diepeveenpand aangekocht. Deze zullen in 2027 gerestaureerd worden. Daarnaast is Stadsherstel in gesprek met de gemeente over de aankoop van Buitenplaats De Tempel.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	1.747	2.347	5.747
Netto resultaat:	555	nnb	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	20.933	nnb	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	12.451	nnb	nnb
Stedin Holding N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB, opgericht 1879). met energie- en netwerkbedrijven van andere (omliggende) gemeenten en verzelfstandiging van het bedrijf. Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de energienetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de energievoorziening.		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap van de Aandeelhouderscommissie (AHC) van Stedin		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van 100 euro. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam 131.852 cumulatief preferente aandelen met elk een nominale waarde van 100 euro. Het aandeelhoudersbelang van de gemeente Rotterdam bedroeg op per ultimo 2025 27,7%.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	laag; de onderneming heeft een solvabiliteit van >30% (bepaald als eigen vermogen/ vreemd vermogen) en een positief resultaat. Vanwege de hoge investeringen in - vooral - het elektriciteitsnet is de cashflow negatief. Er ontstaat een kapitaalbehoefte om de financiering op de langere termijn veilig te stellen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Het gefaseerd oplossen van netcongestie door te sturen op gespreider gebruik van het net in combinatie met bouwen aan uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet en in sommige gevallen ook warmte vormt de belangrijkste doelstelling. Randvoorwaarde hiervoor is dat de kapitaalbehoefte die hieruit volgt wordt ingevuld. Rotterdam speelt hier als voorzitter van de AHC een belangrijke rol in.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027

Boekwaarde	63.916	63.916	63.916
Netto resultaat:	278000	239000	555000
Eigen vermogen per 31/12:	3586000	3767000	*Vooralsnog is uitgangspunt geen wijziging
Vreemd vermogen per 31/12:	6489000	7584000	*Vooralsnog is uitgangspunt geen wijziging
Stadion Feijenoord N.V.		Vennootschap	Te beeindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Het aandeelhouderschap is ontstaan vanuit de conversie van een achtergestelde lening uit 1994 ten behoeve van de renovatie van De Kuip. De gemeente ziet geen publiek belang meer bij het aandeelhouderschap.
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft als houder van één aandeel in beperkte mate zeggenschap in de aandeelhoudersvergadering (0,02%).
Financieel belang:	Aan het preferente aandeel van de gemeente is een agioreserve van 7,9 mln. euro verbonden.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het minimale resultaat en negatieve eigen vermogen heeft geen directe impact op de boekwaarde van het preferente aandeel. De gemeente is in gesprek met de directie van Stadion omtrent het gemeentelijke aandeelhouderschap in Stadion Feijenoord en de toekomst hiervan.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	De gemeente volgt de ontwikkelingen rondom een mogelijke fusie van de club en het stadion. Daarbij wordt gekeken naar een opportuun moment om voor de gemeente haar aandeel te vervreemden.

Financiële gegevens * Cijfers gebaseerd op het jaarverslag 2024-2025 (Stadion Feijenoord werkt met een gebroken boekjaar) ** Gemeente Rotterdam beschikt niet over de begroting omdat ze deze als aandeelhouder niet vaststelt.	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Boekwaarde	7.941	7.941	7.941
Netto resultaat:	9.559	nbn	nbn
Eigen vermogen per 31/12:	-1.143	nbn	nbn
Vreemd vermogen per 31/12:	19.117	nbn	nbn
Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te beeindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	De gemeente hecht aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische zorg. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente hier zijn bijdrage aan.
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het benoemingsrecht van één lid van de Investor Board.
Financieel belang:	Het totale gemeentelijke commitment bedraagt 1 mln euro; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandelen.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico op afwaardering is voor alle investeringsfondsen 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. Het meest recente kwartaalrapport geeft geen aanleiding tot afwaardering.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Swanbridge Capital zit in de afrondende fase als investeringsfonds; ze investeert niet meer in nieuwe activiteiten, maar beheert enkel nog haar lopende portefeuille. Daarbij kijkt het fonds naar kopers voor de huidige investeringen, om zo richting de exit-fase te gaan van het fonds als geheel.		
Financiële gegevens *Betreft concept cijfers **Gemeente Rotterdam beschikt niet over de begroting omdat ze deze als aandeelhouder niet vaststelt.	Jaarrekening 2025*	Begroting 2026**	Begroting 2027**
Boekwaarde	544	544	544
Netto resultaat:	-120	nnb	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	952	nnb	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	1845	nnb	nnb
StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Bijdragen aan vastgoed voor ondernemers met een maatschappelijke impact, een aantrekkelijker en gedifferentieerd woonmilieu, en het borgen van voldoende bedrijfsruimte in Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoofde van de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname in het toezichthoudende Investeringscomité.		
Financieel belang:	Het fonds is tot op heden gevoed met subsidiemiddelen. De gemeente heeft in 2025 een kapitaalstorting van € 7,1 miljoen toegezegd voor het investeringsdoel 'bedrijfsruimte'.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Omdat het fondsvermogen is gevoed met Europese subsidiemiddelen i.p.v. kapitaalstortingen is de gemeentelijke boekwaarde tot op heden nihil. Negatieve fondsresultaten raken de gemeentelijke financiën daarmee niet.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Eind 2024 is de nieuwe investeringsstrategie vastgesteld - deze nieuwe strategie brengt meer focus op de hele stad Rotterdam en ruimte / Vastgoed. 2027 staat in het teken van het verder uitvoeren van deze strategie, om zo bij te dragen aan de doelen omtrent i) vastgoed voor ondernemers met maatschappelijke impact, ii) toekomstbestendig en gedifferentieerde woningvoorraad en iii) borgen van voldoende bedrijfsruimte aanbod in Rotterdam. Fondsbeheerder SVn is in nauw contact met de gemeente over de voortgang op deze doelen.		
Financiële gegevens *Gemeente Rotterdam beschikt niet over de begroting omdat ze deze als aandeelhouder niet vaststelt.	Jaarrekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027*
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	-3.801	nnb	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	11.346	nnb	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	119	nnb	nnb

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk financieel belang met een derde rechtspersoon

is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een bestuurlijk belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

In de tabel hierboven wordt nadere informatie gegeven voor de vennootschappen waarin de gemeente Rotterdam een aandeelhouderschap kent. De tabel biedt per vennootschap inzicht in de naam, vestigingsplaats, en in de publieke, bestuurlijke en financiële belangen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het nettoresultaat.

Hieronder wordt een korte uiteenzetting gegeven over de:

1. Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen, inclusief indicatieve dividend raming;
2. Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of nieuwe deelname in bestaande vennootschappen;
3. Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen, inclusief indicatieve dividend raming

De gemeente was medio 2026 aandeelhouder in 20 vennootschappen, waarbij de intentie is om haar deelname in 13 vennootschappen te continueren en in 7 vennootschappen te beëindigen (zie de paragraaf over de te beëindigen vennootschappen).

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten Bank NV (BNG Bank), Gemeenschappelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Stedin Groep NV, RET NV en de Royal Schiphol Group NV zijn de verbonden partijen die bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uitkeren aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-out ratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. Voor 2027 verwacht de gemeente, op basis van voorgaande jaren dat het dividend rondom de €120 mln is, uitgaande dat er gedurende 2027 geen significante gebeurtenissen zijn die het resultaat van de deelnemingen sterk beïnvloeden.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in 7 vennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden, de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Glazen Maas Exploitatie B.V. & Glazen Maas Infrastructuur B.V., ICOS Cleantech Earlystage Fund II B.V., Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V., Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Dordtse Kil III C.V., Swanbridge Capital B.V. en Stadion Feijenoord N.V.

Relevant om te vermelden is dat de gemeente, bij een beëindiging, afhankelijk is van derden, waaronder de desbetreffende deelneming, debiteuren en crediteuren, of de belastingdienst. In de lijst van verbonden partijen van deze paragraaf is een nadere toelichting opgenomen over de status van de beëindiging van de gemeentelijke deelname in voornoemde verbonden partijen.

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang van de gemeente Rotterdam door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Bij verbonden partijen gelden de volgende voorwaarden:

- de financiële en beleidsmatige risico's die de gemeente loopt, staan in redelijke verhouding tot het publiek belang;
- de deelneming is het efficiëntste en effectiefste instrument om het beoogde beleidsdoel te bereiken;
- het publiek belang en het toezicht daarop is niet al op een andere manier volledig geborgd.

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader Verbonden Partijen. Daarnaast is ook de Leidraad Governance opgenomen in het beleidskader. De kern van de leidraad is het gebruik van een gemeente breed *relatie-classificatiemodel*. In dit model worden organisaties op basis van criteria ingedeeld en wordt per categorie uitgewerkt op welke wijze de invulling van het toezicht vanuit de gemeente concreet vorm krijgt. Daarnaast is uitgewerkt op welke wijze dit instrument behulpzaam kan zijn bij de wijze waarop accounthouders binnen de gemeente Rotterdam invulling geven aan hun toezichthoudende rol.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance vormen voornoemde bepalingen de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen - zo wordt er in het Beleidskader ingegaan op de relatie tussen & bevoegdheden voor de Raad vis-a-vis de Verbonden Partijen.. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen;
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen;
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen.

Bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij heeft de gemeenteraad op basis van de Gemeentewet het recht om wensen en bedenkingen te uiten. Dit betekent dat het college pas kan besluiten tot het oprichten of participeren in een nieuwe verbonden partij nadat de gemeenteraad in de positie is geweest om haar wensen en bedenkingen te uiten.

Voor het beheer en afstoten bepaalt de Gemeentewet dat in principe het college verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming rondom verbonden partijen en dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. In de praktijk blijkt echter dat wanneer er sprake is van grote belangen voor de gemeente zoals bijvoorbeeld de strategie van het Havenbedrijf de gemeenteraad juist voorafgaand aan de besluitvorming wordt betrokken.

Als het gaat om het beheer van een verbonden partij dan betekent dit dat de gemeente als aandeelhouder van een vennootschap of lid van een vereniging of gemeenschappelijke regeling gedurende het jaar onder andere betrokken is bij het opstellen en vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen, de strategie of jaarplan, majeure investeringsbeslissingen en benoemingen van bestuurders, toezichthouders alsmede commissarissen van een verbonden partij. De basis hiervoor zijn vaak de statuten, overeenkomsten of wetgeving afhankelijk van het type verbonden partij.

Daarnaast informeert het college en de gemeenteraad bij een voornemen een verbonden partij te verzelfstandigen. Eenzelfde rol vervult het college bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2026-2030: Vaart maken

In het Coalitieakkoord staan de beleidsvoornemens om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zo zijn onder andere het Havenbedrijf, Stedin en het Energietransitiefonds Rotterdam (ETFR), waarvan de gemeente Rotterdam aandeelhouder is, belangrijke partners voor de gemeente in de energietransitie, maar ook in kwesties van arbeidsgelegenheid. Zo wordt er bijvoorbeeld met bedrijven in de Rotterdamse haven samengewerkt aan de om- en bijscholing van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt of oudere werkzoekenden. Ook wordt er, via het lidmaatschap bij de MRDH, ingezet op het vergroten van de bereikbaarheid van alle hoeken van de gemeente Rotterdam middels het openbaar vervoer dat geleverd wordt door RET.

Belangrijkste beleidsvoornemens & beleid voor verbonden partijen met "verhoogd risico"

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college vervolgens verantwoording af over dit gevoerde beleid in de gelijknamige paragraaf van de jaarstukken.

Ook wordt jaarlijks door het college het Beheerverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheerverslag is om de gemeenteraad van Rotterdam grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

Daarnaast zijn met betrekking tot de verbonden partijen voor 2026 enkele belangrijke beleidsvoornemens en ontwikkelingen te benoemen voor de meest omvangrijke deelnemingen wanneer wordt gekeken naar de impact op de publieke (verduurzaming, energievoorziening, betaalbaarheid en mobiliteit) en financiële (dividend en gestort kapitaal) belangen voor de gemeente.

1. Havenbedrijf

In 2027 werkt het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) verder aan de uitvoering van de nieuwe Ondernemingsstrategie 2025-2029 en de implementatie van vastgestelde Havenvisie. Het Havenbedrijf heeft bij de uitwerking van de strategische doelen meer focus aangebracht en activiteiten verder geprioriteerd. De vastgestelde doelen over weerbaarheid en veerkracht van de haven, bijdragen aan leveringszekerheid van energie en strategische grondstoffen in Europa, het behouden van de strategische autonomie van Europa door bestaande maakindustrie te behouden en nieuwe aan te trekken vergen aanvullende inspanningen van het Havenbedrijf. De industrie in de Rotterdamse haven ondervindt, ondanks gunstige maatregelen zoals de afschaffing van de plastic taks, nog steeds veel hinder van de stikstofproblematiek, netcongestie en hoge energiekosten in vergelijking met omringende landen. De gemeente en HbR blijven met het Rijk in gesprek over oplossingen, aangezien deze industrie cruciaal is voor de strategische autonomie, het verdienvermogen en (hoogwaardige) werkgelegenheid in de regio. Bij de herijking van de strategie van het Havenbedrijf is vastgesteld dat de doelstellingen die deze problemen aanpakken meer aandacht moeten krijgen.

In 2025 werd duidelijk dat geopolitieke spanningen, conflicten in het Midden-Oosten en de oorlog in Oekraïne, evenals mondiale handelstarieven en de spanningen tussen de VS en China, de onzekerheid over goederenstromen vergroten. Daar kwam bij dat de straat van Hormuz een groot deel van 2026 is afgesloten voor de scheepvaart. De gemeente en de Staat worden als aandeelhouder periodiek geïnformeerd over deze ontwikkelingen en de eventuele impact. Vooralsnog voorziet HbR op de langere termijn op totaalniveau nog altijd een opgaande trend in de overslag.

2. Stedin

Het oplossen van netcongestie, ofwel de file op het stroomnet, is en blijft voorlopig het belangrijkste thema voor het bedrijf. Er zijn grote investeringen nodig om het elektriciteitsnet uit te breiden en te verzwaren zodat netcongestie opgelost kan worden. Het oplossen van netcongestie is een zaak van lange adem. Bijvoorbeeld omdat gezocht moet worden naar medewerkers die ook opgeleid moeten worden, of omdat de levertijd van materialen zoals transformatoren lang is. Ook zijn de processen rond ruimtelijke ordening en dergelijke heel ingewikkeld. Daarom wordt ook ingezet op intensievere en meer gespreide benutting van het bestaande net, bijvoorbeeld in de daluren, zodat het net tijdens de piekuren minder belast hoeft te worden.

Om de jaarlijks groeiende investeringen te kunnen blijven financieren, verwacht Stedin Groep haar eigenvermogenspositie de komende jaren verder te moeten versterken. Over de kapitaalbehoefte en de manier waarop deze moet worden ingevuld wordt tussen Stedin en de aandeelhouders overlegd, zodat er voldoende financiële ruimte blijft om te kunnen investeren.

3. RET

In 2027 investeert de RET in verdere uitbreiding van de metro-capaciteit en daarmee het faciliteren van reizigersgroei. Het gaat om een investering van circa 40 metrotostellen die de nieuwe generatie van metro-vervoer zal inluiden in het Rotterdamse netwerk. Bij deze nieuwe toestellen is ook nagedacht over het eventueel (deels) autonoom rijden van de metro; daarmee speelt de RET in op de laatste ontwikkelingen in het OV-landschap. Zo werkt de RET samen met de MRDH en de HTM op Rotterdam-The Hague Airport met autonoom rijdende bussen - hiermee bouwt RET kennis en kunde op met deze nieuwe technieken, die van belang worden rondom de toekomst van het OV.

Daarnaast werkt de RET samen met de MRDH aan de nieuwe rail concessie die naar verwachting in 2028 van start gaat - daarin wordt vastgelegd op welke voorwaarden de RET het railvervoer in regio Rotterdam moet verzorgen en tegen welke vergoeding.

4. Evides

In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is. Daarom heeft het rijk in januari 2025 het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen gepubliceerd, dat loopt tot 2030. Bescherming van de waterkwaliteit en het makkelijker maken om drinkwaterbronnen aan te wijzen zijn voor Evides twee belangrijke pijlers uit dit plan. Evides heeft voor de komende jaren een investeringsprogramma opgesteld om er voor te zorgen dat de drinkwatervoorziening op orde is en blijft. De prognose is dat in de komende decennia de investeringen die Evides moet doen om voldoende water te kunnen blijven fors zullen stijgen. Ook duurzaamheid en inclusiviteit blijven beleidsdoelen van Evides.

Stichtingen

Verbonden partijen - Stichtingen	Taakveld	Soort	Status
Stichting Bestuur openbaar onderwijs Rotterdam	Onderwijs en leerlingzaken	Stichting	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Goede uitvoering en spreiding van het openbaar onderwijs in Rotterdam.
Bestuurlijk belang:	De gemeenteraad is toezichthouder van de stichting BOOR. De gemeenteraad keurt de strategische beleidskoers, de begroting en de jaarrekening goed. Daarnaast benoemt zij de leden van het college van bestuur, waarvan specifiek de voorzitter in functie.
Financieel belang:	n.v.t.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	n.v.t.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	n.v.t.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	-487	-8	5.621
Eigen vermogen per 31/12:	45.539	45.531	51.152
Vreemd vermogen per 31/12:	133.190	103.284	90.924
Stichting Bibliotheek Rotterdam	Media	Stichting	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de nauwe verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonden partij
Bestuurlijk belang:	Statutaire bevoegdheden als aangesloten instelling.
Financieel belang:	De inbrengwaarde van de activa (collectie, inventaris).
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Bibliotheek Rotterdam draagt als verbonden partij bij aan de gemeentelijke ambities op het gebied van kansengelijkheid, taalontwikkeling, digitale inclusie en participatie. De maatschappelijke opgave groeit, terwijl de structurele financiële ruimte onder druk staat.Een belangrijk strategisch risico betreft de afnemende middelen voor de Bibliotheek op School (dBos). Hierdoor ontstaat spanning tussen de groeiende vraag vanuit het onderwijs en de beschikbare capaciteit om de gezamenlijke ambities op het gebied van leesbevordering en taalontwikkeling duurzaam te realiseren.De vernieuwing van de Centrale Bibliotheek brengt een omvangrijke transitie met zich mee. Stijgende exploitatiekosten, prijsontwikkelingen en implementatierisico's kunnen de financiële ruimte voor de reguliere dienstverlening verder beperken.Daarnaast neemt de druk op de veiligheid van de vestigingen toe. Complexere maatschappelijke vraagstukken vragen om extra inzet op beveiliging, begeleiding en ondersteuning van medewerkers. Zonder passende structurele financiering komt de toegankelijkheid en continuïteit van de publieke dienstverlening onder druk te staan.Een aanvullend strategisch risico betreft de decentralisatiemiddelen. In het verleden zijn niet alle beschikbare middelen ontvangen, terwijl deze financiering essentieel is voor het in stand houden van een landelijk dekkend bibliotheeknetwerk. Bij onvoldoende of onzekere financiering ontstaat het risico dat het huidige voorzieningenniveau niet kan worden gehandhaafd, met als uiterste consequentie het afschalen of sluiten van

	vestigingen. Tot slot vergroten de cao-ontwikkelingen, inflatie en stijgende kosten voor huisvesting, ICT en beveiliging de structurele exploitatiedruk. Indien de subsidiebijdrage deze autonome kostenontwikkelingen niet volgt, neemt de ruimte voor innovatie en maatschappelijke dienstverlening verder af. Bibliotheek Rotterdam beheerst deze risico's actief binnen de planning- en controlcyclus. Gezien het overwegend externe karakter van deze ontwikkelingen blijft een structureel passende ontwikkeling van de exploitatiesubsidie noodzakelijk om de continuïteit van de maatschappelijke dienstverlening en de realisatie van de gemeentelijke opgaven duurzaam te waarborgen.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Bibliotheek Rotterdam helpt Rotterdammers om bewust, kritisch en actief deel te nemen aan de samenleving. We zetten ons in voor een stad waarin alle Rotterdammers zich persoonlijk kunnen ontwikkelen, taal- en digitaal vaardig zijn, de weg weten in de informatie-maatschappij en democratie, (lees)plezier hebben, cultuur beleven en elkaar kunnen ontmoeten en begrijpen. De bibliotheek geeft toegang tot betrouwbare kennis en informatie. In 2027 werkt SBR verder aan haar maatschappelijke opgave door te investeren in haar strategische ambities op het gebied van: taal, digitaal, persoonlijke ontwikkeling, communitygericht werken en toegankelijkheid, zoals vastgesteld in het Meerjarenbeleidsplan 2025-2028. De focus ligt op het versterken van taalvaardigheid en taalplezier, digitale vaardigheden, mediawijsheid, burgerschapsvaardigheden en communities middels o.a. informeel leren, praktische hulp, methodisch onderbouwde publieksprogramma's/activiteiten, de Bibliotheek op School, collectie, erfgoed. Het gratis lidmaatschap en boetevrij lenen zetten we voort in 2027. SBR werkt in 2027 aan innovatie – o.a. voorbereidend op de Vernieuwde Centrale een aansluitend op de veranderingen in de informatiesamenleving- en meet de impact van het aanbod om steeds te kunnen verbeteren en te aan te blijven sluiten bij de behoeftes van Rotterdammers. Daarbij worden Rotterdammers zelf in belangrijke mate betrokken om de bibliotheek van hun stad vorm te geven en zijn tevreden over hun bibliotheek. Voortdurend worden nieuwe partnerschappen aangegaan om de impact van onze dienstverlening te vergroten. SBR biedt inwoners -met drempelloze 23 locaties tot in de haarvaten van de stad- en haar wijkaanpak een veilige, toegankelijke en laagdrempelige plek om te leren, te ontmoeten, te verbinden en te verwonderen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	-298	112	64
Eigen vermogen per 31/12:	10.881	10.993	11.057
Vreemd vermogen per 31/12:	6.258	6.453	6.495
Stichting Natuurstad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Stichting	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer door de exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over natuur, milieu en duurzaamheid		
Bestuurlijk belang:	Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatierecht voor alle benodigde informatie		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van 340.000 euro en jaarlijkse subsidie van 9.384.027 euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Natuurstad biedt een laagdrempelig aanbod aan educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. De activiteiten zijn tot nu toe vooral gericht op kinderen (van basisonderwijs). Het gaat om de exploitatie van 8 stadsboerderijen en 14 educatieve tuinen. Op het product educatie is door het college een structurele bezuiniging doorgevoerd van € 900k per 2027. Dit gaat volgens een financiële afbouwregeling vanaf 2025. Hoewel scholen nog steeds tegen betaling lessen kunnen afnemen, heeft de verhoogde eigen bijdrage ertoe geleid dat het aantal deelnemende scholen met twee derde is afgenomen		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Natuurstad zet in met haar strategisch plan 2025-2028 "Naar een natuurinclusief Rotterdam" via 3 programmalijnen (educatie, recreatie en DuurzaamDoen). Hiermee richt Natuurstad zich o.a. op het versterken van samenwerkingsverbanden, bouwen aan een wendbare organisatie en realiseren van een duurzame begroting.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	606	214	0

Eigen vermogen per 31/12:	1.847	1.200	2.000
Vreemd vermogen per 31/12:	3.084	2.600	3.100
Stichting Zuid-Holland bereikbaar	Mobiliteit	Stichting	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Het publiek belang is gelegen in het kunnen uitvoeren van een gezamenlijk programma van mobiliteitsmaatregelen ter verbetering van de bereikbaarheid en ter bevordering van duurzame gedragsverandering in de regio op de korte termijn. In dit programma worden deel- en gezamenlijk belangen van de moederorganisaties geïntegreerd. Via de stichting kunnen aanbestedingen worden gedaan ter uitvoering van dit programma.
Bestuurlijk belang:	De wethouder Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit is lid van de stuurgroep, die de jaarplannen, met daarin de strategische doelen, en de begroting vaststelt. De stichting kent een Raad van Toezicht, de leden waarvan door de stuurgroep zijn benoemd.
Financieel belang:	De gemeente betaalt een vaste jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 272.000. Daarnaast kan de gemeente werkbudgetten, aanbestedingen en projecten mede-bekostigen op basis van het jaarplan.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Stichting Zuid-Holland Bereikbaar valt onder de Provincie Zuid-Holland. Individuele jaarstukken van de stichting lijken niet publiekelijk beschikbaar, van de Provincie wel. € 272.000 is een minimaal bedrag op de totale baten en lasten positie van de Provincie per 2025 van € 141 miljoen en de activa positie van € 2.317 miljoen. Met een eigen vermogen van € 857 miljoen per 2025, is het risico nihil dat het bedrag niet te realiseren zal zijn.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Stichting Zuid-Holland Bereikbaar richt zich in 2027 op het versterken van de bereikbaarheid van Zuid-Holland door een gezamenlijke, gebiedsgerichte aanpak van mobiliteitsopgaven en verkeershinder. Een belangrijk zwaartepunt ligt daarbij op de Rotterdamse Ruit, waar de komende jaren sprake is van een uitzonderlijke stapeling van geplande en ongeplande infrastructurele werkzaamheden. Het programma zet in op versterkte regie, verkeersmanagement, mobiliteitsmanagement, communicatie en ketensamenwerking om de bereikbaarheidsimpact voor reizigers, werkgevers en logistieke ketens te beperken. Daarnaast wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van instrumenten, data-analyse en samenwerkingsstructuren om de gebiedsaanpak effectiever en voorspelbaarder te maken. Hiermee wil Zuid-Holland Bereikbaar bijdragen aan een robuuste en toekomstbestendige bereikbaarheid van de economische kerngebieden van de regio.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	99	-399	-983
Eigen vermogen per 31/12:	2.577	nvt	nvt
Vreemd vermogen per 31/12:	3.623	nvt	nvt

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het College expliciet besloten vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er geen sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder 'gesubsidieerde instellingen' en is het geen verbonden partij. Medio 2025 kent de gemeente Rotterdam vier stichtingen die zich classificeren als verbonden partij. Al deze stichtingen worden in 2026 gecontinueerd.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verenigingen

Verbonden partijen - Verenigingen	Taakveld	Soort	Status
Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Den Haag		
Publiek belang:	Zonder winstoogmerk de ICT-functie ten behoeve van het Inkomensdomein (aanvragen en verstrekken uitkering) voor de sociale diensten van de G4 te verzorgen		
Bestuurlijk belang:	De coöperatie heeft een onafhankelijke directie en hiërarchisch daarboven geplaatste raad van commissarissen die door de G4 worden benoemd. Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) is in de algemene leden vergadering. De gebruikersraad heeft een adviesrol richting de directie over de kwaliteit en doelmatigheid van de dienstverlening, de functionaliteit van de producten en de roadmap voor de productontwikkeling.		
Financieel belang:	In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer 25.000 euro in het eigen vermogen van de Coöperatie Wigo4it U.A. stort. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De reguliere deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2024 6,4M euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	De voorlopige begroting 2027 gaat uit van € 6,45 mln Rotterdamse bijdrage. Er moet nog een besluit worden genomen over een her te bestemmen reserve van € 1,15 mln. van de algemene reserve te herbestemmen en te verrekenen met de bijdrage deelnemers voor het jaar 2027. De ALV heeft voorgesteld om samen te verkennen of een deel van het positieve resultaat kan worden ingezet als startkapitaal om meer gezamenlijk binnen de G4 te doen.. Let wel: de gehanteerde verdeelsleutel waar de bijdrage 2027 op is gebaseerd is nog niet gebaseerd op de juiste peildatum, wat te maken heeft met het moment van opstellen van de voorlopige begroting. Dit geldt ook voor de gehanteerde indexatie. Bij de definitieve begroting 2027 zal Wigo4it voor de indexatie gebruikmaken van de augustusraming van het CPB. Vaststelling van de begroting 2026 vindt 8 december plaats in de ALV.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	In voorgaande jaren werd het positief resultaat in mindering gebracht op de bijdragen van de gemeenten. Er wordt nu gedacht om "Mijn inkomen" met Wigo4it te doen en het resultaat niet in mindering te brengen op de bijdragen van de begroting 2027. Rotterdam doet hierin niet mee, waardoor de bijdrage van Rotterdam wel lager uitvalt. Het is nog niet formeel, dat gebeurt pas bij het vaststellen van de begroting 2027 in het najaar.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	1.155	(364)	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	3.657	3.292	3.292
Vreemd vermogen per 31/12:	11.849	11.500	11.500
Dimpact	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Enschede		
Publiek belang:	Volgens artikel 2 van de statuten fungeert de coöperatie fungeert als een katalysator voor gestandaardiseerde, integrale gemeentelijke informatievoorziening ten behoeve van de (digitale) dienstverlening en bedrijfsvoering.		
Bestuurlijk belang:	Stemrecht over onder meer besluiten over de jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage, de benoeming van de raad van commissarissen, de begroting en jaarrekening en wijziging van de statuten van de coöperatie.		
Financieel belang:	Een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage (gering)		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Risico is laag. Jaarlijks wordt het bedrijfsplan opgesteld en dat is afhankelijke van de inleg van de deelnemende gemeenten. Er zijn afspraken gemaakt over het weerstandsvermogen, dat begroot is op 1,2 voor het jaar 2027.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Verder professionaliseren van de dienstverlening aan de burgers, door digitale systemen verder door te ontwikkelen.		

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	178	651	n nb
Eigen vermogen per 31/12:	880	1.403	n nb
Vreemd vermogen per 31/12:	6.134	niet begroot	n nb
Coöperatie Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR)	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Het SIF-R is een extern investeringsfonds met een focus op drie grote impactthema's: 1. Werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt 2. Creëren van kansengelijkheid en armoedebestrijding 3. Creëren van inclusieve (energie)transities Hiermee sluit SIF-R aan op de doelstellingen van de gemeente Rotterdam. Het college van B&W van Rotterdam liet bij het genomen besluit tot investeren weten dat een privaat-publiek impact investeringsfonds SIF-R dat kan investeren in impact ondernemingen een actieve bijdrage kan leveren aan het oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen van de stad.
Bestuurlijk belang:	Eind 2023 is de gemeente Rotterdam als lid toegetreden tot de coöperatie SIF-R. Met het toegezegde kapitaal heeft de gemeente een belang van 33% van het totaal toegezegde vermogen door alle kapitaal verstrekende partijen. De gemeente heeft hiermee als investeerder stemrecht in de ledenvergadering naar rato van haar inbreng (2,5mln. ten opzichte van een totaal investeringsbedrag van 7,5mln.).
Financieel belang:	De gemeente heeft een bedrag van EUR 2,5mln toegezegd aan SIF-R. Dit wordt over meerdere jaren, naar behoefte vanuit SIF-R, gestort. Het SIF-R is in november 2019 opgericht en heeft een looptijd van 10 jaar, van november 2019 tot november 2029. De looptijd mag twee met een jaar verlengd worden. De totale looptijd valt uiteen in twee fasen. In de eerste fase, die de eerste vijf jaar beslaat, worden de beschikbare financiële middelen geïnvesteerd in impact ondernemingen. Na afloop van de investeringsperiode begint de inleg terug te vloeien in het fonds en het eventueel behaalde resultaat terug naar de investeerders. Het fonds heeft daarmee een strategie waarbij de investeringen binnen de looptijd worden geliquideerd en in de vorm van gelden weer beschikbaar komen voor de leden.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	SIF-R is in gesprek met haar leden voor een mogelijke uitbreiding van het investeringskapitaal en daarmee slagkracht van het fonds, om antwoord te geven op de grote vraag naar SIFR vanuit de stad. Omdat de gemeente tussentijds is toegetreden is afgesproken dat nadat de gemeente 82% van de 2,5mln. heeft gestort de andere investeerders weer pro-rata hun commitment gaan meebetalen in de kapitaalstorting.

Financiële gegevens *Gemeente Rotterdam beschikt niet over de begroting omdat ze deze als aandeelhouder niet vaststelt.	Jaarrekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027*
Boekwaarde	2.050	2.050	2.050
Netto resultaat:	-327	n nb	n nb
Eigen vermogen per 31/12:	3.100	n nb	n nb
Vreemd vermogen per 31/12:	2.269	n nb	n nb

Ook een (coöperatieve) vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of

helemaal uitsluiten. Zo is de gemeente Rotterdam bijvoorbeeld lid van de vereniging "Wigo4it". Dit is een coöperatie die in dienst van én samen met de 4 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag) - integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor het aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg. Medio 2025 zijn er 3 (coöperatieve) verenigingen die als verbonden partij gelden bij de gemeente Rotterdam.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de verenigingen Wigo4it, Dimpact en het Social Impact Fonds Rotterdam.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorderen, en daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig opsporen.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang:	Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en inkomsten vanuit regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Voor het complete verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2022 in totaal 10,1 mln euro. 5,1 mln komt hiervan voor rekening van de gemeente Rotterdam.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	De GGD-RR is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van gemeente Rotterdam. Rotterdam is daarom risicodragend voor de GGD. De GGD legt verantwoording af over de bedrijfsvoering aan het College van de gemeente Rotterdam. Er wordt geen financiële afrekening gevoerd op het basistakenpakket van de GGD omdat het overwegend gaat om capaciteitstaken waarbij een bepaalde formatie nodig is om de taak voor het werkgebied uit te voeren dan wel voorbereid te zijn op uitbraken en incidenten. Eens in de vier jaar wordt op basis van de ervaringen van de afgelopen vier jaar de begroting per product weer opnieuw bepaald. De begroting wordt dan eventueel aangepast op basis van de ervaringsgegevens van de voorgaande jaren. Daarmee is het risico beperkt. Tenslotte is er nog de mogelijkheid om de begroting tussentijds aan te passen als exogene omstandigheden bijzondere en afwijkende omstandigheden veroorzaken. Begroting 2027 is de laatste van de vierjarencyclus 2024-2027. Begroting 2028 zal dus de eerste zijn van een nieuwe vierjarencyclus.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	De Wet publieke gezondheid (Wpg) is het kader waarbinnen de GGD namens de gemeenschappelijke regeling de basistaken uitvoert voor de deelnemende gemeenten.De wet draagt het college van burgemeester en wethouders van alle gemeenten op tot uitvoering en continuïteit van de publieke gezondheidszorg en de samenhang hierbinnen te bevorderen. Verder moet vanuit deze taak de afstemming met de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen bevorderd worden. Ter uitvoering van de bij wet opgedragen taken dragen de colleges van burgemeester en wethouders van het werkgebied zorg voor de instelling en instandhouding van een gemeentelijke gezondheidsdienst. In de vergadering van het algemeen bestuur van 30 oktober 2025 is besloten om de helft van de rijksbijdrage aan de gemeenten te besteden aan de regionale aanpak van suïcidepreventie, waarbij in ieder geval een coördinator wordt aangesteld (die samen met de gemeenten een werkplan zal opstellen) en de rest van de middelen ingezet wordt voor de toepassing van preventiemethoden, vooralsnog de inkoop van gate-keepertrainingen en daarnaast het vertalen van de landelijke campagne naar de regionale schaal. In 2027 bedragen de rijksmiddelen voor suïcidepreventie voor de 13 gemeenten in totaal € 916.76 (bedrag 2026 + indexatie) resulterend in een budget van € 458.381 voor de regionale aanpak. Deze aanpassing van het basistakenpakket is in deze begroting voor 2027 opgenomen als een separaat product in het variabele deel van het basistakenpakket. Daarnaast is de begroting alleen geïndexeerd conform het indexatiepercentage dat de wethouders financiën in de regio met elkaar afspreken. Voor 2027 is dit percentage 3,41%. Tenslotte is de begroting aangepast aan de recente inwoneraantallen van 1 januari 2026. Het grootste deel van het takenpakket van de GGD betreft het vaste deel van het basistaken en kent een vaste bijdrage per inwoner. Het variabele deel van het pakket bestaat uit twee taken die per gemeente verschillende kosten hebben. Het gaat daarbij om kinderopvanginspecties en om suicidepreventie. Bij de eerste varieert het bedrag afhankelijk van het aantal locaties en soort inspecties dat nodig is en bij de twee varieert het bedrag al naar gelang de hoogte van de rijksmiddelen die gemeentenzelf voor deze taak krijgen.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	nvt	Het totale basistakenpakket bedraagt € 16.275.996, Rotterdam betaalt daarvan € 7.719.563 + een extra bijdrage voor tuberculosebestrijding van € 662.480	Het totale basistakenpakket bedraagt € 17.343.447, Rotterdam betaalt daarvan € 8.288.578 + een extra bijdrage voor tuberculosebestrijding van € 720.694
Eigen vermogen per	nvt	nvt	nvt

31/12: Vreemd vermogen per 31/12:	nvt	nvt	nvt
Grondbank RZG Zuidplas	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Den Haag
Publiek belang:	Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van de Zuidplas voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldoende hoogwaardige plankwaliteit.
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitter is en een vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor 40% deelnemer. Op 16 juli 2026 heeft het Algemeen Bestuur van de Grondbank een begrotingswijziging voor de begroting van 2026 vastgesteld. De wijziging geeft het Dagelijkse Bestuur de mogelijkheid om de koopovereenkomst aan te passen zodat de Grondbank de afgesproken bijdrage van € 22 mln kan leveren (via een verlaagde verkoopprijs). De deelnemers hebben elk voor hun deelnemerspercentage een verliesvoorziening moeten treffen. Rotterdam heeft een verliesvoorziening getroffen van € 8,8 mln.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Via de getroffen verliesvoorziening is een deel van het risico geeffectueerd. Het resterende risico voor de Grondbank is hiermee afgenomen. Nadat in juli 2026 de begroting van 2026 is gewijzigd door het Algemeen Bestuur van de Grondbank, kan de daadwerkelijke verkoop van de gronden plaatsvinden via een herziening van de eerder overeengekomen koopovereenkomst met Zuidplas. De verkoop van de gronden aan Zuidplas kan pas plaatsvinden nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, na de uitspraak van de Raad van State in een beroepsprocedure. Dit is beoogd eind 2026/begin 2027. Na verkoop van de gronden aan Zuidplas kan de Grondbank worden beëindigd.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Zie bovenstaand

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	-22.000	0	
Eigen vermogen per 31/12:	-	0	-
Vreemd vermogen per 31/12:	98.093	102.100	104.000
Instandhouding en Beheer DCMR	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Schiedam
Publiek belang:	De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking tussen betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergelegd bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert controles uit, begeleidt bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieup expertise beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotterdam.
Bestuurlijk belang:	De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Algemeen Bestuur
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2024 € 23,4 mln.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste	DCMR kent een systeem van risicomangement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een ratio weerstandsvermogen aangehouden van $1,0 < x \leq 1,4$. Mochten zich risico's voordoen

lid, sub b & art. 15 tweede lid)	waar niet in is voorzien en waarvoor ook het weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan Rotterdam uit hoofde van deelname in de gemeenschappelijke regeling voor circa 1/3 worden aangesproken. Dit onderwerp valt onder de stedelijke inrichting en ontwikkeling en betreft een gemeenschappelijke regeling. Het advies is om dit te continueren.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Zie bovenstaand		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	3.180	nvt	nvt
Eigen vermogen per 31/12:	7.341	nvt	nvt
Vreemd vermogen per 31/12:	16.595	nvt	nvt
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied van de gemeenschappelijke regeling.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur aan, alsmede een plaatsvervanger.		
Financieel belang:	De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor ongeveer 70% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2024 240 mln euro. De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond is een inkoopcombinatie van 13 regiogemeenten voor de inzet van specialistische jeugdhulp, GI's en Veilig Thuis en kent geen eigen vermogen en geen vreemd vermogen. Ze sluit geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eventueel tekort dragen gemeenten naar gebruik bij, en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij naar gebruik.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Er is een risico op verhoging van de bijdragen van gemeenten, dit betekent dat Rotterdam de bijdrage moet verhogen als er een naheffing komt.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	De gemeenten hebben samen een visie op de jeugdhulp: de Regiovisie Nabij en Passend, welke in 2025 is vernieuwd en in 2026 een vervolg heeft gekregen in het uitvoeringsplan. In regionaal (GRJR-)verband bouwen gemeenten aan een regionale infrastructuur die aansluit bij 'sterke lokale infrastructuren'. Gemeenten zorgen zo dat gezinnen in hun leefomgeving ondersteuning en basishulp kunnen vinden die op elkaar aansluiten. En dat op het juiste moment ook persoonsgebonden specialistische hulp komt indien nodig. Om tot een realistische begroting te komen, met minder tegenvallers achteraf, is ingeschat welke hulp in welke mate beschikbaar moet zijn. De GRJR gemeenten werken samen met de jeugdhulpaanbieders via een regionaal kostenbeheersingsprogramma om de oplopende kosten om te buigen. Hiervoor wordt o.a. gewerkt aan alternatieven voor opname. Ook vinden de voorbereidingen plaats voor de nieuwe inkoop per 1-1-2029		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	nvt	nvt	nvt
Eigen vermogen per 31/12:	nvt	nvt	nvt
Vreemd vermogen per 31/12:	nvt	nvt	nvt
Metropoolregio Rotterdam - Den Haag	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op het vernieuwen van de economie en het verbeteren van de bereikbaarheid in de metropoolregio Rotterdam Den Haag.		
Bestuurlijk belang:	Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid nemen zitting in Algemeen Bestuur.		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit Rijksmiddelen (BDU Verkeer en Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2027 € 2,1 mln euro (3,11 euro per inwoner).		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Sinds 2017 financiert de MRDH zowel de bestaande als de toekomstige railinvesteringen in het OV zelf. De hieraan verbonden risico's zijn beperkt, o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle door haar goedgekeurde railinvesteringen Voor elke verstrekte lening, garantstelling en borgstelling, wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH.Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH eind 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld Ook voor elke verstrekte lening wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH. De benodigde weerstandscapaciteit voor de financieringsactiviteiten wordt in 2026 bereikt. Er is dan geen dekkingstekort op de te bereiken reserve. De meerjarenbegroting geeft aan dat er na 2026 geen toevoegingen aan de reserve meer nodig zullen zijn om de benodigde weerstandscapaciteit te bereiken.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	Met elkaar, voor elkaar; dat is het motto van de Strategische Agenda van de MRDH. Daarin staat hoe 21 gemeenten samen de bereikbaarheid verbeteren en de economie gaan vernieuwen. De Strategische Agenda 2023-2026 wijst de weg. Deze agenda wordt in 2026 geactualiseerd voor de komende jaren. Verder zijn de mobiliteitsvisie en de visie economisch vestigingsklimaat de pijlers voor de begroting 2027. De speerpunten voor 2027 zijn.:1. Investeren in bereikbaarheid2. Toekomstbestendige economie stimuleren;3, Actieve en collectieve vormen van mobiliteit stimuleren;4. Vernieuwen van werklocaties;5. Versterken van het regionale mobiliteitsnetwerk.Een beter bereikbare regio zorgt ervoor dat huidige en toekomstige inwoners op een vlotte en duurzame manier van wonen naar werk, studie, familie, vrienden of vrijetijdsbesteding komen. Voor reizen geldt dat 'snel' en 'comfort' de sleutelwoorden zijn voor een sterke agglomeratie. In een regio waarin ruimte schaars is, is dat precies de inzet en de opdracht voor de MRDH. Verstedelijking wordt primair gerealiseerd rondom OV-knooppunten, met een netwerk dat goede aansluitingen en verbindingen geeft. Met deze blik op mobiliteit beantwoorden we bovendien de maatschappelijke opgaven op het gebied van verduurzaming en mobiliteitstransitie. We dragen bij aan het vernieuwen van de economie door te zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat. Daarvoor zijn een betere balans tussen onderwijs en arbeidsmarkt nodig en voldoende ruimte voor bedrijven en ondernemers in onze regio.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	604	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	46.552	42.035	46.552
Vreemd vermogen per 31/12:	1.899.223	1.752.607	1.899.223
Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Gemeente Ridderkerk		
Publiek belang:	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.		
Bestuurlijk belang:	Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke regeling.		

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Het complex is een bouwgrond in exploitatie (BIE). In 2025 zijn meer gronden verkocht dan begroot. Voor bijna alle kavels zijn inmiddels al prijsafspraken gemaakt zodat het risico van verkoopprijs verminderd. In de vergadering van 9 maart 2026 heeft het AB de grondexploitatie 2026 vastgesteld met prijspeil 1 januari 2026. Deze grondexploitatie eindigt op een resultaat van € 0,308 miljoen positief op contante waarde per 1 januari 2026. Belangrijke risico's vanuit de grondexploitatie zijn voor GRNR de fasering van grondverkoop (onder andere door impact netcongestie) en de kosten voor infrastructuur. Overige risico's en bijbehorende beheersmaatregelen worden behandeld in de grondexploitatie. Een aantal risico's zijn in de afgelopen jaren ook verminderd of verdwenen; het inpassingsplan is onherroepelijk, de wegenstructuur van IJsselmondse Knoop is opgeleverd, alle gronden zijn verworven en diverse reserveringsovereenkomsten zijn reeds gesloten.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	nvt		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	0	0	0
Vreemd vermogen per 31/12:	53.051	53.051	53.051
Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB)	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam-Europort		
Publiek belang:	Het Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB) is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het in stand houden van een bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangesloten zijn.		
Bestuurlijk belang:	Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en wordt voorgezeten door de burgemeester van Rotterdam.		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2027 EUR 13,5 mln		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Door het negatieve resultaat over 2025 zal het eigen vermogen met ongeveer € 1 mln afnemen ten opzichte van 2024; daarmee is het weerstandvermogen ultimo 2025 (€ 3,4 mln) ruim voldoende in relatie tot de financiële risico's (kans * impact) die niet zijn voorzien in de begroting 2026. De verwachting is dat in 2026 de Algemene reserve verder zal afnemen met € 254.000. Een uitzondering hierbij is het volgende risico: de GB heeft voor de komende jaren een aanzienlijke verplichting ten aanzien van Functioneel Leeftijdsoptslag (FLO) uitkeringen: de cumulatieve verplichting per jaareinde 2026 bedraagt ruim € 23,2 mln. Gezien het feit dat deze verplichting in de komende jaren (binnen een bepaalde bandbreedte) min of meer gelijkblijvend is, hoeft hier volgens het BBV geen voorziening voor in de balans te hoeven worden opgenomen. Het is echter allesbehalve ondenkbaar dat in de komende jaren niet meer aan de voorwaarden om niet te voorzien in de balans kan worden voldaan, met als gevolg een forse voorziening en een (sterk) negatief eigen vermogen. Het bestuur van het Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB) is op de hoogte van dit risico. Hierbij dient wel aangetekend te worden dat dit vooral een 'boekhoudkundig' risico is: het opnemen van deze verplichting heeft geen gevolgen voor de liquiditeit van de GB, maar het negatieve eigen vermogen kan wel gevolgen hebben voor toekomstige kredietverstrekking en/of impact hebben op de wijze van toezicht door de Provincie. Het is daarbij ook waarschijnlijk dat de Provincie dan herstelmaatregelen zal eisen van de deelnemers in de Gemeenschappelijke Regeling (GR). Inmiddels is de BBV voornemens (visiedocument) de uitzondering af te schaffen. Dit zou kunnen betekenen dat mogelijk in 2030 dit geëffectueerd zou kunnen worden. Echter is het allemaal nog zo precair dat in overleg met de accountants de GB geen aanvullende acties hoeft te verrichten anders dan zich bewust te zijn van het mogelijke risico. In de begroting 2027 wordt de contributiestijging voor de deelnemers in de GR geïndexeerd met 9,8%. De GB is door de toezichthouder Provincie Zuid-Holland (PZH) op voorhand gewaarschuwd dat een dergelijke onttrekking slechts in		

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	beperkte mate mogelijk is: als niet meer voldaan wordt aan de solvabiliteitseis van tenminste 20% zal de GB onder preventief financieel toezicht door RZH komen te staan		
	In 2027 is de doelstelling van de OLGB om verder invulling te geven aan de actualisatie c.q. doorontwikkeling van het vak industriële incidentbestrijding en specialismen. Dit traject is nauw verbonden met het strategieproject dat de OLGB samen met de Gemeente Rotterdam en het bedrijvencollectief CIBUA is gestart en in 2027 verder gestalte moet krijgen. Gezien het dalende aantal lidbedrijven, ontwikkelingen in de energietransitie en geopolitieke dreiging kijkt de OLGB hierbij nadrukkelijk over de grenzen van het Rotterdamse haven- en industriegebied naar samenwerkingsvormen. Zowel de landelijke publieke brandweerzorg als private brandweren hebben de behoefte tot meer en verdergaande samenwerking vanuit het bewustzijn dat ieder voor zich niet meer toereikend is in deze veranderde wereld. In deze beide lijnen publiek en privaat is de OLGB op dit moment nadrukkelijk initiatiefnemer en zal dit zeker blijven doen.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	-544	-255	-286
Eigen vermogen per 31/12:	7.028	6.709	6.500
Vreemd vermogen per 31/12:	24.791	24.088	30.539
Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren. In de VRR werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulance intensief samen. Zij bieden professionele hulp en bescherming bij mogelijke risico's en bedreigingen.		
Bestuurlijk belang:	De burgemeester van Rotterdam is voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.		
Financieel belang:	De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam aan de basiszorg van de VRR bedraagt in 2027 € 69,7 mln. Daarmee financiert Rotterdam circa 53,4% van de totale gemeentelijke bijdragen binnen de regio. Daarnaast neemt Rotterdam voor circa € 1,7 mln. aan aanvullende dienstverlening (DVO's) af. De VRR financiert haar activiteiten verder uit bijdragen van de overige regiogemeenten, bijdragen van zorgverzekeraars voor de ambulancezorg en rijksbijdragen. De totale gemeentelijke bijdragen bedragen in 2027 € 130,7 mln. en de bijdragen van zorgverzekeraars € 81,8 mln.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	De VRR hanteert voor het weerstandsvermogen een bandbreedte van 0,5 tot 0,8, gebaseerd op de netto risico's. Voor 2026 verwacht de VRR een beperkt negatief resultaat van € 0,7 mln. als gevolg van een incidentele verlaging van de BDuR-bijdrage. De financiële positie blijft daarbij binnen de kaders van het vastgestelde weerstandsbeleid. Vanaf 2027 verwacht de VRR een nagenoeg sluitende exploitatie en een weerstandsratio die zich binnen de afgesproken bandbreedte ontwikkelt.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) werkt in de beleidsperiode 2027 - 2031 aan een veilige, weerbare en toekomstbestendige regio. In 2026 heeft de VRR een structurele bezuiniging doorgevoerd van 4%. De VRR richt zich hierbij op haar wettelijke taken op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing, risicobeheersing, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening tijdens crises. Daarbij blijft het waarborgen van een professionele en betrouwbare basis dienstverlening het uitgangspunt. De komende jaren richt de VRR zich nadrukkelijk op het versterken van de weerbaarheid van de samenleving en de eigen crisisorganisatie. Samen met gemeenten en crisispartners wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een netwerk van noodsteunpunten en coördinatiepunten voor langdurige verstoringen en crises. Daarnaast spelen ontwikkelingen zoals klimaatverandering, digitalisering, energietransitie en geopolitieke spanningen een steeds grotere rol in de veiligheidsopgave van de regio. Om hierop in te spelen investeert de VRR in informatie gestuurd werken, data-analyse, digitale veiligheid en samenwerking met ketenpartners. Tegelijkertijd blijft aandacht bestaan voor vakbekwaam personeel, een toekomstbestendige hulpverleningsorganisatie en een duurzame bedrijfsvoering. Daarmee blijft de VRR inspelen op zowel de huidige als toekomstige veiligheidsuitdagingen in de regio.		

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	4.495	-739	10
Eigen vermogen per 31/12:	19.238	14.258	14.692
Vreemd vermogen per 31/12:	86.069	86.503	91.701
Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Schiedam
Publiek belang:	Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en twee zetels in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2024 € 4,1 mln.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b & art. 15 tweede lid)	Recreatieschap Rottemeren kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn de bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen berekend: de maximum omvang van de gekwantificeerde risico's bedraagt € 122.000. Daarmee is de ratio van het weerstandsvermogen >2 en uitstekend te noemen.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2027:	In mei is het Ontwikkelplan voor Landschapspark De Rotte vastgesteld. Dit ontwikkelplan geldt voor de komende 10 jaar. In 2022 is tranche 1 van het uitvoeringsplan vastgesteld en in 2024 het uitvoeringsprogramma 2024-2027. Jaarlijks wordt budget voor uitvoeringsprojecten vastgesteld. De afgelopen jaren is in het Lage Bergse Bos een kwaliteitsimpuls uitgevoerd, parallel aan de aanleg van de A16 die door dit gebied loopt. De kwaliteitsimpuls is in 2025 grotendeels afgerond. Op basis van het uitvoeringsprogramma 2024-2027 is aan verschillende opgaven in het schap gewerkt. In 2027 wordt hieraan verder gewerkt.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto resultaat:	-80	0	25
Eigen vermogen per 31/12:	10.938	11.233	11.234
Vreemd vermogen per 31/12:	8.883	6.314	7.713

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente continueert in 2026 haar deelname in negen gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam-Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar Lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottemeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

Geen.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

Geen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2025](#)

Begroting 2027

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paginanummer in website: 220

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Voor een gezonde financiële positie moet de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikken. Dit houdt in dat de gemeente over voldoende middelen beschikt om de financiële risico's op te kunnen vangen die niet zijn afgedekt. De gemeente wil ook voorkomen dat iedere onvoorziene, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen of dat er juist een onnodig hoge financiële buffer wordt aangehouden.

Het weerstandsvermogen is opgebouwd uit de verhouding tussen twee componenten, de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid rondom het weerstandsvermogen is erop gericht om de verhouding tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit ten minste 1,00 te laten zijn. Dit wil zeggen dat de beschikbare weerstandscapaciteit minstens gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit. Oftewel, dat er genoeg middelen (beschikbare weerstandscapaciteit) aanwezig zijn om de risico's (benodigde weerstandscapaciteit) op te vangen.

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, wordt periodiek geïnventariseerd welke grote financiële restrisico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van een risico-simulatiemodel de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. In het risico-simulatiemodel wordt, gegeven de ingevoerde risico's, een berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gemaakt aan de hand van 5000 automatisch gegenereerde mogelijk situaties en met een percentage van 95% zekerheid. Dit betekent dat de benodigde weerstandscapaciteit 95% van de mogelijke situaties weerspiegelt. Onderstaand is weergegeven welke risico's zijn betrokken bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Tevens is toegelicht hoe het risicoprofiel zich ten opzichte van voorgaande begrotingsproducten heeft ontwikkeld.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend met de onderstaande bestanddelen:

- De algemene reserve;
- De risicoreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (op dit moment zijn dit de kredietrisicoreserve en de bestemmingsreserve BUIG (gebundelde uitkering voor inkomensgerechtigden);
- De wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Bij de tabel ontwikkeling weerstandsvermogen wordt toegelicht en inzichtelijk gemaakt hoe het weerstandsvermogen zich in de loop van de tijd ontwikkelt.

Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk weer 1,00 of meer zal bedragen.

Risico's

In onderstaande tabel worden de financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) welke mee worden genomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Per kwantificeerbaar risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's	Kans op risico	Ingeschat minimumbedrag (x € 1.000,-)	Ingeschat maximumbedrag (x € 1.000,-)	Kans op optreden in jaar
Leningen en garanties	buiten model	12.496	12.496	2026 e.v.

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en de gemeente financiële schade oploopt. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers aan de hand van een methodiek die ook wel door banken wordt gehanteerd.

Inkomensregeling (BUIG)	10%	0	42.000	2026
	30%	0	43.000	2027
	30%	0	32.000	2028
	25%	0	32.000	2029
	20%	0	32.000	2030

Het BUIG-saldo is het verschil tussen de inkomsten die Rotterdam van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen (het BUIG-budget) en de verstrekte bijstandsuitkeringen aan Rotterdammers. De verwachte BUIG-tekorten voor het lopende en volgende begrotingsjaar zijn in de begroting verwerkt.

Voor 2028 en verder wordt ervan uitgegaan dat de uitkeringslasten gelijk zijn aan het BUIG-budget (het BUIG-saldo is dus nul). Het risico is dat het geraamde BUIG-saldo negatiever uitpakt.

Specifieke risico's zijn:• Als het Rotterdamse bijstandsvolume een ongunstigere ontwikkeling van het aantal uitkeringen kent dan het landelijke bijstandsvolume zal dit leiden tot een financieel tekort.

• In de huidige begroting is voor het BUIG-budget uitgegaan van het nader voorlopig budget 2026 (gepubliceerd eind april 2026). Eind september 2026 worden het definitief budget 2026 en het voorlopig budget 2027 gepubliceerd. Een risico is dat het BUIG-budget lager is dan verwacht.

Voor de kans op optreden van dit risico geldt:• Voor het lopende jaar wordt de kans op het optreden van een groter BUIG-tekort ingeschat op 10%. De kans is laag, want de huidige ontwikkeling van het bijstandsvolume (ten opzichte van het landelijke gemiddelde) is in lijn met de begroting, en het budgetaandeel van Rotterdam in het BUIG-budget ligt vast voor dit jaar.

• Voor de komende jaren ligt de kans op een BUIG-tekort hoger, onder meer omdat het BUIG-verdeelmodel jaarlijks tot een gewijzigd budgetaandeel voor Rotterdam leidt en onvoorspelbaar is. Bovendien is er - gezien eerdere tekorten - een hogere kans op tekorten in 2028.

Voor 2029 en 2030 daalt het risico weer onder de aanname dat door het treffen van gerichte maatregelen (afspraken met het Rijk over het BUIG-budget of inzet van specifiek beleid) de kans op een BUIG-tekort gaat afnemen.

Voor het maximale bedrag geldt:• Het maximum wordt bepaald door de vangnetregeling BUIG. Dit is een financiële regeling waarmee gemeenten onder voorwaarden extra geld kunnen krijgen als zij een groot tekort hebben op hun bijstandsbudget. Met ingang van 2026 is deze vangnetregeling verruimd.

• Voor 2026 en 2027 is het maximale eigen risico voor de gemeente naar verwachting 7,5% van het BUIG-budget, dat in die jaren respectievelijk € 652 miljoen en € 648 miljoen bedraagt. Daarop brengen we de tekorten in mindering die reeds in de begroting zijn verwerkt. Resultaat is het maximale aanvullende tekort op de BUIG.

Voor de jaren daarna wordt uitgegaan van een ongunstig scenario van aanhoudende tekorten. Er gaat dan een lagere eigenrisicodrempel voor Rotterdam gelden, zodat een groter deel van het tekort wordt vergoed.

Daarom wordt voor 2028 tot en met 2030 uitgegaan van een maximaal tekort van 5% van het BUIG-budget (€ 648 mln.). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat ook aan de overige voorwaarden van de vangnetregeling wordt voldaan.

Renterisico	50%	0	2.353	2026
	50%	0	14.120	2027
	50%	0	29.185	2028
	50%	0	35.747	2029
	50%	0	40.314	2030

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening.

Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Bij berekening van het risico wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% moet kunnen worden opgevangen.

Gemeentefonds (herijking verdeelmodel)	50%	0	11.800	2029 e.v.
Het vervolgtraject van de herijking van het gemeentefonds en het periodieke onderhoud van het gemeentefonds kan tot een lager gemeentefonds leiden.				
Gemeentefonds (BTW-compensatiefonds)	15%	0	5.000	2026
	25%	0	5.000	2027 e.v.
Risico dat -landelijke- declaraties bij het BTW-compensatiefonds (BCF) zich anders ontwikkelen dan geraamd.				
Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	15.000	2026 e.v.
Risico dat de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.				
OZB-opbrengsten	40%	0	10.000	2026 e.v.
De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.				
Lobby Commissie van Ark	50%	0	39.800	2028 e.v.
In het verleden is besloten tot het in de begroting opnemen van extra baten vanuit het Rijk voor de gemeentelijke uitvoering van jeugdhulp, vanuit een daarop gerichte lobby richting het Rijk. In het coalitieakkoord zijn middelen opgenomen om deze reeks in 2026 en 2027 te salderen. De reeks blijft echter staan vanaf 2028.				
Vanuit het college is nog steeds het standpunt dat het Rijk bij moet dragen aan de groeiende jeugdhulpkosten. In het coalitieakkoord 'Vaart maken' is opgenomen dat er veel meer Rijksgeld nodig om de belangrijke taak op jeugdzorg uit te kunnen voeren.				
Het tweede advies van de Deskundigencommissie Jeugd (geleid door Tamara van Ark) wordt verwacht in begin 2027. Deze onafhankelijke commissie beoordeelt de voortgang en financiële ontwikkelingen van de Hervormingsagenda Jeugd.				
De verwachting is dat het advies zal worden gegeven, net als bij het eerste advies, om extra middelen vanuit het Rijk beschikbaar te stellen aan gemeenten ter compensatie van groeiende kosten jeugdhulp. Echter is het onduidelijk of en hoe groot deze compensatie zal zijn en of het Rijk het advies van de commissie van Ark ook daadwerkelijk zal overnemen.				
Ruimen bommen	50%	0	2.800	2026 e.v.
Het Rijk subsidieert 68% van de ruimingskosten van oorlogsresten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 32% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat blindgangers niet actief worden geruimd en dat zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 2,8 mln.				
Risico-opslag grote projecten	50%	0	5.000	2026 e.v.
Om binnen een groot project financiële tegenslagen te kunnen opvangen, maakt een risicoreserve deel uit van de projectkostenraming. De risicoreserve ziet toe op de risico's die specifiek voor het project gelden. Het projectbudget wordt conform deze projectkostenraming bepaald, aangevuld met een onzekerheidsreserve.				
De onzekerheidsreserve biedt aanvullende zekerheid dat het project, bij een gelijkblijvende scope, binnen het beschikbare budget wordt afgerond. In aanvulling hierop wordt bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden met het risico dat het totaal van alle projectbudgetten, ondanks het aanhouden van deze reserves, overschreden wordt.				
Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	9.400	2026 e.v.
Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken.				

Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen. Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling door het fonds niet gegarandeerd.

Compenserende maatregelen en nadeelcompensatie	50%	3.000	17.384	2026 e.v.
--	-----	-------	--------	-----------

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Voorsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk.

Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Functioneel LeefstijdsOntslag (FLO) Gezamenlijke Brandweer	50%	7.000	7.000	2026 e.v.
---	-----	-------	-------	-----------

De Gezamenlijke Brandweer (GB) heeft voor de komende jaren een aanzienlijke verplichting ten aanzien van FLO-uitkeringen: het totaal aan ingeschatte (mogelijke) verplichtingen op basis van een in januari 2026 opgestelde calculatie in het kader van de FLO-regeling bedraagt € 23 mln.

Gezien het feit dat deze verplichting in de komende jaren (binnen bepaalde bandbreedte) min of meer gelijkblijvend is, hoeft hier volgens de BBV geen voorziening voor in de balans te hoeven worden opgenomen.

Ondanks dat het percentage materialiteit van 3% naar 2% zal gaan en de kostenverhogende ontwikkelingen rondom FLO (nieuwe CAO-indexatie en de stapsgewijze verhoging van het RVU% naar 65% in 2028) wordt de kans dat we buiten de bandbreedte komen, steeds kleiner (vanwege de afgenomen jaarlijkse verschillen en de toegenomen hoogte van de begroting).

Desondanks is het niet ondenkbaar dat in de komende jaren niet meer aan de voorwaarden om niet te voorzien in de balans kan worden voldaan, met als gevolg een forse voorziening en een (sterk) negatief eigen vermogen. Het bestuur van het OLGB is op de hoogte van dit risico.

Jeugdwet (jeugdoffensief)	25%	0	76.000	2028 e.v.
---------------------------	-----	---	--------	-----------

In het coalitieakkoord 'Vaart maken' zijn extra financiële middelen beschikbaar gesteld voor de groeiende kosten Jeugdhulp. Echter deze zijn onvoldoende de aanvullende bezuinigingen van het Rijk (vanuit de Hervormingsagenda) vanaf 2028 te compenseren.

Daarnaast zien we de kosten voor jeugdhulp stijgen. Met het Jeugdoffensief nemen we acties om de verwachte groei om te buigen en binnen begroting te blijven. Het is onzeker of het volledig lukt om deze verwachte groei terug te dringen.

Rijksbijdrage Regeling opvang ontheemden Oekraïne	25%	0	1.791	2030 e.v.
---	-----	---	-------	-----------

De Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) bevat de afspraken en richtlijnen die gemeenten toepassen bij de opvang van ontheemden uit Oekraïne. De bijdrage vanuit het Rijk voor de uitvoering hiervan loopt via de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO).

Met ingang van 1 juli 2026 is daarnaast de Regeling tijdelijke bekostiging opvang en huisvesting gemeenten, ook wel de doelgroepflexibele regeling, in werking getreden.

De bestaande bekostigingsregeling loopt gedurende de overgangperiode nog door tot en met 31 december 2026. Vanaf 1 januari 2027 vindt de bekostiging plaats via de doelgroepflexibele regeling, die loopt tot 4 maart 2030.

De doelgroepflexibele regeling biedt dekking voor de lopende huurcontracten tot 4 maart 2030, voor zover de betreffende locaties en kosten door het Rijk worden goedgekeurd. Een aantal huurcontracten loopt echter door tot na de einddatum van de nieuwe regeling.

Voor deze periode is op basis van de huidige inzichten geen Rijksdekking beschikbaar. Hierdoor ontstaat voor de gemeente Rotterdam een financieel risico van € 1,791 miljoen.

Momenteel is Rotterdam verantwoordelijk voor de opvang van circa 6.000 vluchtelingen. Deze mensen worden op verschillende locaties, verspreid over de stad, opgevangen. De opgave Vluchtelingen is financieel vrijwel geheel afhankelijk van Rijksbijdragen.

Voor een deel van de geraamde kosten zijn deze Rijksbijdragen op dit moment nog niet vastgesteld en toegekend. Hierdoor wordt een tekort voorzien bij het realiseren van duurzame opvanglocaties.

Daarnaast worden de noodzakelijke kosten voor omgevingsmanagement rondom de opvanglocaties, opvangbegeleiding en ondersteuning om de locaties en de omgeving leefbaar te houden, binnen de opgave vanuit de Spreidingswet naar huidige inzichten niet of niet volledig vergoed.

Voor zover deze kosten niet vanuit het Rijk worden vergoed, bestaat het risico dat deze ten laste komen van de gemeente Rotterdam.

Afvalverwerking lachgascilinders en overige financiële geschillen tussen gemeente en AVR	20%	3.702	14.137	2026
	20%	1.134	8.673	2027 e.v.

Het risico dat aanvankelijk benoemd werd als "Afvalverwerking lachgascilinders" wordt nu breder aangemerkt als "Afvalverwerking lachgascilinders en overige financiële geschillen tussen gemeente en AVR". Volgende vijf onderwerpen zijn onderwerp van gesprek met AVR, worden als één deal met hen besproken en worden daarom als geheel meegenomen in dit genoemde risico.

Belangrijk om hierbij te duiden dat onderstaande drie onderwerpen het totaal risico voor de gemeente juist verlagen; dit zijn juist gelden die de gemeente te veel heeft betaald of heeft gemist. 1. Geleden schade bij AVR wegens ontplofende lachgascilinders in de ovens (éénmalig in 2023).

2. Aanvullende kosten bij AVR voor aanpassing werkzaamheden wegens lachgascilinders (oplopend vanaf medio 2023; kosten per verwerkte tonnage).

3. Te veel betaalde verbrandingsbelasting over nagescheiden PMD-materiaal (sinds 2019). Op dit moment wordt er verbrandingsbelasting betaald over alle tonnen restafval die aangeleverd worden bij AVR. Er is echter een gedeelte dat door nascheiding uit het afval wordt gehaald en niet verbrand wordt. Hier wordt dus ten onrechte deze belasting over betaald.

4. Gemiste PMD-vergoeding wegens de brand (september 2023) bij AVR. Na de brand heeft AVR een periode geen gebruik kunnen maken van haar nascheiding installatie. Het aantal tonnen afval wat over de nascheiding is gegaan (en waar Gemeente Rotterdam haar PMD-vergoeding vanuit Verpact voor ontvangt) is gedurende deze periode flink gedaald.

5. CO2-heffing over nagescheiden materiaal. Met ingang van 1 januari 2026 wordt de CO2-heffing op de verbranding van fossiele afvalstromen doorgelegd (stapsgewijs verhogend) aan de Gemeente Rotterdam. Het deel wat niet wordt verbrand, maar uit de nascheiding volgt dient hierin niet meegenomen te worden naar mening van Gemeente Rotterdam.

Grondexploitatie	50%	0	48.800	2026 e.v.
------------------	-----	---	--------	-----------

Op basis van de actuele inzichten uit de Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's.

De benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitatieportefeuille wordt berekend als het verschil tussen het huidige ingerekende scenario (base-case) en een realistisch worst-case scenario. Door de huidige volatiele markt ligt het worst-case scenario op dit moment beduidend dichterbij het base-case scenario dan voorgaande jaren, wat leidt tot een relatief laag risico.

Digitaal Stelsel Omgevingswet	50%	1.000	1.000	2027 e.v.
-------------------------------	-----	-------	-------	-----------

Er loopt een juridische procedure die uitsluitsel moet geven of lasten betrekking hebbende op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (gedeeltelijk) opgenomen mogen worden in de leges omgevingsvergunningen. Anticiperend op een positieve uitkomst zijn vanaf 2027 baten begroot. Het risico is dat de uitkomst negatief uitpakt en deze baten niet gerealiseerd kunnen worden.

Risico's niet-kwantificeerbaar*	10%	0	50.000	2026 e.v.
---------------------------------	-----	---	--------	-----------

Voor de niet-kwantificeerbare risico's wordt een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Deze risico's worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Inregelkosten huisbankier*	50%	0	1.800	2027
	50%	0	600	2028
	50%	0	600	2029
	50%	0	600	2030

Als gevolg van de verplichte nieuwe aanbesteding van de huisbankier bestaat de mogelijkheid dat er overgestapt moet worden op een nieuwe huisbankier. Dit betekent dat er dan op verschillende plekken in de organisatie extra aanpassingen gedaan moeten worden, onder andere in systemen en communicatiemiddelen.

Overheveling Studietoelage DUO*	50%	0	2.500	2027 e.v.
---------------------------------	-----	---	-------	-----------

In april 2022 heeft een wetwijziging plaatsgevonden rondom de Individuele Studietoelage (IST). Per 1 april is de regeling veranderd naar de Studietoelage (ST), en daarbij ook enkele voorwaarden van de regeling.

Sinds de wetwijziging zien we een stijging in zowel het aantal verstrekkingen als de uitgaven. Vanaf 2026 zou de studietoelage naar DUO gaan. Echter heeft dit vertraging opgelopen waardoor we deze kosten in 2026 nog maken. In 2026 is hier rekening mee gehouden en dekt

Rotterdam de kosten. De onzekerheid, er daarmee risico, of de overheveling in 2027 plaats gaat vinden.

Doelgroepenvervoer*	25%	0	3.900	2027
	25%	0	3.200	2028
	25%	0	2.400	2029
	25%	0	1.600	2030

De juridische procedure over de aanbesteding van het doelgroepenvervoer (hoger beroep) is afgerond. De tegenpartij heeft echter nog wel de mogelijkheid om in cassatie te gaan, de uiterlijke termijn hiervoor is eind augustus.

De ingangsdatum van het nieuwe contract is juli 2026. Binnen het nieuwe contract zijn een aantal onzekerheden aanwezig zoals: het aantal ritten en de opbrengsten eigen bijdrage CAV.

Parkeergarage Museumpark - claim aannemer*	50%	0	3.700	2026
--	-----	---	-------	------

De totale claim die door de aannemer is neergelegd bij de Rechtbank Rotterdam t.a.v. de gemeente bedraagt €3,7 mln. Omdat deze claim verschillende onderdelen bevat en het tussenvonnissen pas medio oktober 2026 wordt uitgesproken, is er op dit moment geen enkele indicatie te geven van hoe dit vonnis zal uitpakken.

In overleg met het team adviseren we op dit moment 50% van de claim aan te houden voor de begroting 2027. Zie in de tabel hierboven.

Nieuw Risico *

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Het WSW heeft als doel woningcorporaties te helpen toegang te krijgen tot de kapitaalmarkt door zekerheid te bieden aan geldverstrekkers over rente- en aflossingsverplichtingen van leningen. Als het WSW in financiële problemen komt, kan het beroep doen op de gemeente en het Rijk voor hulp.

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) beschikt over een fondsvermogen en kan daarnaast indien nodig obligo ophalen bij deelnemende woningcorporaties.

Op het gecommiteerd obligo doet het WSW alleen een beroep wanneer dat noodzakelijk is om middelen in liquide vorm beschikbaar te hebben voortvloeiend uit het risicovermogen in relatie tot geborgde verplichtingen.

Ook kunnen woningcorporaties in financiële problemen onder bepaalde voorwaarden een aanvraag doen voor saneringssteun.

Woningcorporaties bekostigen de saneringssteun zelf via een wettelijk verplichte heffing. Financiële problemen bij corporaties worden in eerste instantie dus betaald door de corporatiesector zelf via het fondsvermogen WSW, obligo en de saneringsheffing.

Pas daarna komen het Rijk en gemeenten in beeld via de achtervang. De achtervang is nog niet eerder aangesproken en de kans dat dit in de toekomst gebeurt is zeer klein.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) zekerheid aan geldverstrekkers voor het geval een huiseigenaar zijn hypotheek niet kan betalen. Als een woning gedwongen verkocht moet worden, kan de geldverstrekker het WEW aanspreken voor de restschuld. De gemeente is alleen achtervanger voor hypotheekleningen die vóór 1 januari 2011 zijn afgesloten.

Voor latere hypotheekleningen is het Rijk volledig verantwoordelijk. Voor de portefeuille uit de periode vóór 2011 loopt de omvang van de resterende garanties inmiddels hard af.

Het onroerend goed is tegelijkertijd sterk in waarde gestegen. Daarnaast beschikt het WEW over eigen buffers en premie-inkomsten (zoals de eenmalige aanvraagpremie) om verliezen op te vangen. De kans dat het Rijk én gemeenten daadwerkelijk moeten bijspringen (via renteloze leningen) is praktisch verwaarloosbaar.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Risico op schade a.g.v. natuurrampen en terrorisme

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Wet Open Overheid

Op 5 oktober 2021 heeft de Eerste Kamer de Wet open overheid (Woo) aangenomen. De wet is op 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze wet is een nieuwe basis gegeven aan zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie. In 2021 heeft de raad een aantal moties aangenomen die verdere transparantie moeten bevorderen.

De Woo biedt een nieuw kader en daarmee een nieuwe kans om in Rotterdam de actieve en passieve openbaarmaking verder te professionaliseren en daarmee transparantie richting burgers te verbeteren. Hiervoor is het programma Rotterdam Transparant gestart. De rijksbijdrage voor invoering van de wet is een stuk lager dan werd verwacht. Dit heeft twee oorzaken:

1) Het verschil met de eerste aanname (verdeling 100% op basis van aantal inwoners gemeente) en de werkelijke bijdrage heeft alles te maken met de verdeelsleutel. Iedere gemeente heeft een vast bedrag ontvangen van ca 60% en het overige deel van 40% is op basis van het aantal inwoners verdeeld. De verdeling heeft voor een grote gemeente zoals Rotterdam nadelig uitgepakt.

2) Daarnaast heeft het Rijk minder incidentele middelen beschikbaar gesteld. De overleggen met VNG, G4 en Rijk hebben nog niet geleid tot een hogere rijksbijdrage.

Het oorspronkelijke plan bedroeg €2,3 mln per jaar. Beschikbaar is nu totaal € 4,6 mln voor de periode 2023 tot en met 2027, wat neerkomt op ca. € 0,9 mln per jaar. De gemeente wenst de rijksbijdrage als kaderstellend te beschouwen.

Dit betekent dat de Woo gefaseerd wordt ingevoerd en de uitvoering van het oorspronkelijk voorgestelde basisscenario niet volledig haalbaar is. De invoering van de Woo is nog met veel onzekerheden omgeven.

Zo weten we niet welke aantallen informatiezoekvragen en Woo-verzoeken de gemeente zal ontvangen, welke werklasten dit met zich meebrengt, wat de relatie met andere wetgeving (zoals de Wet hergebruik overheidsinformatie) is en wat de kosten van onderzoek zullen zijn.

Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB)

De financieringsstructuur van de OLGB in haar totaliteit staat onder druk. Het aantal aanwijzingen m.b.t. bedrijfsbrandweerplichtigheid loopt terug, waardoor de lasten van het bedrijfsleven door steeds minder schouders worden gedragen. Inmiddels is bekend geworden dat diverse grote bedrijven in de haven de poorten sluiten (o.a. Lyondell Basel, Westlake, Gunvor).

De burgemeester, directeur van de GB, de CIBUA en de VRR zijn over de financieringsstructuur in overleg, in gezamenlijkheid richting en met het Rijk om te bekijken in hoeverre het mogelijk is om via wetgeving meer bedrijven dan alleen de CIBUA-leden mee te laten betalen aan de GB.

Voorziening pensioenen college

Vanwege toekomstige pensioenverplichtingen van (oud-)bestuurders heeft de gemeente Rotterdam in overeenstemming met regelgeving een pensioenvoorziening gevormd. De benodigde hoogte is enerzijds voor een belangrijk deel afhankelijk van de ontwikkeling van de rentestand en wordt periodiek (her)berekend.

Een gestegen rente leidt tot een lagere benodigde voorziening (en vrijval); een gedaalde rente tot een hogere voorziening en een extra storting.

Anderzijds speelt mee dat door de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen, de pensioenvoorziening naar verwachting per 1-1-2028 zal worden overgedragen aan het ABP. De door het ABP gehanteerde dekkingsgraad is hierbij een belangrijke indicator voor de benodigde omvang van de over te dragen voorziening.

Een stijging van deze dekkingsgraad 2027 zal nog tot een aanvullende storting in de voorziening leiden, voordat deze wordt overgeheveld naar het ABP.

Risico op klimaatschade

Onder klimaatschade verstaan we de economische schade die ontstaat door de extreme weergebeurtenissen, zoals overstromingen, zware regen en hagelbuien, windhozen en extreme temperaturen e.d. Deze gebeurtenissen nemen in aantal en intensiteit toe.

De kans op economische schade voor de gemeente die ontstaat door extreme weergebeurtenissen stijgt met de veranderingen van het klimaat. Voorheen werd hier nog geen rekening mee gehouden in het weerstandsvermogen.

De risico's zijn geïdentificeerd. Deze hebben vooral betrekking op bodemdaling, wateroverlast en hitte en vertalen zich in klimaatkosten hoofdzakelijk in het fysieke domein, zoals voor wegen, civiele kunstwerken en vastgoed.

Deze kosten zijn deels verdisconteert in de begroting, zoals: door oplopende beheerlasten en het hanteren van bijvoorbeeld een hogere prijs per vervangen meter rioleringsleiding dan andere gemeenten; het opstellen van een hitteplan; en het creëren van meer koele plekken door extra bomen te planten en te vergroenen.

Daarnaast leidt klimaatverandering tot risico's en schade op andere manieren zoals: • Aansprakelijkheidsstelling van de gemeente bij onvoldoende capaciteit van het rioolstelsel of ondergelopen tunnels, waardoor privaat vastgoed beschadigd raakt, straten onbegaanbaar worden voor hulpdiensten en voor sommige Rotterdammers hulp te laat komt.

- Lagere (huur)opbrengsten en een noodzaak voor het op hoogte houden van maatschappelijke voorzieningen als kinderboerderijen, volkstuinten en speeltuinen, die minder bruikbare ruimte overhouden als gevolg van meer wateroverlast door klimaatverandering.
- Scholen en/of kinderdagopvang (maatschappelijk vastgoed) die zomers niet afdoende gekoeld en geventileerd kunnen worden, waardoor leerlingen naar huis gestuurd worden. De gemeente wordt geacht deze schoolgebouwen aan te passen voor een beter binnenklimaat.
- Schade aan verkeersregelinstanties, laadinfrastructuur, wegen, kunstwerken en straatverlichting door water of hitte.
- Gezondheidsschade als gevolg van een slechte luchtkwaliteit en/of geluidsoverlast door de noodzaak voor natuurlijke ventilatie bij hittegolven in drukke, hoogstedelijke wijken.

Boetes en dwangsommen

Toezichthoudende of rechterlijke instanties kunnen aan de gemeente een boete of dwangsom opleggen, indien hij zich bij de uitvoering van zijn activiteiten niet houdt aan een wettelijk voorschrift of een rechterlijke uitspraak.

Gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagschandaal

De gemeente Rotterdam biedt in opdracht van het Rijk brede ondersteuning aan (erkent) gedupeerde van de kinderopvangtoeslagschandaal. De ondersteuning is gericht op een nieuwe start, met vertrouwen in zichzelf en biedt hulp of ondersteuning op 5 leefgebieden: "financiën,

wonen, zorg, gezin en werk", waarbij eventuele materiele belemmeringen worden opgepakt.

De brede ondersteuning wordt volledig gefinancierd vanuit de SPUK Gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagschandaal. De huidige regeling is gegarandeerd tot en met eind 2026. Er wordt momenteel onderhandeld tussen de VNG en het Rijk over een gefaseerde afbouw vanaf 2027, een precieze invulling hiervan is echter nog onzeker en onduidelijk.

Wanneer de SPUK-regeling volledig komt te vervallen, terwijl Rotterdam nog steeds (erkent) gedupeerden ondersteunt, kan dit leiden tot toenemende zorgkosten. Daarnaast bestaat het risico dat bij een abrupte beëindiging van de regeling de ondersteuning aan gedupeerden wegvalt, zonder dat zij tijdig en zorgvuldig naar reguliere voorzieningen kunnen worden begeleid.

Risico op aansprakelijkheid aanbesteding Centrale Bibliotheek*

De gemeente loopt een aansprakelijkheidsrisico op de aanbesteding van de Central Bibliotheek. Het voortdoen van dit risico is zeer gering.

Netcongestie*

Netcongestie kan leiden tot vertraging van woningbouw, verduurzaming, laadinfra en andere ruimtelijke ontwikkelingen in Rotterdam. De gemeente is daarbij sterk afhankelijk van externe partijen, zoals netbeheerders en het Rijk. Hierdoor bestaat het risico dat beleidsdoelen later of slechts gedeeltelijk worden gerealiseerd en dat aanvullende maatregelen nodig zijn.

Cybersecurity*

Een ernstig cyberincident, waaronder ransomware, kan daarom ondanks getroffen maatregelen nooit volledig worden uitgesloten. De gemeente is voor haar dienstverlening afhankelijk van een groot aantal onderling verbonden IT- en OT-omgevingen, informatiesystemen, infrastructuur en leveranciers.

Een incident in een essentiële omgeving kan daardoor leiden tot een brede en langdurige verstoring van gemeentelijke dienstverlening en kritieke bedrijfsprocessen. De gemeente investeert daarom structureel en gericht in maatregelen om de cybersecurity, informatiebeveiliging en de digitale weerbaarheid van haar IT- en OT-omgevingen te vergroten.

De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet in het versterken van preventie, detectie, respons en herstel. Hiermee wordt de kans op een ernstig incident en als dit incident zich toch voordoet, de maatschappelijke en financiële impact daarvan zo veel mogelijk beperkt.

Daarbij wordt invulling gegeven aan relevante wettelijke en regelgevende vereisten (zoals NIS2) en zijn diverse technische, organisatorische en procesmatige maatregelen ingericht. Deze aanpak heeft ertoe geleid dat de gemeente haar digitale weerbaarheid aantoonbaar heeft versterkt en risico's actief beheerst.

Tegelijkertijd leert de praktijk dat zelfs organisaties met volwassen beveiligingsmaatregelen geconfronteerd kunnen worden met nieuwe en onverwachte kwetsbaarheden.

Voorbeelden hiervan zijn de CITRIX-problematiek (2020), de wereldwijde Log4Shell-kwetsbaarheid (2021) en diverse ransomware-aanvallen en datalekken bij (semi)overheidsorganisaties in de afgelopen jaren.

Dergelijke kwetsbaarheden laten zien dat de digitale dreiging zich voortdurend ontwikkelt (zeker met AI) en dat nieuwe kwetsbaarheden zich zullen voordoen in technologie, software of de toeleveringsketen.

Zeker met de toegenomen geopolitieke spanningen van dit moment neemt de kans op een eventuele aanval toe. De financiële impact van een dergelijk scenario is vooraf niet betrouwbaar te kwantificeren.

De uiteindelijke schade is onder meer afhankelijk van de getroffen omgeving, de omvang en duur van de verstoring, de hersteltijd, de afhankelijkheid van leveranciers, eventuele datalekken, herstel- en vervangingskosten en de noodzaak om tijdelijk alternatieve dienstverlening te organiseren.

Gelet op de omvang en maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeente kan een grootschalig cyberincident in een vitale of essentiële IT- of OT-omgeving leiden tot schade van enkele tot tientallen miljoenen euro's per incident.

Prijsstijgingen door hoge inflatie*

De begroting is geïndexeerd op basis van indexcijfers afkomstig uit de voorjaarsraming (CEP) van het CPB. In deze raming werd nog geen rekening gehouden met hogere inflatie als gevolg van de oorlog in Iran. Dit brengt als risico met zich mee dat prijsstijgingen hoger zijn dan de uitgekeerde indexatie.

Nieuw Risico *

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat wanneer het weerstandsvermogen exact 1,00 is, in 95% van de gevallen de beschikbare weerstandscapaciteit alle risico's kan dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met het risico inzake borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op dit specifieke risico is toegesneden.

Actualisatie kwantificeerbare risico's

In vergelijking met de Begroting 2026 zijn de belangrijkste wijzigingen in de kwantificeerbare risico's die ten grondslag liggen aan de berekening van het benodigd weerstandsvermogen onderstaand beschreven.

De belangrijkste wijzigingen in bestaande risico's:

- Het risico rond de Lobby Commissie van Ark is voor 2026 en 2027 is vervallen (€ 38,3 mln, 50%). Tijdens de coalitieonderhandelingen is voor deze jaren invulling gevonden.
- Het risico met betrekking tot het ruimen van bommen is afgenomen (van € 9 mln naar € 2,8 mln). De voorheen opgenomen reeks ging ervan uit dat Rotterdam actief de bommen ruimt.
- Waar bij het risico rond afvalverwerking lachgascilinders eerder alleen rekening werd gehouden met de kosten voor de verwerking van cilinders, omvat dit nu ook het risico van de geschillen tussen gemeente en AVR.
- Op basis van nieuwe inzichten, uit onder andere de Jaarrekening 2025, is het risico geactualiseerd en verhoogd (van € 40,4 mln naar € 48,8 mln).
- Het risico voor de inkomensregeling (BUIG) is geactualiseerd op basis van de recente inzichten over het BUIG-tekort en de nieuwe vangnetregeling die vanaf 2026 van kracht is (van € 45 mln naar € 42 mln).

Nieuwe kwantificeerbare risico's:

- Er is een nieuw risico opgenomen voor de niet-quantificeerbare risico's. Met de toevoeging van dit risico houdt Rotterdam niet alleen rekening met eventuele financiële gevolgen van kwantificeerbare risico's, maar ook met de niet-quantificeerbare risico's.
- Door de verplichte nieuwe aanbesteding van de huisbankier bestaat de kans op een overstap naar een andere huisbankier. Dit kan leiden tot extra aanpassingen in onder andere systemen en communicatiemiddelen.
- Vanaf 2026 zou de uitvoering van de studietoeslag zijn overgedragen van Rotterdam naar DUO. Dit proces heeft echter vertraging opgelopen, waardoor Rotterdam de kosten in 2026 nog zelf maakt. Er bestaat nog onzekerheid over het moment waarop de overdracht plaatsvindt.
- Rotterdam kent onzekerheden en loopt daarmee risico omtrent de lopende juridische procedures die verband houden met de nieuwe aanbesteding van het doelgroepenvervoer.
- Er is nog geen uitspraak vanuit Rechtbank Rotterdam over de claim die de aannemer van Parkeergarage Museumpark heeft ingediend. Zolang deze uitspraak uitblijft, blijft er een risico voor de gemeente bestaan.

Vervallen kwantificeerbare risico's:

- Er is een verliesvoorziening getroffen voor de Grondbank RZG Zuidplas waarmee het risico is komen te vervallen.

Actualisatie niet-quantificeerbare risico's

Er zijn vier nieuwe niet-quantificeerbare risico's opgenomen: Aansprakelijkheid aanbesteding Centrale Bibliotheek, Netcongestie, Cybersecurity en Prijsstijgingen door hoge inflatie.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de verwachte ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien. De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is op basis van de restrisico's.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Benodigde weerstandscapaciteit	88	77	95	110	143	145	148

Beschikbare weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend met de volgende bestanddelen:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves);
- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Dit sluit aan bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging. De stijging van de algemene reserve van 2025 naar 2026 komt voornamelijk door het rekeningresultaat over 2025.

Beschikbare weerstandscapaciteit	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
(bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)							
Kredietrisicoreserve	20	20	21	21	21	21	21
Bestemmingsreserve WWB meerjarig	29	23	25	25	25	25	25
Risicoreserves	49	43	45	45	45	45	45
Algemene reserve	95	39	132	148	164	135	100
Stelpost onvoorzien	1	1	1	1	1	1	1
Beschikbare weerstandscapaciteit*	145	82	178	194	210	181	146
* Er kan sprake zijn van een afrondingsverschil							

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit zou tenminste gelijk moeten zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
(bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)							
Beschikbare weerstandscapaciteit	145	82	178	194	210	181	146
Benodigde weerstandscapaciteit	88	77	95	110	143	145	148
Weerstandsvermogen	1,65	1,07	1,87	1,76	1,46	1,25	0,99

Norm gemeente Rotterdam Coalitieakkoord 2026-2030: minimaal 1,00

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In de onderstaande tabel is te zien hoe het (verwachte) verloop van het weerstandsvermogen zich verhoudt tot het (verwachte) verloop dat vorig jaar in de begroting is gepresenteerd.

Weerstandsvermogen	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
(bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)							
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2026)	145	94	110	138	163	175	
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2026)	88	77	109	136	162	161	

Weerstandsvermogen (Begroting 2026)	1,65	1,23	1,01	1,01	1,01	1,09	
Beschikbare weerstandscapaciteit (Tweede herziening 2026)	145	82	178	194	210	181	146
Benodigde weerstandscapaciteit (Tweede herziening 2026)	88	77	95	110	143	145	148
Weerstandsvermogen (Tweede herziening 2026)	1,65	1,07	1,87	1,76	1,46	1,25	0,99

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	29,1%	31,6%	39,9%	51,7%	58,8%	62,4%	62,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	27,2%	29,9%	38,5%	50,4%	57,5%	61,2%	61,4%
Solvabiliteitsratio	53,6%	51,3%	47,0%	42,4%	41,3%	41,2%	41,4%
Structurele exploitatiesaldo	-1,8%	3,0%	0,8%	2,0%	3,4%	3,5%	3,2%
Grondexploitatie	-1,7%	-1,5%	-1,0%	-0,8%	-1,9%	-3,1%	-4,3%
Belastingcapaciteit	103%	102%	103%	107%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Begroting 2027

Balans

Paginanummer in website: 221

Financiën

Balans

Hieronder wordt de geprognoseerde balans gepresenteerd. In deze balans wordt per categorie een prognose gegeven voor de periode tot en met 2029.

VASTE ACTIVA	1-1-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	30.172	28.407	26.435	24.463	22.491	20.519
Onderzoek en ontwikkeling	8.931	8.931	8.931	8.931	8.931	8.931
Subtotaal	39.103	37.339	35.367	33.395	31.422	29.450
Materiële vaste activa						
Investerings met een economisch nut	2.406.938	2.616.340	2.939.037	3.331.227	3.633.472	3.790.547
Investering met een economisch nut waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	302.662	348.164	439.787	430.327	419.950	408.426
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.059.848	1.251.801	1.524.124	1.637.056	1.640.080	1.635.525
Subtotaal	3.769.449	4.216.304	4.902.949	5.398.610	5.693.502	5.834.498
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen	504.719	510.413	509.931	509.450	508.969	508.487
Leningen	25.565	13.308	11.245	9.899	8.534	7.593
Overige Langlopende leningen	49.959	50.118	49.704	48.628	47.519	46.372
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	8.750	8.750	8.750	8.750	8.750	8.750
Subtotaal	588.993	582.589	579.630	576.727	573.772	571.202
Totaal vaste activa	4.397.545	4.836.232	5.517.946	6.008.732	6.298.696	6.435.150
VLOTTENDE ACTIVA						
Vorraden	25.536	44.583	46.231	-11.509	-68.841	-128.239
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	437.011	437.011	437.011	437.011	437.011	437.011
Liquide middelen	16.959	0	0	0	0	0
Overlopende activa	419.248	419.248	419.248	419.248	419.248	419.248
Totaal vlottende activa	898.753	900.842	902.489	844.750	787.418	728.020
TOTAAL ACTIVA	5.296.299	5.737.074	6.420.435	6.853.482	7.086.114	7.163.170
VASTE PASSIVA						
Eigen Vermogen						
Algemene reserve	118.639	132.081	148.123	163.582	134.931	100.263
Bestemmingsreserves	2.600.141	2.561.866	2.576.949	2.665.489	2.782.490	2.867.950
Resultaat na reserveringen	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	2.718.780	2.693.947	2.725.072	2.829.070	2.917.422	2.968.213
Vreemd Vermogen						
Voorzieningen	143.942	144.500	146.656	149.997	153.307	156.608
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.050.980	1.620.308	2.270.388	2.596.096	2.737.067	2.760.030

Subtotaal	1.194.922	1.764.808	2.417.044	2.746.092	2.890.374	2.916.638
Totaal vaste passiva	3.913.702	4.458.755	5.142.116	5.575.163	5.807.796	5.884.852
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	379.152	401.413	401.413	401.413	401.413	401.413
Overlopende passiva	1.003.445	876.906	876.906	876.906	876.906	876.906
Totaal vlottende passiva	1.382.596	1.278.319	1.278.319	1.278.319	1.278.319	1.278.319
TOTAAL PASSIVA	5.296.299	5.737.074	6.420.435	6.853.482	7.086.114	7.163.170

Begroting 2027

Reserves

Paginanummer in website: 222

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

Vermogensspecificatie reserves

Hieronder staat de verloopstaat van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken is het meerjarig verloop te zien en een algemene toelichting per reserve.

Per programma is in het onderdeel Financiën per reserve toegelicht als er een voorstel is om het doel of de einddatum aan te passen van de reserve aan te passen.

Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Algemene middelen		2.007.261	2.061.015	2.151.240	2.223.704	2.296.263
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds		11.269	10.144	7.663	7.663	7.663
Doel reserve:	De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2006 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	55.393	0	36.640	7.484	11.269
	Begroting 2027	11.269	0	1.125	0	10.144
	Raming 2028	10.144	0	2.480	0	7.663
	Raming 2029	7.663	0	0	0	7.663
	Raming 2030	7.663	0	0	0	7.663
Kredietrisicoreserve		20.508	20.508	20.508	20.508	20.508
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.					
Raadsbesluit:	Begroting 2012 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	20.179	330	0	0	20.508
	Begroting 2027	20.508	0	0	0	20.508
	Raming 2028	20.508	0	0	0	20.508
	Raming 2029	20.508	0	0	0	20.508
	Raming 2030	20.508	0	0	0	20.508
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds		15.000	7.500	0	0	0
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat mogelijke voor- en nadelen (onder andere als gevolg van de niet-taakgebonden korting op het gemeentefonds (het 'ravijn') per 2026) in zekere mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve. Hierdoor ontstaat een financieel stabielere meerjarenbeeld.					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2025 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	20.000	0	5.000	0	15.000
	Begroting 2027	15.000	0	7.500	0	7.500
	Raming 2028	7.500	0	7.500	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Algemene Reserve		132.081	148.123	163.582	134.931	100.263

Doel reserve:	De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.					
Raadsbesluit:	Doorlopend					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	118.639	13.442	0	0	132.081
	Begroting 2027	132.081	16.042	0	0	148.123
	Raming 2028	148.123	15.459	0	0	163.582
	Raming 2029	163.582	0	28.651	0	134.931
	Raming 2030	134.931	0	34.668	0	100.263
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor		1.828.402	1.874.739	1.959.486	2.060.601	2.167.828
Doel reserve:	Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco					
Raadsbesluit:	November 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.061.946	232.504	108.584	357.464	1.828.402
	Begroting 2027	1.828.402	189.582	95.980	47.264	1.874.739
	Raming 2028	1.874.739	217.598	105.644	27.207	1.959.486
	Raming 2029	1.959.486	243.343	122.763	19.466	2.060.601
	Raming 2030	2.060.601	0	146.167	49	2.167.828
Armoede en schulden		9.879	1.500	0	0	1
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid		1.460	0	0	0	0
Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	4.467	0	3.006	0	1.460
	Begroting 2027	1.460	0	1.460	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid		7.126	1.500	0	0	1
Doel reserve:	Ondersteunen van Rotterdammers die de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2028)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	8.386	0	960	300	7.126
	Begroting 2027	7.126	0	5.626	0	1.500
	Raming 2028	1.500	0	1.500	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	1
Bestemmingsreserve Armoedefonds		0	0	0	0	0

Doel reserve:

Armoedebestrijding

Raadsbesluit:

Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2026)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	9.158	0	8.328	830	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening		742	0	0	0	0

Doel reserve:

December circulaire - Bijzondere bijstand. Dekking voor onvermijdelijke claim Meer Schuldhulpverlening. Daarin is de volgende toelichting opgenomen: Deze middelen hebben betrekking op zowel uitkeringskosten en uitvoeringskosten. Sinds 2017 is de vraag naar Schuldhulpverlening en inkomensondersteunende maatregelen gestegen en het is de verwachting dat deze trend zich voorzet (Tussen januari 2022 en januari 2023 is de instroom bij de schuldhulpverlening met 88% toegenomen). Deze stijging is inmiddels niet meer op te vangen binnen de portefeuille van Armoede en Schulden, onder andere doordat de vraag op de overige Rotterdamse Regelingen is gestegen. De bijzondere bijstand betreft een opheffingsregeling en dus moeten we het uitkeren en uitvoeren. Daarnaast zijn ook de toegenomen datasignalen (wettelijke taak) meegenomen, waaruit ook ongeveer 10% aan schuldhulpverleningstrajecten komen.

Raadsbesluit:

Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2027)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	742	0	0	0	742
	Begroting 2027	742	0	742	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten		550	0	0	0	0

Doel reserve:

December circulaire - Bijzondere bijstand studenten. Naast een motie vanuit de raad om de middelen in te zetten voor het compenseren van energiekosten bij Studenten, is het ook onduidelijk hoe de rechtspraak gaat zijn in deze. Er zijn verschillende studenten die een rechtszaak aangespannen hebben.

Raadsbesluit:

Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2027)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.700	0	1.150	0	550
	Begroting 2027	550	0	550	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Beheer van de Stad		0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing		0	0	0	0	0

Doel reserve:

Doel van de reserve is om meevallende baten van de heffing in te zetten voor verevening binnen de afvalstoffenheffing (ASH). De reserve draagt daarmee bij aan een stabiel meerjarig begrotingsproces en een bestendiger tarief.

Raadsbesluit:

2e herziening 2022 (einddatum niet van toepassing)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3	0	0	3	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug		0	0	0	0	0

Doel reserve:

De bestemmingsreserve dient als dekking voor het groot onderhoud aan de Erasmusbrug dat in 2025 wordt afgerond

Raadsbesluit:

Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	287	0	16	271	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0

Belastingen**9.416****5.036****1.686****399****399**

Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen		579	399	399	399	399
---	--	-----	-----	-----	-----	-----

Doel reserve:

Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.

Raadsbesluit:

Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
--	--------------	------------	------------	-------------	---------	-----------

	Begroting 2026	759	0	180	0	579
	Begroting 2027	579	0	180	0	399
	Raming 2028	399	0	0	0	399
	Raming 2029	399	0	0	0	399
	Raming 2030	399	0	0	0	399
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel		8.837	4.637	1.287	0	0
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van het implementatietraject van het nieuwe belastingstelsel (de voorbereiding, de implementatie en de nazorg).					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2023 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	11.960	0	3.123	0	8.837
	Begroting 2027	8.837	0	4.200	0	4.637
	Raming 2028	4.637	0	3.350	0	1.287
	Raming 2029	1.287	0	1.287	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestuur		1.346	1.246	1.196	1.306	1.116
Egalisatiereserve Rekenkamer		250	250	250	250	250
Doel reserve:	Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 1999 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250
	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Egalisatiereserve Ombudsman		250	250	250	250	250
Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250

	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling		34	34	34	34	34
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.					
Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	34	0	0	0	34
	Begroting 2027	34	0	0	0	34
	Raming 2028	34	0	0	0	34
	Raming 2029	34	0	0	0	34
	Raming 2030	34	0	0	0	34
Bestemmingsreserve B&W Fonds		150	130	110	90	70
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.					
Raadsbesluit:	Begroting 2019 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	120	100	70	0	150
	Begroting 2027	150	0	20	0	130
	Raming 2028	130	0	20	0	110
	Raming 2029	110	0	20	0	90
	Raming 2030	90	0	20	0	70
Egalisatiereserve Raad/Griffie		250	250	250	250	250
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.					
Raadsbesluit:	10 M raadsbesluit 2021 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250
	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Bestemmingsreserve Commissiereizen		116	61	6	61	116

Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	61	55	0	0	116
	Begroting 2027	116	55	110	0	61
	Raming 2028	61	55	110	0	6
	Raming 2029	6	55	0	0	61
	Raming 2030	370	0	300	0	145
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen		145	220	295	370	145
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	370	75	300	0	145
	Begroting 2027	145	75	0	0	220
	Raming 2028	220	75	0	0	295
	Raming 2029	295	75	0	0	370
	Raming 2030	370	0	300	0	145
Bestemmingsreserve Transitie Rekenkamer		150	50	0	0	0
Doel reserve:	De reserve dient voor de transitie van de Rekenkamer. Het gaat hier concreet om zaken als IT-beheer en IT-migratie, personeelsbeleid, informatieveiligheid, archivering en het vernieuwen van de huisstijl en communicatie.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	275	0	125	0	150
	Begroting 2027	150	0	100	0	50
	Raming 2028	50	0	50	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Cultuur		642	642	642	642	642
Bestemmingsreserve Evenementenfonds		565	565	565	565	565
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (einddatum t/m					

	niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	1.065	500	0	565
	Begroting 2027	565	0	0	0	565
	Raming 2028	565	0	0	0	565
	Raming 2029	565	0	0	0	565
	Raming 2030	565	0	0	0	565
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2	0	0	2	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds		77	77	77	77	77
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.					
Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	327	0	250	0	77
	Begroting 2027	77	0	0	0	77
	Raming 2028	77	0	0	0	77
	Raming 2029	77	0	0	0	77
	Raming 2030	77	0	0	0	77
Dienstverlening		4.343	4.050	3.783	3.543	3.303
Bestemmingsreserve Verkiezingen		2.658	2.658	2.658	2.658	2.658
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2013 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2026	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Begroting 2027	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Raming 2028	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Raming 2029	2.658	1.446	1.446	0	2.658
	Raming 2030	2.658	0	1.446	0	2.658
Bestemmingsreserve Citylab		1.354	1.114	874	634	394
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.682	31	360	0	1.354
	Begroting 2027	1.354	31	272	0	1.114
	Raming 2028	1.114	31	272	0	874
	Raming 2029	874	31	272	0	634
	Raming 2030	634	0	272	0	394
Bestemmingsreserve BoTu CLLD		80	27	0	0	0
Doel reserve:	Cofinanciering van verplichtingen die reeds zijn aangegaan in het kader van het programma BoTu CLLD.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	106	0	27	0	80
	Begroting 2027	80	0	53	0	27
	Raming 2028	27	0	27	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)		252	252	252	252	252
Doel reserve:	Het doel van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) is om de kwaliteit van de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en andere overheidsregisters te verbeteren. Dit draagt bij aan een juiste en rechtmatige toekenning van voorzieningen en het voorkomen van fraude, misbruik of andere problemen die voortkomen uit onjuiste adresregistraties.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	252	0	0	0	252
	Begroting 2027	252	0	0	0	252
	Raming 2028	252	0	0	0	252

	Raming 2029	252	0	0	0	252
	Raming 2030	252	0	0	0	252
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Overgebleven budget wijken behouden ten behoeve van inzet in het daaropvolgend jaar.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	355	0	355	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Gebouwde omgeving		214.226	196.664	191.512	190.217	190.917
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid		199.340	187.795	184.192	184.797	186.297
Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	159.815	64.300	24.065	710	199.340
	Begroting 2027	199.340	1.500	13.045	0	187.795
	Raming 2028	187.795	1.500	5.103	0	184.192
	Raming 2029	184.192	1.500	895	0	184.797
	Raming 2030	184.797	0	0	0	186.297
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar;					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2047)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.765	0	2.765	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen		1.092	148	0	0	0

Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	748	644	300	0	1.092
	Begroting 2027	1.092	0	944	0	148
	Raming 2028	148	0	148	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging		11	11	11	11	11
Doel reserve:	Dekking voor kosten voor de voorbereiding op de invoering Wet Kwaliteitsborging					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2031)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	565	0	0	554	11
	Begroting 2027	11	0	0	0	11
	Raming 2028	11	0	0	0	11
	Raming 2029	11	0	0	0	11
	Raming 2030	11	0	0	0	11
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp		13.783	8.709	7.309	5.409	4.609
Doel reserve:	Restauratie van de Rivierahal Blijdorp					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	17.109	0	3.326	0	13.783
	Begroting 2027	13.783	0	5.074	0	8.709
	Raming 2028	8.709	0	1.400	0	7.309
	Raming 2029	7.309	0	1.900	0	5.409
	Raming 2030	5.409	0	800	0	4.609
Ondersteuning en beheersing		7.569	7.770	7.770	5.270	2.770
Bestemmingsreserve Cloudkosten		7.299	7.500	7.500	5.000	2.500
Doel reserve:	De reserve is bestemd voor het dekken van implementatie en inrichtingskosten voor vervanging van on-premise applicaties naar Cloud. Voorheen werden bij on-premise applicaties de investeringskosten geactiveerd en afgeschreven, echter schrijft de BBV voor dat investeringskosten voor Cloud applicaties direct in de exploitatie verantwoord moeten worden. Om het tempo verschil in het verantwoorden van kosten op te vangen is in 2020 de bestemmingsreserve Cloud gevormd.					

Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	9.030	1.670	3.401	0	7.299
	Begroting 2027	7.299	9.760	9.559	0	7.500
	Raming 2028	7.500	2.500	2.500	0	7.500
	Raming 2029	7.500	0	2.500	0	5.000
	Raming 2030	5.000	0	2.500	0	2.500
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		270	270	270	270	270
Doel reserve:	Programma- en frictiekosten voor het programma Kiezen voor Rotterdam					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.120	0	850	0	270
	Begroting 2027	270	0	0	0	270
	Raming 2028	270	0	0	0	270
	Raming 2029	270	0	0	0	270
	Raming 2030	270	0	0	0	270
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Oracle Fusion		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve wordt ingesteld ter borging van de doorontwikkeling van het systeem in de komende jaren. Hiermee wordt verzekerd dat ook in de toekomst kan worden voldaan aan gewijzigde wet- en regelgeving, toenemende beveiligingseisen en ontwikkelingen binnen de organisatie en haar dienstverlening.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	2.700	2.700	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Samenleving en inburgering		230	1.366	1.366	1.366	1.366
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden						
Doel reserve:	Financiering van een gezamenlijk kunstwerk of gedenkteken in de buitenruimte en het voortzetten van het programma koloniaal en slavernijverleden.					
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2026	300	0	70	0	230
	Begroting 2027	230	0	230	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		0	0	0	0	0
Doel reserve:	uitvoering geven aan het Actieplan Samenleven.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	700	0	700	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Het programma inburgering werkt opgavegericht en is organisatie breed wat een breed inzetbare financiële reserve(basis) vraagt om de komende 2 collegejaren de Nieuwe Wet Inburgering en Rotterdamse aanpak uit te blijven voeren. Om dit goed te kunnen doen is in 2024 kritisch gekeken naar inzet van middelen en opbouw van een reserve waarmee de uitvoering en programma lijn gecontinueerd kan worden.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	579	0	579	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve huisvesting statushouders		0	1.366	1.366	1.366	1.366
Doel reserve:	Dekking kapitaallasten investeringen huisvesting statushouders.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (eindatum 31-12-2030)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Begroting 2027	0	1.366	0	0	1.366

	Raming 2028	1.366	0	0	0	1.366
	Raming 2029	1.366	0	0	0	1.366
	Raming 2030	1.366	0	0	0	1.366
Sport, bewegen en natuureducatie		4.034	4.034	4.034	4.034	4.034
Bestemmingsreserve Fricatiekosten op afstand zetten LCC's		1.094	1.094	1.094	1.094	1.094
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de personele frictiekosten die voortkomen als gevolg van het afstoten van LCC 't Romeynshof en de frictiekosten die de vervanging en renovatie van de Romeynshof met zich meebrengt.					
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.094	0	0	0	1.094
	Begroting 2027	1.094	0	0	0	1.094
	Raming 2028	1.094	0	0	0	1.094
	Raming 2029	1.094	0	0	0	1.094
	Raming 2030	1.094	0	0	0	1.094
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)		15	15	15	15	15
Doel reserve:	Inzet frictiekosten					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	165	0	150	0	15
	Begroting 2027	15	0	0	0	15
	Raming 2028	15	0	0	0	15
	Raming 2029	15	0	0	0	15
	Raming 2030	15	0	0	0	15
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat		700	700	700	700	700
Doel reserve:	Het sportterrein van een kwaliteitsimpuls voorzien, waarin georganiseerde- en ongeorganiseerde sport samengaan en waar zowel diverse sportaanbieders als omwonenden gebruik van kunnen maken. In het collegeakkoord 2022 – 2026 heeft het college € 700.000 hiervoor gereserveerd.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	700	0	0	0	700
	Begroting 2027	700	0	0	0	700
	Raming 2028	700	0	0	0	700
	Raming 2029	700	0	0	0	700

	Raming 2030	700	0	0	0	700
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen		1.825	1.825	1.825	1.825	1.825
Doel reserve:	Het doel is Inzet is om een van de komende jaren een topsportevenement met grote internationale allure naar Rotterdam te halen.					
Raadsbesluit:	1e Herziening 2025 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.825	0	0	0	1.825
	Begroting 2027	1.825	0	0	0	1.825
	Raming 2028	1.825	0	0	0	1.825
	Raming 2029	1.825	0	0	0	1.825
	Raming 2030	1.825	0	0	0	1.825
Bestemmingsreserve Tijdelijke Sporthal Bewegingsonderwijs		400	400	400	400	400
Doel reserve:	Deze tijdelijke sporthal is nodig op het moment dat bestaande sporthallen buiten gebruik worden gesteld vanwege grootschalige renovatie of vervanging					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	400	0	0	0	400
	Begroting 2027	400	0	0	0	400
	Raming 2028	400	0	0	0	400
	Raming 2029	400	0	0	0	400
	Raming 2030	400	0	0	0	400
Stedelijke ontwikkeling		177.009	192.370	217.382	238.915	219.849
Bestemmingsreserve Bodem		26.472	25.254	23.575	19.443	15.222
Doel reserve:	"De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering."					
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	27.321	0	849	0	26.472
	Begroting 2027	26.472	0	1.218	0	25.254
	Raming 2028	25.254	0	1.679	0	23.575
	Raming 2029	23.575	0	4.132	0	19.443
	Raming 2030	19.443	0	4.221	0	15.222
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling		17.376	14.792	14.792	14.792	14.292
Doel reserve:	De reserve dekt de lasten van kleinschalige vergroening en infrastructuur rond bouwprojecten.					

Raadsbesluit:		Jaarrekening 2016 (einddatum t/m nader te bepalen)len)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	21.968	0	1.712	2.881	17.376
	Begroting 2027	17.376	0	2.584	0	14.792
	Raming 2028	14.792	0	0	0	14.792
	Raming 2029	14.792	0	0	0	14.792
	Raming 2030	14.792	0	500	0	14.292
Bestemmingsreserve Fiets en Autoluwfonds		47.827	46.207	45.000	45.000	45.000

Doel reserve:

De reserve dient als fiets- en autoluwfonds voor structurele verkeersmaatregelen die bijdragen aan een autoluwer centrum, waaronder het autovrij maken van vijf straten in het centrum, en aan het oplossen van fiets- en verkeersknelpunten elders in de stad. De reserve bevat zowel middelen uit eerdere collegeperiode (autoluwfonds) als middelen die in het kader van het coalitieakkoord 2026 - 2030 zijn toegevoegd. De oorspronkelijke bestemmingen blijven van toepassing op lopende projecten en verplichtingen. Voor de middelen die zijn toegevoegd voor nieuwe bestuurlijke ambities geldt dat de inzet gedurende de looptijd nader kan worden geconcretiseerd. Indien dit leidt tot een wijziging van de bestemming van (een deel van) de reserve, wordt hierover besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Raadsbesluit:		Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	8.501	45.000	5.674	0	47.827
	Begroting 2027	47.827	0	1.620	0	46.207
	Raming 2028	46.207	0	1.207	0	45.000
	Raming 2029	45.000	0	0	0	45.000
	Raming 2030	45.000	0	0	0	45.000
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)		29	29	29	29	29

Doel reserve:

Er wordt een verkeerscirculatieplan opgesteld om de doorstroming in de hele stad te bevorderen voor fiets, openbaar vervoer en deelvervoer.

Raadsbesluit:		Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2025)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	29	0	0	0	29
	Begroting 2027	29	0	0	0	29
	Raming 2028	29	0	0	0	29
	Raming 2029	29	0	0	0	29
	Raming 2030	29	0	0	0	29
Verevening kostenverhaal		1.350	1.350	1.350	1.350	1.350

Doel reserve:

Verwacht begrotingssaldo 2023 agv maatregelen bestuursopdracht wordt ingezet om onzekere effecten maatregelen kostenverhaal (ingeschat op 5 mln per jaar ingaande 2024) te kunnen te kunnen opvangen.

Raadsbesluit:	Begroting 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.100	0	0	750	1.350
	Begroting 2027	1.350	0	0	0	1.350
	Raming 2028	1.350	0	0	0	1.350
	Raming 2029	1.350	0	0	0	1.350
	Raming 2030	1.350	0	0	0	1.350
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds		73.250	94.681	122.881	148.547	134.202
Doel reserve:	Het Doorbouwfonds wordt voortgezet om de versnelling van de woningbouw mogelijk te maken, in het bijzonder de betaalbare woningen. De reserve bevat zowel middelen uit eerdere collegeperiode(n) als middelen die in het kader van het coalitieakkoord 2026 - 2030 zijn toegevoegd. De oorspronkelijke bestemmingen blijven van toepassing op lopende projecten en verplichtingen. Voor de middelen die zijn toegevoegd voor nieuwe bestuurlijke ambities geldt dat de inzet gedurende de looptijd nader kan worden geconcretiseerd. Indien dit leidt tot een wijziging van de bestemming van (een deel van) de reserve, wordt hierover besluitvorming aan de raad voorgelegd					
Raadsbesluit:	1e Herziening 2023 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	54.710	25.766	7.226	0	73.250
	Begroting 2027	73.250	26.814	5.383	0	94.681
	Raming 2028	94.681	32.907	4.707	0	122.881
	Raming 2029	122.881	26.566	900	0	148.547
	Raming 2030	148.547	0	14.394	0	134.202
Bestemmingsreserve ICT		250	250	250	250	250
Doel reserve:	Invoering vergunnings-controle-service (VCS) voor de behandeling van bouw aanvragen in het kader van de nieuwe Omgevingswet die behandeld gaan worden in een korte procedure.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	0	0	250
	Begroting 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250
	Raming 2029	250	0	0	0	250
	Raming 2030	250	0	0	0	250
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein		400	400	400	400	400
Doel reserve:	Financieren mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-01-2027)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.966	0	1.566	0	400
	Begroting 2027	400	0	0	0	400
	Raming 2028	400	0	0	0	400
	Raming 2029	400	0	0	0	400
	Raming 2030	400	0	0	0	400
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt		701	303	0	0	0

Doel reserve:

De reserve ondersteunt het fysiek toegankelijker maken, als onderdeel van de uitvoering van het VN-verdrag handicap.

Raadsbesluit:

2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.051	0	350	0	701
	Begroting 2027	701	0	398	0	303
	Raming 2028	303	0	303	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein		3.500	3.500	3.500	3.500	3.500

Doel reserve:

Het perspectief voor de Crooswijker in Oud-Crooswijk te verbeteren.

Raadsbesluit:

2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3.500	0	0	0	3.500
	Begroting 2027	3.500	0	0	0	3.500
	Raming 2028	3.500	0	0	0	3.500
	Raming 2029	3.500	0	0	0	3.500
	Raming 2030	3.500	0	0	0	3.500
Bestemmingsreserve Spaans Polder		0	0	0	0	0

Doel reserve:

De bestemmingsreserve is gevormd ter ondersteuning van het realiseren van het uitvoeringsprogramma Spaanse Polder om zo de Spaanse Polder verder toekomstbestendig te maken. Het uitvoeringprogramma wordt gerealiseerd via grondexploitatie(s) en investeringsprojecten. De bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van een (eventueel) tekort op de grondexploitatie(s) en/of de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen. Indien nodig kan de reserve ook worden ingezet voor het dekken van de kosten op exploitatieprojecten.

Raadsbesluit:

2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	5.597	0	5.597	0	0

	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof		394	394	394	394	394

Doel reserve: Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	792	0	398	0	394
	Begroting 2027	394	0	0	0	394
	Raming 2028	394	0	0	0	394
	Raming 2029	394	0	0	0	394
	Raming 2030	394	0	0	0	394
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht		48	48	48	48	48

Doel reserve: De reserve dekt de lasten en de gemeentelijke cofinanciering van maatregelen voor schone lucht, waaronder verduurzaming mobiele werktuigen en het uitvoeren van het op te stellen programma luchtkwaliteit.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	48	0	0	0	48
	Begroting 2027	48	0	0	0	48
	Raming 2028	48	0	0	0	48
	Raming 2029	48	0	0	0	48
	Raming 2030	48	0	0	0	48
Bestemmingsreserve Versterking omgevingsveiligheid		250	0	0	0	0

Doel reserve: Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van versterking omgevingsveiligheid.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2029)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	325	0	75	0	250
	Begroting 2027	250	0	250	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Provimi		5.161	5.161	5.161	5.161	5.161
Doel reserve:	Met de van Stichting Droom en Daad ontvangen middelen wordt het bedrijfsterrein Provimi getransformeerd tot een cultureel-maatschappelijke functie, met name de realisatie van een danshuis. De reserve dekt plankosten, bouw- en woonrijp maken en overige kosten.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (eindatum 31-12-2029)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	5.161	0	0	5.161
	Begroting 2027	5.161	0	0	0	5.161
	Raming 2028	5.161	0	0	0	5.161
	Raming 2029	5.161	0	0	0	5.161
	Raming 2030	5.161	0	0	0	5.161
Toekomstbestendige stad en haven		200.736	194.045	193.965	193.965	193.965
Bestemmingsreserve Duurzaam		176	176	176	176	176
Doel reserve:	De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.					
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	646	0	470	0	176
	Begroting 2027	176	0	0	0	176
	Raming 2028	176	0	0	0	176
	Raming 2029	176	0	0	0	176
	Raming 2030	176	0	0	0	176
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies		878	681	601	601	601
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	836	300	257	0	878
	Begroting 2027	878	0	197	0	681
	Raming 2028	681	0	80	0	601
	Raming 2029	601	0	0	0	601
	Raming 2030	601	0	0	0	601
Bestemmingsreserve Energietransitie		3.555	3.555	3.555	3.555	3.555
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de energietransitie te waarborgen.					

Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3.624	0	69	0	3.555
	Begroting 2027	3.555	0	0	0	3.555
	Raming 2028	3.555	0	0	0	3.555
	Raming 2029	3.555	0	0	0	3.555
	Raming 2030	3.555	0	0	0	3.555
Bestemmingsreserve Economiesubsidies		133	133	133	133	133
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen voor subsidies die jaar overstijgend zijn.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	493	0	360	0	133
	Begroting 2027	133	0	0	0	133
	Raming 2028	133	0	0	0	133
	Raming 2029	133	0	0	0	133
	Raming 2030	133	0	0	0	133
Bestemmingsreserve Klimaat en Circulair		49.535	43.041	43.041	43.041	43.041
Doel reserve:	Dit fonds wordt ingezet om innovaties in de regio te versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen. Tevens wordt het fonds ingezet voor de vergroening van de leefomgeving, duurzame opwek en opslag van zonne- en windenergie, waterstofproductie, de transitie naar een circulaire economie en het reduceren van energiegebruik. De reserve bevat zowel middelen uit eerdere collegeperiode (DTB) als middelen die in het kader van het coalitieakkoord 2026 - 2030 zijn toegevoegd. De oorspronkelijke bestemmingen blijven van toepassing op lopende projecten en verplichtingen. Voor de middelen die zijn toegevoegd voor nieuwe bestuurlijke ambities geldt dat de inzet gedurende de looptijd nader kan worden geconcretiseerd. Indien dit leidt tot een wijziging van de bestemming van (een deel van) de reserve, wordt hierover besluitvorming aan de raad voorgelegd					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2030 (einddatum 31-12-2030)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	17.011	55.870	23.140	206	49.535
	Begroting 2027	49.535	0	6.494	0	43.041
	Raming 2028	43.041	0	0	0	43.041
	Raming 2029	43.041	0	0	0	43.041
	Raming 2030	43.041	0	0	0	43.041
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet		2.608	2.608	2.608	2.608	2.608
Doel reserve:	Implementatie omgevingswet					

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 - taakmutatie (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	627	2.608	627	0	2.608
	Begroting 2027	2.608	0	0	0	2.608
	Raming 2028	2.608	0	0	0	2.608
	Raming 2029	2.608	0	0	0	2.608
	Raming 2030	2.608	0	0	0	2.608
Bestemmingsreserve Bedrijfsruimte maakindustrie		695	695	695	695	695
Doel reserve:	Subdieregeling Bedrijfsruimte Maakindustrie (loket open t/m september 2026 voor nieuwe aanvragen)					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	695	0	0	0	695
	Begroting 2027	695	0	0	0	695
	Raming 2028	695	0	0	0	695
	Raming 2029	695	0	0	0	695
	Raming 2030	695	0	0	0	695
Bestemmingsreserve Voorbereiding Rijksregio afspraken Kernenergie		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Voorbereiding voorlopige Rijk-Regio Afspraken kernenergie					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	473	0	473	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Werkcentrum Rijnmond		156	156	156	156	156
Doel reserve:	Voor het Werkcentrum Rijnmond (WCR) is de gemeente Rotterdam als centrumgemeente kassier van de regionale middelen. De vanuit het Rijk ontvangen jaarlijkse regionale middelen die in een betreffend jaar niet besteed worden, moeten beschikbaar blijven voor het invullen van de regionale regiefunctie en de gezamenlijke dienstverlening aan mensen en werkgevers in de arbeidsmarktregio.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	791	0	635	0	156

	Begroting 2027	156	0	0	0	156
	Raming 2028	156	0	0	0	156
	Raming 2029	156	0	0	0	156
	Raming 2030	156	0	0	0	156
Bestemmingsreserve Economie en Haven		93.000	93.000	93.000	93.000	93.000
Doel reserve:	Voor het versterken van het vestigingsklimaat in de stad en in de haven richten wij een fonds op van 93 miljoen euro. Hiervan doen wij investeringen in verschillende sleutelprojecten in Health Tech (15 mln), de circulaire maakindustrie (15 mln) en de haven (30 mln). Daarnaast investeren we in het mogelijk maken van nachtcultuur (7,5 mln), het versterken van winkelgebieden (7,5 mln) en het beter benutten en uitbreiden van bedrijfsruimten (18 mln).					
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026-2030					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	93.000	0	0	93.000
	Begroting 2027	93.000	0	0	0	93.000
	Raming 2028	93.000	0	0	0	93.000
	Raming 2029	93.000	0	0	0	93.000
	Raming 2030	93.000	0	0	0	93.000
Bestemmingsreserve Start-ups en scale-ups		50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Doel reserve:	We investeren 50 miljoen euro in een aantal investeringsfondsen om de ontwikkeling van startups en scale-ups te versterken. Hiermee versterken we de lange termijn concurrentiekracht van Rotterdam en stimuleren we ook andere partijen om te investeren.					
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026-2030					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	50.000	0	0	50.000
	Begroting 2027	50.000	0	0	0	50.000
	Raming 2028	50.000	0	0	0	50.000
	Raming 2029	50.000	0	0	0	50.000
	Raming 2030	50.000	0	0	0	50.000
Veilig		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Bestemmingsreserve Work in NL		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Herinrichten van goede informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	200	0	200	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0

	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Veiligheid buitenruimte		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Doel reserve:	Om de veiligheidsbeleving van de buitenruimte te verbeteren stellen we 10 miljoen euro beschikbaar. Voor de invulling hiervan kijken we als voorbeeld naar de aanpak in IJsselmonde en het onderzoek 'Ruimte voor meiden op Zuid'.					
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026-2030					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	10.000	0	0	10.000
	Begroting 2027	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2028	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2029	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2030	10.000	0	0	0	10.000
Volksgezondheid		300	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Pilot Wijkgericht vaccinatieaanpak		300	0	0	0	0
Doel reserve:	Uitvoeren van een pilot gericht op het uitbreiden en intensiveren van de wijkgerichte vaccinatieaanpak.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.278	0	978	0	300
	Begroting 2027	300	0	300	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Impact rijksvaccinatieprogramma (RVP)		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Bekostigen van door te voeren wijzigingen in Rijksvaccinatieprogramma					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2025 (einddatum 31-12-2029)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	126	0	126	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0

Werk en inkomen		27.871	27.871	27.871	27.871	27.834
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)		24.984	24.984	24.984	24.984	24.984
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.					
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	22.785	12.209	10.009	0	24.984
	Begroting 2027	24.984	9.314	9.314	0	24.984
	Raming 2028	24.984	0	0	0	24.984
	Raming 2029	24.984	0	0	0	24.984
	Raming 2030	24.984	0	0	0	24.984
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling		690	690	690	690	653
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.502	0	537	275	690
	Begroting 2027	690	0	0	0	690
	Raming 2028	690	0	0	0	690
	Raming 2029	690	0	0	0	690
	Raming 2030	690	0	37	0	653
Bestemmingsreserve Breed Offensief		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor Breed Offensief uit te dekken. Hiervoor zijn specifieke Rijks gelden voor ontvangen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	40	0	0	40	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding - Toeslagenschandaal		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.					

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	209	0	209	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt		183	183	183	183	183
Doel reserve:	Het gaat hier dus om middelen bedoeld voor de arbeidsregio (en dus niet alleen voor Rotterdam). De besteding van deze middelen wordt onder regie van de centrumgemeente (Rotterdam) afgestemd binnen de arbeidsmarktregio.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	433	0	250	0	183
	Begroting 2027	183	0	0	0	183
	Raming 2028	183	0	0	0	183
	Raming 2029	183	0	0	0	183
	Raming 2030	183	0	0	0	183
Bestemmingsreserve RAP fonds		2.013	2.013	2.013	2.013	2.013
Doel reserve:	Met het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief (RAP) fonds worden subsidies verstrekt aan partijen in de regio. De uitbetalingen van de subsidies lopen over de jaargrens heen.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	2.163	0	150	0	2.013
	Begroting 2027	2.013	0	0	0	2.013
	Raming 2028	2.013	0	0	0	2.013
	Raming 2029	2.013	0	0	0	2.013
	Raming 2030	2.013	0	0	0	2.013
Zorg, welzijn en wijkteams		19.086	17.465	16.624	16.189	15.754
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen		800	0	0	0	0
Doel reserve:	De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.					
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2026	4.950	0	4.150	0	800
	Begroting 2027	800	0	800	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Maatwerkvoorzieningen Wmo	0	0	0	0	0
--	---	---	---	---	---

Doel reserve: Subsidie scootmobielstallingen 2021

Raadsbesluit: Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	250	0	125	125	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen	859	859	859	859	859
--	-----	-----	-----	-----	-----

Doel reserve: Bestrijding eenzaamheid ouderen

Raadsbesluit: Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	1.678	0	819	0	859
	Begroting 2027	859	0	0	0	859
	Raming 2028	859	0	0	0	859
	Raming 2029	859	0	0	0	859
	Raming 2030	859	0	0	0	859

Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	7.034	6.201	5.766	5.331	4.896
---	-------	-------	-------	-------	-------

Doel reserve: Het egaliseren van schommelingen in de lasten voor het realiseren van opvangvoorzieningen kwetsbare Rotterdammers.

Raadsbesluit: 2e herziening 2024 (doorlopend)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	8.684	0	1.650	0	7.034
	Begroting 2027	7.034	0	833	0	6.201
	Raming 2028	6.201	0	435	0	5.766
	Raming 2029	5.766	0	435	0	5.331

	Raming 2030	5.331	0	435	0	4.896
Bestemmingsreserve Aanpak overlastgevers		0	0	0	0	0
Doel reserve:	Extra inzetten in de stad om de overlast van mensen die op straat verblijven een halt toe te roepen.					
Raadsbesluit:	Eindejaarsbrief 2025 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	3.600	0	3.600	0	0
	Begroting 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sociale accommodaties		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Doel reserve:	Investerings in het maatschappelijk vastgoed, om het vastgoed relevanter en buurtgerichter te kunnen benutten					
Raadsbesluit:	Coalitie akkoord 2026 (einddatum 31-12-2030)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	10.000	0	0	10.000
	Begroting 2027	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2028	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2029	10.000	0	0	0	10.000
	Raming 2030	10.000	0	0	0	10.000
Bestemmingsreserve Rijksbijdrage kinderopvang pleegouders		393	406	0	0	0
Doel reserve:	Tegemoetkoming aan pleegouders in de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang voor pleegkinderen					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2026 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	0	786	392	0	393
	Begroting 2027	393	406	393	0	406
	Raming 2028	406	0	406	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
	Raming 2030	0	0	0	0	0
		2.693.947	2.725.072	2.829.070	2.917.422	2.968.213

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)

De gemeenteraad heeft in juli 2020 ingestemd met het raadsvoorstel "Herijking Investeringsfonds Rotterdam (IFR); oprichting van de bestemmingsreserve "Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)". Hiermee is besloten om vanaf 2021 het IFR, dat investeringsprojecten in het kader van de "Stadsvisie 2030" dekt, af te schaffen en de daarbij horende investeringen over te hevelen naar de bestemmingsreserve Rotterdamse

Investeringsmotor (RIM). Naast de middelen uit het IFR zijn de opbrengsten van de verkoop van Eneco en incidentele erfpachtbaten van woningcorporaties uit 2022 en 2023 toegevoegd aan de RIM.

De bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor is opgebouwd uit negen verschillende cilinders, elk met een specifieke functie.

Cilinder 0 - Allocatie investeringsmiddelen

Cilinder 0 is de allocatiecilinder van de RIM. Alle bedragen die aan de bestemmingsreserve RIM worden toegevoegd, worden toegevoegd aan cilinder 0, alvorens ze naar de andere cilinders worden overgeheveld.

Cilinder 1 - Dekking afgeronde uitbreidings- en kwaliteitsverhogende investeringen in materiële vaste activa

Cilinder 1 dekt de kapitaallasten van investeringen in materiële vaste activa, zoals vastgoed, wegen, bruggen en parken, voor zover ze de groei of modernisering van de stad accommoderen, worden gedekt uit de algemene middelen en niet kunnen worden gedekt uit de lopende begroting.

Cilinder 2 - Dekking lopende uitbreidings- en kwaliteitsverhogende investeringen in materiële vaste activa

Cilinder 2 dekt de lasten die eenmalig voortvloeien uit investeringen in materiële vaste activa zoals bedoeld in cilinder 1, indien een deel van de uitgaven niet mag worden geactiveerd.

Cilinder 3 - Dekking investeringen in financiële vaste activa

Cilinder 3 dekt de risico's en kapitaallasten van financiële vaste activa zoals kapitaalverstrekkingen, en verstrekte leningen.

Cilinder 4 - Egalisatie uitbreidings- en kwaliteitsverhogende investeringen in materiële vaste activa

Cilinder 4 egaliseert de verschillen tussen de lasten die uit de cilinders 1 en 2 worden gedekt en de hiervoor beschikbare dekkingsmiddelen.

Cilinder 5 - Dekking vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties

Cilinder 5 bevat aanvullende dekkingsmiddelen die de gemeente in staat stelt bestaand bezit (materiële vaste activa) tijdig te vervangen, renoveren of restaureren.

Cilinder 6 - Investeringsmiddelen genererend vermogen

Cilinder 6 stelt de gemeente in staat om binnen de RIM het vermogen af te zonderen dat louter wordt gebruikt om bespaarde rente te genereren.

Cilinder 7 - Verkoopopbrengsten Eneco

Cilinder 7 is gevuld met de netto-verkoopopbrengst die in 2020 ontstond bij de verkoop van Eneco, onder aftrek van € 30,9 mln. voor het geleidelijk opvangen van het begrotingsknelpunt dat ontstond wegens het wegvallen van dividendinkomsten uit aandelen Eneco. De Eneco-middelen wordt gebruikt voor investeringen die tot bezit leiden, tenminste voor 50% door andere partijen worden gefinancierd en waarbij het geld op enig moment weer naar de gemeente terugvloeit, zodat het opnieuw kan worden aangewend (revolverend). Het doel is de omvang van de Enecomiddelen zoveel mogelijk in stand te houden.

Cilinder 8 - Verkoopopbrengsten erfpachtconversie

Cilinder 8 is gevuld vanuit de eeuwigdurende afkoop van erfpachtcanonverplichtingen door twee woningcorporaties in 2022 en 2023. De middelen worden gebruikt voor investeringen die leiden tot (eigen of andermans) bezit ('bezit voor bezit'), zonder dat dit voor de gemeente tot structurele lasten leidt.

Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM	01-01-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
	2.061.946	1.828.402	1.874.739	1.959.486	2.060.601	2.167.828

RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen

RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	21.383	-232.504	232.504	-13.901	0	7.481
	Begroting 2027	7.481	-189.582	189.582	-2.901	0	4.580
	Raming 2028	4.580	-217.598	217.598	-1.901	0	2.679
	Raming 2029	2.679	-243.343	243.343	-1.901	0	778
	Raming 2030	778	-253.444	253.444	-1.901	0	-1.124

RIM cilinder 1: Dekking afgeronde investeringen

RIM cilinder 1: Dekking afgeronde investeringen	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	434.055	20.203	0	-21.519	0	432.740
	Begroting 2027	432.740	12.232	0	-25.137	0	419.835
	Raming 2028	419.835	14.340	0	-26.963	0	407.212
	Raming 2029	407.212	15.615	0	-28.428	0	394.398
	Raming 2030	394.398	34.197	0	-47.344	0	381.251

RIM cilinder 2: Dekking lopende investeringen

RIM cilinder 2: Dekking lopende investeringen	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	90.289	5.017	0	-23.530	0	71.776
	Begroting 2027	71.776	3.345	0	-16.035	0	59.086
	Raming 2028	59.086	3.355	0	-10.477	0	51.965
	Raming 2029	51.965	566	0	-6.750	0	45.781
	Raming 2030	45.781	566	0	-5.047	0	41.300

RIM cilinder 3: Dekking financiële activa

RIM cilinder 3: Dekking financiële activa	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	527.307	-4.658	0	-5.708	0	516.941
	Begroting 2027	516.941	3.671	0	-6.178	0	514.433
	Raming 2028	514.433	3.671	0	-5.474	0	512.630

	Raming 2029	512.630	3.671	0	-5.479	0	510.822
	Raming 2030	510.822	3.671	0	-5.484	0	509.009

RIM cilinder 4 - Egalisatie nieuwe investeringen

RIM cilinder 4 - Egalisatie nieuwe investeringen	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	231.334	208.043	0	0	0	439.378
	Begroting 2027	439.378	63.638	0	0	0	503.016
	Raming 2028	503.016	79.168	0	0	0	582.184
	Raming 2029	582.184	103.245	0	0	0	685.430
	Raming 2030	685.430	84.612	0	0	0	770.042

RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties

RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	54.328	36.903	0	-28.211	0	63.021
	Begroting 2027	63.021	52.430	0	-45.684	0	69.768
	Raming 2028	69.768	57.018	0	-60.785	0	66.000
	Raming 2029	66.000	61.078	0	-80.159	0	46.919
	Raming 2030	46.919	68.887	0	-86.346	0	29.461

RIM cilinder 6: Investeringsmiddelen genererend vermogen

RIM cilinder 6: Investeringsmiddelen genererend vermogen	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	37.788	38.330	0	0	-38.000	38.118
	Begroting 2027	38.118	35.081	0	0	-24.750	48.450
	Raming 2028	48.450	33.579	0	0	0	82.029
	Raming 2029	82.029	35.094	0	0	0	117.123
	Raming 2030	117.123	37.436	0	0	0	154.559

RIM cilinder 7: Verkoopopbrengst Eneco

RIM cilinder 7: Verkoopopbrengst Eneco	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	598.727	-53.075	0	-45	-298.000	247.607
	Begroting 2027	247.607	2.615	0	-45	0	250.177

	Raming 2028	250.177	3.213	0	-45	0	253.344
	Raming 2029	253.344	1.621	0	-45	0	254.920
	Raming 2030	254.920	1.621	0	-45	0	256.496

RIM cilinder 8: Verkoopopbrengst erfpachtconversie

RIM cilinder 8: Verkoopopbrengst erfpachtconversie	Verloopstaat	Beginstand	Overheveling	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2026	66.734	-18.260	0	-15.670	-21.464	11.340
	Begroting 2027	11.340	16.569	0	0	-22.514	5.395
	Raming 2028	5.395	23.255	0	0	-27.207	1.443
	Raming 2029	1.443	22.453	0	0	-19.466	4.430
	Raming 2030	4.430	22.453	0	0	-49	26.834

De omvang van de RIM zal in 2026 dalen. Bij de huidige inzichten zal hij de komende jaren echter weer geleidelijk toenemen. Dit laat zich op hoofdlijnen als volgt verklaren:

- In lijn met het coalitieakkoord valt in 2026 in totaal 298 mln vrij uit de RIM, om te worden toegevoegd aan de bestemmingsreserves NPRZ Wonen, Fiets- en Autoluwfonds, Economie en Haven, Start-ups en scale-ups, Klimaat en circulair, Sociale accommodaties en Veiligheid buitenruimte. Aldus wordt zichtbaar gemaakt dat dit geld voor specifieke beleidsdoelen is bestemd. Het geld valt vrij uit de verkoopopbrengst Eneco, oftewel uit cilinder 7 van de RIM.
- Jaarlijks genereert de gemeente bespaarde rente. De omvang van de bespaarde rente is onzeker. Hij is afhankelijk van de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen en de ontwikkeling van de rente. Er moet dus enige voorzichtigheid worden betracht bij het bestemmen van toekomstige baten uit bespaarde rente. Het niet bestemde deel wordt aangehouden in cilinder 6 van de RIM.

Voorts kan nog het volgende worden opgemerkt:

- Voor een deel van de lopende investeringen zijn de verwachte onttrekkingen aan de RIM nog niet zichtbaar. Dit heeft meerdere oorzaken:
 - Een deel van de lopende investeringen wordt nog voorbereid. Pas nadat ze zijn voorbereid en het uitvoeringskrediet is aangevraagd, kan een reële raming worden gemaakt van de lasten die uit de investeringen voortvloeien en van de bedragen die ter dekking van deze lasten aan de RIM worden onttrokken.
 - Een deel van de lopende investeringen zal pas na 2030 tot lasten leiden. De bedragen die ter dekking van deze lasten aan de RIM zullen worden onttrokken, vallen daarmee buiten de horizon van de meerjarenraming.
 - Een deel van de onttrekkingen aan de RIM wordt pas geraamd op het moment dat investeringen zijn afgerond. Aanpassingen in de administratie zullen ervoor zorgen dat met ingang van de begroting 2028 deze raming al zal worden gemaakt zodra het investeringskrediet is verstrekt.

Bovenstaande oorzaken maken dat cilinder 4 van de RIM een sterke stijging laat zien.

- Conform coalitieakkoord zal deze bestuursperiode in totaal ca. 91 mln vrijvallen uit de bijzondere erfpachtbaten (i.c. cilinder 8 van de RIM), om te worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Doorbouwfonds. De vrijval uit de RIM zal geleidelijk plaatsvinden, passend bij het tempo waarin de RIM wordt aangevuld met opbrengsten die voortvloeien uit het zogeheten 'Erfpachtproject'.
- In 2024 is ca. 100 mln geleend uit de RIM. De lening is in 2025 al deels afgelost en wordt nu, in 2026, in zijn geheel afgelost.
- Het verloop van cilinder 0 van de RIM zal bij eerstvolgend begrotingsmoment nog licht worden gecorrigeerd, zodat hij vanaf 2030 exact sluit op 0 euro.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO)

In 2018 is de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO) gevormd door de gemeentelijke middelen voor buitenruimte projecten in één bestemmingsreserve onder te brengen (raadsbesluit 14 november 2017). De bestemmingsreserve van rijksgelden voor stedelijke vernieuwing (ISV), de bestemmingsreserve Investeringsprojecten zonder gronduitgifte (IPzG) en het Gebiedsontwikkelingsfonds zijn hier per 1 januari 2018 aan toegevoegd. In de bestemmingsreserve GO zijn tot 2020 nieuwe buitenruimte projecten met een omvang tot € 5 mln opgenomen. Deze projecten worden afgerond waarna de bestemmingsreserve GO wordt opgeheven.

Vanaf 2021 vormen nieuwe buitenruimte projecten (jaarlijks circa € 10 mln, exclusief inflatiecorrectie, voor kleinschalige gebiedsontwikkeling) onderdeel van het nieuwe Rotterdamse investeringsprogramma. De middelen voor deze nieuwe projecten worden vanaf 2021 opgenomen in de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Zie hiervoor de toelichting op de RIM en de cilinders hierin.

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop van de bestemmingsreserve GO weergegeven. Voor 2026 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten die een bijdrage uit het GO ontvangen.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2026 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve GO is opgenomen.

Reserves GO	Budget GO	Restant budget per 1-1-2026	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
GO - KPSV Bodemsanering	5.829	3.297	0	0	0	0	500
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het project KPSV (Kostenplaats Stadsvernieuwing) heeft betrekking op de in 1995 gemaakte afspraken tussen de gemeente en de corporaties (die op dat moment verzelfstandigd werden), inzake de kosten voor bodemsanering. Conform de gemaakte afspraken komen de bodemsaneringskosten van de KPSV-locaties voor rekening van de gemeente.						
Gebied							
Planning		tot	2030			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	5.829			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Woningcorporaties die zich aanmelden voor vergoeding van de kosten voor bodemsanering op voormalig KPSV-locaties worden begeleid. Als de aangemelde locatie aan de voorwaarden voldoet en de bodemsaneringskosten zijn beoordeeld, kan de vergoeding worden toegekend en uitbetaald. De locaties die in 2027 worden beoordeeld, zijn afhankelijk van de aanmeldingen door woningcorporaties en hun ontwikkelingsplannen en de voortgang van de uitvoering daarvan.							
GO - IP Toermalijn - Wildenburg	750	131	131	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het project KPSV (Kostenplaats Stadsvernieuwing) heeft betrekking op de in 1995 gemaakte afspraken tussen de gemeente en de corporaties (die op dat moment verzelfstandigd werden), inzake de kosten voor bodemsanering. Conform de gemaakte afspraken komen de bodemsaneringskosten van de KPSV-locaties voor rekening van de gemeente.						
Gebied							
Planning		tot	2030			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	5.829			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Woningcorporaties die zich aanmelden voor vergoeding van de kosten voor bodemsanering op voormalig KPSV-locaties worden begeleid. Als de aangemelde locatie aan de voorwaarden voldoet en de bodemsaneringskosten zijn beoordeeld, kan de vergoeding worden toegekend en uitbetaald. De locaties die in 2027 worden beoordeeld, zijn afhankelijk van de aanmeldingen door woningcorporaties en hun ontwikkelingsplannen en de voortgang van de uitvoering daarvan.							
GO - Dak Museumpark garage	2.131	612	612	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2030			Fase	Uitvoering

Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	0	0	5.829		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027					

GO - Hefkwartier	1.536	1.339	0	1.330	0	0	0
------------------	-------	-------	---	-------	---	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving	Met het gereedkomen van de nieuwbouw van het Hefkwartier, de recreatieve aanpak van de rivierkade en groei van het kantoorpersoneel bij Unilever is een overzichtelijker en verkeersveiliger inrichting wenselijk. Om de verkeersveiligheid en de leefomgeving rondom het Hefkwartier te verbeteren, zullen de straten en het kruispunten bij de Oranjeboom- Nassaukade en Oranjeboom- Roentgenstraat heringericht worden.					

Gebied						
Planning	tot	2030			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.536			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De herinrichting van de buitenruimte rondom het Hefpark en de nieuwbouwontwikkeling De Kaai zullen in 2027 starten.

GO - Bereikbaarheid Buurttuin Tuin van Noord	160	120	20	100	0	0	0
--	-----	-----	----	-----	---	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving	Het monumentale gevangeniscomplex De Noordsingel in het Oude Noorden van Rotterdam wordt getransformeerd van een gesloten omgeving (gevangenis PI Noordsingel) in een woongebied met 121 woningen en een buurttuin. De buurttuin komt na aanleg in eigendom en beheer bij de gemeente, daardoor is de gemeente verantwoordelijk voor de bereikbaarheid van de woningen en de tuin.					

Gebied						
Planning	tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	160			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De uitvoering van de werkzaamheden verloopt gefaseerd. Na de reeds uitgevoerde ontwikkelingen is de volgende stap het verbeteren van de ingang aan de Burgemeester Roosstraat. Het doel van dit project is het realiseren van een meer herkenbare, gastvrije, bereikbare en groene entree tot de Tuin van Noord aan de Burgemeester Roosstraat. Naar verwachting wordt het project in 2027 uitgevoerd.

GO - Buitenruimte Cooltoren en omgeving	1.600	1.301	370	931	0	0	0
--	-------	-------	-----	-----	---	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving	De Ruimtelijke structuur verbeteren rondom de nieuw te bouwen Baantoren, Cooltoren, Down Town en Maasbode. De buitenruimte in de omgeving Baan, Hoornbrekerstraat en achtergelegen expeditiehoven krijgt een helderder straatprofiel met een reductie van het parkeren op straat en extra bomen voor een groenere uitstraling. Hierdoor ontstaat zowel voor huidige als toekomstige bewoners een buitenruimte met een aantrekkelijk verblijfskwaliteit. In					

de Hoornbrekersstraat worden nieuwe bomen gepland ter compensatie voor de bomen die in de 1e Blekerhof zijn gekapt.

Gebied						
Planning	tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.600			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2026 wordt er gewerkt aan de voorbereiding op de realisatie van het definitief ontwerp van het Inrichtingsplan Baankwartier. Er worden technische onderzoeken uitgevoerd (onder andere bodemonderzoek, kabels en leidingen), technische wegenbouwtekeningen opgesteld en een bestek voorbereid. Dit loopt nog door in 2027. Ook is er een nieuwe raming opgesteld waarin het rioolwerk beter is uitgewerkt.

GO - Doortrekken Plaza Brainpark I	120	116	0	116	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Doel van het project is: Het creëren van een verbinding tussen Brainpark en de Erasmus University Rotterdam (EUR). De Plaza - het voetgangersgebied van de EUR - door te trekken in Brainpark, door de bestaande voetgangersverbinding in brainpark een upgrade te geven.						

Gebied							
Planning	tot	2027					
Dekking	Gemeente (overig)	Derden			Fase		Opstart
	0	0	120				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							

Er vinden gesprekken met de grondeigenaar plaats over de werkzaamheden die op zijn terrein worden uitgevoerd. Na overeenstemming met de grondeigenaar zal de uitvoering van het project in 2027 plaatsvinden

GO - Programma Extra Vergroening	12.150	3.086	98	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							

Gebied							
Planning	tot	2027			Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden			Fase		Opstart
	0	0	120				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							

GO - Vergroeningsbudget vanuit Parkeervoorzieningen	2.189	489	152	0	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden			Fase	Opstart
		0	0	120			
Vorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
GO - Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022	2.600	418	329	107	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Rivieroevers Rotterdam uitvoeringsprogramma 2019 - 2022 is vastgesteld door het college d.d. 25 juni 2019. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit 3 onderdelen, namelijk: 1: afronden van lopende Rivieroevers projecten, 2: voorbereiding en/of start van de uitvoering van nieuwe projecten Rivieroevers 2019-2022 en 3: onderzoek voor nieuwe projecten Rivieroevers met een (mogelijke) start uitvoering na 2022.						
Gebied							
Planning		tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden				
		0	0	2.600			
Vorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Wateratlas binnenstedelijke Nieuwe Maas is in 2025 vastgesteld door de gemeenteraad en bouwt voort op het programma Rivieroevers De wateratlas vormt beleid voor het water en de oevers van de binnenstedelijke Nieuwe Maas. Naast de Beleidsnota is er ook een Agenda opgesteld, waarin de ambities voor de komende jaren zijn vastgelegd. In 2027 wordt uitvoering gegeven aan de acties die in deze Agenda zijn opgenomen.							
Stedelijke ontwikkeling	34.832	10.908	5.766	4.304	0	0	500

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid pijler Wonen (NPRZ)

In 2017 is door de gemeenteraad een bestemmingsreserve gevormd voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid pijler wonen (NPRZ-wonen). Hieruit worden investeringsprojecten gedekt in de focuswijken, tuinsteden en tuindorpen in Rotterdam Zuid, zoals benoemd zijn in het Uitvoeringsprogramma NPRZ 2015-2018 en het Werkprogramma Rotterdam Zuid pijler wonen 2019-2022. Bij de vorming van de bestemmingsreserve is deze gevoed door bundeling van middelen voor projecten in Rotterdam Zuid die tot nu toe waren ondergebracht in het Investeringsfonds Rotterdam (IFR), het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV3) en de financiële impuls NPRZ-2012-2015.

Vanaf 2018 is de bestemmingsreserve aangevuld met de gemeentelijke middelen, die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld als cofinanciering bij de korting op de verhuurdersheffing, die woningcorporaties van het Rijk hebben ontvangen voor de transformatie-opgave in de focuswijken in Rotterdam Zuid.

In 2018 zijn hieraan tevens de rijksmiddelen toegevoegd die het Rijk in 2018 in het kader van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2025 – pijler wonen beschikbaar heeft gesteld. De Regiodeal middelen voor de pijler wonen van het Rijk zijn vanaf 2019 beschikbaar gesteld als specifieke uitkering en deze worden in een apart fonds beheerd.

In samenhang met de rijksmiddelen Regiodeal Rotterdam Zuid worden gemeentelijke bedragen aan de bestemmingsreserve NPRZ-wonen toegevoegd, om de met het Rijk afgesproken gemeentelijke cofinanciering na te komen. Dit is jaarlijks onderdeel van het investeringsvoorstel.

In 2021 zijn ook de rijksmiddelen, voortkomend uit het Volkshuisvestingsfonds 2021-2031 (rijksbeschikking 14 juli 2021), toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Hieruit worden projecten gedekt voor drie soorten ingrepen (sloop/nieuwbouw, samenvoegen/ vergroten en winkelaanpak) in drie deelgebieden (Hillesluis, Carnisse, Oud Charlois/ Tarwewijk). De middelen Volkshuisvestingsfonds (VHfonds) die het Rijk de komende jaren beschikbaar stelt, worden als specifieke uitkering beschikbaar gesteld en deze worden in een apart fonds beheerd.

In samenhang met de rijksmiddelen VHfonds worden gemeentelijke bedragen aan de bestemmingsreserve NPRZ-wonen toegevoegd, om de met het Rijk afgesproken gemeentelijke cofinanciering na te komen. Dit is jaarlijks onderdeel van het investeringsvoorstel.

In het collegeakkoord 2023-2026 is vastgelegd dat het NPRZ-programma wordt voortgezet. Hiervoor is Rotterdam ook afhankelijk van aanvullende financiering vanuit het Rijk. In de nieuwe coalitieperiode wordt binnen de gemeentelijke middelen aanvullend € 80 mln gereserveerd voor de pijler wonen van het NPRZ. Deze zullen onder andere worden ingezet als benodigde cofinanciering bij de aanvullende rijksmiddelen van de 2e en 3e tranche Volkshuisvestingsfonds 2023-2034 (rijks beschikking 8 december 2023 en 29 mei 2024) voor de pijler wonen van het NPRZ.

De € 80 mln voor de periode 2023 t/m 2026 is in 2022 in één keer toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPRZ-wonen. In het investeringsvoorstel van 2025 wordt binnen de gemeentelijke middelen aanvullend € 10 mln gereserveerd voor de pijler wonen van het NPRZ. De bestemmingsreserve wordt aangevuld met de gemeentelijke middelen, die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld met als randvoorwaarde dat deze middelen als gemeentelijke cofinanciering op rijksbijdragen ingezet worden.

Vrijval binnen NPRZ-Wonen (€ 15 mln)

Vanuit de bestemmingsreserve NPRZ-Wonen wordt een totaal bedrag van € 14,3 mln toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor.

Hiermee worden toekomstige kapitaallasten gedekt van de volgende projecten:

- Noordrand van het Zuiderpark aan de Albatroslaan (verplaatsing Sperwers en inpassing buitenruimte): € 700.000
- Gymnasium op Zuid: € 3.3 mln
- Huis op Zuid / Zwembad Parkstad: € 10,3 mln

Als gevolg van de opgave "Kiezen voor Rotterdam" wordt er minder inzet verwacht op onder andere overhead, ondersteuning en communicatie. Voor de bestemmingsreserve NPRZ-wonen betekent dit een meerjarige besparing en bezuiniging van € 731.000 als volgt verdeeld over de jaren 2025: € 109.000 2026: € 202.000 2027: € 215.000 en 2028: € 206.000.

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop van het NPRZ 2023-2027 weergegeven. Voor 2026 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten die een bijdrage uit het NPRZ ontvangen.

Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2026	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
NPRZ - Mijntbuurt blok 1+2 (Gemeentedeel)	8.544	236	236	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
NPRZ - Strategische verwervingen	3.000	218	218	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
NPRZ - Mijntbuurt 3	7.085	155	155	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							

NPRZ - Tweebosbuurt	6.000	1.567	500	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
NPRZ - Verschoorblok	130	45	45	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
NPRZ - Zegenstraat	1.144	69	45	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
NPRZ - Sikkelsestraat / Dordtsestraatweg	248	53	23	30	0	0	0
Algemene							

informatie Project omschrijving	De gemeente heeft in 2015-2016 met woningcorporatie Havensteder voor delen van de Landbouwbuur businesscases opgesteld. Momenteel wordt door Havensteder en de gemeente – na project Veldstraat – de businesscase voor het 2e project Sikkelsestraat / Dordtsestraatweg nader uitgewerkt en opgestart. De aanpak van Sikkelsestraat / Dordtsestraatweg is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.					
---------------------------------------	---	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Havensteder heeft de omgevingsvergunning in 2026 aangevraagd. In 2026 wordt gestart met de bouw van 13 middel dure huurwoningen, waaronder 6 appartementen en 7 eengezinswoningen. Startbouw datum is mede afhankelijk van netcongestie.

NPRZ - Toekomstperspectief Tarwewijk	443	179	179	0	0	0	0
--	-----	-----	-----	---	---	---	---

Algemene informatie						
------------------------	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving						
-------------------------	--	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Gebiedsaanpak Bloemhof	3.490	841	841	0	0	0	0
---------------------------	-------	-----	-----	---	---	---	---

Algemene informatie						
------------------------	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving						
-------------------------	--	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

NPRZ - Subsidieregeling samenvoegen	2.850	280	280	0	0	0	0
---	-------	-----	-----	---	---	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

NPRZ - Grondige aanpak PV Rotterdam Zuid	10.000	6.502	500	3.000	3.002	0	0
--	--------	-------	-----	-------	-------	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving	Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is grondige aanpak van de particuliere voorraad als onderdeel van het totale werkprogramma NPRZ-wonen opgenomen. Als uitwerking van dit onderdeel van de Regiodeal en het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 is het project Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid (SWRZ) opgenomen. Doel van het project is dat de stichting Wijkverbetering in de komende jaren ongeveer 51 woningen van de particuliere woningvoorraad in de Tarwewijk en Oud Charlois Zuid aanpakt om hiermee meer variaties te krijgen in het woningaanbod in die wijken. De aanpak betreft het realiseren van nieuwe en gemengde woonmilieus die voldoen aan de NPRZ-doelstellingen door de woningen aan te kopen, samen te voegen, vergroten en/of te verduurzamen, een aantal jaren te verhuren en ze vervolgens te verkopen, indien mogelijk aan de zittende huurders. De NPRZ subsidie is bedoeld om een stimulerend effect teweeg te brengen in de beoogde aanpak van de woningen en hiermee de gewenste transformatie te ondersteunen.					

Gebied						
Planning	tot	2045			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2024 is een allonge vastgesteld op de samenwerkingsovereenkomst (SOK) uit 2020. Hierin is het subsidiabele woningaantal teruggebracht naar 51 woningen en is de looptijd verlengd tot 2045. Inmiddels is de uitvoering gestart en zullen in 2027 8 woningen aan de Groepstraat worden opgeleverd, waarvan 6 worden samengevoegd. Daarnaast zal de laatste wisselwoning ook zijn verduurzaamd. De werkzaamheden aan de Bas Jongeriusstraat, waar 16 woningen worden aangepakt, zijn ook in een vergevorderd stadium. Met het opleveren van het geplande aantal woningen zullen de begrote kosten in 2027 worden verrekend. Een aandachtspunt is dat maximale staatssteunintensiteit dreigt te worden overschreden en nadere analyse nodig is. De gestarte verkenning en uitwerking hiervoor is gestart in 2026 en zal in 2027 worden afgerond met het afgeven van een gewijzigde subsidiebeschikking.

Apparaatskosten transformatie PV overig 2023-2026	3.000	796	796	0	0	0	0
---	-------	-----	-----	---	---	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving						

Gebied						
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Utrechtsestraat	1.000	699	520	0	0	0	0
-----------------	-------	-----	-----	---	---	---	---

Algemene informatie						
---------------------	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving	Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is grondige aanpak van de particuliere voorraad als onderdeel van het totale werkprogramma NPRZ-wonen opgenomen. In de uitwerking van de Regiodeal en het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 is het project Utrechtsestraat opgenomen. Doel van het project Utrechtsestraat (Utrechtsestraat 1 t/m 17, Stichtseplein 6 t/m 15 en Overijsselsestraat 5) is om door aanpak van de particuliere woningvoorraad de komende jaren meer variaties te krijgen in het woningaanbod in de focuswijk Feijenoord. Dit behelst het realiseren van nieuwe en gemengde woonmilieus die voldoen aan de NPRZ-doelstellingen door de woningen te transformeren, samen te voegen of via sloop-nieuwbouw te herontwikkelen.					
----------------------	--	--	--	--	--	--

Gebied							
Planning	tot	2025					Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
			1.000				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							

NPRZ Fazanstraat	17.505	13.256	7.317	5.939	0	0	0
------------------	--------	--------	-------	-------	---	---	---

Algemene informatie						
---------------------	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving	Doel van het project Fazantstraat is om door aanpak van de particuliere woningvoorraad de komende jaren meer variaties te krijgen in het woningaanbod in de focuswijk Vogelbuurt. Dit behelst het realiseren van nieuwe en gemengde woonmilieus die voldoen aan de NPRZ doelstellingen door de woningen te transformeren, samen te voegen of via sloop-nieuwbouw te herontwikkelen. Het projectgebied Fazantstraat beslaat 101 woningen. Deze woningen komen in aanmerking voor de aanpak samenvoegen / vergroten omdat deze voldoen aan de kaders voor samenvoegen / vergroten (zoals besloten/vastgelegd in het werkprogramma NPRZ-wonen 2019-2022). Het gaat hierbij om woningen die kleiner zijn dan 75 m2. Door samenvoeging ontstaan woningen die groter zijn dan 85m2 (gebruiksoppervlakte), of de afzonderlijke woningen worden vergroot met minimaal 20 m2 gebruiksoppervlakte. Deze woningen worden ook verbeterd en verduurzaamd. Na het uitvoeren van bovenstaande werkzaamheden worden de woningen verkocht aan eigenaren met een zelfbewoningsplicht. Belangrijk is dat er door de particuliere eigenaren in de Fazantstraat nog gebruik gemaakt kan worden van de "Subsidieregeling samenvoegen en vergroten van woningen Rotterdam Zuid 2019 " die in de vergadering van 23 november 2022 door het college van BenW is vastgesteld. Ook worden de gevels gereinigd en wordt de portiekentreepui vernieuwd van alle VvE's, alleen wanneer die daar toestemming voor geven.					
----------------------	--	--	--	--	--	--

Gebied							
Planning	tot	2030			Fase	Uitvoering	
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
			17.505				

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
In 2027 worden de uitvoeringswerkzaamheden voortgezet van fase 1 (10 woningen worden uitgebouwd, opgetopt, samengevoegd c.q. verduurzaamd) en fase 2 (bestaande uit 7 woningen). De woningen van zowel fase 1 als fase 2 worden in 2027 afgerond en aan de markt te koop aangeboden.						
NPRZ - Transformatieopgave winkelpanden en aanloopstraten	0	0	16	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot		2025			Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)		Derden	Totaal		
				1.000		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
NPRZ - Inrichtingsplan Kokerstraat fase 1 + 2	364	172	45	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot		2025			Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)		Derden	Totaal		
				1.000		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
NPRZ - Ericaplein	0	0	0	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot		2025			Uitvoering
Dekking	Gemeente		Derden	Totaal		

		(overig)		1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
NPRZ - herinrichting Vorkstraat (Hillehof)	0	0	0	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2025				Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
				1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
NPRZ Basisaanpak particuliere voorraad 2023-2026	11.200	8.217	2.932	2.288	2.102	895	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	In overeenstemming met de afspraken uit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid moet in een periode van twintig jaren (tussen 2010 en 2030) van 13.000 woningen de onderhoud- en beheerstructuur aanmerkelijk worden verbeterd. Om deze ambitie waar te maken zullen in deze collegeperiode minstens 2.400 woningen moeten worden aangepakt. Op 27 juni 2023 heeft het college het Uitvoeringsprogramma Basiskwaliteit 2023-2027 vastgesteld. Hierin wordt beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de aanpak van 2.400 woningen in NPRZ gebied. De basisaanpak richt zich op het technisch onderhoud van de woning, verbetering van verhuurderschap en het functioneren van Verenigingen van Eigenaren (VVE's). Met eerdere programma's zijn slechte delen van de woningvoorraad aangepakt. De opgave in de komende periode (2023-2027) is voortzetting van de aanpak.						
Gebied							
Planning		tot	2029			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	11.200			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Alle voor de collegeperiode 2023-2026 geplande 2400 woningen in het NPRZ-gebied zijn in aanpak genomen en hebben een meerjaren onderhoudsplan (MJOP) ontvangen. Na besluitvorming binnen de VvE worden de subsidieaanvragen ingediend. Naar verwachting zal er voor 1200 eenheden subsidie aangevraagd worden voor ondersteuning bij de uitvoering van het bouwkundig onderhoud. Daarnaast wordt verwacht dat eind 2027 het onderhoud bij circa 250 woningen succesvol zal zijn uitgevoerd en afgerond.							
NPRZ Proceskosten buitenruimte programma	1.000	717	200	517	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	Binnen het coalitieakkoord 2023-2026 "Een Stad" is de aanpak van de woonomgeving als onderdeel van het programma bestaande stad opgenomen. Daarom is binnen de uitwerking van het uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027 een buitenruimte programma opgenomen. Voor de periode van 2023 – 2027 is een nieuwe uitvoeringsagenda NPRZ Buitenruimte opgesteld waarin de projecten, uitvoeringslijnen en doelstellingen uitgewerkt zijn. Een compact programmteam legt verantwoording af over de kwaliteit, financiën, planning en voortgang. Voor de geselecteerde projecten moet worden gerapporteerd over de realisatie, planning en financiën.					
----------------------	---	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2030				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2027 wordt verder gewerkt aan het programma NPRZ Buitenruimte. De realisatie heeft betrekking op monitoring en voortgang van het buitenruimte programma. In 2027 zullen enkele parkeerstrategieën voor Rotterdam Zuid worden opgesteld. Aan de verdere uitwerking levert het programma een bijdrage. Verder is de verwachting dat er in 2027 nieuwe aanvragen binnen zullen komen die passen binnen het programma.

NPRZ Wijkakkoorden en Bewonersinitiatieven	750	609	90	519	0	0	0
--	-----	-----	----	-----	---	---	---

Algemene informatie							
---------------------	--	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving	Binnen het coalitieakkoord 2023-2026 "Een Stad" is de aanpak van de woonomgeving een belangrijk onderdeel van het programma bestaande stad. Daarom is binnen de uitwerking van het uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027 een buitenruimte programma opgesteld. Het doel van het project wijkakkoorden en bewonersinitiatieven is om de buitenruimte in de focuswijken (Bloemhof, Afrikaanderwijk, Feijenoord, Hillesluis, Carnisse, Oud Charlois, Tarwewijk en Vreewijk) specifiek van een kwaliteitsimpuls te voorzien. Gericht op een groene buitenruimte die uitnodigt voor spelen, sporten, bewegen en ontmoeten. Het streven is dat Rotterdammers op Zuid worden gestimuleerd om zich in te zetten voor verbetering van de openbare ruimte om hen heen. Dit kan door het aandragen van acties voor de openbare ruimte via de wijkraad en de wijkakkoorden of door het starten van een bewonersinitiatief.						
----------------------	--	--	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2027				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2027 zullen circa 4 bewonersinitiatieven gerealiseerd worden.

NPRZ - Quickwins uitvoeringslijn 2	400	129	100	29	0	0	0
------------------------------------	-----	-----	-----	----	---	---	---

Algemene informatie							
---------------------	--	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving	Binnen het coalitieakkoord 2023-2026 "Een Stad" is de aanpak van de woonomgeving een belangrijk onderdeel van het programma bestaande stad. Daarom is binnen de uitwerking van het uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027 een buitenruimte programma opgesteld. Het doel van het project quickwins uitvoeringslijn 2 is om de buitenruimte in de focuswijken: Afrikaanderwijk, Feijenoord, Bloemhof, Hillesluis, Carnisse, Oud Charlois, Tarwewijk, Vreewijk aantrekkelijk te maken door kleine ingrepen te doen ter vergroening van stadsstraten, extra sport- en spelvoorzieningen aan te brengen, ontmoetingsplekken in te richten of de oversteekbaarheid van bijvoorbeeld de						
----------------------	--	--	--	--	--	--	--

stadsboulevards veiliger te maken. In samenspraak met de wijkmanagers wordt een prioriteitsvolgorde opgesteld van de projecten die voor een bijdrage in aanmerking komen.

Gebied						
Planning	tot	2027				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2027 zullen diverse initiatieven in de buitenruimte gerealiseerd worden.

NPRZ Fietsbank Charlois en Feijenoord	125	75	50	25	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Binnen het coalitieakkoord 2023-2026 "Een Stad" is de aanpak van de woonomgeving een belangrijk onderdeel van het programma bestaande stad. Daarom is binnen de uitwerking van het uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027 een buitenruimte programma opgesteld. Het doel van dit project is om de achterstand op Zuid in het bezit van een fiets te verkleinen. Fietsbank Charlois en Feijenoord is een bewezen effectief middel om mensen met een inkomen < 130% van het sociaal minimum aan een goede gebruikte fiets te helpen. De middelen worden benut om te waarborgen dat de Fietsbank in de komende jaren in onder andere Charlois en Feijenoord kan blijven bloeien, waarmee de samenwerkingsstructuur wordt bestendigd en ook een goed voorbeeld wordt gezet voor de rest van de stad.						

Gebied						
Planning	tot	2027				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
			125			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bijdrage van NPRZ Buitenruimte wordt gebruikt voor inkoop en gebruiksklaar maken van de fietsen inclusief een aandeel in de bijbehorende overheadkosten, ten behoeve van de gebieden Charlois en Feijenoord. Het programma van het uitgeven van fietsen is deels gerealiseerd, maar loopt nog door. Ook is het streven om meer basisscholen in de wijken te benaderen, om meer kinderen een mogelijkheid te geven voor deze fietsen en fietslessen. Het bedrag is nodig om te kunnen blijven voldoen aan de grote vraag in de gebieden Charlois en Feijenoord en de bewoners van fietsen te kunnen voorzien.

NPRZ Swiego fase 1 en 2		3.163	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Binnen het totale werkprogramma NPRZ-wonen is de grondige aanpak van de particuliere voorraad als onderdeel opgenomen. Binnen dit onderdeel richt het project Swiego zich op het creëren van meer woningdifferentiatie bij de 248 woningen gesitueerd aan de van Swietenlaan en Goereesestraat. Door woningen samen te voegen, te vergroten en te verduurzamen. Binnen het project zijn hiervoor meerdere sporen: a) eigenaren c.q. VvE's verleiden om zelf te investeren, o.a. via subsidies voor samenvoegen en voor vergroten. Met het beëindigen van de subsidieregeling in 2026 wordt sinds 2025 niet meer op ingezet. b) Daarnaast heeft de gemeente ingezet op verwerving van in totaal 78 woningen met als doel deze zelf samen te voegen, te vergroten en te verduurzamen, dan wel deze door te verkopen met een samenvoeg- of vergrootverplichting. Het uitgangspunt is dat de woningen met zelfbewoningsplicht (10 jaar) worden verkocht aan particulieren.					

Gebied						
Planning	tot	2030				Uitvoering

Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		2.029	13.536			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2027 worden de werkzaamheden gecontinueerd om het resterende deel (51 eenheden) van het gemeentelijke bezit in de Van Swietenlaan en Goereesestraat samen te voegen, te vergroten en/of te verduurzamen, en de gereedgekomen woningen te verkopen. De aanpak vindt in fases plaats. In 2027 zijn deelfase 3 (oplevering 2e kwartaal 2027, 10 samenvoegen naar 5 eenheden) en deelfase 4 (7 eenheden, oplevering eind 2027) volop in uitvoering.

Subsidieregeling Samenvoegen Eigenaren	460	460	340	120	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) zet in op de verbetering van wijken in Rotterdam Zuid, waarbij de pijler Wonen zich richt op het verbeteren van de woonomstandigheden en leefkwaliteit, primair in de focuswijken. Op dit moment is de woningvoorraad nog te eenzijdig en bestaat deze veelal uit kleine woningen die behoren tot de kwetsbare voorraad. De aanpak is erop gericht om particuliere woningeigenaren in de NPRZ focuswijken via een subsidieregeling te stimuleren om hun woning samen te voegen met een woning erboven, eronder of ernaast.						

Gebied						
Planning	tot	2030				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		2.029	13.536			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2027 worden de werkzaamheden gecontinueerd om het resterende deel van de subsidieaanvragen in behandeling te nemen.

AK: Subsidieregeling Samenvoegen Eigenaren	300	300	150	150	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) zet in op de verbetering van wijken in Rotterdam Zuid, waarbij de pijler Wonen zich richt op het verbeteren van de woonomstandigheden en leefkwaliteit, primair in de focuswijken. Op dit moment is de woningvoorraad nog te eenzijdig en bestaat deze veelal uit kleine woningen die behoren tot de kwetsbare voorraad. De aanpak is erop gericht om particuliere woningeigenaren in de NPRZ focuswijken via een subsidieregeling te stimuleren om hun woning samen te voegen met een woning erboven, eronder of ernaast.						

Gebied						
Planning	tot	2030				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		2.029	13.536			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2027 worden de werkzaamheden gecontinueerd om het resterende deel van de subsidieaanvragen in behandeling te nemen.

NPRZ Loden Leidingen	1.500	1.428	1.000	428	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het project heeft tot doel het vervangen van de aanwezige loden drinkwaterleidingen in voornamelijk woningen die in het bezit zijn van de Gemeente Rotterdam in het kader van het NPRZ-programma wonen. De vervanging van de loden leidingen draagt bij aan een betere kwaliteit van het drinkwater. Hiermee voldoet de gemeente aan de (nieuwe) wet- en regelgeving ten aanzien van veilig drinkwater. Binnen het NPRZ-gebied gaat het om totaal 484 objecten, waarvan 418 woningen en 66 objecten met een andere functie. De objecten liggen grotendeels in de wijken Feijenoord en Carnisse en een beperkt aantal ligt in de rest van het NPRZ-gebied.						
Gebied							
Planning		tot	2030				Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
				1.500			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
In 2026 wordt gestart met de vervanging van naar schatting 100 loden leidingen in woningen en portieken/algemene ruimtes. In 2027 worden ongeveer 200 loden drinkwaterleidingen in voornamelijk woningen vervangen.							
NPRZ - Capaciteit programma NPRZ-wonen	6.000	1.522	2.000	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Dekking van gemeentelijke apparaatslasten voor de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, voor zover zij niet gedekt zijn door een investeringskrediet én voor zover zij zó omvangrijk zijn dat zij niet binnen de apparaatslastenbudgetten van de gemeente kunnen worden opgevangen. Voor de jaren 2023-2026 gaat het om gemiddeld € 1,5 mln jaarlijks ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Nationaal Programma Rotterdam Zuid.						
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
				6.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
AK Transformatie PV overig 2023-2026	1.000	17	17	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			

			6.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Riederkop	884	177	177	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
NPRZ Texelsestraat Noord	1.574	732	500	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Oud Carnisse fase 1	2.290	2.236	821	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

NPRZ Steenvlinder	810	810	810	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning	tot	2026			Fase	Uitvoering	
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
		0	248				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Beheer van de stad	99.733	49.134	24.065	13.045	5.103	895	0

Bestemmingsreserve Energietransitiebudget (ETB)

Het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 (Energietransitiebudget/ETB) eindigde eind 2022. De gemeente heeft € 68,2 mln beschikbaar gesteld voor projecten die een bijdrage leveren aan de energietransitie. Met dit budget:

- Vergrootten we het aantal zonnepanelen in de stad en verstrekten we de subsidie Smart Energy Systems om innovaties van slimme energiesystemen te versnellen.
- Stimuleerden we het oprichten van lokale energiecoöperaties en zetten we energiecoaches in om energiearmoede te bestrijden.
- Leverden we bijdragen aan de verduurzaming van bedrijventerreinen, de realisatie van walstroomvoorzieningen en gaven we energievouchers voor ondernemers uit.
- Droegen we bij aan het verduurzamen van VvE's, vooral gericht op de kleinere mindere draagkrachtige VvE's. Ook deelden we energiebespaarpakketten (energievouchers) voor huurders uit.
- Voerden we diverse verkeersexperimenten Schone Lucht uit, leverden een bijdrage aan het programma Zero Emissie Stadslogistiek (ZES) en investeerden we in laadinfrastructuur ter bevordering van emissieloze mobiliteit.
- Leverde de gemeente onder meer een bijdrage aan het MKB voor innovaties ten behoeve van de energietransitie en zijn diverse maatregelen rondom circulariteit genomen.

Wanneer er onderbesteding bij projecten optreedt zal dit vrijvallen in het ETB en toegevoegd worden aan het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB). Bij de jaarrekening 2024 zal de stand van zaken omtrent de vrijval en toevoeging concreet worden gemaakt.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2025 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2025 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve ETB is opgenomen.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget (DTB)

Het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) is in januari 2023 gestart en is de opvolger van het Energietransitiebudget (ETB). Voor de periode 2023 tot en met 2026 is vanuit het Coalitieakkoord € 100 mln beschikbaar gesteld voor het DTB. In de gemeenteraad van 10 november 2022 is het afwegingskader vastgesteld voor het toetsen van projecten die aanspraak willen maken op middelen uit het Duurzaamheidstransitiebudget.

In oktober 2024 heeft de laatste (5e) DTB-ronde plaatsgevonden waarover in februari 2025 door het college besluitvorming heeft plaatsgevonden. In deze ronde is aan drie projecten die eerder toekenningen hebben ontvangen aanvullende financiering toegekend. Het betreft: 'Verduurzaming van het MKB', 'Subsidieregeling Duurzaam bouwen' en 'Duurzame bereikbaarheid Haven'. Hiernaast is aan het nieuwe project 'Ledverlichting sportvelden' financiering toegekend. Hiermee is het DTB volledig toegekend en meerjarig geprogrammeerd.

De resterende periode ligt de focus van het DTB op de uitvoering en realisatie van de projecten. Fondsbeheer monitort structureel de besteding van de DTB-projecten om te sturen op de financiën en resultaten. De inhoudelijke voortgang van de projecten wordt meegenomen in de desbetreffende programma's. In het Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR) worden de tussentijds resultaten en voortgang van de DTB-projecten gerapporteerd.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2065 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve DTB is opgenomen.

Reserves Klimaat en Circulair	Budget klimaat en circulair	Restant budget per 1-1-2026	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Rotterdams Burgerberaad			649	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het organiseren van een Rotterdams Burgerberaad voor het klimaat: een gelote groep van ongeveer 100 Rotterdammers hebben in 2024 adviezen gedaan aan de gemeenteraad die bijdragen aan de klimaatdoelen. In oktober 2024 is het adviesrapport opgeleverd en in januari 2025 aangenomen door de gemeenteraad. Vanaf februari 2025 zijn diverse ambtelijke actiehouders begonnen met de uitvoering van de adviezen. Tegelijkertijd blijft een kleine afvaardiging van het burgerberaad, de monitorgroep, betrokken om het uitvoeringsproces te volgen. De uitvoering zal naar verwachting tot eind 2026 duren. Eén miljoen euro is begroot voor de adviezen, de rest is voor projectkosten.						
Gebied							
Planning							
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	0	0	1.732				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Rotterdam Circulair			4.985	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het coalitieakkoord stelt dat het programma Rotterdam Circulair wordt voortgezet. Hiervoor heeft het College structureel budget toegekend voor het behoud- en de inzet van personeel. Incidenteel budget, afkomstig uit het DTB, is nodig voor de uitvoering van activiteiten binnen het huidige en vervolgprogramma. Het vervolgprogramma zet in op het vergroten van onze impact door activiteiten uit te voeren binnen een zestal impactvolle agenda's: 1) Bouwen; Gebiedsontwikkeling, gebouwen en openbare ruimte; 2) Organische stromen; GFT, organische stromen in de buitenruimte en uit de industrie; 3) Consumptie; Focus op een aantal impactvolle stromen waaronder; Textiel, voedsel en plastics; 4) Opdrachtgeverschap en inkoop; We geven het goede voorbeeld en stimuleren circulaire innovatie in de markt; 5) Ondernemerschap; In de Stad en Haven; 6) Rotterdammers en de wijken; dichtbij, inclusief en vanuit de energie in de wijken. Bovenstaande agenda's schetsen de breedte van de circulaire opgave. Het is een opgave die meerdere maatschappelijke opgaves raakt en als gevolg verbinding heeft met meerdere bestuurlijke portefeuilles.						
Gebied							
Planning							
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	0	0	18.234				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Toekomstbestendig MKB Duurzaam ondernemen			410	590	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	De inzet op Circulair Ondernemerschap* is erop gericht om het primaire grondstofverbruik van het Rotterdamse MKB naar beneden te brengen. Tegelijkertijd stimuleren we met deze inzet het draagvlak, de groei en verankering van het circulair ondernemerschap in Rotterdam. Voor MKB-bedrijven levert dit kostenbesparingen op en toegang tot een groeiende markt voor circulaire producten en diensten. Bestaande MKB'ers bieden we informatie en advies door middel van het circulair loket en sectorspecifieke initiatieven m.b.t. aanpassingen in hun bedrijfsproces. Ook startende circulaire MKB'ers krijgen zo						

ondersteuning om hun start mogelijk te maken. Vernieuwend MKB met kansrijke vroege innovaties stimuleren we om hun groei en impact te versnellen. Per jaar dragen we bij 8-16 MKB ondernemers concreet bij aan hun vestiging, ontwikkeling en of groei. Een veelvoud bereiken we met informatie en advies. Daarmee draagt het project bij aan werkgelegenheid maar ook aan een forse verlaging van CO2-uitstoot, luchtvervuiling en overige negatieve milieu-impact. *Onze gemeentelijke inzet sluit aan op Europees en Nationaal beleid voor een klimaatneutraal 2050.

Gebied					
Planning	t/m	2.026		Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	0	0	3.200		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027					

De aanbesteding Energiebegeleiding op maat voor ondernemers is in de zomer van 2026 afgerond. 2 partijen hebben de aanbesteding gewonnen, dit zijn: Klimaatroute (noordoever) en Stell..energiedaden (zuidoever). Er is een nieuwsbericht op Ondernemen010 geplaatst, <https://www.ondernemen010.nl/actueel/verduurzamen-met-energiebegeleiding-op-maat-een-fluitje-van-een-cent/De-aanbesteding-bedaagt-in-totaal-900k-vanuit-het-DTB.-Met-de-inschatting-dat-40%-in-2026-wordt-gerealiseerd-en-60%-in-2027.>

Gebiedsgerichte aanpakken isoleren koopwoningen		2.507	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	We willen als gemeente dat woningen sneller, slimmer en socialer worden geïsoleerd. Hiervoor gaan we twee dingen doen:1) Eigenaren via gebiedsgerichte aanpakken isolatie helpen. In 2023 starten we met drie aanpakken. We willen ongeveer 2.000 woningen bereiken. Focus op gebieden met woningen met relatief veel slechte energie labels (E, F, G), gebieden die niet in de nabije toekomst worden aangesloten op het warmtenet en gebieden waar relatief veel kopers wonen met een smalle beurs.2) Eigenaren in de gebiedsaanpakken en verkenningen aardgasvrij een aanbod doen om hun woning te isoleren om de woningen voor te bereiden op midden- en lage temperatuur oplossingen. In de periode 2023-2026 slaan gemeente Rotterdam, woningeigenaren en externe partijen de handen ineen om 4.000 woningen te verbeteren waaronder in ieder geval de woningen met een label E, F of G.					

Gebied					
Planning		2.026		Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	0	0	6.537		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027					

Toekomstbestending MKB Circulair ondernemerschap		1.227	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	We bieden het MKB met energiescans inzicht in de meest effectieve aanpassingen om hun energierekening te verlagen, praktische hulp bij de uitvoering van kleine maatregelen en het aanvragen van subsidies om verduurzaming van hun pand en/of bedrijventerrein te realiseren. De gemeente geeft hier invulling aan door energiescans voor alle Mkb'ers aan te bieden. Met deze regeling worden ondernemers op praktische wijze ontzorgd met advies over energiebesparende maatregelen, zoals het beter inregelen van installaties, het aanbrengen van isolatie of de aanschaf van zonnepanelen en de aanvraag van subsidies. We bereiken de ondernemers door de succesvolle aanpak op bedrijventerreinen voort te zetten, door winkelgebieden te bezoeken en door alle individuele MKB- ondernemers gebruik te kunnen laten maken van een Duurzaamheidsvoucher of een Klus&Coach traject voor de detailhandel.					

Gebied					
Planning					

Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	3.200			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Laadinfrastructuur		1.300	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning						
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	5.589			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Toekomstbestendig MKB Groeiversnelling MKB		200	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Wil Rotterdam ook toekomstig economisch rendement, meer bedrijvigheid en nieuwe banen creëren op het terrein van duurzaamheid dan is het stimuleren van alleen verduurzaming niet voldoende. Investeren in vernieuwend ondernemerschap dat zich in de stad ontwikkelt is minimaal net zo belangrijk. Zodat nieuwe oplossingen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, ook uit onze stad vandaan komen. Vanuit economisch perspectief doen we dit op verschillende manieren. Door in te zetten op vier programma's en activiteiten wordt in brede zin geïnvesteerd in het innovatieklimaat van Rotterdam. Daarmee creëren we omstandigheden die de kansen vergroten voor bedrijven om te komen tot nieuwe oplossingen voor CO2-reductie. Door vernieuwend ondernemerschap aan te jagen komt innovatie in verschillende sectoren op gang. Het is noodzakelijk om innovaties binnen het MKB te richten en op te schalen zodat ze op grotere schaal toepasbaar zijn en effect hebben. Het draagt bij aan het brede draagvlak onder ondernemers in de stad en helpt de kleinere bedrijven uit de stad verder in hun groei. Het bijbehorende Mkb actieprogramma is in maart 2023 door het college vastgesteld. De uitgaven staan in lijn met dit programma om middels projecten de transitie door te maken naar een optimaal innovatie ecosysteem.					
Gebied						
Planning				Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Smart Energy Systems		1.796	800	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Het SES-programma is een bestaand innovatieprogramma gericht op het versnellen en faciliteren van de energietransitie. Het programma omvat begin 2023, 27 innovatieprojecten, die samen significante impact en resultaten opleveren voor de					

Rotterdamse energietransitie (CO2 besparing, MW duurzame opwek) en economie (banen/ fte, investeringen, innovatiekracht). Een divers portfolio met innovaties op systeemniveau (smart systems) en op het gebied van opwek, opslag, distributie/ transport. Hiermee draagt het SES-programma dus ook bij aan de economische transitie (banen/ fte, investeringen, innovatiekracht). Het continueren van het Smart Energy Systems programma in 2023-2026 resulteert concreet in 7 – 10 nieuwe innovaties per jaar, dus bovenop de 27 innovaties die begin 2023 al liepen. Over de gehele looptijd (2023 - 2026) betekent dat 28 tot 40 innovatieprojecten. De subsidieregeling Smart Energy Systems is een belangrijk instrument om nieuwe innovaties te identificeren, valideren en te selecteren. Het programma Smart Energy Systems fungeert als ingang voor innovatieve ondernemers/ consortia en faciliteert ook met het beschikbaar stellen van netwerk en kennis.

Gebied					
Planning	tot	2.025		Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	0	0	5.400		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027					

2027 zal in het teken staan van het afronden van de lopende subsidies.

Verduurzaming VVE's	990	0	0	0	0
Algemene informatie					
Project omschrijving	Dit project heeft als doel om VvE's te ondersteunen bij het duurzaam onderhoud en verduurzamen van hun woongebouw (met name thema energie). Dit door uit twee samenhangende faciliteiten: 1. Continuering en doorontwikkeling van VVE-010 als hét VvE loket in Rotterdam en 2. Procesbegeleiding voor VvE's. Alle Rotterdamse VvE's kunnen (ad. 1) bij VVE-010 terecht voor algemene informatie en generiek advies over onderhoud en verduurzaming. Vervolgens (ad. 2) worden VvE's begeleid bij het maken van een duurzaam Meerjarenonderhoudsplan (DMJOP), inclusief de daartoe benodigde besluitvorming binnen de VvE, marktuitleg en financiering. Zodat er vervolgens daadwerkelijk maatregelen worden genomen. Medio 2024 is de aanbesteding voor activiteit afgerond. Eind 2024 en begin 2025 zijn de eerste nieuwe VvE's gestart.				

Gebied					
Planning	t/m	2.026		Fase	Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	0	0	2.775		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027					

Inzet Haven en Industrieel Cluster aanvraag walstroom	1.015	376	0	0	0
Algemene informatie					
Project omschrijving	Samen met het Havenbedrijf heeft de gemeente haar ambitieuze doelen voor walstroom vastgesteld in de Walstroomstrategie, die in 2020 door de gemeenteraad en de directie van het Havenbedrijf is aangenomen. Walstroom is elektriciteitsvoorziening voor schepen die aangemeerd zijn, zodat ze hun generatoren kunnen uitzetten. Door groene elektriciteit te gebruiken in plaats van fossiele scheepsbrandstof worden emissies van CO2, stikstof, fijnstof en zwavel gereduceerd. Ook wordt er flink minder geluid geproduceerd door schepen aan walstroom, wat in de stad resulteert in minder overlast voor bewoners en dieper in de haven deels in minder overlast, deels in meer geluidsruimte voor bedrijven. Als we inzoomen op de gemeentelijke uitvoering van het walstroomprogramma, dan ligt de focus op de walstroomprojecten die geluid en/of luchtkwaliteit verbeteren voor de bewoners van de gemeente Rotterdam. Het gaat dus om het stimuleren van walstroom voor kades in en dicht bij de stad. Het kan gaan om walstroom voor zeeschepen, maar ook voor binnenvaartschepen of riviercruiseschepen.				

Gebied					
--------	--	--	--	--	--

Planning				Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	3.600			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

We verwachten de volgende zaken: - Aanleg subsidies: Projecten die dit jaar (2026) een tussentijdse rapportage leveren om vervolgens in aanmerking te komen voor de uitbetaling van de volgende tranche.- Aanlegsubsidies: In 2027 (uiterlijk Q1 2028).- Netcongestie is voor sommige projecten wel een grote uitdaging en kan er toe leiden dat projecten toch niet doorgaan. Dat zal dan tot vrijval leiden.

Zero Emissie Stadslogistiek		605	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning				Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	5.029			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Programma Zon		1.090	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen in 2026 3,2 km2 zonnepanelen te realiseren. De gemeentelijke inzet is gericht op het faciliteren van burgers, bedrijven en instellingen bij het wegnemen of verminderen van belemmeringen, kortom het versnellen van de aanleg van zonnepanelen. Wij doen dit door het beschikbaar stellen van informatie/communicatie, advies, begeleiding, onderzoek, monitoring, projectmanagement, kaders, het maken van keuzes, het faciliteren van initiatieven en het initiëren van projecten op gemeentelijke objecten en - gronden. Zelf realiseert de gemeente zonnepanelen op de geschikte - en beschikbare daken van haar eigen vastgoed.					
Gebied						
Planning				Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	3.820			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Proceskosten		260	75	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Binnen de bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) is een budget gelabeld voor het organiseren en beheren van de gelden van deze bestemmingsreserve. De werkzaamheden betreffen het beoordelen van ingediende aanvragen voor een bijdrage/subsidie, toekennen, uitbetalen en vaststellen van bijdragen aan projecten, controleren en toezien van de financiële middelen in de bestemmingsreserve, het monitoren van de voortgang in de projecten, het					

controleren van de in LIAS begrote cijfers, het controleren en goedkeuren van de ingediende onttrekkingen en het vaststellen van vrijvallende middelen bij de projecten. Verdere werkzaamheden betreffen het rapporteren over de bestedingen uit de bestemmingsreserve in het kader van de P&C cyclus (fondsbeheer). Het coördineren van (her)bestemmingsvoorstellen van de vrijgevallen middelen aan het gemeentebestuur.

Gebied						
Planning				Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.123			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Het proceskostenbudget is bedoeld voor de gemeentelijke coördinatie en het beheer van het Duurzaamheidstransitiebudget. Het budget is voornamelijk ingezet voor intern gemaakte uren van de fondsbeheerder, projectleider en overige afdelingen zoals communicatie.

Rotterdamse Klimaataanjagers	323	0	0	0	0
------------------------------	-----	---	---	---	---

Algemene informatie					
Project omschrijving	De partners in de stad zijn de sleutel om de klimaatdoelstellingen te halen, op korte termijn (deze collegeperiode) en lange termijn (2050 klimaatneutraal). De Klimaataanjagers dragen bij aan het bereiken van concrete projecten en maatregelen.				

Gebied						
Planning		2.026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	966			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Thermische energiewinning uit afvalwater - potentie en pilots	426	0	0	0	0
---	-----	---	---	---	---

Algemene informatie					
Project omschrijving	Riothermie ontwikkelen als een toevoeging aan de duurzame energiemix en als bijdrage aan de CO2-reductie. Riothermie wordt gekoppeld aan de warmtevraag door een bijdrage te leveren aan het ontwikkelen van de governance. Doelstellingen worden gerealiseerd d.m.v. kennisontwikkeling, borging van deze kennis in de gemeente en het samenwerken met derden in pilots.				

Gebied						
Planning	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.010			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Verduurzaming mobiele werktuigen	1.393	0	0	0	0
----------------------------------	-------	---	---	---	---

Algemene informatie					
---------------------	--	--	--	--	--

Project omschrijving	Het project richt zich op verduurzaming van mobiele werktuigen, met meer aandacht voor de uitvoeringsfase/ directievoering/ handhaving. Vanuit bestaande relaties en het MKB-convenant gaan we samen optrekken met de markt. We organiseren een aantal pilots, bijvoorbeeld in het kader van de 7 stadsprojecten (we maken de stad mooi op een mooie manier). Hierbij maken we gebruik van Rijkssubsidies om meerkosten te vergoeden. We gaan beleid maken om ook op langere termijn de verduurzaming van mobiele werktuigen te verankeren.					
----------------------	---	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning				Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	2.033			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Uit het DTB budget wordt in 2025 bijgedragen aan pilotprojecten onderhoud openbare ruimte en herinrichting. Deze kosten vallen grotendeels in de tweede helft van 2025. In het ontwerpprogramma luchtkwaliteit wordt een voorstel gedaan om op langere termijn de verduurzaming van mobiele werktuigen te verankeren. Ondertussen wordt in 2026 met DTB middelen gewerkt aan projecten waar emissieloze werktuigen worden ingezet, raamcontracten met inzet emissieloze werktuigen en het stimuleren van de bouwsector om emissieloze werktuigen in te zetten. Zowel in 2025 als in 2026 wordt de programmaorganisatie uit het DTB-budget bekostigd.

Waterstofbudget	1.500	0	0	0	0
-----------------	-------	---	---	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving	Opzetten van een breed waterstofcluster in Rotterdam, dat niet alleen bestaat uit grote industriebedrijven maar ook interessant is voor mkb, maakindustrie en startende bedrijven, en aantrekkelijk voor theoretisch en praktisch geschoolde werknemers. Door zelf ook mee te investeren tonen we onze betrokkenheid als gemeente aan, wat andere partijen (zowel privaat als publiek) meer geneigd maakt om mee te investeren. Betreft lopende maatwerk subsidies en DTB-waterstofinnovatie subsidie ronde.					

Gebied						
Planning				Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	3.500			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Versnellen emissieloze taxivoertuigen	200	0	0	0	0
---------------------------------------	-----	---	---	---	---

Algemene informatie						
Project omschrijving	Met behulp van een subsidieregeling circa 400 emissie taxivoertuigen vervangen door emissieloze taxivoertuigen.					

Gebied						
Planning	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	486			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Subsidieregeling duurzaam bouwen		367	2.500	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Een subsidieregeling waarmee duurzaam bouwen gestimuleerd wordt. De Subsidie richt zich specifiek op het verduurzamen van de nieuwbouw van sociale huurwoningen door woningcorporaties. Hierbij wordt ingezet op zowel integrale duurzaamheid, als het stimuleren van innovatie in bouwmethoden en materialisatie.					
Gebied						
Planning	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	3.060			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

In 2027 bestaan de werkzaamheden voornamelijk uit de uitvoering en monitoring van de subsidieregeling. De afdeling Duurzaamheid beoordeelt de tussentijdse voortgangsrapportages van Havensteder, Hef Wonen, MaasWonen, SOR, Woonbron en Woonstad. Daarnaast worden de eindrapportages van Havensteder en MaasWonen beoordeeld ten behoeve van de subsidievaststelling. Voor de inhoudelijke toetsing van de GPR Gebouw-berekeningen en de behaalde duurzaamheidsscores wordt een onafhankelijke GPR Gebouw Expert betrokken. De werkzaamheden bestaan daarmee hoofdzakelijk uit administratieve en inhoudelijke beoordeling van de verantwoordingsdocumenten en de afstemming met de betrokken woningcorporaties.

Circolab Maritime		222	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	"Circolab Maritiem" betreft een structurele samenwerking tussen private en publieke actoren om circulaire toepassingen en verduurzaming in de maritieme maakindustrie te versnellen.					
Gebied						
Planning						Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	504			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Flex scans		300	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning						Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	600			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Verstevigen en opschalen Rotterdamse ETF		353	353	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Het Rotterdamse Energietransitiefonds (ETF-G) biedt verschillende energietransitieleningen met een laag rentepercentage aan diverse Rotterdamse doelgroepen, waaronder gebouw- en woningeigenaren, verhuurders, VvE's en maatschappelijke organisaties, bij het verduurzamen van gebouwen. Deze middelen gebruikt de gemeente voor het bestendigen en vergroten van de (personele) capaciteit voor de uitvoering en het beheer van het fonds, in het bijzonder voor de afhandeling van aanvragen. De regeling loopt door tot medio 2028. Om continuïteit te bieden heeft het gemeentebestuur besloten de DTB-looptijd te verlengen voor de duur van twee jaar. Het totale budget blijft onveranderd.					
Gebied						
Planning	t/m	2.028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.394			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
De beschikbare middelen zijn bedoeld voor: - Optimalisatie van de regelingen. Sinds de lancering in juni 2021 zijn de regelingen voortdurend geoptimaliseerd voor o.m. de uitbreiding van doelgroepen. - Afhandeling van de aanvragen. Sinds de lancering van de regeling hebben de behandelde aanvragen geleid tot hogere verleende bedragen, waarvan wordt verwacht dat deze trend zich doorzet. Door de verbreding van de doelgroepen wordt tevens een toenemende complexiteit per aanvraag verwacht. Cruciaal voor de effectiviteit van de lening is de capaciteit voor de afhandeling; meer aanvragen kunnen behandelen, mede volgens de standaarden van de Rotterdamse dienstverlening, evenals tijdige afhandeling.						
Verduurzamen woningen		300	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	t/m	2.028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.496			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Klimaatacademie en ParisProof-tuin Schiehaven Noord		355	1.800	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Deze DTB-aanvraag heeft betrekking op de uitvoering van het plan van aanpak Duurzaam Doorbouwen (hierna aangegeven als 'het pva'). We vragen middelen om de maatregelen uit het pva goed uit te voeren en de geleerde lessen zorgvuldig te borgen met als doel Rotterdam steeds duurzamer (met minder CO2 en toekomstbestendig) te gaan bouwen. Deze DTB-aanvraag is op te splitsen in drie delen; 1. Middelen voor opzet en inzet van lerende organisatie die wordt ingezet bij de uitvoering van het pva; 2. Exploitatie van Rotterdamse versie van 'Academie du Climat' met als doel vanuit een centrale leerplek de transitie naar Paris Proof en toekomstbestendig bouwen mogelijk te maken samen met marktpartijen en corporaties; 3. Innovatiegeld voor Paris Proof proeftuin gebiedsontwikkeling Schiehaven Noord.					
Gebied						
Planning						

Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0		2.660			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
De voor Schiehaven Noord beschikbare € 1,8 miljoen is doorgeschoven naar 2027, zodat deze middelen kunnen worden opgenomen in de grondexploitatie (GREX) zodra deze wordt geopend. Dit is nodig omdat de opening van de GREX naar verwachting begin 2027 plaatsvindt. Door het budget beschikbaar te houden tot 2027 kunnen de middelen volledig worden ingezet voor duurzame bouwmaatregelen en CO ₂ -reductie binnen de Paris Proof-Tuin, en wordt voorkomen dat het budget ongebruikt blijft.						
Duurzame bereikbaarheid haven		167	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning						
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0		300			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
LED verlichting sportvelden						
LED verlichting sportvelden		200	0	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	In de periode 2025 – 2027 zijn op de Rotterdamse veldsportcomplexen 350 armaturen, die nu nog conventioneel zijn omgezet naar LED.					
Gebied						
Planning						
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	500			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Klimaat en Circulair	149.714	34.010	37.325	57.236	0	0
					0	0

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds (DBF)

In de Voorjaarsnota 2023 besloten tot de vorming van de bestemmingsreserve Doorbouwfonds. Om de doelstelling van het college te behalen om ten minste 55% van de nieuwbouw als betaalbare woningen te realiseren, is een bijsturing richting meer betaalbare woningbouw noodzakelijk. In deze collegeperiode is € 25 mln beschikbaar gesteld. Aanvullend is via het Doorbouw-akkoord nog eens € 25 mln vrijgemaakt om, ondanks economische tegenwind, de woningbouwproductie op peil te houden. Daarnaast zijn ook de middelen uit het actieplan Middenhuur en de Reserve Stimulering Bouwproductie ondergebracht in het Doorbouwfonds. In totaal omvat het Doorbouwfonds daarmee een bedrag van € 57,7 mln. Hieruit zullen bijdragen worden verstrekt aan gemeentelijke projecten (grondexploitaties) en projecten van externe partijen (woningcorporaties en projectontwikkelaars).

Onlangs is besloten het budget voor het programma Collectief Wonen van € 2,1 mln administratief onder te brengen bij het Doorbouwfonds. Hiermee komt het totaalbedrag van het Doorbouwfonds op € 59,9 mln.

Het Doorbouwfonds is verdeeld over vijf categorieën:

- A. Bijdragen uit de voormalige Reserve Stimulering Bouwproductie en het Actieplan Middenhuur
- B. Bijdragen aan projecten en programma's voor betaalbare woningbouw in deze collegeperiode
- C. Reserveringen voor betaalbare woningbouw in de jaren na deze collegeperiode
- D. De Startbouw-regeling Rotterdam
- E. Collectieve Woonvormen

A. Bijdragen uit de voormalige Reserve Stimulering Bouwproductie en het Actieplan Middenhuur

Het betreft projecten die zijn gefinancierd vanuit de voormalige Reserve Stimulering Bouwproductie. Aan de inzet van deze middelen waren geen specifieke doelstellingen met betrekking tot betaalbaarheid verbonden. De middelen uit het Actieplan Middenhuur zijn ingezet voor het afdekken van publieke tekorten bij de realisatie van middenhuurwoningen.

B. Bijdragen aan projecten en programma's voor betaalbare woningbouw in deze collegeperiode

De middelen worden ingezet ter realisatie van de collegedoelestellingen en zijn gericht op het versnellen en bevorderen van voldoende betaalbare woningbouw in de periode 2022–2025. Toekenning vindt plaats aan projecten met als uitgangspunt dat de bouw uiterlijk in 2025 van start gaat.

C. Reserveringen voor betaalbare woningbouw in de komende jaren

Het betreft bijdragen aan projecten waarvoor de besluitvorming plaatsvindt binnen de huidige collegeperiode, maar waarvan de realisatie grotendeels na 2025 zal plaatsvinden.

D. De Startbouwregeling Rotterdam (SBR)

De SBR regeling is op 2 juli 2024 door het college van BenW vastgesteld en vanuit deze regeling kunnen projecten van externe partijen (woningcorporatie en ontwikkelaars) financieel worden ondersteund, zodat deze projecten alsnog kunnen worden gerealiseerd. Voor deze regeling is € 14 mln gereserveerd binnen de bestemmingsreserve Doorbouwfonds. De indieningstermijn van de regeling liep tot 1 juni jl. In totaal is voor ca. € 10,1 mln aan bijdragen aangevraagd en toegekend. Het resterende bedrag zal in de actualisatie van het Doorbouwfonds worden herbestemd.

E. Collectieve woonvormen

In Rotterdam is er behoefte aan collectieve woonvormen, waarbij bewoners meer samenleven en elkaar ontmoeten dan in een gewone woonstraat of wooncomplex (zoals verwoord in de Woonvisie). Het draagt bij aan meer zelfredzaamheid en sociale cohesie. Daarnaast kunnen wooncoöperaties bijdragen aan langdurig betaalbaar wonen. Het coalitieakkoord en de gemeenteraad zetten eveneens in op het stimuleren van collectieve woonvormen.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2026 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve DBF is opgenomen.

Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2026	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Uitvoeringskosten DBF	1.000	720	150	150	150	150	120
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op dit project worden de ambtelijke uren geboekt voor de planning, monitoring en verantwoording van het Doorbouwfonds. Ook worden de benodigde advieskosten van derden hier uit betaald.						
Gebied							
Planning		tot	2028				Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Dit budget is nodig voor de uitvoering van het Doorbouwfonds en betreft met name de ambtelijke uren en de eventuele inhuur van derden.							
Flexwonen - Verolme locatie - Bijdrage onrendabele top	230	230	230	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2028				Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Dit budget is nodig voor de uitvoering van het Doorbouwfonds en betreft met name de ambtelijke uren en de eventuele inhuur van derden.							
PM ruimte vrij beschikbaar bedrag	561	561	0	0	0	0	4.790
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2028				Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			

	0	0	1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Dit budget is nodig voor de uitvoering van het Doorbouwfonds en betreft met name de ambtelijke uren en de eventuele inhuur van derden.						
De Machinist	0	0	500	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2028				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Dit budget is nodig voor de uitvoering van het Doorbouwfonds en betreft met name de ambtelijke uren en de eventuele inhuur van derden.						
De Rozet	597	179	0	179	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	De bijdrage dient ter dekking van de sloopkosten van sporthal de Rozet en de daarvoor benodigde inzet, inclusief een post onvoorzien voor eventuele kosten voor asbestsanering. De uitvoering van de sloopkosten van de sporthal is gekoppeld aan het bouwplan van circa 40-60 te realiseren appartementen voor 50% sociaal gericht op senioren en voor 50% middenhuur.					
Gebied						
Planning	tot	2027				Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	597			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
De sloop is afgerond in 2025. Er wordt nu gewerkt aan het openen van een grondexploitatie tbv een gebiedsonwikkeling (appartementen sociaal en middenhuur). Het restant blijft gereserveerd voor geval dat bij in uitvoering brengen van de grondexploitatie er een verliesvoorziening getroffen moet worden vanwege een negatief plansaldo. Inzet is om in de loop van 2027 de GREX te openen.						
Romeynshof Businesscase	735	735	0	0	0	735
Algemene informatie						
Project omschrijving	Dit betreft de vervanging van het gedateerde voorzieningencentrum Romeynshof en in eigen beheer en exploitatie substantieel woningbouw toe te voegen rondom het metrostation Romeynshof. Er worden circa 200 appartementen gerealiseerd; 30% middeldure huur, 10% middeldure koop, 37,5% koopwoningen tot de NHG-grens en 22,5% in het dure segment. Aanvullend mogen maximaal 20 woningen in het middenhuur- of middenkoopsegment worden gerealiseerd. Tevens worden bijbehorende (gebouwde) parkeervoorzieningen en fietsenbergingen gerealiseerd met een omvang van ca. 3.100 m2 BVO. De bijdrage dient ter dekking van de onrendabele top (ORT) van in de investering bij de externe ontwikkelende partij (AM).					

Gebied						
Planning	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	735			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Het ontwerp-omgevingsplan wordt in 2025 ter inzage gelegd. De vaststelling van het omgevingsplan door de gemeenteraad is voorzien in het laatste kwartaal van 2025. De realisatie van de woningen is gepland voor 2026-2027.

De Graaf	183	183	183	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	In een afzonderlijke beschikking is de rijkssubsidie vanuit de Startbouwimpuls (SBI) regeling aan project De Graaf verstrekt voor de realisatie van 55 woningen in het sociale segment. Hierbij is voor de rijksaanvraag het project versoerd door het schrappen van de balkons in het project, om een financieel sluitende businesscase te bereiken. Om de woonkwaliteit in het plan te behouden heeft de gemeente als voorwaarde voor het afgeven van de omgevingsvergunning (OMV) voor project De Graaf de eis gesteld om alsnog de balkons in het project op te nemen. Door het opnemen van de balkons in het project ontstaat een tekort in de businesscase, waarvoor de gemeente bereid is om woningcorporatie Woonstad financieel te compenseren. De meerkosten van de 16 balkons bedragen € 183.000.						

Gebied							
Planning	t/m	2027					
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	0		200				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							

De bouw van de woningen is eind 2024 gestart en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Programma Optoppen	1.825	1.710	175	768	768	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het beter benutten van de bestaande woningvoorraad is een belangrijke manier om de komende jaren genoeg woonruimte te realiseren. Optoppen is hiervoor één van de instrumenten. In dit project is een 'optop regisseur' samen met haar team het aanspreekpunt voor initiatiefnemers die willen gaan optoppen. Samen met deze initiatiefnemers wordt er gekeken hoe plannen soepel tot uitvoering kunnen komen. Daarnaast heeft de optop regisseur als opdracht de beleidsbelemmeringen te identificeren en zoveel mogelijk te beslechten zodat optoppen zo soepel mogelijk kan verlopen. Verder kan de optop regisseur verbinding leggen met andere partijen zoals het Rijk, de provincie Zuid-Holland, Aedes en bouwbedrijven met optop concepten. Zo zorgt de regisseur voor wisselwerking en kennisuitwisseling en bestuurlijke commitment, en zoekt zij actief naar bijdrage en ondersteuning vanuit deze partijen.						

Gebied							
Planning	tot	2028		Fase			Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	0	0	1.825				

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Een gebiedsgerichte optop visie opzetten, die voortbouwt op de Atlas van Mogelijkheden. Beleidsbelemmeringen voor het optoppen wegnemen door beleidswijzigingen. Het verder stroomlijnen van het proces van optopinitiatieven die bij de gemeente binnenkomen.						
Zomerhofstraat Optoppen	75	20	20	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning		tot	2028		Fase	Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
		0	0	1.825		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Een gebiedsgerichte optop visie opzetten, die voortbouwt op de Atlas van Mogelijkheden. Beleidsbelemmeringen voor het optoppen wegnemen door beleidswijzigingen. Het verder stroomlijnen van het proces van optopinitiatieven die bij de gemeente binnenkomen.						
Flexwonen-Verolme locatie-Risicodekking	0	0	0	400	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Waardevol Wonen – C3 Living ontwikkelt 153 flexwoningen op het Verolmeterrein. Op dit moment ligt het project stil, omdat wordt gewacht op een uitspraak van de rechtbank Rotterdam in een beroepszaak tegen de verleende vergunning. Om een doorstart te kunnen maken verstrekt het Sofie Fonds een lening van de subsidie Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen 2023 (SFT). Op dit moment is de haalbaarheid van het project nog onvoldoende zeker. Daarom is het beschikbaar stellen van € 400.000 vanuit de SFT een risico. De gemeente reserveert dit bedrag als garantstelling in het Doorbouwfonds. Zodra deze garantstelling/risicodekking niet meer nodig is, wordt de reservering weer toegevoegd aan het Doorbouwfonds.					
Gebied						
Planning		tot	2027		Fase	Opstart
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
		0	0	400		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Op dit moment ligt het project nog steeds stil, omdat wordt gewacht op een uitspraak van de rechtbank Rotterdam in een beroepszaak tegen de verleende vergunning.						
Pompenburg	3.370	3.370	3.370	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving						

Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.825			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Een gebiedsgerichte optop visie opzetten, die voortbouwt op de Atlas van Mogelijkheden. Beleidsbelemmeringen voor het optoppen wegnemen door beleidswijzigingen. Het verder stroomlijnen van het proces van optopinitiatieven die bij de gemeente binnenkomen.

Rijnhaven	0	0	0	0	0	8.000
Algemene informatie						
Project omschrijving						

Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.825			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Een gebiedsgerichte optop visie opzetten, die voortbouwt op de Atlas van Mogelijkheden. Beleidsbelemmeringen voor het optoppen wegnemen door beleidswijzigingen. Het verder stroomlijnen van het proces van optopinitiatieven die bij de gemeente binnenkomen.

Alexanderpark	750	750	0	0	750	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							

Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	1.825			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

Een gebiedsgerichte optop visie opzetten, die voortbouwt op de Atlas van Mogelijkheden. Beleidsbelemmeringen voor het optoppen wegnemen door beleidswijzigingen. Het verder stroomlijnen van het proces van optopinitiatieven die bij de gemeente binnenkomen.

Alhenablok	540	540	0	540	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind;Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De						

Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Alhenablok van stichting Woonbron (totaal 85 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 72 woningen in het segment middenhuur.

Gebied						
Planning	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	540			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen is in 2024 gestart en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Dahliablok	90	90	90	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Dahliablok van Stevast Baas & Groen b.v. (totaal 33 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 12 woningen in het segment middeldure koop.						

Gebied						
Planning	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	90			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

De Klapwiek	60	60	60	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							

Gebied						
Planning	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	90			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De Scharnier	443	443	0	0	443	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	90			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Max Euwekwartier, Fase 1	750	750	0	0	750	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	90			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Odeon	428	428	428	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving							
Gebied							
Planning		tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
		0	0	90			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							
Oostervant Kwartier	293	293	293	0	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind;Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Oostervant kwartier van stichting Woonstad (totaal 90 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 39 woningen in het segment middenhuur.					
----------------------	---	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	t/m	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	293			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen is gestart in 2024 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Stadshart West	150	150	0	150	0	0	0
----------------	-----	-----	---	-----	---	---	---

Algemene informatie							
---------------------	--	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind;Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Stadshart West (Hoogvliet) van stichting Woonbron (totaal 105 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 20 woningen in het segment middenhuur.						
----------------------	---	--	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	150			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen is gestart in 2024 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Waaldijk Noord	135	135	135	0	0	0	0
----------------	-----	-----	-----	---	---	---	---

Algemene informatie							
---------------------	--	--	--	--	--	--	--

Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind;Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Waaldijk noord van stichting Woonbron (totaal 18 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 18 woningen in het segment middenhuur.						
----------------------	--	--	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	135			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Zuidercarré	195	195	195	0	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Waaldijk noord van stichting Woonbron (totaal 18 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 18 woningen in het segment middenhuur.						

Gebied							
Planning	tot	2027		Fase			Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	0	0	135				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Kop Dakpark	675	675	0	675	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Kop Dakpark van stichting Woonstad (totaal 153 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 90 woningen in het segment middenhuur.						

Gebied							
Planning	tot	2027		Fase			Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	0	0	675				

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
De bouw van de woningen is gestart eind 2024 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.						
The Modernist	750	750	0	0	750	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Waaldijk noord van stichting Woonbron (totaal 18 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 18 woningen in het segment middenhuur.					
Gebied						
Planning	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	135			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.						
De West Blake	293	293	293	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project De Westblake van Westblaak Beheerder b.v. (totaal 98 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 39 woningen in het segment middeldure koop.					
Gebied						
Planning	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	293			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.						
Timber	248	248	0	248	0	0 0
Algemene						

informatie Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Timber van VORM Ontwikkeling B.V.(totaal 38 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 33 woningen in het segment middeldure koop.					
---------------------------------------	---	--	--	--	--	--

Gebied						
Planning	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen is gestart eind 2024 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Colosseumweg	750	750	0	0	0	750	0
--------------	-----	-----	---	---	---	-----	---

Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind;Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen).Voor project Colosseum plot van Ontwikkelcombinatie Rotterdams Tij b.v. (totaal 650 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 71 woningen in het segment middenhuur en 252 woningen in het segment middeldure koop.						

Gebied						
Planning	tot	2029		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2029. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

UP South	311	311	0	311	0	0	0
----------	-----	-----	---	-----	---	---	---

Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind;Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment						

(huur- en koopwoningen). Voor project Up South van Motorblok Development b.v. (totaal 127 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 111 woningen in het segment middenhuur.						
Gebied						
Planning	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	311			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen is gestart in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Carnisse Eiland kavel 4	533	533	0	533	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Carnisseiland kavel 4 van Dura Vermeer Bouw Zuid West (totaal 151 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 71 woningen in het segment middenhuur.						

Gebied							
Planning	tot	2027		Fase			Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	0	0	533				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027							

De bouw van de woningen is gestart in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Hoofdweg 256	750	750	0	750	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Hoofdweg 256 van Leyten Vastgoedontwikkeling II b.v. (totaal 116 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 67 woningen in het segment middenhuur en 48 woningen in het segment middeldure koop.						

Gebied							
Planning	tot	2027		Fase			Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				

	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen is gestart in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

De Sax	750	750	0	0	0	0	750
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project De Sax van VOF PhilHavana (totaal 916 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 427 woningen in het segment middenhuur en 42 woningen in het segment middeldure koop.						

Gebied						
Planning	tot	2029		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2030. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

MIX	750	750	0	0	750	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project MIX van HDFE b.v. (totaal 269 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 148 woningen in het segment middeldure koop.						

Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						

De bouw van de woningen start in 2026 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2028. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Uitvoeringskosten	495	0	155	180	160	0	0
-------------------	-----	---	-----	-----	-----	---	---

collectief wonen						
Algemene informatie						
Project omschrijving	Om meerdere projecten met collectief wonen te realiseren en faciliteren zijn er interne uren (gemeente) en inhuur van derden nodig ten behoeve van de algemene coördinatie en begeleiding van bewonersgroepen in projecten.					
Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Start
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Aan de realisatie van vier coöperatief en collectief wonen projecten wordt in 2027 doorgewerkt door ondersteuning en het opzetten van de benodigde organisatorische infrastructuur. Dit betekent: deelname aan platform Crowdbuilding én financiële ondersteuning van RoCoCo om initiatiefgroepen te professionaliseren door cursussen, het bieden van een toegankelijk netwerk en advies aan de gemeente. Daarnaast wordt dit budget gebruikt voor Inhuur van derden voor professionele kennis en begeleiding en vorming van bewonersgroepen bij de projecten.						
Landhuis Nesselande	0	0	500	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Texelsestraat	0	0	450	0	0	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Oude Kleiweg	500	0	0	500	0	0 0

Algemene informatie						
Project omschrijving	In het coalitieakkoord en in de Woonvisie is aangegeven dat collectieve woonvormen gestimuleerd worden. Er is behoefte aan deze vorm van wonen en collectief wonen kan bijdragen aan zelfredzaamheid en sociale cohesie. Inzet is om te starten met een aantal collectieve woonvormen en de beschikbare middelen hiervoor te gebruiken. Een van de projecten met deze collectieve woonvormen is gelegen op de Oude Kleiweg en betreft 15 woningen met een mix van middelduur en duur, met nadruk op middelduur. De doelgroep voor dit project voor collectief wonen is divers en ook geschikt voor gezinnen.					
Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Start
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	500			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
De planning is om met de bouw in 2027 te starten.						
Nog te verdelen	0	0	0	0	187	0 0
Algemene informatie						
Project omschrijving						
Gebied						
Planning	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2027						
Stedelijke ontwikkeling		7.226	5.383	4.707	900	14.394

Meerjarig verloop centrale reserves

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop in 2025-2029 van de centrale reserves (RIM, GO, NPRZ, DTB, DBF) weergegeven. Voor 2026 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten.

Meerjarig verloop RIM	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo begin (stand 1-1)	2.061.946	1.828.402	1.874.739	1.959.486	2.060.601
Toevoeging	232.504	189.582	217.598	243.343	253.444
Onttrekking	108.584	95.980	105.644	122.763	146.167
Vrijval	357.464	47.264	27.207	19.466	49
Saldo eind (stand 31-12)	1.828.402	1.874.739	1.959.486	2.060.601	2.167.828
Meerjarig verloop GO	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo begin (stand 1-1)	21.968	17.376	14.792	14.792	14.792
Toevoeging	0	0	0	0	0
Onttrekking	1.712	2.584	0	0	500
Vrijval	2.881	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	17.376	14.792	14.792	14.792	14.292
Meerjarig verloop NPRZ	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo begin (stand 1-1)	159.815	199.340	187.795	184.192	184.797
Toevoeging	64.300	1.500	1.500	1.500	1.500
Onttrekking	24.065	13.045	5.103	895	0
Vrijval	710	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	199.340	187.795	184.192	184.797	186.297
Meerjarig verloop DTB	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo begin (stand 1-1)	17.011	49.535	43.041	43.041	43.041
Toevoeging	55.870	0	0	0	0
Onttrekking	23.140	6.494	0	0	0
Vrijval	206	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	49.535	43.041	43.041	43.041	43.041
Meerjarig verloop DBF	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo begin (stand 1-1)	54.710	73.250	94.681	122.881	148.547
Toevoeging	25.766	26.814	32.907	26.566	49
Onttrekking	7.226	5.383	4.707	900	14.394
Vrijval	0	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	73.250	94.681	122.881	148.547	134.202

Begroting 2027

Voorzieningen

Paginanummer in website: 223

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het meerjarig verloop per voorziening.

Begroting Voorzieningen	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Beheer van de stad	2.987	6.319	9.660	12.970	16.271
Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	1.670	5.048	8.435	11.792	15.139
Verloopstaat Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	0	45.157	43.488	0	1.670
Begroting 2027	1.670	41.366	37.987	0	5.048
Raming 2028	5.048	37.282	33.895	0	8.435
Raming 2029	8.435	38.404	35.048	0	11.792
Raming 2030	11.792	39.590	36.242	0	15.139
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2007				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen				
Voorziening Leges Leidingen	960	960	960	960	960
Verloopstaat Voorziening Leges Leidingen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	960	960	0	960	960
Begroting 2027	960	0	0	0	960
Raming 2028	960	0	0	0	960
Raming 2029	960	0	0	0	960
Raming 2030	960	0	0	0	960
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2013				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.				
Voorziening Bomenfonds	33	33	33	33	33
Verloopstaat Voorziening Bomenfonds	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	33	0	0	0	33
Begroting 2027	33	0	0	0	33
Raming 2028	33	0	0	0	33
Raming 2029	33	0	0	0	33
Raming 2030	33	0	0	0	33
Toelichting Voorziening					

Ingesteld per:	31-12-2016				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.				
Voorziening beheer en onderhoud N209	324	278	232	185	139
Verloopstaat Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	371	0	46	0	324
Begroting 2027	324	0	46	0	278
Raming 2028	278	0	46	0	232
Raming 2029	232	0	46	0	185
Raming 2030	185	0	46	0	139
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-7-2019				
Eindigt per:	31-12-2033				
Doel Voorziening:	Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid-Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.				
Bestuur	46.733	46.733	46.733	46.733	46.733
Pensioenen Bestuurders	46.733	46.733	46.733	46.733	46.733
Verloopstaat Voorziening Pensioenen Bestuurders(samenvoeging van de voorziening Pensioenen bestuurders en voorziening pensioenen gebieden)	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	46.733	1.780	1.780	0	46.733
Begroting 2027	46.733	1.800	1.800	0	46.733
Raming 2028	46.733	1.800	1.800	0	46.733
Raming 2029	46.733	1.800	1.800	0	46.733
Raming 2030	46.733	1.800	1.800	0	46.733
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2014				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.				
Cultuur	1.648	1.648	1.648	1.648	1.648
Voorziening Gift Stichting de Verre Bergen	1.648	1.648	1.648	1.648	1.648
Verloopstaat Gift Stichting de	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand

Verre Bergen Begroting 2026	1.648	0	0	0	1.648
Begroting 2027	1.648	0	0	0	1.648
Raming 2028	1.648	0	0	0	1.648
Raming 2029	1.648	0	0	0	1.648
Raming 2030	1.648	0	0	0	1.648
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2026				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Dit bedrag is geschonken aan de gemeente Rotterdam, onder de voorwaarde dat deze middelen worden besteed aan Kunst en Cultuur binnen de gemeente Rotterdam.				
Ondersteuning en beheersing	3.124	3.124	3.124	3.124	3.124
Voorziening Verzekeringen	3.124	3.124	3.124	3.124	3.124
Verloopstaat Voorziening Verzekeringen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	3.124	2.700	1.990	710	3.124
Begroting 2027	3.124	0	0	0	3.124
Raming 2028	3.124	0	0	0	3.124
Raming 2029	3.124	0	0	0	3.124
Raming 2030	3.124	0	0	0	3.124
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2005				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.				
Stedelijke ontwikkeling	89.140	87.964	87.964	87.964	87.964
Verliesvoorziening Grondexploitaties	75.718	75.718	75.718	75.718	75.718
Verloopstaat Verliesvoorziening Grondexploitaties	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	75.718	0	0	0	75.718
Begroting 2027	75.718	0	0	0	75.718
Raming 2028	75.718	0	0	0	75.718
Raming 2029	75.718	0	0	0	75.718
Raming 2030	75.718	0	0	0	75.718
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2012				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald.				
Doel Voorziening:	In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf				

Voorziening achterstallig onderhoud	2019 moet de waarde correctie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitatie op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden verantwoord.				
Verloopstaat Voorziening achterstallig onderhoud	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	889	0	0	0	889
Begroting 2027	889	0	0	0	889
Raming 2028	889	0	0	0	889
Raming 2029	889	0	0	0	889
Raming 2030	889	0	0	0	889
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2024				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	In geval van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties wordt er op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd.				
Voorziening Katoenveem	1.236	60	60	60	60
Verloopstaat Voorziening Katoenveem	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	2.301	0	1.065	0	1.236
Begroting 2027	1.236	0	1.176	0	60
Raming 2028	60	0	0	0	60
Raming 2029	60	0	0	0	60
Raming 2030	60	0	0	0	60
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-9-2024				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Er is sprake van achterstallig onderhoud van het object Katoenveem. Er wordt niet meer voldaan aan het benodigde kwaliteitsniveau en de werkzaamheden zijn onvermijdelijk. Het noodzakelijke herstel van het achterstallig onderhoud wordt ingeschat op € 2,4 mln. Op basis van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) wordt daartoe een voorziening gevormd binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling				
Voorziening Garantstelling Grondbank Zuidplaspolder	8.800	8.800	8.800	8.800	8.800
Verloopstaat Garantstelling Grondbank Zuidplaspolder	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	8.800	0	0	0	8.800
Begroting 2027	8.800	0	0	0	8.800
Raming 2028	8.800	0	0	0	8.800
Raming 2029	8.800	0	0	0	8.800
Raming 2030	8.800	0	0	0	8.800
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2012				

Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De voorziening is gevormd voor verplichtingen of verliezen die voortvloeien uit de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas, waarvan de omvang aan het eind van een jaar onzeker is, maar redelijkerwijs wel kan worden geschat.				
Voorziening Historische grondwaarde regeling	2.496	2.496	2.496	2.496	2.496
Verloopstaat Voorziening Historische grondwaarde regeling	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	2.496	0	0	0	2.496
Begroting 2027	2.496	0	0	0	2.496
Raming 2028	2.496	0	0	0	2.496
Raming 2029	2.496	0	0	0	2.496
Raming 2030	2.496	0	0	0	2.496
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-10-2026				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald.				
Doel Voorziening:	De voorziening is gevormd voor de uitvoering van een herstelactie voor het onjuist uitvoeren van de historische grondwaarde regeling. Benadeelde erfpachters worden actief benaderd en indien van toepassing gecompenseerd. Daarnaast is een aantal erfpachters reeds ingegaan op het aanbod vanuit het erfpachtproject, maar dit aanbod zou lager zijn uitgevallen met het vernieuwde beleid dat is vastgesteld op 18 december 2025. Deze erfpachters worden gecompenseerd voor het verschil tussen de betaalde koopsom en de koopsom op basis van het vernieuwde beleid.				
Voorziening Schiehaven Noord	0	0	0	0	0
Verloopstaat Voorziening Schiehaven Noord	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	0	0	0	0	0
Begroting 2027	0	0	0	0	0
Raming 2028	0	0	0	0	0
Raming 2029	0	0	0	0	0
Raming 2030	0	0	0	0	0
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:					
Eindigt per:					
Doel Voorziening:					
Werk en inkomen	868	868	868	868	868
Voorziening herstelprogramma Functiewaardering SW (FUWA)	868	868	868	868	868
Verloopstaat Voorziening herstelprogramma Functiewaardering SW (FUWA)	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2026	868	0	0	0	868

Begroting 2027	868	0	0	0	868
Raming 2028	868	0	0	0	868
Raming 2029	868	0	0	0	868
Raming 2030	868	0	0	0	868
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2026				
Eindigt per:	31-12-2026				
Doel Voorziening:	Het herstelprogramma is bedoeld om recht te doen aan mogelijk achterstallig loon in verband met een onjuiste inschaling conform CAO-SW door het ontbreken van een juiste waardering. Het is opgezet om de functiebeschrijvingen van alle te actualiseren en om de functies opnieuw te waarderen. Vervolgens worden de medewerkers in de juiste schaal geplaatst, en wordt per persoon berekend of er sprake is van een recht op nabetaling.				
Eindtotaal	144.500	146.656	149.997	153.307	156.608

Begroting 2027

Grondslagen

Paginanummer in website: 224

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart weergegeven in het [Overzicht van baten en lasten](#). Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Raming gemeentefonds

De raming van de baten uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2026.

De gemeentebegroting wordt in principe jaarlijks bijgesteld voor de verwachte loon- en prijsontwikkelingen. Deze bijstelling wordt gebaseerd op de geraamde ontwikkeling van verschillende indices uit het Centraal Economisch Plan (CEP) dat het Centraal Planbureau (CPB) heeft gepubliceerd in maart 2026. Voor de twee voorafgaande jaren vindt nacalculatie plaats. De indexatie is verwerkt in deze begroting.

Onderstaand zijn de actuele percentages van veelvuldig gebruikte indexen opgenomen:

Indexcategorie	Percentage 2027
Personeel (inclusief inhuur)	3,50
Tarieven belastingen, leges en retributies	1,90
Zorgbudgetten	3,58
Subsidies	3,02
Materieel	1,90

Omslagrente

Via het renteomslagstelsel worden de gemeentelijke financieringskosten aan de gemeentelijke programma's doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV.

De omslagrente wijzigt niet in 2027 en blijft 2,5%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen blijft in 2027 gelijk met 2,5%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de pensioenvoorziening bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage is met ingang van 2027 verhoogd van 2,325% naar 2,954%.

Afrondingen

Alle bedragen in de tabellen zijn in euro's (€) en afgerond op 1.000-tallen, behalve als het anders is aangegeven.

Omdat bedragen in de financiële tabellen zijn afgerond, kan het voorkomen dat de totaalstelling afwijkt van de optelling van de afzonderlijke afgeronde bedragen. De totaalstellingen van de financiële tabellen sluiten aan bij de totaalstellingen van de oorspronkelijke, niet afgeronde tabellen. Waar het de onderdelen balans en staat van baten en lasten betreft, geldt dit ook voor alle subtotalen.

In de teksten worden bedragen afgerond in miljoenen: bijvoorbeeld € 2,1 mln. Duizendtallen worden languit geschreven: bijvoorbeeld € 125.000.

Begroting 2027

Overzicht van baten en lasten

Paginanummer in website: 225

Overzicht van baten en lasten

Totaal baten en lasten

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten exclusief reserves	4.944.046	5.118.026	5.203.385	5.131.113	5.059.911	5.079.734
Belastingen	512.205	550.103	548.854	553.551	558.068	562.390
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.542.943	3.591.035	3.586.386	3.488.511	3.386.415	3.369.663
Dividenden	107.193	142.469	134.507	149.507	147.007	162.007
Financieringsbaten	4.273	2.267	1.627	1.561	1.489	1.417
Overige baten	44.138	29.233	25.751	24.413	26.199	24.132
Overige opbrengsten derden	733.295	802.918	906.260	913.570	940.733	960.125
Lasten exclusief reserves	4.839.209	5.140.160	5.168.543	5.023.398	4.967.843	5.025.225
Apparaatslasten	1.521.038	1.602.726	1.631.947	1.609.582	1.605.694	1.603.223
Personeel	1.347.240	1.453.182	1.511.465	1.499.344	1.491.210	1.487.586
Inhuur	140.209	111.305	81.530	71.195	74.513	75.873
Overige apparaatslasten	33.589	38.239	38.952	39.042	39.972	39.764
Overige verrekeningen	-130.707	-170.644	-172.355	-173.348	-172.711	-172.264
Overige verrekeningen	-130.707	-170.644	-172.355	-173.348	-172.711	-172.264
Programmalasten	3.448.878	3.708.078	3.708.951	3.587.164	3.534.859	3.594.267
Financieringslasten	26.843	43.347	68.598	92.976	105.677	106.373
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	976.385	1.109.259	1.038.577	948.383	914.875	932.695
Kapitaallasten	162.497	156.036	168.205	178.221	187.091	213.286
Overige programmalasten	121.599	96.897	87.853	84.763	86.928	88.070
Salarislasten cao SW en ADS	62.202	66.518	65.764	63.536	63.732	62.453
Sociale uitkeringen	1.058.822	1.135.712	1.211.794	1.223.002	1.199.665	1.215.843
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.040.529	1.100.308	1.068.160	996.283	976.892	975.548
Saldo voor vpb en reserveringen	104.837	-22.134	34.842	107.715	92.068	54.508
Vennootschapsbelasting	4.101	2.699	3.717	3.717	3.717	3.717
Vennootschapsbelasting	4.101	2.699	3.717	3.717	3.717	3.717
Saldo voor reserveringen	100.736	-24.833	31.125	103.998	88.351	50.791
Reserves	113	24.833	-31.125	-103.998	-88.351	-50.791
Onttrekking reserves	308.688	281.999	178.000	140.366	165.199	205.759
Toevoeging reserves	389.643	629.061	256.390	271.571	273.016	256.600
Vrijval reserves	81.068	371.895	47.264	27.207	19.466	49
Saldo	100.849	0	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven waaruit het structurele begrotingssaldo wordt afgeleid. Dit geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten inclusief de structurele toevoegingen aan reserves gedekt zijn door structurele baten inclusief structurele onttrekkingen aan reserves. Volgens de Gemeentewet en Provinciewet dient in het belang van de horizontale verantwoording en het verticale toezicht er sprake te zijn van een structureel en reëel evenwicht. Met het begrip "structureel evenwicht" wordt nadrukkelijker bedoeld dat in de begroting structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De term "reëel" heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren)ramingen.

De paragraaf financiële kengetallen bevat een inhoudelijke toelichting op het meerjarig exploitatiesaldo.

Incidentele baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal baten	5.118.026	5.203.385	5.131.113	5.059.911	5.079.734
Structureel	4.885.671	4.979.947	4.926.525	4.858.266	4.877.506
Incidentele baten	232.355	223.438	204.588	201.645	202.228
Algemene middelen	121.439	110.485	85.484	82.390	82.973
Decentralisatie-uitkeringen	121.439	110.485	85.484	82.390	82.973
Armoede en schulden	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Gebouwde omgeving	20.609	35.468	2.040	2.040	2.040
Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten	20.609	32.718	2.040	2.040	2.040
Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten NPRZ-wonen	0	2.751	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Ondersteuning en beheersing	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Sport, bewegen en natuureducatie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	90.307	77.485	77.382	78.760	78.760
Baten grondexploitaties	67.300	55.500	55.000	55.000	55.000
Stornering grondexploitaties	23.007	21.985	22.382	23.760	23.760
Samenleving en inburgering	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Toekomstbestendige stad en haven	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0

Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	39.682	38.455	38.455
Extra Rijksbijdrage Stelpost lobby Wmo	0	0	39.682	38.455	38.455
Diverse programma's	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Totaal lasten	5.140.160	5.168.543	5.023.398	4.967.843	5.025.225
Structureel	4.895.100	4.948.790	4.839.327	4.789.215	4.847.717
Incidentele lasten	245.060	219.753	184.071	178.628	177.508
Algemene middelen	121.439	110.485	85.484	82.390	82.973
Decentralisatie-uitkeringen	121.439	110.485	85.484	82.390	82.973
Armoede en schulden	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Gebouwde omgeving	6.660	6.951	1.931	1.931	1.931
Verkoopkosten Vastgoedobjecten	1.876	1.931	1.931	1.931	1.931
Boekwaarde verkoop vastgoedobjecten	4.784	5.020	0	0	0
Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten NPRZ-Wonen	600	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Ondersteuning en beheersing	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Samenleving en inburgering	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0

Sport, bewegen en natuureducatie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	90.307	77.485	77.382	78.760	78.760
Lasten grondexploitaties	90.307	77.485	77.382	78.760	78.760
Toekomstbestendige stad en haven	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Diverse programma's	26.654	24.832	19.274	15.547	13.844
Out of pocket uitgaven voor investeringen	23.530	16.035	10.477	6.750	5.047
Toevoeging voorziening dubieuze debiteuren	3.124	8.797	8.797	8.797	8.797
Onttrekking en vrijval reserves	653.894	225.264	167.573	184.665	205.808
Structureel	49.729	70.821	87.747	108.588	133.690
Incidenteel	604.165	154.443	79.826	76.077	72.118
Toevoeging aan reserves	629.061	256.390	271.571	273.016	256.600
Structureel	0	0	0	0	0
Incidenteel	629.061	256.390	271.571	273.016	256.600
Saldo na reserveringen	2.699	3.717	3.717	3.717	3.718
Totale incidentele baten	836.520	377.881	284.414	277.722	274.346
Totale incidentele lasten	874.120	476.142	455.642	451.644	434.108
Structurele begrotingssaldo	40.300	101.978	174.945	177.638	163.479
Structurele begrotingssaldo in % van baten excl. onttrekkingen reserves	0,8%	2,0%	3,4%	3,5%	3,2%

Toelichting incidentele baten en lasten

Om vast te stellen welke posten in de begroting als incidenteel aangemerkt moeten worden, zijn baten en lasten beoordeeld aan de hand van landelijke regelgeving en afspraken. Het algemene uitgangspunt bij de beoordeling is dat, omdat de gemeente overwegend structurele taken uitvoert, structurele baten en lasten de regel zijn en incidentele baten en lasten uitzonderingen zijn.

De aard van een begrotingspost is een dominant criterium en een belangrijkere indicatie dan de duur van de post. Alleen als er sprake is van een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum wordt een post als incidenteel aangemerkt. Naast deze algemene uitgangspunten zijn er posten, die op grond van hun aard als incidenteel worden behandeld. De belangrijkste zijn:

- Toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves, met uitzondering van onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten (kapitaallasten zijn per definitie structureel);
- Toevoegingen aan voorzieningen, met uitzondering van toevoegingen aan voorzieningen, gevormd voor pensioenen en voor riolering;
- Verkoopopbrengsten van bezit (een bezitting kan slechts één keer worden verkocht) en de afwaardering van bezit;

- Baten uit grondexploitaties, de hieraan toerekenbare lasten en het verschil dat wordt geactiveerd (i.c. gestorneerd) op de balans;
- Niet activeerbare kosten (i.c. out of pocketuitgaven) voor investeringen; en
- Lasten voor voorbereiding en implementatie van een nieuwe of gewijzigde taak.

Baten en lasten conform BBV

De gemeenteraad heeft op 11 juni 2026 de Kadernota Overhead vastgesteld naar aanleiding van wijzigingen in de landelijke regelgeving met betrekking tot overhead. Volgens de Kadernota Overhead vallen management en managementondersteuning in het primaire proces met ingang van de Begroting 2027 onder de apparaatslasten van de programma's.

De baten en lasten in de programma's wijken daarmee vanaf 2027 op één punt af van de baten en lasten op BBV-grondslagen. Dit verschil wordt veroorzaakt door de toepassing van integrale tarieven (inclusief overhead) bij de urendoorbelasting aan projecten. De doorbelasting van dit overhead-component wordt voor het overzicht van baten en lasten conform het BBV onder het programma Ondersteuning en beheersing verantwoord, terwijl dit component bij de programma's van het programmaplan integraal onderdeel zijn van de interne doorbelasting.

Overzicht van baten en lasten programma conformBBV	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene middelen	2.938.441	2.697.019	2.586.648	2.574.617	2.615.029
Baten exclusief reserves	2.658.165	2.722.663	2.633.279	2.574.890	2.599.607
Lasten exclusief reserves	-52.034	-48.667	-59.245	-81.638	-95.732
Onttrekking reserves	122.368	84.938	100.864	142.855	173.975
Toevoeging reserves	256.466	206.513	233.947	244.233	254.334
Vrijval reserves	362.340	47.264	27.207	19.466	49
Saldo Algemene middelen	2.938.441	2.697.019	2.586.648	2.574.617	2.615.029
Armoede en schulden	-95.644	-104.909	-112.835	-115.555	-116.391
Baten exclusief reserves	10.175	10.069	10.069	9.849	9.849
Lasten exclusief reserves	118.593	122.581	124.404	125.403	126.239
Onttrekking reserves	11.644	7.603	1.500	0	0
Vrijval reserves	1.130	0	0	0	0
Saldo Armoede en schulden	-95.644	-104.909	-112.835	-115.555	-116.391
Beheer van de Stad	-210.497	-239.449	-249.454	-253.802	-253.325
Baten exclusief reserves	330.492	341.059	355.408	362.118	373.249
Lasten exclusief reserves	546.669	580.217	604.572	615.629	626.283
Vennootschapsbelasting	427	291	291	291	291
Onttrekking reserves	5.402	0	0	0	0
Toevoeging reserves	200	0	0	0	0
Vrijval reserves	904	0	0	0	0
Saldo Beheer van de Stad	-210.497	-239.449	-249.454	-253.802	-253.325
Belastingen	443.431	429.104	433.625	437.289	440.789
Baten exclusief reserves	460.489	453.166	457.041	460.736	464.236
Lasten exclusief reserves	20.361	28.442	26.766	24.733	23.447
Onttrekking reserves	3.303	4.380	3.350	1.287	0
Saldo Belastingen	443.431	429.104	433.625	437.289	440.789
Bestuur	-42.843	-52.142	-50.205	-50.569	-50.581
Baten exclusief reserves	3.353	2.685	2.655	2.180	2.180
Lasten exclusief reserves	46.461	54.927	52.910	52.639	52.951
Onttrekking reserves	495	230	180	20	320
Toevoeging reserves	230	130	130	130	130
Saldo Bestuur	-42.843	-52.142	-50.205	-50.569	-50.581
Cultuur	-179.130	-183.396	-183.353	-189.276	-193.332
Baten exclusief reserves	2.183	428	428	428	428

Lasten exclusief reserves	184.106	186.758	186.726	189.860	193.900
Onttrekking reserves	3.856	2.935	2.945	156	140
Toevoeging reserves	1.065	0	0	0	0
Vrijval reserves	2	0	0	0	0
Saldo Cultuur	-179.130	-183.396	-183.353	-189.276	-193.332
Dienstverlening	-81.629	-86.811	-86.267	-86.360	-86.540
Baten exclusief reserves	22.720	22.988	21.733	21.304	21.304
Lasten exclusief reserves	105.058	110.092	108.267	107.904	108.084
Onttrekking reserves	2.187	1.770	1.744	1.717	1.717
Toevoeging reserves	1.477	1.477	1.477	1.477	1.477
Saldo Dienstverlening	-81.629	-86.811	-86.267	-86.360	-86.540
Gebouwde omgeving	-60.394	2.423	-22.436	-23.387	-29.551
Baten exclusief reserves	148.200	156.204	131.597	137.616	146.951
Lasten exclusief reserves	180.580	168.612	157.292	160.296	174.032
Vennootschapsbelasting	2.272	3.426	3.426	3.426	3.426
Onttrekking reserves	27.548	18.458	6.886	2.920	1.158
Toevoeging reserves	54.344	200	200	200	200
Vrijval reserves	1.054	0	0	0	0
Saldo Gebouwde omgeving	-60.394	2.423	-22.436	-23.387	-29.551
Ondersteuning en beheersing	-566.219	-436.165	-431.466	-431.261	-436.370
Baten exclusief reserves	8.271	7.141	7.028	7.028	7.028
Lasten exclusief reserves	577.071	443.105	438.494	440.789	445.898
Onttrekking reserves	6.951	9.559	2.500	2.500	2.500
Toevoeging reserves	4.370	9.760	2.500	0	0
Saldo Ondersteuning en beheersing	-566.219	-436.165	-431.466	-431.261	-436.370
Onderwijs	-156.660	-163.620	-161.275	-176.419	-176.575
Baten exclusief reserves	102.646	108.534	101.328	79.454	75.631
Lasten exclusief reserves	262.411	272.929	262.602	255.874	252.206
Onttrekking reserves	3.105	776	0	0	0
Saldo Onderwijs	-156.660	-163.620	-161.275	-176.419	-176.575
Samenleving en inburgering	-26.443	-26.311	-23.995	-23.603	-23.603
Baten exclusief reserves	69.754	60.410	59.748	59.748	59.748
Lasten exclusief reserves	97.546	85.585	83.743	83.351	83.351
Onttrekking reserves	1.349	230	0	0	0
Toevoeging reserves	0	1.366	0	0	0
Saldo Samenleving en inburgering	-26.443	-26.311	-23.995	-23.603	-23.603

Sport, bewegen en natuureducatie	-101.747	-107.795	-109.635	-112.897	-114.697
Baten exclusief reserves	4.380	703	703	703	703
Lasten exclusief reserves	110.519	109.958	110.497	113.760	115.560
Onttrekking reserves	4.391	1.460	160	160	160
Saldo Sport, bewegen en natuureducatie	-101.747	-107.795	-109.635	-112.897	-114.697
Stedelijke ontwikkeling	-3.743	98.753	99.073	112.428	103.294
Baten exclusief reserves	405.099	485.399	497.578	515.098	499.298
Lasten exclusief reserves	380.270	384.397	383.519	388.815	420.835
Onttrekking reserves	44.347	24.975	18.331	13.121	25.290
Toevoeging reserves	78.945	27.224	33.317	26.976	459
Vrijval reserves	6.025	0	0	0	0
Saldo Stedelijke ontwikkeling	-3.743	98.753	99.073	112.428	103.294
Toekomstbestendige stad en haven	-254.612	-74.596	-46.925	-46.699	-47.563
Baten exclusief reserves	24.622	16.826	23.106	16.093	16.093
Lasten exclusief reserves	99.812	100.468	71.096	62.820	63.685
Onttrekking reserves	19.548	9.047	1.065	28	28
Toevoeging reserves	198.970	0	0	0	0
Saldo Toekomstbestendige stad en haven	-254.612	-74.596	-46.925	-46.699	-47.563
Veilig	-216.500	-236.642	-238.782	-239.710	-237.893
Baten exclusief reserves	26.207	21.334	21.334	21.334	21.334
Lasten exclusief reserves	232.707	257.977	260.117	261.044	259.227
Toevoeging reserves	10.000	0	0	0	0
Saldo Veilig	-216.500	-236.642	-238.782	-239.710	-237.893
Volksgezondheid	-39.089	-44.483	-44.388	-44.332	-44.351
Baten exclusief reserves	31.669	21.634	21.172	19.360	19.360
Lasten exclusief reserves	71.862	66.417	65.559	63.692	63.711
Onttrekking reserves	1.104	300	0	0	0
Saldo Volksgezondheid	-39.089	-44.483	-44.388	-44.332	-44.351
Werk en inkomen	-232.720	-272.095	-260.825	-257.600	-255.947
Baten exclusief reserves	684.591	678.220	678.015	672.435	672.060
Lasten exclusief reserves	918.816	950.314	938.840	930.035	928.044
Onttrekking reserves	13.400	9.314	0	0	37
Toevoeging reserves	12.209	9.314	0	0	0
Vrijval reserves	315	0	0	0	0
Saldo Werk en inkomen	-232.720	-272.095	-260.825	-257.600	-255.947
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.114.003	-1.198.886	-1.097.504	-1.072.862	-1.092.393

Baten exclusief reserves	125.010	93.924	108.893	99.538	90.677
Lasten exclusief reserves	1.239.352	1.294.431	1.207.237	1.172.835	1.183.505
Onttrekking reserves	11.000	2.026	841	435	435
Toevoeging reserves	10.786	406	0	0	0
Vrijval reserves	125	0	0	0	0
Saldo Zorg, welzijn en wijkteams	-1.114.003	-1.198.886	-1.097.504	-1.072.862	-1.092.393

Baten en lasten per programma

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma gepresenteerd. De lasten in verband met management en managementondersteuning in het primaire proces worden met ingang van 2027 verantwoord onder de betrokken begrotingsprogramma's. Dit houdt een verschuiving in de lasten van 2027 ten opzichte van 2026 van het programma Ondersteuning en Besturing naar de begrotingsprogramma's.

2026

Programma incl. reserves voor 2026	Baten	Lasten	Toevoegingreserves	Onttrekkingreserves	Vrijvalreserves	Saldo
Algemene middelen	2.658.165	-52.034	256.466	122.368	362.340	2.938.441
Armoede en schulden	10.175	122.376	0	11.644	1.130	-99.427
Beheer van de Stad	330.492	564.433	200	5.402	904	-227.834
Belastingen	460.489	23.285	0	3.303	0	440.507
Bestuur	3.353	53.490	230	495	0	-49.872
Cultuur	2.183	185.095	1.065	3.856	2	-180.119
Dienstverlening	22.720	112.483	1.477	2.187	0	-89.054
Gebouwde omgeving	148.200	189.848	54.344	27.548	1.054	-67.390
Ondersteuning en beheersing	8.271	459.962	4.370	6.951	0	-449.109
Onderwijs	102.646	266.117	0	3.105	0	-160.366
Samenleving en inburgering	69.754	98.800	0	1.349	0	-27.697
Sport, bewegen en natuureducatie	4.380	111.786	0	4.391	0	-103.015
Stedelijke ontwikkeling	405.099	373.062	78.945	44.347	6.025	3.465
Toekomstbestendige stad en haven	24.622	106.758	198.970	19.548	0	-261.558
Veilig	26.207	244.164	10.000	0	0	-227.957
Volksgesondheid	31.669	76.892	0	1.104	0	-44.120
Werk en inkomen	684.591	950.452	12.209	13.400	315	-264.355
Zorg, welzijn en wijkteams	125.010	1.255.888	10.786	11.000	125	-1.130.539
Totaal	5.118.026	5.142.859	629.061	281.999	371.895	0

2027

Programma incl. reserves voor 2027	Baten	Lasten	Toevoegingreserves	Onttrekkingreserves	Vrijvalreserves	Saldo
Algemene middelen	2.722.663	-48.667	206.513	84.938	47.264	2.697.019
Armoede en schulden	10.069	122.581	0	7.603	0	-104.909
Beheer van de Stad	341.059	574.786	0	0	0	-233.727
Belastingen	453.166	28.442	0	4.380	0	429.104
Bestuur	2.685	54.928	130	230	0	-52.143
Cultuur	428	186.863	0	2.935	0	-183.500
Dienstverlening	22.988	110.252	1.477	1.770	0	-86.971
Gebouwde omgeving	156.204	173.726	200	18.458	0	736
Ondersteuning en beheersing	7.141	465.671	9.760	9.559	0	-458.731
Onderwijs	108.534	273.361	0	776	0	-164.052
Samenleving en inburgering	60.410	85.749	1.366	230	0	-26.475
Sport, bewegen en natuureducatie	703	110.117	0	1.460	0	-107.954
Stedelijke ontwikkeling	485.399	362.101	27.224	24.975	0	121.049
Toekomstbestendige stad en haven	16.826	103.029	0	9.047	0	-77.156
Veilig	21.334	258.174	0	0	0	-236.840
Volksgesondheid	21.634	66.417	0	300	0	-44.483
Werk en inkomen	678.220	950.344	9.314	9.314	0	-272.125
Zorg, welzijn en wijkteams	93.924	1.294.385	406	2.026	0	-1.198.840
Totaal	5.203.385	5.172.260	256.390	178.000	47.264	0

Algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat het programmaplan in de begroting een overzicht van algemene dekkingsmiddelen bevat.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegenover staan. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven op de diverse programma's.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- opbrengsten van de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds,
- opbrengst uit deelnemingen: de dividenden,
- het saldo van de financieringsfunctie: de rente inkomsten van de reserves en het renteresultaat.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2026	2027	2028	2029	2030
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	627.635	620.780	624.655	628.350	631.850
Algemene uitkeringen gemeentefonds	2.515.476	2.588.562	2.484.243	2.428.427	2.438.215
Dividend	142.469	134.507	149.507	147.007	162.007
Saldo financieringsfunctie	-41.080	-66.972	-91.416	-104.189	-104.956
Totaal	3.244.499	3.276.878	3.166.990	3.099.596	3.127.117

Lokale heffingen

Er zijn twee soorten lokale heffingen. Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is en die vrij kunnen worden ingezet. Deze soort van lokale heffingen vallen onder de Algemene dekkingsmiddelen en betreft de volgende heffingen:

- de onroerendzaakbelasting (OZB),
- de algemene parkeerbelasting,
- de logiesbelasting
- en de reclame- en precariobelasting.

Er zijn ook lokale heffingen die niet vrij kunnen worden ingezet omdat deze binnen de heffing dienen te worden ingezet en daarmee voor het uitvoeren van werkzaamheden of beleid. Het gaat om onder meer de volgende heffingen: afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. Deze heffingen vallen niet onder de Algemene dekkingsmiddelen.

Lokale heffingen waarvan de besteding nietgebonden is	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2026	2027	2028	2029	2030
Onroerende zaakbelasting	410.637	399.141	403.016	406.711	410.211
Roerende zaakbelasting	366	373	373	373	373
Logiesbelasting	16.666	16.983	16.983	16.983	16.983
Reclame- en precariobelasting	17.101	17.317	17.317	17.317	17.317
Algemene parkeerbelasting	182.864	186.967	186.967	186.967	186.967
Totaal	627.635	620.780	624.655	628.350	631.850

BBV-taakvelden

Voor de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt door het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) een uniforme indeling in taakvelden voorgeschreven. In onderstaande tabel staan de cijfers voor het lopende begrotingsjaar 2026.

Taakvelden BBV voor 2026	Baten	Lasten	Saldo
0.1 - Bestuur	4.627	80.047	-75.419
0.2 - Burgerzaken	20.881	64.497	-43.615
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	136.613	123.379	13.234
0.4 - Overhead	8.271	577.071	-568.800
0.5 - Treasury	142.690	-55.572	198.262
0.61 - OZB woningen	80.325	459	79.866
0.62 - OZB niet-woningen	330.326	690	329.636
0.63 - Parkeerbelasting	228.081	48.150	179.931
0.64 - Belastingen overig	32.815	18.499	14.316
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.515.476	9	2.515.467
0.8 - Overige baten en lasten	25.028	24.133	895
0.9 - Vennootschapsbelasting	0	2.699	-2.699
0.10 - Mutatie reserves	653.894	629.061	24.833
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer	13.076	97.862	-84.786
1.2 - Openbare orde en veiligheid	12.799	135.247	-122.448
2.1 - Verkeer en vervoer	26.861	265.853	-238.992
2.2 - Parkeren	22.372	43.777	-21.404
2.5 - Openbaar vervoer	2.298	15.636	-13.338
3.1 - Economische ontwikkeling	23	15.354	-15.331
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.641	7.862	-5.221
3.4 - Economische promotie	17.015	12.357	4.658
4.2 - Onderwijshuisvesting	1.100	94.122	-93.022
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	113.887	188.828	-74.940
5.1 - Sportbeleid en activering	3.693	21.195	-17.502
5.2 - Sportaccommodaties	570	68.260	-67.690
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.183	110.621	-108.438
5.4 - Musea	572	48.244	-47.672
5.5 - Cultureel erfgoed	254	3.253	-2.999
5.6 - Media	0	32.894	-32.894
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	370	96.783	-96.413
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	74.858	216.017	-141.159
6.21 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	54.244	154.508	-100.263
6.22 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	55.289	-55.289
6.3 - Inkomensregelingen	666.986	850.651	-183.665
6.4 - WSW en beschut werk	11.504	87.419	-75.916

6.5 - Arbeidsparticipatie	14.972	98.250	-83.278
6.6 - Hulpmiddelen en diensten (WMO)	0	19.723	-19.723
6.712 - Begeleiding (WMO)	0	105.097	-105.097
6.714 - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	8.980	42.334	-33.354
6.751 - Jeugdhulp ambulant lokaal	0	87.814	-87.814
6.762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	190.486	-190.486
6.791 - PGB WMO	0	27.991	-27.991
6.792 - PGB Jeugd	0	13.595	-13.595
6.811 - Beschermd wonen (WMO)	10.624	191.432	-180.809
6.812 - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.789	130.808	-125.019
6.821 - Jeugdbescherming	29.234	82.356	-53.122
7.1 - Volksgezondheid	31.669	71.862	-40.193
7.2 - Riolering	123.354	99.234	24.120
7.3 - Afval	147.221	120.661	26.560
7.4 - Milieubeheer	34.191	108.933	-74.742
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	8.598	7.650	948
8.1 - Ruimte en leefomgeving	236	9.315	-9.080
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	86.509	87.143	-634
8.3 - Wonen en bouwen	64.213	142.087	-77.874
Totaal	5.771.920	5.771.920	0

In onderstaande tabel staan de cijfers voor het begrotingsjaar 2027.

Taakvelden BBV voor 2027	Baten	Lasten	Saldo
0.1 - Bestuur	2.900	87.850	-84.950
0.2 - Burgerzaken	22.188	69.362	-47.174
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	178.380	112.568	65.812
0.4 - Overhead	7.141	443.105	-435.963
0.5 - Treasury	134.101	-48.097	182.199
0.61 - OZB woningen	82.663	669	81.994
0.62 - OZB niet-woningen	316.492	1.006	315.487
0.63 - Parkeerbelasting	282.560	56.924	225.636
0.64 - Belastingen overig	32.914	25.728	7.186
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.588.562	9	2.588.553
0.8 - Overige baten en lasten	21.812	18.200	3.612
0.9 - Vennootschapsbelasting	0	3.717	-3.717
0.10 - Mutatie reserves	225.264	256.390	-31.125
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer	13.110	102.808	-89.698
1.2 - Openbare orde en veiligheid	9.100	155.640	-146.540
2.1 - Verkeer en vervoer	17.720	276.086	-258.365
2.2 - Parkeren	22.798	49.902	-27.105
2.5 - Openbaar vervoer	2.298	4.848	-2.550
3.1 - Economische ontwikkeling	23	11.630	-11.607
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.699	12.576	-9.877
3.4 - Economische promotie	21.088	12.267	8.821
4.2 - Onderwijshuisvesting	1.618	94.769	-93.151
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	119.258	199.005	-79.747
5.1 - Sportbeleid en activering	122	28.414	-28.293
5.2 - Sportaccommodaties	581	62.671	-62.090
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	428	113.687	-113.259
5.4 - Musea	594	49.474	-48.880
5.5 - Cultureel erfgoed	259	7.444	-7.185
5.6 - Media	0	32.390	-32.390
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	257	98.696	-98.439
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	59.218	208.975	-149.757
6.21 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	50.507	169.297	-118.790
6.22 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	58.839	-58.839
6.3 - Inkomensregelingen	660.581	858.350	-197.770
6.4 - WSW en beschut werk	15.552	106.740	-91.189

6.5 - Arbeidsparticipatie	10.878	106.998	-96.119
6.6 - Hulpmiddelen en diensten (WMO)	0	19.363	-19.363
6.712 - Begeleiding (WMO)	0	109.692	-109.692
6.714 - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	9.073	44.572	-35.499
6.751 - Jeugdhulp ambulant lokaal	0	91.344	-91.344
6.762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	213.621	-213.621
6.791 - PGB WMO	0	29.677	-29.677
6.792 - PGB Jeugd	0	14.081	-14.081
6.811 - Beschermd wonen (WMO)	3.683	196.564	-192.880
6.812 - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.442	133.570	-128.128
6.821 - Jeugdbescherming	15.345	70.383	-55.038
7.1 - Volksgezondheid	21.634	66.417	-44.783
7.2 - Riolering	129.515	106.536	22.979
7.3 - Afval	162.350	124.617	37.733
7.4 - Milieubeheer	26.456	111.420	-84.963
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	8.870	8.981	-111
8.1 - Ruimte en leefomgeving	240	9.296	-9.056
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	72.781	65.288	7.494
8.3 - Wonen en bouwen	69.594	164.294	-94.699
Totaal	5.428.650	5.428.650	0

Begroting 2027

Wijken

Paginanummer in website: 226

Wijken

Het jaar 2026 is een overgangsjaar naar een nieuw college en nieuwe wijkraad. De huidige collegeperiode is geëindigd en in april 2026 vond de wissel van wijkraadsleden plaats na de wijkraadsverkiezingen.

De vorige gemeenteraad heeft besloten om voor 2026 geen nieuw jaaractieplan op te stellen. Dit geeft tijd en ruimte voor afronding van openstaande acties uit het jaaractieplan 2025, het inwerkprogramma van nieuwe wijkraden en voorbereiding van nieuwe wijkakkoorden waarvan de uitvoering begin 2027 start.

Er komen aparte processen voor meerjarige opgaven (via het wijkakkoord) en voor korte termijn acties (dagelijkse slagkracht). De wijkakkoorden nieuwe stijl bieden meer kansen om de krachten te bundelen en gezamenlijk de schouders te zetten onder de grote opgaven van de wijk.

Kaart van de wijken

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijk.